

Произведения На Карл Май Том 37 - Край Рио де ла Плата

Съдържание

Край Рио де ла Плата

През Кордилерите

Annotation

Приключенията в „Край Рио де ла Плата“ започват за разказвача в Южна Америка. В раздираната от революции страна сходството с идеите на привърженици на местна партия веднага му носи първите неприятности. Една тайна го влече към вътрешната част на Аржентина, където среща революционера Лопес Хордан.

„Край Рио де ла Плата“ принадлежи към издание в две части. Втората част е „През Кордилерите“ (Band 13).

- [Карл Май](#)
 - [Глава 1](#)
 - [Глава 2](#)
 - [Глава 3](#)
 - [Глава 4](#)
 - [Глава 5](#)
- [info](#)
 -
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
 - [27](#)
 - [28](#)
 - [29](#)
 - [30](#)
 - [31](#)
 - [32](#)
 - [33](#)
 - [34](#)

- [35](#)
 - [36](#)
 - [37](#)
 - [38](#)
 - [39](#)
 - [40](#)
 - [41](#)
 - [42](#)
 - [43](#)
 - [44](#)
 - [45](#)
 - [46](#)
 - [47](#)
 - [48](#)
 - [49](#)
 - [50](#)
 - [51](#)
 - [52](#)
 - [53](#)
 - [54](#)
 - [55](#)
 - [56](#)
 - [57](#)
 - [58](#)
 - [59](#)
 - [60](#)
 - [61](#)
 - [62](#)
 - [63](#)
 - [64](#)
-

Карл Май
Край Рио де ла Плата

Глава 1

В Монтевидео

Студен памперо¹ духаше откъм подобното на морски залив устие на Ла Плата и засипваше улиците на Монтевидео със смесица от пясък, прахоляк и едри дъждовни капки. Не беше възможно да се стои навън, ето защо седях в стаята си в хотел „Ориентал“ и се развличах с една книга, чието съдържание даваше сведения за страната, която исках да опозная. Беше написана на испански, а редовете, на които в момента се бях спрял, в превод гласяха горе-долу следното:

„Населението на Уругвай и на аржентинските щати се състои от потомци на испанците, от няколко по-малобройни индиански племена, както и от гаучоси, които всъщност са метиси, но въпреки всичко се смятат за бели и с гордост се кичат с това наименование. Най-често те влизат в брак с индианки и така от своя страна допринасят населението на страната отново да се приближи по кръв до нейното коренно население.

Гаучото притежава буйния и решителен характер на най-старите жители по тези земи, както и тяхното силно развито чувство за независимост, като проявява благородството, гордостта, аристократичната прямота и изисканото и обиграно поведение на испанския кабилиеро. Той има влечение към номадски живот и авантюристични пътешествия. Мрази каквато и да било принуда, презира собствеността и гледа на нея като на ненужен товар, ала е голям любител на лъскавите дреболии, които си набавя с голяма страст и усърдие, но пък ги и губи, без да съжалява за тях.

Гаучото е дързък, безумно смел закрилник на своето семейство, към което обаче се отнася със същата суровост, както и към самия себе си. Подозрителен е, понеже са го лъгали безброй пъти, хитър и предпазлив е по инстинкт, уважава чужденеца, без да го обича, служи на градския жител, без да го почита и никога не е могъл да проумее как така някои хора се наканват да дойдат в неговата родина, за да печелят от стадата му, от които самият той не желае нищо друго, освен да си изкарва ежедневната прехрана, без да го е грижа за миналия или за следващия ден.

Откакто в страната се образува класата на собствениците, гаучото, който храбро се беше сражавал за свободата срещу испанското иго, си почива от победата, никога не иска нещо за усилията си и се задоволява със скромната роля на пазач на чуждо имущество, в замяна на което не желае нищо друго освен хората никога да не забравят, че е свободен човек и доброволно предлага услугите си.

Въоръжението на гаучото се състои от дълъг кожен ремък с примка на края, наречен ласо, от болата, а освен това, в случай на война, и от едно копие.

Славата на гаучото се дължи на ловкостта, с която хвърля ласото. Единият край на дългия повече от трийсет стъпки кожен ремък е завързан за бедрото на ездача, а другият край завършва с подвижна примка. Тази примка се размахва над главата и се хвърля подир бягащите животни. Нахлузи ли се на врата или на краката, тя се затяга от съпротивата на животното. Задачата на коня е да издържи на тласъците, получавани чрез ласото — той ту трябва да го отпуска, ту да го опъва. Междувременно ездачът се опитва да отвлече животното на такова място, където може да го събори на земята. Това поваляне с помощта на ласото, наречено *lasear a muerte*², е много опасно и изисква голяма сръчност и опит. Има много примери, когато заплитането на ремъка е довеждало до счупване на краката на ездача. Ласото винаги виси на седлото на гаучото. Опърничави коне, говеда, овни — примката укротява или поваля всичко.

Болата представлява три оловни топки, свързани помежду си с ремъци. Едната топка се държи в ръка, а другите две се засилват с въртене около главата, докато

човек се увери, че оръжието му ще достигне животното. Ремъците с оловните топки се увиват около краката му и го повалят на земята.

Гаучото е пристрастен най-силно към хазарта. За него картите са над всичко. Седнал по турски на земята, забил ножа до себе си, за да може незабавно да прониже в сърцето всеки нечестен картоиграч, той подхвърля в тревата най-скъпоценното, което притежава, хладнокръвно рискувайки да го загуби.

Гаучото работи в някоя естансия само ако му харесва, запазвайки в служебните си отношения своята независимост. Той никога не би търпял господарят му да стигне в неучтивостта си дотам да не му признава качествата на кабалиеро — звание, за което със своята скромност, почтено, дори благородно поведение, и спокойни, внушаващи уважение маниери гаучото се оказва напълно достоен.

Ако някой път предлаганата от господаря му работа не му се хареса, гаучото открито му казва кога, как и при какви условия би могъл да я извърши. И ако тогава господарят му прояви някакво недоволство, без да става груб, гаучото поисква възнаграждението си, мята се на коня и тръгва да търси друга естансия, чийто собственик не се държи толкова властнически. Макар да не е от най-трудолюбивите, гаучото винаги си намира работа, защото е сговорчив, а и отлично умее да се грижи за добитъка, който е главното богатство на хората в онези райони.

Такъв е гаучото, когото не бива да бъркаме с дръзките, но безсъвестни авантюристи, които отвличат жени, девойки, крадат коне — накратко, плячкосват всичко, каквото им харесва и живеят ден за ден, без да ги е грижа за бъдещето...”

Така пишеше в книгата, която четях. В Монтевидео бях пристигнал пред обед и все още ни най-малко не познавах страната и населението ѝ. Въпреки това можех да се осмеля да изкажа някои съмнения относно истинността на току-що прочетеното.

Преди всичко населението, за което ставаше дума, съвсем не се състои само от гаучоси, индианци и потомци на испанците. Там живеят и хиляди, дори десетки хиляди англичани, немци, французи и италианци, да не говорим за швейцарците, хърватите и много други.

Никак не бях съгласен с начина, по който гаучото използвал ласото си. Че кой ли ездач, който да речем иска да залови някой полудив бик, ще вземе да завърже ласото за бедрото си! Бикът непременно ще го смъкне от седлото и ще го влачи по земята, докато го умъртви.

Още при първия удобен случай си позволих да се осведомя за името на автора на тези неправдоподобни твърдения. Казваше се Адолф Делакур и беше редактор на „Патриот Франсе“ в Монтевидео. Е, този господин сигурно бе запознат с тамошния живот и порядки по-добре от мен. Трябваше да се задоволя с прочетеното и да изчакам да видя дали мнението му щеше да се потвърди, което за щастие не стана.

Впрочем не се оказа необходимо да продължавам да се занимавам повече с това четиво. Памперото отслабна и по улиците отново закипя онова оживление, типично за един голям пристанищен град. Тъй като исках да го разгледам, реших да предприема една разходка.

Но тъкмо когато си сложих шапката, на вратата ми се почука. Извиках „Влез!“ и, за мое най-голямо учудване, на прага се появи някакъв господин, облечен по френската мода. Той беше с черен панталон, също такъв фрак, бяла жилетка, бяло шалче на врата, лачени ботуши, а в ръката си държеше черен цилиндър, около който имаше бяла копринена кордела. Тази кордела, от която висяха две широки фльонги, ме наведоха мен, неопитния човек, на знаменитата мисъл, че пред мен е застанал някой сватовник или кръстник. Той направи дълбок почтителен поклон и поздрави:

— Поднасям ви почитанията си, господин полковник!

После направи още два пъти своя раболепен поклон. Междувременно аз бързо размислях. Откъде накъде ме заговори с този военен чин? Да не би и тук, в Уругвай, да съществуваше онзи хубав обичай като в милата Австрия, където келнерите се обръщат към всеки по-дебел посетител с „господин барон“, към всеки човек с очила с „господин професор“ и към всеки собственик на юнашки мустаци — с „господин

майор“? Този мъж имаше много особена физиономия. Никак не ми харесваше. Ето защо отговорът ми беше кратък:

— Благодаря! Какво желаете?

Той размаха два пъти шапката си насам-натам и заяви:

— Идвам, за да поставя на вашето благосклонно разположение както себе си, така и всичко, каквото имам и с каквото разполагам.

При тези думи той впи острия си изпитателен поглед в лицето ми. В очите му се четеше притворство. Попитах го:

— Себе си и всичко, каквото имате ли? Тогава благоволете да ми кажете най-напред кой сте и с какво се занимавате.

— Аз съм сеньор Ескило Анибал Андаро, собственик на голяма естансия край Сан Фруктуосо. Ваша милост сигурно е чувал вече за мен.

Понякога се случва името на някой човек да отговаря точно на характера му. В превод на немски името на моя посетител гласеше Есхилус Ханибал Шлайхер³, което не беше кой знае колко препоръчително.

— Трябва да призная, че никога не съм чувал за вас — подхвърлих аз. — След като ми казахте кой сте и какъв сте, мога ли да науча и какво имате, та ми го предлагате?

— Притежавам първо пари и второ — влияние.

За да изтъкне по-добре важността на тези две понятия той нарочно направи малка пауза пред тях и ги изговори с особено натъртване. После ме погледна отстрани с лукаво и очаквателно присвиване на очите. В този момент лицето му бе придобило глуповато-хитроват и дързък израз.

— Парите и влиянието са наистина две твърде хубави и необходими неща. Действително ли сте дошъл, за да ги предоставите на мое разположение?

— Ще се чувствам щастлив, ако проявите благосклонността да не отблъснете предложението ми.

Бях изненадан. Този човек ми предлагаше своите връзки в обществото, както и кесията си. Защо? Трябва да се опитам да разбера.

— Добре, сеньор, приемам и двете и преди всичко първото.

— Значи най-напред капитала! А Ваше Високочеловечество ще благоволи да ми каже колко голяма е сумата, от която се нуждае?

— В момента са ми необходими пет хиляди песос фуертес⁴.

По лицето му се изписа широка усмивка на задоволство.

— Дреболия! Ваша милост може да имате парите вътре в един час, стига само да се разберам за незначителните условия, които навярно ми е разрешено да поставя.

— Какви са те?

Той пристъпи близо до мен, кимна ми доверително и се осведоми:

— Ще ми позволите ли преди това да попитам дали парите ще ви послужат за лични или за някакви други цели?

— Естествено само за лични.

— В такъв случай съм готов не само да ви заема сумата, а — ако ми разрешите — и да ви подаря като доказателство за моето уважение към вас.

— Нямам абсолютно нищо против.

— Извънредно много се радвам. В такъв случай само учтиво ще ви помоля да поставите името си под два-три реда, които незабавно ще напиша.

— И какво съдържание ще имат тези редове?

— О, наистина става дума за нещо съвсем незначително. С подписа си Ваше Високочеловечество ще ми даде уверението, че в точно определен срок и по ясно посочена цена аз, Ескило Анибал Андаро, се задължавам да снабдя вашите военни части с пушки. Имам щастливата възможност за няколко дни да се сдобия с достатъчно количество карабини тип „Спенсър“.

Сега ми стана ясно, че сеньор Потайников ме вземаше за някакъв офицер, с когото изглежда доста си приличахме. Навярно той имаше похвалното намерение да

подкупи въпросния човек с пет хиляди песос, за да стане доставчик на войската му. След края на североамериканската Гражданска война бяха останали около двадесет хиляди употребявани пушки „Спенсър“. От янките като нищо можеше да се очаква да са продали вече една част от тези оръжия на държавите по течението на Ла Плата, където на времето бяха използвани подобни пушки. С такава сделка сеньор Андаро можеше да изкара за себе си десетократно по-голяма сума от предложения ми подарък.

Беше ме нарекъл полковник. Как ли един полковник си е присвоил правото да закупува пушки без разрешението на министъра на войната? Да не би въпросният човек да играе ролята на либертадор? С тази дума, означаваща „освободител“, наричат край Ла Плата водачите на различни банди, разбунтували се срещу съответното правителство. Историята на всяка южноамериканска страна е богата с имена на подобни люде.

Тази случка ме забавляваше. Едва кракът ми беше стъпил в тази страна и вече ми се предлагаше възможността да надникна зад кулисите на вътрешните ѝ работи. Имах голямото желание да продължа да играя още малко ролята на моя двойник, но взех друго, по-разумно решение. Естествено, преди да пристигна тук, доколкото ми беше възможно се бях осведомил за местните порядки и условия на живот и затова знаех, че за мен можеше да стане опасно, ако продължавах да заблуждавам моя посетител, само за да узная неща, които изобщо не ме засягаха. Ето защо бавно минах към отстъпление.

— За съжаление не мога да подпиша такива редове. Не знам какво бих правил с пушките, понеже не виждам никакъв начин да ги използвам.

— Така ли? — учуди се той. — Ваше Високоблагородие е в състояние за една седмица да събере над хиляда мъже.

— За какво са ми?

Той отстъпи две крачки назад, присви едното си око и лукаво се усмихна, сякаш искаше да ми каже: „Я не ми разигравай такива комедии. Знам много добре как стоят нещата!“ След малко ме попита:

— Нима наистина тепърва трябва да обяснявам на ваша милост какво да правите с пушките? Научих, че ще пристигнете в Монтевидео. Ето че дойдохте и аз знам целта на вашето присъствие тук.

— Лъжете се, сеньор. Струва ми се, че ме вземате за някой друг човек, с когото нямам нищо общо.

— Невъзможно! Опитвате се навярно да прикриете самоличността си само защото искането ми за пушките не ви е приятно. Е, в такъв случай съм готов да ви направя и други предложения.

— И те ще бъдат безполезни, защото наистина ме бъркате с някакво друго лице, с което изглежда имам известна прилика.

Ала изглежда и тази забележка не го смути. Лицето му запази увереното си изражение, към което се прибави и една кажи-речи снизходителна усмивка. Той ми каза:

— Както разбирам от думите ви, в момента изобщо не сте в настроение да говорите за подобни неща. Сеньор, нека тогава изчакаме по-благоприятен час! Ще си позволя отново да намина при вас.

— Повторното ви посещение ще има същия резултат. Аз не съм човекът, за когото ме вземате.

Изражението на лицето му стана по-сериозно и той попита:

— Значи не желаете повторно да ви посетя?

— По всяко време ще ми е приятно да ви видя, но при условие, че прозрете споменатото вече заблуждение. Не можете ли да ми кажете кой е господинът, с когото ме обърквате?

При тези думи острият му поглед ме измери от глава до пети. После, поклащайки глава, той отвърна:

— Досега познавах ваша милост като храбър офицер с големи заслуги, както и като многообещаващ държавник. Качествата, които откривам днес във вас, ме убеждават, че бързо ще напреднете в кариерата си.

— Мислите, че се преструвам, така ли? Ето, вижте паспорта ми!

Извадих паспорта си от портфейла, който лежеше на масата, и му го подадох. Той го прелисти и дума по дума сравни описаните в него данни с външността ми. Лицето му се удължаваше все повече и повече. Обзе го смущение, което нарастваше от минута на минута.

— По дяволите! — извика той най-сетне и хвърли паспорта върху масата. — Сега и аз не знам какво да мисля за вас! Както самият аз, така и двама мои приятели ви разпознаха съвсем сигурно като човека, с когото смятах да разговарям.

— Кога ме видяхте?

— Още когато се появихте на входната врата на хотела. А ето че сега този паспорт е напълно в състояние да ме обърка. Действително ли идвате от Ню Йорк?

— Разбира се. Дойдох със „Сийгъл“⁵, който все още е на котва в пристанището. Можете да попитате капитана.

— Тогава да ви вземат дяволите! — гневно извика той. — Защо не ми го казахте веднага?

— Защото не сте ме питал. Цялото ви поведение ме накара да повярвам, че ме познавате. Едва когато ми заговорихте за пушките, забелязах какво е положението. И тогава незабавно ви обърнах внимание на вашата заблуда, с което, вярвам, напълно ще се съгласите.

— С нищо няма да се съглася, абсолютно с нищо! Трябваше веднага да ми кажете кой сте!

Тонът му стана груб. Ето защо реших да го поставя на мястото му.

— Ще ви помоля да бъдете по-учтив. Не съм свикнал да ми подхвърлят в лицето, че трябвало да ме вземат дяволите. А тъй като не съм и всезнаещ, не мога веднага с влизането на всеки човек да отгатвам какво ще иска от мен. Впрочем преди да дойдете тук, сигурно сте разпитал за мен както собственика на хотела, така и персонала му, а те несъмнено са ви осведомили, че съм чужденец.

— Наистина ми го казаха, ала не им повярвах, тъй като при дадените обстоятелства бях принуден да си помисля, че сеньорът, за когото ви взех, ще се настани тук под някакъв псевдоним. Към всичко това се прибавя и произношението ви на испански, от което не си личи, че сте чужденец, и то немец.

Това признание беше твърде ласкаво за мен. Когато преди няколко години пристигнах в Мексико, говорех ужасно завалено този език. Ала животът е най-добрият учител. По време на продължителните си странствания из Сонора и калифорнийския юг лека-полека започнах да се оправям все по-добре с *lenguaje español*⁶, но до този ден дори и не подозирах, че съм станал чак такъв Санчо Панса.

— И накрая — продължи той, — защо носите точно такава брада, каквато носят жителите на нашата *Banda oriental*⁷?

— Защото винаги, когато пътешествам, се стремя да се приспособявам към привичките на местното население и не желая навсякъде веднага да познават, че съм чужденец.

— Е, ами тогава именно затова сте виновен, че ви взех за друг човек. Никой чужденец няма право да копира нашата външност или поведение. Както е известно, има един вид животни, притежаващи в голяма степен инстинкта за подражание и всеки разумен човек ще внимава много да не даде повод да го сравняват с тях.

— Сеньор, безкрайно съм ви благодарен за този съвет, но най-настоятелно ви моля да престанете с поученията си. Досега ги слушах безплатно, ала продължете ли усилията си в тази насока, ще се видя принуден да ви заплащам такова възнаграждение, което да отговаря на услугата ви.

— Сеньор, заплашвате ли ме?

— Не. Само ви обръщам внимание на нещо определено.

— Не забравяйте къде се намирате!

— И вие самият се съобразявайте, че не сте в някоя стая на вашата естансия, а в едно помещение, с което понастоящем разполагам аз! А сега стига сме се разправяли. Моля, направете ми удоволствието да ми разрешите да ви кажа сбогом!

Отправих се към вратата, отворих я и с движение на ръката го подканих да използва образувалия се отвор. Няколко мига той се колеба, втренчил в мен слисания си поглед. Изглежда за него бе нещо чудовищно да бъде изгонен от един чужденец по такъв начин. После профуча покрай мен, като ми извика:

— Довиждане! Все ще си разчистим сметките!

След като ме заплаши с юмрук, той се втурна надолу по стъпалата. Ето това беше първият ми разговор с местен жител, едно начало, от което в никакъв случай не можех да бъда възхитен. Е, и през ум не ми мина да изпитвам кой знае какви опасения. Този човек ме беше обидил и затова го бях изпъдил — нещо толкова просто и естествено, че нямаше никаква причина да продължавам да го мисля. А и естансиерото съвсем не ми беше направил впечатление на човек, от когото трябва да се страхувам.

Преди да изляза да разгледам града, аз извадих няколкото препоръчителни писма, които носех със себе си. По принцип съм против това по такъв начин да задължаваш непознати хора да се грижат за теб и да им бъдеш в тежест. Така човек сам се затруднява в собствените си действия. По тази причина когато пътувам, предпочитам свободно да избирам познанствата си и да отивам там, където сам пожелаая, а евентуални препоръчителни писма да предавам малко преди да си замина. Стотици пъти съм наблюдавал колко доволни са оставали въпросните лица, че в такива случаи не остава никакво време да изявявам различни претенции и желания.

Този път разполагах с четири подобни писма. Едното от тях беше от собственика на една нюйоркска търговска къща до неговия съдружник, който ръководеше филиала на фирмата в Монтевидео. Бях имал възможността да направя на този янки доста значителна услуга и в замяна той ми беше обещал да ме препоръча на съдружника си най-горещо. Точно това писмо трябваше да предам незабавно, понеже съдружникът щеше да ми осребри чека, с чиято сума щях да покрия по-нататъшните разноски по моето пътуване.

Другите три писма прибрах обратно в портфейла, а само въпросното понечих да оставя върху масата или по-скоро се опитах да го хвърля върху нея. Но то се удари в ръба ѝ и падна на пода. Когато го вдигнах, забелязах, че печатът му от тънък слой червен восък се е разчупил и капачето на плика се е отворило. Невъзможно беше да предам писмото в такъв вид. Трябваше пак да го запечатам и то така, че нищо да не си личи. Иначе не беше изключено да ме заподозрат, че нарочно съм го отворил и прочел.

Прочел ли? Хм! Не можех ли все пак да го направя? Навярно щеше да е нарушаване тайната на кореспонденцията, но може би все пак имах известно право на това, защото нали съдържанието му засягаше тъкмо мен. И така, измъкнах листа от плика и го разгърнах. Редовете му гласяха следното:

„Получих последното ви писмо и съм напълно съгласен с предложенията ви. Сделката е рискована, но в случай на успех ще ни донесе толкова голяма печалба, че сме длъжни да опитаме късмета си. Барутът пристига със «Сийгъл». Смеси ли сме го с трийсет процента дървени въглища, стрити на прах, и тъй като се надявам да успеете тайно да го пренесете на сушата и да си спестите митото, ще направим чудесен гешефт.

С настоящето писмо ви упълномощавам да съчините договорите и да ги изпратите на Лопес Хордан да ги подпише. Несъмнено това е опасна работа, защото спипа ли националната гвардия пратеника и намери ли договорите, свършено е с

него. За щастие случайно мога да ви препоръчам един човек, който е изключително подходящ за тази мисия.

Приносителят на това писмо е немец. Дълги години се е скитал сред североамериканските индианци и е безумно смел тип, ала е безкрайно глупав и страшно доверчив. Струва ми се, че е тръгнал за Сантяго и Тукуман, така че ще мине през провинцията Ентре Риос. Престорете се сякаш му давате препоръчително писмо до Хордан, а всъщност поставете в плика двата договора. Ако ги намерят у него и го застрелят, светът ще изгуби един глупак, за когото няма да е чак толкова жалко. Естествено на документите не бива да се вижда подписът ви. Ще ги подпишете едва след като ги получите обратно по пратеник от самия Хордан.

Впрочем дъчманът няма да ви създава никакви главоболия. Той е направо смешно непретенциозен. Чаша кисело вино и няколко сладки приказки са достатъчни, за да го направят щастлив.“

Ето това беше съдържанието на туй забележително „препоръчително писмо“, поне що се отнасяше до мен. Ако не го бях прочел, навярно щях да попадна в заложения капан. Без да подозира, „глупакът“ трябваше да играе една от главните роли при вдигането на някакъв метеж. Че в случая не ставаше въпрос за нищо друго, ми подсказваше споменаването на барута, както и името на покрилия се със зловеща слава предводител на бандити Лопес Хордан, чиято безскрупулност бе стигнала дори дотам да заповяда да убият собствения му пастрок, бившия генерал и президент Уркиса. Във всеки случай именно на този човек трябваше да бъдат предадени барут и пари, а пратеникът, натоварен с пренасянето на договорите относно този съмнителен гешефт, щях да бъда аз.

Пъхнах писмото обратно в плика и с помощта на клечка кибрит успях да възстановя счупения печат. После тръгнах да посетя получателя му, който беше от испански произход, казваше се Тупидо и живееше на Пласа да ла Индепенденсия.⁸ Когато излязох на улицата, от памперото и дъжда нямаше вече и следа.

Градът е разположен върху тесен нос от сушата, чиито склонове от едната страна се спускат стръмно към залива, а от другата — към открито море. В резултат на това дъждовната вода се оттича толкова бързо, че дори и след най-проливните валежи земята изсъхва само за броени минути.

Монтевидео е красив, дори великолепен град, построен в средноевропейски стил. Има добре павирани улици, богаташки къщи с хубави градини и представителни големи сгради, където се помещават клубове и театри. Архитектурата на частните домове е твърде своеобразна. Тук властва истинско разточителство на мрамор, който, на всичко отгоре, се внася от Италия, макар в самата страна да се намира много качествен мрамор.

Онзи, който си мисли, че при пристигането си в столицата Монтевидео ще срещне жители от вътрешността на страната, много се лъже. По улиците не яздят гаучоси, рядко се срещат хора с индиански черти на лицето, а на негри човек се натъква по-често, отколкото да речем в Лондон или в Хамбург.

Както мъжете, така и жените се обличат по френската мода. Могат да изминат и дни, преди да срещнете някоя дама, наметната с испанска мантия.⁹ Повече от половината жители на града са от европейски произход.

Стълпотворението от какви ли не народности е причина да чуete по улиците най-различни езици. Тук се срещат много по-често хора, владеещи до три, четири или пет езика, отколкото дори в европейските милионни градове. Накратко казано, докато човек се намира в чергите на града, по нищо не може да разбере, че е стъпил на южноамериканска земя. Той би имал същото основание да си помисли, че е попаднал в Бордо или Триест.

Докато любопитно се оглеждах и бавно се влачех из улиците, и аз самият се почувствах доста разочарован. Виждах само европейско облекло и европейски лица,

каквито се срещат навсякъде, стига само по-тъмният им тен да не се смята за нещо необичайно.

Биеха на очи единствено белите и червени кордели, които много мъже носеха на шапките си. Едва по-късно разбрах значението на това украшение — онези, които имаха бели кордели, се числяха към политическата партия „бланкос“, а привържениците на „колорадос“ носеха червени кордели. Следователно сеньор Ескило Анибал Андарио не беше никакъв сватовник, а „бланко“. Много вероятно към същата партия да се числеше и полковникът, с когото ме беше объркал. Може би щях да успея да науча името на този човек.

На Пласа де ла Индепенденсия по огромната фирмена табела разпознах къщата, където се намираше филиалът на моя хитър янки. Лицевата страна на сградата правеше всякакво друго, само не и импозантно впечатление. Освен приземния, тя имаше само още един етаж. Без никакви стъпала направо от улицата се влизаше през входната врата, която представляваше скъпоценна ажурена изработка от желязо. Зад нея започваше широк плочник от мрамор, водещ към павиран двор. Там бяха поставени големи дървени качета с разцъфнали растения, чийто аромат достигаше чак до мен.

Вратата беше заключена, макар че изглежда само през нея се минаваше за помещенията на кантората, посещавана от толкова много хора. Послужих си с чукчето на вратата, Тя се отвори с някакво механично устройство, без да се мерне жива душа.

В коридора видях по една врата и отдясно, и отляво. Месингова табелка ми показва, че търсената от мен врата е дясната. Когато прекрачих прага ѝ, аз се озовах в едно доста просторно помещение, което получаваше светлина от няколко отворени врати, водещи към двора. Тук имаше бюра, където работеха писари. До една продълговата маса в дъното на стаята стоеше някакъв мъж с кльощава фигура и твърде нелюбезно разговаряше с мизерно облечен човечец.

Обърнах се към най-близко седящия служител и го попитах за сеньор Тупидо. В отговор той само безмълвно посочи към кльощавия мъж. Тъй като въпросният човек беше зает, аз реших да го изчакам прав и така станах свидетел на разговора между двамата.

Лицето на сеньора имаше остри черти и надменно-лукаво изражение. Черната му брада беше подстригана според местния обичай — тя завършваше с остър връх.

Човекът, с когото разговаряше, изглежда принадлежеше към най-бедните слоеве от населението. Беше бос. Изпокъсаните му панталони, многократно изкърпвани криво-ляво, едва достигаха до половината от прасците му. Не по-малко опърпаната му върхна дреха е била някога навярно синя, ала сега бе съвсем избеляла. Около кръста си носеше увито като пояс съдрано пончо, откъдето стърчеше дръжката на нож. В ръката си държеше смачкана и обезформена сламена шапка. Лицето му бе силно загоряло от слънцето, кожата му бе сякаш от пергамент, а леко изпъкналите скули навеждаха на предположението, че една част от кръвта в жилите му е индианска. Този извод се потвърждаваше и от черната дълга и права коса, която се спускаше чак до плещите му.

Изглежда Тупидо не беше забелязал влизането ми. Той стоеше почти в профил срещу мен и тъкмо в този момент грубо хокаше другия:

— Дългове и вечно само дългове! Кога веднъж завинаги ще си оправим сметките? Навярно няма да стане и до второ пришествие! Че работете по-усърдно! Йерба¹⁰ расте навсякъде. Намира се къде ли не. Необходимо е само да протегнеш ръка. Но ленивецът наистина за нищо не го бива!

При тези думи другият леко свъси вежди, ала все пак учтиво каза:

— Не съм ленивец. Месеци наред работихме най-усърдно. Принудени бяхме да живеем във вековните гори, да се борим за живота си с диви животни и денонощно да работим. Радвахме се предварително на плодовете от нашето трудолюбие,

извоювани с големи лишения. А ето че сега вие ни отнемате радостта, защото не желаете да спазите обещанието си.

— И не е необходимо да го спазвам, понеже доставката пристигна с два дни закъснение.

— Два дни! Сеньор, нима това време има чак толкова голямо значение? Понесохте ли някакви щети?

— Естествено, понеже впоследствие на това и ние предаваме нашата доставка със закъснение и ще трябва да преглътнем дваисетпроцентни удръжки от сумата.

— Наистина ли мислите, че ще ви повярвам?

— Какво нахалство! — избухна Тупидо. — Трябва да сте ми благодарни, че не ви удържам повече, отколкото са загубите ми. Обещах ви по двеста и четиридесет книжни талера за бала чай. Приспаднам ли дваисет процента, това прави сто деветдесет и два талера, и още два талера за канцеларски услуги — остават сто и деветдесет книжни талера. Умножим ли тази цифра по броя на доставените от вас бали, ще видите, че ни дължите още точно двеста книжни талера. Не сте ни издължили стойността на аванса и на хранителните провизии, които получихте от нас.

— Сеньор, ако ни правите такива удръжки, то сметката ви излиза вярна, но ви моля да не забравяте, че иначе купувам един вол за сто книжни талера, докато вие ни приспадате за него цели сто и петдесет. Подобно увеличение на цената сте направили и с всички останали продукти. Така нищо не можем да заделим за себе си. Вместо да ни платите известна сума, ние оставаме ваши длъжници. В джобовите си нямам и пукнато песо. Дойдох при вас от името на моите другари и трябва да им занеса някакви пари. Те ги очакват с болезнено нетърпение. А вместо пари ще им донеса само нови дългове. Как ще я караме така?

— Не задавай такива глупави въпроси! Ще трябва да работите!

— Вече нямаме никакво желание за работа. Решихме да си потърсим друг работодател.

— Нямам нищо против. Ще намеря достатъчно събирачи на чай, които с радост ще работят за мен. Но в такъв случай ще трябва да ми изплатите двестата книжни талера, и то незабавно!

— Не мога. Вече ви казах, че джобовите ми са празни. И ви моля да размислите, че по досегашния начин на разплащане никога няма да сме в състояние да си погасим дълговете. Стоките, с които ме снабдявате, имат най-високите възможни цени, а донесем ли в града плодовете на нашия труд, при който ние непрекъснато рискуваме живота си, тогава редовно ни се правят такива значителни удръжки, както и днес. Напускаме службата при вас.

— Съгласен съм, само че ще трябва незабавно да платите двестата талера. Ей там седи касиерът! Щом някой иска да постъпи като вас, той трябва да има и пари!

Клетникът втренчи смутено поглед в краката си. Съчувствах му. Той беше събирач на чай. Бях чел за тежкия и опасен живот на тези хора. И той, и другарите му щяха да бъдат измамени в заплащането на труда им, само за да изпаднат в още по-голяма зависимост от богатия работодател. Във всеки случай сеньор Тупидо беше достоен съдружник за моя вероломен янки.

Събирачът на чай го удари по молба. Смирено взе да го увещава да им опрости иначе неголямата сума. Напразно.

— Единственото нещо, на което мога да се съглася, е да ви дам известна отсрочка — заяви най-сетне Тупидо. — Платите ли двеста песо още до вечерта — добре, ако ли не, ще се наложи да останете на служба при мен, за да си отработите дълга. Това е последната ми дума. А сега си върви!

С бавни крачки сломеният клетник си тръгна. Точно когато минаваше край мен, аз му прошепнах:

— Чакайте ме навън!

Изненадан, той ми хвърли бърз поглед и после изчезна, а аз се приближих до ръководителя на филиала. Той ме огледа остро и изпитателно, направи няколко крачки към мен, поклони се дълбоко и попита:

— На какво дължа честта на това неочаквано посещение, сеньор?

Беше ясно, че и той ме вземаше за някой друг. Отговорих с не особено учтив тон:

— За вас посещението ми не е по-почетно от посещението на когото и да било друг. Аз съм чужденец, комуто е възложено да ви връчи ей това писмо.

Той пое плика, прочете адреса, пак ме огледа и с усмивка, която изглежда трябваше да mine за хитра, ми каза:

— От Ню Йорк, от моя съдружник! Сеньорът има вече делови връзки с него, така ли? Много щях да се радвам, ако предварително бях предизвестен за пристигането ви.

— Когато за пръв път видях съдружника ви, нямаше никаква представа за вашето съществуване.

Тези думи изглежда разколебаха увереността му. Той поклати глава, отвори писмото, без да забележи, че печатът му е бил вече разчупван и го зачете. Лицето му се удължаваше все повече и повече, погледът му взе да шари между редовете и мен. Най-сетне той отново сгъна листа, пхна го в джоба си и каза:

— Извънредно странно! Значи вие сте немец, вие сте човекът, за когото става дума в това препоръчително писмо?

— Действително имам основание да предполагам, че в писмото става въпрос за мен.

— Препоръчват ви най-топло и аз се поставям на услугите ви във всяко отношение.

— Благодаря ви, сеньор! Но нямам намерения да ви създавам затруднения.

— О, моля ви, за затруднения и дума не може да става! Нали видяхте, че донякъде се учудих. Това се дължи на значителната ви прилика с един друг твърде известен господин от по-знатните среди.

— Мога ли да узная кой е той?

— Имам предвид полковник Латоре, за когото може би сте чувал или чел някъде.

— Действително познавам по име този офицер, с когото изглежда се свързват някои надежди за бъдещето. Можете да сте сигурен, че с него си приличаме само външно и иначе нямаме нищо общо. Аз съм най-обикновен пътешественик и за политика или за военно изкуство не притежавам никаква дарба, нито пък имам желание да се занимавам с тях.

— Това говори за скромността ви. Ала моят съдружник ме уведомява, че дълги години сте бил сред североамериканските индианци. Значи все пак би трябвало да изпитвате увлечение към опасните преживявания. Дано имам удоволствието да чуя нещичко за вашите приключения. Ще ми окажете ли честта днес да вечеряте с мен?

— Изцяло съм на ваше разположение.

— Тогава ви моля точно в осем часа да дойдете в моя дом. Адресът ми е на тази визитна картичка. Мога ли с нещо да ви услужа?

— Да, ако ми разрешите да ви помоля. Искам да ви връча този документ.

Аз взех визитката му и същевременно му подадох чека, платим при представяне. Той го провери, написа върху една хартия няколко цифри и ми я даде с думите:

— Сеньор, ето къде е касата! Засега ще се сбогувам с вас. Довиждане до тази вечер!

Той се обърна и изчезна зад една врата, изпеченият му мошеник. Само един поглед, хвърлен на хартията, ми беше достатъчен, за да разбера, че се канеше да ме измами.

— Сеньор! — извиках подир него. — Моля ви само за един миг още!

— Какво друго има? — попита той, след като се върна. По лицето му не беше останала и следа от предишната любезност, а гласът му звучеше остро и заповеднически.

— Навярно неволно сте допуснали малка грешка. Чекът е издаден за по-голяма сума.

— Вероятно забравяте дисконтовата такса.

— Но тук изобщо не може да става дума за скотиране. Приспадате ми пет процента, докато чекът е платим при представяне, а не на някоя по-късна дата.

— Подобно приспадане е нещо съвсем обичайно за нас.

— Един събирач на чай може да е длъжен да се съобразява с личните ви привички, защото е във ваша власт, ала за мен това не е задължително. Съдружникът ви не ми е издал този чек, за да ми направи някаква лична услуга. Изплатил съм му цялата сума и настоявам да ми бъде върната до последното песо, при което и бездруго ще изгубя лихвите.

— Не давам пукната пара повече.

— Тогава си запазете парите и ми върнете чека!

— Той е вече в ръцете ми, а вие получихте платежно нареждане до касата ми. Следователно чекът е моя собственост.

— Оставям ви тук, върху масата, платежното нареждане, тъй като не мога да го използвам.

— Правете каквото искате! Но чекът е изплатен и остава в мен!

— Няма да е задълго. Сега си тръгвам, но само след пет минути ще се върна с полицията. А дотогава — довиждане!

Направих лек поклон и се извърнах да си вървя. Подчинените на сеньор Тупидо бяха оставили перодръжките си и с любопитство следяха сцената. Вече бях отворил вратата, когато той ме повика:

— Чакайте, сеньор! Моля ви, само една дума още!

Човекът явно се страхуваше от полицията. Така името му на търговец сигурно щеше да пострада, а освен това ако ме оставеше да си отида, изпълнението на предначертания план щеше да стане невъзможно. Тупидо отново извади препоръчителното писмо и се престори, че едва сега го чете по-подробно. След малко се обади с предишната любезност:

— Длъжен съм да ви помоля за извинение. Тук накрая съдружникът ми пише в няколко реда, които за съжаление съм пропуснал, че сумата трябва да ви се изплати изцяло и в този случай можем да направим изключение от обичайната си практика. Затова ще получите платежно нареждане за всичките си пари. Така ще бъдете ли доволен?

Кимнах снизходително.

— Да забравим този малък инцидент, сеньор! — помоли ме той накрая. — Мога тази вечер да разчитам все пак, че ще ми дойдете на гости, нали?

— Разбира се! Но при условие, че и в дома ви няма някой установен обичай, срещу който също ще се видя принуден да протестирам.

— О, нищо подобно! — процеди той с дружелюбно изражение, но с предрезгавял от злоба глас, и окончателно изчезна зад вратата.

Получих си парите, пъхнах ги в джоба, поздравих и си тръгнах. Навън до отсрещния ъгъл видях да стои клетият събирач на чай. Приближих се до него и го подканих да дойде с мен за някоя и друга минута.

Гостилниците в Монтевидео не са като нашите. Кафенетата не струват кой знае колко, а да не говорим за това, че там се сервира не кафе, а мате, парагвайски чай. По-добро е положението в така наречените кондитерии, където човек може да хапне хубави сладкиши, сладолед и други такива неща.

За всеки ден престой в странноприемниците се заплаща за преспиване и храна (без виното) по петдесет книжни талера. На пръв поглед това може да ви се стори много, но то се равнява само на осем марки, тъй като книжното песо има приблизително стойността на шестнайсет пфенинга. Една бутилка бира струва шест талера — значи почти една марка. На бърснаря се дават десет талера. За една чашка ром, колкото напръстник, съм плащал по три талера — толкова много бяха загубили

от стойността си тамошните книжни пари. Ако по онова време човек не искаше да понесе големи загуби, трябваше страшно да внимава с различните видове обезценени книжни пари в държавите по Ла Плата дори в най-обикновения ежедневен живот. Местните жители използваха незнанието на чужденците по отворителен начин.

Заведох събирача на чай в една от споменатите кондитерии.

Помещението беше пълно с посетители, които — ако се съдеше по облеклото им — се числяха към най-добрите съсловия. Всички очи се насочиха към събирача на чай. Но какво ли ме засягаше това? Хората се отдръпнаха от нас толкова, че се отвори място за петима. Така ни беше по-удобно и ето защо и през ум не ни мина да се ядосваме.

Обаче в никакъв случай не мога да кажа, че събирачът на чай се държеше простишки. Дрехите му не подхождаха на обстановката, нито на другите посетители, но по отношение на поведението си той беше стопроцентов кабахиеро — обноските му бяха като на всеки друг, който има в жилите си макар само отчасти испанска кръв.

Братотото му лице не беше от онези, дето се срещат под път и над път. Повечето време погледът му беше скромно сведен надолу, но вдигнеше ли бистрите си, остри и пронизващи очи, в тях се четеше израз на силна воля и собствено достойнство. Изглежда този човек обединяваше в себе си два различни характера — единият от тях бе на подтиснатия унижен работник, а другият — на храбрия разсъдлив скитник из саваните и девствените гори, който — щом се наложи — проявява и голямо самочувствие.

Той си избираше от предложените сладкиши с такава непринуденост, сякаш още от ранно детство посещаваше тези толкова приятни заведения. Наслаждаваше се на всичко със самоувереността на дама, свикнала с подобна обстановка, а изражението на лицето му с нищо не издаваше, че накрая аз ще трябва да платя сметката. С подобрени думи той ми каза:

— Дадохте ми знак да ви чакам, сеньор. Готов съм да изслушам заповедите ви.

— Нямам намерение да ви давам заповеди — магнах с ръка. — По-скоро имам една молба и искам да ви я изложа. Бях свидетел на края на разговора ви със сеньор Тупидо и от него разбрах, че сте зависим от този господин, нали?

— Хм! Може би! — отвърна той с усмивката на човек, който без особено да се ошети — като нищо може да подари някому и хиляда талера.

— Освен това чух, че с помощта на двеста книжни талера ще можете да се освободите от тази зависимост. Ще ми позволите ли да ви предоставя на разположение тази сума?

Той ме погледна слисано. Сумата, за която ставаше въпрос, не беше значителна — само тридесет и две марки, ала за беден събирач на чай като него сигурно не беше малка. Положението на този човек бе събудило съчувствието ми и исках да му подаря парите, макар самият аз да бях всичко друго, но не и заможен.

— Сериозно ли говорите, сеньор? — попита той. — Каква цел преследвате?

— Единствената ми цел е да ви дам възможност да си възвърнете търговската самостоятелност.

— Значи състрадание, така ли?

— Не, съчувствие. Думата състрадание има и едно друго значение, а то никак не би подходило на кавалерското впечатление, което ми правите.

Помръкналото му в последните една-две минути лице просия.

— Значи въпреки бедността ми все пак ме смятате за кабахиеро? — заключи той. — Но как да съчетаем милостинята с понятие като кабахиеро?

— За милостиня и дума не може да става.

— Значи заем, така ли?

— Щом искате така да го наречете — да. Ще приемете ли?

— Може би да, а може би и не. Какви са условията ви?

— Ще ми дадете три процента лихви за сумата. Договорът ни може да се анулира с едногодишно предупреждение. При следващата ни среща всеки от нас има право да поиска прекратяването му, при което ще трябва да ми върнете парите след изтичането на една година.

— Ами ако не се срещнем повече?

— Тогава ще задържите парите, или след пет години ще ги подарите на някой човек, който е по-беден от вас.

При тези думи той ми протегна ръка, сърдечно разтърси десницата ми и каза:

— Сеньор, вие сте благороден човек. С удоволствие приемам вашия заем и отсега знам, че няма да загубите и едно песо. Мога ли да попитам кой и какъв е чуждестранният сеньор, който така любезно иска да ми помогне?

Дадох му визитката си.

— Значи алеман! — каза той зарадвано, след като прочете името ми. — Ето, вземете и моята картичка, сеньор!

Той бръкна под изпокъсаната си връхна дреха, измъкна изкусно извезана кесийка и ми подаде една от своите картички. На нея пишеше: Маурисио Монтесо, гиа и йербатеро.

Значи този човек беше водач на чужденци и събирач на чай. Изглежда щеше да се окаже добра „находка“ за мен.

— С кои райони сте добре запознат, сеньор? — попитах го аз. — Каня се да пътувам до Сантяго и Тукуман и исках да разпитам за някой свестен водач.

— Водач ли? Тогава ще ви препоръчам един от най-добрите си приятели. На него можете да се осланяте, той не е ариеро¹¹, който гледа само как повече да одере чужденците.

— А самият вие навярно нямате желание или време да се заемете с тази работа, а?

Той спря върху мен дружелюбния си, изпитателен поглед и ме попита:

— Хм, сеньор, богат ли сте?

— Не.

— И въпреки това ми давате пари назаем! Мога ли да попитам каква работа имате там? Да не би да отивате в Аржентина да търсите злато?

— Не.

— Тъй, тъй! Ще си помисля. И кога искате да тръгнете на път?

— Колкото е възможно по-скоро.

— Тогава сигурно няма да мога да ви водя, защото имам да свърша още някои неотложни неща. Впрочем и приятелят ми, когото искам да ви препоръчам, също не е тук в момента. Първо би трябвало да ви заведе при него, а това е един дълъг път до Парагвай. Но иначе без съмнение би си заслужавало да се измине този заобиколен път, понеже моят приятел е най-прочутият и най-опитен сендадор¹², с когото никой не може да се мери. Няма ли поне да обмислите предложението ми? Въпреки налагащото се заобикаляне, с него ще стигнете целта си много по-бързо и по-сигурно, отколкото с някой друг водач, с когото може би ще успеете да тръгнете незабавно, ала незнанието и неумението му ще ви докарат какви ли не беди.

— Кога и къде мога да се срещна с вас, за да ви съобща решението си?

— Всъщност имах намерение да остана тук само до утре, но ще удължа престоя си с още един ден. Не ми се ще да си правите труда да идвате да ме търсите в моята странноприемница. Предпочитам аз да дойда при вас.

— Добре! Елате утре по обед в хотел „Ориентал“, където ще ме намерите в стаята ми! Мисля, че дотогава ще взема решение.

— Ще бъда точен, сеньор. Мога ли да попитам и дали поддържате делови връзки със сеньор Тупидо?

— Не. Предадох му само едно препоръчително писмо.

— Той покани ли ви у дома си?

— Да. Тази вечер в осем часа.

— Знам къде живее. Къщата му се намира на улицата, която води към Ла Унион. Тя е една малка разкошна вила и сигурно ще ви хареса. За съжаление се съмнявам, че и обитателите ѝ също ще ви харесат.

— Ако приличат на домакина, няма да се чувствам кой знае колко добре сред тях.

— Тъй! Хм! Значи самият той и на вас не допадна, а?

— И то никак. Дори между нас двамата се стигна до едно малко спречкване.

През последните минути погледът му все беше насочен навън към улицата, сякаш търсеше нещо там. Понеже седях с гръб към тази посока, не можех да видя какво привличаше вниманието му толкова силно. При последните ми думи той изведнъж се сепна и разтревожено извика:

— Карамба! Да не би да сте го обидил?

— Е, разменихме си по няколко по-остри думи, ала за истинска обида вярвам, че и дума не може да става.

— И въпреки всичко ще му отидете на гости?

— Да. Защо не?

— Е добре, вървете, но се пазете! Тук обидите не се забравят толкова лесно, а понякога отмъщението крие лицето си под някоя изключително дружелюбна маска.

— Имате ли основание за подобно предупреждение?

— Предполагам. Я се обърнете за малко! Виждате ли мъжа, дето се е облегал на решетъчната врата право отсреща?

Мъжът, когото йербатерото имаше предвид, беше застанал на отсрещната страна на улицата пред затворения вход на една къща. Имаше досущ нехайното поведение на човек, чиято единствена цел е да се поразвлече, като зяпа оживлението на хората наоколо. Беше облечен в панталони, жилетка и елек от тъмен плат, носеше широкополо сомбреро и с видимо наслаждение пушеше цигара.

— Виждам го — кимнах аз. — Познавате ли го?

— Да. Известен е като дързък тип, за когото няколко литра кръв нямат никакво значение. Той ви наблюдава.

— Не е възможно!

— Моля ви! Щом ви го казвам, можете да ми вярвате. Забелязах го още докато ви чаках на ъгъла на Пласа де ла Индепенденсия. Стоеше там също както и сега — привидно съвсем не принудено, ала не сваляше очи от търговската кантора на сеньор Тупидо. След като излязохте, той тръгна подир нас и застана ей там, отсреща. Съвсем невероятно е вниманието му да е насочено към мен и следователно засяга вас.

— А може би да е напълно безобидна случайност, че е тръгнал в една и съща посока с нас.

— Случайност ли е и че застана отсреща? Не. Наблюдавайте го внимателно, когато си тръгвате оттук, и ще забележите, че сте обект на вниманието му. Утре ще ми кажете дали съм прав или не. Най-сериозно ви моля да се съобразите с предупреждението ми.

— Но, сеньор, съвсем не съм обидил Тупидо толкова тежко, че да изпраща по петите ми наемен убиец. Освен това самият вие казахте, че човекът е бил вече пред кантората на Тупидо, когато все още изобщо не си бяхме разменили онези остри думи.

— Тогава навярно тук има и друг човек, чийто гняв сте предизвикал. Така ли е?

— Едва ли. Може би с изключение на един странен сеньор, който ме посети и на тръгване дори ме заплаши с юмрук. Но просто е невъзможно да го причислявам към опасните хора.

— Хм! Какво наричате „странен“ и какво разбирате под „опасен“? Знаете ли името му?

— Според собствените му думи се казва Ескило Анибал Андаро.

— Господи! Та той съвсем не е странен човек. Той е един от най-заклетите бланкоси. От него може всичко да се очаква. Познавам го. Бъдете така добър да ми доверите каква цел имаше посещението му и как премина срещата ви!

Разказах му малкото си приключение и как ме бяха взели за полковник Латоре. Лицето на йербатеро ставаше все по-сериозно и по-сериозно, а когато свърших, той ми каза:

— Сеньор, обзалагам се, че Андаро е изпратил този бандит да ви следи. Пазете се много и не излизайте без оръжие!

— И вие ли познавате полковника?

— Никога не съм го виждал. Нали иначе приликата ви с него и на мен щеше да направи впечатление? Но знам, че има една партия, която възлага на него големи надежди. Както сам виждате, външната ви прилика с полковника при определени обстоятелства може да бъде доста опасна за вас. Тук никой привърженик на която и да било партия не е сигурен за живота си, и ако и вас ви вземат за такъв, никак не е изключено погрешка да си изпатите от куршум или от нож. Ами ако Ескило Анибал Андаро иска да ви убие само защото ви смята за Латоре?

— Това е направо невъзможно.

— Така ли мислите? И защо?

— Защото и двамата са от една и съща партия. Та нали той дойде, за да предложи на Латоре сделка?

— Не ми се вярва.

— Но, сеньор, та нали той започна да преговаря с мен за продажба на оръжие тъкмо защото ме беше взел за полковника!

По лицето на Монтесо се плъзна лукава усмивка.

— Личи си, че сте чужденец — каза той. — Латоре не е от партията на вашия сеньор Андаро. Наистина той е твърде сдържан и не изразява открито собственото си мнение, тъй като е не само храбър, но и предпазлив човек, обаче се знае доста сигурно, че поддържа червените, а не белите.

— Защо тогава Андаро ще му предлага подобна сделка?

— Това е само привидно! За да го zlepостави. Представете си какъв шум ще се вдигне, ако бланкосите биха имали възможността да кажат: „Разполагаме с подписа на Латоре, с който той потвърждава получаването на пет хиляди песо от нас, срещу които ще му доставим оръжията, за да вдигне военен метеж!“ По този начин той би се компрометирал завинаги.

— Аха, вече го прозирам този Андаро.

— Той или наистина ви смята за Латоре и го е яд, че не сте се хванали в клопката му, или е разбрал, че действително сте съвсем друг човек и сега се ядосва, че е разкрил плановите си пред някакъв чужденец, което може да изложи на опасност и него, и партията му, стига само да уведомите Латоре. И в двата случая не бива да очаквате нищо добро нито от него, нито от бланкосите. За тях сигурно ще е страшно важно да ви попречат да говорите. А какъв е най-сигурният начин да се постигне това? Сам си отговорете на този въпрос!

— Наистина ли искате да ме разтревожите, сеньор Монтесо?

— Да, това искам. Бандитът не стои толкова дълго отсреща само ей тъй, на шега. Можете да бъдете сигурен.

— Ами тогава значи още с първите си крачки в тази хубава страна съм попаднал във вълча яма, където лесно мога да си остана!

— Много вярно сравнение. Затова бързо излизайте от нея и бягайте! Мисля ви доброто. С това разбира се не искам да кажа, че трябва още днес да тръгнете на път. Само се пазете от онзи бандит, както и от всички клопки, които е възможно да ви поставят. Убеден съм, че все нещо ще преживеете до утре по обед, когато ще дойда при вас. Ще се радвам да чуя, че предупреждението ми е взето под внимание.

— Ще го имам предвид, сеньор. И тъй като виждам, че се каните да си вървите, позволете ми веднага да ви дам уговорените двеста песо.

Побутнах по масата към него въпросните песос фуертес. Той сви банкнотите на малко руло и ги пхна в джоба на жилетката си с такова изражение, сякаш бяха къс цигарена хартия. После ми подаде ръка, поклони се учтиво и се отдалечи.

Заех мястото на Монтесо, за да мога да наблюдавам бандита. Той хвърли кратък изпитателен поглед на излизащия от вратата йербатеро, а после направи нетърпеливо движение. След известно време си тръгнах и аз. Престорих се сякаш изобщо не го забелязвам. Минах по няколко улици, спирах се пред различни витрини и най-сетне се убедих, че мъжът непрекъснато ме следи.

Тъй измина около час и вече започна да се здрачава. Камбанен звън ми обърна внимание на това, че се бях озовал близо до катедралата. След като разпитах, разбрах, че хората се стичат в църквата за ежедневната Аве Мария де ла noche¹³ и се присъединих към тълпата.

Величествената, просторна и обляна от светлина катедрала беше посетена от много богомолци. Ето че прозвуча смесен хор, придружаван от орган. Певците бяха доста добре школувани, ала изпълнението на органиста беше от пето или шесто качество. Той нищо не разбираше от изтеглянето на регистрите и дори твърде често бъркаше.

Органът ми е любим инструмент. Изкачих се горе, за да огледам по-отблизо човека, който така разваляше тържествената композиция на Палестрина. Канторът стоеше отпред на пулта и размахваше диригентската палка. Органистът беше дребно, слабичко и пъргаво човече. Когато видях, че го наблюдавам облегат на органа, у него очевидно се породих желанието да ми направи впечатление. Той бързо изтегли принципала и корнета, а после и още няколко шестнайсетфурови регистри. От всичко това произлезе толкова силен шум, че съвсем заглуши гласовете на певците. Въпреки това диригентът не ми направи никакъв знак. Така бе изпълнена цялата църковна пиеса до края.

Последва кратка прелюдия, състояща се от едно злощастно органно трио за два мануала и педал, която премина в твърде позната и любима за мен мелодия. За съжаление органистът беше изтеглил горе *vox angelica*, *vox humana*, *aoline* и *flauta amabile*¹⁴, а заедно с това басите — най-дълбоките и мощни регистри, така че хубавата мелодия се изгуби в бученето на басите като поточе в море.

Невъзможно ми беше да издържа. С риск да си навлека во веки веков кръвното отмъщение на псевдоорганиста, аз бързо пристъпих към него, извадих пълногласните регистри и направих всичко по друг начин. Отначало той ме погледна смаяно, но после погледът му стана дружелюбен. Моят аранжирмент изглежда му допадна повече от неговия собствен.

След третия куплет свещеникът пристъпи към олтара, за да прочете една молитва. Органистът използва това и ми зададе тихо въпроса:

— И вие ли свирите на орган, сеньор?

— Малко — отговорих утвърдително и също така тихо. Дребното му слабичко лице просия от радост.

— Искате ли да посвирите? — кимна ми той подканящо.

— Коя песен?

— Ще ви отворя нотите, а също и книгата с църковни песни. Има само три куплета. Запознати ли сте с тукашната служба?

— Не.

— Тогава ще ви дам знак кога да започнете. Първо има една чудесна прелюдия, после следва мощно звучаща мелодия с по-тихи интермедии, и най-сетне след третия куплет идва fuga с всичките гласове и контрапункт. Започвате ли?

Кимнах му макар че искаше от мен повече, отколкото бе по силите ми. Изтеглих нежните регистри за „чудесната прелюдия“ и тъй като вече молитвата беше свършила и благословията дадена, органистът здравата ме сръга в ребрата, което без съмнение беше споменатият от него знак. Започнах.

В случая е без значение как съм свирил. Съвсем не съм съвършен органист, а и с пълно право се съмнявам, че моят „контрапункт“ би заслужил одобрението на някой специалист. Но тук хората бяха свикнали с изкуството на дребничкия органист, така че изпълнението ми им направи впечатление. След края на литургията всички богомолци останаха в кораба на църквата, а горе аз бях наобиколен от кантора, органиста и всички хористи. Бях принуден да изпълня още една фуга, но след нея заявих, че трябва да си вървя. Органистът ме хвана под ръка с тънката си ръчица и изглежда се канеше да ме „отвлече“. Долу ме преведе през любопитно чакащата тълпа и когато се озовахме навън, пред катедралата, взе да ме уверява, че непременно трябвало да го придружа и да вечерям у тях.

— Невъзможно е, сеньор — извиних се аз, — понеже вече ме поканиха.

— Кой ви покани?

Казах му.

— Тогава наистина нямам право да ви досаждам. Но затова пък не бива да ми отказвате честта утре сутринта да закусите при мен. Съгласен ли сте?

— С удоволствие.

— Ще разчитам да ви видя в десет часа у дома. После ще свирим заедно на орган на четири ръце и четири крака. Имам чудесни ноти. И на обед пак ще ядем у нас.

— Но по това време съм пак зает.

— Няма значение, сеньор. Сигурно ще може да се отложи. Аз ще ви придружа до човека, който ви е поканил и ще го помоля да ви освободи от това задължение. Още не знам името ви, но ние сме братя in organo¹⁵ и сигурно ще си допаднем.

— Ето ви визитната ми картичка.

— Благодаря! За съжаление в себе си нямам визитки, но и не са необходими. Искам да се науча от вас правилно да изтеглям регистрите, защото между нас казано все ги обърквам. Човек трябва да отделя внимание и на ръцете, и на краката си, на нотите и на книгата с църковни песни. Е, как тогава да мислиш и за регистрите? Не го проумявам. Надявам се да го усвоя от вас. Впрочем щом желаете да отидете до кинтата¹⁶ на сеньор Тупидо, тогава ще вървим заедно. Моето жилище е съвсем близо до вашата цел.

Той ме поведе със себе си и започна да ми описва местоположението на кинтата с такива подробности, че и с вързани очи щях да я намеря.

Междувременно се беше стъмнило напълно и настана чудно хубава южноамериканска пролетна вечер. Почти пълният диск на луната осветяваше лъскавия мрамор на къщите, а от градините и дворовете се носеше ароматът на цветя, който оказваше чудотворно въздействие върху човешките сетива.

По-оживената част на града скоро остана зад нас, понеже органистът живееше почти извън града — „сред природата“, както се изрази самият той. Отдясно и отляво се издигаха вили. До кинтата на Тупидо ми оставаха не повече от пет минути, когато моят спътник свърна в един тесен път, който минаваше между две градини.

— Накъде? — попитах го.

— Към моето жилище! Щом нямате време да вечеряте с мен, ще трябва да изпием заедно поне по чаша вино. Моят домисилио¹⁷ се намира непосредствено зад тези две градини.

— Добре, тогава ще ви изпратя до входната ви врата. Нали утре сутринта пак ще се видим?

Скоро оставихме градините зад гърба си и се озовахме пред една къщица, която беше заобиколена от здрава желязна ограда. Откъм лицевата страна тя нямаше прозорци, а само врата. Докато на сбогуване разменяхме по още няколко думи, на мен ми се стори, че долавям стъпки. Тихият шум се разнесе откъм тесния път, по който току-що бяхме дошли. Погледнах натам.

Иззад ъгъла на градинския зид се появи периферията на сомбреро. Под шапката несъмнено се намираще нечия глава. Човекът видя, че сме го забелязали.

Отдръпнеше ли се, така щеше само да събуди подозренията ни. Ето защо след като бързо взе решение, той се появи пред нас. Беше бандитът, от когото йербатерото ме предупреди да се пазя.

— Кой сте вие? Какво искате, сеньор? — попита органистът доста смутено. Личеше си, че не е кой знае какъв герой.

Бандитът се приближи още няколко крачки, но така, че въпреки лунната светлина лицето му да остане скрито в сянката на широката периферия на шапката. Само секунди ми бяха необходими, за да се убедя, че се кани да ме нападне.

— Извинете, сеньори! — поде той. — Търся дома на сеньор Ариквес и ме насочиха насам.

Несъмнено гласът му беше преправен. Човекът се намираше само на три крачки от мен и в същия момент пхна ръка в джоба си.

— Тук няма никакъв Ариквес — заяви органистът. — Погрешно са ви упътили.

Бандитът се приближи още една крачка. Аз обаче бързо се извърнах настрани, така че между нас пак имаше разстояние от три крачки, а луната остана зад гърба ми. Вече и най-незначителното движение на наемния убиец не можеше да ми се изплъзне.

— Изобщо не познавам човек с такова име — продължи органистът, поклащайки глава. — Може би са ви посочили не само погрешно жилището, но са ви дали и грешно име.

— Не ми се вярва. Търся чуждестранния сеньор, който свири на органа.

— А-а, ами той е тук! Но не се казва Ариквес, а...

Той обърна към лунната светлина визитката, която все още държеше в ръка, за да прочете името ми. Бандитът използва този миг и светкавично се нахвърли върху мен. От джоба си беше извадил нож. Цяло щастие, че ме бяха предупредили! Наистина, поведението му във всички случаи щеше да ми се стори подозрително, но едва ли иначе щях да се измъкна съвсем невредим. Успях да направя крачка встрани. Лъскавото острие префуча край мен, а негодникът получи такъв юмручен удар по главата, че се олюля. Веднага го сграбчих с лявата си ръка за врата, а с десницата го ударих отдолу по лакътя, така че ножът изхвъркна от ръката му. После го блъснах в оградата на градината. Бандитът се свлече по нея и остана да лежи на земята. Всичко се разигра за броени секунди.

В уплахата си славният органист беше изпуснал визитката ми. Той проломоти нещо неразбираемо и взе да кърши ръце, мъчейки се да си поеме дъх. Най-сетне отново си възвърна способността да говори и с всички сили се развива:

— Помощ, помощ!

— Мълчете де, сеньор! — сопнах му се аз. — Не ни заплашва абсолютно никаква опасност.

— Това е заблуда, господине! Наоколо има убийци! Подобни хора винаги разполагат с помощници нейде наблизо. Трябва да се махнем оттук, трябва да избягаме! Но къде, къде? Какво ли да правя? Как... ах, какъв късмет само! Ключът е у мен! Та аз мога да си вляза у дома! Спасен съм.

Той бързо отключи, шмугна се през градинската врата и я заключи отвътре, без да ме покани да вляза с него. Почувства се в безопасност. Единственото, което направи за мен, беше да се спре зад градинската порта и да ми подвикне:

— Гледайте да изчезнете оттук, сеньор!

— Така ли? Защо не ме пуснете да вляза в къщата?

— Невъзможно! Не искам да си навличам отмъщението на бандитите. Вървете си, вървете си! Не позволявам да стоите пред моя дом!

— Ха! И това го казвате вие, макар че се нарекохте мой приятел?

— Когато те заплашват убийци, всяко приятелство се забравя. Заради вас няма да допусна да ме заколят като добиче.

— Аз и не искам подобно нещо. И тъй, тръгвам си. Довиждане, до утре на закуска!

С тези думи аз се отдръпнах от вратата, но той извика подир мен с ужас в гласа:

— Що за идеи ви хрумват, нещастнико?! Не бива да ме посещавате. Забранявам ви! Закусвайте където, когато и с когото желаете, само не и с мен в дома ми!

— Добре, тогава си тръгвам и повече няма да идвам. Но нямате ли поне някого под ръка, който да ми помогне да отведем този негодник в полицията?

— Вие какво си мислите? Това ще е най-голямата глупост, която бих могъл да направя. Дори да имах и хиляда слуги, пак нямаше да ви дам на разположение нито един от тях. Няма да взема да предизвиквам отмъщението на бандите, я! Оставате човека да лежи там, където си е и... слава Богу, ето че идва моята женичка! Носи фенер и вече нищо лошо не може да ми се случи. Бягайте, бягайте! Това е най-доброто, което можете да направите!

Зад решетъчната врата забелязах светлина и чух гълчащ женски глас. Несравнимият органист изчезна. Може би го очакваха нежни укори заради смущаване на нощното спокойствие. И тъй, реших да видя какво правеше бандитът.

И тогава разбрах, че безполезното ми дърдорене с дребосъка бе голяма глупост, защото все още не се бях приближил съвсем до уж изпадналия в безсъзнание човек, когато той внезапно скочи на крака. Изглежда тъкмо в този миг беше дошъл напълно на себе си и веднага се втурна към мястото, където беше ножът му. Трябваше да го изпреваря, понеже не бях въоръжен и ако грабнеше нож, можеше най-малкото да ме рани. И така, светкавично направих скок към въпросното място и в същото време протегнах ръка, за да сграбча мерзавеца. Той се хвърли настрани, така че не успях да го достигна, заплашително вдигна юмрук и извика:

— Следващия път ще улуча по-точно!

После се затича, но не през уличката, а в обратна посока — към откритото поле.

Навярно все още можех да го заловя, обаче се отказах, защото после никак нямаше да е лесно да отведе пленника до полицията.

А и нямаше как да не дам известно право на органиста, според чиито уверения най-уместното беше да оставя бандита да си върви. Тъй като вече знаех, че от нечия страна имаха намерение да посегнат на живота ми, достатъчно бе само необходимата предпазливост, за да се предпазя от подобни нападения.

Вдигнах ножа от земята и се върнах обратно по уличката, като вървах бавно и много внимавах да не би нейде наоколо да се крие още някой. Не се виждаше жива душа. После свърнах наляво към кинтата на Тупидо, но се движех по средата на широката улица, където силната лунна светлина ми позволяваше доста надалеч да оглеждам пътя.

Щом стигнах целта, аз пъхнах ножа в джоба си. Бях застанал пред вратата на тясна градинка, зад която се намираше вилата. Вдясно забелязах шнура за звънеца, а вляво — месингова табелка, чийто надпис ми показва, че съм попаднал на търсения адрес. Позвъних.

— Кой е? — попита глас откъм къщата.

Казах името си, след което се появи един слуга и отключи. Човекът ме отведе във вилата без да каже нито дума и отвори една врата, зад която видях малка, уютно обзаведена стая. Тупидо седеше на канапето, пушейки пура. Той се надигна, подаде ми ръка и любезно каза:

— Най-сетне! Закъсняхте почти с четвърт час, сеньор. Но тъй като се радвам на посещението ви, няма как да не съжалявам за това загубено време!

— А аз трябва да ви помоля за извинение. Малко се забавих, ала вината не е моя. Надявам се, че няма да си навлека гнева ви!

— О, съвсем не! — засмя се той. — Мога лесно да ви простя, понеже за щастие сеньората все още не е завършила всички приготовления за вечерята. И тъй, още някоя и друга минута ще трябва да се задоволите само с моето присъствие. Заповядайте, седнете и си запалете една пура!

Той ме дръпна за ръката да седна до него на канапето и ми побутна кутията с пури и кибрита. Използвах и едното, и другото. Тупидо бе олицетворение на самата

любезност и се държеше съвсем различно от следобеда. След като запалих пурата си, той доверително сложи длан върху ръката ми и каза:

— Ще ви призная най-искрено, че съм сърдечно благодарен на съдружника си, загдето ви препоръча. Първо, най-общо казано имам голяма слабост към всичко немско и второ, представен сте ми изрично като човек, от чиито значителни познания и богат опит бих могъл да се поуча. Затова имам двойно основание да ви посрещна с добре дошъл, сеньор.

Всичко това бе силно преувеличено. Несъмнено този човек ме смяташе за изключително наивен, за да може да предположи, че с подобни пресилени ласкателства ще постигне целта си. Отвърнах му със съответната сдържаност:

— Съжалявам, че препоръчителното писмо ви е дало повод да си съставите толкова погрешна представа за мен. Аз пътувам, за да науча нови неща, а не за да поучавам другите. Вашата незаслужена похвала ме поставя в неловко положение.

— Очаквах подобен отговор. Добре ми е известно обикновено с каква похвална скромност се отличават немците от другите нации. И така, нека оставим това и да поговорим за целите, които преследвате със сегашното си пътешествие. Предполагам, че имате или търговски, или естественоизпитателски планове.

— Нито едното, нито другото, сеньор. Пътувам заради самото пътуване, да речем като човек, тръгнал на разходка, който иска да се наслади на постоянно сменящия се пейзаж. Ето защо ви моля съответно да промените неправилното впечатление, което сте си създал за мен.

След като ме беше посрещнал с такава възторжена любезност, това мое поведение нямаше как да не го охлади. Тонът му бе значително по-сдържан, когато ме попита:

— Но нима е възможно да се предприемат подобни далечни пътешествия без някаква по-определена цел? Немците наистина са много особен народ! Казвате, че се разхождате. И за това си избирате такива места по земята, които никак не са привлекателни за душевна наслада и отмора! Нима имате истинска представа за лишенията и опасностите, които ви очакват, ако тръгнете да пътешествате на запад?

— Осведомил съм се за всичко, разбира се, доколкото е било възможно от толкова голямо разстояние.

— Тогава се възхищавам на вашата предприемчивост!

— Искате да кажете, че гледате със снизходителна усмивка на неопитността, с която съм се заел да върша нещо, от което някой друг на мое място би се отказал. Ще ви призная какво си мисля: ако неопитният все избягва да предприема каквото и да било, той никога няма да придобие опит.

Тупидо поклати глава и изглежда взе да си мисли, че съм още по-глупав, отколкото си беше представял. Въпросът му прозвуча почти съжалително:

— И вие наистина ли имате смелостта да пътувате до Сантяго или дори до Тукуман? А знаете ли какво е положението у нас? Понастоящем тук има много политически партии, които се борят една срещу друга с всякакви средства. Такива размирици правят особено опасни именно онези райони, през които смятате да минете. Ако продължавате да държите на решението си, рискувате твърде много — може би дори живота си. Най-решително ви съветвам да се откажете.

Естествено той не говореше това, което мислеше, така че аз отклоних съвета му.

— Нямам навика така лесно да се отказвам от веднъж взетото и добре обмислено решение. И в случая е така.

— Е, тогава аз изпълних дълга си и съм готов, доколкото ми позволяват силите, да улесня пътуването ви.

— Сеньор, ще приема помощта ви с благодарност.

— Хубаво! Тогава чуйте съвета ми! Замисленото от вас пътуване се предприема обикновено от Буенос Айрес. Но за съжаление така ще минете през области, където вилнеят разюздани банди. И ви предлагам един друг път. Пресечете ли Уругвай и

провинцията Ентре Риос, ще стигнете до Парана или Санта Фе, а от там имате най-добрата възможност през Кордова да се доберете до Сантяго и Тукуман.

— Благодаря, сеньор! Още отсега разбирам, че ще имам полза, ако последвам съвета ви.

— Естествено. В такъв случай ще мога да ви дам препоръчително писмо до един влиятелен висш офицер, който разполага с достатъчно власт да премахне всички пречки по пътя ви. Той е Лопес Хордан, доведеният син на предишния президент Уркиса. Чувал ли сте за него?

— Казаха ми, че наистина имал големи връзки.

— Той има и много други неща. Налице са всички основания да се предположи, че ще стигне до най-високия пост в държавата. Мога да се похваля, че сме добри позлати с него и съм убеден, че препоръката ми ще е от голяма полза за вас. А сега и нещо друго. Мислите ли да оставате по-дълго тук, в Монтевидео?

— Не, сеньор. Градът не ми предлага нищо ново или необикновено. Искам да проникна навътре в страната и нямам никаква причина съвсем безполезно да се бавя тук, по крайбрежието.

— Това е добре, сеньор, защото днес все още знам на какъв адрес да изпратя препоръчителното си писмо, докато по-късно няма да е така, понеже в скоро време Лопес Хордан се кани да тръгва на път, за да направи служебна обиколка из провинцията. Колкото по-скоро го настигнете, толкова по-добре за вас. По всяка вероятност ще можете да се присъедините към него, тъй като той има намерение да отиде до местата, които са и ваша цел. Но в такъв случай не бива излишно да се бавите тук и би трябвало може би още утре да отпътувате.

Той каза всичко това с толкова настойчив и загрижен тон, че ако не ми беше известно съдържанието на онова „препоръчително“ писмо, сигурно щеше да успее да ме заблуди. Привидно се съгласих с предложението му.

— При тези обстоятелства съм готов да замина още утре в ранни зори.

— Хубаво! Тогава ей сега ще ви дам препоръчителното писмо. Откровено казано, още следобед се сетих за тази възможност и тъй като бях почти убеден, че ще последвате съвета ми, веднага изготвих писмото. В момента Лопес Хордан се намира в Парана. Най-краткият път дотам води през Мерседес, река Уругвай, а после и през Вилягуай. Как смятате да пътувате?

Вдигнах рамене.

— И аз не знам, защото съм слабо запознат с тукашните поръчки.

— Ще ви посъветвам да вземете дилижанса, пощенската кола. Така ще пътувате евтино и безопасно. Знам, че утре преди обед един дилижанс ще отпътува в споменатата посока. Затова ще ви връча писмото още сега. Трябва само да напиша адреса. Извинете ме за момент!

Той се изправи пред един пулт в ъгъла на помещението. В същия миг вратата рязко се отвори и в стаята нахълтаха две хлапета — едното на около осем, а другото на десетина години.

Бяха ми разказвали, че във възпитанието на децата в страните по Ла Плата има твърде големи пропуски и ето че сега всичко това се потвърди. Двете нагиздени като кукли момчета се изтъпанчиха пред мен и нахално ме зазяпах.

— Тате — попита едното, — това ли е немецът?

— Да, синчето ми — отвърна бащата, довършвайки адреса на писмото, без да го е грижа как се държат любимците му. След това малкото любопитно човече се обърна към мен:

— Ти наистина ли си глупак?

А другият любимец побърза да отговори вместо мен:

— Не, той е загубен немски простак.

— Кой го казва? — незабавно попитах аз.

— Татко — гласеше отговорът му. — Сподели го с мама.

Тогава баща му се извърна и — смутен, но и ядосан — извика:

— Глупости! Нямах предвид този сеньор, а един немски работник, който сплеска възложената му поръчка.

Но това хитро измъкване незабавно бе опровергано от по-голямото „прелестно“ хлапе, като по този начин то постави баща си в доста мъчително положение. Накрая хлапето добави:

— И на всичко отгоре си го поканил на вечеря?

— Млъкни вече, ти вечно объркваш хората! — заповяда му Тупидо, а после се обърна към мен: — Сеньор, не се подвеждайте по тези детски бръщолевеници! Ето ви писмото. Съдържанието му сигурно ще ви задоволи.

Той ми подаде писмото, запечатано в средно голям плик, който беше толкова дебел, че съдържаше поне три листа — самото писмо и двата договора. След като го претеглих на дланта си, аз попитах:

— При вас няма ли обичай препоръчителните писма да се дават отворени?

— Не, при нас не. Често се случва към тях да се прилагат различни делови съобщения, предназначени само за получателя.

— И в този случай ли е така?

— Да.

— Тогава това съобщение трябва да е доста обемисто, и най-откровено ще ви призна, че бих предпочел да е в отделен плик.

Отговорът му бе спестен благодарение намесата на неговите хубостници. Двете хлапета стояха наблизко и хвърляха жадни погледи на писмото. По-голямото от тях дори посегна към него, за да го изтръгне от ръката ми по най-невъзпитан начин. Това ми беше добре дошло. Докато момчето дърпаше плика в средата, аз го държах за двата му края.

— Пусни го! Това не е за теб — казах му аз.

— Покажи ми го! — инатеше се то. — Писмото е от моя баща. Искам да го видя!

Хлапето дърпаше с всички сили. Тъкмо това исках. Пликът се скъса и съдържанието му се изсипа на пода. Бързо грабнах изписаните листове и то така, че те се разтвориха. „Препоръчителното“ писмо беше най-отгоре.

— Ето на, че скъса плика! — рекох ядосано. — Сега баща ти ще трябва да напише друг плик.

Тупидо се втурна към мен като стрела.

— Чакай! Не го чети! — извика той.

Отстъпих назад, като с едната си ръка държах писмото пред очите си и го четях, а с другата се отбранявах срещу налитания домакин.

— Не чети, не чети! — гневно повтори той, полагайки големи усилия да се докопа до листовите. Обаче аз бях по-силен от него и го държах на разстояние. Двете хлапета бяха увиснали по мен и крещяха. Така ги завлякох до вратата, отворих я и изтиках навън двамата пакостници. Тупидо се накани да се нахвърли върху мен.

— Стойте настрана — креснах му аз. — Ще получите обратно двата договора, тъй като от заглавията им разбирам, че това са делови книжа и изобщо не ме засягат.

— Искам незабавно да ми върнете и писмото! — яростно ми викна Тупидо.

— То се отнася до мен и имам право да го прочета.

— Ще извикам прислугата да дойде, да ви вземе писмото и после да ви изхвърли навън!

— Хората ви няма да направят нито едното, нито другото, понеже веднага ще поваля на земята всеки, който се опита да ме докосне. Доброволно ще си отида, защото не си струва да оставам при човек като вас. Можете да избирате: или ще ме оставите да прочета писмото на спокойствие и в такъв случай ще ви го върна, или ще си тръгна незабавно, като го взема със себе си и направя съдържанието му достояние на компетентната инстанция.

Тупидо видя, че съм решен на всичко, и скърцайки със зъби, се примири с положението.

— Тогава от мен да мине, четете го в името на Сатаната! Но после настоявам да го получа обратно и повече не желая да имам нищо общо с вас!

Отидох в един от ъглите където бях сигурен, че никой нямаше да ме нападне в гръб, и зачетох:

„Сеньор! Току-що моят съдружник ме уведоми, че дава съгласието си. И така по най-бързия възможен начин ви изпращам договорите за подпис. После вие ще ми ги върнете по някой сигурен пратеник, след което пак ще получите единия от тях, заедно със стоката.

Приносителят на това писмо е един непосветен немец, който няма никаква представа колко важни книжа ще ви предаде. Известно ви е, че всички заселили се в страната немци са противници на вашата партия и, макар човекът да си мисли, че ви носи препоръчително писмо, аз естествено изобщо не очаквам да го посрещнете като мой приятел.

Избрах тъкмо него за вестоносец, защото никой няма да търси толкова важни документи у един немец, който току-що е слязъл от кораба на сушата. Няма да ви е трудно да се отървете от този тип, който е по-глупав, отколкото изглежда. Вземете го войник във вашата армия. Изглежда ми добър стрелец и никому няма да навреди, ако за благо на отечеството му бъде пусната малко кръв...”

Тъй гласеше в общи линии съдържанието на това любезно писмо, поне доколкото се отнасяше до мен. Захвърлих го върху масата.

— Ето, вземете си драсканиците! Може би ще си съставите по-друго мнение за мен, ако ви кажа, че още преди да дойда при вас знаех за измамата, която ми подготвихте. Не съм чак толкова глупав, колкото ме мислите. Напротив, убеден съм, че по проникателност мога да се меря с всеки подлец. Прозрях ви още преди да ви бях видял.

Тупидо бързо грабна писмото и го пхна в джоба си. После се приближи една крачка до мен и като ме измери със заплашителен поглед, попита:

— Кого имате предвид с думата „подлец“?

— Бъдете така добър сам да си отговорите на въпроса, сеньор!

— Знаете ли каква обида е това и как се отговаря на нея?

— Да, ако е между почтени хора, знам. Но понеже вие не сте от тях, няма защо да се интересувам какъв ще е отговорът ви.

— Охо! Ще го получите и то толкова сигурно, колкото е сигурно, че сега стоя пред вас.

— Заканата ви може да се отнася само до някакво коварство, срещу което все ще съумея да се защита. Хора от вашия сой не са в състояние да изплашат никого. С един хубав юмручен удар човек си спечелва уважението на всеки страхлив бандит. Осмелите ли се да ми създадете някакви пречки и затруднения, или пък да ме поставите в опасно положение, аз няма да се обърна към местната полиция, понеже това ми се струва твърде сложно и обстоятелствено, а ще дойда право при вас и ще ви зашлевя като някой хлапак. Не го забравяйте!

Лицето му се разкриви от ярост, ала той нищо не каза. Накарах един слуга да ми отключи градинската порта. После се отдалечих в посоката, откъдето бях дошъл. При това пак тръгнах по средата на улицата, понеже не беше изключено онзи бандит все още да се скита наоколо, за да извърши повторно покушение срещу мен.

Все още не бях стигнал кой знае колко далеч, когато някъде напред се разнесоха припрени стъпки, които изглежда се приближаваха. Изглежда бяха двама души, които тичаха, и то от дясната страна на улицата. Отдръпнах се към лявата ѝ страна, защото там лунната светлина не проникваше между гъстите корони на дърветата. Но несъмнено още отдалеч ме бяха вече забелязали, докато вървах по средата на сравнително добре осветената улица.

Ето че в този момент отсреща различих някакво девойче, което бързо тичаше и почти веднага забелязах, че го гони един мъж. Само след миг-два той го настигна и го сграбчи с две ръце.

— Помощ, помощ! — завика нападнатото същество, макар и с не особено силен глас. Може би уплахата задушаваше виковете ѝ.

— Една целувка, една целувка искам! — чух гласа на мъжа. Двамата се сборичкаха. Втурнах се към тях.

— Помогнете ми! — извика изпадналото в затруднено положение момиче.

Нападателят мигновено я пусна и побегна към града. Избавената девойка беше семпло облечена по френска мода, а вместо шапка носеше испански шал, който в момента се беше разместил. Тъй като беше обърната към лунната светлина, успях да различа младото ѝ, очарователно лице. Изглежда в ръката си държеше някакво шишенце.

— О, сеньор — каза тя, поемайки си дълбоко дъх, — какво щастие, че бяхте наблизил! Едва си стоя на краката от уплаха.

Тя наистина се олюляваше и аз я подкрепих.

— Успокойте се, сеньорита! Нищо лошо няма да ви се случи.

Тя тежко увисна на ръката ми, сякаш действително не бе в състояние да стои права, без чужда помощ, и като въздъхна, каза:

— Отвратителен човек! Преследва ме от сума време, но вече просто не мога да тичам.

— Познавате ли го?

— Не. Никога не съм го виждала.

— Изглежда за млади дами никак не е безопасно сами да ходят по улиците в тези късни часове. Нима не го знаехте?

— Знам, но трябваше да отида до аптеката, за да взема едно лекарство за моята баба.

— А къде живеете?

— Недалеч оттук. Но се страхувам. Колко лесно онзи човек може да се върне!

— Ако ми позволите, ще ви придружа до дома ви.

— Колко сте добър! С удоволствие приемам предложението ви. Мога ли и по пътя да се облягам на ръката ви?

— Разбира се!

Тя ме гледаше съвсем открито и непринудено в очите, ала все пак имах неясното чувство, че не бива да се доверявам на историята ѝ. До този момент не бяхме помръднали от местата си, но след последните ми думи тръгнахме в обратна посока. От време на време тя вдигаше към мен изпълнения си с доверие поглед и ми разказваше за умрелите си родители, за единствено останалата ѝ добра баба, която съвсем не произхождала от местното население, ами се била преселила тук от Германия.

Направи ми впечатление, че тя някак особено подчерта думата Германия и при това ме погледна очаквателно. Но аз си замълчах и я оставих да разказва.

Така ние минахме покрай кишата на Тупидо и продължихме нататък, докато стигнахме до някакъв по-широк, незастроен участък от улицата, където нямаше дори и градини. Озовахме се пред открито пространство само с няколко високи, внушителни дървета омбу по него.

— Ето там се намира нашата малка къща — каза девойката, посочвайки оттатък празното място.

Може би на около петстотин крачки от нас видях ниска къщица, чиято белота под лунната светлина я правеше лесно забележима.

— Трябва ли още да ви придружавам, или се чувствате вече в безопасност? — попитах я аз.

— В безопасност ще съм едва когато се прибера у дома.

— Тогава да вървим!

Свърнахме към откритото място. Но само след броени крачки аз изведнъж спрях, понеже от тъмните сенки на дърветата омбу изскочиха пет-шест човешки силуета и един от тях се отправи към нас, докато другите останаха да го чакат.

— Стой! — извиках му заповеднически. — Какво търсите тук?

Девојката се изплаши и се притисна още по-силно към мен.

— Какво търсим тук ли? — отвърна ми глас, който ми се стори познат. — Чакаме ви, сеньор.

Прихванах девојката с лявата си ръка, за да мога с дясната да се защитавам. Усетих как съществото, което бях взел под закрилата си, трепереше.

— Аз съм... наистина ли не ме познахте? Аз съм Маурисио Монтесо!

Действително беше йербатерото. Познах го едва когато направи още няколко крачки към мен.

— Вие? — попитах го изумено. — Каква изненада! Но пак повтарям въпроса си: какво търсите тук?

— Незабавно ще разберете. Ако ни имате доверие, елате с мен в сянката на онова дърво, където никой няма да ни забележи!

— Защо?

— Ще научите при дървото. Сега нямаме никакво време за обяснения, защото гой те се появи всеки момент.

— Кой?

— Човекът, който нападна газии сеньорита, а именно — собственият ѝ баща.

— Баща ѝ? Та това е невъзможно!

— О, възможно е! Моля ви мълчете и дръжте здраво момичето, за да не може да избяга и да ни издаде!

Той пристъпи до девојката, показва ѝ ножа си и я заплаши:

— Сеньорита, направите ли една-единствена крачка без разрешението ни и кажете ли само една-единствена дума, ще забия това острие в малкото ви прелестно и коварно сърчице. Можете да бъдете сигурна, че не се шегувам!

Момичето потрепери и още по-силно се притисна към мен. Хванах я за китката на ръката, за да не може да избяга. Ето че в този миг се разнесоха бързи стъпки откъм посоката, откъдето преди малко бях дошъл с девојката. Появи се един мъж и за няколко секунди се спря при ъгъла, образуван от зидовете на последната градина. Веднага разпознах човека, който беше нападнал момичето.

— Нито дума! — прошепна йербатерото на моята придружителка.

Видях как допря ножа си до гърдите ѝ. Тя цялата трепереше, но не издаде никакъв звук. Мъжът до ъгъла на градината сложи длан над очите си и се взря към къщата, където по думите на девојката трябваше да живее болната баба. Чухме го, че промърмори няколко думи под нос, а после се отправи към къщурката, при което нямаше как да не мине близо край дърветата. В мига, когато стигна до тях, хората на Монтеса се нахвърлиха върху него и го повалиха на земята. Човекът се опита да крещи, но йербатерото бе притиснал вече гърдите му с коляно.

— Мълчи, иначе ще те пронижа, мерзавце! Този път номерът ти се провали. Вържете го с ласото и го отнесете в къщата. Вече знаете как да го направите.

Накараха мъжа да се изправи, омотаха и стегнаха ласото около цялото му тяло и го помъкнаха към дома на момичето. При мен и девојката остана само йербатерото.

— Сеньорита, познавате ли човека, когото моите другари току-що отведоха? — попита я той.

— Да — едва прошепна момичето, — това е баща ми.

— А той ли ви нападна привидно, уж за да ви целува?

Тя не продума.

— Отговорете ми, иначе ще почувствате острието на ножа ми! Той ли беше?

— Да.

— И каква беше целта на тази сцена? Тя сведе глава и замълча.

— Сеньорита, обръщам ви внимание на това, че всичко знам и че ви разпитвам само за да може този сеньор да чуе всичко от вашата уста. Отговорите ли ми доброволно, без да ме лъжете, няма да ви се случи нищо лошо, обаче ако продължавате да мълчите, ще се запознаете с ножа ми!

— Сеньор, защо сте толкова строг към мен? — обади се тя най-сетне. — Защо ме заплашвате с ножа си, че дори и със смърт? Не съм извършила кой знае колко лошо нещо!

— Дори е по-лошо, отколкото предполагате. Аз знам повече от вас. Кой живее отсреща в онази къщурка?

— Татко, баба и аз.

— Баща ви с какво изкарва прехраната си? Живее от хазарта, нали?

— Не мога да го отрека.

— А къщата ви е мястото, където отвеждат будалите, които предстои да бъдат оскубани. Вие служите за примамка, с чиято помощ плячката попада в примката. Прав ли съм?

Едва след някоя и друга минута тя с мъка промълви:

— Нима не съм длъжна да се подчинявам на баща си?

— По този въпрос може да се поспори. Но по-нататък! Днес трябваше да подмамите в дома си ей този сеньор, нали?

— Да.

— И се бяхте уговорили с баща си да ви нападне веднага, щом алеманът се зададе. После можеше да се очаква, че чужденецът ще ви избави от досадника и ще ви придружи до дома. И за да бъде още по-сигурно примамен, трябваше да му разкажете, че баба ви е немкиня. Вярно ли е?

— Да.

— И сте действала точно по разпорежданията на баща си. А знаете ли какво щеше да стане, след като доведяхте този сеньор във вашата къща?

— Щяха да поиграят с него на хазарт.

— Тъй са ви казали. Но са имали съвсем други намерения. Канили са се да го убият.

— Santa madonna de la cruz!¹⁸ Не е вярно!

Възмущението, с което изрече тези думи, беше неподправено. Личеше си от тона й.

— Въпреки всичко е вярно. Щяха да изпатят и вас, и баба ви да спите и тогава щяха да убият сеньора.

— Баща ми обича хазарта като всички тукашни хора, но той не е убиец!

— Клето девойче, това е голяма заблуда! Баща ви дружи с най-отчаяните бандити. От него може да се очаква всякакви злодеяния. Но да оставим това! — Монтесо направи съответното движение с ръка, а после се обърна към мен: — Сеньор, за вас сигурно ще е много интересно да научите как се озовах тук и как узнах за тези тайни кроежи. Малко по-късно ще ви разкажа. А сега ще можете да поогледате човека, който искаше да ви убие, без да се излагате на каквато и да било опасност. След като се отдалеча оттук, изчакайте още около пет минути! После заедно със сеньоритата бавно се отправете към къщата. Сам ще се погрижа за останалото.

— Защо не тръгнете с нас?

— Защото луната свети твърде силно, а ще очакват да се появите само със сеньоритата. Сигурно ще гледат за вас от прозорците. Затова трябва да отидете само двамата, иначе ще събудим подозренията на негодниците. Аз ще последвам моите другари, които тръгнаха по заобиколен път, за да се приближат до къщата откъм задната ѝ страна.

— Що за хора са тези твои другари?

— Почтени йербатероси също като мен, които не се боят дори от дявола. Ще имате възможност да се запознаете с тях. И тъй, аз ще вървя, а след пет минути и вие тръгвайте към къщата!

Той свърна към улицата и изчезна в сенките, хвърляни от дърветата. Девойката се беше поотдръпнала от мен, но аз все още я държах за китката.

Кажи-речи не ми се вярваше, че това младо същество с толкова невинен израз на лицето играе ролята на примамка в полза на една банда комарджии. Навярно девицето нямаше ясна представа за какви долни и осъдителни действия го използваша. До преди малко тя сигурно не знаеше, че искаха да ме убият. Изобщо бях склонен напълно да я оправдая. Тя изчака, докато йербатерото напълно се скри от погледите ни и тогава ме попита:

— Сеньор, вярвате ли, че баща ми е искал да ви убие?

— На този въпрос не мога да отговоря със сигурност. Не познавам баща ви, но смятам, че човекът, който ми го съобщи, няма защо да ме лъже. Струва ми се, че той има пълно основание да изкаже подобни подозрения. А освен това вече е установено, че вие сте се съгласила да ме подмамите в къщата!

— Така ми наредиха и аз трябваше да се подчиня, иначе не ме очакваше нищо добро.

— Но вие изпълнихте поръчението си изключително добре и затова с пълно основание мога да предположа, че притежавате значителен опит в подобни неща.

— Dios!¹⁹ Човек лесно се научава, щом трябва да го повтаря твърде често.

Думите ѝ (както и тонът, с който ги изрече) обясняваха всичко. Тя беше темпераментна и лекомислена южнячка и очевидно не беше свикнала много-много да обмисля онова, което вършеше. Не беше трудно да се предвиди, че рано или късно щеше да пропадне. Но аз не можех да ѝ помогна. Затова си замълчах и след уговорените пет минути се отправих с нея към дома ѝ.

Луната добре осветяваше разстоянието между нас и къщата. Следователно оттам непременно щяха да забележат приближаването ни. Не бяхме изминали още и половината разстояние, когато девицата ме попита:

— Как мислите, сеньор, дали мъжете, които ни спряха, ще се отнесат твърде зле с баща ми?

— Навярно те нямат кой знае какво основание да бъдат добри към него.

— Тогава трябва да предупредя хората в къщата.

Тъй като не очаквах да направи опит за бягство, аз не държах ръката ѝ така здраво, както преди. Тя се отскубна и хукна напред. Но само с няколко скока я догоних и я сграбчих за ръката.

— Чакайте, сеньорита! Нека не се разделяме така бързо и без да сме си взели сбогом. Ще е твърде нелюбезно от ваша страна без думичка за благодарност да изоставите закрилата, под която сама доброволно се поставихте.

Тя ядно въздъхна, но не каза повече нито една дума, а продължи с мен, без да се противи. Стигнахме къщата. Преди още да успеем да отворим вратата, някой я блъсна отвътре и на светлината на горящата в помещението лампа забелязах един мъж с такава пъстра кърпа на главата, каквато носят гаучосите върху шапките си, като за да ги придържат, я връзват по-здраво под брадичката. Не можах да разгледам лицето му, понеже светлината бе зад гърба му.

— Най-после! — възкликна той. — Баба ти чака лекарството си вече с голямо безпокойство.

— Ти тук ли си, братовчеде? — учудено попита момичето. — Не те очаквахме да дойдеш днес, и то толкова късно.

— Тревогата за болната ме накара да я посетя. Но ти не си сама! Откога моето момиче излиза по улиците в тези късни часове в компанията на непознати господа? Сеньор, моля ви, влезте! Вие сте ни сърдечно добре дошъл.

В същия миг той се отдръпна от вратата, светлината падна върху лицето му и аз разпознах... бандита. Този тип умееше отлично да преправя гласа си. Вързаната на главата му кърпа доста променяше външния му вид. Ако не бях имал възможността още през следобеда добре да огледам лицето му, то навярно щях да се заблудя.

— Благодаря, сеньор — отвърнах сдържано. — Не искам да ви досаждам. Придружих сеньората до жилището, понеже тя ме помоли да я защита от задевките

на един досадник. Сега бих желал да се сбогувам, защото времето ми...

— Само за някоя и друга минута, сеньор! — прекъсна ме той.

— Е, добре нека поздравя бабата! Или има и други хора?

— Тук е само кръстникът ми със сина си. Ще трябва да изпием една чашка с нас. Несъмнено сме ви задължени. И така, влезте, сеньор, влезте!

Поканата му прозвуча толкова любезно и настойчиво, че би заблудила всеки друг. Но аз се поколебах да я последвам. В същия миг зад гърба ми се разнесе глас:

— Спокойно влезте в къщата, сеньор! Наистина е така, както ви казва добрият собрино²⁰. И аз ще дойда. Вървете... вървете!

Беше йербатерото, който ме побутна да прекрача прага. Бандитът изненадано попита:

— И още един ли има? Кой сте вие, сеньор?

— Придружител съм на бащата на сеньоритата, който току-що се завръща от една важна работа — заяви йербатерото.

— Ха влизайте, де!

Той ме побутна напред, аз побутнах сеньоритата, а тя побутна бандита. Така ние се озовахме в стаята, понеже от входната врата се влизаше направо в помещението. Хванах дръжката на плякосания нож. Тази работа ми се струваше подозрителна. В мен започна да се поражда нещо като недоверие и към йербатерото. Всъщност аз все още не знаех що за човек е той. Все пак поведението му не изключваше възможността да е член на бандата. Но недоверието ми незабавно се разсея, щом забелязах, че и петима други йербатероси нахълтаха подир него в стаята. Всеки от тях държеше в ръката си нож. Къщата нямаше стъкла на прозорците, а капациите им бяха отворени. Тя имаше само приземен етаж и една тънка стена я разделяше на две половини. Свързващата ги врата беше затворена. На един стол в ъгъла седеше стара сбръчкана женица, чиито поглед с нескрита тревога се беше спрял на многото мъже, прекрачили прага толкова неочаквано. Цялото обзавеждане на това помещение се състоеше от няколко сламеника на пода и едно столче без облегалo, което изглежда служеше за маса.

Собриното се слиса, когато видя йербатеросите.

— Кой сте вие? Какво искате? Кой ви позволи да влизате тук? — попита той.

— Самите ние — отвърна Монтесо. — Този сеньор закриляше сеньоритата, а ние пък закриляхме него. Тъй един подир друг ние пристигнахме тук заедно с него. Ами къде е милият кръстник със своя син?

— Сигурно са в другата стая — бързо се намеси девойката, посочвайки към свързващата врата. — Ще ги повикам.

Тя чевръсто се шмугна в съседното помещение. Йербатеросите стояха неподвижно на входа. Старицата седеше като вцепенена на своя стол и не продумваше. Маурисио Монтесо огледа презрително бандита и го попита:

— Днес не се ли срещаме вече, сеньор? Беше близо до кантората на сеньор Тупидо.

— Възможно е да съм минал оттам.

— Не, вие стояхте там и чакахте. А после застанахте на ъгъла на площада срещу кондитерията, след което пък продължихте през няколко улици чак до катедралата, където чакахте, докато свърши изпълнението на орган.

— Сеньор, какво ви интересува къде съм се разхождал?

— О, много ме интересува, поне днес! Знам също, че сте ходили и до къщицата, където живее органистът. И колко странно, че навсякъде, където тайно сте се промъквали, ей този сеньор все е бил пред вас. А още по-странно е, че аз, заедно с моите другари, винаги бях по петите ви. За съжаление не успяхме да ви проследим до дома на органиста. Попречиха ни. Но за щастие там кроежите ви се провалиха. Този сеньор нямаше нужда от помощта ни, понеже самият той също бе нащрек. После гой се отправи към жилището на сеньор Тупидо, а междувременно вие тръгнахте

насам. Разговаряхте с обитателите на тази къщица, без да забележите, че стоя отвън до прозореца и подслушвам. Всичко чух.

Бандитът пребледня.

— Това, дето ми го разправяте, са чисти глупости. Нищо подобно не ми е известно. Дойдох тук едва преди няколко минути и това е първото ми идване за днес. Попитайте стопанина на този дом веднага, щом се върне.

— Той вече е тук и го разпитахме. Лежи отвън пред къщата, вързан с едно ласо и си призна всичко.

— Ама че глупак!

— О, ако и на вас ви насочат към сърцето острието на някой добре наточен нож, и вие едва ли ще постъпите по-умно. И не си ли признаете веднага, ще предприемем един подобен опит.

— Тогава ще направя донесение в полицията и ще поискам да ви накажат!

— От благоразумие няма да го направите, защото знаете много добре, че полицията не е кой знае колко приятелски настроена към вас.

В този момент му показах неговия нож и го попитах:

— Във всеки случай този нож ви е отлично познат. Ще го отречете ли?

Той му хвърли бегъл поглед и заяви:

— Никога не съм го виждал. Не ми досаждайте с въпросите си!

Изпод кърпата успях да видя едно ожулено място на лицето му и го запитвах:

— Как си навлякохте това нараняване? — посочих към съответното място. — Сигурно е станало, като ви блъснах върху оградата около градината на органиста, а? Тогава той стана груб.

— Погрижете се за собственото си лице, което никак не ми се ще да разменя срещу моето! Тук нямате право да задавате никакви въпроси. Омитайте се, иначе ще ви изхвърля навън!

— След като преди малко ме поканихте толкова любезно?

— Поканих ви, понеже ви смятах за кабахиеро. Но сега разбирам, че съм се излъгал във вас. Не съм сам срещу вас и ще повикам помощ.

Той отвори вратата към другата стая и извика:

— Кръстнико, излез! Тук има хора, които искат да се запознаят с юмруци или с ножове.

Но вместо повикания човек се появи сеньоритата. С доволно, усмихнато лице, тя заяви:

— Кръстникът изобщо не вече тук. Когато му казах какво посещение имаме, той изскочи навън през прозореца заедно със сина си, понеже както каза нямал особена слабост да общува с йербатероси.

— Каква подлост! Да излезне през прозореца и да ме остави сам тук. Но въпреки всичко не ме е страх. Отдръпнете се, хора! Докосне ли ме някой, ще му забия ножа си!

Бандитът извади нож, който междувременно бе взел отнякъде, и се насочи към вратата. Отстъпих назад, за да го пропусна да мине. Но това беше само клопка, в която той мигновено се хвана, защото веднага, щом видях гърба му, аз го сграбчих изотзад и здраво притиснах ръцете му към тялото. Един от йербатеросите разви ласото от кръста си и върза с него бандита. Негодникът се опита да се съпротивлява, ала без успех. Разкрещя се с все сила и взе да ни ругае, докато най-сетне не му затъкнахме устата със собствената му кърпа.

Докато се занимавахме с него, забелязах как чаровната сеньорита се измъкна през вратата. Старицата се надигна от стола си и с бързина, която никога не бях очаквал от нея, също изхвъркна навън. Другите не им обърнаха внимание. Аз можех да задържа и двете жени, ала нарочно не го направих. Нека избягат!

Щом вързахме бандита, Монтесо каза:

— И този ни е в ръцете. А сега докарайте другия!

Двама души излязоха навън, за да изпълнят заповедта му. Предварително се радвах на физиономиите, които щях да видя след завръщането им. След като доста се позабавиха, най-сетне те пак влязоха в стаята. Един от тях смутено зарови пръсти в чорлавата си коса и съобщи:

— Негодникът е изчезнал. Претърсихме цялата околност. Не можахме да го намерим.

— Но нали го оставихме до зида, а не е възможно да е развързал ласото си!

— Тогава други хора са го освободили — подхвърлих аз. — Кръстникът офейка със сина си. Старицата и внучката и също изчезнаха. Тези четирима души навярно са достатъчни, за да развържат едно ласо.

— По дяволите! Избягали ли са? — слиса се той, като едва сега се огледа за жените. — Изобщо не съм забелязал. Ето че е изчезнал и онзи тип, а заедно с него и ласото ми! Виж на какво става, когато човек не внимава! Е, поне този мерзавец е все още в ръцете ни. Той е главният престъпник и ще плати и заради другите. Какво ще правим с него, сеньор?

Този въпрос беше отправен към мен. Вдигнах рамене.

— Аз не познавам тукашните закони, а и не съм съдията, който ще произнесе присъдата му.

— Ами, съдия! Оставим ли тази работа на полицията и съда, ще си имаме куп неприятности. Ще се наложи да киснем тук като свидетели до края на процеса и междувременно приятелите на тези типове ще ни очистят. Знам ги тия работи. Не, съдиите сме самите ние. Това е най-краткият и най-добър начин да се разправим с тях. Вън вековните лесове, както и в лампата, е прието убиецът да се обезврежда веднъж завинаги. Или се наръгва с нож, или се пронизва с куршум. И ние ще постъпим така и в този случай.

— Не, сеньор, не съм съгласен.

— Но защо?

— Защото смятам, че и вие не сте съдията на този човек. Всъщност вие нямате нищо общо с цялата работа. Та вас никой не ви е нападал.

— Карамба! — възкликна Монтесо. — Още от следобед търча подир този мошеник, дори повиках другарите си на помощ и успях да предотвратя убийството, а ето на, сега ми казват, че съм нямал нищо общо с цялата работа! Чувал ли е някой подобно нещо? Сеньор, вие ми направихте голяма услуга и сте мой приятел. А каквото зло причинят на приятеля ти, все едно, че са го причинили на теб. Поне сред йербатеросите обичаят е такъв. Искаха да ви убият. Все едно, че са направили опит да убият мен и аз трябва непременно да ги накажа.

— Ако ме бяха убили тогава, като мой приятел можехте да отмъстите за мен. Но понеже не ми е сторено никакво зло, аз ви моля да забравите всичко и да оставите онзи негодник на мира!

— Господине, личи си, че сте син на добре опитомения стар континент. Но все пак размислете: ако оставите онзи мерзавец на свобода, той незабавно ще я използва, за да повтори срещу вас веднъж неуспялото си покушение, само че този път ще е по-добре подготвено!

— Нека се опита. Намеренията му са ми известни до болка, така че няма защо да се страхувам от тях. Ако искате, хвърлете му един хубав бой. Може би това ще го накара да ни каже кой му е възложил задачата да ме убие.

След тези думи аз излязох навън и няколко пъти обиколих къщата, претърсвайки околността. От обитателите й нямаше никаква следа. Ясно долавях ударите, които се сипеха върху бандита, обаче от устата му не излизаше никакъв стон. Щом изминаха десетина минути, аз открях вратата и надникнах в стаята. Негодникът лежеше по корем. Целите му панталони бяха съдрани и изцапани с кръв, но въпреки всичко той ме посрещна подигравателно ухилен. Изглежда имаше нерви на хипопотам.

— Сеньор, какво да правим? — попита ме Монтесо. — Нищо не признава, а продължим ли да го бием, ще го убием.

— Стига му толкова. Оставете го да лежи там, където е! И бездруго познавам човека, който го е изпратил.

— Е, добре, нека си лежи. Ще го заключим така, че да не могат веднага да го освободят. Още по-добре ще е да изгасим светлината и да се скрием тук, за да заловим обитателите на къщата.

— Те изобщо не ме интересуват. Не ги споменавай повече.

— Бог да благослови милосърдието ти, сеньор, ала то е съвсем неуместно. Когато ме ухапе някакъв паразит, аз го убивам, иначе ще продължи да ме хапе. Но както желаете. И така, да си вървим!

Напуснахме къщицата. Монтесо заключи вратата и захвърли ключа. Върнахме се обратно през незастроеното място, а после поехме по улицата. Стигнахме в града, без по пътя да си разменим и дума.

— Веднага ли искате да отидете в хотела си? — попита ме Монтесо. — Или ще ни окажете честта да изпиете с нас по чашка? Сеньор, така ще ни доставите голяма радост.

Дължах живота си на този човек и никак не ми се искаше да го засегна или дори да го обидя с отказа си. Ето защо приех предложението му.

Той ме заведе в една от пресечките на главната улица, където влязохме в някаква невзрачна къща. Табелата на вратата ѝ ми подсказа, че това е кръчма.

От полуотворената врата на общия салон ни посрещнаха тютюнев дим и груби, вулгарни викове. Вече започнах да се разкайвам, че съм тръгнал с йербатеросите. Ала Монтесо не влезе в това помещение, а почука на една врата, зад която изглежда се намираше кухнята. Показа се млада, чисто облечена жена и направи пред него дълбок поклон.

— Горе отворено ли е? — попита я той.

— Да. Там има неколцина сеньори и сестра ми ги обслужва.

— Тогава ще се качим и ние. Погрижете се никой да не ни смуцава!

Тези думи бяха изречени с толкова решителен глас, сякаш Монтесо бе свикнал да заповядва още от най-ранна младост. Жената отново се поклони като пред някой знатен господин, след което се изкачихме по стъпалата.

Горе се озовахме най-напред в малко преддверие, където на закачалка висяха няколко шапки и бастуни. Монтесо отметна една плюшена завеса и ние влязохме в продълговато, богато обзаведено помещение. Няколко полилеи пръскаха почти дневна светлина. Масите имаха мраморни плочи, столовете и канапетата бяха тапицирани с червен плюш. На всяка маса имаше бутилки с най-различно вино. Накратко казано това помещение би подходило и на най-люксовия хотел във всеки голям европейски град.

Изад тезгяха се изправи младо момиче и ни поздрави най-учтиво. На една от масите седяха четирима добре облечени господа. И те поздравиха учтиво. Единият от тях дори подаде любезно ръка на Монтесо. Значи тук йербатеросите бяха редовни клиенти! И другите петима бяха също така бедняшки облечени, като Монтесо. Ходеха боси. Шапките им дори заедно не струваха петдесет пфенинга. Брадите и косите им не бяха поддържани. Бях немало учуден, обаче с нищо не се издадох, Монтесо се отправи към най-задната маса, която бе достатъчно голяма, за да предложи места на всички ни, даде ни знак да насядаме, а после се върна при тезгяха да направи поръчката.

Момичето прибра намиращите се на масата бутилки и донесе други. За мое удивление на етикетите им прочетох:

„Chateau Yquem“, „Latour blanche“ и „Haut-Brion“. Ако тези вина бяха истински, то цените им действително никак нямаше да подходат на босите крака на хората, които се канеха да изпразнят шишетата.

Монтесо седна срещу мен, учтиво се поклони и каза:

— Тъй като още от обед ви следя, сеньор, знам много добре, че все още не сте вечерял. При Тупидо останахте толкова кратко време, че е невъзможно да сте се

нахранил на неговата трапеза. Затова най-учтиво ви молим да бъдете наш гост и да хапнете заедно с нас от онова, с което йербатеросите обичат да вечерят, когато попаднат в някой град. Достатъчно скромно е.

— Наистина изглежда така — засмях се аз, като посочих към бутилките. — Ако хлябът, с който се храните, подхожда на тази „вода“, и на мен ще ми се прииска да стана йербатеро.

— Може би не е чак толкова зле, колкото изглежда. Ще има време да се запознаете още по-добре с начина ни на живот, понеже се надявам, че в бъдеще доста често ще седим тъй заедно, макар и на съвсем други места.

Той отвори няколко бутилки, напълни чашите и се чукнахме за по-нататъшното укрепване на младото ни запознанство. После той измъкна един както изглеждаше добре натъпкан портфейл и ми върна парите, които още същия ден му бях дал назаем.

— Позволете ми да не се съобразя с нашата уговорка! — каза той. — Всъщност първо би трябвало да обявя анулирането на договора и да платя едва след година. Но тъй като от моя страна цялата работа не бе взета на сериозно, моля ви да приемете сумата още сега. Аз в никакъв случай не съм такъв бедняк, за какъвто ме мислите, но се радвам на заблудата ви, понеже така ми се предложи добра възможност да ви опозная. Може би сред немците да има много сърдечни и милостиви хора като вас, ала тук те са голяма рядкост. Ето защо веднага ви обикнах и разказах за вас на моите другари. Винаги можете да разчитате на приятелството ни.

Опитах се доколкото ми бе възможно да скрия удивлението си, но все пак не успях да се сдържа и зададох следния въпрос:

— Но, сеньор, щом като материално сте много по-добре, отколкото си личи по външността ви, защо тогава се унизихте при Тупидо толкова да молите и увещавате този високомерен човек заради някакви си мизерни двеста книжни талера?

— За да го заблудя, сеньор. Ние сме почтени хора и който ни се довери, никога няма да бъде измамен. Който честно ни заплаща труда, той получава и хубава стока и винаги може да разчита на нас. Но Тупидо е мошеник и измамник и затова му платихме със същата монета. Знам, че няма да ни издадете. Мострата от нашия чай, която той изследва и от която пи, е отлична. Но после през нощта ние тайно разменихме балите в склада му. Измежду многото центнери чай, отрупани там, той няма и една щипка сваятна стока.

— Но, сеньор, та това е кражба!

— Кражба ли? Сеньор, на всеки друг, който ми каже тази дума, ще му се разсърдя. Какво наричате кражба? Нима е кражба да отнемеш тайно на крадеца откраднатото?

— Е, ами защо да не стане чрез съда?

— Защото той е безсилен срещу Тупидо. И изобщо не ми споменавайте за нашите съдилища! Ако ми откраднат тук хиляда песо и направя донесение срещу крадеца, то за да си получа обратно хилядата песо сигурно ще трябва да похарча две, ако не и три хиляди. При това вероятно крадецът ще се измъкне без какво наказание, защото нашите крадци имат страхотни връзки. А и според самите тях те никога не крадат, просто през нощта вещите някак си се появяват в домовете им. При тези обстоятелства човек може най-добре сам да си помогне. Тупидо ни измами и ние му го върнахме, без да се обръщаме към властите. Чувстваме, че сме в правото си и не смятаме, че трябва да имаме угризения на съвестта. Изпратих му по човек двестата талера. Накарах да му кажат, че съм успял да ги взема назаем. С него си нямаме повече вземане-даване. Вие не познавате живота на един йербатеро. Той води съществуване, което е от най-трудните и най-опасните и ние нямаме намерение ежедневно да рискуваме здравето и живота си само за да бъдем вечно роби и да правим от мошениците милионери.

— Наистина нямам представа за опасностите, на които е изложен събирачът на чай.

— Тъй си и мислех, сеньор. След като ни обслужат, ще ви обясня как стоят нещата.

Тъкмо в този момент момичето започна да ни сервира.

Как се смаях само когато пред тези босоноги хорица бяха поставени сребърни прибори! Съдовете бяха от най-фин порцелан, а ястията не можеше да бъдат по-хубави дори в някой парижки ресторант или някъде по „Унтер ден Линден“. Освен супата имаше още шест блюда, а накрая получихме чудесни дребни сладкиши, както и колкото щеш плодове от три континента. Монтесо играеше ролята на домакин не по-зле от някой владетел на замък, свикнал често да кани гости. Докато се хранеше с направо смайваща сръчност и изисканост и постоянно ми отделяше най-хубавото от поднесените ястия, той започна да обяснява:

— Истинският йербатеро събира чая в девствените гори и често в местности, където никога не е стъпвал човешки крак, в местности, в които на всяка крачка е принуден да се бори срещу ягуари, пуми, крокодили и диви индианци. Нищо такова ли не сте чували?

— О, чувал съм, но мислех, че това става в изключителни случаи. Много съм любопитен да науча някои подробности за живота на йербатеросите.

— Е, каквото мога най-общо да кажа по въпроса, няма да отнеме много време. Естествено йербатерото не тръгва сам за дивата пустош. Някой предприемач наема десет, двайсет или пък трийсет събирачи на чай и поема грижата да ги съоръжи с всичко необходимо: с пончоси и други дрехи, с ножове, брадви, оръжия, ракия, тютюн и тям подобни неща. Освен това той трябва да събере достатъчно голям брой волове, чието месо се използва за храна по време на събирането на чая, а кожата им служат после за опаковането му. Групата йербатероси си избира или получава водач, на когото всички са длъжни безусловно да се подчиняват, докато трае работата им. После поемат на път. Във вековната гора водачът определя мястото, където ще бъде построен бивакът. Оттам хората тръгват да се трудят — двама по двама в различни посоки. Събират само онези клонки, по които има най-много листенца, както и млади филизи, орязват ги и два пъти дневно ги отнасят до колибата си — било в пончосите, било на връзки. Там те заедно обядват и вечерят. Според обстоятелствата работата продължава няколко седмици или няколко месеца. Събере ли се достатъчно количество клонки от йерба, заклани ли са вече достатъчно волове, чиито кожи да послужат за опаковка, в близост до колибата се прави висока сушилня, под която земята се утъпква колкото се може по-здраво. На тази сушилня се разстилат събраните клонки и отдолу се запалва огън така, че клонките леко да засъхнат, да ги „хване“ топлината. След това се отстранява жарта и пепелта, а йербата се сваля от сушилнята на нагорещената земя да изсъхне напълно, да получи необходимата трошливост, за да може най-накрая да бъде стрита на прах. Това се постига като здравата се удря по нея с пръчки. Междувременно волските кожи се разрязват на две части, накисват се във вода, за да се размекнат добре, а после се съшиват така, че да се получат чували или бали с почти кубовидна форма. Стритият на прах чай се опакова в тези бали, след което те се зашиват и здравата се обработват с тояги, докато станат твърди като камък. Една такава бала не е голяма, обаче като нищо може да достигне до сто и петдесет килограма.

— Както научавам, събирането на чай е такава работа, която доста се различава от досегашната ми представа. Прилича на дейността на трапера или на събирача на мед в Съединените щати.

— Това сравнение е сполучливо, макар да не е достатъчно. Сам ще го разберете, след като със собствените си очи опознаете страната и местните хора.

— Тъкмо това е моята цел. Затова пътувам. Особено голямо желание имам да опозная пампасите.

— Ами девствената гора?

— И нея.

— А разполагате ли с достатъчно време? Свързан ли сте с някоя точно определена дата, когато ще трябва да завършите пътуването си?

— Не. Изцяло разполагам с времето си.

— Но, сеньор, какво ви пречи тогава за няколко седмици да дойдете с нас във вековната гора?

— Всъщност нищо.

— Ами че тогава елате с нас, де! Запознайте се с живота на йербатерото! Чували ли сте някога за Гран Чако? Един твърде своеобразен район, както сам ще установите. Там ще се срещнем със сендадора, когото ви препоръчах като най-добрия водач. Той ни очаква. Имам да уреждам с него една по-особена работа.

— Мога ли да узная за какво става дума?

— Хм! — промърмори той. — Всъщност е тайна, но на вас мисля можем да се доверим, ала при условие, че няма да ни се смеете.

— Що за мнение имате за мен, сеньор! Да ви се смея аз, новакът, който кажи-речи си няма никаква представа от живота в тази страна!

Монтесо замислено поглади брадата си, хвърли въпросителен поглед към другарите си и след като те му кимнаха в знак на съгласие, отново се обърна към мен:

— Вие сте прекарал дълги години сред североамериканските индианци и следователно умеете да яздите и да си служите с оръжие. Освен това днес забелязах, че сте хладнокръвен човек и имате повече познания от нас шестимата, взети заедно. И така, струва ми се, че сте човекът, от когото се нуждаем. Ще ви направя едно предложение. Но първо се налага да ви задам следния въпрос: как бихте постъпил, ако знаехте някакво място, където е заровено съкровище?

— Бих уведомил законния му собственик.

— Законния му собственик! Тъй! Хм! Ами ако няма законен или какъвто и да било друг собственик?

— Тогава ще го изкопая и ще го задържа за себе си.

— А разбирате ли нещо от черна магия?

— Глупости! Черна магия изобщо не съществува. А и нищо подобно не ви е необходимо, за да изровите едно съкровище. Знае ли се мястото, където е скрито, човек може смело да започне да го разкопава по всяко време на деня или нощта. И сигурно ще го намери.

— Тъй! Хм! — промърмори той по обичайния си маниер. — Да беше така, само щеше да ме радва, защото ние знаем едно място, където има съкровище, което трябва да извадим. Знаем дори две такива места.

— Тогава побързайте да изкопаете тези богатства.

— Ех, де да ставаше така светкавично! Вече ходих там, ама нищо не открих. Съвсем точно знаем къде е местността, но не успяхме да намерим самото място, защото не бяхме достатъчно подготвени, за да разберем писмото.

— Аха! Значи става дума за някакво писмо?

— За съжаление, да! Вие сте учен човек и затова...

— Моля, моля! — прекъснах го аз. — Не очаквайте от мен чудеса! На какъв език е написано?

— На езика на инките, но с латински букви, на тъй наречения кечуа.

— Та това е кажи-речи примамливо за мен, защото преди да тръгна за Южна Америка си купих няколко книги, които се занимават с езиците на местните индиански племена. Повече от два месеца се занимавах с кечуа. Кой притежава това скъпоценно писмо?

— Именно онзи мой приятел, когото ви препоръчах като най-добрия сендадор.

— Той ли е собственик на документа?

— Да. Получил го е от един умиращ монах.

— А той пък защо го е подарил тъкмо на него?

— Защото моят приятел му е бил водач. Били са само двамата. Превел го е от отвъдната страна на Андите насам и е трябвало да придружи този благочестив човек чак до доминиканския манастир край Тукуман. Но по пътя падрето, който бил вече много стар, внезапно тежко заболял и умрял. Малко преди смъртта си той дал писмото на сендадора. Преди време го видях и аз. Към него има и два чертежа.

— Не успяхте ли да го разчетете?

— Не, но сендадорът е половин учен. Дълги години е изучавал писмото. Така се е добрал до тази работа със съкровището. Беше уверен, че ще постигне целта си, и след като ме взе със себе си, посетихме и двете места, ала очевидно въпреки всичко сведенията му не бяха достатъчни, понеже нищо не открихме.

— А как е попаднало писмото в ръцете на духовника?

— Всеки падре е учен човек. Той си издействал разрешението да отиде в Перу и там получил правото да се научи как се развързват шнурове...

— Искате да кажете как да ги разчита?

— Там живял един народ на име инки, който вместо да пише, връзвал възли на шнурове. Знаех как са се казвали тези шнурове, но ето че пак го забравих.

— Кипута?

— Да, това беше думата.

— Всяко кипу се състои от снопче шнурове, което ще рече от един главен шнур, към който по най-различен начин са прикрепени други шнурчета с какви ли не цветове. Всеки цвят и всеки отделен начин за правене на възлите си има своето собствено значение.

— Така е. Същото ми обясни и сендадорът. Казват, че много подобни кипута били закопани на скрити места. След дълго търсене падрето намерил няколко от тях. Години наред се мъчил да разгадае значението им и най-накрая успял. Една стара индианка, която излекувал от някаква болест и така спечелил благосклонността ѝ, му подарила две кипута, наследени от нейните прадеди. Падрето съумял да разчете и тях. За другите кипута той написал една книга, която обаче не била отпечатана. Съдържанието на последните два възлописа запазил в тайна. Искал да ги занесе в Тукуман, като преди това ги превел, или както навярно ще е по-правилно да се каже, превърнал възлите и цветовете им в букви. За съжаление както вече споменах, по пътя падрето умрял, след като завещал превода им на сендадора.

— Но не и самите кипута, така ли?

— Не. Бил ги оставил сред другите предмети на сбирката си в Перу, където имал намерение да се върне.

— Хм! Може би е тръгнал да прехвърля Андите само заради съкровищата. Искал е да стигне до Тукуман и да отиде при доминиканците, така ли?

— Да.

— Тогава сендадорът ми изглежда подозрителен.

— Защо?

— Я ми кажете най-напред какво знаете за съдържанието на писмото!

— Е, ами имало двама прославени инки, които водили продължителни войни. По време на тези войни били скрити големи съкровища, които и до ден днешен все още не са извадени. Един град бил разположен на брега на езеро. Преди да започне обсадата му, неговите жители потопили в езерото всички сребърни и златни съдове. После били победени и избити. И досега съкровищата лежат на дъното на езерото и единствено едното кипу може да разкаже нещо за тях.

— Но как се е запазило то? Очевидно някак се е съхранило в онзи град, а?

— Неколцина от жителите му успели да избягат. Те го взели със себе си и избягали в друго селище, намиращо се по-високо в планините, но победителите не ги оставили на мира и там. Жителите на онова планинско селище били скрили своите богатства в една стара шахта, а входът ѝ бил зазидан така, че по нищо не се отличавал от околността. Тъй като хората не се предали доброволно, също били избити. Но един от тях бил само ранен. През нощта успял незабелязано да пропълзи

настрани и да избяга. По-късно той се върнал в жилището на касика²¹ на това селище, където били скрити кипутата. Къщата била разрушена, но скривалището останало непокътнато. Човекът взел двете кипута. Не му се предложил случай да ги използва. Не е изключено да не е могъл да ги разчете, понеже сендадорът ми каза, че не всички инки умеели да тълкуват значението на възлите. Мъжът задържал кипутата, докато най-сетне преминали в ръцете на жената, която ги дала на падрето.

— Сеньор, ако това не е измислица, тогава значи измислици изобщо не съществуват.

— Не ми ли вярвате?

— На вас ви вярвам, обаче се съмнявам в истината на онова, което са ви казали.

— Сендадорът няма да вземе да ме лъже!

— Възможно е. Може би самият той се е заблудил. Но в тази история има няколко значителни несъответствия, твърде невероятни неща. И освен това подозирам сендадора в кражба.

— Как можете да подозирате моя стар честен приятел в подобни неща? Ако го познавахте тъй добре, като мен, и през ум нямаше да ви мине да говорите такива думи.

— Въпреки всичко подозрението ми си има една много основателна причина. Сендадорът виждал ли е падрето още преди да е бил нает от него като водач?

— Не. Приятелят ми няколко пъти го е споменавал.

— А дали докато са прехвърляли планините сендадорът е направил на духовника някоя много голяма услуга?

— Не е. Защо ми задавате такъв въпрос? Каква връзката има това с вашето подозрение?

— Има връзка, и то каква! Къде се намират двете места, където били скрити съкровищата? Близко ли са до Тукуман?

— Напротив, далеч от града са.

— Е, ами защо тогава падрето се е бил отправил към Тукуман, а не към въпросните места? Ще признаете, че за един стар човек прехвърлянето през Андите е не само тежко и трудно, но дори и опасно за живота, нали?

— Така е. Високото кръвно налягане, предизвикано от извънредно разреждения въздух, винаги представлява голяма опасност за живота на старите хора.

— Вие ми казахте, че падрето е бил стар човек, следователно това пътуване е било опасно за живота му. Никой няма да вземе да се излага на подобна опасност, ако не го принуждават никакви важни причини. Сигурно падрето е искал да прибере съкровищата. Обаче един духовник не се нуждае от земни блага. И ако все пак се е домогвал до богатствата, то той положително не ги е желал за себе си, а за никакви други хора. Признавате ли, че е така?

— Да, понеже вашите доводи са твърде убедителни.

— За кого ли са били предопределени съкровищата? Да не би сендадорът да е бил техен наследник?

— Едва ли първоначалните намерения на монаха са били такива.

— Навярно и по-късно не са се променили. Сендадорът изобщо не е трябвало да научава каквото и да било за цялата работа. Едва с приближаването на смъртта падрето е решил да му разкрие тайната си. Направил го е по принуда. Но къде ли можем да търсим хората, на които всъщност е искал да се довери?

— Естествено това са доминиканците в Тукуман.

— Сигурно. Навярно членовете на този монашески орден са могли по-добре да разчетат писмото или да разберат значението на двете кипута, отколкото сендадора. Една основателна причина, за да предположим, че завещанието на падрето не е било предназначено за него, а за тях.

— Но нали падрето изобщо не е носил кипутата у себе си!

— Не го вярвам.

— Моят приятел каза, че било така и аз нямам причина да се съмнявам в думите му.

— Но затова пък аз имам толкоз по-основателна причина. От къде произхождаше падрето?

— Не знам, понеже не го е споделил със сендадора.

— Къде са били сбирките му, за които споменахте? Къде е била книгата, дето останала неотпечатана, тоест къде е бил ръкописът на този толкова значителен труд?

— Никой не знае.

— Нима падрето е умрял, без да съобщи тъкмо тези тъй важни неща на сендадора? Нима е носил у себе си само „превода“ на кипутата, но не и самите кипута, които са поне, обърнете внимание, казвам „поне“ също толкова ценни, колкото и „преводът“ им?

— Хм! Наистина ме затруднявате с тези въпроси.

— Убеден съм, че те ще поставят приятеля ви в още по-голямо затруднение. Ако предположенията ми са верни, той е присвоил незаконно не само писмото, но и двете кипута.

— Но нали ви казах вече неколkokратно, че те изобщо не са били у падрето!

— А аз твърдя, че са били у него. Заедно с писмото ги е поверил на сендадора. Вашият приятел разбира кечуа, нали?

— Да.

— Но не може да разчита кипута, така ли?

— Не може.

— Е, тогава двете кипута са му били не само излишни, но дори и опасни. След като е прочел писмото, той е научил тайната. Но тя е щяла да бъде издадена, ако по-късно по някакъв начин макар и случайно изгуби кипутата и те попаднат в ръцете на някой човек, който умее да ги разчита. Това налагало на сендадора да се освободи от тях, да ги унищожи. Впрочем той какво възнамерява да прави, след като издирванията му са останали напразни?

— Не се отказва от тях, ще ги продължи.

— И въпреки всичко няма да постигне нещо повече.

— А може и да постигне, понеже е решил да се довери на някой човек, който ще успее да се справи с приложените скици по-добре от самия него. Получих поръчението да се огледам за такъв човек и ми се струва, че съм го намерил.

— Предполагам, че имате предвид мен.

— Разбира се.

— Тогава много се заблуждавате. Аз съм съвсем непригоден и безполезен за вашите цели. Тази работа ми се вижда съмнителна. Защо самият сендадор не си потърси подходящ човек? Защо се крие в непристъпните гори и предоставя на вас една задача, която би могъл поне също толкова лесно да изпълни? Вярно, че в такъв случай и на него ще му поставят същите въпроси, които поставям сега и на вас. При някои съмнителни моменти вие като посредник имате възможност да се измъкнете по някакъв начин или да се позовете на него, докато той ще трябва да отговаря очи в очи, а това не е безопасно.

— Но нали след като ви заведе при него, пак ще трябва да отговаря на въпросите ви?

— Да, но тогава за мен ще е вече твърде късно да се оттегля от начинанието.

— О, не! Всеки миг ще можете да се откажете.

— Разбира се, но като чужденец ще се окажа съвсем сам и изоставен в някоя девствена гора или пък в пустините на Гран Чако и ще бъде загубен. Нима сендадорът не си е направил тази сметка?

Испаднал в комична ярост, Монтесо зарови ръце в своята чорлава коса.

— Сеньор, съвсем ще ме побъркате с вашите неоснователни подозрения! Но все още се надявам да успея да променя мнението ви и да ви спечеля за нашите планове.

— Не се надявайте кой знае колко много! Повтарям, че като чужденец съвсем не съм най-подходящият човек за тази работа. Вие не подозирате какви трудности трябва да се преодолеят, за да се открие съответното езеро или зазиданата шахта.

— Едва ли ще намерим шахтата, но вече открихме езерото. Ала не и точното място.

— Вярвам ви. А и да го бяхте открили, да не би да си мислите, че ще е необходимо само да се гмурне някой, за да извади съкровището? Не, в най-добрия случай вашата задача може да бъде решена от някой специалист, който дълги години е изучавал тукашния начин на живот и познава страната, докато аз се намирам тук само от няколко часа и освен това не съм нито учен, нито специалист.

— Все някак ще се оправим. Имам ви доверие. На първо време това ми стига. А споразумеem ли се, и вие ще имате полза. Нима не ми казахте днес, че не сте богат?

— Наистина го казах.

— Е, ами тогава помислете си само, че ако планът ни успее, веднага ще станете много богат човек.

— Това не ме привлича. Няма да се впусна в опасни приключения заради някаква толкова съмнителна печалба.

Отдавна се бях нахранил. Йербатерото приключи с вечерята си едва в този момент. Той смачка кърпата за ядене на топка, ядосано я хвърли върху масата и попита:

— Значи се отказвате от нас, така ли?

— Не, ще тръгна с вас, но без да поемам каквито и да било задължения.

Намръщеното му лице незабавно пак се проясни.

— Добре, добре! — рече той. — Това се казва мъжка дума! Значи се споразумяхме, нали?

— О, не! Ще ви призная най-откровено, че тази работа ме привлича, отговаря на определени мои влечения И тъй като и бездруго съм решил да поогледам хората и страната, то ще е най-добре да постъпя подобно на онези, които искат бързо да се научат да плуват — ще скоча във водата там, където е най-дълбока. Но ще ви поставя някои условия.

По лицето на Монтесо се разля широка усмивка. Извънредно много го зарадваха думите ми, че ще отида с тях. Всеки следващ ден ми доказваше, че той наистина ме беше обикнал с цялото си сърце.

— Кой ще участва в това пътуване? — осведомих се аз.

— Само сендадорът и ние, дето сме тук. Ние шестимата работихме заедно дълги години. Познаваме се, допадаме си и знаем, че можем да разчитаме един на друг. Ще си имате работа само със свестни и дискретни хора.

— Условията ми се основават именно на дискретността. Съвсем открито ви признах недоверието си към сендадора. Не само аз, но и вие сте заинтересуван той да не научи нищо за това. Ако ми обещаете да пазите пълно мълчание по този въпрос, ще се присъединя към вас, но иначе — не.

— Дадено! Ето ви ръката ми, сеньор! Естествено и вие трябва да изразите съгласието си! — обърна се той към своите другари.

Те охотно изпълниха подканата му и така бе решена съдбата ми в близко бъдеще. Присъединих се към йербатеросите.

— Значи най-сетне се споразумяхме — каза със задоволство Монтесо. — Всичко друго ще се нареди от само себе си. А сега още нещо важно, един въпрос за времето на тръгване и за вашата екипировка. Можете ли да отпътувате от града още утре предиобед?

— Нямам нищо против. Нали знаете, че нямам никаква причина да стоя тук по-дълго, отколкото е абсолютно необходимо?

— Тогава утре предиобед ще се видим. Остава само да набавим нужната екипировка.

— Какви неща спадат към нея?

— Едно пончо, шапка си имате. Липсва ви само кърпа за глава, която по време на езда да връзвате върху шапката си и то така, че отпред да прихваща освежителния ветреца и да го насочва към врата и тила. Това разхлажда много приятно. Още рано сутринта ще дойда при вас, за да ви помогна при покупката на вещите, защото в тези неща сигурно съм по-опитен от вас. Освен това се нуждаете и от чирипа, един вид одеяло, което се закрепва отзад за колана, после се изтегля между краката напред, където пак се завързва за колана. Имате нужда още и от широки леки панталони, каквито се носят из пампасите, а също и от здрави ботуши „а ла гаучо“ без подметки. Към всичко изброено ще прибавим седло тип рекадо, пушка, ласо, бола и нож. Лека полека ще се научите сносно да си служите с ласото и болатата. Тъй като ви смятам за мой гост, ви моля най-учтиво да ми разрешите да поема разносните по вашата екипировка.

— Добрината ви е трогателна, сеньор, но аз съм вече доста добре екипиран. Ще облека същите дрехи, които съм носил и в прерията. Моята изпитана карабина е също с мен, както двата ми револвера и ласото. Старателно ще се упражнявам в хвърлянето на болатата. Липсват ми само седло и кон.

— Ще набавя и двете, сеньор. Нали водим коне със себе си? Сам ще избира за вас едно животно, а с удоволствие ще се погрижа и за седлото.

В този момент в помещението влезе нов посетител — един млад човек. Той беше много грижливо облечен, поздрави учтиво и се настани на съседната маса, като си поръча бутилка вино. Понеже седна с гръб към нас, а после се зачете в някакъв вестник, беше близо до ума предположението че сме му напълно безразлични и следователно нямаше никаква причина заради него да прекъсваме разговора си.

— По кой път ще поемем? — попитах аз.

— Ще прекосим на коне Уругвай и Ентре Риос в посока на Парана, а след това ще пътуваме по реката до Кориентес. Там ще трябва да свърнем наляво към Чако.

Първата част от пътуването ни съвпада точно с пътя, който ми беше предложил Тупидо.

— Естествено за вас това ще предполага голямо пренапрежение на силите — продължи йербатерото. — Ето защо от време на време ще спираме на подходящи места, за да можете да си отдъхнете.

Той с нищо не беше променил мнението си за мен. Махнах с ръка.

— Сеньор, съвсем няма нужда толкова да се съобразявате с мен. Аз издържам на продължителна езда.

— Знам, знам! — усмихна се той. — Първия ден се издържа криво-ляво. На втория краката ти са прежулени до кръв, на третия ти се свлича кожата, а после оставаш със седмици да лежиш на легло, за да се повтори по-късно цялата история отново. За да яздиш като хората, трябва да си роден в лампата. И така, утре ще стигнем само до Сан Хосе, вдругиден — до Пердидо, а после малко преди Мерседес ще свърнем на север, за да си отпочинем в естансията на един мой братовчед. Там ще трябва да обсъдим с подробности по-нататъшната ни езда. Пътят ни води към границата, тоест към местности, които тъкмо сега никак не са безопасни.

— Едва ли има защо да се страхуваме от тамошните опасности. Какво ли ни засяга политическото разделение на местното население?

— Засяга ни твърде много, сеньор. Тукашният живот и нрави се различават съществено от живота във вашето отечество. Особено много трябва да внимават пътниците. Сутринта яхвате коня си като свободен, неутрален човек, а може да се случи така, че още същата вечер да слезете от седлото като войник и по-късно да бъдете принуден да се биете за някоя партия, към която не храните никакви симпатии.

— Никога не бих го позволил! Аз съм чужденец, немец, и никой няма право да посяга на мен. Веднага ще се обърна към представителя на нашето правителство в тази страна.

— Веднага ли? Много лесно ще ви попречат. Всеки опит за бягство ще ви донесе смъртно наказание. И преди да ви се удаде какъвто и да било случай да се обърнете към представителя на вашата страна, ще ви убият и костите ви ще останат да се белеят в пампата. Сила няма да ви помогне, а само предпазливост. Впрочем вие сте под нашата закрила. Да оставим тази тема! Разисквахме я вече до втръсване. Нека момичето разчисти масата, за да има място да направим една игра на карти.

Тези думи подеждуваха на останалите като някаква магия. Всички наскачаха за да помогнат при събирането на съдовете и приборите. Монтесо донесе тесте карти. После хората взеха да вадят пари от джобовите си и то толкова много, че аз неволно отдръпнах стола си от масата.

— Останете, сеньор! — каза йербатерото. — Разбира се, че сте поканен и вие да участвате.

— Благодаря, сеньор! Не играя хазарт. Искам да си вървя.

Той ме погледна невярващо. В онези страни всеки играе хазарт, и то с голяма страст и на големи суми. Направо нечувано е да откажеш да участваш в играта.

— Но сеньор, какво ви прихваща! Да не сте болен? — попита ме той.

— Не, но съм твърде изморен — опитах да се измъкна.

— Това наистина ви извинява, още повече, че утре ви предстои изморителна езда.

За щастие в същия момент се приближи онзи млад посетител, който се беше появил доста по-късно и заяви, че с удоволствие бил готов да заеме мястото ми стига да му било позволено. Той незабавно получи разрешение, а аз станах, за да му направя място и да си тръгна. Подадох ръка на новите си приятели и се сбогувах с тях. Когато бръкнах в джоба си и се обърнах към момичето, Монтесо побърза да заяви, че нямало защо да се грижа за плащането на сметката.

— Оставете тази работа, сеньор! — каза той. — Ще ни обидите. В девет часа сутринта ще бъда с оседлания кон пред вашия хотел. Но няма ли да е по-добре, ако сега ви придружа? Нали знаете, че...

— Благодаря ви, сеньор! Оттук до хотела едва ли ще ми се случи нещо. Но ще внимавам. Buenas noches!²²

— Лека нощ, сеньор! Сънувайте езерото и зазиданата шахта! Може би сънят да ви посочи пътя до тях.

Глава 2

При хвърлячите на бола

Сутринта станах рано, доста преди уговорения с йербатерото час. Не ми бяха необходими кой знае какви усилия, за да се приготвя. Не бях предприел пътуването си „по американски“. Цялото си имущество бях побрал в един малък куфар, чието съдържание побързах да прехвърля по тялото и в джобовете си. Празния куфар подарих на келнера, а дрехите, които носих предишния ден, дадох на прислужника. Увити в кожа на масата лежаха няколко ризи, носни кърпи и други необходими дреболии. Бях готов за тръгване. Платих си сметката. Заедно с куфара келнерът получи и малък бакшиш. Той беше швейцарец и изглеждаше много мълчалив. Но моят подарък му развърза езика. Щом разбра, че се каня да предприема пътуването на кон в същата компания, той ме поздрави за благоразумието ми да предпочета именно този начин на придвижване. Разказа ми каква ужасна картина представлява летящият дилижанс и по-късно описанието му напълно се потвърди.

Тъй наречената „държавна пощенска кола“ е една повече от здраво и трайно изработена карета с огромни размери. Тя предлага място на дванайсет души. Теглят я седем обикновено измършавели от глад „атове“, четири от които се впрягат един до друг непосредствено пред колата, другите два — пред тях, а най-отпред е седмият кон, където седи водачът. Друг пеон язди върху задния ляв кон. Отстрани на осми кон галопира и трети ездач, който с или без причина непрекъснато шибва животните с голям камшик, за да ги подтиква да бързат.

Задачата на водача е да избира пътя на тежкото и тромаво превозно средство. Кочияшът, наречен майорал, седи царствено най-отпред горе на колата с неотменния презрителен израз на лицето си, от който може да се заключи, че му е абсолютно безразлично дали пътуването върви добре или зле, дали няколко от конете ще останат мъртви от изтощение нейде по пътя, или някои от пътниците няма да изгубят крайниците си при непрестанното рязко залитане на дилижанса ту на една, ту на друга страна.

Никога не се разрешава на конете да вървят ходом. Рядко преминават дори в тръс, който винаги е неравномерен и непохватен. Най-често или по-скоро постоянно конете препускат в бесен галоп и галопират като пощурели тъкмо по най-трудните и най-опасни участъци от пътя.

Ето как въпреки мизерните пътища дилижансът успява да изминава ежедневно по около петнадесет немски мили²³, едно постижение, на което някой немски кочияш би поклатил глава.

Ако споменавам думата „път“, то тя има съвсем условно значение, понеже там истински път изобщо не съществува. Дилижансът пътува през страната просто както си е създадена от природата и европейецът не вярва на очите си, когато вижда, че е възможно да се мине през подобен терен.

По този начин пътуването продължава презглава и без какъвто и да било път през различни неравности, през пресъхнали реки, височини и падини, като колата лети напред, теглена и подхвърляна ту на една, ту на друга страна, в резултат на което пътниците непрекъснато се блъскат един в друг така, че накрая изгубват и ума, и дума.

Кочияшът вика с все сила, водачът крещи, препускащият най-отзад пеон ругае, ездачът на крайния ляв кон псува и като умопобъркан шибва клетите животни, които, зле гледани и изтощени, едва намират сили да галопират напред. Бяската гонитба надолу по стръмния склон вкарва дилижанса в реката, чиято вода плисва нависоко и закипява. Къде носена от течението, къде теглена от конете, колата достига отсрещния бряг на тласъци и под крясъците и ударите с камшик на пеоните бива

изтеглена нагоре по брега. Там парцаливата команда спира. Един кон е рухнал на земята. Прерязват ремъка, който го свързва с колата, свалят му седлото и продължават — все по-нататък и по-нататък!

Езикът на коня е провиснал от широко разтворената му уста. Хълбоците му треперят, той диша тежко и учестено, погледът на оцъклените му очи излъчва безмерно страдание. Само след две-три минути изтощеното до смърт животно е заобиколено от хищни птици, които очакват последното му потръпване, за да започнат да ръфат още топлото му месо от костите.

Навсякъде из пампасите се виждат пръснати побелелите кости на тези клетки същества. Никой не им обръща внимание. Конете има колкото щеш. Една кобила струва от дванайсет до шестнайсет немски марки. Там хората се срамуват да яздят кобили. Тези животни се ценят толкова малко, че с костите и мазнината им поддържат огъня в огнищата на тухларните.

В цялата страна няма нито един обор. Ден и нощ, зиме и лете, в зной и пек, както и по време на дъждове и бури конете се намират на открито. За тях не се полагат абсолютно никакви грижи. Никой не ги храни с овес, царевица или сено. Всяко животно е принудено просто само да се грижи за себе си. Единственото, което прави собственикът им, е да му жигоса своя знак. Ако му потрябва кон, пеоните или гаучосите подгонват стадото да влезе в корала и там залавят с ласо съответното животно.

Жителите на Уругвай наричат страната си „Банда ориентал“, тоест „източната страна, източната част“ и затова уругваецът обича да си дава прозвището „ориенталец“. На север тази страна граничи с Бразилия, на запад — с река Уругвай, от която е получила името си, на юг — с Ла Плата, а на изток — с Атлантическия океан. Територията ѝ е изцяло хълмиста и по диагонал от североизток на югозапад се пресича от Рио Негро, една река, приблизително голяма колкото нашата Одер. Рио Негро тече успоредно на планинска верига, наречена Кучиля. На испански „кучиля“ означава „нож“, както и „хребет“, и тази дума е едно много сполучливо име за тясната планинска верига, издигаща се досущ като острието на нож. Насечената от рекички и потоци вълнообразна повърхност на страната представлява най-често обрасла с трева пампа. Храсти и ниски дървета се срещат само по бреговете на споменатите реки, като на север тази растителност преминава в гора, без обаче да придобива вида на истински непроходим лес.

В тази страна няма села в нашия смисъл на думата, а само по-големи чифлици и отделни селски имения. Между тях трябва да различаваме естансиите, където се отглежда добитък, от асиендите, където се занимават предимно със земеделие. Един такъв чифлик се състои най-често от белосани сгради и отдалеч изглежда доста внушително, ала отблизо те се оказват извънредно семпли постройки, направени от лошокачествени материали.

Ранчосите са по-малки имения, където живеят не толкова заможни хора. Често покритите със слама или тръстика зидове са кирпичени.

Страната разполага с голямо количество добитък. Когато човек язди или пътува из нея, през половин час може да види някое огромно стадо от рогат добитък, коне или овце. Един съвсем развит и достигнал пълното си тегло готов за клане вол струва едва петдесет марки, а както вече споменахме, за една кобила се плащат най-много шестнайсет марки. При подобни цени собственикът обръща малко внимание на отделните глави добитък. Безразлично му е дали животното гладува и жадува, или пеоните го измъчват до смърт. Един „ориенталец“ би се изсмял на съчувствието и грижите, проявявани от някой немски селянин за неговия кон, за неговата крава, та дори и за прасетата.

Вече беше станало почти девет часът, когато силен конски тропот ме накара да се приближа до прозореца. Долу видях шестимата йербатероси. Те представляваха направо незаменима гледка.

Вече описах самите ездачи. И този път не бяха облечени по-иначе или по-добре от предишния ден. Конете напълно им подхождаха: кльошави, проскубани и дръгливи кранти. Но как само бяха оседлани, какви юзди и оглавници имаха! Всичко беше украсено със сребро. Пера и пискюли се вееха и поклащаха по главите на животните. Завързаните за седлата пончоси бяха накичени със звънчета, а в конските опашки бяха вплетени пъстри копринени панделки. Стремената също бяха от сребро, но големи колкото да пъхнеш в тях палеца на крака си. На босите си стъпала ездачите бяха закрепили шпори, чиито колелца имаха диаметър от около десетина сантиметра. А колко често се използваха тези шпори, доказваха разкървавените и гноясали рани в слабините на конете.

Южноамериканецът обича да се издокарва по такъв начин, а следователно и йербатерото има същата слабост. Завърне ли се събирачът на чай от тежката си работа в годините, обикновено първата му грижа е да си набави подобна лъскава сбруя, за която с удоволствие похарчва спечелените си с толкова мъка пари. Съвсем не е рядкост да срещнеш някой ездач, чийто кон да е нагизден по такъв начин, докато самият човек няма нито ботуши, нито обувки, нито чорапи, а панталоните и жакетът му са толкова парцаливи, че един европейски просяк ще се замисли доста сериозно дали полицията би му разрешила да се появи по улиците в подобен външен вид.

После йербатерото пролива и проиграва на хазарт парите, които са му останали, проиграва най-сетне дори и коня си, заедно с всички лъскави и пъстри финтифлюшки, и се завръща във вековната гора, за да продължи да се трепа от шест до девет месеца като роб за своя работодател. И тогава си спомня с блаженство за изминалите дни, когато е яздил по улиците на Монтевидео, Асунсион или Кориентес като истинско конте, привлякло погледите на всички върху себе си.

Фактът, че напускайки Монтевидео моите нови приятели все още притежаваха цялата тази лъскава украса, беше сигурно доказателство, че не се числяха към най-бедните представители на своята професия.

Сеньор Маурисио Монтесо слезе от коня и започна да се изкачва към моята стая, за да ме вземе. Отидох до вратата да го посрещна и поздравя. Той обаче изобщо не чу думите, които му казах, нито видя протегнатата ми ръка. Йербатерото се спря на прага на отворената врата и втренчи поглед в мен с неописуемо изражение на лицето. От сливане бе изгубил ума и дума. Че е онемял бе съвсем сигурно, понеже беше широко отворил уста, ала от нея не излизаше никакъв звук.

— Казах ви добре дошъл, сеньор! — напомних му аз. — Надявам се, че все още ме познавате и че си спомняте какво правихме и говорихме вчера.

— Бог да ми е на помощ! — с мъка успя да продума той.

— Какво ви накара до такава степен да изгубите самообладание?

Той влезе в стаята и затвори вратата.

— Та елате на себе си, де! — засмях се аз. — Какво толкова ме зяпате?

Йербатерото ме хвана за ръка, придърпа ме близо до прозореца, огледа ме от глава до пети, а после избухна в толкова звучен и силен смях, че ми се стори сякаш стъклата на прозорците зазвънтяха. След това извика:

— Сеньор, какво се е случило? Кой ви е докарал в този външен вид? С вас човек може да преживее истински чудеса. Сигурно съм объркал дните и месеците. Я ми помогнете, и бъдете тъй добър да ми кажете дали не е дошло вече времето на карнавала?

Той отново избухна в смях. Оставих го да се поуспокои. Естествено аз знаех, че облеклото ми го беше развеселило толкова много. Най-сетне когато Монтесо нямаше сили повече да се смее, отстъпи няколко крачки назад огледа ме през свитите си длани, които постави на очите си като далекоглед и ме попита:

— Сеньор, я ми кажете най-искрено кой от двамата ни е палячо, вие или аз?

При тези думи аз придадох на лицето си напълно сериозно изражение, защото не ми се искаше да допусна между нас да се установи чак толкова интимен тон, и му отговорих:

— Несъмнено вие! Когато ви видях за пръв път, вашият външен вид бе за мен също така странен и необикновен, както навярно аз ви изглеждам сега. Но нито ви се присмях, нито ви нарекох палячо.

Тези думи подеждоуваха мигновено. Той отпусна ръце и с извинителен тон каза:

— Простете ми, сеньор! Съвсем не исках да ви обидя. Но и вие ще признаете, че в тези дрехи изглеждате твърде смешен!

— Изобщо не го признавам. По-скоро ми се струва, че е смешно да поемеш бос към вековната гора и да накичиш коня си с какви ли не лъскави дрънкулки, докато панталонът и жакетът на ездача са целите в крѳпки и дупки. Ако ме смятате за толкова смешен човек, който само предизвиква кикота на другите, тогава сте свободен да се огледате за някой по-сериозен спътник.

При тези думи той вече се разтревожи.

— Хиляди пъти ви моля за извинение, уважаеми сеньор! Повтарям, че нямах абсолютно никакво намерение да ви се присмивам. Но вие имате такъв неимоверно странен вид, че не успях да се овладее. Не ми се сърдете, а имайте добрината да ми обясните как така тези кожени дрехи ще са подходящи за нашето пътуване!

— Това е съвсем същото облекло, което носи един североамерикански уестман.

— Такива кожени дрехи може и да са подходящи за Северна Америка, но за Юга са направо непоносими.

— Изглежда сте на мнение, че на север е винаги студено, а на юг винаги и навсякъде е топло. Най-голямата жега е на Екватора и колкото повече се отдалечаваш от него на север или на юг горещината намалява. Сега ние се намираме на трийсет и пет градуса южно от Екватора. На също толкова градуса северно от него общо-взето климатът е същият. А аз съм бил и още по-далеч на юг, и пак съм носил кожените си дрехи.

— Всичко това ми звучи твърде учено.

— Тогава ще ви го кажа по-разбираемо. Общо-взето тук дните са топли, а нощите студени. Но кожата е по-лош проводник на топлината от плата на дрехите ви. Вследствие на това през деня ще се потя по-малко от вас, а през нощта ще мръзна също по-малко. Докато през нощите вие ще се завивате в няколко пончоси, аз ще спя с това облекло на открито, и то без да се будя от студа.

— Ами тогава то е практично!

— Тук често вали като из ведро. През тази обработена по индиански маниер кожа дъждът не прониква, докато вие веднага ще се измокрите до кости. Трънаците из девствената гора не могат да ми сторят нищо, докато вашите дрехи ще станат на парцали. А виждате ли колко плътнo се затваря дрехата ми на врата? Нито един комар няма да успее да се добере до кожата ми. А какво е вашето положение?

— О, сеньор — въздъхна той, — след като поработя четири-пет дни, по тялото ми не остава здраво място от комарите!

— Тогава много лесно ще разберете, че се смяхте на нещо, за което всъщност би трябвало да ми завиждате.

— Е да, но вие едва можете да се движите в туй облекло! Изглеждате като някой водолаз. И тези ужасни ботуши!

Той опипа ботушите ми, чиито високи кончови покриваха дори бедрата ми и можеха както да се подгъват, така и да се изтеглят нагоре.

— Те не само че не са ужасни, ами са даже извънредно практични. През ботушите ми не може да премине нито капка вода, нито да ги пробие зъбът на отровна змия. Яздя в реките до седлото във вода, без да се намокря.

— Ами този панталон със странните ресни?

— Това са индиански легинси, направени от кожата на кошута. Може да се каже, че са почти нескъсваеми.

— А тази дреха?

— Тя е индианска ловна риза от кожа на малко бизонче. Тя е лека и тънка като ленена риза, не се къса и може да се пере. А горната ми дреха е пак част от

индианско ловно облекло и е от кожа на вапити, чиято обработка трае повече от година. Колкото и да е тънка, не може да бъде пронизана от стрела, освен ако тя не е изстреляна съвсем отблизо.

— Превъзходно! Сеньор, знаете ли, че в Гран Чако, а и в районите на север от пустинята се срещат индианци, които си служат с отровни стрели? Само едно леко одраскване с такава стрела убива за броени минути!

— Известно ми е и именно по тази причина взех това облекло.

— Започвам да разбирам, че не съм бил прав. Но, сеньор, липсва най-главното — шпорите.

— Нося ги в кобурите на седлото. Слагам ги само когато са ми необходими.

— Но нали ще яздите, следователно са ви необходими. Никой тукашен кон няма да ви се подчинява, ако не почувства шпорите.

— Имам си моите основания. Вие използвате твърде често това средство за стимулиране на животните, така че те изобщо не му обръщат повече внимание и сте принудени да го употребявате с все по-голяма сила и настойчивост. А аз съм яздил дни наред, без да докосна коня с шиповете. Именно по това може да се познае добрият ездач. За него е достатъчно съвсем леко да докосне кожата на коня с шпорите и животното прави вече скок във въздуха.

Само какви очи ококори йербатерото! Не беше очаквал подобна лекция. Но си замълча. Започна да разглежда моите пушки и револвери, както и съдържанието на моя колан. Много неща му се струваха излишни, но от друга страна установи липсата на още повече предмети, които смяташе за страшно необходими. Обаче предпочете да не се впуска в спорове по този въпрос. Отказът ми да приема неговия фамилиарен тон все още оказваше своето въздействие, и това никак не ми вредеше.

От прозореца забелязах свободния кон, предназначен за мен. Беше същата стока като останалите. Неговите слабини също кървяха и имаше коварен и боязлив поглед, както всички тукашни коне, които не знаят що е грижа и любов.

— Това животно ли е за мен? — попитах аз.

— Да, сеньор. За вас избрах най-спокойния кон, на който винаги можете да се осланяте.

— Не чувствам нужда да ви благодаря за него, нито пък за това, че сте го накичили като останалите. Не обичам подобни неща. Можете да ги свалите заедно с одеялото. Предпочитам да язда на твърдо, тоест върху голото седло.

— Опазил ме Бог, ама какъв човек сте само! Ще съжалявате, че сте се отказали от одеялата! Да слеза ли долу да ги сваля от коня?

— Да, моля ви!

Той излезе.

Аз имах и една друга твърде основателна причина да се откажа от одеялата, но не му я казах. А това са паразитите, които обикновено гъмжат по тези хора, а нямах никакво желание още в първите дни да бъда ощастливен с подобни „квартиранти“.

Поглеждайки през прозореца, аз видях как той свали одеялата от седлото. При това изглежда взе нещо да обяснява на хората си. Предполагах, че им забрани да се смеят на облеклото ми. Докато побутваше животното насам-натам, забелязах как то бързо и някак конвулсивно повдигаше единия си заден крак, силно го свиваше в ставата и после също той бързо стъпваше с него на земята. А-а, нима ме смятаха за толкова лош ездач, че ми пробутваха такъв кон? Отворих прозореца и подвигнах надолу:

— Но, сеньор, та това животно здравата страда от атаксия²⁴!

— Само малко понакуцва — отвърна ми той.

— Съвсем не е малко!

— Седнете ли на седлото, изобщо няма да го усещате!

— Нямам намерение да седя на този кон.

Затворих прозореца и тръгнах да търся хотелиера. Той беше от малкото хора, които имаха обор. Там бях видял десетина коня и един от тях ми беше харесал особено много. Собственикът на хотела ме очакваше с цялата си прислуга, за да се сбoguва с мен най-учтиво. Изложих му молбата си и той изрази готовност да ми продаде коня, след което нареди да го изведат на двора. Ако яздох лоши коне, щях да бъда принуден често да ги сменям. Нуждаех се от такова животно, което да свикне с мен и на което да мога да разчитам. Искаше ми се да го сменям колкото бе възможно по рядко, а най-добре беше изобщо да не го сменям.

Да, това бе наистина съвсем различно животно от онова с „петльовия ход“! Четиригодишен дорест жребец, много темпераментен, с яко и все пак елегантно телосложение, с красиво оформен врат и великолепно задница. Йербатеросите стояха наоколо и го оглеждаха с възхитени погледи.

— Това животно не бива да се яха веднага — заяви Монтесо. — Трябва поне един ден да препуска свободно с нас, за да се поизмори.

— Да — съгласи се хотелиерът. — Скоро не сме го използвали и повече от седмица е стоял в обора. Освен това го яздя само аз. Няма да търпи друг човек на седлото. Купите ли го, сеньор, ще има много да патите с него!

Вместо да му отговоря, попитах кратко:

— Колко струва?

— Ще го получите за петстотин книжни талера. — Това правеше осемдесет немски марки. Не се пазарих и незабавно му платих цялата сума. Щях да му дам и повече пари. В обора бях забелязал едно английско седло, заедно с всичките му принадлежности. Купих го, като платих сто книжни талера, което ще рече шестнайсет марки.

Конят и седлото бяха вече мои и можех да правя каквото си искам. Целият персонал и всички гости на хотела се бяха събрали на двора. Дорестият жребец не остана спокойно нито за секунда. С грациозни движения животното тичаше насам-натам из двора, а пеонът, който го беше извел от обора, полагаше напразни усилия да го хване за поводите. Когато му се притекоха на помощ други двама ратаи, конят направо взе да буйства и да се отбранява с копита срещу преследващите го мъже. Донесоха ласа. Но изглежда жребецът много добре знаеше по какъв начин се използват тези ремъци. Винаги, когато примката политаше към него, за да се затегне около врата му, той правеше скок встрани, с което успяваше да се изплъзне от преследвачите си.

Монтесо започна да се подиграва на ратаите. Той твърдеше, че не били достатъчно сръчни в употребата на ласото. Но когато сам опита, имаше същия неуспех като тях, а и другарите му не се проявиха по-добре.

— Сеньор, ще трябва да си послужите с болатата — каза ми той. — В този кон се е вселил сатаната. Не омотаете ли задните му крака с металните топки, за да падне на земята, никога няма да му наложите волята си.

— Така ли мислите? Струва ми се, че ласото е напълно достатъчно, за да го уловим. Изглежда досега не се проявява необходимата сръчност.

Йербатерото направи направо неопишуема физиономия и ме огледа с такъв поглед, с какъвто да речем учителят по математика би погледнал някое хлапе, което упорито твърди, че може да извади на ум кубичен корен от стозначно число.

— Всичко това звучи много хубаво от устата ви! — засмя се той. — Да не би да смятате, че ще се справите по-добре от всички нас? Ами че опитайте! Ще има да ви се смеят като на мен.

Раздиплих кръговете на ласото върху ръката си, приготвих примката му и се приближих към коня. Той продължи да тича, а аз бавно го следвах от страни. Същевременно развъртях ремъка около главата си. В даден миг направих рязко движение с ръка, сякаш исках да хвърля примката, но не го направих. Жребецът се подлъга. Той направи скок встрани. Но едва копитата му отново докоснаха земята, когато ласото се нахлузи на врата му. Тъй като държах другия му край, конят ме

повлече и обиколихме двора. Но в същото време примката се стегна толкова здраво, че животното не можеше повече да си поема дъх и се видя принудено да спре. Мигновено се озовах до него и се метнах на гърба му. След като разхлабих примката, жребецът положи всички усилия да ме хвърли на земята. Последва такава борба между ездач и кон, която накара лицето ми да се облее в пот, но в крайна сметка аз излязох победител, а дорестият жребец трябваше да се предаде.

Товага скочих от гърба му, изпратих да донесат вещите ми, които все още бяха горе в стаята и се залових да го оседлавам. Когато метнах върху коня красивото си сантилско одеяло, за да сложа после отгоре му седлото, Монтесо се обади:

— Сеньор, вие сте много добър ездач!

— Ами какво ще кажете за ласото?

— Е, хвърляте го отлично. Почти съм убеден, че поне няма да ни създавате големи главоболия.

— Благодаря ви за искреността! Може би ще разберете, че вместо да ви създавам главоболия, ще ви бъда полезен. А сега да се качваме на конете!

Мятайки на гръб моята карабина „Хенри“, аз скочих върху седлото и поех по улицата. Собственикът на хотела и подчинените му ме изпратиха с дълбоки поклони. Обстоятелството, че не позволих на коня да ме хвърли на земята, бе засилило уважението им към мен.

Първият човек, когото видях, излизайки на улицата, беше сеньор Ескило Анибал Андаро, славният асиендеро, който беше изпратил по петите ми онзи бандит. Андаро, застанал срещу портата на хотела, изглежда беше дошъл, за да стане свидетел на заминаването ми. Нима знаеше, че тъкмо сега се канех да напусна Монтевидео? От кого ли е могъл да го научи? Той ми хвърли продължителен отровен и като че тържествуващ поглед. Ако бях имал намерение да оставам по-дълго време в града, го този поглед би трябвало да ми послужи като предупреждение, понеже в него ясно се четеше: „Вчера не успях, но съм ти поставил друга клопка, където съвсем сигурно ще попаднеш!“ Наложих се да изчакам минута-две, докато йербатеросите яхнат своите животни. Когато най-сетне потеглихме, Андаро пристъпи към нас, бързо мина пред главата на моя кон и в същото време подигравателно ми подвикна:

— Щастливо пътуване, сеньор!

Естествено не му отговорих, а се престорих, че изобщо не го виждам. Ала Монтесо страшно се ядоса на подобно нахалство. Той заби и двете шпори в тялото на коня си така, че животното се изправи на задни крака, рязко се извъртя и после се принуди да направи скок, при който Андаро отхвъркна настрани и падна на земята. Гръмките му ругатни и проклетия дълго ни следваха.

— Всъщност трябваше да накарам коня си да стъпче този мерзавец! — изруга Йербатерото. — В израза на лицето му имаше нещо заплашително. Ако мислехме да останем в града, сигурно щяхме да се изложим на опасност.

— Убеден съм в това. Да, струва ми се, че той все още ми крои някакъв капан. Може би вече да го е заложил и аз ще вляза в него, нищо неподозиращ.

— Наистина имаше такъв вид. Но какъв ли може да е този капан? Най-много нейде да е скрил някой негодник, който да стреля по вас.

— Възможно е. Ще минаваме ли през гора?

— Ама че въпрос! Тук и дума не може да става за гора. Релефът на страната е изцяло вълнообразен и само в падините между хълмовете растат редки храсти, и то ако там има влага. Дървета ще видите единствено в пръснатите из нея селища.

— Значи лесно ще забележим всяка засада, ако решат да ни я поставят, така ли?

— Разбира се. Впрочем ще наредя на двама от моите хора да яздят на известно разстояние пред нас, докато наоколо все още има постройки, където би могъл да се скрие някой човек. Между другото ние не сме предоставени единствено на себе си, защото с нас ще дойде и един сеньор, който в това отношение може да ни бъде от полза.

— Какво? Без да ме питате, сте разрешили някому да се присъедини към нас?

— Да, защото бях сигурен, че щяхте да дадете съгласието си, ако изобщо има нужда от такова.

Той изрече тези думи с доста важен тон. Ето защо отговорих:

— Разбира се, че одобрението ми е нужно! Имам навик да пътувам само с хора, които са ми приятни. Затова смятам, че е съвсем естествено предварително да ме попитате.

— Но моля ви да не забравяте, че всъщност аз съм предводителят на нашия малък отряд!

— Тук не може да има никакъв предводител. Ако ме питате, всички имаме равни права. Когато яздите с другарите си из вековната гора, за да събирате йерба, може да играете роля на ръководител, но тъй като аз не се числя към подчинените ви йербатероси, не ви признавам за човек, на когото трябва да се подчинявам. Ако ще завися от нарежданията на някой друг, предпочитам да пътувам сам.

Ако преди малко бях пресякъл опитите му да се държи фамилиарно, то сега веднъж завинаги трябваше да го откажа от мисълта, че по какъвто и да било начин мога да завися от него. Несъмнено той бе много свестен човек, но не биваше да си въобразява, че с нещо стои над мен. В такива случаи хора с неговото образование твърде лесно могат да ви се качат на главата. Думите ми го слисаха.

— Нямах това предвид, сеньор! — побърза да ме увери той. — Нямам право да ви заповядвам, много добре го знам. И през ум не ми минава да играя пред вас ролята на ръководител. Ако имам претенции за някаква незначителна привилегия, то тя се изразява само в правото да ви закрилям.

— Е, срещу това нямам абсолютно нищо против.

— И не бива да се сърдите, че позволих на онзи кабахиеро да язди с нас. Нямам никакво основание.

— Значи той е кабахиеро, а не обикновен човек, така ли?

— Той е изискан и образован господин, висш полицейски служител.

— Тогава нямам какво да възразя срещу неговата компания, но при условие, че действително е такъв, за какъвто се представя.

— Разбира се, че е такъв. Защо да не е? Защо му е да ме лъже?

— Хм! Вашите думи ме карат да предположа, че всъщност не го познавате много добре.

— Познавам го, и то отблизо.

— Откога?

Монтесо се посмути.

— Е, ами — започна той, — всъщност едва... от вчера.

— Ха! И на това му казвате добро познанство?

— При тези обстоятелства — да. И вие самият го познавате. Припомнете си само онзи господин, дето снощи седна на една маса близо до нашата, а после ни помоли за разрешение да поиграе с нас на карти.

— Той ли е? Хм!

Промърморих нещо замислено под нос. Това даде повод на Монтесо да попита:

— Да не би да имате някакви съмнения?

— Имам. Все пак ми изглежда твърде млад за една толкова важна служба, която предлага голям опит, както и твърде солидна кариера зад гърба.

— Не мислете така! Тук хората правят кариера по-бързо, отколкото другаде. Има и по-висши служители, които не са кой знае колко по-възрастни от него. Вие ще се запознаете с един високо образован и много сведущ човек. Когато му казах, че с нас ще язди един немец, който е обиколил света, той страшно се зарадва.

— Къде се намира в момента? От жилището му ли ще го вземем?

— Не. Уговорихме се да се срещнем извън града.

— Това не ми харесва. Един чиновник с такова високо положение не се присъединява към спътниците си извън града като някой разбойник, който върлува

по пътищата. Защо не дойде с вас в хотела, за да ми се представи? Защо не иска да го вземем от жилището му? Знаете ли изобщо къде е то?

— Не.

— Но поне името му знаете, нали?

— Да. Казва се сеньор Карера.

— Благозвучно име. Да се надяваме, че човекът му подхожда. Ако бяхме отишли до жилището му да го вземем, щяхме да имаме доказателство, че той действително е онзи, за когото се... ах, сеньор, каква небрежност!

Докато изговарях последните думи, аз бръкнах в джоба си и се престорих, че търся нещо. В същия миг спрях коня си и направих разтревожена физиономия.

— Какво има? Какво ви стана? — попита ме той.

— Току-що забелязах, че съм забравил кесията си в хотелската стая.

— Не е кой знае какво нещастие, понеже тя сигурно е все още там. Ще изпратя един от моите хора да я донесе.

— Благодаря! Сам ще си я взема. Конят ми е по-бърз от вашите. Ако продължите да яздите бавно, скоро ще ви настигна.

Без да изчакам възраженията му, аз обърнах моя кон и препуснах обратно, но не към хотела, понеже кесията ми си беше в джоба, а към сградата на полицейското управление, която се намираше близо до катедралата. Щом стигнах там, аз вързах коня си и след малко поисках да ме заведат при най-старшия от присъстващите в момента служители. Когато ме видя да влизам в толкова странното си за тукашните представи траперско облекло, човекът се стъписа.

Представих се и попитах дали при тях има някакъв *co-misario criminal* на име Карера.

— Не, няма такъв, сеньор — гласеше отговорът. — Вероятно като чужденец не сте чули добре името.

— О, не. Този човек сам се е представил под това име, като полицейски служител с такъв ранг.

— Сигурно е било шега.

— Но изглежда съществуват всички основания тази шега малко да се поразследва, понеже предполагам, че мнимият криминалист крои нещо лошо срещу мен.

— Тогава наистина ще трябва да се занимая със случая по-подробно. Моля, седнете!

Той посочи към един стол, където се настаних, а самият той зае мястото си зад бюрото. После постави пред себе си няколко листа бяла хартия, потопи писалката в мастилото и започна:

— Най-напред ще трябва да си запиша вашето име, възраст, национална принадлежност, месторождение, професия, имотно състояние, причината за вашето пребиваване в страната, както и някои други неща. Имайте добрината да отговорите на въпросите ми.

— За Бога! — извиках аз и незабавно станах от мястото си. — Нима е необходимо да бъда подложен на истински подробен разпит за установяване на самоличността ми?

— Разбира се. Абсолютно необходимо е!

— Но аз дойдох само за да направя оплакване и да ви помоля да ми дадете някой ваш служител, който да задържи въпросното лице.

— Искате прекалено много. Имате ли основателни причини да предполагате, че този човек замисля някакво престъпление срещу вас?

— Да. Вчера бяха направени два опита за убийство срещу мен. Сега съм тръгнал да пътувам за Мерседес. Вече бях на път, когато узнах, че с нас искал да дойде млад човек на име Карера, който се представил за криминален инспектор. Подозирам го, че крои нещо лошо и така се опитва да се добере до мен.

— Не думайте! Два опита за убийство? А ние нищо не знаем! Сеньор, вие няма да пътувате за Мерседес. Ще трябва да се заемем с този случай и да направим разследване. Ще останете тук като свидетел.

— Колко дълго?

— В момента не съм в състояние да ви кажа. Възможно е да трае един или няколко месеца.

— Тогава покорно благодаря! Нямам толкова време. Желанието ми беше само да ме отървете от този тип, който си присвоява чужда професия.

— Тогава ще трябва да направите оплакване по установения ред.

— Да, но изглежда нямате голямо желание да изпълните необходимите формалности.

— Във всеки случай съм длъжен да ви задам вече споменатите въпроси.

— И да ги протоколирате заедно с отговорите ми, така ли?

— Да. А после ще ви дам двама наши служители, които ще арестуват онзи човек и заедно с вас ще го доведат при мен.

— И след това?

— След това незабавно ще проведе предварително следствие и ще предам цялата работа на съдията.

— Значи ще бъде възбудено цяло следствие?

— Естествено.

— И докога ще е нужно присъствието ми?

— До произнасянето на присъдата, тоест няколко седмици.

— Това хич не ми харесва, сеньор. Налага ми се да тръгна за Мерседес. Ако ще трябва да кисна тук заради онзи тип, то съжалявам, че ви обезпокоих. Отказвам се от всичко. Моите почитания, сбогом!

Сложих си шапката на главата и се забързах към вратата.

— Чакайте, чакайте! — извика той подир мен. — Вие може да се отказвате, но не и ние. Тъй като вече знаем, че...

Нищо друго не чух, понеже излязох от стаята. Но зад мен вратата енергично се отвори и полицейският служител продължи:

— ...че срещу вас са извършени два опита за убийство...

Слязох по стъпалата и се озовах долу. Той тръгна по петите ми, добавяйки:

— ...два опита за убийство, аз се виждам принуден да разследвам цялата работа и да ви...

Намирах се вече долу при портала и набързо развързах моя кон. Полицаят бе стигнал най-долното стъпало и изкрещя:

— ...и да ви задържа тук до приключването на случая. Ето защо съвсем сериозно трябва да ви...

Бях вече на седлото, а той стигна до портала. Протягайки и двете си ръце към коня, полицаят изрева:

— ...да ви заповядам да останете тук, иначе ще ви арестувам и ще ви държа затворен, докато...

Нищо повече не чух, понеже препуснах към халите, откъдето минаваше пътят, който щеше да ме изведе извън старата част на града. Нямах никакво намерение да си пропиля ценното време с някакъв си уругвайски съдебен процес. Ако полицейският служител искаше да ме принуди да остана, то нека да се опиташе да ме арестува. Нямах нищо против.

Продължих надолу към залива, а после пак нагоре към улицата, в чиито край ме очакваха йербатеросите.

— Е — посрещна ме Монтесо, — ето ви най-сетне! Вече си бях помислил, че по грешка сте поел в друга посока. Намерихте ли си парите?

— Да. А къде е новият ни спътник, когото очакваме? Не го виждам. Нали искаше да се срещне с нас пред града!

— Сигурно е продължил малко по-нататък. Мога ли да се надявам да не се държите с него недружелюбно?

— Поведението ми изцяло ще зависи от неговото.

— Тогава съм спокоен, понеже той е извънредно учтив човек и кабелиеро до мозъка на костите.

— Което се разбира от само себе си при един comisario criminal.

Може би изрекох тези думи с малко ироничен тон, тъй като Монтесо ме попита:

— Все още ли не вярвате, че е такъв?

— Ще ви направя удоволствието да не изразявам повече никакво съмнение.

— Добре! Вие сам ще се убедите, че наистина е криминалист. Той ни разказа толкова интересни случаи, при които е успявал да разкрие виновниците само благодарение на голямата си проникателност и наистина учудващата си сръчност и умение. Често е рискувал даже и живота си.

Скоро градът остана толкова далеч зад нас, че изчезна от погледите ни. Тук там все още се срещаха самотни ниви, които, за да бъдат предпазени от стадата, бяха оградени с гъсти кактусови пояси или живи плетове от агаве. Но иначе се намирахме вече на открит терен, който почти в цялата страна запазва един и същ характер — това е хълмиста равнина, обрасла с трева, която на височина рядко надвишава една-две педи и само в падините се срещат редки храсталаци, чиято височина всъщност не дава основание да ги наречем дървета. Навсякъде се виждат пасящи животни, коне, по-рядко овце, а най-често говеда.

Пред нас имаше някакъв ездач, който изведнъж се обърна и ни видя. Тогава спря коня си, за да ни изчака. Когато се приближихме до него толкова, че можех ясно да различа чертите на лицето му, аз познах в него онзи млад човек, на когото снощи бях отстъпил стола си.

— Ето ви и вас! — заговори го Монтесо. — Добър ден, сеньор! А това е немският кабелиеро, за когото ви говорих.

Мъжът беше облечен в широки сини панталони и връхна дреха от същата материя. Жилетката му беше бяла както и шарфът, увит около кръста, където бяха затъкнати един нож и пистолет. На седлото му висеше окачена пушка. Той свали шапка, изправи се на стремената и поздрави на немски:

— Мои...те почи...та...ния, господине! — Той изрече поздравя си на отделни срички, както папагалът изговаря научените наизуст думи.

— Вие говорите моя матерен език? — попитах го на испански.

— Не — отвърна ми той също на испански. — Знам само този поздрав, който съм запомнил от немците в Буенос Айрес, с които общувах. Искях да ви зарадвам със звуците на вашата родна реч. Мога ли да се надявам, че ще дадете съгласието си да се присъединя към вашата малобройна група?

— Всеки почтен човек ми е добре дошъл.

— Камък ми падна от сърцето. Много ви благодаря!

Той ми подаде ръка и аз сторих същото. Мнимият криминалист беше най-много тридесетгодишен. Лицето му нямаше израза на някой смел или дързък човек. По-скоро ми приличаше на подъл страхливец, който предпочита да постига целите си чрез коварство.

Продължихме да яздим. Йербатеросите следваха малко зад нас двамата. Изглежда си мислеха, че е повеля на учтивостта да оставят по-знатните начело. И тъй аз се видях принуден да разменям от време на време по някоя забележка с него, но скоро разбрах, че „инспекторът“ хич не държи на моята компания. Той бе изключително неразговорчив и то сигурно защото се опасяваше, че би могъл да се издаде.

Връщането ми в града бе попречило на Монтесо да изпълни първоначалното си намерение — заради безопасността ми да изпрати напред двама от своите хора. Междувременно това бе станало излишно, понеже се намирахме в открит равнина и имяхме отлична видимост на голямо разстояние. Почти изцяло бях насочил

вниманието си към околността, което несъмнено много радваше „криминалиста“. Конете препускаха добре, макар че животните на другите трябваше непрекъснато да бъдат пришпорвани, докато моят дорест жребец имаше голямо желание да се втурне с мен в бесен галоп и аз бях принуден рязко да подръпвам юздите му.

Още преди пладне стигнахме до няколко вериги от ниски хълмове, по които имаше пръснати отделни каменни блокове. Това бяха предпланините на Кучиля, която трябваше да прехвърлим. Един час по-късно отдясно забелязахме населено място, чието име съм забравил. Малко настрани от него се намираше една доста голяма сграда, за която Монтесо каза, че била пощенска станция.

Че е такава, познах по многобройните събиращи се тук коловози, издълбани от колелата на пощенските коли, докато иначе тези следи са пръснати на голямо разстояние едни от други, защото всеки кара както си иска. Йербатеросите спряха пред нея и заявиха, че трябвало да пийнат нещо. Аз също слязох от седлото и седнах на покритата с чимове пейка от кирпич, намираща се пред сградата. Там имаше и магазин. „Криминалистът“ влезе вътре и донесе три бутилки вино, както и чаши. Той искаше да почерпи йербатеросите, а така и аз се видях принуден да взема една чаша, но и през ум не ми минаваше да се реванширам.

Близко да пощенската станция минаваше малка рекичка, чиито води се носеха в посока на Рио Негро. Бреговете ѝ бяха стръмни и рязко изсечени, но въпреки това по следите от колелата, водещи през речното корито, видях, че оттам може да се мине с кола. Много скоро ми се удаде да разбера как точно ставаше това. Канехме се вече да тръгваме, когато откъм посоката, от която бяхме дошли, се разнесе и започна да се приближава такъв адски шум, сякаш се задаваше хайката на Водан²⁵. Заобиколих ъгъла на сградата и съзрях един от вече описаните дилижанси, понесъл се към нас в бесен галоп.

Кочияшът и тримата водачи удряха като умопобъркани животните, които напругаха всичките си сили да теглят тежкото превозно средство. Струваше ми се, че колата ще се преобърне всеки миг — толкова бясно и неравномерно бе теглена напред. Онези типове крещяха като ненормални. От вътрешността на пощенската кола, както и от покрива ѝ, се чуваха писъци и умолителни гласове. Имаше пътници, които се молеха да пътуват по-бавно или желаеха за малко да слязат на пощенската станция. Напразно! В лудешка гонитба колата прелетя покрай нас, втурна се по стръмния бряг към реката, прекоси я като високо разпръска водите ѝ, а после се изкачи по отвъдния бряг, при което от напрежение конете приклякваха така, че коремите им почти допираха земята. На мен ми се зави свят. Предпочитам да яздя най-лошия кон, какъвто може да се намери, отколкото да се кача в такава пощенска кола и да се оставя така да ме лашкат и тръскат по равнината!

След малко пак тръгнахме на път. Налагаше се да прекосим рекичката, чиято вода ми стигна над глезените. Когато се озовахме на другия бряг, на йербатеросите им хрумна да догонят дилижанса. Затова преминахме в галоп. Щом взехме да настигаме колата и яздещите отстрани пеони разбраха намеренията ни и се започна бясна надпревара. Имах чувството сякаш пред нас настана истински ад — такъв рев и вой се надигна. Ударите върху клетите животни заваляха като градушка. Те задържаха дилижанса на неравномерни тласъци. Той взе да се накланя ту надясно, ту наляво и изглеждаше като че се носи по равнината с големи скокове.

Всичко живо, което се намираше в колата или около нея, завика, закрещя и зарева — едните от страх, а другите възбудени и разгорещени от надбягването. Моите йербатеросите също се развикаха. Вдигна се такава олелия, сякаш се бяха погнали дузина ягуари или пуми.

Всеобщата възбуда завладя и моя кон, но аз успях да го обуздам. Подобно надбягване не ми беше по вкуса. Все още здравите и читави пътници в дилижанса се намираха в най-голяма опасност. Ето защо подвикнах на спътниците си да се

откажат от тази работа, ала всичко бе напразно. Те така започнаха да обработват конете си с шпорите, че животните се втурнаха напред като обезумели.

Тук теренът беше доста равен, но натъкнеше ли се колата на някакво препятствие, човек можеше спокойно да се обзаложи сто към едно, че тя ще да се прекатури. И ето че още отдалеч забелязах такова препятствие! Напряко на пътя ни течеше не особено широк поток, който обаче се беше врязал дълбоко в земята. Всички тамошни реки и потоци се отличават с корита, дълбоко изровени от водата в глинестата почва.

Естествено пеоните също видяха опасността. Но бяха свикнали тъкмо на такива места да развиват най-голямата възможна скорост, а и не искаха да ги догоним. Коне и дилижанс полетяха към потока. Последва скок във водата и колата се наклони надясно. Тримата пътници, намиращи се на покрива ѝ, изреваха от страх и разпериха ръце. Конете прегазиха водата. С голяма мъка, но почти без да намаляват скоростта, те изкачиха отвъдния бряг и дилижансът се наклони наляво. Животните се озоваха горе на високия бряг и погнати от камшиците на песните удвоиха бързината си. Това даде на колата мощен тласък — тя пак се наклони надясно — последва втори тласък — дилижансът направи скок напред и се преобърна на дясната си страна. Конете продължиха да го теглят още известно разстояние нататък. Тримата пътници бяха отхвъркнали надалеч. Лежаха неподвижно, проснати на земята. Над тях надвисна опасността да бъдат прегазели и наранени от конете на моите йербатероси, понеже те препускаха съвсем близо подир дилижанса.

Колата лежеше преобърната на земята, а близо до нея лежаха майоралът заедно с двама от пътниците, които бяха седяли зад него. Конят на предния водач беше паднал на земята, заедно с едно от двете следващи го животни. Няколко ласа се бяха скъсали. Конската сбруя по онези места е твърде примитивна и с какви ли не недостатъци. Състои се само от един по-широк ремък, опасващ тялото на животното. За този ремък се връзва едно ласо, а другият му край здраво се затяга за колата. Ето по какъв начин трябва да я теглят конете. Ако някое от животните падне и не може да се изправи, е, тогава просто му свалят ремъка и ласото, и го зарязват.

Ние спряхме до претърпелия злополука дилижанс. Там бе настанала неописуема бъркотия и олелия. Коне и пеони се въргаляха по земята. Изхвъркналите от местата си хора жално стенеха или ругаеха с все сила. Но далеч по-лошо беше положението на онези, които бяха останали вътре в „парадната каляска“. Тя лежеше на едната си страна и вследствие на това пътниците сигурно не се намираха в особено удобни пози. Те пицяха и крещяха колкото им държах белите дробове. Особено енергично звучеше някакъв женски глас:

— Шапката ми, шапката ми! — чуваше се непрекъснато.

— По дяволите шапката ви! — изрева мъжки глас. — Престанете да ми стъпвате по лицето!

— Ранен съм! Излезте, излезте! — викаше друг глас. Сkochих от коня и отворих вратичката на дилижанса, която сега се намиреше отгоре. Стъклото на прозореца се беше счупило и несъмнено парчетата му се бяха разпилели във вътрешността на колата.

Най-напред се появи един мъж, чиято ръка изглежда бе пострадала, защото той правеше напразни усилия да се измъкне навън. Помогнах му да излезе от този тесен и опасен затвор. После отвътре пъргаво изскочи дребно слабичко човече. След него се появи и трети пътник, който беше толкова дебел, че Монтесо трябваше да ми помогне да го издърпаме извън колата.

— Боже, шапката ми, шапката ми! — продължаваха виковете отвътре. — Сеньор, не ритайте така, де! Ще ме нараните и ще съсипете хубавата ми шапка!

— Какво ме интересува шапката ви? Пуснете ме да изляза!

Пътникът, изрекъл тези гневни думи, бавно изпълзя навън. После се появиха две дълги женски ръце, подир които последва главата на хленчещата дама. Тя сигурно е

била в колата свита одве. В този момент от отвора на вратата се показва високата ѝ кльощава фигура.

— Шапката ми, шапката ми! — продължаваше да се вайка тя, сякаш ставаше въпрос за загубата на някой скъп семеен член — толкова сърцераздирателен бе гласът ѝ. По лицето си тя имаше кръв. Дрехите ѝ също бяха пострадали от получените удари, ритници и наранявания.

— Първо излезте от колата, сеньора! — казах ѝ аз. — После сигурно ще съумеем да спасим и шапката ви.

— О, сеньор, тя е съвсем нова, това е най-новата парижка мода! Едва вчера я купих в Монтевидео.

— Моля ви най-напред да помислите за самата себе си! Ако ми разрешите, ще ви помогна.

Покатерих се на стария раздрънкан дилижанс, хванах я през талията, измъкнах я от колата, а после я спуснах на земята. Тя беше по-висока от мен. Веднага, щом краката ѝ почувстваха твърда опора, тя се наведе над отвора на вратата и бръкна вътре. След малко измъкна някакъв безформен предмет, който задържа няколко секунди пред очите си, за да го огледа, ала после ужасена го пусна на земята.

— О, каква мъка, какво нещастие! — извика тя, като плесна с ръце. — Кутията на шапката е съвсем смачкана. Как ли ще изглежда самата шапка!

Дамата бе изпаднала в най-голяма възбуда. Безпокойството за безценната украса на главата ѝ бе далеч по-голямо, отколкото тревогата за собственото ѝ състояние. Но не се чуваха единствено нейните жалби. Всеки, който имаше уста, крещеше. Едни опипваха крайниците си и проклинаха, а други се надпреварваха да ругаят майорала и пеоните. От своя страна последните се караха помежду си, тъй като всеки се опитваше да прехвърли на другия вината за злополуката. Пътниците заплашваха, че ще се оплачат и ще подадат жалби за обезщетение, и изплащане на разносните по лечението си. Кочияшът и пеоните се защитаваха като твърдяха, че с неоснователните си и безполезни крясъци пътниците сами били подплашили конете. Така те взаимно се обсипваха с упреци и навярно щеше да се стигне до сериозно сбиване, ако йербатеросите не си бяха дали труд да разтърват двете спорещи страни.

Все още никой не се беше сетил да се погрижи за най-важното, а именно, за колата. Аз я огледах и видях, че двете десни колела, върху които в момента лежеше дилижансът, са счупени. Едното бе станало направо на парчета.

Щом им съобщих какво е положението, току-що затихналата врява отново се надигна още повече, защото майоралът заяви, че на първо време не можело и да се мисли да продължат пътуването. Каза, че щял да се опита да поправи колелата, като свърже частите им с ласа. Но дори и да успеел, това щяло да му отнеме дълги часове, а и после можели да продължат само ходом.

След като чу тези думи, жената, която все още стоеше до падналата на земята кутия с шапката, извика:

— Какво нещастие! Каква беда! Да чакаме с часове! А после да пътуваме ходом! Не бива да го допусна!

Тя се приближи до майорала, зае твърде войнствена поза и изкрещя в силно зачервеното му от смущение лице:

— Сеньор, сериозно ли твърдите, че не можем да тръгнем веднага?

— За съжаление не съм в състояние да променя каквото и да било. Трябва да се опитаме как да е да се завлечем до Санта Лусия. Може би там ще намерим някакво превозно средство.

— Може би ще намерим, може би! Сеньор, не мога да разчитам на вашето „може би“! Най-строго ви заповядвам да намерите някаква кола и незабавно да продължим пътя си!

— Невъзможно е. Сигурно сама го разбирате!

— Нищо не разбирам, съвсем нищо! Не признавам нищо невъзможно! Каквото искам, каквото искаме всички ние, трябва да стане възможно. Сеньор, знаете ли коя съм аз?

— Чувствам се поласкан, че съм ви виждал често, ала на въпроса ви не мога да дам точен отговор.

— Аз съм сестра на кмета на Сан Хосе, казвам се сеньора Риксио и съм съпруга на известния търговец със същото име. Е, сега знаете ли?

С един ням поклон той отговори утвърдително на въпроса ѝ.

— И — продължи тя — непременно трябва по най-бърз начин да се прибера у дома. Тази вечер у нас има прием, грандиозно увеселение, една тертулия, на която са поканени най-знатните хора от града. Не мога да изоставя задълженията си и да накарам гостите да ме чакат. Аз съм ръководителката, кралицата на обществения живот, и не бива да се излагам с отсъствието си на една тертулия, за която лично съм изпратила поканите. Всички вие сте длъжни да се съобразите с общественото ми положение и незабавно да продължите пътуването!

„Кралицата на обществения живот“ каза всичко това с такъв тон, който при други обстоятелства сигурно щеше да пресече всякакви опити да ѝ се противоречи. Останалите пътници, от които за щастие никой не беше получил сериозно нараняване, безмълвно я бяха наобиколили. Те разбираха, че за тях ще е най-добре да мълчат, тъй като тази енергична дама щеше да положи всички усилия, за да уреди и техния въпрос. Ала майоралът поклати глава и, сочейки към пострадалата кола, продължи да настоява на своето:

— Наистина е съвършено невъзможно да изпълним желанието ви. И вие ще трябва като всички нас да се примирите с неизбежното!

— И през ум не ми минава! Именно заради моята тертулия пътувах до Монтевидео, защото исках да си донеса шапка по последната парижка мода. Купих шапката и сега непременно трябва да се върна у дома за да я... О, Господи! — прекъсна се тя сама. — Ето я къде лежи на земята! Как ли ще изглежда! В какво ли състояние се намира? Вашият дилижанс изобщо не ме интересува. Нека се счупи, ако ще да стане на парчета! Но шапката ми, шапката ми! Сума пари трябваше да дам за нея, и ето че сега е обезформена и обезобразена, а на всичко отгоре и ще закъснея за тертулията! Струва ми се, че като отворя кутията, ще припадна!

Тя се завтече към мястото, където лежеше кутията, а аз я вдигнах от земята, за да ѝ я подам. Никой художник не би могъл да нарисува физиономията, която направи тя, след като разгледа смачканата вещ по-подробно. Никога не съм виждал по лицето на една жена толкова ясно да се изписва изразът на такава душевна мъка и страдание, само защото е била принудена да се откаже от нещо скъпо и тъй силно желано. Жалните стонове, които издаде, всъщност би трябвало да предизвикат смях, но те събудиха в мен състрадание. Тя напразно се опитваше да отвори смачканата кутия. Най-сетне я захвърли на земята и силно ядосана извика:

— Дори не мога да се добера до шапката си! Изпогазиха я. Съсипаха ми великолепия пролетен модел. Кой ще ми я плати и кой изобщо ще ме обезщети, ако пропусна моята тертулия! Ще кажа на брат си да тикне в затвора всички тези негодници!

Аз отново вдигнах захвърлената кутия, огледах я и с утешителен тон казах:

— Сеньора, а може би все пак белята е поправима!

— Изключено! Та нали виждате колко е смачкана кутията. Невъзможно е дори да се отвори!

— Ще ми позволите ли да опитам?

— Моля ви, бъдете тъй добър! Може би ще имате по-голям успех от мен.

Макар и след доста усилия това наистина ми се удаде. Най-напред изправих препънатите места на кутията, а после измъкнах от нея „пролетния модел“. Олеле мале! Как изглеждаше шапката само! Тя бе имала доста висока форма, но в момента бе напълно смачкана. Сеньората плесна с ръце и възкликна:

— Ужасно! Тази прекрасна шапка е съсипана веднъж завинаги! Нима не прилича на истинска мекица? Този кошмар ме накара да се разтреперя! Уплахата ще ме убие! Никой човек не е преживявал подобно нещастие!

Внимателно огледах шапката. Първоначалната ѝ форма е била придадена с помощта на най-тънката и фина тел, покрита с някаква подобна на паяжина материя. Хастарът ѝ бе направен от черен тънък плат, наподобяващ воал, а украсата ѝ се състоеше от копринена кордела, две кичести фльонги и едно бяло щраусово перо. Естествено всички тези части се намираха в много плачевно състояние. Но още по-тъжно бе изражението върху лицето на дамата.

— Успокойте се, сеньора! — утеших я аз. — Може би ще е възможно да възстановим шапката от тези жалки останки. С сгъване и изправяне на телената основа навярно ще оправим формата ѝ, а и перото ще може да придобие първоначалния си вид.

— Тъй ли мислите? — попита тя обнадеждена.

— Да, разбира се. Е, корделата ще трябва да бъде свалена и наново колосана, което ще стане много добре с помощта на пшенични трици и една ютия, а сигурно няма да е трудно и на фльонгите да се придаде предишният им чар.

Тя ме изгледа слисано.

— Сеньор, нима разбирате от подобни неща? — попита тя. — Тогава да би случайно да сте „модисто“?

— Не съм, сеньора — усмихнах се аз, тъй като всъщност целият ми външен вид изобщо не даваше ни най-малко основание за такова предположение.

— Или сте шапкар?

— И това не съм. Но имам сестра, която винаги сама си украсява шапките и често с голям интерес съм наблюдавал работата ѝ. Добре съм запомнил всичките нейни изкусни похвати и ми се струва — мога да го твърдя, — че ще успя сносно да поправа шапката ви.

— Тези ваши думи са истински балсам за душата ми. Ще ви бъда неописуемо благодарна, ако се смилите над мен и ми помогнете!

— С голямо удоволствие, сеньора. Но тук е кампо²⁶ и това не е толкова лесно.

— Но нали няма да останем на туй място? Накъде пътувате?

— Тръгнали сме за Сан Хосе, където имахме намерение да пренощуваме.

— Това е много щастливо стечение на обстоятелствата. Там ще ми поправите шапката, преди още тертулията да е започнала. Ще го направите ли? Ще станете ли мой избавител?

Тя умолително ме хвана за ръката.

— На ваше разположение съм и ще направя всичко, което е по силите ми. Но как мислите да стигнете Сан Хосе до вечерта? Двете колела на дилижанса са строшени така, че връзването им с ласа е невъзможно. Ще се наложи да влачат колата.

— Тогава наистина съм загубена. Доброто ми име е заложена на карта. Съвсем сигурно е, че ще се простя с него...

— Хм! Де да можехте да яздите, сеньора!

— Но аз мога! Че коя дама в тази страна не знае да язди?! Родена съм в Матара на Рио Саладо, а по онези места жените умеят да яздят дори без седло, или най-малкото седят на коня зад мъжа си.

— Значи това го можете и вие?

— Да. Още като малко момиче, седнала зад баща си, съм яздила и бързо, и надалеч.

— Е, тогава нищо не пречи да тръгнем оттук. Сеньор Монтесо!

Йербатерото стоеше до един от пътниците и двамата разговаряха. Той се приближи и аз го помолих да даде на жената куцащия кон.

— Защо не ми казахте по-рано? — отвърна ми той. — Току-що го продадох на онзи сеньор, с когото приказвахме. Той разбрал, че не е възможно да се поправи колата,

преброил конете ни и забеляза, че имаме един повече. Тогава ме попита дали ще му го продадем. А аз се зарадвах, че ще се отървем от тази кранта.

— Извънредно неприятно. А не може ли да развалите сделката?

— Не, защото гой вече ми плати. Ето, вижте!

Той разтвори дланта си и ни показа книжните талери, които беше получил.

— В такъв случай аз. ще купя коня от него — обади се жената. — Ако не ми стигнат парите, ще ви помоля за заем, който ще ви върна веднага, щом стигнем в Сак Хосе.

— С радост ви предоставям всички свои средства, сеньора — отговорих аз. — Моля, елате да отидем при мъжа! Да видим дали ще се съгласи.

— Невъзможно е да откаже на една дама подобна молба. А ако все пак го направи, значи не е никакъв кабелиеро.

За съжаление се оказа, че тя се беше излъгала. Човекът предпочиташе да се откаже от почетното прозвище кабелиеро, само и само да не остане да кисне в пустото кампо и кой знае колко дълго да чака някакъв удобен случай да продължи пътуването си. След като известих жената за резултата от преговорите, тя посочи към моя жребец и каза:

— От всичките ви животни този кон е най-добрият и най-якият. Чий е той?

— Мой е, сеньора.

— Мислите ли, че ще може да носи двама души?

Този въпрос окончателно ми изясни намеренията й. За малко щях да избухна в смях.

— Да, достатъчно силен е — отговорих аз, колкото ми беше възможно по-сериозно.

— Тогава можете да ме вземете на гърба му зад вас. Ще се държа здраво за кръста ви, стига само това да не ви притеснява. Шапката ми ще вържете за седлото. Ще постелем моята голяма кърпа върху седлото и задницата на коня. Хайде, съгласете се! Така ще спечелите моята най-голяма благодарност.

— Съгласен съм и то с върховно удоволствие.

— Познавате ли Сан Хосе сеньор?

— Никога не съм бил там. Едва от вчера се намирам в страната.

— Ами вече решил ли сте къде ще отседнете в града?

— Сигурно в пощенската станция.

— Не, не бива да оставате там. В никой случай не мога да го допусна. Трябва да дойдете у дома и ще бъдете мой гост. Ще ви представя на брат си и ще вземете участие в моята чудесна тертулия.

— Невъзможно е, сеньора, защото за тази цел се нуждая от костюм, какъвто нямам на разположение. Така че за мен ще остане недостъпен входът за един рай, който ми предложихте и отворихте с такава голяма любезност.

При този отговор цялото й лице засия от удоволствие.

— Един рай! — промълви тя. — Сеньор, вашите думи показват, че сте поет! Но този рай няма да остане затворен за вас. Вие можете да се появите и в тези дрехи. Аз ще ви извиня пред гостите и бъдете сигурен, че ще бъдете посрещнат най-приятелски. Значи ще яздя с вас, нали?

— Разбира се.

— И вие приемате поканата ми?

— Да, но ако съм убеден, че ще срещна снизхождение.

— Изобщо не е необходимо да искате снизхождение. У дома ще заварите събрани първенците на града, както и всички видни красавици. Сега се радвам два пъти повече за моята тертулия. Синът ми също е поканен и ще дойде от Мерседес, където в момента е разположен неговият ескадрон. Той е ротмистър и служи под заповедите на Латоре, за когото въпреки краткотрайния си престой тук може би вече сте чували.

— Да, наистина е така. Възможно е да се окаже, че нося на сина ви много важно съобщение. Вие виждала ли сте някога Латоре?

— Все още не.

— Тъй си и мислех! Тогава изглежда господин ротмистъра го очаква малка изненада. Но за това по-късно. Сега ще ми разрешите ли да вляза в ролята си на ваш лекар? За съжаление по лицето имате наранявания от парчетата стъкло.

Заведох жената малко назад до потока, за да почистя кръвта от лицето ѝ с нейната носна кърпичка, а после залепих върху порязаните места тънки лентички пластир, какъвто винаги нося. Вярно, че това я загрози, но нямаше как.

Впрочем сеньората в никакъв случай не можеше да се причисли към жените тип „Ксантипа“. Наистина тя бе висока и слаба, и преди малко беше изпаднала в гняв, ала в момента душевното ѝ спокойствие се беше възвърнало и тя правеше впечатление на енергична, но и добродушна жена.

Може би преди години да е била даже и хубава, а сегашното ѝ поведение доказваше, че е господарка на дом, който според местните условия на живот може да се нарече знатен.

Когато се върнахме при дилижанса видях, че един от двата паднали коня, който се оказа, че не е в състояние да се изправи, беше вече разпрегнат. Влачеха го за единия крак нейде настрани, където щяха да го зарежат. Животното пръхтеше и издаваше такива стонове, които доказваха, че изпитва страшни болки. За да не бъдат ударени от копитата му, песните го теглеха с ласо, стегнато около единия му крак.

— Какво му е? — попитах.

— Кракът му е счупен — отговори ми майоралът. — Не може повече да върши работа.

— Кой крак е пострадал?

— Задният ляв.

— Значи тъкмо този, за който го дърпате! Нима не помислихте, че така ненужно му причинявате силни болки?

— Ха! Някакъв си кон! — безсърдечно отвърна той.

— Тъй! И какво ще стане с него?

— Ще го оставим да лежи и сигурно ще пукне.

— И още жив, ще бъде разкъсан от каранхоси и от шимангоси²⁷. Без да се смята счупеният крак, животното все още е напълно здраво и силно. Може дни наред да лежи тук, преди да умре от жажда и глад, и месото да му бъде изрѣфано до кости.

— Това изобщо не ни интересува! И без друго засяга само мен, но не и вас!

— Лъжете се! Животните също са Божии създания. Те не живеят само за да понасят мъките на съществуването, а накрая да бъдат разкъсани още живи. Настоявам да го убие!

— Не си заслужава скъпия барут!

В момента майоралът не носеше пушка, а в пояса му бе затъкнат само един стар пистолет. Той ми обърна гръб, с което искаше да ми покаже, че цялата работа изобщо не го засяга и че я смята за приключена. Аз обаче насочих дулото на пушката си към главата на коня и го застрелях. Веднага след това пеоните се скупчиха на едно място и кратко време нещо си шушукаха. После майоралът се приближи до мен и с много строг израз на лицето ми каза:

— Сеньор, собственикът на животното даде ли ви разрешение да го убие?

— Не!

— Тогава трябва да го платите. Този кон струва сто книжни талера и аз настоявам веднага да ми ги броите.

— А-а, така ли! Оттам ли духа вятърът! Нали вече за нищо не ставаше и вие го осъдихте на бавна смърт, а аз реших да съкратя мъките му! Няма да получите и пукната пара.

— Настоявам да задоволите искането ми!

— Ваша работа! Обаче аз поддържам отказа си!

Понечих да се отдалеча, но той се изпречи на пътя ми, а и тримата пеони се притекоха да го подкрепят. Поведението им беше доста враждебно. Щом Монтесо видя какво става, той също се приближи с йербатеросите, за да застанат на моя страна.

— Няма да ви пусна да си вървите, преди да сте платили! — заяви майоралът.

— Охо! — обади се Монтесо. — Този сеньор е прав. Всички ние чухме, че искахте да оставите коня да лежи ей там, докато пукне!

— Моля ви — обърнах се към него, — не си навличайте неприятности заради мен! Сам ще се справя с тези сеньори.

— Ние ще се справим с вас много преди това! — извика майоралът. — Ще платите ли веднага парите, или не?

При тези думи той пристъпи съвсем близо до мен, и сложи длан върху лакътя ми.

— Махнете си ръката! — казах му решително. — Не търпя подобен допир!

— Ще ви се наложи да го търпите! Давайте парите или сами ще си ги вземем!

Той впи пръстите си още по-силно в ръката ми и се опита да ме разтърси. Отскубнах се, в следващия миг се озовах зад гърба му, сграбчих го с лявата ръка за яката, а с десницата — отзад за панталоните, вдигнах го във въздуха и го захвърлих върху прекатурения дилижанс така, че старото превозно средство изпраща като прогнил дървен сандък. Неговите трима пеони се опитаха да се нахвърлят върху мен, но първия от тях изпратих подир майорала, втория ударих с юмрук под брадичката така, че се преметна, а третият си плю на петите.

— Браво! — извика Монтесо. — Сеньор, виждам, че нямате нужда от чужда помощ. Но ако тези типове не кротуват и ние ще им поднесем нашите комплименти!

Обаче това не се оказа наложително. Бях внушил респект на пеоните. Криво-ляво те се надигнаха от земята и, събрани на групичка, взеха да мятат яростни погледи към мен, но нямаше защо да се тревожа. Въпреки всичко майоралът не можа да се съдържи и ни заплаши:

— Нали отивате в Сан Хосе? И нашият път води натам. Ще се оплачем в полицията.

— Оплачете се! — отговори му сеньората, която използва случая отново да покаже както своята войнственост, така и благоразположението си към мен. — Моят брат ще нареди да ви арестуват заради изнудване. Аз ще му обясня как стои работата. Елате, сеньор! Нека напуснем това място и тези хора!

Тя ме хвана под ръка и аз я заведох при коня. Там метнахме кърпата ѝ върху гърба на коня по споменатия вече начин, а аз завързах кутията с безценната шапка за седлото.

Понеже няхах никакво доверие на мнимия полицейски служител, аз не го бях изпускарал из очи. И той също като нас беше слязъл от коня, но по много странен начин така и си остана зад животното. Ако моята наблюдателност не ме лъжеше, това негово поведение започна от момента, когато сеньората излезе от прекатурения дилижанс. Имах чувството, сякаш този човек нямаше особено желание да се покаже пред нея. Дали имаше някаква по-особена причина? За да мога да разбера дали е така, аз заведох жената до моя дорест жребец, описвайки неголяма дъга. Ала заподозреният от мен „полицай“ се местеше бавно около коня си така, че животното винаги оставаше между нас. Ето защо реших направо да ѝ обърна вниманието върху него и след като го посочих, казах:

— А пеоните дори и да се бяха осмелили да ми досаждат, съвсем наблизо има човек, на чиято помощ със сигурност разчитам. Имам предвид ето този господин, сеньор Карера, който е полицейски инспектор в Монтевидео.

При това положение той се видя принуден да се покаже. Но веднага, щом погледът ѝ падна върху него, жената извика:

— Матео, ти ли си?

Той се изчерви силно, обаче положи усилия да изглежда спокоен и учудено попита:

— На мен ли говорите, сеньора? Какво искате да кажете с това име?

— Че нали е твоето? Откъде се взе?

— Извинете, сеньора! Вашето поведение ме навежда на предположението, че ме бъркате с някое друго лице, което ви е познато!

— Познато ми е, познато и то как! Но в случая за грешка и дума не може да става. Сигурно е, че те познавам, теб, някогашния ни чирак!

— Наистина страшно се заблуждавате. Не съм онзи, за когото ме смятате. Както вече спомена и този сеньор — отвърна „инспекторът“ остро, — аз живея в Монтевидео, името ми е Карера и съм служител на тамошната полиция.

— Полиция?! — повтори тя като не преставаше да го фиксира с поглед. — Това е невъзможно, Матео, ти се шегуваш!

— Не се шегувам, сеньора. Доколкото ми позволява служебното положение, аз обичам да съм учтив с дамите, но съм принуден най-енергично да се противопоставя на подобни обиди, които се крият във вашите думи, погледи и тон. Вече ви казах кой съм и какво съм и ще ви помоля да не го забравяте!

По изражението на жената си личеше, че се колебае дали да се смее, или да се ядосва. Но не направи нито едното, нито другото. Лицето ѝ стана много сериозно и тя го предупреди:

— Матео, заради родителите ти те моля да не вършиш глупости. Поведението ти ме кара да предположа, че не си си взел никаква бележка от някогашните ни предупреждения. Представяш се за друг човек и ми се струва, че причината не може да е похвална.

— Достатъчно, сеньора! — избухна той. — Не искам да чувам нищо повече, иначе ще трябва да наредя да ви накажат заради обида, въпреки че брат ви е кмет, както разбрах преди малко от самата вас.

Изглежда жената започна да губи самообладание. Тя ту се изчервяваше, ту пребледняваше. Видях, че се канеше да му обърне гръб. Тогава се намесих и я попитах:

— Моля, кажете ми кой е този Матео, за когото споменахте?

— Някогашен чирак на мъжа ми. Трябваше на бърза ръка да го изгоним, защото обра касата.

— И вие го разпознахте в лицето на този човек? Не е ли възможно да се лъжете?

— Не. Той е от Сан Хосе и го познавам още от дете. Всяка заблуда е напълно изключена.

— Ами! — изсмя се „инспекторът“ и се метна на коня си. — Женски дрънканици!

— Моля ви, сеньор! — обадох се аз. — Не мога да се съглася с мнението ви, а вярвам на всичко, казано от сеньората. Вие сте онзи Матео, онзи крадец, който сега е тръгнал може би по още по-лоши пътища, отколкото навремето.

— Внимавайте! Нали много добре знаете кой съм и какво съм?

— Наистина знам много добре! Вие сте лъжец и измамник!

— Нима искате да използвам пушката си? — заплаши той.

— Хайде де! Но само не и от засада, каквито са навярно намеренията ви. Осведомих се в полицейския участък. Няма никакъв инспектор на име Карера. Предполагам, че полицаите са вече по петите ви, за да ви арестуват. И така, имайте добрината да слезете от коня, за да не протакате повече срещата си с тези господа!

Той хвърли доста разтревожен поглед назад, но там не се виждаха хора. Това почти му вървърна предишното нахалство, защото каза:

— Тогава ще тръгна да ги пресрещна, но после ще се върна с тях, за да ви арестувам заедно с тази жена. Обиди като вашите заслужават сурово наказание!

Той смуши коня си в обратна посока, прекоси рекичката и изчезна зад пощенската станция.

— Сеньор, какво направихте? — обади се Монтесо. — Нанесохте му смъртна обида. Последниците няма да закъснеят, понеже той наистина е полицейски служител!

— Глупости! — отвърнах аз и му обясних всичко.

— Но защо тогава ни е излъгал? — попита той.

— За да може по този удобен начин да се добере до мен. Не е храбрец, а дързост и склонност към риск съвсем му липсват. Мисля, че не си е поставил направо за цел да ме убие, защото за това е твърде страхлив. Крои нещо друго, има някакъв сатанински план, но може би ще ми се удаде да го разкрия.

— Но това вече не е възможно. Нали изчезна?!

— Пак ще се върне, но ще ни следва тайно, за да изпълни намеренията си. Качете се на коня си и елате с мен само за пет минути! Ще ви докажа, че на него и през ум не му минава да поеме обратно за Монтевидео.

Възседнах жребеца си и Монтесо последва примера ми. Прегазихме малка река и стигнахме до пощенската станция. Когато погледнахме иззад ъгъла на сградата, ние забелязахме негодника, който в пълен галоп се носеше по посока на столицата.

— Ето виждате ли, че целта му е Монтевидео? — рече Монтесо.

— Той ще продължава в тази посока само докато можем да го наблюдаваме. Само внимавайте!

Извадих бинокъла си и го нагласих. За невъоръженото око конникът ставаше все по-малък и по-малък, докато най-сетне изчезна. Но с помощта на бинокъла аз го видях после да се появява върху гърбицата на едно възвишение и за мое задоволство забелязах, че вече беше свърнал наляво. Подадох далекогледа на Монтесо и му посочих къде да търси човека.

— Действително сега язди на север! — призна той. — Прав сте, сеньор.

— Връща се и на известно разстояние оттук отново ще прекоси рекичката, за да тръгне по петите ни. Убедихте ли се в намеренията му?

— Напълно.

— За мен няма никакво съмнение, че именно той е крадецът Матео. Мерне ли ми се пак пред очите, няма много-много да се церемоня с него. Елате!

Върнахме се при дилижанса. Преди още да стигнем до него, се натъкнахме на двама от пеоните, взели умното решение да отидат до станцията, за да потърсят помощ за поправянето на колата. Майоралът и третият пеон бяха останали при другите хора. Пътниците бяха насядали по тревата и очакваха по-нататъшния развой на събитията. Само един от тях, онзи, който беше купил коня, не бе принуден да кисне тук. Той ни помоли да му разрешим да се присъедини към нас. Естествено никой нямаше нещо против.

Монтесо помогна на жената да се качи на коня зад мен. Веднага забелязах, че тя не яздеше по този начин за пръв път в живота си. Хвана ме с две ръце за кръста и прекъснатото ни пътуване можеше да продължи.

През първите петнайсетина минути седях като на тръни. Да имаш зад гърба си една сеньора, която те е прегърнала, а отпред на седлото да е завързана кутия с нова, но смачкана пролетна шапка, която си обещал изцяло да възстановиш — всичко това те поставя в такова положение, с което не се свиква бързо.

Естествено моята спътничка седеше на коня по женски, спуснала и двата си крака от едната страна на коня. Цяло изкуство е да се крепиш по този начин върху гърба на животното, но по-късно съм виждал много често жени да се носят така като вихър по пампата, без да променят мястото си на коня нито на педя. Виждал съм жени, които даже не се държат за мъжа и въпреки всичко яздят с такава сигурност, сякаш самите те се намират на седлото. По пътя водихме много забавен разговор и когато стигнахме целта си, аз бях запознат с житието ѝ също тъй добре, както и тя с моето. Кой би съумял да остане мълчалив или неразговорчив в присъствието на дама с добро образование, която проявява съчувствие към хората и на всичко отгоре е голяма бърбица!

Сан Хосе има малък пазарен площад, а край него се издига църква без камбанария. Точно срещу нея живееше търговецът Риксио, съпругът на моята спътничка, която отведох до самата ѝ пътна врата. Там тя слезе от коня, а аз

продължих към близката пощенска станция, където йербатеросите искаха да отседнат. Но преди това трябваше да обеща на жената колкото ми е възможно по-скоро да се появя в дома ѝ.

Едва-що се бях почистил от полепналия по мен прахоляк, когато дойде един млад човек, представи ми се като ротмистър Риксио и каза, че имал поръчението да ме заведе при родителите си. Трябвало незабавно да го последвам.

Къщата бе голяма и просторна, но според европейските представи — оскъдно мебелирана. В гостната стая ме очакваха родителите на ротмистъра, които ме посрещнаха с голяма любезност. Жената просто не можеше да ме нахвали на съпруга си — толкова много ѝ допаднало пътуването с немския „поет“ (тя наистина продължаваше да ме смята за поет). Заведоха ме при спалните помещения за гости, едно от които можех да си избира. После изпратиха хора да донесат вещите ми, та дори да доведат и коня ми. Щях да бъда гост на този дом в пълния смисъл на думата.

Синът ме покани да се поразходим в градината, но в момента няхах никакво свободно време, понеже майка му ми донесе зловещата шапка, която трябваше да поправя. Жената очакваше с голямо напрежение да види дали ще имам успех и заликува от щастие, когато след около половин час възстанових шапката ѝ толкова сполучливо, че тя я намери дори за по-красива от преди. После офицерът ме заведе в градината, където растяха няколко тополи и две непознати за мен дървета. Там и дума не можеше да става за приятно прекарване на летните дни „в сенчест уют“. Последното понятие можеше да се употреби най-много за беседката, обвита от дива лоза, където седнахме. Офицерът ме помоли за извинение, защото родителите му били твърде много заети с подготовката за вечерната тертулия. Но ние чудесно се забавлявахме. Младият човек ми хареса. В характера му имаше разсъдливост, съдържаност и задълбоченост. Не можах да премълча и му казах:

— Изглежда сте мислил над доста неща, което носи увереност и спокойствие.

— О, ако това е някакво предимство, аз не го дължа на самия себе си. Имам един учител и приятел, на когото съм бил и оставам старателен ученик. И вие сте чували за него. Имам предвид Латоре.

— А-а, той ли е? Откъде знаете, че съм слушал за него?

По красивото му лице се плъзна дяволита усмивка, изразяваща превъзходство. Погледна ме закачливо и отговори:

— Когато ви се представих в пощенската станция, забелязах в изражението ви известно напрежение. Пред майка ми сте споделил за някаква изненада. Но любопитното ви очакване не се оправда и изненадата не се състоя. Не е ли така, сеньор?

— Точно така е!

— Разчитахте на приликата си с Латоре, нали?

— Да. Но откъде можете да знаете, че...

— Ш-шт! Тук навсякъде има агенти и бдителни очи. Видели са ви да слизате на пристанището в Монтевидео. Приликата ви с Латоре е направила впечатление. Започнали са да ви наблюдават. Някой си Андарио е бил при вас. Може би ще ни кажете какво е искал от вас. Но поне едно е сигурно — че той ви е взел за Латоре.

— Сеньор, вашите думи ме учудват!

— Няма нищо учудващо. В една страна, където всеки може бързо да се издигне, а също така бързо и да падне, предпазливостта е висша добродетел. Съвсем сигурно някой от нашите хора щеше да ви посети. Но се отказахме от това, след като разбрахме, че искате да тръгнете за Мерседес, при което неизбежно щяхте да минете през Сан Хосе. Решихме тук да чакам пристигането ви и щях да дойда в пощенската станция да разговарям с вас, ако приключението на майка ми не ви беше довело в нашия дом.

— Но кажете ми как е могло да стане известно, че се каня да тръгна за Мерседес? Това бе решено едва късно снощи.

— Вярно, и то е станало в един игрален дом, където при влизането ви е имало и други хора, които внимателно са подслушвали разговора ви. Видели са ви с йербатерото. Знаело се е кои места обикновено посещава той и са предположили, че там ще ви заведе. Ето че идва и баща ми. Нека при удобен случай продължим разговора си! Но ако баща ми сметне за уместно още сега да засегне същата тема, то ви моля колкото сърдечно, толкова и настоятелно да не му давате отрицателен отговор. Във ваш интерес е да спечелите благодарността на нашата партия. От нас можете да имате твърде голяма полза.

Думите му прозвучаха умолително и почти тържествено. Но те ме изненадаха неприятно. Какво общо имах аз с неговата партия? Както бланкосите, или белите, тъй и колорадосите, или червените, ми бяха свършено безразлични. Който сам се изложи на опасност, трябва да бъде и готов тя да го погуби. Но аз няхах абсолютно никакво намерение заради други да вадя горещите кестени от огъня и вместо благодарност, да чуя да ме сравняват с онова доблестно, станало пословично еднокопитно животно, за което се казва, че го канели на сватба само за да носи вода.

Сеньор Риксио се приближи с важна и достолепна осанка, поклони се с истинска испанска „грандеса“²⁸ и ме помоли за разрешение да седне при нас. Нямаше я вече неподправената сърдечна любезност, с която ме беше посрещнал. Лицето му беше придобило сериозно и тържествено изражение.

Стана така, както беше предположил ротмистърът. Баща му сметна за уместно веднага да подеме въпросната тема и попита сина си:

— Уведоми ли вече сеньора?

— Само в най-общи линии. Предпочетох да не говорим в подробности — отвърна синът. — Но сега сеньорът знае, че щяхме да го доведем при нас, дори и ако майка ми не беше имала късмета да се запознае с него по време на пътуването си.

— Значи уводът вече е минал и няма да се учудите, сеньор, ако ви попитам на чия страна сте, на страната на червените или на белите?

Той ме погледна право в очите с такова напрегнато очакване, сякаш от отговора ми зависеше съдбата на цялата страна.

— Сеньор, учудвам се да чуя подобен въпрос — казах аз. — Немец съм и отида ли в чужбина, нямам навика да си сменям националната принадлежност.

— Е, добре, тогава иначе ще формулирам въпроса си: на коя партия давате право, на колорадосите или на бланкосите?

— Никой не ме е направил техен съдник.

— Но, сеньор, изобщо не става дума да произнесете някаква присъда. Достатъчно ли е да чуя вашето лично мнение.

— За съжаление няма да можете да го чуете и то по една много проста причина — защото нямам мнение. За да знам кой има право и кой не, би трябвало основно да съм запознат с тукашните порядки, а това не е така. Не се занимавам с политика, понеже съм разбрал, че не притежавам капчица държавнически талант. Интересуват ме най-общите географски и етнографски особености и условия на страната. Никога не се впускам в други наблюдения.

Той смръщи вежди, но направи усилие да скрие обзелото го разочарование. Явно не намираще начин как да ме „подхване“.

— Но, сеньор — каза той, — все пак би трябвало да изпитвате поне нещо като интерес към порядките в страната, където се намирате!

— Естествено, така е, само че са ми безразлични тъкмо онези порядки, които наричат политически. Изяждам хляба, без да питам кой го е пекъл, а милиони хора се радват на пролетта, без непременно да са изучавали астрономия, за да разберат причините, които всяка година я довеждат.

— Сеньор, поставяте ме в затруднение. Изплъзвате ми се като змиорка, макар сигурно много добре да знаете за какво искам да разговарям с вас. Нали сте чувал, че при нас две партии са се изправили една срещу друга?

— Е, това съм го чувал.

— Партията, в чиито редици съм и аз, си е поставила за цел истинското благоденствие на страната. Тя иска да създаде ред, справедливост и благосъстояние, докато другата партия се стреми тъкмо към обратното — тя желае объркване и хаос, за да може да лови риба в мътна вода. Ние сме сигурни в нашата победа, но дотогава може да измине много време и да дадем големи жертви. Решили сме с голям и неочакван удар да намалим техния брой. Ако успеем, противниците ни ще бъдат унищожени или поне за десетилетия ще бъдат обезвредени. Колкото и невероятно да звучи, тъкмо вие сте човекът, който може изключително много да допринесе за успеха ни.

— Аз ли? Безкрайно ме изненадвате! Но нима това е във възможностите на човек като мен, на един чужденец, който се намира в страната едва от вчера?!

— Да, във възможностите е и причината се крие в изключителната ви прилика с човека, когото смятаме да направим наш ръководител.

— Значи Латоре, така ли? Ще ми разрешите ли да ви помоля за обяснение?

— То е много просто, стига само да мога напълно да разчитам на дискретността ви.

— Обещавам ви да пазя пълно мълчание.

— Е, тогава макар и да не ви познавам добре, ще рискувам да се доверя на честния и открит израз на лицето ви и ще ви нахвърлям в общи линии нашия план. Искаме да направим Латоре президент.

— Предполагах го.

— Значи все пак сте мислил над някои неща, което преди малко отрекохте. Ако искаме желанието ни да се изпълни, не бива да стоим със скръстени ръце. Напротив, трябва здраво да работим. Но не само ние — Латоре също трябва да разгърне оживена дейност, която ще погълне всичките му сили. Това е разбираемо за вас, нали, сеньор?

— Естествено! Целта не се постига без усилия, нито наградата се получава без труд и усилия.

— Е, добре, обаче Латоре е офицер. Ръцете му са вързани от професията, на която е длъжен изцяло да се посвети. Това е голяма пречка за нас. Следователно той би трябвало или да се уволни, или поне да вземе по-продължителен отпуск, за да спечели необходимото свободно време и от друга страна да се отърве от неизбежния надзор и контрол, свързани с неговата служба.

— Напълно разбирам тази необходимост. Но какво общо има всичко това с моята незначителна личност?

— Има извънредно много общо. Нашият бъдещ президент ще трябва да работи в най-дълбока секретност. Той ще трябва да предприема пътувания, за които нашите противници не бива дори да подозират. Ще има посещения, конференции и други подобни, които ще могат да се провеждат само тайно. Но тъй като враговете ни ще предполагат какво се подготвя, те ще го наблюдават изключително строго. Ето защо ни се налагаше да се опитаме да намерим някакво средство, което да успее да отклони от него това опасно и досадно бдително внимание. И ние го открихме. Това средство сте... вие, сеньор.

— Аз... средство? Чудесно, няма що! Но ще ми кажете ли и как смятате да използвате това средство?

— Като отклоним вниманието на противниците ни от Латоре и го насочим към вас.

— Аха, започвам да разбирам. Те трябва да ме вземат за него, нали?

— Да.

— А може би дори ще приема неговия офицерски чин, както и съответните му задължения, докато той ще се оттегли на някое място, където ще може необезпокоявано да работи за вашата партия?

— Въпросът ви отгатва истината само наполовина. Не можете да приемете офицерския му чин, това е съвсем ясно. Но всичко ще бъде наредено така, че Латоре да вземе отпуск, за да укрепи разклатеното си здраве в някоя усамотена асиенда или естансия. А за там ще заминете вие, и там ще носите униформата му. В асиендата ще бъдете Латоре от глава до пети. Враговете ни ще насочат цялото си внимание към вас и скоро ще разберат, че единствената ви грижа в онова пълно усамотение е укрепването на вашето здраве. Междувременно Латоре инкогнито ще отиде на съвсем друго място, където ще събере привържениците си, ще начертае планове си и щом настъпи подходящият час, ще нанесе своя удар.

— И какво ще стане с мен в този подходящ час?

— Ще продължите прекъснатото си пътуване, след като получите най-убедителни доказателства за нашата благодарност.

— И в какво ще се състоят те? Някакво заплащане ли имате предвид?

— Заплащане! Че кой би използвал такава дума! Нека го наречем награда, дарение или нещо подобно! Сам определете размера на сумата, която според вас ще е достатъчна, за да възнагради извършената за нас жертва.

— Не са ми известни нито видът, нито размерите на тази жертва. Сеньор, тя може да се изрази само в някакво незначително забавяне на пътуването ми, но може да ми струва и живота.

— Второто е невъзможно!

— О, като нищо е възможно! Когато истинският Латоре нанесе своя удар, противниците му много лесно може да се нахвърлят върху лъжливия Латоре и така малко да го поубият. А ако ме разстреля военнополови съд, няма да бъда в състояние да се порадвам на наградата, която се каните да ми дадете толкова любезно.

До този момент ротмистърът не беше прекъсвал баща си, но ето че сега се намеси:

— Сеньор, страхувате ли се? Смятах ви за смел човек!

— Не съм страхливец, вече често съм го доказвал и вероятно ще имам случай и в бъдеще да го докажа. Но да рискуваш своя живот за самия себе си, за своите близки или за отечеството, и от друга страна да го залагаш на карта заради пари или заради нечий чужди интереси, са две съвсем различни неща. Що се отнася до риска сам по себе си, то аз спокойно бих се представил за Латоре и бих изчакал последиците от постъпката си. От противниците ви се боя толкова малко, колкото и от самия вас. Изпадна ли в опасност, аз съм уверен, че у мен ще се намерят достатъчно смелост и хитрост, за да се изплъзна от нея. Следователно не опасенията от евентуални вреди и щети, които бих понесъл, са причината, възпираща ме да приема предложението ви.

— Че каква ли друга причина можете да имате?

— Просто цялата работа не ми харесва. Мразя лъжата и притворството, а ако се съглася да изпълня желанието ви, несъмнено ще се провиня в чудовишна измама.

— Но това е в името на едно добро дело!

— Всеки друг би могъл да каже съвсем същото.

— Сеньор, човек много трудно може да ви убеди в каквото и да било!

— Защото изобщо не желая да ме убеждават.

При тези думи аз станах на крака. Търговецът бързо ме хвана за ръката и след като ме накара отново да седна, ми каза:

— Не прибързвайте, сеньор! Във всички случаи оставате мой гост, дори и ако не се изпълнят надеждите, които ви възлагахме. Впрочем аз все още не се съмнявам, че въпреки всичко ще се споразумеем. А може би не знаете каква награда можете да очаквате като израз на благодарността ни. Между нас има богати, много богати хора, а предимството, което ни предлага приликата ви с Латоре, е толкова голямо, че ако не приемете предложението ни, направо ще си изпуснете късмета.

— Какво наричате късмет?

— Като търговец под израза „изпускам си късмета“ разбирам да не се възползвате от предложилия ви се случай да постигнете голяма изгода чрез някоя сделка, особено ако пропуснете да спечелите толкова значителна парична сума, която до края на живота да ви отърве от всякакви грижи. Кажете ми каква сума желаете!

— Никаква. Мисля, че не съм в състояние да ви окажа исканата услуга.

— Надявам се това да не е последната ви дума по този въпрос, който би могъл да предопредели цялото ви бъдеще.

— Решението ми няма да се промени, аз никога не се отказвам от взетите вече толкова важни решения.

— Въпреки всичко ви моля още веднъж да премислите цялата работа. Засега няма повече да настоявам и да ви досаждам, но тази вечер ще имате добра възможност да ни опознаете. А след като преспите съм сигурен, че на сутринта ще дадете съгласието си.

Наканих се да му възразя, но той стана и ме възпря с думите:

— Моля ви, засега не казвайте нищо! Вече знаете за какво става въпрос. До утре може би ще вземете по-разумно решение. Виждам, че палят светлините. Гостите ще започнат да пристигат всеки момент. Да влезем в къщата.

Почти се бе смрачило. Вече беше октомври, следователно бе настъпила южноамериканската пролет, когато рано се свечерява. В прозорците на къщата заблещука светлина. Прословутата тертулия скоро щеше да започне. Ето защо бащата и синът се отправиха към определените за приема помещения. Но аз отидох в стаята си, за да не бъда измежду първите гости. Преди това обаче се отбих при пекаря, който, както бях забелязал, живееше в непосредствена близост, и купих един черен хляб, какъвто обикновено ядат бедните местни хора. Занесох го в обора да нахраня с него коня си.

Там беше и ратаят. Той се учуди немалко, когато видя как разрязах хляба и го дадох на коня. Тази храна беше и за животното нещо съвсем необичайно. То го изяде и признателно потърка глава в рамото ми. Сигурно за пръв път срещаше човек, който се отнасяше с обич към него. Щом го погалих, жребецът радостно изцвили. Бях убеден, че ще успея да го привържа към себе си.

Стаята, която си бях избрал, гледаше към двора. Тя имаше два прозореца, два истински прозореца със стъкла, един лукс, от който пътешественикът скоро се вижда принуден да се откаже. В нея имаше хубаво легло, маса и няколко стола. Върху един от тях се намираше широк съд с вода, заедно с фина бяла кърпа за лице. Това бяха принадлежностите за миене. Вместо канапе се виждаше хамак, висящ на две халки, закрепени в стените. На масата беше оставена кутия с цигари. Това беше известно внимание от страна на домакина към мен, за което би трябвало да му благодаря, но аз изобщо не се докоснах до тях. Освен ако не е южноамериканец, истинският пушач не ще и да чуе за цигари. Той иска да пуши тютюн, а не хартия.

За мое задоволство забелязах, че на вратата има резе. Естествено не хранех никакво недоверие към обитателите на този дом, но не бях забравил мнимия полицейски инспектор, който твърде вероятно също се намираше в градчето. Той беше изучавал търговската професия при Риксио и следователно бе запознат с разположението на помещенията много добре. Може би щеше да му хрумне идеята да ми направи нощно посещение. А резето можеше да му попречи.

На масата бе поставена запалена свещ от говежда лой. Тъкмо се занимавах с резето, като го побутвах напред-назад, за да се уверя в изправността му, когато, обръщайки се назад, видях някакво лице, появило се на прозореца, което в същия миг изчезна толкова бързо, че ми беше невъзможно да различа чертите му. Дори не бях в състояние да кажа дали бе мъжко или женско.

С един скок се озовах при прозореца. Ала рамката му се бе изкривила от влагата и изглежда от дълго време той не е бил отварян, така че с голяма мъка успях да се

справя с едното му крило, но когато хвърлих поглед към двора, не видях жива душа. Навън беше тъмно, понеже луната щеше да изгрее едва след петнайсетина минути.

Тази случка не беше кой знае колко тревожна. Може би някой от многобройната прислуга в този дом бе проявил любопитството да види какво ли прави чужденецът в стаята си. Здравно затворих прозореца, така че да не може да бъде отворен отвън.

Скоро дойде ротмистърът, за да ме вземе. Той не спомена предишния ни разговор с нито една дума, а беше все тъй любезен и учтив към мен. Във всеки случай той напълно споделяше мнението на баща си, че аз сигурно щях да променя решението си.

В салона се беше събрало доста многочислено общество от дами и господа. Погледите, отправени към мен при моето влизане, ми подсказаха, че хората бяха вече разговаряли за мен. Бях представен и на свой ред чух куп дълги високопарни имена и титли, които веднага забравих. В това отношение испанецът е почти като арабина — към собственото си име обича да прикача имената и някогашните почетни титли на предците си. За ухото на чужденеца тези думи са много благозвучни и приятни, но преведат ли се на немски, те губят както поетичността си, така и импониращото си въздействие. Имена като дон Гъша мас фон Комински сажди или доня Мария Маймунски скок фон Талашова имат благозвучие единствено на испански, но не и на немски.

За някой повърхностен наблюдател събралото се общество лесно можеше да мине за знатно и бляскаво, но за съжаление притежавах твърде остро зрение. От мен не убегна дебелият слой пудра, примитивното чернило за вежди без блясък, както и спуснатите над челото къдрици, по които явно си личеше използването на някои средства за оцветяване. Забелязах грациозни крачета, обути в изящни обувки със съвсем малък номер, но видях и тук-там разпраните шевове или подметки, както и нежни женски ръце с насъбрана чернилка под ноктите, шумолящи дрехи от изпомачкана коприна, тук-там протрити по ръбовете, фалшиви скъпоценни камъни, поставени в изкусно изработен обков — и облеклото, и украшенията, както и всичко друго бяха изработени с единствената цел да се подлъжат и заслепят зрението, слуха и всички останали сетива, обаче тъй и не успях да открия нещо естествено и неподправено.

Същото се наблюдаваше и на трапезата. Ножът пред мен имаше дръжка от слонова кост, а дръжката на вилицата бе от съвсем тънко сребърно фолио, пълно с колофон. Лъжицата е била счупена, а после запоена. Плодовете бяха поднесени във фруктиери, които някога са били скъпоценни, но сега от тях липсваха цели парченца. Така изглеждаха всички сервизи, но ястията бяха вкусни. Особено много ми хареса обичайното за страната „асадо“, което бе превъзходно приготвено.

Асадо е печено месо на шиш. Но любимото ядене на гаучосите е „асадо кон куеро“, печено на шиш, ала заедно с кожата. Щом заколят говедо или кон, гаучото веднага си отрязва парче от още топлото месо с кожата, набучва го на пръчка и така го държи над огъня. Но той не чака, докато се изпече цялото парче, а го пече хапка по хапка. При това ту поднася месото към устата си, ту пак известно време го държи над пламъците, като току размахва дългия и остър нож пред носа си така, че човек изпитва голям страх за тази негова телесна част, защото гаучото първо захапва месото, а после отрязва хапката.

Тази вечер асадото беше без кожа, но никак не бе апетитно да гледаш как го ядяха. Видях дами, които вместо вилици и ножове използваха просто своите пръсти и зъби. Тук това изобщо не правеше впечатление. Напротив, от много страни даже получавах най-добронамерени подкани да се храня по същия удобен начин, а не да се превземам като някоя гувернантка.

По-късно започнаха танците. Бях го очаквал с радост.

Имах голямото желание да седна сам в някой ъгъл и да ги наблюдавам. Но за съжаление не стана така. Изобщо не ме оставиха на мира. Бях център на внимание и непрекъснато ме вълличаха в съвсем безсъдържателни разговори. От всички страни

се опитвах да ме запrikaзват. Трябваше да отговарям на всевъзможни и невъзможни въпроси. Имах чувството сякаш съм някой стар бухал, който, прикован към мястото си с верижка, изобщо не е в състояние да се защити срещу кръжащите около него многобройни гарги и свраки. И на всичко отгоре тези хора изглеждаха убедени, че съм очарован от оказваната ми любезност. Гостите танцуваха под звуците на няколко китари. Изпълненията на тези инструменти бяха направо майсторски. Изглежда испанецът е роден китарист.

И ето че след като всички се наприказваха, нахраниха, натанцуваха, остана само още едно... да играят хазарт. Скоро всичко живо, мъже и жени, насяда на масите пред тестетата карти. Аз не пожелах да взема участие, което бе посрещнато с критично поклащане на глави. Известно време ми беше интересно да наблюдавам играта, но когато тя започна да задебелява и дяволът се всели в участниците, когато от красиво оформени устни взеха да се чуват проклетия и ругатни, аз тайно се измъкнах. Някой път човек може да участва в немски скат, но не и южноамериканското хуего²⁹. Не е никакво удоволствие да наблюдаваш как разгорелите се страсти обезобразяват лицата на картоиграчите, и то особено ако са от нежния пол. Прехвалената тертулия бе свършила вече за мен и в никакъв случай не мога да твърдя, че останах особено възхитен от нея.

Навън в преддверието седяха обслужващите пеони и... също играеха на карти. Появяването ми не им даде повод да прекъснат заниманието си.

Не бях заключил стаята си, защото по време на отсъствието ми някой от прислугата можеше да има там някаква работа. Луната светеше през прозореца толкова силно, че няхах нужда от друго допълнително осветление. Уверих се, че прозорецът е все така здраво затворен, както и преди. Забравих да погледна под леглото. Може би щях да го направя, ако не се бях видял принуден да отговарям на толкова много наздравници, че главата ми бе натежала от силното, евтино и не особено качествено вино. Затворих вратата с резето и щом си легнах, незабавно потънах в дълбок сън.

Животът в прериите беше изострил сетивата ми дотам, че дори в толкова дълбокия ми сън те не оставаха съвсем бездейни. Присъни ми се, че лежа в гората, а към мен тайно се промъкват индианци. Един от тях се приближи и замахна да ме прониже. Сkochих на крака, за да се защитавам и... се събудих. Изправих се и седнах в леглото.

В стаята все още влизаше лунна светлина. Само онази част от нея, където беше вратата, тънеше в мрак. Стори ми се сякаш там се движи някакъв човешки силует.

— Кой е там? — попитах аз.

Не получих отговор, но се разнесе тихо скърцане. Сkochих на крака и се втурнах към вратата. Тя беше затворена. Значи по всяка вероятност се бях излъгал. Ето защо отново си легнах успокоен и без прекъсване спях до сутринта.

След като станах от сън и се измих, аз се наках да изляза от стаята и следователно понечих да дръпна резето, обаче за мое учудване забелязах, че то изобщо не е запънато.

Бях съвсем сигурен, че вечерта бях затворил вратата с резето. Не по-малко сигурен бях в това, че след събуждането си през нощта, когато ми се беше привидял някакъв човешки силует, не бях дръпал резето. Защо сега вратата не беше затворена с него?

Претърсих стаята, но не намерих никакви следи, които да ме наведат на предположението, че в стаята ми е имало някой. Нищо не липсваше от моите дрехи и вещи, нито от съдържанието на джобовете ми. Оръжията ми също се намираха в най-добро състояние. На пода видях някакъв червен копринен конец. Той беше съвсем къс, но четворен, сякаш е бил вдянат в ухото на дебела игла и след свършването на шева е бил откъснат.

Дали този остатък от конец се е намирал тук още от снощи? Вероятно! Сигурно никой крадец не би влязъл в стаята ми само за да го остави на пода. Въпреки всичко все пак изглежда през нощта съм дръпнал резето, за да отворя вратата и да надникна навън. После в голямата си съненост съм забравил пак да затворя с него. Така много лесно се обясняваше всичко.

Но както и да е било, аз най-сетне се успокоих, понеже абсолютно нищо не ми беше изчезнало и след малко се запътих към трапезарията, където цялото семейство вече се беше събрало да пие шоколад.

Когато закуската приключи, жената се отдалечи и двамата господа се възползваха от удобния случай отново да подемат разговор на темата от предишния ден. Изглежда бяха убедени, че съм променил мнението си, но бяха принудени да се убедят в противното. Те ме обсипаха с всевъзможни укори и увещания, които обаче останаха безрезултатни. Съвършено безразлично ми беше кой щеше да стане президент на Банда ориентал днес, утре или пък след една година. Нямах никакво намерение да се излагам на опасност заради чужди политически интереси.

Разочарованието на двамата беше много голямо. Лицата им помръкнаха, а поведението им стана доста сдържано.

— Е, щом като за нищо на света не желаете, ние не можем да ви принудим — каза най-сетне Риксио с едва сдържан гняв. — Надявам се поне да удържите на думата си и да не споменавате за този разговор пред нашите противници!

— Няма да кажа каквото и да било пред никого.

— Колко време възнамерявате да останете в страната?

— Смятам да мина през нея, без да се задържам по-продължително. На вас разстоянията са ви известни по-добре, отколкото на мен, и следователно сигурно знаете, че след няколко дни ще премина границата.

— И по-добре за вас. Приликата ви с Латоре лесно може да ви причини големи неприятности, след като сам отблъснахте изгодните предложения, които ви направихме. Ето защо ви съветвам, че е във ваш собствен интерес никъде да не се бавите.

— Ще последвам приятелския ви съвет толкова бързо, че ще съкратя дори престоя си във вашия дом. Незабавно тръгвам на път.

Риксио беше изрекъл последните си думи почти със злобен тон. Естествено това ми развали настроението. Затова аз рязко му обърнах гръб и се отправих към вратата.

— Моля ви, сеньор — подвикна той подир мен. — Криво ме разбрахте. Моят дом е на ваше разположение дотогава, докато пожелаете да останете. Впрочем нали се разбрахме, че синът ми ще тръгне заедно с вас?

— В такъв случай ще го помоля да не се бави. След половин час Сан Хосе ще бъде вече зад гръба ми.

— Не мога да се приготвя толкова бързо — заяви офицерът. — Оказа се, че ще ми е възможно да потегля на път едва следобед.

Това беше само претекст. Казах им, че не мога да чакам толкова дълго и отидох в обора сам да оседлая коня си. После се сбогувах със семейството, което се раздели твърде хладно с толкова сърдечно посрещнатия чуждестранен гост. Както става обикновено, размерът на бакшишите, които трябваше да раздам, беше по-голям от стойността на полученото.

В пощенската станция йербатеросите вече ме очакваха. Веднага с влизането ми Монтесо каза:

— Сеньор, имайте право — полицейският инспектор не се е върнал в Монтевидео. Снощи го видях да се мотае навън в двора. Щом ме забеляза, незабавно офейка. Сигурно кроеше някаква подлост.

— Трябва да сме предпазливи. Докъде ще яздим днес?

— Ще стигнем до Пердидо, една станция на дилижанса, но снабдена с всички възможни удобства.

— Естествено сте казали на мнимия полицай какъв ще е маршрутът ни, нали?

— Да.

— За съжаление това не може да се промени.

— О, може! Ще пренощуваме на друго място.

— Хм! Това предложение не е лошо, но все пак и срещу него има някои възражения. Според думите ви Пердидо е само пощенска станция, следователно е самотна постройка, около която няма нищо друго.

— Тя е разположена в обширна равнина. Оттам има открит изглед надалеч във всички посоки.

— Тогава ще е по-добре да останем там. Ние знаем, че този човек ще се появи и следователно можем да вземем предпазни мерки. Навярно ще успеем да забележим приближаването му. А настаним ли се да нощуваме другаде, губим тази възможност, която е толкова важна за безопасността ни.

— Съгласен съм с вас. Кога тръгваме, сеньор?

— Колкото е възможно по-скоро, най-добре веднага!

— Нищо не ни пречи. Готови сме и нямаме никаква работа тук.

Добре и конете на йербатеросите бяха вече оседлани и готови за път. Само след пет минути зад нас остана градът, където за пръв път присъствах на една южноамериканска тертулия.

За местностите, през които минавахме, не мога да кажа нищо ново. Те си приличат в целия Уругвай — ниски вълнообразни хълмове се редуват с падини, тук-там земята е прорязана от дълбоките корита на потоци или малки реки, понесли водите си към Рио Негро, а навсякъде расте една и съща трева, типична за тамошните кампос. Навсякъде еднообразие в пълния смисъл на тази дума.

Малко след пладне пред нас се появи доста голяма постройка — пощенска станция с кръчма и бакалница, разположена на малка рекичка. Далеч в равнината отвъд станцията забелязахме един конник да препуска в галоп на запад. Изглежда беше тръгнал от сградата, към която се бяхме насочили.

Щом стигнахме до нея, аз разпитах за онзи конник. Бил прекарал в станцията няколко часа и когато ни видял, метнал се на седлото и незабавно препуснал. Описанието на кръчмаря отговаряше напълно на външността на Матео, някогашният помощник на търговеца Риксио.

На един час път след пощенската станция ние стигнахме до Кучиля гранде, вече споменатата планинска верига. Но в случая за планини и дума не можеше да става. Върху редица хълмове с незначителна височина се издигаха тук-там единични скални късове, наподобяващи останки от срутил се зид. Ето това представляваше планината.

След като я прехвърлихме, отново се озовахме сред предишната вълнообразна равнина, чиито тревисти площи от време на време биваха прекъсвани от обширни полета, обрасли с магарешки тръни. На височина те надхвърляха човешки бой. Тези тръни се разпространяват с невероятна бързина и постепенно отнемат на жителите на страната най-хубавите пасища. Сред тях се крият какви ли не животни. Чувал съм, че служат за убежище дори на елени и щрауси, обаче лично аз не съм виждал там нито едно от тези животни. Продължихме да яздим до вечерта. Конете на йербатеросите започнаха да се изморяват. Наложих се да ги подтикват да се движат по-бързо с помощта на камшика и шпорите. Но моят дорест жребец показва отлична издръжливост.

Тъкмо когато слънцето се канеше да излезне на запад, ние стигнахме целта си, определена за този ден. Пощенската станция беше разположена на брега на Рио Пердидо и носеше същото име. Стените на постройката бяха кирпичени, а покривът бе от тръстика. Там заварихме само една стара прислужница и двама пеони. От тях научихме, че собственикът бил отишъл в Мерседес и щял да се върне едва на следващия ден.

Станцията се намираше в много пуста и самотна местност, но въпреки това ни бяха предложени както хубави легла, така и хубава, а и евтина вечеря.

Обикновено усамотеността прави хората неразговорчиви. От устата на двамата пеони всяка дума трябваше да се измъква с ченгел. Прислужницата беше по-приказлива. Попитах я дали през следобед тук се е отбивал някакъв конник. Щом чуа въпроса ми, двамата пеони излязоха от стаята. По лицата им разбрах, че бяха очаквали подобен въпрос, но нямаха никакво намерение да му отговарят. Прислужницата остана, но с явно нежелание. Отговори отрицателно на въпроса ми, ала си пролича, че ме излъга.

— Сеньорита, нима няма да кажете истината на един кабашиеро, който съвсем открито се обръща към вас? — попитах я аз. — Имате такова добро и честно лице. Мисля, че сърце няма да ви даде да ме измамите.

Въпреки възрастта ѝ я бях нарекал сеньорита, тоест госпожица. Като се прибави към това и доверителният ми тон, става ясно защо тя не можа да устои.

— Да, сеньор, наистина имате вид на кабашиеро — каза тя, — но ме предупредиха да мълча.

— Кой?

— Ами именно онзи конник, за когото разпитвате.

— Какво ви каза той?

— Не бива да го издавам.

— Тогава съжалявам, че към един злодей имате по-голямо доверие, отколкото към почтените хора.

По лицето ѝ се изписваше все по-голямо смущение.

— Боже мой! — простена тя. — Конникът също каза, че е почтен човек.

— Това е лъжа.

— Той даже ни довери, че е криминален инспектор от Монтевидео.

— Каква е целта на пътуването му?

— Искан да стигне преди вас в Мерседес, за да могат там да ви арестуват още с пристигането ви.

— А каза ли ви какво съм извършил?

— Да. Вие сте метежник и съзаклятник, който ще докара на страната големи беди.

— И вие естествено му повярвахте. Но, сеньорита, вярвате ли го и сега, след като ме видяхте?

— О, сеньор, вие никак не приличате на човек с такива кръвожадни намерения.

— Нали? Аз съм съвсем миролюбиво настроен човек. Дори не съм роден в тази страна и изобщо не ме интересуват тукашните политически разпръвии. Нямам никакви други цели и намерения, освен за тази нощ да получа едно хубаво легло, където ще мога спокойно да се наспя.

— Но той не иска да стане така. Забрани ми да ви допускам в тази къща, а щом полицията заповяда нещо, аз съм длъжен да се подчинявам.

— Е, сеньорита, но не бяхте чак толкова строго изпълнителна. Нали ми посочихте леглата и в любезността си ми обещахте хубава вечеря?

— Да — засмя се тя принудено, — нима можех да постъпя иначе? Попитахте ме толкова учтиво. Нарекохте ме сеньорита, нещо което тук никой друг не прави и имате такова едно... такова едно... поведение... също като истински кабашиеро. Съвсем невъзможно ми беше да ви отпратя и да ви оставя да спите навън, на открито.

— Значи този човек ви заповяда така да наредите нещата, че да бъдем принудени да нощуваме под открито небе?

— Да, такава беше заповедта му.

— Той е голям лъжец, сеньорита. Не е никакъв криминален инспектор, а негодник, когото ние можем да накараме да арестуват, а не той нас. Нима искате да станете съюзник на такъв човек?

— И през ум не ми минава. Ако е тъй, както казвате, сеньор, тогава той не бива повече да ни се мярка пред очите. Лошо му се пише, защото в такива случаи не се шегуваме. Вярвам на думите ви и понеже тъкмо този тип ни предупреди да се пазим от вас, ние ще ви обслужим по най-добрия възможен начин. Сега ще ви оставя, за да приготвя вечерята, от която се надявам да бъдете доволен.

Матео беше пожелал да прекараме нощта на открито и сигурно си имаше своето основание. Беше нежна, чудно красива вечер. Не полъхваше никакъв вятър. Йербатеросите заявиха, че при такова време нямали никакво намерение да спят в къщата. Предупредих ги, ала напразно. След като се нахранихме и то сравнително много добре, те се загърнаха в одеялата си и легнаха под един сламен навес, който бе издигнат на четири кола до самата постройка кой знае с каква цел. Пуснаха конете си да пасат на воля.

Понеже от Матео очаквах всичко, аз вкарах жребеца си в корала, който беше ограден от висок гъст и бодлив кактусов плет. Прислужницата ми оказа специално внимание, като затвори в корала при коня едно куче. Увери ме, че ако някакъв външен човек се опита да се промъкне при коня, кучето ще вдигне адски шум.

Къщата имаше почти плосък покрив, покрит с тръстика. Една част от него бе подпряна толкова здраво, че на него можеше да стои изправен човек. Към това място водеше тясна стълба, намираща се съвсем близо до моята врата. Бяха я направили допълнително, за да могат отгоре да се оглеждат както за пътници, така и за стадата на едно значително по-голямо разстояние.

Ездата не ме беше изморила. Освен това на вечеря бях ял здравата и все още няхм желание да лягам да спя. Ето защо се поразходих навън по брега на реката. Около храсталаците трепкаха светулки, големи нощни пеперуди пърхаха от време на време пред лицето ми, невидими цветя пръскаха наоколо аромата си. Въздухът беше толкова благоуханен, толкова освежителен! А над мен блестяха южните звезди. Лека-полека изпаднах в онова настроение, което поетът нарича мечтание, а прозаикът — занесено сантименталничене. Така продължих да се разхождам доста дълго. Най-сетне тръгнах обратно и може би след около два часа отново стигнах станцията.

Безшумно се отправих към сламения навес, където спяха спътниците ми. Ако все още бяха будни, те непременно щяха да ме видят. Понеже луната бе изгряла на срещуположната страна на небосклона, върху навеса падаше сянката на къщата и там бе сравнително тъмно. Въпреки това когато се приближих ми се стори, като че изпод навеса изскочи някаква подплашена от мен сянка и изчезна зад постройката. Веднага се втурнах подир нея.

Когато завих покрай ъгъла, попаднах под силната лунна светлина. Тя озаряваше една открита площ, широка около стотина крачки, която се намираше между къщата и поле, гъсто обрасло с магарешки тръни, простряло се на изток от станцията. От мига, когато съзрях човешкия силует, до този момент никой не би имал възможността да измине това разстояние. Може би човекът бързо беше свърнал зад следващия ъгъл на постройката. Отидох до там, ала нищо не забелязах. Втурнах се напред и два пъти обиколих къщата, но без да открия и следа от хора. После надникнах под навеса.

Йербатеросите спяха дълбоко. Монтесо лежеше малко настрани от другите и хъркаше, та се късаше. Трябваше ли да го будя? Не. Навярно се бях излъгал. Пушките им лежах до тях. А някой крадец сигурно най-напред щеше да посегне на оръжието им. Фактът, че те все още бяха тук, бе за мен доказателство, че никой не се е мяркал насам. И така, аз безшумно се отдалечих, влязох в къщата и залостих вратата с резето.

Когато се озовах в стаята си и вече се канех да се съблека, изведнъж ми хрумна мисълта, че ще е по-добре да се кача горе на покрива и да се поогледам наоколо. Имах остро зрение, но все пак съществуваше възможността да съм се излъгал. Взех

със себе си далекогледа. Можеше да ми бъде от полза, понеже луната осветяваше цялата околност.

Когато се намерих горе, аз не се изправих, защото така неминуемо щях да бъда забелязан от долу. Залегнах върху тръстиката и започнах да се оглеждам на всички посоки. Нищо, абсолютно нищо подозрително не се виждаше.

Сложих далекогледа пред окото си и запретърсвах околността. Картината, която ми представиха лещите, не беше особено ясна. Въпреки това ми се стори, че от лявата страна на споменатата площ, обрасла с тръни, има някакъв силует, който от време на време се раздвижваше. Изтеглих още повече частите на далекогледа и ето, че не се бях излъгал — там стоеше един кон. А където има кон, там трябва да има и ездач. Всички животни от станцията се намираха в корала. Конете на йербатеросите пасяха от другата страна на къщата. Значи конят, който бях забелязал, принадлежеше на някой чужд човек.

Слязох от покрива и излязох от къщата, за да отида при коня. Стигнах до него, без да видя жив човек, и веднага познах крантата на Матео. За да осуетя бягството му, аз се метнах на седлото и, описвайки малка дъга, се насочих към реката, където скочих на земята и завързах юздите на коня за един храст.

Матео беше пожелал да ни заставят да пренощуваме под открито небе. Преди малко го бях подплашил, докато се занимаваше с нещо при йербатеросите. Несъмнено сега пак беше отишъл там. Затова аз се промъкнах обратно до къщата, но така, че никой да не може да ме види оттам. Щом стигнах до ъгъла ѝ, предпазливо надникнах иззад него. Наистина, до Монтесо беше клекнал някакъв човек, който тъкмо в този момент се изправи, за да се отдалечи. Аз скочих на крака и се втурнах към него. Той ме видя и хукна да бяга.

— Крадец, крадец! Ставайте, събудете се! — завиках аз и се затичах по петите на негодника.

Той се насочи към полето от магарешки тръни, за да заобиколи издадения му ъгъл. Когато забеляза, че конят му не е там, той изплашено се спря, макар и само за броени секунди, но това ми беше достатъчно, за да го настигна и да го сграбча за яката. Той измъкна от пояса си нож, за да ме наръга, но аз ударих ръката му така, че изпусна оръжието и в следващия миг го повалих на земята. Зад нас се разнесоха гласовете на йербатеросите.

— Насам, насам! — извиках им аз, като затиснах с коляно мерзавеца и хванах двете му ръце, за да не може да посегне към пистолетите си. Спътниците ми бързо дотичаха.

— Какво става? Какво има? Крадец ли? Кой е той? — заваляха въпросите им.

— „Криминалният инспектор“ — отвърнах аз. — Беше под вашия навес и сигурно е обрал Монтесо.

— Мен ли? — обади се йербатерото. — Лошо му се пише. Наистина ли е той?

Монтесо се наведе ниско, за да го погледне в лицето.

— Да, действително е той. Ей къде лежи ножът му. Вземете му пистолетите! После ще го отведем в къщата.

Хората бяха чули виковете ни. Учудиха се немалко, когато доვлякохме „полицейския служител“. До този момент той не беше издал нито звук, но заедно с упорития израз по лицето му се появи и язвителна усмивка. Той спокойно изслуша разказа ми как вече веднъж го бях забелязал, как открих коня му и накрая как го бях заловил.

— Значи е крадец! — обади се Монтесо. — Това като нищо ще му донесе стотина удара с ласо. Негоднико, как ти хрумна идеята да ме обереш?

— Мълчете! — обади се най-сетне Матео с повелителен глас. — Как може някому изобщо да мине през ума да ме вземе за крадец?

— Я по-кратко! — сопнах му се аз. — Още от самото начало те прозрях. Ти си мошеник, но не и полицай. Защо ни преследваш? Какво търсиш при този сеньор, докато той спи? Целта ги е само една — кражба.

— Аз — крадец? Че докажи го, де!

— Сигурно няма да е много трудно да представим доказателства. Нека сеньорите само проверят какво им липсва.

— Добре, нека проверят. И ако съм им откраднал нещо, спокойно могат начаса да ме обесят!

Йербатеросите изпразниха джобовете си. Абсолютно нищо не им липсваше. Излязоха навън, за да преровят и кобурите на седлата си. Когато се върнаха, заявиха, че всичко е налице.

— Е, крадец ли съм? — тържествуващо попита Матео.

— Несъмнено съм ти попречил да задигнеш вещите, на които си хвърлил око — отвърнах му аз.

— Дрън-дрън! Какво ли може да се открадне от един йербатеро? Човекът, който реши да обере такива хора, несъмнено е голям глупак!

— Е, ами какво друго си търсил при тях?

— Много ти се иска да разбереш, а? Но нали иначе си толкова умен и мъдър! Защо сега акълът ти не достига сам да си отговориш на този въпрос?

— Сеньор, без обиди! Проявиш ли още веднъж липса на учтивост, на каквато съм свикнал, така ще те цапардосам по физиономията, че ще видиш звезди по пладнел! Кроиш ни нещо и много ми се иска да разбере какво.

Той седна на стола, който се намираше най-близо до него, огледа ме с подигравателно изражение от глава до пети и каза:

— Е добре, ще ти обясня. Но всеки друг на твоето място би го сметнал за излишно. Много добре знаеш какъв съм. Аз съм криминален инспектор.

— Не ти вярвам!

— Дали ми вярваш или не ми е свършено безразлично.

— Докажи го!

— Ще ти го докажа когато сметна, че е необходимо. А ти не си човекът, който има право да ми иска подобни доказателства. Длъжен съм да се легитимирам само пред властите, но не и пред теб.

— Тогава престани да ни досаждаш!

— Няма как! — изсмя се той. — И то защото ми се струваш подозрителен.

— Ха! Но във всеки случай ти си ми много по-подозрителен, отколкото аз на теб.

— Възможно! Все ще се разбере на чия страна е правото. И така, ги си станал подозрителен за властите и аз получих нареждането да се присъединя към вас, за да те наблюдавам.

— Хайде бе! Казваш, че си ме наблюдавал, за да ме уличиш в някакво нарушение на закона, та дори и в престъпление, а направо се представяш за полицейски служител! Това би било съвсем необяснима глупост от твоя страна.

— Е да, понякога човек извършва съвсем съзнателно така наречените глупости, с чиято помощ по-късно постига пълен успех!

— Много се съмнявам в досегашния ти успех. Преследваш ни, или по-скоро преследваш мен, а това ми е неприятно. Сега съм принуден да те пусна да си вървиш, но изпречиш ли ми се още веднъж на пътя, ще те предам на полицията.

— Тя ще бъде безкрайно щастлива да се запознае в мое лице с един от висшите си началници. Ти ме изгони, така че не можех да яздя заедно с вас. Ето защо тръгнах тайно по петите ви и когато видях тези хора да лежат на открито, реших да се убедя дали наистина са онези лица, които ми трябват. Промъкнах се до тях, за да ги огледам по-добре. Ако поради тази причина искаш да се оплачеш на полицията от мен, аз нямам нищо против. А сега ще те помоля да ми дадете коня. Трябва да продължа пътя си!

Наредих на йербатеросите да му върнат всичко и казах:

— Гледай незабавно да си обереш крушите! По-късно е възможно да променя мнението си и да не се отървеш толкова лесно.

— Е, а пипна ли те някога аз, тогава ти изобщо няма да се отървеш. Кълна ти се в това!

— Вън! Изчезвай! — креснах му.

Той грабна колана си от масата, заедно с цялото му съдържание, и побърза да излезе. Последвахме го. Видяхме как взе ножа си, а после се отправи към реката. След минута-две той се метна на коня си и препусна.

— Сеньор — обади се Монтесо, — да не би все пак наистина да е полицейски служител? Държи се толкова уверено!

— Не се държи уверено, а нахално.

— Тогава защо го пусна да си върви?

— Че можех ли да постъпя иначе?

— Разбира се. Ако си убеден, че се представя не за такъв, какъвто е в действителност, значи сигурно е искал да ни обере. И затуй можехме с една солидна порция бой да му отнемем всяко желание пак да се върне.

— Каква полза ще имаме ако го пребием? Никаква! Впрочем сега и самият аз не вярвам, че целта му е била кражба. Когато се приближих, той изглежда си беше свършил работата и се канеше да си върви. И тъй, за обир и дума не може да става.

— Но какво ли е търсил при нас?

— Тъкмо това ми се ще да разбера. Матео беше съвсем близо до вас и следователно не се интересува от вашите другари, а само от вас. Действително ли нищо не ви липсва? Пушката ви в ред ли е?

— Нищо не ми е изчезнало, а пушката ми не е докосвана. Един дявол знае какво е търсил при мен този тип!

— Ще размисля. Може би ще се досетя за правилния отговор.

— Да, помислете си, сеньор, защото тъкмо мисленето е слабата ми страна. Смятате ли, че пак можем да легнем да спим? Дали няма отново да ни безпокои?

— И през ум няма да му мине да се върне! Сигурно се радва, че се е измъкнал от нас. Навярно няма да го видим, повече преди да е назряло времето, когато мисли да нанесе своя удар.

Върнах се в стаята си, ала не успях да заспя. Блъсках си главата, блъсках си главата, но въпреки всичките усилия не можах да се досетя какво бе търсил онзи човек при Монтесо. Премислих всяка дума, казана от него, припомних си всяка негова гримаса, правих едно сравнение след друго, ала... напразно!

Най-сетне все пак заспах, но сънят ми беше неспокоен и скоро пак се събудих. Слънчевата светлина нахлуваше през прозореца и аз станах. Йербатеросите още лежаха и хъркаха под сламения навес. Отидох при тях. Огледах земята, тревата, а после и цялата околност на станцията. Нищо не открих, абсолютно никаква следа или указание, обясняващи целите на Матео. Така обикновено човек изпада в направо мъчително душевно състояние, което трудно се поддава на описание. Много неприятно е чувството да не си в състояние да се отърсиш от натрапчивото безпокойство, породено от нещо свършено неизвестно и неопределено.

Събудих мъжете. Платихме си сметката и отново поехме на път. И този ден видът на местностите, през които минавахме, не се различаваше от изминалите два дни. Ние следвахме ясно видимите коловози на дилижанса, ала дълго не минахме през населено място. Отбихме се само в няколко самотни ранчоси, но никъде не успяхме да получим сведения за Матео.

По обед местността се пооживи. Естансите и ранчосите започнаха да се появяват по-често, срещяхме хора. Приближавахме се към град Мерседес, обаче преди да го стигнем, свърнахме надясно, на север, в която посока се намираше имението на Монтесовите роднини. Вляво от нас течеше Рио Негро. От време на време се приближавахме толкова много към реката, че виждахме блестящата ѝ водна повърхност. По нея се мяркаха многобройни плавателни съдове, тъй като разположеният на брега ѝ Мерседес води оживена търговия с вътрешността на страната.

Според думите на Монтесо неговите роднини живееха на три часа път от Мерседес, но се оказа, че часовете са повече от четири. Ала ездата не ми доскучаваше, понеже близостта на реката се отразяваше благотворно и на околните местности, и на техните животински обитатели.

Понякога преминавахме дори през малки горички, които там са голяма рядкост. Преживях и радостта да видя цяло семейство щрауси. След като се провряхме между едни храсталаци, ние излязохме на открито поле. Сигурно животните бяха пасли трева нейде наблизо и изплашени от появяването ни, бързо се втурнаха да бягат. Въздействието на тази сцена върху мен бе доста странно. Не можах да не се разсмея и то толкова сърдечно, че на очите ми излязоха сълзи. За Йербатеросите гледката на тези птици беше нещо твърде обикновено, но все пак, заразени от моята веселост, и те избухнаха в смях.

Всеки, който по характер не е мрачен човек, непременно ще се разсмее при вида на група бягащи щрауси. Това не е обикновено бягане, както си го бях представял, а едно извънредно смешно и чудновато подскачане и клатушкане.

— Те отхвърлят краката си назад по съвсем неописуем начин. Движенията на тялото и на дългия врат също допринасят за тази незабравима гледка.

Американският щраус или нанду се нарича в областите край Ла Плата и авеструс. Той е гигантска птица, която рядко се среща сама. Мъжкият винаги води по пет-шест или пък повече женски. Често се виждат стада от по двайсетина екземпляра. Рядко стрелят по него, а го преследват на кон и го ловят с ласо. Местните жители твърдят, че месото му било много вкусно. Ако е истина, значи той има това предимство пред своя африкански роднина. Месото на младата птица наистина не е лошо, но сигурно ще е много трудно да накараш да омекне месо от възрастен екземпляр.

Перата се използват за каква ли не украса, особено за направата на бърсалки за прах, но те далеч нямат стойността на перата от африкански щраус.

Големите яйца на нандуто са много търсени. Женските от едно семейство снасят яйцата си в общо гнездо. Яйцата не се измътват само с помощта на слънцето, както погрешно се твърди, а това се прави от самите птици. Гнездото е изключително просто и грозно, тъй като представлява криво-ляво издълбана дупка в земята.

Хората настървено търсят тези яйца, понеже са много хранителни и вкусни. Тортилата³⁰ от щраусови яйца се харесва дори на гастрономите. Други хора пък твърдят, че яйцата на фазаните и калугериците са още по-голям деликатес. Не го оспорвам.

Слънцето клонеше вече към залез, когато минахме край пасящо стадо говеда. Монтесо посочи отличителния знак, жигосан върху кожата на животните, и каза:

— Това е знакът на моя роднина. Намираме се в неговите земи.

Този човек сигурно беше страшно богат, защото ние минахме и покрай други стада от говеда, коне, овце и всички тези хиляди глави добитък носеха неговото клеймо. Живи плетове от агаве, проточили се на цели мили, разделяха отделните стада и пасища едно от друго. По равнината препускаха гаучоси на много бързи коне, за да не позволяват на животните да се пръскаат, или пък за да разтърват войнствено настроени бикове.

По-нататък на север видяхме да се издигат корони на дървета. Белосани зидове ни посрещнаха приветливо. Пред нас беше естансията, ширнала се под сенките на високи тополи, дъбове и плачещи върби. Особено последните дървета имаха такава височина и красота, каквито съвсем сигурно не се срещат в Германия. Всяко едно от тях би възхитило който и да е художник-пейзажист.

Естансията се състоеше от няколко постройки, които образуваха едно цяло, наподобяващо замък. Най-напред влязохме в голям двор, който от три страни бе обграден от високи зидове. Портата беше в предния зид. Четвъртата, задна страна на двора, представляваше всъщност дълга двуетажна сграда. Това беше господарската къща.

Дворът бе извънредно чист — една голяма рядкост за страната. Там се виждаха няколко тежки волски коли. Пет-шест жребчета игриво се гонеха наоколо. Ратаи бяха заети с най-различна работа. Насочихме конете си напърно през двора право към входната врата на къщата.

Ратаите ни забелязаха, стъписаха се, а после побързаха да се приближат, за да ни поздравят. Направиха го с такава учтивост, която направо ме смая. Кажи-речи страхопочитателно се закланяха пред Монтесо, а той, изправил се пред тях бос и парцалив, ги попита:

— Сеньорът вкъщи ли си е?

— Не — отвърна един от тях. — Тръгна за Фрай Бентос заради последното стадо, което откарахме там.

— Ами сеньората?

— Тя си е у дома заедно със сеньоритата.

— Съобщи им за пристигането ми!

Пеонът влезе в къщата. Монтесо нареди на другите:

— Пуснете конете ни свободно да пасат. Но този дорест жребец предоставям на специалните ви грижи. Нека нищо не му липсва!

Думите му прозвучаха така, сякаш тук той беше свикнал да заповядва. Неговите другари се пръснаха на различни страни. Двамата с Монтесо влязохме в къщата и се изкачихме по стълбище, чиито стъпала бяха покрити с широка пътека. Щом стигнахме горе, пеонът, когото йербатерото беше изпратил да извести идването му, отвори една врата. Прекрачихме прага ѝ и се озовахме пред две жени, които очевидно бяха майка и дъщеря. Монтесо ги поздрави най-сърдечно, като на по-възрастната целуна ръка, а момичето целуна по бузата, както е обичайно между роднини. За мое голямо учудване чух дъщерята да го нарича чичо.

Излизаше, че той несъмнено е брат на собственика на тази естансия, която сигурно бе една от най-богатите в страната.

Йербатерото ме представи. Двете жени ме посрещнаха с подчертана любезност и сърдечно ме поздравиха с добре дошъл. После гой ме заведе до определената за мен стая. Какво бе изумлението ми да видя цяло жилище, състоящо се от преддверие, всекидневна, спалня и баня. Всички помещения бяха обзаведени с толкова изтънчен вкус, че и един граф не би намерил повод за недоволство. Когато забеляза изненадата ми, Монтесо се засмя и ме попита:

— Харесва ли ви тук, сеньор?

— Що за въпрос! Та вие ме доведохте в замък, в един истински дворец!

— Дворец ли? Ами! Намирате се в обикновена Естансия дел йербатеро.

— Естансия на събирач на чай? Сеньор, тогава в мен се пораждат определени предположения, които...

— Които може би отгатват истината — прекъсна ме той. — И аз също като моя брат бях беден събирач на чай. Работихме честно и усърдно и живяхме пестеливо. Имахме късмет, а и брат ми се ожени за богато момиче. Купихме тази естансия. Брат ми започна да я стопанисва, а аз станах негов съдружник. Под влиянието на жена си той се превърна в изискан кабелиеро, но аз обичам дивата пустош, лампата, обширните равнини, девствената гора и до ден днешен останах верен на тази моя любов. По осем или десет месеца в годината събирам чай, но ангро, сеньор, а после винаги се връщам в естансията, за да си отпочина. Доведа ли някого, той става като член от семейството ни, така че си представете все едно, че сте роден тук и имате същото право да се разпореждате, както и аз. Колко време ще ви е необходимо да се почистите от мръсотията, полепнала по нас през дните на пътуването ни?

— След половин час съм на ваше разположение.

— После ще дойда да ви взема. Тъй като съм си вече у дома, ще трябва да си облека други дрехи. В този вид хората тук ме виждат само когато тръгвам на път. Смят ми се, даже ми се карат, но аз се чувствам най-добре като беден йербатеро.

Той се отдалечи. Несъмнено Монтесо си беше особняк. Вече можех да си обясня защо в Монтевидео се беше хранил със сребърни прибори и беше пил шампанско. Кой можеше да си представи какъв е всъщност, когато — без да ме беше молил — му предложих на заем смешната сума от двеста книжни талера!

Естествено използвах банята. Нямах с какво да си сменя дрехите. Когато се върнах във всекидневната, видях, че на малкото плюшено канапе дискретно ми бяха оставени принадлежности за пушене. Имаше и истински кубински пури, към които веднага посегнах. В същия момент на вратата се почука и на прага ѝ се появи засменият Монтесо. Но сега той изглеждаше съвсем иначе. Носеше официален костюм от най-фин черен плат, бяла жилетка и лачени ботуши. От джобчето за часовника му висеше верижка, украсена с големи висулки. Той, разбира се, също беше използвал банята и беше обръснал голямата си брада, както подобаваше на обноските в този дом.

— Е, как ви се харесва сега вашият йербатеро? — попита ме той, след като се изправи пред мен и се завъртя веднъж на пети.

— Кабалиеро и половина!

— Нали? Но ми е неудобно. Утре рано сутринта, когато отидем да ви покажа стадата ни, пак ще ме видите в предишния ми вид. А сега дойдох да ви взема. Ще вечеряме в градината.

Последвах го надолу по стълбището, после минахме по широк коридор с висок таван, прекосихме един вътрешен двор и влязохме в градината. Това беше такава цветна градина, каквато не очаквах да видя тук. Тъй като вече се бе смрачило, не можах добре да я разгледам, ала бяхме обгърнати от опияняващо ухание, а над главите ни шумоляха короните на дърветата.

Вечерята беше сервирана в голяма покрита беседка, осветена от висеща лампа. Масата кажи-речи се бе огънала под тежестта на ястията, поставени върху нея. С подкупващия си аромат ни посрещна печено, което не беше по-малко от седем-осем килограма. От сребърни кофички надничаха обвитите в златист станиол гърла на бутилки, поставени там да се изстудяват. Но най-приятното за мен беше неподправената сърдечност, с която ни посрещнаха двете жени.

Твърде скоро разбрах, че йербатерото ме беше представил в най-добрата възможна светлина и въпреки всичко в този дом липсваше онова шумно декларирано, натрапчиво и пресилено уважение, оказано ми предишния ден в Сан Хосе. Тук при тези добри хора наистина се чувствавах отлично.

Откъм един ъгъл на градината се разнасяха силни развеселени гласове и звън на чаши.

— Чувате ли? — попита ме Монтесо. — Това са моите йербатероси. Всичко, каквото имам, е и тяхно, а ако аз гладувам, тогава и на тях им куркат червата. Славни юначаги са, на които човек може да разчита! Скоро ще ги опознаете още по-добре.

Естествено преди всичко разказахме как сме се запознали ние двамата и какво сме преживели до този ден. По едно време се появи един пеон и съобщи, че е дошъл някакъв непознат господин, лейтенант от кавалерията, който желаел да разговаря със сеньората, понеже сеньорът не си бил у дома. Домакинята му разреши да доведе господина.

След като човекът се представи, от него разбрахме, че му било възложено да закупи известен брой коне. Бил получил и необходимите средства да ги плати веднага, което при царящите в момента порядки било за него твърде благоприятно обстоятелство. За съжаление едва тук научил, че сеньор Монтесо отсъствал от дома си и му било страшно неприятно, че е принуден да се върне с празни ръце.

— Мъжът ми сигурно ще си дойде утре, макар и едва следобед — обясни му жената. — Ако имате дотогава отпуск, сеньор, ще се радвам да бъдете мой гост.

— Хм! — обади се той замислено. — Отпуск имам достатъчно, но така ще пропиля цялата сутрин.

— Що се отнася до това — намеси се Монтесо, — то още рано сутринта се поставям на ваше разположение. Аз съм брат на собственика и същевременно негов съдружник, тъй че имам право да сключвам сделки от негово име.

— Щом е така, утре сутринта пак ще дойда.

— Пак ще дойдете ли? Как така? Нали сега оставате у нас?

— Невъзможно е, сеньор. Не бива да ви притеснявам. Това ще е наказанието, което сам ще си наложа, защото дойдох в толкова късен час.

— Ами! Няма да ви позволим да си тръгнете, сеньор. Или може би очаквате подобна неучтивост от обитателите на Естансия дел Йербатеро?

— Не, разбира се. Ала нямам право да приема вашата любезна покана, понеже не съм сам. Водя със себе си петима от моите кавалеристи, които са ми необходими, за да откараме конете, след като сключим сделката.

— Е, ами в естансията все ще се намери място за още петима души, без да се почувстваме кой знае колко притеснени. Повярвайте ми, ще се погрижа за тях!

Монтесо се отдалечи, а лейтенантът се видя принуден да седне при нас да вечеря. Той се стараеше да бъде учтив, ала въпреки това не ми харесваше. И сам не можех да си обясня причината. Този човек значително бе надхвърлил възрастта, на която подобава лейтенантският чин, защото сигурно беше над четиридесет години. Ала все пак това не беше обяснение за антипатията ми. Почти до очите лицето му бе скрито от гъста, голяма брада. Имаше четинести вежди, които се сключваха над основата на носа. Погледът му бе пронизващ, макар че полагаше усилия да го посмекчи. Накратко казано човекът никак не ми допадаше. Униформата му изглеждаше кроена и шита по нечие въображение. Беше направена от груби платове и имаше фантастичен и някак „хотентотски“ вид. Този мъж не оставяше в мен впечатлението на офицер, но това сигурно бе така, понеже тукашните порадки ми бяха чужди и за сравнение неволно ми служеше стегнатата и спретнатата външност на нашите офицери.

Но странно беше, че изглежда присъствието му оказа същото въздействие и на всички останали хора. Разговорът ни вече не вървеше. Вярно, че лейтенантът полагаше всички усилия да се представи като приятен събеседник, ала не постигна целта си. Внезапно в нас и около нас се промъкна студенина.

Най-често офицерът се обръщаше към мен. Създаде се впечатление като че той живо се интересува от моята личност. Взе да ме разпитва за моята родина, за тамошните порадки и живот, но въпросите му бяха толкова глупави, че често не знаех какво да направя, за да не го изложам с отговорите си. Този човек беше във висша степен прост. Направех ли опит да го поуча, черните му очи изпускоа такива убийствени светкавици, сякаш бях извършил смъртен грях. Ето защо не бе никак чудно, че в крайна сметка разговорът ни замря. Лейтенантът развали цялата хубава вечер.

Изглежда и той чувства това, понеже се изправи и помоли за разрешение да се оттегли, тъй като бил много изморен. Явно този човек нямаше никаква представа, че е проявил липса на всякакъв такт. Но веднага беше наказан за това — сеньората най-спокойно му кимна, а Монтесо извика един пеон и му даде нареждането да заведе лейтенанта в определената му стая.

Щом неканеният гост се отдалечи, всички ние въздъхнахме с облекчение. Но трябваше да изминат минута-две, докато йербатерото ме попита:

— Е, сеньор, как ви се харесва нашата кавалерия?

— Този лейтенант типичен неин представител ли е?

— Слава Богу, не е! Изобщо не разбирам как е възможно да изпатят такъв човек да събира коне за кавалерията. Нямам никакво желание да правя каквито и да било сделки с него. Най-вероятно ще му представя такива коне, че незабавно да си тръгне.

— Трябваше да го отпратиш преди още да беше седнал на трапезата ни — усмихнато каза сеньората. — Нека забравим този инцидент и да се повеселим както преди.

Така и направихме. Седяхме в беседката до към полунощ и най-сетне взаимно си признахме, че отдавна не бяхме прекарвали толкова весела и хубава вечер. Монтесо хвана под ръка сеньоритата и нейната компаньонка, аз пък предложих ръката си на сеньората. Така ние се разхождахме още петнайсетина минути нагоре-надолу из градината — аз с моите кожени ловни дрехи редом с жената на естансиерото в нейната елегантна вечерна рокля. После йербатерото ме заведе до моето жилище.

На сутринта един прислужник ми каза, че шоколадът щял да бъде поднесен пак в градината. И тъй, слязох долу. Изглежда бях станал най-рано от всички и не заварих никого в беседката, макар че сервизът беше поставен вече на масата. Ето защо продължих да се разхождам до самия край на градината. Там имаше няколко стъпала, водещи до малка беседка на едно ниво с перваза на градинския зид, така че от нея можеше да се хвърли поглед над зида и изобщо имаше хубава гледка към околните пасища и пръснатите из тях стада. Изкачих стъпалата, седнах в беседката и започнах да съзерцавам разкрилите се пред очите ми пейзаж и сцени, които макар да не бяха никак романтични, свидетелстваха за пъстър и кипящ живот. Не бях седял и пет минути, когато в градината се разнесе шум от приближаващи се стъпки. Беседката беше обрасла с гъста растителност, така че не бе възможно да бъде забелязан. Но между листата видях двама мръсни и брадясали типове, които спряха недалеч от беседката, разговаряйки много оживено. Те носеха червени шапки, пончоси на сини и червени райета, както и червени чирипас. Краката им бяха обути в ботуши без подметки, но на тях имаше закрепени шпори с големи колелца.

Несъмнено това бяха двама от петимата кавалеристи, доведени от лейтенанта. Не можех да чуя ясно за какво приказваха, понеже не говореха на висок глас. Но ето че те бавно започнаха да се приближават към беседката и до стъпалата ѝ. Останаха отвън още минута-две, увлечени в припрения си разговор, така че успях да разбера следните думи:

— Няма защо да се боим, понеже не рискуваме ни най-малко.

— Знам го не по-зле от теб и затова и през ум не ми минава да се страхувам. Само ти казах, че работата става по-трудна, отколкото си я представяхме.

— Заради внезапното преобразяване на йербатерото ли?

— Да. Кой можеше да подозира, че е брат и съдружник на естансиерото! Това променя всичко. От покупката на коне...

Той млъкна изплашено. При последните му думи те бяха влезли в беседката и ме видяха. Загорелите им от слънцето лица станаха още по-тъмни, защото от смущение кръвта нахлу в главите им. Те сигурно си казаха, че съм чул последната част от разговора им.

— Извинете! — процеди един от двамата. — Не знаехме, че тук има някой, сеньор.

Отговорих им само с пронизващ поглед. Той ги смути още повече. Обърнаха ми гръб и си тръгнаха.

— Мътните го взели! — чух все още да казва единият от тях. — Кой можеше да предположи, че този...

Нищо повече не успях да доловя, защото драмата се отдалечиха много бързо. Разговорът им много ме обезпокои. Всъщност те не бяха казали нищо, което веднага да събуди подозренията ми. Но въпреки това вече имах определени опасения. Усещах неясното чувство, като че към нас или поне към мен се приближава някаква опасност, но нямах никаква представа откъде се задава и каква би могла да бъде.

Изчаках още малко, а после слязох от беседката и тръгнах към мястото, където щяхме да пием шоколада. Пътем се натъкнах на Монтесо. Той ме беше търсил в жилището ми, но след като не ме намерил, решил, че ще ме срещне в градината. Естествено аз му разказах малкия инцидент и дословно повторих чуто.

— Да не би това да ви безпокои? — попита той.

— Разбира се, сеньор. Ще признаете, че разговорът им е доста странен, нали?

— Защо? Не го намирам за странен.

— Но двамата споменаха за някакъв риск!

— Всяка покупка на коне носи със себе си риск.

— Те имаха някаква причина да се страхуват, макар и не по отношение на самите себе си. Казаха, че цялата работа се затруднявала, защото вие сте се оказал съдружник на естансиерото.

— Сигурно са имали предвид, че като опитен йербатеро ще поискам по-висока цена от моя брат.

— А аз мисля, че думите им се отнасяха за съвсем друго нещо. Да не би и в този случай да е замесен онзи мним полицейски инспектор?

— Много ми се иска да разбера как! Голям черногледец сте. Веднъж събудилите се у вас подозрения изглежда не могат да се разсеят. Дори зад най-обикновените и прости неща надувате опасност. Но нямате никакво основание, повярвайте ми! Ето че идва моята снаха с дъщеря си и офицера. Моля ви да не ги тревожите излишно!

Тази сутрин Монтесо не беше облечен като миналата вечер. Канехме се да се разходим на коне и затова той бе навлякъл старите си дрехи. Само дето не беше бос. Ботушите му бяха единственото нещо, което загатваше, че е богат собственик на стада.

Тъй като никой от нас не изпитваше особени симпатии към офицера, закуската премина почти в мълчание. Единственото, което му каза Монтесо, се състоеше в краткото съобщение, че веднага ще тръгнат, за да му покаже конете, и че аз съм щял да ги придружа.

Сега лицето на лейтенанта ми се стори още по-антипатично, отколкото през миналата вечер. Преди да яхнем конете, отидох в моята стая. Не исках някоя евентуална опасност да ме заvari неподготвен и невъоръжен. Вярно, че нямаше как да взема пушките си. В пояса си имах един или по-скоро два ножа, но това не беше на очи, понеже там всеки винаги носи ножа си. Но освен тях аз взех и двата си револвера, обаче не ги затъкнах в колана, защото не желяех да правя впечатление с подобно въоръжение. Изтеглих високите кончови на ботушите си догоре и ги подгънах два пъти така, че образуваха нещо като джобове, където скрих малките огнестрелни оръжия. После се спуснах към външния двор, в който ни очакваха приготвените за път коне.

Кавалеристите се намираха вече на седлата. Това не можеше да ми направи някакво особено впечатление, понеже те трябваше да придружават своя офицер. Но един от тях липсваше. За съжаление не отдадох никакво значение на това важно обстоятелство. По-късно се оказа, че този човек е бил изпратен да ни постави капан, в който се предвиждаше да попаднем.

Потеглихме. Начело яздехме трима — Монтесо, лейтенантът и аз, а зад нас следваха войниците. Едва сега получих пълната възможност да се възхищавам на огромното богатство, което представляваха стадата на двамата братя. Някои от стадата се намираха на пасища, отделени едно от друго с живи плетове, докато други животни се разхождаха насам-натам или лудуваха на свобода под надзора на гаучоси и пеони.

Офицерът заяви, че ще избере необходимите му животни едва след като огледа всичките конски табуни. И тъй, започнахме да яздим от едно пасище на друго, като все повече и повече се отдалечавахме от естансията. Очите ми шареха навсякъде, понеже очаквах някакво коварство. Изглежда Монтесо разбра това, защото в един момент, когато другите не можеха да чуят думите ни, той накара коня си да се приближи до моя и ме попита:

— Все още ли се безпокоите, сеньор?

— Да.

— Но нали нищо лошо не може да се случи!

— Нека изчакаме!

— Кавалеристите нищо не могат да ни сторят даже и ако наистина кроят нещо срещу нас. Един вик или само едно изсвирване от мен и всички мои гаучоси ще ни се притекат на помощ!

— Това е единственото, което ме успокоява.

— Тогава забравете страховете си!

— Страхове ли? Ами!

В този момент лейтенантът побърза да заеме място между нас двамата. Искаше да ни попречи да разговаряме на четири очи. Това естествено затвърди подозренията ми. След малко Монтесо ни обърна внимание, че скоро ще стигнем до оградено с плет място, където се намирали най-хубавите и най-буйни коне. И наистина тук плетът беше по-висок и по-гъст, отколкото другаде. Входът се затваряше със здрави и дебели греди, които трябваше да бъдат отместени, за да можем да влезем вътре.

Действително видяхме все още необяздени коне, което си личеше и по това, че по никое от животните нямаше неизбежните белези от големите остри колелца на шпорите. Между тях имаше великолепни екземпляри и все пак не видях нито един, срещу който да пожелае да разменя моя дорест жребец. Забелязах, че той бе привлякъл вниманието на лейтенанта, което никак не ми беше приятно. Офицерът заяви, че било изключено да купи някои от тези коне, понеже били твърде диви, за да бъдат използвани от ескадрона. И така, излязохме и от това оградено място, намиращо се вече на почти час път от естансията. Няколко гаучоси ни придружиха обратно до изхода. Там те скочиха от конете, за да отместят отново гредите. Излязохме на открито и продължихме да яздим покрай кактусовия плет, за да стигнем и до последния конски табун. Пред нас плетът образуваше ъгъл, около който трябваше да свърнем. Точно тогава видях един кавалерист да се появява иззад ъгъла.

— Спрете! — извиках аз. — Не бива да продължаваме!

Но в същия миг лейтенантът шибна коня ми с камшика си, тъй че животното се втурна напред и бързо измина няколко конски дължини. Преди да успее да го спра, видяхме се оградени от над петдесет ездачи, които изскочиха иззад ъгъла и незабавно ни заобиколиха. Всички носеха същите униформи — или, по-право, дрехи — като придружителите на офицера. Все дръзки и парцаливи хора с пропаднал вид, които човек по-скоро би взел за разбойници, отколкото за войници.

Бяха ни очаквали скрити зад ъгъла на кактусовия плет. Кавалеристът, чието отсъствие бях забелязал, беше избързал напред, за да ги уведоми кога и къде ще се появим. Само това ми стана ясно за момента.

Те така ни притиснаха от всички страни, че конете ни едва можеха да се движат. Ето защо се развиха:

— Какво означава това? Отстъпете!

— Вие сте наши пленници! — отвърна ми предводителят им.

— Защо?

— Скоро ще разберете.

— Тогава направете място да поговорим! Назад!

Вдигнах жребеца си на задни крака и забих пети в слабините му. Той се изправи и аз го накарах да се завърти в полукръг. После го оставих пак да стъпи с предните си крака на земята, но веднага го принудих да започне да хвърля къч. Ето как извоювах малко свободно пространство, защото най-близко стоящите конници побързаха да се отдръпнат, за да не бъдат ударени техните животни.

— Е-хей! — извика предводителят им. — Не му позволявайте да се измъкне! Напред в галоп!

Той ни изигра много хитър номер. Отрядът му незабавно потегли, като ни повлече със себе си. Понесохме се в галоп през полето, тъй че не ми остана нито време, нито възможност да си пробия път и да се измъкна от обградилата ме гъста тълпа ездачи. Едва успях да се огледам за Монтесо. Той беше толкова силно изненадан, че изобщо забрави да изсвири на гаучосите си. Но дори и да го беше направил, това едва ли щеше да ни помогне. Във всички случаи щяхме да имаме далеч по-многоброен противник срещу себе си.

Конете летяха напред като по време на някоя естампида — както испанците наричат подплашеното животинско стадо, пробилото си път към свобода. Напразни останаха усилията ми да изостана или поне да спечеля по-голямо свободно пространство около себе си. Чувах наблизко гласа на Монтесо, който проклинаше и ругаеше. Никой не му отговаряше. Аз от своя страна мълчах и най-сетне се отказах от опитите си за съпротива, като се оставих на тълпата ездачи да ме влече със себе си все по-надалеч и по-надалеч. Негодниците старателно избягваха всяко населено място. Срещаха ни само отделни гаучоси или пеони, намиращи се из полето при своите стада, които слисано проследяваха с поглед как профучаваме покрай тях.

Продължихме да препускаме така около половин час. От конете капеше пот. Вече яздехме само в тръс, но негодниците все още ни притискаха от всички страни, както и преди. В тези минути имах възможност да огледам по-внимателно кавалеристите.

И дума не можеше да става за някаква еднаква униформа. Вярно, че всички носеха чирипа и пончо в крещящи цветове, но с изключение на тези дрехи всеки от тях се беше издокарал по свой собствен вкус. Само неколцина имаха огнестрелни оръжия, а останалите — копия. Освен това всички без изключение разполагаха с ласо и бола. Даже и като имах предвид порядките и начина на живот в страната, аз пак не можех да смятам тези типове за редовна кавалерия, защото много повече приличаха на сбирщина от авантюристи. Предводителят им беше облечен в крещяща фантастична униформа, ала не носеше отличителни знаци на никакъв офицерски чин. С външния си вид той напомняше на Риналдо Риналдини³¹. До този момент Монтесо беше яздил зад мен, но ето че най-сетне успя да се изравни с моя кон.

— Сеньор, какво ще кажете за подобна низост? — попита ме той, задъхан от възбуда.

— Нищо! — отвърнах кратко.

— Ще поискам тези хора да бъдат наказани най-строго!

— На първо време едва ли ще ви е възможно. Де да се бяхте вслушали в предупрежденията ми!

— Моля ви, без упреци! Щом спрем, аз ще говоря. Тези мерзавци трябва веднага да бъдат уважавани.

Никой не ни забрани да разговаряме, но безсилните заплахи на Монтесо накараха всички да избухнат в смях. Той бе на мнение, че е по-разумно да се съпротивляваме с всички възможни средства. Разубедих го. Все още изобщо не знаехме какво всъщност искаха тези хора от нас. В най-благоприятния случай бяха решили да ни принудят просто ей така да яздим с тях през полето. Но и в най-неблагоприятния цялата работа не можеше да бъде кой знае колко опасна, защото не бяхме извършили абсолютно нищо лошо. Обясних му всичко това и успях да го успокоя поне дотолкова, че да се откаже от всяка ненужна съпротива.

Бяхме изминали твърде голямо разстояние, когато най-сетне разрешиха на конете да преминат в ходом. Вече имахме възможност да разговаряме с негодниците. Обърнах се към техния предводител:

— Сеньор, кога ще научим по каква причина и с каква цел ни принудихте на тази езда?

— Щом стигнем лагера — отвърна той. — А сега мълчете! Нямам желание да се занимавам с вас, докато пътуваме!

Думите му прозвучаха много строго и враждебно, сякаш хокаше някакъв скитник или нехранимайко. Ето защо му отговорих със същия тон:

— Ще ви помоля да бъдете по-учтив! Нямате пред себе си някой ратай!

— Какъв сте и какво сте ще ни кажете и докажете по-късно! Ако не млъкнете веднага, ще се отнеса по-строго с вас и ще наредя да ви вържат, както подобава на подобни люде.

Замълчах. Монтесо яростно скръцна със зъби. До този момент бяхме яздили все през открити местности, но ето че пред нас се изпречиха планини или по-скоро онези

възвишения, които тамошните хора обичат да наричат планини. Това бяха само хълмове с натрошени и пръснати скалисти отломки по хребетите. След като ги изкачихме, отвъд тях видяхме някаква река, която в почти права линия пресичаше равнината пред нас.

— Това е Рио Жи, която малко по-надолу се влива в Рио Негро — обясни ми Монтесо. — Сигурно лагерът им ще е нейде там долу.

И от двете страни на реката имаше по една тясна ивица от дървета и храсталаци, които растяха нарядко. Не заслужаваха името гора. По-надалеч надясно, нагоре по течението на реката забелязах някакво ранчо. Впрочем цялата местност изглеждаше твърде пуста и усамотена. Не се виждаха дори стада.

След като се спуснахме от височината и вече се приближавахме към реката, аз зърнах един конник, който бавно яздеше срещу нас. Веднага го познах, а и Монтесо ме попита:

— Виждате ли го онзи мерзавец? Знаете ли кой е той?

— Това е нашият „комисарио криминал“. Подозирах, че е замесен в играта.

— Ако имах пушка, щях да го застрелям!

— Това се изключва от само себе си. А сега да млъкваме.

Негодникът поздрави предводителя много учтиво. Нарече го майор. Правеше се, че не ни вижда, ала лицето му буквално сияеше от задоволство. Естествено сега той обърна коня си и заедно с нас пое към реката. Там поспряхме под короните на дърветата и слязохме от седлата.

Наоколо почвата бе мочурлива и сигурно това беше причината да не забележим никъде пасящи животни. Естествено все още бяхме плътно обкръжени, обаче въпреки всичко можех добре да виждам реката. Тя не беше особено широка, но изглеждаше дълбока.

Мястото, където се намирахме, се отличаваше от останалата околност с предимството, че беше песъчливо и сухо. Въпреки всичко то не подходеше за бивак. Та кой ли се разполага с удоволствие в блатиста местност, където има зловредни изпарения и какви ли не насекоми, измъчващи и хора, и животни! По тази причина славната кавалерия изглежда нямаше намерение да се бави на това място дълго и ето защо участта ни щеше да се реши тук.

Мястото бе свободно от всякаква растителност, а и беше достатъчно обширно, за да могат кавалеристите, заедно с конете си, да образуват плътен кръг, в чийто център се намирахме ние двамата. Няколко от животните бяха разседлани. Сложиха седлата на пясъка, за да се настанят на тях господата, които се канеха да ни съдят. За съдии бяха избрани майорът, лейтенантът, както и други трима типа, към които чухме останалите да се обръщат с ротмистър, старши лейтенант и вахмистър. Нашият мил „инспектор“ стоеше до тях. Монтесо беше изпаднал в извънредно силно възбудено състояние. Веднага щом слязохме от конете той понечи гневно да избухне, но аз го помолих на първо време да си мълчи и да изчака да разберем какво ще предприемат негодниците и в какво ще ни обвинят.

И така ние застанахме спокойно един до друг и само гледахме как петимата сеньори се настаняват по местата си и полагат големи усилия да придадат на лицата си достолепен израз. Ето че най-сетне със строг глас майорът поде:

— Преди малко питахте защо сме ви довели тук. Ще чуете както нашият отговор, така и нашата присъда. Обвинени сте в опит за метеж и в държавна измяна.

Изглежда той смяташе, че с думите си направо ни е сразил. Просто си личеше по физиономията, която направи.

Монтесо се приготви да избухне, но аз му направих знак да мълчи и отговорих на офицера с въпрос:

— Кой е повдигнал срещу нас подобно обвинение?

— Ето този сеньор — посочи той към „инспектора“.

— Това е невъзможно. Такова обвинение не може да бъде повдигнато от едно-единствено лице, а само от някой съд. Човекът, когото имате предвид, може да се

яви най-много като свидетел.

— Вече го направи. А съдът сме ние, и то военен съд.

— Даже и да признавах вашия военен съд, в никакъв случай вие не сте компетентни. Чужденец съм, но въпреки това знам, че извършилите престъпления като метеж и държавна измяна се съдят от закleti съдебни заседатели и от по-висши инстанции, като апелативния съд.

— Хич не ни интересува дали ни признавате за военен съд, или не!

— А би трябвало! Дори и престъпникът има своите неприкосновени права, а като на престъпник може да се гледа на човек само тогава, когато вината му неоспоримо е доказана.

— Ще я докажем!

— Съмнявам се. Ако носех оръжия, изобщо нямаше да разговарям с вас по този начин, а щях да използвам куршуми.

С тези думи аз преследвах определена цел. На негодниците изобщо не биваше да им хрумва да ме претърсят за оръжие. В мен се прокрадна вече предчувствието, че ще се стигне до сбиване. Над петдесет души срещу нас двамата? Не беше ли безумие или смешно да мислим за борба? Е, всеки трябва да види как да се оправя. При определени обстоятелства някоя хитрост върши по-хубава работа, отколкото дори и няколко оръдия. Сеньорите, ако изобщо бяха такива, не оставяха в мен впечатлението, че е невъзможно да бъдат надхитрени. Със сила нищо нямаше да постигнем, поне не само със сила. Ето защо се опитах да ги метна, че съм с голи ръце.

— Да, нямате огнестрелно оръжие! — рече той със задоволство. — А ножовете веднага ще хвърлите на земята.

— Не! Нямате никакво право да искате подобно нещо.

— Все ни е едно дали сте съгласни или не. Каквото веднъж сме решили да правим, ще го направим, без да питаме дали ви харесва или не. Вземете им ножовете!

Неколцина от войниците се отзоваха на заповедта му, приближиха се и протегнаха ръце към нас. Монтесо отказа да даде ножа си. Те здраво го сграбчиха и му го взеха насила. Аз им дадох двата си ножа, защото не исках да се стига до насилие. Майорът затъкна трите ножа в колана си, като че вече бяха негова собственост. После ни каза:

— Започвам разпита и се надявам, че ще ми отговаряте доброволно. И двамата сте с един крак в гроба и сигурно няма да сте толкоз неразумни да направите смъртта си още по-тежка. Нека най-напред започне свидетелят. Сеньор Карера, в какво обвинявате тези двама мъже?

— В опит за убийство, в нанасяне на телесни повреди, в метеж и в участие в заговор.

— Имате ли нужните доказателства?

— Да, имам неопровержими доказателства.

— Тогава положението на пленниците е лошо. Да започнем най-напред с опита за убийство. Къде стана това?

— В Монтевидео преди три дни.

— Кой щеше да бъде убит?

— Един мой братовчед. Вечерта бил нападен от този немец пред жилището на органиста.

— Но не е бил убит, нали?

— Не. За щастие успял да избяга. Но после двамата обвиняеми заедно го проследили до жилището му, което било в дома на един негов приятел. Там те го нападнали, вързали го и така го били, че когато си отишли, го оставили полумъртъв.

— Има ли свидетели за това престъпление?

— Да. Мога да ви кажа имената им, но те живеят в Монтевидео.

— Няма значение. Не са ни нужни, защото нямаме време да ги викаме и да ги чакаме да пристигнат толкова отдалече. Ще докажем вината на подсъдимите и без тези свидетели. Впрочем, сеньор Карера, аз съм убеден, че ми казвате самата истина, понеже още по лицата на тези двамата си личи що за типове са. А какво ще възразите вие на това обвинение?

Въпросът му беше отправен към нас. Аз не се чувствах ни най-малко възбуден или раздразнен, защото откакто бях видял „инспектора“, за мен бе станало ясно, че ще бъдем засипани с лъжи. Затова неговите показания не можеха да ме изненадат. Но Монтесо не беше толкова спокоен. За него, южняка, бе съвсем невъзможно да остане тъй хладнокръвен като мен. Той бързо направи две-три крачки към майора и отговори:

— Какво ще възразим ли? Всичко, каквото казва този човек срещу нас, е лъжа, лъжа и пак лъжа! Не моят приятел нападна онзи човек, а беше тъкмо обратното.

— Тъй! А можете ли да го докажете?

— Естествено. Моят спътник ще го потвърди под клетва.

— Няма как да стане, понеже обвиняемият не бива да е едновременно и свидетел на самия себе си.

— Тогава в истинността на думите ми може да се закълне органистът, пред чийто дом се разигра всичко. Той беше свидетел на случката.

— Тук ли е този органист?

— Не. Знаете го не по-зле от мен.

— Тогава и той не може да стане свидетел.

— Настоявам да бъде доведен!

— Сеньор, нямаме толкова време. Впрочем той изобщо не ни е нужен, защото и без него знаем, че и двамата сте виновни!

— Нищо, абсолютно нищо не можете да знаете!

— Я не ми крещете така! Аз съм председател на този военен съд и ако е необходимо, ще се погрижа да се държите по-учтиво!

Тези думи още повече разпалиха гнева на Монтесо.

— Достатъчно съм учтив! — извика той. — Вашият човек свидетелства срещу нас, а ние оспорваме истината в показанията му. Неговите свидетели също като нашите се намират в Монтевидео. Значи тук може да става дума единствено за личните ни твърдения. А що се отнася до тях, ние сме двама срещу един!

— Но той е готов да потвърди с клетва истинността на показанията си!

— Ние също заявяваме, че сме готови да се закълнем, че лъже.

— Понеже сте обвиняеми, изобщо няма как да се стигне до полагане на клетва от ваша страна, тъй че процесът е загубен за вас.

— Е, тогава вървете всички по дяволите!

— Не, няма да вървим по дяволите! — извика обиденият майор. — Предупреждавам ви. Кажете ли само още една такава дума, ще наредя да ви пребият. Запомнете го!

— Само посмейте! Ще отговаряте за днешното си своеволие, сеньор! Ще направя срещу вас оплакване в полицията!

— Я не ставайте смешен! Изобщо няма да имате време за това. Ще докажем вината ви и ще ви застреляме, или ще ви удавим в реката.

— Няма да дръзнете!

— Ще дръзнем, и то как, ако не успеете да докажете, че сте невинни.

— Но вие не ни давате никаква възможност да го докажем! Готови сме да доведем свидетели.

— Нямаме толкова време и следователно е ненужно.

— Е, тогава можем само просто да кажем, че този сеньор Карера лъже.

— Не го вярваме. Към него имаме повече доверие, отколкото към вас. Чужденецът наистина е искал да намушка с нож неговия приятел.

— Е, добре! Ами аз какво съм направил там?

— Нищо. Но после вие сте отишли до жилището на въпросния човек, нападнали сте го и жестоко сте го били. Ще отречете ли?

— Няма.

— Значи се признавате виновен за нанасяне на телесни повреди?

— Не. Ние напердашихме един подлец. Кожата му тук-там се разрани. Ако на туй му викате телесни повреди — е, добре, тогава нека бъде така!

— В такъв случай какви ми ги дрънкате за невинност! Заслужили сте си смъртта.

— Смъртта ли? Че кой ще вземе да ме осъди на смърт само защото съм нашарил гърба на един мерзавец?

— Ние, сеньор! Ще ви осъдим и вие ще трябва да се примирите с присъдата. Ще постъпите много умно, ако престанете непрекъснато да ми възразявате и да отричате. За съжаление ще се видим принудени да убием и двама ви, но все пак ми се иска смъртта ви да е по възможност по-лека и по-нежна.

— По дяволите! Не желая да бъда убит нито нежно, нито грубо! Разберете го, сеньор! Онова, което възнамерявате да направите, е убийство. Заради един хубав бой на някакъв си пропаднал тип никого не осъждат на смърт!

— И още как! Ние сме длъжни да съдим по законите на военнополовия съд! Обявявам военно положение на мястото, където се намираме в момента. Сега вече ще разберете, че съм принуден да бъда изключително строг!

— Не, изобщо не го разбирам. Още веднъж заявявам, че няма да допусна да ми казвате или нареждате каквото и да било!

— А аз ви повтарям, че нямам никакво намерение да ви позволя да ме обиждате. Ако продължавате по същия начин да разговаряте с мен, сам ще сте си виновен, че ще прибягна до по-строги мерки!

— Да не би да ме заплашвате? И през ум не ми минава да ви разреша току-така да се отнасяте с мен като към престъпник.

— Е, ами че тогава опитайте се да ми попречите! Вържете го!

Пет или шест кавалеристи се приближиха до йербатерото, за да изпълнят тази заповед. Той взе да се съпротивлява, ала напразно. Вързаха му ръцете на гърба. Монтесо обсипа противниците си с проклетия. Опитах се да му направя знаци, хвърлях му предупредителни погледи, ала всичко остана без резултат. Той ме подкани да му помогна, да го развържа, а след като не се намесих, взе да ругае и мен. Това поведение му докара следното: вързаха му и краката и го оставиха да лежи върху пясъка. Можех да измъкна револверите си и евентуално да сплаша хората, обаче бях убеден, че така нямаше да подобря нашето положение, а обратно — щях да го влоша. Не беше изключено да спечелим известно пространство, да се метнем на конете и да препуснем. Но и това не ми харесваше особено. Намирахме се в средата на кръга, образуван от кавалеристите. Бягството ни бе възможно само в случай, че ни се удадеше да си осигурим тила и да държим негодниците в шах с револверите. Не се страхувах от техните ножове и копия, нито от пушките и ласата им. Но за нас изключително опасна беше болата. Дори и ако наистина успеехме да им покажем гърбовете си, но какво ли можехме да направим срещу петдесет броя бола, които щяха да хвърлят подир нас?

Трябваше да запазя самообладание и да постъпвам разумно. Повече не можех да разчитам на Монтесо. Той лежеше вързан на земята и не беше в състояние да ми помогне. Напротив, самият йербатеро имаше само една надежда, и това бях аз. Но как щях, или как можех да помогна на него и на себе си, в момента и самият аз не знаех.

Ето че в този миг майорът се обърна към мен:

— Сеньор, надявам се, че поне вие няма да ми усложнявате работата. Видяхте, че всяка съпротива е безполезна. И така, примирете се с участието си!

— Сеньор, да се примиря с някоя неизбежна участ е твърде лесно. Но все още далеч не съм убеден в неизбежността ѝ. Ето защо не мога да се примиря.

— Но ако малко размислите, сигурно ще разберете, че сте загубен.

— Тъкмо това не мога да разбера. Вие съвсем незаконно ми отнехте свободата. В никакъв случай не представлявате онези власти, които имат правото да сложат ръка на личността ми.

— Вече ви казах, че е напълно достатъчно, ако самите ние се смятаме за компетентни.

— Е, тогава ще ви кажа, че ще се подчиня на грубото насилие само протестирайки. Готов съм да дам моите показания и да разговарям с вас като кабелиеро с кабелиеро, но винаги само при условие, че в случая не ви признавам за компетентна власт.

— Туй, последното, е съвсем маловажно. Най-важното е, че няма да създавате затруднения нито на нас, нито на самия себе си. В това отношение се радвам да чуя, че сте готов да дадете спокойни и делови отговори. Значи навярно ще признаете, че се чувствате виновен за участие в опит за убийство, нали?

— За съжаление по този въпрос няма да мога да ви бъда полезен, сеньор. Не съм се опитвал да убивам когото и да било.

Той извади няколко цигари от джоба си, запали една, предложи друга на мен и каза:

— Обещахте ми да се държите като кабелиеро. Мисля, че ще спазите това обещание. Моля, запалете си тази цигара! Ще ви хареса, защото сортът на тютюна е хубав. И така, съкратете съдебния процес, като направите сбито и откровено признание!

Запалих си цигарата от неговата, поклоних се, за да му благодаря и отговорих:

— Даже и да можеше да става дума за някакво признание, то пак трябваше да се предхожда от различни други неща, които пропуснахте да свършите.

— Тогава ви моля да ни кажете какво сме забравили!

— Повтарям, че не ви смятам за компетентен орган. Но дори и да беше така, пак би трябвало взаимно да се представим. Обвиняемите трябва да научат пред какъв съд са изправени. Трябва да се назоват както техните имена, така и имената на евентуалните свидетели. Налице трябва да е и някой официален обвинител, някой прокурор. На обвиняемите трябва да се осигури защитник. Накратко казано виждам, че липсват не едно и две неща, което всъщност не бива да се допуска. Вярвам, че ще ме извините за тези забележки!

— Извинявам ви, сеньор, също както и вие ще ни извините. За съжаление условията са такива, че нямаме никакво време за формалности, които за щастие в случая са съвсем маловажни. Срещу вас има обвинение в престъпление и ние ще ви осъдим на смърт. Ето това е най-важното, а всичко останало е само губене на време. Но аз признавам, че вие сте много по-учтив от вашия спътник, ето защо ще се вслушам в желанието ви. Аз съм майор Кадера от националната гвардия. Сигурно сте чувал името ми.

— За съжаление все още не съм, понеже се намирам в страната само от няколко дни.

— Няма значение, защото сега се запознавате с мен направо лично. Да ви представя ли и моите колеги?

— Благодаря ви! Вашето име ми стига, сеньор!

— Това ме радва! Виждам, че вече действително гледате на тази работа като истински кабелиеро. Извънредно много съжалявам, че съм принуден да наредя да екзекутират един човек с вашето възпитание, образование и с вашите качества, но се надявам да бъда извинен, понеже само изпълнявам дълга си.

— Аз също страшно много съжалявам, че ще трябва да ви натъжа, защото гледам на екзекуцията си все още като на нещо твърде въпросително.

— Сеньор, най-учтиво ви моля да се откажете от това погрешно мнение. Решено е, че ще умрете, понеже престъпленията ви са известни.

— Тогава ви моля да ни кажете името на човека, който свидетелства срещу нас.

— Ето този сеньор, Матео Сарфа, когото вече познавате.

— Навярно е търговец, а?

— Да, само че бивш. Сега е без професия.

— Така си и мислех. Значи съвсем не изпълнява службата на някакъв „комисарио криминал“? Но ни излъга!

— Няма значение. Той се натъкна на отряда ни и направи донесение срещу вас. Нищо не премълча пред нас. Е, вече познавате и него, и мене. А за да ви задоволя напълно, нека сега изясним и идентичността на двамата обвиняеми. Поне на първо време няма да разговарям пак с вашия спътник. В мое лице той обиди целия състав на военнополовия съд. Но вие сте учтив човек. Кажете ми кой е той?

— Това е сеньор Маурисио Монтесо, съсобственик на Естансия дел йербатеро, откъдето ни отвлякохте.

— Лъжете се, сеньор. Вашият спътник не е човекът, за когото ви се е представил.

— Той е. Мога да го потвърдя като свидетел.

— В случая вашето свидетелство е без всяка стойност, понеже самият вие сте обвиняем. Вашият приятел е обикновен йербатеро, който се е скитал из Монтевидео и е организиран съзаклатие. Допуснал сте да ви заблуди. Но нека по-добре се върнем към вашата личност. Вие твърдите, че сте чужденец и че се намирате в страната ни едва от няколко дни, нали? Можете ли да го докажете?

— Имам паспорт.

— Моля да ми го покажете.

Рисковано беше да му дам в ръцете легитимацията си, понеже лесно можеше да се предвиди, че нямаше да ми я върне. Но тъй като петдесет души стояха готови да изпълнят всяка негова заповед, аз извадих портфейла си, измъкнах от него паспорта и му го подадох. Щом го прочете той го затвори и точно както бях предположил го пхна в джоба си. После ме попита:

— Значи този паспорт наистина е ваш?

— Да. Нямам навика да пътувам с чужди документи за самоличност.

— И действително сте онзи човек, за който ви представя тази легитимация?

— Разбира се.

— Вярвам ви, защото нямате вид на лъжец. Но сигурно имате и други неща у себе си. Може би знаете, че един обвиняем не бива да носи в джобовете си каквото и да било. Налага се да ви помоля да ми предадете всичко. Дайте ми парите си!

Подадох му портфейла си, а после и кесията с парите.

— Страхливец! — чух гневния глас на Монтесо. Естествено не му обърнах внимание, но затова пък внимателно проследих къде точно изчезнаха парите ми. Майорът ги пхна във вътрешния джоб на синята си куртка, обшита със златни шнурове.

— Както виждам, имате и часовник — продължи той. — Сигурно разбирате, че трябва да ви поискам и него.

— Ето го — отвърнах най-покорно. Той пусна часовника във външния джоб на куртката си и със задоволство в гласа попита:

— Притежавате ли и други предмети, които съм длъжен да конфискувам?

— Нищо повече не съм в състояние да ви предложа. Взехте цялата ми собственост.

— И оръжията ви също — кимна той. — Сега убеден ли сте, че се намирате изцяло във властта ни?

— Да, убеден съм.

— Това ме радва, защото вече мога да очаквам, че ще се примирите с участието си. Споменатите от вас формалности са изпълнени. Сега нищо не ни пречи да преминем към същината на въпроса. Отново ви питам дали се признавате виновен в опит за убийство.

— И дума не може да става, защото самият аз бях онзи, който трябваше да бъде убит.

Накратко разказах преживелиците си, обаче тези хора почти не ме слушаха. Докато предавах парите и часовника си на предводителя им, те усмихнато се споглеждаха. Дали наистина имах пред себе си войници, или пладнешки разбойници? Майорът също не слушаше разказа ми с особено внимание. Когато свърших, той ме попита:

— И вие твърдите, че ни казахте истината?

— Да. Мога да се закълна.

— Понеже сте обвиняем, няма да се стигне до такава клетва. Но нека чуем и човека, който свидетелства срещу вас.

„Инспекторът“ се отзова на подканата му и заяви:

— Всичко, казано от този чужденец, е лъжа. Той нападна приятеля ми, а когато същият се спаси с бягство, заедно с йербатеросите го проследи до дома му и там клетникът беше пребит от бой.

— Но не и по мое нареждане. Сеньор Монтесо ми е свидетел, че се отдалечих докато биеха човека, а и скоро се върнах, за да прекратя наказанието му.

— Лъжи, лъжи и пак лъжи!

— Чухте ли? Свидетелят заявява, че думите ви са лъжа — обади се майорът.

— Естествено той си има своите основания за това, но важното е вие на кого вярвате, на него или на мен.

— Разбира се, на него. Просто съм длъжен да му вярвам.

— И все пак преди малко казахте, че не съм имал вид на лъжец.

— Само по отношение на въпроса, за който ставаше дума.

— Но нали самият вие не скрихте, че свидетелят е лъжец? Аз не мога да го призная като свидетел на обвинението. Той е обрал своя работодател.

— Сеньор, този въпрос съвсем няма място тук. Длъжен съм да повярвам на думите му, както и да ви осъдя на смърт. Остава още обвинението в подготовката на метеж и в държавна измяна. Какво ще кажете?

— Ще кажа, че нямам представа как бих могъл да се провиня в подобно престъпление.

— Веднага ще ви докажем, че не говорите истината. Сеньор Матео, какво чухте в градината на търговеца Риксио от Сан Хосе?

Ха! Да не би този човек да се промъкнал тайно в градината и да ни е подслушал? Той е живял в дома на Риксио като негов помощник и следователно много добре е познавал градината. Бях любопитен да чуя какво щеше да каже.

— В Сан Хосе бях на гости у един мой познат от по-рано — поде Мате, — който работи като пеон при сеньор Риксио. Бяхме излезли да се разхождаме в градината и там имах възможност да чуя един твърде интересен разговор. Дватама Риксио седяха заедно с този немец в беседката и приказваха за Латоре, който трябвало да бъде свален. За изпълнението на този план искаха да използват приликата на чужденеца с Латоре. Замислях немецът да отиде нейде в северните райони на страната, да се представи там за Латоре и да организира метеж. Междувременно Латоре щял да бъде подмамен в някой усамотен чифлик и там насила щял да бъде задържан, за да няма никакво алиби и да не може да твърди, че самият той не е подготвил метежа.

Бях слисан. Значи той наистина ни беше подслушал, само че извърташе нещата тъкмо наопаки. И на всичко отгоре ме гледаше право в очите с такова триумфално безсрамие, че ми идеше незабавно здравата да го цапардосам. Изглежда войниците знаеха вече показанията на лъжеца.

Личеше си по изражението на лицата им, в които се четеше единствено любопитството им да чуят как щях да отхвърля това обвинение.

— Чухте ли, сеньор? — попита ме майорът. — Какво ще отговорите?

— Че всичко е чиста измислица!

— Тъй! Нима в Сан Хосе не сте посетил сеньор Риксио? Не сте ли седял в градината заедно с двамата сеньори?

— Не мога да го отрека.
— А говорили ли сте за политика и за Латоре?
— Разбира се.
— Знаете ли, че имате голяма прилика с този офицер?
— Казаха ми.
— Е, ами тогава вече е доказано, че сеньор Матео говори истината.
— Нищо подобно. Името на Латоре беше споменавано в съвсем друга връзка.
— Няма да можете да го докажете.
— Мога, и то много лесно! Може би ви е известно, че синът на сеньор Риксио е офицер?
— Да. Лично го познавам. Той е колорадос.
— Ами вие? Какъв сте вие?
— Ако обичате, не забравяйте, че нямате право да ми задавате въпроси! Аз съм човекът, който ги задава!
— Е, добре! Разпитайте тогава ротмистър Риксио! От него ще разберете, че свидетелят ви лъже.
— Нямаме толкова време. Военните закони изискват бързо да се действа.
— Както и да е! В такъв случай постъпете както искате! За последствията ще отговаряте вие!
— С най-голямо удоволствие, защото сме в състояние да докажем, че сте проявили готовност да участвате в подготвения план.
— Тогава нека чуем или видим доказателствата ви!
— Незабавно, сеньор. Матео, продължавайте!
Мнимият инспектор заяви:
— Там не се приказваха само празни приказки. Планът беше приет и обсъден с най-големи подробности. Немецът получи препоръчително писмо и чек за една определена сума. И двата документа трябваше да представи в Салто. За по-голяма сигурност от тях бяха изготвени и дубликати, които щеше да носи неговият приятел Монтесо.
— Сеньор, признавате ли всичко това? — попита ме майорът.
— Не! Лъжа е.
— За ваше нещастие сме в състояние да докажем, че този човек говори истината. Матео е видял къде сте скрили документите.
— Много странно, че самият аз нищо не знам!
— Ние ще опресним паметта ви. Матео е наблюдавал също и Монтесо, и е успял да види къде е пхнал дубликатите.
— Аз ли съм скрил някакви документи? — извика йербатерото.
— Да — отвърна Матео. — Във вашия жакет.
— Негоднико, ти си луд!
— Не ме обиждайте! Да ви покажа ли на кое място?
— Да, в името на Бога! Самият аз съм любопитен да видя.
— Тогава нека господа офицерите се приближат с мен до пленника!
Петимата мъже станаха от местата си и пристъпиха към Монтесо. Матео извади ножа си и разпра долния подгъв на жакета на йербатерото откъм гърба. Оттам изпаднаха два документа. Матео ги вдигна и ги подаде на майора.
— Ето го доказателството — каза той. — Сега тези типове няма да имат повече нахалството всичко да отричат.
Монтесо буквално изрева от ярост.
— Това е чисто фокусничество! — извика той. — Още преди да разпори шева, документите са били в ръката му!
— Я мълчете! Не си утежнявайте още повече положението с непрекъснато отричане. Сеньор Матео, немецът носи ли също у себе си подобни документи?
— Да — отговори негодникът.
— Признавате ли го? — попита ме офицерът.

— Да — отвърнах незабавно.

Действително бе много забавно да се види физиономията, която направи Матео след признанието ми. Явно беше напълно убеден, че ще отрека, понеже според него не бе възможно да знам какво е направил.

— Добре! — обади се майорът. — Радвам се, че сте истински кабалиеро и най-искрено признавате всичко. Къде са скрити документите?

— Не знам, понеже не аз съм крил документите, а Матео ги е зашил нейде в дрехите ми. Тъй че той сигурно ще знае къде се намират.

— Казвате, че той бил... сеньор, при цялата ви искреност недейте сега да ни разправяте и такива щуротии!

— Не са никакви щуротии. Матео си има някакви основания да иска да ни навреди. В Монтевидео той се присъедини към нас, за да издебне удобна възможност, ала аз го прозрях и го изгоних. Това подсили омразата му. После тръгна тайно по петите ни. В дома на Риксио ме посрещнаха гостоприемно. Матео познава всяко кътче там, понеже е живял в къщата му, докато не е бил изгонен най-позорно, защото е обрал господаря си. Та той се е промъкнал в градината, без някой да го забележи, и е подслушал разговора ни. Там аз се държах изключително толерантно към правителството и не съм казал срещу него нито една нелоялна дума. Но Матео е решил всичко да обърне наопаки и да изфабрикува лъжливи доказателства. Докато съм присъствал на тертулията, той се е вмъкнал в стаята ми, където без съмнение се е спотаил под леглото. След като съм заспал, излязъл е и е скрил нейде в дрехите ми документите, написани от него самия!

— Сеньор, сам сте измислил цялата тази история! — каза майорът.

— Нищо не измислям. Всичко това наистина се случи. През нощта се събудих и за миг зърнах силуета на Матео. Но се забавих и не успях да го заловя. Рано сутринта на пода намерих червен конец. Тъй като ловната ми дреха е украсена по шевовите с червени бодове по индиански, предполагам, че документите са скрити в нея. Матео е забелязал цвета на конците и в Сан Хосе си е набавил точно такива. На следващата пощенска станция го спипах през нощта, както се суетеше около сеньор Монтесо. Сега съм убеден, че точно там е зашил документите в жакета му. За тази цел не е било необходимо нищо друго, освен да разпори някой шев и после пак да го зашие.

— Лъжи, лъжи и пак лъжи! — изсмя се Матео. — Който му повярва, ще стане смешен.

— Не се безпокойте! — отвърна му майорът. — Естествено аз не му вярвам. Запомните ли мястото, където немският сеньор е скрил документите?

— Запомних го много добре. Та нали видях как старият Риксио му разпра отзад шева на дрехата? Нямах време да остана по-дълго, но мога да се закълна, че документите са там.

— Покажете ни мястото!

— Ето го!

При тези думи мерзавецът посочи към долния подгъв откъм гърба на връхната ми ловна дреха. Опипах мястото и наистина усетих, че там имаше нещо. Съблякох я и огледах въпросния ѝ край. Подплатата, от най-фина кожа на малко еленче, беше тънка и мека като басма. Първоначалните бодове, които човек можеше да напипа с върховете на пръстите си и в тъмна нощ, явно са бил разпрани, а после мястото отново е било зашито. Новите бодове лесно се различаваха от старите. Помолих майора да ми даде един нож и разпрах шева. Вътре имаше два листа хартия, също както в жакета на Монтесо.

Много ми се искаше да прочета съдържанието им, обаче майорът посегна към тях по-бързо от мен, а после мигновено ми грабна ножа от ръката. Строго погледнато, написаното можеше да ми е напълно безразлично, но вече знаех със сигурност в какво положение бях изпаднал — намирах се в смъртна опасност. Не ми беше ясно от чия страна бе подготвен този заговор срещу мен. Научих го едва по-късно. Решено

беше да изчезна. Приликата ми с полковника беше разтревожила определени хора и ги бе накарала да действат. Колко лесно можех да объркам нечий планове!

В този момент офицерите се върнаха на предишните си места и зачетеха документите, които взеха да минават от ръка на ръка. След това започнаха тихо да се съвещават. Най-сетне майорът ми каза:

— Напълно се убедихме във вината ви. Дано нямате намерение все още да я отричате.

— Нямам такова намерение.

— Чудесно! Тъй като признавате...

— Чакайте! — прекъснах го аз. — За признание и дума не може да става. Не ме разбрахте правилно. Човек може да отрича само онова, което действително е извършил. А понеже аз нищо не съм извършил, значи няма какво да отричам. Напротив, най-решително оспорвам да съм знаел каквото и да било за тези документи. Самият Матео ги е зашил в дрехите ни.

— Сеньор, не ми се сърдете, но вие и двамата проявявате страхотна фантазия, ако наистина допускате, че ще вземем да ви повярваме. А що се отнася по-специално до вас, то аз мислех, че имате достатъчно благородство, за да признаете най-честно истината!

— Благодаря ви за такова доверие! Но аз нямам никакво намерение само от чисто благородство да се оставя да ме обесят. Не мога ли да узная съдържанието на документите?

— Не. Работата е толкова важна, че трябва да се запази в тайна. Значи не признавате да сте запознат с нея?

— Не.

— Но нали признавате, че намерихме документите у вас?

— Няма как да отрека.

— Е, това е достатъчно. Имате ли да кажете още нещо във ваша защита?

— Не. Всъщност бих могъл да кажа нещо, но знам, че всяка моя дума ще е напразна.

— Тогава ние ще се посъветваме относно присъдата, която трябва да бъде изпълнена незабавно.

Докато офицерите започнаха тихо да разменят мнения, все още лежащият на земята Монтесо ми прошепна:

— Не ви разбирам. Държете се направо като страхливец! Сега ще ни застрелят и двамата.

— Мен сигурно, но не и вас, понеже само мен са взели на мушка.

— Съмнявам се.

— А аз съм убеден в това. Няма да ви убият, но и няма да се отървете току-така.

— Каква беля! Де да се бях вслушал в предупреждението ви!

— Не си отправяйте упреци! Така ни било писано. Жалко, че сте вързан. Може би ще успеете да се освободите. Ще ви дам такава възможност.

— Как?

— Ще побягна. Всичко живо ще се втурне да ме преследва. Тогава ще можете да офейкате.

— Невъзможно е. За бягство не може и да се мисли.

— А аз мисля и то така, че чак съвещанието на тези сеньори ми е напълно безразлично.

— Изобщо няма да стигнете до коня. Много предвидливо са го отвели по-надалече. А дори и да се метнете на седлото, още първата хвърлена бола ще събори на земята и животното, и самия вас.

— Ще избягам само с помощта на краката си.

— Само след десетина крачки също тъй сигурно ще ви догонят.

— Ще видим! Преди всичко не се отчайвайте. Твърдо убеден съм, че ще се измъкна. Незабавно ще препусна обратно към Естансия дел Йербатеро и...

— Конце ще намерите из равнината колкото щете. Освен това днес следобед ще се върне и моят брат.

— Ще го взема да ни помогне в преследването. Съвсем сигурно ще ви освободим. Само не се издавайте! Ще ви докажа, че не съм страхливец. От трима или четирима индианци бих се опасявал далеч повече, отколкото от тези петдесет конници. Убеден съм, че ще избягам, но преди това ще оставя малък, незабравим спомен на любезния сеньор Матео.

Планът ми беше готов. Не се нуждаех от револверите. Ножът ми стигаше. Издърпах съвсем догоре високите и широки кончови на ботушите си, където бях скрил малките огнестрелни оръжия и ги пристегнах толкова здраво, че да не пропускат нито капка вода и револверите да останат сухи. Никой не ми обърна внимание. А всеки индианец или прериен ловец веднага щеше да разгадае целта, която преследвах, затягайки ремъците на ботушите.

Ето че най-после господа офицерите свършиха съвещанието си. Станаха от местата си. По сериозните изражения на лицата им си личеше, че се канеха да произнесат присъдата. Но за човек, който не се чувства заплашен от опасност, тази сериозност изглеждаше изкуствена, както и изобщо целият съдебен процес — повече от смешен. Всички знаеха каква щеше да е присъдата. По лицата им не се четеше напрежение, а само любопитство, породено от това как ли ще приема решението на съда. Аз пък от своя страна бях готов. Имаше един-единствен път за бягство, а именно онзи, който водеше към реката, където бях в безопасност от всяка бола. Не допусках някой измежду тези мъже да може да се мери с мен по плуване. Реката бе дълбока, но не и широка, а това несъмнено бе добре дошло за моя план. Навярно за да достигна отвъдния бряг щеше да ми е достатъчно да си поема два пъти дълбоко въздух. Що се отнася до собствеността ми, намираща се в момента у майора, аз няхах никакво намерение да се отказвам от нея. Тя беше напъхана в двата джоба, вътрешния и външния, все от лявата страна на майорската куртка. Офицерът беше прибрал документите в долния джоб. Часовникът ми не пропускаше вода, а и портфейлът се затваряше толкова добре, че поне известно време съдържанието му щеше да остане сухо. Бях убеден, че ще се отърва, без да понеса особени щети. Вярно, че разкошната куртка на майора беше обречена. Но за съжаление моите сърдечни чувства не бяха дотам силни, че от деликатност към тази дреха да се откажа от парите и часовника си. И коня си няхах намерение да изоставям, макар че в момента ми бе напълно невъзможно да го взема със себе си. И бездруго заради самия Монтесо трябваше после да тръгна по петите на тези хвърлячи на бола и тогава се надявах да си възвърна жребца. Ето че майорът заговори:

— Този върховен и почитаем военнополови съд взе решение и аз като негов председател имам задължението да го обявя: първо, от сеньор Монтесо се сваля обвинението в опит за убийство, но затова пък ще бъде осъден за нанасяне на телесна повреда. Намерените в него документи доказаха, че се е провинил в помагачество при държавна измяна. Обаче тъй като последното престъпление не е осъществено и става дума само за помагачество, то обвиняемият се осъжда на десет години строг тъмничен затвор. Отвеждането му в затвора трябва да последва незабавно.

— Нали ви казах? — тихо пошепнах на Монтесо. — Вас изобщо не са ви взели на мерник.

— Може би ще ми искат много голям откуп, а?

— Най-вероятно.

— Второ, от неговия съучастник, истинският подбудител за извършване на престъпленията, се сменя обвинението в нанасяне на телесна повреда, но затова пък той се осъжда заради опит за убийство. След обстойно обсъждане съдиите стигнаха до единодушно решение, че подсъдимият заслужава смърт. Присъдата трябва да се изпълни незабавно и то чрез разстрел.

Всички погледи бяха насочени към мен. Престорих се, сякаш не ги забелязвам.

— Осъдените имат ли да кажат нещо? — попита офицерът.

— Не — отговори Монтесо. — По-късно ще чуete възраженията ми.

Въпреки тези спокойни думи гласът му трепереше, а лицето му беше преbledняло. Той изглежда силно се тревожеше както за мен, тъй и за себе си, понеже от успеха или неуспеха на бягството ми зависеше твърде много и неговата участ. Но аз чувствавах голямо вътрешно спокойствие. Стара истина е, че при настъпването на очаквана опасност страхът изчезва. Така например ученикът може цели седмици преди изпита да трепери от страх, ала още с първия въпрос, който му зададат, притеснението му най-често изчезва.

— Ами вие, сеньор? — попита ме майорът.

— Искam да кажа, че изобщо не ви признавам за мои съдии. Вие нямате право да съдите дори местните жители, а да не говорим за чужденци. Местният жител би имал възможността да обжалва решението ви пред някоя по-висша инстанция. Следователно за незабавно изпълнение на присъдата и дума не може да става. А тъй като съм на всичко отгоре и чужд поданик, настоявам този случай да бъде разгледан пред представители на моята страна.

Случи се каквото и бях предполагал — всички се разсмяха. А майорът ми отговори:

— Вече ви казах, сеньор, че подобни възражения са съвсем безпредметни. Ние се чувстваме напълно компетентни и ще изпълним присъдата. Имате ли да добавите още нещо?

— Да, имам още няколко желания.

— Тогава изложете ги. Ако е възможно, ще ги изпълним.

— Колко ми остава още да живея, сеньор?

Той извади моя часовник, погледна го и отговори:

— Да речем още четвърт час. Ще ви стигне ли да се пригответе?

— Сигурно. Сеньор, иска ми се да умра като кабалиеро, без да ми връзвате очите!

— Не мога да го разреша.

— Защо?

— Противоречи на правилата. Ръцете ви ще бъдат вързани, а очите ви ще бъдат закрити с кърпа.

— Тогава искам поне да видя мястото, където ще посрещна куршума.

Той се огледа наоколо. Погледът му падна на едно дърво, което се намираше в самия край на бивака и същевременно съвсем близо до речния бряг. Оттам с три скока човек можеше да се озове във водата.

— Онова дърво задоволява ли ви? — попита той, посочвайки натам. — Ще можете да се облегнете на него, а и хората ми ще имат по-сигурна цел.

— Аз ще им предложа сигурна цел и без да се облягам на дървото. Няма да се олюлея.

— Друго желание?

— То засяга вас, сеньор.

— Ха, мен ли? Какво е то?

— Да не си изпатите след изпълнението на тази присъда и видим ли се някога, отново да гледаме един на друг като на приятели.

— Нямам основание да се боя, че ще си изпатя, а срещата ни ще се състои там горе на небето, където всяка вражда изчезва.

— За мен ще бъде утеха — добавих аз, — ако моят приятел може да присъства на разстрела мм. Моля ви да бъдете достатъчно милостив да наредите да развържат краката му, за да е в състояние да ходи и да стои прав. Ръцете му ще останат вързани, така че няма да има възможност да ви избяга.

— Ще изпълним това ваше желание. Развържете краката на сеньора!

Един от войниците изпълни заповедта. В същото време до нас се приближи Матео. В ръцете си държеше ремък и една носна кърпа.

— Какво ще правите? — попита го майорът.

— Ще вържа осъдения. Това е мое право, понеже аз съм свидетелят.

Значи той искаше да си достави даже и това удоволствие. Без да изчака съгласието на офицера, Матео пристъпи до мен и ми нареди:

— Сложи си ръцете на гърба! Време е.

— За какво? — попитах аз.

— Най-сетне да си получиш наказанието.

— Ето ти най-напред твоето, мерзавец такъв!

Ударих го с юмрук в лицето и то отдолу нагоре. Негодникът отхвъркна надалеч, и се просна на земята. Макар и с мъка, тъй успя почти веднага да се изправи, но остана на мястото си полузашеметен, закри носа си с длани и нададе ужасен рев. Никой не се помръдна да му се притече на помощ, дори както изглеждаше хората смятаха, че той си бе заслужил това болезнено наказание. Обикновено предателят получава награда, но никога и благодарности. Даже и майорът ми отправи един сравнително съдържан укор:

— Какво ви прихваща, сеньор? В мое присъствие да посягате на този човек!

— Нека ме остави на мира! Той ли има правото да се разпорежда тук, или вие? Не искам да умра невинен, като на всичко отгоре позволя на този подлец да ми се подиграва!

— Невинен ли казахте, сеньор? Но нека не спорим. Петнайсетте минути изтекоха. Самият аз ще ви вържа, и то направо за дървото. Елате!

— Определихте ли вече хората, които ще ме разстрелят?

— Веднага ще го направя.

— Тогава искам още само да се простя с моя другар.

Прегърнах йербатерото, който вече се беше изправил на крака и му пошепнах в ухото:

— Ще ви подхвърля един нож. Само внимавайте и гледайте ако можете да срежете с него ремъка си!

В този момент кръгът се разтвори и майорът ме поведе към дървото. В ниции очи не видях състрадание. Разстрелът на един човек беше за тези хора само зрелище, което дори не е в състояние да ги развълнува. Облегнах се на дървото. Майорът беше вдигнал от земята кърпата и ремъка, които Матео изпусна след моя удар.

— И така, сеньор — каза той, — този сериозен миг настъпи. Надявам се, че няма да се разтреперите!

— Едва ли! А мога ли само да попитам какво смятате да правите с моята собственост?

— Ще я изпратя на моите началници. Вие не се нуждаете вече нито от часовник, нито от пари. Извийте си ръцете и обгърнете дървото!

Той приготви ремъка. Войниците, които щяха да ме разстрелят, все още не бяха определени. Никой не държеше в ръка пушка, готова за стрелба, а всички копия и бола висяха на седлата. Беше настъпил най-подходящият момент и аз видях изпълнения с очакване и страх поглед на Монтесо, който не се откъсваше от мен. Йербатерото ме смяташе за загубен.

— О, лъжете се сеньор — отвърнах аз. — И часовникът, и парите са ми толкова необходими, че още сега ще ви помоля да ми ги върнете.

Той ме погледна слисано.

— Какво искате да кажете, сеньор?

— Ами горе-долу ей това — внимавайте!

Бръкнах в горния ляв джоб на куртката му и откъснах цялата й лява част, където се намираха двата споменати предмета от имуществото ми. Да напъхам под колана си това парче от куртката и да изтръгна двата ножа от неговия пояс бе работа само за секунда. Единия от ножовете захапах със зъби, а другия запокитих към мястото, където стоеше Монтесо.

— Но, сеньор, какво... — изкрещя майорът.

Не можа да продължи. Сграбчих го за яката... последва скок и силно дръпване... после още един скок... и ето че се озовах заедно с него в дълбоката вода на реката, където го пуснах. Преди вълните ѝ да ме погълнат, аз долових многогласния вик на хвърлячите на бола. Всичко бе станало толкова бързо, че никой от тях не бе имал време да се притече на помощ на своя предводител. А и самият той бе толкова изненадан, че не направи и най-малкия опит за съпротива.

Предварително бях нахлупил шапката си толкова здраво на главата, че водата да не може да я отнесе. Повлякох майора със себе си в реката, за да попреча на хората му незабавно да започнат да ме преследват. Очаквах, че най-напред ще положат усилия да го измъкнат от реката. И така, аз се гмурнах и заплувах под вода колкото ми сили държаха. Когато трябваше за пръв път да си поема въздух и изплувах на повърхността, шапката ми все пак беше отнесена от вълните. Изминаха няколко секунди, преди да успея да я уловя. И тогава изстрелях няколко изстрела. Дивашки крясъци се разнесоха зад мен откъм брега и някакъв твърд, тежък предмет префуча край главата ми и плесна във водата. В същия миг усетих в рамото си силен удар.

Някой беше хвърлил бола. Едната от трите ѝ топки ме бе улучила. Ако ме беше ударила в главата, с мен щеше да е свършено.

Забелязах, че около една трета от ширината на реката беше вече зад гърба ми. Следователно ми се налагаше да се появявам на повърхността ѝ само още веднъж. Но това не биваше да става в досегашната ми посока. И така, оставих се течението да ме отнесе малко по-надолу и като държах шапката си в ръка, енергично заплувах към отсрещния бряг, а когато отново почувствах нужда от въздух, се обърнах по гръб. Водата бавно взе да ме издига нагоре.

Носът и устата ми достигнаха повърхността. Поех дълбоко, дълбоко дъх и пак се гмурнах. Този път изобщо не ме забелязаха, понеже сигурно всички погледи бяха вперени в посоката, в която изплувах за пръв път.

Успях щастливо да се добера до отсрещния бряг. Но не изскочих мигновено на сушата, а само леко подадох глава до брадичката. Там имаше някакъв корен, за който можах да се задържа. Малко по-надолу забелязах едно място, където няколко храста бяха свели клоните си над водата. Промъкнах се до там. Гъстият листак скриваше лицето ми и спокойно можех да огледам отсрещния бряг, без самият аз да бъда открит.

Тъкмо в този момент измъкнаха майора от реката. Той не помръдваше. Изглеждаше безжизнен. Може би беше даже мъртъв, което разбира се съвсем не бях искал да стане.

Досега никому не беше хрумвало да навлезе във водата, за да ме преследва. Но ездачите бяха възседнали конете си и стояха по брега в очакване да видят къде ще се появя. Едва тогава смятаха да накарат животните да нагазят в реката, за да ме подгонят. Изключение правеха само четиримата или петима души, извадили майора от водата. Те го сложиха да легне на земята и се наведоха над него. Много скоро се разпръсна тревогата ми, че неволно съм извършил убийство, защото видях как офицерът се изправи и изтръска водата от дрехите си, а после заедно с другите изчезна зад храстите. Ала той бързо се върна, и то на кон. Беше яхнал... моя дорест жребец.

Вече всички кавалеристи стояха на коне на брега в нетърпеливо очакване да видят къде ще се появя. Както узнах по-късно, при Монтесо бе останал само един войник, за да го пази. В тези мигове трябваше да помисля и за моя спътник. Ако за него изобщо съществуваше някаква възможност да избяга, то подходящият момент бе тъкмо сега, когато вниманието на всички беше насочено към реката. От мен зависеше да му създам тази възможност. Останех ли скрит в убежището си, той нямаше как да се измъкне. Но покажех ли се, повечето войници, ако не и всички до един, щяха да навлязат във водата, за да ме заловят. Реших да направя второто. Впрочем това не беше никаква саможертва от моя страна, понеже и бездруго не можех да остана още дълго в реката. Дрехите ми бяха натежали от вода и беше

изключено да изчакам падането на нощта на това място. Вярно, че в тъмнината бягството ми щеше да е лесно, но дотогава в портфейла ми сигурно щеше да влезе вода и съсипе парите ми за път, които бяха само книжни. И така, налагаше се да изляза от скривалището си. Все още не беше настанало пладне, а до вечерта имаше много време. Може би по-късно кавалеристите щяха да претърсят брега и щяха да ме намерят в такова състояние, в което щеше да ми е трудно да окажа сериозна съпротива. И тъй, вълн от реката и нагоре по брега! Започнах бавно да се измъквам от водата и скоро тялото ми се показа до кръста. Удаде ми се да сграбча коренището на един храст и с негова помощ се изтеглих на сушата, ала клоните му силно се разлюляха и привлякоха всички погледи.

Цялата банда изрева с все сила. Майорът започна да раздава заповеди. Кавалеристите накараха конете да влязат във водата. По-късно Монтесо ми разказа, че в тези мигове дори и неговият пазач се втурнал към брега, за да гледа гонитбата. Йербатерото използвал това. Никой не беше имал време да се занимава с подхвърления от мене нож, понеже вниманието на всички бе отвлечено от хвърлянето на майора в реката. Монтесо веднага седнал на земята до ножа, а когато единственият пазач го зарязал, той се заловил за работа. Тъй като ръцете му били вързани отзад на гърба, било много трудно да среже ремъка. Но му хрумнала добра идея. Легнал по гръб и вдигнал ножа от земята. После отишъл до най-близкия храст, който имал не особено дебели клони. Успял да забие в един от тях острието толкова здраво, че да претрие ремъка на него. След като освободил ръцете си, той измъкнал ножа и се втурнал към своя кон, който пасял наблизко редом до жребеца на пазача. Но го забелязали тъкмо когато се мятал на седлото. Все още не всички ездачи били нагазили в реката, понеже нямало достатъчно място едновременно петдесет конници да навлязат във водата. Онези, които били на брега, погнали препускащия в галон Монтесо.

Майорът не могъл веднага да реши в коя посока да поеме. Дали да последва примера на пазача, който се метнал на коня си, за да се присъедини към преследвачите на Монтесо? Или да продължи подир хората, устремили се по петите ми? Поколебал се. А в подобно положение една-единствена минута има голямо значение. Но все пак изглежда залавянето на моя милост му се сторило по-важно от догонването на Монтесо. Той смушил коня си, тоест моя кон, и го накарал да влезе в реката тъкмо когато всички негови хора вече били достигнали отвъдния бряг и започнали да изчезват зад храстите. Но къде бях аз ли? Е, ами съвсем наблизко! Щом разбрах, че са ме забелязали, аз се затичах по брега срещу течението. Мястото, където бях излязъл от водата, се намираше малко по-надолу от мястото на отвъдния бряг, където кавалеристите очакваха появяването ми. Аз исках, а и трябваше да ги заблудя. Втурвайки се нагоре по брега на реката, преследвах целта да ги подлъжа, та да повярват, че ще продължа бягството си в същата посока, което обаче и през ум не ми минаваше, защото така сигурно щяха да ме догонят много бързо. Имах възможност да се изплъзна само ако успеях да ги заблудя.

По брега растяха доста храсти. Дали трябваше да се прикривам между тях, или не? Не им ли се мярках пред очите, те нямаше да видят накъде бягам и тогава нямаше как да ги пратя за зелен хайвер. Но ако им позволих от време на време да ме виждат, щях да стана цел за техните куршуми и бола. Трябваше да поема риска на втория вариант, ако изобщо исках да избягам. Имах късмет. Чух няколко изстрела, но куршумите им префучаха покрай мен. Няколко души хвърлиха своите бола, но те не ме улучиха, а се увиха по клоните на околните храсталаци. Продължих да тичам още около триста крачки нагоре. Дотам позволявах на преследвачите си да ме виждат, после се престорих като че искам да поема към откритата равнина, но тичах само докдето вече нямаше как да ме следят с поглед, а след това се приведох и, прикривайки се под клоните на храстите, пропълзях обратно до речния бряг. Малко по-надолу видях последните ездачи да излизат от водата. Зад мен, отвъд храстите, опасали като тясна зелена лента брега, дочух първите конници да преминават в

галоп. Те предполагаха, че се намирам вече нейде далеч нататък в равнината. Майорът все още се колебаеше долу на отсрещния речен бряг. Гледаше подир преследвачите на Монтесо. Ех, да можех да го заловя и да си възвърна моя кон! Тази мисъл ме наелектризира. Незабавно влязох във водата, гмурнах се и заплувах към другия бряг. Два пъти ми се наложи да се появявам на повърхността за да си поема въздух но без да губя време да поглеждам надолу по реката. Едва след като стъпих на сушата се озърнах да видя къде се намира майорът. Той току-що смуши коня си да влезе във водата. Та това бе чудесно за моя план! Отново се гмурнах и заплувах по течението. Придвижвах се бързо, понеже тук реката имаше голям пад, а и аз гребях с ръце колкото ми сили държаха. Когато се появих на повърхността да си поема въздух, офицерът беше изминал две трети от пътя си, но аз бях преодолял още по-голяма част от моя. Намирах се вече кажи-речи зад него. Нямах намерение пак да се гмуркам. Заплувах с все сили подир коня. Майорът не се оглеждаше. Ако беше само полуизвърнал глава, съвсем сигурно щеше да ме забележи.

Плувах по-бързо от жребца и все повече го догонвах. Ето че най-после копитата му докоснаха дъното. Хванах коня за опашката с лявата си ръка, а в десницата държах ножа. Единственото оръжие на офицера бе сабята му. Вярно, че в пояса му имаше и два лъскави пистолета, но те изглеждаха твърде красиви, за да ми внушат страх. Ето че в този момент ездачът излезе на брега. Опита се да подкара коня нататък, обаче аз дръпнах животното за опашката. В резултат на това то хвърли къч.

— Сеньор Кадера! — подвикнах аз.

Той се стресна и изплашено се обърна, щом чу името, което неотдавна сам ми беше назвал. Но когато ме видя още по-мокър и от него, уплахата му се удесетори.

— Господи! — възкликна той. — Значи сте вие, вие!

— Не крещете така, сеньор, иначе ще ме принудите да ви накарам да мълчите с помощта на този нож! Слизайте от коня!

— Нямам подобно намерение! Вие сте ми в ръцете и ако не хвърлите ножа незабавно, ще ви застрелям!

Той заби шпорите си в слабините на коня, за да го накара наполовина да се извърти и да ме вземе по-удобно на мушка. Но откакто стана моя собственост, дорестият жребец не беше виждал подобно отношение. Той се изправи на задните си крака, а аз успях удобно да сграбча ездача. Хванах го за колана, смъкнах го от седлото и го запратих на земята. Но тъй като същевременно трябваше да държа здраво юздите на коня, за да не може да избяга, майорът бързо скочи на крака и се вкопчи в реверите ми. Жребецът започна да рита и с предните, и със задните крака. Не биваше да изпускам юздите. Ето защо събрах всичките си сили и със свободната си ръка така ударих офицера в слепоочието, че той рухна като покосен. После леко вързах животното за един храст, измъкнах сабята от ножницата на майора и с крак я счупих на две. Той беше изпуснал единия си пистолет. Аз извадих и втория от колана му и запратих и двата надалеч. След това развързах коня и се метнах на седлото. Един бърз оглед на кобурите на седлото ми показа, че съдържанието им все още беше непокътнато. Всичко си бях възвърнал — както коня, така и другото си имущество. В ръцете на хвърлячите на бола не биваше да остава нищо — нито вещите ми, нито пък самият аз. Ударът, който получи майорът, сигурно не е бил чак толкова силен, понеже не бях имал достатъчно пространство да замахна както трябва. И тъй като беше само леко зашеметен, скоро той отвори очи, бързо се опомни и скочи на крака.

— Стойте, сеньор! — заповеднически извика той. — Не мърдайте! Направи ли конят ви само една крачка, тогава...

Той млъкна, защото не намери пистолетите си, а когато посегна към сабята, видя, че му е останала само ножницата. После видя двете ѝ парчета на земята.

— Тогава? Какво тогава? — попитах го през смях, като с едната си ръка разхлабих токата на кончова на ботуша си и измъкнах револвера.

— Тогава... тогава...! Лишихте ме от всичките ми оръжия!

— Разбира се! А сега да ви кажа, че тихо можете да говорите, но изречете ли високо само една-единствена дума, ще ви понижа главата с шест куршума!

— Няма да го направите! Нали аз също се отнасях дружелюбно към вас!

— Въпреки това щяхте да дадете заповед да ме разстрелят, мен, невинния!

— Няма как иначе, така ми е наредено.

— От кого?

— Не бива да казвам.

— Ами ако с този револвер ви принудя да бъдете откровен?

— Застреляйте ме! Аз съм във властта ви, но въпреки това няма да ме принудите да говоря!

— Добре, уважавам такова становище. Всъщност ми е съвсем безразлично кой се е домогвал до живота ми, нали го запазих.

— Да, запазихте го, но съсипахте униформата ми!

— Само за да си възвърна собствеността. Нали ви казах, че по време на пътуването си се нуждая както от парите, така и от часовника си. Но не искахте да ми повярвате.

— Действително ли имахте предвид по-нататъшното си пътуване, а не смъртта?

— Естествено!

Той ме изгледа съвсем изумено.

— Diabolo!³² Значи още тогава сте взел решение да избягате?

— Да.

— Тогава сте такъв храбрец, такъв храбрец... Сеньор, та аз разполагах с повече от петдесет кавалеристи!

— Те не можеха да ме задържат! Ако някой път пак се срещнете с немец, не забравяйте, че той струва повече, отколкото двайсет ваши гвардейци.

— Сеньор, вие сте дяволски човек!

— Да, но и много мокър! Впрочем нямам причина да ви разубеждавам. Приберете си останките от сабята в ножницата и потърсете пистолетите си. Хвърлих ги ей там горе на високия бряг, където сигурно ще ги намерите.

— Къде отивате?

— Защо питате? Да не искате пак да ме заловите?

Разбира се, той кипеше от гняв и стиснал здраво зъби стоя така около минута, забил поглед в земята, а после предизвикателно процеди:

— Сега ми се изплъзнахте и ме изложихте пред всички. Внимавайте да не ми се изпречите повторно на пътя! Ще си отмъстя!

— Нямам нищо против, господин майор!

Смуших дорестия жребец да влезе в реката и го накарах да я преплува. Щом стигнах до отвъдния бряг, аз се огледах назад. Майорът пълзеше насам-натам из тревата и търсеше своите пистолети. За моя радост видях, че Монтесо е изчезнал. Помислих си, че е избягал. След внимателно оглеждане на мястото до един храст забелязах захвърлен ремък, срязан на две. По двете малки примки в краищата му разбрах, че е бил използван за връзване на ръце. Беше сигурно, че Монтесо е успял да офейка. Естествено той беше поел към Естансия дел йербатеро. Тъй като и аз трябваше да отида там, тръгнах в същата посока, от която бяхме дошли. Но скоро забелязах отпечатъци от копитата на множество коне. Слязох от седлото и огледах дирята. За съжаление твърде бързо стигнах до извода, че по петите на Монтесо имаше преследвачи, и то бяха около дузина ездачи. Вероятно беше да се върнат по същия път. При обикновени обстоятелства аз не се боях от толкова незначителен брой противници, още повече, че яздех превъзходен кон, обаче трябваше много да се пазя от коварната бола, срещу която няма средство за защита. Човек може да избегне примката на ласото, като държи над главата си хоризонтално пушката си така, че то да не може да се нахлузи на врата му или пък като стиска в ръка ножа си готов мигновено да пререже ремъка. Но как да избегнеш болатата? Тя се хвърля по

задните крака на коня и се оплита около тях. Животното пада на земята, а заедно с него и ездачът, и преди да се изправи на крака, неприятелят се нахвърля върху него. И самият конник може да бъде оплетен от ужасните ремъци с трите тежки металически топки, които го правят беззащитен за известно време — достатъчно, за да го догони врагът и да го плени.

И така, страхувах се единствено от болата и било ми писано съвсем скоро страховете ми да се оправдаят.

За да избегна евентуална среща със завръщащите се кавалеристи, реших да се отклоня малко на юг, ала за съжаление това се оказа невъзможно заради вече споменатите мочури, сред които не биваше да рискувам да навляза, понеже не ги познавах.

Не ми се искаше да поема на север, защото в тази посока се намираха кавалеристите. Вярно, че те все още бяха отвъд реката, но щом майорът успееше да ги уведоми за бягството ми, те незабавно щяха да се прехвърлят на другия бряг. Това бе съвсем сигурно. По тези две причини все пак се видях принуден да тръгна по пътя, който толкова много ми се искаше да избегна. Смуших коня да изкачи височината, откъдето се бяхме спуснали на идване. От мен все още се стичаха водни капки. Макар че дрехите ми бяха подгизнали от вода, отвътре ботушите ми бяха останали съвсем сухи. Измъкнах от колана си откъснатото парче от майорската униформа и извадих от него часовника и портфейла. За моя радост видях, че водата не ги беше повредила. Хвърлих парчето плат, а парите и часовника прибрах в сухите си ботуши.

Докато траеше този оглед, аз почти изкачих височината и горе отново стегнах конحوите на ботушите с ремъчетата, за да не проникнат в тях стичащите се капки. И тъкмо в този момент измежду споменатите вече натрошени скали, пръснати по хребета на ниската планина, се появи група ездачи. Спрях жребеца си и внимателно ги огледах. Бяха кавалеристи. Водаха Монтесо. И те спряха. Тъй като в цялата страна нямаше друг човек, облечен подобно на мен, те веднага ме познаха. Нададоха тържествувачи викове и препуснаха към мен. Видях как всеки отвърза от седлото своята бола и я развъртя над главата си. Ето на, че съвсем скоро ми се предлагаше случай да се запозная с това всяващо страх оръжие. Рязко накарах коня си да се обърне и се втурнах в галоп на север, понеже не можех да се върна обратно към реката. Докато си имах работа само с този малък отряд, положението не беше чак толкова опасно, защото конете им не бяха в състояние да догонят моя дорест жребец и никак нямаше да ми е трудно да ги оставя на такова разстояние зад себе си, че нито една бола да не може да ме достигне.

Имах преднина от около седемстотин крачки. Те крещяха и ревяха като диваци. Поглеждайки назад, забелязах, че не ме преследваха точно по петите, а препускаха горе по височината, за да ме погнат надолу по речната долина и по този начин да ме накарат да вляза право в ръцете на техните другари.

А това бе твърде опасно за мен, още повече, че както видях, теренът никак не беше благоприятен. Докато те яздеха по равния прав хребет на планинската верига, аз бях принуден на няколко пъти да заобикалям сипеи по склоновете на възвишенията, което твърде много ме забавяше. Конят ми сякаш разбираше, че сега е моментът да покаже бързината си и така препускаше, че бях убеден в успеха на бягството си.

Ала това убеждение не трая дълго. Пронизителен всеобщ радостен рев събуди в мен предположението, че кавалеристите са забелязали нещо, което ги поставяше в по-изгодно положение. Огледах се. Наистина! Ей там долу от лявата ми страна се появиха конници, изскочили от крайбрежния храсталак. Майорът беше намерил хората си и им беше наредил да прекосят реката. Видяха ме. Видяха и своите другари и им отговориха със същите силни, ликуващи крясъци. Бях се озовал в положение, за което обикновено твърде изразително казваме, че не е розово. Зад гърба ми беше мочурът, вляво реката и четиридесет кавалеристи, а вдясно —

планинската верига и десетина войници. При това първата група не препускаше успоредно с мен, а ме беше изпреварила. Тези конници бяха преплували реката не долу, в околността на бивака, а доста по-нагоре. А най-лошото беше, че в момента те се насочваха леко надясно, докато другарите им се спускаха отгоре наляво. Продълженията на мислените линии от тези две посоки образуваха остър ъгъл и явно щяха да се срещнат там, където се намираше ранчото, което бях забелязал на идване, когато прехвърлихме хребета на височината.

Спасение можех да намеря само напред. Назад не биваше и не можех да се връщам. Успеях ли пръв да достигна ранчото, имах надежда да се измъкна. Не че очаквах да намеря закрила в самото ранчо, не. Там щяха да ме обсадят и положението ми никак нямаше да се подобри. Но според изчисленията ми двата отряда щяха да се срещнат точно там. Изпреварех ли ги, нямаше как да ме обградят. Ето защо се налагаше да препускам с най-голямата възможна бързина. От долу и от горе двата отряда продължаваха бясната гонитба. Тези типове въртяха болата над главите си и ревяха като индианци. Бяха убедени, че няма да им се изплъзна. Ако носех със себе си карабината „Хенри“, сигурно никой от тези негодници нямаше лесно да се приближи на такова разстояние до мен, че да ме достигне болата му. Но какво ли можеха да ми помогнат в случая двата мизерни револвера?

Изправих се на стремената, за да облека коня. Потупах го и го погалих по врата. Разбра ме. И той беше възбуден от крясъците и напегна всичките си сили. Бавно, но сигурно започнах да печеля преднина. Кавалеристите го забелязаха. Завикаха и заудряха конете си, но напразно! Оглеждах терена много внимателно, използвах и най-малкото предимство, за да си спестя и една крачка, и една педя от пътя, и... това ми донесе успех. Двата отряда продължаваха да се приближават към мен, но отстрани, докато аз постепенно изскачах все по-напред. Десетината кавалеристи бяха вече поизостанали. Групата на четиридесетте ездачи се движеше успоредно с мен, а само преди малко имаше значителен аванс. Ликувах, но не шумно, а вътрешно. Наближавах ранчото. Имах чувството сякаш някой го тикаше към мен. Ала конниците от лявата ми страна бяха вече толкова близо, че кажи-речи можех да разпозная лицата им. Те решиха да си опитат късмета с металните топки. Пет, шест, че и повече бола полетяха към мен, но не ме достигнаха. А само след малко бях вече толкова далеч пред тях, че изглеждаше невъзможно да ме догонят. Бях спасен, или по-скоро мислех, че съм спасен.

Ранчото не беше голямо. Белите му зидове блестяха ослепително и се виждаха отдалеч, а сенчести дървета надвесваха клони над покрива му. Зидът, който ги обграждаше, беше дебел и доста висок, ала върховете на непроходимия кактусов плет стърчаха над него. В зида се виждаше широка порта. Пред нея стояха двама мъже и няколко жени. Още отдалеч бяха забелязали странното надпрепускане — този лов на хора — и бяха излезли, за да разберат какво става. Единият от мъжете бе облечен като духовник. Когато видя, че моят бясно препускащ жребец приближава и се кани като вихрушка да прелети покрай портата, този човек пристъпи напред и разпери ръце, сякаш искаше да го спре, и извика:

— Стойте! Отивате към гибел!

Нима човек от неговото съсловие можеше да ме лъже? Сигурно не! Огледах се назад. Преследвачите ми бяха толкова изостанали, че спокойно можех да пожертвам половин минута. Наистина, не успях да спра коня си така бързо. Насочих го настрани, описах лека дъга, върнах се, укротих го точно пред портата и попитах:

— Към гибел ли? Защо?

— Бягате от тези хора, нали?

— Да.

— Имате ли някаква вина?

— Абсолютно никаква. Никому не съм сторил и най-малкото зло. Аз съм честен човек, немец, който все още не е...

— Немец ли? — възкликна една от жените. — Тогава влизайте, влизайте, земяко! Бързо, бързо! Ей сега ще изфучи някоя бола!

Действително една хвърлена по мен бола падна само на двайсетина крачки, като топките ѝ се отърколиха на още два-три метра по земята. Смуших с пети коня в слабните и той с един скок прелетя през портата и се озова в двора. Мъжете и жените със съвместни усилия бързо затръшнаха двете крила на вратата. После я подлостиха с две дебели греди.

Дворът не бе особено голям. Къщата граничеше с него със своята тясна страна. До лицевата стена на постройката оставаше място за една яка врата от дебели талпи, която — както забелязах едва по-късно — водеше към голямо, заобиколено от кактусова ограда място, където имаше стадо говеда. Там затваряха злонравните животни, които не можеха да оставят да пасат свободно в откритата равнина, ако не искаха да се стигне до някое нещастие.

— Значи сте немец, така ли? — попита ме жената на родния ми език. — Колко се радвам, че успяхме да ви спасим!

— Благодаря ви за голямата услуга, която ми направихте. Но за съжаление спасението ми е само временно, а вероятно с оказаната ми добрина самите вие ще се изложите на опасност.

— О, не. Брат Иларио е тук, а тогава за нас не може да има опасност. Сигурно го знаете!

— Нищо не знам, защото не го познавам. Едва от четири дни съм в страната и...

Бяхме прекъснати от силен конски тропот, глъчка, ругатни, викове и удари по портата.

— Отворете, отворете! — закрещяха отвън. — Иначе ще разбием вратата!

Тогава отчето се приближи до мен и ме попита:

— Сеньор, моля ви най-искрено да ми кажете дали ви преследват заради някакво престъпление или простъпка. Ако е така, ще се опитам да посреднича. Но ако сте невинен, тогава ще ви защитаваме. В такъв случай сте под закрилата на Бога и можете да очаквате от нас помощ във всяко отношение.

— Най-тържествено ви давам дума, че съм напълно невинен.

— Това ми стига, сеньор.

— Ще ви разкажа защо искат да ме заловят.

— По-късно, по-късно! Нека най-напред поговорим с тези буйни хора.

Отецът беше човек с висок ръст и кокалеста фигура. Той носеше широкопола черна филцова шапка, дълга едноредна връхна дреха от черен плат, стигаща до глезените му, над чиято твърда колосана яка се виждаше белият ръб на ризата. Краката му бяха обути във високи ботуши с обичайните за страната шпори с големи колелца. При други обстоятелства бих се учудил, че редом с ножа от кожения колан, опасал стройната му талия, стърчаха и дръжките на два револвера с голям калибър. Въпреки кокалестото телосложение лицето му имаше почти нежни черти и необичайно благо изражение, към което чудесно подходяха неговите големи, сини очи. Как ли да си обясни човек съчетанието от подобно войнствено снаряжение и по детински чистия, приветлив израз на лицето му?

В портата имаше дупка за наблюдение с четвъртита форма и големината на две човешки длани, която бе затворена с капак. Отецът я отвори, погледна навън и попита:

— Какво искате, сеньори?

— Да влезем! — отговори му заповеднически глас. Познах, че беше майорът.

— Що за хора сте?

— Ние сме от националната гвардия и аз съм майор Кадера.

— Тъй! А защо настоявате тъй буйно и невъздържано да влезете при нас?

— Защото искаме да ни предадете беглеца, на когото дадохте убежище. Той е осъден на смърт, но избяга малко преди екзекуцията.

— Защо беше осъден?

— Заради убийство, метежничество и държавна измяна.
— А кой го осъди?
— Военнополеви съд.
— От кой гарнизон?
— Мътните го взели! Стига сте ни разпитвал, сякаш сме хлапета! Не съм свикнал на подобно нещо.
— А аз съм свикнал да обмислям всяка работа от всички страни. Щом става дума да ви предадем един беглец, най-напред трябва да разбера дали имате право за такова искане.
— Имаме, понеже самите ние го осъдихме.
Съвсем за кратко отецът замълча. Навярно подробно оглеждаше мъжете. После отново се обади:
— Самите вие сте конституирали военен съд? Хм! Пак ще поговорим за това. Но първо искам да разпитам чужденеца, за да чуя и неговото мнение по този въпрос.
— По дяволите! Нима ще трябва да чакаме тук, докато той ви засипе с куп лъжи? Нямаме нито време, нито такова желание. Ако не отворите незабавно портата, ще я разбием!
— Ще се защитаваме!
— Опитайте, де! Ние сме петдесет кавалеристи и няма много-много да му мислим. Ще подпалим не само портата, но и цялото ви ранчо.
— Бъдете по-сдържан, сеньор! Тук няма хора, които можете да сплашите. И сам да съм, пак няма да ме уплашите.
— Аха! Тъй ли? Че кой сте, щом се пишете такъв голям герой?
— Аз съм брат Иларио.
— Значи отче! Тъкмо такъв ни трябваше! От един поп и кокошките не бягат, а ние пък още по-малко. Ако не ни предадете незабавно беглеца, ще атакуваме!
— Първо чуйте, че тук аз съм комендант.
— Едно отче комендант на такава крепост?! Ама че забавно. Да се пръснеш от смях! И с какво ще се отбранявате?
— Най-напред с моето предупреждение. Тежко и горко на онзи, който посмее да посегне на този дом или на някого от жителите му! Тук има човек на смъртно легло.
— Туй хич не ни интересува и изобщо няма да ви питаме вас... вас... вас, отец Иларио!
— Е, тогава нека ви кажа, сеньор, че освен това име имам и друго. Тук-там ме наричат и брат Хагуар.
— Брат...Ха...гуар! — заекна майорът, явно изплашен. Нямаше как да видя лицето му.
Пред портата се възцари пълна тишина. А отецът се обърна към мен и каза:
— Тук сте в безопасност, сеньор. Тези хора се страхуват от мен!

Глава 3

Брат Хагуар

Всичко, чуто дотук, ме учуди немалко. Откъде и защо бе получил такова име този странен човек, в чието лице предполагах, че виждам уважаван член на някое мисионерско дружество? С какво го беше заслужил? Ягуарът е най-опасният хищник на Южна и Средна Америка. Щом един Божи служител е получил от населението подобно име, то затова сигурно има някакви причини. Хагуар! Ягуар! Нима тази дума хармонираше с израза на благодетел и нежност, който правеше безбрадото му бледо лице толкова привлекателно? Подозирах, че съм изправен пред някаква изключително интересна тайна.

Начинът, по който отецът бе разговарял с кавалеристите, издаваше голямо безстрашие и самочувствие, та дори и нещо войнствено. А когато се обърна към мен, в очите му видях да горят толкова особени пламъчета, сякаш бе готов да се разправи дори и с най-силния и най-опасен неприятел. Преди да се отдалечим, той подвижна към портата:

— Чакайте тук! След половин час ще ви уведомя как стоят нещата. Но ако някой дръзне да се държи враждебно, ще си има работа с брат Хагуар. Не го забравяйте!

Дупката за наблюдение бе затворена. Още от самото начало аз бях слязъл от коня и не бях престанал да го галя и милвам, защото беше изпълнил дълга си.

Отецът забеляза това. Подаде ми ръка и каза:

— Сеньор, поздравявам ви с добре дошъл. Отнасяте се толкова нежно с коня си! Тук това е голяма рядкост и съм убеден, че сте свестен човек. Елате да отидем в стаята!

Той отвори тясна вратичка, през която влязохме във всекидневната. Тя беше по-висока от обикновено, а таванът ѝ бе направен от дъски. По стъклата на прозорците нямаше нито едно петънце, а обикновените маси и столове, както и подът, блестяха от чистота. Това ми даде чувството, като че си бях в родината. До вратата висеше съд със светена вода — нещо, което през тези няколко дни никъде не бях виждал, макар че официалната религия в Банда ориентал е католическата. Отсреща на стената бе окачено огледало, а от двете му страни имаше не лоши репродукции на картини с маслени бои — Матер Долороса и Спасителя с трънения венец, наместо корона. В ъгъла се издигаше голяма кахлена печка, а зад нея, на мястото, наричано в някои области на Германия „ада“, бе поставено старо канапе, тапицирано с кожа. Струваше ми се, сякаш съм попаднал в селска стая някъде из Тюрингия или Бавария. А също както жилището, тъй и собствениците му много ми напомняха уюта на домашното огнище в отечеството ми. Жената, поздравила ме най-сърдечно, бе, може би, на около четиридесет години. Мъжът ѝ бе с десетина години по-възрастен от нея. И двамата бяха облечени приблизително както хората от Фихтелгебирге. Лицето ѝ имаше открито и будно изражение, но в чертите му се четеше и малко тъга. Мъжът беше възпълен, с добродушен вид и приличаше на човек, който може да каже за себе си следното: „Не съм богаташ, но имам каквото ми е необходимо и дори всяка седмица спестявам по два гроша“. Другата жена, която също бе стояла навън пред портата, се числеше към прислугата и бе от индиански произход. Тя не остана при нас, а излезе през една друга врата. Тракането на чинии и други подобни шумове издаваше, че там се намира кухнята.

И тъй, в стаята бяхме само четирима. Докато двамата домакини подреждаха столовете около масата, отецът се обади:

— Сеньор, вече знаете името ми. Ще трябва да ви кажа и името на нашия ранчери, за да знаете при кого сте отседнал. Попаднал сте при двама ваши земляци, при сеньор и сеньора Бюргли.

— А-а, значи идвате от Швейцария, така ли? — попитах ранчерото. — Името ви го издава.

— Предложението ви е вярно.

— И сеньората ли е швейцарка? — продължих аз на испански, понеже не допусках отчета да разбира немски.

— Не е. Тя е от Тюрингия и по-точно от околностите на Арншат — гласеше отговорът.

— Това ме изненадва. Швейцарците в Банда ориентал не са чак такава рядкост, но не съм очаквал да срещна тук, край Рио Негро, една тюрингийка, и то тюрингийка, която ми спасява живота!

— О, не преувеличавайте, сеньор! — обади се тя.

— Никак не преувеличавам! Ако някоя бола беше препънала коня ми, с мен бе свършено. Щяха да ме разстрелят.

— За държавна измяна ли?

— Да, а също и за убийство. Но съвсем случайно аз бях онзи, който бе замислено да бъде убит.

— Ще ми се разсърдите ли, ако ви помоля да ни разкажете преживелиците си?

— О, не! Имате пълно право да ги чуете.

Запознах ги с приключенията си през тези няколко дни от мига, когато бях слязъл от кораба. Изслушаха ме много внимателно. Когато свърших, брат Хагуар каза:

— Странно! Не всеки има щастието или нещастieto за толкова кратко време да преживее толкова много като вас, сеньор. Вие наистина се намирате в смъртна опасност.

— Да знаех само кой изпрати по петите ми тези озверени хвърлячи на бола!

— Може би ще успеем да разберем!

— Подозирам, че е Риксио.

— И аз. Впрочем понеже нямате намерение да се бавите тук, а искате по-бързо да продължите пътуването си, може да ви е съвсем безразлично кому дължите това опасно приключение. Важното е да се измъкнете от него здрав и читав.

— Няма да е лесно.

— Надявам се, че ще успея да ви помогна.

— Мисля, че те ще чакат отвън, докато напусна ранчото.

— Тогава останете тук, докато изгубят търпение!

— Хубаво ще е да го направите! — подкрепи го сеньората. — Така ще ни доставите голяма радост, макар че сега домът ни е потънал в печал.

— Ах да, умиращият, нали? — попитах аз. Лицето ѝ помръкна.

— Той ми е чичо — тихо каза тя. — Не го ли чувате в другата стая?

Наистина, неколkokратно бях доловил слаби стенания, обаче не им бях обърнал внимание.

— Много ли е болен? — попитах аз.

— И телесно, и душевно — отговори тя. — Тялото му не може да оздравее. Отредено му е да живее само броени дни, а може би дори часове. И все пак другото заболяване е още по-тежко, понеже той не иска да допусне при себе си лекаря и не желае и да чуе за някакво лекарство.

— Всичко това е много тъжно. Може би не е вярващ?

— Всъщност не е така. Изглежда нещо много силно го потиска, някаква вина или друго тежко бреме, от което му се иска да се освободи преди смъртта си, но му липсва кураж. Дълго се е скитал из Запада и в планините. Не знаем с какво се е занимавал там. Каза, че е правил разкопки, за да търси допотопни животни. През годините е успял да събере малко състояние, с което ни купи това ранчо. Почти цялата година прекарва в Кордилерите и само понякога идва да си почине за някоя и друга седмица. Когато този път дойде при нас преди почти два месеца, външният му вид ни изплаши. Приличаше на жив труп. От тогава не е излизал от стаята си и сякаш е самата смърт. Добре знае, че скоро ще умре.

— Тогава положете всички усилия да го накарате да облекчи сърцето и съвестта си! От това зависи неговото душеспасение!

— Прав сте, сеньор — обади се отчето и ми стисна ръката. Но той не можа да продължи, защото отвън пред портата се вдигна страшна дандания. Ранчерото грабна пушката си, която висеше на стената, ала брат Хагуар каза:

— Оставете, сеньор Бюргли! Навярно оръжията няма да са ни нужни. Мисля, че ще успее да укротя тези хора. Но можете да ме придружите.

Излязохме на двора. Конят ми вече не се виждаше. Един пеон го беше отвел към другата страна на къщата, където се намираше неголямо пасище за коне, също обградено от кактусов плет. Отвън то бе непристъпно, както и мястото, определено за говеда, за което вече стана дума. По портата яростно се блъскаше, а двайсетина гласа крещяха един през друг, настоявайки да бъдат пуснати в двора. Отецът пак отвори дупката за наблюдение и отвън веднага настъпи тишина. Тогава майорът отново заговори:

— По дяволите, докога ще чакаме? Измина много повече от половин час!

— Щом нямате време да чакате, продължавайте по пътя си!

— Ще продължим, но не и без немца! Предайте ни го!

— Тая няма да стане.

— Божи човече, не берете грижа за земните дела! Тръгнал съм за моя гарнизон. Там ме очакват и съм принуден най-сериозно да ви помоля да не ни задържате повече.

— Че кой ви задържа, сеньор? Продължете ездата си колкото можете по-бързо! Така ще направите голяма услуга и на нас, и на много други хора!

— Но не и без немца!

— Няма да ви го предадем. Той е под моята специална закрила!

— Хич не ме интересува закрилата ви и изобщо не я признавам — продължи майорът. — Давам ви още пет минути. Не изведете ли дотогава чужденеца навън, ще видите как сами ще си го вземем!

— Сеньор, само ще отидете на гибел!

— Охо! Да не си мислите, че е в голяма безопасност при вас, само защото сте духовник? Я не си въобразявайте такива неща. Вашият сан ни е напълно безразличен. Ако ни оказвате съпротива, ще ви смачкаме, както и всеки друг!

— Значи говорите най-сериозно! Е, опитайте се! Ще ви дам тази възможност.

Той затвори дупката и посегна към двете греди, подлостили вратата. Отхвърли ги така, сякаш бяха моливи. Отецът несъмнено притежаваше великанска сила. После отвори двете крила на портата колкото можеше по-широко. Така ние получихме възможност да погледнем навън, а кавалеристите — в двора. Кръстосахме погледи.

— Ето го онова псе, което ми счупи сабята! — извика майорът. — Дръжте го, хора!

Той се беше променил напълно. Докато бях негов пленник, офицерът действително се бе отнасял към мен учтиво. Но сега беше станал безцеремонен. Беше намерил pistolетите си. Стиснал във всяка ръка по един от тях, той пристъпи към отчето. Хората му колебливо го последваха. Изправил гордо снага, брат Хагуар стоеше в средата на отворената порта.

— Назад! — заповяда той.

Кавалеристите се спряха. Но майорът не се подчини, а продължи да върви напред.

— Назад, или...! — повтори отчето, като повелително вдигна ръка. Този път и офицерът се закова на място. Не можах да виждам лицето на брат Хагуар, но изглежда в изражението му имаше нещо, което накара майора да се стъписа. Той не се осмели да мине покрай него, ала все пак разгневено извика:

— Е, добре без разрешение няма да прекращвам прага на чужда къща. Но тъй като не желаете да ми предадете немца, тогава нека набързо приключим тази работа. Екзекуцията ще се състои тук веднага, на място!

Той вдигна ръка, за да се прицели с pistolета в мен.

— Стой! Свали оръжието! — прогърмя гласът на отчето.

Майорът се стресна. Отпусна ръка, но изглежда го досрамя, защото отново вдигна пистолета срещу мен и каза:

— Ами! Няма да позволя никой да ми заповядва, а още по-малко пък някакъв си поп. Този немец трябва да отиде в ада...

Той не можа да продължи, понеже в същия миг остана без пистолети. Отецът светкавично ги изтръгна от ръцете му и ги запрати в двора. После сграбчи майора за двете ръце, силно ги притисна към тялото му, вдигнато като кукла и го внесе вътре. Близко до портата имаше кирпичена пейка. Той сложи майора да седне на нея и му кресна:

— Тук ще останеш, човече! Опиташ ли се да станеш, ще си поговорим по съвсем друг начин!

После се върна при портата, затвори я и я подлости пак с две греди, без някой от кавалеристите да дръзне да му попречи. Майорът седеше на мястото си покорно и неподвижно като дете. Успях да забележа къде се криеше властта на брат Хагуар над хората — в очите му. Те бяха придобили такъв особен блясък и такъв поглед, че е напълно невъзможно да бъдат описани. Ето че този загадъчен човек отново пристъпи към пейката, скръсти ръце на гърди и каза:

— Желанието ти е изпълнено, сеньор. Пуснахме те да влезеш а тук до мен виждаш чужденеца, за чието предаване толкова настояваше. Кажу каквото имаш да ми казваш, защото нямам време дълго да се разправам с теб!

— Това не ме засяга! — яростно изръмжа майорът. — Ще остана в ранчото, докато искам.

— Или по-скоро докато аз искам! Защото щом желанието ми да те гледам тук изчезне, ще те изхвърля навън през зида. Гледай, горе-долу ей така!

Отецът го хвана през кръста, вдигна го нагоре и го засили насам-натат с такава мощ, че майорът ужасено изкрещя:

— Dios mio!³³ Нима искате още сега да ме изхвърлите, сеньор? Тогава предпочитам сам да си отида!

— Ако си решил да го направиш, ще побързам да ти обясня, че нито можеш да останеш, докато си искаш, нито ще ти позволим да си тръгнеш, когато пожелаеш. Откакто те сложих да седнеш ей тук, на тази пейка, ти нямаш повече собствена воля, понеже си наш пленник.

Майорът изплашено втренчи поглед в лицето му, а после скочи на крака и извика:

— Какво ви прихваща, та ме обявявате за ваш пленник? Какво право имате?

— Същото право, каквото имавте и вие да плените този немски сеньор заедно с неговия спътник — а именно правото на по-силния. Ще добавя, че нашето право има далеч по-големи основания, отколкото вашето. Двамата сеньори не са ти направили нищо лошо до момента на тяхното пленяване. Но преди да те вкарам в двора, ти ни заплаши с пистолетите си и с подпалване на ранчото.

— Сеньор, аз съм майор и в най-скоро време ще стана полковник!

— Това ми е напълно безразлично. Ти опозори и униформата, и чина си. Заловил си две цивилни лица и си искал да езекутираш едното от тях. Значи си се наел едновременно с ролята и на полицаи, и на палач. Ако си мислиш, че това е съвместимо с офицерското ти звание, то аз решително съм на друго мнение. Впрочем твоят чин не ме внушава ни най-малък респект, защото сабята ти е счупена, а както е известно, това минава за най-голямата обида, която може да бъде нанесена на един офицер.

— Сеньор! — избухна майорът и сви юмруци.

— Мълчи! Бъди по-сдържан и благоволи пак да си седнеш на мястото! Можеш да ставаш само когато ти позволя, защото тук има само една воля и тя е моята.

Той го натисна да седне отново на пейката. Майорът явно не знаеше дали да се гневи или да отстъпи. Първото би било неразумно, а второто би накърнило честта му.

Той съвсем не правеше впечатление на решителен и стегнат кавалерийски офицер. Целите му панталони бяха мокри, а от куртката му липсваше голямото парче, което бях откъснал.

— Но какво мислите да правите с мен? — попита той.

— Ще те осъдим съобразно извършените от теб престъпления: закана за отнемане живота на човек и също тъй закана за опожаряване на този дом.

— Мътните го взели! Вие да ме осъдите... мен?

— Разбира се. Между другото ще те помоля да избягваш подобни думи и проклетия като последното! Дължиш ми го.

— Но какво ви прихваща? Искате да бъдете мой съдия, така ли?

— Ами да! Защо не?

— Нямате абсолютно никакво право!

— Имам поне същото право, което и ти си си присвоил днес, когато си конституирал военен съд. Запознат съм с правните норми и разпоредби в тази страна и много добре знам, че си си позволил превишаване на властта. Всъщност по-точно това е превишаване на права и акт на насилие, за което ще бъдеш сурово наказан в случай че ние, двамата засегнати, се оплачем.

— Сеньор, не забравяйте с кого разговаряте! Вече ви казах името и чина си!

— Най-искрено ти казвам, че изобщо не ти вярвам.

— Мътните го... исках да кажа... мм, да, какво исках да кажа? Това, което доловиха ушите ми, е толкова нечувано, че се питам дали правилно съм чул!

— Тогава ще го повторя: не вярвам, че си онзи, за когото се представяш.

— Сеньор, знаете ли каква обида изрекохте?

— Навярно изобщо не е обида. Армията на Банда ориентал не възлиза на стотици хиляди военни. Не е чак толкова голяма, че да е невъзможно да запомниш имената на нейните щабни офицери. Мога да се похваля, че знам имената на всички тези господа. Но между тях няма никакъв майор Кадера.

— Тогава сте недостатъчно осведомен!

— Моля, моля, когато се осведомявам, правя го достатъчно добре. Но ми е известно името на някой си сеньор Енрико Кадера. Той е аржентински политикан, за когото са ми разказвали, че в момента набира войска с някаква все още неизвестна цел. Вербувал новобранци по бреговете на река Уругвай и — както казват — бил дръзнал на няколко пъти дори да навлезе в районите от тази страна. Но по много странен начин точно тогава собствениците на стада из местностите, почетени с неговото присъствие, понесли значителни загуби — били им отвлечени много коне.

Майорът хвърли боязлив поглед на отца и му отговори:

— Нищо не съм чувал за този човек. Не го познавам.

— Какво? Ти като майор не си чувал нищо за един такъв политикан? Би било много чудно. Ако наистина си щаб-офицер, би трябвало непременно да си осведомен, че заради Енрико Кадера по бреговете на Уругвай е изпратена войскава част, за да попречи на подобни посегателства. Така че съмненията ми относно твоята самоличност стават все по-големи. Освен това се опасявам, че след разгласяване на днешните ти геройства едва ли ще се покриеш със слава.

— Но затова пък толкова по-голямо ще е наказанието, което ще ви тръснат! От само себе си се разбира, че ще ви изправя пред съдията!

— Дори сам ще ти помогна. Реших да изпратя вестоносец до Мерседес да доведе намиращата се там войскава част, за да ме арестува. И понеже това ще е за теб такова удоволствие, което е радост ще ти доставя, то ако се наложи, ще използваме и сила, за да останеш тук до пристигането на тези хора.

Майорът изгуби самообладание. Личеше си, че се изплаши.

— По дяволите! Няма да го направите! — извика той.

— Да не мислиш, че можеш да ме принудиш да се откажа от намерението си?

— Да. В краен случай моите хора ще атакуват ранчото и със сила ще ме освободят!

— Искаш да използваш сила, за да се измъкнеш оттук? Значи се страхуваш от нашата войска, така ли? С това ни даваш неопровержимо доказателство, че изказаното преди малко от мен предположение е вярно. Ти си предводител на разбойници, чиито действия са незаконни. Ела с нас в стаята! Веднага ще изпратя вестonosец, а ти ще имаш добрината да останеш в ранчото до завръщането му.

— Как може да искате подобно нещо от мен? Но ще ви покажа какво възнамерявам да правя, и то незабавно!

Той светкавично се изправи и се втурна към мястото, където лежаха двата му пистолета, хвърлени в двора от отца. Аз очаквах подобно нещо, с един скок го изпреварих и така го блъснах назад, че той шумно се простря на земята пред пейката. Това го накара да побеснее. Отново скочи на крака, яростно изруга и се нахвърли върху мен, обаче отецът го хвана за ръцете както преди, притисна ги към тялото му и насила го накара пак да седне на пейката.

— Виждаш, че нищо не можеш да направиш — каза той. — И тъй примири се със сегашното си положение! Всяка съпротива е напразна. Ти нямаш работа с хора, които се страхуват от някакъв си разбойник. Ще пожънеш плодовете на днешните си деяния заедно с твоите подчинени, защото ще сложим ръка и на тях.

— Че как ли ще направите? — попита майорът къде подигравателно, къде и малодушно.

— Ще ти обясня. Теб ще те затворим, а после ще подмамим хората ти в двора и ще пуснем при тях нашите торос и новильос, намиращи се ей там, зад втората врата. Убеден съм, че пред тези животни твоите храбри герилероси³⁴ ще направят съвсем други физиономии, отколкото рано сутринта пред двамата безобидни мъже.

Торо е стар бик с коварен нрав, който лесно налита на хора. Новильос наричат младите буйни полудиви бичета, противопоставящи се на всяко опитомяване. И двата вида са извънредно опасни, защото изпадне ли такова животно в ярост, което може да стане и при най-незначителния повод, после то не мирясва, докато врагът не изчезне от полезрението му, или пък не бъде унищожен. Ето защо заканата на отца не остана без резултат, още повече, когато добави:

— Или си мислиш, че твоите хора няма да се отзоват на поканата ми ли? Освен това има и едно друго средство. Те са слезли от конете и следователно не са подготвени за мигновено бягство. Необходимо е само да отворя предната порта и тази, дето води към обграденото място за добитък, и биковеите ще се втурнат навън. Ти познаваш тези животни и сигурно ще признаеш, че твоите хора несъмнено ще са загубени. Дали веднага да ти го докажа, господин майор?

Отецът се престори, че се кани да се запъти към портата.

— За Бога! — изплашено извика Кадера. — Та нали тези зверове ще се нахвърлят най-напред върху нас!

— Така е, но те добре познават ранчерото и мен, а ние двамата ще застанем пред немския сеньор, така че ще промушат с рогата си само теб. Съвсем не се шегувам, сеньор! Намираш се в голяма опасност. Няма какво друго да очакваш, освен войската от Мерседес и на всичко отгоре и дивите бикове. Много добре знаем как трябва да се отнасяме с разбойниците. Надявам се, че разбираш положението си.

— Не искам повече да си имам каквато и да било работа с вас и настоявам да ме пуснете да си вървя!

— Хм! Това желание е много лесно обяснимо и може би ще се съглася да го изпълня, но при условие, че те разменим срещу вашия пленник.

— Не съм съгласен! И бездруго ще трябва да ме пуснете. Нямате право да ме държите затворен тук.

— А ти имаш още по-малко право да държиш в плен сеньор Монтесо. Да не спорим. Различията в становищата ни ще се решат веднага, щом пристигне войсковата част от Мерседес. Сеньор Бюргли, имате ли сигурен човек и бърз кон?

— Разполагам и с двете — отговори ранчерото, останал до този момент ням свидетел на тази сцена.

— Тогава незабавно наредете да оседлят животното и изпратете човека при мен! Ще му дам да занесе няколко реда. Бунтовниците са пред портата, затова нека той се измъкне през задния отвор в кактусовия плет. Така няма да го забележат.

Бюргли се наклони да излезе от къщата. Но тогава майорът извика:

— Чакайте! Още две минути! Не се боя от войсковата част на Мерседес, понеже те са мои другари. Но заварят ли ме в сегашното ми положение, страшно ще се изложя. И тъй, съгласен съм с условието и ще ви предам Монтесо. Пуснете ме да отида при моите хора и ще ви го изпратя.

Отецът усмихнато поклати глава и отвърна:

— Сеньор, не ми се ще да уреждам въпроса тъкмо по този начин. Ще отворя портата, за да могат кавалеристите да те виждат и да разговаряш с тях. Ще им заповядаш да пуснат йербатерото. Щом той мине през портата, и на теб ще разрешим да излезеш навън. Така ще бъде изключена всяка нечестна постъпка от твоя или от наша страна. Мисля, че няма да имаш нищо против предложението ми, а?

— Съгласен съм.

— Добре! Но настоявам да ни дадеш честна дума, че после незабавно ще се отдалечиш с хората си и ще се откажеш от всякакви опити да ни навредиш. В това „ни“ включвам обитателите на ранчото, двамата сеньори, които бяха ваши пленници, както и самия себе си. И така, искам да положиш съответната клетва. Готов ли си да го направиш?

С голямо нежелание майорът даде съгласието си. Това ясно си личеше, ала той нямаше друг избор.

— Е, тогава ще отворя — обади се отецът. Той се отправи към портата, изтича гредите и широко разтвори двете ѝ крила. После се спря напред входа. Ездачите бяха слезли от седлата и се намираха непосредствено пред него. Монтесо бе обграден от тях и ръцете му бяха вързани. Аз бях застанал до майора и не го изпусках из очи. В този момент той трябваше да даде съответната заповед. Портата бе вече отворена, свободата му изглеждаше толкова близо. Струваше му се, че ще може да избяга, без да изпълни обещанието си. Изведнъж той се втурна напред към изхода, но не стигна далеч. С няколко скока го догоних и го хванах за ръката. Той направи опит да се отскубне, ала напразно.

— Насам, насам! — закрещя на хората си. — На помощ!

Блъснах го да падне на земята и там здравата го притиснах. Неколцина от кавалеристите понечиха да се отзоват на виковете му, но брат Хагуар им викна:

— Стойте си на местата! Кой ще дръзне да наруши заповедта ми?

Те отстъпиха. Съвсем сам отецът успя да обуздае петдесет мъже. Сякаш погледът му ги парализираше.

— Предател, подлец! — обърна се той към майора. — Искаш да минеш за офицер, а имаш толкова малко чувство за чест, че пет пари не даваш за думата си. Би трябвало да те накажа за това, но няма да го направя, а ще продължа да се придържам към нашето споразумение. Освободиш ли сеньор Монтесо, и ние ще те пуснем да си вървиш. Бързо решавай! Съгласен ли си?

— Да — скръцна със зъби той. — Оставете ме само да стана!

— Не — обадох се аз, притискайки с коляно гърдите му.

— Най-напред издай заповедта!

— Е добре, пуснете онзи тип да дойде тук!

Наложи се да повтори нареждането си, преди да го изпълнят. Развързаха ръцете на Монтесо и той влезе в двора.

— А сега искам и мен да ме пуснете! — каза майорът.

— Изпълних условията ви. Освободете ме!

— Това ще стане едва след като най-тържествено повториш дадената честна дума, че незабавно ще се махнеш оттук с своите хора и ще се откажеш от всякакви

враждебни намерения спрямо нас.

— Давам честната си дума! Веднага ще напуснем тази местност и няма да предприемаме нищо срещу вас.

— Добре! Искам да върнете и коня на йербатерото.

— Вземете го! Но бързо, та най-сетне да ме пуснете!

Монтесо сам доведе жребеца си и едва тогава пуснах майора, който пъргаво скочи на крака и тичешком излезе навън. Без да каже нито дума, той се метна на седлото и се отдалечи, последван от хората си. Отецът се оказа достатъчно предпазлив да изпрати подир тях един гаучо, който трябваше да ги следи отдалече и да разбере дали наистина щяха да си отидат или може би имаха намерение да ни поставят засада нейде по пътя за Естансия дел йербатеро. По-късно нашият съгледвач ни извести, че те са прехвърлили реката, а това бе сигурен признак, че нямаха желание да се занимават повече с нас.

Не без страх жената на ранчерото беше наблюдавала от всекидневната цялата сцена, но въпреки всичко все пак бе намерила и време да помогне на прислужницата си красиво да подреди масата с произведенията на нейната кухня. Когато влязохме вътре, ни поканиха да се нахраним до насита, което и направихме. При това естествено тема на разговор бе току-що преживяното. Монтесо беше най-силно разгневен от всички и докато ядохме ни разказа как се е опитал да избяга. Помогнал му подхвърленият от мен нож, ала преследвачите твърде бързо се лепнали по петите му. Наистина пришпорил коня си до края на възможностите му, но след като превалил хребета на възвишението, животното стъпило с единия си крак в заешка дупка и паднало, а самият той бил изхвърлен от седлото. Докато помогне на коня си да се изправи и пак да се метне на гърба му, Монтесо изгубил толкова много време, че преследвачите му се озовали вече в опасна близост. Били се разделили на две групи, за да го обградят отляво и отдясно. Всичко това забавило решителния момент още за някоя и друга минута, тъй че той успял да измине немалко разстояние. Но най-сетне те започнали да хвърлят по жребеца му опасните метални топки и успели да го съборят. Монтесо си бил наумил да се защитава, обаче разполагал само с ножа, докато противниците му били въоръжени с дълги копия и затова той все пак променил решението си и предпочел да се предаде. На връщане негодниците ме забелязали и незабавно ме погнали като дивеч.

— Но защо ме спряхте и ме накарахте да вляза в двора? — попитах аз отца. — Защо ми извикахте, че иначе ще отида право към гибел?

— Защото отвъд ранчото на пътя ви щеше да се изпречи една малка река, която нямаше да можете да прескочите. Недалеч тя се влива в Рио Негро.

— Е, ами щом успях да се прехвърля през тази река, то сигурно по-малката нямаше да ме спре.

— О, не е така. Бреговете ѝ са много мочурливи. Щяхте да затънете и да попаднете в ръцете на преследвачите си. Само на някои места има тесни пътечки, по които е възможно преминаването ѝ, но вие не ги знаете. Е, нали все пак се избавихте.

— Да, поне засега. Нямам никакво доверие на тези типове. Вярно, предводителят им ни даде честна дума, че повече няма да предприема никакви враждебни действия срещу нас, обаче не ми прилича на човек, от когото може да се очаква да удържи на обещанието си. Много ми се иска самият аз да се спусна по брега на реката, за да се уверя, че действително са си отишли.

— Само ще си губите времето. Останете спокойно тук! Вече сте в пълна безопасност. Тези хора съзнават, че са разкрити. Земята просто им пари под краката и сигурно ще побързат да се озоват отвъд река Уругвай.

— Значи ги смятате за аржентинци?

— Да. Прехвърлили са се насам, за да реквизират — тоест да крадат — коне. Не ми се вярва да се заблуждавам. Сега те сигурно очакват да извикаме войска от Мерседес. Ето защо безпокойството за собствената им безопасност ще ги накара да офейкат колкото могат по-бързо.

В този миг от съседната стая доловихме вик. Отецът стана и отиде в нея. След няколко минути се върна и ми каза, че чичото искал да ме види. Болният чул, че се е случило нещо необикновено и попитал какво е то. Щом разбрал, че в ранчото се намира някакъв немец, той настоятелно пожелал да говори с него, понеже освен от устата на своите роднини дълго време не бил чувал немска реч.

— Направете му тази услуга, сеньор! — помоли ме отецът. — Почти постоянно клетникът се намира в плен на мрачни мисли. Терзае го някаква душевна мъка и досега не ми се е удало да го накарам да се отърси от нея. Може би вие ще успеете да облекчите страданията му.

— Не ми възлагайте подобни надежди. Убеден съм, че ще останете разочарован.

— О, аз изобщо не искам от вас да му говорите като някой духовен пастир. Но от опит знам какво въздействие може да окаже една неочаквана среща със земляк, още повече върху болен човек. Новината, че при нас се намира един немец, го изтръгна от неговия унес. Малко му остава да живее. Дори се опасявам, че съвсем скоро ще издъхне. Когато почука смъртта отварят се и най-здравно заключените сърца. Някакси изпитах чувството, че той желае да ви види не само защото сте негов сънародник.

Естествено аз изпълних желанието на болния. Отидох в съседната стая. Тя представляваше онова, което сме свикнали да наричаме „гостна стая“. Беше по-добре мебелирана от другата. Там видях дори хармониум. Той бил първата награда на организирана в Монтевидео лотария с благотворителна цел. Ранчерото случайно бил в града по това време, купил си няколко лотарийни билета и спечелил този музикален инструмент. И ето че сега той украсяваше стаята като луксозна мебел, понеже тук никой не умееше да свири на него.

Моят сънародник лежеше на чисто застлано легло. Очите му бяха дълбоко хлътнали, страните му — изпити. Високото му чело преминаваше направо в напълно гол и лъскав череп, а устните на почти беззъбата му уста бяха силно хлътнали. Това придаваше на лицето му вида на мъртвешка глава. Изглеждаше така, като че всеки миг може да издъхне.

Той не отговори веднага на поздрава ми, а най-напред неспокойният му поглед изпитателно се плъзна по лицето ми. Може би той сметна, че намери там онова, което търсеше, защото след като се приближих до леглото му, той ми протегна за поздрав и двете си сякаш мъртвешки ръце и, опитвайки се да се усмихне, каза:

— Добре дошъл, сеньор! Естествено не идвате с кой знае какво удоволствие при един умиращ човек, но ми се иска нещо да ви попитам. Ще ми отговорите ли точно онова, което мислите?

— Разбира се! Ще ви дам един напълно искрен отговор. Можете да разчитате на това.

— Най-сърдечно ви моля за такъв отговор. За мен той е от огромно значение.

Болният говореше бавно и почти само шепнешком. Дишаше тежко. Подпрях гърба му с няколко възглавници, за да се облекне по-удобно и изглежда това положение го облекчи. Притеглих един стол до леглото му, но вместо да ми зададе своя въпрос, той пак взе да ме оглежда и ме гледа доста време така, сякаш искаше да надникне в най-скритото кътче на сърцето ми. Действително в погледа му се четеше страх и аз изпитах искрено състрадание към този клетник.

— Говорете смело — окуражих го аз. — Ще си представя, че съм най-добрият ви приятел и ще разговарям с вас като с такъв.

— Да, да, представете си го! Ще ми направите най-голямата приятелска услуга, каквато изобщо може да съществува, а аз ще ви имам пълно доверие.

След тези думи той склочи ръце и продължи:

— Сигурно ще умра. Знам го, чувствам го. Ще си отида от този свят, ще си отида, но душата ми е притисната от такава тежест, която не й позволява да отлети. Вие свободомислещ човек ли сте, или вярващ?

— Вярващ, но всъщност и свободомислещ, понеже съм убеден, че човешкият дух може да се почувства свободен само чрез вярата.

— Тогава сте тъкмо човекът, от когото се нуждая. Какво мислите за клетвата?

Въпросът му бе твърде странен. Дали му тежеше някаква положена клетва? Дали беше дал някакво свято обещание, което нямаше как да вземе обратно и това го караше да изпитва такъв страх пред смъртта? Не му отговорих веднага и затова той добави:

— Навярно изобщо я отхвърляте?

— Не. Клетвата е свято обещание, при което призоваваш Бог за свидетел. Който го наруши, все едно извършва богохулство.

— Значи смятате, че клетвата трябва да бъде спазена при каквито и да било обстоятелства?

— Да.

Той отпусна ръце и въздъхна:

— И аз мисля така. Значи този товар ще продължава да ме притиска.

— А как положихте клетвата? Доброволно ли?

— О, не!

— Значи насила! Аз никога не бях позволил да ме принудят да дам подобна клетва.

— Даже и ако ви заплашат със смърт ли?

— Даже и тогава.

— И ще предпочетете да умрете?

— Хм! На този въпрос не може да се отговори така лесно. Възможно е страхът от смъртта да се окаже по-силен от волята. Всичко зависи от обстоятелствата. Във всеки случай преди да дам такава клетва ще рискувам и опитам всичко възможно, за да я избегна. И ако все пак се видя принуден да го сторя, ще смятам думата си за обвързваща само при условие, че съвестта ми не се разбунтува, и че моят обет не влиза в противоречие с Божиите закони, които за мен естествено стоят над човешките. Но ако с това обещание са ме принудили да извърша някакво прегрешение или престъпление, то аз няма да го смятам за обвързващо.

— Наистина ли сте на такова мнение?

— Да. Клетва, принуждаваща ме да върша грях, също представлява грях и то много опасен и голям грях. Който се колебае дали сам да се отърси от него или не, би трябвало да се обърне към своя духовен съветник, а той несъмнено ще му върне чистата и свободна съвест.

— Господине, облекчихте ми сърцето! — каза той и пое дълбоко дъх. — Станах свидетел на едно престъпление, а после злодеят ме нападна и ме принуди да се закълна, че няма да го издам дори и на смъртния си одър.

— Тогава е било някое тежко престъпление, така ли?

— Да, убийство. Един водач уби пътника, когото трябваше да преведе през Кордилерите. Пътникът беше духовник. Двамата идваха от Перу. Аз се намирах наблизо и станах свидетел на ужасното престъпление.

— Не можахте ли да го предотвратите?

— Не. Беше твърде късно. Жертвата лежеше на земята в последни издихания, а една стръмна скала ме отделяше от въпросното място.

— Нямаше ли как поне да изплашите убиеца? Да извикате?

— Не само че виках, ами ревах и крещях от уплаха. Той вдигна поглед към мен. Видя, че не мога да се спусна при него, взе да ми се присмива и довърши жертвата си. Гледката беше страшна.

— Нямахте ли пушка да застреляте този негодник?

— Имах, ала бях свършил барута. Побягнах с намерението да тръгна по петите на убиеца и да направя донесение в полицията, но той се е досетил за това и решил да ме пресрещне. Не бях достатъчно предпазлив. Тъкмо когато заобикалях една скала, той изскочи пред мен, повали ме на земята и допря дулото на пистолета си до гърдите ми.

— Не се ли съпротивлявахте?

— Разбира се, но бях твърде слаб. Бях се заблудил горе из оскъдната на живота пуна³⁵ и последният си куршум бях изстрелял по една викуня³⁶, ала без да я улуча. Няколкото дни глад и трудното, мъчително катерене из планините, ме бяха съсипали толкова, че едва ли имах силата на дете. Онзи тип сигурно щеше да ме убие, но се оказа... мой познат, дори някогашен мой спътник и другар.

— Не го ли познахте веднага?

— Не. Все пак разстоянието бе твърде голямо, за да различа чертите на лицето му. Познахме се едва след като ме затисна под себе си. Все пак се побоя да убие някогашния си приятел. Още от по-рано той ми беше задължен и затова ме остави жив, но при условие, че му се закълна да не го издам. Бях много отпаднал и то не само физически, ето защо положих тази клетва, която винаги ме е преследвала като измъчващ ме призрак.

Той млъкна изтощен. Беше говорил бавно и с чести паузи. Трябваше малко да си почине. Изповедта му ми направи дълбоко впечатление. Просто нямаше как да не се сетя за сендадора, за когото ми беше разказал йербатерото. Онзи сендадор беше тръгнал да прехвърля Кордилерите заедно с някакъв падре, от когото после наследил документите, понеже падрето умрял по пътя. Дали същият сендадор не е бил въпросният убиец? Пред Монтесо бях изрекъл вече подобни подозрения.

— Мога ли да науча името на този човек? — попитах аз.

Болният поклати глава.

— Или поне да ми кажете мястото и времето на престъплението?

Отговори ми отрицателно с повторно поклащане на главата.

— Успяхте ли да разберете защо е убил падрето? Дали е станало заради някакви документи, в които се е споменавало за потопени в някакво езеро съкровища или скрити в шахта съкровища от времето на инките?

Безкрайно изплашен, той протегна и двете си ръце към мен.

— За Бога, мълчете! — промълви болният. — Значи знаете, знаете го! Откъде, откъде?

— Това е по-скоро едно заключение, отколкото твърда увереност. Падрето се е канел да посети доминиканския манастир край Тукуман, нали?

— Той го знае! Всичко знае! — прошепна клетникът като на себе си.

— И убиецът е бил прочут планински водач?

— И това ви е известно, и това! Но, господине, трябва да признаете, че абсолютно нищо не съм ви казал, нито дума!

— Да, така е. Всичко ми беше известно предварително.

Той не помисли, че макар директно да не беше издал нищо, все пак беше направил косвено признание. За да не му дам възможност да се досети, аз бързо продължих:

— И това ли ви плаши толкова и ви създава такива тревоги? Драги приятелю, аз на ваше място отдавна вече да съм освободил душата си от тази тежест! Било е ваш дълг да се доверите на някой свещеник. И понеже не сте го сторил, сте извършил тежък грях. Тъй като тук няма друг свещеник, можете да поверите тайната си поне на брат Иларио. Той сигурно ще ви даде правилния съвет.

— Но дали имам това право, ето кое не ми е ясно!

— Имате го. Та нали цялата работа не е вече никаква тайна. Чухте, че и на мен ми е известна почти с всичките й подробности. Брат Иларио е много достоен човек. Ако го помолите за съвет, той сигурно ще запази тайната ви също както прави всеки изповедник. Но едва ли ще ви даде друг, по-различен отговор от моя.

Болният безмълвно се загледа пред себе си. След доста дълго мълчание най-сетне каза:

— Като ви слушам как говорите, не мога да не ви дам право. Но вие все още не знаете всичко. Сенда... онзи убиец, ми разказа и други неща.

— Няма значение. В случая изобщо не става дума за това колко и какво е трябвало да пазите в тайна. Най-важното е, че вашата клетва не ви задължава да мълчите. Близката смърт, която изглежда удвоява вашите съмнения и страхове, трябва да ви накара да бъдете откровен. Не говоря просто от моя гледна точка, а се поставям на ваше място и се вживявам във вашата мъка. Представям си, че съм във вашето положение и ви давам честната си дума, че щях да се доверя на брат Иларио.

Болният подръпваше одеялото с костеливите си пръсти, после главата му уморено клюмна настрани и той каза:

— Нека поразмисля.

— Направете го, драги приятелю! Но не забравяйте, че за всеки човек настъпва онзи тъй важен миг, когато вече не му остава никакво време за размисъл!

— Да, смъртта, смъртта! — въздъхна той. — Господине, вие боите ли се от смъртта?

— Не.

— Нямам предвид дали сте безстрашен човек или не, нямам предвид опасностите на земния живот, а онова, което ни очаква след смъртта.

— Разбирам ви. За покаяните се Ангелът на смъртта е Божи вестител на вечен мир, който връща заблуденото чедо при неговия Създател. Ала за закоравелия грешник Ангелът е ключар, който отваря портата за Страшния съд. Който според силите си е изпълнявал дълга си тук, на земята и, изпълнен с вяра, искрено е молил Бога да се смили над него заради извършените грехове, той спокойно може да склопи очи, защото Бог е вечната любов!

Той затвори очи, сякаш се канеше да приведе в изпълнение последните ми думи. Лежа така притихнал дълго, дълго време. Пръстите му конвулсивно подръпваха одеялото, а гърдите му тежко дишаха. Измина около четвърт час. Най-сетне той отвори очи и каза:

— Прав сте, прав сте! Ще попитам брат Иларио. Вървете да го повикате да дойде при мен!

Естествено аз изпълних желанието му и брат Иларио влезе при умиращия. Ние, другите, останахме във всекидневната може би около час без да разговаряме. Най-накрая брат Иларио се върна. Лицето му имаше сериозно изражение, ала кроткият му поглед излъчваше топлина. Той ми подаде ръка и каза:

— Болният иска да му доведем свещеник. Изпратете веднага човек до Монтевидео, за да може изповедникът да го завари още жив. Но поне съмненията и страхът са напуснали вече този клетник.

Естествено незабавно бе изпратен един гаучо да отиде до Монтевидео. След това брат Иларио продължи:

— Болният ме попита кога се каните да си тръгнете и ме накара да ви помоля поне днес да останете в ранчото.

— Но ние трябва да се върнем в Естансия дел йербатеро! — възрази Монтесо.

— Не, моля ви, останете! — обади се ранчерото. Жена му и брат му се присъединиха към неговата молба и аз с готовност реших да остана, ала Монтесо не го свърташе на едно място. Несъмнено хората в естансията бяха изпаднали в голяма тревога заради нас и той искаше да се върне, за да успокои близките си. Опитах се да го придумам да остане, ала напразно. Той настоя незабавно да тръгне и обеща по-късно пак да се отбие в ранчото. И бездруго по-нататъшният ни път от естансията минаваше оттук.

— Но, сеньор, сега този път е опасен — предупредих го аз. — Нали чухте, че нямам какво доверие на хвърлячите на бола.

— Ами! Те са вече толкова далеч оттук, че няма защо да мислим за тях.

— Не бих се заклел, че е така. Поискайте от сеньор Бюргли поне неколцина гаучоси, които да ви придружат докдето е възможно да ви бъде поставена засада.

— Съвсем излишно е. Впрочем слънцето се кани да залезе. Трябва да побързам и не мога да чакам гаучосите да се приготвят за път.

Но аз не отстъпих, докато той най-сетне се съгласи ранчерото да извика двама от своите хора. Скоро те потеглиха в тръс след като му обещах още на следващото утро да го последвам. Ала гаучосите се върнаха най-много след петнайсетина минути. Монтесо ги отпратил, понеже подобен ескорт бил всъщност обида.

Когато потегляше, аз излязох пред портата да го изпратя и няколко минути гледах подир него. Долу по брега на реката не се виждаше жива душа. Това ме успокои, но по-добре щеше да е, ако самият аз го бях придружил на известно разстояние. Тогава сигурно щях да забележа някои следи, по които можеше да се разбере, че завръщането му у дома все пак беше по-опасно, отколкото си мислеше.

Когато отново прекрачих прага на стаята, болният спеше дълбоко и спокойно. Обитателите на ранчото се бяха заловили с всекидневната си работа и брат Иларио ме изведе навън, за да ми покаже оградените пасища и корали, които бяха част от фермата. После двамата седнахме да пушим на пейката пред вратата. До този момент не бяхме споменали умирация с нито една дума. Брат Иларио не говореше и за себе си, макар че бях доста любопитен да науча нещо повече за личния му живот. Естествено избягвах да му задавам въпроси. Забелязах само едно — беше доста образован човек. Всъщност отначало разговорът ни се въртеше единствено около мен, моите приключения и по-нататъшните ми планове. Когато разбра кого възнамерявам да посетя в Тукуман, изненаданият Иларио попита:

— Сеньор Пена? Как сте се запознал с него?

— Преди две години се срещнахме в Мексико и тогава ми каза по кое време ще бъде в Тукуман.

— Точно така. Сигурно ще го заварите в града. Понастоящем наистина живее в Тукуман и се приготвя за нови пътешествия. Право там ли отивате?

— Не. Първо се каним да се отбием до Гран Чако.

— А-а, ето нещо което ме интересува, сеньор. Подобна среща е съвсем неочаквана, защото и аз мисля да се отправя към Чако, а после и към Тукуман.

— Наистина ли? Би било чудесно, ако можем да пътуваме заедно.

— Възможно е. Кога тръгвате?

— Съвсем скоро, само след няколко дни.

— Аз също. С голямо удоволствие ще се присъединя към вас, стига само да знам, че ще съм добре дошъл и за вашите спътници. С кого пътувате?

— Със сеньор Монтесо и още петима негови другари. Тези хора не само че няма да имат нищо против вашето присъединяване, но и сърдечно ще се радват.

— А какво ще търсят йербатеросите в Гран Чако? Та те могат да намерят предостатъчно чай и в други области, които са далеч по-малко опасни.

— Този път те не пътуват като събирачи на чай, а с друга цел.

— Навярно това е тайна, а?

— Всъщност, да. Нима Гран Чако наистина е толкова опасен район, както може да се заключи от думите ви, брат Иларио?

— Да. Е, за вас разбира се той едва ли ще изглежда толкова опасен. Който като вас се е бил срещу червенокожите от Северна Америка и се е изправял срещу тамошните диви животни, той сигурно ще гледа на Гран Чако с усмивка. Но там има не по-малки опасности, отколкото в саваната или в пустинята.

— Хищните животни ли имате предвид?

— Наистина, ягуарът не е бенгалски тигър, а пумата не може да се сравнява с африканския или с азиатския лъв, обаче и двете споменати животни са достатъчно опасни. Впрочем човек би трябвало най-много да се страхува от дивите индианци, които умеят да се промъкват безшумно като змии.

— И аз също умея.

— Малко се съмнявам, естествено без да искам да ви засегна.

— Тогава да се обзаложим. Трябва да е тъмно. Вие ще седите тук на тази пейка, а аз ще бъда отвън пред портата. Нощ е. Не появява никакъв вятрец и на човек му иде да се закълне, че може да чуе и най-незначителния шум. Въпреки това ще вляза в

двора и ще седна до вас. И ако не се допрете или блъснете в мен, изобщо няма да разберете, че до вас има някой.

— Сеньор, моите почитания към вас, ала в случая не ви вярвам!

— С времето ще ми повярвате, защото нали ще пътуваме заедно? Струва ми се, все ще ми се предложи случай да ви докажа, че нищо не съм преувеличил.

— Но как ще влезете в двора? Та нали портата е подлостена!

— Ще се прехвърля с помощта на ласото, като закача примката му някъде горе.

— Така не е невъзможно. Но това е единственото място, откъдето можете да влезете.

— Отвсякъде ще мина.

— И през кактусите ли?

— Да. Колкото и да са гъсти и бодливи. С ловджийския си нож ще прорежа дупка в кактусовия плет. Никое от вашите мачете не може да се мери с него по здравина и острота.

— Сеньор, тогава вие сте много опасен човек! Притежавате всички качества, за да вършите кражби с взлом. Но дори и да успеете да проникнете в двора, аз ще чуя приближаването ви.

— Да опитаме ли?

— Ще се провалите. Помислете само, че неминуемо ще доловя всяка ваша стъпка с тези огромни ботуши, колкото и да се мъчите да се движите безшумно.

— Не избързвайте! Вярно, че сега не се е възцарил непрегледен мрак, но все пак е вечер и е горе-долу тъмно. Ще се отдалеча надясно ей към онзи ъгъл. Сложете шапката си до вас, на мястото където седя в момента. Ще дойда и ще я взема, без да усетите!

— Добре, да видим! Убеден съм, че няма да успеете!

— Ще успея, макар че шапката може да бъде взета много по-лесно, ако собственикът ѝ нищо не подозира. Но естествено ще поставя условието да не я държите с ръка.

— Разбира се!

— Щом забележите, че съм тук и съм я взел, обадете се. Но не бива да посягате към шапката. От момента, когато се отдалеча, до края на опита ми нямате право да я докосвате. Обаче ако усетите присъствието ми и ми подвижнете, значи съм загубил играта.

— Добре! Става ми все по-интересно. Естествено ще съм нащрек и ще дебна както совата дебне полски мишки.

Той седеше от дясната ми страна. Аз станах от пейката и той сложи шапката си на мястото ми. Беше толкова тъмно, че не можеше да я вижда. Луната щеше да изгрее едва по-късно. И така шапката бе от лявата му страна, а аз се отправих към ъгъла на къщата, намиращ се отдясно на пейката. Следователно ако исках да стигна до шапката, трябваше да мина покрай него. Така си мислеше брат Иларио и затова беше сигурен, че ще ме спипа. Но аз бях на съвсем друго мнение. Наистина, отдалечих се с шумни крачки надясно, но за да успея да се докопам до шапката, трябваше да се приближа откъм лявата му страна. Ето защо бях принуден да тръгна по заобиколен път — да мина близо до портата и да се промъкна край кактусовия плет до левия ъгъл на постройката. Така и направих, като легнах на земята и запълзях, опирайки се само на пръстите на ръцете и краката си. Не беше трудно. Земята бе песъчлива и влажна. Не се чуваше и най-малкият шум.

За да заблудя брат Иларио, че уж идвам отдясно и да насоча цялото му внимание натам, на всеки два-три метра вземах някое и друго съвсем дребно камъче и го хвърлях в тази посока. Той долови шума и сигурно се зарадва, че ще може да ме улови, понеже си мислеше, че е причинен от стъпките ми. По този начин аз се приближих до пейката откъм лявата му страна. Имах възможност да взема шапката, но си направих удоволствието да хвърля над главата му още няколко дребни камъчета. Той целият се извърна надясно, защото вярваше, че съм вече наблизо. Това

ми позволи спокойно да взема шапката и пак да седна на предишното си място. Брат Иларио напрягаше слух, ала нищо повече не долови.

— Навярно все още ме очаквате? — попитах го аз. Той се стресна и мигновено се обърна.

— Нима е възможно? Вие сте тук? Но аз нищо не чух!

Обясних му как бях постъпил, но задържах шапката му в ръка и освободих ласото от пояса си. Докато говорихме, завързах единия му край за панделката на шапката.

— Е да, щом сте постъпил по този начин! — обади се той. — Така и аз ще се справя!

— Сега пък аз се съмнявам. Мен няма да ме подведете.

— Ами, като нищо!

— О, не. Аз веднага бих различил шума на подхвърлено камъче от шума, причинен от човешки стъпки. Впрочем силата на всяка хитрост е в това, че е известна само на онзи, който я прилага. Ето защо живеещите в дивата пустош хора са принудени непрекъснато да измислят все нови и нови хитрини.

— Втори път няма да ме измамите.

— Да опитаме ли пак, брат Иларио?

— Да, дори ви моля.

— Е, добре. Но внимавайте добре!

— Ще направя каквото зависи от мен. Ако и този път успеете, ще призная, че сте най-добрият ловец, когото познавам.

— Хубаво. Ето ви шапката. Сега ставам и пак я оставям на същото място. Няма ли да се убедите, че е там?

Аз наистина сложих шапката на пейката и се отдалечих на четири-пет крачки, но без да изпускам ласото.

— Тук е — каза брат Иларио, без да се помръдне.

— Уверете се сам, защото така не можете да я видите. Пипнете я!

Той посегна към нея.

— Да, на пейката е. Сигурен съм.

Беше твърде рисковано да го карам да докосва шапката, защото ако напипаше ласото, номерът ми пропадеше. За щастие това не стана.

— А сега внимавайте! — продължих аз. — Ще се отправя пак към същия ъгъл надясно. Няма да пипате шапката, но когато сметнете, че се каня да я взема, ще ме задържите. Ясно ли е?

Нарочно казах всичко това на висок глас и на няколко пъти се изкашлях, за да не може да чуе, че през същото време с помощта на ласото придърпвам шапката до себе си.

— Бъдете спокоен! — каза той. — Ще внимавам. Постарайте се да се справите!

С шумни крачки се насочих към ъгъла, отвързах шапката, изтупах я от прахта и пак намотах ласото около кръста си. После легнах на земята и запълзах към пейката. Брат Иларио бе напълно убеден, че и този път ще се приближа откъм лявата страна. Затова насочи цялото си внимание натам. Добрах се до пейката и се изправих до самия него. Облегнах се на стената, извадих една пура, драснах клечка кибрит и казах:

— Сега пак мога да пуша, защото вече взех шапката.

— Наистина! — възкликна той, посягайки към мястото, където тя бе допреди малко.

— Да, на главата ми е. Ето, връщам ви я, брат Иларио.

— Необяснимо! Гледах наляво, а вие изникнахте отдясно. Как го направихте?

— Нека засега си остане моя тайна. Видяхте, че е много лесно човек да се приближи до вас и дори да ви вземе шапката, без да го усетите. Е, сега разсеяха ли се предишните ви съмнения, че през нощта мога да проникна в двора и да седна до вас, без да забележите каквото и да било?

— Да, вече ви вярвам.

— Сигурно сега споделяте и мнението ми, че едва ли тукашните индианци ще успеят да ме надхитрят. Най-искрено ви признавам, че пътуването до дивата Чако ме радва, особено защото ще опозная и онези земи, и техните индианци във вашата компания.

— А другите ви придружители надеждни и сигурни хора ли са?

— Не ги познавам добре и досега не съм имал възможност да ги изпитам. Няма съмнение, че като йербатероси са хора на място.

— Хм! Преди малко казахте, че са тръгнали към онези места със съвсем друга цел, а аз не съм сигурен дали качествата им на йербатероси ще се окажат достатъчни за постигането ѝ.

— Разбирам ви, брат Иларио! Целта, която преследват, се пази в тайна, но тъй като ще яздите с нас, скоро ще разберете за какво става дума. Те отиват при някакъв прочут сендадор и заедно с него ще се изкачат в Кордилерите, за да търсят зазидани или потопени в езеро съкровища.

— И вие ги придружавате?

— Да. Тъй да се каже, ще играя ролята на инженер в това начинание.

— А какво представляват тези съкровища?

— Различни съдове, украшения и други подобни неща от времето на инките.

— Знаят ли местата им?

— Разполагат с техни чертежи и карти.

— Откъде ги имат?

— Сендадорът ги получил като наследство от един свещеник, който умрял по пътя през Кордилерите.

Брат Иларио задаваше въпросите си спокойно, а аз му отговарях непринудено. Не знаех дали болният му беше казал, че и аз съм запознат с този случай. Накрая той ми рече:

— Нека не си играем на криеница! Знаете, че тази случка ми е известна, нали?

— Тъй си мисля. Болният сигурно ви се е доверил.

— В момента не мога да ви отговоря. Но когато му дойде времето и при определени обстоятелства ще наруша мълчанието си. Решил съм да пътувам заедно с йербатеросите. На всяка цена трябва да видя този сендадор, обаче ви предупреждавам да не споменавате нито дума пред него, а още по-малко пък пред хората на Монтесо. Поначало пътят ми щеше да ме отведе през Санта Фе и Сантяго до Тукуман, така че не ми струва кой знае колко много да се отбия до Гран Чако. Ще тръгнем рано сутринта и тогава ще ми се предложи възможност да опозная петимата мъже, с които ще пътуваме. А сега ми се иска да видя какво прави болният.

Клетникът все още спеше. Продължи да спи и след като се навечеряхме. Пристигането на свещеника можеше да се очаква едва през нощта. После макар и без особено настроение останахме на приказка. Поговорихме си за родината, с която сърцето на немеца остава здраво свързано дори и когато се установи да живее нейде далеч в чужбина. Към полунощ чухме как болният слабо извика. Брат Иларио отиде при него, а след малко повика мъжа и жената. Известно време долавях приглушените им гласове. После стана тихо. Малко по-късно тримата се върнаха при мен. Мъжът и жената плачеха, а лицето на брат Иларио бе придобило израза на светец.

— Помина се, преди да дойде свещеникът — рече той. — Requies — cat in pace!³⁷ Отиде си от нас, изпълнен с упование в милостта на Създателя. Животът означава борба, а смъртта — победа. Слава на Бога, който ни дарява тази победа чрез Исус Христос, нашия Божествен Спасител!

Мъката им по мъртвеца бе дълбока и неподправена, но все пак неотложните земни неща изискваха своето. Променихме първоначалното си намерение и решихме да не тръгваме толкова рано. Бюргли ни направи предложение да не вземаме нашите коне, а два от неговите. Брат Иларио искаше да присъства на погребението,

а помолиха и мен да участвам в церемонията. В такъв случай можехме да върнем конете на ранчото. Бюргли мислеше да помоли свещеника да остане един ден в дома му. А в това време нашите животни щяха да си отпочинат и по-добре да посрещнах тежкото и продължително пътуване. Естествено ние с удоволствие приехме предложението му и сбогуването ни, макар и много сърдечно, бе кратко, понеже съвсем скоро щяхме да се върнем. Яздихме само кратко време по пътя, по който двамата с Монтесо бяхме дошли като пленници. Нали доколкото бе възможно кавалеристите бяха избягвали населените места и по тази причина често са били принудени да заобикалят. А ние спокойно можехме да препускаме направо.

Брат Иларио познаваше местностите много добре. Той съумяваше да избягва местата, където теренът ни предлагаше по-големи трудности и понеже яздехме в права посока, съкратихме с цели два часа времето, което ни бе необходимо, за да стигнем с кавалеристите до ранчото.

Малко след пладне се добрахме до Естансия дел йербатеро. Скочихме от конете, предадохме ги на грижите на песните и влязохме в къщата. Горе в приемната заварихме някакъв господин, който ни посрещна с въпросителен поглед. В лице той толкова приличаше на йербатерото, че аз веднага разпознах в него сеньор Монтесо, асиендерото.

— Добре дошли, сеньори! — каза той, докато внимателно ни оглеждаше. — По кожените ви дрехи, за които ми бе споменато, мога със сигурност да предположа, че сте немският господин, тръгнал с брат ми да оглежда конете ни!

— Да, аз съм — отвърнах му. — А този господин е брат Иларио. Ами къде е брат ви?

— Че нали е с вас? — учуди се той. — Вчера следобед се върнах от пътуването си и заварих жена си много разтревожена за вас. И естествено тревогата й непрекъснато нараства.

— Но нали още вчера привечер той потегли от ранчото за насам!

— Не е идвал — каза естансиерото. — Да не би да му се е случило нещо?

— Щом не се е върнал, сигурно го е сполетяла беда — казах слисано. — Може би кавалеристите са го издебнали и отново са го заловили!

— Кавалеристи ли? А-а! Тъй като вие двамата не се върнахте до вечерта, и никой не беше нито чул, нито видял офицера и неговите кавалеристи, естествено аз събрах някои сведения. Неколцина от моите гаучоси ми казаха, че им се е мярнал един доста голям конен отряд. Ала нищо не успях да науча за намеренията на тези ездачи. Изчезнали са също тъй бързо, както са се и появили.

— Дойдоха да заловят мен и вашия брат. Веднъж вече им бяхме в ръцете.

— Dios! Нима е възможно?

— Вярно, че човек би го помислил за невъзможно. Плениха ни толкова неочаквано и бързо, че нямаше никакво време за съпротива. Впрочем те бяха над петдесет души и по численост далеч ни превъзхождаха.

— Сеньор, виждате ме във висша степен смаян и дори изплашен. Изглежда сте били изпаднали в голяма опасност, която все още витае над брат ми. Елате да отидем бързо при жена ми! Трябва да й разкажете случилото се. Дамите ми казаха толкова хубави думи за вас. Много ще съжалявам, ако се окаже, че домът ми ви е донесъл неприятности.

— Поне в това отношение мога да ви успокоя, сеньор. Вашият дом, както и неговите обитатели, нямат никаква вина за онова, което стана. Навярно действията на тези хора са били насочено единствено срещу мен, а на брат ви било съдено да пострада само защото ме придружаваше.

— Тогава елате по-бързо, за да узнаем какво се е случило!

Той ни заведе при жените, които естествено страшно се разтревожиха, щом чуа, че всъщност Монтесо отдавна е трябвало да пристигне в естансията.

Разказах им всичко за разигралите се събития и думите ми бяха проследени с най-голям интерес. Предположенията бяха само две. Йербатерото или е бил пак заловен

от кавалеристите, или му се беше случила някаква друга беда. Аз бях по-склонен на приема първата възможност, докато брат Иларио защитаваше втората.

— Както се убедихме, конниците са прехвърлили реката. А те нямаше да постъпят така, ако са искали да ни изиграят някой номер — каза той.

— Имали са намерение само да ни заблудят — отвърнах му аз. — Ако си бяха тръгнали по отсамния бряг, ние щяхме да се досетим, че ни кроят нещо и йербатерото щеше да е по-предпазлив. А когато са разбрали, че наистина сме се хванали на въдицата им и не сме решили да ги проследим, те отново са прекосили реката и са ни устроили засада.

— Но нали сам признахте, че всъщност са взели на мушка само вас? За какво им е бил тогава Монтесо?

— Естествено те са мислили, че ще бъда с него. И понеже засадата така и така е била вече устроена, видели са се принудени да се задоволят само с този частичен успех.

— Ще имате ли добрината да ми опишете тези хора? — подкани ме естансиерото. — Пропуснахте да го сторите.

Изпълних желанието му.

— Споменахте за някакъв майор — продължи той. — Не успяхте ли да научите името му?

— Успях. Не ви ли го казах? Този знаменит офицер се нарича Кадера.

— Кадера! Сега знам каква е работата. Кадера е опасен тип, впуснал се в политиката, който вече няколко пъти прехвърля реката, за да краде коне. Вчера още по пътя научих, че пак се намира отсам границата и че го издирват. Той е бил и никой друг!

— Казах му го право в лицето — обади се брат Иларио. — Ала той отрече.

— Де да не го бяхте пусkali да си върви!

— Тогава трябваше и вашият брат да остане в плен!

— Но все пак отново са го заловили. Впрочем докато Кадера се е намирал в ръцете ви, те не са могли да сторят на брат ми нищо лошо. А сега той пак е във властта им, без да имаме някакъв заложник като майора.

— Какво нещастие! — проплака сеньората. — Те ще го убият.

— Нямам такива опасения — утеши я естансиерото. — Или от чиста злоба ще го принудят да постъпи при тях като войник, или ще поискат пари, за да го освободят.

— Вярвам във втората възможност — подкрепи го брат Иларио. — Няма да го убият. Човекът, направен насила войник, носи повече вреда, отколкото полза. Сигурно това ще им мине през ума. Както научих, брат ви е богат. И те го знаят. Лейтенантът го е разбрал, докато е бил тук. Ето защо мисля, че ще поискат от него значителна сума.

— Изнудване, разбойничество! Веднага ще тръгна за Монтевидео и ще поискам от нашето правителство незабавно да направи оплакване в Буенос Айрес!

— Не смятате ли, че тази стъпка ще е твърде опасна за вашия брат? — попитах го аз. — Докато отидете в Монтевидео и докато оттам протестът стигне до Буенос Айрес, а след това докато траят и продължителните издирвания на виновните, онези хвърлячи на бола отдавна ще са постигнали целите си. Помислете си само какво ще трябва да изстрада брат ви.

— Вярно. Значи сте на мнение да преследваме кавалеристите така ли?

— Да. Ще се лепнем по петите им и ще издебнем удобна възможност да го освободим. Дали с добро, с хитрост или със сила, това ще решат обстоятелствата.

— Не мога да не ви дам право. И тъй, нека тръгнем незабавно. На всички мои гаучоси, от които в момента естансията няма нужда, ще наредя бързо да се приготвят за път!

Той се наклони да се отдалечи.

— Чакайте, сеньор! — задържах го аз. — Все още не сме стигнали дотам.

— Но нали не бива да губим нито минута!

— Така е, обаче далеч по-необходимо е първо да разсъдим, а после да яхнем конете. Трябва да знаем какво искаме и не бива нито да вършим излишни неща, нито да пропуснем да направим нужното. Вие да не би да се каните да тръгнете с нас?

— Що за въпрос? Естествено!

— Но може би присъствието ви тук да е необходимо? Дали и дамите са съгласни?

Двете жени заявиха, че било дълг на естансиерото да спаси брат си. Те бяха наясно, че това начинание е свързано с опасности, ето защо твърде неохотно го пуснаха да тръгне като отбелязаха, че все пак дългът стои по-високо от породилите се в тях страхове.

— Както виждате, няма повече какво да обмисляме — каза естансиерото. — Просто яхваме конете и то веднага.

— Още не. Трябва да се подготвим малко по-иначе, отколкото за една обикновена езда. По пътя не бива да се бавим заради набавянето на храна и следователно се налага да се запасим с провизии, които да ни стигнат за няколко дни, както да вземем и най-добрите коне.

— За това ще се погрижим незабавно.

— Трябват ни и много пари, за да откупим брат ви, ако не ни се удаде да го освободим по друг начин.

— Ще се погрижа. Е, вече сме готови и сега ще кажа на гаучосите, че...

— Моля ви! — прекъснах го аз — Имате ли гаучоси, които добре да познават границата?

— Не.

— Тогава те не могат да ни бъдат полезни. Колкото повече хора вземем с нас, толкова по-трудна става задачата ни. Петдесет и без друго няма да съберем, а толкова ще са ни необходими, за да се изравним по численост с кавалеристите и да можем открито да ги нападнем. И понеже откритото нападение е невъзможно, остава ни да използваме хитрост. Освен това ако сме многобройни, лесно ще ни забележат. Ето защо колкото по-малко хора, толкова по-добре.

— Давам ви пълно право — каза брат Иларио. — Иска ми се да избегнем насилие. Нека не проливаме кръв. Малцина, по храбри мъже ще постигнат повече от един многочислен отряд, който лесно ще привлече вниманието им върху нас.

— Вие казвате „върху нас“? — попита естансиерото. — Изразявате се така, като че се каните да се присъедините към нас.

— Точно така, идвам с вас!

— Но размислете! Една толкова напрегната и дори опасна езда и вашият сан...

— Нима той ми пречи да бъда добър ездач?

— Не, разбира се, но може би ще се наложи да се бием!

— Ами добре, тогава ще се бием!

Естансиерото отстъпи крачка назад и слисано впери поглед в лицето на брат Иларио.

— Ще се бием? И вие ли? — попита той.

— Че кой ми го забранява? Нима когато бъде нападат, един член на монашески орден не може да защитава живота си? Нима няма правото с всички сили да се брани срещу насилието и коварството, използвано от други хора?

— Не мога да ви дам отговор на тези въпроси, сеньор. Но точно като вас би говорил и прочутият брат Хагуар.

— Познавате ли го?

— Все още не съм го виждал, но затова пък толкова повече съм чувал за него. Всъщност той се числи към монасите на Тукуман, но постоянно е на път. Ходи при индианците от вековните гори, от пампата и от Кордилерите. Не се бои от никакви опасности. Напада ягуара само с нож и няма да обърне гръб на никой бандит. Страхуват се от него, макар че не пролива кръв, а помага на всеки, изпаднал в беда. Има огромна физическа сила, която няма равна на себе си. Нима като негов колега не сте чували нищо за него?

Брат Иларио отвърна с усмивка.

— Чувал съм само от хора, които не са го виждали. Обикновено онези, които го познават, не говорят за него.

— Сеньор, дали не е вярно предчувствието ми, че самият вие сте брат Хагуар?

— Наистина съм онзи, когото хората имат навика да наричат така.

— Тогава сте ми десетократно добре дошъл и в такъв случай вече с удоволствие ще повярвам, че искате да се присъедините към нас.

— Сеньор, аз не тръгвам само от някакво желание за схватки или приключения. Вашият брат заедно с този сеньор и своите йербатероси се кани да отиде до Гран Чако. Тъй като и аз имам работа там, помолих за разрешение да се присъединя към тях. Дадох ми го и понеже мога да се чувствам като спътник и другар на брат ви, съм длъжен и да му помагам. Няма да убивам никой от неговите противници, защото не бива да цапам ръцете си с човешка кръв, дори тя да е и на най-върлия ми враг. Ала аз познавам граничната река много добре и вярвам, че ще мога да ви окажа ценни услуги.

— Сърдечно ви благодаря. Впрочем не бива да изключваме и възможността брат ми изобщо да не е попаднал в ръцете на кавалеристите, а по пътя да му се е случило някакво друго нещастие. Може да е паднал от коня и сега да лежи в някое ранчо.

Едва беше изрекъл тези думи, когато един пеон съобщи, че долу на двора се намирал някакъв конник, който искал да разговаря със сеньора.

— Кой е той? — попита Монтесо.

— Един от кавалеристите, който беше тук заедно с лейтенанта, за да купуват коне.

— Доведи го!

Спогледахме се учудено. Майор Кадера ни изпращаше вестносец! С каква ли цел?

— Сега ще разберем какво се е случило! — обади се естансиерото. — Горя от нетърпение.

— Ще ви бъда много благодарен, ако ми разрешите да преговарям вместо вас — казах аз.

— Защо? Да не мислите, че ми липсва необходимото умение?

— О, не. Вие сте запознат с тукашните порядки много по-добре от мен. Но сте брат на йербатерото, за когото в случая става дума и затова мисля, че един друг, страничен човек, би се заел с тази работа много по-обективно.

— Може би сте прав. Разговаряйте с този тип вместо мен!

Негодникът влезе. Беше един от двамата, които бях подслушал в беседката на градината. Той сигурно бе очаквал да види само естансиерото. Когато забеляза брат Иларио и мен, изразът на лицето му позагуби от самоувереността си.

— Какво искате? — попитах го.

— От вас нищо — отвърна ми той предизвикателно. — Имам нареждане да говоря единствено със сеньор Монтесо.

— Той ме натовари с поръчението да ви изслушам вместо него.

— Тогава му предайте това писмо!

Негодникът извади от джоба си един плик и ми го връчи. Върху него с мастило бе написано името на естансиерото. Подадох му го. Той хвърли поглед на плика и каза:

— От брат ми е. Познавам почерка му.

После отвори писмото, прочете го и пребледня. Измъкна от джоба си молив, добави някаква кратка бележка върху листа и го подаде първо на мен и след това и на брат Иларио да го прочетем. Съдържанието гласеше следното:

„Братко! Отново съм в ръцете на онези, от които се бяхме изплъзнали. За беда най-случайно по пътя си се натъкнахме на Хосе, потеглил от Санта Фе по-рано, отколкото си мислехме. И той е заловен. Незабавно изпрати по приносителя на това писмо десет хиляди боливианос, с които ще мога да направя отлична сделка, стига само да пристигнат навреме. Закъснеят ли, и за нас, и за теб ще последват големи

неприятности. Довери се на пратеника и не го разпитвай. Не му създавай никакви пречки, иначе ще ни поставиш в много лошо положение. Много строго му е забранено да ви дава каквито и да било обяснения. Твой брат Маурисио.“

Под тези редове естансиерото беше добавил:

„Жените не бива да узнаят за пленяването на Хосе. Много ще се изплашат.“

Това бе съвсем вярно. За да не попадне пликът в ръцете на сеньората, а и за да не може да го поиска от мъжа си, аз го пхнах в джоба си.

— Знаете ли съдържанието на писмото? — обърнах се към пратеника.

— Да.

— Какво съдържа?

— Искане за изплащането на десет хиляди боливианос.

— Сам ли дойдохте тук?

— Да.

Той отговори бързо, без никакво колебание. Въпреки това по погледа му разбрах, че лъже.

— Не казвате истината! С вас има и други хора!

— Заблуждавате се, сеньор!

— Не се заблуждавам. Подказа ми го както лицето ви, тъй и моят разум. Не е възможно да са ви изпратили сам. Не е било сигурно как ще ви посрещнат. Затова са ви дали придружител, който, в случай че тук нещо ви се случи, незабавно ще побърза да се върне и ще уведоми майора.

— Не е така! — упорито отвърна той.

— Ще видим! Не ви вярвам. Знаете ли какво ще прави сеньор Монтесо с тези пари?

— Не.

— Пак лъжете! Съвсем сигурно ви е известно, че тези пари са за откуп. Впрочем вие сте извънредно дързък човек, за да дойдете в Естансия дел Йербатеро. Не знаете ли какво ви очаква тук?

— Да, знам — приятелско посрещане.

— Ами ако сте се излъгал?

— В такъв случай йербатерото страшно ще съжалява. Не се ли върна в определен срок с парите, едва ли някога ще го видите. Ще отиде в една много отдалечена и усамотена местност, откъдето обикновено никой не се завръща.

— Хм! Наистина се виждам принуден да призная, че имате властта да ни изнудите да ви дадем тези пари. Но кой ще ни гарантира, че ще постъпите почтено?

— Майорът даде честната си дума, че сеньорите ще бъдат пуснати на свобода веднага, щом му занеса парите.

— Вашият майор вече на два пъти не удържа на думата си. Не му вярвам. Отвлече ли веднъж лисицата кокошка от курника, после много ѝ се иска да повтори. Дадем ли му сумата, може би след това ще ни измъкне и още пари.

— Сигурно няма да го направи.

— Може би майорът има почтени намерения, ала кой ще ни даде гаранция, че и вашите са такива? Десет хиляди боливиански песос са цяло богатство за вас. Ами ако задържите парите за себе си и изобщо не се върнете при майора?

— Сеньор, аз не съм мошеник?

— Аха! Е, лицето ви наистина не е лице на крадец и ми се иска да ви имам доверие. Но сигурно ще признаете, че цялата работа е твърде важна, за да се вземе решение само за две-три минути.

— Не мога да преценя. Наредено ми е да не чакам дълго.

— Тогава отидете в кухнята и поискайте да ви дадат да хапнете нещо. После елате пак тук да чуете отговора ни. Ще се застъпя за искането ви, понеже разбирам, че така е най-добре.

Повиках пеона, който стоеше отвън, и му наредих да заведе пратеника в кухнята. Това стана незабавно. Десет хиляди боливианос са равни почти на двайсет и девет

хиляди немски марки. Ето защо бе лесно обяснимо, че естансиерото ми зададе въпроса:

— Действително ли искате да ме склоните да му дам тези пари, сеньор?

— И през ум не ми минава.

— Но тогава няма да освободим брат ми!

— Тъкмо така ще го освободим. Сега знаем, че наистина е в ръцете на кавалеристите.

— Ала не знаем къде са те!

— Ще разберем. Пратеникът ще ни каже, можете да разчитате на това. Впрочем той не е дошъл сам.

— Така ли мислите?

— Да. Или вярвате, че на този човек ще вземат да поверят толкова голяма сума?

— Това наистина не е кой знае колко вероятно!

— Виждате ли? Несъмнено майорът ще повери парите в съвсем сигурни ръце. Даже пратеникът да е честен човек, пак няма да го оставят съвсем сам да язди из равнината с подобна сума. С него има и други хора. Придружава го или самият майор, или лейтенантът, който така хубавичко ни подмами в клопката и с това доказва на началника си, че заслужава доверието му. Ако е първият от двамата, ние печелим играта. Ако е вторият, е, тогава ще го заловим и ще го принудим да ни покаже пътя до кавалеристите.

— Сеньор, твърде опасно е! Ще убият брат ми!

— О, няма! Майорът изобщо няма да разбере какъв отговор сме дали на неговия пратеник. Докато все още го очаква, ще се появим самите ние.

— Но дори и да приемем, че планът ви е добър, как ще узнаем къде се намира неговият придружител?

— Ще ни го каже самият кавалерист, дето е в кухнята. А имате ли исканата сума тук във вашия дом?

— За щастие, да. През последните дни получих доста пари.

— Но, сеньор, не бива да го казваме на този тип. Той ще ни повярва, че не разполагате с такава сума и че се налага да отидете до някой съсед, за да вземете пари на заем. Ще трябва да изчака завръщането ви, ала не тук в естансията, а при спътниците си. Аз ще го проследя и ще открия скривалището им. Наредете да ми донесат едно раирано пончо и друга шапка. Нека в двора ме чака оседлан кон. Впрочем по-уместно е да разчитаме на собствената си проникателност, отколкото на сведенията от тези хора. Когато тръгне от тук, пратеникът няма веднага да поеме в истинската посока, а ще се опита да ни заблуди. Само че няма да успее.

— Мога ли да ви придружа, сеньор?

— Всъщност би трябвало да откажа да ви изпълня желанието. Вашето присъствие може да провали моя план. Но въпреки това няма да възразя, ала само ако ми обещаете изцяло да се съобразявате, с волята ми.

— Това се разбира от само себе си.

— Тогава наредете да оседлаят за нас двата най-бързи коня и да ни осигурят две ласа.

— Нали си имате ласо, а и аз също?

— Необходими са ни още две. Вземете за себе си и една бола, и се разпоредете да не оставят конете долу на двора, а нейде наблизко, където няма да бъдат забелязани толкова лесно. Не ми се вярва онези типове да са избрали скривалището си някъде по вашите земи. Дошли са от запад. Трябва да ги търсим в тази посока, и то отвъд границата. Никой няма да вземе да се крие по голите хълмове. Следователно ще трябва да ги търсим не по възвишенията, а из падините. Постъпим ли умно и съобразително, ще достигнем скривалището преди кавалериста.

Естансиерото даде съответните нареждания. После зачакахме появяването на пратеника. Той се беше нахранил много бързо и скоро отново ни съобщиха, че е дошъл. Изразът на лицето му беше твърде самоуверен. Може би си мислеше, че щом

сме го нагостили, няма защо да се бои от враждебно отношение. Затова без да изчаква да го заговорим, той попита:

— Е, какво решихте?

— Решихме да се разберем с добро — отвърнах му аз. — Но десет хиляди са извънредно много!

За да го направя още по-уверен, аз се престорих, че се каня да се пазаря и да намаля сумата.

— Не е прекалено много, хич не е — отговори ми той.

— Помислете, че една такава сума е направо цяло състояние!

— Но йербатерото сигурно знае, че може да я даде, иначе не би ни я предложил.

— Поискали сте я от него.

— Не. Самият той незабавно ни направи това предложение.

— Глупости! Я ни кажете колко можете да смъкнете от сумата!

— Нито едно песо. Имам изрично нареждане. Йербатерото заяви, че е съгласен и ни увери, че брат му ще ни я даде.

— Тогава е бил много непредпазлив. Той би трябвало да знае, че даже и богати хора не държат у дома си десет хиляди боливианос.

— Това не ме засяга. То си е негова работа, а не моя!

— И ваша работа е, и то как! Какви инструкции са ви дали в случай, че сеньорът няма толкова готови пари вкъщи?

— Никакви, на мен се предоставя правото да решавам.

— В такъв случай ще ви направя едно предложение. Веднага ще ви дадем шест хиляди на ръка, а за останалите четири хиляди ще получите чек.

— Не, не! Не бива да приемам чекове. Забраниха ми. Осребряването им е твърде опасно за нас.

— Хм! Тогава сеньор Монтесо би трябвало да вземе назаем липсващата му сума. Един от съседите му е взел доста пари в последните дни. Сеньор Монтесо ще ви издаде платежно нареждане на негово име.

— Много благодаря! Не съм съгласен. Искам да си имам работа с колкото се може по-малко хора. Ще се разправам само с естансиерото.

— Тогава ще се наложи самият той да отиде да вземе парите.

— Дълго ли ще трае?

— При условие, че завари съседа вкъщи, ще са му нужни около три часа.

— Хм! Значи ще трябва да се въоръжа с търпение!

— Такава е и молбата ни. Можете да останете в естансията и да си починете.

— Благодаря ви, сеньор, но не желая да ви досаждам. Сега ще яхна коня си и ще се върна след три часа.

— Както желаете! Но след като вземете парите, естествено ще поискаме от вас квитанция!

— Нямам подобни указания.

— Но въпреки това трябва да я получим. Ако майорът не ви е дал разписка, тогава ще подпишете тук такъв документ.

— Та вие не знаете името ми. Колко лесно мога да ви измамя!

— За нас честното ви лице е гаранция, че няма да подпишете с фалшиво име.

— Много ме ласкаете, сеньор. Разбрах, че имате намерение да уредите цялата работа като кабахиеро. Това ме радва. Нека между нас съществува доверие. Адиос!

Той си тръгна, а аз бързо пристъпих към прозореца. Скрит зад пердето, хвърлих поглед към двора и видях, че след като излезе през портата, пратеникът свърна наляво. Втурнах се надолу, излязох пред портата и го зърнах как отново зави наляво зад най-близкия кактусов плет. Естествено аз също стигнах до този ъгъл, откъдето го видях да препуска в галоп през откритата равнина и да поема право на изток. Тогава се върнах и отидох в моето жилище, чиито праг изобщо не бях прекрачвал този ден. Искях да взема пушката си. Там намерих попчето и шапката. Преметнах

карабината през рамо, сложих си шапката на главата и в този момент при мен дойдоха естансиерото и брат Иларио.

— Е, накъде се отправя? — попита ме Монтесо.

— На изток. Следователно има намерение да поеме на запад. Сеньор Монтесо, не ми се сърдете, но ще ви попитам дали сте добър ездач?

— Що за въпрос? — засмя се той. — Естествено, че съм добър.

— Може би ще се наложи да го докажете. А по време на езда можете ли да увиснете от едната страна на коня по неговата дължина?

— Да увисна от едната страна на коня ли? Какво имате предвид? Как става това? Никога не съм виждал подобно нещо.

— Североамериканските индианци много често използват този майсторски номер. Притиснете ли по този начин тялото си до коня, от срещуположната страна никой не може да ви види, нито пък да ви улучи с куршум.

— Но нали ще падна?!

— О, няма. Именно за тази цел поръчах две ласа. Ще ги завържем около вратовете на конете. Това е всичко, което ни е необходимо. Ако предположим, че вдясно от нас се намира неприятел, който не бива да ни види, ще трябва да се скрием от лявата страна на коня. За тази цел бавно се смъкваме от седлото наляво, но без да изваждаме крака си от стремето, като заедно с него го придърпваме върху задницата на животното зад самото седло. И така увисваме с крака на стремето. Провираме ръката си под ласото, което е около врата на коня. По този начин тялото ни остава скрито от лявата страна на ездитното животно, а изпод врата му можем да виждаме какво става отдясно и даже да стреляме в тази посока.

— Та това е невъзможно! Как ще успея да се задържа на стремето само с големия пръст на крака си?

— Просто вашите стремена са много непрактични. За щастие те са окачени на двоен ремък, който можете да използвате, за да провретے крака си по-удобно. Така може да се измами врага. Ако се намира на такова разстояние, че да не е в състояние добре да различава седлото, той ще помисли коня за свободно пасящо животно без ездач.

— Сеньор, няма да се справя с тази работа.

— Ще видим. А сега, елате!

Отправихме се към корала и там увихме многократно ласата около вратовете на животните. На двора все още стоеше конят, с който бях пристигнал. На седлото му бяха моите кобури. Извадих от тях далекогледа си и после тръгнахме на път. Брат Иларио ни пожела успех, а отгоре жените ни извикаха да бъдем предпазливи. Отправихме се на северозапад. Когато се отдалечихме от естансията на такова разстояние, че тя не ни пречеше да се огледаме надалеч, ние спряхме и аз претърсих с бинокъла източната част от равнината. След минута-две успях да открия кавалериста. Той все още продължаваше в първоначално избраната посока, ала вече яздеше само ходом.

Оттук нататък полетяхме през равнината в кариер. Колко голямо бе имението на естансиерото разбрахме по това, че едва след цели десет минути стигнахме до границата и вече с по-бавен ход свърнахме на юг. Наоколо нямаше заградени пасища. Пред нас се ширеше открита равнина, понеже плетищата се намираха само в близката околност на естансията. Тук се виждаха и много по-малко следи от добитък, защото гаучосите избягваха да пускат животните толкова близо до границата. Ако стадата я прехвърляха, много лесно можеха да възникнат неприятности. Продължих да яздя силно приведен напред и не откъсвах поглед от тревата. Естансиерото следваше примера ми.

— Нека видим кой пръв ще открие следата — каза той. — При условие, че не сте се излъгал и тя действително се намира нейде наоколо.

— Тя сигурно е тук. Само трябва много да внимаваме! Той бе принуден да признае, че съм по-сръчен ездач от него.

Затова искаше да ме „бие“, като проявяваше по-голяма проникателност в откриването на следи. Престорих се, че не го забелязвам. Скоро отново заех обикновеното си положение върху седлото. Бях видял дирята. Обаче естансиерото продължаваше да язди и аз си замълчах.

— Хм! — обади се той най-сетне. — Напразно търсим. Казвам ви, сеньор, че си губим времето!

— Наистина е така!

— Признавате ли го? Значи споделяте мнението ми, че търсената следа не-е тук?

— Напълно.

— Тогава губите, така ли?

— Не.

— Но нали не намерихте следата!

— Открих я. Ей там, зад нас. Подминахме я.

— Защо не ми казахте?

— Защото исках да ви оставя време да разберете, че и един немец може да се справи в Банда Уругвай поне толкова добре, колкото и един „ориенталец“. Нека се върнем. Много скоро ще стигнем до въпросното място.

Препуснахме в обратна посока и щом се озовахме при дирята, слязохме от седлата. Земята беше глинеста, а почти цялата трева — опасана от животни, така че по късите останки от стръкчетата не личаха никакви дири. Обаче макар глинестата почва да не беше влажна, а твърда, в нея все пак се бяха отпечатали следи от копита. Обясних на естансиерото значението на въпросните знаци. Той ме погледна учудено, но в крайна сметка, загубил самоувереността си, призна, че пред нас са следите от три коня.

— Значи само двама души чакат завръщането на онзи тип, така ли? — попита ме естансиерото.

— Да. Не може да е иначе. Да проследим дирята! Отново възседнахме конете и продължихме ездата, докато не забелязахме че следата не образува вече права линия, а криволичи само из падините. Скочих от седлото, приготвих пушката си за стрелба и праметнах юздите през ръка.

— Нима ще вървим пеша? — учуди се Монтесо.

— Приближим ли се на коне, онези двамата първи ще ни забележат и няма да ги изненадаме. А това може да се избегне.

Отново взех в ръка далекогледа и не ми се наложи дълго да търся. Съвсем случайно само след няколко секунди пред бинокъла ми се изпречи силуетът на човек, седнал с гръб към нас на едно от възвишенията между две падини. Той се взираше в посока на естансията. След като и Монтесо хвърли поглед през бинокъла, ми каза:

— Сигурно е един от двамата. Цяло щастие е, че не поглежда назад, иначе въпреки голямото разстояние щеше да забележи конете. Какво ще правим?

— Пак се мятаме на седлата, за да стигнем по-бързо до него, но ще яздим само в падините. Тъй като вече знаем къде се намират двамата, можем да се приближим на коне.

Споменатите падини криволичеха около хълмовете, образувайки по-широки или по-тесни завои. Там почвата беше влажна и те бяха обрасли с храсталаци. Ето защо в нея следите се бяха отпечатали най-ясно.

Когато се приближихме достатъчно, ние слязохме от конете. Запълзях нагоре по хълма, за да видя какво прави онзи човек. Той беше изчезнал, но така бе по-добре. Съвсем точно бях запомнил мястото, където седеше. Пред нас имаше още два завоя на тясната долина, които трябваше да преодолеем, за да стигнем до търсените хора. Понеже се налагаше да оставим конете на това място, ние ги вързахме за един храст и свалихме ласата от вратовете им, за да ги използваме да вържем пленниците си. После продължихме напред, като първо свърнахме наляво, а след това последва и завоят надясно. И тогава излязохме на въпросното място. Тук падината беше по-широка и по-дълбока от другите. На дъното и се бе насъбрала застояла вода, а около

нея растяха гъсти мимозови храсталаци. На отвъдния бряг на това езерце два коня пощипваха листа от околните клони. Откъм тази страна, но малко по-наляво от нас доловихме човешки гласове, ала самите хора не се виждаха.

— Там са! — прошепна ми естансиерото. — Напред! Да се нахвърлим върху тях!

— Не! Тайно ще се промъкнем по-наблизо, което е съвсем лесно, понеже под клоните на мимозите остава достатъчно свободно място за пълзене. Последвайте ме! Правете същото, каквото правя и аз! Избягвайте всякакъв шум! Пушките ще оставим тук, защото само ще ни пречат. Трябва да се опитаме да се промъкнем съвсем близо зад тях, аз зад гърба на единия, вие зад гърба на другия. После ще ги сграбчим за врата и ще ги стиснем за гърлото. Но не се нахвърляйте върху вашия човек, преди да ви дам знак!

— Също като при индианците! Харесва ми, сеньор.

Естансиерото бе много въодушевен, че ще си поиграе на индианци. Ако се бях заел сам с изпълнението на този план, щях да бъда по-сигурен в успеха му. Но аз не се възпротивих на желанието му да участва, понеже дори и да извършеше някаква грешка, пак нямаше защо да се страхувам от провал. Всичко щеше да стане само малко по-трудно. И така, запълзях пръв, а той ме последва. Храстите се разклоняваха едва на половин-един метър над земята, така че ние се придвижвахме лесно и бързо. Наличието на вода беше причина тук тревата да избуи нависоко. Пред храсталаците тя достигаше почти един метър и пречеше на двамата да ни забележат. Това обстоятелство бе твърде изгодно за нас.

Колкото повече се приближавахме, толкова по-ясни и по-силни ставаха гласовете. Скоро стигнахме до въпросното място. Сгушихме се под клонците сред гъсталака, докато негодниците лежаха във високата трева съвсем близо пред нас.

— Ами ако не се върне, ако го задържат? — чухме един от тях да пита.

— Няма да се осмелят — гласеше отговорът. Незабавно разпознах гласа на лейтенанта.

— Но ако все пак се осмелят?

— Тогава ще им се случи нещо лошо. Ще драснем кибрита на естансията им и като се върнем, ще прережем гърлата на братята Монтесо.

— Но няма да имаме никаква полза! Впрочем хрумна ми една мисъл, която ме безпокои. Възможно е онзи немец заедно с другия брат да са вече в естансията. В такъв случай положението на нашия пратеник ще стане доста тежко.

— Но нали те не могат да му кажат нещо друго, освен „да“ или „не“!

— О, могат! Могат да му кажат „да“, за да приспят бдителността му. Могат да му дадат парите и тайно да ни проследят.

Естансиерото ме побутна. Гореше от нетърпение да ги нападнем. Но аз исках да изчакаме още малко. За мен най-важното бе да научим къде майорът щеше да се срещне с тримата си пратеници. Узнаех ли това място, според мен успехът на начинанието ни бе почти в кърпа вързан. Все пак опасността си оставаше. Но пък поне щяхме да сме сигурни, че после ще открием тези хора и ще си спестим времето, необходимо за издирването им.

— Ще трябва да се откажат от тази мисъл — обади се другият. — Нали за подобни случаи получихме строга заповед да заблудим преследвачите си? Знам едно средство, което ще ни донесе успех.

— Кое е то?

— Ще се разделим и ще се срещнем малко по-късно. Така ще оставим трайна диря и те няма да знаят по коя да тръгнат.

— Тъпак! Могат да проследят която си поискат и пак ще ни открият всички заедно.

— Небеса! Как не се досетих.

— Да, наистина нямаш причина да се гордееш с акъла си. Единственият ни шанс да успеем в случай, че ни преследват, се крие в бързината на конете ни. Ще трябва

незабавно да тръгнем на път и да яздим през цялата нощ. За щастие има луна и е почти тъй светло, както посред бял ден.

— Но това ще е известно предимство и за тях.

— Не особено голямо. Въпреки лунната светлина през нощта те няма да могат да виждат следите ни. Най-важното е да стигнем в бивака си колкото е възможно по-скоро. Там ще уведомим нашите хора, че ни преследват и те ще посрещнат онези типове както подобава. Но догонят ли ни преди това, тогава...

— И тогава няма кой знае какво значение — прекъсна го другият.

— Как така?

— Ами нали заради нашите пленници не могат да ни направят нищо лошо.

— Хм! Да! Прав си. Но все пак не бива да ни виждат. Ако повикат на помощ войска и ни нападнат с числено превъзходство, сме загубени. Тогава и Лопес Хордан няма да е в състояние да ни спаси. За щастие Peninsula del cro-codilo³⁸ е разположен толкова удобно за нашите цели, че ние ще... я слушай!

Дочухме тропот от копита. Двамата станаха от земята. Вече бе твърде късно да ги заловим, защото кавалеристът се появи. Видяхме го как скочи от коня си пред храстите.

— Е? — попита го лейтенантът.

— Ще получим парите — гласеше отговорът. — Но естансиерото нямаше достатъчно. Отиде на кон до съседа си, за да вземе на заем колкото не му достигат.

— Ти с кого разговаря?

— С немца и с монаха.

— Естансиерото не беше ли там?

— И той беше.

— Тогава трябваше да говориш с него, а не с немца!

— Така и исках. Още отначало им казах, че ми е наредено да разговарям единствено с Монтесо, но по-късно бях много доволен, че немецът проведе преговорите вместо него, понеже прояви изключително благоразумие. Вероятно Монтесо щеше да откаже да ни даде парите, а изглежда немецът го придума. Самият той го спомена.

— Само като го погледна и ми се изпарява всяко доверие към този човек. Продължавай разказа си!

— Не мога да се разпростирам надълго и нашироко, защото ще са ми необходими час и половина да се върна по същия заобиколен път, за да ги заблудя. Дойдох само за няколко минути, колкото да ви осведомя какво става и да ви успокоя. И тъй, слушайте!

Той ми разказа случилото се съвсем правдиво. Когато свърши, тримата останаха минута-две безмълвни. Размисляха. После лейтенантът попита:

— Успя ли да видиш дали някой те следи?

— Често се спирах и внимателно се оглеждах назад, ала не забелязах жив човек.

— А немецът наистина ли искаше да смъкне от сумата, както и да се подпишеш?

— Да, точно както ви го разказах.

— Хм! Тогава изглежда крои някакъв коварен план.

— Че какъв ли може да е?

— Не знам, но бъди предпазлив! Вземеш ли парите, не тръгвай пак по обиколни пътища, ами ела направо тук.

— Но тогава те веднага ще разберат как стоят нещата!

— Няма значение. Ще трябва незабавно да поемем обратно към нашите — не бива да губим нито секунда. Естествено ти няма да подпишеш с истинското си име, а с някакво друго, измислено.

— От само себе си се разбира. Но сега трябва да се връщам. Не бива да карам сеньорите да ме чакат.

— Добре, върви и бъди смел! Не че аз се страхувам, но все пак човек не може да не изпитва известно безпокойство, преди да е видял парите в ръцете си. Просто им нямам доверие.

— А аз им имам. Впрочем ако проявят намерение да ме измамат, съм твърдо решен да забия ножа си в гърдите на немца, да се метна на коня и да офейкам. Преди да са се съзвели от уплахата си, ще съм вече в безопасност. Адиос!

Той възседна коня си и го подкара. Другите двама тръгнаха с него. Изкачиха се на хълма, няколко минути гледаха подир него, а после се върнаха на предишното си място.

— Тази история не ми харесва особено — заяви лейтенантът. — Поне да им беше поискал наличните пари и да ни ги беше донесъл. И ако му ги бяха дали, сега можехме да сме спокойни, а така съмненията ни остават.

Другият седна на земята, извади тесте карти и каза:

— В момента нищо не можем да променим и се налага само да изчакаме. Да си запалим по една тънка пура и да направим една игричка. А?

— Добре, да поиграем! Да става каквото ще, нали тук сме на сигурно място.

— Лъжете се, сеньори! Положението с вашата безопасност съвсем не е толкова розово.

Бях направил на естансиерото знак и докато изговарях последните думи, изскочих от храсталака, с лявата си ръка сграбчих за гърлото лейтенанта, който все още стоеше прав, а с десния си юмрук го ударих по главата. Той рухна в тревата. Монтесо бе не по-малко бърз. Той хвана изотзад другия с двете си ръце за врата, и силно му стисна гръкляна. Човекът изстена и конвулсивно зарита с крака. Незабавно беше разоръжен и вързан с едното ласо. Лейтенантът остана само кратки секунди в безсъзнание. Скоро отново се раздвижи и здраво стегнахме крайниците му с другото ласо. Когато отвори очи, лицето му придоби направо неописуемо изражение.

— Немецът! — процеди той.

— Да, немецът, сеньор! — кимнах му аз. — Много съм поласкан, че още помните физиономията ми.

— Вие сте сатана!

— О, не, сеньор! По-скоро проявявам истинско ангелско търпение. Вече над половин час лежа зад вас сред храстите и слушам как ме ругаете и въпреки това не ви затворих устата. И дори ви прощавам нелюбезността да изпратите при нас един ваш подчинен, вместо да дойдете самият вие. Но тъй като знам какво изисква добрият тон, идвам при вас да ви поканя да ни придружите до Естансия дел йербатеро.

— Настоявам да ме пуснете — кресна ми той.

— Потърпете още малко. За освобождаването ви ще поговорим по-късно, вероятно преди още да са изминали няколко седмици.

— Не се подигравайте! Става въпрос за живота на йербатерото и на неговия племенник.

— Но между другото и за десет хиляди боливианос. Дойдох да ви дам някои разяснения по тази точка. Няма да получите нищо — нито парите, нито живота на двамата пленници.

— Ще видим! Преди всичко настоявам да се отнасяте с мен като към офицер! Аз съм офицер от армията на Банда Ориентал и служа по заповедите на Латоре!

— Преди малко, когато не знаехте, че ви подслушваме, се обявихте за привърженик на Лопес Хордан. Не сте никакъв офицер, а разбойник и ще се отнасям с вас като към такъв.

— Тогава пленниците ще умрат!

— Ще си направя удоволствието да ви докажа, че ще ви задържим в плен и въпреки това ще успеем да освободим нашите приятели.

— Но не знаете къде се намират — извика той подигравателно в лицето ми.

— С доста голяма увереност се надявам да ги намеря на Полуострова на крокодила. Ние незабавно ще се отправим натам.

— Сатана! — процеди през зъби той.

— Преди малко сам казахте, че там ви очаквали и че това място било много подходящо за целите ви. Не е изключено майорът да може много лесно да се защитава на този полуостров, но далеч по-вероятно е нашето нападение да го помете от полуострова във водата и там да бъде изяден от крокодилите.

— Преди това ще хвърли пленниците за храна на тези животни.

— Ще се постареем да го предотвратим. А за да спечелим необходимото ни време, ще тръгнем незабавно на път. Разрешете ми да ви помогна да възседнете коня!

— Няма да стана от земята!

— Ами! Моята учтивост много бързо ще ви изправи на крака. Нека ви кажа следното: ще ви завържем ръцете отзад на гърба, а краката — под корема на коня. Не ви съветвам да се съпротивлявате, иначе със сила ще ви принудим да ни се подчините.

— И как ще го постигнете?

— Много просто — с шамари. С хора като вас не бива да се отнасяме особено нежно.

— Само посмейте да ми посегнете!

— Човече, не ме заплашвай! — викнах му аз. — Ти си мерзавец и ще се отнасяме с теб като към такъв. Искате да ме убие. Отвлякохте хора, за да изнудите естансиерото да ви даде откуп! Ха си казал още една дума, ха съм те хвърлил ей в тази вода! И като нищо ще поема отговорността за постъпката си. А сега ставай! И не мисли за съпротива, иначе ще отидеш по дяволите!

С рязко движение го изправих на крака и го блъснах към коня. Той скръцна със зъби, ала нито посмя да възрази, нито да окаже каквато и да било съпротива. За да може да се качи на коня, аз оставих краката му свободни, но след като се озова на седлото, ги вързах под корема на животното. Монтесо направи същото с другия негодник, който бе съвсем онемял от страх. Ние поведохме животните за юздите, отвъд хрусталака вдигнахме от земята пушките си и се върнахме при нашите коне. След като се метнахме на седлата, взехме поводите на нашите пленници в ръка и поехме в галоп към естансията. А там разигралите се събития се бяха разчули между гаучосите и когато ни видяха да се задаваме с пленниците, тези хора ни посрещнаха с ликуващи викове. Бях принуден да поискам да ги съберат, за да им кажа, че когато се появи третият пратеник, те трябва да се държат дружелюбно с него, за да не събудят подозренията му. Двамата пленници бяха отведени в една съседна стая и там ги вързахме за столове така, че да не могат да помръднат и малкото си пръстче. После Монтесо разказа преживелиците ни. Брат Иларио го изслуша със светнал поглед. Когато естансиерото свърши, монахът ми подаде ръка и каза:

— Сеньор, вие сте такъв човек, с когото ще тръгна за Гран Чако с най-голямо удоволствие. Ще се разбираме добре и няма да се изоставим в беда. Ами какво ще правим с двамата пленници?

— Най-напред трябва да отведем четирите коня в корала, за да не ги види пратеникът, когато се върне. Иначе веднага би се досетил какво се е случило и ще избяга.

— Няма да успее! — обади се Монтесо. — Ще го пуснат да дойде тук, но не и да си отиде. Ще се погрижи за това.

— Сеньор, разполагате ли с помещение, където можете да затворите пленниците без риск да избягат?

— Даже с няколко. Всяко бягство е немислимо. Но докога ще ги държа тук?

— Сам ще решите. Веднага ли искате да ги предадете на властите?

— А трябва ли изобщо да го правя?

— Да, но заради пленниците им поне да не е незабавно. Предадете ли тези типове още днес на властите, това бързо ще се разчуе. Нали знаете, че мълвата има криле. Тогава би трябвало да очакваме майорът да научи всичко преди още да сме стигнали до неговото скривалище. А в такъв случай той ще си плюе на петите.

— Прав сте. Ще държа пленниците затворени тук, докато се върна.

— Така ще е най-добре. После според обстоятелствата можете да направите онова, което сметнете за разумно, можете да ги предадете на съдията, а за да избегнете всички главоболия — и да ги пуснете да си вървят. Що се отнася до нас, ще трябва, щом заловим третия, незабавно да яхнем конете. Брат Иларио, известно ли ви е някъде по река Уругвай да има Полуостров на крокодила?

— Не. Мисля, че познавам доста добре и двата й бряга, ала досега не съм чувал това име. В лагуните има предостатъчно крокодили, а и полуострови. Няма ли да накарате пленниците да ви кажат?

— Не. Сигурно ще се опитат да ни заблудят, а няма да можем да им докажем, че ни лъжат и волю-неволю ще трябва да се примирим с това. Междувременно ние не само ще намерим следите на кавалеристите, но в близост до реката непременно ще срещнем и хора, които ще знаят къде е този полуостров. Убеден съм.

В същия миг пеонът ни съобщи за идването на пратеника. Щом прекрачи прага, негодникът хвърли угрижен поглед наоколо, ала не забеляза никаква промяна. Като и при първото му посещение, лицата ни имаха сериозно изражение, но не издаваха враждебност. Той попита естансиерото:

— Е, ходихте ли до съседа си и взехте ли пари?

— За съжаление не. Той не си беше у дома. Едва утре мога да взема назаем сумата.

— Но аз не бива да чакам толкова дълго!

— Не го разбирам. Защо да не можете да останете тук, докато взема парите?

— Защото ми е наредено да чакам най-много два-три часа. Дайте ми поне наличната сума.

— Но така няма да спася брат си. Нали казахте, че нямате разрешение да приемате по-малко пари?

— Тогава ще взема остатъка после.

— В такъв случай ще ви предлага да вземете цялата сума малко по-късно. Няма смисъл да изплащаме отделни части, понеже и бездруго ще освободите пленниците само когато получите всичките пари.

Човекът изпадна в затруднение. Той видя как брат Иларио бавно се отправи към вратата, но дори и не подозираше, че това се прави, за да му се отреже пътят за бягство. Що се отнася до мен, без да продумам каквото и да било, аз лека-полека се добрах до единия от прозорците, чиито крила стояха широко отворени. Погледнах навън. На двора не се виждаше вече конят на пратеника. Хората на естансиерото бяха проявили съобразителност и го бяха отвели.

— Наистина не знам какво да правя! — каза той унило.

— Ако бях на ваше място, щях да знам — обадох се аз. — Върнете се при майора и поискайте от него нови заповеди.

— Но това ще отнеме доста време. Нима дотогава пленниците ще трябва да се измъчват?

— Просто нямаме друг избор. Впрочем Полуострова на крокодила не е чак толкова неприятно място. Сигурно там ще се чувстват горе-долу добре.

— Господи! — смаяно възкликна той. — Знаете къде е майорът, известен ви е и полуостровът?

— Съмнявате ли се?

— Сеньор, майорът ви нарече сатана. Наистина сте такъв!

— Много ви благодаря! Ако отидете за нови заповеди, поздравете майора от мен и му кажете да се пази от Латоре!

— Но ние сме от хората на Латоре!

— Искате да кажете на Лопес Хордан, нали? Не бива да се объркват такива имена, зад които стоят съвсем различни държави, народи и партии. Предполагам, че Латоре вече е изпратил към вашия полуостров многобройна и силна военна част, за да нападне и унищожи свърталището на майора.

Човекът толкова се обърка, че ми отговори:

— Никой няма да му каже къде и кой е този полуостров!

— Ами! Нали чухте, че аз знам.

— Тогава сте единственият бял, пред когото Пиеро Айнас е говорил за него.

— Пиеро Айнас ли? — бързо се намеси брат Иларио, като ми хвърли многозначителен поглед, понеже беше разбрал, че искам да разпитам пратеника за местоположението на полуострова. — Познавам този човек и ако отново го посетя, сигурно ще ме посрещне с добре дошъл.

Вече бях уверен, че ще научим онова, което искахме да знаем. Ето защо се отказах да задавам и други въпроси, а рекох:

— Виждате, че тази тайна не е само ваша. Други са я раздрънкали, проявявайки ненадеждност подобно на самия вас.

— Аз и ненадеждност!

— Не ми ли казахте, че можем да имаме доверие един на друг? И въпреки това ме излъгахте.

— Не съм, сеньор!

— Разбира се, че ме излъгахте! Казахте, че сте дошли тук съвсем сам.

— Това е чиста истина.

— По-скоро е чиста лъжа! Вашите другари лагеруват в малка долина с едно още по-малко езерце, където растат мимозови храсталаци и висока трева.

Той втренчи слисано погледа си в мен и не успя веднага да ми отговори. Най-сетне продума следното:

— Мътните го взели! Сеньор, вие наистина сте сатана!

— Не е лошо. Казват, че дяволът не го лови нито куршум, нито може да го наръгаш с нож. Следователно няма защо да се боя от Вашето острие.

— Какво острие?

— Нали преди да си тръгнете от онази долина преди час и половина казахте на вашия лейтенант, че имате желание да забиете ножа си в гърдите ми?

Човекът остана с отворена уста. Беше съвсем слисан. Но въпреки това ръката му бавно се насочи към пояса, където бе затыкнат неговият нож. Извадих револвера си, насочих го към него и заповеднически казах:

— Махни си ръката от ножа, иначе незабавно ще получиш куршум!

Лицето му се обезкърви и той отпусна ръка. Брат Иларио се приближи до него откъм гърба му и взе ножа. Негодникът понечи да се възпротиви, ала монахът строго му каза:

— Нима ще посегнеш на мен? Помисли какво вършиш!

Пратеникът вече знаеше как стоят нещата. Хвърли поглед наоколо и видя, че пътят към вратата е свободен, понеже брат Иларио беше напуснал поста си. Негодникът се втурна към нея. Бях предвидил това и когато стигна до прага, аз се изпречих пред него.

— Стой! — заповядах му. — Или искаш наистина да стрелям по теб? Ела! Я погледни надолу!

Хванах го за ръката и го дръпнах към прозореца, без да ми окаже някаква съпротива. След като хвърли поглед на двора, той попита:

— Къде е конят ми?

— Отведоха го. Виждаш, че е невъзможно да избягаш. Отвън и долу са застанали пеоните и гаучосите. Впрочем ти не си единственият човек, който намира тук такъв прием, за какъвто не си е и помислял преди час и половина. Ела да видиш какво има малко по-нататък!

Избутах го до вратата на съседната стая, а асиендерото я отвори. Пратеникът видя двамата вързани пленници. Той се опита да се овладее, но аз забелязах как устните му се разтрепериха. Почти заеквайки, негодникът простена:

— Сеньор, заклевам ви се, че сте сатана, истински жив сатана!

— Щом си толкова убеден в това, тогава сигурно ще проумееш, че всяка съпротива е пълна глупост. И тъй, примири се с положението си, което поне няма да е същото, каквото подготвахте на мен. Макар да ме наричаш сатана, ние сме далеч по-човечни от теб.

Вързахме и него, без да направи и опит за съпротива. Така и тримата се озоваха един до друг, вързани всеки на своя стол. Ако се опитаха да се движат заедно с тях, сигурно щяха да паднат на земята. Никой не можеше да помогне на съседа си и всяко бягство бе напълно изключено. Въпреки това на първо време при тях оставихме един пеон, тъй че би било истинско безумие да мислят за бягство. След като излязохме от стаята и затворихме вратата зад нас, естансиерото ми каза.

— Сеньор, сега и тримата са в ръцете ни. Вашият план се увенча с успех. Но най-важното все още ни предстои. А дали и със следващото начинание ще се справим също тъй добре, ми се струва доста въпросително.

— А аз съм на друго мнение — отговорих му аз. — Както вече ви казах, щях да съм съвсем сигурен в успеха ни, ако можех да тръгна сам. Някой добър готвач може да е съвсем сигурен, че ще приготи много вкусно яденето, което е свикнал да прави. Но поставят ли редом до него и други готвачи да му помагат, тогава е твърде възможно те да му развалят яденето. Той ще е в състояние да задоволи очакванията на своя работодател само ако другите готвачи се придържат точно към неговите указания.

— Е, добре! Примерът ви е достатъчно ясен. Ние ще дойдем с вас, но ще се вслушваме единствено във вашата воля. Вие ще сте наш предводител.

— Не съм искал подобно нещо. Само когато пристигнем на място ще ви помоля да се вслушвате в предложенията ми. На ваша страна са познаването на страната и обичаите на жителите ѝ, но аз съм убеден, че притежавам повече опит в изпълнението на начинания като нашето. Само в краен случай ще използваме сила, понеже хитростта ще ни отведе до целта много по-бързо и по-сигурно. Налага се да действваме като крадци, защото ще трябва да отвлечем пленниците на кавалеристите. Затова е необходима безкрайна предпазливост и голяма находчивост, а индианците от Северна Америка са ме научили по какъв начин най-лесно може да се измами неприятеля. Нека тръгнем на път час по-скоро! Погрижете се за по-добро въоръжение, за провизии и муниции! Сигурно са взели оръжията на пленниците. Ще трябва да им занесем други.

После асиендерото ни показа една стая със здрави стени и врата, където под най-строг надзор щяха да останат затворени пленниците до неговото завръщане. Докато ги отвеждахме до въпросното помещение, лейтенантът ни обсипа с какви ли не заплахи. Продължаваше да твърди, че неговата войскова част се състояла само от войници на Банда ориентал и заради насилствените ни действия срещу тях ни очаквало сурово наказание. Не му обърнахме никакво внимание.

Малко по-късно потеглихме. Взехме с нас и един товарен кон, който носеше провизии и друг багаж. Тъй като начинанието ни не беше безопасно, бе съвсем естествено, че жените се разделиха с естансиерото силно разтревожени. Трябваше тайно да обещае на жена му и дъщеря му да бдя над него и да не допусне да предприема големи рискове, за да не му се случи някакво нещастие. Не можех да им се сърдя, макар по този начин индиректно да ни давах да разберем, че безпокойството им за другите съвсем не беше толкова голямо, колкото за естансиерото.

От ранчото бяхме пристигнали в естансията доста късно. Разпериите с пратениците ни отнеха доста време и вече бе изминала значителна част от следобеда, когато прекосихме границата на имението на Монтесо. Бяхме осем души — естансиерото, брат Иларио, аз, и петимата йербатероси, които горяха от

нетърпение да освободят своя другар и предводител. Най-напред трябваше да се отбием в ранчото, за да погребем мъртвеца, както и бяхме обещали. За щастие това мнение се намираше горе-долу в нашата посока, тъй че нямаше да загубим кой знае колко време. Яздехме съвсем през същите места, през които бяхме минали и на идване и, понеже здравата пришпорвахме конете, се добрахме до ранчото малко преди мръкване. Там разказахме на хората случилото се. Добрият Бюргли така се разгневи, че изказа желание да се присъедини към нас, за да им „свие сармите“, както сам се изрази. Естествено отказахме да изпълним желанието му. Той с нищо не можеше да ни помогне. Да не говорим за това, че присъствието му в ранчото бе много необходимо.

Погребението се състоя още същата вечер със съдействието на пристигналия от Монтевидео свещеник, а после се сбогувахме с тези добри хорица. Ранчерото ни прехвърли съвсем сухи през реката, тъй като притежаваше лодка, скрита на такова място от брега, където не можеше толкова лесно да бъде открита от непознати. Видях се принуден да им обеща пак да се отбия при тях в случай, че пътят ми отново ме отведеше из тези места. Възможно беше да се върнем заедно с йербатерото и неговия племенник. Но също така лесно можеше да стане и нещо друго — Монтесо да прояви готовност незабавно да продължи пътуването за Гран Чако. Изобщо в никакъв случай не бяхме господари на бъдещите събития. Бяхме тръгнали да осъществим едно такова начинание, чийто изход никой от нас не бе в състояние да предвиди.

На отсрещния бряг на Рио Негро наш водач стана монахът. Той бе на мнение, че по-добре познава местностите от естансиерото, а даже и от йербатеросите, и скоро наистина се оказа, че е прав.

Луната светеше толкова силно, че нощната езда не представляваше за нас особена трудност. Минавахме покрай ранчоси, естансии и асиенди, а понякога и край малки селища, чиито имена, макар и споменавани от спътниците ми, бързо забравих. До настъпването на деня изминахме значително разстояние. За себе си и за йербатеросите естансиерото беше избрал най-добрите си коне. Животното, яздено от монаха, бе с отлични качества, макар че външността му не допринасяше за подобен извод, а моят дорест жребец също не се посрами. Естествено ние двамата отново бяхме сменили конете си в ранчото. Тъкмо в този момент искахме да им позволим малко да си отдъхнат и да им дадем възможност да пият вода. Но йербатеросите смятаха подобно нещо за излишно. Казаха, че ако нашите животни се изтощят, навсякъде можем да получим други коне. Обаче тъй като и брат Иларио ме подкрепи, успях да наложя мнението си, че конете също са Божи създания и всеки свестен ездач се грижи за своето животно не по-зле, отколкото за самия себе си.

Огледахме се за някое населено място, където можехме да отседнем. Малко вдясно от нашата посока забелязахме да се издига тънка, лека струйка дим. Във въздуха миришеше на изгоряло.

— Там се намира един чифлик — обади се брат Иларио. — Мисля, че оттук би трябвало вече да го видим. Онзи пушек ми се струва подозрителен. Дано на тези добри хорица не им се е случило някакво нещастие!

— Познавате ли собственика? — попитах аз.

— Да. Възрастен сеньор с една много достопочтена сеньора, които имат един-единствен син и четирима гаучоси. Известен е с това, че развъжда най-добрите коне. За него тази дейност е въпрос на чест. Но местността е твърде уединена и далеч наоколо няма никакво населено място. Да не би къщата му да е изгоряла? Хайде да се приближим!

След броени минути можахме да видим, че наистина бе имало опустошителен пожар. Стените се бяха срутили и образуваха купчини все още леко димящи развалини. Коралите стояха празни и само тук-там в далечината се забелязваше по някоя пасяща крава, избягала вероятно от дима. Ала не се виждаше и един-единствен кон.

— Това ми прилича на нападение! — извика брат Иларио. — Да не би онези любители на болата да са минали оттук?

— Защо мислиш, че е имало нападение? — попитах аз.

— Защото животните са изчезнали.

— Избягали са от огъня.

— О, не. Я погледнете високите и гъсти кактусови плетове, през които няма да се реши да премине дори и най-дивият бик. Животните не са могли сами да излязат, ами са били натирени навън. Та коралите са отворени. Подозирам някакво нещастие. Да побързаме да огледаме пепелището!

Когато стигнахме мястото, видяхме, че всичко е изгоряло и навярно нищо не е било спасено. С няколко пръта, които намерихме наблизко, започнахме да ровим из все още горещата пепел и за наше успокоение не открихме останки от човешки тела.

— В такъв случай трябва да продължим търсенето наоколо — обади се монахът. Нека първо се разпръснем из коралите. Може би ще открием поне някаква следа.

Последвахме съвета му. Йербатеросите се отправиха на коне към по-отдалечените оградени пасища, а ние, останалите, започнахме пешком да претърсваме по-близките корали. Скоро дочухме силен вик. Изглежда йербатеросите бяха открили нещо и ние се втурнахме нататък. Заварихме ги да освобождават неколцина души, които бяха натикани доста навътре в един трънлив плет и там бяха здраво вързани с ласа. Оказа се, че са самият собственик на чифлика заедно с неговата жена и трима гаучоси. Те бяха целите изподрани от бодлите и особено първите двама се намираха в много лошо състояние. Най-важното бе да получат вода. Близко до къщата имаше кладенец, който много приличаше на онези герани, които могат да се видят из унгарската пуста. По-скоро отнесохме, отколкото отведохме петимата дотам. Двамата възрастни хора бяха съвсем отпаднали. Даже и яките гаучоси едва можеха да вървят. Те много искаха да ни разкажат случилото се, ала ние ги помолихме първо поне малко да си възвърнат силите.

Водата оказа желаното въздействие. Гаучосите не бяха изтощени толкова много само от уплаха, притеснение и жажда. Скоро забелязахме, че са били жестоко измъчвани. Двамата възрастни чифликчийци седяха, безмълвно забили опечалени погледи в останките от своя дом. Само от време на време мъжът дълбоко въздишаше, а жената тихо плачеше. Ала на тримата пеони или гаучоси твърде скоро им се възвърна способността да дадат отдушник на гнева си с най-цветисти псувни и проклетия. Единствено присъствието на монаха, чието облекло издаваше неговия духовнически сан, ги караше да се въздържат от по-драстични изрази.

— Моля ви без ругатни! — каза им той. — С това нещата няма да се оправят. Навярно сте постъпили на работа тук едва отскоро, понеже никога не съм ви виждал. Но сеньорът и сеньората ме познават и знаят, че ще ви помогна, стига това изобщо да е възможно.

— Да ни помогнете ли? — изсмя се единият от гаучосите. — Че как? Къщата изгоря до основи, а всички коне са отвлечени.

— Кой го направи?

— Една банда разбойници, които се представиха за правителствена военна част.

— Точно тези хора търсим. Накъде отидоха?

— Не знаем. Тръгнаха на юг.

— А кога дойдоха?

— Сигурно са пристигнали още завчера през нощта. Когато се събудихме, видяхме, че са се разположили на бивак недалеч от къщата. Искаха да закупят коне.

— Тоест, искали са да ги откраднат, нали?

— Естествено! Само че не го казаха. Водеха със себе си вързани и двама пленници, за които твърдяха, че били обвинени в държавна измяна.

— Това е абсолютна лъжа!

— Нямаше как да не им повярваме, макар младият сеньор да отричаше и да настояваше незабавно да го освободят.

— За вашия млад сеньор ли става дума? — продължи да разпитва брат Иларио.

— Не, а за сеньор Хосе Монтесо от Естансия дел Йербатеро. Той пристигна тук още привечер и се канеше на следващото утро да се отправя за дома си. Идваше от Санта Фе.

— Това е бил синът ми — обясни Монтесо. — Аз съм собственикът на естансията. Разкажете ни всичко с най-големи подробности! Вече знаем, че синът ми и брат ми са попаднали в плен на онези кавалеристи и сме тръгнали да ги освободим.

— Щом е така, сеньор, тогава вземете ни с вас, за да можем тъпкано да им го върнем на тези негодници за всички злини, които ни причиниха.

— Няма как, защото за тази работа сте много отпаднали, а и тук ще сте необходими. Невъзможно е сега да изоставите господарите си!

— Прав сте, сеньор. Поверяваме и нашето отмъщение във вашите ръце!

— Обещавам ви да не го забравяме. Но естествено трябва да узная всичко, каквото се е случило. Познавахте ли сина ми?

— Още вечерта ни каза кой е. Искаше да си тръгне призори. Затова когато се развидели, го събудихме. Щом излезе от къщата, той разпозна в пленника своя чичо. Поиска от похитителите да го освободят, ала резултатът беше, че плениха и него.

— Не можахте ли да го предотвратите?

— Ние ли? Четирима мъже и една жена срещу над петдесет такива типове! Тук сме само четирима гаучоси. Четвъртият, заедно с нашия млад сеньор, се намираше на път за Салто. Бяхме твърде слаби и изобщо не знаехме кой казва истината.

— Добре, продължете!

— Отведоха пленниците в една стая, където започнаха с тях тайни преговори. После накараха нашия сеньор да донесе хартия и нещо за писане. Взеха да пишат писмо. Мисля, че принудиха по-възрастния сеньор да го пише. След това трима от тях, между които и един, дето му викаха лейтенант, тръгнаха на път, за да отнесат писмото. Чух как майорът извика подир тях да побързат, та да стигнат целта си още по пладне. Не знаехме за каква цел ставаше дума.

— Това е моята естансия. Писмото е било за мен. Какво стана после?

— После ни накараха да им дадем един вол и го заклаха. Прекараха тук целия ден, а накрая заявиха, че искат да останат и през нощта. Но нашият сеньор беше на мнение, че не бива да им имаме доверие. Бяха груби и сурови хора. Колко лесно можеха да си тръгнат още по тъмно, без да платят вола. Ето защо когато стана вече късно и сеньорът искаше да отиде да спи, той ги помоли да му дадат парите. Ала те заявиха, че думите на нашия господар били голяма обида и настояха да ги помоли за извинение, а когато той им отказа, се нахвърлиха върху него.

— Ами вие какво направихте?

— Веднага се втурнахме да му помогнем, ала ни повалиха на земята и ни вързаха. После вързаха също господаря и сеньората. Отнесоха ни в корала, където ни намерихте и след като нас тримата ни биха до кръв, ни вързаха за кактусите.

— Каква низост!

— Да, ужасно беше, но не можахме да направим нищо друго, освен да скърцаме със зъби. Тайно в себе си се заклев да им отмъстя. Огледах всичките негодници толкова подробно, че познавам всеки един от тях. Тежко и горко на онзи, когото срещна някога! Моята бола ще натроши костите на ръцете и краката му.

— И после подпалиха алкерията³⁹, така ли?

— Не веднага. Първо отвориха коралите и натириха навън всички говеда. Но преди това си избраха най-хубавите глави от тях, за да ги заколят и от месото им да си приготвят провизии. Докато едни се занимаваха с тази работа, други събраха от къщата всички налични въжета и ремъци. Нарязаха на ремъци и готовите кожи, които имахме тук. Скоро разбрахме за каква цел. Те изловиха всичките ни коне и ги навързаха заедно в тропа⁴⁰.

— Сигурно са отвели със себе си и пленниците, а?

— Вероятно, но нямаше възможност да видим дали е така. Ала успях да чуя, че ги заплашваха със смърт в случай, че тримата, дето отнесоха писмото, не постигнали целта си още на следващия ден.

— Така е, точно така е — за пръв път взе думата старият сеньор. — Представете си само, моите коне, моите чудесни хубави коне откраднати, а домът ми — ограбен и опожарен! Сега съм просяк!

— Не се отчайвайте, сеньор! — отвърна му естансиерото. — Ние ще преследваме бандитите. Може би ще успеем да спасим нещо.

— Едва ли има такава надежда!

— Дори и в такъв случай не бива да губите кураж. Просто ще започнете отново. Аз съм богат. Присъствието на брат ми и на сина ми във вашия дом ви е донесло това нещастие. Смятам, че е мое задължение да ви помогна и на връщане пак ще ви посетя, Тогава ще имаме възможност да поговорим по вашите работи. Не бива да се разорявате. С голямо удоволствие ще ви заема парите, които ще са ви необходими, за да можете лека-полека да възстановите загубите си.

— Наистина ли ще го направите, сеньор?

— Да. А за да разберете, че не ви давам това обещание само за да ви успокоя, а после да ви изоставя в бедата, още сега ще ви предоставя една сума, за чието използване си помислете, докато отново намина при вас.

В случай че можеше да освободи своя син и брат само чрез откуп, естансиерото беше взел със себе си необходимата сума. И ето че измъкна портфейла си и сложи в ръката на възрастния човек няколко банкноти. Ранчерото им хвърли бегъл поглед и учудено възкликна:

— Но толкова много изобщо не е...

— Стига, стига! — прекъсна го Монтесо. — Сега нямам никакво време да слушам възраженията ви. Трябва да тръгваме. С удоволствие бихме останали тук да ви помогнем при събирането на добитъка, но вашите гаучоси скоро ще се съвземат дотам, че и сами ще могат да свършат тази работа. Животните са жигосани с вашия знак и няма как да ги загубите. Впрочем ние ще се отбием при най-близкия ви съсед и ще ви изпратим помощ оттам.

Естансиерото пресече всякакви възражения и благодарности от страна на възрастния човек. Метнахме се на конете и продължихме. Не беше трудно да открием дирята на кавалеристите, но се отказахме да я следваме. Брат Иларио искаше да ни заведе по най-краткия път до индианеца Пиеро Айнас, от когото можехме да научим къде се намира търсеният от нас полуостров. Яздихме в галоп повече от час, преди да стигнем до следващото имение. Там спряхме за кратка почивка, от която естансиерото се беше отказал в опожареното ранчо, за да избегне да слуша благодарностите на хората. След като разказахме какво нещастие беше сполетяло възрастния ранчери, веднага изпратиха няколко души, за да окажат поне най-необходимата първа помощ на онези клетници. Така ние се успокоихме за участието на ранчерото. В естансията, където се намирахме в момента, кавалеристите не се бяха мяркали.

— Казват, че били поели на юг — обади се Монтесо. — Защо ли?

— За да ни заблудят относно истинската си цел — отговорих аз.

— Сеньор, тези негодници са подкарали цяло стадо коне. Те нямат никакво време за губене.

— Да, но не бива и да се мяркат пред хората. Ето защо заобикалят населените места.

— Да не би все пак да имат намерение да поемат към някое друго място, а не накъдето си мислим ние? Докато ги подслушвахте вчера, наистина ли успяхте да чуете всичко съвсем точно?

— Разбира се. Невъзможно е да се лъжа. Впрочем тези типове изобщо няма нужда да бързат чак толкова, колкото си мислите.

— Но все пак са длъжни да се съобразяват с възможно преследване!

— Съвършено вярно. Ала те много добре могат да си направят сметката и да разберат, че имат доста голяма преднина. Тръгнали са от опожареното ранчо снощи късно вечерта и следователно имат аванс от около шест часа пред нас. Към това се прибавя и обстоятелството, че са поели към едно място, за което според тях ние нищо не знаем — нито името, нито разположението му. Те сигурно смятат, че нямат никакво основание за безпокойство. Колко път има още до река Уругвай?

— От моята естансия до нея има над двацет часа езда. Вероятно ще пристигнем привечер.

— Това е така — съгласи се брат Иларио, — ала тъй като първо ще трябва да посетим индианеца, може да стигнем там и по-късно. Той живее близо до реката, но рядко си е у дома. Ако жена му не е в състояние да ни даде никакви сведения, ще се наложи да чакаме, докато се върне, или ще се видим принудени да го търсим.

— Междувременно нашите противници ще се прехвърлят отвъд реката.

— Сигурно няма да го направят, защото трябва да се съобразяват с лейтенанта. Да тръгваме на път! Конете са си отпочинали.

И така, продължихме да яздим все на запад. По обед спряхме за малко да поотдъхнем в едно ранчо, където хората не знаеха нищо за кавалеристите, нито пък бяха чували за Полуострова на крокодила. Следобеда минахме и край други поселища, но никъде не успяхме да получим нужните ни сведения. В момента се намирахме в района на две малки реки, които се вливат в Уругвай. Яздехме приблизително в средата между тях и пред очите ни се разкри съвсем друга растителност. Земята все още бе обрасла с типичната трева от равнините, но вече се появиха храсти, а малко по-късно и дървета, които макар понякога да растяха по-нагъсто, все пак не успяваха да образуват гора. По-скоро местността имаше вид на парк, понеже между дърветата оставаше по-голямо разстояние и те не представляваха онова, което в Германия сме свикнали да наричаме „горски масив“. Прегазихме още няколко потока и тесни заливчета на лагуни, които в другия си край бяха свързани с реката. Тревата изчезна. На нейно място се появи камъш и бамбук. Най-често срещаме широколистни дървета, оплетени в гъста мрежа от пълзящи растения. Вейките на тези увивни растения обхващат отвсякъде жертвата си, смесват листата си с нейните и често от земята до върха на дървото образуват такава плътна зелена покривка, под която то напълно изчезва.

Скоро щеше да се свечери, а ние се намирахме на такъв терен, където не биваше да проявяваме лекомислието да се движим в нощната тъмнина. Реката сигурно бе доста наблизко, понеже чак дотук стигаха по-широки или по-тесни заливчета. Блестящата им водна повърхност се виждаше само отчасти, защото често бяха покрити с коварна зеленина, която лесно можеше да измами хората в тъмнината. В един от тези заливи видях да пляска във водата някакво трътлесто, непохватно животинче. Щом се приближихме, то избяга.

— Това беше водно свинче — обясни монахът на моя въпрос.

В друг залив забелязах нещо като тъмни дънери, чиито краища стърчаха от водата.

— А туй са крокодили — поучи ме той.

— И ще преминем с конете толкова наблизко?

— Няма защо да се страхуваме от тях. Е, не бих искал да нагазя в някой от тези заливчета. Тогава зъбатите им муцуни могат да станат опасни за мен.

— Изобщо сегашният ни път ми се вижда доста злокобен!

— Не е лъжа. Нека яздим един подир друг, а аз ще заста на начело. Навлизаме в такъв терен, където само една погрешна стъпка може да те изпрати в блатото.

— Няма ли и друг, по-хубав път до този индианец?

— Не, сеньор. Той живее на такова място, че до колибата му може да се стигне само по този начин и само от тази страна. За него тя е като малко укрепление.

Бавно и безмълвно продължихме по меката несигурна почва. Монахът сигурно познаваше пътя много добре, щом поемаше риска да ни преведе оттук. Той даже не

слезе от коня, нещо което аз на негово място непременно щях да направя. Скоро съвсем се стъмни. Едва-едва можех да виждам силуета на яздещия пред мен водач. Но въпреки това продължихме да се придвижваме напред поне още четвърт час, докато най-сетне забелязахме пред нас някаква светлина.

— Тук трябва да слезем от седлата — каза брат Иларио. — Нека всеки здраво хване юздите на своя кон и следва човека пред себе си, без да се отклонява нито педя наляво или надясно. Пътеката е много тясна. Преминава между дълбоки блата.

Изпълнихме нареждането му. Чувствах как краката ми затъваха в земята като в тесто, а и конят ми пристъпваше крачка по крачка бавно и колебливо. Светлината ставаше все по-ярка и по-ярка. Отново се добрахме до твърда почва и вече нямаше нужда да вървим в индианска нишка. Малко по-късно се озовахме при целта си.

Под едно не особено високо, но с широка корона дърво, имаше колиба, чиито стени бяха направени от чимове, а покривът ѝ бе от тръстика. Прозорци нямаше, а само една врата, която в момента бе отворена. В примитивно огнище, иззидано също от чимове и пръст, гореше малък огън, който бяхме забелязали през отворената врата още отдалеч. Над пламъците бе окачено желязно котле, където клокочеше някаква гъста, воняща каша. В колибата нямаше жив човек.

— Тук ли живее индианецът? — попитах аз.

— Да.

— Изглежда си е у дома. Щом над огъня ври нещо, значи тук има хора.

— Най-вероятно само жена му е тук. Я да видим какво вари!

Влязохме в тясното помещение. Монахът надникна в котлето и каза:

— В този съд се крие смъртта на стотици и стотици същества. Това е отрова за стрели.

— Наистина! Прочутата, или по-скоро спечелилата си зловеща слава индианска отрова! Нека погледна и аз!

Всъщност не видях нищо друго, освен вече споменатата клокочеща маса, която имаше зеленикав цвят и бе гъста като сироп. В котлето бе оставено парче дърво, изпълняващо службата на лъжица за бъркане. Брат Иларио по-разбърка кашата, извади дървото, по което беше полепнала част от гъстата маса, прекара върха на пръста си по пръчката, за да вземе малко от отровата, после я близна, за да я опита на вкус и каза:

— Да, отрова за стрели е. Познавам я по вкуса.

— Нима ядете от нея!?

— Не е опасно. В стомаха отровата е безвредна. Ужасното ѝ въздействие се проявява само когато попадне в кръвта.

— Знаете ли рецептата ѝ?

— Не. Индианецът не я издава дори и на най-добрия си приятел. Взема се сок от млечка, зъбите на огромни змии, заедно с торбичката, която е пълна с отрова, както някои билки и зелените мустачки на увивни растения, чиито имена не знам. Тези съставки се варят, докато течността се сгъсти като сироп. След изстиване се получава маса, наподобяваща сапун или смола, която преди използване винаги трябва да се подгрява.

— Колко дълго запазва качествата си?

— Може да се използва до година и половина, и то ако не плесеняса, или не стане чуплива. В нея се топят остриетата на стрелите, които индианецът държи ей там.

Изглежда монахът познаваше колибата много добре. Той се приближи до един от ъглите, вдигна малко вързопче от земята и го разтвори. Тогава видяхме, че в тръстиковата рогозка бяха увити петдесетина стрели, направени от твърдите и здрави бодли на едно пълзящо растение, които не бяха по-дълги от човешки пръст. Както си личеше по оцветяването им, върховете бяха намазани с отрова. За да могат да летят по права линия, другият край на стрелите бе снабден вместо с перца с

пухчета от растението *Bombax seiba*⁴¹. Тези мънички симпатични оръжия съвсем не изглеждаха толкова опасни, колкото са всъщност.

Подпрени на пода на колибата чак до върха на фуниеобразния ѝ покрив стигнаха три или четири тънки кръгли пръчки, чието предназначение не можех да отгатна. Монахът взе една от тях, показва ми я и обясни:

— Куха е, нали? Това са цеви, с чиято помощ се издухват отровните стрели. Правят се или от съвсем гладки и прави палмови фиданки, или от бамбука *Colihue*.

— На какво разстояние могат да стрелят индианците с това нещо?

— На повече от четиридесет крачки, и то съвсем безпогрешно и безшумно.

— За колко време убива отровата?

— Маймуни и папагали за няколко секунди, а ягуара и човека най-много за две-три минути.

— А какво противосредство има?

— Никакво.

— Та това е ужасно оръжие! Защо се допуска индианците да си служат с него?

— Първо, защото няма власт, която би могла да наложи съблюдаването на подобна забрана и второ, защото само с помощта на тази отрова индианците успяват да побеждават враговете си от животинското царство. Без отровните стрели горите щяха да се обезлюдят. Хищните животни, които туземците издебват и убиват в сигурните им леговища, ще се размножават толкова много, че човекът ще се види принуден да отстъпи. А необходимо е един ягуар или някоя пума да бъдат само леко одраскани с такава стрела. Острието трябва да улучи кой да е от най-малките кръвоносни съдове, за да обрече животното на сигурна смърт.

— Но в такъв случай месото му ще е отровно и каква полза от него?

— Искате да кажете, че няма да може да се яде? О, не е така! Отровата проявява въздействието си само когато чрез някоя рана навлезе направо в кръвта. А месото на дивеч, убит с такава стрела, е напълно годно за ядене. Спокойно можете да се нахраните с него. Стотици пъти съм го правил без абсолютно никакви вредни последици.

Той млъкна, понеже тъкмо в този момент сред нас изникна някакъв силует, който в първия миг едва ли можеше да се вземе за човешка твар. Това същество приличаше на онези уроди, които понякога показват по панаирите. Дребно на ръст, почти като дете, то имаше чертите на старица. Скулите му бяха силно изпъкнали, а очите — тесни и дръпнати. На главата му имаше някаква гъста сплътсена маса, която по-скоро ми приличаше на топка оплетени кълчища, отколкото на коса. Женицата бе толкова мършава, че оставяше впечатление, сякаш няма и грам месо по себе си.

— Ти ли си, Дая? — попита брат Иларио. Тя кимна и се прекръсти.

— Мъжът ти тук ли е?

Тя пак кимна и пак се прекръсти.

— Говори, де! — подкани я той.

— Дай ми нещо! — обади се тя най-сетне.

— После, Дая! Първо трябва да отговориш на въпросите ми.

— Нищо не знам!

— Не лъжи! Нали знаеш, че няма да ти го простя!

Тя го погледна в очите с особено маймунско глуповато-дръзко изражение на лицето и отвърна:

— Ти прощаваш всичко, ти си добър!

— Още не си видяла как мога да се разгневя, но като нищо ей сега ще разбереш. Днес отбиваха ли се някакви мъже при вас?

— Не знам.

— Хм. Ясно ми е, че все нещо трябва да ти подаря. Какво искаш?

— Дая има нужда от едно хубаво лъскаво копче за роклята си.

— Ще го имаш.

Изглежда монахът беше достатъчно добре подготвен за подобни желания на своята позната, понеже измъкна от джоба си малка торбичка и подаде на жената едно ослепително излъскано месингово копче, което тя незабавно наниза на конец и с негова помощ го закрепил на „роклята“ си. Очите ѝ заблестяха от удоволствие, а по лицето ѝ се изписа такъв детски радостен израз, който кажи-речи беше трогателен.

- Е, сега довольна ли си? — попита монахът.
- Да, довольна съм. Ти си добър.
- Тогава бъди и ги добра! Ще ми кажеш ли истината?
- Дая няма да те излъже.
- Днес идваха ли тук някакви хора?
- Не.
- Абсолютно никой ли? — попита го по-настойтелно.
- О, идва един мъж.
- Ето, виждаш ли, че преди малко не ми каза истината! Ти познаваш ли го?
- Не.
- Пеша ли дойде или яздеше?
- Беше на кон.
- Ами как беше облечен?
- Също като бял сенйор. Носеше копие.
- Добре. Той разговаря ли с теб?
- С мен не, а с Педро.
- Значи с мъжа ти. И какво каза?
- Не успях да чуя.
- Следователно не знаеш какво искаше?
- Знам. Искаше да вземе моя мъж.
- Тогава са тръгнали заедно, така ли? Накъде?
- Не ми казаха.
- Хм! Педро кога смяташе да се върне?
- И това не ми каза.
- А по кое време дойде този човек при вас?
- Все още не се беше смрачило.
- А не видя ли и други мъже?
- Не.
- Срещала ли си някога човек, на име Енрико Кадера?
- Не.
- Или някакъв майор?
- Също не.
- Педро не е ли разправял пред теб нещо за двама души, които са пленени?
- Нищо такова не е споменавал.
- Ами кажи ми тогава поне дали ти е известно някакви място по брега на реката, наречено Полуострова на крокодила?
- Знам го.
- Къде се намира? Далече ли е оттук?
- Не, близо е.
- Можеш ли да ни заведеш дотам?
- Много лесно.
- Тогава още сега ще ни покажеш пътя до полуострова, ала толкова безшумно, че никой да не ни усети.
- Първо Дая ще отиде сама да провери дали няма и други хора.
- Добре! Ами ако завариш там мъжа си?
- Не бива ли да ме вижда, сенйор?
- Не.
- Тогава ще се промъкна съвсем потайно.

— Точно това искам от теб. Я погледни! Ако си свършиш добре работата, ще ти подаря и ей това копче.

Той извади от джоба си още едно месингово копче. Индианката възкликна от възхищение и каза:

— Дая ще получи копчето. Тя тръгва. Никой няма да я чуе или види, дори и Педро.

Безшумно като прилеп тя чевръсто се шмугна през вратата и изчезна в тъмната нощ. Монахът спусна тръстиковата рогозка, която закриваше входа.

— Вашата Дая не ми изглежда особено благонадеждна — обадох аз.

— Напротив, стига само да не се иска от нея, което не е по силите на нейния интелект. Тя е едно недоразвито, изоставено човешко същество, нещо между жена и дива котка. Сред тези блатата тя си е у дома и аз съм убеден, че мъжът ѝ няма да я забележи дори и ако се промъкне съвсем близо до него. Индианката притежава сръчността, ловкостта и пъргавината на дивите животни.

— Горя от нетърпение да разбера дали онези типове са вече на полуострова!

— Естествено, че са там, понеже споменатият от Дая мъж е бил несъмнено някой от тях.

— Не е изключено да е бил и някакъв друг човек.

— Не ми се вярва, тъй като е носил копие. А копия имат само индианците и кавалеристите. Но нека изчакаме!

Ние осмината стояхме в малката тясна колиба, без да вдигаме шум. Опитвах се да намеря нещо по-интересно наоколо, ала усилията ми останаха напразни. След около петнайсетина минути индианката се върна. Тя спусна рогозката зад гърба си и каза:

— Брат Иларио, къде е копчето ми?

— Много бързаш. Първо трябва да го заслужиш. Какво видя?

— Нищо.

— Дая, сигурно си се заблудила!

— Дая никога не се заблуждава. Очите ѝ виждат и през нощта.

— Или може би ни лъжеш?

— Дая не лъже светия човек, понеже той е добър.

— Да не искаш да ни предадеш?

— Няма да го направя, защото ще ми дадеш копче.

— Е добре, ще ти повярвам. Ето ти копчето! Но сега трябва да ни заведеш до полуострова.

Тя кимна в знак на съгласие и побърза да пришие и това копче на дрехата си.

— Ала съвсем тайно! — продължи монахът. — Никой не бива да ни чуе.

— Няма да стане.

— Защо?

— Защото имаш коне.

— Ще ги оставим тук.

— Ами ако някой дойде насам?

— Тогава ще ги открият.

— Да ги скрие ли Дая?

— Има ли наоколо такова място, където никой не ще може да ги намери?

— Да. Наблизо е.

— Тогава да ги отведем там.

— Не става. Натам могат да вървят заедно само един човек и един кон. Ако са няколко, ще паднат в блатото и ще загинат.

— В такъв случай води ме ти! Ще превода конете сам.

— Не, няма да успееш, понеже не знаеш пътя. Дая ще се справи самичка, стига да ѝ дадеш още едно копче.

— Слушай, Дая, ставаш нахална!

Тя го погледна в очите с такова изражение, сякаш бе съвсем сигурна, че желанието ѝ ще бъде изпълнено и като се изкиска, каза:

— Дая обича копчетата.

— Това го знам и понеже обичам Дая, ще ѝ дам и трето копче, ала едва след като получим конете обратно. Ще трябва да ги пазиш.

— Дая много ще внимава за тях. А сега ще ги отведе.

Тя отново излезе. Изявих желание да я придружа.

— Защо? — попита ме монахът.

— Имам важни за мен неща в кобурите на седлото си.

— Те са в пълна безопасност.

— Но нали сам ми казахте, че вашите индианци са страшно безочливи крадци?

— Мен никой от тях няма да ме обере. А понеже вие сте с мен, и вашите вещи са в пълна безопасност.

— Да се надяваме!

— Давам ви думата си! Дая ще предпочете едно от тези копчета пред всичките ви вещи.

Доловихме глух конски тропот по меката почва. Този шум се повтори толкова пъти, колкото бяха конете, понеже индианката ги отвеждаше в скривалището един по един. После тя дойде да вземе и нас. Не минахме по същия път, по който бяхме пристигнали, а се насочихме право към реката. Пътеката се виеше на зиг-заг между блатата. Може би дори и през деня нямаше да успеем сами да я намерим. Тъй като все пак няхах пълно доверие на индианката, аз вървах по петите ѝ с готов за стрелба револвер в ръка. Не че щях да стрелям по това клето, достойно за съжаление, кажи-речи невменяемо човешко същество, но щях да посрещна с куршум всеки, който се изпречеше на пътя ни с враждебни намерения. Но нищо подобно не се случи.

Преди малко индианката бе изминала този път двойно по-бързо от нас, защото ни беше необходим около четвърт час, докато си пробием път през един тръстиков пояс и се озовем на брега на реката, който се врязваше в сушата, образувайки тесен залив.

— Но тук няма никакъв полуостров — прошепна монахът на индианката.

— Виждаш ли левия бряг на залива? — отвърна тя. — Отвъд тази тясна ивица суша отново има вода. Значи това тук е полуостров.

— А дали действително е Полуострова на крокодила? Знаеш ли със сигурност, Дая?

— Съвсем сигурна съм! Дая го знае, и Педро го знае, а освен тях никой друг.

— Не е вярно! Известен е и на други хора!

— Не! Дая и Педро не са го казвали никому. И добре знаят защо.

— Е, защо?

— Дая няма да го издаде.

— Даже и ако ти дам още едно хубаво копче ли?

— Дори и тогава!

— Но не разбирам, защо? Имам толкова красиви копчета, а ти нали толкова много ги харесваш!

— Педро ми е забранил да говоря.

— Тогава си права, трябва да го слушаш! Така е. Но наистина ли наоколо няма жива душа?

— Няма.

— Не е ли по-добре да провериш още веднъж?

— Ще проверя, брат Иларио.

Тя изчезна. Колкото и тихо да стояхме, колкото и да налягахме слух, не доловихме никакъв шум, никъде не прошумоля тръстиката. Тази жена се промъкваше изключително ловко. Когато след две-три минути се върна, тя ни съобщи, че нямало жив човек.

— Добре, а сега си върви в твоята колиба! — каза ѝ монахът.

— Да, не мога да остана тук — каза тя. — Трябва да варя отрова. Да се върна ли после пак при вас?

— Не. Ние сами ще дойдем, след като се развидели.

— Какво ще правите тук?

— Ще научиш по-късно.

— А Педро бива ли да узнае, че сте тук?

— Да, Дая. Но му го кажи така, че само той да чуе.

— Ами той сигурно ще е сам, защото наблизко няма други хора.

Тя бързо изчезна и ние бяхме предоставени сами на себе си.

— Е, сеньор, щяхте да ни предложите някакъв план — обърна се към мен естансиерото. — Вече сме при полуострова. Какво ще правим?

— Ще чакаме, докато дойдат — отговорих аз, — при условие, че наистина все още не са тук.

— Но нали Дая го потвърди!

— Нямам й доверие.

— Не сте справедлив към нея — каза монахът. — Познавам я. Кажи-речи всички индианци проявяват коварство и хитрост, когато става дума да измамат някой бял. Но тази жена никога няма да излъже нито мен, нито спътниците ми.

— Въпреки това предпочитам да се осланям сам на себе си. Ще претърся полуострова. Чакайте ме тук! Ще оставя пушката си при вас. Иначе ще ми пречи.

Ако очакваните от нас хора бяха вече тук, щях да си имам работа с хвърлячи на бола, но не и с апачи или сиуси, така че нямаше защо чак толкова да се старая да се прикривам, още повече, че беше съвсем тъмно. Отдалечих се, като вървях изправен. Най-напред се опитах да се запозная с очертанията на полуострова. Той беше тесен и не се връзваше много навътре в реката.

Защо ли му бяха дали името Полуостров на крокодила? Сигурно на него нямаше да се намери нито едно от тези животни, понеже бреговете му бяха високи, а крокодилите не се катерят. Дърветата по него растяха доста нагъсто и аз започнах да прибягвам от дърво на дърво. Очите ми бяха свикнали с тъмнината. Несъмнено щях да забележа кавалеристите, ако действително бяха тук, ала тях просто ги нямаше.

След като съобщих на спътниците си резултата от моето разузнаване, монахът се обади:

— Сега ще признаете, че Дая не ни е излъгала.

— Все още се съмнявам. Кавалеристите трябва да са тук. И освен това си мисля, че заедно с тях са и конете им, и че мястото, където се намират, непременно трябва да е подходящо за преминаване на реката.

— Споделям мнението ви. Те всеки миг трябва да са готови да се прехвърлят на другия бряг. Но това място съвсем не ми се вижда подходящо за подобна цел.

— А тук и няма как да оставят конете си. Наистина се чувствам съвсем объркан.

— Нека изчакаме, докато изгрее луната! След половин час тя ще се появи и тогава ще можем да се ориентираме по-лесно.

Насядахме между тръстиката доколкото ни бе възможно по-удобно и зачакахме. Нищо, абсолютно нищо не се помръдваше около нас и само от време на време долавяхме пляска на водата в речния бряг. Наближаваше решителният миг, а в подобно положение човек предпочита да се затвори в себе си.

Измина четвърт час, а после и още толкова. Луната изгря, ала не видяхме нищо ново. Светлината ѝ посребри водната повърхност и в реката сякаш потече разтопен метал. Вече можехме ясно да огледаме близката околност.

Когато хвърлихме поглед отвъд заливчето, забелязахме, че течението на реката се стесняваше от отделни островчета. Без съмнение това място не бе подходящо за прехвърлянето ѝ, понеже водата между островите течеше с удвоена бързина, на която конете едва ли можеха да устоят. Точно пред нас блестеше сребристата повърхност на залива, наляво беше полуострова, а отдясно брегът леко се вдаваше навътре в реката. Ние седяхме сред тръстиката, зад която от влажната почва, езерцата и опасните блата се издигаше гората.

Започва да ме обзема чувството, че напразно чакаме появяването на кавалеристите, а и брат Иларио промърмори:

— Хм! Ако не знаех със сигурност, че Дая никога няма да ме излъже, щях да си помисля, че Полуостровът на крокодила изобщо не е тук. Това място хич не ми харесва.

— Също и на мен.

— Защо?

— Всъщност не мога да кажа нищо по-определено. Защо някому не допада дадено човешко лице, което на други много се харесва?

— Така е. В това място има нещо отблъскващо. Не мислите ли?

— Да. Никак не е удобно, за да се промъкнеш тайно до врага си и да го изненадаш. Къде ли ще се скрием?

— И аз не знам, но не можем да останем тук.

— Естествено. Когато онези типове се появят, сигурно веднага ще ни видят. Но наоколо няма друго скривалище освен под короните на онези дървета на полуострова. Но и него няма как да използваме.

— Няма как, защото в такъв случай по-скоро те ще ни спипат, отколкото ние тях. Колко лесно биха могли да ни изтласкат във водата!

— Тогава къде да отидем? Накъде да продължим, нагоре или надолу по реката?

— Предоставям на вас да определите. Нали решихме да се съобразяваме с вашите разпореждания?

— В такъв случай да се отправим надолу. Струва ми се, че натам все ще намерим някое подходящо място. Разбира се ще трябва да останем достатъчно наблизо, за да имаме възможност да виждаме и чуваме какво става на полуострова.

Станавме и безшумно поехме на юг, но изминахме само късо разстояние, докато от лявата ни страна изплува група дървета, които, както изглеждаше, ни предлагаха твърде подходящо скривалище. Сянката им ни скриваше изцяло поне от три страни. Но четвъртата оставаше открита и тъкмо оттам проникваха лунните лъчи. Това никак не ми хареса, ала наоколо нямаше друго, по-удобно място, а откритата му страна се намираше точно срещу полуострова, така че вероятно оттам не ни заплашваше опасност. Разположихме се удобно под короните на тези дървета и зачакахме развитието на събитията. Но за наше съжаление изглежда нищо нямаше да се случи.

— Да не би тези негодници да са променили намеренията си? — попита естансиерото. — Тогава напразно го чакаме тук.

— Не могат да вземат друго решение — отговорих му аз. — Нали трябва да изчакат тримата си пратеници на уговореното място?

— Това е вярно, но може би си мислят, че все още е рано да пристигнат и по тази причина са се разположили да бивакуват на някое друго място.

— В такъв случай все още могат да дойдат. — Да, разбира се, но кога?

— Може би на разсъмване. Струва ми се невъзможно да рискуват и посред нощ да поемат по пътя между блатата. Впрочем пак повтарям, че от тяхна страна ще е много непредпазливо тук да се опитат да прехвърлят реката. Течението между островите е толкова силно, че ще повлече със себе си и конете.

— Ха! Конете в тази страна плуват много добре!

— Не по-добре от всички други коне, сеньор. Впрочем нали тези хора водят със себе си цяло стадо крадени животни, които сигурно няма да е никак лесно да преведат през широката река?

— Вярно е.

— Изобщо не мога да си представя как ще успеят да ги прехвърлят на другия бряг с плуване.

— Но нали трябва да ги прехвърлят! Може би с помощта на лодка?

— Да пренесат толкова коне с една лодка? Да предположим, че крадените животни са около петдесет, тогава всички заедно ще са над сто глави. При ширината на река Уругвай по тези места прехвърлянето би им отнело цял ден. Но я ми кажете понякога по реката не се ли спускат и салове?

— Даже много често. Те са направени или от неодялани трупи или от греди, талпи и дъски. На юг дървеният материал е толкова голяма рядкост, че с тези салове се правят много добри сделки.

— Е, един такъв сал е най-практичното средство, с което кавалеристите могат да прехвърлят реката. Ако е достатъчно голям, ще пренесе наведнъж всички коне и хора.

— Но дали салджията ще се съгласи да ги вземе?

— Платят ли му добре — сигурно! А и да не иска, няма да има друг изход.

— Мислите, че ще го принудят ли?

— Да. Салът е много зависим от течението. Ако то минава близо покрай брега, оттам под дулата на пушките салджиите лесно могат да бъдат принудени да спрат на сушата и да вземат конете. После прехвърлянето на реката, разбира се, не е възможно да стане по права линия, защото салът ще достигне отсрещния бряг някъде доста по-надолу по реката. Както споменах, смятам, че това е единственото средство, което могат да използват кавалеристите и ето защо много бих се учудил, ако не постъпят така и...

Млъкнах, понеже в същия миг усетих удар в гърдите си. Поглеждайки надолу, за моя уплаха забелязах една малка стрела, забила се отпред в ловната ми дреха.

— Продължавайте! Какво искахте да кажете? — попита му естансиерото.

— Бързо се хвърлете на земята, бързо, бързо!

Самият аз незабавно залегнах, примера ми а и другите последваха.

— Защо? — попита брат Иларио.

— Стрелят по нас.

— Но аз нищо не чух.

— Стрелите са безшумни.

— Господи! Откъде знаете, че стрелят със стрели?

— Ето... погледнете!

Измъкнах стрелата от ловната си дреха и му я подадох.

— Cielo mio!⁴² — изплашено възкликна той. — Улучи ли ви?

— Само връхната ми дреха.

— Сигурен ли сте?

— Да. А освен това под нея е и кожената ловна риза. Стрелата не е успяла да проникне през първата дреха, камо ли и през двете. Виждате колко е полезно подобно кожено облекло.

— Сеньор, ако не го носехте, за по-малко от две минути щяхте да сте труп! Стрелата е отровна. Веднага ще забраня на този тип да стреля!

— Сигурно няма да се подчини на такава заповед.

— Напротив. Тук само един човек има такива стрели и това е Педро Айнас. Той е по-опасен, отколкото си мислех. Стреля по хора, които нищо лошо не са му направили. Ако беше улучил някой друг от нас, той щеше да е обречен!

Брат Иларио пхна един пръст в устата си и изсвири не много високо по доста особен начин. Звукът почти наподобяваше гласа на дъждосвиреца.

— Това сигнал за индианеца ли е? — попитах аз.

— Да. Вече знае, че е стрелял по добър приятел. Всички негови познати, които от време на време го посещават, познават това изсвирване. Когато не го заварят у дома, го повикват по този начин.

— Значи мислите, че сега ще се появи?

— Съвсем сигурно. Несъмнено доста ще се изплаши, че за малко не е изпратил на оня свят един приятел.

— Къде ли се е скрил? — попита естансиерото.

— Естествено отсреща на онази страна, откъм която убежището ни е открито. Оттам то се осветява от лунните лъчи и той е могъл да ни види. Я чуите!

Отвъд блатото се разнесе съвсем същото изсвирване, но явно нарочно то бе толкова тихо, че да не се чуе надалеч.

— Това индианецът ли е? — попитах монаха.

— Да.

— Отговорете му, ала също тъй тихо! Онези хвърлячи на бола са наблизо.

— Как разбрахте?

— Ами именно по това, че изсвири така тихо. По сигнала ви Педро е познал, че сте му приятел и не иска да им издаде присъствието ви.

— Възможно е да сте прав.

— Когато му отговаряте, се изправете, за да може да ви види!

Монахът се надигна от земята и приглушено даде сигнала. Незабавно забелязахме как отсреща между дърветата се появи човешки силует. Той ни махна с ръка и изчезна. Разстоянието бе около петдесетина крачки. Значи толкова отдалеч този човек ме беше улучил със стрелата си!

— Сега ще дойде — обади се брат Иларио. — До този момент не го бях смятал за убиец. Дали е действал по собствена подбуда, или е изпълнявал чуждо поръчение? И в двата случая вината му е еднакво голяма. Нека само дойде!

Тъй като блатото беше между нас и индианеца, то ако Педро искаше да ни навести, трябваше да го заобиколи. Въпреки това съвсем скоро го видяхме да се приближава от другата страна. Изглеждаше доста унил и поведението му издаваше, че се чувства виновен.

— Педро, какво те прихваща да стреляш по нас! — посрещна го монахът, когато той се изправи пред нас. Индианецът изплашено отговори:

— Вие ли сте, брат Иларио, самият вие?! Стрелата ми улучи ли някого?

— Да.

— Господи! Тогава човекът е загубен!

— За щастие не е. Стрелата е ударила този сеньор в гърдите, но не е успяла да пронизе кожената му дреха.

— Кожената...? А-а! О! Значи...

Той млъкна.

— Продължавай! Какво искаше да кажеш? — попита монахът.

— Нищо, съвсем нищо, само съм страшно много изплашен.

Но аз добре знаех какво искаше да каже. Фактът, че имам кожена дреха, беше предизвикал неговите възклицания и накрая го бе накарал да прекъсне мисълта си. Следователно той несъмнено беше чувал за кожените ми дрехи, които правеха такова голямо впечатление в тази страна. Можеше да го е научил единствено от кавалеристите. Значи те се намираха нейде наблизо. Ала монахът се остави да го заблудят и каза:

— Изплашил си се, тъй ли? Но това нямаше да помогне на този сеньор, ако стрелата го беше ранила. Педро, Педро, не очаквах от теб, че можеш да станеш убиец!

— Аз — убиец? О, брат Иларио, как ме обиждате!

— Ще отречеш ли, че стреля по нас?

— Не. Но не знаех, че стрелям по хора!

— Ами по какво? Ти за какво ни взе?

— За маймуни.

В някоя друга страна това извинение би могло да прозвучи и двусмислено, ала в Уругвай действително има маймуни и то те се срещат доста често.

— За маймуни! — повтори монахът. — Да вземеш хора за маймуни! Не допусках, че си в състояние да направиш такава глупост.

— Лунната светлина е измамна. Стори ми се, че пред мен има стадо маймуни. Бяхте насядали един до друг така, както обикновено се събират маймуните.

— Тогава зрението ти много е отслабнало. В бъдеще внимавай да не помислиш пак някои хора за маймуни!

Монахът изрече това предупреждение на по-висок глас. Затова индианецът побърза да каже:

— Ш-шт, брат Иларио, по-тихо, по-тихо!

— Защо?

— Защото е опасно посред нощ на брега на реката да разговаряме на висок глас.

— Има ли наблизо хора?

— Не. Но от няколко дни наоколо се скита един ягуар заедно със своята женска. Вече знам, че напада хора. Обаче ние не се боим от него. Педро и Дая са по-умни от ягуара.

— И аз не се страхувам!

— Знам. Никой ягуар няма да ви стори зло, ала едва ли ще пощади спътниците ви. Ето защо нека говорим тихо, за да не го привлечем.

Индианецът беше голям хитрец. Той явно бе в съюз с кавалеристите, но от друга страна беше приятел на монаха. Не искаше да предаде нито едните, нито другите, и набързо съчини историята с ягуара.

— Нека само дойде заедно с жена си! — каза монахът. — Ние не се боим и от двамата. Но все пак си прав. Не е необходимо да приказваме прекалено високо. Седни! Трябва да те попитам нещо.

Индианецът се подчини без особено желание. Той каза:

— Брат Иларио, не е ли по-добре да седнем на друго място? Тук лесно може да се появи ягуарът.

Явно искаше да ни отдалечи оттук, за да не попаднем в ръцете на кавалеристите, но и не желаше да ни издаде присъствието им.

— Не, оставаме тук — заяви монахът.

— Но аз знам друго, много по-хубаво място!

— Това напълно ни харесва. Откъде идваш?

— От лов.

— Не ми се вярва. Та ти нямаш никаква плячка. Май че за пръв път в живота си ще се върнеш вкъщи с празни ръце.

— Оставих я отсреща, когато реших да стрелям по маймуните, за които ви взех.

— Аха! Но тогава сигурно си излязъл от колибата си доста късно, понеже Дая...

Добрият брат Иларио можеше да е превъзходен монах, ала като юрист, като съдия-следовател, не струваше и пет пари — поне в този случай. Прекалено вярваше на индианеца. Наистина, бях убеден, че Педро Айнас не ни мислеше злото, но понеже не желаше да издаде враговете ни, се опитваше да ни заблуди. Може би това щеше да му се удаде, що се отнася до монаха и другите, защото този благочестив човек направо му подсказваше отговорите, или по-скоро му задаваше такива въпроси, от които Педро лесно можеше да разбере откъде духа вятърът. На този хитрец трябваше да му излезе по друг начин. Ето защо хванах ръката на монаха, преди още да се беше доизказал, и рекох:

— Позволете ми да се намеся! Без такива въпроси. По-добре ме оставете аз да разговарям с него!

— С голямо удоволствие! Аз ще слушам.

— Не. Нека брат Иларио говори с мен, а не чужденецът! — обади се индианецът, като ми хвърли боязлив поглед.

Той седеше така, че луната осветяваше лицето му. То не бе така мръсно, като лицето на жена му, а не беше и толкова отблъскващо. Изобщо по външен вид съвсем не можеше да се сравни с Дая. Той не бе висок, ала имаше широки плещи и яко телосложение. Като противник никак не биваше да се подценява. Мускулестото му тяло бе облечено в дрехи от калико. Въпреки че местностите гъмжаха от змии, Педро ходеше бос. Беше и гологлав. Косата му бе късо подстригана. Въоръжението му се състоеше от нож, цевта за издухване на отровни стрели и една малка издълбана кратунка, която бе праметнал на връв през рамо. В кратунката бяха поставени стрелите. Той не желаше аз да го разпитвам, защото от мен се боеше повече,

отколкото от монаха. За мен това бе доказателство, че е разговарял за нас с кавалеристите и че може би специално е станало дума за мен. Навярно ме бяха описали като човек, от когото трябва най-много да се пази.

— Педро Айнас, нима имате нечиста съвест, та се страхувате от нас, другите? — попитах го аз.

— Не — отвърна ми той. — Ако имах нечиста съвест, щях да се боя най-много от брат Иларио.

Този човек беше не само хитър, но и находчив в намирането на изврътливи отговори.

— Е, щом като съвестта ви е толкова чиста, можете да разговаряте и с нас. Откажете ли, неизбежно ще събудите недоверието ни.

— Всички подозрения са излишни, защото съм честен човек!

— С удоволствие ви вярвам. Всъщност къде е жилището ви?

— Наблизо.

— Тъй! А не можем ли да пренощуваме там?

— Не, не, сеньор! — отвърна той бързо и изплашено.

От това можеше да се заключи, че кавалеристите имаха да вършат някаква работа там.

— Защо не? — попитах. — Брат Иларио ни е говорил за вас. Според думите му той ви смята за по-гостоприемен, отколкото изглеждате.

— Колибата ми не е подходящо място за вас, понеже наоколо дебне коварна треска.

— Не ме е страх от нея.

— Но тя непременно ще ви хване, понеже сте новак в тази страна.

Ето че въпреки хитростта си в бързината Педро отново се изтърва.

— А откъде знаете, че съм новак?

Индианецът разбра, че е постъпил глупаво, но без ни най-малко да-се смути, отговори:

— Забелязах го по външността ви.

— Тогава имате много набито око за чужденци, Педро. Тъй като не можем да останем в колибата ви, навярно ще ни посочите някое по-хубаво място за бивак. Нали познавате местността?

— О, много добре! Знам едно прекрасно място за вас нагоре по реката.

— Далече ли е?

— Няма и половин час дотам.

Той и не подозираше, че с тези сведения ми отговори на твърде важни въпроси, които не желяех да му задам направо. Понеже се канеше да ни отведе нагоре по реката, значи нашите неприятели лагеруваха нейде надолу по брега ѝ. Неговото „няма и половин час“ може би щеше да стане почти цял час. А щом искаше през нощта да ни отдалечи толкова много на едната страна, то със сигурност можеше да се предположи, че съвсем наблизо в противоположна посока щяхме да се натъкнем на нашите врагове. Това заключение се потвърждаваше и от обстоятелството, че ни боите помолил да разговаряме по тихо.

— Няма ли да тръгнем веднага, сеньор? — попита гой.

— Няма да е веднага. Първо ми се иска да разбере още нещо. Колко време бяхте днес на лов?

— Много дълго.

— Кога тръгнахте от колибата си?

— Още в ранно утро.

— Но през деня се връщахте няколко пъти, нали?

— Нито веднъж!

Добрият човечец искаше да си създаде алиби в случай, че то му потриваше. Той не взе предвид обстоятелството, че се намирахме толкова близо до колибата му. А тъй като брат Иларио добре знаеше къде е тя, Педро можеше все пак да предположи,

че сме я посетили. И конете ни не бяха с нас. Не бе трудно да се досети, че сигурно сме ги подслонили на някое друго място.

— Тогава все още не знаете кой се е отбивал днес у вас, така ли? — продължих да го разпитвам.

— Не. Ще науча, след като се прибера у дома.

— На мен много ми се иска да разбера дали у вас са идвали неколцина мъже, с които мислехме да се срещнем тук.

— Ще попитам Дая и после ще ви кажа, сеньор. Какви хора имате предвид?

— Войници.

— Не са се отбивали при мен.

— Откъде знаете, след като толкова дълго не сте си бил въщи?

— Само по някаква много голяма случайност могат да открият колибата ми. Но ще попитам Дая.

— Добре, направете го, Педро! Чували ли сте някога имената Монтесо и Кадера?

— Не. Що за въпроси ми задавате, сеньор?! Виждат ми се твърде странни.

— Е, ще ви задам само още един: кой ви даде поръчението да стреляте по човека с кожено облекло?

— Никой! Никой! Стана по грешка. Можете да ми вярвате.

— Добре, ще ви повярвам и ви прощавам, че ме изложихте на смъртна опасност.

— Свършихте ли с въпросите си?

— Да.

— Тогава мога ли да ви заведа до мястото за бивак, за което вече стана дума?

— Даже ще ви помолим да го сторите, Педро. Ала преди това можете да ни направите една голяма услуга. Ще ни продадете ли плячката си от лова, дето сте я оставили на отсрещния бряг? Добре ще ви я заплатя.

— Не става, сеньор! — изплашено отвърна той.

— Защо?

— Защото няма да можете да ядете месото.

— Аз ям всякакво месо.

— Също и от водно свинче ли, дето за европейците има неприятния вкус на рибено масло?

— А кой ви каза, че съм европейец?

— Ами прости ви личи.

— Драги приятелю, вашата проникателност започва да ми се струва кажи-речи неприятна. Изглежда от окото ви не може да се скрие никаква тайна. Ще ни продадете ли месото?

След известно колебание той отговори:

— Самият аз се нуждая от него.

— Едно цяло водно свинче, което навярно тежи около петдесетина килограма, за двама души? Но ние искаме само няколко парчета от него. Нали няма да оставите добрия брат Иларио да гладува?

— Няма, няма! Но не е необходимо да яде водно свинче. Въщи имам хубава прясна риба. Жена ми я е ловила.

— Все пак предпочитаме водното свинче. Донесете го!

— Е, щом толкова много настоявате, ще трябва да се подчиня. Ей сега се връщам! Той се отдалечи. Когато стъпките му заглъхнаха, монахът тихо ми каза:

— Кой би повярвал, че Педро иска да ни измами!

— Не да ни измами, а само да ни заблуди — отвърнах аз. — Той не казва истината, за да ни бъде полезен. Недалеч оттук ей там отляво се намират враговете ни.

— Откъде знаете?

— Той ми го каза.

— Не чух подобно нещо.

— Така му поставях въпросите си, че без да иска ми го издаде. Не е убивал никакво водно свинче.

— И с това ли ни излъга?
— Да, убеден съм. Нищо няма да донесе.
— Но тогава сам ще се уличи в лъжа!
— Няма. Ще измисли някакво оправдание, може би ще ни каже, че се е появил ягуарът.
— Значи сте на мнение, че е на страната на враговете ни?
— Да, но същевременно е и на наша страна. Остава открит въпросът кое ще се окаже по-силно за него — привързаността му към вас или облагата, обещана му от другите.
— Надявам се на първото.
— И аз. Ако не излезе така, ще трябва с някоя заплаха да наклоним везните в наша полза. Ш-шт, идва!
Предвиждането ми се сбъдна. Педро се върна с празни ръце.
— Е, къде е водното свинче? — попитах го разочаровано.
— О, сеньор, не бях ли прав, когато ви предупредих да се пазите от ягуара? Минал е наблизот оттук!
— Какво ни засяга ягуарът?
— Засяга ни, и то много! Отмъкнал е моето хубаво водно свинче! Страшно съжалявам, че няма да мога да ви дам от него, но в цялата работа сме имали и голям късмет. Ако не беше намерил водното свинче, ягуарът щеше да се нахвърли върху нас. Нека незабавно се махнем от това място!
— Няма защо да бързаме чак толкова. Щом ягуарът е изял свинчето, значи е сит и няма да се полакоми и за нас.
— Но нали и женската е с него!
— Спокойно си седнете на мястото за още някоя и друга минута! Убеден съм, че ягуарът се е проявил като учтив и любящ съпруг и е разрешил на сеньората си да вземе участие в угощението.
— Сеньор, проявявате голяма дързост!
— Не, но просто не се оставям тъй лесно да ме изплашат, особено в случаи, когато не съществува никаква опасност.
Макар и колебливо, Педро отново си седна на мястото и навъсено каза:
— Както искате! Но случи ли се нещастие, не отговарям. Щеше да е по-добре незабавно да си тръгнем оттук.
— Готов съм, но при условие, че ни поведете не нагоре, а надолу по реката, защото сме убедени, че там ще намерим нещо хубаво за хапване.
— Че при кого ли?
— При майор Кадера и неговите хора.
— Сеньор, не ви разбирам!
— Възможно. Но затова пък толкова по-добре ви разбрах аз. Педро Айнас, вие наистина сте безсъвестен тип!
— Аз ли? С какво право ме хулите така?
— Повод ми дават лъжите, с които ни обсипахте.
— Сеньор, нито една невярна дума не е излязла от устата ми!
— Е, добре! Твърдите, че днес от ранни зори не сте си бил у дома си. Но все пак сте бил в колибата.
— Нито за миг!
— А не си ли бяхте вкъщи и когато майорът изпрати един човек, който трябваше да ви вземе?
От изненада отговорът на индианеца позакъсня:
— Нищо подобно не ми е известно.
— Я си припомнете! Този човек носеше копие. Излязохте заедно с него извън колибата, за да не чуе вашата жена разговора ви.
— Сеньор, аз... аз... не знам хич нищо за това. Изобщо не съм си бил у дома!
— И все пак преди малко казахте, че сте бил в колибата!

— Не съм го казвал. Непрекъснато твърдя, че излязох още рано сутринта и се прибирам едва сега!

— Припомнете си! Когато малко преди смрачаване жена ви донесе рибата, все още си бяхте у дома! Нали преди малко сам казахте, че у вас имало съвсем прясна риба! Откъде го знаете?

— Сеньор...

— Какво? Защитете се!

— Беше шега. Не съм си бил вкъщи. Никаква риба не съм виждал. .

— Както искате! Нямам желание да ви принуждавам да ни кажете нещо, което сте решил да премълчите пред нас. Но тогава би трябвало да сте по-предпазлив и да не ми издавате сам всичко.

— Какво съм издал?

— Че майорът се е разположил с хората си ей там край реката.

— Не съм споменавал подобно нещо!

— Ами! Освен това ми съобщихте, че тази вечер кавалеристите имат някаква работа при вашата колиба. И че ще бъдем убити, но вие сте решил да ни спасите, като ни отдалечите от опасното място. Не е ли така?

— Не е.

— Мен можете да ме лъжете, но защо продължавате да поддържате тази неистина и пред добрия брат Иларио?

— Аз... аз... не мога иначе!

— Можете, стига да искате.

— Не. Аз... аз... нищо не знам, абсолютно нищо.

— Наистина ли, това ли е истината? Ето и последният ми въпрос. От начина, по който ми отговорите, ще зависи и начинът, по който ще се отнасям после към вас.

— Наистина... е така.

— Е, добре! Виждал ли сте вече едно такова нещо? — Показах му револвера си.

— Да, сеньор!

— Тогава пазете се от него, Педро Айнас!

— Ще ме заплашвате ли? Брат Иларио няма да го допусне!

— Няма да има нищо против, защото лъжете и него!

— В такъв случай не забравяйте, сеньор, че няма защо да се страхувам от револвера ви! Аз имам по-опасни оръжия.

— Все още имате... но вече нямате!

Между думите „имате“ и „нямате“ аз светкавично посегнах към стария парцал, който му служеше като пояс, с рязко движение го смъкнах и го захвърлих надалеч заедно с ножа му и кратунката.

— Сен...

Индианецът понечи да скочи на крака и да се развика, но аз го съборих на земята, притиснах гърдите му с коляно и го сграбчих за гърлото.

— За Бога, сеньор, ще го удушите! — обади се монахът и ме хвана за ръката.

— Нямам такова намерение. Нищо лошо няма да му сторя.

— Уверявам ви, че няма да предприеме срещу вас никакви враждебни действия!

— Моите уважения към вашата дума, брат Иларио, обаче предпочитам да се осланям на самия себе си.

— Но аз гарантирам за него!

— Нали и вас заблуди? Как можете в такъв случай да ми бъдете гарант? Вие твърдахте, че никога няма да ви излъже и все пак той съчини и ни сервира цял куп лъжи!

— Пуснете го поне за миг!

— Е, добре. Но първо ще му вържа ръцете и то отзад на гърба. Или сеньор Монтесо ще свърши тази работа.

Докато държах револвера си тикнат под носа на индианеца и го заплашвах незабавно да го застрелям, ако се развика, естансиерото върза ръцете му с носната

ми кърпа. Добрият искрен Педро Айнас не каза нито дума. Само пое дълбоко дъх. Той бе много сплашен и смутен. Лежеше на земята и се оглеждаше в кръг с изпълнен от страх поглед. Най-сетне със старателно приглушен глас той помоли монаха:

— Избавете ме, брат Иларио! Този германо е ужасен човек!

— Ти откъде знаеш, че е германо?

— Казаха ми.

— Кой?

— Не бива да издавам.

— Клетва ли си дал?

— Не, само обещах.

— Едно обещание, в което се крие несправедливост, не бива да се спазва.

— Но този германо е убиец, крадец и разбойник!

— Разбира се, че не е!

— Той иска да предаде Банда ориентал на Бразилия!

— Даже не си го е помислял! Нима вярваш на хората, които така са те излъгали, повече, отколкото на мен?

— Не са ме излъгали, брат Иларио, знам го. Но може би той да е заблудил и самия вас, а?

— Не е така, Педро. Този германо го познавам по-добре от теб. Той иска да посети индианците, за да им направи някои добрини и да им занесе подаръци. Страхотно са те излъгали. Всъщност хората, които са те предупредили да се пазиш от него, са истинските крадци, разбойници и убийци.

— Нима е възможно?

— Да. Те са ездачи, нали?

— Над петдесет са, но конете им са далеч повече.

— Откраднали са ги вчера от един беден стар ранчери, а на всичко отгоре после са му запалили и къщата.

— Брат Иларио, нима е истина?

— Точно така е, както ти казвам. Има ли при тях двама пленници?

— Повече са!

— А-а! Нима са пленили и други хора?

— Отначало бяха по-малко. Останалите заловиха днес.

— Тъй! Първите двама са братът и синът на този сеньор, дето е седнал до мен. Отвлекли са ги, за да го изнудят да им плати голям откуп.

Индианецът смаяно поклати глава. Брат Хагуар продължи:

— А този германо искаха да вържат на едно дърво и да го застрелят, макар че не им беше сторил ни най-малкото зло. Доверил си се на злодеи. Ние ги преследваме, за да им отнемем пленниците.

— Такива намерения ли имате? И самият вие ли ще помагате в тази работа?

— Да, Педро.

— Тогава вече вярвам, че този германо е добър и честен човек както и че пленниците не са никакви злодеи. Сигурно вие, брат Иларио, няма да тръгнете да освобождавате разбойници и убийци!

— Не, разбира се. Значи вече ни имаш доверие, а?

— Да! Развържете ме! Ще ви помогна.

— Обещаваш ли ми? Няма ли да предприемеш нещо срещу нас?

— Аз съм ваш приятел и ще направя само онова, което вие искате!

— Тогава ще ви освободим — казах му аз и развързах носната кърпа от ръцете му. Той се надигна от земята и като остана седнал, ми подаде ръка и каза:

— Благодаря ви, сеньор! Аз стрелях по вас, а вие почти ме удушихте. Значи сме квит.

— Все още не сме. Вие имавте най-сериозното намерение да ме убие, а аз ви стиснах за гърлото само за да ви попреча да извикате. Не исках да ви удуша.

— Простете ми тогава!

— С удоволствие, понеже се надявам да поправите грешката си. Преди всичко признавате ли, че майорът се намира нейде наблизно надолу по реката?

— За десет минути човек може да стигне дотам.

— Разставил ли е постове?

— Да.

— Но патрули няма да изпрати, така ли?

— Няма. Докато не ни чуят, никой от хората му няма да дойде насам.

— Тогава сме в безопасност. Хайде, разкажете ни как се стигна дотам да станете закрилник на тези хора.

— Да, всичко ще ви кажа, сеньор! Трябва да започна от човека, които горе-долу преди седмица се появи при мен за да се осведоми за саловете, спускащи се по реката.

— С каква ли цел?

— Не разбрах. Попита ме дали познавам добре бреговете на реката и след като му отговорих утвърдително ми зададе въпроса дали наоколо се намирало някое закътано място където все пак от време на време да спират салове.

— Има ли такова място?

— Да. Малко по-надолу от него течението става много силно, тъй че спускането със сал е опасно. Човек може да рискува да мине оттам само посред бял ден и със свежи сили. Ето защо преди смрачаване салджиите имат навика да спират там, над опасното течение, за да изчакат утрото.

— Далеч ли е този пристан?

— Не. Намира се точно където в момента бивакуват конниците — на около десетина минути път оттук надолу по брега.

— А мястото има ли си някакво име?

— Да. Там ще видите един полуостров, който наричат Peninsula del Jacare.⁴³

— Не е ли на крокодила?

— Не. Този полуостров е ей тук, пред нас.

— Хм! Тогава сигурно е станало някакво объркване, понеже чухме, че конниците щели да лагеруват на Полуострова на крокодила.

— Онзи, който ви го е казал, е объркал крокодил с алигатор.

— Странно, че двата полуострова с толкова сродни имена се намират така близо един до друг!

— Полуостровът на алигаторите има много ниски и полегати брегове и заливът му гъмжи от алигатори. А ей този тесен полуостров с очертанията си наподобява крокодил — оттам идва и името му.

— Но този полуостров крие някаква тайна, и вие я знаете.

— Как стигнахте до такъв извод?

— Чувал съм, че не обичате да говорите за този полуостров.

— Вярно е. Имам си причина, която не засяга когото и да било.

— Нямам намерение да се ровя в тайните ви. Ние се интересуваме само от Полуострова на алигаторите. Навярно едва днес сте разбрали с каква цел ви е разпитвал онзи човек, нали?

— Да, едва днес.

— Случи ли се нещо междувременно?

— Не. Но днес рано сутринта пак дойде онзи човек, и то на кон. Жребецът му беше съвсем изтощен. Той го остави да пасе в гората и седна на брега на полуострова, за да наблюдава лодките и саловете.

— И какво каза?

— Каза, че Латоре щял да изпрати отряд конници, които се канели да прехвърлят реката на това място. Те водели със себе си много опасни пленници и аз трябвало също да внимавам никой от тях да не избяга.

— А вие съгласихте ли се?

— Не, понеже цялата работа изобщо не ме интересува. Легнах в колибата си, за да спя през целия следобед. Но в късния следобед при мен дойде един човек да ме заведе при майор Кадера. Офицерът заедно с кавалеристите се беше разположил на лагер на полуострова. Предложи ми една златна монета, ако се съглася да им помагам в надзираването на двамата пленници. И тогава се съгласих, защото една жълтица е много нещо за мен.

— Но все пак това не е могло да ви даде повод да стреляте по мен!

— Това не, ала има нещо друго. Той ми разказа, че един от хората му подслушал неколцина разбойници, които разговаряли за Полуострова на крокодила и взели решение да го претърсят.

— Плаши ли ви такова претърсване?

— При определени обстоятелства — да.

— Там криете някаква тайна. Реката представлява границата между двете държави. Дали не сте контрабандист?

— Мога да кажа и „да“, и „не“, за да ви заблудя. Както чувам, вие не познавате добре положението и живота в тази страна, и затова ще спомена само, че е възможно на полуострова да се открие нещо, чиято загуба би ми навредила извънредно много.

— Как ли е успял майорът да го научи?

— И аз това се питам. Може би пред първия му пратеник съм изпуснал някоя дума, някоя немислена дума, от която той си е направил извод за останалото.

— И ви казаха, че съм един от онези разбойници, така ли?

— Бил сте дори техен предводител и сте знаел цялата ми тайна. Майорът ви описа толкова точно и подробно, че нямаше как да не ви позная даже и при лунна светлина. Спомена ми и че един от хората ви се е предрешил като монах. Не знаеше обаче колко души ще ви придружават, било сигурно едно — че ако изобщо се появите, ще пристигнете тук утре или вдругиден.

— Колко хитро! Взел е предвид възможността, че ще го преследваме и е съчинил тази измислица, за да ви насъска срещу нас.

— Това е много вероятно. Тази вечер още на смрачаване започнах да снова нагоре-надолу по брега между двата полуострова. Нали трябваше да внимавам пленниците да не избягат, а не бях забравил и разбойниците, които се канели да ме посетят. По едно време се спрях отсреща, от другата страна на блатото и хвърлих поглед насам, към Крокодила. Тогава ви видях седнали на земята. Луната осветяваше скривалището ви. Успях да преброя осем души, а познах и описания ми германо, предводителя на шайката, която се канела да ме ограби и дори да предаде Банда ориентал на Бразилия.

— И допуснахте да ви пратят за зелен хайвер с такива глупости!

— Да, повярвах им, сеньор!

— Тогава сигурно сте много лоялен поданик, а?

— Колкото и всеки друг. Просто оставам да живея там, където ми е добре.

— Или може би мразите Бразилия?

— Много! Там прекарах лоши времена.

— Споменахте ли го пред майора?

— Да, понеже той ме попита на страната на коя партия съм.

— Хитрец! Възползвал се е от омразата ви и ви е метнал със страхотната лъжа, че съм бразилски агент. Продължавайте! И така, видяхте ни да седим тук, нали?

— Да. Казах си, че сте се добрали до тайната ми и че искате да ми я отнемете. Умрете ли, няма от какво повече да се опасявам. Сложих една стрела в цевта, прицелих се във вас и стрелях. Целих се в лицето ви, ала не бях преценил съвсем добре разстоянието. То бе твърде голямо. Ето защо стрелата се заби малко по-надолу — в гърдите ви.

— Което е цяло щастие и за мен, и за вас, защото преди да бях умрял, куршумът ми щеше да ви улучи.

— Невъзможно. Та вие не знаехте къде се намирам.

— Знаех, и то съвсем точно. Криехте се в посоката, от която долетя стрелата. Тя се заби здраво в кожената ми дреха и издаваше посоката. Я погледнете право насреща отвъд блатото! Виждате ли онзи храст, който стърчи между тръстиката?

— Да.

— Щях да изпратя куршумите си към този храст.

— Диос! Бях се скрил зад него!

— Виждате ли? Щях да се целя приблизително на половината височина на храста, понеже предполагах, че сте се притаил там клекнал, за да наблюдавате резултата от вашата стрела.

— Вярно е, сеньор. Щяхте да ме улучите право в главата! Наистина сте ужасен човек!

— Майорът ли го каза?

— Да. Посъветва ме да бъда извънредно предпазлив, защото сте истински Сатана.

— Вярно, че той не можа да открие нищо ангелско у мен. Важното е, че не успяхте да ме раните.

— Сега и аз съм много щастлив, че стана така. Как се изплаших само, след като малко по-късно чух изсвирването, познато единствено на моите приятели! Явно някой от тях се намираше при вас и в такъв случай въпреки всичко изглеждаше невъзможно да сте дошли тук с вражески намерения.

— Значи се разбрахме и сключваме мир. А сега най-главното. Споменахте за някакви пленници, заловени от майора тук. Що за хора са те?

— Това са осемте души от сала, който следобед спря на полуострова, за да продължи на следващото утро.

— Учудвам се, че е използвал сила. Ако им беше платил, те сигурно охотно щяха да изпълнят желанието му.

— В случая не става въпрос за пари, а за време. Майорът все още не знае кога ще може да прехвърли реката — дали утре, или едва по-късно. Той очаква някого, а до пристигането му и салджиите трябва да киснат тук. Ала те не се съгласиха, понеже така нямаше да получат голямото възнаграждение, обещано им от чужденците на техния сал.

— С тях и чужденци ли имаше?

— Двама.

— От коя страна са?

— Не знам. Говорят на една смесица от испански и някакъв друг език, който не разбирам.

— Как са облечени?

— В сини дрехи, почти като моряци. Единият от тях има шапка с толкова широка периферия, каквато досега не съм виждал. Именно той се държа към майора така злобно, че офицерът страшно се разгневи. Двамата чужденци се съпротивляваха като бесни и конниците успяха да ги надвият само благодарение на голямото си числено превъзходство. Но мнозина от тях отнесоха какви ли не цицини и синини.

— Юначаги! Ще ги освободим.

— Невъзможно е!

— Ами! Двамата стари и осмината нови пленници — това прави общо десет. И тъй като ние сме осем души, всичко на всичко ставаме осемнайсет мъже, без да броим и вас.

— И аз ще помагам, сеньор!

— Тогава сме деветнайсет срещу петдесет. Все пак не е чак толкова лошо съотношение на силите. Впрочем вие няма да изгубите златната монета, обещана ви от майора, понеже...

— Да няма да я изгуби — намеси се естансиерото. — Ако действително успеем да освободим брат ми и сина ми, ще дам на Педро Айнас десет златни монети.

— Наистина ли, сеньор? — попита индианецът, като от радост изговори думите на много по-висок глас, отколкото позволяваше необходимата предпазливост.

— Да, ще ви платя дори двајсет!

— Какво щастие! Но ще удържите ли на думата си?

— Кълна се в честта си!

— Тогава хиляда пъти съм готов да участвам в освобождаването им! Сеньор, ще приемете ли помощта ми?

Въпросът му беше отправен към мен. Ето защо отговорих:

— Да, но при условие, че ще изпълнявате съвсем точно указанията ми.

— Естествено! Няма да направя нищо, абсолютно нищо, с което да не сте съгласен.

— Добре. Може би ще трябва да играете главната роля. А сега опишете ни мястото, където се намират пленниците! Голям ли е полуостровът?

— Широк е към двеста крачки, а дължината му е може би двойно по-голяма.

— Има ли на него дървета?

— Само дървета. Храсти не се виждат, защото са изсечени от салджиите, които от години пренощуват там. Така са открили повече свободно място.

— Къде са постовеите?

— Четирима войници са застанали на петдесетина метра един от друг там, където полуостровът започва да се врязва навътре в реката. Така те са препречили полуострова откъм сушата. Никой не може да се промъкне незабелязано между тях, още повече при тази лунна светлина. Единствено жена ми е в състояние да го стори. Тя умее да пълзи като змия.

Не ми се искаше да използвам индианката за подобна цел и отговорих:

— И аз ще се справя, и затова мисля, че...

— Вие ли? — прекъсна ме той. — Невъзможно, сеньор!

— Той ще свърши тази работа много по-лесно и по-добре от Дая — кимна му монахът. — Убеден съм. Нямаме нужда от жена ти.

— Запалили ли са огън на полуострова? — попитах аз.

— Даже два. На тях пекат месото, което донесоха.

— И то е крадено. А къде се намират пленниците?

— Вързани са гърбом за различни дървета и то на такова разстояние един от друг, че да не могат тайно да разговарят помежду си. Но майорът спомена, че за по-голяма сигурност щял да нареди да ги преместят на сала и на всичко отгоре там да постави стражи. Предполагам, че това ще е твърде неприятно за нас, нали?

— Не. Общо взето е еднакво трудно да ги измъкнем и от полуострова, и от сала. И в единия, и в другия случай допълнителните затруднения представляват второстепенни пречки, които не са непреодолими. Затова е необходимо сам да отида да поогледам как стоят нещата.

— Сеньор, как си го представяте? Това е невъзможно! — обади се индианецът. — Непременно ще ви заловят!

— Глупости! Да заловят човек с два револвера и дванайсет куршума в тях? И то тъкмо тези негодници? Как ли не!

— Размислете, те са петдесет срещу един и при това луната осветява всичко.

— Петдесетимата изобщо няма да ме видят, а лунната светлина не ми пречи. Светлите ми кожени дрехи няма да се открояват на фона на тръстиката. Не рискувам ни най-малко.

— Е, нямам право да ви заповядвам, но съм убеден, че отивате на гибел. А издадете ли присъствието си, издавате и вашите спътници.

— Не се безпокойте. Сега ще ме придружите само до мястото, откъдето ще мога да виждам полуострова. Другото оставете на мен.

— Вие ми заповядвате и аз се подчинявам, но пак ви предупреждавам!

И другите също настояха да бъде колкото е възможно по-предпазлив, което бе напълно излишно, понеже поначало и моят личен интерес ми повеляваше да не се

излагам на прекалено голяма опасност.

Индианецът тръгна пред мен, за да ме води. Вече знаех, че мога да му имам доверие, но въпреки това зорко наблюдавах всяко негово движение. Изминахме едно късо разстояние през доста блатист терен. После се озовахме на брега на залива, врязващ се между двата полуострова — на Крокодила и на Алигаторите. Отпратих водача си да се върне и внимателно огледах околността. Понеже бях застанал в сянката на един мимозов храст, никой не можеше да ме види, макар че луната озаряваше със светлината си целия залив. Салът не беше тук. Сигурно бе хвърлил котва от другата страна на Алигаторите. Бреговете на самия полуостров се спускаха към водата под съвсем лек наклон. Светлината от двата огъня, които горяха под короните на дърветата, трептеше и играеше по тъмните стволи наоколо. Не се виждаше жив човек.

Имах възможност да избирам между два пътя. Единият от тях водеше вдясно, надолу по брега. Там дрехите ми не можеха да бъдат забелязани на фона на довлечения от водата речен чакъл. Но в този случай може би щях да се озова твърде близо до първия пост, който според думите на индианеца трябваше да е застанал някъде там, където минаваше мислената линия от основата на полуострова, свързваща единия му бряг с другия. Вторият път водеше през тръстиката и храсталаците на известно разстояние от реката успоредно на брега и не беше толкова опасен. Затова избрах него.

Пълзейки, изминах около стотина крачки, което никак не ме затрудни. Не полагам кой знае какви усилия да избягвам всякакъв шум, защото негодниците, с които си имах работа, не притежаваха зрението и слуха на опитните мъже от прерията. Скоро се озовах легнал на земята точно срещу мястото, откъдето всъщност започваше полуостровът. Приблизително на трийсетина крачки от мен забелязах някакъв тип, облегнал се на едно дърво. Това беше първият пост.

Продължих да пълзя нататък малко по-предпазливо и открих както втория, тъй и третия и четвъртия пост. Те стояха един от друг на споменатото от индианеца разстояние и ако се съдеше по полузадрямалото им състояние, за тях изглежда на света нямаше нищо по-неприятно от нощната стража.

Задах си въпроса дали е уместно да се промъкна между двама от тях. Уверен бях, че това щеше да ми се удаде, обаче опасността започваше едва след като минех между тях. Погледнеха ли към огъня, непременно щяха да ме открият. Разбрах го много добре. Затова предпочетох да пълзя още малко в досегашната посока и да потърся сала. Той се намираше отвъд полуострова и беше двойно закотвен, тоест, вързан — веднъж при носа на полуострова и втори път на едно място малко по-надолу по брега. Така се получаваше триъгълник, чийто страни се образуваха от полуострова, самия сал и брега. Салът беше доста голям. В средата му се издигаше дъсчена колиба, край която стояха двама мъже. Докато ги наблюдавах, те бавно се отдалечиха от колибата, насочвайки се към онази част от сала, която бе до самия бряг. Дали поне единият от тях се канеше да слезе на сушата? Трябваше светкавично да използвам това обстоятелство, но наистина се налагаше да бъда много бърз, ако не исках да пристигна там твърде късно.

Пъргаво запълзях нататък, докато излязох от полезрението на четвъртия пост, а после се изправих и се затичах успоредно на брега, непрекъснато търсейки прикритие от погледите на двамата, които иначе навярно биха ме забелязали.

Щом стигнах срещу мястото, където задната част на сала почти докосваше брега, отново легнах на земята и запълзях. Наоколо високата пампаска трева и тръстиката растяха нагъсто. Успях да се промъкна в този хаотично сплетен гъсталак и там се настанех удобно. Намирах се най-много на пет метра от сала.

Никак не бях подранил, защото едва се бях убедил, че цялото ми тяло е добре скрито, когато двамата мъже се появиха на задната част от сала и се насочиха към брега.

Как се зарадвах! Единият от тях беше майорът! Явно имаше намерение да слезе от сала и оттук да се върне на полуострова. Ако се съдеше по поведението на другия, той изглежда щеше да остане на сала. Може би имаше нареждане да го надзирава.

Когато майорът стигна до брега, той се спря и каза:

— И така, пленниците ще бъдат вързани легнали върху стволовете, където ще останат до утре сутринта. Ти ще надзираваш пазачите. Избяга ли един-единствен човек, не ти мърда куршумът. Съобщи каквото ти казах на онези отпред!

Кавалеристът се обърна и се отправи към предната част на сала. Хрумна ми една дръзка мисъл. Ами ако пленя майора?

Хвърлих поглед към полуострова. От там никой нищо не можеше да види, защото мястото на брега, където бе застанал офицерът, бе разположено малко по-навътре в сушата. Свидетел бе възможно да стане само човекът, който току-що се беше разделил с майора. Но по бързите му крачки си направих извода, че едва ли ще се обърне към нас. Приведох в изпълнение тази мисъл така бързо, както ми беше и хрумнала. Майорът все още стоеше на брега и гледаше подир отдалечаващия се кавалерист. В този миг аз се надигнах от скривалището си. Но не го направих бавно и предпазливо, понеже и бездруго нямаше как да стана съвсем безшумно, а светкавично изскочих от тръстиката и с един скок се озовах зад офицера.

Той се обърна. Луната освети лицето му. Мислех мигновено да го сграбча и с един удар да го поваля на земята, ала веднага разбрах, че това изобщо не е нужно. Отначало той пребледня като мъртвец, а после кръвта изведнъж нахлу в главата му. От уплаха краката му се подкосиха. Понечи да извика, ала не издаде нито звук, изглежда беше изгубил всякаква воля и способност да се движи. Макар че устата му остана отворена, от нея най-сетне се изтръгнаха само няколко нечленоразделни звуци. Бързо измъкнах носната си кърпа и я натъпках между зъбите му, после също тъй бързо свалих ласото и с него здраво стегнах около тялото му отпуснатите ръце. Никога до този момент не бях виждал подобно възплащение на сковаваща уплаха, каквото представляваше майорът. Изглежда най-накрая той все пак понечи да окаже някаква съпротива, ала вече беше твърде късно. Ласото ми здраво притискаше ръцете му към тялото.

— Кротувай, сеньор! — прошепнах му заплашително. — Иначе ще ти забия ножа си между ребрата. А-а, сега си облякъл нова куртка, понеже предишната я направих на парцали! Съжалявам, че и тази няма да мога да пощадя. Трябва ми нещо, което да помогне кърпата да остане в устата ти.

Откъснах голямо парче от долната част на куртката, отрязах с ножа си една лента от него, която така вързах през устата на офицера, че да не му е възможно с езика си да изтиква кърпата навън.

Колко често съм се учудвал и по-късно, че този човек не направи поне един опит да избяга! Трябваше само да скочи на сала и тогава всички негови хора щяха да го видят. Вярно, че в такъв случай аз щях да се опитам да го съборя на земята и после да избягам заедно с него. Но той така и не помръдна и малкото си пръстче, макар краката му изобщо да не бяха вързани. От страх и уплаха просто беше изгубил цялото си присъствие на духа и цялата си дееспособност. Стоеше пред мен като безпомощно дете. Извадих ножа си, хванах майора за ръката и му казах:

— А сега напред, сеньор! И никаква съпротива! Давам ти честната си дума, че ако откажеш да ми се подчиняваш дори и за миг, веднага ще почувстваш стоманеното острие.

Блъснах го да върви напред. Едва тогава му дойде мисълта да се възпротиви. Запъна се на мястото си.

— Хайде, иначе ще ти забия ножа! — заплаших го аз.

Отново го тласнах, ала той не се подчини. Незабавно го ръгнах с острието в мускула над лакътя, където е най-безопасно. Някой може да нарече постъпката ми жестока, обаче ставаше дума за живота ми. Не го ли отведях със себе си, много лесно можех да намеря на това място смъртта си. Предпочитах да му пусна няколко капки

кръв, отколкото да залагам живота си на карта. Това нямаше да му нанесе нито телесни, нито морални вреди.

Моето средство помогна. Майорът се затича кажи-речи по-бързо, отколкото ми влизаше в планове. Естествено не го насочих към полуострова, а най-напред се отдалечих от него, докато намерих подходящо прикритие и едва след това свърнах обратно. Не можех да рискувам да премина на кой знае колко голямо разстояние от полуострова, защото там имаше блата. По-скоро трябваше да се придържам колкото бе възможно по-близо до него, ала в такъв случай сабята на майора можеше да ме постави в опасно положение, понеже звъntenето ѝ се чуваше надалеч. Затова прерязах ремъка, който я придържаше към колана и я скрих в гъстата тръстика. После продължихме.

Докато крачехме успоредно на линията, представляваща основата на полуострова, ние се намирахме на около четиридесет-петдесет метра от постове. Изглежда майорът имаше желание да се опита да избяга, обаче аз го хванах по-здраво и допрях острието на ножа в гърдите му.

Миризмата на месото, което се печеше на двата огъня, достигаше чак до нас, но това не можа да ме разсее. Напротив, изостреното ми внимание веднага бе привлечено от разнеслия се в същия миг вик:

— Хей, печеното е готово!

Да не би тъкмо сега да започнеха да разпределят месото? От тези хора не можеше да се очаква дисциплина. Може би печеното щеше да подмами часовете да напуснат постове си. И наистина! Всичко живо се втурна към огньовете и стражите не направиха изключение. Един от тях взе пушката си, ала другите просто облегнаха оръжията си на най-близките дървета.

Дали да рискувам, или не? Можех да освободя неколцина от пленниците, но залагах живота си на карта, а възможно беше и да изпусна майора.

В такива мигове няма място за колебание. Мисълта, хрумнала ти в първия момент, трябва да бъде осъществена. Обикновено тя е правилната. С рязко движение смъкнах колана на сабята от тялото на майора, повалих го на земята и вързах с него краката му. После се втурнах към полуострова.

Скупчилите се около огньовете хора хвърляха дълги сенки и те ми помогнаха щастливо да премина през осветения от луната терен и да стигна до по-тъмните места. Успях да освободя само двама мъже. Другите бяха твърде далеч от мен. Още докато режах с ножа си ремъците им, аз ги подканих незабавно да хукнат подир мен и се затичах обратно.

Двамата ме последваха и какво да видя — в ръцете си държаха по една пушка. Бяха проявили достатъчно голямо присъствие на духа, за да грабнат оръжията на постове.

— Neigh-day! Que alegria!⁴⁴ — каза на английски и на испански единият от тях, щом се озоваха до мен. — Великолепно се справихте! Видях ви, като идвахте. После подвигнах на боцмана да грабне старата карабина, облегната на дървото. Крайно време беше за нашето избавление. А сега накъде, сър? Кой сте вие, какъв сте, сеньор?

Бях сигурен, че съм чувал вече този глас, но кой ли мой познат можех да срещна на това затънтено място и то при подобни обстоятелства? А в момента няха и време да му обърна по-голямо внимание. Забелязах само, че носеше панамена шапка с ужасно широка периферия, която скриваше лицето му. Отговорих му:

— Само ме следвайте, и то бързо!

Не се бавих да развързвам колана на майора, а просто го срязах. Рязко го изправих на крака и отново го блъснах да върви пред мен.

— По дяволите! — обади се човекът с широкополата шапка. — Та това е генералът на тези обесници! Хванал сте едра риба. Ще го вземем на буксир до пристанището!

Той улови другата ръка на майора и после продължихме с удвоена бързина точно по същия път, по който бях дошъл. Скоро стигнахме скривалището, където ме очакваха моите спътници.

Тъй като видяха да се приближават четирима мъже, вместо един, те бяха обзети от подозрения. Сkochиха на крака и грабнаха оръжията си.

— Останете по местата си, сеньори! — подвикнах им аз. — Няма от какво да се боите. Аз съм!

— Вие ли сте? Слава Богу! — отговори монахът, като направи няколко крачки към мен. — Вече се бяхме доста разтревожили за вас. Какви хора ни водите?

— Двама от пленниците, които освободих и един свободен човек, когото плених.

— Двамата чужденци от сала! — извика индианецът.

— Майорът! — възкликна брат Хагуар.

— Да, майорът — повторих аз. — Помолих сеньора да ви направи посещение и понеже с доста голяма сигурност допусках, че няма да прояви готовност, изпреварих съпротивата му като го вързах.

— Тогава сме спечелили играта, спечелили сме я! — тържествуващо извика естансиерото. — Сега негодниците ще се видят принудени да разменят брат ми и сина ми срещу този човек!

— По-тихо, сеньор! — помолих го аз. — Все още нямаме основание да издаваме присъствието си, нито мястото, където се крием. Предполагам, че кавалеристите ще тръгнат да търсят тримата мъже. Тук лесно могат да ни открият. Педро Айнас, не знаете ли някое място, където е възможно да прекараме нощта и да запалим огън, без да ни видят?

— Имам нещо предвид, елате! Колко се радвам, че цялата работа приключи тъй щастливо!

Той ни поведе през обрасли с тръстика или покрити с дълбок мек мъх места, както и през гъсти храсталаци, докато най-сетне стигнахме до малка полянка, където за наша изненада видяхме конете си. По време на моето отсъствие индианецът беше научил всичко, разбира се и това, че сме били при жена му, и че сме й поверили конете си.

Мястото бе много подходящо за бивак. Беше заобиколено от храсти и заслонено от короните на широколистни дървета. Малко поточе лъкатушеше в посока на реката. Запалихме огън, защото само с негова помощ можехме да прогоним досадните комари.

Веднага, щом първите пламъци осветиха близката околност, човекът с широкополата панама направи скок към мен и извика:

— Heavens!⁴⁵ Възможно ли е? Ти ли си, Чарли, ти ли си? Ела да те прегърна, ела в обятията ми! Побързай!

С рязко движение той свали шапката от главата си, така че успях да различа чертите на лицето му, сграбчи ме в прегръдките си и така ме притисна, сякаш имаше намерение взаимно да се смачкаме.

Представете си смайването ми — това беше моят добър Търнърстик, моят стар приятел капитан Фрик Търнърстик, морският вълк с чудновати привички и „забележителни“ познания по чужди езици, моят спътник от пътешествието ми през Китай още преди години!⁴⁶ Радостта от тази толкова неочаквана среща не беше по-малка от изненадата ми, ала в момента няхах никакво време да отговарям на многобройните въпроси, с които ме обсипа, и го помолих:

— Кептън⁴⁷, седни някъде и почакай още малко. После ще научиш по каква работа съм тук. Най-напред трябва да свършим онова, което ни повелява настоящият миг.

Той разбра, че съм прав и изпълни желанието ми, макар това да му струваше големи усилия на волята. Най-важното за нас бе майорът. Вързахме го за едно дърво близо до огъня. След като разказах как ми се беше удало да го пленя, аз извадих

кърпата от устата му, но го предупредих, че при първия вик за помощ ще му забия ножа си.

— Вече беше веднъж в ръцете ни — продължих после аз. — Ти се закле най-тържествено да се откажеш от всякакви враждебни действия срещу нас и ние те пощадохме. Но ти наруши даденото обещание и вече не може и дума да става за пощада. Сам си си виновен. Педро Айнас, я извадете всичко, каквото носи в джобовете си!

— Мерзавец такъв! — скръцна зъби майорът срещу индианеца, докато той му изпразваше джобовете.

Педро му зашлеви една силна плесница и отговори:

— Мерзавец си самият ти, лъжецо! Сега знам всичко. Още една такава обида и ще ти сцеля тиквата на две!

Майорът имаше часовник, портфейл и кесия с пари. Часовника пхнах обратно в джоба му. Отворих кесията и портфейла. В тях се намираха приблизително осемнайсет хиляди книжни талера, което прави към три хиляди марки. Решението ми относно тези пари бе вече взето. Попитах йербатеросите.

— Ще могат ли двама от вас веднага да тръгнат на път и да се върнат до опожарената алкерия?

— Защо?

— За да занесете на собственика й дванайсет хиляди книжни талери от името на майор Енрико Кадера като обезщетение за загубите, които му е нанесъл с хората си.

И петимата изявиха готовност веднага да изпълнят поръчението.

— Хвърляйте жребий помежду си! И същевременно кажете на възрастния господин бързо да изпрати гаучосите си, за да отведат откраднатите коне.

— Но досега все още изобщо не сме ги видели — подхвърли Монтесо.

— Обаче скоро ще ни паднат в ръцете. Или си мислите, че ще освободим този тъй наречен „майор“, без да ни е върнал конете?

— Трябва най-напред да се вземе решение по въпроса! — гневно се обади майорът.

— Вече е взето, аз съм онзи, който го взе и това е достатъчно, сеньор!

— Не, не е достатъчно. Преди всичко аз трябва да си кажа думата Забраня ли ти да говориш, няма как — ще мълчиш. Но още не са водени предварителни преговори!

— Какво ли разбираш от предварителни преговори?! Сигурно толкова, колкото жабата разбира от изпълнения на цитра. За Бога, не се дръж така, сякаш си по-умен от нас и не си въобразявай, че можеш да ни заповядваш! Възможно е да ти се отрази твърде зле!

— Сеньор, аз съм щабофицер на Латоре!

— Това е цяло нещастие за теб, защото съм противник на Латоре. Щом се обявяваш за негов привърженик, още повече ще влошиш положението си.

— Решително отказвам да сключвам каквото и да било споразумение с вас!

— Нито ще те питаме какво искаш, нито какво не искаш. Ще постъпим както ни харесва.

— Не забравяйте, че в ръцете на моите хора има пленници!

— Я не ставай смешен! Ами ти какво си в нашите ръце? Да не си въобразяваш, че те отвляхох и сега се разправам с теб само заради черните ти очи? Отказваш всяко споразумение. Е, ами как ще си върнеш свободата, ако не чрез споразумение?

— Ако не ме пуснете, двамата Монтесо ще останат в плен и дори ще бъдат убити!

— И това си го избий от главата! Залових те и същевременно освободих двама от твоите пленници. Да не си мислиш, че ще ми е кой знае колко трудно да измъкна и двамата Монтесо? Съвсем сам ще се справя, а тук има и други мъже, които се страхуват от вас колкото и аз.

— Значи ще предложите размяна на пленниците, така ли?

— Точно така, сеньор! Реша ли да те разменя срещу йербатерото и неговия племенник, така и ще направя. Предпочета ли да освободя двамата и после да ти

пронижа главата с куршум, и това ще направя, без някой да ми попречи, и спътниците ми ще бъдат изцяло съгласни с мен.

— Да не спорим сега по този въпрос! Но във всички случаи се откажете да присвоявате парите ми!

— Нима са твои?

— Да.

— Заявяваш ли го най-тържествено пред всички тези свидетели?

— Естествено!

— Тогава съм спокоен. Не бих посегнал на собствеността на някой друг, за да възстановя нанесените от теб щети! Но понеже твърдо заявяваш, че парите са твои, то аз ще наредя да се дадат дванайсет хиляди книжни талера като обезщетение на онези хора за опожарената къща и унищожения инвентар на алкерията.

— Охо! Първо трябва да ме попитате за разрешение, а аз няма да го дам!

— А ти попита ли за разрешение да изгориш до основи алкерията? Естествено на теб също нямаше да ти го дадат, ала въпреки това изпълни намерението си.

— Сеньор, туй е чист обир!

— Е, добре, тогава съм един почтен крадец, а ти си безчестен подпалвач и конекрадец. Остават ти още шест хиляди книжни талера, които пъхам обратно в джоба ти, както направих и с часовника. Така е честно и почтено. А ти „купуваш“ и колиш добитък, без да го плащаш. Отвличаш свестни хора, които никога не са ти причинявали никакво зло, и изнудваш близките им да ти дадат откуп!

— Откуп ли? За пръв път чувам подобно нещо. Залових йербатерото, защото заедно с вас е обвинен в извършването на тежко престъпление. Стига само да можем, щях да заловя и вас. Но за откуп и дума не е ставало.

— Тъй, тъй! Защиатаваш се толкова речовито, понеже си мислиш, че сме тръгнали да ви преследваме преди още пратениците ти да се бяха появили в Естансия дел йербатеро.

— Моите... пратеници? — попита той със заекване.

— Да, твойт лейтенант с още двама придружители.

— Нима са били в естансията?

— Ха! Я не се преструвай, че не знаеш нищо! Как може да си толкова глупав да вършиш такива хлапашки номера! Колкото и да си въобразявах, че постъпват умно и хитро, ние естествено заловихме и затворихме тези типове. Те всичко си признаха и сега очакват наказанието си. В тази история името ти сигурно ще играе важна роля, а вероятно ще участваш ти самият лично, защото имам голямо желание да те покана заедно с нас да посетиш Естансия дел йербатеро. После ще те отведем в Монтевидео, където ще можеш да помолиш твоя знаменит „комисарио криминал“ да поеме защитата ти.

Майорът не каза нито дума. Даже спокойно проследи с поглед как дадох парите на избраните от жребия двама йербатероси, които незабавно се канеха да тръгнат на път.

Дванайсет хиляди книжни талера не правят дори и две хиляди марки. Дали постъпвах справедливо или не — все едно, да ставаше каквото ще, но старият ранчero на всяка цена трябваше да получи тези пари и щеше да ги получи. Двамата йербатероси се отдалечиха с конете си, а индианецът се нагърби със задачата да ги изведе извън мочурите до някое място, откъдето безпрепятствено можеха да поемат към целта си. Луната осветяваше пътя им достатъчно добре.

Майорът кипеше от гняв. Очите му се спираха ту на един, ту на друг от нас. Ако погледите му бяха кинжали и можеха да убиват, сигурно никой нямаше да остане жив. За да не ни е непрекъснато пред очите, ние го отвързахме от дървото и след като му вързахме и краката, го оставихме да лежи на такова място, откъдето нито можеше да ни вижда, нито да подслушва разговора ни. Но все пак проявихме достатъчно голяма предпазливост да го вържем с един отделен, по-дълъг ремък за най-близкия ствол. Иначе съществуваше някаква вероятност да ни се изплъзне, като

се претърколи настрани. После разопаковахме хранителните припаси и започнахме да се храним. Накарахме с нас да яде и Дая, която междувременно се беше появила.

Човекът, когото Търнърстик беше нарекъл „боцман“, седеше точно срещу мен. Този висок, як и широкоплещест юначага бе истински моряк от старата школа. Тъй като беше рус и синеок, много ми приличаше на фризиец. Затова се обърнах към него на немски:

— Как всъщност позволихте да ви пленят, когато имате такива юмруци?

— Аз ли? — отвърна ми той също на немски.

— Какво? Как? Нима говорите немски?

— Немец съм.

— Нека ме прекарат под кила на кораба, ако не го подозирах! Аз съм фризиец от крайбрежието на Северно море и се казвам Ханс Ларсен.

— Никога не бих предположил, че из тези блата ще срещна сънародник!

— И че ще го измъкнете от плен, нали, господине? А юмруците ми...

Той ги вдигна нагоре и им хвърли меланхоличен поглед. Да, какви юмруци бяха само! За такава големина и сила едва ли щяха да се намерят подходящи кадифени ръкавици, понеже доколкото знам номер трийсет и шести не изработва никоя фабрика в света. Морякът поклати глава, погледна ме тъжно и продължи:

— Да, господине, аз много разчитам на юмруците си — та те непрекъснато страшно ми трябват. Не знам дали ще ми повярват или не, но с тях два пъти влача носовата котва покрай релинга на цялата палуба, а там, където ударя макар и лекичко — трева не никне. Затова бе много жалко, че днес не успях да ги използвам както му се полага. Просто не ми остана време, защото всичко стана твърде бързо. Е, все ще съм направил няколко цицини и синини, ала сигурно не са от кой знае какво значение. Ако човек не внимава, може да превърне в каша тези изнежени хора от поречието на Ла Плата, а аз не исках да смачкам никого.

Той пхна в устата си парче месо, тежащо поне сто, сто и петдесет грама, отново поклати глава и спокойно продължи да дъвче. С това запознанството ни беше вече свършен факт. За какво ли трябваше да говорим повече? Търнърстик ме попита:

— Харесва ли ти този моряк, Чарли?

— Много! — кимнах аз.

— Ларсен е любимият ми боцман и мой спътник. Човек с железни мускули и нежна душа. Но я ми разкажи какво преживя след раздялата ни и какво търсиш всъщност тук, в тази тъжна и глупава местност?

— За това по-късно, ако нямаш нищо против, кептън. Засега е изключително важно да научим как сте станали пленници на тези хора.

Той се почеса зад ухото, лицето му придоби смутено изражение и накрая разказа следното:

— Ами точно тъй, както и моят „The Wind“⁴⁸ попадна в онази дупка, дето в Буенос Айрес й викат пристанище — без всъщност да имам подобно намерение. Бях пристигнал в Байя само с баласт и там взех товар за Буенос Айрес — ама че лошо пристанище е този жабешки гьол! Там реших да натоваря нови стоки, ама не знаех какви. Чух да приказват за онова, което се произвежда в Рио Гранде до Сул, за стоките, превозвани от корабите по река Уругвай — скъпоценна дървесина, парагвайски чай, мед, цинк, чист кварц, яспис, ахати и други. Искаше ми се със собствени очи да видя как стоят нещата и взех един параход нагоре по реката. Стигнах до Салто Гранде и поръчах товара. После реших да се връщам в Буенос, ала изпитах силно желание да поогледам по-добре и по-отблизо местностите и заедно с боцмана се качих на сала, който днес спря ей там на брега. Плавахме на него цели пет дни като бръмбари на тиквено листо.

— И тук ви нападнаха, така ли?

— Well! И то как. Лежахме в каютата, кабаната, както тукашните хора наричат дъсчената колибка, когато салът спря на брега. Но какво ли ни засягаше това?

Продължихме най-спокойно да си лежим и да пушим, понеже на сутринта пак щяхме да плаваме надолу. Но ето че по едно време на предната палуба, тоест, исках да кажа на предната част на сала, се вдигна адски шум и олелия, а щом си подадох главата от кабаната, веднага някой така ме цапардоса, че незабавно се отдръпнах. Хич не беше учтиво от страна на тези хора. Well! После няколко типа се промъкнаха вътре при нас и ни казаха, че не бивало да продължаваме, а се налагало на следващия и последващия ден да останем на котва на това място. Не се съгласихме с тая работа, понеже си бяхме платили пътните, ама те не бяха на нашето мнение. Станаха груби и затуй ги изхвърлихме, а после и самите ние се измъкнахме навън, за да им го върнем тъпкано, задето ме бяха ударили. Добре, но — мътните го взели — мислехме си, че са десетина-петнайсет или най-много два-сет души, ала те ти нови двеста — излезе, че са повече от петдесет! Изобщо не ни оставиха време да поогледаме муцуните им, а веднага се нахвърлиха върху нас преди още да се бяхме измъкнали докрай от колибата. Тъй като няхаме място да се развъртим, ние се счепкахме с тях и се забутахме насам-натам, докато най-сетне целите ни омотаха в проклетите ремъци, дето тук им викат ласо или бола. Но все пак ги почетохме с няколко здрави удара, синини, цицини както и някои други дреболии. Самите ние останахме здрави и читави. После буквално целите ни оплетоха в ремъци и ни отнесоха на онзи полуостров, който може би се нарича Нос на сбиването. Там ни освободиха поне от излишните ласа и ни вързаха за дърветата така, че с две бързи движения на ножа ти успя да ни отървеш от това засядане. Никога няма да го забравя, сър! Е, положението ни не беше кой знае колко опасно, но бе дяволски неприятно.

— А как стои въпросът с вашите вещи? Обрах ли ви?

— Не успяха, макар че изглежда страшно много им се искаше. Ама Фрик Търнърстик не е от онези хора, които тъй лесно позволяват да ги обръснат без сапун. Изобщо не им показвах какво имам. В кесията ми се намираха само няколко хартийки, дето по тези благословени места незаслужено са им дали името талери. Всичко останало е скрито толкова добре, че и самият аз нямаше да го намеря, ако не знаех къде да го търся. Талерите наистина ми отнеха. Нека си ги задържат. С удоволствие ще им ги оставя като милостиня. Но, сър, какво ще правим сега? Не бързам чак толкова много, обаче все пак ми се иска колкото е възможно по-скоро да тръгна за Буенос Айрес, та да не кисна повече в туй блато, дето всеки миг може да ме пипне треската.

— Надявам се още утре да напуснеш това място.

— Ами онази банда ще отстъпи ли сала?

— Така предполагам. Ако не го направи доброволно, ще я принудим.

— Може би с условието, че само така ще освободим майора?

— Да.

— Хм! Но все пак в цялата работа има една трудно разрешима пречка. Да предположим, че освободиш офицера и в замяна получиш онези пленници, както и разрешението да отплаваме със сала. Но и тогава няма да си в безопасност, преди тези типове да се прехвърлят на отсрещния бряг. Прав ли съм?

— Да.

— Значи ще трябва да се погрижиш да се отървеш от тях колкото е възможно по-скоро. А това може да стане само с помощта на нашия сал. Освен това предполагам, че и майорът ще гледа час по-скоро да изчезне оттук. За тази цел той също ще иска да използва нашия сал. Откъдето и да погледна нещата, едно остава безспорно че кавалеристите трябва да се прехвърлят отвъд реката с помощта на нашия сал. А тъкмо против това имам възражения.

— Защо?

— Защото подобно решение много ще ми навреди. Възможни са два случая: или негодниците ще се прехвърлят без мен и тогава салът ще е загубен за нас, понеже няма да има кой да го върне, или заедно с Ларсен ще ги придружа. Но така ще им

падна в ръцете и те ще си отмъстят. Следователно в никакъв случай не бива да позволявам да използват сала ни. А това едва ли ще ти е особено приятно.

— Навярно все ще се намери някакъв друг изход. Може би на сутринта оттук ще мине друг сал, който тези хора ще могат да използват.

— Не е изключено. Или... хм, струва ми се, че ще е най-добре ако все пак им го оставя и изчакам тук, докато някой параход се спусне надолу по реката. В тази благословена страна е достатъчно само да помахаш с ръка от брега, за да спрат и да те вземат.

— Съветвам те така да постъпиш, кептън, понеже това твое решение ще ни помогне да избегнем всички неудобства за нас и всякаква опасност за теб.

— Правилно! И така, нека отплават със сала. Аз ще остана да чакам първия параход или кораб, който ще ме вземе. А ти, сър, накъде ще поемеш?

— Всичко зависи от изхода на това приключение. Не мога да взема решение, преди да съм разговарял с йербатерото, който все още е в плен.

— Няма ли да дойдеш с нас в Буенос Айрес? Вярно, че пристанището му е мизерно, но известно време ще можем да сме заедно и да си побъбрим за добрите стари времена.

— Надолу едва ли ще се спусна. Мисля да поема в съвсем друга посока.

— Накъде, ако мога да попитам?

— Първо към Гран Чако, а после през лампата към Тукуман.

— Хм! — промърмори той замислено. — Всъщност ти завиждам, сър. Колко често съм имал желание и аз да направя такова пътуване през лампата, но все не ми се е предлагал удобен случай. Преди да се събере товарът за моя „Вятър“, може да мине доста време, което бих могъл да използвам, за да вляза макар за малко в ролята на див гаучо. Ако не ми се налагаше първо да се върна в Буенос Айрес, щях да ти предложа да те придружа.

— Разбираш ли езика на тази страна?

— И то как! Изобщо говоря всички езици, както вече знаеш от по-рано. Мога също да яздя и да стрелям — какво друго остава да се желае?

Нямах време да му отговоря, понеже тъкмо в този миг се завърна индианецът и ни съобщи, че бил превел двамата йербатероси през опасната блатиста местност. Каза ни, че преди малко се промъкнал и до полуострова и там видял, че хората били страшно слисани от изчезването на майора и на двамата моряци и започнали трескаво да ги търсят.

— Ще стигнат ли и до колибата ти? — попитах го аз.

— Вероятно, сеньор.

— А възможно ли е да дойдат и насам?

— Не. През нощта това е напълно изключено за всеки чужденец. Дори и по светло едва ли биха намерили пътя, защото той води през наводнени места, откъдето никой не бива да рискува да минава.

— Тогава изпрати своята Дая! Ако се появят, нека тя им каже, че никой не е идвал при нея.

Петре Айнас изпълни подканата ми. Жена му тръгна към колибата, но съвсем скоро се върна и ни съобщи, че току-що там дошли неколцина от кавалеристите, за да търсят изчезналите хора. Разпитвали я и за мъжа ѝ и не скрили, че са започнали да го подозират. Откакто се бе срещнал с нас, индианецът не се беше мяркал пред очите им, а това обстоятелство наистина можеше да събуди у тях известни подозрения. Айнас ни попита дали няма да е по-уместно за малко да се върне при тях. Нямало да му бъде трудно да отклони издирванията им в друга посока. Вместо мен му отговори монахът:

— Не, ще е излишно, а дори и погрешно. Защо е необходимо да се отклонява вниманието на тези хора от нас, когато току-що беше казано, че е абсолютно невъзможно да ни открият тук? И не е ли наложително да научим какво се е случило?

Ние не се страхуваме от тях и ще им го докажем именно като им помогнем да открият предводителя си. Не сте ли на същото мнение, сеньор?

Въпросът му беше отправен към мен и аз изразих съгласието си с думите:

— Давам ви пълно право. Ще им дадем възможност да разберат, че търсените от тях хора са при нас. Само остава открит въпросът кой ще им занесе тази вест. Самият аз съм готов да го направя.

— Не, твърде опасно е за вас.

— Ами! Изобщо не ме е страх!

— Убеден съм в това, обаче не бива да се излагате на такава голяма опасност. Многобройната глутница вълци поваля и най-силната мечка. Ще ви заловят и няма да ви позволят да се върнете. После ще проявят готовност да разменят Монтесо и племенника му срещу майора, а вие ще останете в плен.

— Но аз няма да позволя да ме заловят!

— Тоест ако се опитат да го направят, вие ще се съпротивлявате, така ли? А аз точно това искам да избегна. Не, сеньор, вие оставате тук. Знам кой може да отиде, без да се изложи и на най-малката опасност.

— Кой е той?

— Самият аз. Никой няма да посмее да посегне на брат Хагуар. Можете да сте сигурен, сеньор.

— Наистина ли сте убеден, че е изключено някой път влиянието ви да не окаже очакваното въздействие?

— Възможно е, но не е много вероятно. Ала дори и да се лъжа, знам, че мога да разчитам на вас. Ако ме задържат, това не е чак толкова лошо, както да речем ако пленят вас. Тези хора се стремят да заловят и убият вас, а не мен.

Докато говореше, той стана от мястото си с такова изражение, сякаш вече изобщо не подлежеше на съмнение, че самият той ще се нагърби с опасното разузнаване. Не ми се искаше да се съглася, но монахът съумя да спечели другите на своя страна, така че най-накрая се видях принуден да отстъпя.

— Е, добре, вървете! — казах му. — Но аз ще ви придружа.

— Невъзможно! Ако тръгнем двамата, това ще е най-голямата грешка, която можем да направим.

— Няма да бъда заедно с вас през цялото време. Ще остана на някое място, откъдето ще имам възможност да наблюдавам какво става.

— Добре, придружете ме докдето желаете, само не и до самия полуостров! И бъдете тъй разумен да вземете със себе си една пушка.

— Тъкмо това ще е неразумно. По време на тайното ни промъкване към врага не бива да влача със себе си пушка, която само ще ми пречи. Револверите са напълно достатъчни. Ще вземете ли и вашите?

— Естествено, макар че нямам никакво намерение да стрелям по хора. Но самият вид на двата револвера буди респект. Към това се прибавя и богобоязливото чувство, внушавано от моя сан. И освен всичко друго за всеки човек, чувал някога за мен, съществува и още една причина, за да не се държи враждебно.

— Коя е тя?

— Ще ви я покажа. Внимавайте! И не се бойте, няма да ви причиня болка.

Той сграбчи с десницата си ловната ми дреха малко под гърдите и бавно ме вдигна с една ръка нагоре, а после също тъй бавно ме спусна да стъпя на краката си.

— Гръм и мълния! — възкликнах аз. — Действително подозирах, че у вас има необикновена физическа сила, но все пак не очаквах такива стоманени мишци!

— Нали, сеньор? — усмихна се той. — Точно тази сила плаши хората. Повярвайте ми, никой няма тъй лесно да се реши да ми посегне. Вярно, че няма да стрелям по този човек, ала така ще го сграбча между юмруците си, че незабавно ще му се изпари желанието за подобен опит.

Освен няколко думи, които размени с мен, фризийският боцман Ханс Ларсен не си беше отворил повече устата. Но в този миг той внезапно се изправи и за мое

учудване на доста сносен испански ми каза:

— За физическа сила ли говорите, сеньор? Вече ви показах юмруците си, а сега ще видите и какво могат да направят. Онзи, който е в състояние да влачи цяла котва, все ще съумее да полюлее във въздуха двама мъже. Внимавайте!

Той ме хвана с десницата си както преди малко ме бе хванал и монахът, после сграбчи и него за дрехата, вдигна ни едновременно и двамата във въздуха, изпъна ръце и започна да повдига и спуска ту единия, ту другия така, сякаш се намирахме на огромни везни. След малко ни остави да си стъпим на крака и каза:

— Ако имах и на гърба си две ръце, с удоволствие щях да взема още двама.

— Но, човече — извиках съвсем слисан, — та вие сте истински Голиат! Можете да събаряте и цели къщи!

— Ха! Туй го може и най-големият слабак, стига да знае как да подхване работата! И най-твърдите глави чупя като орехи, ама досега не съм имал удобен случай да го сторя. Дайте ми само такава възможност и ще преживеете чудеса!

— А умеете ли и да стреляте с пушка?

— Дреболия. Учил съм се в Западна Индия, където дълги години обикалях пристанищата. Спокойно можете да ме вземете с вас из тези ливади, дето вашите хора са им дали непонятното име пампаси.

Докато изричаше последните думи, той отново си седна на мястото с такова изражение на лицето, сякаш току-що беше държал най-дългата реч през целия си живот. Този боцман бе доста странна птица. Брат Хагуар призна, че по отношение на физическата сила не е в състояние да се мери с този човек. Но само грубата сила не върши кой знае каква работа. Някой сръчен и подвижен мъж, който притежава необходимата интелигентност и силен дух, е в състояние да победи и противник с двойно по-голяма физическа мощ.

След като това малко интермецо приключи, брат Хагуар и аз поехме към целта си. С най-големи подробности бях запомнил многобройните извивки на пътя, така че скоро успешно оставихме зад нас всички опасни места. В никакъв случай не биваше да допускаме да ни видят заедно. Ето защо монахът крачеше малко пред мен, а аз го следвах на подходящо разстояние.

Не след дълго той се натъкна на двама кавалеристи. Спря се при тях за минута-две. Чух ги да разговарят. После двамата поеха обратно заедно с него. Те бяха тръгнали да търсят изчезналите хора, но веднага поведоха брат Хагуар към Полуострова на алигаторите. Прокрадвах се като сянка подир тях и когато те стигнаха целта си, забелязах, че съм се озовал точно на мястото, където неотдавна вързах краката на майора и го оставих на земята. Оттук можех доста добре да виждам какво става в бивака на противника. Двамата придружители на монаха направиха своя доклад. Но още преди да го довършат, се разнесоха силните викове на другите. Бяха разпознали монаха. Наобиколиха го. Долавях припрените им гласове, а сред тях и неговия глас, който звучеше силно, твърдо и решително. Той ми говореше със заповеднически тон. Отговаряха му възбудено и както лесно личеше — гневно. После ясно дочух как разговора поведоха двама души — брат Хагуар и един от кавалеристите, който несъмнено имаше най-високия чин след майора. Всичко това продължи доста дълго, но вече не се страхувах за храбрия монах. Сигурно по гласовете им щях да позная, ако започнеха да се отнасят към него враждебно.

Направи ми впечатление обстоятелството, че всички се бяха струпали около брат Хагуар. Даже и постовите се бяха присъединили към тълпата. Бяха забравили урока, който им бях дал. В този момент навярно нямаше да ми е трудно да се промъкна на полуострова и затова взех решение ако ми се предложеше и най-малката възможност, да използвам безгрижието на тези хора.

Най-сетне кръгът на кавалеристите се разтвори и монахът се появи. Заедно с един от мъжете той напусна полуострова. Другите останаха в бивака. Сигурно брат Хагуар се канеше да заведе този човек до скривалището ни. Но той не биваше да разбере, че и аз съм бил тук, ето защо взех да се прокрадвам скришом по петите им,

без да се присъединявам към двамата. След като изминаха едно късо разстояние, те се спряха и видях как монахът завърза очите на другия. Това бе похвално от негова страна, защото така убежището ни щеше да остане в тайна, а самият аз успях да се приближа до тях толкова, че ми бе възможно да му направя знак да не разговаря с мен. Той ме разбра и ми кимна. Тогава се прокраднах покрай тях и застанах начело. При опасните места монахът водеше човека за ръката. Така стигнахме до нашето скривалище, без кавалеристът да забележи, че брат Хагуар не е бил сам при тях. А това бе много важно за мен.

Когато ни видяха да се задаваме, насядалите на земята хора скочиха на крака. Монахът свали кърпата от очите на своя придружител, който се огледа наоколо.

— Кого ни водите? — попитах брат Иларио. — Нима се налагаше?

— Да, сеньор — отговори ми той. — Ще служи като парламентьор между нас и неговите хора.

— Добре. Как ви посрещнаха?

— Естествено бяха много изненадани да ме видят тук. Или изобщо не са вярвали, че ще се появим, или поне не са допускали, че е възможно да пристигнем още днес.

— Държаха ли се враждебно?

— Много им се искаше, но им казах, че в такъв случай майорът незабавно ще бъде застрелян.

— Несъмнено щяхме да го направим. Ако ви беше паднал макар само един косъм от главата, сигурна смърт очакваше не само него, но и тримата негодници, които заловихме в Естансия дел Йербатеро. Нямам никакво намерение да бъда прекалено учтив с подобни люде. Значи не ви повярвах, че сме пленили майора, така ли?

— Много им беше трудно да повярват.

— И сега този човек иска да го види и да разговаря с него? Не мога да го позволя.

— Защо не, сеньор?

Дръпнах го малко настрана и му обясних:

— Кавалеристът не бива да узнае как съм освободил двамата моряци. Иначе ще го каже на другарите си, а те не трябва да разберат, че съм бил на полуострова. Искам пак да отида там, за да измъкна и двамата Монтесо.

— Сеньор, твърде опасно е!

— О, не е. Дори ще е доста лесно, ако играете добре ролята, която съм ви отредил.

— И каква е тя, сеньор?

— Преди да говорим по този въпрос, трябва да знам дали кавалеристите са проявили готовност да освободят пленниците си.

— Няма такова желание.

— А какво искат?

— Настояват да разменят двамата Монтесо естествено срещу майора, лейтенанта и двамата му придружители.

— Тъй! Но това много ще ни забави.

— И аз съм на същото мнение.

— Не ги ли заплашихте, че ще убием майора и другите трима, или че поне ще ги предадем на съдебните власти?

— Положих всички усилия да ги накарам да променят становището си, ала напразно.

— Лесно обяснимо е. Те също ни държат в шах, както и ние тях. Никоя от двете страни не бива да извършва насилие над пленниците, които държи в ръцете си, понеже в такъв случай другите незабавно ще си отмъстят. Именно тази причина ме накара да взема решението да измъкна от плен Монтесо и племенника му. Успeya ли, лесно ще излезем от това трудно положение.

— Но така се излагате на много голяма опасност!

— Веднъж вече постъпих по този начин и успях. Вие ще отведете обратно до полуострова парламентьора, когото докарахте тук. При това ще внимавате само

кракът ви да не стъпва на самия полуостров. Можете да се престорите, че все още нямате доверие на противниците ни. Убеден съм, че те всички ще дойдат при вас. Така ще ги подмамите да напуснат Алигаторите и аз ще получа пълна свобода на действие.

— Хм! Планът не е лош. Но оставам на мнение, че рискувате твърде много.

— Съвсем не. Движете се с парламентъора малко по-бавно и застанете на някое място така, че когато онези типове се приближат до вас, за мен да остане достатъчно свободно пространство, за да се промъкна до пленниците.

— Да не би да се каните да освободите и салджиите?

— Ако се окаже възможно — да.

— Шест души! Помислете само колко време ще ви е необходимо!

— Е, ще се заема и със салджиите само ако видя, че разполагам с нужното време. Но и да се наложи да ги изоставя, това не ще е кой знае колко голямо нещастие за тях, понеже съм убеден, че кавалеристите искат само да прекосят реката със сала им, иначе няма да им сторят нищо лошо.

След този разговор ние се върнахме при парламентъора, който пожела да види своя началник.

— Искате да говорите с него, така ли? — попитах го аз.

— Естествено! — отвърна той. — Та нали трябва да го попитам какво да правим!

— Не е необходимо. Вие сте над петдесет души, които сигурно имат достатъчно акъл, за да знаят как се постъпва в подобно положение.

— Но без заповедите му не можем нищо да предприемем!

— Той няма право да ви заповядва, понеже е в ръцете ни. Изберете си друг предводител!

— Вече си имаме.

— Е, ами тогава ще се съобразявате с него, а не с нашия пленник. Ще ви го покажа, за да уверите другарите си, че действително сме го заловили. Нищо повече не мога да направя. Отсега нататък няма да разреша на никой от хората ви да идва в нашия бивак. Брат Иларио ще ви придружи и на него можете да кажете какво смятате да предприемете. После няма да има за какво друго да разговаряме.

Отидох при майора, отново натъпках кърпата в устата му развързах го от дървото, освободих и краката му, за да може да върви и го заведох при огъня. Щом видя своя подчинен, той се опита да му извика нещо, въпреки че устата му беше затъкната, ала през носа му излезе само някакво нечленоразделно мучене.

— Е, това майор Кадера ли е? — попитах парламентъора.

— Да — отвърна той. — Запушвате му устата, така ли? Тогава и ние ще постъпим така с нашите пленници.

— Ваша работа! Впрочем напъхах тази кърпа в устата му само за тези няколко минути, за да не можете да разговаряте. Веднага, щом си тръгнете, ще я извадя. Имате ли и други забележки?

— Ще ми разрешите ли да задам на майора един въпрос?

— Добре — отговорих аз, тъй като бях сигурен, че Кадера не бе в състояние да му издаде никаква тайна.

— Желаете ли да ви разменим срещу нашите пленници! — попита парламентъорът своя началник.

С много енергично движение на главата майорът даде да се разбере, че не желае.

— Но какво да правим тогава?

Офицерът посочи на изток и разпери три пръста.

— Трябва да настояваме за освобождаването на лейтенанта и на двамата му придружители, така ли?

Кадера кимна и след като извъртя очи към мен, направи с пръсти всеизвестната пантомима за броене на пари.

— Това пък какво означава? Не го разбирам — каза.

— Ще ви кажа — отвърнах му аз. — Майорът даде една част от парите, които носеше у себе си и аз ги изпратих на ранчерото, чиято алкерия опожарихте, за да го обезщетя за нанесените му вреди. Сега началникът ви си ги иска обратно.

Кадера кимна. Неговият подчинен продължи да пита:

— Тогаваше трябва да освободим пленниците само при условие, че срещу тях ни дадат лейтенанта заедно с двамата му спътника и парите, нали?

Повторното му кимане потвърди правилността на казаното. После човекът се обърна към мен:

— Чухте всичко, сеньор. Ние сме длъжни да се подчиним на заповедта му. А вие какво ще кажете?

— Засега нищо. Ще ви дам като придружител брат Иларио, който ще съобщи на вашите хора какво искам.

— Но сега можете да ми кажете поне дали сте съгласни с условията на нашия майор, или не! — Не съм съгласен. В никакъв случай няма да върна парите. Те не са вече у мен. Освен това искам и конете, които сте откраднали от алкерията. — Няма да ги дадем. Съвсем не са крадени. Купихме ги от собственика на алкерията и му ги платихме.

— Не е вярно! — Вярно е, той ви е излъгал. И не сме ние хората, които са му запалили къщата. — Както и да е. Няма да спорим за това. Няма какво повече да си кажем. Брат Иларио ще ми съобщи вашето решение. И така, аз искам пленниците и конете, като в замяна ще освободя майора. Ето това са условията ми, които искахте да чуете. Засега толкова. Ще трябва отново да ви закрием очите.

Така и направихме. После пак вързахме майора за дървото, както преди, а брат Иларио се отдалечи заедно с парламентъора. Тихо наредих на хората да вземат пушките си и да ме последват. Естансиерото остана да пази майора. Другите тръгнаха с мен, тръгна и индианецът, когото не ми се искаше да зарязвам там. Всички бяха много любопитни да видят какво щеше да стане. Все още не им бях казал нищо, а само им направих знак безшумно да ме следват по петите.

Съобразявайки се с указанията ми, монахът вървеше съвсем бавно. Придържахме се колкото можехме по-близо до него, но все пак на такова разстояние, че спътникът му да не ни чуе. Щом стигнахме до залива край Полуострова на алигаторите, аз разположих хората си в една линия в сянката на дърветата и храстите, предадох им пушките си и им казах:

— Сеньори, вие оставате тук и няма да излизате от сянката. Никой не бива да ви вижда.

— Ама какво ще става, сър? — попита Търнърстик. — Ще застреляме ли неколцина от тези негодници?

— Ще разбереш, след като се върна.

— Какво? Решил си да ходиш някъде?

— Да, но не надалеч. И така, бъдете предпазливи, сеньори! Каквото и да става, не мърдайте от това място. Но чуete ли револвера ми, ще се върнете в скривалището ни заедно с монаха, който ще мине оттук и там спокойно ще изчакате развитието на събитията!

Двата огъня на полуострова все още буйно горяха, тъй че ясно се виждаха човешките фигури, които седяха край тях, или се движеха наблизко. Брат Иларио се насочи малко по-наляво и скоро спря. Той развърза очите на парламентъора и го пусна да отиде при своите хора. Кавалеристите го видяха да се приближава и изпълнени от любопитство се изправиха на крака. Ако сметките ми наистина се окажеха верни, макар за кратко време те щяха да напуснат полуострова, за да преговарят с монаха, който не само че не беше стъпил на него, но и съвсем разумно се беше оттеглил още по-назад. Аз легнах върху речния чакъл на брега и запълзях към полуострова. Бях сигурен, че няма да ме забележат, понеже цветът на дрехите ми изобщо не можеше да се различи върху пясъка и камънака.

За мое най-голямо задоволство долових гневните викове на кавалеристите. Те не бяха доволни от поставените условия и се отправиха към брат Иларио. Нито един от тях не остана в лагера им. Продължих напред с удвоена бързина и успешно се добрах до първите дървета на полуострова. Там вече закрачих приведен. Пленниците все още бяха на старите си места. Заети в търсене на майора, на кавалеристите не им бе останало време да ги прехвърлят на сала.

Близко до огъня се намираха двамата Монтесо. Бяха вързани за дърветата на известно разстояние един до друг. Но салджиите бяха доста настрани. Нямаше как да си губя скъпоценното време и за тях. Чевръсто запълзах към йербатерото. Той ме видя да се приближавам и се обади:

— Сеньор, вие? За Бога, какъв е този риск?

— Тихо! Ще срежа ремъците ви!

— Добре! Но по-бързо, та да офейкаме!

— Няма да мърдате оттук. Не виждате ли, че неколцина от тях вече се връщат? Останете все така облегнат на дървото, сякаш още сте вързан и изчакайте, докато успее да се измъкна. Ще ви дам знак, като изсвирия с уста. Щом го чуете, веднага скачате на крака и изтичвате ей тук по брега до първите храсталаци, където ще ви посрещнем.

Бързо пропълзах и до неговия племенник. Докато режех ремъците, аз му казах съвсем същото. След това бе вече крайно време да изчезвам, понеже видях отделни кавалеристи бавно да се завръщат при огъня. Успях да се добера до пясъчната крайбрежна ивица и оттам незабелязано да се присъединя към спътниците си.

— Мътните го взели, струва ми се, че си бил на полуострова! — посрещна ме капитанът.

— Разбира се.

— За да отървеш пленниците от ремъците, както направи и с нас?

— Да, вече са свободни.

— Защо не идват?

— Защото първо монахът трябва да дойде при нас. Иначе щом видят, че пленниците им се изплъзват онези типове могат да го заловят.

— Well! Става страшно интересно!

— Нали? Тогава внимавай! Сега ще изсвирия. Те ще се втурнат право насам. В първите мигове в смайването си кавалеристите изобщо няма да се сетят да им попречат — нито ще стрелят по тях, нито ще хукнат да ги преследват. Но затова пък малко по-късно ще ги погнат толкова по-усърдно. Тогава ще дадем един залп във въздуха. Само ще ги сплашим, няма никого да убиваме. Единствено аз няма да стрелям, а ще запазя куршумите си в случай, че се наложи да спра някой прекалено разпален преследвач. Изглежда преговорите с брат Иларио свършиха. Връщат се обратно на полуострова.

Бях отсъствал почти половин час. Това време се оказа достатъчно за монаха да си свърши работата. Видяхме го да се задава. Той трябваше да мине близо покрай нас, обаче не знаеше, че ние всичките се намирахме на това място.

— Пет! — обадих се аз, когато той се намираше вече достатъчно близо. Брат Иларио се приближи до нас под короните на дърветата.

— Всички ли сте тук? — попита той. — Сеньор, страхувах се за вас. Успяхте ли?

— Да. А вие? Какъв отговор получихте?

— Не са съгласни.

— След пет минути с най-голямо удоволствие ще се съгласят. А сега нека внимаваме! И така, ще стреляме само във въздуха, сеньори!

Пъхнах един пръст в устата си и рязко изсвирих. Последваха кратки секунди на мъртешка тишина. Противниците се питаха откъде ли бе дошло това изсвирване и какво ли можеше да означава. Ето че в този миг зърнахме силуетите на двамата Монтесо да се появяват между дърветата и да се втурват през тясната пясъчна ивица на брега. Проехтяха дивашки викове. Изтрещяха няколко изстрела, но без

куршумите да улучат когото и да било. Кавалеристите не бяха губили никакво време да се прицелят по-добре. После от горичката на полуострова изскочиха и преследвачите, ала двамата бегълци бяха вече при нас. Оставихме онези типове да изминат около половината разстояние и тогава моите спътници откриха огън. Преследвачите се стъписаха и спряха. Нашите хора бързо заредиха и отново натиснаха спусъците. Това оказа своето въздействие, макар никой от противниците ни да не беше улучен. Те разбраха, че всички се намираме на това място и не се осмелиха да се приближат. Стояха изправени на силната лунна светлина, докато ние бяхме в сянката на дърветата. Те не можеха да ни улучат, а нашите куршуми непременно щяха да попаднат в целта. Ето защо кавалеристите скоро се оттеглиха под закрилата на дърветата.

— Точно това исках — обадох се аз. — Сега имаме време спокойно да се завърнем в скривалището си. Не ми се вярва преди зазоряване някой от тези типове да се осмели да ни последва. Да тръгваме!

Радостта на двамата освободени пленници беше голяма. Опитаха се да дадат израз на благодарността си, обаче ги предупредих да мълчат, понеже кавалеристите щяха да разберат, че се отдалечаваме. Но щом изминахме такова разстояние, че стана невъзможно да чуят разговора ни, Монтесо се спря, хвана ме за ръката и каза:

— Не мога повече да мълча. Съвсем ми е невъзможно. Всъщност как се озовахте тук?

— На коне — засмях се аз.

— Естествено! Наистина, предполагам, че няма да ме изоставите в беда, нито вие, нито моите йербатероси, но все пак беше много трудно да се открият следите им и да ни измъкнете измежду толкова много хора!

— Напротив, беше твърде лесно. Всичко ще научите. А сега нека отидем на безопасно място.

— Действително ли спипахте майора?

— Да. Вече го знаете?

— Отгатнах го по ругатните на онези типове. Двама от пленниците изчезнаха, а заедно с тях и майорът. Кавалеристите бяха извън себе си от ярост. Можеше да се очаква, че щяха да се отнесат към нас още по-сурово. Наистина не се чувствах особено добре.

— Но затова пък сега радостта ви ще е двойно по-голяма, още повече, че ще се срещнете с брат си, когото едва ли сте очаквал да видите по тези места.

— Брат ми е тук? — попита той, силно зарадван, а младият Монтесо нададе ликуващ вик. — Чудесно! Да побързаме, искам час по-скоро да го прегърна!

— По-полека, по-полека, сеньор! Нека всичко стане възможно по-спокойно. Майорът не бива веднага да разбере, че и вие сте вече свободен. Страшно ми се иска да видя каква физиономия ще направи, щом ви зърне. И тъй, поздравете се тихо със сеньор Монтесо!

След като се добрахме до нашето убежище, ние така се приближихме до огъня, че майорът да не може да види двамата. Роднините се прегърнаха и разцелуваха най-сърдечно, но старателно избягваха да дадат шумен израз на радостта си. После йербатерото и племенникът му се скриха зад дърветата и едва тогава накарахме индианеца да доведе майора. Офицерът ми хвърли изпитателен поглед, с който се опита да разбере какви са били резултатите от преговорите ми с неговите хора. Придадох си много сериозно изражение на лицето и му казах:

— Сеньор Кадера, ще ти се наложи да се примириш с компанията ни още доста дълго време.

— Нямам нищо против — изсмя се язвително той. — Но да изчакаме. Впрочем този път сметките ти няма да излязат верни. Хората ми не са толкова глупави да се съгласят с условията ви.

— Наистина е така.

— Сега ще има да чакаш, докато видиш твоя Монтесо и неговия племенник!

— Навярно си въобразяваш, че търпението ми е безкрайно, а? Съвсем не е така! Ще измъкна и двамата.

— Смешно!

— Ами смей се, щом толкова ти се иска! Нали спипах теб и освободих двамата моряци? Струва ми се, че ще се добера и до другите ти пленници, стига само да пожелаеш.

— Е да ако всичко ставаше с искане, щеше да свалиш и луната от небето. Но сега трябва да се съобразяваш и с това, че моите хора ще бъдат два пъти по-предпазливи.

— Нека! Впрочем наистина не те разбирам. Като отхвърляш предложението ми за размяна, ти сам си режеш клона, на който седиш. Иначе можеше незабавно да бъдеш освободен.

— Просто не искам.

— Че каква ли ти е ползата? Никаква. Ще те отведе направо в Монтевидео.

— Ами! Няма да ме отведеш в Монтевидео. Погрижили сме се за това.

— Лъжеш се. Отиваме право там.

— А може и да не се лъжа.

Той изрече тези думи с голяма решителност и тя ме наведе на предположението, че крои нещо, за което изобщо нищо не подозираме. А може би се преструваше на толкова самоуверен само за да ни направи по-отстъпчиви. Нямах никакво желание да преговарям с него кой знае колко дълго и затова му казах:

— Щом поискаме, веднага тръгваме на път за града.

— Я не ме будалкай. Няма да зарежете вашите двама Монтесо!

— Вярно е. Сеньор, ами ако те са се присъединили вече към нас?

— Дяволът може да го е направил, но не и тези двама мъже!

— Не е възможно дяволът да се присъедини към нас, понеже както ти сам нееднократно си заявявал, дяволът съм самият аз. Бъди тъй добър да погледаш сеньорите, които ей сега ще ти бъдат представени!

Двамата Монтесо се показаха иззад дърветата. Щом ги зърна, майорът трепна изплашено. Взе здравата да опъва ремъците, които стягаха ръцете му на гърба, и изкрещя:

— Diabolo! Те са! Да, наистина са те!

— Да, мерзавецо, ние сме! — обади се йербатерото. — Този сеньор ни освободи, а твоят кон е вече оседлан. Яхваш го и отиваш право в ада. Сега ще наточа ножа си.

— Нима е възможно?

— Сам виждаш, че е истина — отвърнах му аз. — Все още ли мислиш, че няма да тръгнем за Монтевидео?

— Ама ти си Сатана, истински насъщен Сатана!

— От твоите уста това е цяла похвала за мен. Както виждаш, ти проигра и последния си коз, но въпреки всичко нека продължим играта!

— Да, продължаваме я! — скръцна със зъби той.

— Че с какво? На теб не ти останаха карти!

— За това е виновен само този подлец, този предател! Щом изрече тези думи и преди още да успеем да му попречим, той направи две крачки към Педро Айнас и с все сила го ритна в корема. Индианецът падна на земята. После понечи да стане, за да си отмъсти, ала не успя да си изправи. Изглежда беше получил някакво нараняване.

— Ти луд ли си! — скастрих майора. — Изцяло си във властта ни, нямаш никакво оръжие и можеш да разчиташ единствено на милосърдието ни. Ако не се вразумиш, ще има много да съжаляваш!

— Ще го наръгам този мерзавец с ножа си! — обади се Маурисио Монтесо и като измъкна ножа от колана на своя брат, се приближи до майора със застрашително изражение на лицето.

Изглежда офицерът най-сетне проумя, че е цяло безумие да си навлича отмъщението на тези хора. Обърна се към мен и каза:

— Давай по-накратко! Какво ще правите с мен?

— Всъщност исках да те предам на правосъдието, но все пак няма да го направя, понеже ми се струва, че...

— Не! — прекъсна ме естансиерото. — Ще остане наш пленник и ще го вземем с нас, за да си получи наказанието.

— По-добре да постъпим с него така, както се постъпва с всеки негодяй — да го изхвърлим навън и да го оставим да си върви! Сигурен съм, че няма да се върне. Какво ще кажете вие, брат Иларио?

— Напълно споделям мнението ви, сеньор — отговори монахът.

— Чудесно! — обърнах се към майора. — Тогава чуй какво ще искам от теб! Готови сме да те освободим, но при някои условия. Първо, настояваме да върнете откраднатите коне.

— Карай, вземайте ги!

— После ще ни обещаеш още призори да се прехвърлите със сала на отсрещния бряг на реката.

— С голямо удоволствие. Дори съм готов незабавно да го направим, само и само да не гледам повече проклетата ти физиономия!

— А на твоята ние държим още по-малко. Освен това ей тук в моя бележник ще нахвърлям едно уверение, което ще подпишеш и така ще потвърдиш, че напълно доброволно си дал парите на ранчерото като обезщетение.

— Напълно доброволно! Нима човек може да сметне за възможно подобно искане? Ами ако не се съглася?

— Тогава просто тръгваш с нас.

— Caracha!⁴⁹ Давай! Ще го подпиша! Искаш ли още нещо от мен?

— Да. Виж как се е проснал Педро Айнас! Вероятно си го наранил и настоявам да получи парично обезщетение за нанесени телесни повреди.

— Ти луд ли си?

— Тогава оставаш наш пленник!

— Сеньор, ако ей сегичка от ясното небе падне гръм и те удари, ще полудея от радост.

— Напълно съм убеден. За щастие не е във възможностите ти да хвърляш мълнии. И тъй, съгласен ли си, или не?

— Колко искаш?

— Петстотин книжни талера.

Това правеше осемдесет марки. Майорът се опита да се пазари, обаче аз не отстъпих нито талер. Най-сетне той се съгласи с условията ми, ала аз добавих и следното:

— Ще му напишеш няколко реда в уверение на това, че си му подарил парите! Ще се съ согласиш ли и с последното ми условие?

— Да.

— Кога ще получим конете?

— Когато поискаш, нямам нищо против да стане веднага.

— Предпочитам да не е веднага. При приемането на конете ще е невъзможно да избегнем контакта с твоите хора. Ето защо ще е по-добре да изчакаме настъпването на деня, когато ще можем да вземем такива мерки за безопасност, че да не станем жертва на някоя коварна клопка.

— Значи дотогава ще ме задържите тук като пленник, така ли?

— Да. Но по всяка вероятност брат Иларио още веднъж ще отиде до Полуострова на алигаторите, за да доведе някой от хората ти, на когото ще можем да съобщим, че между нас е сключен мир. А сега ще седнеш тук до мен и ще напишеш редовете, които ще ти продиктувам.

— Как ще пиша с вързани ръце?

Погледът му беше придобил дебнеш израз. Вероятно той си мислеше, че ще му развържем ръцете. В такъв случай не беше изключено внезапно да скочи на крака и да се шмугне в гъсталака.

— Тъй като ще можеш да седиш с вързани крака — отвърнах аз, — сега хубаво ще ги стегнем с един ремък, а ръцете ти ще вържем отпред и то така, че да имаш възможност да пишеш.

Накарахме го да седне до мен и го вързахме по вече описания начин. Без каквато и да било съпротива той започна да пише онова, което му диктувах. Извадих парите от джоба му и ги дадох на индианеца, който страшно много им се зарадва. Но радостта му премина направо в нямо възхищение, когато естансиерото измъкна от кесията си двайсет златни монети и му ги наброи. Това беше вече обещаната му награда. Клетникът чувстваше обаче силни болки. За да облекчи страданията му, естансиерото обеща още, че ще му даде хубава работа в имението си.

Брат Иларио отново посети полуострова и доведе същия човек, който беше идвал вече при нас. Този път нямаше какво да крием от него, освен местоположението на скривалището ни. Дадохме му възможност да разговаря с майора и така той научи най-подробно как ни се беше удало да пленим офицера и да освободим пленниците. По него майорът изпрати до хората си заповедта през нощта да се държат спокойно, а когато настъпи денят, да изпълнят всички разпореждания на монаха относно конете.

След като пратеникът си отиде, ние се приготвихме да спим. Отново вързахме майора за дървото. Всички можехме да почиваме, понеже Педро Айнас пожела да бди над бивака заедно с жена си. Но стана твърде късно, преди да успеем да заспим. Имаше толкова много въпроси и обяснения, че разговорът ни се проточи безкрайно.

Що се отнася до младия Хосе Монтесо, той беше кротък и сериозен младеж, който ми направи отлично впечатление. Както изглеждаше, не беше роден герой, а и той самият най-искрено си призна, че докато бил в плен, брал голям страх.

От само себе си се разбира, че последните останали будни хора бяхме ние двамата с Търнърстик. Имаше толкова много да си разказваме. Но не тук му е мястото да изброявам всичките пътешествия, които той беше предприел след нашата раздяла.

Индианецът ни събуди, когато вече се развиделяваше. Майорът спокойно лежеше до дървото и се преструваше, че спи. Но сигурно цяла нощ не беше мигнал. В момента най-важното бе да намерим някое удобно място, където да подслоним конете, които щяха да ни бъдат предадени. Трябваше да скрием животните преди още кавалеристите да си бяха отишли. След освобождаването на майора не беше изключено да му хрумне мисълта, отново да ни отнеме всичко. Не се бояхме от хората му, но щом като с предпазливи действия можехме да избегнем избухването на нова вражда, защо тогава да не постъпехме така?

Айнас знаеше къде има подобно подходящо място. Щеше да ни го покаже. То се намирало сред храсталаците в онази посока, от която бяхме дошли по брега на реката. Трябваше да минем край колибата му и да продължим още малко нататък. Докато вървахме мълчаливо един подир друг, нейде пред нас доловихме пръхтене на коне.

Естествено веднага се скрихме зад храсталаците. Скоро разпознахме двамата йербатероси, които бяхме изпратили да занесат парите до алкерията. С тях имаше още десетина души. Срещата ни зарадва двамата йербатероси, понеже те не знаеха толкова добре пътя през блатата, а и не им бе известно как стоят нещата при нас. Бързото им завръщане бе много лесно обяснимо. В най-близката асиенда забелязали да гори светлина и се отбили за няколко минути. Там заварили тези хора, които били пристигнали само преди час и се канели още на сутринта да продължат. Щом разбрали кои са те, йербатеросите много се зарадвали.

Вече споменахме, че собственикът на алкерията имаше син, който беше предприел пътуване до Салта или до Белен. Той се завърнал у дома малко след като

сме напуснали опожареното имение. Изпаднал в ярост от случилото се и решил незабавно да ни последва, за да помогне в преследването на злодеите. И наистина тръгнал на път веднага, щом пристигнали първите хора, изпратени от нас в помощ на неговите възрастни родители. Пътем той се постарал да вербува и други мъже и постепенно придружителите му се увеличили на вече споменатото число.

Когато се срещнал в асиендата с йербатеросите, които се канели да посетят родителите му, той страшно се зарадвал. Фактът, че естансиерото Монтесо беше дал на заем на родителите му определена сума, не бил в състояние да смекчи гнева му, понеже рано или късно тези пари трябваше да се върнат. Ала когато получил парите, които измъкнах от майора, той се почувствал по-склонен към милосърдие, а след като узна, че и конете ще бъдат върнати, синът на ранчерото се съгласи да оставим крадците и подпалвачите да си вървят.

Беше ми приятно да го чуя, понеже нямахме никакъв интерес от разпалването на нова вражда и направих всичко, което бе по силите ми, за да го предразположа към помирение. Най-хубаво щеше да бъде, ако той и спътниците му изобщо не се мяркаха пред кавалеристите. Ето защо бе уговорено, че щом получехме конете, ние веднага щяхме да му ги предадем, след което той незабавно щеше да поеме обратно. Отведохме хората в нашето убежище. Нямаше как да се избегне срещата му с майора, а и веднага му беше казано, че това е предводителят на негодниците. Синът на ранчерото здравата го ритна няколко пъти, но после не му обърна повече никакво внимание.

Дойде време брат Иларио да тръгне за полуострова, където щеше да се разпорежи по какъв начин да става предаването на конете.

— Това е доста деликатна работа — обади се той. — Много лесно може да се стигне до сбиване.

— Няма — отвърнах аз. — Сигурно ще е възможно да се избегне, ако не освободим майора веднага, щом ни бъдат върнати конете.

— Но те няма да се съгласят!

— О, ще се съгласят. Нали майорът им заповяда да изпълнят вашите разпореждания.

— Наистина. Не се сетих.

— Конете ще бъдат вързани един за друг така, че да образуват тропа. Ще позволим само на четирима мъже да ги водят и то не по-далеч от мястото, където стояхме вчера, когато Монтесо и племенникът му избягаха. Там ще чакаме и ще посрещаме конете. Законният им собственик е тук. Нека той внимателно ги оглежда, за да разбере дали наистина са неговите, което ще проличи по жигосания отличителен знак. Ако са неговите, незабавно ще тръгне с тях обратно към алкерията и едва тогава ще освободим майора.

— Ами ако Кадера реши да го преследва?

— Лесно можем да го предотвратим. Хората му ще са принудени да яздят през блатата в индианска нишка. Препречим ли пътя им, няма да могат да направят и крачка напред.

— Добре! Изобщо ще ги пуснем да отидат единствено до сала.

— Разбира се. Така се и уговорихме. Но и в този случай пак им нямам доверие, защото със сала те отново могат да се върнат на този бряг и да ни нападнат.

— Може да се очаква подобно нещо от тях, понеже сигурно ще жадуват за отмъщение. Но ние трябва внимателно да следим дали действително ще слезат отсреща на сушата.

— Възможно ли е да се наблюдава другият бряг?

— Тук, от това място — да. А нали вие носите бинокъл? Ако слезат на отвъдния бряг и пуснат сала по течението, няма защо да се боим повече от тях.

— И аз съм убеден в това. Брат Иларио, готов ли сте да отидете при хората?

— Да.

— След известно време ще ви последваме, за да очакваме конете на определеното място. Естансиерото ще остане при майора. Да вървим!

Щом изминаха десетина минути, всички ние поехме по петите на монаха. Той изглежда си вършеше работата много добре, защото не бяхме чакали кой знае колко на уговореното място, когато той вече се зададе откъм полуострова, следван от конете, които бяха водени само от четирима мъже. Животните вървяха едно подир друго. Всяко следващо беше вързано за опашката на предното. Тук тези полудиви животни се държаха съвсем послушно, защото се страхуваха от блатата. Щом тропата стигна до нас, четиримата побързаха да се върнат. Другарите им стояха отсреща между дърветата и зяпаха към нас. Младият ранчero огледа конете и заяви, че всички до един са негова собственост.

Младият човек просто не знаеше как да изрази голямата си благодарност. Обещахме му да се отбием в неговата алкерия в случай, че пътят ни минеше наблизко. В такъв случай естансиерото щеше да си получи парите, които всъщност вече не им трябваша, понеже щетите бяха компенсирани по един много по-добър начин.

Изчакахме тропата да изчезне сред гъсталаците, през които щеше да я преведе индианецът и след това се върнахме в нашето скривалище. Там свалихме повечето ремъци на майора. Само ръцете му останаха все още вързани. Закрихме очите му с кърпа, понеже не биваше да разбере как се стига до нас и после го заведохме до същото място, където бяхме чакали конете. Там махнах кърпата от очите му и развързах ръцете му.

— Тъй, вече си свободен, сеньор — казах аз. — Сега всичко е наред.

— Така ли мислиш? — отвърна ми той. — А аз съм на друго мнение. Имаме да уреждаме значителна сметка, Сатана такъв! Сигурно пак ще те срещна и тогава ще ми платиш за всичко.

— Надявам се желанието ти да не се сбъдне.

— Сигурно, сигурно ще се сбъдне, аз ти го казвам! — извика майорът с поглед, който сякаш искаше на място да ме убие.

— Голяма непредпазливост от твоя страна е да ми го казваш, защото ще бъда двойно по-внимателен.

— Хич няма да ти помогне. Пак ще се срещнем!

— Е, това би могло да стане само нейде наоколо! Ако ни кроиш някоя коварна клопка, ще сме готови да я избегнем.

— Нейде наоколо? Наистина ли ме мислиш за толкова глупав? Останеш ли още малко тук, ще видиш как със сала ще се прехвърлим на другия бряг.

— За да се върнете малко по-надолу пак на този! Нали? Предполагам го.

— Сатана! Много се лъжеш. Тук нямам вече никаква работа с теб. Но по-късно, сеньор, по-късно!

— Ами, до по-късно!

— Не се смей! Да не мислиш, че не чух, дето се каниш също да прехвърлиш реката, за да се отправиш към Гран Чако и после към Тукуман? Там някъде все ще се срещнем.

— Това ли имаш предвид? Все ми е тая! Но нека ти кажа, че изправим ли се пак един срещу друг като врагове, няма повече да те щадя!

Той си тръгна, като се изсмя гадно и язвително.

— Сеньор, да му изпратя ли един куршум? — попита Монтесо.

Той говореше съвсем сериозно.

— Не, няма да убиваме никого.

— Но все още има време да го сторим. По-късно сигурно ще съжаляваме.

— Свалете пушката си! Той не заслужава куршум.

— Както искате, ала имам предчувствие, че ще е по-добре да го застрелям!

Разположихме се между дърветата, за да наблюдаваме кавалеристите. Те посрещнаха своя командир мълчаливо. Видяхме как той пристъпи между тях и известно време нещо им говори.

После развързаха салджиите. Майорът поговори доста дълго и с тях. След това те доведоха конете си и заедно с всичките си други вещи ги натовариха на сала. Когато всички напуснаха полуострова, ние се отправихме към него.

Отвъд полуострова видяхме как салът вече плаваше по водата. Салджиите и войниците стояха до веслата и напрегнато работеха с тях, за да го откарат до другия бряг без много голямо отклонение.

Вървахме бавно по отсамния бряг надолу по реката и не изпускахме сала из очи. Но това съвсем не беше лесна работа по мочурливата почва. Ездачите слязоха на сушата и възседнаха конете. Майорът даде на салджиите пари — възнаграждението за прехвърлянето през реката. После заедно с хората си той пое по своя път, а салът отблъсна от брега, за да се отправи към средата на реката и да продължи насилствено прекъснатото плаване.

Ние се върнахме на Полуострова на алигаторите и се огледахме наоколо за някакви забравени предмети, ала не намерихме нищо. От индианеца капитанът научи, че едва малко след пладне може да се очаква някакъв кораб, който да се спуска надолу по течението. Затова Фрик Търнърстик помоли да не тръгваме веднага на път, ако действително намеренията ни са такива. С удоволствие се съгласихме да изпълним желанието му, защото половин ден почивка щеше да ни дойде много добре.

Освен това имаше да си казваме още толкова неща, че с радост седнахме един до друг да си поговорим надълго и нашироко.

Решихме да лагеруваме на полуострова и там хубаво да закусим. Така и направихме. Доведохме и конете си.

Но тъй като все пак нямах доверие на майора, малко по-надолу от полуострова на брега на реката изпратих един човек да застане на пост, който щеше да се сменя на всеки половин час.

Лесно можете да се досетите как йербатерото бе попаднал повторно в ръцете на кавалеристите. Бяха се отнесли твърде зле с него и затова той гореше от нетърпение по-късно пак да се срещне с майора. Но иначе всички бяха доволни че приключението ни бе привършило така добре и толкова миролюбиво. Само индианецът не бе дотам радостен като останалите. Той все още чувстваше болки в корема и се прибра в колибата си, за да си легне и да накара жена си да му свари билки...

Глава 4

В бърлогата на звяра

Бяхме видели как кавалеристите изчезват на отсрещния бряг, а и салът беше отплавал. Следователно не съществуваше никакво сериозно основание да се тревожим и все пак изпитвах смътно безпокойство, което ме накара да напусна бивака. Станах и тръгнах на разузнаване, като се придържах съвсем близо до брега. Не успях да открия нищо подозрително и след малко повече от половин час реших да се връщам. При това нямах ни най-малка представа, че е възможно да се натъкна на какъвто и да било враг, понеже нали в южна посока беше изпратен вече споменатият пост, който непременно би трябвало да забележи приближаването на всеки неприятел. Следователно едно нападение нямаше в случая никакви изгледи за успех.

Докато крачех все тъй бавно през тръстиката нагоре по речния бряг, нейде зад мен и встрани дочух лек шум. Бързо се извърнах. Някакъв човек беше изскочил иззад храстите, където несъмнено се бе крил, и тъкмо в този миг хвърли примката на ласото си по мен. Едва успях да хвана карабината си по средата и да я вдигна над главата в хоризонтално положение. Вярно, че така се предпазих от опасната хватка на примката, ала тя се уви и затегна около цевта на пушката и в същия миг я изтръгна от ръката ми така, че прикладът с все сила ме удари по главата.

Няколко секунди останах полузашеметен. Пред очите ми затанцуваха светлинки. Въпреки това успях да видя как от гъсталака изскочиха още неколцина типа. Посегнах към колана си, за да измъкна револверите, обаче в същия миг към мен полетяха три бола. Понечих да отскоча настрани, но не ми се удаде. Трите метални топки на едната бола се завъртяха около краката ми и само след секунда ремъците се усукаха около тях. Другите две оръжия ме улучиха в главата и гърдите. Незабавно бях повален на земята и ето как на собствен гръб изпитах колко са опасни тези метателни оръжия. Веднага щом паднах мъжете се нахвърлиха върху мен. Изобщо не можех да се съпротивлявам, тъй като другите бола се бяха стегнали и около ръцете ми. Светкавично бях вързан и всичко, каквото имах, ми беше отнето. Шестимата негодници ми се изхилиха подигравателно в лицето и ме обсипаха с обидни въпроси и заплахи, на които естествено нямаше какво да отговоря.

Те бяха от „нашите“ кавалеристи. Веднага ги познах. Как ли бяха успели да се върнат незабелязани от никого? Сигурно постът бе изпълнил зле задълженията си.

Не бях чул нито един изстрел, нито някакъв вик и изобщо какъвто и да било шум, по който да разбера, че е имало схватка. Следователно моите спътници са били сполетени от участ, подобна на моята. По време на отсъствието ми са били нападнати в нашия бивак, без да успеят да окажат съпротива.

Понеже бях вързан и не можех да вървя, си помислих, че ще ме отнесат при другите на ръце или на кон. Но нищо такова не се случи.

Прекараха едно ласо под мишниците ми и така ме повлякоха към полуострова. Ако облеклото ми не беше от кожа, щеше да стане на парцали. Мъжете известиха победата си със силни викове, така че преди още да пристигнем на полуострова, другарите им вече знаеха какъв е изходът от нападението.

Разбира се, както и предполагах, майорът с хората си се намираше там. Освен шестимата офицерът беше изпратил и други кавалеристи да ме издебнат, понеже не са знаели от коя посока ще се върна. Скоро и тези хора се прибраха в бивака, тъй като ликуващите викове им бяха издали, че са ме заловили. Моите спътници лежаха между дърветата, вързани като самия мен. Никой от тях не липсваше, а и никой не беше ранен. Как ли се бяха оставили тези хора така да ги изненадат и да ги пленят, без каквато и да било съпротива? За мен това си оставаше загадка.

Вярно, че и самият аз не бях проявил кой знае каква бдителност и предпазливост. Но кавалеристите нямаше да могат да ми поставят засада, ако спътниците ми не бяха толкова лекомислени. Ако някой от тях беше стрелял поне веднъж, аз щях да чуя гърмежа и щях да съм нащрек. И в случай, че съпротивата им се окажеше безполезна, поне аз щях да остана на свобода и естествено щях да я използвам единствено за това час по-скоро да им помогна по един или по друг начин.

Завлякоха ме пред майора. Той скръсти ръце на гърди и ме посрещна с ехиден смях:

— Моите почитания, сеньор! Много се радвам, че пак те виждам! Как си?

Не му отговорих.

— Говори, де! — сопна ми се той и ме ритна. Но и тази „подкана“ остана без резултат.

— А-а! — изсмя се той. — Разбирам! Немецът е знатен сеньор. Гордостта му забранява да разговаря с мен, когато лежи на земята. Изправете го така, че да се облекне на дървото! Тогава може би ще бъде тъй снизходителен да ми даде някакъв отговор.

Изпълниха заповедта му. Неотдавна майорът беше изявил желанието да бъде разстрелян. Може би все още държеше на него. Не си правех никакви илюзии и добре знаех, че се намирам в смъртна опасност — още повече, че цялата му омраза и жажда за отмъщение несъмнено бяха насочени предимно към мен. Ето защо не ми се струваше особено уместно да предизвиквам гнева му. Във всички случаи щеше да е по-полезно да не мълча, а да отговарям на въпросите му.

— Е, сеньор — поде той, — сега тялото ти заема онова положение, което отговаря на достойнството ти и навярно ще имаме удоволствието да чуем гласа ти. Нима не се радваш и ти на тази наша нова среща?

— Извънредно много! — кимнах с глава.

— Стана по-бързо, отколкото си мислеше. Аз ти го предрекох, ала ти не пожела да ми повярваш. Във всеки случай едва ли си забравил как ме заплаши, ако отново се срещнем. Каза ми, че няма повече да ме щадиш, както е било досега. Спомняш ли си, сеньор?

— Много добре.

— Но ето че нещата се развиха другояче. Не аз попаднах в ръцете ти, ами ти си в моите. Нима очакваш от мен пощада?

— Не знам какво разбираш под пощада.

— Ами пощада е например ако не те убия, а взема, че те обезвредя, като изстрелям в очите ти един заряд с барут. Какво ще кажеш за това?

— Няма да направиш нито едното, нито другото!

— Тъй ли мислиш? Че как стигна до това безпочвено умозаключение?

— Просто не те смятам за див звяр, а за човек. Много добре знаеш, че аз не съм онзи, който носи вина за всички досегашни враждебни действия.

— А да не би да съм аз?! Ти си убиец и си извършил държавна измяна. Трябва да бъдеш разстрелян или обесен!

— Ти сам не вярваш на собствените си обвинения. Даже и да съм извършил споменатите от теб престъпления, ти нямаш нито компетентността, нито правото да ме съдиш, а да не говорим за изпълнение на присъдата.

— И сам знам какво право имам и какво нямам, и как бива да постъпвам и как не. Не ми е нужно мнението ти, сеньор. Но за да не бъдеш повече в неведение относно онова, което те очаква, ще ти го кажа още сега. Вярно, преди имах намерение да заповядам да те разстрелят, понеже съществуваха причини да бъдеш отстранен, а при твоята сила и бруталност предполагам, че нямаше да успея лесно да те доведа до тези затънтени места. Но тъй като вече стигнахме толкова надалеч и през ум не ми минава да те убивам. Ще станеш войник, ясно ли е?

Последните му думи напълно ме успокоиха. Ако ме оставеха жив, всичко друго щеше да се оправи. Беше ми безразлично какво още замислях, защото

предварително знаех как ще противодействам. Вярно, че не можех да си обясня какви ли причини може да е имал майорът, за да иска смъртта ми, когато бяхме край Рио Негро и какви ли други причини го бяха накарали сега край река Уругвай да промени намерението си.

— Ясно! — отвърнах аз.

— Естествено ще трябва най-сърдечно да ми благодариш за това мое решение.

— И през ум не ми минава, защото ти нямаш право нито да заповядаш да ме застрелят, нито да ме направиш войник!

— Но аз си давам това право! И тъй като съм твой командир, ще наредя да те разстрелят още при първия опит за неподчинение!

— Не съм длъжен да ти се подчинявам!

— Ще ти докажа обратното, като докладвам твоя случай пред генерала и го оставя сам да решава. А понеже съм убеден, че той ще потвърди моите разпореждания, то още отсега гледам на теб като на мой войник.

— А аз продължавам да твърдя, че съм цивилно лице. Само който е положил клетва пред знамето, може да се смята войник и да бъде наказван заради неподчинение.

— И това ще стане в най-скоро време. Впрочем не само ти, а и всичките ти спътници ще бъдат принудени да постъпят в нашите редици. Те вече изяха готовността си.

— Това си е тяхна работа. Аз никога няма да дам съгласието си.

— Ще го дадеш, ще го дадеш, защото това е единственият начин да си спасиш живота. Че какво ми пречи още в този момент да наредя да те разстрелят? Нищо, абсолютно нищо! Трябва да благодариш единствено на моята безкрайна доброта и снизхождение, ако реша да постъпя иначе. Изобщо не заслужаваш подобна милост, но аз искам просто да ти дам възможност да се покажеш достоен за нея. Я почакай малко!

Той внимателно разгледа всички предмети, които ми бяха взели, после нареди още веднъж най-подробно да претърсят джобовете и колана ми и след като нищо не намериха, каза:

— Видях какъв отличен ездач си. Ти вече доказва, че притежаваш смелост, та даже и безумна дързост. Престанеш ли да се опъваш, от теб ще излезе един извънредно полезен войник. Бил ли си вече в казармата?

— Не.

— Тогава ще наредя да започнат да те обучават и можеш да бъдеш сигурен, че после ще направиш бърза кариера. Знам, че по-късно ще ми бъдеш благодарен. Но ако искам да осъществя намеренията си, ще трябва да се погрижа да ти осигуря подходящо снаряжение. Обаче за него няма да ти стигнат парите.

Тези думи ми подсказаха какво се канеше да поиска. Ето защо му отговорих:

— Онзи, който ще се погрижи за снаряжението, трябва и да го плати! Впрочем сумата, която ми отнехте, е достатъчна, за да бъдат облечени и въоръжени поне десет офицери.

— Не ги разбираш тези неща. Ще трябва да платиш допълнително. Разполагаш ли и с други средства?

— Нямам повече пари.

— Но сигурно притежаваш кредитна сметка, а? Във всички държави по Ла Плата не познавах нито един-единствен човек, който по делови съображения би ми дал на заем макар и един талер.

За да прекратя час по-скоро този пазарлък и да не давам повече повод на този негодник да ме тормози, аз отговорих:

— Разполагам с твърде незначителен кредит.

— Кой е търговският ти партньор?

— Банкерът Хауфер от Буенос Айрес.

— Ако се съди по името, той е немец, така ли?

— Да.

— С какъв кредит разполагаш?

— Няма точно упомената сума. Не съм заможен човек.

— Но поведението ти показва, че си богат. Ще ми напишеш едно платежно нареждане до този банкер!

— Не, няма! — опънах се привидно.

— Е, твоя работа! Сам ще си си виновен, ако в резултат на отказа ти се видя принуден да се върна към старите ни отношения край Рио Негро. А това означава, че ще бъдеш разстрелян.

— Но нали вече ми даде дума, че това няма да стане?

— Да, ала при условие, че ми се отблагодариш за добрината и не се опъваш повече срещу плановите ми. Тъй като излъга надеждите ми, аз си вземам думите обратно.

— Наистина ли това е последното ти решение?

— Абсолютно. Няма да ти дам и време за размисъл. Ще напишеш ли документа, или не?

Дадох си вид, че се колебая, но в крайна сметка унило отвърнах:

— Та ти направо ме принуждаваш!

— Тук няма никаква принуда, сеньор! Запомни го, понеже може би ще трябва да ми издадеш и подобно уверение.

— Ако според теб и заплахата с разстрел не е принуда, тогава здраве му кажи!

— И така, какво смяташ да направиш?

— Нямам друг изход. Ще трябва да ти дам платежното нареждане.

— Но незабавно! Засега ми стига, ако на първо време подпишеш, че ми дължиш сумата от десет хиляди книжни талера. Съответния редовен документ ще ми издадеш едва по-късно.

— Десет хиляди! Че тогава снаряжението на войниците ти трябва да е неимоверно луксозно и скъпо!

— Поне твоето ще е такова! А сега седни! Ей го на бележникът ти!

Настаниха ме да седна, а после поразхлабиха малко ремъка, стегнал китките ми. Докато пишех, се зададоха Педро Айнас и жена му, които слизаха надолу по реката. Те нямаха никаква представа за събитията, разиграли се преди малко. Щом съзряха кавалеристите, двамата се стъписаха и спряха.

— Продължавайте напред! Елате насам, иначе ще стреляме! — подвикна им майорът.

Заповедта му се оказа съвсем излишна, понеже индианецът и жена му бързо побягнаха и изчезнаха.

— След тях! — заповяда майорът на неколцина от хората си. — Претърсете и колибата им за парите, които получиха!

Негодниците се отдалечиха, но малко по-късно се върнаха с празни ръце. Нито бяха видели индианската двойка, нито пък бяха намерили в колибата нещо по-ценно, което заслужава да бъде взето.

Междувременно след като написах каквото се искаше от мен, ръцете ми отново бяха здраво стегнати с ремъка и ме оставиха легнал при другите пленници. Понеже все още беше светъл ден и лесно можехме да бъдем надзиравани, нито ни вързаха за дърветата, нито ни разделиха. Дори не сметнаха за нужно да ни забранят да разговаряме. Майорът изпрати двама от хората си нагоре по речния бряг. Те трябваше да застанат на пост при най-близкия завой на реката и да го уведомят веднага, щом се зададеше някакъв плавателен съд, който да е удобен за прехвърлянето им през реката. После той отново се обърна към мен и каза:

— Нали чу, че се каним отново да прекосим реката? Навярно много ти се иска да разбереш как се върнахме на този бряг, а?

Не му отговорих и той продължи:

— Самият ти си виновен за това, че успяхме тъй бързо да се появим. Нося ти много поздравии от салджиите. Накараха ме от тяхно име най-сърдечно да ти благодаря за освобождаването им.

— Как може да проявяват такова неразбиране!

— Ако беше освободил и тях, нещата щяха да вземат съвсем друг обрат.

— Защо трябваше да ги освобождавам? Та тях не ги заплашваше никаква опасност. И освен това няха нито минута излишно време.

— Все едно. Ти изостави тези хора в беда и така си навлече гнева им. И за да ти отмъстят, те незабавно изявиха готовност отново да ни върнат на този бряг. За да те заблудим, ние се отдалечихме навътре в сушата, а салът продължи надолу. Но малко по-нататък, където не можеше да го видиш, спря на брега и ни взе. Вече ти доказахме, че имаме не по-малко акъл от теб. Отсега нататък ти си войник и тъй като предполагам, че при първа възможност ще се опиташ да дезертираш, ръцете ти ще останат вързани, докато се убедя, че всяко бягство ще ти е невъзможно. Засега няма какво повече да си кажем, сеньор.

Той ми обърна гръб. Бяха ме настанили легнал между брат Иларио и капитана. Моите спътници чува всяка дума от разговора ми с майора. В този момент Фрик Търнърстик се обади с приглушен глас:

— Мизерна история! Отвратително положение, сър! Нали?

— Да не сте се оставяли да ви пленят!

— Войник ще ме правят! И то какъв! Естествено ще се оплача в представителството на Съединените щати!

— По какъв ли начин?

— Ще дезертирам.

— Ще те заловят и разстрелят!

— По дяволите! Не звучи особено утешително. Нима по тези хубави земи навсякъде цари обичаят да събират войници, като отвлечат хора, откъдето им попадне?

— Така изглежда.

— Но това противоречи на каквото и да било международно право!

— А нима ти не си нарушавал също този параграф от международното право? Никога ли не си вземал моряци насила?

— Хм! Така ли мислиш? Е, ами човек като види зор, много-много не му мисли. Някой път този или онзи става моряк даже и да няма никакво желание.

— Ето на, виждаш ли! Значи нямаш право да съдиш другите.

— Сър, та това са съвсем различни неща. Дезертират ли някои от моите моряци, аз просто трябва да намеря други, иначе може и цял живот да остана нейде на котва.

— Да, но когато ти самият веднъж си се озовал в подобно менгеме, се вайкаш до Бога. Всъщност как попаднахте в плен?

— По най-глупавия възможен начин.

— Без никаква съпротива?

— Всичко стана толкова бързо, че дори и не помислихме за съпротива.

— Но как е възможно! Нали си майстор в боравенето с пушка, със сабя и с нож! С оръдейно гюлле можеш дори да избиеш преден зъб от устата на комар.

— Подигравай се, подигравай! Нали не беше при нас!

— Ами твоят боцман, този истински колос, не можа ли да използва великанските си юмруци?

— Не. Той щеше да направи всичките негодници на кайма, ала нямаше как, понеже лежеше в безсъзнание сред тръстиката.

— Че от какво ли се е изплашил толкова много, та е изгубил съзнание?

— Сър, не ме ядосвай! Стига задава такива ехидни въпроси! Не мога да ги търпя. Ако искаш да научиш какво се е случило, разпитай монаха, другия си съсед. Нямам никакво желание да позволявам така да се занасяш с мен. И без друго гневът, който ме души, е достатъчно голям. Що се отнася до теб, то няма защо чак толкоз много да

издуваш собствените си платна, защото лежиш пленен както и всички други и също си позволил да те надхитрят и надвият. Ако беше на наше място, сигурно нищо нямаше да можеш да промениш.

— Не е така — обади се брат Иларио, който беше мълчал до този момент. — Сеньорът нямаше да попадне в тяхната толкова левашки поставена клопка. Убеден съм в това.

— И каква беше клопката им? — поисках да се осведомя аз.

— Толкова глупава, че направо ме е срам да говоря за нея, сеньор. Но бъдете тъй добър поне да не ми се смеете!

— Цялата работа е твърде сериозна и съвсем не е за смях.

— За съжаление е така! Боцманът отиде да смени поста. Но когато стигнал до въпросното място, човекът вече не бил там. Докато го търсил, морякът получил удар с приклад по главата и се проснал на земята в безсъзнание.

— Значи враговете ни са били вече тук и постът е бил обезвреден от тях, така ли?

— Да, и то съвсем безшумно, тъй че нищо не сме забелязали. След някоя и друга минута нечий глас извика сеньор Монтесо. Той помисли, че е постът и отиде да види какво има, но незабавно е бил пленен. После извикаха мен.

— И вие отидохте, без у вас да се породят каквито и да било подозрения? Хм!

— Ами вие какво искате, всичко стана тъй бързо и безпрепятствено, че изобщо няхаме време да заподозрем нещо нередно!

— И вас също заловиха, така ли?

— Даже и мен повалиха с приклад. По същия начин бяха обезвредени поста, сеньор Монтесо, самият аз, боцманът, а след нас и младият Монтесо. Неприятелите ни явно мислеха, че с останалите ще се справят съвсем лесно. Втурнаха се внезапно към полуострова и ги пометоха в пълния смисъл на думата, без някой от тях да успее да помръдне и малкото си пръстче за съпротива...

— Наистина, не всеки съумява да запази присъствие на духа! — продължих аз. — Но сега няма никаква полза от критикуване и упреци. Принудени сме да приемем фактите такива, каквито са. Важното е да помислим как да намерим път за избавление от този капан.

— Имате ли някаква надежда?

— Аз винаги се надявам. След дъжда винаги изгрява слънце.

— Ами как успяха да заловят и вас, сеньор? Струва ми се, това е било по-трудно от пленяването на всички нас.

— Благодаря за комплимента! Бях непредпазлив също като вас.

Разказах им как бях повален от хвърлените по мен бола. След като ме изслушаха, всички се съгласиха с брат Иларио, който беше на мнение, че ако бяха проявили повече предпазливост и внимание, мен нямаше да ме споleti тяхната участ. Впрочем повалените с приклад хора бяха в още по-лошо настроение от останалите. Главите страшно ги боляха. Боцманът гневно изръмжа:

— Веднъж само да си видя ръцете свободни, тогава аз ще съм онзи, който ще раздава юмруци по кратуните! Свободни ръце и една здрава тояга, и така ще се развъртя, че главите им ще се затъркалят наоколо като топки за боулинг!

— Ще трябва да се откажете от тази работа! — казах му аз. — Никой от нас няма право да прави нещо без съгласието на другите. На първо време ще се преструваме, като че сме склонни да се примирим със съдбата си. Животът ни не е в опасност. Това може и трябва да ни успокои.

— Но по-късно ще е далеч по-трудно да се спасим — обади се йербатерото, — защото ще ни разделят. Или се съмнявате, че наистина ще ни направят войници?

— Не, дори съм убеден, че това ни чака.

— Тогава всеки от нас ще бъде изпратен в различно войсково поделение. Как ще можем тогава взаимно да си помагаме?

— Докато това стане, има още много време. Впрочем страшно ми се иска да разбера към коя армия или войскова част се канят да ни присъединят.

— Сигурно към хората, които Лопес Хордан събира около себе си.

— Хм! Да знаехме само по-точно дали този човек замисля бунт срещу сегашното правителство!

— Че нали цял свят говори за това?!

— В такъв случай на бърза ръка ще му подрежат крилата!

— Няма да стане толкова бързо, сеньор. Казват, че Хордан се е превърнал в собственик на големи стада коне, така че неговите противници, тоест, правителствените войскове части, трудно ще могат да се снабдят с достатъчно голям брой добри коне. А в тази страна добрите коне са огромно предимство за онзи, който ги има.

— Нима Лопес Хордан разполага с необходимите пари?

— В ръцете му се намира несметното богатство на неговия пастрок, президента Уркиса.

— Когато той наредил да убият именно за да присвои тези пари! Богатството на пастрока му може и да е огромно, ала за вдигането на въстание, което да се увенчае с успех, са нужни милиони.

— Е, ами тогава той ще събере с грабежи толкова, колкото му трябват. Нали самите ние видяхме, че Хордан изпраща своите бандити даже отвъд границата да крадат коне? А че краде и пари, в това можем вече да се закълнем.

— И на вас ли майорът нареди да отнемат всичко?

— Абсолютно всичко! Джобовите ни са съвсем празни. Изчезнаха и многото пари, които брат ми носеше със себе си.

— Само моите са си тук! — тихичко се засмя Търнърстик.

— Нима парите ти са все още у теб, кептън? — попитах го аз.

— Йес! Нали вече ти казах — скрил съм ги толкова добре, че и самият аз нямаше да мога да ги намеря, ако не бях запомнил къде са. Никога не съм се оставял да ме минат!

— Я ми кажи, нали доста добре те знаят в Ню Йорк?

— Да, тъй мисля.

— Тогава искам да разбера дали и ти не познаваш там един човек, който може да ни помогне да се измъкнем от това положение.

— Би било голям номер! Че какъв ли ще е този човек?

— Търговец, занимаващ се с експорт.

— Значи с морски транспорт! И къде му е фирмата?

— На тържището. Върти каква ли не търговия без много-много да разпитва за корабните документи и се казва...

— Да не е Хаунтърс? — побърза да ме прекъсне капитанът.

— Да, Уилям Хаунтърс.

— Той значи, той! Сър, познавам го като петте си пръста.

— Имал ли си делови връзки с него?

— Няколко пъти, но после престанах да ходя при него. Той е голям хитрец и не особено честен. Да не би този тип да е човекът, на когото толкоз разчиташ?

— Да.

— Тогава ще си останем да киснем тук като муха в петмез, сър! Онзи, който ще ни освободи, би трябвало най-малкото да е нейде тук наблизо!

— Не е необходимо, поне в този случай не е. Важното е да свириш по моите ноти.

— Само ми ги дай. Веднага започвам.

— Добре. На първо време е нужно само да кажеш, че корабът ти е на котва в пристанището на Буенос Айрес, но за товара му не бива да споменаваш нито дума. Ще се преструваш, че това е някаква голяма тайна.

— Защо?

— По-късно ще ти обясня. Всъщност и самият ти не знаеш какво се крие в сандъците и буретата, които съм натоварил на кораба ти.

— Ти ли? — смаяно ме попита той.

— Да. С теб съм дошъл от Ню Йорк, направо от Ню Йорк. В Монтевидео си ме свалил на сушата, а после си поел на път за Буенос Айрес, за да ме чакаш там.

— Но, сър, хич нищо не разбирам от цялата работа!

— И не е необходимо. Отплавал си от Ню Йорк едва наполовина натоварен. И почти целият ти товар се състои от моите сандъци и бурета, качени на кораба ти именно от същия този Уилям Хаунтърс. Той ми е наредил да придружавам стоката като суперкарго⁵⁰ и ти е дал указанието за всяко нещо непременно да се допитваш до мен.

— Работата става все по-дебела, сър! Всичко това така започва да ми се върти из главата, че може чак свят да ми се завие.

— Но може така да се завърти, че да излезе нещо много хубаво. А сега внимавай! И тъй, в Монтевидео съм слязъл на брега, като сме се уговорили след около седмица да се срещнем с теб в Буенос Айрес. Но на теб ти е доскучало и си тръгнал нагоре по бреговете на Уругвай да видиш дали не е възможно да си осигуриш товар за обратния курс. Ето как най-неочаквано сме се срещнали тук, на това място.

— Сър, сериозно ли говориш? И с такава шурава история искаш да пратя някого за зелен хайвер? Че кой ли ще ми повярва?!

— Ще ти повярват, и то как. Дори страшно много ще се зарадват да чуят тези фантасмагории.

— И на кого трябва да ги разправя?

— Никому другого освен ... единствено на самия Лопес Хордан.

— Но аз не го познавам! Никога не съм си имал никаква работа с него!

— Досега не си имал, но много вероятно скоро ще си имаме. Само на него ще го кажеш. Пред всички други ще пазиш тайнствено мълчание. И когато дойде моментът да му го кажеш, аз непременно трябва да присъствам. В мое отсъствие не бива да му издаваш тайната, защото ние трябва да се стремим при всички разпити да бъдем заедно. Единият трябва да слуша какво говори другият, за да не изпаднем в противоречие. А по този начин ще се погрижим и за нещо друго — да не ни разделят толкова скоро. Ако някой от вас не знае как точно да отговори на някой въпрос, нека накара онзи, който го е задал, да се обърне към мен.

— Ще се наложи ли и други от нас да премълчават подобни измишльотини?

— Да, например сеньор Маурисио Монтесо.

— Аз ли? — попита йербатерото.

— Да, ако ви питат, ще кажете, че сте ме срещнал в Монтевидео у сеньор Тупидо.

— Това не е лъжа, а истина.

— Толкова по-добре. Радвате се на пълното доверие на Тупидо и той ви е възложил поръчението да ме придружавате до провинцията Ентре Риос. Но и ще ви държи отговорни за благополучното ми пристигане там. Всичко останало можете да му разкажете точно така, както си е било.

— И докъде ще доведе цялата история?

— До освобождаването ни, но само ако се окаже вярно предположението ми, че ще бъдем отведени до някоя военна част, която действително се числи към армията на Лопес Хордан.

— Не мога да разбера каква цел преследвате, сеньор, но ще направя каквото искате от мен. Обаче няма ли да е по-добре, ако ни разкажете по-открито и по-подробно за какво става дума?

— Не. Поел съм задължението да мълча и Хордан ще ми бъде благодарен именно заради тази моя дискретност.

В същия момент се завърнаха двамата мъже, които бяха изпратени нагоре по реката и съобщиха, че по течението се спуска сал. Майорът грабна една пушка и тримата бързо се отдалечиха. След няколко минути чухме изстрел. Кадера трябваше да им каже какво иска от тях доста над нашия лагер, защото в противен случай щеше да стане твърде късно за сала да спре на полуострова. Скоро офицерът се върна с

придружителите си. В устата на всички пленници беше натъпкан по един парцал. След това салът се появи и спря на същото място, където беше акостирал и предишният плавателен съд. Натовариха ни на него, като взеха и конете ни. Майорът поговори тихо със салджиите и им даде пари. Те ни хвърляха мрачни и презрителни погледи. Кой знае какви лъжи им бяха разправени!

Товаренето на сала отне едва няколко минути, а после го отблъснаха от сушата. Отдалечихме се от левия бряг на река Уругвай, където все пак ни бе връхлетяла неочаквана опасност. Но поне на едно се радвах — че негодниците не бяха заловили нито индианеца, нито жена му.

Салът бе насочен надясно и майорът показва мястото, където трябваше да спре. Там ни свалиха на брега. Салджиите благодариха на Кадера много учтиво. Изглежда им бе платил твърде добре. Брегът не беше висок. По него растеше гъста тръстика, от която тук там се извисяваха дървета сейба със своите червени цветове. Доста време ни носиха през тръстиката и водиха конете за юздите, докато най-сетне стигнахме до обширна тревиста поляна, където ги чакаха пет-шест кавалеристи заедно с всички коне. Щом ни видяха, тези типове бяха обзети от необузdana радост. Майорът заповяда незабавно да тръгнат на път и по вече многократно описания начин ни вързаха върху гърбовете на най-лошите коне. Като добър познавач на коне Кадера избра за себе си моя дорест жребец. Не можех да му се сърдя за това, понеже този кон наистина бе най-добрият от всички налични животни. Но бях твърде любопитен да видя как щеше да се държи жребецът. Досега ми се беше подчинявал безпрекословно. Ала щом майорът хвана юздите му и сложи крака си на стремето, животното се вдигна на задни крака и след като се отърси от него, се приближи до мен.

— Какво му става на този звяр?! — извика офицерът. Бяха ни затъкнали устата само за да не разговаряме със салджиите и затова кърпите бяха вече извадени. Ето защо можах да му отговоря:

— Има си своите капризи, сеньор. Търпи на седлото само действително добри ездачи.

— Да не искаш да кажеш, че не умея да яздя?

— Моето мнение не е важно, но както изглежда жребецът мисли така.

— Ще му покажа, че се лъже.

Той накара двама мъже да държат жребеца, но въпреки това не успя да пхне крака си в стремето.

— Истински Сатана, също като господаря си! — разгневи се майорът. — Но аз ще го науча да се подчинява.

Той се намери да го удари. Предупредих го.

— Недей! Не е свикнал на бой. Ще се отскубне и ще избяга.

— Но той не позволява никому да го яхне!

— Само мен търпи на седлото. Но ако го доведеш близо до мен, може би ще стане по-послушен.

Кадера последва съвета ми и ето че жребецът престана да се противи. Но едва майорът се озова на седлото и малко го отдалечи, животното изви гръб като котка, хвърли първо къч, после се изправи на задни крака, след това бързо отскочи встрани, така че офицерът изпусна юздите, краката му се изплъзнаха от стремената и, описвайки широка дъга във въздуха, Кадера се просна на земята. Бях предвидил всичко това, иначе изобщо нямаше да му помогна да яхне коня, за който бях убеден, че няма да търпи никой друг човек на седлото. Цялата сцена ми достави голямо удоволствие. При падането майорът здравата удари гърба си и след като се надигна от земята само с голяма мъка успя да се задържи на крака.

— Застреляйте този скот! — изкрещя той. — Пратете му един куршум!

Няколко дула незабавно се насочиха към коня.

— Чакайте! Нима наистина ще убиете такова великолепно животно? Не е ли по-добре да бъде обучено? После то охотно ще носи ездача на гърба си.

— Прав си! — съгласи се Кадера. — То все още не ме познава. Перес, яхни го ти!

Въпросният кавалерист се опита да изпълни заповедта му, ала безуспешно! Едва след като отново приближи коня до мен, той му позволи да го възседне, но после незабавно пак го хвърли на земята. Същото се случи с още неколцина ездачи.

— Адско изчадие! — разгневи се майорът. — Никой не може да го язди. Нищо друго не ни остава, освен да качим на гърба му досегашния му господар.

Развързаха ме от моята кранта и ме свалиха от седлото, за да ме вържат върху дорестия жребец, който стоеше спокойно и кротко като агънце. После поехме на път. Кавалеристите ни поставиха в средата на колоната и когато оставихме зад гърба си крайбрежието на реката с тръстиката и мочурищата, и пред нас се ширна откритата равнина, отрядът премина в галоп. Пейзажът от тази страна на Уругвай по нищо не се отличаваше от пейзажа на отвъдната ѝ страна. Поне местата, откъдето ние минавахме, си приличаха. Конете трябваше да напрегнат силите си докрай. Съвсем нарядко им позволяваха да преминат в ходом, тъй че още по пладне бяхме преодолели значително разстояние.

И тук нямаше утъпкан път. На няколко пъти разбрах по следите, че са минавали тежки коли. Тук и там, отляво или отдясно изникваше някое ранчо или някоя асиенда, ала ние изобщо не се отбивахме в тях. Никой не разговаряше с нас, тъй че целта на пътуването ни бе съвършено неизвестна. След пладне равнината започна да се оживява все повече и повече. Стада бяхме видели и преди, но колкото по-нататък яздехме, толкова по-често срещаме ездачи — отначало самотни конници, а по-късно на по-малки или по-големи групи, които се бяха отправили в една определена посока, или пък идваха от нея. Тези хора разменяха по някоя и друга дума с майора, към когото се отнасяха с голям респект. Хвърляха ни по някой любопитен или враждебен поглед, а после продължаваха по пътя си.

По-късно встрани от нас забелязахме да се придвижват големи конни отряди. Изглежда провеждаха учения. Най-сетне пред нас сякаш от самата равнина изникна голям комплекс от постройки и ние се насочихме право към него.

— Това е Castillo del Libertador⁵¹ — обърна се майорът към нас. — Там ще се реши съдбата ви.

Значи дворец! Хм! Колкото повече се приближавахме до сградата, толкова по-малко ми приличаше на дворец. И тук зидовете бяха от кирпич, и тук постройките бяха покрити с тръстика. Но те бяха доста на брой и заемаха твърде обширна площ. Несъмнено собственикът на този „замък“ беше богат човек. Наоколо не видяхме стада от овце или говеда, но затова пък толкова повече бяха конете и ездачите, които до един имаха много войнствен вид. В непосредствена близост до сградите буквално гъмжеше от тези бойци, които бяха облечени с най-пъстроцветни дрехи или по-скоро с парцали и бяха въоръжени с най-различни оръжия. Нямаше двама души да си приличат и все пак едно нещо обединяваше всички — мръсотията, както и враждебните погледи, с които ни посрещнаха. Повечето от тях бяха боси, ала до един имаха на краката си известните огромни шпори. Видях какви ли не шапки, дори и няколко стари цилиндъра, накичени с пера или украсени с някакъв червен парцал. Щастливите собственици на тези „кюнци“ изглежда бяха офицери. Само малцина разполагаха с пушки. Мнозина бяха въоръжени с копия, ала всички без изключение имаха ласо и бола.

Спряхме пред главната сграда. Пред нея се бяха насъбрали около петстотин от тези герои, но се държаха на почетно разстояние от лицевата страна на къщата, което ни накара да предположим, че се намирахме пред главната квартира на някой Наполеон или Молтке.

Майорът скочи от седлото и влезе в сградата, сигурно за да направи своя доклад. Другите останаха на конете, като ни обградиха. Майорът се завърна едва след около половин час. Лицето му имаше сурово и намръщено изражение.

— Сваляйте ги от конете! — заповяда той. — Вкарайте ги вътре!

Развързаха ни краката и ни отведоха в къщата. Там стояха няколко типа. Те ни отвориха една врата, водеща към помещение, което дори и посред бял ден бе съвсем тъмно. Наблъскаха ни вътре и затвориха вратата с резе.

— Ето къде хвърлихме котва! — обади се Фрик Търнърстик. — Дяволски скапано пристанище. Кажи-речи още по-скапано и от локвата на Буенос Айрес, където всъщност исках да отида, ама не успях да стигна дотам. Поех по съвсем друг курс. Любопитен съм да видя какво ще правят с нас. А сега да си освободя ръцете! Най-напред ще скъсам ремъка. Не съм го направил все още единствено от предпазливост и предвидливост.

— Я се откажи! — помолих го аз. — Само ще се нараниш. Ремъците ще се врежат в месата ти. По-добре ще е взаимно да си ги развържем.

— Нима е възможно? Нали ръцете на всички са вързани на гърба? Е да, ако бяха отпред!

— Съвсем същото е. Йербатерото е по-нисък от мен. Нека се приближи, за да застанем с гръб един към друг. Предполагам, че така възлите на неговите ремъци ще попаднат точно между пръстите ми. Да видим дали ще мога да ги развържа.

След като малко се поизмъчихме, опитът ни успя. После пък Йербатерото развърза ремъците ми и тогава ние двамата освободихме останалите.

— Тъй! — извика капитанът. — Сега може да ми дойде който ще, така ще го цапардосам по носа, че ще го пратя на дъното!

— Само да си посмям! — предупредих го аз. — В случая със сила нищо няма да постигнем. Нали видя, че наблизко се намират над хиляда войници?

— Но защо тогава ни развърза?

— Защото навярно съвсем скоро ще ни отведат при някой висш офицер, пред когото не ми се иска да се появя с ремъци на ръцете.

— Ха! Че нали пак ще те вържат!

— Предполагам, че няма да го направят. Сеньори, умолявам ви да не предприемате нищо необмислено. Така само ще си навредим. Ще се оставим да ни вържат отново едва след като не ни остане никакъв друг изход. Впрочем няма да ни се наложи да се съпротивляваме. Ако Лопес Хордан е тук, ви обещавам, че скоро пак ще сме свободни.

Краката ни не бяха вързани повторно, така че можехме свободно да се движим. Претърсихме нашия затвор. Помещението бе съвсем празно — напипахме само четирите голи стени и пода от утъпкана пръст. Седнахме на земята и зачакахме развоя на нещата. Тъй изминаха няколко часа. После вратата се отвори и на прага й се появи майорът, заедно с един войник с опърпана външност.

— Да дойде немецът! — каза офицерът.

— Само аз ли? — попитах го.

— Да.

Бързо прошепнах на Йербатерото:

— Вържете един ремък около китките ми, но така, че лесно да мога да се освободя!

Сложих ръцете на гърба си. В ъгъла, където се намирахме, беше тъмно и майорът нищо не видя.

— Хайде, по-бързо! — заповяда той. — Отиваме при генерала!

— Какво ще правя при него?

— Там ще разбереш.

— Но защо не дойдат и моите другари?

— Това не е твоя работа. Напред!

Понеже междувременно Йербатерото се беше справил с ремъка ми, аз се подчиних на заповедта на Кадера. По нищо не личеше, че вече не бях вързан тъй здраво, както преди. Едва сега успях да видя, че майорът бе довел още четирима войници, които ме обградиха.

Точно срещу нашето помещение имаше друга врата. Отвориха я. Влязохме в една стая с много войнствена атмосфера. На пода клечаха войници и играеха на карти или хвърляха зарове. Наоколо се виждаха какви ли не оръжия. Навсякъде се търкаляха толкова много бели угарки, че изглеждаше, сякаш бе валял сняг. Из въздуха се носеше непоносима лютив асмад. След като минахме през тази стая, се озовахме в друго помещение, където въздухът бе малко по-добър. Там имаше маса, а на нея — газена лампа. Наоколо ѝ бяха поставени няколко ниски столчета, където седяха мъже с гордото поведение и маниери на офицери. Не забелязах никакви отличителни знаци за чина им.

Оттам попаднахме в трета стая, която бе най-изискана от всичките. Там се намираха две маси, едната от които бе до прозорец без стъкла, а другата — в средата на помещението. На първата от тях се бяха настанили двама офицери. Те пушеха, а пред тях имаше по чаша с вино. На втората маса седеше възрастен военен. На една карта изглежда той търсеше онази прочута местност, където ни пращат за зелен хайвер, но като че не можеше да я намери, защото с майора стояхме на прага на вратата около пет минути, без сеньор генералът да ни обърне каквото и да било внимание. Ескортът ни беше останал още в първата стая, където вонеше толкова ужасно.

Генералът бе на около шейсет години, но все още косата му не беше посивяла. Той носеше бели панталони, ботуши с къси кончови и жълти маншети, червена жилетка от кадифе и синя куртка, цялата отрупана със златни галони. Шнуровите на споетите му стигаха кажи-речи до лактите. Останах с впечатлението, че присъствам на някаква сцена, където се репетира комедия с военна тематика. Изобщо не изпитвах страх. Само ме беше яд на майора, който бе затъкнал двата ми револвера в своя колан, или по-точно казано — в моя. Значи този тип си беше присвоил и всички предмети, намиращи се в него.

Няколко пъти той се покашля, но без никакъв резултат. После взе да кашля все по-силно и по-силно, докато най-сетне това стана толкова натрапчиво, че генералът вдигна глава и мрачно ме огледа.

— Този ли е немецът? — попита той майора.

— Той е — гласеше отговорът.

— Добре! Естествено, ще останете тук, за да го отведете.

Офицерът извади една цигара от пакетчето, което лежеше върху масата до картата, запали я, удобно кръстоса крак върху крак, хвърли ми още един колкото заплашителен, толкова и презрителен поглед и после ме попита:

— В Германия ли си роден?

Майорът стоеше зад гърба ми. Направих крачка встрани и се извърнах към него сякаш смятах, че въпросът е отправен към него.

— Питам те дали си роден в Германия или само имаш немски произход! — сепна ми се генералът.

Въпреки това отново хвърлих на майора поглед, с който сякаш исках да му кажа, че той трябва да отговори.

— Теб те питам, теб! — изкрещя генералът, като скочи на крака и се приближи до мен.

— Мен ли? — попитах най-учтиво.

— Да, теб! А сега отговаряй, иначе ще заповядам да ти отворят устата!

— Но аз наистина помислих, че този въпрос е отправен към сеньор Кадера и искрено се зарадвах на сърдечните отношения, които съществуват между един аржентински генерал и неговите подчинени.

— Човече, ти знаеш ли къде се намираш?

— Естествено — при теб!

Генералът се стъписа и направи крачка назад. Двамата офицери от другата маса скочиха на крака, а майорът заплашително ме хвана за ръката.

— Chispas!⁵² — извика генералът. — Нечувано! Този мерзавец ми говори на „ти“!

— Това далеч не е толкова невероятно, колкото ако един генерал вземе да се обръща към някакъв си мерзавец на „ти“! — отвърнах аз.

Двамата офицери посегнаха към сабите си. Майорът ме разтърси, посегна към дръжката на вратата и попита:

— Да наредя ли да го екзекутират, сеньор генерал?

Генералът презрително махна с ръка, върна се при стола си, отново седна и каза:

— Не! Такъв тип не е в състояние да ме обиди. Но вие имахте право, майоре, когато ми описвахте този човек. От него всичко може да се очаква. Нищо друго не го характеризира по-добре от факта, че се одързостява да ми говори на „ти“. Но нека запазим спокойствие. После ще разбере какво го очаква.

Той се намести по-удобно на стола и ме попита:

— В Германия ли сте роден?

— Да, сеньор — учтиво отвърнах аз.

— Каква професия имате?

— Учен съм.

— Олеле! Ако във вашето отечество има такива учени тогава много ми се иска да се запозная с някой неук необразован човек!

— В Германия няма такива, понеже на никой немец няма да му мине през ума мисълта да заговори непознати хора на „ти“. В това отношение немецът твърде много уважава самия себе си. Даже и най-простият ратай няма да го направи.

— Човече! Знаете ли, че мога да ви смачкам?

— Не го знам, а и не ми се вярва. Един германо не се оставя тъй лесно да го смачкат. И изобщо не разбирам откъде-накъде ми говорите с такъв тон. Това, че сте генерал, не ви поставя над мен. Може би един немски сержант притежава повече сръчност и познания от вас. Но да оставим тези неща настрана, понеже са ми безразлични. Обаче много ме интересува въпросът с какво право ме наричате мерзавец? Познавате ли ме? Проведохте ли вече разследване защо съм изправен пред вас? Можете ли да твърдите, че не са ви подвели? Мерзавци са онези, които ме довлякоха тук, и аз настоявам да ги накажете!

Изрекох всичко това толкова бързо, че бе направо невъзможно някой да ме прекъсне. Неописуеми бяха физиономията на офицерите, както и погледите им, втренчени в мен. Генералът изглеждаше така, сякаш беше получил дузина плесници, без да разбере от кого и защо. Поведението ми съвсем не беше чак толкова рисковано дръзко. Много добре знаех какво искам. Нямах основание да се страхувам от тези четирима мъже. Един бърз поглед наоколо още при моето влизане ми беше изяснил цялото положение. Прозорците бяха толкова малки, че не бе възможно някой да се промъкне през тях. Резето на вратата беше откъм вътрешната страна. Генералът изобщо не бе въоръжен — сабят му висеше закачен на стената. А единственото оръжие на двамата офицери бяха техните саби. Ами майорът? Е, той стоеше съвсем близо до мен и ми беше тъй да се каже под ръка.

След като ме зяпаха доста време, най-сетне генералът се обърна към прозореца и каза:

— Седнете на местата си, сеньори! Този човек не е с всичкия си. Не можем да му се сърдим. Но нека чуем какви щуротии ще ни разкаже.

— Но, моля ви! — намесих се аз. — Преди това няма ли да чуя какви щуротии са ви разказали срещу мен?

— Не, любезни ми приятели, съвсем не е необходимо. Нямам желание да слушам същата история два пъти. Отговорете ми просто на следните въпроси: първо, пленявал ли сте майор Кадера?

— Да, но най-напред аз бях негов пленник.

— Познавате ли някой си сеньор Ескило Анибал Андаро?

— Да.

— Къде се запознахте с него?
— В Монтевидео.
— При какви обстоятелства?
— Той ме взе за полковник Латоре.
— Знам вече, знам! Счупил сте сабята на майора, снощи сте го пленил и сте му задигнал парите, нали?
— Да.
— Това е достатъчно. Друго не ми трябва да знам. Я се приближете до прозореца и погледнете навън!
Изпълних подканата му.
— Какво виждате?
— Дванайсет войници, които са се строили пред портата.
— Как са въоръжени?
— С пушки.
— След десетина минути дванайсетте куршума ще пронизат главата или сърцето ви. Ще ви разстреляме!
Той говореше съвсем сериозно. Върнах се при вратата, застанах до майора и казах:
— Сеньор, с леко сърце изрекохте думи, които имат за мен огромно значение. Наистина отговорих на въпросите ви, ала тези въпроси се отнасяха до голи факти, които, откъснати от своята взаимовръзка, изглеждат съвсем иначе и затова ги преценявате погрешно. Не съм извършил нищо, с което да заслужи дори и упрек, а още по-малко пък съм се провинил в някакви престъпления, наказуемо със смъртна присъда. Но даже и да беше така, аз пак имам правото да настоявам да бъда изправен пред някой законен и компетентен съд!
— Това условие е изпълнено. Тези двама господа бяха съдебните заседатели, а аз — председателят на съда. Напълно достатъчно е.
— Ах, така ли?! Ами моята защита?
— Беше излишна.
— Хайде бе! А самият аз, обвиняемият? Къде бях по време на разпита?
— Нямахме нужда от вас. Тук е установено извънредно положение. Посегнал сте на наш офицер. Ще бъдете разстрелян!
— Значи не може да има обжалване на тази присъда, така ли?
— Не. Дадени са ми генерални пълномощия от нашия генералисимо.
— И как се казва този висш сеньорисимо?
— Лопес Хордан.
— Хордан! Ако наистина е той, тогава настоявам да ми разрешите да разговарям с него!
— Не е тук. Но дори и да не отсъстваше, пак не бих ви изпълнил молбата. Не мога да му досаждам с подобни неща.
— А какво ще стане с моите спътници?
— Ще бъдат зачислени към войсковите подразделения.
— Тогава да ви кажа, че съм натоварен с много важно известие до Лопес Хордан.
— Не ви вярвам.
— Без това известие неговият пронунсиаменто⁵³ е обречен на неуспех.
— Всеки осъден твърди, че има да съобщава нещо важно. Решим ли да го изслушаме, винаги се оказва някаква дреболия, с която се стреми да отложи с някоя и друга минута изпълнението на смъртната присъда. Не можете да разговаряте с генералисимото. Изобщо цялото ви поведение е толкова нахално, че не виждам ни най-малката причина да изпълнявам каквото и да било ваше желание.
— Значи наистина незабавно ще бъде разстрелян, макар че съм чужденец, когото нямате абсолютно никакво право да съдите?
— Да. Вече казах, че тук е в сила извънредно положение.

— Генерале, ще отговаряте за поведението си!

— С голяма лекота ще нося тази отговорност. Майоре, отведете този човек и очаквам рапорта ви за изпълнението на присъдата!

— Но не можете да ме застреляте току-така! — намесих се аз, като поразхлабих ремъка на китките си. Няма ли да ми разрешите първо поне да говоря с някой свещеник?

— И това не може. Тръгвайте!

— Генерале, не ме познавате, иначе бихте постъпили другояче. Няма да ме разстреляте. Няма такова право. Няма да го допусна!

— Ами! Майоре, изведи го!

Генералът вдигна ръка и посочи към вратата. Майорът посегна към мен, ала получи такъв юмручен удар, че падна на земята като подкосен. В същия миг бързо измъкнах двата револвера от колана му и подлостих вратата с резето. Единия от тях насочих към генерала, а другия — към двамата офицери.

— Сеньори — казах им, но не високо, а с приглушен глас, за да не привлече вниманието на хората, намиращи се в преддверието, — ако някой от вас извика, или направи едно непозволено движение, ще го застрелям. Давам ви честната си дума!

Офицерите мълчаха. Ту се споглеждаха един друг, ту ми хвърляха по някой слисан поглед. Не бяха очаквали подобно нещо. За да ги сплаша още повече, аз продължих:

— Преди малко самите вие изказахте мнението, че от мен може да се очаква всичко. Е, добре, тогава спокойно можете да очаквате да застрелям и трима ви, преди да бъде изпълнена присъдата. Куршумите ми са по-бързи от вашите саби. Грешно си направихте сметката. Аз не съм някое аржентинско овчарче, което да бъде сплашено само с думата „генерал“. За мен е важен човекът, а не титлата му. Не се оставям току-така да бъда притиснат до стената от негодници. Тъй нареченият майор нахлу през границата като пладнешки разбойник. Противопоставихме му се напълно законно и заради това трябвало да бъде разстрелян, така ли? Само туй липсваше! Седнете на столовете си!

Офицерите се поколебаха.

— Сядайте! — повторих аз. — Тези револвери са моя собственост. Майорът ми ги открадна. Познавам ги много добре и съм сигурен, че ще ви улучат незабавно, ако не изпълните някоя от заповедите ми. И тъй, сядайте!

Направих две крачки напред и заплашително насочих дулата към тях. Може би лицето ми да им се е сторило по-опасно от револверите, но тъй или иначе тримата колебливо заеха предишните си места.

— Няма да стреляте. Няма да посмеете! — процеди през зъби генералът.

— Няма да посмея ли? Че от какво ли има да се бои осъденият на смърт?

— Не можете да се спасите по този начин!

— Кой знае! Във всеки случай така предварително бих отмъстил на съдиите си за несправедливата присъда. Но кой ви е казал, че няма да успея да избягам? Не се страхувам от хлапетиите в преддверието. Просто ще важи законът живот за живот, смърт за смърт. Но чак дотам няма да се стигне. Каня се да ви дам възможност да избегнете извършването на такава грешка, за която по-късно страшно ще съжалявате. Пред мен майор Кадера се представи като подчинен на Латоре. Ако ми беше казал, че служи на Лопес Хордан, нямаше да се стигне до никакви враждебни действия. Трябва да предам на Хордан важно съобщение.

— Само си приказвате!

— Добре, съмнявайте се колкото си щете, ваша работа! Лопес далеч оттук ли е?

— Не.

— За колко време може да пристигне?

— За три часа.

— Тогава изпратете човек да го извика.

— Не мога да го направя. Убеден съм, че лъжете.

— Спокойно ще посрещна тази обида и ще ви направя едно предложение, което навярно няма да се поколебае да приеме. Не забравяйте, че животът ви се намира в ръцете ми. Сега ще ме пуснете, после ще дадете на мен и на спътниците ми стая, където има човешки условия за пренощуване, а пред вратата ще поставите войници. Същевременно ще изпратите на кон бърз куриер до Хордан и щом той се завърне, ще ме срещнете с него. Потвърди ли генералисимото смъртната ми присъда, тогава няма да имам нищо против да ме разстреляте.

Генералът хвърли на другите въпросителен поглед, а после ме погледна недоверчиво.

— Кроите някакъв коварен план, нали? — попита той.

— Не, говоря напълно откровено.

— По дяволите! Какво ще си помисли Хордан, когато разбере, че... че...

Той се поколеба да доизкаже мисълта си и затова аз я довърших:

— ...че сте допуснали един немски мерзавец така да ви притисне до стената, нали? Но Хордан ще ви прости. Във всички случаи тъй ще е по-добре, отколкото ако по-късно научи какви неизмерими загуби са му причинени с моя разстрел или по-точно с моето убийство, защото, сеньори, мога да се закълна в едно: вие сте напълно убедени, че съм невинен!

Естествено той предпочете да не отговори на последните ми думи, а попита:

— Ами ако се съглася с предложението ви, ще ми предадете ли тези два револвера?

— Не, ще ги дам само на Хордан. Ей там вляво виждам една врата. Накъде водите я?

— Към една празна задна стая.

— Може ли от там да се излезе навън?

— Не.

— Тогава наредете да доведат моите спътници. Ще се настаним в тази стая и вие ще заповядате да ни донесат храна, нещо за пиене и пури. Щом Хордан влезе в тази стая, аз ще му подам през полуотворената врата револверите си. Но дотогава ще ги задържа.

— Давате ли ни честната си дума, че няма да направите никакъв опит за бягство и че кротко и мирно ще стоите в съседната стая?

— Да.

— И че изобщо няма да използвате насилие или коварство?

— Добре, ала това предполага и вашата честна дума, че и вие ще изпълните моите условия!

— Давам ви я, сеньор. Да си стиснем ръцете!

Подадох му ръка. Той я пое бавно и колебливо.

— Майор Кадера неколкратно ми дава честната си дума, но все я нарушаваше — продължих аз. — Струва ми се, генерале, че вие притежавате по-силно развито чувство за чест от него. Имам ви доверие. Веднага отивам в определената стая, а вие ще изпратите при мен спътниците ми.

— Ще удържа на думата си. Но от вас искам да ми обещаете, че на никого от подчинените ми няма да разкажете какво се случи тук. За съжаление само Хордан ще трябва да го научи.

— Нищо няма да издам.

— Тогава вървете в стаята. Веднага ще наредя да доведат и другарите ви — каза той и отвори вратата.

Майорът все още лежеше на земята в безсъзнание. Наведох се над него и откопчах моя колан, за да го взема, защото в него бяха патроните ми. После минах в другата стая. Докато бавно затварях вратата, зад гърба си чух генералът да казва:

— Наистина е цял Сатана, също както ни каза майорът...

Останалите думи не разбрах, но и сам можех да си ги добавя. Несъмнено този висш офицер не беше и подозирал, че всичко ще свърши по такъв начин. Защо ли

беше допуснал да вляза в стаята, придружаван само от майора, а не под охраната на четиримата войници? Но даже и в този случай щях да браня кожата си, макар че може би вече нямаше да съм жив. Вярвах на генерала, че ще удържи на думата си и както скоро разбрах, наистина не се бях лъгал. Само след броени минути другарите ми влязоха при мен. Зад тях вратата отново бе задлостена.

— Какво се е случило? — попита монахът. — В предната стая майорът лежи като труп!

— Но не е труп. Само малко му прилоша.

— Прилоша ли му? Просто по лицето ви си личи от какво му е прилошало! Ударихте ли го?

— Да.

— Cielos!⁵⁴ Каква дързост! Доведоха ни тук. Какво означава това — подобряване или влошаване на положението ни?

— Подобряване — поне за вас. За мен означава временна отсрочка на присъдата. Ще бъда разстрелян.

Всички се изплашиха. Разказах им какво се беше случило. Взеха да клатят глави, слисани от дързостта ми, която всъщност не беше кой знае колко голяма. Щом някой човек е заплашен от смърт, тогава не може да става дума за безумна дързост, понеже всъщност за него не съществува вече никакъв риск. Естествено се зарадвах, тъй като всичко бе преминало все пак успешно, но не вярвах в щастливия изход от разговора ми с Хордан. По-скоро бях на мнение, че той ще си отмъсти за всичко, което съм причинил на подчинените му. Обаче аз бях оптимист и им обясних как би следвало да се държат.

Донесоха ни месо и сол, вода и дори бутилка вино. Повече не можехме и да искаме, тъй като освен това имаше и за всеки по две пури. Понеже стаята бе свършено празна, ние насядахме на земята, първо ядохме и пихме, а после запалихме пурите и зачакахме да видим какво щяха да ни донесат близките часове. Край нас цареше пълна тишина. Едва след като изминаха почти четири часа, доловихме сподавени гласове. Само от време на време до нас долитахше по някоя дума, изречена на висок глас.

После дочухме отмерени стъпки. След минутка нашата врата се откряна само на педя и в отвора се появи генералът. Той каза:

— Аз удържах на думата си. Сеньор Хордан е тук и ви очаква. Сега е ваш ред да спазите обещанието си и да ми върнете револверите!

— Ето ги — отвърнах аз и му подадох оръжията. — Кога ще мога да разговарям със сеньора?

— Незабавно.

— Ще ни разрешите ли всички да влезем при вас?

— Не. Елате само вие!

Сцената се бе променила. Двамата офицери отново седяха на своята маса, но се бяха въоръжили с револвери. Генералът — също. На другата маса, където в момента се настани и той, имаше вече други трима господа. Ако се съдеше по облеклото им, двама от тях бяха офицери, а третият изглежда бе цивилно лице. Пред всеки лежеше по един пистолет.

До вратата стоеше майор Кадера. Той бе блед и приличаше на болнав човек. Сигурно това бяха последиците от моя юмручен удар. Лицето му бе олицетворение на самата омраза. Коварните му очи ме посрещнаха с такъв поглед, който излъчваше едва сдържана жажда за отмъщение. И той стискаше в ръцете си два пистолета. Цялата тази картина изглеждаше достатъчно страшна, ала и това не бе всичко, понеже наоколо покрай стените неподвижно се бяха изправили войници, които държаха заредените си пушки „при нозе“. Беше съвсем ясно, че и при най-незначителното заплашително движение от моя страна щях да бъда направен на решето.

При подобна гледка едва ли някой може да запази доброто си настроение, и все пак не успях да сдържа усмивката си. Ако всички тези типове стреляха едновременно по мен, то неизбежно щяха да улучат застаналите отсреща хора, понеже бе невъзможно всички куршуми да се забият и да останат в тялото ми. Смешни бяха именно изключителните предохранителни мерки, имащи за цел да сплашат един-единствен човек.

Генералът ми посочи с пръст мястото, където трябваше да застана. Изправих се точно срещу човека в цивилно облекло. Той ме измери с пронизващ поглед. Аз се огледах наоколо и на всички лица видях изписана смъртната си присъда. Дали все пак не бях рискувал твърде много? Ами ако единствената надежда, на която градах всичко, се окажеше измамна?

Цивилният поде пръв:

— Казвам се Лопес Хордан. Ти си искал да разговаряш с мен. Надявам се да не ми губиш напразно скъпоценното време. Окаже ли се, че не си имал никакво основание да поискаш да ме извикат, тогава ще наредя да ускорят изпълнението на смъртното ти наказание.

Той наблягаше с особен тон на второто лице на глаголните форми, които използваше. Значи генералът му беше разказал, че веднага също го бях заговорил на „ти“ и сега Хордан искаше да види дали щях да дръзна да постъпя и с него така. Или щях да спечеля, или да загубя. Щом веднъж вече не бях търпял това „ти“, то и този път не биваше да го допускам. И бездруго положението ми не можеше да стане по-лошо. Ето защо спокойно отговорих:

— След голямата враждебност, с която бях посрещнат, ми е особено приятно да почувствам такова дружелюбно отношение в тази къща. Още сеньор генералът ми зарадва душата с толкова топлото „ти“, а тъй като и от теб чувам същото братско обръщение, тая надеждата, че...

— Пес такъв! — изкрещя Хордан и скочи на крака. — И с мен ли дръзваш да се държиш така?!

— Защо не? — отвърнах най-безобидно. — Следвам само твоя личен пример.

— Ще наредя да те разчекнат с волове!

— Така сам ще си навредиш, Хордан, понеже в такъв случай нито готовността на Уилям Хаунтърс да ти помогне, нито на сеньор Тупидо, а именно те двамата ме изпращат при теб, ще...

Не успях да продължа по-нататък. Толкова заплашителното поведение на този човек, който явно не владееше страстите си, се промени мигновено. Внезапно по лицето му се изписа дружелюбен израз, както и напрегнато очакване. Той направи две крачки към мен и припряно попита:

— Сеньор, споменахте две имена. Познавате ли тези хора?

— Да. Бях изпратен от Хаунтърс при Тупидо, а той...

— ...а той ви изпраща при мен, така ли?

— Да.

— С положителен или с отрицателен отговор?

— С положителен. Всичко е вече на път към вас.

— Ah, que alegria! И точно вас щяха да разстрелят! Човека, пратеника, когото очаквам с нетърпение от толкова време! Вън, типове такива! По-бързо, иначе ще стрелям в краката ви!

Заповедта му се отнасяше до застаналите край стените войници, които незабавно си плюха на петите. Имах чувството, сякаш съм изтеглил най-голямата печалба от всички съществуващи държавни лотарии. Обаче майорът направи такава физиономия, чието изражение изобщо не подлежи на описание.

— Тъй, тези негодници се магнаха — каза Хордан. — Добре дошъл, сеньор! Сега сме само между свои хора и спокойно можете да изпълните поръчението си.

Той хвана ръката ми и сърдечно я разтърси.

— Не бързайте толкова, сеньор! — отвърнах му. — Аз понесох страхотни обиди. Дойдох да ви направя една услуга, за чиято важност и значение изглежда самият вие все още нямате представа, понеже вашите желания ще бъдат изпълнени над очакванията ви. Но вместо да ме посрещнат с добре дошъл и думи на благодарност, с мен се отнесоха с такава враждебност, каквата едва ли има равна на себе си. За малко да ме разстрелят! Няма да започна да говоря за мисията си, преди да получа полагаемото ми се удовлетворение.

— Ще го получите сеньор, съвсем сигурно ще го получите. Само някакво странно стечение на обстоятелствата може да е виновно за всичките ви неприятности.

— Вината не е в обстоятелствата, а в хората. Излъгаха и сеньор генерала, и вас. Непременно трябва да изпълните молбата ми и да ми разрешите да ви разкажа какво се случи в действителност.

— Разрешавам ви, дори трябва да го направите! Започвайте!

— Но за целта ми е необходимо присъствието на моите спътници. Мога ли да ги повикам?

— Не. Те не бива да узнават, че вие...

— Те могат спокойно да чуят онова, което ще кажа на първо време. Трябват ми тук като свидетели срещу нашия обвинител, който с лъжите си искаше всички ни да погуби.

— Тогава нека влязат. Разрешавам им.

Приблжих се до вратата на страничната стая, отворих я и оттам излязоха спътниците ми. Пръв беше брат Иларио. Без да се бави, той се приближи до Хордан и му каза:

— Сеньор, предполагам, че сте онзи, когото тук наричат генералисимо. Искам удовлетворение за позорното отношение на хората ви към нас, което трябваше да понесем. Не съм запознат с плановете ви, ала как е възможно да получат Божията благословия, щом хората ви се държат като крадци, разбойници и убийци и не зачитат дори моето съсловие!

Хордан го измери със сериозен, кажи-речи гневен поглед и му отговори:

— Служите си с доста дързък език, отче! Казаха ми името ви и знам, че сте храбър човек, ала все пак не поемайте твърде големи рискове!

— Нищо не рискувам, само ви казвам истината, сеньор. Отнесоха се с нас като с някакви негодници и вързани с ремъци ни довякоха чак дотук. Нима подобно насилие ще остане ненаказано?

— Та вие изобщо не сте вързани!

— Бяхме и все още щяхме да бъдем, ако не се бяхме освободили сами. Не ни завързаха отново само от страх пред револверите на нашия приятел.

— Всичко ще разследвам, но се налага да ви помоля да бъдете по-сдържан. Уважавам храбростта, но не обичам да гледам как някой се опитва да изпробва това свое качество срещу мен. Независимо дали сте прави вие или майор Кадера, и в двата случая съм принуден да осъдя някои действия, които човек би трябвало да сметне за невъзможни. Насред моята главна квартира, заобиколен от здрави зидове и стотици войници, един-единствен човек и то чужденец, дръзва да се опълчи срещу нас и да заплашва със смърт най-висшите ми офицери!

— Бил е принуден да го направи, защото без каквото и да било право са искали да го разстрелят!

— Дори и ако правото е било на негова страна, ще трябва да признаете, че е проявил направо смайваща дързост. Ако всичко не ми бе разказано от свидетели, на които не мога да не вярвам, щях да сметна подобна безумна смелост за невъзможна. Та този човек пленява край Рио Негро един офицер, който води със себе си над петдесет въоръжени войници, и след като го разоръжава и му счупва сабята на брега на река Уругвай, повторно го измъква измежду неговите кавалеристи и не само него, ами и още четирима пленници, вързани на дърветата! После го залавят и вързан го докарват дотук. Ала вместо да се почувства смазан от близката, неизбежна смърт,

той поваля с удар майора на земята и с оръжия в ръцете налага на командващия такава капитулация, дето няма равна на себе си! Та това е голям позор, който ще ни остане за цял живот.

— Сеньор — казах аз, — няма ще се сърдите на Уилям Хаунтърс, защото за изпълнението на една толкова важна задача ви е изпратил човек, на когото може напълно да се осланя?

— Не, напротив, трябва да го похваля. Но навярно ще признаете, че изиграхте една карта, която всеки друг би предпочел да не пипа, нали?

— Въпреки това я използвах, защото беше останала само тя, а нямах намерение да се отказвам от играта. Но какво искате, сеньор? Един давещ се човек вижда въже, с чиято помощ може да се измъкне от водата. Това е последният му шанс за спасение. Нима не бива да се хваща за въжето само защото можело да се скъса? Би било страшно глупаво! Аз се улових за него и то все още не се е скъсало.

— Ами ако ви блъснем пак да паднете във водата?

— Няма да го направите!

— Казвате го с толкова сигурен и самоуверен тон! Може и да се лъжете.

— В такъв случай заблудата ми ще ви донесе неизмерими щети. Че с кого ще сключите съответната сделка, ако бъда убит?

— С вас, но, разбира се, преди това.

При тези думи той ми хвърли дебнеш поглед. Явно беше любопитен да чуе какво щях да му отговоря, понеже от отговора ми зависеше всичко. Вярно, че откакто му се бях представил като очаквания от него пратеник, той веднага беше сменил тона и се държеше така, сякаш от този миг нататък нямаше от какво повече да се страхувам. Но на мен и през ум не ми минаваше да му вярвам. За Хордан се носеше слухът, че е наредил да убият неговия пастрок. А човек, който дава заповед да ликвидират собствения му баща, сигурно ще е и в състояние да наруши веднъж дадената дума и да накара да разстрелят някакъв си чужденец, след като го е използвал. Трябваше да го убедя, че ако крои подобен план, то той няма изгледи за успех. Ето защо отговорих:

— Сеньор, имате същата погрешна представа за мен, както и вашите офицери и войници. След сключването на сделката ще ви е напълно невъзможно да промените дружелюбното си отношение към мен, понеже нямам намерение да ви съобщавам каквото и да било преди да ни гарантирате сигурността с вашата честна дума.

— Ами ако после наруша дадената дума?

— Тогава веднъж завинаги ще изгубите доверието на хората, което в никой случай няма да е от полза за настоящите ви намерения. Впрочем не съм дошъл тук, за да се изложам на една опасност, с която няма да мога да се справя.

Лицето му се покри с бръчки и след като махна презрително с ръка, Хордан каза:

— Значи смятате, че можете да се мерите с нас, и то по-специално с мен, така ли? Досега никой не беше дръзвал да ми заяви подобно нещо!

— Но аз съм го казвал вече на мнозина и те винаги са имали възможност да разберат, че съм бил прав. И в сегашния случай съм взел такива мерки, че няма от какво да се опасявам. Дали ще удържите на думата си, или не, ми е съвсем безразлично, защото съм в състояние да ви принудя да я спазите. Но въпреки това ви заявявам, че ще говоря по нашите делови работи само след като ни дадете уверението, че не таите към нас никакви задни мисли.

— Нищо не ми пречи да го направя — каза той с лека усмивка. — И така, давам ви честната си дума, че намеренията ми към вас са съвсем ясни и открити.

— Това звучи доста двусмислено, но ми стига. Мога да поискам от вас и друго, по-точно формулирано изявление, но знам, че и то няма да ми предложи по-голяма сигурност.

— Значи вече нищо не ни пречи да започнем с деловата работа.

— Първо искам да изложам обвиненията ни срещу майор Кадера.

— Можем да го оставим и за по-късно.

— Не, понеже от начина, по който ще оцените поведението му, ще зависи и начинът, по който ще изпълня възложените ми към вас поръчения.

— Е, добре! С какъв документ разполагате, за да ми докажете, че действително сте пълномощник на двамата вече споменати господа?

— Моля ви да ми кажете по-точно какъв документ искате от мен?

— Естествено някакво писмено пълномощно.

— Позволете ми, сеньор, да изкажа учудването си от това искане. Щях да си заслужавам боя, ако бях извършил такава глупост. Какво ли щеше да стане с мен, а и с вашите планове, ако бяха намерили в мен подобно писмо?!

— Значи нямате такъв документ, така ли?

— О, имам, само че не е в писмен вид, а в устен. Тъй като съм посветен в цялата работа и ще ви доставя желаното, аз просто трябва да съм пълномощник на вашите кореспонденти. Ако това не ви е достатъчно, ще изпратя човек до Монтевидео и вие ще се видите принуден да отложите окончателното сключване на сделката до завръщането му.

— Нито имам такова желание, нито пък време. И тъй, готов съм да ви призная за пълномощник и очаквам да ми съобщите условията си.

— Те няма да ви бъдат представени тук, а едва в Буенос Айрес.

— Вие да не сте луд? — извика той изплашено. — Та нали точно там са враговете ми! Нали се боря срещу тамошното правителство? Там управлява президентът Сармиенто, когото искаме да съборим от власт. Как можете да говорите за този град!

— Имам две причини, сеньор. Първо, товарът ни, който е предназначен за вас, се намира на борда на кораб, хвърлил котва в тамошното пристанище, и второ...

— На котва там? — прекъсна ме той. — И мислите, че ще го повярвам?

— Защо не?

— Защото би било безумна дързост!

— Преди малко вече споменахте за дързостта ми. Защо тогава да не проявя същата смелост и относно доставките ви? Пристанището на Буенос Айрес е най-сигурното място за товара именно понеже никой не очаква да поемем такъв безумен риск. Буретата, балите и сандъците са декларирани и обмитени като петрол, тютюн и играчки.

— Нима не ги провериха?

— Само няколко от тях, които съвсем незабележимо пробутахме в ръцете на митничарите. Разбира се, те наистина съдържаха обявените стоки.

— Тогава сте имали голям късмет. Но ако оставите кораба на котва пред Буенос Айрес само час повече, отколкото е абсолютно необходимо, това би означавало да предизвикате съдбата. Какъв е вашият кораб?

— Това е бърз американски тримачтов платноход на име „Вятър“.

— Значи тримачтов кораб без рей на задната мачта. Дали този плавателен съд ще може да стигне по река Парана поне до Росарио?

— Дори и до самия Парана, главния град на провинция Ентре Риос.

— Тогава ще трябва незабавно да напусне Буенос Айрес, чието пристанище е толкова лошо, че всеки памперо заплашва корабите с гибел. Ще ви посоча едно място край Парана, където платноходът ще трябва да хвърли котва, а вие ще изпратите вестonosец до капитана, който да го уведоми за решението ни.

— Няма да стане, сеньор!

— Защо?

— Защото самият вие не ни давате възможност да приемем това предложение. Цялото ви поведение е такова, че ме принуждава да продължавам да действам с досегашната си предпазливост. Нямам намерение да наредя на „Вятър“ да се отправи към което и да било място в провинцията Ентре Риос, защото може би само след броени дни тя ще падне в ръцете ви. Така и ние изцяло ще се озовем във властта ви.

— Това ще рече, че ми нямате доверие, така ли? — избухна той.

— Да, нямам ви доверие. Самият вие споменахте, че е възможно да не удържите на дадената дума. Следователно трябва да взема такива мерки, които да гарантират както свободата, така и пълната ни безопасност.

— Сеньор, рискувате твърде много! Прекалено залагате на моята снизходителност! В думите ви се крие такава обида, която не мога да оставя ненаказана.

— В тях не се крие нищо друго освен чистата истина, основаваща се на факти. И понеже тези факти идват от вас, следователно обиждате сам себе си. Впрочем няма как да изпратя човек до капитана. Няма как, а и е излишно. Капитанът е запознат с искането ви вече не по-зле от самия мен.

— Че как е възможно да е запознат?

— Той се намира тук, пред вас, и чу думите ви. Ей го къде е, капитан Фрик Търнърстик от Ню Йорк, комуто мастър Хаунтърс е поверил товара.

При тези думи посочих моряка, който не владееше испански дотолкова, че да разбере напълно какво бях казал.

Но тъй като чу името си и видя как го посочих, той проумя, че става въпрос за него. Затова пристъпи крачка напред и каза:

— Йес, сеньоре! Аз съм капитане Фрико Търнърстико от Нью Йорко. Моето платноходо се казва „Вятро“ и се надявам, че туй ви стига!

Хордан го измери с учуден поглед, а после ме попита:

— Що за език е това? Прилича ми на английски!

— Да, сеньор, капитанът не владее испански.

— Как му поверяват тогава подобна задача?

— Тъкмо заради това е подходящ за целите ни. Щом не знае езика на страната, никой няма да допусне, че ще се заеме с такова начинание, за което владееенето на испански изглежда абсолютно необходимо. Впрочем на борда си той има хора, които винаги може да използва като преводачи, какъвто е например случаят с неговия боцман, придружил го чак дотук.

— И боцманът ли е тук? Че защо?

— За някаква определена цел и дума не може да става. Те изобщо не са имали намерение да идват при вас, сеньор, а са били принудени.

— Но те са напуснали и кораба, и Буенос Айрес. Защо?

— По делови причини. Мастър Хаунтърс ме изпрати да пътувам с капитана като суперкарго. Мисията ми ме отведе най-напред при сеньор Тупидо в Монтевидео. Там слязох на сушата, за да се представя на този господин. Обаче капитанът продължи да плава за Буенос Айрес, където щеше да ме очаква. Ала още преди пристигането ми той и боцманът предприели пътуване по река Уругвай, за да разберат дали нейде нагоре по течението й могат да се намерят търговски стоки, подходящи като товар, който щели да вземат на борда след предаването на вашата пратка. На връщане се качили на един сал, който бил нападнат от майор Кадера. По една чиста случайност ние се срещнахме с капитана на онова място.

— Наистина голяма случайност, сеньор! — каза Хордан и ме измери с подозрителен поглед.

— Да, така е! Виждате, че вашият майор е предприел враждебните си действия изключително срещу такива хора, които са дошли да действат във ваша полза, а следователно естествено и в негова. Вместо да дойдем при вас като уважавани търговски партньори и да бъдем поздравени с добре дошли, ние бяхме довлечени тук като пленници. Вече споменах, че се виждам принуден да поискам удовлетворение.

— Ще ви се даде според обстоятелствата.

— Сеньор, и тези ваши думи са двусмислени и съмнителни!!

— Защото и самият вие ми се виждате извънредно съмнителен. Всичко, което ми разказвате, ми се струва твърде невероятно, сеньор!

— Така ли? Значи не ми вярвате? Тогава ще е по-добре да прекъснем този разговор. Щом като ми имате толкова малко доверие, колкото и аз на вас, целта на моето пътуване е невъзможно да бъде постигната. Моля ви да ни пуснете да си вървим.

— Да ви пусна ли? Да не би да искате да кажете, че трябва да ви освободя? И дума да не става!

— Е, постъпете както намерите за добре. Нямам какво повече да ви кажа!

Отдръпнах се назад и си придадох възможно най-безгрижен израз на лицето. Това не остана без резултат. Проявената от мен самоувереност явно му импонираше. Въпреки всичко той ме заплаши:

— Спомняте ли си обещанието, че спокойно ще посрещнете участта, която аз ви отредя?

— Разбира се. Казах, че ако потвърдите смъртната ми присъда, спокойно ще посрещна разстрела.

— Е, струва ми се, че така и ще направя! Какво ще кажете? — попита ме той.

— Нищо, сеньор.

— Нима смъртта ви е наистина толкова безразлична?

— Не, но аз просто спазвам обещанието си. Гибелта на един човек с нищо няма да промени хода на световната история, макар че за вас смъртта ми ще има неприятни последици, понеже няма да можете да сключите тъй желаната сделка.

— Не разбирам защо мислите така. Че нали капитанът е в ръцете ми!

— Той не е упълномощен и няма правото да преговаря с вас.

— Но има товара. Ще го освободя само след като получа стоката. Виждате, че разполагам със средства, с които мога да ви принудя да ми се подчините.

— Лъжете се. В случая капитан Търнърстик изобщо няма право да се разпорежда. Сеньор Тупидо е човекът, който в момента заповядва на кораба. Убийте ме, задръжете капитана и боцмана, нямам нищо против. Но така няма да се доберете до пратката.

— Caspita!⁵⁵ Че какво общо има Тупидо с кораба?

— Как да няма? Нали е съдружник на мастър Хаунтърс и следователно е съсобственик на товара! Не се ли върнем до един точно определен ден, той ще разбере, че ни се е случило нещо лошо в главната квартира и повече и през ум няма да му мине да поддържа делови контакти с вас.

— Ами! Ако не сключи сделката, ще понесе големи загуби!

— Кой, той ли? Единствено вие ще пострадате! Тупидо незабавно ще продаде товара на вашите врагове и вие сам знаете много добре колко бързо ще го грабнат. Те се нуждаят от пушки и муниции кажи-речи повече и от вас.

— Но няма да му платят нито песо!

— Напротив, веднага ще му платят, докато вие ще получите пратката на кредит.

— Сеньор, страшно се заблуждавате — засмя се той. — Товарът представлява контрабандна стока. Кажете ли Тупидо на правителството от какво се състои пратката, президентът Сармиенто няма да я купи, а просто ще я конфискува!

— Струва ми се, че вашата заблуда е по-голяма от моята. Естествено Тупидо в никой случай няма да направи предложението си, докато „Вятър“ е на котва в пристанището на Буенос Айрес. Преди това той сигурно ще върне кораба в Монтевидео. И така, за конфискация и дума не може да става. Ще загубите във всяко отношение, понеже Тупидо ще направи пред президента всички възможни разкрития, на които е способен. Така се уговорихме с него още в Монтевидео. Въпреки че дължимата сума е значителна, двамата съдружници проявяват готовност да ви я дадат на заем. Но сега естествено ще трябва да се откажете от тези пари и не ми се вярва това да ви донесе някаква полза.

„Генералисимото“ се разходи няколко пъти нагоре-надолу из стаята, после се спря в най-отдалечения ъгъл, направи знак на генерала да отиде при него и двамата

подеха тих разговор. След това генералът се върна на мястото си, а Хордан се обърна към мен:

— Отговорете ми на следния въпрос — защо сте наредил на кораба да се отправи към Буенос Айрес, право в бърлогата на звяра, който се каня да унищожа?

— От предпазливост, за да бъда по-сигурен, че няма да ме измамите.

— Дяболо! Ама сте искрен сеньор, няма що!

— Очаквам, че и вие ще сте също тъй искрен към мен!

— Е, добре! Смятам ви за страшно изпечен негодник!

— Благодаря, сеньор! От вашата уста тези думи са истинска похвала за мен. Впрочем не съм дошъл при вас да водя голословни спорове. Настоявам да ми отговорите дали се отказвате от сделката или не!

— Първо ми кажете защо не сте отпътувал и вие за Буенос Айрес, а сте поел на кон през Банда ориентал!

— Защото това беше най-краткият път до вас. Вярно, че нямах намерение да избира посоката, в която ни отвлече майорът. Мислех, че ще мога да ви намеря в Сан Хосе, в чифлика, където е бил убит Уркиса, вашият баща.

Много добре знаех какво рискувам с тези думи. Та нали самият той беше убиецът! С това дръзко подмятане целях да го извадя от равновесие и видях, че не съм се излъгал, понеже той бързо пристъпи две крачки към мен, протегна и двете си ръце, сякаш за да ме сграбчи, но после изглежда размисли и промени намерението си. Изтъпанчи се съвсем близо пред мен и ми кресна:

— Какво знаете за това убийство?

— Нищо повече, отколкото знаят всички други хора.

— Говори ли се за него и в чужбина?

— Да.

— Какво?

— Нямам задължението да играя ролята на осведомителен източник.

— Убиха го гаучоси, долни мерзавци, които се бяха разбунтували срещу него!

— Възможно е!

— Да не би да мислите, че... — Той млъкна.

— Какво? — попитах аз.

— Че може би гаучосите са били само маша в нечий ръце?

— Наистина така се говори.

— Мътните го взели! И чия маша са били?

Очите му бяха широко отворени. Изглеждаше, сякаш се кани да ме унищожи с поглед. Въпреки това спокойно отговорих:

— Били са ваша маша, сеньор.

Брат Иларио изплашено извика. Офицерите наскачаха от местата си. Хордан залитна крачка назад, после се втурна към мен, сграбчи ме за дрехата и изкрещя:

— Куче, това ще ти струва живота! Ще те удуша! — Започна да ме разтърсва насам-натам. Запазих спокойствие и не се възпротивих, а само рекох:

— Сеньор, запазете хладнокръвие! Искяхте от мен да чуе истината и аз ви я казах. Ако допускате тя да ви развълнува и разстрои толкова силно, сам се излагате на опасността в крайна сметка хората все пак да повярват на тези дрънканици!

— Дрънканици! А-а, тази дума ви спаси! — каза той и отдръпна ръката си. — Значи смятате този слух за празни приказки?

— Естествено, защото само дърдорковци са в състояние да изговорят нещо, което при определени условия може да им струва главата.

— Значи за мен наистина се говори... хората казват, че...

— Да. — кимнах аз. — Тъй казват.

— Къде? И в Европа ли?

— Също и там.

— Каква подлост! Ужасно! Ами вие? Вие вярвате ли го?

— Сеньор, въпросът ви е съвсем излишен. Нима към един убиец щяхме да проявим толкова голямо доверие, каквото проявяваме в случая с това, че идвам при вас да сключа такава значителна сделка?

— Вярно, вярно!

Хордан ми обърна гръб. Бях го накарал да изпадне в изключително силна възбуда. Известно време той се разхожда нагоре-надолу из стаята с големи крачки, после се спря пред мен, сложи ръка на рамото ми и каза:

— Човече, или сте някой напълно умопобъркан тип, който не знае какво говори и какво върши, или майорът е прав, като ви нарича Сатана! Но и в двата случая сте изключително опасен субект. Кое от двете ми предположения е вярно?

— Нито едното, нито другото. Просто съм съвсем искрен. Вярвах, че говорейки истината ви правя услуга. Който иска съвсем точно да разбере в какво положение се намира, както и да овладее развоя на събитията, той трябва преди всичко да знае какво мислят другите за него.

— Тъй! Значи ме смятат за убиец! Ръцете ми били изцапани с кръв. Значи ще трябва в действията си да се съобразявам с това мнение на другите за мен. Но ако си въобразявате, че ви дължа благодарност за вашата откровеност, то се лъжете. Има и един такъв вид откровеност, който спада към категорията нахалство и тъкмо към тази категория причислявам и вашата искреност. Ще ви убия и ще изпратя един парламентър при Тупидо в Буенос Айрес.

— Вашият човек може спокойно да си остане тук. Без мен Тупидо няма право да предприема каквото и да било. В цялата работа само аз съм представителят на майстор Хаунтърс. Така че още сега ще наредя на капитан Търнърстик в мое отсъствие да не ви дава нито едно буре и нито един сандък! А вие сте направил вече първите крачки и за вас няма връщане назад. Пригответоленията са погълнали цялото ви състояние и ще можете да постигнете целта си единствено с помощта на нашите пари и на оръжията, които ще ви доставим. Убийте ли ме, държете ли се враждебно към спътниците ми, няма да получите нито едно песо и нито шепа барут. Казвам ви го най-сериозно. А сега правете каквото искате!

Той погледна въпросително към офицерите си. Генералът повдигна рамене. Другите не обелиха нито дума. По лицата на моите спътници си личеше, че берат голям страх. За самия мен бе ясно, че с учтивост и любезности щях да постигна целта си значително по-бързо, ала подобно поведение ми намирисваше на малодушие.

Най-сетне генералисимото се обади:

— Ако допуснем, че всичко наистина е така, както ми го разказахте, тогава си имам работа само с вас, с капитана и с боцмана. А какво ще става с останалите? Невъзможно е да съм тъй снизходителен и към другарите ви, щом нито имам вземане-даване с тях, нито пък някаква полза от присъствието им!

— Наел съм сеньор Маурисио Монтесо. Той се задължи да ме придружава със своите йербатероси и да ме доведе при вас здрав и читав. Те са посветени в цялата работа и с тяхна помощ щеше да се извърши контрабандирането на товара нагоре по Парана. Вече съм изпитал тези хора и знам, че са ми верни. Само на тях имам доверие. Ако не уважите това мое становище, от сделката ни нищо няма да излезе.

— Дяволски сте упорит, сеньор. Ами как са се присъединили към вас естансиерото и синът му?

— Сигурно майор Кадера ви е разказал всичко.

— А какво общо имате с монаха?

— Той е мой приятел, на когото вашите хора посегнаха без каквото и да било основание. Щом става дума за мирно споразумение помежду ни, не мога да приема да се правят изключения за когото и да било от моите спътници.

— Дяволите да ви вземат! Защо ли Тупидо и Хаунтърс са ми изпратили такъв човек, с когото нито мога да се разбера, нито пък почтено да преговарям?

— Съществуват най-различни схващания за разум и почтеност, сеньор. Двамата господа са на мнение, че аз съм подходящият за тях човек. А дали се харесвам и на

вас, това вероятно им е доста безразлично.

— Тогава кажете ми поне как виждате уреждането на цялата работа! Все пак ще трябва да се изготвят и подпишат договори! Къде са те?

— Сеньор Тупидо ги отнесе със себе си в Буенос Айрес.

— Кой ги подписа от ваша страна?

— Все още никой. Предварително не знаем по кои точки ще се споразумеем. Тупидо ще подпише сам за себе си, а аз — за мастър Хаунтърс. От това можете да си направите извода, че моята личност е неприкосновена. Ако не дам подписа си, или ако не съм в състояние да го дам, цялата сделка пропада.

— А кой ще подпише от наша страна?

— Вие или някой от вашите доверени хора, когото ще упълномощите. Той ще ме придружи до Буенос Айрес.

— Но това е твърде опасно за него!

— Далеч по-опасно е моето положение при вас. Все пак предполагам, че сред вашите офицери ще се намери поне един-единствен човек, който ще рискува да предприеме нещо, което е по-малко опасно от поетия от мен риск да дойда при вас.

— Пак започвате да обиждате! Сред хората ми няма страхливци!

— Тогава не бива да казвате, че пътуването до Буенос Айрес било опасно.

— Можете ли да ми дадете честна дума, че в Буенос Айрес никой от хората ви няма да издаде с каква цел се намира там моят пълномощник, заедно с придружителите си, които несъмнено ще изпратя с него?

— Давам ви я.

— Добре, приемам я и ще разчитам на нея. Но това все още не означава, че съм съгласен с предложенията ви. Първо ще се съветвам с тук присъстващите господа, а вие ще се върнете в стаята си, за да изчакате резултата от съвещанието ни.

— Нямам нищо против, сеньор! Но преди това ще ми разрешите най-сетне да ви изложа обвиненията си срещу майор Кадера.

— Не е необходимо!

— О, напротив. Много държа да чуете преживяванията ни от наша гледна точка. Естествено ще бъда колкото е възможно по-кратък.

— Е, разказвайте тогава!

Той отново седна на мястото си и ме изслуша, без да ме прекъсне нито веднъж. Самият Кадера също не обели нито дума, макар че цялото ми изложение беше насочено срещу него. Но затова пък толкова по-красноречиви бяха очите му. Той беше мой смъртен враг — това ми го казваше както изразът на лицето му, така и всеки поглед, който отправяше към мен. Когато свърших, аз подканих моите спътници да ми бъдат свидетели, че съм се придържал към чистата истина и че по-скоро съм премълчал някои неща, отколкото да съм преувеличил. Всички потвърдиха думите ми.

— Разказахте ми съвсем същото, каквото вече чух от майора — подхвърли Хордан. — Съвсем естествено е всяка страна да представя нещата в по-друга светлина. И тъй, нека приемем цялата работа за приключена и да я забравим!

— И на това съм готов, сеньор — отвърнах аз. — И така, ще се откажа от исканото удовлетворение, но настоявам за нещо, което се разбира от само себе си — да ни върнете всичко отнето.

— Охо! Това е прекалено!

— На какви хора заповядва майорът — на войници или на разбойници?

— На войници!

— Така се и надявам, защото иначе с някой разбойнически главатар не бихме сключили сделка на такава значителна сума. Но честният войник никога не граби! След като разбрахте, че съм така да се каже ваш търговски партньор, не бива да се бавите нито миг повече, за да ни върнете собствеността.

— Въпрос на гледна точка. И по този въпрос ще се съвещаваме и ще ви съобщим резултата. А сега вървете, излезте от стаята! Щом свърши съвещанието ни, ще ви

извикам.

Ние изпълнихме нареждането му и се върнахме в задното помещение. Затвориха вратата зад гърба ни с резето, а после доловихме приглушени гласове на разговарящите офицери, но без да можем да разберем каквото и да било. Насядахме на земята и зачакахме. Спътниците ми се опитаха да критикуват поведението ми, но аз ги помолих да се откажат от намерението си и те замълчаха. Само капитанът поде тих разговор със своя боцман. Той го накара да му обясни какви преговори бях водил с Хордан. След като узна всичко, Търнърстик ми подаде ръка и каза:

— Чарли, чудесно си се справил! Навярно другите ще кажат, че си откачен, ала аз добре те знам що за човек си, а знам и че ще ни измъкнеш оттук.

Измина може би около час, след което ни повикаха. Веднага се приближих до самата маса и застанах в непосредствена близост до Хордан. Направих го с определена цел — а именно, защото до него лежаха моите два револвера. Изражението на майор Кадера беше твърде особено. Той изглеждаше ядосан и все пак в коварните и зловни черти на лицето му се четеше зле прикрит триумф. Несъмнено взетото в момента решение не му бе особено приятно и затова му бяха вдъхнали надежда за по-късно обезщетение.

— Готови сме, сеньор — каза Хордан. — Можете да се поздравите за решението, което взехме!

— Няма да го направя, преди да съм се запознал с резултата от съвещанието ви. Сигурно решението ви е и за вас поне толкова изгодно, колкото и за нас. Ние изобщо не искаме да извлечем някаква полза, или пък да получим милост, а искаме единствено справедливост. Какво решихте преди всичко относно моята личност?

— Няма да ви разстреляме.

— Хубаво! Значи мога да си прибера револверите.

Бързо грабнах оръжията си, затыкнах ги в колана и отстъпих няколко крачки назад.

— Стой! — избухна Хордан. — Нямах това предвид. — Не можем да ви разрешим да носите оръжия.

— Сеньор, естествено протестирам срещу подобна забрана. Но вие сигурно ще ми позволите да ги задържа!

— Не. Вие обещахте да се подчините на моята присъда!

— Обещах да не се противопоставям на разстрела си, ако вие наистина ме осъдите на смърт. Но тъй като не го направихте...

— Принуждавате ме да употребя насилие!

— Никога не принуждавам. Револверите са моя собственост, така че ще ги задържа.

— Както желаете! Който не иска да чуе, трябва да почувства. Майор Кадера, вземете му оръжията!

Тази заповед бе за майора също твърде неприятна. С голямо нежелание той се зае с изпълнението ѝ. Приблужи се бавно до мен, спря се на две крачки и ми нареди:

— Дай ги!

— Вземи, каквото желаеш, сеньор! — засмях се аз. — Но внимавай да не се озовеш в непосредствена близост до юмука ми. Веднъж вече го опита.

Свих десницата си в юмрук и му го тикнах под носа. Той се обърна към Хордан и му каза:

— Нали чухте, сеньор! Не иска!

— Но аз искам! — отвърна му генералисимото. — Даже заповядвам. Незабавно изпълнявайте!

Майорът изпадна в голямо затруднение. Избавих го от това положение, като помолих Хордан:

— Не го принуждавайте да ми посяга, сеньор! Щом се осмели да ме докосне, ще го просна на земята.

— Не забравяйте, че в случай на съпротива той ще използва оръжието си. Нали има пистолет.

— Досега да... но вече не!

Докато изричах тези думи, аз светкавично пристъпих към майора и изтръгнах пистолета от ръката му. Той изруга и посегна да ме сграбчи.

— Назад! — извиках заплашително. — Иначе ще ти понижа главата със собствения ти куршум!

— По дяволите! — извика Хордан. — Това е вече прекалено! Не виждате ли, че и ние, останалите, сме въоръжени? Какво можете да направите срещу нас? Предайте оръжията си и то незабавно, иначе ще извикам войниците си!

— Ще предам оръжията, сеньор, но не на вас, а ей на тези хора. Ето, вижте!

Подадох на йербатерото пистолета и на капитан Търнърстик един от моите револвери, понеже той като американец може би умееше да си служи с това оръжие по-добре от останалите. После бързо отидох до вратата, затворих я с резето и като насочих втори револвер към Хордан, продължих:

— Вашите хора не могат да влязат. Впрочем ако извикате, ще стреляме!

Всичко стана толкова бързо, че майорът все още стоеше на мястото си като закован. Вярно, че офицерите също бяха грабнали пистолетите си, ала не посмяха да стрелят. Боцманът беше застанал зад гърба на Хордан и хитро ми намигна. Разбрах какво искаше да ми каже, но му направих знак да изчака, защото в противен случай може би щеше да постъпи прибързано.

— Небеса! — извика Хордан. — Нима е възможно подобно нещо?

— Ще видите, че е напълно възможно, сеньор.

— Но нали ако действително посегнете на нас, тогава моите хора буквално ще ви разкъсат на парчета!

— Нека дойдат! Във всеки случай преди това ще си доставим поне удоволствието да ви изпратим там, където няма да имате повече възможност да пленявате хора.

— Но ние ще задържим в плен само вас. Хората ви ще могат свободно да се движат наоколо!

— Едва ли ще се отделят от мен дори и за секунда.

— Но вие наистина ли си мислите, че ще ви е толкова лесно да ни застреляте? Ето аз например вземам този... ох, олеле!

Той се опита да грабне лежащия пред него пистолет, но издаде болезнен вик, понеже боцманът хвана ръцете му с огромните си лапи и ги притисна към тялото му.

— Остави го на мястото му, човече, иначе ще те смачкам като лимон! — заплаши го великанът. — Продължавайте, сеньор! Най-сетне ми се предлага толкова желаният случай да притисна в менгемето си едно човешко същество тъй здраво, че мъзгата му да протече от ботушите.

— Пусни ме! — извика Хордан. — Негоднико, ще ме удушиш!

Никой не дръзна да му се притече на помощ. Срещу офицерите му бяха насочени дулата на два револвера и на един пистолет, а на всичко отгоре аз им заявих:

— Ако не оставите незабавно пистолетите си върху масата, ще заповядам на този човек да смачка гръдния кош на генералисимото. Уверявам ви, че веднага ще чуете как се чупят ребрата му! И тъй, махнете оръжията! Едно... две...

Едва бях изрекъл думата „две“ и пистолетите лежаха вече на масата. Впрочем тези господа не се страхуваха чак толкова от нас. Знаеха, че нищо не ги заплашва, ако не се държат враждебно към нас. На лицето на генерала се забелязваше дори израз на скрито задоволство. Съвсем сигурно той беше получил твърде строго мъмрене, загдето преди малко се беше оставил така да го сплаша. А ето че сега съвсем същата участ бе сполетяла и неговия началник. Несъмнено това го изпълваше със скрита радост.

— Вземете им оръжията! — наредих на йербатеросите. Те не се поколебаха нито за миг да изпълнят заповедта ми, тъй че противниците ни разполагаха единствено

със сабите си, от които нямаше защо да се страхуваме, понеже кажи-речи всеки от нас имаше огнестрелно оръжие.

— Отдалечи се от вратата и върви ей в онзи ъгъл, сеньор! — рязко са обърнах към майора.

Макар и бавно, той все пак се подчини. После направих знак на боцмана. Той пусна ръцете на Хордан, ала остана зад гърба му. Съвсем обезсилен, „генералисимото“ се отпусна на един стол, въздъхна и възкликна:

— Cascaras!⁵⁶ Що за хора са това! И съм принуден да търпя подобно нещо в главната си квартира! А вие, сеньори, изобщо не ми помагате!

Този упрек бе отправен към неговите офицери. Естествено те не можеха да му отговорят, както им се искаше, затова го направих вместо тях:

— Че защо не си помогнахте сам? Един генералисимо би трябвало винаги да знае какво да направи. Вече разбрахте, че не е толкова лесно да се разпореждаш с живота и имуществото на другите хора, особено когато те не са случайно появили се скитници, а опитни, честни и храбри мъже.

— Не забравяйте, че сте обградени от хиляди мои войници!

— Ха! Ние не се боим повече от тези типове.

Той ми хвърли поглед, в който се четеше безграничното му удивление.

— Убеден съм — продължих аз, — че нито един от вашите хора няма да посегне на някой от нас!

— Охо! Ще ви разкъсат, както вече ви казах.

— Никой няма подобно намерение! Нито един войник няма да предприеме нещо, което би могло да доведе до мигновената ви смърт.

— До моята смърт ли?

— Да. Ние сме десет мъже, а вие сте само шестима. Сигурно сте убеден, че няма да ни е трудно да ви вържем, нали?

— Каква ли ще ви е ползата?

— Много голяма. Ще ви вържем един за друг така, както правят с конете, за да образуват тропа. Ще ви изведем извън сградата, като минем между вашите войници. Те няма да дръзнат да ни посегнат, понеже веднага, щом някой от тях ни докосне, незабавно ще ви застреляме до крак. Продължавайте да го наричате безумно начинание! Твърдо съм решил да го предприема в случай, че ме принудите да ви доказвам как понякога и нещо направо откачено може да доведе до чудесен резултат. Имал съм си вече работа и с хора, много по-различни от вас. С оръжие в ръка съм си пробивал път между стотици команчи и апачи, от които само един-единствен човек струва колкото двайсетина от вашите хора. Не се боя от големия брой противници. Находчивостта, проникателността и дързостта на отделния човек често водят по-бързо до целта от хаотичните съвместни действия на множеството. Ей така, както сме всички тук, тръгваме, извеждаме ви навън и се отправяме към реката. Да видим дали по този начин няма да успеем да си спасим живота и собствеността, а после да си възвърнем свободата! Дойдох при вас като приятел, бях посрещнат със спътниците си като негодяй и скитник, а дори и след като ви убедих каква огромна полза ще имате от мисията ми, пак не съм пощаден от подлите ви и коварни кроежи! Не, не съм човекът, който ще търпи подобни действия. Или — или! За мен сте просто един човек, на когото не мога да имам никакво доверие и затова не бива да се чудите, че ще постъпя с вас по начин, който ми налагат обстоятелствата.

Тези думи направиха желаното впечатление.

— Но какво искате от мен?

— Почтеност, нищо повече. Още от този миг желая да съм свободен!

— Имах намерение утре сутринта да ви пусна да отпътувате за Буенос Айрес, като ви дам за придружител моя пълномощник.

— Това е много добре, но не е причина дотогава да остана затворен. И кой ще бъде ваш пълномощник?

— Майор Кадера.

— Защо тъкмо той? Нали се опасявате от спречкване между нас двамата и затова искате да ме държите затворен до утре? А на сутринта ще трябва да се отправя на път, придружаван от него. Смешна работа!

— Избрах го, защото мога да разчитам на него, а и никой не го познава в Буенос Айрес. Естествено един мой пълномощник трябва да е там много предпазлив.

— Нямам нищо против да ме придружава, обаче настоявам да се отнасяте с мен така, както заслужавам.

— Е, добре, ще променя решението си и до утре ще бъдете мой гост. Това задоволява ли ви?

— Да, ако решението ви засяга и всички мои спътници.

— И за тях се отнася. Утре ще отпътувате заедно с Кадера. Естествено ще му дам и придружители, които ще са толкова на брой, колкото са и вашите спътници.

— Но защо?

— Та нали не мога да го оставя без никаква закрила!

— От мен да мине, макар да съм на мнение, че тази свита сигурно само ще привлече върху себе си вниманието на вашите противници. Впрочем не всички мои хора ще тръгнат с мен. Естансиерото и синът му се връщат право у дома си. Само йербатеросите ще ме придружат, понеже съм ги наел за осъществяването на нашата сделка. Естествено капитанът и боцманът ще се присъединят към нас, а брат Иларио няма да иска да се разделим. С какво ще пътуваме?

— Пак със сал. Не бива да се качвате на борда на параход, защото там вероятно ще събудите подозрения.

— Съгласен съм. Значи майорът има пълномощие да действа от ваше име и вие ще зачитате подписа му така, сякаш е поставен от собствената ви ръка?

— Да.

— Това ми стига, ала сеньор Тупидо сигурно ще иска и писмено пълномощно.

— Ще го дам на майора.

— Чудесно! Ами какво решихте относно собствеността ни?

Несъмнено той искаше да задържи много от нещата ни, но беше стигнал до убеждението, че няма да се съглася. Ето защо погледна въпросително към генерала, а последният му направи знак с глава да бъде по-отстъпчив. Тогава Хордан ми отговори:

— Ще получите всичко с изключение на сумата, която сте взел от майора.

— Няма да допусна да я задържите. Майорът трябва да си плати обезщетението.

— Какво ви засяга подпалването на някаква си чужда къща?

— Всеки почтен и свестен човек е мой ближен и никога не ми е нито чужд, нито безразличен.

— Но ние няма да удържим сумата от вас. Ще я вземем от парите на естансиеро Монтесо.

— Дали ще я вземете от мен или от него, е все едно. Не съм съгласен.

— Значи тази съвсем второстепенна точка ще провали цялото ни мирно споразумение?

— Да, освен ако не се откажете от вашето условие.

— Но Кадера си иска парите!

— И ние си искаме нашите! Нека в бъдеще не подпалва чуждите ранчоси.

— Не забравяйте, че вече му отнехте конете!

— И с пълно право. Те не бяха негови. Да не краде повече!

— Сеньор, имате ужасно твърда глава!

— За съжаление! И за нещастие тя притежава качеството да става все по-твърда в случай, че нещо не върви по нейната воля. Продължете ли да упорствате, тогава е възможно да се отметна и от нещо друго, за което вече съм дал съгласието си.

— Кадера ще иска от мен обезщетение.

— Това си е ваша работа, а не моя. Впрочем аз съм убеден, че парите не са негова лична собственост. Той е действал по ваше поръчение и следователно е бил снабден от вас с известна сума. Вярно, че ме нарекохте луд и умопобъркан, ала понякога по изключение имам прозорлив поглед.

— Баста! С вас човек не може да излезе на глава. Вземете и тези пари! Нямам нищо против. А сега смятам, че вече сте напълно доволен, нали?

— Още не. Ще имате добрината писмено да потвърдите направените от вас отстъпки, което останалите господа ще имат добрината също писмено да потвърдят с честната си дума!

— Но това е обидно!

— Просто е само последица от собствената ви забележка, че е възможно да нарушите веднъж дадената дума. Длъжен съм непременно да го изисквам заради нашата безопасност.

— Но нали все пак не е изключено да спазя писменото уверение толкова, колкото и устното!

— Именно заради това настоявам и за подписите на сеньорите офицери. За тях съм убеден, че уважават собствената си честна дума и ще настояват за изпълнението на нашия договор.

Капитанът, йербатерото и аз все още заплашително държахме оръжията си в ръка. Хордан беше вече съвсем омекнал. Той дълбоко въздъхна и каза:

— Наистина сте ужасен човек! Никога не съм виждал такова твърдоглавие! Какво да пиша?

— Аз ще ви диктувам.

— Добре! Нека ротмистърът пише, а после ние ще се подпишем. А сега свалете оръжията!

— След подписването. Преди това не.

Онзи, когото Хордан бе нарекъл ротмистър, взе хартия и перо и започна да пише, каквото му диктувах. Формулирах текста по възможно най-предпазливия начин. „Генералисимото“ не прояви особен интерес към него. Предполагах, че останалите офицери поне донякъде щяха да държат на подписа си. Хордан подписа, а след него и другите добавиха своите имена.

— Тъй! — каза „генералисимото“ и стана от стола. — Свършихме и тази работа. Споразумяхме се и сега ни върнете пистолетите!

— Защо държите толкова бързо да ви върнем оръжията, сеньор? Най-напред ще ви помоля да ми докажете, че ще удържите на думата си. И така, имайте добрината да наредите да ни върнат всичко, каквото ни взеха.

— Трябва да го направи генералът, на когото бяха предадени вещите ви.

— Тогава му разрешавам да се отдалечи. Но другите сеньори ще останат тук. Десет минути сигурно ще са достатъчни, за да успеете да донесете всичко. Побързайте, генерале, иначе в мен отново ще се породят подозрения. И не се опитвайте да ни скроите някой подъл номер! Ще поставите на карта живота на вашите другари!

Той не отговори, а само ми кимна. По израза на лицето му си личеше, че нямаше коварни помисли и аз го пуснах да излезе, ала веднага залостих с резето вратата зад гърба му. Другите останаха спокойно на местата си. Никой не проговори. Офицерите се чувстваха бити и с опетнена чест и аз трябва да призная, че за тях наистина беше цял позор, че при подобни обстоятелства и по такъв начин се бяха видели принудени да приемат всичките ми условия. Само ротмистърът ми хвърляше от време на време по някой поглед, който не излъчваше враждебност. Той бе все още млад и много красив мъж, в чието поведение имаше нещо благородно и кавалерско. Изглежда, че не изпитваше никаква антипатия към мен.

Малко след определеното време на вратата се почука. Отворих я съвсем леко, като държах в ръка готовия за стрелба револвер и надникнах навън. Видях генерала, а зад него и неколцина войници, които носеха нашите пушки и останалите вещи.

— Отворете спокойно цялата врата, сеньор! — каза той. — Както и сам можете да се убедите, наредих всички войници да напуснат двете предни стаи. Там няма вече нито един пост.

Пуснах го да влезе заедно с хората си. Те оставиха всичко върху масата. След като всеки взе своите вещи, се оказа, че все още липсваха различни неща. Кавалеристите си бяха присвоили това-онова и просто не го бяха върнали. Генералът отиде да попитат хората си и скоро бяха донесени и последните предмети, така че отново разполагахме с цялата си собственост — с изключение на част от парите.

Аз бях получил обратно цялата си сума, също както и другите мои спътници. Изключение правеше само естансиерото. На него му липсваха три хиляди книжни талера, които не бяха връчени на генерала. Или естансиерото се заблуждаваше, или майорът беше задържал сумата за себе си. Но Кадера най-енергично отрече да е вземал парите. Естансиерото пък твърдеше, че знаел много добре каква сума е носил в себе си, но все пак заяви, че заради запазването на мирните ни отношения бил готов да се откаже от нея. Но ето че се намеси боцманът:

— Три хиляди талера не са дреболия. Не бива да се отказвате от тях. Нека сеньор майорът ме увери с ръкостискане, че парите действително не са у него!

Той подаде на Кадера широката си длан. Майорът се оказа достатъчно непредпазлив да му стисне ръката. При това го увери:

— Давам ви честната си дума, че върнах абсолютно всичко.

— Cielo, cielo! — изкрещя Кадера. — Пусни ме, де!

— Къде са парите? — спокойно попита боцманът като стисна дланта му още по-здраво.

— Не са у мен, наистина не са!

— В теб са, мошенико! Не си ли признаеш, ще направя ръката ти на кайма!

— Que dolor, que tormento!⁵⁷ — закрещя Кадера, като заподскача едновременно и с двата си крака. — Нямам нищо... аз... аз...!

— Пуснете го! — заповяда генералът. — Не можем да търпим подобно...

Той бе принуден да млъкне, понеже боцманът грубо го прекъсна:

— Мълчете! Знам какво правя! На лицето на този тип е изписано съвсем ясно, че е негодник. Само внимавайте, ей сегичка ще си признае!

Отново последва още по-силно стисване на могъщата му лапа. Майорът подскочи високо и изрева:

— Аз... о, Небеса!... Да, в мен са!

— Къде са парите? — попита Ларсен, без да го пуска.

— В шапката ми!

— Давай ги, но веднага!

Кадера носеше друга шапка. Бързо я смъкна от главата си, но изобщо не можеше да я държи с полусмазаната си ръка, която беше придобила някакъв кафеникаво-синкав цвят.

— Под потника на шапката са! — каза той. — Извадете ги!

Ларсен измъкна парите, показа ги на генерала и рече:

— Е, сеньор, кой е прав, вие ли или аз? Ако имахте ръце като моите, лесно можехте да накарате всеки крадец да си признае престъплението! А знаменитият господин майор известно време ще има чувството, сякаш е останал без пръсти, но се надявам, че ще престане да свива с тях!

Естансиерото си прибра парите. Макар несъмнено последната сцена да бе за „генералисимото“ твърде мъчителна, той успя да запази пълно спокойствие. Ето че се приближи до мен и ме попита:

— Доволен ли сте, сеньор?

— Напълно. И се надявам, че сключеният мир ще бъде дълготраен.

— Отсега нататък това ще зависи изключително от вас. Ние ще спазим дадената дума. От вас зависи и вие да удържите на вашето обещание, и така да запазите

честта си чиста. Сега отивам лично да се погрижа за вашето настаняване — нали сте мой гост?

— Но, сеньор, аз в никакъв случай няма да се разделя със спътниците си и затова ви моля да дадете такива разпоредби, че да останем заедно.

— Както желаете. За всичко останало ще се обръщате към ротмистъра, когото съм натоварил със задачата да се грижи за вас.

Той си тръгна. Другите го последваха, а също и Кадера, който не ни удостои с нито един поглед, обаче — обладан от злоба заради нанесения му позор — сигурно кроеше планове за отмъщение. Само ротмистърът остана за минута-две. Той се отдалечи малко от спътниците ми и с приглушен глас каза:

— Сеньор, тук се вършат напълно безотговорни неща, и то не само срещу вас и спътниците ви. Присъединих се към хората на Хордан, защото си въобразявах, че той служи на едно добро дело. Ала вие ми отворихте очите. Затова съм ви благодарен. Като ви моля от случилото се да не си създавате прибързано мнение за мен, аз се поставям на услугите ви с убеждението във вашата пълна дискретност. Така и така тук няма да остана още дълго. Във всички случаи можете да разчитате на мен.

— Благодаря ви, сеньор — отвърнах аз. — Искрено се радвам да открия тук поне един човек, който да е на страната на справедливото дело. След всичко, което видях, чух и научих, едва ли можех да очаквам подобно нещо. Намиращите се тук войскове части изглежда са съставени само от бандити и негодници. Така ли е?

— За съжаление сте прав. Твърде скоро след пристигането си го забелязах и започнах да си задавам въпроса дали е съвместимо с честта ми да се бия на страната на Хордан. След всичко, което видях и чух, имам едно единствено желание — час по-скоро да се махна оттук. Но съм посветен в планове на Хордан и той сигурно ще се опита да ме задържи със сила.

— Тогава се измъкнете тайно.

— Все ще мога да го направя под един или друг предлог, но съм убеден, че преследвачите твърде бързо ще тръгнат по петите ми.

— Ами! Вярно, че тези юнаци много обичат да размахват оръжията, но иначе за нищо не ги бива. Хордан накара ли ви да положите клетва?

— Не.

— Значи нищо не ви обвързва. Ако действително имате намерение да го напуснете, то аз може би ще съм в състояние да ви помогна.

— Вие ли? — попита той с учудена усмивка. — Но нали се намирате в такова положение, в което самият вие се нуждаете от помощ?!

— Едва ли. Тъй като оръжията ни отново са в наши ръце, все ще съумеем сами да си помогнем. Хордан ще се види принуден да ни пусне да си вървим. Може би ще ви се удаде удобен случай тайно да се присъедините към нас.

— Е, ще видим. Във всеки случай можете да бъдете сигурен, че съм на ваша страна, и доколкото ми е възможно, ще се стремя да ви предпазя от нови опасности. А сега трябва да си вървя, да не би забавянето ми да ги наведе на мисълта, че съм решил да ви взема под закрилата си.

Той си тръгна, но скоро пак се върна, за да ни заведе до определеното за нас жилище. То се намиреше в една от страничните постройки, така че бяхме принудени да минем през двора, който беше пълен с хора. Те ни посрещнаха с любопитни и враждебни погледи. Неколцина от тях се опитаха да се доберат до групата ни и то както изглеждаше с намерението да се нахвърлят върху нас, ала ротмистърът със строг тон ги накара да се върнат.

Постройката приличаше по-скоро на хамбар, отколкото на къща. Имаше дъсчени стени с тесни отвори за проветряване и покрив, направен от същия материал. Напълно празното помещение бе толкова обширно, че помолих ротмистъра за разрешение да вкараме конете си вътре. Той изпълни желанието ми и нареди да доведат животните, но както разбрах по-късно, това станало причина да бъде строго мъмрен, което ни наведе на мисълта, че тук пак ни замисляха някаква коварна

клопка. Фактът, че конете ни бяха при нас, естествено увеличаваше донякъде сигурността ни и улесняваше евентуалното ни бягство в случай, че се видехме принудени да се спасяваме по такъв начин.

В това помещение се намирахме съвсем сами и изглежда никой не се интересуваше от нас. Чак когато започна да се мръква, ротмистърът ни изпрати две лампи с кобилешка мас. Донесоха ни и достатъчно месо, за да се наситим.

Навън горяха многобройни огньове и през отворите за проветряване можехме да наблюдаваме голямата суетня на насъбралите се около тях хора.

Времето напредваше. Огньовете започнаха да гаснат и един барабан даде сигнал за спане. Ние също бяхме изморени. Бяхме принудени да налягаме върху голата земя, но преди това се погрижихме за безопасността си, като оставихме един човек на пост, който щяхме да сменяме на определено време.

Късно през нощта бях събуден. Ротмистърът се беше промъкнал незабелязано и почука тихо на вратата. Нашите лампи бяха угаснали и никой не видя, че му отворих и го пуснах да влезе.

— Извинете, сеньор, че не дойдох по-рано! — каза той. — Но навън бяха разставили постове, за да разберат какво става при вас. Не се приближих, за да не привлече вниманието им върху себе си и изобщо — за да не събудя подозрения. Онзи тип, дето трябваше да не изпуска вратата из очи, сега лежи на земята и спи.

— Тогава ако поискаме можем да избягаме!

— О, не. Конският тропот незабавно ще ви издаде и тогава всичко живо ще се втурне по петите ви.

— Е, но аз изобщо нямам намерение да офейкам тайно. Искам съвсем открито, посред бял ден, да напусна това място. Успяхте ли да научите нещо за нашето пътуване до Буенос Айрес?

— Да. За пръв път в живота си играх ролята на подслушвач и чух какви инструкции получи майорът.

— Значи е окончателно решено, че той ще ни придружава до Буенос Айрес, така ли?

— Да. Ще му дадат толкова придружители, колкото имате и вие. Тъй като ще има нужда от конете само до реката, ще трябва с няколко кавалеристи да дойда с него дотам, за да върна животните и да докладвам дали са успели да се качат на някой сал, както им е наредено.

— Значи пак ще плават със сал.

— Да, от предпазливост. Оттук минават и параходи. Всеки от тях с готовност ще ви вземе, ала на борда им има много пътници, докато на сала ще бъдете сами и никой няма да ви безпокои.

— Разбирам. Хордан се опасява, че на борда на някой параход можем да потърсим чужда закрила.

— Възможно е. Той даде на майора писмено пълномощно да се подписва от негово име и изобщо да сключи сделката. После вашият кораб ще трябва да се отправи нагоре по Парана до едно място, определено от Хордан и майора. Там ще предадете товара на хората, които ще ви посрещнат на брега.

— Кое е това място?

— Не знам. Двамата разговаряха толкова тихо, че не успях да чуя. Но ви предупреждавам: останете на борда и не слизайте на брега, защото майорът получи нареждане да ви плени веднага, щом товарът премине в негови ръце и предателството на Хордан спрямо вас не може да има вече никакви отрицателни последици за него.

— Очаквах го. Майорът ще има много да чака да ме плени. По-скоро може да се случи така, че той да ми падне в ръцете. Къде е Хордан?

— Все още е тук.

— Тогава сигурно ще нареди да ни повикат при него, преди да сме тръгнали на път?

— Несъмнено. Ще ви посрещне извънредно любезно, но не бива да му вярвате.

— И без това пристигнах изпълнен с подозрения, а онова, което се случи тук, съвсем не можа да ги разсее. Взехте ли някакво решение за себе си?

— Все още не, поне нямам някакъв сигурен, ясно предначертай план. Но съм твърдо решен да изчезна. Веднага, щом ми се предложи някой удобен случай без особени рискове.

— Според мен вече го имате. Тръгнете с нас.

— Невъзможно!

— О, не е така. И изобщо думата „невъзможно“ не бива да се използва при всяка появила се пречка.

— Тогава ви моля да ми кажете как бих могъл да осъществя подобен план!

— С удоволствие. Но би трябвало да съм убеден, че мога да се осланям на вас, че наистина сте искрен към мен.

— Давам ви честната си дума, че съм приятелски настроен към вас, че нямам задни мисли и много ще се радвам, ако успея да се махна оттук!

— Що се отнася до честната дума, тук аз събрах доста отчайващ опит, но въпреки всичко ще повярвам на уверенията ви, понеже ви смятам за човек на честта.

— И добре правите, сеньор! Няма да се излъжете в мен!

— Тогава ми кажете най-напред дали личните ви вещи са твърде обемисти.

— Съвсем не. Тук живеем като на фронта. Нищо излишно не съм взел. Цялото ми имущество се състои от моя кон, оръжията ми, два чифта горни дрехи и малък запас бельо.

— Все пак от всичко това ще излезе доста голям пакет, който сигурно ще събуди подозрения, ако решите да го вземете със себе си. Не можете ли тайно да донесете при нас втория си чифт дрехи и бельото?

— Мисля, че мога.

— Тогава така и направете! Ще вземем тези неща с нас. Нали ще трябва да ни придружавате и ще се качите на нашия сал.

— Дали последното ще може да стане? Нали ще се връщам тук.

— Ами! Така са ви наредили, но дали искате, дали ще го направите, е вече съвсем друго нещо.

— Какво ли ще каже майорът?

— Оставете го на мен. Така ще му представя нещата, че волю-неволю ще се види принуден да се съгласи.

— Но той ми е началник!

— Само докато самият вие го признавате за такъв. Ние сме на ваша страна, а нали сам видяхте как се отнесох с Кадера? Давам ви дума, че ще успеете да се измъкнете.

Той се замисли за няколко мига, а после каза:

— Много е рисковано!

— Съвсем не е, сеньор! Припомнете си само какъв риск поех аз сред толкова многобройни врагове! И успях. И през ум не ми минава да се плаша от шепата хора, които ще ни придружават.

— Лесно може да се стигне до схватка!

— Твърде се съмнявам. Хората ви знаят, че ги превъзхождаме във въоръжението си. Впрочем естествено ще предпочета хитрост пред насилие. Това се разбира от само себе си.

— Е, добре! Тъй като с вашето спокойствие и вашата разсъдливост спечелихте доверието ми, смятам, че мога да разчитам на вас и се реших да предприема тази рискована стъпка. Тайно ще ви донеса нещата си. След петнайсетина минути съм пак при вас.

Той се измъкна навън и след споменатото време се появи със своите вещи. Отказахме се да продължим разговора си. Нямаше какво друго да обсъждаме, още повече, че предварително не можехме да знаем как щяха да се развият събитията. А

и имаше опасност всеки момент постът да се събуди и ако забележеше как ротмистърът излиза от стаята ни, не беше трудно да се предположи, че щеше да донесе това на началството си.

Отново легнахме да спим и се събудихме, когато навън започна суетнята в лагера. Хората поведоха конете си на водопой и запалиха огньове, за да изпекат месото, което бе единствената им храна и сутрин, и обед, и вечер.

Мислех, че Хордан ще нареди да ни повикат при него, но скоро разбрах, че съм се лъгал. Самият той дойде при нас придружен от генерала и то най-вероятно, за да не даде възможност на войниците си да предприемат срещу нас враждебни действия в случай, че се отправехме сами към неговия щаб.

— Искам да ви съобщя, че щом се нахраните, веднага тръгвате на път — каза той. — Виждате, че спазвам дадената дума.

— Това се разбира от само себе си! — отвърнах аз. — Значи сме напълно свободни и няма защо да се опасяваме от нови прояви на неприязън, нали?

— Така е. Вече сме съюзници. Но след всичко, което се случи, не бива да очаквате, че ще изпратя майора с вас без никаква охрана.

— Нямам нищо против с него да дойде и цялата ви армия!

— Майорът получи от мен писмено пълномощно — продължи Хордан, — което ще представи в Буенос Айрес и на вас, и на Тупидо. Той много добре знае докъде се простират правата му при пазарлъка и споразумее ли се с него, все едно, че сте сключили сделката със самия мен. Разбира се, товарът не може да бъде свален от борда в Буенос Айрес. Ще трябва да се отправите нагоре по Парана.

— Докъде?

— Майорът ще ви каже.

— Предпочитам да го науча веднага.

— Сделката все още не е сключена. Засега не знам дали ще приема условията ви. Затова ще ми разрешите на първо време да премълча някои неща.

— Нямам нищо против.

— Ще яздите до реката, а там ще се качите на първия сал, който се появи. Освен придружителите на майора, с вас ще тръгне и едно малко военно поделение, командвано от ротмистъра, с когото вече се запознахте. Но тези хора ще дойдат с вас не защото имаме никакви подозрения, а за да върнат конете, които майорът няма да може да вземе със себе си.

— Нямам нищо против.

— Очаквах го. Да забравим всичко случило се и отсега нататък нека действаме само в нашия взаимен интерес. А майорът ще ви докаже, че е станал ваш приятел.

— Това ще е добре за него, защото в противен случай само ще си изпати.

— Сеньор! — викна строго Хордан. — Отново използвате такъв език, който няма да търпя! Известно ви е, че проявих снизходителност към вас и се надявам да ми се отплатите с благодарност!

— Разбира се, понеже всяка постъпка крие в себе си и благодарността, тоест, своите последици.

— Имате ли още някаква забележка, въпрос или нещо друго?

— Нищо друго освен молбата да се погрижите за достатъчно провизии до Буенос Айрес, понеже ми се струва, че няма да е уместно по пътя да си губим времето с лов.

— Вече помислих по този въпрос. Засега се споразумяхме и няма какво повече да си кажем. Нека следващия път се срещнем като приятели. Ако се случи обратното, то вината няма да е моя.

— И моя няма да е, сеньор. Благодаря ви за гостоприемството!

— Моля ви, сеньор! Сбогом!

Той се отдалечи заедно с придружителя си, който не беше казал нито една дума. После ни донесоха месо и фураж за конете. Когато животните го изядоха, се появи майорът, за да ни извести, че е време за тръгване. Хордан бе проявил предпазливост и беше изпратил войниците си на учение, така че наоколо бяха останали само

малцина, без да броим хората, които щяха да ни придружават. А те бяха добре въоръжени — една предпазна мярка, за която не можехме да се сърдим на главнокомандващия. Изражението на лицата им не издаваше кой знае каква дружелюбност, а и по поведението на майора си личеше, че само с усилия на волята му се удаваше да демонстрира поне безразличие.

Вече бяхме оседлали конете. И така, изведохме животните от хамбара и ги възседнахме. Капитанът и боцманът, които не притежаваха коне, получиха две животни на заем.

Ескортът, който всъщност трябваше да ни придружава до Буенос Айрес, се състоеше от същия брой хора, колкото бяхме и самите ние. Другата група заедно с ротмистъра наброяваше десет души. Когато потегляхме, на прага на вратата се появиха Хордан и неговия генерал, за да ни помахат с ръка за сбогом. Не им обърнахме никакво внимание. Та нали го правеха само, за да създадат у нас лъжливото впечатление, че няма от какво да се боим?

Не поехме по пътя, по който бяхме дошли, а препуснахме почти в южна посока. Когато попитах за причината, майорът ми обясни, че точно там реката правела голям завой срещу нас и затова сме щели да стигнем до нея по-бързо и по-лесно, отколкото предишния ден. Отправих въпроса си към него, а не към ротмистъра, за да не събудя каквито и да било подозрения, че се намирам в близки отношения с подчинения му офицер.

Предишния ден ние бяхме вързани върху конете и естествено така не бе възможно да се разбере кой какъв ездач е, добър или лош. Но когато се намерихме на седлата като свободни мъже, това можеше да се прецени много по-лесно. Направи ми впечатление, че боцманът яздеше доста сносно. Каза ми, че по-рано често слизал на сушата в Южните щати и дни наред оставал на седлото. Капитанът яздеше по-лошо, но затова пък беше в отлично настроение:

— Чарли, измъкнахме се от много лоша клопка. Но и ти отлично си защити кожата. Какво ли ще кажат тези типове, когато пристигнат в Буенос Айрес и разберат, че са измамени!

— Изобщо няма да стигнат дотам!

— Няма ли? Че нали ще ни придружават?!

— Ще ги взема с нас само донякъде. После ще ги принудя да слязат от сала.

— Така ще се стигне до схватка. Страшно ми се иска на неколцина от тях да оставя подписа си по кратуните им. Но след като си отидат, ние заедно ще тръгнем за Буенос, нали?

— Все още не е ясно. Та нали искаме да отидем до Гран Чако? Но за съжаление едва ли можем да рискуваме да поемем в предварително определената посока. Тези хора сигурно ще поставят по пътя ни засади и едва ли ще ни се удаде повторно да им се изплъзнем.

— Тогава най-добре ще е, ако продължите плаването си направо до Буенос Айрес и оттам да започнете пътуването си. В такъв случай ще яздя заедно с вас.

— О, нима ще имаш време?

— Да. Налага се да остана дълги месеци на котва. Какво ще правя толкова време? Да броя седмиците? Ще бъде страшна скука. Вземи ме със себе си, сър! Много ще съм ти благодарен!

— Е, ще видим. Струва ми се, че ще бъдем принудени да се отправим към Буенос, защото подозирам, че без да ни казват, са изпратили отряд кавалеристи, който ще язди по брега на реката, за да се убеди, че наистина ще пътуваме най-миролюбиво с досегашните си врагове чак до Буенос Айрес. А и иначе не се знае какво още ще се случи.

— Че какво толкова може да се случи?

— Мисля, че... Ха, виж, ето че насреща се задават двама ездачи! Изглежда много бързат. Насочват се право към нас навярно за да се осведомят за пътя.

Ние двамата разговаряхме съвсем тихо, така че никой да не може да чуе за какво става дума. Вярно, че си служехме с английски, но все пак не беше изключено сред кавалеристите да се намира някой, който да владее този език.

Споменатите ездачи спряха конете си пред нас. Те предположиха, че майорът е нашият предводител и единият от тях се обърна към него:

— Извинете, сеньор! Искам да отидем при сеньор Хордан. Можете ли да ни кажете къде да търсим този господин?

— Наистина аз най-добре мога да ви осведомя, понеже идваме от главната му квартира — отговори Кадера.

— Значи сте от неговите хора?

— Да. Аз служа при него като майор. Защо го търсите?

— Носим му много важно известие.

— Какво е то?

— Не бива да го казваме на другиго.

— Устно ли е?

— Да — отвърна човекът, но толкова колебливо, че едва ли казваше истината.

— Значи нямате никакъв писмен документ, никакво писмо, така ли?

— Нямам, сеньор.

— Откъде идвате?

— Откъм реката — резервирано отговори ездачът.

— И сам го виждам. Но дали сте тръгнали от отвъдните райони, от територията на Банда ориентал?

— Да.

— От кой град?

— Разрешено ни е да го кажем единствено на сеньор Хордан.

— Но сигурно можете да ми кажете кой ви изпраща, а?

— Не.

— Tormenta!⁵⁸ сигурно става въпрос за някоя много голяма тайна!

— Така е.

— Ами ако ви принудя да ми я издадете?

— Ще си навлечете гнева на сеньор Хордан.

— Хм! Всъщност изобщо не би трябвало да ви пусна да продължите пътя си. Искате ли да се да...

Той млъкна и замислено втренчи поглед в двамата. Междувременно аз започнах да подозирам какви хора имах пред себе си. Дали тези двама мъже не бяха пратеници на Тупидо? Бях му отказал да се занимавам с договорите, но нали той на всяка цена трябваше да ги изпрати на съответния адрес и за целта са му били необходими други хора? За да се убедя в правотата на предположението си, аз накарах коня си да се приближи до двамата и казах:

— Няма да настоявам да ми разкривате тайните си, но спокойно можете да ми отговорите на един въпрос, защото ви познавам и знам какви са намеренията ви. Идвате от Монтевидео, нали?

Никой не ми отговори.

— Сеньор Тупидо ли ви изпраща?

Двамата продължаваха да мълчат, но вече бях научил достатъчно. Не се бях излъгал. Затова продължих:

— Знам какво известие носите. То е наистина извънредно важно. Майорът няма да ви задържа повече. Продължавайте нататък!

— Охо! — извика Кадера. — Кой има правото да заповядва тук — вие, или аз?

— Естествено аз — отвърнах му.

Беше извънредно важно да попречим на майора да продължи да се занимава с двамата, защото можеше да разбере, че носеха договорите, които според моите

показания трябваше да се намират в кантората на Тупидо. Ето защо реагирах толкова остро. Кадера ми отговори:

— Ти ли? Аз съм майор и ти се намираш под надзора ми!

— Глупости! Не съм под ничий надзор, но ще ти покажа и докажа, че самият ти се намираш под моя надзор. Тези хора незабавно ще продължат пътя си!

— Не. Ще останат тук. Ще заповядвам да ги претърсят!

— Само посмей!

— Да не би да ми попречиш?

— Да, ще го направя, като те застрелям веднага, щом някой от вас вдигне ръка срещу тези двама мъже, които са изпратени във връзка с моята мисия. Тук става въпрос за доброто или гибелта на сеньор Хордан и за сключването на нашата сделка. В такъв случай за мен твоят живот не струва повече от живота на една муха или пък на дъждовен червей.

Бях извадил револвера си. Моите спътници се скупчиха около мен и с оръжие в ръка се приготвиха за бой. Войниците пък от своя страна наобиколиха майора, но изглежда нямаха кой знае какво желание да премерят сили с нас. По численост ни превъзхождаха с десет души. Но какво от това? Беше много важно още при този пръв случай да им докажем, че нямаме намерение да се оставим майорът да ни командва.

Единият от револверите си държах насочен към Кадера. Той понечи да измъкне пистолета си, но аз му подвикнах заплашително:

— Не мърдай! Махни си ръката оттам. Посегнеш ли към оръжието си, ще стрелям!

Той си отдръпна ръката и каза:

— Нима е възможно подобно нещо? Та ти се държиш тъй, сякаш си господар на цялата провинция Ентре Риос!

— Не съм ничий господар, но и ти нямаш никакво право да ни заповядваш каквото и да било. Запомни го! Увериха ме, че вече си станал мой приятел, обаче както виждам е тъкмо обратното и затова ще се постарая да възприема съответното поведение.

После се обърнах към двамата пратеници и добавих:

— Продължете пътя си! Поздравете от мен сеньор Хордан и му разкажете каквото видяхте тук. Предайте му моите най-големи почитания! Ако яздите все направо, няма как да се разминете с главната му квартира.

Радостни, че са се отървали от нас, те незабавно препуснаха в галоп.

— Tempestad!⁵⁹ Наистина ще го запомня, сеньор! — скръцна зъби майорът.

— Чудесно! Нали сам те помолих за това? А сега моля да продължим прекъснатото си пътуване.

Заобиколен от моите спътници, аз продължих ездата. Майорът ни последва с хората си. Той дори и не помисли да задържи двамата пратеници. Ние незабавно преминахме към доста високо темпо, понеже имахме твърде належаща причина. Брат Иларио също добре го разбираше. След малко ми каза:

— Наистина ли смятате, че двамата са изпратени от Тупидо и носят договорите?

— Разбира се.

— Ха! Ами ако бяха дошли още докато бяхме при Хордан? Какво нещастие щеше да ни сполети!

— Щяха да ни принудят да се борим за живота си.

— Все още може да ни се наложи да го направим, понеже щом получим договорите, Хордан незабавно ще заповяда да ни преследват.

— Така е.

— Тръгнахме на път едва преди един час. След също толкова време двамата пратеници ще са при него. За да стигнем до реката са ни необходими около четири часа. Трябва дяволски много да бързаем, иначе преследвачите ще ни догонят.

— Прав сте. Но дори и да бързаем, те пак ще ни настигнат, ако бъдем принудени дълго да чакаме появяването на някой сал.

— Но какво да правим? Не е ли възможно да предотвратим подобно кръвопролитие?

— Може би. Не видим ли никакъв сал, няма да спираме да чакаме на брега, а ще продължим срещу течението.

— Наистина така е по-добре. По този начин ще удължим пътя на преследвачите си в случай, че искат да ни догонят. Но дали майорът ще се съгласи?

— Ще бъде принуден.

— Ще се опита да ни задържи насила.

— Ами! Нали видяхте, че хората му се боят от револверите ни.

И така, накарахме конете си здравата да препускат. На няколко пъти Кадера се опита да ни спре, ала напразно. Преструвахме се, сякаш виковете му изобщо не се отнасяха до нас. Въпреки всичко изминаха почти цели четири часа, преди да се доберем до реката. Това стана на такова място, където на доста голямо разстояние тя течеше в съвършено права посока и имашме възможност да хвърлим поглед далеч нагоре по течението ѝ. Никъде не се виждаше нито сал, нито никакъв друг плавателен съд.

— Значи ще чакаме тук — обади се Кадера. — Нека конете си отпочинат. Яздихме като луди!

— Аз не оставам тук — отвърнах му.

— Защо?

— Няма никаква трева за конете, а само изсъхнала тръстика.

— Искаш да потърсиш сочна паша? Излишно е. През цялата нощ конете имаха възможност да пасат трева.

— Но не и нашите. От миналия ден те бяха в хамбара и получиха по шепа сухи царевични листа. Не бива да оставяме конете да гладуват, щом искаме от тях толкова да напрягат силите си.

— На сала няма да се преуморяят. Там ще могат да си починат.

— Но на сала не расте трева. Ще продължим да яздим нагоре по реката!

Смуших коня си в съответната посока.

— Стой! Оставете тук! — заповеднически извика той. Продължих да яздя, без да обръщам внимание на виковете му.

— Стой, казах! — изрева Кадера. — Оставете тук, иначе ще стрелям.

Тогава се обърнах. Той държеше пистолета си в ръка. Светкавично измъкнах моя револвер.

— Свали оръжието! — заповяда ми той. — Иначе ще стрелям!

— Глупости! — отвърнах му. — Разполагам с дванайсет куршума срещу теб. А впрочем какво би казал сеньор Хордан, ако от сделката ни нищо не излезе, след като бъда убит? Премисли много добре какво вършиш!

— Е, да, мислиш си, че от главата ти косъм не бива да падне!

— Наистина съм убеден в това. Продължавам да яздя в тази посока. Стреляй, щом толкова много искаш!

Ние продължихме пътя си, без да се оглеждаме назад. Войниците можеха да ни избият всички до крак, ала и през ум не им мина да го сторят, а по принуда препуснаха подир нас, като ругаеха и проклинаха с все сила. Вярно, че пред нас нямаше никакъв утъпкан път, а само блата и тръстика. Често се налагаше да описваме големи завои около опасните места, но нали ако искаха да ни догонят, преследвачите трябваше да изминат същия път?

Вярно беше, че им проправяхме пътя, поради което се придвижвахме по-бавно напред. Близко до ума беше, че те щяха да ни следват доста по-бързо. По реката не се мяркаше нито сал, нито никакъв друг плавателен съд. Майорът не преставаше да вика подир нас. Беше побеснял от гняв, че го принуждавахме да ни следва. Неговите хора му пригласяха в ругатните, но ние изобщо не им обръщяхме внимание.

Най-сетне се добрахме до едно място, където брегът леко се вдаваше навътре във водата като малък полуостров. Оттам успяхме да забележим малко по-нагоре по

течението някакъв много дълъг сал, който бавно плаваше надолу по реката.

— Слава Богу! — извика майорът. — Най-сетне цялата тази гадост ще свърши. Тези хора трябва да ни вземат.

— Ако пожелаят! — подметнах аз.

— Ще ги принудим!

— Предпочитам да не правиш подобен опит. По-добре ще е да им предложим богато възнаграждение.

— И кой ще даде парите?

— Аз.

— Хубаво! Нямам нищо против. Спазари се с тях.

Пристъпих до самата вода, сложих длани около устата си като фуния и подвикнах на салджиите:

— Е-хей! Можем ли да дойдем с вас до Буенос Айрес?

— Но ние няма да стигнем до самия град.

— Все едно!

— Колко души сте?

— Двайсетима сме, заедно с десет коня. Колко трябва да ви платим?

— Сто книжни талера.

— Имате ги.

— Добре, ей сега ще спрем на брега!

Салът се състоеше от дванайсет отделни части. Газеше доста надълбоко във водата и на предната, както и на задната си част, имаше по една дъсчена къщичка. Управляваха го дузина яки полуголи мъже. Измина повече от четвърт час преди да спре на брега и аз напрегнато надавах уху към сушата, за да се уверя, дали вече не се долавяше конски тропот. Ако пратениците бяха успели веднага да разговарят с Хордан, то преследвачите сигурно бяха наблизко. Майорът, хората му, както и всички ние бяхме слезли от седлата. Приближих се до ротмистъра и тихо го попитах:

— Е, сеньор, време е. Решихте ли се?

— Ще успеем ли?

— Напълно.

— Но как ще стане?

— Качете се пръв на сала заедно с коня си и останете там, каквото и да става. Прикрийте се зад някоя от дъсчените колибки.

Последния съвет прошепнах и на брат Иларио, а той го предаде и на другите ни спътници.

Ето че вече салът пристана на брега.

— Хайде, вземете конете! — нареди майорът на хората, които трябваше да отведат животните обратно. — Ние се качваме... Какво значи това?

Кадера се прекъсна сам с този учуден въпрос, понеже видя как ротмистърът се прехвърли на сала. Моите спътници незабавно го последваха.

— Какво има? Какво искаше да кажеш? — попитах го аз, като се престорих, че не разбирам какво толкова го е смаяло. Същевременно направих знак на йербатерото да вземе и моя кон. Самият аз останах на мястото си.

— Но ротмистърът също се качи на сала! — отвърна майорът. — Каква работа има там?

— Ами че той също идва с нас. Какво друго ще търси на сала?

— По дяволите! Кой е издал тази заповед?

— Сеньор Хордан не ти ли каза?

— Не.

Докато майорът и войниците стояха слисани и не знаеха какво да правят, аз пристъпих до самата вода, където се намираха салджиите и съвсем тихо им казах:

— Давам ви още петдесет книжни талера, ако не вземете тези войници:

— Добре, сеньор! — отвърна водачът на сала също тъй тихо.

— Това никак не ме учудва — продължих на висок глас, обърнат към майора. — Трябваше да ти го кажа едва в този момент.

— Какво имаш предвид?

— Че си поставен под надзор.

— Аз ли? Какво те прихваща!

— Ха, казах ти го още когато твърдеше, че си получил задачата да ни надзираваш.

— Сеньор, абсолютно нищо не разбирам!

— Тогава ще говоря по-ясно. Навярно сеньор Хордан ти няма доверие.

— Искаш да ме обидиш, нали?

— Не. Можеш да се чувстваш обиден от нареждането на Хордан, но не и от мен. Вероятно той смята, че ще започнеш някоя разправа с мен.

— И през ум не ми минава!

— Или че може би по-късно, след като нейде по Парана ви предадем пратката, ще ти хрумне откачената идея да ме плениш.

— Сеньор!

— Моля те! Не се преструвай, че не съм успял да прочета мислите ти! Навярно за да осуети подобни щуротии, Хордан е взел решението да изпрати с нас ротмистъра като твой попечител.

— Какви ги дрънкаш!

— На генералисимото е хрумнала тази идея, а не на мен.

— Докажи го!

— Ела на сала и поискай от ротмистъра да ти покаже пълномощното, което получи.

— Tormento! Нима има такова?

— Попитай го!

— Ами нека го покаже! Защо не говори самият той? Защо се крие зад колибата? Ако има такова пълномощно, то аз се чувствам обиден и в никакъв случай няма да дойда с вас. Трябва да разговарям с него!

— Тогава ела с мен!

Той скочи на сала и аз го последвах. В гнева си Кадера не обърна никакво внимание на действията на салджиите. Само единият край на сала беше все още опрян в брега. Другият плаваше вече доста навътре в реката, като се обръщаше надолу по течението. Майорът направи знак на хората си да останат на сушата и бързо се насочи към ротмистъра.

— Тръгвайте! — наредих на салджиите, следвайки по петите разгневения Кадера. Когато го догоних, той стоеше вече пред ротмистъра и го засипа с въпроси, на които младият офицер изобщо не бе в състояние да отговори.

— Не прави скандали, сеньор! — обърнах се към Кадера. — Така няма да промениш нещата. А за да не се поддадеш в гнева си на изкушението да извършиш нещо прибързано, ще ти направя приятелската услуга да те обезоръжа.

Докато изговарях тези думи, аз светкавично измъкнах пистолетите му от пояса.

— Сеньор, как се осмеляваш?! — кресна ми той.

— Нищо особено не съм направил.

— Ти на това нищо ли му викаш? Отмъкваш ми... — Той млъкна. Хората му на брега нададоха пронизителни викове, които го накараха да насочи поглед към тях.

Салът беше развързан и вече се намираше на десетина метра от сушата, където водата бе доста дълбока.

— Какво е това? Какво означава? — извика Кадера. — Веднага върнете сала на брега!

— Това означава — отвърнах му, — че си мой пленник и че направиш ли една крачка от мястото си, незабавно ще те застрелям!

Насочих неговите собствени пистолети към гърдите му.

— Пленник ли? Ще ме застреляш? Сеньор, полудя ли? — попита той и силно пребледня.

— Сигурно не съм дотам луд, та да се хвана като теб на такава въдица.

— Ротмистър, помогнете ми!

Младият офицер само вдигна рамене, но не каза нито дума.

— Вие мълчите, вместо да се развъртите! Да не би да сте в съюз с тези...

— Моля, никакви обидни изрази — прекъснах го заплашително. — Няма да ги търпя.

— А аз няма да търпя това отношение към мен. Моите хора ще стрелят по вас. Ще им заповядам. Ще...

— Нищо няма да направиш, съвсем нищо! Намираш се в ръцете ми и ще заплатиш с живота си още първото непозволено движение или първия вик. Не виждаш ли, че хората ти не са в състояние да ти помогнат?

Хванах го за ръката и го измъкнах иззад дъсчената къщичка. Салът се бе озовал в по-бързи води и видимо се отдалечаваше от мястото, където беше пристанал. Войниците отново бяха възседнали конете си и го следваха надолу по брега.

— Chispas! — изруга майорът. — Ние плаваме по реката, а моите хора са отсреща на сушата! А по-надолу... А по-надолу... Но оттам наистина се задава самият Хордан с цял куп...

— ...с цяла хайка преследвачи — прекъснах го със смях, които искат да ни заловят. За теб това е страшно неприятна история, но за нас тя е извънредно весела.

Там, където бяхме излезли на речния бряг, се появи дълга, много дълга върволица от конници. В яздещите начело хора наистина разпознах „генералисимото“ с неколцина негови офицери. Видяхме как размениха въпроси и отговори. Ръцете на мнозина се протегнаха в посока към нас, за да ни посочат, а после до слуха ни долетя многогласен гневен рев.

Ездачите наскочаха от седлата и грабнаха пушките си. Затрещяха изстрели, ала за наше щастие бяхме вече доста далеч от брега, а и реката бе толкова широка, че никой от куршумите не улови целта си.

Майорът беше изпаднал в такова състояние, което граничеше с отчаяние. Известно време той фуча и бесня срещу нас и срещу самия себе си, а после седна на един пън и безмълвно заби поглед в земята.

Но по отсрещния бряг войниците продължаваха да ни преследват. Когато гъстата тръстика и храсталаците започнаха да им пречат на ездата, видяхме как те изчезнаха. Отдалечиха се от реката, за да излязат на откритата равнина, където можеха да препускат по-лесно и по-бързо. Сигурно щяха да ни следват, докато им бе възможно. Нека! Нали успяхме да им се изплъзнем!

Глава 5

Памперото

Ако мислех, че сме успели да се измъкнем от ръцете на преследвачите си, то това беше само мое лично мнение, понеже спътниците ми смятаха за напълно възможно отново да попаднем в плен. Забелязахме, че войниците полагаха усилия да алармират целия десен бряг на реката, но нейните завои, както и падът на водата, бяха толкова благоприятни за нас, че салът ни се оказа по-бърз от конете им. Ето защо след няколко часа моите другари се успокоиха и се почувстваха по-сигурни.

Майор Кадера беше бесен. Но ние се смеехме на гнева му и към обед го оставихме на един от онези плаващи острови, които се срещат толкова често по реката. Нека сам видеше как щеше да се добере до сушата. Малко по-късно спряхме на левия бряг, за да свалим там естансиерото и сина му заедно с конете, защото двамата настояваха да се върнат у дома си. След като ни изразиха сърдечната си благодарност, ние се сбогувахме с пожеланието за нова среща.

След щастливо плаване салът ни стигна до Буенос Айрес, където салджиите получиха спазареното възнаграждение, че и още нещичко отгоре. Ротмистърът се сбогува с нас с думи на благодарност, които несъмнено бяха искрени. Естествено ние продължихме да се придържаме към първоначалния си план да стигнем до Гран Чако. Търнърстик упорито ме увещава да го взема заедно с неговия любимец боцмана дотогава, докато най-сетне склоних. Няколко дни му бяха достатъчни да даде нужните разпореждания относно своя кораб и после бяхме готови за път.

Тъй като беше по-уместно и по-изгодно да вземем парахода от Буенос Айрес до Кориентес, моите спътници продадоха конете си, но аз задържах моя дорест жребец, понеже не можех да разчитам, че тъй скоро ще намеря такова чудесно животно. Вярно, че заради него ми бяха създадени доста големи затруднения, но в крайна сметка капитанът на парахода прояви отстъпчивост. И така, жребецът бе подслонен на предната палуба между бали, сандъци и бурета. Намираше се също като в малък обор, само че нямаше покрив над главата.

След Амазонка Ла Плата е втората по големина речна мрежа в Южна Америка. Тя се образува от сливането на река Уругвай с Парана и с право може да се каже, че има най-широкото речно устие в света. Непосредствено след сливането на двете реки тя е широка около четиридесет километра. При Монтевидео ширината ѝ достига 105 километра, а при устието ѝ тя възлиза даже на 220 километра. Водата на това двеста и двадесет километрово устие има жълт тинест цвят, който се забелязва дори на 130 километра навътре в океана.

На мястото, където участва в образуването на Ла Пласта, Парана е дълбока около трийсет метра. Ширината ѝ съответства на тази дълбочина. Безспорно тя е най-голямата южноамериканска река, ала не представлява непрекъсната водна площ, а често се разделя на множество ръкави и образува острови, някои от които са доста големи. Тя е извънредно богата на риба, макар в мръсните и тинести води рядко да се показва някоя и друга перка.

Освен в Росарио ние спирахме още няколко пъти на брега, но аз не напуснах кораба нито веднъж, защото не исках да слизам от борда, докато не оставехме цялата провинция Ентре Риос зад гърба си. Лесно можехме да срещнем някой човек, който да ни е виждал при Хордан, а тогава животът ни щеше да е поставен на карта. Не разгледах дори Санта Фе и Парана, защото тъкмо в тези две селища подобна среща бе най-възможна. Едва след като отминахме тези два града, ние се почувствахме горе-долу в безопасност. После се появиха Пуерто Антонио и Ла Пас, а след тях се насочихме към устието на Рие Гуайкираро, която се влива в Парана от изток.

На борда кипеше изключително голямо оживление. Там се намираха хора от всички провинции, имаше даже индианци с техните жени, ала те в никакъв случай не правеха онова впечатление, което бяха оставили в съзнанието ми сиусите, апачите и команчите. Те изглеждаха западнали, някак несамостоятелни и потиснати.

Всички бели имаха твърде войнствен вид. Те знаеха, че в провинцията Ентре Риос се подготвя въстание и при тези обстоятелства човек не можеше да се чувства сигурен дори на борда на парахода. Ето защо всеки от тях беше накичил по себе си всичките оръжия, които притежаваше.

Измежду индианците ми направи впечатление един млад мъж, който явно се отличаваше от останалите и то в твърде положителен смисъл. Той съвсем не беше по-красив от другите червенокожи, а не бе и по-добре облечен, но пътуваше заедно с една, както ми се стори, болна жена, към която проявяваше изключителни грижи. Тя бе стара и изглежда му беше майка, но при тези хора любовта към майката е рядкост. Според тях женското същество е създадено просто само за работа, не го уважават нито като съпруга, нито като майка. И двамата бяха облечени твърде мизерно. Индианецът нямаше друго освен една риза, къси панталони, чифт стари обувки и нож, затъкнат под въжето, което му служеше за колан. Погледът му излъчваше интелигентност, каквато рядко се среща сред тези хора. Но може би просто неговият изпълнен с обич грижовен поглед ме подвеждаше да си направя подобен извод.

И още един човек привлече вниманието ми, но той не беше индианец, а бял, и във всичко бе пълна противоположност на червенокожия.

Той седеше на задната палуба близо до боцмана и така беше избрал мястото си, че да може да вижда цялата палуба, без самият да се излага много-много на чуждите погледи, както и никой да не му досажда. Имаше вид на човек, който се старае колкото е възможно по-малко да привлича вниманието на околните. Беше облечен много изискано по френска мода. Брадата му обаче бе подстригана по местната мода. Както неговите черти, така и острият поглед на тъмните му очи издаваха необикновена интелигентност и силна воля. Тъмният загар на лицето му изключваше възможността да бъде причислен към салонните лъвови. Седналото положение, в което се намираше, не позволяваше да се огледа цялата му фигура, но ми се струваше, че не е особено трудно да се познае, че е военен, офицер и то не от младшите. Недалеч от него седеше един негър, навярно негов слуга, понеже изпълненият му с любов и респект поглед почти не се откъсваше от господаря му, за да отгатне незабавно следващото му желание или заповед. Двамата се бяха качили на борда в Росарио и веднага се бяха отделили от другите пътници.

Още в първите петнайсетина минути на пътуването Фрик Търнърстик се беше запознал с капитана на кораба и почти непрекъснато се навърташе край него. Не преставаше да говори и все нещо да обяснява, а другият го слушаше мълчаливо и често се усмихваше. Ханс Ларсен, нашият спокоен боцман, не беше разменил с никого макар и една-единствена излишна дума. Той седеше мълчаливо между сандъците и другите товари, като разглеждаше пъстрата картина, която му предлагаше палубата, както и пейзажите на речния бряг. Брат Иларио не се отделяше от мен, но йербатеросите се бяха пръснали и обикаляха навсякъде, като правеха какви ли не запознанства, което е и в характера на тези хора.

Пътуването по Парана се различава твърде много от плаването по Рейн, Дунав или Елба. Като оставим пъстрото човешко множество настрани, реката с нейните брегове и острови предлага непрекъснато сменящи се пейзажи, които са особено интересни и привлекателни с растителността си, която на север придобива все по-силно подчертан тропически характер. Двата бряга се издигат доста стръмно нагоре, образувайки нещо като „праг“ с твърде особена форма, който се нарича от местните хора „баранка“. На цвят те са сиви и почти навсякъде са високи над двайсет метра. Състоят се от два земни пласта, разделени с непрекъсната линия от вкаменели раковини. Единият пласт е от варовик, а другият от тоска. Под последното име се разбира вид твърда глина, която все пак може да се обработва.

Баранките са отчасти голи, а отчасти покрити с гъсти храсталаци, между които колкото по на север се отива, толкова по-често се срещат типичните за тамошните земи видове палми. Понякога тези стръмни брегове са прорязани от някоя рекичка или поточе, издълбали там своето тясно корито.

Но човек не бива да си мисли, че бреговете винаги се виждат. Често това е невъзможно поради голямата ширина на реката, както и заради многобройните острови, разположени между нейните ръкави. Корабите плават винаги по един от тези ръкави, които образуват проточили се надалеч канали, където по време на дъждовни периоди и наводнения фарватерът се изменя толкова много, че твърде често параходите са принудени да променят курса си.

Бяхме се споразумели да плаваме само до Гоя и оттам да навлезем в Гран Чако. За това огромно разстояние от над седемстотин морски мили⁶⁰ за каюта първа класа, пресметната в немски пари, бях заплатил по-малко от сто марки, като в цената влизаше много хубавата храна, че дори и виното. Йербатеросите пътуваха в по-долна класа и навярно бяха платили само половината от тази сума. Изобщо в това отношение изглежда тук хората не бяха чак толкова строги. Видях как на борда се качиха индианки, които — макар да заявиха, че са бедни и нямат пари — все пак не бяха свалени на сушата.

Обикновено хората се хранеха на палубата. После около трапезата им се събираха бедните индианци и индианки и получаваха толкова много от останалото ядене, че и те се насищаха. През нощта всички лежаха горе наоткрито, където и както им харесваше. Тръгнеше ли човек нанякъде, трябваше страшно много да внимава да не се препъне в някого от спящите.

Тъй като къораво и сакато се беше снабдило с оръжия и нямаше никакви ограничения относно лова, пушките гърмяха от ранно утро до късна вечер. Стреляше се по всичко живо, а имаше и достатъчно животни, в които да можеш добре да се прицелиш. На първо място нека споменем водните птици, намиращи се в големи количества. Най-често се мяркаше един вид черен корморан, наричан куерво. Той е много интересен за пътниците заради странните си маниери. Тези птици се събират на групи по малките острови или по клоните, стърчащи от водата на плитките места. Щом нещо подплаши корморана, той се хвърля във водата по страшно смешен начин и плувайки, бързо се отдалечава. При това цялото му тяло е потопено и на повърхността се вижда само главата и част от врата му. Припряното кимане и боязливото извърщане на тези многобройни глави кара да се разсмеят дори и най-сериозните хора.

Още по-страхливи от куервото са дивите патици, които често се срещат със стотици на едно място, ала никак не е лесно да се приближиш на разстояние удобно за сигурен изстрел. Най-красивите измежду тях са „пато реал“, отличаващи се със своите зелени пера с металически отблясък. Редом с бандурията, един вид бекаси, се виждат чайки и морски лястовици, белият лебед, както и лебедът с черна шия. По лагуните и ниските острови тук се среща щъркелът, наречен „тюю“, а в тръстиката на блатата старателно търси своята плячка както белият рибар, така и рибарят-лопатар.

Често виждахме водни свинчета, както и нутрии. Всъщност името нутрия означава видра, но тук така наричат един вид едри плъхове, а за истинската видра се използва името „лобо“, означаващо „вълк“.

Особено в ранно утро по брега може да се види как се промъква ягуарът, за да докопа някое водно свинче, чието месо той изглежда предпочита пред всичко друго.

Но най-разпалено хората стреляха по алигаторите, наричани в онези страни „хакаре“. Обикновено те лежат по песъчливи места, където брегът не е стръмен, а се спуска полегато към водата. Не е много лесно да изтръгнеш тези животни от апатичното им състояние. И половин дузина куршуми да се забият нейде наблизко до едно такова грозно влечуго, то изобщо няма да се помръдне. Едва след като няколко

от куршумите отскочат от твърдата му броня, животното благоволява да изостави мястото си и да се спусне във водата, където при плуване обикновено подава наполовина главата си. Но всички подобни изстрели са дадени на вятъра, понеже животното може да бъде ранено само от куршум, който улучи меките части на тялото му, ала те винаги остават отдолу и са защитени от неговата броня.

Именно едно такова животно ми даде повод да завържа нещо като мълчаливо запознанство със споменатия преди малко пасажер. До този момент той не беше взел участие в лова, но когато започнаха да стрелят по крокодилите, мъжът се изправи, за да види какъв ще е резултатът. На няколко пъти той се връща на мястото си, като презрително поклащаше глава.

Приблжихме се до едно от ниските места по брега, където лежаха многобройни алигатори. Това изглежда най-сетне разбуди ловджийската му страст. Съвсем случайно се намирах близо до него и чух как поиска от негъра пушката си. Може би имаше намерение да докаже, че за него не представлява никаква трудност да убие някой алигатор. Той се приближи с пушка в ръка до релинга на палубата и стреля два пъти в едно от животните. Първият куршум пропусна целта. Ясно се видя как се заби в пясъка. Вторият улучи звяра точно в гърба. Животното повдигна леко глава, после пак я отпусна и... остана спокойно да лежи, сякаш върху него бе паднало само някакво си грахово зърно.

Ако отначало изражението на стрелеца говореше за твърде голяма увереност в успеха, то сега върху лицето му легна сянката на гневно разочарование. Той ми хвърли кратък поглед и някак засрамено върна пушката на своя слуга.

— Да я заредя ли? — попита чернокожият.

— Не. Алигаторите не ги лови куршум — отвърна той и пак седна на мястото си.

— Когато лежат по корем, наистина едва ли могат да бъдат убити — каза ми отец Иларио, който също чу тези думи.

— Защо не? — попитах го.

— Че къде трябва да се насочи куршума?

— В окото.

— Невъзможно! Нали и аз съм добър стрелец.

— Не е необходимо да се улучи точно в окото. Над очите му има едно място, където роговото вещество е доста тънко и куршумът лесно минава през него.

— И вярвате, че ще улучите тъкмо това място?

— Разбира се. Дори се надявам куршумът ми да проникне алигатора точно в окото.

— Много ми се иска да го видя! Моля ви!

— Щом желаете, с удоволствие, драги брат Иларио. Посочете ми по кое животно да стрелям!

При тези думи взех в ръка карабината си, на която винаги можех да разчитам. С нея ми се е налагало да давам съвсем по-различни изстрели, отколкото по един такъв звяр, изстрели, от които е зависел животът ми. Споменатото място бе останало вече зад нас. Трябваше да почакаме, докато пак се мерне някой друг хакаре. През това време пасажерът с военна стойка ме оглеждаше с любопитство. Аз проявявах пълно безразличие. След някоя и друга минута видяхме две животни на полегатия бряг. Бяха отдалечени едно от друго на около двайсетина крачки, но лежаха най-много на десетина метра от водата.

— Сега ли? — попита монахът.

— Да — отвърнах му. — Внимавайте добре!

Приблжих се до борда, като държах карабината под ръка. Непознатият ме последва с израз на най-голямо напрежение, което съвсем не бе оправдано, понеже да застреляш крокодил за уестмана никога не е било кой знае какво изкуство.

Двете животни лежаха обърнати в полупрофил към кораба, което беше най-изгодното положение за сигурен изстрел. Намираха се и други мераклии, които проявяваха желание да стрелят по тях, обаче застаналият малко по-на-далеч йербатеро видя, че държа пушката си в ръка и им подвикна:

— Не стреляйте, сеньори! Ей там има един човек, който ще ви покаже как трябва да ги улучите.

Всички погледи се отправиха към мен, което никак не ми беше приятно, понеже ако двата патрона, заредени в пушката ми, не се отличаваха с безпогрешна изработка, щях да пропусна целта и да се изложя.

Междувременно корабът се приближи до въпросното място толкова, че настъпи най-подходящият миг. По маниера на уестманите светкавично вдигнах пушката, притиснах я до бузата си и привидно без точно да се прицелвам, но само привидно, натиснах спусъка два пъти. Още преди да вдигне пушката си в положение за стрелба, прерийният ловец присвива лявото си око, за да визира целта. Чрез продължителни упражнения той е придобил умението светкавично да насочва цевта по мислената линия между окото и мишената. В същия миг, когато пушката докосне бузата му, мушката попада в прореза на мерника и изстрелът може да последва. Цялото изкуство се състои просто в това веднага да насочиш цевта по мислената линия между окото и целта. Това спестява продължителното нагласяне и визиране, от което лявата ръка отмалява, а дори може да започне и да трепери. С незаредената пушка в ръка начинаещият уестман стои прав и с часове се упражнява. След като притвори лявото око, а дясното зорко втренчи в целта, той светкавично ту вдига, ту сваля карабината, докато най-сетне придобие онази сръчност, с която незабавно да насочва дулото към целта и мушката да попада в прореза на мерника. Мнозина изобщо не стигат до подобно съвършенство и си остават лоши ловци. А колко често животът зависи от това пръв да натиснеш спусъка!

За другите хора остава направо непонятно как така някой ловец без бавно да повдигне пушката в положение за стрелба и привидно без внимателно да се прицели просто я подхвърля нагоре, мигновено натиска спусъка и улучва безпогрешно. Бързината, с която става всичко, е направо смайваща, но това не е нищо друго освен лесно обяснимият резултат от продължително и неуморно упражняване.

Същото се случи и сега. Да вдигна пушката, два пъти да натисна спусъка и пак да я сваля — всичко стана само за секунда. Първият кайман подскочи, удари веднъж с опашката си, а после се отпусна неподвижен на земята. Вторият се втурна напред, но само след четири-пет крачки спря, обърна се настрани, а после по гръб и не се помръдна повече. И двете животни бяха мъртви. Избухнаха бурни овации.

— Два изключителни майсторски изстрела! — възкликна непознатият. — Или беше просто случайност?

— Не, сеньор. Но всичко бе детински лесно — отвърнах аз.

Изпод високо вдигнатите си вежди той ми хвърли учуден поглед, свали шапка, направи ми дълбок учтив поклон и се върна на мястото си. От този момент нататък забелязах че той започна да следи всяка моя стъпка с недотам добре прикрито любопитство и внимание. Поставих на йербатерото задачата тайно да се осведоми кой е този човек. Монтесо положи всички възможни усилия, ала накрая се оказа, че с изключение на капитана никой друг не го познава. Но морякът не искал да каже името му, а само намекнал, че сеньорът бил *oficialo pombrado*⁶¹, който му наредил да мълчи. Естествено това сведение само засили любопитството ми.

Така ние се озовахме близо до Рио Гуайкираро. Дотук времето бе все благоприятно за нас, но изглежда това го бе вече изморило. Южният хоризонт придоби мръсно жълтеникав цвят, а високата тръстика и клоните на храстите започнаха да се огъват. Капитанът непрекъснато поглеждаше в южна посока. Лицето му помръкна. След малко Фрик Търнърстик се приближи до мен и каза:

— Сър, капитанът е на мнение, че се надига памперо. При това тъй се е начумерил, че прилича на разбеснял се тайфун. Та нима този ветрец — памперото — е толкова опасен? Нали не се намираме в открито море!

— Именно затова имаме причина за безпокойство. Ако наблизко няма суша или рифове, в открито море бурята не е чак толкова опасна. Но тук тя може да ни

запокити на брега или пък на някой от островите.

— Ами тогава нека капитанът хвърли котва и изчака, докато този бриз затихне!

— Лесно е да се каже, сър. Но за да хвърлиш котва ти трябва подходящо място, а дори и след като го намериш, корабът няма дълго да се задържи на котвената верига, бурята ще го откъсне от нея и ще го захвърли на сушата.

— Просто не мога да си представя как ще стане.

— Защото още не си виждал памперо.

— Е, ами тогава нека заповяда този мастър Памперо! Така ще видим има ли зъби, или не.

— Да се надяваме, че няма да попаднем между тях!

Колкото и кратък да бе този разговор, междувременно небето силно се измени. Имаше такъв вид, сякаш съвсем скоро щеше да падне нощта и силен непрестанен вятър огъваше до земята тръстика и храсталаци.

Отправих се към предната палуба, за да видя какво прави конят ми и да го вържа по-здраво. В същия миг капитанът силно извика:

— Памперото се надига! Няма да е сух, а мокър. Сеньори, побързайте да слезете под палубата!

Екипажът на кораба тичаше насам-натам, за да завърже каквото бе необходимо. Измъкнах жребеца измежду балите и сандъците, защото при евентуалното си падане те можеха да го подплашат, и без да питам дали е разрешено, го отведох към средата на кораба под изпънатото там платнище срещу жарките слънчеви лъчи и го вързах за забитата в пода желязна халка.

Когато излязох изпод навеса забелязах, че небето беше почерняло и връхлитащата с рев буря ме засипа с прах, пясък и боклуци. Доскорошното гладко огледало на речната повърхност бе дълбоко набраздено и високи вълни с пенести гребени се разбиваха в носа на парахода. Капитанът с все сила се беше вкопчил в железните перила на командния мостик. Четирима мъже стояха при руля, но едва смогваха да го удържат. За малко щях да бъда съборен на палубата. Един силен порив, и платнището бе отнесено. Конят ми се опита да се отскубне и започна да хвърля къч. Аз развих ласото, хвърлих го около задните крака на животното и го стегнах тъй, че жребецът падна на палубата. После с другия край на ремъка вързах и предните му крака. Така той не можеше да се изправи и нямаше как да причини някоя беля. Наоколо се беше вече напълно смрачило. Отначало закапаха отделни дъждовни капки, едри колкото лешник, а след това започнаха да се изливат такива водни маси, сякаш се намирахме под водопад.

— Бързо при камбаната! Бийте я, бийте я непрекъснато! — Така извика капитанът с глас, който едва можа да се чуе сред рева на бурята. После долових звъна на камбаната толкова тихо, сякаш идваше много отдалеч. Вече трябваше да помисля и за себе си и да се спусна под палубата. При тази направо непрогледна тъмнина и при силата на урагана съвсем не беше лесна работа да се добера до стъпалата. Там се натъкнах на Търнърстик, който в моряшката си гордост се беше опитал да устои на „ветреца“, но ето че и той се беше видял принуден да се крие от него под палубата.

— All devils! — възкликна Търнърстик, когато се озовахме долу. — Не си го бях представял така. Та тук направо адът е отворил вратите си!

Той трябваше да изреве тези думи, за да успее да ги разбере. Не му отговорих. А каква картина заварихме долу! Къде ли беше останала разликата между пасажерите от първа и втора класа? Там хората седяха, стояха и лежаха в пълен безпорядък, или пък падаха и се търкаляха един върз друг. Корабът пъшкеше и се люлееше така, че само яките мъже бяха в състояние да се задържат изправени. Който изпуснеше опората си макар само за миг, неизбежно се просваше на пода. Някому бе хрумнала хубавата идея да запали висящата лампа. Тя осветяваше една пъстра, невъобразима сцена. С широко разтворени крака Ханс Ларсен стоеше здраво като скала в морето. Трима индианци и един бял се бяха вкопчили в него. Но ето че в този миг между краката им се отърколи чернокожият слуга на непознатия офицер и опората на

всички отиде, та се не видя — хубавата групичка се строполи на пода и се затъркаля, стигайки дотам, откъдето вече нямаше накъде.

Болната стара индианка лежеше в ъгъла до стълбата. Синът ѝ беше коленичил до нея и с тялото си се опитваше да я защити. Използвах един сравнително по-изгоден миг, извадих ножа си и го забих до дръжката в тънката дървена стена, като употребих приклада на пушката си вместо чук. Стиснал здраво дръжката на ножа, аз застанах над двамата, като се мъчех да ги закрилям и с краката си да отбивам търкалящите се към тях тела. Индианецът ми благодари със сърдечен поглед.

Дългите вълни в открито море не могат да причинят толкова голяма суматоха и объркване. А високите, къси, отсечени вълни на реката така разтърсваха кораба, че едва успявах да се задържа за ножа. Бях принуден често да сменям ръката си, тъй като тя много бързо отмаляваше.

Към всичко това се прибавяха ревът и воят на бурята, силният шум от проливния дъжд, както и стенанията и пшкането на параходната машина. Ами ако някоя от лампите се счупеше и експлодираше? Наистина положението ни беше такова, че човек тръпки можеха да го побият. Цяло щастие бе, че при бученето и бушването на развилнелите се природни стихии гласовете на човешкото множество изобщо не се чуваха.

Но затова пък толкова по-ясно се чуваха гръмотевици, по-ужасни от които до този ден не бях преживявал. През дебелия стъкла на прозорчетата виждахме как от небето следваха светкавица подир светкавица. Ала тези светкавици не образуваха зигзаговидни линии, а падаха като големи огнени кълба. Единствената ни утеха бе фактът, че подобно неவிжданo беснее на природните стихии никога не може да продължава дълго. Неведнъж съм бил принуден да преживявам какви ли не урагани, но никой от тях не е бил толкова лош и опасен като този, може би с изключение на една снежна буря със светкавици и гръмотевици на територията на сиусите.

Тъкмо си бях спомнил за това мое приключение и го сравнявах с настоящето, когато разбрах, че ни било писано и нещо къде-къде по-лошо. Изведнъж корабът получи силен удар, на който никой не бе в състояние да устои. Даже и най-яките, които до този миг все още се държаха, бяха съборени или по-скоро запокитени на пода. Онези, на които ръцете и краката не отказаха да им служат, бавно и с голяма мъка отново се изправиха. И ето, че успяха да се задържат на крака, защото параходът вече не се люшкаше така ужасно. Изглежда беше намерил здрава опора и само кърмата му леко се поклащаше насам-натам.

Обаче радостта на някои бе твърде краткотрайна, понеже забелязахме, че подът не беше вече хоризонтален. Носът на парахода бе вдигнат доста нависоко и в едно от кратките затишия на бурята ясно долових онзи особен шум, който възниква, когато колелата на някой параход останат да се въртят във въздуха и не бият вече във водата.

Аз отново успях да се изправя на крака и здраво стисках дръжката на ножа. Търнърстик се приближи до мен и ми изрева:

— Бързо да тичаме към брега!

— Не към брега, а към някоя лодка или сал! — отвърнах му също с рев, за да може да ме разбере.

— Well! Възможно е и да си прав. И тъй, бързо нагоре!

За щастие от удара, който получихме, не бе съборена нито една от лампите. В сравнение с преди, сега те осветяваха по-спокойна и миролюбива сцена. Тъй като корабът не се клатеше вече толкова ужасно, въпреки полегатото положение на пода можехме по-лесно да си стоим на краката и само малцина подозираха каква нова, страшна опасност, бе протегнала ноктите си към нас.

Търнърстик се втурна напред. Боцманът започна да си пробива път сред тълпата към стълбата. Наканих се да ги последвам и напъгайки всички сили изтръгнах ножа си от стената. Не беше изключено да се озова в такова положение, че да ми потрябва. В същото време погледът ми падна върху индианеца и неговата майка. Вдигнах

жената на ръце и я понесох към стълбата, като направих знак на сина й да ме последва.

Когато се озовахме горе, пред очите ни се разкри гледка, от която можеха да ти се изправят косите. Дъждът беше престанал изведнъж. Пред нас и над нас небето бе все още черно, но на юг бе започнало вече да просветлява. Вследствие на това тъмнината се бе поразсеяла и можехме да огледаме положението, в което бяхме изпаднали.

Корабът бе врълхлетял върху един огромен сал и постепенно повдигайки носа си нагоре се беше врязал в предната му част. Беше заседнал между огромни дървесни трупи. Колелата му висяха над водата, но вече не се движеха, понеже машината бе спряна. Затова пък кърмата му бе потънала толкова дълбоко, че от водата стърчеше все още единствено рулят с четиримата мъже, които не се бяха помръднали от поста си, макар пенестите вълни да заливаха раменете им. Тези храбри хора представляваха олицетворение на най-вярно изпълнение на дълга.

Не се виждаше дали се намирахме между два острова или между някой остров и брега. От двете ни страни имаше полегати брегове. Левият беше обрасъл само с гъста тръстика, докато десният започваше с напълно гола пясъчна ивица и едва после следваха храсталаци, над които малко по-нататък стърчаха короните на високи дървета.

Ураганът духаше точно срещу течението на реката. Огромната му мощ задържаше водата, издълбаваше дълбоки падини в нея и вдигаше високи вълни, чиито гребени се превиваха и рухваха, разбивайки се в милиони водни пръски и пяна. Каналът, където се намирахме, не беше широк. На светло и при спокойно време два плавателни съда можеха да се разминат. И този сал бе имал възможност да се промъкне покрай парахода, но при такава буря и тъмнина злополуката кажи-речи е била неизбежна.

Салджиите наистина бяха чули звъна на камбаната, ала едва когато е било твърде късно. Подгонен от урагана, параходът се беше врязал в сала, а предната му част се беше издигнала върху него.

За щастие при сблъскването небето беше просветляло достатъчно, за да могат салджиите да разберат в какво положение са изпаднали. Били са разделени на две. Едната група е действала с дългите весла отпред на сала, а другата — отзад. Първите едва са имали време бързо да отскочат назад, когато носът на парахода вече се бил стоварил върху най-предната част от сала и продължил да се издига върху него. Те се втурнали към работещите на задната му част гребци и им помогнали да я изтикат към сушата и то към намиращия се от лявата ни страна бряг, който бил най-близо до тях, където с помощта на винаги намиращите се под ръка въжета и колове успели здраво да завържат сала.

Капитанът беше наредил да спрат машината, ала твърде късно. Носът се бе издигнал върху яките стволи и бе заклещен между тях. Както вече споменахме, кърмата се намирала под водата. Тъй като спасителната лодка е била вързана с доста късо въже, тя се бе напълнила с вода и също беше потънала.

Дебелите лиани, свързващи трупите на сала, отчасти се бяха изпокъсали и мощните стволи непрекъснато се блъскаха и удряха в корпуса на парахода. Пробиеха ли го, той щеше да потъне само за броени минути. Водовъртежът, който неизбежно щеше да се образува, несъмнено би взел много жертви сред пасажерите. И тъй, налагаше се да се спасяваме на сушата колкото е възможно по-бързо. Но това можеше да стане само с плуване, защото лодката беше потънала.

Капитанът нареди да дадат заден ход, но понеже колелата не стигаха до водата, корабът не бе в състояние да се измъкне по този начин. А може би щеше да е възможно да го освободим, като с помощта на брадви се разделяха дървесните стволи, на които беше заседнал. Ала това бе твърде опасна работа, защото салът заедно с парахода се носеше надолу по течението и много лесно корпусът можеше да получи някоя пробойна.

Не биваше да чакаме, докато това се случеше. След нас на палубата се изкачиха йербатеросите и офицерът със своя негър. Други се блъскаха подир тях. Само след секунди можеше да се очаква невъобразима бъркотия, която несъмнено още повече щеше да затрудни спасителните работи.

Занесох индианката до моя кон, който все още лежеше вързан на земята и полагаше всички усилия да се освободи и да стане. Попитах сина й дали може да плува. Той ми кимна утвърдително, но с един знак ми даде да разбера, че се съмнява дали при тези огромни вълни ще успее да отнесе майка си до брега. Тъкмо в момента, когато отвързвах дорестия жребец, за да се кача на седлото заедно с индианката, офицерът ме дръпна за ръката и с все сила ми извика:

— Ще се добера до брега, обаче нося важни документи, които не бива да се намокрят. Ще ги вземете ли със себе си?

Кимнах му. Той ми подаде един портфейл и аз го пхнах под шапката си, а после с помощта на носната си кърпа я вързах здраво върху главата си. След като праметнах ласото през рамо, с пушките на гръб се качих на седлото и взех индианката пред себе си.

Беше крайно време. Тълпи от пътници се блъскаха нагоре към палубата. Крясъците им успяха да заглушат дори беснеещия ураган. Монахът беше скочил вече във водата. Йербатеросите го последваха. Офицерът и чернокожият му слуга също. Насочих коня към задната палуба и продължих да яздя, докато вълните започнаха да заливат седлото. После накарах животното да скочи от кораба в реката. Индианецът ме последва. Искеше да остане близо до майка си.

Вълните ни сграбчиха тъй безмилостно, че главата на коня изчезна във водата, която ми стигна до гърдите. Но все пак якото животно успя бързо да изплува.

Беше цяло щастие, че памперото тласкаше вълните не надолу, а нагоре по реката, иначе течението щеше да ни грабне и да ни завлече дотам, където брегът бе доста стръмен и нямаше да можем да излезем от водата. Въпреки това бяха необходими нечовешки усилия, за да се доберем до сушата. Но конят издържа. При задаването на всяка нова вълна аз трябваше да повдигам индианката, за да не бъде заливано лицето й.

Най-сетне дорестият жребец усети здрава почва под краката си, но другите плувци все още не се бяха добрали до брега. Скочих от седлото, сложих индианката да легне на земята, свалих пушките от рамото си и отново развързах ласото. Най-напред подхвърлих единия му край на монаха и така го издърпах на сушата. После метнах ремъка към йербатерото — към Монтесо, който, щом стъпи на брега, незабавно използва своето ласо за същата цел. Така постепенно успяхме да издърпаме всички на брега, където върнах на офицера портфейла, който се бе запазил напълно сух. Впрочем и аз бях мокър до кости като всички други.

Междувременно бе станало почти толкова светло, колкото и преди да се развихри бурята. Заклещеният в сала кораб бе недалеч от брега и ние ясно виждахме отделните пътници, които в този момент до един се бяха стълпили върху стърчащата над водата част от палубата. Чувахме виковете им сред рева на урагана и от движенията им разбрахме, че са изпаднали в панически страх. Кърмата на кораба все повече потъваше. Четиримата мъже на руля най-сетне се бяха видели принудени да се придвижат към носа понеже кормилото бе напълно залято от вълните. Предната част на парахода също започна да потъва. С брадвите си в ръка салджиите се бяха осмелили да стъпят на средната част от сала, за да я отделят от предната, на която бе заседнал корабът. Лека-полека те разчистиха лианите и водата отнасяше стволите един по един, при което нямаше как да се избегне някой от могъщите горски великани да не се блъсне здравата в корпуса на парахода.

Най-сетне колелата отново бяха в състояние да загребат във водата. На заден ход плавателният съд се спусна малко надолу по реката, а после на преден ход се добра до полегатия бряг и заседна на него. И наистина бе крайно време, понеже се оказа, че в носа бе пробита дупка. Водата нахлуваше през нея и започна да пълни трюма.

Кърмата отново се беше изправила и след като хвърлиха двете котви, тя, както и носът на кораба, бяха подпрени и укрепени с наличните здрави и дебели върлини, за да не може плавателният съд да се наведе и да се преобърне на едната си страна. После извадиха лодката на повърхността, изгребах водата от нея и я приготвиха за пътниците. Когато вълните се поукротяха, щяха да ги превозят с нейна помощ до брега.

Ако знаехме, че опасността ще бъде избегната по такъв начин, ние щяхме да останем на борда и нямаше да се измокрим толкова неприятно.

И дума не можеше да става да продължим плаването. С такава пробойна корабът не бе в състояние да пътува и се налагаше да остане на същото място за ремонт. Водата бързо навлезе в машинното отделение и угаси огъня.

Естествено всичко не стана толкова бързо, колкото успях да го разкажа. След сблъскването на двата плавателни съда бяха необходими почти два часа, докато параходът бъде откаран на безопасно място. А през това време яростта на урагана бе вече понамаляла и лека-полека пасажерите бяха прехвърлени на брега.

После капитанът нареди да го откарат с лодката до сала, за да дръпне на салджиите едно конско, което обаче те съвсем не заслужаваха. Той им поиска обезщетение, ала и те поискаха същото, тъй като освобождаването на парахода им беше струвало цялата предна част от сала. Той ги укори, че не били обърнали внимание на предупредителния звън на камбаната. Но те му доказаха, че е позволил на урагана да го вкара в едно от разклоненията на реката, което се използвало изключително от салове. В крайна сметка капитанът бе принуден да го признае и каза на хората да се обърнат към компанията, която бе собственик на парахода.

Какво трябваше да правим по-нататък?

На острия вятър дрехите ни изсъхнаха извънредно бързо. Макар че от колана надолу през дрехите ми не бе проникнала нито капка вода, все пак бе необходимо желязно здраве, за да не се простуди човек от тази неприятна баня.

Колкото и странно да бе, тя се отрази на болната индианка твърде благоприятно. Подобната ѝ на дълга риза дреха изсъхна много бързо и жената ни увери, че отново се чувствала съвсем добре.

Капитанът ни съобщи, че едва след два дни можел да се очаква параход в същата посока, с който сме щели да продължим плаването. Той ни посъветва да си направим колиби от клони и тръстика, и прояви готовност да заповяда да свалят на сушата всички намиращи се на борда благини на цивилизацията. Също така изяви увереност, че хранителните провизии щели да стигнат за престоя ни. Съгласихме се с него, понеже, както изглеждаше нямаше да намерим никакъв друг по-подходящ подслон.

Междувременно при мен дойде индианецът да ми изрази сърдечната си благодарност за помощта, която оказах на майка му. Накрая той ми каза:

— Сеньор, ако не искате да останете тук, където след утихването на бурята комарите няма да ви оставят на спокойствие, мога да ви заведа на друго, по-хубаво място.

— Къде е то?

— Наблизо има едно ранчо, където съм работил. Собственикът му е също индианец и е мой далечен роднина. Казва се сеньор Антонио Гомара и с радост ще ви приеме.

— Колко път има дотам?

— Пеша са необходими три часа, а на кон може да се стигне кажи-речи и за час.

— Навярно няма да мога да приема предложението ви, понеже не искам да се разделя със спътниците си.

— Та те също могат да дойдат!

— Но без мен са девет души!

— Не са чак толкоз много, само че не мога да искам от ранчерото да приеме в имението си всички пасажери на кораба. Ето защо много ви моля да не казвате къде

отивате.

Това предложение ми беше добре дошло. Сигурно в едно ранчо се живееше и спеше по-добре, отколкото тук, на речния бряг. Там можехме и по-лесно да се справим с неприятните последици от студената баня в реката. И тъй, обясних на спътниците си как стоят нещата и те с радост се съгласиха да приемат поканата на индианеца.

От капитана научихме, че корабът не може да се очаква преди пладне вдругиден, така че имавме възможност да останем в ранчото до ранните утринни часове, без да се опасяваме, че ще изпуснем плавателния съд. На онези, които започнаха да ни питат, им казахме, че предпочитаме да отидем да потърсим по-подходящ подслон навътре в сушата и тъкмо когато се канехме да тръгнем на път, офицерът се приближи до мен и ме помоли за кратък разговор. Той ми беше вече благодарил, загдето бях запазил портфейла му сух и сега ми каза следното:

— Сеньор, чух, че сте чужденец. Мога ли да попитам каква цел има пътуването ви?

— Искам да опозная Гран Чако — отвърнах аз.

— Сеньор, поставили сте си странна и кажи-речи опасна задача. Да не би да сте естествоизпитател?

— Да — отговорих аз, за да го убедя, че нямам намерения, които могат да са опасни за страната.

— А занимавате ли се и с политика?

— Не. Тази дейност ми е много чужда и далечна.

— Това ме радва. Ще ви попитам още и дали имате вече някакъв сигурен подслон, или тръгвате просто ей така, наслука?

— Ще ме заведат до някакво ранчо. Но го държим в тайна, за да не би всички да се помъкнат подир нас.

— А ще вземете ли и мен с моя негър? Имам твърде основателни причини да не се застоявам на това място.

— С удоволствие. Вие сте ни добре дошъл.

И така, той се присъедини към нас. Индианецът нямаше нищо против. Навярно бе все едно дали в ранчото щяха да пристигнат десет или дванайсет души. Само не биваше да вземаме с нас толкова много хора, колкото бяха пасажерите на кораба, които щяха да поискат да ядат и да пият, без да са в състояние да платят или пък без да имат подобно желание.

Понечих да вдигна на седлото индианката, която естествено също щеше да дойде с нас, обаче тя отказа. Заяви, че изведнъж се почувствала съвсем здрава. Тъй като щеше да изглежда твърде смешно, ако всички вървяха пеша, а само аз яздох, то тръгнах редом с животното след като подканих останалите да натоварят на гърба му вещите си.

Както вече споменах, на мястото, където се намирахме, брегът се изкачваше съвсем леко нагоре, докато най-сетне достигаше височината на баранката. Храсталаците, през които трябваше да минем, не бяха гъсти. Между тях растяха тук-там пръснати мимозови дървета. Понякога се срещаха малки блата, които лесно можехме да заобиколим, но иначе противно на очакванията ни пътят не ни предлагаше никакви други трудности и пречки. Вероятно причина за това бе обстоятелството, че индианецът познаваше местностите много добре. Той ни каза, че наоколо имало колкото искаш непроходими гъсталаци и лагуни, врязващи се далеч навътре в сушата, но той знаел как да ги избегне.

По-късно храстите изчезнаха и ние се озовахме в рядка мимозова гора. Дърветата растяха доста далеч едно от друго. Навярно само в изключителни случаи достигаха височина, по-голяма от десетина метра, но благодарение на цъфтящите пълзящи растения, които се виеха чак до върховете им, те представляваха прекрасна гледка.

Ураганът бе утихнал почти напълно и слънцето пак се показа. Той беше един от онези пампероси, които са краткотрайни, но затова пък имат десеторно по-голяма

мощ. Тук в гората не уседахме вече кажи-речи никакъв вятър.

Пътем разговарях с брат Иларио. Офицерът вървеше близо до нас и навярно чуваше всяка наша дума, обаче не се намесваше в разговора ни. Едва след като монахът подхвърли една забележка и съвсем случайно спомена името на майор Кадера, непознатият бързо попита:

— Кадера ли? Познавате ли го?

— Да — отговорих аз. — В случай, че имате предвид същото лице, за което говорихме.

— Сигурно е той, понеже има един-единствен майор Кадера. Вие негови приятели ли сте или врагове?

— Хм! Това е такъв въпрос, на който не може току-така да се отговори.

— О, напротив. Онзи, който не ми е приятел, сигурно е мой враг!

— Едва ли е така. Има хора, които са ни съвсем безразлични и за нас случаят с Кадера е вече точно такъв.

— Значи по-рано не е било така. Той или ви е бил приятел, или пък враг. Много ми е интересно да разбере кое от двете е вярно.

— Не е във властта ми да ви дам желаното сведение.

— По каква причина, сеньор?

— Принуден съм да премълча и причината, понеже не ви познавам. Запознахме се с Кадера по такъв начин, че предпочитаме да не чуваме повече името му.

— А-а! Значи се е държал враждебно към вас?

— Да.

Той ме изглежда изпитателно. Аз обаче му обърнах гръб в знак, че не желая повече да разговарям на тази тема. Но той нямаше намерение тъй лесно да се откаже от нея и продължи:

— Извинете, сеньор! Виждам, че не обичате да ви споменават за този човек, ала много ми се иска да ви задам още няколко въпроса относно личността му. Ще ми разрешите ли?

— Няма да доведе до никъде. Не мога да давам сведения на непознати за лица, за които не обичам да си спомням.

— Но вие можете да ми имате доверие! Нима приличам на човек, от когото хората би трябвало да се пазят?

— Не, но и най-свестният човек може да се окаже наш противник.

— Съвсем сигурно е, че аз не съм.

— Можете ли да го докажете?

Той замълча за малко, забил поглед в земята, а после каза:

— И аз не ви познавам. Не знам дали да вярвам, че сте чужденец.

— Тогава ще ви го докажа.

Извадих портфейла си, който беше останал сух, и му подадох моя паспорт. Той го разгледа, върна ми го и рече:

— Наистина имате чуждестранна легитимация, а от визата ви разбирам, че се намирате в страната едва от две седмици.

— Тогава нима е възможно да се занимавам с партийни интриги?

— Като нищо! Кой е този ваш спътник?

Въпросът му се отнасяше до монаха, който крачеше до нас и чуваше всяка дума.

— Казвам се брат Иларио — отвърна самият той.

— Не ви познавам.

— Е, тогава може би сте чували за мен под друго име. Понякога ме наричат и брат Хагуар.

— Хагуар! — възкликна офицерът. — Наистина ли? Ако е така, аз действително мога без никакви съмнения да ви се доверя. Може би сте чувал някога името Алсина, а?

— Алсина? Да нямате предвид Рудолфо Алсина, прочутия аржентински полковник, който извоюва толкова победи на юг?

— Точно него имам предвид.
— Познавате ли го?
— Обещавате ли да не ме издадете?
— Да, с удоволствие. Да не би самият вие да сте този сеньор?
— Да, брат Иларио.
— В такъв случай с появяването си по тези места поемате твърде голям риск!
— Знам го много добре, но съм принуден да рискувам.
— А знаете ли, че цялата провинция Ентре Риос се е разбунтувала?
— Да.
— Известно ли ви е, че в момента все още се намираме в нея?
— Но сме близо до границата ѝ.
— Тогава сте в още по-голяма опасност, понеже тъкмо границата се охранява много добре. Разкрият ли ви, ще ви задържат.
— Ще се отбранявам според възможностите си. Най-опасно за мен беше долу при реката. Движението на плавателни съдове е доста оживено. Колко лесно можех да бъда забелязан и пленен от хората на генерал Лопес! Предпочитам да навляза по-навътре в страната.
— За да се върнете после пак на кораба, така ли?
— Да, ако нямам друг изход. Но удаде ли ми се удобен случай, ще тръгна на път по суша до Палмар на брега на река Кориентес, където ще се наложи да поостана кратко време.
— Може би заради Хордан, а?
— Хордан! Къде се запознахте с него?
— В собствения му щаб. Бяхме негови пленници.
— Нима е възможно! Вие? Защо?
— Това е една извънредно авантюристична история. Речем ли да ви я разкажем, ще ни отнеме сума време.
— И все пак ви моля най-настойтелно да ме запознаете с нея. Тръгнал съм за провинцията Кориентес, за да нападна от там Хордан, докато в същото време от юг ще бъде атакуван от други части. Естествено ви съобщавам всичко това под най-строга секретност.
— Сеньор, трудно ще ви е да го победите.
— Защо?
— Защото има голям брой привърженици, с които едва ли можете да се справите.
— Вярно, че в момента не разполагам с големи сили, но се надявам само след няколко седмици да събера достатъчно многобройни военни части, за да мога да предприема нападението.
— За тази цел ще са ви нужни много коне, каквито Кориентес не е в състояние да ви достави.
— Нима Хордан е толкова силен?
— Мисля, че край главната му квартира са се събрали няколко хиляди кавалеристи. Прибавите ли към тях многобройните останали селища, където е оставил гарнизони, ще се получи една твърде значителна армия.
— Наистина не съм си представял положението такова.
— И на всичко отгоре провинцията Ентре Риос е разположена между реки, образуващи естествена защитна преграда.
— Ами! Нали имаме кораби?
— На които никъде няма да им позволят да хвърлят котва, след като веднъж започнат сраженията.
— Наистина е така. Но невъзможно е тази провинция сама да се държи дълго срещу останалите! И не забравяйте какви пари са нужни на Хордан, за да приведе в изпълнение своя план.
— Но той ги има.

— Имал ги е! Убеден съм, че вече цялото му състояние се е стопило. Та нали трябва да плаща на хората си много добре, ако не иска да го изоставят?

— Може да си го позволи. И от чужбина му изпращат пари.

— Едва ли. Че коя ли държава ще си позволи да подкрепи едно начинание, което още отначало крие в себе си зародиша на неуспеха?

— Една държава няма да го направи, но може да се намерят частни лица.

— Да му дадат милиони? Съмнявам се!

— Разбира се, че ще му дадат! Припомнете си само в какво положение се намират аржентинските железници! Различни компании на янките са направили предложения за строеж на големи железопътни линии. Всички те са били отхвърлени. Ами ако една такава компания реши да подкрепи Хордан срещу обещанието за съответните концесии в случай, че той победи?

— Смятате ли, че е възможно?

— Дори мисля, че е много вероятно.

Полковникът втренчи изпитателно поглед в монаха, а после каза:

— Изглежда имате основание да поддържате това мнение. Лицето ви го издава. Най-сърдечно ви моля да бъдете по-откровен към мен!

— Но ние твърде малко се познаваме.

— Отче Хагуар, моля ви, нямаме никакво време тепърва да се опознаваме, а онова, което знаете, може да е извънредно важно за справедливото дело и за спокойствието и мира в страната!

— Наистина е така. Но още не му е дошло времето. Впрочем да се занимавам с подобни неща напълно противоречи на професията и призванието ми.

— Тогава ми посочете някой друг човек, който би могъл да ме осведоми!

— Това мога да направя. Обърнете се към моя приятел, ей към този сеньор, който ще ви даде далеч по-пълни сведения от мен.

— Истина ле е, сеньор? — попита ме полковникът.

— Може би ще ви разкажа всичко, каквото узнахме — отвърнах му аз. — Но тук не е най-подходящото място. Нека изчакаме, докато се настаним в ранчото, където ще имаме необходимото спокойствие и удобство за подобен разговор!

— Добре, сеньор. Но ви моля да удържите на думата си!

Почти час вървахме през гората, населявана от многобройни папагали. И тук памперото бе нанесъл големи опустошения. Огромни клони бяха откъснени и запокитени надалеч. Бурята беше отскубнала гъсти завеси от пълзящи растения, беше ги свила на топки и заплела в корените на дърветата. Смазани птици и други животни лежах тук-там по земята.

После гората взе да редее все повече и повече, докато най-сетне съвсем изчезна и премина в обрасла с трева равнина, която досущ приличаше на уругвайското кампо.

Отначало местностите бяха пуссти и самотни. Срецахме само плъхове, сови и лешояди. Но по-късно на север забелязахме пасящи коне и още по-многобройни говеда. Стадата бяха заградени с кактусови плетове — една картина, известна ни от по-рано. След това иззад тези кактуси изплуваха ниските постройки на едно ранчо, което беше и нашата цел. Все пак бяхме вървели повече от три часа и когато зърнахме ранчото, слънцето се канеше да залезе.

Край коралите бяха оставени като пазачи няколко гаучоси от индиански произход, които обаче, както изглеждаше, нямаха голямо желание да ни дадат каквито и да било сведения. Щом ни видяха да се задаваме, те смушиха конете си и изчезнаха. Сигурно ни смятаха за съвсем пропаднали хора, за някаква скитаща се папач, понеже тук даже и най-бедният човек притежава кон, а всички ние имаме едно-единствено животно, макар че бяхме дванайсет души. Първоначално това обстоятелство едва ли щеше да ни подготви особено сърдечен прием.

Ранчото се намираше на широко, открито място с форма на квадрат, около което бяха разположени четири заграждения. За да се стигне до него, трябваше да се мине между две от тях, независимо дали човек идва от север или юг, от изток или запад.

Това разположение бе твърде подходящо, за да се изгради надеждна защита срещу евентуални нападения. Един наблизко минаващ поток бе насочен в четири отделни ръкава към различните корали. Отстрани и зад постройките имаше градини. Пред главната сграда, която обаче едва ли заслужаваше да се нарече къща, се виждаха няколко дъски, заковани с пирони върху колове, служещи за пейки.

Жив човек не се мяркаше. Портата беше затворена. Почукахме. Никакъв отговор. И зад постройките не намерихме хора. Това разбира се съвсем не беше гостоприемното посрещане, обещано ни от индианеца. Капаците на прозорците бяха отворени. Приблжих се до един от тях и надникнах вътре. Но в същия миг видях срещу себе си насочено дулото на пушка, а един глас заплашително извика:

— Назад, иначе стрелям!

Но аз не отстъпих нито крачка, а отвърнах:

— Слава Богу! Най-сетне се убедих, че тук живеят хора! Защо сте се заключили?

— Защото така ми харесва. Веднага си обирайте крушите!

— Но ние сме миролюбиви хора!

— Не го вярвам. Вие сте негодници, които нямат коне и се канят да крадат.

— Нямаме коне, защото само щяха да ни пречат. Стигнахме дотук с един параход и памперото ни принуди да слезем на брега.

— Няма да ме излъжете! Защо после не продължихте с кораба?

— Защото има дупка, получи пробойна и сега безпомощно е спрял на брега. Трябваше да чакаме там до вдругиден, но един от нашите спътници ни доведе дотук и ни обеща, че ще бъдем посрещнати гостоприемно, и че можем да останем два дни в ранчото.

— Нямам нужда от гости! Гледайте да изчезнете! Обърнах му гръб, понеже не знаех какво повече да кажа.

Тогава индианецът се приближи до прозореца и подхвърли въпроса:

— Къде е сеньор Гомара?

— Не е тук — чу се отвътре. — Замина.

— Къде отиде?

— Това не ви засяга.

— Но, сеньор, бъдете малко по-разумен! Дълго време съм живял в това ранчо и дори съм роднина на сеньор Гомара. Невъзможно е току-така да ме изгоните оттук!

— Как се казвате?

— Гомес.

— А-а! Тогава майка ви е била икономка в ранчото?

— Да. Тя също е тук.

— Това е друго нещо. Ще ви приема. Почакайте малко, веднага идвам!

След минута-две резето на портата бе дръпнато и човекът застана на прага. Имаше вид на истински дързък гаучо. Заедно с него се появиха и други трима мъже, които изглежда бяха замесени от същото тесто. Те ни огледаха много внимателно.

— Значи вие сте Гомес — каза човекът, обръщайки се към индианеца. — Ако го бяхте казали още в началото, веднага щяхме да ви пуснем да влезете. И така, искате да останете тук до вдругиден?

— Да, и рано сутринта си тръгваме. Моят братовчед сеньор Гомара сигурно няма да има нищо против, дори ще се зарадва.

— Но той няма повече думата. Аз купих ранчото.

— Значи не живее вече тук?

— Тук живее, ала само като гост.

— Много ми е неприятно. И защо го е продал?

— Защото не можеше повече да търпи този спокоен живот. Не му се искаше вечно да скучае и реши да потърси нови приключения. Яхна коня си и замина, но тази вечер се връща.

— Ще ни разрешите ли все пак да останем?

— Естествено. Бъдете добре дошли.

— Самият аз с удоволствие ще остана на открито, заедно с йербатеросите. Но може би за другите сеньори ще се намери местенце в къщата, а?

— За съжаление не. Тези места са вече обещани на други гости, които очакваме. Ако си запалите огън под открито небе, ще се чувствате къде по-добре, отколкото в задушната стая.

— Вярно е — намесих се аз. — И така, оставаме на открито. Моля ви да ни посочите място, където можем да запалим огън.

— Ей тук, направо пред къщата. Мястото се използва винаги за тази цел.

— А ще разрешите ли да вкарам коня си в корала?

— По-добре се откажете, понеже вътре имам кажи-речи само опърничави животни, които обичат да се ритат и хапят. За вашия жребец ще ви отстъпя ей онзи хамбар. Освен няколко инструмента в него няма нищо друго.

— Ами фураж?

— Ще се погрижа, за вода също.

— Чудесно! А ако ви се намери и месо за нас, ще сме напълно доволни и всичко ще ви заплатим много добре.

При последните ми думи лицето му просия. Той стана видимо по-любезен и отведе коня ми в дъсчения хамбар, до където го придружих. След като му свали седлото, той го върза за един кол. Видях наоколо по земята различни инструменти като кирки, обикновени лопати и белове, секири и други подобни. Подът дори не беше здраво утъпкан, а мек. Покривът бе направен също от дъски. Хамбарът бе доста голям и като нищо можеше да подслони повече от двайсет коня. Понеже беше разположен от северната страна на ранчото, той не беше пострадал от памперото, връхлетял от юг. Вратата на ранчото се намираше откъм северната страна, така че можеше да бъде наблюдаван от хамбара. Тя беше на не повече от двайсетина крачки от нас. Хамбарът имаше само отляво и отдясно на входа си по един отвор за прозорец, затворен с капак, който можеше да се залоства отвътре с резе. Споменавам всички тези подробности, защото по-късно щяха да са от голямо значение за нас.

Конят получи зелен фураж, който бе накълцан от гаучосите със сърпове. После ранчерото влезе в къщата заедно с придружителите си, за да се погрижи за храната ни, докато гаучосите ни донесоха цял куп горивен материал за огъня. Малкият бакшиш, който им дадох, ги направи толкова услужливи, че доवлякоха огромна камара сухи кактуси. Те сигурно щяха да ни стигнат за два дни. Запалихме огъня съвсем близо до хамбара — на пет-шест крачки от вратата му. Горивният материал беше натрупан до стената на дъсчената постройка. По-късно тези две обстоятелства щяха да ни бъдат от голяма полза.

Ранчерото се върна заедно с тримата си придружители. Донесе ни толкова много месо, че можехме да преядем. Но погледите, които хвърляше на полковника, бяха твърде странни. Вярно, че в самия момент те не ми направиха особено впечатление, ала по-късно си ги припомних и тогава ми стана ясно значението им.

Запалихме огъня, когато слънцето беше вече залязло и нощта се спусна над ранчото. Всеки получи по едно парче месо, набучи го на ножа си или на пръчка и започна да го пече над огъня, като от време на време си отрязваше по някоя хапка. Вода вземахме от близкия поток. Ранчерото гледаше как вечеряме, без да се впуска в разговори с някой от нас. Придружителите му, които не ми приличаха на негови подчинени, се бяха отдалечили и повече не се мярнаха. И това обстоятелство изплува в съзнанието ми едва по-късно, когато разбрах, че са се метнали на конете си и са отишли тайно да доведат своите другари.

Щом се нахранихме, полковникът се оттегли в хамбара, като помоли както мен, тъй и монаха да се присъедини към него. Насядахме до самия вход и то така, че да държим под око всичко наоколо.

— Сеньори, сега разполагаме с време и никой не ни наблюдава — каза той. — Струва ми се, вече можете да ми разкажете каквото знаете за Хордан.

Брат Иларио ми направи знак с ръка, че предпочита аз да говоря. Ето защо отвърнах:

— След като узнах името, професията и чина ви, навярно мога да ви дам някои сведения, без да се излагам на опасност. Вярно, че донякъде това не ми е съвсем приятно, понеже кажи-речи имам чувството, че върша предателство.

— Предателство ли? Разбира се, че не. Аз служа на законната власт. Хордан е метежник. Ако ми съобщите каквото знаете за плановите и намеренията му, вие не вършите предателство, а само изпълнявате дълга си. Не е ли така?

— Да, сигурно сте прав.

— Важно ли е онова, което знаете?

— Изключително важно е.

— Тогава не се бавете, а ми го съобщете. Може би така ще предотвратите голямо кръвопролитие, а съвсем сигурно и много нещастия.

— И аз съм на същото мнение. Затова веднага ще ви кажа най-същественото. Хордан ще получи пари и оръжия.

— Аха! Откъде?

— От един търговец в Монтевидео на име Тупидо, който играе ролята на посредник.

— Тупидо? Значи той! От доста време го наблюдаваме. Но съвсем сигурен ли сте, че това е истина?

— Да. Дори трябваше да занеса на Хордан договорите.

— Не го ли направихте?

— Не.

— Ех, де да ги бяхте взели и да ни ги бяхте донесли в Буенос Айрес!

— Благодаря! Тази работа не ме засяга. Не съм шпионин. Но сега се чувствам морално задължен да ви уведомя за онова, което знам. Впрочем после всички ние бяхме пленници на Хордан.

— Как стана това?

— Ето как...

Разказах му преживяванията ни — естествено, колкото бе възможно по-накратко, а после го уведомих, че и определената за Хордан пратка се намира в Буенос Айрес. Той ме слушаше с огромен интерес. Удивлението му нарастваше с всяка изминала минута, а когато свърших, ми каза:

— Но, сеньор, та това е нещо изключително! На човек просто не му се вярва! Можете ли да се закълнете, че е истина?

— С напълно чиста съвест.

— С тези ваши сведения си спечелихте изключително големи заслуги към нашето справедливо дело. Незабавно ще изпратя куриер до Буенос Айрес, за да уведомя президента колкото е възможно по-скоро. Много вероятно парите, оръжията и мунициите все още не са предадени на метежниците и сделката може да се осуети.

— Кого смятате да изпратите?

— Моя негър. Нямам по-верен човек от него.

— Но как ще стигне до Буенос Айрес?

— Естествено с кораб.

— Тогава го изпратете колкото е възможно по-незабелязано.

— Защо?

— Защото не е необходимо и други да го научат.

— Нямате ли доверие на ранчерото?

— Не го познавам и това ми стига. Лицето му има мрачно и предизвикателно изражение. По-добре е да не разбере, че негърът е изчезнал, докато сам не го забележи.

— Прав сте. Незабавно ще напиша едно кратко писмо, а за по-сигурно ще кажа и устно на негъра в какво се състои задачата му. Нека тръгне веднага. Не се знае по-късно какви пречки могат да се появят.

— А ще успее ли да намери обратния път до кораба?

— Сигурно, понеже има невероятно силно и безпогрешно чувство за ориентиране.

Той извади портфейла си, където се намираха какви ли не документи, а — както изглеждаше — и доста дебела пачка банкноти, откъсна едно листче от бележника, написа няколко реда и направи знак на негъра да се приближи.

Ранчерото се беше прибрал в къщата и не видя как негърът получи инструкции, а после, без да размени повече ни една дума с когото и да било, тръгна на път.

И така, това бе уредено. Но ето че полковникът пожела да научи още някои подробности. Съобщих му всичко, каквото знае. Накрая той се осведоми:

— И сега се каните да тръгнете направо за Гран Чако, така ли, сеньор?

— Да.

— Това не ми е особено приятно, защото иначе можехте първо да ме придружите до Палмар.

— Такова пътуване е безсмислено за нас.

— Но за мен не е! А впрочем твърде вероятно и за вас ще е от полза. На кораба не съм в безопасност. Предпочитам да яздя, а ако се съгласите да ме придружите, ще се чувствам два пъти по-сигурен. Коне ще вземем от тук. С удоволствие ще платя и животните за вашите другари.

— Не е нужно. Нали после тези коне ще са ви необходими?

— Освен това от благодарност ще ви дам няколко важни препоръчителни писма, които по-късно могат да ви бъдат много полезни.

Това обещание на полковника, който след време се прочу далеч повече, естествено значително наклони везните в негова полза. Той видя, че се колебае, протегна ми ръка и ме помоли:

— Съгласете се! Тръгнете с мен!

— Не мога сам да реша.

— Тогава поговорете с приятелите си.

Маурисио Монтесо се озова на моя знак и след като го попитах как изглеждат местностите между ранчото и Палмар, ми отговори:

— Теренът е най-различен — открита равнина, гора, но тя не е гъста, както и от време на време блата — но не са големи.

— Колко ще продължи ездата?

— Ако тръгнем на път сутринта, то вдругиден по пладне можем да сме вече в Палмар. По моя преценка са ни необходими ден и половина на кон. Ако не са блатата, които трябва да заобикаляме, навярно още вечерта ще стигнем целта си. Защо ме питате?

— Този сеньор се кани да отиде до Палмар и иска да го придружим. Той е полковник Алсина.

— Небеса! Сеньор Алсина, покорителят на индианците? Каква изненада!

— Не крещете така! — предупредих го. — Никой не бива да узнае кои сме. Все пак още се намираме на територията на Ентре Риос, нали?

— Да.

— Тогава в никакъв случай не сме в безопасност и се налага да бъдем много предпазливи.

— Мисля, че толкова близо до границата Хордан все още не е стигнал.

— Ако е умен, трябва да е поставил тъкмо границите под най-строгото наблюдение.

— Значи сеньорът иска да стигне до Палмар и ние ще го придружаваме, така ли? Добре.

— Попитайте и другите какво мислят, но съвсем тихо, за да не могат обитателите на ранчото да забележат каквото и да било.

— Но нали все ще научат какви са намеренията ни, тъй като ще трябва да купим от тях конете?

— Едва утре ще им кажем за сделката с животните. Впрочем само през деня можем да изберем конете, а дори и тогава тези хора не е необходимо да разберат

къде отиваме.

Йербатерото се отдалечи. Скоро при нас дойде капитанът и ни събщи:

— Сър, всички ние също ще тръгнем за Палмар. Радвам се, че ще продължим пътуването си по суша. На тези аржентински кораби никой не е сигурен, че ще осъмне жив. Никога не съм преживявал такова плаване, като днешното. И тъй, ще яздим заедно, а конете ще купим още утре рано сутринта. Well!

Той отново се върна при огъня, където се опита, доколкото можеше да подеме разговор с другите на своята чудновата смесица от английски и испански думи.

Полковникът искрено се зарадва, че толкова бързо и охотно се съгласихме с предложението му. Аз бях казал моето „да“ с голямо удоволствие. Далеч по-приятно ми беше да опозная самата страна, отколкото да плавам само по реката. Много ми се искаше да стигнем чак до земите на католическите мисии. Офицерът ми подаде ръка, за да ми благодари, и каза:

— Изложих молбата си пред вас най-вече заради това, че във вашата компания ще се чувствам в безопасност. Вие и малкият ви отряд струвате повече, отколкото трийсетина или петдесет аржентинци.

— О, моля ви!

— Сигурен съм! Вие не ми разказахте всичко, а и за останалото споменахте само повърхностно, но и между редовете мога да разбера, че не се боите и от дявола.

— Който има чиста съвест, наистина няма защо да се бои.

— Изразих се само в преносен смисъл. Нужна е невидждана дързост, за да успееш да се изплъзнеш от ноктите на Хордан. Ако някъде по пътя ни обградят неприятели, аз съм убеден, че няма да се предадете.

— Всъщност аз нямам врагове. Не съм нито привърженик, нито противник на Хордан. Но поставят ли ми по пътя различни пречки, естествено ще се стремя да ги отстраня.

— А погледнете само и боцмана, който също е немец! С великанската си сила този човек навярно ще се справи с десетки противници. Следователно се намирам под съвсем сигурна закрила. Впрочем и самият аз имам нож, два револвера и муниции. Яхнем ли веднъж конете, тогава ще са необходими много голям брой неприятели, за да успеят да ме заловят.

— Носите ли у себе си важни документи?

— И документи, и пари. Ако попаднат във вражески ръце, това ще е голям удар за нас.

— Е, тогава ще се опитаме щастливо да се доберем до Палмар. Но вече е време да лягаме да спим, понеже утре сигурно ще тръгнем още в ранни зори.

— Да, сеньор. Къде ще спим? На открито или в този хамбар?

— Предпочитам второто.

— Аз също.

— Тогава нека и останалите влязат вътре, за да сме заедно. Но ранчерото не каза ли, че очаквал и други гости?

— Да, така каза.

— Сигурно няма да са само двама-трима, понеже нали за нас нямаше вече никакво място в жилището му? А защо не пусна коня ми да влезе в корала?

— Защото, както сам каза, неговите коне хапели и ритали.

— Ами! Нали заради останалите животни той трябва да държи вързани буйните коне? Струва ми се, че отказът му си има друга причина. Много ми се ще да не заспивам, докато не пристигнат очакваните гости, понеже искам да разбера що за хора са. Ами ако са привърженици на Хордан?

— Наистина ще е страшно неприятно, защото сред тях има не само офицери, но и войници, които са ме виждали и добре ме познават.

— Е, тогава нека изчакаме! Впрочем изглежда ми твърде странно, че ранчерото повече никакъв не се мерна.

— Сигурно е при конете си.

— За тази работа си има гаучоси. Ние сме негови гости и имаме, така да се каже, предимство. Ами къде са хората, които бяха заедно с него, когато ни посрещна? И те изчезнаха без да се сбогуват, а ако са останали тук, изобщо не ни обръщат никакво внимание. Това ми се вижда странно. Нима ранчерото няма жена, няма прислужница? Ще поогледам малко помещенията.

Излязох от хамбара и се вмъкнах в къщата. От входната ѝ врата попаднах право в онова помещение, което заемаше цялата ширина на къщата. В него гореше една свещ. Оттук две врати водеха наляво и надясно. Последната бе леко открехната. Подът беше покрит с рогозки, които заглушаваха стъпките ми. Тихо се приближих до вратата и надникнах през тесния ѝ отвор. Зад нея се намираше малка стая, несъмнено използвана като спалня. Две постели заемаха кажи-речи целия под — едната широка, а другата тясна. Върху тясната лежаха две деца. Върху широката седеше жена и на мъждукащата светлина от една лоена лампа изкърпваше някаква скъсана дреха.

Тук нямаше какво да се чуе и узнае. И така, насочих се към другата врата, намираща се отляво. Тя не беше залостена с резе, а с едно парче дърво — с нещо като мандало, което можеше да се вдигне както отвътре, така и отвън, и то като човек провдеше пръста си през една малка дупка. Отворих вратата.

На светлината от лампата, която падаше вътре откъм голямото помещение, забелязах, че пред мен се намира нещо, подобно на кухня, където имаше и друга врата, която — както се убедих — водеше навън, на открито. И тази врата можеше да се отвори и отвън, и отвътре. Прекрачеше ли прага ѝ, човек се озоваваше зад главната постройка на ранчото.

Аз минах точно по този път и се върнах при огъня, където към другите вече се бяха присъединили както полковникът, така и монахът.

Тъкмо се канех да споделя със спътниците си, че в къщата съм видял една жена с две деца и че нежеланието на тези хора да се покажат ми се вижда твърде странно, когато ранчерото се появи между два корала и се отправи към ранчото. И този път той не беше сам, а го придружаваше някакъв мъж, когото още не бях виждал.

Човекът бе все още доста млад и носеше жакет, ешарп и шапка подобно на гаучосите. Но ботушите му бяха ботуши на знатен сеньор. Шпорите му блестяха като чисто злато, а в държанието му се забелязваше такава елегантност и изисканост, каквато е изключено да се срещне сред гаучосите. Да не би този мъж да искаше да скрие истинската си самоличност? Дали се беше предрешил?

Двамата се приближиха до нас и ранчерото попита:

— Сеньорите получиха ли достатъчно от всичко, каквото поискаха, или имат още някакво желание?

— Благодаря! — отговорих аз. — Вече нямаме никакво желание и скоро се каним да лягаме да спим.

Младият мъж внимателно огледа полковника. Видях как офицерът бързо извърна глава, за да попадне лицето му в сянка. После новодошлият хвърли изпитателен поглед към мен и всички останали, а накрая попита:

— Сеньор, ще ми разрешите ли да се погрижа за коня и да му дам вода?

Въпросът му беше отправен към мен и затова отговорих:

— Оставете! Конят няма нужда от нищо. Впрочем не искам и да ви занимавам с подобни досадни работи.

— Защо не?

— Защото не сте ратай.

— Какво ви дава повод да мислите така? — попита той, като пребледня.

— Няколко неща. Откъде идвате?

— От корала.

— Тъй! Е, не мога да имам нещо против това, но ние сме напълно задоволени и действително не се нуждаем от нищо.

Двамата си тръгнаха и изчезнаха в къщата. Полковникът понечи да ми каже нещо. Но аз вече подозирах какво иска да ми съобщи, а и не биваше да губя нито секунда, за да го изслушам. Ето защо се втурнах към задната страна на постройката, отворих вратата, промъкнах се в кухнята, а оттам до вратата, водеща към голямото помещение. Там забелязах да седи само младият мъж. Ранчерото не се виждаше. Но след по-малко от минута дочух гласа му. Той беше ходил при жената и децата, но в този момент се връщаше и преди още да затвори вратата зад гърба си, той ѝ подвигна:

— И тъй, сега гасите лампата и няма да се показвате, без да съм ви повикал. А преди зазоряване няма да излизате в никакъв случай.

Дочух как затвори вратата и едва след това отиде при младия мъж и му каза:

— Е, лейтенанте, сержантът не се ли е излъгал? Дали това наистина е полковник Алсина?

— Без съмнение! Толкова често съм го виждал в Буенос Айрес!

— Tempestad! Ама че улов ще ни падне в ръцете!

— По-голям, отколкото си мислите! — усмихна се лейтенантът. — Но той е опасен.

— Ами! Толкова много кавалеристи все ще съумеят да заловят един полковник! Придружителите му просто ще повалим на земята!

— Няма да е чак толкова лесно. Ако не се лъжа, един такъв тип няма да се стресне от пет или десет души. Но ние ще направим не двоен и троен, а десеторен улов. Тези негодници също са търсени от Хордан.

— Че кои са те?

— Ако предположението ми е правилно, те са най-долните и най-коварни мошеници в целия свят. Имали са намерение да измамат Хордан и да провалят цялата му политика.

— Нима е възможно?

— Да, за съжаление! Майор Кадера ги е пленил и завел при Хордан. Оттам са се измъкнали с лъжи. Пратили са генералисимото за зелен хайвер с какви ли не измишльотини, но разбира се не са удържали на думата си и даже са изоставили Кадера сам на един остров сред реката.

— Да не се е удавил?

— Не е. Бързо успял да се добере до брега, взел коня на първия срещнат ездач и препуснал обратно към Хордан. Естествено генералисимото незабавно изпратил подир негодниците хора, които тайно да ги проследят. В Буенос Айрес те узнали, че онези типове се канели да си купят билети за някой кораб, за да стигнат по Парана навярно чак до Кориентес. Но вече навсякъде по реката имаме наши хора и всички параходи ще бъдат спирани.

— Та нима техният не е бил спрян?

— Не е. Иначе нямаше да са тук. Нашите не са се оказали толкова бързи. Но за щастие памперото ги е принудил да слязат на брега.

— Действително ли те са търсените хора?

— Така мисля. Описанието им съвпада напълно. Най-опасен бил онзи с кожените дрехи. Който го залови, ще получи от Хордан три хиляди книжни талера.

— ¡Animo!⁶² Аз ще ги спечеля!

— Впрочем искам да бъда напълно сигурен и да се убедя, че не съм се излъгал. При нас има един човек, който е бил в главната квартира, когато тези типове са се намирали там. Той ги е огледал много добре и аз ще го изпратя да дойде тук, за да ги види със собствените си очи.

— Но нека бъде предпазлив, за да не заподозрат нещо!

— Да, защото този с кожените дрехи и на мен не повярва, че съм гаучо. Отвратителен човек! Но ние ще му подрежем крилата!

— Нима наистина е толкова опасен?

— Всеки от групата им е опасен. По-добре е да използваме хитрост, отколкото сила.

— Но това е излишно, сеньор. Помислете само — макар и случайно, разполагаме с близо четиристотин войници, които бяха тръгнали за границата. Половината от тях са вече тук и са заели всички изходи и корали. Другата половина ще пристигне след по-малко от четвърт час. Защо ни е необходима тогава чак толкова голяма предпазливост?

— Защото вие не познавате тези хора. Майор Кадера каза, че Сатаната се е вселил в тях. Ще трябва да изчакаме, докато заспят. После безшумно ще се промъкнем до тях и ще ги връхлетим. Така ще ги заловим, без да пролеем нито капка кръв. Къде ще спят?

— Или на открито, или в хамбара.

— Защо не в тази стая?

— Защото тук искат да спят господа офицерите.

— Спокойно можеха да се откажат. Ако онези мъже бяха останали да нощуват тук, така можехме най-лесно да се справим с тях.

— Да, ама не знаех. Взех ги само за някакви скитници.

Двамата продължиха разговора си, но тъй като трябваше да бъде при огъня, когато те излезеха от ранчото, аз се промъкнах обратно при моите хора и там зачаках появянето им. Само след някоя и друга минута лейтенантът прекрачи прага на входната врата, но за съжаление беше сам. Трябваше ли да го оставя необезпокоявано да се отдалечи, за да не събудя подозренията на ранчерото? Този въпрос бе много важен. Задържех ли лейтенанта, ранчерото можеше да ми се изплъзне, като бързо си плюеше на петите. Но оставех ли офицера спокойно да се отдалечи, тогава пленяването на ранчерото нямаше да ми донесе никаква полза. Затова се отказах да задържам когото и до било от двамата и оставих лейтенанта необезпокоявано да мине покрай нас.

До този момент не бях казал нищо на спътниците си.

Все пак те бяха разбрали, че се е случило нещо, за което сигурно щях да ги осведомя. И щом младият офицер изчезна от погледите ни, попитах полковника:

— Преди малко извърнахте глава. Защо?

— Сеньор, издаден съм — отвърна той.

— Този мним гаучо ви познава, нали?

— Да. Той е офицер, лейтенант на служба при Лопес.

— Преди време е бил в Буенос Айрес, а после, — както чух, — бил преминал на страната на Хордан. Така каза на ранчерото.

— Подслушахте ли ги?

— Да. Един от мъжете, който преди малко се мярна насам, е сержант. Той ви е познал и му е докладвал.

— Тогава тук сигурно се намират и други войници, а?

— Естествено. Двеста души, които са заели вече всички изходи. Но след броени минути в ранчото ще пристигнат още двеста войници.

— Demonio!⁶³ Че какво ще търсят тук толкова много войници?

— Изпращат ги на границата, и тъй като най-случайно сержантът ви е познал, бързо са ги извикали да ви заловят. Впрочем вече и бреговете на реката са заети от кавалеристи, за да ни пленят.

— Тогава изобщо не бива да се връщаме при парахода, което тъй и не възнамерявахме да правим, а ще трябва незабавно да се отправим към границата!

— И как ще го осъществите?

Той бе говорил бързо, но след въпроса ми взе да се почесва зад ухото и далеч по-бавно отвърна:

— Да, да, прав сте. Не помислих за това. Нали изходите са блокирани. Нима няма никакъв начин да се измъкнем?

— Ами! Ще има доста да почакаат, докато ни заловят. Вярно, че преди зазоряване не можем да направим кой знае колко много, защото нали трябва да виждаме срещу кого да се защитаваме. Но и не бива твърде да се бавим, понеже иначе ще извикат още военни части и бягството ни ще стане напълно невъзможно. И така, най-добре ще е да изчакаме настъпването на деня.

— Нима сте толкова сигурен, че после ще успеем?

— Така мисля. Ако не стане по един начин, ще се помъчим да го постигнем по друг.

— Но наистина ли смятате, че ще можем да се справим с четиристотин души? За това е необходима невероятна самоувереност.

— Имам я. Поне засега не виждам от какво да се боя. За вас най-важното е посланието ви успешно да стигне до своето предназначение. Надявам се, че негърът ще съумее да се добере до реката.

— Но как смятате на зазоряване да се измъкнем от обкръжението на толкова войници?

— Ще стане или съвсем открито, или пък тайно. Нека първо изчакаме развоя на събитията.

До този момент бях разговарял само с полковника. Ето че сега се намеси и капитан Търнърстик, който не владееше дотам испански, че да разбере думите, разменени между нас тъй бързо и припряно. Попита ме за какво става въпрос. След като му обясних, той гневно каза:

— Пак ли?! Защо тези мерзавци не ни оставят веднъж завинаги на мира! Та ние изобщо си нямаме никаква работа с тях и хич не искаме да ги знаем. Ако не ни пуснат да си вървим... е, ами тогава имам цели шепи патрони както за револверите, така и за пушката си, които успях да пренеса през реката невредими. Няма да допусна отново да ме пленят, а за разстрел изобщо да не говорим. Нямам никакво желание да ме съберат с всичките ми прадеди още тук, в тази равнина!

От своя страна неговият боцман любовно огледа огромните си юмруци и добави:

— Най-сетне като че ли ще ми се предостави дългоочакваната възможност да стисна за гърлото неколцина от тези човечета. Как се радвам само!

Ето че в този момент ранчерото излезе от къщата. Имаше намерение да дойде при нас, та по този начин да даде повод и на споменатия войник да се приближи до хамбара и добре да ни огледа. Почти в същия миг видяхме и този човек да се задава от един проход между кактусите.

Беше облечен като гаучо.

— Боцман — бързо прошепнах на Ларсен, — щом ви дам знак, незабавно ще сграбчите ранчерото, но така, че да няма никаква възможност да извика!

— Дадено, господине! — кимна великанът. Ето че ранчерото се озова при нас. Престори се, сякаш едва в този миг забелязва войника-гаучо и се обърна към него с думите:

— Какво искаш? Тези сеньори нямат нужда от нищо.

— Искях само да попитам дали да заведа коня им на паша в откритата равнина.

— Не — отговорих аз, — той ще остане при нас, където ще е на по-сигурно място.

— Че навън кой ще му стори нещо? Наоколо няма хищни животни.

— Но има хищни хора.

— Няма. Откакто се помним, тук не са се навъртали конекрадци. А дори и да се появи такъв тип, ние, гаучосите, толкова добре надзираваме животните, че той сигурно ще се върне с празни ръце.

— Ами ако самите вие сте хвърлили око на коня?

— Ние ли? — попита той провлачено с най-голямо учудване.

— Да, вие!

— Сеньор, та ние сме на служба при ранчерото, така че едва ли ще вземем да причиним някакво зло на гостите му! Впрочем ние сме почтени хора и никой от нас никога не е крал коне.

— Не ми се вярва. Сигурно страшно ви се иска да ни вземете единствения кон. Не е трудно човек да се досети.

— Много се лъжете!

— Та нали ме познавате и ви е известно, че никога не лъжа?

— Аз да ви познавам!? Никога през живота си не съм ви виждал.

— Прекрасно знаете, че не е така. Изпрати ви вашият лейтенант, нали?

— Какъв лейтенант? Кой е той?

— Гаучото, който беше тук само преди няколко минути. Той ви изпрати тук, за да се убедите дали действително съм онзи човек, за когото ме смятате.

— За пръв път го чувам!

— А нищо ли не знаете и за това, че само преди няколко дни се намирахте в главната квартира на Лопес Хордан?

— Нищо подобно!

— Видяхте ни, когато излизахме от къщата му и отивахме в дъсчената барака, където трябваше да пренощуваме.

— Не е вярно.

— Бяхте даже и сред хората, които ни заплашваха с разправа и отстъпиха само след заповед на придружаващия ни ротмистър, нали?

— Сеньор, и представа си нямам от всичко това!

— Наистина ли сте гаучо на служба при този ранчero?

— Да.

— Е, ами тогава няма защо да се боите да приемете поканата ни и да останете да пренощувате при нас в хамбара.

— С удоволствие! Но преди това трябва още веднъж да отида в корала.

— Не е нужно. Конете не могат да избягат от корала. Там са на съвсем сигурно място. И така, направо оставете при нас да ни правите компания.

— Но на вас може да ви е съвършено безразлично дали ще спя при вас, или другаде!

Човекът не носеше друго оръжие, освен своя нож. Не бе в състояние да ни окаже никаква съпротива. Около него и ранчерото спътниците ми бяха образували плътен кръг. Боцманът се бе изправил зад ранчерото, а аз пред войника.

— Защо ви е подобно доказателство? — попита мнимият гаучо. — Моят господар може веднага да ми стане свидетел.

— Да, сеньори, намеси се ранчерото. — Съвсем напразно подозирате този свестен гаучо.

— Подозренията ни са напълно основателни — отвърнах му аз. — Но не само него, ами и самия вас подозираме. Нима не чухте, че споменах за един лейтенант, който току-що също се мерна в ранчото, преоблечен като гаучо?

— Заблуждавате се страшно много.

— А дали беше заблуждение и целият разговор, който проведохте с него в голямата стая?

— Какъв разговор?

— Най-напред му казахте, че сте наредили на жена си да не напуска спалнята си, преди да сте ѝ разрешил, нали? Взехте тази предпазна мярка, за да не научи вашата кротка и добра жена какви низости ще бъдат извършени тук.

— Че какви ли ще са тези низости? Принуден съм да ви забраня подобни дрънканици! — избухна ранчерото.

— Я по-тихо, сеньор! Нима не е низост някой да изпрати собствените си гости на сигурна гибел?

— И кой е този някой?

— Вие!

— Не, не и пак не!

— Ами! Говорихте за някакъв сержант, за изпратени вестоносци, за двеста войници, заели тук всички изходи, както и за други двеста души, очаквани скоро да

дойдат, също и за ей този човек тук, който трябва да провери дали действително сме онези хора, така ревностно преследвани от Хордан! Ще продължите ли да отричате?

— Подслушахте ли ни? — смаяно попита той.

— Разбира се, и чух всяка една дума.

— Но това беше само шега. Тръгнете в която искате посока. Няма да видите и един-единствен войник!

— Благодаря! Така сам ще се напъхам право в ръцете им.

— Не, казах ви истината!

— Е, щом като толкова ни уверявате, че няма от какво да се боим, може да ви е съвършено безразлично, ако подканим и вас да прекарате цялата нощ в хамбара при нас.

— Няма как. Естествено, трябва да съм в жилището си.

— Но така събуждате нашите подозрения!

— Все ми е едно. Пуснете ме да си вървя!

Той се разгневи.

— Останете, де! — изсмях се в лицето му. — Нали лейтенантът ви каза, че сме истински дяволи. Но вие бяхте на мнение, че е лесно да бъдем заловени. Сега ще разберете, че той е имал право. Оставете при нас!

— Ами ако не искам? — изфуча той.

— Тогава ще ви принудим.

— Отивам си!

— Опитайте се!

Той се намери да си тръгне. Направих на боцмана уговорения знак и морякът така притисна с ръцете си гърдите и гърба му, че дъхът на ранчерото секна и той не успя да каже нито дума.

— Да го смачкам ли, сеньор? — попита ме великанът.

— Недей. Но ще се наложи да вържем ръцете и краката му.

Ларсен отпусна ранчерото на земята. Веднага се намери достатъчно ремъци, за да го вържем. Той отново бе в състояние да си поеме дъх, ала само боязливо простена, без да посмее да извика, понеже йербатерото допря острието на ножа си в гърдите му. Войникът проследи с поглед цялата сцена, без да помръдне от мястото си. Изглежда от уплаха изгуби способността да се движи.

— Но, сеньор! — възкликна той най-последно. — Какво правите? Та ранчерото изобщо не е ваш враг!

— Хайде де! Както той, така и вие сте наши врагове. Или ще отречете, че не сте гаучо, а войник?

— Пуснете ме да си вървя — каза той, без да отговори на въпроса ми. После понечи бързо да се отдалечи, обаче аз го задържах за ръката с думите:

— Почакайте малко, драги мой! Погледнете тези револвери! Направите ли само една крачка, без да съм ви разрешил, ще понижа главата ви с куршум! Не сме хора, с които можете да се шегувате!

Човекът се изплаши.

— Сеньор — каза той умолително, — какво можех да направя? Нима съм виновен? Не съм ли длъжен да се подчинявам на заповедите?

— Знам и тъкмо затова няма да ви сторим нищо лошо, макар че дойдохте при нас като шпионин. Ако отговорите на въпросите ми, без да ни излъжете, няма от какво да се боите. Дори ще ви позволя да се върнете. Но хвана ли ви в лъжа, с вас е свършено. Ще бъдете ли откровен?

— Да, сеньор!

Този човек не беше герой. Изпращането му при нас се дължеше не на някаква смелост, а само на обстоятелството, че ни познава. Погледът му неспокойно шареше между нас, като страхливо се спираше на оръжията ни.

— Тогава ми кажете къде се намира Лопес Хордан в момента! — подканих го аз.

— Все още е в главната си квартира.

— А майор Кадера?
— В Парана. Поел е командването над военните части, които претърсват корабите, за да ви открият.
— Колко души са се събрали в ранчото?
— Четиристотин.
— Кой ги командва?
— Един майор.
— С тях ли е и Антонио Гомара, предишният собственик на това ранчо?
— Да, взеха го като водач, понеже много добре познава тукашните местности.
Има чин старши лейтенант.
— Защо не е в ранчото?
— Защото отиде да доведе другите двеста души.
— Накъде бяхте тръгнали?
— През границата към Кориентес, за да вземем коне и да вербуваме войници.
— Което ще рече да крадете коне. Знам. Има ли наблизно и други военни части?
— Не.
— Но сигурно бързо могат да бъдат извикани някакви подкрепления, нали?
— Чак толкова бързо — не. Навярно биха дошли едва след няколко дни.
— Вашият майор при вас ли е вече, или тепърва го очаквате?
— Тук е. Намира се вдясно при изхода между двата корала.
— Как е разположил частите си?
— Пред всеки изход има по петдесет човека.
— Патрулират ли?
— Не, защото нали в такъв случай може би няма да са на мястото си тъкмо когато решите да си пробиеите път и да избягате.
— Много умно! Ами как ще бъдат разпределени останалите двеста души, които очаквате?
— Така, че пред всеки от проходите между четирите корала да има по сто войника.
— Глупава история, много глупава! По такъв начин няма да можем да си пробием път!
Последните думи казах с нотка на съжаление в гласа, дори с голяма загриженост. Човекът бързо се намеси:
— Много сте прав, сеньор. Невъзможно е да ни избягате!
— Наистина изглежда, че е така. Хм! Не можем да излезем срещу сто души.
— Не можете. А към всичко това се прибавя и едно друго обстоятелство, което не бива да забравяте. Щом се опитате да си пробиеите път през някой от проходите, майорът незабавно ще извика на помощ войниците, заели другите три изхода. И тогава ще се видите изправени срещу всичките четиристотин души.
— Ами! Едва ли ще прояви такава съобразителност!
— Напротив! Нали го чух какво каза.
— Едва ли ще е споделил планове си с вас, обикновения войник.
— Наистина не е. Но бях наблизно, докато даваше заповедите си на другите офицери, и аз ги чух.
— Това наистина е много лошо. Значи накъдето и да се опитаме да си пробием път, срещу нас винаги ще има четиристотин души! В такъв случай само за миг всички ще бъдем застреляни.
— Съвсем сигурно е, сеньор! Затова ви съветвам веднага да се предадете доброволно.
— Доброволно! — промърморих аз като се престорих, сякаш бях изпаднал в страшно лошо настроение. — Не си представях положението чак толкова лошо. Бях решил да браня кожата си.
С това мое поведение напълно ми се удаде да го заблудя. Този ахмак вземаше всичко за чиста монета и дори си въобразяваше, че може да ме поучава.

— Сеньор, това е най-умното и най-доброто, което мога да ви посъветвам — ми каза той, като изведнъж тонът му стана много доверителен. — Действително няма да успеете да се измъкнете, понеже сте обградени от всички страни и то толкова плътно, че и пиле не може да прехвъркне. И тъй, последвайте съвета ми! Мисля ви доброто, повярвайте ми! Иначе за вас няма спасение.

— Хм! Изглежда сте прав. Нищо неподозиращи сме попаднали в много коварна клопка. Но въпреки всичко никак не ми се ще да се предам без каквато и да било съпротива. Все пак трябва да има някакъв спасителен път. Ами ако останем най-спокойно ей на това място?

— Тогава ние ще дойдем тук.

— Ще застанем срещу четирите входа между коралите и ще ги отбраняваме.

— Но, моля ви, сеньор, че как ще стане тази работа? — засмя се добрият човечец с чувство на превъзходство.

— Много просто. Нали сме въоръжени!

— Ние също. През всеки вход ще навлязат по сто наши войници. А вие ще можете да им противопоставите едва по трима души. На вас действително не ви остава нищо друго, освен да се предадете.

— Искам да премисля още веднъж всичко.

— Направете го! Но навярно ще е напразно. Може би майорът ще ви даде кратък срок за размисъл. Да го попитам ли?

— Засега не. Та нали не сте при него?

— Ами изпратете ме да отида при нашите!

Изглежда много му се искаше колкото можеше по-скоро да се измъкне, макар държането ни към него съвсем не бе вече толкова заплашително, както преди малко. Винаги, когато лицето ми привидно придобиваше загрижено изражение, моите спътници също си придаваха вид на изплашени и отчаяни хора. Естествено те се преструваха също като мен. Онова, което този човек ми съобщи, не само не беше обезпокоително, а напротив — беше дори твърде успокоително за нас. Да се измъкнем от този капан ми се струваше вече доста лека работа. Въпреки това пак се обърнах към войника с много загрижен тон:

— Колкото и да си блъскам главата, не виждам никакъв изход. Вие направо ни надхитрихте!

— Нали? — засмя се той, изпаднал в добро настроение. — Да, ние знаем как се хвърля ласо и как се затяга примка!

— Ами толкова близо ли се намирахте с вашите хора?

— Да. Тъкмо бяхме на път за ранчото, където смятахме да пренощуваме. Бяхме изпратили напред нашите квартириери⁶⁴.

— Аха! Сред тях беше и сержантът, нали?

— Да. Естествено не тръгнаха във войнишките си униформи, понеже трябва да сме предпазливи.

— А защо са избрали точно това ранчо?

— Беше ни предложено от водача, който е запознат с него много добре, понеже доскоро е бил негов собственик.

— И сте подслонили конете си в коралите, което е съвсем естествено, нали?

— Не. Не сме толкова глупави. Вие сигурно щяхте да ги забележите.

— Че какво от това?

— Щяхте да разберете, че се приближават военни части и без съмнение щяхте да ни избягате. Ето защо оставихме конете извън коралите, които сега естествено са празни.

— Празни ли са? Че нали в тях се намират животните на ранчерото?

— Не, безшумно и тайно те бяха отведени другаде, за да направят място на нашите коне.

— Аха, тъй значи! Ами тогава можете да ги вкарате в коралите, понеже няма защо да се криете повече. Нали знаем, че се намирате тук и сте ни обградили?

— Едва ли ще постъпим така. Ами ако ви се удаде да си пробиеите път? Човек трябва всичко да предвиди. Нали сме войници!

— Какво искате да кажете?

— Ами в такъв случай няма да можем да ви преследваме, защото преди всеки от нас да успее да намери своя кон в корала, вие вече ще сте офейкали надалеч.

— Хм! И това е вярно. Едва сега разбирам колко умно майорът е скроил своя план. От мое име можете да му кажете, че го смятам за извънредно предвидлив човек!

— Благодаря! Нямам такова намерение! Не е необходимо да узнае колко дълго и какво съм дрънкал тук с вас.

— Пак сте прав! Но навярно все ще се намери някакво средство и начин да се защитим. Току-що ми хрумна нещо. Та нали имам заложници?

— Тъй значи! Да нямате предвид мен?

— Не. Нали ви обещах да ви пусна да си вървите?

— Заради мен майорът няма да ви пощади.

— И аз мисля така. Е, ако бяхте някой висш офицер! Но аз държа в ръцете си и други лица, с които вашият командир сигурно ще трябва да се съобразява. Ей сега ще ви го покажа.

— Да не би да имате предвид ранчерото? Майорът едва ли се интересува кой знае колко много от него.

— Тогава ще доведе другите. Нека междувременно продължи с въпросите си господин полковник Алсина, чието име сега спокойно мога да назова, понеже и бездруго сте го познали.

Несъмнено на полковника много му се искаше да научи колкото бе възможно повече за Хордан и неговите планове. Ето защо никак не беше трудно да се досетя, че имаше намерение да разпита този войник. И да не можеше да научи от него нещо много важно, все пак не беше изключено от отговорите и сведенията му да си направя някои заключения.

Запътих се към ранчото, и то към спалнята. Когато отворих вратата ѝ, вътре беше тъмно. Но слабата светлина от лампата в голямата стая бе достатъчна, за да ми покаже, че жената все още не спеше. Забелязах, че се движи. Щом видя някакъв непознат на прага, тя изплашено попита:

— Кой сте вие? Какво искате?

— Да ви заведа при вашия мъж.

— Веднага идвам!

— Вземете децата и няколко одеяла и елате в хамбара!

— Защо?

— Офицерите сигурно ще искат да имат цялата къща на разположение, така че за нас не остава място тук.

— Веднага идвам, сеньор.

Тя не ме смяташе за войник. Сигурно ме беше видяла при пристигането ми. Тъй като в момента вярваше, че действам по поръчение на военните, все още не бе възможно да знае, че войниците са наши противници. Явно мъжът ѝ не ѝ беше казал нищо.

В ранчо като това хората рядко се събличат при спане. Жената бе готова веднага да ме последва. Тя метна върху раменете си няколко одеяла и извика на децата да я последват. Излязохме навън.

Заведох я в хамбара, като вървах до нея така, че да не успее да забележи своя мъж, който все още лежеше на земята. В един от ъглите тя приготви постеля за себе си и за децата, а аз направих знак на един от йербатеросите да застане до вратата и да внимава никой от тях да не излезе навън. Направих знак и на индианеца да се приближи до мен и го попитах:

— Мислите ли, че и вие се намирате в опасност?

— Естествено. И аз, и майка ми. Щом съм тръгнал с вас...

— Хм! Но няма защо да се страхувате. Всъщност що за човек е вашият роднина, предишният собственик на това ранчо? Лош човек ли е?

— О, не. Само дето е много сериозен и затворен. Убиха един от братята му, когото той силно обичаше. Оттогава стана човекомразец.

— И привърженик на Хордан, така ли?

— Наистина не мога да ви кажа как е стигнал дотам. Никога не е бил привърженик на която и да било партия.

— Казахте, че е индианец, нали?

— Да, също като мен.

— Изглежда Хордан залъгва индианците с големи обещания за какви ли не облаги и свободи. И затова не е никак чудно, че сред тях има свои привърженици. Но все пак не е възможно този човек да е чак въодушевен от делото му.

— Нищо не се знае, след като са го направили старши лейтенант. Обикновено подобно нещо доста променя хората.

— Какъв е бил по-рано?

— Ловец на чинчила.

Чинчилата е южноамерикански гризач, който живее във високите Анди и се ловува при големи опасности заради скъпоценната му кожа. Щом ранчерото се бе занимавал с подобен лов, той сигурно притежаваше качества, достойни за признание и уважение.

— Ще поискам да ми го изпратят, за да преговарям с него — казах на индианеца.

— Предполагам, че ще изпълнят желанието ви, само че това няма да доведе до никъде.

— Знам, но имам нещо друго наум.

Отново се приближих до огъня, където полковникът все още разговаряше с войника. По довольния израз на лицето му си личеше, че въпросите му не са били съвсем безрезултатни. Когато се приближих, той ми направи място и каза:

— Сеньор, изглежда ще трябва да се предадем. Тези хора далеч ни превъзхождат по численост.

— Така е — кимнах аз, — и при това са взели такива изключително добри мерки, че никой не може да се измъкне, без да влезе в бой с тях.

— Какво ще правим тогава?

— Имате ли чак толкова голямо желание съвсем скоро да станете пленник на Хордан?

— Разбира се, не. Много ми се иска да защитавам кожата си. Но няма как. А и през ум не ми минава съвсем безсмислено и без изгледи за успех да се хвърля право в ръцете на смъртта.

— Аз също. Но открих едно средство, което ще ни помогне поне да предотвратим някое нападение и да спечелим време за водене на преговори. Ранчерото е наш пленник, а току-що доведох в хамбара жена му и децата му. Нападнат ли ни, незабавно ще разстреляме тези хора.

— Мътните го взели! Това е наистина много добро хрумване!

— Нали? Твърдо съм решил да ги убия веднага, щом неприятелят се опита да нахлуе тук през някой от четирите прохода или пък ако стреля по нас!

— Que desgracia! Какво нещастие! — простена ранчерото.

— Самият вие сте виновен за решението ми! — отвърнах му аз. — Ние бяхме ваши гости, а вие ни предадохте на враговете ни. Ето че сега животът ви виси на косъм. Ларсен, махнете го оттук, занесете го при жена му! Но и тя трябва да бъде вързана, за да не й хрумне глупавата мисъл да го развърже.

— Дадено, сеньор!

След тези думи боцманът-великан метна ранчерото на раменете си и го внесе в хамбара. А аз се обърнах към войника:

— Виждате на какво сме решени. Бъдете сигурен, че ще направим каквото казах.

— Сеньор, но това е убийство! — отговори той. — И така изобщо няма да подобрите положението си. Най-много да успеете с няколко часа да отложите развързката.

— Поне ще спечелим време.

— От което няма да имате никаква полза!

— Ще видим! Впрочем това не е единственото нещо, което ще направя. Готов съм да преговарям с майора и да чуя условията му.

— Да му го съобща ли?

— Да, моля ви. Но почакайте един момент! Искане ми се да ни изпрати своя водач, старши лейтенанта сеньор Гомара.

— Защо пък точно него?

— Защото е много добре запознат както с ранчото, така и с околностите му. Каквото той ни каже, ще има двойна стойност за нас.

— Признавам, че е така и ще предам желанието ви на майора.

— И освен това... Но по-добре е първо да разговарям с полковника.

След тези думи се обърнах към офицера, дръпнах го няколко крачки настрана и съвсем тихо му обясних как трябва да се държи. После се престорихме, че припряно разговаряме за нещо на полувисок глас, а най-накрая, макар приглушено и уж възбудено, но все пак така, че да може да го чуе войникът, полковникът каза:

— Няма да се съгласят!

— Едва ли ще имат друг избор!

— Не! Няма как да ги принудим.

— Тогава ще ги нападнем най-много един час след като парламентьорът им се върне при тях. Но не говорете толкова високо, защото този тип не бива нищо да чуе!

Пак поведохме разговора си съвсем тихо. После се престорих на ядосан и за да ме чуе войникът, казах по-високо:

— Изобщо не е трудно и опасно!

— Напротив! Могат да ни избият до крак!

— Да, но ако тези негодници са достатъчно внимателни. Но аз се обзалагам, че ще са изморени. Ще ги връхлетим мигновено и най-изненадващо.

— В каква посока ще нападнем?

— В южна, понеже натам се намира корабът, с който ще продължим по реката. Внезапно ще се втурнем между двата корала, където е изходът на юг. Само за минута ще си пробием път.

— Хм! Може би ще успеем.

— Във всички случаи ще успеем. Трябва да успеем. Но не говорете толкова високо! Този човек може да ни чуе и да ни предаде. Тогава за нас няма да има вече никакво спасение.

Още няколко минути си давахме вид, сякаш все още спорим и нещо доуточняваме, а после се върнахме при другите. По устните на войника играеше триумфална усмивка. Той бе напълно убеден, че е разкрил най-важната ни тайна. Начинът, по който бяхме осъществили хитро замисления си план, сигурно щеше да заблуди и някой по-умен човек. Разговорът ни бе проведен толкова естествено, че много трудно можеше да се прозрат намеренията ни да измамим противниците си.

— Споразумяхме се с този сеньор — казах на войника. — Той също се съгласи да преговаряме с вас. Нека майорът ни съобщи кого изобщо иска да плени.

— Всички, естествено, всички!

— Хайде, бе! При нас има и такива хора, с които той си няма никакво вземане-даване.

— Не знам. Това си е негова работа.

— Искане ми се да разбере размера на откупа.

— Няма да има такъв, понеже на майора е заповядано да предаде пленниците на Хордан.

— Ще видим. И така, кажете на майора, че искаме да ни изпрати като парламентьор сеньор Гомара!

— Ами ако не се съгласи и изпрати друг?

— В такъв случай ще задържим въпросния човек като пленник, като заложник. Само сеньор Гомара ще пуснем да се върне, защото той е приятел на нашия водач. Може би старши лейтенантът вече знае, че неговият роднина Гомес се намира тук.

— Сигурно още с пристигането си го е научил. Има ли да съобщавам и нещо друго?

— Да. Гомара да дойде сам, без каквито и да било придружители.

— Това се разбира от само себе си.

— Кажете им още, че ще завардим и четирите прохода между кактусовите плетища, водещи към ранчото и ще застреляме всеки, който дръзне да се приближи до нас. На времето от този миг до завършване на преговорите ни ще гледам като на примирие, а докато трае то, трябва да се въздържа от всякакви враждебни действия. Не спазвате ли примирието, незабавно ще разстреляме парламентьора. Хайде, вървете!

— Слава Богу! — възкликна той и облекчено въздъхна. — Най-сетне, най-сетне!

Когато се изгуби от очите ни, полковникът попита:

— Сеньор, изглежда имате някакъв план за бягство?

— И то великолепен план. Може би ще се измъкнем още по време на преговорите.

— Но това е невъзможно!

— Напротив, дори е твърде вероятно. Поне такива са намеренията ми.

— Обикновено между намерение и изпълнение има доста дълъг път.

— Но не и в този случай.

— Тъй! И в каква посока ще избягаме?

— На север.

— Но нали преди малко казахте, че ще ги нападнем през южния проход?

— Казах го, защото исках да заблудя войника. А така те ще изпратят повечето от хората си да заемат позиция откъм южната страна. Впрочем ще е цяла глупост да бягаме в тази посока, след като сме тръгнали за Кориентес, тоест — на север — и освен това изобщо не бива и да помисляме за връщане на парахода.

— Съвършено вярно! Но как ще се измъкнем?

— Ами просто ще си пробием път.

— Нали ще се пролее кръв!

— Не и в този случай.

— А-а, започвам да разбирам. Ще предприемете привидно нападение на юг, а после бързо ще се върнете на север, нали?

— Второто сигурно ще стане.

— Значи лъжлив трик! Смятате, че поставените откъм северната страна войници ще напуснат позициите си веднага, щом чуят изстрели от юг, а?

— Вероятно. После ще можем най-спокойно да си отидем. Ще минем между кактусовите плетища. Той се вцепени от смайване.

— Аха... тъй! Нима мислите, че този номер ще мине?

— Да. Ако майорът не промени досегашните си заповеди, сигурно ще успеем да офейкаме, и го много лесно.

— Нали ще стрелят по нас!

— Съмнявам се. Никой не стреля по нещо което нито вижда, нито чува.

— Сеньор, сеньор, не се залъгвайте, че тази работа е толкова лесна!

— Нямам навика да постъпвам така. Напротив, всичко си представям достатъчно трудно, за да не преживея по-късно разочарования. Чуйте какво ще ви кажа!

Придружавайки обясненията си със съответните жестове, аз продължих:

— Това имение образува голям четириъгълник, който от своя страна се състои от четири четириъгълника, в чиито център — там, където се събират ъглите им — е разположено ранчото. Тези четириъгълници са разделени помежду си от четири

прави пътеки, водещи към ранчото. Освен това те са обградени с кактусови плетове, които имат изходи както от вътрешната страна към ранчото, тъй и откъм външните им ъгли. Следователно тук при ранчото се събират четири изхода. Вътрешните граници на коралите имат по един-единствен изход в своите ъгли. Ето че майорът е завардил всички проходи и изходи. Навярно е поставил войници и по споменатите ъгли, понеже иначе можем да отворим намиращите се там врати и да избягаме. Но едва ли границите на коралите са под наблюдение по цялото си продължение. Сигурно има постове само по ъглите и пред входовете, а между тях няма никакви войници. Така че точно оттам трябва да се измъкнем.

— Но опитате ли се да пробиее дупка сред кактусите, ще оставите по тях цялата си кожа!

— С моето кожено облекло ли? Ще видите колко гладко ще мине всичко. Не предприемам подобно нещо за пръв път. Тихо, чувам стъпки.

Може да изглежда странно, че и през ум не ми мина да заемем изходите на проходите. Всъщност едва ли бе възможна по-голяма непредпазливост. Но аз бях твърдо убеден, че поне в момента нямаше опасност от нападение. А колко лесно можеха да ни врхлетят и да ни пометат! Необходимо бе само войниците тихо да се приближат и да се нахвърлят върху нас. Всяка съпротива от наша страна би била безболезнена. Ала вместо това с бавни крачки се зададе един-единствен човек. Той не носеше никакви оръжия, както бе естествено да се очаква от един парламентьор. Високото му кльощаво тяло беше облечено в най-обикновени дрехи на гаучо. Около широкополата му шапка бе препасана пъстра кърпа, чиито краища бяха здраво вързани под брадичката му. Чертите на много сериозното му, дори мрачно лице, бяха индиански. Пронизващият му поглед изглежда никога не можеше да бъде дружелюбен, обаче издаваше необикновена интелигентност и силна воля.

Щом водачът ни го видя, той бързо скочи на крака, приближи се до него, подаде му ръка и каза:

— Собрино, най-сетне дойде! Най-сетне те виждам! Е, сега всичко ще се оправи!

Мрачният човек му кимна и протичко му рече:

— Седни си на мястото! Защо се вълнуваш толкова?

— Че как да не се вълнувам?

— Съвсем е излишно! Всичко това теб не те засяга!

— Засяга ме, даже много, тъй както засяга и всеки един от спътниците ми. Щом веднъж съм тръгнал с тях!

— Ти нямаш нищо общо с тази работа, братовчеде. Никой няма да ти стори какво зло. Но другите са загубени.

— Те са мои приятели! Аз ги доведох тук!

— Тогава ще трябва даже да ти платят!

— Но това означава, че ги изпращам на гибел! А по време на памперото този сеньор спаси живота на майка ми!

— Много хубаво е постъпил. Тя сигурно му е благодарила!

— И в замяна на това той ще бъде пленен, така ли?

— Пленен? Ами! Ще трябва да умре.

— Собрино!

— Какво има толкова да се плашиш? Че какво страшно има в смъртта? Просто някои трябва да си отидат, дори и от ръката на убиец.

— Престани да мислиш все за брат си!

— Но не мога да не мисля за него. Мисля и то непрекъснато.

— Не му е тук място го.

— Мястото му е там, където съм и самият аз. А сега мълчи. Ти си в безопасност. После направо ще те взема със себе си.

— Ще дойда с теб само ако дойдат и другите.

— Тогава нищо не мога да променя. И тъй, остани си тук!

Той ни огледа всички по ред, а след това седна срещу мен и каза:

— По даденото ми описание предполагам, че вие сте немецът. Така ли е?

— Да, аз съм — отвърнах му.

— Както ми казаха, тук се чува вашата дума и затова се обръщам към вас. Какво имате да ми казвате?

— Най-напред и с по-голямо право ми се ще да попитам какво имате вие да ми казвате?

— От името на майора трябва да ви известя, че аз ще преговарям с вас, понеже така сте пожелали.

— Добре! Тогава нека най-напред уточним условията, при които е възможно провеждането на подобни преговори. Какво иска майорът? Всички безпрекословно да станем негови пленници, нали?

— Да, така е.

— Ами ако откажем?

— Ще бъдете застреляни.

— А какво ще стане с нас ако се предадем?

— Това ще реши Лопес Хордан.

— В такъв случай ще искаме поне някаква гаранция, че никой от нас няма да бъде убит.

— Майорът не може да ви я даде.

— Но, сеньор, нима не разбирате какво искате? Ние трябва да се предадем безусловно, без срещу това да получим каквото и да било — нито гаранции, нито някакво обещание, нито една успокоителна дума!

— Така е.

— Не можем да се съгласим с подобни условия.

— Е, добре! Тогава няма какво повече да си кажем и мога да си вървя.

— Искях само още да ви попитам какво престъпление сме извършили!

— Това не ме засяга. Сигурно го знаете по-добре от мен.

— Прямо самите нас беше извършено престъпление!

— Да не спорим! Изпълних поръчението си. Не желая да слушам нищо друго.

— Не можем да се предадем. Не забравяйте, че искахме да преговаряме и че все още не се намираме във властта ви!

— Тъй ли? Но да твърдите подобно нещо е лудост!

Въпреки неговата неотстъпчивост и рязкост аз запазих досегашното си поведение и с унил глас отговорих:

— Това е само ваше мнение, но не и мое.

— Всяка съпротива е безполезна!

— Може би изобщо няма да чакаме, докато ни се наложи да се съпротивляваме.

— Вече знам! — подигравателно се изсмя той. — Това ни е известно!

Несъмнено той беше научил, че се каним да си пробием път на юг. По израза на лицето му разбрах, че моят план вече носи плодове. Но именно заради това не проявих и следа от радост, а с такъв тон, сякаш сам не вярвах на собствените си думи, казах следното:

— Все пак не е невъзможно да си пробием път, макар да сме обградени от всички страни! И да ни нападнете, ние ще заемем, тук и четирите изхода, през които сте принудени да минете!

— Трима срещу сто? — изсмя се той.

— Да, но тези трима души разполагат с повече от двайсет изстрела!

— Ами! Даже с револвери не е възможно да се стреля двайсет пъти за една минута.

Той сбърчи чело, презрително ме изгледа, повдигна рамене и попита:

— Сеньор, ще ми разрешите ли да ви кажа нещо най-искрено, ама съвсем искрено?

— Разбира се!

— Искам да ви кажа, че сте голям глупак!

Това бе съвсем изненадваща откровеност. Всички мои спътници веднага отправиха погледи към мен. Изглежда мислеха, че гневно ще се нахвърля върху офицера. Но аз изобщо нямах подобно намерение. Даже трябваше да положа усилия да не избухна в смях. Никак не ми беше трудно да запазя спокойствие. И така, погледнах го в очите нито учудено, нито разгневено, и отвърнах:

— Не ви се сърдя за това, което казахте. Изглежда си мислите, че можете да говорите такива неща, защото сте парламентър и няма да посмеем да посегнем на вас, нали?

— Ами! И иначе нямаше да посмеете! — гордо извика той. — Не ме познавате. Вярно, че родителите ми са индианци, но също като вас съм се научил да чета и пиша. В планините съм търсил злато, ходил съм и на лов за чинчила, като съм преодолявал хиляди опасности. Кой от вас може да се похвали със същото? С никой от вас не бих си сменил мястото в живота! Ето, това исках да ви кажа!

Невижданото му самочувствие не успя да промени сериозното изражение на лицето ми. Лошо е човек да не знае какво и колко може, но пък още по-лошо е, ако значително надценява възможностите си. Ала нима някой би очаквал от един южноамерикански индианец да има вярна преценка за себе си и за своите способности?

Тъй като останах напълно сериозен, моите спътници също положиха усилия да последват примера ми. Само боцманът не успя да се сдържи и каза:

— Сеньор, я не разтегляй такива локуми, че ще залепнат по теб. В момента четенето и писането малко ме интересуват, ала ми се ще да се позанимая малко с теб самия.

Той се приближи до индианеца, бързо го сграбчи с десницата си за колана, вдигна го нагоре, завъртя го десетина пъти около главата си, а после го остави легнал на земята също като малко дете. След това се изправи до него, сложи ръце на кръста и каза:

— Тъй! Хайде сега, сеньор, направи същото!

Индианецът с мъка стана на крака, впери учуден поглед в лицето на голиата и съвсем слисан продума:

— Да, ама... ама... това не го мога!

— Е, ами тогава недей да имаш за себе си по-голямо мнение, отколкото справедливо ти се полага. Между нас има трима или четирима, които също могат да те въртят из въздуха като кукла. А освен това всеки от нас разполага и с други качества, знае и може какви ли не хватки и трикове, за които ти сигурно би казал пак същото: „Да, ама... ама... това не го мога!“ Радвай се, ако не ти покажем на какво сме способни!

Боцманът пак си седна на мястото и Гомара отново се настани на земята. Индианецът се опита да заличи впечатлението, направено му от огромната сила на фризицеа и се обърна към мен:

— Въпреки всичко тази физическа мощ с нищо няма да ви помогне. Че какво ли ще направи силата на някой исполин срещу куршума! А вие, сеньор, сте може би най-безопасният от всички. Изобщо не знам с какво основание ви представят като съвсем друг човек.

— Аха! Тъй ли правят?

— Да. Според всичко, което съм чувал за вас, хората трябва да треперят само от погледа ви. Притежавал сте проникателност и остър ум и сте можел веднага да прочетете мислите на всеки. Ала вие не сте човекът, който ще излезе да се бие срещу нас! На вас и през ум няма да ви мине да рискувате живота си, излагайки се на нашите куршуми. Сигурно ще се предадете.

— Естествено! Но много ми се иска да ми предложите по-изгодни условия.

— За самия себе си не можете да очаквате такива условия.

— А за моите спътници?

— Може би.

— Е, добре, тогава ще ви направя предложенията си. Въпреки всичко все още се надявам, че ще придобиете съвсем друго, по-добро мнение за моята личност. И така, настоявам моят водач и майка му да бъдат оставени на свобода, а ние ще се предадем...

— Добре.

— Ще предадем и оръжията си...

— Това е абсолютно необходимо.

— Но всичко друго, да речем парите си, ще задържим.

— И какво още? — попита той подигравателно.

— Също и конете. Естествено ще ни трябват за пътуването.

— Конете ли? Та вие имате само един!

— Тогава значи не знаете, че сме оставили конете си на парахода. Та нали точно заради тях трябва да се върнем при реката? Взехме само един заради майката на нашия водач, защото тя беше болна.

— Ах, тъй ли! Е, добре, ще докараме конете. Друго?

— Няма да ни връзвате. Ще ни обградите от всички страни така, че да нямаме възможност да избягаме.

— Свършихте ли вече?

— Да. Точно след половин час очаквам отговора ви — нито по-рано нито по-късно, в противен случай ще стреляме. Ще наредя незабавно да заемат изходите.

Направих знак на йербатеросите. Те веднага се отдалечиха заедно с боцмана и капитана, за да застанат по двама души на пост с пушка в ръка пред споменатите изходи. Докато траеше това, Гомара остана на мястото си, после със сериозно изражение кимна като на себе си, сложи ръка на рамото ми и каза:

— Сеньор, щеше да е по-добре, ако можехте да уредите цялата работа лично с майора, който е в състояние веднага да ви отговори на всички въпроси.

— И как ще стане това?

— Като ви заведе при него.

— Благодаря! Прекалено много искате от мен!

— Ще дойдете като парламентьор и следователно сте неприкосновен!

— Вече съм чувал подобни уверения! Неведнъж вашите хора са нарушавали обещанията си.

— Е, добре, тогава нека майорът дойде при вас.

— Може да го направи съвсем спокойно. Никой няма основание да се бои, че ще нарушим дадената дума.

— Давате ли ми честната си дума, че ще посрещнете майора като парламентьор и ще може да се върне винаги, когато пожелае?

— Давам я.

— А господин полковникът?

— Аз също — отговори офицерът.

— Ще му предам желанието ви.

— Чудесно! — съгласих се аз. — Но нямаме намерение да се срещаме с когото и да било друг. Или с майора, или с никого! Ясно ли е? Искаме веднага да получим определен отговор. А за да имате възможност да предадете на майора най-изчерпателно всичко, което видяхте и чухте при нас, ще ви дадем срок от един цял час. Ще стреляме по всеки, който дойде тук преди или след определеното време. А предприемете ли нападение, ще застреляме ранчерото заедно с цялото му семейство.

— Значи вече се разбрахме.

Той скръсти ръце на гърди, погледна ме някак много особено и добави:

— Сеньор, просто не мога иначе, непременно трябва да ви го кажа преди да съм си тръгнал. Не сте човекът, открил Америка. Действително са ме излъгали за качества ви. Наистина не сте способен да разделите слама на две магарета.

Индианецът се изсмя дрезгаво, обърна ми гръб и се отдалечи. Проследих го с поглед, докато тъмният проход го погълна, а после монахът ми каза:

— Вече неведнъж и дважд не мога да ви разбера, но винаги се е оказвало, че неразбираемостта за мен е било някаква много разумна стъпка от ваша страна. Но в този случай наистина ме объркахте. Защо понесохте толкова търпеливо грубостта на парламентъора им?

— За да го заблудя, което, както изглежда, напълно ми се удаде. Искан да ме смята за някой свит и смотан човек, както и стана. Искан да го убедя, че нямаме нито необходимия ум и разум, нито пък смелостта сами да се измъкнем оттук. Впрочем в момента нямам никакво време за дълги обяснения. Трябва да отида в корала.

— Какво ще правите там?

— По-късно ще ви кажа! Внимавайте тук всичко да остане в пълен порядък. Не допускайте да се приближи нито един човек, преди да е изминал уговореният час!

— Ами ако все пак някой се появи?

— Тогава стреляйте, точно както казах пред парламентъора!

Минах покрай хамбара и се отправих към портата, която водеше от ранчото към северния корал. Тя бе направена от много дебели дъски, които не можеха да бъдат строгани нито от кон, нито от бик. За да промъкна тялото си през нея, бе необходимо само да отместя встрани две от споменатите талпи. След това се озовах в корала.

Той беше празен. Луната все още не беше изгряла, но въпреки това виждах наоколо достатъчно добре. Всъщност предпазливостта ми повеляваше да претърся цялото място заедно с кактусовите плетища, обграждащи го от четирите страни, ала не разполагах с никакво време. А освен това бях убеден, че не се лъжех относно положението на нещата.

Бях застанал на входа, а зад гърба ми се намираше ранчото. Отдясно и отляво се проточваха двете странични огради на корала, а напърно точно пред мен минаваше четвъртата. Както споменах, тези огради представляваха високи кактусови плетове. В двата ъгъла, намиращи се косо пред мен, имаше подобни порти от дебели талпи също като онази, през която току-що бях преминал. Но там бяха поставени войници, за да не може никой да излезе през тях. Обаче точно пред мен бе средата на дългата кактусова ограда и именно там сигурно нямаше жив човек, и следователно тъкмо там трябваше да проправя път за бягство. И така, насочих се към въпросното място.

Земята беше изровена от животните и заглушаваше стъпките ми. Освен това коралът бе толкова просторен, че несъмнено и откъм двете му страни в тъмнината ничий поглед не можеше да проникне до мен.

Когато стигнах до плета, легнах на земята, за да се послушам внимателно. Наоколо нямаше жива душа.

Тогава започнах главната си работа — да изрежа „врата“ сред кактусите. Ако някой си мисли, че това е лесна работа, той страшно много се заблуждава. Преди всичко не биваше да правя дупка, понеже оттам като нищо можеше да мине някой и да я забележи, преди още да сме я използвали. Не, трябваше да изрежа „врата“, която щеше да остане затворена до мига на самото бягство. Това се прави по следния начин. Здравосрасналите и преплетени един с друг кактуси образуват една повече или по-малко висока и дебела стена. През цялата тази стена от горе до долу се прорязва много тесен отвор, съвсем ниско над земята се прави друг хоризонтален прорез, който е най-малкото двойно по-широк от първия. По този начин в оградата се появяват два процепа, образувачи прав ъгъл. И ето че „вратата“ е готова.

Отдолу и отляво тя е отделена от плета, но от дясната си страна е все още изцяло свързана с него. Благодарение на бодлите си отделните му части, като стебла, разклонения и листа, все още здраво се държат една за друга. И така, „вратата“ образува цялостна част от плета. А понеже той не е сух, а сочен и свеж, то тази „врата“ може да се движи насам-натам като на въображаеми панти.

Но колко неизказано трудно е да се направят описаните два прореза! Човек трябва да има превъзходен нож и за щастие моят леко закривен ловджийски нож бе

точно такъв. Въпреки всичко ако кактусите са сухи, задачата е непосилна. А в такъв случай се причинява и твърде силен шум, който може да те издаде. Ето защо се избират по възможност по-сочни и същевременно по-тънки места по кактусите. После обаче е необходимо да се предпазиш от бодлите, всеки от които, ако се забиеш в месото и се счупи, може да предизвика бавно загнояваща и много болезнена рана.

В случая коженото облекло предлага изключително голямо предимство. Закопчаваш дрехата си, вдигаш високо яката, нахлупваш шапката съвсем ниско над челото и издърпваш ръкавите така, че да скрият целите ти ръце. После лягаш на земята и се промъкваш напред, като се опитваш, повдигайки гърба си, да извиеш и смачкаш бодлите отдолу нагоре. Същевременно продължаваш работата си с ножа. И това трябва да става безшумно, за да не те открият! Ала опитът и предпазливостта и в този случай дават добри резултати. Но една такава „врата“ не бива да се отваря с ръце, които незабавно биха станали на решето от бодлите. Човек трябва да си послужи с пушката или с някакъв друг твърд предмет.

Докато свърша, измина доста повече от четвърт час. После се върнах при нашия огън, където заварих всичко в предишното положение.

— Е? — попита ме полковникът. — Страхувахме се за вас.

— Трудна работа е да прорежеш „врата“ сред кактусите.

— Та това е невъзможно! Че как ли сте го направили?

— Изрязах я с ножа в кактусовия плет.

— И при това през нощта! Ами как ли изглежда кожата ви?

— Както и преди. Но нека сега направим и последните си приготовления.

Хванах юздите на коня и след като излязох с него навън, го заведох в корала, където го вързах зад портата, за да ми бъде под ръка. Кой каквито дреболии имаше, ги взе със себе си. Вече бяхме готови за път и спокойно можехме да изчакаме идването на майора.

Точно след изтичането на определения час боцманът ни съобщи, че през прохода към нас се приближава някакъв човек. Осмината, застанали пред входовете, останаха по местата си. Аз седях край огъня заедно с другите.

Човекът, който идваше, бе може би на петдесет и няколко години и беше облечен във военна униформа, ала не носеше оръжие. След като се приближи, той спря пред нас, поклони се на полковника и — преструвайки се, че не забелязва останалите — му каза:

— Сеньор, пожелал сте да разговаряте с мен и аз сметнах, че учтивостта налага да изпълня желанието ви.

Ако очакваше някакъв отговор, той се видя излъган. Полковникът се престори, като че нито го е видял, нито го е чул. Само ми хвърли един многозначителен поглед, за да ми подсказва да говоря от негово име. Ето защо отвърнах:

— Много любезно от ваша страна, сеньор. Надявам се с вас да се разберем значително по-бързо, отколкото с някой от вашите хора.

При тези думи аз бавно се изправих на крака. Той ми хвърли един кажи-речи презрителен поглед и попита:

— Кой сте вие?

— Надявам се, че знаете.

— Възможно е. Но имам работа не с вас, а с вашия началник, сеньор полковника.

Поведението му имаше нужда от известно коригиране. Погрижих се за това, като му заявих:

— Изглежда се намирате в голямо заблуждение, сеньор. Аз не съм подчинен на господин полковника, а понастоящем съм предводител на този малък отряд.

Той презрително вдигна рамене.

— Не говоря с вас. Вие не сте офицер. Трябва да разговарям с полковника.

— Не можете да искате това от него, защото никой свестен офицер няма да започне преговори с един метежник, с бунтовник като вас. На мен като цивилно лице ми е по-лесно да го сторя, без да опетня честта си.

— Tormento! — избухна той. — Ако ме обиждате, ще наредя да ви пребият от бой!

— Засега няма как да го направите. Нали първо би трябвало да се намирам в ръцете ви?

— Съвсем скоро и това ще стане.

— Възможно е. Дори го смятам за твърде вероятно и ето защо пожелах да разговарям с вас.

— Вече ви заявих, че няма да говоря с вас!

— Тогава, сеньор, съвсем не разбирам защо и с каква цел сте си направил труда да дойдете при нас! Няма какво повече да си кажем!

Обърнах му гръб. Това го смути. Все пак не искаше да се върне без какъвто и да било резултат. Каза ми:

— Е, добре, ще преговарям с вас, сеньор. Моля, приближете се!

След тези думи аз пак се извърнах към него, с бавни крачки се приближих и седнах насреща му. Той почувства, че е изгубил първия си коз, а това никак не подобри настроението му. По лицето му си личеше, че ако му паднехме в ръцете, не можехме да се надяваме на милост.

— Какво правят онези там? — попита той, посочвайки към нашите постове.

— Ще застрелят всеки, който дръзне да се приближи без изричното ми разрешение.

— Ха! Спокойно можете да си приберете постовете! Няма никаква полза от тях. Навярно само след петнайсетина минути няма повече да се разпореждате тук.

— И аз самият съм убеден в това.

— Тогава не си играйте на войници! Нищо не разбирате от тази игра.

— Спестете си забележките! Може би съм по-добър войник от вас, макар войната и метежите да не са мой занаят! Не ме подценявайте! Някои майори щяха да направят по-добре, ако бяха станали дървари!

— Diabolo! Ще покажете ли най-сетне отровните си зъби, които Гомара не е успял да забележи? Е, нямам нищо против, ако разговорът ни стане малко по-оживен и по-темпераментен, отколкото беше в самото начало.

— Добре! Да започваме!

— Хубаво! Но преди това най-необходимият въпрос: при всички обстоятелства ли ще мога необезпокоявано да се върна при моите хора?

— Не при всички.

— Аха! И какви изключения имате предвид?

— Ако докато сте тук срещу нас се предприемат някакви враждебни действия, животът ви пет пари не струва!

— Не възнамеряваме нищо подобно.

— В такъв случай при нас ще сте на по-сигурно място, отколкото сред вашите офицери.

— В техните очи наистина сте проиграли живота си.

— И така да е. Вие знаете как стоят нещата при нас. Мислите ли, че нямаме никакви шансове да се спасим?

— Нямаме, в това съм напълно убеден, сеньор.

— Но ние можем да се защитаваме.

— Ами! С настъпването на деня ще виждаме всичко. Тогава ще направим просека в кактусовия плет и ще шурмуваме тази барака!

— Но и ние от наша страна можем да предприемем същото — а именно, да си пробием път между кактусите и да избягаем!

— Обаче нямаме коне!

— Затова пък толкоз по-лесно ще се изпокрием в храсталаците.

— Изобщо няма да ви позволим да стигнете до тях!

— Тогава я ми кажете, ако обичате, защо ще се решите да минете през кактусите едва след настъпването на деня?

— Ето едно доказателство, че не сте никакъв офицер и от тактика нищо не разбирате! Докато ние от отвъдната страна ще режем кактусите от вътрешната страна, вие ще ни посрещнете с куршумите си.

— Какъв късмет, че не ни е хрумнала мисълта да си пробием път сред кактусите!

— Хубавичко щяхме да ви посрещнем! Онези, които останеха пощадени от куршумите ни, щяха да бъдат повалени от нашите бола.

— Ужасно! Представете си го само, брат Иларио!

Тези иронични думи бяха адресирани към монаха, който с много сериозно изражение кимна, а майорът продължи:

— Вие изобщо нямате представа колко е трудно да се мине през кактусите! За тази цел са ви необходими брадви, секири и щанги. Ами шумът, който се вдига при прорязването на подобен плет?! Това прашене и този пукот! Незабавно щях да събера пред съответното място моите хиляди войници!

— Хиляда ли? — попитах аз. — Мислех, че са четиристотин!

— Заблуждавате се! Разполагам с хиляда. Както виждате, невъзможно е да ни се изплъзнете.

— Щом сме обградени от противник, който числено толкова ни превъзхожда, тогава наистина не може и да се мисли за спасение!

— Би било безумие. И така, предайте се безусловно. Предадете ли се без съпротива, ще направя каквото е по-силите ми, за да ви издействам някоя не толкова сурова присъда.

— А също и за спътниците ми, нали?

— Да.

— Ами водачът и неговата майка?

— Те са свободни. С тях си нямаме никаква работа.

— А ще можем ли да дойдем с вас като свободни хора, без да ни връзвате?

— Не, не мога да го позволя.

— Навярно ще се съгласим с останалите ви условия, ала с последното — едва ли.

— Няма как да се откажа от него. Ще ви дам още десет минути да размислите. Изминат ли и те, тогава край на всичко и аз като парламентър няма да имам повече никаква работа при вас.

— Е, добре! Елате да отидем в къщата.

— Че какво ще търся там?

— Ще видите, че умеем да се отнасяме към един парламентър с необходимата учтивост.

— Нямам нищо против. През целия ден съм пил само вода. Може би в ранчото има и нещо по-хубаво за пиене.

Боцманът развърза жената. Накарахме я заедно с нас и майора да влезе в голямата стая. Там тя заяви, че в ранчото имало вино и щяла да ни донесе. Майорът щял да получи също хляб и месо. Тя се отдалечи, а аз почаках докато донесе нещата, и ги остави на масата. След като офицерът седна да яде и пие, му казах:

— Междувременно се нахранете. Сега ще се върна при моите хора. Значи ни давате десет минути, нали?

— Да, от този момент нататък.

— Ще проведем съвещание в хамбара.

— Защо не на открито, край огъня?

— Искате от поведението ни да отгатнете кой от нас е за и кой — против вашите условия, и после ще се отнесете толкова по-строго към онези, които са били против!

— Вие сте извънредно предпазлив! Но... нали не замисляте някакво предателство спрямо мен?

— И през ум не ни минава!

— Значи мога да си отида, когато пожелаея?

— Веднага, щом поискате.

— Добре! Тогава съвещавайте се! Но аз още веднъж ви напомням, че бягството е невъзможно.

Оставих го да се храни и излязох навън.

И без да казвам нещо на спътниците си, те знаеха, че решителният миг е настъпил. Докато все още бях в стаята, те се бяха промъкнали към входа на корала и вече бяха развързали коня. Очаквах ме там с моите пушки, които нямаше как да взема със себе си в жилището на ранчерото.

— Изчезваме ли? — попита полковникът.

— Да — отговорих му. — Бързо и безшумно! Но преди това от вътрешната страна така ще наредим дъските, че майорът да не успее веднага да разбере откъде сме се измъкнали.

Така и направихме, а после поехме по нашия път. Аз водех коня, понеже с мен той беше най-спокоен. Щом стигнахме плета, с цевта на пушката си отместих „вратата“ в кактусите и се измъкнах навън. Никакво човешко същество не се виждаше, нито се чуваше. Другите ме последваха. После колкото можехме по-тихо закрачихме направо през полята. Държах дланта си върху ноздрите на жребца, защото не биваше да пръхти, а камо ли да изцвили. Спрях едва на около шестстотин крачки от кактусовия плет.

— Какво ще правим тук? — попита полковникът — Защо не продължим?

— Пеша ли? За да открият следите ни на зазоряване и да ни догонят? Не, трябва да намерим коне.

— А-а! Но откъде ще ги вземем?

— От войниците.

— Ще крадем ли?

— Да. При тези обстоятелства не го смятам за грях, още повече като съм напълно убеден, че никой от тези хора не е заплатил най-почтено коня си.

— Но, сеньор, нали щом ви забележат, ще ви заловят, или пък ще открият нас?

— Няма да стане нито едното, нито другото!

— Ами как ще я подхванете тази работа да отмъкнете десет коня?

— Ще зависи единствено от обстоятелствата.

— Хм! Държете се като професионален конекрадец!

— Така и трябва, щом искате да крадем коне. Нека с мен дойде само сеньор Маури시오 Монтесо. Няма да вземаме с нас пушките си, понеже ми се струва, че ще имаме нужда единствено от ножовете. Другите ще останат да чакат тук завръщането ни.

— Ще крадем коне! — засмя се тихо под нос йербатерото. — Става страшно интересно! Идвам с голямо удоволствие.

Запромъквахме се заедно обратно към кактусовия плет, обаче се отклонихме надясно, където предполагах, че се намират войниците. Скоро доловихме пръхтенето на коне.

— А сега залегнете на земята — прошепнах на йербатерото. — И пълзете точно подир мен, ала тихо съвсем тихо!

— Ще успеем ли да вземем коне? — попита ме той, обзет от напрежение.

— Разбира се! И то най-хубавите, каквито има. Но аз искам и нещо повече, много повече.

— Да отвлечем?

— Да. Един човек!

— Да не сте луд?

— Ни най-малко. Но говорете по-тихо! Иначе ще ми се изплъзне плячката.

— Така само ще ни провалите кражбата на коне, а и съвсем ненужно ще се изложим на голяма опасност.

— Разбера ли, че нещата отиват натам, веднага ще се откажа от този план.

— И на кого сте хвърлили око?

— Че на кого друг, освен на сеньор старши лейтенанта Антонио Гомара?

— Защо точно на него?

— За да го накажа за неговата надменност и защото той много добре познава тукашните местности. Гомара е водач на тези хора. Принудя ли го да язди с нас, те няма да са в състояние да ни преследват, докато неговите способности ще са ни от голяма полза.

— Това е умен ход!

— Нали? Но трябва да побързаме. Вече изминаха повече от десет минути, откакто оставих майора. Той сигурно все още седи, нищо неподозиращ, пред трапезата с месо и вино. Ала щом забележи, че сме изчезнали, ще вдигне голям шум. Хайде да продължим!

Разстоянието, което ни се налагаше да изминем, съвсем не беше голямо. Само след някоя и друга минута видяхме пред нас силуетите на пасящи коне. Най-близкостоящият бе най-много на десетина-дванайсет крачки от нас.

— Чакайте ме тук! — прошепнах на йербатерото. — Не се отдалечавайте от това място, преди да съм се върнал!

Там, където има пасящи коне, трябва да се намира и някой пастир, пазач или пост. Налагаше се да го обезвредим. Бавно продължих да пълзя напред, докато най-сетне се озовах сред конете. И тогава зад две стоящи едно до друго животни забелязах изправени не един, а двама пазачи! Глупава история. Дали трябваше, или по-скоро дали можех да се заема сам с двама души? Разбира се, че можех, обаче докато се справех с първия и се нахвърлех върху другия, той можеше да се развика за помощ. Въпреки всичко се промъкнах още по-наблизо. Двамата разговаряха. Съвсем ясно чувах както гласовете, така и думите им. И ето че кажи-речи щях да извикам от радост, щом по единия от гласовете разпознах старши лейтенанта.

Бях се подготвил да го търся дълго и при големи опасности, а ето че изведнъж той се изправяше пред мен! Нямахме как едновременно да сграбча и двамата. Трябваше да се съобразя с обстоятелството, че Гомара навярно беше наминал тук само за някоя и друга минута да нагледа конете и после пак щеше да се върне при хората си. Ето защо пропълзях още малко към тях и се притаих във високата трева. След като чаках около пет минути, изведнъж откъм ранчото се разнесоха силни викове:

— Насам, насам, всички насам! Негодниците са изчезнали! Скрили са се някъде. Насам, насам!

Беше майорът. Някъде зад мен в посока на кактусовия плет се чува един през друг викащи гласове, както и бързи, припрени стъпки. Индианецът пред мен, старши лейтенантът, веднага тръгна обратно. Той се забърза към ранчото и следователно трябваше да мине покрай мен. И ето че вече бе на метър от мен!

Не ме видя. Когато се нахрани да ме подмине, сграбчих го за крака. Гомара падна на земята, а аз веднага се озовах върху него и го стиснах за гърлото. Беше ми в ръцете. После метнах тялото му на лявото си рамо и закрачих право към пазача на конете. Този човек не ми създаваше никакво безпокойство, още повече като разчитах на това, че щеше да примре от уплаха. Щом ме видя да се задавам с моя товар, той ме попита:

— Какъв е този шум в ранчото?

— Майорът вика хората — отговорих му.

— Защо?

— После ще ти обясня. Къде са останалите коне?

— Малко по-нататък, зад ъгъла на корала.

— Колко пазачи има при тях?

— Само един, както и тук.

Този човек ми отговаряше превъзходно. Но изглежда вече го обзеха подозрения, защото добави:

— Ами това какво е? Какво носиш? Та това е човек! Ти кой си?

— Немецът, когото искате да заловите, а този тук е старши лейтенант Гомара, когото залових, вместо да стане обратното. Съобщи го на майора, след като се напиш! Ще вземем и няколко коня. Лека нощ!

Ударих го с юмрук в слепоочието и той рухна на земята, без да се беше и опитал да избяга.

— Сеньор Монтесо! — извиках доста силно, понеже вече не беше нужно да съм чак толкова предпазлив.

— Какво? — попита той.

— Бързо доведете другите! Тук има колкото щеш коне и то от хубави по-хубави.

Той се затича и съвсем скоро доведе спътниците ни. Едва ли мога да опиша смайването им.

— За Бога, що за непредпазливост! — обади се полковникът. — Толкова близо до ранчото, където са неприятелите ни!

— Но сега те са вътре в къщата и я претърсват.

— Ами кой лежи там на земята?

— Пазачът и старши лейтенантът, когото ще вземем с нас. Но стига сте ме разпитвали, а побързайте да се махнем оттук! Нека всеки си избере по един кон. Всички са все още оседлани.

— По един кон ли? Щом нещата стоят така, тогава нека всеки хване за юздите толкова животни, колкото може да води. После продължаваме.

Както нареди полковникът, така и постъпихме. Всички коне бяха завързани с ласо за забито в земята колче. Трябваше само да изтръгнем колчето и ето че веднага разполагахме с кон, ласо, седло, юзда и оглавник. Доходна работа! Всеки от нас грабна каквото успя да докопа. След това се метнахме на конете. Вдигнах изпадналия в безсъзнание старши лейтенант до мен върху седлото и потеглихме. След няколко минути, когато се измъкнахме от опасната близост на ранчото, спряхме съвсем за малко да вържем пленника, та да не ни създава главоболия, щом дойде в съзнание.

— А сега накъде? — попита полковникът.

— На първо време на североизток — отвърна йербатерото. — Тъй като е тъмно, налага се да яздим бавно, за да можем най-напред успешно да се измъкнем от бластистите местности край Парана. Скоро луната ще изгрее, а това ще улесни пътуването ни.

Той имаше право. След половин час луната се появи на небето, което бе вече толкова чисто и безоблачно, че човек би сметнал за невъзможно тук да е връхлитала буря като преживяната преди малко. Но тя се беше оказала много „мокър“ памперо, чиято ярост бе набързо преминала.

Продължихме в галоп през равнината все в североизточна посока. От време на време ни се изпречваше някое тясно поточе, което пресичахме с лекота. Не ни беше трудно да откриваме заблатените места, понеже там растителността рязко се отличава от тревата в саваната дори и на лунна светлина. Така яздихме час, два, че даже и по-дълго.

Моят пленник обаче не се бе помръднал. Достраша ме за него. Дали не го бях удушил? Съвсем не бях имал подобно намерение и това щеше да ми тежи на съвестта цял живот. Повдигнах го и се взрях в очите му. Бяха затворени. Не можех повече да понасям неизвестността. Накарах другите да спрат и слязох от коня. Сложихме Гомара на тревата и развързахме ремъка на краката му. И изведнъж той отвори очи, мигновено скочи на крака и ни дръпна страхотно конско евангелие. Всички се разсмяхме. Оставих го да си излее целия гняв и тогава му казах:

— Не бях виждал досега някой тъй бързо да се връща към живот! Мислех ви за мъртъв, сеньор! Защо изобщо не се помръдвахте?

— Че можех ли?

— Но имахте възможност да говорите.

— Само за да ви кажа какъв отвратителен тип сте, така ли? За това и сега имам време! Де да не бях вързан!

— Да, тогава пак щяхте да кажете, че са ви разправяли какви ли не врили-некипели за мен, че съм бил глупак и че не съм имал никакво чувство за чест. Но аз си мълчах именно защото съм по-умен от вас, и именно защото имам чувство за чест временно преглътнах вашите обиди. Знаех, че ще дойде миг като този, когато ще се видите принуден да се срамувате от мен. Но нищо лошо няма да ви се случи. Харесвате ми.

— И всъщност какво възнамерявате да правите с мен?

— Ще станете наш водач.

— Покорно благодаря! Никой не става насила водач!

— Става, и то как.

— Много ми се ще да го видя! Ами ако ви поведат в погрешна посока?

— Тогава ще ви застреляме. Впрочем не е толкова лесно да бъдем заблудени. Не сме къртици, които съумяват да се оправят само под земята. Убеден съм, че съвсем скоро ще ви хареса при нас.

— А пък аз ви казвам, че ще се опитам в най-скоро време да ви избягам!

— Ами опитайте се, де! Но сега-засега няма да ви се удаде. Ще ви вържем върху коня.

Така и стана. Вързахме му краката за подкоремния ремък на коня и тикнахме поводите в стегнатите му с въже ръце. Така продължихме да яздим, докато най-сетне всички почувствахме остра нужда от почивка след голямата умора и напрежението на изминалия ден. В една падина наред равнината видяхме храсталаци. Там слязохме от седлата. Вързахме животните за забити в земята колчета. После легнахме да спим. Един от нас трябваше да остане на пост и особено да бди над Гомара. Наоколо нямаше нито нещо за ядене, нито за пиене. Но това не интересуваше никого. Всички желаеха само да си починат.

Заставахме на пост в този ред, както и бяхме налягали. Аз бях пръв и понеже исках Гомара да е близо до мен, го накарах да легне в края на редицата от спящи хора — там, където крачех нагоре-надолу.

Луната бе застанала високо над главите ни и хвърляше магическата си светлина над равнината. От близките локви, напълнени с вода от памперото, силно квакаха жаби и това беше единственият шум над потъналата в дълбока тишина „кампо“.

За да не събудят стъпките ми моите спящи спътници, аз седнах за известно време на земята, присвих колене, подпрях лакти на тях, а после и глава върху дланите си. За какво си мисли човек в такива часове ли? Кой знае! Кой може после точно да каже? Може би си мисли за много неща, а може би и за нищо определено. Често душата ти се намира в някакъв особен сумрак. Дълго време седях така, докато изненадващо чух тихо изречената дума:

— Сеньор!

Беше Гомара.

— Какво искате? — попитах го.

— Ще ми кажете ли най-искрено нещо?

— Разбира се, стига да го знам.

— Споменахте, че съм ви харесвал. Това не беше ли някаква ирония, просто подигравка?

— Не, сеньор, бях съвсем искрен, когато ви казах, че ми харесвате.

— Е, само не мислете, че съм се вдетинил. Но понякога се случва дори и най-суровият човек да се разчувства и именно в един такъв момент ми се иска да ви попитам защо ви харесвам. Моля ви, сеньор, бъдете тъй добър да ми отговорите!

Колко се различаваше сегашното му поведение от преди! Гласът му звучеше кажи-речи разнежено. Изглежда наистина бе така, както казваше — той се беше разчувствал. И аз самият не знам защо този човек ми бе направил по-дълбоко впечатление, което не беше лошо, а добро. Навярно Антонио Гомара беше преживял

нещо, което го бе накарало да се затвори в себе си. И ето че външността и обноските му бяха груби, ала зад тях навярно се криеше добро сърце. Не можех да различавам лицето му, но с голяма сигурност ми се струваше, че върху него се бе изписал меланхоличен израз — израз, който би ми бил симпатичен. Ето защо му отговорих с дружелюбен тон:

— Ще ви кажа Прав ли съм като предполагам, че по-рано не сте бил този мрачен и озлобен човек, който сте днес?

— Да, напълно сте прав, сеньор. Аз бях весел и жизнерадостен.

— Някакво тъжно събитие ли предизвика тази промяна?

— Разбира се.

— Мога ли да узная какво е било то?

— Нямам навик да говоря за това.

— Но нали когато на човек нещо му тежи на душата, той не може да се освободи от този товар, ако мълчешком го влачи със себе си, без да се довери на нито едно състрадателно сърце?

— Възможно е и да сте прав! Но, сеньор, я ми намерете някое наистина искрено състрадателно сърце! Няма такъв човек по света!

— О, има! Изглежда сте станал човекомразец. Но не забравяйте, че редом със злите съществуват и далеч повече добросърдечни хора!

— Изобщо няма да го оспорвам, ала каква ми е ползата да говоря за минали неща, които не могат да се върнат и променят?

— Споделената мъка е половин мъка. Нали знаете тази стара поговорка?

— Но също така е вярно и като казват, че споделената мъка е двойна мъка. А какво ще спечеля, ако действително намеря някой човек, който искрено ми съчувства? Би ли могъл да ми помогне при моето отмъщение? Би ли могъл да ми доведе човека, когото от години безуспешно търся, за да накажа? Не, сигурно не! И така, не виждам защо трябва да говоря за неща, които просто вече не могат да бъдат променени.

— Щом не желаете, наистина не мога да ви принудя, ала все пак подозирам какво толкова ви е огорчило и озлобило.

— Вие ли? Един чужденец?

— Да. Не е ли убийството на брат ви?

— Сеньор, какво знаете за моя брат Хуан? — изненадано попита той.

— Ами вашият роднина, водачът ни, ми каза, че е бил убит.

— Този бърбивец! Кой му е разрешил да говори за моите лични работи?!

— Не му се сърдете! Ако не го беше направил, навярно нямаше да сте вече жив. Вашето държане към мен бе такова и всъщност ме обидихте толкова тежко, че щях да ви отвърна не с думи, а съвсем иначе, ако предварително братовчед ви не ме беше осведомил за съдбата ви.

— Хайде де! Нали бях парламентър!

— Като такъв би трябвало да сте двойно по-учтив и по-предпазлив. Но вие не бяхте нито едното, нито другото, както сигурно и сам ще признаете. Животът ви висеше на косъм. Но аз вече бях чул, че след убийството на вашия брат съвсем сте се променил. А който взема толкова надълбоко смъртта на някой свой близък роднина, несъмнено е свестен човек. Ето ви причината да изпитвам към вас съчувствие, което току-що пожелахте някак си да ви обясня.

— Това било, значи!

Той млъкна за минута-две и аз не наруших мълчанието му. Ако желаше да разговаря с мен на тази тема, то това щеше да стане доброволно. Не след дълго той ме попита:

— Моят братовчед каза ли ви всичко, което му е известно?

— Не знам доколко е осведомен. Каза ми само, че брат ви е бил убит.

— Е, той и не знае нещо повече. И с него не съм споделял никакви подробности. Беше безсмислено.

— Тогава едва ли мога да си въобразявам, че с мен, чужденеца, ще спделите повече неща.

— А може би е тъкмо обратното, сеньор!

— Ще се радвам, ако проявите доверие към мен.

— Точно там е работата, сеньор! Във вас имам доверие. Вярно, че сте мой неприятел, а аз — ваш пленник — и не знам каква съдба сте ми отредил. Но във вас има нещо, което просто не позволява в мен да се породят нито страх, нито истинска непримирима вражда. Сега разбирам, че страшно много съм се излъгал във вас. По време на ездата ни дотук слушах разговорите ви и вече знам що за човек сте. Единствено на вас се дължи, че малкият ви отряд успя да избяга. И като си помисля само как ме заловихте, започва да ми се струва, че можете да постигнете всичко, каквото пожелаете. Пак от разговорите ви научих, че няма да останете по тези места, ами се каните да се отправите към Чако. Наистина ли имате подобно намерение?

— Разбира се!

— И след това ще тръгнете дори и към планините?

— Може би ще ги прехвърля, за да стигна до Перу.

— Хм! Последното обстоятелство е причината да си отворя устата. Може би случайността ще ви помогне да откриете дирята, която досега напразно търся. Кръвта на брат ми крещи до небето за отмъщение. Ден и нощ чувствам и чувам този вик в сърцето и душата си, но въпреки всичко до ден днешен усилията ми не се увенчаха с успех. Но ако вие стигнете до онези места, имам смътното чувство, че въпросната следа едва ли ще се изплъзне от околото ви.

— Не надценявайте толкова възможностите ми! Колко е стара тази диря?

— Вярно, че е отпреди много години, ала все пак има една определена точка, от която тя започва и откъдето много пъти съм се опитвал да я проследя, но винаги съм я губил още почти в самото ѝ начало. Ако можех да ви заведа до това място, вие може би... но не, изобщо не е в човешките възможности!

— Кое?

— Ами някой, пък колкото и да е умен и проникателен, да успее да издири убиеца, ако след толкова дълги години го заведат на мястото където е било извършено престъплението.

— Наистина е кажи-речи немислимо.

— Да, така е, още повече ако въпросното място се намира в страшна пустош, където само след няколко дни бурите заличават всякаква следа.

— Там ли е погребан брат ви?

— Да.

— И гробът му е единствената опорна точка, с която разполагате за откриването на убиеца?

— Не. За щастие и бутилката е все още тук.

— Каква бутилка?

— Бутилката с шнурове, закопана там на времето от убиеца.

— Шнурове ли? Да нямате предвид кипута, перуанските документи, представляващи шнурове с навързани по тях възли? В такъв случай не бива да премълчавате пред мен нищо. Трябва да ми разкажете какво се е случило!

Неволно се сетих за сендадора, към когото още от по-рано в мен се бяха породили подозрения. В момента той притежаваше само старите скици на двата плана. За кипутата не бе споменал пред йербатерото нито дума. Несъмнено ги беше скрил, за да не попаднат в ръцете на някой човек, който би могъл да ги разчете и после да потърси и открие мястото, където са закопани съкровищата. Ами ако са същите кипута, споменати преди малко от Гомара?! Бях изненадан от току-що чутото и навярно затова съм изговорил последните си думи по-припряно и по-бързо от обикновено. Индианецът ме попита:

— Какво ви стана? Изглеждате съвсем слисан, сеньор!

— Ами защото споменахте за кипута, от които се интересувам извънредно много.

— Да не би да можете да разчитате такива шнуrowe?

— Хм! Чел съм няколко книги, които се занимават с разгадаването на кипута. Горe-долу съм запознат и със съответния език, но въпреки това се съмнявам, че ще ми се удаде да разчета подобни шнуrowe.

— Трудно ли е?

— Много. Обаче голямо улеснение е, ако се знае за какво изобщо става дума в кипутата. При това условие може би и за мен ще е възможно да ги разгадая поне на отделни места.

— Де да знаех за какво се отнасят тези шнуrowe!

— Може би е възможно да се отгатне? Имат ли някаква връзка с убийството на брат ви?

— Естествено, сеньор!

— Е, ами разкажете ми тогава как е станало това престъпление! Може би ще намеря някаква връзка между него и съдържанието на загадъчните шнуrowe. Къде бе извършено убийството?

— Горe в дивата Пампа де Салинас в боливийските Анди. Познавате ли тези планини?

— За пръв път идвам в Южна Америка и все още не съм бил в Андите. Но съм чел за Пампа де Салинас. Тамошните местности наистина ли са толкова печални, както ги описват?

— Изключително много. Там можете да пътувате с дни, без да срещнете нито едно дърво и нито един храст, а само тук-там по някое сололюбиво растение. И аз никога не бих се изкачил горe, ако не бях подмамен от ловната си страст. Просто трябваше да минем оттам, ако искахме да стигнем до районите, където чинчилата се въди в изобилие.

— Има ли там някакво солено езеро?

— И то доста голямо. Покрива цялото дъно на една обширна и усамотена долина. Казват, че по-рано, преди идването на белите в страната, по бреговете на това солено езеро е имало няколко процъфтяващи селища, които са били разрушени по време на войната. Сега от тях не е останала и следа.

— Може би развалините са потънали в езерото, както се случва, особено във вулканични райони.

— Там наистина навсякъде има вулкани.

— Или по-рано езерото е било по-малко, а после водата му се е покачила и ги е заляла. Има ли езерото притоци?

— Да, няколко. Но са малки и къси.

— Чувал съм, че е покрито с твърда кора и сол.

— Така е. Тя е толкова здрава и дебела, че човек може да ходи по нея, а даже и да язди. Често съм го правил. По време на дъждовния период притоците прииждат и значително повдигат кората от сол. Тогава тя плува на повърхността, напуква се и на места толкова омеква, че човек не бива да рискува да стъпва на нея.

— Значи наистина е възможно водата на езерото да се е покачила и сега то да е значително по-голямо от преди!

— Как така?

— Притоците му непрекъснато увеличават количеството вода и понеже повърхността му е покрита с кора от сол, която задържа слънчевите лъчи, не е възможно да се изпарява толкова вода, колкото се влива в него. Следователно може да се предположи, че макар и бавно езерото непрекъснато става все по-голямо и ето как е погълнало развалините на селищата, разположени някога по бреговете му. Значи там, високо горe, загубихте брат си? Вероятно е станало по време на някой лов, а?

— Да. Канехме се да се изкачим до местата, където се въдят много чинчили и тъкмо бяхме стигнали до Пампа де Салинас.

— Сами ли бяхте с вашия брат?

— Не. Само двама души не бива да рискуват да тръгнат из онези райони. Бяхме осмина — все опитни и смели катерачи и ловци из Андите. Пренощувахме край езерото, като се топлехме на малък огън, трудно поддържан със сухи сололюбиви растения. На сутринта се приготвихме пак да продължим пътуването си. Но мулето на брат ми се беше загубило и трябваше да се потърси. Искрахме да му помогнем, ала той каза, че нямало нужда. Понеже ни очакваше продължителна езда, брат ми предложи да не губим време, а бавно да поемем на път. Щял да ни догони.

— По онези места не се ли срещат диви животни?

— Поне няма хищни, опасни зверове. Може да минат и години, преди някой ягуар да се обърка и да попадне там. Тези животни много добре знаят, че горе ги чака глад, защото лешоядите незабавно изяждат всяка мърша.

— Но сигурно там могат да се срещнат хора, на които човек не бива да се доверява, нали?

— И това не става толкова лесно и често. Горе има един проход, водещ през Андите, но той се намира много високо и преминаването през него е изключително трудно.

Който иска да го използва, трябва да е голям смелчага и да използва най-удобното годишно време, понеже ще му се наложи да минава през долини, които обикновено са непроходими от огромните снежни преспи. Най-много някой храбър златотърсач да дръзне да поеме нагоре, но и той може да издържи там само някоя и друга седмица.

— А-а, тъй си и мислех!

Тези думи ми се изплъзнаха неволно, понеже в същия миг нямаше как да не се сетя за умиращия чичо в ранчото на Бюргли.

— Какво си помислихте? — любопитно попита Гомара.

— Срещнах един златотърсач, който е бил горе.

— Съвсем сам ли? Наистина? Би трябвало да го познавам. Има само двама души, които са дръзвали без спътници да изкачат планините, а именно аз и един стар гамбусино от немски произход.

— Знаете ли името му?

— Не. Просто го наричаха „гамбусино“. Но на мен ми е известно, че имаше роднини в Банда ориентал. Ако не се лъжа, нейде близо до Мерседес.

— Вярно е. Аз го познавам.

— Каква случайност! А знаете ли къде е в момента?

— Той е мъртъв. Бях при него в последния му час в едно ранчо.

— Мъртъв! Да умре в легло, вместо като истински гамбусино да изчезне нейде в планините! Мир на праха му! Той бе винаги мълчалив и самовглъбен. Човек трудно можеше да го накара да проговори. Изглежда нещо му тежеше на сърцето. Не знаете ли нещо за това?

Отвърнах му уклончиво. Умиращият ми беше признал, че е видял как един човек, сендадорът... убива друг. Убиецът го принудил да му се закълне, че никога няма да го издаде. Умиращият беше разказал съвсем същото на монаха. Сигурен бях, че убитият е братът на Гомара, а убиецът е самият сендадор. И така, отговорих му следното:

— Защо мислите, че ще вземе да се довери на мен, след като не е споделил нищо с други хора, които е познавал далеч по-добре?

— Ами може би самият вие сте имали някакъв специален интерес да научите нещо повече по този въпрос, нали?

— Възможно е. А този гамбусино знаеше ли, че брат ви е убит?

— Не. Не съм му споменавал нищо, понеже изобщо с никого не съм говорил за това. Впрочем аз го срещнах напълно случайно и бяхме заедно не повече от четири часа. Той ми даде да разбере, че предпочита да остане сам. Тъй като и аз имах абсолютно същото желание, ние разменихме няколко въпроса и отговора, припряно се сбогувахме и побързахме да се разделим. Повече нито го чух, нито го видях.

— Значи той е бил единственият човек, когото сте срещал когато и да било високо в планините?

— Естествено. С изключение на ловците на чинчили той поне бе единственият, за когото може да се каже, че се е изкачил там с почетни намерения.

— Значи има и хора, за които не може да се твърди същото, а?

— Да. Това са негодници, които се представят за ариероси и лъжат пътниците, че точно там горе имало удобен проход, водещ отвъд Андите. На тези пътници винаги им се случва някакво нещастие. Изчезват безследно. А водачите им, ариеросите, винаги имат късмета да се върнат. Брат ми попаднал в ръцете именно на такъв човек.

— Цялата работа малко ме съмнява — нали и той е бил запознат с това положение на нещата не по-зле от вас? Сигурно е нямало да се довери на такъв човек.

— Разбира се, че не го е направил, ала онзи просто го е нападнал и убил.

— Откъде знаете как е станало престъплението? Щом е бил убит, той не е могъл нищо да ви каже.

— Все още беше жив. Убиецът го помислил за мъртъв и го зарязал.

— И вие го намерихте в това състояние?

— Да, сеньор. И до ден днешен сърцето ми се разтреперва, щом само си помисля за онези мигове. Оставихме го назад, за да потърси мулето си и продължихме да яздим нагоре. След езерото планинската пътека се вие между скалите от една площадка до друга, образувайки тесни серпентини. Приближиш ли се до ръба на някоя от тези площадки, можеш добре да огледаш намиращата се под теб.

Яздехме много бавно, за да може брат ми по-скоро да ни догони. След известно време се срещнахме с някакъв ариеро, който се спускаше от планините съвсем сам. Това не можеше да не ни направи впечатление, още повече, че водеше две мулета.

— Значи е превел някой пътник през планините и се е връщал сам, понеже отвъд Андите не е намерил човек, когото да придружава по обратния път.

— И той така каза.

— Значи сте разговарял с него?

— Не, аз не. Разговаряли бяха моите спътници. Случайно точно тогава бях отклонил мулето си малко встрани, за да видя отвисоко дали брат ми се задава. Когато отново се присъединих към другите, ариерото си беше вече тръгнал.

— Попитали ли са го за името му?

— Да. Казал им е някакво име, ала след като разпитвах къде ли не, се убедих, че е било фалшиво, понеже никога не е имало водач през Андите с такова име.

— Но ако вашите някогашни спътници го срещнат сега, навярно ще го разпознаят, а?

— Несъмнено, но тях просто вече ги няма. Неколцина загинаха при злополука в планините. Един отиде в Бразилия и повече не се върна, а пък останалите намериха смъртта си по време на размириците в тази страна.

— Тогава наистина сте предоставен сам на себе си без никакви други опорни точки освен местопрестъплението, което ви е известно, и... бутилката, за която споменахте. Как стоят нещата с нея?

— Нека ви разкажа всичко! Когато спряхме, беше вече пладно. Искяхме да изчакаме, докато брат ми се присъедини към нас. Но чакането ни бе напразно. Хвана ме страх, понеже след всичко разказано ми от моите спътници за ариерото, този човек ми се струваше много подозрителен. И така, взех един от моите другари и поех обратно. Дните бяха къси и вечерта вече наближаваше, когато стигнах до последната площадка в скалите, издигаща се над самото езеро. И там до самия ръб на площадката видях моя брат да лежи на земята. Кървава диря по скалата показваше, че се е влачил дотам. Сkochихме от седлата и се завтекохме към него. Той не помръдваше.

— Но е бил само в безсъзнание, нали?

Гомара не отговори. Едва след по-продължително мълчание ми каза:

— Да ви описвам ли чувствата, които изпитвах, които изпитвам и до ден днешен, щом помисля за онези мигове? Не! Може да ме разбере само човекът, комуто се е случило същото!

— Мога да си го представя.

— Не, и да си го представите не можете! Моят брат бе моето второ „аз“ и ми беше скъп като живота. Това ви казва всичко. Имах чувството сякаш изстрелът бе улучил собствените ми гърди. Куршумът го бе пронизал близо до сърцето и беше излязъл откъм гърба. Хвърлих се върху него и неудържимо заридях. Но ето че той отвори очи и ме погледна. Беше още жив. Положих огромни усилия да се овладеем и да се успокоя. Зададох му няколко въпроса и доближих ухо до устните му, за да чуя неговите тихи отговори, които той едва бе в състояние да промълви. После умря.

— Надявам се да е успял да ви съобщи достатъчно неща, тъй че знаете как е било извършено престъплението.

— Предостатъчно! Струваше ми се като че животът му не искаше да го напусне, преди да ми разкрие всичко.

— Ариерото ли е убиецът?

— Да, разбира се! А това пъклено дело е извършено несъмнено за да не бъде разкрита някаква тайна. Брат ми намерил мулето си много късно. Поел подир нас. Когато изкачил първата височина, видял до скалата да стоят две мулета. Наблизо бил коленичил някакъв мъж, който се канел да зарови една бутилка. След като заобиколил скалата, брат ми неочаквано се озовал току зад него и му подвикинал. Човекът се стреснал, светкавично се изправил и изплашено втренчил поглед в него. Но после грабнал пушката си, мигновено се прицелил и стрелял в брат ми, преди той да успее да се защити. Хуан паднал от седлото и изгубил съзнание. Когато се съвзел и се огледал, видял, че е сам. Мулето му било изчезнало, а дупката, която убиецът изкопал, за да скрие бутилката, зеела празна. Брат ми събрал всичките си сили и допълзъл до самия ръб на скалата, като се надявал нейде да зърне ариерото.

— И успял ли е?

— Да. Убиецът бил коленичил долу край езерото и копаел друга дупка до самата скала. При него имало три мулета. В резултат на голямото пренапрежение Хуан отново изгубил съзнание. Съвзел се едва когато бях вече при него. След като ми прошепна всичко това, той издъхна.

— Значи ариерото го сметнал за мъртъв, нали?

— Да, и напълно го обрал. Не намерих у него какъвто и да било предмет.

— Можа ли да ви опише мястото край езерото, където ариерото е изкопал втората дупка?

— Да, и аз добре го запомних.

— И после какво направихте? Не тръгнахте ли да гоните убиеца?

— Беше станало вече твърде късно, защото се свечери. В нощната тъма нямаше как да различа каквато и да било диря. Изкопахме в мрака гроб за мъртвеца, за да не разкъсат кондорите трупа му. На зазоряване го погребяхме, прочетохме край зейналата яма Отче наш и Аве Мария, след това я заринахме и отгоре направихме кръст от камъни. После се разделихме.

— Защо? Сигурно щяхте да имате нужда от един спътник!

— Но още по-наложително беше той да уведоми останалите за случилото се и да им каже, че съм тръгнал да преследвам убиеца. А имах и... една друга причина да не го взема със себе си. Не беше трудно да се досетя, че в онази бутилка се крие някаква тайна. Не исках никой друг да я научи.

— Но нали той беше вече чул за бутилката?

— Не. Брат ми едва-едва бе в състояние да шепти, тъй че самият аз с мъка разбрах думите му. А и не споделих с моя спътник всичко, което ми каза Хуан.

— Може би сте постъпил разумно, а може би и не. Значи още на разсъмване веднага се заехте с преследването, така ли?

— Не веднага. Щом моят другар си тръгна, аз първо слязох при езерото и отидох до мястото, където ариерото бе копал повторно. През нощта се беше извил силен вятър, но въпреки това открих дупката, понеже от ръба на скалата много точно бях запомнил местоположението ѝ. Разкопах я и намерих бутилката. Но в нея имаше само шнурове с възли по тях.

— Нима не знаехте значението на шнуровите, не знаехте ли, че всъщност са стари документи?

— Тогава все още и представа си няхах. Но след като разпитах, разбрах всичко и се зарадвах, че не ги унищожих.

— И ги взехте със себе си, нали?

— О, не. Не съм толкова глупав. Отново зарових бутилката с цялото ѝ съдържание точно така, както си беше, за да не разбере убиецът, че тайната му е разкрита.

— Значи сте вярвал, че той ще се върне?

— Естествено! Подобно нещо не се заравя в земята, за да се скрие веднъж завинаги. Впрочем той често е бил там.

— Сигурен ли сте?

— Да. Бях оставил за себе си един определен знак, по който винаги, когато отново посещавах мястото, забелязах, че и онзи мерзавец е идвал. И всеки път разравях дупката, за да подновя моя знак.

— Но иначе не сте успял да откриете никаква друга следа от него, така ли?

— Не.

— Хм! Надявам се, че сте се осведомили подробно в най-близките селища.

— Повече от подробно. Проведах какви ли не най-педантични издирвания, цели месеци останах в онези околности и търсих, и питах, но все напразно!

— Ами не помислихте ли някой път да покажете съдържанието на бутилката някому, който може да разчита кипута?

— Да, ала не намерих човек, който да владее това умение. Но понеже срещнах вас, ми се ще...

Той млъкна, като че бе казал вече твърде много.

— Какво? — попитах го.

— Невъзможно е! Та аз съм ваш пленник, ваш враг и предполагам, че много-много няма да се церемоните с мен и ще ми теглите куршума.

— Тук се лъжете много, драги. Ако имахме намерение да не се церемоним много с вас, нямаше да ви влачим толкова надалеч, а отдавна щяхме да ви разстреляме.

— Но какво ще правите с мен?

— Струва ми се, че скоро ще се разбере. Вероятно ще ви пуснем да си вървите.

— Сеньор, ако говорите сериозно, то аз имам само едно желание — да ми разрешите да яздя заедно с вас, за да ви заведа до Пампа де Салинас. Нали се канехте да отидете в планините?

— Но не и да се изкачвам до това място!

— А може би и за вас ще си заслужава труда да стигнете до езерото и да огледате бутилката.

— Не е изключено. Впрочем от петнайсетина минути кажи-речи съм решил да отида до соленото езеро. Даже ми се струва, че ще успея да открия убиеца.

— ¡Cielos! Де да беше възможно!

— Защо да не е? Но по-късно вие сте станал ранчеро. Отказахте ли се от ловджийския живот?

— Да. Поне временно се чувствах изморен от това вечно скитане, още повече, че няхах никакъв успех в издирването на убиеца. Дълги месеци се крих в околностите на езерото, за да го издебна. Мислех си, че все пак някой път най-сетне трябва да ми падне в ръцете. Навсякъде и постоянно ме заплашваха опасности, страдах от глад, жажда и студ... но всичко бе напразно. Той не идваше и не идваше. Ако някой път се

отдалечах след завръщането си забелязвах, че убиецът е посещавал мястото. Този човек има невероятен късмет!

— Може би става въпрос за нещо повече от късмет!

— Само късмет е, и то невиджан, невероятен късмет! Случвало ми се е предишният ден да проверявам скривалището и като съм се връщал след два-три дни, съм забелязвал, че той пак е идвал. Нима това не е късмет?

— Мисля, че по-скоро е резултат от неговата хитрост и предпазливост. Във всеки случай той е не само изключително съобразителен и изпечен негодник, но е и отличен познавач на онези места, както и на живота в планините.

— Възможно е и да сте прав, ала на мен ми се струва като че всеки път пада от облаците и после пак тъй внезапно се изпарява във въздуха. С абсолютна сигурност съм забелязвал, че е бил при скривалището, но не съм откривал каквато и да било следа от него.

— Това е само едно доказателство, което подкрепя мнението ми. Той е извънредно опитен и предпазлив човек.

— Да, сигурно по нищо не отстъпва на Херонимо Сабуко.

— Кой е той?

— Никога ли не сте чувал това име? Човекът, който се казва така, е най-големият познавач на Андите. Като водач е несравним и по тази причина го наричат Ел сендадор.

— Вие виждал ли сте го вече?

— Колкото и да е странно, все още не съм.

— Той минава ли често през онази местност?

— Минава и оттам, но е навсякъде. Казват, че мястото, където винаги се връщал, било в Гран Чако. Наистина ли нищо не знаете за този човек?

— Чувал съм за сендадора.

— Много често ще слушате разкази за неговата безумна смелост, както и за несравнимото му познаване на планината. Казват, че е дръзнал да прехвърля Андите даже и през зимата.

— Сигурно е измислица!

— Според хорските приказки и това може да се очаква от него. Ако искате да прехвърлите Андите, ви съветвам да наемете него и никой друг.

— Действително имам такова намерение.

— Наистина ли? Тогава десеторно повече ми се иска да ви придружа до соленото езеро. Помислете си дали желанието ми не може да бъде изпълнено!

— Едва ли! Вие сте привърженик на Лопес и следователно сте мой противник.

— Ами! Какво ли ме засяга Лопес Хордан? Не можех повече да издържам в това спокойно ранчо. Искаше ми се пак да отида в планините и отново да се опитам да заловя убиеца. Ето защо използвах първия удобен случай да продам ранчото. Получените пари занесох в главния град на провинцията Ентре Риос — Консепсион дел Уругуай, за да ги вложа там на сигурно място. После реших да се отправя към Андите. Пътем бях спрял от хората на Хордан, които ме наеха да ги заведа до Кориентес. Приех предложението им, понеже ми обещаха добри пари и в добавка получих офицерски чин. Това е всичко.

— Но се държахте като заклет хорданист!

— Беше само привидно — нали щом се събереш с вълци, трябва да виеш.

— Хм! Кой ли може да ви има доверие!

— Сеньор, не ви лъжа!

— Добре, иска ми се да ви вярвам.

— Даже ще ви дам едно повече от явно доказателство, че сега вие сте за мен къде-къде по-важен от Лопес Хордан.

— Тъй ли? И как ще го докажете?

— Като предам в ръцете ви вашите противници, които искат да ви унищожат.

— И как ще стане тази работа?

— Като ги подмамим сред блатата на Еспиниля, граничната река между Ентре Риос и Кориентес.

— Хм! Съвсем сигурно е, че ни преследват. Но ние имаме значителна преднина.

— Хич не го вярвайте, сеньор! Те са близо по петите ни!

— Сега, през нощта, когато не могат да виждат следите ни?

— Няма нужда от следи. Нали знаят, че искате да прехвърлите границата и просто яздат в тази посока. А ако с настъпването на деня се разпръснат наляво и надясно, няма начин да не се натъкнат на нашата диря.

— Прав сте. Затова сме принудени отново да поемем на път колкото е възможно по-скоро.

— Да. А после ще се насочим право към блатата и хорданистите несъмнено ще ни последват.

— За да ни заловят поставени натясно сред тях!

— О, не! Твърде добре познавам всички пътища и тайни пътеки, за да се заблудим, или пък да не можем да се измъкнем оттам. Аз пък ще ви изведа от блатата.

— Хм! Не проумявате ли, че нито мога, нито имам право да проявявам подобно доверие към вас?

— Можете, можете, и аз ви моля да ми имате доверие!

— Твърде много искате от мен! Ами ако ни подлъжете в някаква клопка? Все още ни най-малко не сте ми доказал, че действително тайно в сърцето си не сте привърженик на Хордан.

— Нали ви казах, че всичко стана случайно и че единствено личната изгода ме накара да се присъединя към тези хора?

— И сега се каните вече да ги напуснете? Не разбирате ли, че всъщност ще извършите предателство спрямо досегашните си другари? А може ли човек да има доверие в един предател?

Едва след по-продължително мълчание той ми отговори:

— Прав сте, сеньор, макар думите ви никак да не са ласкави за мен. Твърде сте безпощаден. Но строго погледнато самият Хордан също е предател и не бива да се учудва, ако пожъне това, което е посял. Докато бях при него, служих вярно на делото му. Сега съм го напуснал и се чувствам освободен от всякакви задължения. Паметта на моя брат ми е далеч по-скъпа от каквото и да било съобразяване с някакъв си метежник, чиито офицер бях само формално и при когото строго погледнато си припечелвах само надниците. Струва ми се вече можете да ми имате доверие макар и заради това, че се намирам във властта ви. И ръцете, и краката ми са вързани. Щом забележите, че не играя честна игра, можете незабавно да ме убие.

— Само се пита дали ще имаме време и възможност да ви накажем, след като веднъж попаднем в капана.

— С всички възможни клетви ви уверявам, че съм искрен! Не забравяйте, че искам да ви заведа при соленото езеро! Действително не рискувате абсолютно нищо, ако ми повярвате. Ще ми се доверите ли, сеньор?

— Е, ще ви призная, че не говорех това, което мислех. Само исках да чуя какво ще ми отвърнете. А ето как ще отговоря на последния ви въпрос.

Наведох се над него и развързах стягащите го ремъци. След като свърших тази работа, той скочи на крака, протегна се и попита:

— Вие ме развързахте? Това означава ли, че съм свободен, сеньор?

— Че какво друго?

— Ами ако избягам?

— То няма да е бягство, понеже само пленникът може да избяга. А вие вече не сте такъв. Впрочем аз съм напълно убеден, че ще останете при мен, сеньор Гомара.

— Да, да, убеждението ви е напълно оправдано. Няма да се отделя нито крачка от вас. Благодаря ви, сърдечно ви благодаря за доверието, сеньор!

Преизпълнен от радост, той ми стисна ръцете и добави:

— Какво ли ще кажат спящите хора, след като се събудят и видят, че сте ме освободили?

Той има възможност веднага да чуе мнението на един от тях. Полковникът лежеше от другата му страна и се събуди от движенията му. Това бе добре дошло, понеже тъкмо той бе наред да застане на пост. Моето време беше изтекло. И така, офицерът стана, направи крачка към нас и учудено попита:

— Какво е това? Пленникът е свободен! Сеньор, полудяхте ли?

— Ни най-малко — отвърнах му. — Приятелите не бива да се измъчват, а този човек мина на наша страна и е готов да предаде в ръцете ни досегашните си другари.

— Diabolo! И вие му вярвате?

— Напълно.

— Познавам ви като човек, който много добре знае какво иска и какво върши. Така че не мога да имам нищо против, щом сте решил да освободите пленника. Но как ли ще удържи на думата си?

— Ще я удържа, макар и да е трудно — отвърна Гомара. — Ала щеше да е лесно, детински лесно, ако бяхме двойно повече хора, за да можем да хванем противника си от две страни като в клещи.

— Хм! И къде ще стане това?

— Знаете ли, че на места граничната река е заобиколена от опасни блатата?

— Разбира се, че знам. Блатата са нанесени много точно върху нашите карти. Но никак не ми се ще да поемам риска да навляза между тях. За да се осмели човек на такава стъпка, би трябвало да е запознат с тях с най-големи подробности.

— Аз съм запознат. Както вече споменах, хорданиетите са по петите ни. Навлезем ли с конете сред блатата, те ще ни последват. Аз ще ви заведа до едно място, откъдето могат да минат един до друг най-много двама конници. Озовем ли се веднъж от другата страна, ще е необходимо само да спрем и да се обърнем. Неколцина от нас ще са достатъчни да държат в шах цялата колона на неприятеля, тъй като той няма да има възможност да разгърне редиците си.

— Но в такъв случай те просто ще обърнат конете си и ще се оттеглят.

— Точно поради тази причина ми се искаше да бяхме по-многобройни.

— Е, мисля, че всеки от нас като нищо може да се разправи с неколцина от тях — отвърнах му аз.

— С удоволствие ви вярвам, сеньор, понеже вече го доказахте. Ала това не е достатъчно. Вярно, че не всички войници ще тръгнат да ни преследват, защото откъгнахме доста от конете им, но все пак ще са неколкостотин срещу шепа хора. А не забравяйте, че и най-големият герой е безпомощен срещу куршума на най-големия страхливец!

— Правилно! Планът ви би бил много добър. Какъв номер само, ако можехме да заловим тази значителна войска част, след като на нея не й се удаде да задържи нас, малцината! Но за съжаление ще се видим принудени да се откажем от него, понеже сме малко на брой.

— Хм! — замислено промърмори полковникът. — Щом така стоят нещата, все пак можем да намерим изход. Само не знам дали имам право да говоря напълно откровено.

— Че защо не?

— Защото само допреди броени минути този предприемчив сеньор Гомара беше наш враг. Човек едва ли може да поеме отговорността да му гласуваме пълно доверие.

— Аз я поемам!

— Нека тогава, ако се заблуждавате, всички последици останат за ваша сметка!

— Спокойно ще ги посрещна. Току-що споменахте, че имате някакъв план, някаква идея, нали?

— Да, Тръгнал съм за провинция Корйентес, за да организирам оттам нападение срещу Лопес Хордан. Там ме очакват. Изпратих няколко офицери, които са свършили вече добра работа. Засега те охраняват границата, където на определено разстояние един от друг са поставени въоръжени отряди. За съжаление на първо време — това е само пехота, понеже ни липсват коне. Хордан се оказа достатъчно хитър още от самото начало на метежа си да закупи или да заповяда да откраднат всички коне наоколо. Затова се зарадвах толкова много, че успяхме да сложим ръка на доста голям брой от тези извънредно необходими животни.

— Що се отнася до това — обади се Гомара, — ние много скоро ще имаме неколкостотин коне, стига да разполагаме с необходимите за тях ездаци.

— Ами аз мога да ги осигуря, като извикам някои от споменатите отряди.

— Дали ще е възможно?

— Несъмнено, стига само да намеря доверен пратеник, или още по-добре ако можех аз самият да отида, което обаче е невъзможно, защото не знам пътя.

— Сеньор, аз ще ви водя!

— Вие — мен? А кой ще води останалите?

— Пак аз. Те ще яздат заедно с нас до блатата. Там ще ви превода през онова място, където пътят представлява тесен „мост“ от твърда земя, водещ между дълбоките и опасни мочурища, широк не повече от метър-метър и половина. Оставите ли тази пътека зад гърба си, ще достигнете безопасния бряг на реката, където ще имате възможност да заемете позиция и да посрещнете неприятеля, който ще е безпомощен срещу вас, понеже кавалеристите ще могат да напредват само двама по двама. След това ние двамата без бавене се прехвърляме отвъд границата, за да доведем войниците, с които ще нападнем врага в гръб. Тогава той ще е принуден да се предаде безусловно, освен ако не желае да бъде унищожен.

— Отличен план! — обади се полковникът, въодушевен от предложението на Гомара. — Стига само... стига само да се увенчае с успех.

— Ако своевременно заведем вашите войници до определеното място, сигурно ще успее.

— Надявам се да ни се удаде.

— Да, но само ако не губим нито минута и незабавно тръгнем на път. Не бива да допускаме преследвачите да се приближат твърде много до нас, понеже ще ни е необходимо известно време, докато съберем и доведем отрядите.

— Съвършено вярно. Но ще можете ли да намерите пътя и в тъмнината?

— Не по-зле, отколкото посред бял ден. Впрочем и луната свети, макар и слабо.

— И... можем ли да разчитаме на вас?

— Сеньор, ако искате, пак ме вържете. Нямам оръжия. Всеки миг можете да ме застреляте и аз няма как да се защита.

— Вярно е! Но така ще постъпим и в случай, че ни дадете повод дори за най-малкото подозрение. Какво ще кажете, сеньор?

Понеже въпросът му бе отправен към мен, аз отговорих:

— Напълно съм съгласен и не се съмнявам, че Гомара не таи нечисти намерения.

— Е, тогава ще трябва да разбуним спящите хора. Няма как. Нека по-късно си доспят.

Отначало спътниците ни се понамръщиха, че ги будим, но след като чуха за какво начинание става дума, незабавно изявиха съгласието си. Всички с радост бяха готови да скроят такъв номер на врага. Метнахме се на седлата. Всеки хвана поводите на своите коне и отново продължихме в галоп през равнината. От време на време минавахме между храсти, а често и под короните на големи дървета.

Яздех начело заедно с Гомара. Макар да му имах пълно доверие, смятах, че все пак няма да е излишно да бъда докрай предпазлив. Ръката ми бе близо до дръжката на револвера, за да изпратя веднага един куршум на водача в случай, че се опита да ни измами. Ала той нямаше подобно намерение. Напротив, оказа се, че ни е напълно предан.

Призори стигнахме до някаква гора. Но тя беше рядка. Дърветата растяха толкова далеч едно от друго, че изобщо не ни пречеха да препускаме в галоп. Не си давахме никакъв труд да прикриваме следите си и дори правехме колкото бе възможно по-лесно забележима диря, за да не затрудняваме неприятелите ни в преследването.

След известно време започнахме да прекосяваме малки поточета, чиято вода имаше съвсем незначителен пад. Гомара ни каза, че се приближаваме до граничната река Еспиниля, където поточетата вливат ленивите си води, след като образуват по-големи или по-малки блата.

— Вече наближава часът, когато искреността ви ще бъде подложена на проверка — казах на индианеца. — Не го забравяйте!

— Не се тревожете, сеньор! — отвърна ми той. — Ще видите, че не сте се излъгал в мен.

— Ако е така, ще ви докажа моята благодарност по начин, който едва ли смятате за възможен.

— Мога ли още сега да науча нещо повечко?

— Ще видите убиеца на брат си.

— Какво? Как? Истината ли казахте? Значи трябва да подозирате някого!

— Разбира се, че подозирам.

— Сеньор, моля ви, кажете ми името му!

— Вие самият го споменахте преди малко, когато ми разказвахте за убийството.

— Представа си нямам. Никакво име не съм споменавал.

— Припомнете си!

— Да, сещам се, стана дума за стария гамбусино, когото сте видял как умира. Но не съм казвал името му, тъй като изобщо не го знам.

— Нали говорихте и за още един човек, който сигурно много добре знае и местностите горе край соленото езеро, понеже твърдите, че е най-големият познавач на Андите?

— Да не би да имате предвид Херонимо Сабуко? Сендадора? Невъзможно!

— Защо да е невъзможно?

— Сеньор, тук се лъжете. Сендадорът — убиец! Той, който безброй много пъти е рискувал живота си, за да заведе здрави и читави толкова пътници до тяхната цел!

— Това ни най-малко не променя мнението ми. Нерядко се срещат хора, които външно оставят впечатление за почтеност, но всъщност дълбоко в себе си са негодници. Вие не го познавате. Нито сте го виждал, нито сте разговаряли с него и въпреки всичко го защитавате!

— Защитавам го, защото много добре знам на каква слава и на какво доверие се радва. Имате ли основателна причина да мислите толкова лоши неща за него?

— Нека засега оставим този въпрос!

— Не. Сигурно лесно си представяте, че изгарям от нетърпение да се запозная с него.

— По-късно, по-късно! Засега исках само да ви покажа, че ще съумея да ви възнаградя в случай, че остана доволен от вас.

— Но, сеньор, ще умра от нетърпение!

— Тогава побързайте още преди смъртта си да ни предадете хорданистите в ръцете, а после сигурно все ще има време да ви спасим!

— Знаят ли и други хора за подозренията ви?

— Не. Само отец Иларио е посветен в това, че сендадорът е убиец. Единствено с него можете да разговаряте на тази тема. Другите, и особено йербатеросите, не бива да научават абсолютно нищо. Нека както и досега смятат Херонимо Сабуко за почтен човек.

— И на мен ще ми е трудно, ако не и съвсем невъзможно да повярвам, че не е такъв. Почти съм убеден, че се заблуждавате.

— Не се заблуждавам и ще ви попитам само едно: говорихте ми за стария гамбусино. Смятате ли го за лъжец?

— Него ли? Той ще е последният човек, когото мога да сметна за лъжец. Говореше малко, но каквото кажеше, винаги бе самата истина.

— Е, тогава ще ви издам, че малко преди да умре той ми заяви, че сендадорът е убиец.

— Сеньор! Кой би го повярвал?

— Но е вярно. Сендадорът е убил един свещеник, един Божии служител. Представете си само!

— Ако, е така, това е непростим грях. Но откъде го знае гамбусиното?

— Видял го е с очите си.

— Но защо не му е попречил да извърши престъплението?

— Не е могъл, защото се е намирал на една скала високо над мястото на злодеянието. Ужасен, той му е извикал, ала било напразно.

— Тогава сендадорът е трябвало да се бои от него като свидетел на кървавото престъпление и следователно да се стреми да го очисти!

— Да, или поне да го обезвреди. Така и направил. Двата били приятели. Ето защо не го убил, ала го принудил да му се закълне, че никога няма да го издаде.

— Ужасно, ужасно! Обаче гамбусиното все пак ви разказа всичко и престъпи дадената клетва, така ли?

— Не ми го е разказал, понеже още отпреди бях вече подочул туй-онуй, а каквото липсваше, сам си го добавих. И когато съвсем точно възстанових пред него случилото се, той не можа да ми възрази с нито една дума.

— Значи сендадорът действително е убиец, действително! Сеньор, обзема ме страх. А дали не е възможно гамбусиното да се заблуждава?

— Не, напълно изключено е. Впрочем всичко съвпада съвсем точно. Двете убийства са станали съвсем наскоро едно подир друго. Споменатата от вас бутилка е съдържала кипутата, които сендадорът е отнел от падрето.

— Сигурен ли сте?

— Да. Той е убил падрето не само заради шнуровите, а и по други причини. Но за тях — по-късно. Посвещавам ви в тази тайна като ви оказвам такова доверие, с каквото не съм удостоил даже и йербатерото, с когото станахме тук първи приятели. Надявам се, че няма да злоупотребите с откровеността ми!

— Пред никого няма да кажа и думичка.

— Само с отец Иларио можете да разговаряте по този въпрос, но така, че никой друг да не ви чува. И пред самия сендадор не бива с нищо да се издавате.

— Но тогава как ще успея да му отмъстя?

— Ще си отмъстите, ала това ще стане по-късно и от само себе си. Ако направо го обвините, той ще отрече. Трябва да го изненадаме, да го надхитрим. Ще го заведем до мястото, където е скрита бутилката, без да подозира, че знаем всичко.

— По такъв начин значи! Мислите, че внезапната уплаха ще изтръгне от него признанието?

— Да, уплахата. Силата на фактите ще го съкруши така, че изобщо няма да се съвземе. Но аз наистина ви казах всичко, което смятах все още да премълча. Проявих слабост към вас. Дано разберете, че ви мисля само доброто.

— Да, разбирам го и ще ви бъда благодарен, сеньор. С какво удоволствие бих продължил да разговарям с вас на тази тема, ала вие едва ли ще се съгласите, а и аз виждам, че току-що стигнахме до мястото, където ние двамата с полковника ще се разделим с вас.

— С мен не. Реших да дойда с вас. Не ми се ще да оставя полковника да язди сам.

— Та нали аз ще съм с него!

— По-добре е да сме трима, отколкото двама, а и тук, край границата, човек трябва да е предпазлив.

Когато полковникът разбра, че се каним да го придружаваме, той се зарадва, понеже нямаше особено доверие на водача.

Намирахме се в обширна зелена равнина. Копитата на конете ни тъпчеха трева, която нямаше онзи наситен, почти кафяво-зелен цвят на равнината малко по-далеч пред нас. Не беше трудно да се забележи, че там растителността се състои от блатисти видове и когато смуших коня си, направих няколко крачки настрани и скочих от седлото, за да огледам терена, Гомара бързо ми извика:

— Внимавайте, сеньор! Само още една крачка и ще се озовете в блатото.

— Само от лявата страна ли е?

— Също и от дясната. Намираме се точно на мястото, за което ви говорих.

Той беше прав. Сам се убедих, че от двете ни страни имаше дълбоки мочурища, където човек като нищо можеше да потъне. Нашият предишен водач индианецът Гомес, който заедно с напълно оздравялата си майка все още беше при нас, пожела да ни докаже, че блатото е изключително опасно. Той се съблече, накара ни да вържем едно ласо под мишниците му и стъпи върху измамната зелена покривка. Веднага потъна до колене, а само две крачки по-нататък блатото стигна над кръста му, като го държеше толкова здраво, че ни струваше доста усилия да го изтеглим при нас. Гомес направи същата демонстрация и от другата страна. Изглежда му беше безразлично, че целият се изкаля. Та нали реката, в която можеше да се изкъпе, бе наблизко.

Така ни беше доказано, че тук никой не може да се измъкне нито наляво, нито надясно. Ако противникът наистина ни нападнеше тук, то — както ни беше казал и Гомара — кавалеристите можеха да яздят само по двама един до друг, докато отвъд блатата ние имаме възможност да залегнем на твърдата земя зад храстите и тръстиката и да ги обсипем с куршумите си. Така двама по двама можехме съвсем лесно да очистим всичките. А ако обърнеха конете си, за да избягат в обратна посока, и ако тогава нашите войници внезапно изникнеха зад тях на твърдата почва приблизително там, където се намирахме в момента, то те щяха да се видят принудени да се предадат. Но изобщо бе много въпросително дали щеше да им се удаде да обърнат конете си върху тясната пътечка между двете блатата. Не успееха ли, положението им щеше да стане два пъти по-тежко.

Трябваше да образуваме дълга верига. Гомара яздеше начело. Ние го следвахме един по един, а между всеки двама от нас имаше по няколко от свободните коне. Така навлязохме между мочурищата. Общо взето пътеката бе широка метър, метър и половина, но понякога се стесняваше, или пък ставаше малко по-широка. Ала тя се оказа дълга, доста по-дълга, отколкото си бях представял, и не водеше към реката в права посока, а се виеше ту насам, ту натам, правейки по-големи или по-малки завои. Дължината ѝ беше толкова значителна, че враговете ни спокойно щяха да се поберат на нея. След като последният от тях стъпеше върху пътеката, то първият все още далеч нямаше да е достигнал отсрещния бряг. Но това съвсем не е малка работа при почти четиристотин ездачи. Впрочем пътят не беше твърд, а доста мек и хлъзгав. Тук-там копитата на конете ни потъваха в гъста черна кал. Но се добрахме до отвъдния край на блатата без никакви преमेждия. Там имаше едно много хубаво място, обградено от храсти и високи дървета, където спътниците ни можеха спокойно да се настанят на бивак и най-удобно да изчакат завръщането ни. Те вече се канеха да скочат от седлата, когато Гомара, който все повече и повече доказваше, че е умен и изключително съобразителен човек, им каза:

— Останете на конете още някоя и друга минута, синьори! Налага се да пояздите още мъничко, а после ще се върнете пеша.

— Защо пеша?

Сеньор, нима не казахте, че войниците ви нямат коне?

— Да, така е.

— Ами тогава трябва да им помогнем по-бързо да се придвижват. Ще вземем с нас всичките коне, за да улесним прехвърлянето им.

— Тази идея наистина не е лоша.

— Нали? Имаме над трийсет коня. Възседнат ли ги по двама, около седемдесет души бързо ще се озоват тук. Нужно е да побързае, понеже не знаем кога ще се появят неприятелите ни.

— Оттук нататък пътят хубав ли е?

— Също тъй труден и опасен е, както дотук. Ще се прехвърлим през реката така, че от тази страна няма да останат никакви следи. А стъпим ли отвъд на здрава почва, ние тримата лесно ще се справим с конете. Но дотам останалите сеньори трябва да ни придружат и да ни помагат.

Така и стана. Свърнахме надясно и поехме нагоре по брега. Там пак имаше дълбоки мочурища, през които можехме да преминем само един по-един по съвсем тясна пътечка. Конете ни следваха бавно и предпазливо, като нито един от тях не си позволяваше макар и малко да се поразиграе понеже инстинктът им подсказваше, че над тях бе надвиснала опасност. Скоро се добрахме до някакво място с малко по-устойчива почва и забелязахме, че на отвъдния бряг имаше сравнително твърд пясъчен нанос.

— Тук ще се прехвърлим — каза Гомара. — Отсреща брегът е безопасен чак до кампото. Не се нуждаем повече от останалите сеньори. След като ни помогнат да вкараме конете във водата, те могат да се върнат.

Ние тримата — полковникът, Гомара и аз — навлязохме с конете в реката. Другите скочиха от седлата и след като вързаха поводите и стремената по-късо, натириха животните във водата. Всичко мина чудесно, защото реката не беше нито широка, нито буйна. Щом се озовахме отсреща, навързахме животните едно за друго в тропа, която от страх пред усърдно размахваните ласа послушно ни последва. Спътниците ни се върнаха при мястото, където преди малко бяха понечили да слязат от седлата. Понеже теренът все пак не беше съвсем безопасен, отначало бавно се отдалечихме от реката под прав ъгъл. Ала щом се добрахме до равнината, преминахме в галон и се понесохме надясно, в източна посока, защото полковникът предполагаше, че точно там ще намери войниците.

Едва ли бяхме яздили и петнайсетина минути, оглеждайки се усърдно за някакви следи, когато забелязахме двама ездаци, които се появиха на северния хоризонт и бързо се приближаваха. Съвсем естествено и те ни видяха и искаха да разберат що за хора сме. Полковникът ги очакваше с напрегнато любопитство и след като изминаха по-голямата част от разстоянието между нас, учудено възкликна:

— Ротмистър Манрико! Той е от изпратените напред хора. А сеньорът с него е лейтенант. Какъв късмет да ги срещнем!

Ротмистърът позна своя началник и още отдалеч го поздрави. Когато се озоваха при нас, той не можа да се начуди, че толкова неочаквано среща полковника по тези места.

— За това по-късно, драги мой — прекъсна го неговият началник. — Преди всичко ми кажете какво търсите тук?

— Отиваме на погранично учение — каза той и посочи с ръка на изток. — Там ни чака нашата войска част.

— Колко души имате?

— Двеста, с около седемдесет коня. Въпреки всичките ни усилия не бе възможно да съберем повече коне. Хордан е откъснал каквито животни е видял и ги е прехвърлил отвъд границата.

— Знам вече. Значи седемдесет, а ние имаме трийсет. Ако яздат по двама на кон, като нищо ще вземем и двестата войници. Ще се решите ли с двеста души да се опитате да плените четиристотинте кавалеристи на Хордан?

— Съвсем сигурно, стига само теренът да е горе-долу подходящ.

— Как са въоръжени вашите хора?

— Всички имат пушки „Ремингтон“.

— Чудесно. А теренът е превъзходен. Не се бавете! Заведете ни при вашите войници. Нямаме време за губене!

Продължихме напред колкото можехме по-бързо. Пътем полковникът с кратки думи разказа на двамата офицери приключението си. Те го поздравиха с избавлението му и възторжено изявиха готовност да отмъстят за него.

Скоро стигнахме до равнината, където се намираха войсковите части. Този ден те трябваше да бъдат разположени по продължение на реката, за да проведат предвиденото обучение. А ето че им се налагаше да преминат към сериозни действия. Вярно, че тези хора бяха събрани от кол и въже, ала все пак за местните условия не правеха лошо впечатление. Униформите им доста приличаха на дрехите на баските. Пушките им бяха нови и хубави. По-малко от половината имаха коне. Но това нямаше значение, понеже трийсетте наши животни попълваха числото на необходимите ни коне, ако на всеки от тях се метнеха по двама ездаци.

Всички налични офицери се събраха на военен съвет, а когато той свърши, хората възседнаха животните. Един от тях се мяташе на седлото и вземаше втория зад гърба си. После в галоп поехме по обратния път, ала не стигнахме до самото място, където прехвърлихме реката. Постъпихме така, защото не беше изключено неприятелят вече да е пристигнал. В такъв случай трябваше да побързаеме да му отрежем пътя за отстъпление.

Освен първото споменато място, малко по нагоре Гомара знаеше и друго, също така подходящо. И там брегът беше твърд. След като прекосихме реката, ние се спуснахме в обратна посока, изминавайки почти същото разстояние, и така стигнахме до мястото, където трябваше да внимаваме заради блатото. Заобиколихме го, а после само с Гомара тръгнах напред, за да разузнаем дали преследвачите ни вече са пристигнали. За щастие те все още не бяха дошли.

Не биваше да изпращаме съгледвачи, понеже сигурно щяха да оставят отпечатьци в меката почва. Ето защо войниците се изпокриха зад храстите, а ние двамата с Гомара се отдалечахме, за да потърсим спътниците си. Преди това се уговорихме с полковника, присъединил се към войниците, че щом чуе изстрел, незабавно ще изскочи от скривалището си и, описвайки дъга с хората си, ще препречи пътя за отстъпление на неприятеля.

Гомара знаеше и един друг път, който ни отведе до нашата цел. Спътниците ни се зарадваха страшно много, че мисията ни се е увенчала с толкова голям успех. Те се бяха разположили най-удобно и ние се присъединихме към тях, за да изчакаме развоя на нещата.

От мястото, където седяхме, можехме да виждаме надалеч в равнината. Сигурно щяхме да забележим очакваните от нас преследвачи още от твърде голямо разстояние. Всяка изненада беше немислима и ето защо предложих да наваксаме пропуснатия сън. Постовете ни своевременно щяха да събудят спящите хора. Предложението ми бе прието с голямо удоволствие. Скоро всички задряха с изключение на мен и на монаха, който пръв застана на пост.

Използвах случая да му съобщя всичко, каквото бях научил от Гомара и той се учуди немалко, когато разбра, че вече са открити кипутата, за които сендадорът бе казал на йербатерото, че са изчезнали.

— Ето отново виждате, че не съществува случайност. Да не би да е свършено случайно стечение на обстоятелствата, че първо сте срещнал йербатерото, който е знаел за скиците на сендадора, а после сте се натъкнал на умирация гамбусино, който е видял убийството и е открил кипутата? Ако тук няма пръст Провидението, тогава изобщо няма нито Провидение, нито Бог. Ще тръгнете ли и вие за соленото езеро?

— Разбира се.

— Аз също идвам. Сендадорът ще трябва да ни заведе до там.

— Но дали ще го направи?

— Сигурно. Ще му обещаем много добро възнаграждение. Надявате ли се да разчетете кипутата?

— Не. Липсват ми необходимите познания. Но ще се постарая да ги усвоя веднага, щом шнуровите попаднат в ръцете ми, а после няма да се успокоя, докато дешифрирането им не ми се удаде.

— Но от скиците, които са у сендадора, все ще успеем да научим нещичко, нали?

— Дано. Поне не ме е страх от възможен провал, макар да не съм особено силен по чертежите.

— И значи казахте на Гомара всичко, каквото знаехте, така ли?

— Не. Той не знае, че става дума за закопани съкровища. Но ще го научи, макар и колкото е възможно по-късно, за да не вземе да храни никакви надежди, които в никакъв случай няма да се изпълнят.

Отец Иларио усмихнато ме погледна и каза:

— Изглежда не вярвате кой знае колко в съществуването на това съкровище, а?

— Перуанците са притежавали несметни богатства. Доказано е, че са закопани огромни съкровища. Ако действително има истински кипута и истински чертежи за някакво място, където са заровени подобни скъпоценности, то аз не се съмнявам в истинността на цялата работа.

— И въпреки всичко оставате толкова спокоен? Как да си го обясня?

— Съществуват най-различни съкровища. Сигурно е, че една златна буца или диамантът, голям колкото кокоше яйце, са много красиви, ала когато си страшно жаден, глътката прясна вода е къде-къде по-хубаво нещо, а пък в момента малко съм ми е далеч по-необходим. И така, драги отче, разрешете ми да подремна!

Легнах на земята и почти мигновено заспах, ала не бях спал повече от десетина минути, когато ме събуди силният глас на монаха:

— Ставайте, сеньори! Идват!

Всички светкавично скочихме на крака и отправихме погледи към равнината. Те наистина се задаваха в галоп. Някои от тях бяха взели зад себе си на конете свои другари. А това бяха хората, чиито коне бяхме откъснали. Кавалеристите яздеха на широк фронт и изглежда изобщо не забелязваха блатото.

— Cielo! Отиват право в него! — обади се монахът. — Трябва да ги предупредим.

Той сложи длани около устата си и се нагани да им извика. Попречих му.

— Тихо, брат Иларио! Даже и неколцина от тях да нагазят в блатото, ще се намерят достатъчно техни другари, които ще ги измъкнат.

Впрочем изобщо не се стигна чак дотам някой от тях да пострада. Един на друг самите те си подвигнаха да внимават и в последния миг рязко спряха конете си. Неколцина скочиха от седлата да огледат по-внимателно мочура. Взеха копията си и започнаха да ги забиват в меката и коварна почва. И тогава разбраха, че тук няма шега. Майорът свика офицерите си на съвещание.

— Дали ще дойдат насам? — нетърпеливо попита йербатерото.

— Несъмнено! — отвърна един от неговите другари.

— Но това би било лудост.

— Та нали няма откъде да знаят, че се намираме тук?

— Обаче първо поне могат да наредят на неколцина души да проверят дали... ах! Я виж ти, майорът наистина се сети. Да, той е офицер, който отлично си разбира работата!

В този момент командирът изпрати двама ездаци, които трябваше внимателно да огледат пътя. Те поеха бавно напред, като се придържаха точно по нашите следи.

— Олеле мале! — обади се Търнърстик. — Ето че се задават две пощенски корабчета. Ако се приближат съвсем до нас, сигурно ще ни видят и всичко ще пропадне.

— Просто не бива да ни виждат — отвърнах аз. — Трябва да се скрием. Тръстика и храсти колкото искаш.

— Но те ще останат тук, за да изчакат останалите И така ще ни пречат.

— Ще се погрижа да не ни пречат! — каза боцманът Ларсен, като доволно огледа юмруците си. — Сър, искам най-сетне да направя нещо!

— Никакви прибързани действия! — помолих го аз. — В случая физическата сила не решава въпроса. Трябва да им попречим да се развият.

— Тъй ще ги сграбча, че и гък няма да кажат.

Но не му беше отредено да изпита удоволствието от употребата на великанската си сила. Ние се изпокрихме, а двамата ездачи се приближиха. Огледаха мястото, където бяхме лагерували. Това ги обезпокои. После забелязаха следите, оставени от мен, полковника и Гомара, когато си бяхме тръгнали и пак се успокоиха. Изглежда бяха на мнение, че тук сме почивали кратко време и после отново сме продължили ездата си. В този момент все още не биваше да посягаме на тях. Първо те трябваше да дадат знак на останалите, че всичко е наред и че могат да ги последват.

Обаче двамата не направиха нищо подобно, а поеха обратно, за да рапортуват на майора.

— Жалко, страшно жалко! — обади се боцманът. — Изглежда до края на живота си няма да стисна никого между юмруците си!

Но по-добре, че стана така — както за двамата ездачи, така и за самите нас. Не беше изключено да не успеем да ги пленим съвсем безшумно и в такъв случай щяхме да се издадем.

Видяхме как майорът поговори с двамата. После даде знак всички да поемат по пътеката, а самият той застана начело на колоната, която в зиг-заг бавно запълзя към нас. Майорът бе нетърпелив и пришпорваше коня си по-енергично от другите, които следваха опасния път с по-голяма предпазливост. По този начин разстоянието между него и хората му значително се увеличи.

— Какво ще правим сега? — попита брат Иларио. — Ще му позволим ли да се приближи до нас, или не?

— Естествено, че ще му позволим.

— Но така ще се приближат и хората му, а пуснем ли ги да стъпят на безопасния бряг, съвсем сигурно ще се стигне до схватка, което все пак искахме да избегнем.

— Не се тревожете! Сипам ли го, той така ще се разкрещи, че те сигурно ще спрат.

— Ще го сипате ли? — попита боцманът. — Не е ли по-добре аз да свърша тази работа?

— Нямам нищо против, но гледайте да не го потрошите! Свалете го от седлото и го сложете да седне ей тук, в тревата. Това стига.

Заставахме зад храстите така, че майорът да не може веднага да ни види. Ето че в този момент той остави пътеката зад гърба си и стъпи на твърда почва. Пришпори коня си да мине между храстите и... ни забеляза. Един-два мига сякаш се вцепени от уплаха, но после силно извика. От негова страна щеше да е по-разумно, ако незабавно беше дал заповед за нападение, ала вместо това той изкрещя:

— Спрете! Назад, назад! Те са тук!

И така, той бе имал намерение да ни залови, а след като ни видя, караше хората си да бягат! Странен човек! Същевременно се опита да обърне коня си. Но ето че боцманът го сграбчи за колана, рязко го смъкна от седлото и като описа с него полукръг във въздуха, не съвсем нежно го остави седнал на земята.

Един бърз поглед ме убеди, че колоната беше спряла. Първият ездач се намираше на около десетина конски дължини от нас. Последният бе напуснал твърдата, сигурна земя, и беше между блатата, тъй че бяхме успели да хванем цялата колона в капан точно както го бяхме и предвидили. Майорът видя, че е обграден. Всяко бягство му изглеждаше невъзможно, освен ако не го измъкнеха неговите хора. Със съвсем безпомощен вид той поглеждаше ту към един, ту към друг от нас и не обелваше нито дума.

— Добре дошъл, сеньор! — поздравих го аз. — Най-сетне пак ви виждаме, само че на друго място.

Той прехапа устни и нищо не каза.

— Толкова дълго ви чакахме да се върнете — продължих аз, — ала изглежда трапезата, която жената на ранчерото ви сложи, ангажира вниманието ви толкова много, че на нас не ни бе възможно да ви чакаме повече. Просто си тръгнахме. Надявам се няма да го сметнете за незачитане на добрите нрави.

Майорът продължаваше да мълчи. Затова йербатерото се обади:

— Този нещастник си е глътнал езика от радост, че пак ни вижда!

— Tormenta! — обади се той най-сетне. — Забранявам ви подобни обиди!

— Намирате се в такова положение, което не предполага оказването на кой знае каква почит и уважение — казах му аз.

— Когато му дойде времето, ще ви потърся отговорност за всичко. Как се осмелявате да ми посягате!

— Във всеки случай имаме по-голямо право да посягаме на вас, отколкото вие на нас. Наш пленник сте.

С един скок той се изправи на крака и посегна към сабята си. Тикнах му револвера си под носа и го заплаших:

— Махнете си ръката от сабята, иначе стрелям! Изглежда не схващате в какво положение се намирате. Заедно с всичките си хора сте ни в ръцете.

— Ами! Само да им дам заповед, те ще напреднат и ще ви прегазят!

— Опитайте, де! Нима не виждате, че хората ви могат да застават срещу нас само двама по двама? Ще застреляме първите няколко двойки и те ще образуват преграда, през която останалите няма как да ни нападнат. Така ще станем за вас недосегаеми.

— Тогава ще им наредя да заобиколят и да ви нападнат от другата страна.

— Това намерение също ще остане неизпълнимо и ще ви го докажа. Казвате „ще наредя...“, а изобщо нямате възможност да действате против волята ни. И за да ви стане ясно каква е волята ни, ще поискам от вас да заповядате на хората си да предадат първо оръжията си, а после и самите себе си.

По лицето му се изписа безкрайна изненада.

— Ние... да се предадем!? — възникна той. — Четиристотин души да се предадат на десетина цивилни! — Офицерът се разсмя гръмогласно.

— Смейте се, смейте се! — казах му най-спокойно. — Намирате се в такова положение, в което, стига да поискам, цялата ви войска част ще трябва да се предаде. Ако заповядам да застрелят първите и последните четири-пет коня, вашите кавалеристи няма да могат да помръднат ни напред, ни назад. А опитат ли се да се измъкнат встрани, очаква ги сигурна гибел в блатото. Нима не забелязвате как вашите хора и конете им затъват все по-дълбоко и по-дълбоко? Тази пътека не е достатъчно устойчива, за да издържи тежестта на толкова много конници. След десетина минути тя ще потъне и прочутите ви четиристотин кавалеристи са загубени.

Той хвърли натам изпитателен поглед и пребледня. Видя, че съм прав. Пътеката действително поддаваше и бавно потъваше, а войниците, които не можеха да си обяснят защо не биваше да продължат напред, а трябваше да чакат на този коварен и опасен терен, започнаха да роптаят и да крещят. Наистина нямаше време за губене, ако искахме хората да бъдат спасени. Ето защо продължих:

— Мислите си, че срещу вас сме се изправили, само ние, обаче страшно се лъжете. Ако преди да се впуснете между блатата бяхте наредили щателно да претърсят околността, сигурно щяхте да откриете капана, който ви поставихме, и където влязохте. А сега внимавайте, ще дам сигнал да го затворят!

Направих знак на йербатерото и той стреля с пушката си. Едва бе заглъхнал изстрелът, когато отляво се появиха в галон войниците на полковника — по двама души на кон. Малко след това вторите ездаци, яхнали животните зад седлата, наскочаха на земята и мигновено образуваха двойна редица, която препречи пътя за отстъпление на метежниците. И така, на първа линия имаше стотина пешаци, а зад

тях също толкова ездачи, всички въоръжени с хубави пушки, когато само малцина от хората на майора разполагаха с огнестрелно оръжие. Тук изобщо не можеха да използват своите ласа и бола.

Скоро неприятелите ни разбраха, че пътят им за отстъпление е отрязан, а когато се появихме и ние с насочени към тях пушки в ръце, те трябваше да проумеят, че няма как да продължат напред, без да се изложат на куршумите ни.

А положението им ставаше все по-опасно и поради обстоятелството, че тясната пътека, на която се бяха спрели, все повече потъваше. Тя се беше образувала само от един по-твърд пласт земя сред мочурите, който всъщност лежеше върху самото блато и неизбежно щеше да поддаде, ако върху него се поставеше някаква по-голяма тежест. И сега бе станало точно това. Лесно можеше да се предвиди, че всички кавалеристи щяха да потънат и да загинат в мочура, ако не им се дадеше възможност своевременно да се доберат до твърда земя. Откъм другата страна на блатото проехтя гласът на полковника, който подканяше неприятелите ни да се предадат. От нашата страна и аз настоях за същото пред майора, който, скърцайки със зъби, огледа положението на хората си, но въпреки всичко разярено ми отвърна:

— Нека потънат и загинат. Но няма да ви паднат в ръцете!

— Тогава не желая да задържа и вас. Връщам ви свободата. Върнете се при вашите кавалеристи!

Той ме погледна слисано и попита:

— Но нали така се отказвате от едно голямо преимущество?

— Само от приятелски чувства към вас. Щом наистина сте решил да пожертвате хората си, ще ви дам възможност да споделите с тях участта им. После, когато се разбере, че сте посрещнал смъртта заедно с вашите подчинени, ще се разнесе славата ви на забележителен герой.

Съвсем ясно видях, че се изплаши.

— Невъзможно е да искате подобно нещо! — извика той.

— Но го искам, сеньор! Ако не го искате и вие, тогава ще ви принудя. Не отидете ли доброволно при хората си, ще наредя да ви натирят при тях, като ви шибат с ласо. Давам ви само една-единствена минута. Заповядайте ли на вашите кавалеристи да се предадат заедно с оръжията си — добре. Но не го ли сторите, и вас ще сполети същата смърт, на която осъждате тези клетници. Не се шегувам! Я слушайте!

Страхът на хората му непрестанно се засилваше, а конете им не се подчиняваха. Викаха му, че трябва да сложат оръжие. Последните даже обръщаха конете си и се предаваха на войниците на полковника, за да спасят кожата си. Щом достигнеха твърда почва, те скачаха от седлата и хвърляха всичките си оръжия на земята. Следваха един подир друг. Майорът разбра, че твърдоглавието му е напълно безполезно. Неговите кавалеристи не му се подчиняваха повече и тъй като пред лицето на смъртта храбростта му се беше изпарила, той каза:

— Е добре, този път печелите играта, но дано скоро започнем нова, която сигурно ще загубите. Предавам се!

— Излишно е, понеже и бездруго сте ни в ръцете. Настоявам да дадете на вашите части заповед да се върнат и да се предадат на полковника! — Той подвижна на хората си съответните нареждания, а те му се подчиниха със забележителна готовност. Отначало онези от тях, които бяха близо до нас, искаха не да се връщат, а направо да продължат до мястото, където се намирахме, понеже обратният път им се струваше опасен. Обаче аз не им разреших, защото бяхме твърде малобройни и при нас нямаше достатъчно пространство да ги посрещнем. Налагаше се да се върнат назад, макар пътеката от минута на минута да ставаше все по-опасна. Тъй като бяха принудени да яздят бавно и предпазливо, то стигаха до отсрещната страна един по един и това даваше възможност да ги обезвреждаме без каквито и да било усилия. Конете им отвеждахме настри, а оръжията им струпвахме на куп. Накарахме ги да насядат близо един до друг и ги обградихме с тесен кръг от пазачи. Навярно никой от тях даже и не помисли, че може да избяга.

Понеже пътеката бе вече твърде пострадала, и за нас не беше безопасно да я използваме. Заобиколихме покрай реката, докато ни се откри възможност да свърнем надясно и после да се присъединим към полковника. Майорът бе принуден да ходи пеша. Тъкмо когато стигнахме при съюзниците си, той се изтъпанчи пред полковника с думите:

— Сеньор, днес щастието беше с вас. Надявам се поведението ви да се определя от ясното съзнание, че следващият път то може да ви обърне гръб и да се усмихне на нас!

Полковникът му хвърли презрителен поглед и отговори:

— Моето поведение никога не зависи от щастието, а единствено от моя дълг. А онзи, който измени на дълга си, не бива да очаква от мен нито уважение, нито вежливост. Вие сте метежник — човек, престъпил клетвата си. Щом сте предводител на бунтовници, на вас ще се гледа като на техен подстрекател и следователно заслужавате десеторно наказание. Това, че имате офицерско звание, за мен не е никакво основание да се отнасям с вас по-добре отколкото към тези заблудени хора. Напротив — в него виждам, причина да съм възможно най-строг. Нямам какво друго да ви казвам!

Той му обърна гръб. Разгневеният майор извика подир него:

— Пленихте ни само чрез предателство. А човек, дължащ успеха си единствено на някакъв си предател, не би следвало да използва толкова горди думи.

И, обръщайки се към Гомара, той продължи:

— Ти ни подмами в този капан. Пази се някой път да не ми паднеш в ръцете! Вържето няма да ти се размине!

— Е, ами щом тъй стоят нещата, значи вие най-малко имате правото да ме обвинявате, защото самият вие предадохте президента, на когото сте се клел във вярност. Тогава кой е по-голям мерзавец, вие или аз? — отвърна му Гомара.

— Подлецо, с такъв номер ли ми излизаш? Ще те удуша!

Той се нахвърли върху Гомара, ала полковникът бързо застана между двамата и заповяда на хората си:

— Вържете го, за да разбере, че без позволения ми не бива нито да говори, нито да предприема каквото и да било! Изобщо вържете ръцете на всички пленници със собствените им ласа. После нека се качат на седлата и да тръгваме на път! Искам да стигна до Палмар и нямам време за губене.

Заповедта му бе изпълнена незабавно. Обезоръжените ни противници не можеха да направят нищо. Плячкосаните от тях ласа ни послужиха за ремъци. Оръжията им бяха разделени между победителите. След това обградихме пленниците и потеглихме към град Палмар и към нови приключения.

Информация за текста

© 1993 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Am Rio de la Plata, 1889-1891

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2007

Публикация:

Ел Сендадор I: КРАЙ РИО ДЕ ЛА ПЛАТА

Am Rio de la Plata (Band 12)
El Sendador (1889-1891)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://chitanka.info/text/3743>]
Последна редакция: 2007-10-30 08:00:00

notes

1

Силен, студен вятър, идващ от пампасите. Б. пр.

Смъртоносно хвърляне, мъртва хватка. Б. пр.

4

Стара испанска парична единица. Б. пр.

Чайка. Б. пр.

Източен бряг, страна — има се предвид Уругвай. Б. пр.

Площад на независимостта. Б. пр.

Испански дантелен шал. Б. пр.

Храст, чиито листа се използват за чай. Б. пр.

Мулелар. Б. нем. изд.

Водач през Андите. Б. нем. изд.

Нощната Аве Мария. Б. пр.

Типична романтична приглушена звучност. Б. пр.

(братья) по орган. Б. пр.

Кинта — вила. Б. нем. изд.

Дом, жилище. Б. пр.

Преснета Богородице! (възкл.) Б. пр.

Господи! Б. пр.

Братовчед. Б. нем. изд.

Племенен вожд и жрец на индиански племена от Южна Америка. — Б. пр.

Лека нощ. Б. пр.

Немска (пруска) миля е равна на 7.532 м. Б. пр.

Вид разстройство в двигателния апарат — „петлов ход“. Б. пр.

Върховен бог на германците. Б. пр.

В случая — равнина, поле Б. пр.

Лешоядни птици. Б. пр.

Величественост, достоинство. Б. пр.

Вид игра на карти Б.пр.

Омлет. Б. пр.

Много популярен на времето герой — разбойник от едноименния роман на Вулпиус, издаден през 1799 г. Б. пр.

По дяволите! Б. пр.

Боже мой! Б. пр.

Бунтовници, бойци. Б. пр.

Планински пояс в Кордилерите, достигащ от 3,300 до 3,900 м височина, който се отличава със специфичен климат. Б. пр.

Вид лама. Б. пр.

Мир на праха му! Б. пр.

Полуостров на крокодила. Б. пр.

Чифлик, селско имение. Б. пр.

Върволица от животни, керван. Б. пр.

Памуково дърво. Б. пр.

Небеса, о Боже! — Б. пр.

Полуостров на алигаторите. Б. пр.

Чудесно, колко хубаво! Б. пр.

Небеса, о, Боже! Б. пр.

Виж „Кианг-лу“ в том 11 от събраните съчинения на Радебойл „Край Тихия океан“.
Б. пр.

Капитан. Б. пр.

Вятър Б.пр.

Проклятие, по дяволите! Б. пр.

Човек, който отговаря за стоките на товарен кораб. Б. пр.

Дворец на освободителя. Б. пр.

Гръм и мълния, по дяволите! Б. пр.

Бунт, метеж. Б. пр.

Небеса! Б. пр.

По дяволите! Б. пр.

Мътните го взели! Б. пр.

Каква болка, какво мъчение! Б. пр.

Проклятие, по дяволите! Б. пр.

По дяволите, проклятие! Б. пр.

Морската миля е равна на 1852 км. Б. пр.

прочут офицер

Давай, дръж се! Б. пр.

По дяволите! Б. пр.

Хора, които се занимават със снабдяването и разквартируването на войската.
Б.пр.

Annotation

През Кордилерите продължават започнатите от Край Рио де ла Плата приключения. В дивата Гран Чако героите попадат в неприятна ситуация. По-късно те се натъкват на тайнствения Десиерто. Накрая в търсене на престъпния Сендадор те се изкачват високо в боливийските Анди.

През Кордилерите е втората част от двутомно издание. Първата част е «Край Рио де ла Плата».

-
- [Карл Май](#)
 - [1. В Гран Чако](#)
 - [2. Старият Десиерто](#)
 - [3. Край Лагуна де Карапа](#)
 - [4. На Ислета дел Сиркуло](#)
 - [5. Божие правосъдие](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)

- [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
 - [27](#)
 - [28](#)
 - [29](#)
 - [30](#)
 - [31](#)
 - [32](#)
-

Карл Май

През Кордилерите

1. В Гран Чако

Град Палмар се намира в провинция Кориентес, аржентинската Месопотамия, и то на реката, носеща същото име като самата провинция, която не е голяма, но върти значителна търговия, значителна поне за тамошните представи, понеже въпреки изключителното плодородие на земята в Кориентес земеделието задоволява само местни нужди. За индустрията не си заслужава да се говори, а износът се състои само от дървесина и животински продукти.

По времето, когато се приближавахме от юг с пленниците си към това градче, то представляваше изходен пункт за всички военни акции от Севера, насочени срещу разбунтувалия се Лопес Хордан. Срецахме какви ли не войници, чийто външен вид би накарал някой немски запасняк само да поклати глава. И все пак те оставяха по-добро впечатление от онези, които наблюдавах при Хордан. Докато се приближавахме към Палмар, видяхме да се провеждат учения вляво и вдясно от пътя.

Градчето не е разположено на самия бряг на реката, а е отделено от нея с мочурища, които хората се бяха опитали да направят проходими с преправянето на пътища, покрити с рязана тръстика. Полковникът ни нареди да препускаме в галоп до самия площад на градчето и там да спрем пред Casa de Ayunta miento, кметството, което приличаше по-скоро на някоя странноприемница сред голото Люнебургско поле, отколкото на седалище на градска управа.

Там той се представи на коменданта на града, при което трябваше да присъстваме и ние двамата с брат Иларио, за да потвърдим разказа му за случилото се. В резултат на доклада му офицерите на метежниците бяха поставени под стража в кметството, а войниците им — затворени в няколко корала, за да бъдат съдени по-късно. Заедно с всичките ни спътници любезният домакин ни покани на вечеря.

Пленяването на далеч превъзхождащия ни по численост противник без нито един изстрел или употреба на хладно оръжие, както и плякосването на толкова много коне, които тъй липсваха на войската, естествено послужиха като многообещаващо начало за военната кариера на полковника. И понеже дължеше успеха си на нас,

той непрекъснато ни обграждаше с вниманието си. Настоя да останем, колкото бе възможно, по-продължително в Палмар и обеща да направи престоя ни колкото можеше по-приятен, а после пребогато да ни запаси с всичко необходимо за по-нататъшното ни пътуване. Първата му работа беше да ни осигури по-хубава квартира. Намери я в дома на един богат търговец, който се занимаваше с износ на селскостопанска продукция. В дома му бяхме посрещнати много радушно, една част от нас бе настанена в две гостни стаи, а друга — в съседната постройка, предназначена за домашната прислуга.

Що се отнася до мен, то аз предпочетох да легна да спя веднага щом се убедих, че на коня ми нищо не му липсва. Градът не предлагаше никакви забележителности, а след умората и преживяното напрежение най-необходимото за мен бе една хубава и по-продължителна почивка.

Брат Иларио, Търнърстик и неговият боцман също легнаха да спят. Останалите предпочетоха да се позабавляват в града. Така постъпи и индианецът Гомес, чиято майка изглеждаше напълно възстановена след неволната баня в Парана. Те отидоха да се срещнат със своите съплеменници, заселили се в града или пък постъпили на служба в намиращите се там военни части. Гомес принадлежеше към племето на арипоните, установили се да живеят главно между Рио Саладо и Рио Вермехо. В резултат на това те бяха най-добрите познавачи на тайнствената Гран Чако, Доста след като се беше стъмнило той дойде да ме събуди. Извини се с това, че трябвало да се сбогува, защото имал причина незабавно да напусне Палмар. Когато го попитах каква е тя, ми отговори:

— Налага се веднага да се върна до родните ни места, понеже над моите съплеменници е надвиснала опасност да бъдат прогонени от техните селища. Трябва да ги предупредя.

— Къде са тези селища?

— Отвъд Парана, между Рио Саладо и горното течение на Рио Виворас.

— Там няма ли голям брой изоставени поселища?

— Има. Преди дълги, дълги години там са дошли бели преселници, но не са успели да се задържат... заради... заради индианците, които се държали враждебно към тях. Белите трябвало да си отидат, а къщите им се порутили. Ала ето че сега отново идват

други бели, за да ни прогонят от нашите места. Нима ще трябва да ги напуснем безропотно, без никаква съпротива?

— Какво търсят тези хора там? Та нали има колкото щеш други земи, които са с по-добро разположение и са къде-къде по-плодородни. Защо ще предпочитат тъкмо онази местност, която е част от дивата Гран Чако?

— Същото се питахме и ние. Има толкова много свободно място другаде, че можеха да ни оставят на спокойствие.

— Но що за хора са това?

— Една част идва от Буенос Айрес, а другите са се спуснали от Кориентес. Техни предводители са един северноамерикански инженер и пълномощникът на някакъв банкер от Буенос. Канят се да направят Рио Саладо по-дълбока и по-широка, за да могат по нея да плават параходи. Стане ли това, тогава те ще наемат хора да секат дървета от гъстата гора, простираща се надалеч по левия бряг на реката, както и да събират листа от йерба^[1]. После и едното, и другото ще превозват надолу по Саладо и Парана и ще печелят много пари.

— А имат ли разрешително за тази работа?

— Не знам. Двамата предводители са идвали тук в Палмар, понеже тук е бил и водачът, когото са искали да наемат. Другите хора от тази експедиция са останали да чакат завръщането им при устието на реката.

— Многочислен ли е отрядът им?

— Да. Една част от мъжете са потеглили с лодки нагоре по Рио Саладо и на едно определено място ще чакат другите, отправили се към старите поселища с многобройни волски коли.

— Нима е възможно да достигнат целта си с такива коли?

— Да. Само в близката околност на Парана се срещат трудности, заради които колите трябва да бъдат разглобени. Както частите им, така и товарите ще бъдат носени от воловете чак до откритата равнина. После отново ще сглобят колите и така ще могат да пътуват до самите поселища. Изглежда смятат, че споменатите трудности са сравнително лесно преодолими, защото неколцина от мъжете са взели със себе си своите жени и деца.

— Тогава те са се приготвили за по-продължителен престой, ако не и да останат там завинаги.

— Несъмнено. Но тъй като племето ми живее близо до старите поселища и смята тамошните земи за своя собственост, то съвсем сигурно е, че ще се стигне до стълкновение. Сеньор, налага се незабавно да отида там. Освен това съм по-добре запознат с обичаите на белите, отколкото моите съплеменници, и понеже говоря испански, мога да им бъда извънредно полезен като преводач, макар водачът на белите да владее езика ни не по-зле от самите нас. Той е най-прочутият бял познавач на Гран Чако.

— Как се казва?

— Херонимо Сабуко.

— А-а! Да не би да е онзи, когото обикновено наричат само с краткото Ел Сендадор?

— Да. Познавате ли го?

— Лично не. Но сигурно сте чул, че със спътниците си често говорим за него.

— Да, разговаряли сте за някакъв сендадор, обаче те са не един и двама и не можех да знам кого имате предвид.

— А може би се лъжете и това съвсем не е той. Бяхме убедени, че ще го намерим далеч по на север.

— Сабуко е и никой друг. Търсите ли го?

— Да. Искаме да отидем при него и да го наемем за водач.

— В такъв случай сте закъснели. Вече е ангажиран.

— Но ние искаме и трябва да го наемем. Само заради него дойдохме дотук — да го търсим в Гран Чако.

— Щом е така сеньор, то аз се радвам, защото несъмнено ще тръгнете с мен. Няма друг начин да го намерите.

— Прав сте. Ще се посъветвам с моите спътници.

— Тогава не се бавете, каня се да поема на път още преди зазоряване. Нямам време за губене. Колкото по-бързо пътувам, толкова по-скоро ще мога да предупредя племето си.

— Само се пита дали ще успеете да го сторите навреме. Ще можете ли да догоните експедицията?

— Сигурно, защото са тръгнали оттук преди пет дни, ала тези хора пътуват с волски коли, а това ще рече много бавно, докато аз ще яздя на кон.

— Колко време ще ви е необходимо да стигнете до старите поселища?

— От Парана са около десетина дни път, но с волските коли пътуването ще трае поне петнайсетина дни, така че сигурно ще догоня хората, преди да са стигнали целта си. Но няма веднага да се показвам пред тях, понеже не е нужно да знаят, че искам да предупредя моето племе. Иначе естествено ще се опитат да ми попречат.

— Но тъй като с вас е майка ви, няма да можете да правите кой знае колко големи преходи, които прекомерно биха изтощил жената. Ето защо твърде вероятно е все пак да закъснеете. Тъй че едно малко забавяне от няколко часа няма да е чак толкова важно. Спокойно можете да почакате, докато се развидели.

— Не, сеньор. Ако не желаете да тръгнете по-рано на път, ще яздя сам. Че какво ви пречи да потеглите по-скоро?

— Първо, обстоятелството, че хора и животни най-сетне трябва да си отпочинат, и второ, никой не тръгва да язди към Гран Чако, без предварително да извърши необходимата подготовка.

— Вярно е. Двама души не се нуждаят от много неща, ала вие сте доста голяма група.

— И как ще се прехвърлим отвъд Парана?

— Ще изчакаме някой кораб или сал, който ще ни пренесе.

— Така можем да изгубим много време. Не, ще говорят с полковника и с тукашния комендант. Дано ни предоставят няколко плавателни съда, с които да се спуснем по Рио Кориентес, да навлезем в Парана и да спрем на отвъдния ѝ бряг. Така ще спестим много време.

— Прав сте, сеньор. Уверявам ви, че отлично познавам местностите. Големите блатата по бреговете на Парана не само забавят ездачите, но са и извънредно голяма опасност за тях. Обаче на мен ми е известен тесен и дълъг залив на единия бряг на Парана, който се врязва далеч навътре в сушата. Намерим ли лодки, можем да ги използваме, за да се промъкнем покрай заблатените райони.

— Значи той представлява нещо като «бейън», както наричат на север такива мъртви речни ръкави, така ли? Много добре! Но и сам разбирате, че не бива посред нощ да будя двамата господа, с които искам да говоря. И тъй, ще ни почакате ли?

— При тези обстоятелства — да. Естествено при условие, че действително тръгнете с мен.

— Във всички случаи. Трябва да намерим сендадора и понеже той се е отправил към онези поселища, ние ще го последваме. Но как

изглежда пътят, който трябва да изминем дотам? Много ли е труден?

— Озовем ли се веднъж отвъд Парана и нейните блатата, вече не е. Там, където тече река, има, разбира се, мочурища и голяма влага, както и обширни гъсти гори. Ще видите и значителни пространства, където няма нищо друго освен пясък и само пясък. Но ще минете и през великолепни тревисти равнини, осеяни тук-там от красиви горички. Най-важното е, че ще имате водач, който познава всички местности.

— Е, навярно ще го намерим във ваше лице, а?

— Да. Обаче още по-опитен е моят братовчед Гомара, когото ви препоръчвам. Е, вярно, че най-добрият и най-ловкият е Херонимо Сабуко. Откриете ли го, той ще ви преведе през цялата Чако, без дори да разберете колко е опасна за всички чужденци и особено за белите.

— Защо пък тъкмо за белите?

— Защото не са свикнали на климата и скоро ги хваща треската. И освен това, защото за тях съществуват и други далеч по-големи опасности.

— Какви? Диви животни ли?

— Да. Ягуарът е опасен.

— Ами, не ни е страх от него. Но вие споменахте и за диви хора, които несъмнено са по-опасни от ягуарите.

— Диви хора ли? Естествено имате предвид нас, индианците. Наистина ли сте на мнение, че трябва да бъдем смятани за диваци?

— Лично за вас самия и дума да не става, обаче мислите ли, че например арипоните би следвало да се причисляват към високообразованите народи?

— Не, но кой е виновен, че вече не сме онова, което бяхме по-рано? Кой ни прогони от местата, където живеехме преди, тъй че сега сме принудени да живеем из пущинаците? Но ето че и тях се канят да ни отнемат. Нима нямаме основание да мразим белите? Нима не трябва да се защитим от тях, когато непрекъснато ни притискат от всички страни така, че дори в дивата Чако не ни оставят на мира?

— Може би сте прав. Признавам, че имате причина за озлоблението си. Но начинът ви на защита с грабежи и убийства е типичен за истинските диваци.

— Сеньор, в коя война няма грабежи и убийства? Дайте ни вашите оръжия и вашите предимства и ние ще можем да се

защитаваме иначе. Но дотогава сме принудени да си служим с оръжията, с които разполагаме.

— Не е ли ужасно да нападаш хора, за да ги убиеш, или да ги отвлечеш из дивите пуцинаци, за да поискаш после огромен откуп срещу свободата им?

— Да, ужасно е, сеньор! Но кой го прави? Кой го направи пръв? Кой ни показва този начин за водене на война?

— Да не би да са белите?

— Какво, не го ли вярвате? Ами тогава припомнете си настоящия пример! Сендадорът е повел да прехвърли през Парана цял многоброен отряд от бели. Тези хора искат да се доберат до Рио Саладо, която е наша. Искат да живеят на нашите земи, да търсят по тях йерба и да секат горите, а те са също наша собственост и без тях не можем да живеем. Това не е ли нападение? Нима са ни питали за разрешение? Ще ни заплатят ли всичко, каквото вземат? Реката, горите, йербата, дърветата? Няма! И ако започнем да се съпротивляваме срещу този грабеж, те ще вземат оръжията си и ще употребят насилие. Никому няма да кажат колцина от нас ще убият. А ако все пак някога го споменат, ще го направят само за да се похвалят. Сеньор, прав ли съм, или не?

Позабавих отговора си, понеже нямаше как да не му дам право. Затова той продължи:

— И така ако ще говорите за грабежи и убийства, обвинявайте белите, а не нас. Те са нападателите, а ние само се защитаваме.

— Но нима човек се защитава като отвлеча жени и девойки?

— Да, ако не са му останали други начини и средства.

— Имате други средства — вашите оръжия.

— Говорите така, защото сте чужденец и не познавате страната. Белите разполагат с пушки, барут и патрони. А ние имаме само копия и стрели, с които нищо не можем да направим срещу тях. Тогава нима не сме принудени да се стремим и ние да си набавим пушки?

— Естествено.

— Е, ама не можем, понеже не разполагаме с пари. Белите ни отнеха хубавата земя, тъй че не притежаваме нито естансии, нито ранчоси. Няма как да припечелим каквото и да било. Ето защо, когато ни се предложи случай, вземаме в плен жените и дъщерите на белите и

им ги връщаме срещу откуп, а с него после купуваме каквото ни е необходимо.

— Но при подобни случаи убивате мъжете и момчетата!

— А нима трябва да ги оставяме живи, та при следващата възможност да ни избият? Постъпваме така само от съображения за сигурност. Сравните ли понесените щети от белите със загубите, които са ни причинили, ще стигнете до извода, че сме къде-къде в по-неизгодно положение.

— Подемате твърде странна тема. Мисля, че нямате представа какви вреди нанасят индианците само на щатите по Ла Плата. През последните петдесет години индианците в тази страна са откраднали около единадесет милиона говеда, два милиона коне и също толкова овце. В този период са разрушени около три хиляди къщи и са избити петдесет хиляди души.

— Сеньор, не вярвайте на подобни неща!

— Как да не вярвам, като са правени точни изчисления!

— Това не е извършено от индианците. Белите са най-големите негодници. Обвиняват ни в онова, което сами вършат. Ако някой бял открадне кон, то сме били ние. Убие ли един бял друг, тогава пак ние сме убийците! Белите са виновни поне за половината от онова, което споменахте. А щом тези хора постъпват така спрямо собствената си раса, представете си само как ще се държат към нас! Не, сеньор, всички изнесени от вас факти говорят повече в наша полза, отколкото в наша вреда!

— Хм-м! Чувал съм вече подобни мнения.

— Значи са ви казали истината. Изпращат срещу нас войници уж да защитават заселниците от разбойническите ни походи. Но аз ви заявявам, че няма по-големи разбойници от войниците по границата. А дори и ако споменатите преди малко от вас цифри отговарят на цялата истина, то все пак вредите, нанесени ни от белите, са далеч по-големи. Цялата страна ни принадлежеше. Следователно наша собственост е всичко, което живее и расте в нея. Ако уловя за себе си едно говедо или някой кон, аз не крада, а само вземам онова, което е мое.

Това твърдят всички южноамерикански индианци. Те са напълно убедени в правотата си и никой не е в състояние да им докаже обратното. Изхождайки веднъж от принципа, че са законните

господари на страната, никаква полемика срещу съответно направените изводи не може да ви помогне.

— По-добре да не говорим по този въпрос — казах аз. — Никой от нас двамата не е в състояние да промени участието на местното население. Впрочем аз споменах грабителските походи на вашите съплеменници единствено във връзка с опасностите, очакващи ни в Чако.

— Няма защо да се безпокоите, че ви застрашава нещо от тяхна страна. Вие спасихте майка ми от разбеснелите се талази на реката и докато съм при вас, няма да ви падне и косъм от главата.

— Е, в това отношение изобщо не се тревожа кой знае колко. Но какво ще стане с хората, за чието пристигане искате да известите арипоните?

— Ще бъдат нападнати.

— И убити?

— Вероятно. Поне мъжете. Жените ще бъдат отвлечени навътре в Чако, за да се поискат пари срещу свободата им.

— И вие ще съдействате за подобно нещо?

— Аз съм индианец и постъпвам като индианец!

— Но така ставате убиец!

— Белите няма да се замислят нито за миг да стрелят срещу нас. Защо искате от съплеменниците ми подобно снизхождение?

— Ако се каните да тръгнете оттук с такива намерения, всъщност би трябвало да ви задържа.

— Няма да го направите! Към някой друг нямаше да съм толкова откровен, но с вас разговарям съвсем искрено. Нима желаете да развалите доброто мнение, което съм си създал за вас?

— Не, обаче ви заявявам, че от този миг нататък съм ваш противник. Вие искате да погубите белите, а аз пък ще се опитам да ги спася.

— Безплодно начинание.

— Надявам се да не е така. Предупредете вашите хора, а аз ще предупредя белите. Но нека останем лични приятели.

— Сеньор, много лесно може да се случи така, че да се изправим един срещу друг като врагове. В такъв случай няма защо да се боите от мен. Ще направя всичко възможно да ви предпазя от беда. Ще сключим ли такъв договор?

— Да. Ето ви ръката ми.

— Добре. А сега хубаво се наспете, за да се събудите сутринта изпълнен с нови сили за пътуването.

Той се отдалечи и ме остави потънал в мисли, които още дълго не ми позволиха да заспя. Отново се бях натъкнал на старата тема, темата за правото на бялата раса да измести червенокожата от земите ѝ. Дори ако наистина имахме такова право, то пак никога няма да ни се удаде да убедим индианците в това. Те ще останат наши врагове, докато и последният от тях отстъпи пред натиска ни. Всяко обяснение би било напразно.

И тъй сендадорът е бил тук и се е съгласил да го наемат да заведе белите до изоставените поселища. Всъщност това можеше да ни радва, понеже по този начин щеше да ни се спести пътуването до Гоя и изнурителната езда през вековните лесове на Рио Вермехо. Намеренията на онези хора, предприели тази експедиция, не бяха никак нови. Още преди години северноамериканци, а и други пътешественици, са плавали по Рио Саладо, за да проучат дали реката може да се направи плавателна на по-големи разстояния. За подобни изследвания са били прахосали значителни суми и средства, но хората винаги са се връщали с отрицателни резултати. Дали настоящата експедиция щеше да има по-добър успех, си оставаше поне съмнително.

Сънят ме споходи едва по-късно и не продължи кой знае колко дълго. Отворих очи, когато бе започнало да се зазорява и веднага събудих отец Иларио, който навярно се беше вече наспал. След като му разказах каквото бях научил от Гомес, той ми рече:

— Не е лошо, сеньор. Така ще се срещнем със сендадора далеч по-рано от очакваното. Нека веднага отидем при спътниците си и ги накараме да се приготвят за път.

— Работата не е чак толкова бърза, защото най-напред трябва да говорим с двамата офицери. Преди това обаче ми се ще да разменя няколко думи с Гомес. Да отидем при него!

Влязохме в съседната постройка, където индианецът бе настанен заедно с йербатеросите. Нямаше го. Казаха ни, че още през нощта е тръгнал на път с майка си.

— Накъде? — попитах ги аз.

— Не спомена, но поръча да ви съобщим, че знаете много добре защо потегля преди вас. И да го извините, ако му се наложило да отмъкне някоя лодка.

— И така е добре. Знам накъде е поел. А не забелязахте ли, дали се отправи към реката?

— Не. Ние не пожелахме да си разваляме почивката и останахме да лежим. Преди да се отдалечи, той ни благодари за радушния прием, който намерил при нас, и каза, че доколкото било възможно, щял да се погрижи да не ни се случи нищо лошо.

— Предполагам какво е имал предвид. В най-скоро време ние също тръгваме на път. Бъдете готови!

Капитан Търнърстик и неговият боцман бяха съгласни с нашия план. Бяха решени да пътуват с нас където и да отидем.

Най-напред накарахме да събудят полковника. След като му изложихме молбата си, той каза:

— Изобщо не е необходимо да безпокоите коменданта. Та нали той трябва да се съобразява с моите желания. Съжалявам, че се налага тъй скоро да се разделя с вас, но вашият собствен интерес не ми позволява да ви помоля да останете по-продължително при нас. Незабавно ще ви снабдя с хубави провизии и няколко товарни коня. Ще се погрижа и за плавателни съдове, с които да пътувате до Парана.

Той веднага издаде нужните заповеди, а ние двамата трябваше най-напред да попитаме Антонио Гомара дали е в състояние по най-краткия път да ни заведе до старите поселища.

— И то как? — отвърна той. — Често съм бил там.

— Познавате ли арипоните?

— Доста сносно разбирам езика им. Що се отнася до това, можете да разчитате на мен. Значи сендадорът е поел натам? Страшно ми се иска да го догоня колкото е възможно по-скоро?

Все пак тръгването ни не мина без шум. Комендантът се събуди и се осведоми защо е тази суетня. Дойде да се сбогуваме.

Тогава научихме, че споменатият водач действително е бил Херонимо Сабуко.

— Опитах се да разубедя хората да наемат тъкмо този човек — добави той.

— Защо? — попитах го.

— Нямам никаква определена причина, но той има коварен поглед. Впрочем различни слухове подхранват предположението, че сендадорът е на страната на индианците.

— Но това никак не е учудващо, сеньор? Един човек, който толкова често посещава Гран Чако и прекарва толкова дълго време там, се вижда принуден преди всичко да живее в мир с червенокожите.

— Прав сте. Но няколко пъти чух хората да си шушукат, че този човек твърде вероятно е участвал в какви ли не сатанински дела на индианците.

— А дали е предавал хора, доверили му се като водач?

— Да. Човек трябва да следи всяка негова стъпка.

— Дадохте ли пред него израз на подозренията си?

— Нещо повече — казах му го съвсем ясно. Заплаших го, че ще заповядам да го разстрелят, ако на експедицията се случи някакво нещастие. Той само се усмихна, вдигна рамене и нищо не продума.

— Експедицията добре ли е съоръжена?

— Разполага с всичко необходимо в достатъчни количества. Особено с оръжия и муниции.

— Тъкмо това ще привлече индианците.

— Ами! Нищо не могат да им направят! Не забравяйте, че отрядът на белите се състои от двацет здравеняци. А отвъд гората на брега на Рио Саладо ги очаква също толкова многобройна група.

— Двайсетина мъже срещу цяло индианско племе не са кой знае колко много!

— Числеността на червенокожите няма значение. Щом видят пушки, те си плюят на петите и само много рядко се случва да се впуснат в истинска битка.

— Чух, че белите са взели със себе си и жени?

— Сред тях има петима мъже, които са повели и семействата си. Старите поселища трябва да бъдат възстановени, поддържани и пригодени за живеене. А затова са необходими жени. Сложи ли се веднъж началото и докаже ли се, че там може да се живее добре и не съществуват опасности, твърде скоро ще ги последват и други хора.

— Но нали именно този пръв опит е опасен, защото едва ли може да се очаква, че индианците ще гледат на него спокойно.

— Е, ами тогава просто ще бъдат избити, още повече че и вие ще се присъедините към експедицията и ще им помогнете.

С тези думи той сметна, че е решил въпроса, на който гледаше твърде лекомислено. Но затова пък толкова по-грижливо се зае да ни осигури всичко необходимо. Заедно с полковника той лично се отправи към реката, за да се убеди, че заповедите на офицера са изцяло изпълнени. Получихме две дълги лодки, в които имаше достатъчно място за нас и конете ни. Освен това бяхме снабдени с нужните провизии, без да ни поискат и пукната пара. После се сбогувахме с тези хора, с които се бяхме сприятелили толкова бързо, и се качихме в лодките. Вятърът беше попътен и макар Рио Кориентес да няма силен пад с помощта на яките гребци, които ни дадоха, само след четири часа достигнахме Рио Парана.

Попитах Гомара дали знае нещо за онзи дълъг залив, споменат от индианеца. Отговори ми:

— Има няколко такива мъртви ръкави, врязващи се далеч навътре в сушата. Но няма да използваме нито един от тях, понеже знам малка рекичка, която идва от запад и се влива в Парана. Достатъчно е широка за лодките ни и ще гребем нагоре срещу течението и докъдето е възможно. Така най-бързо и най-лесно ще се измъкнем от районите на блатата и ще излезем на сухата тревиста равнина.

— Няма ли да е по-разумно първо да потърсим следите на белите, които искаме да догоним?

— Защо? Тази диря е стара вече пет дни и следователно много ще е трудно да се различи. С техните волски коли хората не са могли да поемат по най-краткия път. Има толкова реки и потоци, покрай които ще са принудени с големи мъки да се влачат напред, докато най-сетне намерят някое място, където е възможно да ги прехвърлят. А подобно нещо на нас няма да ни се налага.

— Добре! Ще разчитаме на вас. Можете ли да ни опишете поселищата?

— Много лесно. По онези места всички хора строят еднакво, а после природата поема грижата да заличи и най-малките разлики като покрива всичко с гъста растителност.

— Значи къщите са станали необитаеми, така ли?

— Напълно. Съвсем са разрушени. Само след няколко години всичко е прогнило и порутено, а пълзящите растения са прострели над развалините дебела покривка.

— А имаха ли селищата точно определени имена?

— От само себе си се разбира. Тук хората се оставят нито едно ранчо без име, а камо ли цяло поселище. Те се намират недалеч едно от друго близо до Лаго Хонда и мисля, че се казваха Посо де Сиксто, Посо де Кинти, Посо де Камии, Посо Олумпа и Посо Антонио. Има и други, чиито имена съм забравил. Много странно впечатление прави едно такова изоставено селище, цялото обрасло с цъфтящи пълзящи растения. Човек бива обзет от чувството, сякаш е застанал пред гигантска гробница и въпреки уханието на цветовете усеща в носа си миризмата на плесен и гнило. Не мога да проумея защо членовете на експедицията искат да отидат точно там. Ако имат намерение да живеят на онова място, ги чакат дълги месеци упорит труд, преди да успеят да разчистят развалините.

— Може би са избрали онази местност заради хубавата вода.

— О, навсякъде край Рио Саладо се намира колкото щеш вода. Сам ще се убедите в това.

— Едва ли, понеже нямаме намерение дълго да се бавим по бреговете на Рио Саладо.

— Но нали искате да стигнете до Тукуман, а в такъв случай най-разумно ще е да продължите по течението на Саладо приблизително до Матара. Оттам тръгва път, който през Сантяго води за Тукуман. Най-добре е да изберете тази посока.

— За съжаление не мога сам да решавам, защото, ако се срещнем със сендадора, единствено от него ще зависи по кой път ще стигна до Тукуман.

— Ами ако той не пожелае да тръгне с вас натам?

— Че защо да не пожелае?

— Ами защото възнамерява да ви покаже скиците и после да се изкачи горе в планините.

— Въпреки всичко първо ще трябва да дойде с мен до Тукуман. Не мога да се откажа от посещението си в този град, тъй като там искам да се срещна с един мой познат. Ако сендадорът желае да го придружавам, то и аз ще имам правото да настоявам преди това да посети с мен Тукуман.

Докато траеше този разговор, ние навлязохме в Парана и започнахме да я пресичаме малко косо по посока на течението ѝ. Някъде по-нагоре сигурно също бяха паднали проливни дъждове, защото водите на реката бяха още по-жълти и по-тинести от

обикновено. Тази река е извънредно богата на риба, но калните ѝ талази пречат да се види рибата. И тук няколко продълговати острови я разделяха на ръкави, което значително утежняваше прекосяването ѝ. Гомара беше добър водач. Достигнахме отвъдния бряг точно там, където започваше устието на малката рекичка, срещу чието течение се канехме да поемем нагоре. Тук не можехме повече да използваме платната. Затова грабнахме веслата и върлините и всички заработихме толкова енергично, че когато се свечери, бяхме изминали значително разстояние.

Щом се стъмни, спряхме на сушата и къде в лодките, къде на брега се разположихме колкото бе възможно по-удобно. Храна имахме в изобилие, понеже ни бяха запасили пребогато. Не по-малко щедро реката ни дари с гъсти облаци от комари, срещу които можахме да се защитим единствено чрез големи огньове, където нахвърляхме мокра тръстика. Така облациите дим се пребориха с облациите комари и ги прогониха.

На следващото утро рано-рано продължихме плаването къде с греблата, къде с помощта на върлините, докато най-сетне около пладне рекичката стана толкова тясна и плитка, че се налагаше да спрем, ако не искахме да заседнем. И така, слязохме на брега, платихме на лодкарите и се сбогувахме с тях, защото оттук нататък щяхме да пътуваме на коне.

Гомара съвсем вярно беше предсказал, че тук районите на блатата ще са останали вече зад гърба ни. След като изминахме късо разстояние, осеяно с редки храсталаци, пред очите ни се ширна откритата равнина.

Конете ни си бяха отпочинали добре, тъй че можехме здравата да ги пришпорим. Почти непрекъснато препускахме в галоп през равнината до вечерта. До полунощ яздихме по-бавно, после се разположихме на бивак, ала още на зазоряване отново поехме на път, защото естествено за нас най-важното бе да догоним отряда на белите преселници, преди индианецът Гомес да успее да го изпревари и да предупреди своето племе.

Ето че този ден местностите придобиха съвсем друг облик. Вече имаше значително по-голямо разнообразие. Появиха се по-малки равнини, отделени една от друга с красиви горички. Тук-там минавахме и през песъчливи места, където растителността бе съвсем

оскъдна и ми напомняше северноамериканската Сонора. После стигнахме до една лагуна с полегати пясъчни брегове, обрасли с гъста тръстика. При приближаването ни във въздуха излетяха цели ята от водни птици, а там, където тръстиковият пояс понякога се разтваряше тъй, че ни откриваше гледка към водата, забелязвахме от нея да стърчат ръбестите глави на крокодилите.

Горите, през които или покрай които преминавахме, най-често се състояха от дървета като кебрачо, мистол, винал, чаняр, както и от много високи кактуси. Красива гледка представляваха дърветата, обвити от увивни растения, по които висяха многобройни птичи гнезда.

И този ден спряхме да нощуваме едва късно вечерта, но на следващото утро тръгнахме по-късно, понеже конете бяха вече много изморени.

Намирахме се в спечелилата си ужасна слава Гран Чако, но не виждах нищо, което би оправдало лошото име на този затънтен край. Страдахме само от необикновено голямата смяна на температурата. Докато през деня ставаше много горещо, нощите се отличаваха с почти зимен студ, увеличаващ се от силния вятър, който безпрепятствено духаше над откритата равнина.

Не страдахме от недостиг на храна. Даже и когато месиите ни запаси започнаха да се свършват, наоколо намерихме предостатъчно дивеч. За съжаление не се изпълни съкровено ми желание да видя или дори да убия ягуар.

Водата в повечето от лагуните, покрай които минавахме, бе солена. По тази причина, както и заради крокодилите, нямаше риба.

Понеже иначе местностите не се отличаваха с нищо по-особено, а и на нас не ни се случи нещо по-интересно, ще спомена само, че яздихме осем дни почти все на запад, а изминаваните от нас разстояния от ден на ден ставаха все по-малки. Това бе последица от увеличаващото се изтощение на конете, на които позволявахме само най-необходимата почивка.

За тези осем дни по думите на Гомара изминахме цели десет дни път и вече се приближавахме до старите поселища. Водачът ни смяташе, че привечер на следващия ден ще стигнем целта си. Следователно Гомес не беше пресметнал правилно цялото разстояние и неговото сведение за онези десет дни път не бе вярно.

Все още не ни се бяха мернали никакви следи — нито от Гомес, нито от кервана волски коли. Но през този ден ни било писано да се натъкнем на дирите от индианеца и майка му.

Яздех начело заедно с нашия водач и брат Иларио. Намирахме се в равнина с гъста висока трева, която достигаше почти до коремите на конете. По такива места пресните следи се забелязват още отдалече.

И действително, на юг, тоест вляво от нас, видяхме тъмна черта в тревата, преминаваща успоредно на нашата посока. Естествено веднага се приближихме, за да я огледаме. Дирята бе оставена от два коня, преминали оттук един до друг.

— Дали не е бил Гомес с майка си? — попита монахът.

— Възможно — отвърнах аз.

— А аз мисля, че е невъзможно. Не забравяйте как яздихме и как пришпорвахме нашите коне. Той не е могъл да прави същото и следователно сигурно е някъде зад нас, а не пред нас.

— Хм-м! Кой знае дали не е намерил някакъв друг начин и други средства да се придвижва по-бързо. Хората по тези земи го познават.

— Само до реката!

— Несъмнено и той е имал лодка.

— Но са му липсвали провизии. За да не гладува, е бил принуден да ловува, а това го е забавило.

— Но не е ли могъл и той да се снабди с месо по някакъв друг начин?

— Не е изключено, ала според мен не е особено вероятно.

— Но аз го смятам за твърде възможно — заяви Гомара. — Гомес е извънредно предвидлив и умен човек, макар голямата проницателност да не му личи.

— И аз имам такова впечатление — съгласих се с него.

— Нали, сеньор! За съжаление по тези конски отпечатьци няма как да се разбере кого са носили животните на гърба си.

— Лъжете се.

— Значи мислите, че с разчитането на дирята е възможно да узнаете кой е яздил оттук? Ами моля, хайде направете го!

Последните си думи той изговори с такава усмивка, която ясно издаваше недоверието му. Отговорих му:

— Може и да не стане веднага. Подобна диря е дълга и каквото не ми издаде на това място, ще ми го каже по-нататък, стига само да я

проследим. Засега е достатъчно да знаем, че двата коня са прекалено изтощени.

— Как стигнахте до този извод?

— Ами влачили са краката си. Два съвсем отпаднали коня, поели точно в посока на поселищата — нима това не прави твърде вероятно предположението, че пред нас са Гомес и неговата майка?

— Може да са и други хора. Напълно съм съгласен с монаха. Гомес имаше само няколко часа преднина. Че как тогава все още ще е пред нас? Нека изчакаме!

Оттук нататък естествено ние се придържаме точно по следата, която оставаше все тъй ясна, но с абсолютно нищо не ни издаваше кои ли може да са ездачите. Едва след доста време, когато пред очите ни се ширна една от вече споменатите лагуни, в еднообразната диря настъпи промяна, и то каква! Отляво се появи широка следа, състояща се от дълбоки коловози, оставени от много волски коли. Тук край лагуната каруците бяха спирали за почивка.

Внимателно претърсихме мястото. Имаше останки от няколко огъня. Жадните коне и волове бяха нагазили във водата, за да се напият до насита. Отпечатъците от копитата ясно си личаха в крайбрежната тиня. Но това бе всичко което забелязахме. Не открихме други особени следи или знаци.

— Това е търсеният от нас керван — обади се Гомара. — Кога ли е пристигнал тук?

— Завчера — отвърнах аз, — както разбирам от различните признаци, които открих. Дирите не са от вчера, а са с един ден по-стари.

— Ами тогава тези хора са карали воловете си извънредно много да бързат!

— Да, но и теренът е бил благоприятен. Не им е предлагал почти никакви пречки и трудности. А вчера в ранни зори отново са потеглили на път.

— А кога са били тук двамата ездачи, чиято диря следвахме до това място?

— Днес преди обяд. Тъй като вече е пладне, имат преднина само от някой и друг час.

— Може би ще е възможно да ги догоним, а?

— Не, защото и нашите коне са изтощени не по-малко от техните. Няма да ги настигнем преди поселищата.

— Жалко!

— Така е. Е, има все пак един начин да ги догоним и това може да стане, ако препусна сам подир тях. Конят ми е най-добрият и ще издържи още доста път. Отделя ли се ей сега от вас, съм убеден, че ще настигна двамата ездачи преди свечеряване.

— Но няма да го направите, сеньор. Не бива да се разделяме. Не се знае какво може да ви се случи.

— Че какво ли би могло да ми се случи?

— Не си въобразявайте, че сте в кой знае каква безопасност! Навлизаме в земите на арипоните. Много лесно можете да се натъкнете на неколцина от тях.

— Не ги смятам за опасни хора. Даже имам желание да ги опозная. Но за съжаление не разбирам езика им.

— А това е много основателна причина да стоите по-далеч от тях, поне докато нямате при себе си преводач. Не, не бива да ви пускаме да яздите сам.

Другите го подкрепиха, така че се видях принуден да се откажа от плана си, макар много да ми се искаше да узная кому принадлежаха двата коня, чиито следи забелязахме най-напред.

И така, започнахме да следваме дирята от волските коли, с която се сливаха отпечатъците на двата коня. Само след някой и друг час видяхме, че керванът отново беше спирал да бивакува през последната нощ, и то посред откритата равнина, което бе твърде странно и не можеше да не ми направи впечатление. Какво ли се беше случило?

Реших да обиколя на кон нашия лагер и скоро забелязах следа от един-единствен човек, който се беше скитал наоколо. С каква ли цел? Явно е бил член на групата, понеже отпечатъците му идваха откъм бивака и пак се връщаха там. Беше обикалял доста надалеч около лагера сякаш бе търсил нещо.

Керванът беше потеглил оттук тази сутрин още в ранни зори. Хората му бяха продължили пътя си бавно, много бавно, което си личеше от техните дири. За съжаление скоро нощта падна и бяхме принудени да се разположим на бивак, иначе лесно можехме да изгубим следите.

Онова, което бяхме забелязали досега, бе повече от недостатъчно. Всъщност не ни даваше никакво основание за опасения и все пак у мен се породиха макар и смътни подозрения, които не биваше да отхвърлям с лека ръка. Често човек има определено предчувствие, на което може да се опира с по-голяма сигурност, отколкото на конкретна случка или събитие.

Рано сутринта пак поехме на път. Естествено беше да предположим, че през нощта керванът също като нас бе почивал, ала минаваше час след час, а ние все още никъде не виждахме следи от бивак. Беше твърде странно. Предишните две места, където хората бяха лагерували, се намираха тъй близо едно до друго, а ето че сега бе последвало толкова продължително нощно пътуване! Това сигурно си имаше определени причини. Ала колкото и да размислях, не ми хрумваше никакво що-годе състоятелно обяснение.

Ето че изведнъж пред нас се появи някаква тъмна точка, която бързо се приближаваше и ставаше все по-голяма и по-голяма. Оказа се, че е ездач, препускащ в бесен галоп. Видяхме как шибаше коня си с ласото. След като дойде достатъчно близо, той размаха широкополата си шапка и силно ни извика:

- Е-хей, сеньори, вие ли сте хората, които търся?
- А кого търсите? — попита брат Иларио.
- Ездачи, идващи от Палмар.
- Това съвпада, сеньор. Ние идваме оттам.
- Слава Богу! Значи все пак е възможно да получим помощ!
- За кого?
- За...

Отговорът му заседна в гърлото. Човекът се беше спрял пред нас и гледаше в очите само брат Иларио, с когото разговаряше. Но ето че в този миг погледът му падна върху мен и той не можа да довърши отговора си. Ездачът носеше облеклото на гаучо, имаше гъста голяма брада, която кажи-речи оставаше от лицето му да се вижда само върхът на носа, още повече че шапката му бе нахлупела ниско над челото.

- Cobrido!^[2] — възкликна той. — Нима е възможно?
- Какво? — попитах го, понеже продължаваше втренчено да ме гледа.
- Че сте тук!
- Кой, аз ли? Познавате ли ме?

— И още как! Но изглежда вие съвсем сте ме забравил.

— Наистина не мога да си спомня.

— Тъй ли? Да не би...? А-а, да, брадата, брадата!

— Вярно, че гласът ви ми се струва познат.

— Нали? Да, да! Тъкмо се канех да се връщам у дома, защото си помислих, че ще дойдете, и ето че ви срещам посред самата Чако!

— У дома... защото сте мислил... че ще дойда? А-а, сега най-после загревам! Вие сте сеньор Пена, нали?

— Най-сетне, най-сетне се сети за името ми! — извика човекът. — Добре дошъл, сеньор, добре дошъл!

Подаде ми ръка и аз здравата я разтърсих, а той така стисна дланта ми, че ми се прииска да извикам. После се засмя и каза:

— Значи действително не ме познахте, а? Идвате при мен, а не ме познавате, така ли? Това страшно много ме развеселява! А ето че ви срещам тук! И то в тази пустош, докато бях убеден, че ще поемете от Буенос Айрес с дилижанса по онзи удобен и спокоен път. Това е още по-забавно!

— Изглежда сега на вас всичко ви се вижда твърде забавно, но докато бяхме на север в Мексико, постоянно бяхте в много сериозно настроение!

— Сеньор, там имах всички основания да съм сериозен!

— А откъде идвате?

— От Гоя.

— И ние мислехме да отидем дотам и да потърсим водача Херонимо Сабуко.

— Нямаше да го намерите. Съвсем скоро го видях при старите поселища.

— Разговаряхте ли с него?

— И през ум не ми мина! Щеше да ми струва главата.

— Врагове ли сте с него?

— Не, но го подслушах и ако беше разбрал, че съм чул разговора му, само след минута щях да бъда труп.

— Значи сте подслушал опасни тайни, а?

— Да, дори много опасни. Идвам да ги споделя с вас.

— Нима сте знаел, че ще дойдем?

— Да. Е, не можех да знам, че и вие сте сред тези хора, че тъкмо вие сте немецът, за когото стана дума.

— За мен ли? Навярно индианецът Гомес го е казал.

— Да, индианец беше и сендадорът го нарече Гомес.

— Тогава се касае за предателство спрямо белите, водени от сендадора. Така ли е?

— Да.

— Трябва незабавно всичко да ни разкажете. Бързо, бързо!

— По-полека, сеньор! Можем и най-спокойно да бързаме. Ако останем тук да ви разказвам макар и бързо, то онези, които се нуждаят от помощта ни, ще имат много по-малка полза, отколкото ако незабавно продължим ездата и в същото време спокойно и бавно ви обясня как стоят нещата. И така, да тръгваме! Връщам се заедно с вас.

Пришпорихме конете и се понесохме напред колкото държаха краката на животните. Естествено бяхме страшно нетърпеливи да узнаем какво имаше да ни казва. Затова всички се стремяха да бъдат колкото можеха по-близо до него и го помолихме да говори така, че всеки да го чува.

— И тъй, бях в Гоя и реших да се върна у дома през Саладо — поде той.

— Съвсем сам ли? — попита го брат Иларио. — Та това е много опасно!

— Опасно ли? Ами! Един такъв стар авантюрист като мен не знае що е опасност. А ако се съди по облеклото ви, вие сте благочестив човек, който не би рискувал да предприеме сам подобна езда през Чако!

— О, аз също съм поемал този риск!

— Бре да се не види! Тогава вие сте... да не сте дори... самият брат Хагуар?

— Наистина ме наричат така.

— Е, тогава туй е съвсем друго нещо! От вас може да се очакват какви ли не дръзки дела. Безкрайно се радвам да се запозная с вас, сеньор! Вие и този немец, когото познавам още от Мексико, сте тъкмо хората, от които имам нужда. Ще разрешите ли да попитам кои са и останалите сеньори?

Представих му ги. След общоприетите думи, разменяни при подобни случаи, ние го помолихме да продължи и той изпълни желанието ни:

— Най-хубавият път от Гоя до целта ми води през старите поселища. Избрах него. Днес стигнах до развалините. Но тъй като знаех, че заради арипоните там не е съвсем безопасно, се криех доколкото можех. За коня си намерих скривалище в един стар двор, докдето се стига много трудно, а самият аз легнах на едно място, където никой нямаше да ме открие толкова лесно. Там почти са се срутили две стени като са се наклонили една срещу друга така, че помежду им е останало тясно пространство, входът към което изцяло е обрасъл с пълзящи растения. Преди време бях открил това място най-случайно. Там реших да си почина, понеже бях яздил през цялата нощ. Следобед мислех да продължа, за да стигна привечер до вековния лес. Спах до пладне, когато ме събудиха човешки гласове. Двама мъже разговаряха на испански. Съвсем леко разтворих лианите и забелязах двама души седнали на камъни точно срещу скривалището ми. Единият беше бял, възрастен, кльощав и кокалест, а другият беше млад индианец. Наблизо седеше и някаква индианка.

— Майката на Гомес.

— Възможно. Можех да чувам всяка дума. Двамата водеха следния разговор:

«— През последните нощи редовно обикалях около бивака — каза белият, — надявайки се да открия някой от вашите хора, ала напразно. Ти си първият, когото виждам.

— А аз от вчера следвам дирите ви, ала днес, когато ви настигнах, не посмях да се приближа до вас — обади се индианецът.

— Какво смяташе да правиш?

— Да ви заобиколя и после да посетя племето си.

— А-а! Искал си да насъскаш своите срещу нас, така ли?

— Но не и срещу вас, сеньор.

— Значи само срещу другите. Благодаря ти. Къде са твоите съплеменници?

— Те винаги са нейде наблизо. Тази вечер сигурно ще ги намеря.

— Можеш ли да ги доведеш тук?

— Да, стига само да имате честни намерения.

— Не си въобразявай глупости! Нали вашите вождове ме познават. Готов съм да направя с тях същата сделка както винаги. Знаеш ли условията ми?

— Не, сеньор.

— Значи никога не си присъствал, когато аз...

— Не, никога.

— Но поне си чувал, че съм ваш приятел и понякога ви доставям плячка, а?

— Знам го, сеньор.

— Умееш ли да мълчиш.

— Мълчанието е най-голямата добродетел.

— Добре! Тогава ще ти кажа, че такива хора предавам в ръцете ви винаги при условие да получа всичките пари, които притежават, както и всичкото злато и накити. Останалото е ваше. Съгласен ли си?

— Да.

— Дали и днес твоите хора няма да имат нещо против?

— Едва ли, щом са го правили и преди.

— Тогава им кажи, че вода двайсет мъже, пет жени и дванайсет деца, които ще им предам. Златото, пръстените и часовниците на тези хора ще са мои. Всичко друго, както и откупът за децата, ще е ваше.

— Ще го кажа на вожда.

— Нали винаги убивате пленените мъже както и момчетата?

— Да.

— Този път няма да го позволя. И момчетата ще останат живи. Така ще получите по-голям откуп.

— Няма да е по-голям, защото ако не убием момчетата, ще ги задържим при нас. Ще трябва да станат индианци.

— Така съм съгласен. Ще направя с вас сделка. Аз искам пари, а вие ще получите оръжия, барут, дрехи, коне, говеда, коли и откуп. Но никого няма да убиваме.

— Налага се! Двайсетте мъже трябва да умрат!

— Не, вече ти казах!

— Нали в такъв случай няма да можем да им вземем собствеността и децата!

— Защо?

— Защото ще се защитават.

— Глупак! Те ще умрат, без да ги убиваме! Познаваш ли добре тази местност?

— Да.

— А Острова на крокодилите?

— Също. Нашите бащи изпращаха там своите военнопленници да умрат от глад или да бъдат изядени от крокодилите.

— Е, преди още да се свечери, ще отведа на него двайсетте мъже.

— Няма да те последват.

— С радост ще дойдат с мен. Все ще намеря някакъв начин да събудя у тях желанието да посетят острова.

— Но как ще стигнат до там?

— Та нали край водата се намират дървета с каквато щеш големина. Лесно може да се направи сал.

— Вие ли ще ги отведете на острова?

— Да.

— Ами нали ще трябва да се върнете, а тогава и мъжете ще искат да тръгнат с вас.

— Няма. Все ще измисля някаква причина да се кача на сала сам. После те ще останат на голия пясък заобиколени от водите на реката, които гъмжат от крокодили. Няма да посмеят да плуват до брега и следователно неминуемо иде загинат от глад.

— Ще избият крокодилите!

— С какво? Ще ги подлъжа да оставят оръжията си и с някаква религиозна и благочестива хитрина все ще успея да ги заведа на острова.

— В такъв случай мисля, че ще ви последват. Междувременно ще доведа арипоните и ще разделим плячката.

— Да, ще я разделим и после продължавам пътя си. И така, условията ми са ти известни. Няма да отстъпя от тях и няма да приема други. А сега побързай да намериш твоите хора!

— Тръгвам, сеньор! Но преди това ще ви помоля да бъдете извънредно предпазлив. Поставете стражи, защото не е изключено още днес да пристигнат и други бели.

— Ха! Наистина ли?

— Да. Те също са се отправили към поселищата и търсят сендадора.

— Diablo! Мен? Не се ли лъжеш?

— Не, защото немецът ми го каза.

— Какъв немец?

— Който вече плени двама майори и избяга на Лопес Хордан. Даже успя да ни обгради и да победи, когато бяхме четиристотин

души.

— Тогава той е жив дявол!

— Да, така е. Всички, които го познават, казват, че за него нямало невъзможни неща. Всичко знаел и всичко можел.

— Значи този човек е някаква рядка птица! И какво иска от мен?

— Трябвало да го заведете някъде, ама къде — не разбрах.

— От думите ти може да се заключи, че не с сам, така ли?

— Не е. С него са един американски морски капитан заедно със своя боцман, брат Хагуар...

— Хагуар ли? По дяволите! Това наистина не ме радва особено. Че какво ли ще искат от мен тези хора?

— Сигурно ще ви кажат. Освен това с тях има и шест йербатероси. Предводител им е сеньор Монтесо.

— Монтесо? А-а! Той ми е добър познат? Какво ли е... ха, ти не спомена ли, че онзи немец можел всичко?

— Да, така съм чувал да казват.

— Говори ли испански?

— Като испанец.

— Не споменаха ли нещо за Перу? Или за кипута? За езика на инките?

— Не.

— Ами за някакви листове, за планове, чертежи, за скрити съкровища?

— Не са.

— Отлично, чудесно! Много дискретни хора са. А не знаеш ли поне, дали немецът говори индиански?

— Чух, че е прекарал години сред индианците.

— Всичко съвпада, всичко съвпада. Вече ми е ясно защо искат да ме видят. Но защо ме търсят точно тук? Невъзможно е да знаят, че в момента се намирам при старите поселища.

— Искаха през Гоя да се отправят към Гран Чако, но още в Палмар бях чул, че в момента се намирате тук и им го казах.

— Значи тъй е станало!... А кога ще пристигнат?

— Малко след мен. Сигурно са тръгнали само часове по-късно и страшно много са бързали. Моят братовчед Гомара ги води.

— И той ли е от арипоните?

— Не, от друго племе е, но майка му е сестра на моята майка.

— Защо не остана да яздиш заедно с тях?

— Тъй смятах, но в такъв случай трябваше да се откажем от плячката, защото немецът се кани да предупреди белите за намеренията на арипоните.

— По дяволите! Ще трябва да се откаже от тази работа!

— Затова и той искаше толкова бързо да потегли на път и сигурно здравата е пришпорвал конете. По същата причина и аз незабавно тръгнах, без да го чакам. А ние кажи-речи уморихме конете си от стремглаво препускане.

— Добре си направил! Значи той мисли, че арипоните ще нападнат белите, така ли?

— Да.

— Но да не би да знаеш, че съм ваш съюзник, а?

— О, не. Той идва просто да ги предупреди.

— Аха, тъй значи! Нямам нищо против, стига само да не дойде, преди да сме си свършили работата.

— Точно от това се опасявам. Всеки миг може да се появи.

— Проклятие! Всъщност могат да го вземат дяволите, но е по-добре да почакаат, понеже все още ми е нужен жив. Значи всеки миг може да се появи, така ли? Хм-м! И аз ще трябва да ви чакам до падането на нощта, че и по-дълго, а? Няма да стане. Пристигне ли онзи човек, вече нищо не може да се направи. Следователно налага се да действам, преди да е дошъл. Ех, де да знаехме дали веднага ще открие тук това място. Наоколо има не едно и две поселища и може би ще тръгне да търси от едно на друго.

— Сигурно ще дойде направо тук, сеньор. И аз нямаше защо да търся и да се лутам. Следите от вашите волски коли са толкова ясни, че даже и слепец с крака си ще ги открие.

— Вярно. Той ще намери дирята и ще дойде тук. Допусна ли да се стигне дотам, всичко е загубено. Но ето че ми хрумна една идея. Немецът смята ли да продължава нататък, или идва само до поселищата?

— Едва ли ще продължи. Просто е тръгнал за поселищата да се срещне с вас.

— Добре. Тогава ще подмамя мъжете на Крокодиловия остров, а после ще отидем до някое друго място, където ще се срещна с твоите хора и ще ви предам плячката заедно с жените и децата. След това ще

се върна тук да чакам немца. Щом дойде, ще му кажа, че керванджиите са ми платили моето възнаграждение и са продължили нататък.

— Дали ще ви повярва?

— Несъмнено. Така ще му представя нещата, че да не се усъмни.

— Но нали двайсетте мъже на Крокодиловия остров ще са все още живи!

— Че какво от това?

— Ще можете да им вземете парите едва след като умрат!

— Ще ги метна по някакъв начин така, че да не вземат със себе си нищо ценно. Нека, когато си отидем, сами се оправят как да отидат на небето или пък в ада.

— Добре, сеньор. Но аз трябва да знам мястото, където ще отведете жените.

— Хубаво! Ти твърдиш, че познаваш околностите. Знаеш ли къде е кръстът в гората?

— Кой? Предишните заселници направиха много кръстове.

— Имах предвид огромния кръст, известен единствено под името *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— Исус Христос във вековния лес ли? Да, знам го този кръст.

— Е, добре. Постарай се в полунощ да бъдете там. Ние също ще пристигнем по това време с колите. Ще ни нападнете, привидно ще се нахвърлите и върху мен, но аз ще успея да избягам. Така после ще мога да разкажа на немца, че керванът е бил нападен от вас.

— Да, в такъв случай той няма да търси мъжете на острова, а при нас.

— Що се отнася до острова, немецът не го знае, така че нито ще пита за него, нито пък ще научи каквото и да било. Разбра ли всичко, Гомес?

— Да.

— Тогава тръгвай, за да намериш арипоните и да можеш навреме да ги доведеш на уговореното място!»

— Това беше разговорът, който подслушах — продължи Пена. — Индианецът изчезна заедно с майка си. А сендадорът остана потънал в мислите си още доста време. После и той стана на крака и бавно се отдалечи.

Естествено всички ние изслушахме тази история с най-голямо внимание. Но никой не бе толкова възбуден като йербатерото Монтесо. Той имаше изключително доверие в сендадора, когото смяташе за свой приятел. Онова, което чу, сега бе за него като гръм от ясно небе. Ето защо не беше никак чудно, че незабавно смуши коня си да се приближи до жребеца на Пена и го попита:

— Сеньор, действително ли твърдите, че разказът ви отговаря на истината?

— Разбира се.

— Ами ако не го вярвам?

— Няма да умра от мъка. Само моля да не ми се казва право в очите, че не било вярно. Може да си мислите всичко каквото си искате, но на една обида незабавно ще отвърна с куршум.

— Е, е, моля ви, сеньор! Човек все ще има право да си каже мнението!

— Не. Човек напълно спокойно може да си запази мнението за себе си и в никой случай не е уместно да го натрапва на другите. Разказах каквото видях и чух. Ако не ми вярвате, не го казвайте. А наречете ли ме лъжец, лошо ви се пише.

— Извинете, сеньор! Сендадорът е един от моите най-добри приятели. Просто ми е невъзможно да си представя подобно нещо за него.

— Щом го смятате за ваш приятел, мога само да ви съжалявам. Повече не мога и не желая да казвам. Впоследствие ще стане ясно, че той не заслужава приятелството ви. Съвсем скоро ще имате нужното доказателство, понеже се надявам, че сеньорите ще се съгласят да осуетим позорните кроежи на този човек, нали?

— Естествено, естествено! — разнесоха се викове наоколо. А аз се осведомих:

— Какво направихте след като сендадорът си отиде?

Пена отговори:

— Разбира се, първата ми мисъл беше да предприема всичко възможно, за да проваля този ужасен заговор. Само че не знаех как.

— Няма нищо по-лесно от това. Съвсем ясно е било какво е трябвало да предприемете.

— Не е чак толкова ясно, както изглежда си го мислите, сеньор. Аз не съм неопитен човек и имам навик предварително добре да

обмислям онова, което ми предстои да върша. Предполагам вие сте на мнение, че е трябвало да предупредя членовете на експедицията, нали?

— Естествено, че така мисля. Това е била първата и най-спешна мярка, която сте могли да вземете.

— Но хората нямаше да ми повярват. Нали не ме познават. А сендадорът им е бил препоръчан като почтен и надежден водач. Предполагам, че е направил всичко възможно, за да спечели доверието им. И ако аз, непознатият, се бях опълчил срещу него, естествено този негодник щеше да отрече всичко и щеше да се защити, представяйки ме за негов личен враг, който се стреми да му напакости.

— Не мога да не ви дам право. Преди всичко е трябвало да се погрижите за собствената си безопасност, та да имате възможност да помогнете и на заплашените от гибел преселници.

— Съвършено вярно! Ето защо не предприех срещу него нищо — нито открито, нито тайно. Имах нужда от хора, които да ми помогнат. Той беше споменал за вас. Индианецът му разказа за някакъв немец, който навярно се намирал със спътниците си вече наблизо. Затова сметнах, че най-доброто ще е да тръгна да ви пресрещна и да ви помоля за помощ.

— Естествено ние незабавно и изцяло се поставяме на ваше разположение. Надявам се да стигнем навреме и да избавим изпадналите в беда хора, а?

— Мисля, че ще успеем. Само не бива да се бавим. Може би мъжете са подмамани вече на острова. Но тъй като няма да бъдат избити, предполагам, че ще ги спасим. После навярно ще ни се удаде да намерим и останалите и да им помогнем.

— Да си пожелаем успех. Известно ли ви е къде се намира островът, както и мястото, наречено *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*?

— Не. Обаче очаквам да открием следи, които да ни отведат до там.

— Дири сигурно ще има, но вероятно тогава ще е вече твърде тъмно, за да ги видим и да ги проследим.

Ето че се обади Антонио Гомара:

— И аз не знам къде е островът, ала Кръстът ми е познат. Както изглежда хората са спрели при някогашното поселище Посо де Сиксто.

Поне коловозите водят натам. А пътят от това място до Кръста ми е много добре известен.

— Чудесно! Нека побързаме, за да използваме максимално дневната светлина.

Накарахме конете да почувстват, че нямаме време за губене. Те препуснаха в бесен галоп и ние се понесохме през равнината като вихрушка. Всеки от нас съзнаваше, че е изправен пред опасни събития. В подобно положение човек става мълчалив и никой не обели нито дума, докато най-сетне сеньор Пена вдигна ръка и посочвайки напред, каза:

— Виждате ли ей онези дървета? Там се намира самотното изоставено поселище. Само след няколко минути сме при него.

Следвайки коловозите, се озовахме на мястото, където керванджиите бяха спирани. Видяхме останки от порутени постройки, скрити под плътната покривка на увивните растения. Гъстата шума на околните дървета ги засенчваше. Встрани забелязахме следи от няколко ниви, които бяха обаче толкова запуснати, че само много остро зрение можеше да разпознае, че някога тук е «играла» лопатата. Всичко наоколо правеше впечатление на най-дълбока немара. Не видяхме нито един от хората, които търсехме и които бяха почивали тук.

Забелязахме, че воловете са били разпрягани, за да пасат, но престоят на кервана е бил кратък. Скоро преселниците бяха напуснали Посо де Сиксто, и то в различни посоки. Това си личеше съвсем ясно от следите. Едни от тях водеха надясно, на север. Виждаше се, че хората не бяха яздили, а бяха вървели пеша. Втората диря продължаваше в предишната посока. Тя описваше дъга около изоставеното селище, а после поемаше право на запад.

След като внимателно я огледах, разбрах, че бе оставена от волските коли, за които са били вързани свободните ездитни животни. Водачите на колите бяха вървели отстрани. Понеже не се виждаха други отпечатыци от човешки стъпки, от само себе си се налагаше предположението, че жените и децата са се намирали в колите.

— Оттук сендадорът е повел клетниците към Кръста — обади се Пена. — Колко ли е голяма преднината му?

— Само около половин час — отвърнах аз, — както си личи от следите на воловарите. Утъпканата от тях трева все още е силно

наведена. Ако е била смачкана преди повече от половин час, то гъвкавите стръкчета щяха вече да са се изправили. Нека огледаме и втората диря!

Както споменахме, тя бе оставена само от човешки крака. Преминаваше като тъмна черта през тревистата равнина, но само тук-там можеха да се различат отделни отпечатыци. Тази диря бе стара поне три часа. На едно или друго място стъпките на самотен пешеходец се отделяха за малко от общата следа, но скоро отново се сливаха с нея. Моите спътници не им обърнаха внимание и когато се наведох, за да огледам по-внимателно единичните отпечатыци, капитан Търнърстик се обади:

— Сър, защо зяпаш тъй любопитно в тревата? Просто тук е вървял някой от мъжете и нищо повече.

— Езикът на тревата се вижда, а не се чува. Кептън, я поразгледай основната диря! Тревата отново се е изправила, ала все пак връхчетата ѝ още са клюмнали. И то в каква посока?

— Сочат на север.

— Защо?

— Защото хората са вървели на север. Тревата поляга в онази посока, в която човек се движи.

— Ами тогава я хвърли едно око на следата от самотния пешеходец! Връхчетата на тревата също са все още клюмнали нали?

— Да.

— Но са значително по-ниско наведени от другите. Какво следва от това?

— Нищо друго, освен че още не са се изправили съвсем.

— Голяма проникателност, няма що! А според мен от това следва, че единичната следа несъмнено е по-нова от общата главна диря. Въпросният човек е минал оттук доста по-късно от останалите.

— Мисля, че всички са били заедно!

— На отиване да, обаче на връщане той е бил сам. Я ми кажи още веднъж накъде са наведени тези тревички?

Търнърстик огледа следата по-внимателно отпреди и отговори:

— Към нас, на юг.

— Следователно в каква посока се е движил този човек?

— Насам, срещу нас.

— Но другите са вървели напред пред нас. Значи тук става въпрос за дирята на сендадора, който се е върнал сам. А това е за мен доказателство, че планът му е успял. Завел е мъжете на острова и там ги е изоставил. Кой знае в какво положение се намират!

Капитанът поклати глава, а брат Иларио се обади:

— Не са мъртви, но ги заплашва голяма опасност. Ако не дойде някой да ги избави, неминуемо ще загинат на острова по най-окаян начин, защото, опитат ли се да използват единствения възможен път за бягство, а именно да плуват към брега, ще бъдат разкъсани от зверовете. Ето в какво положение се намират търсените от нас мъже. Сендадорът ги е подмамил в този капан.

— Хм-м! — промърмори доблестният йербатеро, поклащайки глава. — Все още никак не ми се иска да повярвам на тази работа. Както вече знаете, сеньор, сендадорът е мой приятел!

— Той просто ви е мамил.

— Никога. Към мен винаги е бил почтен.

— Но това не изключва възможността спрямо други да не е почтен.

— Е, повече или по-малко всеки гледа собствената си изгода, но в случая става въпрос за едно истинско престъпление.

— И то за много голямо!

— Ето защо предполагам, че всички ние се лъжем.

— Аз пък вярвам на казаното от сеньор Пена. Да не спорим. Съвсем скоро ще разберем кой е прав.

Междувременно ние не си губихме скъпоценното време. Без да спираме, следвахме дирята в галоп. Можеше да се предположи, че Крокодиловият остров не е особено далеч, понеже за сендадора нямаше да е толкова лесно да подмами хората на едно по-значително разстояние. И наистина, не измина и четвърт час, когато пред нас, на по-светлия хоризонт, забелязахме да се тъмнее някаква ивица. Щом се приближихме, видяхме, че тя се състоеше от гъсти храсталаци, над които се издигаха короните на няколко дървета. Същевременно тревата стана по-сочна — един признак, че наблизо има вода, и то не малко вода.

Когато стигнахме храсталациите на едно място, където дирята навлизаше в тесен отвор между тях, забелязахме, че тези

широколистни храсти обграждаха широк пояс от висок бамбук, зад който съзряхме очакваната вода.

Отначало нямаше как да се разбере дали това бе някоя самостоятелна лагуна, или пък може би бе свързана с реката Рио Саладо. Не изглеждаше да е дълбока. Доказваха ни го многобройните крокодили, лежащи в тинята на доста голямо разстояние от брега, чиито муцуни стърчаха от водата. Тези животни бяха заели често срещащите се плитки места, между които се проточваха по-дълбоки, къде тесни, къде широки улеи. Сигурно тези грозни създания са могли много дълго време да се размножават несмущавано, понеже никак не беше трудно на една не дотам обширна площ да се преброят стотина, че и повече екземпляри. Точно срещу нас, но толкова далеч, че само остро зрение можеше да я различи, имаше ниска суша без каквато и да било растителност. Навярно беше островът, който търсехме.

Съвсем добре дошло за целите ни бе обстоятелството, че на брега се намираше сал от тръстика и бамбук. Личеше си, че е построен съвсем наскоро. Забелязахме и местата, където тръстиката и бамбукът са били отрязани или откършени. Четири-пет дълги бамбукови върлини, оставени върху сала, показваха начина, по който е бил придвижван.

Извадих далекогледа си и го насочих към намиращата се отсреща суша. Да, това беше остров. Съвсем ясно различих човешки фигури, които се суетяха насам-натам.

— Островът ли е? Какво виждате? — попива брат Иларио.

— Да, той е и там виждам търсените от нас хора.

— Слава Богу! Значи не сме закъснели. Ето го и сала. Прав бяхте, сеньор, когато преди малко предположихте, че ще построят подобен плавателен съд. Всичко е точно така, както казахте. Бързо слизайте от конете, за да избавим тези клетници!

Той скочи от седлото и се завтече към сала. Другите го последваха.

— Чакайте, сеньори! — извиках им аз. — Най-напред трябва да се погрижим за конете. Най-добре ще е да ги изведем навън в откритата равнина и да ги вържем за забити в земята колчета. Нека там пасат до насита.

Предложението ми бе прието и изпълнено. После се върнахме при сала. Той не беше вързан, а така блъснат към полегатия бряг, че бе

здро̀во заседнал. Отделните му части бяха свързани с помощта на пълзящи растения.

Щом стъпихме на него, към нас бързо се приближиха безброй крокодили. Те бяха толкова много, че се блъскаха един в друг. Гледката, която предлагаше гъмжилото от тези зверове, изобщо не може да бъде описана.

— All devils! — възкликна Търнърстик. — Едва сега схващам в каква опасност се намират онези клетници. При толкова много чудовища никой от преселниците не би достигнал брега. Я да поразгоним малко тези твари!

Той посегна към пушката си.

— Но цели се само в очите им, сър! — казах му аз.

— Well! Знам го. През официалните фракове на тези чаровни господа не минава никакъв куршум.

Алигаторите буквално ни препречиха пътя. Те напиреха към нас и се блъскаха само на някакви си два-три метра от сала. Дългите им муцуни шумно се отваряха и затваряха, а малките им коварни очи бяха хищно вперени в нас.

Не можехме да се придвижим напред. Налагаше се да си пробием път с куршуми. Първите изстрели не оказаха особено въздействие и едва след като убихме около двайсетина чудовища спечелихме свободно пространство, понеже останалите животни се нахвърлиха върху тях и ги завлякоха към по-дълбоките води, за да ги разкъсат и изядат. Това бе една наистина отвратителна сцена.

— Не разбирам как онези мъже са успели да се доберат до острова, щом са били невъоръжени! — обади се монахът.

— Има обяснение — отвърнах му аз. — Животните са били пръснати на различни места и са се събрали тук едва след като плаващият до острова и обратно сал е привлякъл вниманието им и е събудил в тях надежда за плячка. Освен това ми се струва, че е възможно да бъдат отблъснати с помощта на бамбуковите върлини. Някой по-здрав удар или забиване на острите им краища, особено в окото, сигурно ще е болезнено дори за такъв звяр.

Когато пътят ни горе-долу се откри, ние грабнахме споменатите вече върлини и се отблъснахме от брега. Налагаше се да използваме по-дълбоките места на лагуната, ала и там дълбочината не възлизаше на повече от четири или пет лакти. Щом салът ни потегли, никой от

крокодилите не се осмели да се приближи към него, но затова пък толкоз по-упорито заплуваха подир нас. Не ни заплашваше опасност, обаче вонята на тези влечуги беше непоносима.

За мен бе цяла загадка от какво живееха крокодилите. Ако по-рано в лагуната е имало риба или някакви други животни, то те сигурно отдавна бяха унищожени от тях. Може би тези зверове се изхранваха с по-слабите индивиди на собствения си род.

Тъй като здравата работехме с петте върлини, ние се приближавахме към острова толкова бързо, че скоро с невъоръжено око можехме да различим намиращите се на него хора. Те също ни забелязаха, но вместо да ни подвикнат, стояха безмълвно изправени на брега. Не знаеха дали идваме с приятелски, или с враждебни намерения. Когато се озовахме достатъчно близо, различих, че всеки от тях държеше в ръката си нож. Лицата им изразяваха решителност. Личеше си, че в случай на нужда тези хора бяха готови да се бият срещу нас.

— Спрете! — извика ни един от тях на испански. — Не се приближавайте повече! Трябва да ни кажете какво искате! Кой сте вие?

Понечих да отговоря, но монахът ме изпревари:

— Откога ми нямате доверие, сеньор Арико? Нима вярвате, че в мое лице непременно имате враг?

Съвсем случайно брат Иларио познаваше този човек, който беше вече споменатият представител на един банкер от Буенос Айрес. В същия миг и той видя кой стои пред него и отговори:

— *Vendito sea Dios!*^[3] Брат Хагуар! Спасени сме! Сеньори, тези господа могат да идват при нас само с приятелски намерения!

Повече никой не ни попречи да слезем на брега. Спряхме със сала на сушата и го изтеглихме на пясъка така, че да не може да бъде отнесен от водата. С радостни възгласи хората ни посрещнаха с протегнати ръце, а после съвсем набързо брат Иларио и сеньор Арико ни представиха едни на други.

Достатъчно е само да спомена, че между преселниците имаше двама северноамериканци, които естествено бяха поздравени от капитан Търнърстик с огромна радост.

— Но сеньор, как попаднахте на този остров? — попита монахът своя познат от Буенос Айрес.

— Дойдохме да видим Nuestro Senor Jesu Christo de la flo-resta virgen.

— Но той изобщо не е тук!

— Да, за съжаление. Измамиха ни. Сендадорът се оказа чудовищен мерзавец. А ние му имахме толкова голямо доверие.

— В никакъв случай не го заслужава и мога да ви го докажа!

— Нямаме нужда от доказателствата ви, понеже самият той ни ги даде. Но какво търсите вие в тази местност?

— Вас, за да ви спасим.

— Къде и как узнахте, че сме в опасност?

Съвсем накратко брат Иларио му съобщи най-необходимото. Тези мъже и бащи дадоха израз на ужаса си с изплашени възгласи. Монахът ги утеши с думите:

— Можете да се успокоите, сеньори. Досега на близките ви не се е случило нищо лошо, а ние ще се погрижим и за в бъдеще да не им се случи.

— Ами нападението над жените ни?!

— Ще бъде проведено едва днес по обед. А дотогава имаме предостатъчно време, за да го осуетим.

— Тогава хвала на Бога, а на вас — благодарностите ни. Ще намерим време да си поговорим по-подробно, но най-напред ни кажете къде се намира сендадорът.

— При кервана.

— Значи в старото поселище, така ли?

— Не. Те тръгнаха именно към светото разпятие, за което споменахте преди малко.

— Без нас? Тогава безпомощните жени и деца са в ръцете му, а?

— Временно да. Но ви уверявам, че няма да им се случи нищо лошо. Сега най-важното за нас е да разберем как му се е удало да ви подмами на острова.

— С лъжа.

— Естествено. Но каква?

— Каза ни, че тук сме щели да видим кръста на нашия Senor Jesu Christo.

— И тази ли беше причината да го последвате? Каква непредпазливост!

— Но той така ни описа Кръста, че събуди любопитството на всички ни. Разказа ни как някога по време на бойния си поход оттук минал някакъв инка. Бил християнин, а на това място го нападнали индианци. Заедно с шепа свои верни хора той потърсил спасение на острова, където тези храбреци се защитавали до последния човек. Както са паднали в битката на времето, тъй лежат и до ден-днешен, образувайки с телата си кръст — именно Кръста на нашия *Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— Чудно, че сте повярвали подобно нещо!

— А защо не?

— Защото индианците са били езичници. Те никога не биха подредили телата на християните в подобна свещена фигура.

— О, инката умрял последен и преди смъртта си ги покръстил.

— Аха, тъй значи! Докато се защитавал срещу тях, намерил време да ги покръсти, а?

— Да. И покръстването им било толкова искрено и чудотворно, че дотогавашните езичници дори не посмели да се докоснат до съкровищата, до златните доспехи, носени от инките.

— Наистина смайващо покръстване!

— Сендадорът ни разказа тази история и ние му повярвахме. Та нали са ставали и къде-къде по-странни неща. Трупите, тоест скелетите, и до ден-днешен лежали тук на острова, образувайки кръст, и все още били със своите накити и носели снаряжението си от чисто злато.

— Разбирам. Сендадорът е измислил тази басня не чак толкова лошо. Съчинил е историята с кръста от трупове и златните богатства, за да ви подмами към острова. Оставил ви е да вземете ножовете си, защото са били необходими да отрежете тръстиката и бамбука за сала. Но не ви е разрешил да носите пушките си, понеже сте могли да застреляте много крокодили и да прогоните другите, така че здрави и читави да се доберете до брега. И действително ли повярвахте на подобни измишльотини?

— Да.

— И не се ли усъмнихте в нещо?

— Едва след като ни изостави.

— Всички наведнъж ли се качихте на сала?

— Да, имаше достатъчно място.

— Крокодилите не ви ли безпокоиха?

— Не. Салът привлече едва по-късно вниманието им.

— Всички ли слязохте на острова?

— Всички с изключение на сендадора. Когато го попитахме защо остава на сала, той подигравателно ни отговори, че искал да ни достави удоволствието само между нас да разделим скъпоценностите.

— Не го ли задържахте?

— Нямаше как, понеже вече се беше отблъснал от брега. Приблжиха се и крокодилите, а ние бяхме оставили върлините на сала. Истинските му намерения ни се разкриха едва след като от безопасно разстояние ни подвижна, че щял да омъжи жените ни за индианци, а най-хубавите измежду дъщерите ни щял да запази за себе си. А в това време крокодилите щели да ни изядат. Трудно ни беше да повярваме в какво положение сме се озовали. Може би сендадорът само се беше пошегувал. Претърсихме острова за инките.

— И естествено не намерихте никаква следа от тях, нали?

— Нищо, абсолютно нищо не открихме. И тогава вече се убедихме, че целта му е да ни погуби. После седнахме да се съвещаваме. Но не ни хрумна никаква спасителна мисъл. Ето защо всички сме ви безкрайно благодарни, на вас и на вашите приятели. Дано имаме възможност да ви се отплатим.

— Я го забравете! Нека преди всичко видим как ще напуснем този зловещ остров.

— Дали салът ще издържи всички ни?

— Поне ще опитаме.

Опитът ни показва, че можем да рискуваме. Двайсетте невъоръжени мъже трябваше да налягат един до друг, за да не се наруши равновесието на сала. Петима от нас грабнаха върлините, а останалите налякахме по самия край на плавателния съд, за да застреляме дръзналите да се приближат малко повече крокодили. Тъй като салът бе по-тежко натоварен отпреди, той газеше и по-надълбоко, но все пак се подаваше от водата достатъчно, за да не се измокрим.

След като отново убихме няколко от грозните влечуги, останалите разбраха, че е опасно да се приближават до нас. В резултат на това те предпочетоха да ни следват от толкова голямо разстояние, че нямаше защо да се боим от тях. Щастливо се добрахме до брега, където първата ни грижа бе да видим какво става с конете ни. Съвсем не беше

в навиците ми да зарязвам коня си както този път. Нямахме как иначе да нарека постъпката си освен непредпазливост, защото не бяхме оставили нито един-единствен пост. Колко лесно можеше наблизко да се намират някакви индианци, които да ги откраднат. В такъв случай навярно нямаше да успеем да приведем в изпълнение плана си. За щастие се оказа, че опасенията ми са били напразни.

Тъй като двайсетте мъже отново се намираха в безопасност и нямаше защо повече да се тревожат за себе си, можеше да направим съвещание, за да решим какво да предприемем. Вярно, че мъжете и бащите на изпадналите в такава опасност жени и деца настояваха за незабавни действия, ала аз ги убедих да не прибързват. Както често животът ме беше учил с четвърт час спокоен размисъл човек по-късно печели часове, а дори и цели дни.

Естествено имахме намерение бързо да се впуснем подир кervана от волски коли. Догонехме ли го още преди планираното нападение, щяхме да се разправяме само със сендадора. Вярно, че той не беше единственият мъж, с него бяха и воловарите, но Арико ни увери, че те са верни хора и не са негови съзаклятници. Следователно нямаше защо да се боим от тях.

Тръгнахме на път. Противопоставих се на един кон да яздыт по двама души, защото така животните щяха бързо да се изморят. Тъй като трийсетте мъже разполагаха само с десет коня, несъмнено по-добре щеше да е, ако само десетина от нас яздеха, но затова пък толкова по-често щяхме да се сменяме. Другите се съгласиха с мен и така поехме към нашата цел.

Отначало пътят ни не беше труден, понеже водеше през тревиста равнина, където само тук-там се виждаха отделни островчета от храсталаци. Тревата не беше нито висока, нито гъста и в резултат на това хората, които вървяха пеша, не се измориха бързо, макар да бяха принудени да не изостават от енергично крачещите коне.

В момента се намирах сред пешеходците, защото отстъпих дорестия си жребец на един от моите спътници. Сеньор Пена направи същото и се присъедини към мен, за да си поговорим за предстоящото приключение. След като разменихме мисли на тази тема, разговорът ни се насочи към нашите преживявания в Мексико. При това засегнах неговата национална принадлежност с въпроса:

— Сеньор, вие испански произход ли имате?

— Не — отговори той.

— Предполагам, че сте немец.

— Само предполагате? Можехте да го знаете и със сигурност.

— За това е необходима проникателност, каквато може би не притежавам. Все, пак мисля, че сте немец, но можех само да го предполагам, защото по този въпрос в Мексико мълчахте като риба.

— Тогава си имах основателна причина.

— Мога ли да науча каква?

— Да, защото сега няма защо да мълча. Тук съм известен като прилежен събирач на кора от хининово дърво и златотърсач. Тръгнах за Мексико именно като златотърсач, но не исках да се разбере. Между тогавашната група, към която се присъединих, имаше един човек, който наистина не ме познаваше лично, ала знаеше както името ми, така и някои други неща за мен, понеже беше живял доста дълго в тукашния юг. Видях се принуден да крия немското си потекло и затуй си присвоих испанско име.

— Но поне към мен можехте да бъдете откровен!

— Не. Вярно, че не бяхте златотърсач и нямаше защо да се опасявам от някаква конкуренция, но колко лесно можехте да ме издадете с някоя необмислена дума.

— Сигурно сте имал страшно основателни причини да постъпвате толкова предпазливо.

— Наистина.

— Вероятно сте имал предвид някое златно находище, а?

— Да, имах. Не е важно по какъв начин го бях научил, накратко, бяха ми описали една местност, където много вероятно можеше да се намери златна мина. По тази причина тръгнах за Мексико и се присъединих към онези хора, които по време на своето пътуване щяха да минат през въпросната местност. Естествено не им разкрих намеренията си, иначе всички щяха да се лепнат за мен.

— И имахте ли успех?

— По-голям, отколкото бях очаквал. Докато преминавахме през въпросната местност, по срещашите се из нея геоложки формации още от пръв поглед разбрах, че пътуването ми няма да е напразно. Яздих заедно с групата още един ден, а после през нощта тайно изчезнах, за да се върна обратно. След тридневно търсене най-сетне открих жилата, която несъмнено бе изключително богата. Прикрих мястото с пясък и

дребен чакъл, метнах се на коня и тръгнах да търся купувач за моето откритие.

— И намерихте ли го?

— Много бързо. Заведох го в планините и му показах находището. Той беше познавач и веднага разбра каква печалба го очаква. Отначало ми предложи да започнем експлоатацията на златната мина в съдружие, но понеже се канех отново да се отправя към страните по Ла Плата и не можех да приема предложението му, той откупи от мен находището. Получената сума е повече от достатъчна, за да ми осигури безгрижно бъдеще.

— Тогава ви поздравявам най-сърдечно. Но как си избрахте тъкмо името Пена?

— Защото в превод то отговаря точно на моето немско име.

— Значи навярно се казвате Кумер^[4], а?

— Да.

— Е, в такъв случай ми се вижда излишно да разговаряме на испански. Хайде да минем на немски!

— С най-голямо удоволствие. Навремето в Мексико с голяма радост щях да се обърна към вас на родния ни език, но както вече споменах, го смятах за непредпазливо.

— Мога ли да ви попитам от коя част на Германия произхождате?

— Защо не? Прусак съм.

— От коя провинция?

— Силезия. Роден съм в Бреслау.

Естествено заговорихме за нашето общо отечество и така часовете минаваха неусетно.

Междувременно на два пъти сменяхме конете, а ето че вече се смрачи. Това обаче не ни пречеше особено много, понеже Пена бе отличен водач, но дори и в някой случай да се беше поколебал, то Гомара винаги бе в състояние да му помогне.

Вярно, че пътят и за двамата бе непознат, ала те знаеха посоката и тъй като добре умееха да използват особеностите на терена, нямаше защо да се опасяваме, че ще се заблудим.

Лека-полека тревистата равнина измени облика си и храсталаците започнаха да се мяркат все по-често. Появиха се и дърветата, но те растяха толкова нарядко, че почти не ни създаваха пречки. Теренът бе съвършено равен и никак не ни затрудняваше. Единствените

препятствия бяха лагуните, които трябваше или да заобикаляме, или да прекосяваме на по-плитките и тесни места. Помагаха ни звездите по небето, а по-късно щеше да изгрее и луната.

Така яздихме с часове във вечерния сумрак, докато се натъкнахме на нещо като широк улей, издълбан в земята. Щом го видя, Пена радостно възкликна:

— Това е пътят към Кръста във вековния лес. Значи не съм се заблудил.

— Път ли? — попитах аз. — Прилича ми по-скоро на речно корито.

— И наистина е такова. Когато по време на дъждовния период от планините неудържимо се спуснат буйните води, те се разливат надалеч из равнината. На по-дълбоките места се образуват притоци на река Саладо, които на подходящи места вливат водите си в главната речна артерия. В момента се намираме пред един от споменатите притоци.

— Нима оттук могат да минават волски коли?

— Разбира се. Това речно корито предлага кажи-речи единствената възможност да стигнеш с кола до Кръста. Естествено сега ще я използваме.

— Не мислите ли, че така ще се натъкнем на сендадора?

— Не, защото сме го изпреварили. Вече е зад нас.

— Това би било чудесно, понеже ще стигнем при Кръста преди него. Колко път имаме още до там?

— По-малко от час.

— Хм-м! Искаше ми се да бях огледал местността, защото е много вероятно точно там да се видим принудени да се бием. А в такъв случай винаги е от полза подробно да си запознат с околностите.

— Е, на мен са ми познати и мога да ви ги опиша. Според мен преди много години там е имало манастир, понеже все още се виждат порутени зидове, а преди време открих дори входа към сводест зимник.

— Тогава тази постройка наистина е издигната от белите, тъй като местните индианци не строят сводове. Местността прилича ли на тукашната? Има ли гора?

— Там се издига хълм, покрай чието подножие се вие това речно корито. Склоновете му са обрасли с дървета, а горе на върха са

развалините, за които вече споменах. На най-високата точка, която гледа надолу към реката, се извисява Кръстът на вековния лес.

— Има ли нагоре по хълма път, който може да бъде използван от волска кола?

— Не, сендадорът сигурно ще спре с колите долу в подножието на хълма.

— И точно там ще го чакат индианците. Предполагам, че няма да стоят на открито, а ще се скрият.

— И аз мисля така. Те няма да предприемат нападението, преди да са разговаряли със сендадора.

— Следователно той ще ги потърси, за да им съобщи, че коварният му план срещу мъжете се е увенчал с успех и че те вече могат да вземат жените и децата. Навярно индианците ще се скрият горе на хълма между развалините.

— И аз съм убеден в това, дори ми се струва, че мога да се закълна.

— Тогава не бива да се приближаваме до самия хълм, защото ще ни забележат. Може би индианците са разставили постове.

— Не ми се вярва. За тях няма нито повод, нито причина да го направят. Та нали очакват само волските коли с жените. Друго щеше да е, ако се опасяваха от появяването на отряд въоръжени воители. Мисля, че са се скрили сред развалините, а може би дори и в избата, и най-спокойно изчакват идването на сендадора, за да вземат своята плячка.

— Навремето огледахте ли внимателно сводестия зимник?

— Естествено. Човек никога не знае кога и как доброто познаване на подобно място може да му бъде от полза.

— Голям ли е?

— Ако застанат плътно един до друг в него, ще се поберат двеста души.

— Колко входи или изхода има?

— Точно това се опитах да разбера преди всичко друго. Ала въпреки положените усилия, намерих само един вход. По-рано надолу са водили стъпала, които отчасти са разрушени. Следователно входът не прилича на нормално стълбище, а по-скоро на спускаща се надолу подземна галерия.

— Как ми се иска червенокожите да са там! В такъв случай би било лесно и съвсем безопасно да ги обезвредим, докато при други

обстоятелства схватката щеше да е неизбежна. А заради отровните стрели тя крие за нас огромна опасност. Но засега нищо определено не може да се каже. Първо трябва да видим как стоят нещата.

Пресъхналото речно корито действително приличаше на горедолу удобен път, по който се изкачвахме нагоре малко повече от час. Когато Пена ни съобщи, че хълмът се намира най-много на около петстотин крачки пред нас, ние спряхме. Другите се оттеглиха между дърветата, където притихнаха в очакване на завръщането ни, а аз и Пена тръгнахме на разузнаване. Полагахме големи усилия да не вдигаме никакъв шум. Не ни беше трудно, понеже по пътя ни нямаше нито камъни, нито пясък. Придържахме се отстрани на речното корито, като вървахме съвсем близо покрай първите дървета.

Нощта бе тиха. Не се долавяше никакъв шум. И все пак не се чувствахме особено добре. Отровната стрела, издухана от тръстиковата цев, също не причинява никакъв шум и е далеч по-опасна от куршума на пушката. В случай, че индианците бяха поставили стражи, една такава стрела можеше да ни улучи всеки миг. За щастие се оказа, че няма никакви постове. Добрахме се до подножието на хълма и като безмълвни сенки се устремихме между дърветата нагоре.

Това съвсем не бе лесна работа. Наоколо имаше какви ли не увивни растения, които ни принуждаваха да пълзим, понеже отстраняването им със сила неминуемо щеше да предизвика шум. След като най-сетне стигнахме горе, доколкото ми позволяваха тъмнината и дърветата, забелязах, че на върха на хълма има доста обширно равно голо място. Непосредствено до нас се издигаха порутени зидове. По-скоро се досетихме за тях, защото не се виждаха — бяха скрити от гъстата покривка на пълзящите растения.

— Къде е входът към избата? — тихо попитах Пена.

— Ей тук, веднага вдясно, съвсем наблизо.

— Дали няма различни дворове?

— Вероятно има, но само предният е достъпен. Отзад всичко представлява хаотично разхвърляни купища развалини, между които не може да се мине.

— А до зимника през предния двор ли се стига?

— Да.

— Тогава да вървим! Но предпазливо!

Той ме хвана за ръката и ме поведе след себе си. Скоро стигнахме до мястото, където се беше намирала голямата широка порта, което лесно се забелязваше. Трябваше да сме много внимателни, защото, ако изобщо бяха поставени постове, тук съвсем сигурно щеше да стои някой от тях. Ала изглежда червенокожите бяха уверени в себе си и в своя успех, понеже този единствен вход бе оставен свободен.

Щом преминахме през него, ние се озовахме в четириъгълно пространство, обградено от ниски порутени зидове. Това беше дворът. Точно отсреща забелязах слабо сияние от прикрита светлина. Същевременно до нас достигна миризма на дим.

— Ей оттам се слиза в избата — обади се Пена. — Долу са запалили огън.

— Но нали се образува пушек. Хората би трябвало да се задушат!

— О, не. Горе в свода забелязах две дупки, разположени доста високо отляво и отдясно. Димът може да излиза през тях.

— А дали отворите са достатъчно широки, за да успее през тях да се промъкне човек?

— О, не. Впрочем двата отдушника са направени така, че през тях е възможно да се хвърли поглед в помещението.

— Много добре. Така ще можем да наблюдаваме неприятелите си, а навярно и да ги преброим. Напред!

Промъкнахме се към входа. И там нямаше никой. Да, долу наистина гореше малък огън и в този момент долових и аромата на печено. Светлината навлизаше на известно разстояние и в коридора със стълбите, така че се виждаха отломките от някогашните стъпала, които правеха невъзможно безшумното ни спускане долу, а оттам и оглеждането на цялото помещение. Сигурно под краката ни щяха да се отърколят малки камъчета и щяха да ни издадат. Тъй като нямаше как оттук да хвърлим директно поглед към вътрешността на зимника, ние се насочихме първо към единия, а после към другия отдушник, разположени горе от двете страни на сводестия таван. От там видяхме насядалите индианци под нас. Ала кръгзорът ни бе толкова стеснен, че не успях да преброя повече от осем души.

— Естествено, че са далеч по-многобройни — обади се Пена. — Когато тези хора планират някакво нападение, те тръгват в поход с многочислен отряд, понеже храбростта не е измежду техните добродетели. Какво ще правим сега?

— Бързо ще се върнете, за да доведете спътниците ни. Но нека първо отведат и вържат конете на някое място, където сендадорът няма да ги намери.

— А вие какво ще правите в това време?

— Ще наблюдавам входа.

— Опасно е!

— Съвсем не е. Та тези негодници са до един в капана!

— Ами ако някой от тях излезе?

— Ще го стисна за гърлото и така ще го цапардосам по носа, че ще полети обратно при другите.

— И тогава всички ще се втурнат навън!

— Ще се видят принудени да се откажат. Един до друг могат да вървят най-много двама души, така че с револверите си държа всички в шах.

— Добре! Ей сегичка ще дойдем.

— Не е нужно да сте кой знае колко предпазливи. Наоколо няма от кого да се боите и можете съвсем открито и най-безгрижно да се приближите.

Пена се отдалечи, а аз седнах отстрани до входа, твърдо решен да не допусна нито един човек да излезе навън. Отдолу долитаха неясни гласове, така че отделни думи съвсем не можеха да се различат. Впрочем и да долавях думите им, пак нямаше да имам никаква полза, понеже не разбирах езика на арипоните. Прекарах така може би повече от десетина минути, когато отдолу се разнесе шум на търкалящи се камъни. Наведох се напред и хвърлих поглед към стълбите. Някакъв човек бавно се изкачваше. Все още се намираше в осветеното от огъня пространство, така че можех да видя лицето му. Беше Гомес. С изключение на ножа си не носеше други оръжия. Станах и се отдръпнах малко встрани. Там имаше едно дърво, в чиято сянка по-светлият цвят на коженото ми облекло не се открояваше толкова много. В този момент човекът излезе навън. Огледа се и се послуша в нощната тишина. После ми обърна гръб, за да слезе отново долу. В същия миг полугласно го повиках така, че само той да може да ме чуе:

— Гомес!

Той светкавично се извърна:

— Кой е там? — попита той.

— Сендадорът.

— Вече? Бързо сте се справил. Къде са жените и децата?

— Долу при колите.

— Та това е съвсем...

Той млъкна. Докато разменяхме тези кратки въпроси и отговори, той се беше приближил още повече и в момента се намираше точно пред мен. Изглежда все пак забеляза, че не е възможно човекът пред него да е сендадорът. Леко се наведе, за да се взре внимателно в лицето ми и каза:

— Но вие не сте... кой...?

Той понечи да се обърне и да побегне. Но с десницата си аз го сграбчих за гърлото, така че да не може да вика, а с лявата си ръка измъкнах от колана му неговия нож, за да не би да го използва. В сравнение с мен той бе слаб като дете. Коленете му веднага се подгънаха. Допрях ножа до гърдите му и го заплаших:

— Само една дума на висок глас и ще ви убия. Ще мълчите ли?

— Да-а-а-а — прохъхри той, когато, за да може да ми отговори, мъничко поотпуснах гърлото му.

— Добре, тогава ще ви позволя, поне да дишате. Но ви давам думата си, при първия непозволен звук ще ви пронижа! Сложете си ръцете на гърба, за да ги вържа!

Пуснах гърлото му, но с едната си ръка продължих да го държа, докато с другата измъкнах няколко ремъка от джоба си. При това нямаше как да не се понаведа напред. Така лицето ми се приближи до неговото и едва тогава той ме позна.

— Значи сте вие, сеньор, вие сте! — каза той.

— Че кой друг? Нали ви казах, че ще дойда?

— А-а! Вие, вие! Сега всичко е загубено!

— Какво разбирате под «всичко»?

— Нещо, което не е необходимо да ви казвам.

— Съвършено вярно! Не е необходимо да ми го казвате, понеже вече го знам.

— Вие ли? Невъзможно!

Докато траеше този диалог, аз вързах ръцете му отзад на гърба, а също и краката му, така че остана да лежи неподвижно в краката ми. Издърпах го настрани до мястото, откъдето добре можех да наблюдавам входа за зимника, и седнах до пленника си на земята.

— Сеньор, какво смятате да правите с мен? Какво ме очаква? — попита той.

— Изцяло ще зависи от поведението ви.

— Сам ли сте тук?

— Не. Но щом изпитвате толкова голям копнеж по моите спътници, които са и ваши познати, за ваше успокоение мога да ви съобща, че съвсем скоро ще ви се представят. Разбира се, повече нямате право да разчитате на приятелството ни.

— Че какво толкова съм ви направил?

— Първо, избягахте от нас и второ...

— Сеньор, отпътуването ми не бива да го наричате бягство! Просто трябваше да тръгна!

— Защо?

— Това е моя тайна.

— Тайна, която знам и аз. Нали в Палмар ви казах, че ще осуеят кроежите ви.

— Сеньор, не е възможно да знаете намеренията ни!

— Много добре ги знам. Подмамили сте двадесетте мъже на Крокодиловия остров, а тук се каните да отвлечете жените и децата.

— Cielo! Кой ви е казал подобно нещо?

— Самият вие сте го казали на сендадора.

— Не е вярно!

— Не отричайте, Гомес! Лъжите няма да ви помогнат! Подслушали са ви! Много добре са чули всяка една от думите ви. Естествено бързо тръгнахме по петите ви от Палмар. Вие и не сте очаквал нещо друго, понеже нали и днес казахте на сендадора, че всеки момент е възможно да се появим.

— И това ли знаете?

— Знам абсолютно всичко. Ние бяхме на Крокодиловия остров и спасихме двацетте мъже. Салът все още беше на брега — голяма глупост от страна на сендадора! Ето че сега всички сме тук, за да предотвратим изпълнението на втората част от плана ви.

— Но това е... това е... просто не мога да повярвам! — изпелтечи той.

— Ще го повярвате, понеже... я чуите! Ето че моите спътници идват. Ще се убедите, че ви казвам истината.

Долових приближаващите се стъпки на много хора и станах от земята, за, да могат да ме видят. Наистина бяха моите другари. Стигнаха до мен. След като разбраха кой лежи в краката ми, те изявиха желание незабавно да бичуват Гомес. Аз обаче ги наведох на похуманни мисли, обяснявайки им, че той беше действал като индианец, който вижда в белите нашественици. Вярно, че избавените от Крокодиловия остров мъже никак не бяха склонни да проявят милосърдие, ала аз положих усилия да им втълпя, че и за самите тях ще е по-добре да простят и да си спечелят благодарността на арипоните, отколкото с ненужна суровост да си навлекат отмъщението на цялото племе.

— Но какво ще правим сега с тези хора, на които трябва да гледаме като на наши пленници? — попита един от тях.

— Веднага ще чуете — отвърнах му. — Мисля, че ни дължите живота си и затова настоявам да ми разрешите да сключа мир с арипоните. Смятам, че няма да ми откажете, понеже това не е в мой, а във ваш интерес.

След кратко съвещание, което проведеха само помежду си, преселниците се съгласиха с предложението ми. Ето защо се наведох над Гомес, развързах ремъците му, изправих го на крака в средата на образувания от нас кръг и му казах:

— Запомнете какво ще ви кажа сега! Нито на вас, нито на някого от хората ви ще падне и косъм от главата, но имам няколко условия, с които трябва да се съобразявате.

Той дълбоко пое дъх, зарадван, че ще се отърве толкова леко, и ме попита:

— Какви са тези условия?

— Сега ще слезете в избата при вашите хора. Впрочем колко са те на брой?

— Шейсет.

— Ще им кажете, че тук има трийсет добре въоръжени мъже и че те ще стрелят по всеки, който без разрешението ни се опита да излезе от зимника. Рано сутринта ще можете необезпокоявано да се оттеглите, след като сключите мир с хората, които искахте да избие. Готов ли сте да обясните всичко това на индианците и да ги убедите да приемат условията ни?

— Да, но настоявам да удържите на думата си!

— Никога не лъжа. И така, нека никой не се опитва да излезе от зимника. Ако имам нещо да ви казвам, ще застана пред входа и ще извикам името ви. А сега вървете!

Той се отдалечи и изчезна в избата с такава бързина, която издаваше колко се радва, че се е отървал толкова леко.

Неколцина от преселниците се опитаха да роптаят срещу проявеното от мен милосърдие, но брат Иларио ми даде право и им обясни, че всички те имат интерес да живеят в мир с местните индианци.

Двама от нас бяха останали при конете. Другите насядаха пред входа на зимника. Заедно с боцмана се отправих към портата, за да чакам идването на сендадора. Взех моряка, защото имаше великанска сила. Не знаех дали сам щях да съумея да се справя със сендадора.

Скрихме се зад порутения зид. Търпението ни не беше подложено дълго на изпитание. Не бяхме седели и пет минути, когато до нас долетя остро неприятно скрибуцаме на несмазаните дървени колела на волските коли. Разнесоха се и женски гласове. Изглежда хората се бяха заели с построяването на бивака. После запалиха огън, чиято светлина забелязахме дори и ние тук горе от скривалището си.

— Скоро сендадорът ще се появи — обади се боцманът.

— Сигурно. Когато го сграбчите, го стиснете така, че да се откаже от всяка мисъл за съпротива!

— Бъдете спокоен! Просто копнея поне веднъж да мога ей тъй на воля да притисна някой човек в обятията си. Колко ребра да му счупя? Всичките или само няколко?

— Трябва ми невредим. Нали знаете, че все още ни е необходим. Ако е ранен или осакатен, няма да му е възможно да ни заведе при съкровищата си. А сега нека мълчим!

Скоро доловихме бавни стъпки. Приближаващият се човек не си даваше ни най-малко труд да не вдига шум. Изглежда беше изключително уверен в себе си и своята безопасност. Несъмнено познаваше много добре околността, понеже идваше право към порутената порта в зида. Той беше по-висок от мен и по-строен. Тъкмо когато се канеше да мине покрай нас, аз се изправих. Той ме видя, сепна се, отстъпи крачка назад и изпусна едно проклетие:

— Карамба! Гомес, защо изскачаш тъй ненадейно като някой призрак! Така можеш да изплашиш всеки! Твоите хора тук ли са?

Понеже стоях в тъмната сянка на зида, над който на всичко отгоре бе надвиснала гъстата шума на някакво дърво, сендадорът не беше в състояние ясно да различи фигурата ми. Взе ме за Гомес, за когото предполагаше, че го очаква на това място. Тъй като гласът на индианеца ми беше познат, успях доста сносно да го имитирам и отговорих:

— Всички са тук в избата, сеньор.

— Тогава ще слеза долу, за да им дам заповедите си. Всичко мина много добре. Мъжете киснат на острова, а крокодилите няма да им позволят да мръднат и крачка оттам. Наистина жените и децата ми създадоха големи затруднения, но най-сетне успях да ги накарам да тръгнат под претекст, че мъжете им вече са поели на път и се намират пред нас. Днес ще получите хубава плячка, Гомес. Надявам се след това да мога да разчитам на вашата благодарност.

— Що се отнася до благодарността, ще си я получите още сега, веднага!

Изрекох тези думи, без да си преправям гласа. Сендадорът се наведе към мен, за да се взре в лицето ми, и каза:

— Що за гласче е това? Гомес не говори така. Вие сте някой друг!

— Разбира се, че съм друг, сеньор Сабуко!

— И то не сте индианец, а бял! Човече, надявам се, че сте от хората, с които имам тук среща!

— Значи от арипоните, така ли? Не, не съм от тях.

Позволих си да му отговарям най-спокойно, понеже видях, че боцманът се беше изправил и стоеше зад гърба му готов да го сграбчи с могъщите си ръце.

— Не сте ли? — възкликна той. — Тогава ви питам кой сте! Отговаряйте, иначе незабавно ще ви понижа!

Той посегна към ножа си.

— Оставете ножа си на мястото му, сеньор! Очаквах ви с най-добри намерения.

— Какви са те?

— Да ви поздравя от двайсетте сеньори, които предоставихте на крокодилите. Но те не се намират вече на острова, а са тук съвсем наблизо. Ще ви заведе при тях, защото страшно много им се иска да си поговорят с вас.

— Вървете по дяволите! Ето ви нож между ребрата като награда за новината, която ми носите, и същевременно...

Той се прекъсна и нададе вик на уплаха, защото тъкмо в този миг боцманът го сграбчи отзад и притисна тялото му с две ръце.

— Хванахме го в менгемето — засмя се добрият Ларсен Хансен. — Какво блаженство, че ми разрешихте да го прегърна тъй, както си исках!

Сендадорът понечи да извика, ала гласът му се задави. Боцманът почти му смаза гръдния кош. После негодникът се опита да се съпротивлява, но прегръдката на моряка бе толкова здрава, че той успя само няколко пъти безпомощно да подритне с крака.

— Ами сега какво? — попита Ларсен.

— Ще го вържем и ще го занесем при другите.

— Защо да го връзваме? Можем да го направим и по-късно. Който веднъж ми попадне между ръцете, няма как да избяга. Само му вземете оръжията!

Изпълних желанието му. Освен ножа сендадорът имаше още пушка и револвер. Ларсен го пусна за миг, но после бързо го стисна за врата и му каза на испански:

— А сега напред, сеньор! Не се ли подчинявате, ще ви счупя няколко от вратните прешлена!

Хватката на боцмана беше толкова здрава и болезнена, че сендадорът почти изгуби съзнание. Без да му остави възможност за съпротива, Ларсен го забута напред. Когато стигнахме при нашите спътници, те станаха от земята и ни наобиколиха.

— Водите ли ни мерзавеца? — попита Арико, представителят на банкера.

— Да, ето го — отвърна боцманът. — Я дайте ремъци! Да му вържем ръцете и краката, та да не му хрумне да офейка.

— Да, но стягайте по-здраво! Нека запалим и огън, за да види какви хора има пред себе си.

Докато едни връзваха пленника, други се заеха да съберат горивен материал за огъня. След като пламъците му лумнаха, успях да разгледам чертите на прочутия сендадор. Лицето му беше силно загоряло от слънцето, страните му хлътнали, а чертите — остри. По нищо не си личеше да се срамува. Мрачният му поглед се местеше в

кръг от човек на човек. В него не се четеше нищо друго освен безмерно учудване. Най-сетне той поклати глава и каза:

— Но, сеньор, какво ви прихваща? Какво ви навежда на неразбираемостта за мен хрумване да се отнасяте с мен толкова враждебно?

Той се опита с какви ли не лъжи да се измъкне от затягащата се около него примка, като накрая се позова на Монтесо за свидетел, че бил почтен човек. Вярно, че първоначално йербатерото не беше повярвал в злодейската природа на този човек, ала наличните доказателства срещу сендадора бяха толкова убедителни, че Монтесо махна с ръка и каза:

— Не разчитайте на мен, сеньор! За съжаление изобщо не мога да ви бъда в услуга с каквато и да било препоръка, защото съм убеден, че сте извършили престъпление.

— Какво? Как? И вие ли? Значи всичко живо се е съюзило срещу мен!

— Съюзили ли сме се? И дума да не става. Известен ни е планът ви. Имаме доказателства. Съжалявам, че съм принуден да смятам за убиец един човек, когото наричах свой приятел. Жалко, но няма как. Подслушали са разговора ви с Гомес.

Сендадорът наистина бе изключително изпечен и закоравял престъпник. Въпреки всичко той взе да отрича с направо невиждано нахалство. Просто ръцете ме засърбяха. Изглежда, че и другите изпитваха същото чувство. Разнесоха се гневни възклицания, хората се раздвижиха нетърпеливо. Ето че Пена взе думата и заплашително му подвикна:

— Човече, аз ви подслушах. Ако продължиш да говориш за лъжи, значи ме обиждаш, а аз нямам никакво желание да търпя подобно нещо от теб!

— Кой сте вие, та се осмелявате да се обръщате към сендадора на «ти»?

— Аз съм каскарилерото Кумер, ясно ли е?

Щом сендадорът чу това име, по суровото му лице все пак пробяга израз на уплаха.

— Карамба! — извика той. — Немският каскарилеро!

— Да. И изобщо не си мисли, че пред себе си имаш хора, които ще успееш да излъжеш. Ей тук седи един достопочтен господин. Можеш

ли да отгатнеш кой е той?

Сендадорът внимателно огледа монаха. Дали го познаваше, или пък се досети от външността му, но така или иначе отговори:

— Брат Хагуар!

— Вярно! Той не е човек, който ще се остави да го пратиш за зелен хайвер. А до него е седнал сеньорът, от когото Гомес те предупреди да се пазиш.

Сега вече пленникът ми отдели по-голямо внимание.

— Немецът ли е? — попита той.

— Да. Той може да надникне и в най-скритото кътче на сърцето ти. Даже и да успееш да ни заблудиш нас, останалите, него няма да измамиш. За себе си той вече те е осъдил. Но тук се намират и други хора. Навярно няма да се зарадваш на срещата си с тях. Познаваш ли този мъж?

При тези думи той посочи Гомара. Сендадорът огледа и него. Изглежда чертите му се видяха познати, ала той не успя да си припомни точно кой е застанал пред очите му. Затова каза:

— Не го познавам...

— Чакай! — прекъсна го Гомара. — Сега аз искам да разговарям с него!

— Недейте, мълчете! — помолих го аз.

— Защо? Нима не бива да знае с кого си има работа?

— Засега още не. Ще навредите и на себе си, и на плана...

— Ще навредя ли? — прекъсна ме той. — Нека! Нищо няма да ми попречи да кажа на това чудовище какво го очаква.

И обръщайки се отново към сендадора, без да се съобразява с направения от мен знак, той продължи:

— Значи си спомняте, че сте ме виждал, нали?

— Възможно е — отвърна пленникът.

— Беше горе в планините, в Пампа де Салинас. Щом чу тези думи, тъмната кожа на сендадора придоби пепеляв цвят. Той не отговори.

— Познавате тази пампа, нали? — попита Гомара. — И знаете, че там бе извършено убийство!

— Възможно е, но какво ме засяга?

— Нима може да не засяга убиеца?

— Сеньор, убиец ли ме наричате?

— Да, защото сте такъв. Вие убихте брат ми.

— Аз? Вашия брат? Изглежда тук се разиграва някакъв театър с мен! Не познавам нито вас, нито вашия брат!

— Припомнете си де! Веднъж се срещнахме горе над Салина.

— Че кой може да си спомни за нещо, което става толкова често.

— Сега ще чуете и по-големи подробности. Вие продължихте да яздите и по-надолу се натъкнахте на брат ми.

— Това нищо не ми говори.

— Той се е появил тъкмо когато сте се канели да заровите кипутата.

— Кипута ли? — възкликна сендадорът вече истински изплашен.

— Да, кипутата, които бяха поставени в една бутилка.

— Откъде знаете всичко това?

— Знам го, защото оттогава често съм бил горе в планините и съм разравял скривалището, за да се убедя, че бутилката е все още там.

— Valgame Dios!^[5]

— Да, изплашихте се, нали?

— Не, не съм се изплашил — отвърна сендадорът. — За пръв път чувам подобна история!

— Тъй ли? За пръв път значи? А за пръв път ли чувате, че сте застрелял брат ми, за да не може да издаде тайната ви?

— Нищо не знам за това!

— А че след като сте го помислил за умрял, сте продължил ездата си надолу до скалите край Салина, където отново сте закопал бутилката?

— Сеньор, навярно искате да съчините цял роман, а?

— Не, нищо не съчинявам, а говоря самата истина. Със собствените си очи ви наблюдавах. После често посещавах мястото и копаех, за да разбера дали пак сте идвал. Напразни останаха усилията ми отново да се срещна с вас. Е, тъй като сега ви спипахме, ще си получите наградата! Сигурен съм, че няма да ми избягате. Можете да ми вярвате!

Изглежда сендадорът не се чувстваше особено приятно. Той поклати глава, лицето ми придоби изражението на обидена невинност и каза:

— Сеньор, сбъркал сте ме с някой друг и продължавате да ме бъркате. Видял сте друг човек, който навярно прилича на мен.

— Изобщо не ви вярваме. Пригответе се да посрещнете смъртта! Брат Хагуар ще се помоли заедно с вас. После ще умрете. Твърдо съм решил да ви застрелям още при първата ни среща. Днес се срещаме за пръв път и ще удържа на думата, която дадох сам пред себе си.

Той му обърна гръб. Постъпката му никак не ми хареса. С това, че се раздрънка, Гомара много ми обърка сметките. Та нали сендадорът не биваше да дори да подозира, че между нас се намира свидетел на престъплението му, който имаше кръвно отмъщение срещу него. А щом като веднъж го беше узнал, бяхме принудени да се откажем от намерението си да яздим заедно до Пампа де Салинас. Но на мен страшно ми се искаше да видя скиците и кипутата. Гомара бе извършил тази голяма грешка и нямаше причина да мълча повече и за останалото. Може би под страшната тежест на обвиненията ни сендадорът щеше да стане значително по-мек и отстъпчив. Ето защо взех думата и му казах следното:

— Отричате всичко с направо неразбираемо упорство. Понеже разполагаме с такива убедителни доказателства, трябва да сте невероятно нахален тип, за да продължавате да се правите на вода ненапита.

Той ми хвърли презрителен поглед и отговори:

— Вие пък какво искате от мен? Не ви познавам. Та вие сте съвсем чужд в тази страна!

— Но вече изключително добре запознат с вашата личност!

— Би било цяло чудо!

— Съвсем не. Най-напред да ви кажа, че от ваша страна е истинска глупост да отричате, че сте в съюз с арипоните. Сигурно едно открито признание няма да влоши положението ви толкова, колкото безочливите ви лъжи.

— Не лъжа!

— Не упорствайте! Гомес призна вече всичко.

— Гомес ли? Че как е възможно да сте разговарял с него?

— С тези си думи сам се издадохте. Естествено той ви очакваше тук. Но ние пристигнахме преди вас и го пленихме съвсем по същия начин, както заловихме и вас.

Сендадорът трепна и рязко надигна глава. За пръв път уплахата му си проличаваше толкова ясно.

— Пленили сте го? — изплъзна се от устата му.

— Нали вече ви казах. Затворили сме го на сигурно място ей там долу, в избата.

— Ами неговите индианци? Къде са те?

— А-а, сеньор, ето че внезапно маската ви падна! Сега питате за индианците. Така признавате всичко, което отричахте до този момент.

— По дяволите, говорете! Все едно дали признавам, или не, искам да знам къде са се сврели червенокожите.

— И те са в избата, тъй че изобщо не сте в състояние да изпълните своя план.

— И Гомес си е признал, така ли?

— Да. Беше по-откровен от вас. Същевременно се оказа и по-умен, защото разбра, че ако отрича, не само нищо няма да спечели, само ще си навреди. Това сигурно щеше да доведе до смъртта му. В резултат на признанията му ще му подарим живота. Ще пощадим и неговите индианци.

— Но дори и в случай, Че всичко е така, както си го въобразявате, ще е голяма несправедливост да помилвате тези хора, а мен да убиете!

— Не, напротив, така ще е съвсем справедливо. Като се има предвид гледната точка на индианците, човек може да им прости, но вие като бял заслужавате десеторно наказание, още повече че на съвестта ви тежат и какви ли не други престъпления.

— И други какви ли не престъпления? — попита той с язвителен тон. — Според вас трябва да съм голямо чудовище!

— Ами горе-долу.

— Може ли да попитам какво ще желаете да научите за мен?

— Да. Много ми се ще да знам къде е погребан падрето, на когото сте отнел чертежите и кипутата.

При тези думи сендадорът видимо потрепна. После, макар че лежеше вързан на земята, с един рязък тласък се изправи в седнало положение, втренчи погледа си в мен и някак унесено ме попита:

— Кое падре имате предвид?

— Човека, когото убихте, за да му вземете споменатите предмети.

— Мътните го взели! Пак убийство, за което нямам никаква представа и въпреки всичко казвате, че съм го извършил.

— Да не би отново да отречете?

— Не, няма да отричам, понеже човек може да отрича само нещо, което действително е направил. А аз нямам никаква вина и затова ще

кажа само, че страшно много се лъжете.

— Но е имало свидетел на деянието ви. Той ви е извикал, за да предотврати убийството, ала вие не сте му обърнал внимание, защото е бил твърде далече.

— Сеньор, смайвате ме със способността си да фантазирате!

— Не се подигравайте, понеже ще утежните участта си! За щастие на свидетеля в него сте разпознал ваш стар приятел. Малкото съхранило се у вас човешко чувство не ви е позволило да убиете и този човек. След като сте преодолял съпротивата му, сте го принудил само да ви се закълне, че ще мълчи като гроб за видяното.

— И той е нарушил клетвата си, така ли?

— Не. Що се отнася до мен, човекът не ми е казвал нищо, а сам отгатнах как стоят нещата.

— Отгатнал сте! Тъй! И каквото само сте отгатнал, го смятате за толкова сигурно, че направо ме обвинявате в убийство, а? Но това е нечувано, изключително проникателни ми сеньоре!

Без да обръщам внимание на подигравката му, продължих:

— По-късно той се допитал до компетентни хора дали подобна клетва непременно трябва да бъде спазена. Убедили го, че ако я наруши, няма да извърши грях, понеже убиецът не е човек, който в името на Бога има правото да поиска някаква клетва от друго лице. И така, старият ловец и златотърсач могъл на смъртното си ложе да издаде тайната, без да изложи на опасност своята душа.

— И той ли е казал, че съм убил някакво падре?

— Да. Убил сте го и сте го ограбил.

— Каква лъжа! Впрочем вие смятате ли се за човека, който има право да ме съди?

— Да. Според обичаите на пампата всички ние можем да ви съдим. И ако се отнасяте към нас с язвителни забележки и подигравки както досега, не бива да очаквате никакво снизхождение.

— Хич и не искам снизхождение, но настоявам за справедливост, а справедливостта изисква да предадете цялата работа в ръцете на истински съдия!

В същия миг към него пристъпи един от мъжете, които беше подмамил на острова, ритна го с все сила и му кресна:

— Мълчи, подлецо! Ще бъдеш наказан според правото на пампата, което ще рече, че ще получиш куршум в тялото или въже на

врата! Може би ще ни се удаде да ти направим пътя към ада и малко по-труден. Но нека първо видим как са жените ни. Тежко ти, ако е паднал макар и косъм от главите им! Ще те накълцаме на парчета с нажежени ножове!

— Да, нека преди всичко видим какво правят нашите жени и деца — съгласи се с него и друг от хората. — Този човек ще умре, ала от поведението му към тях ще зависи дали ще отиде при Сатаната лесно, или след големи мъки. Кой ще се спусне с мен до долу?

— Аз... аз... аз — завикаха един през друг всички с изключение на мен.

Изглежда никой не желаше да остане. Всеки искаше да види как са жените.

— Чакайте! — помолих ги аз. — Не е възможно всички да тръгнат наведнъж. Нали трябва да охраняваме избата и сендадора. За тази цел са нужни повече хора.

Всички признаха, че съм прав. Не можехме да очакваме, че съпрузите и бащите ще останат. С тях тръгна и монахът, та в случай на нужда да изиграе своята роля на утешител и укротител. От любопитство към тях се присъедини и капитан Търнърстик, който накара боцмана да го придружи. Пена и Гомара също проявиха нетърпение да научат как стоят нещата, така че в крайна сметка останах само аз с йербатеросите.

Бяхме напълно достатъчни, за да охраняваме изхода. Впрочем на нас ни бе добре дошло, че другите се отдалечиха, понеже те желаеха смъртта на сендадора, а на нас ни се искаше да остане жив, за да ни издаде тайните си. Спрямо нас той не беше извършил никакво престъпление, така че не можехме нито да го обвиним в каквото и да било, нито пък да го съдим. Монтесо също споделяше това мнение и веднага щом другите изчезнаха, той ми каза съвсем тихо, за да не го чуе сендадорът:

— Добре че се магнаха! Как мислите, сеньор, ще трябва ли да го убием?

— Що се отнася до мен, то аз съм естествено против.

— И аз, а и моите другари също. Не забравяйте кипутата и чертежите!

— Само че няма да ни е възможно да предотвратим смъртта му.

— И аз се опасявам от това. Гомес го помилваха, защото като индианец не го смятат дотам отговорен за постъпките си и не чак толкова виновен, колкото белия сендадор, когото сигурно няма да пуснат да си върви.

— Убеден съм, че молбите ни нищо няма да помогнат, но все пак има един изход — да използваме хитрост.

— Аха! И как си го представяте?

— Ще го оставим да избяга. Сега ще разхлабим ремъците на ръцете му. После ще трябва да го отведем долу при колите. Ще се наложи да върви и следователно ще свалят ремъците от краката му. Тогава нейде по пътя ще може с един скок встрани да изчезне. И понеже е тъмно, навярно всяко преследване ще е безрезултатно.

— Хубаво, ами после?

— После ще ни чака някъде. Дано удържи на думата си.

— Несъмнено, защото сигурно ще се радва най-сетне да намери един човек, който да може да разгадае неговите скици, а евентуално и да разчете кипутата. Да поговоря ли с него?

— Да.

Докато траеше тихият ни разговор, сендадорът лежеше кротко и не извърщаше от нас очи. Но все пак имах чувството, че вниманието му не беше насочено единствено към нас. Той държеше главата си извърната настрани, като че ли бе заслушан в шумовете, идващи откъм зимника. В неговото положение това бе съвсем естествено, понеже там се намираха съюзниците му и затова поведението му не ми направи особено впечатление.

— Сеньор Сабуко — каза йербатерото, — много съм огорчен, че във ваше лице откривам такъв голям престъпник. Просто ме е страх за душеспасението ви. Ето защо ви моля добре да поразмислите и да почетете истината!

— Я стига сте дрънкал! — солна му се сендадорът. — Аз пък съжалявам още повече, че един приятел, за какъвто ми се пишехте досега, е способен да повярва на подобни щуротии.

— А аз ви казвам, че с тези упорити лъжи не можете да разчитате на никакво милосърдие. Ако бяхте искрен, така че да знаехме какво да очакваме от вас, както този сеньор, тъй и аз щяхме да сме готови да ви спасим.

Тези думи не останаха без очакваното въздействие. Сендадорът ни погледна изпитателно, а после рече:

— От другите не мога да очаквам нищо хубаво, това ми е добре известно. По ми е лесно да си представя, че вие бихте направили нещо в моя полза.

— Да, така е, но първо трябва да си признаете!

— Че какво ще спечелите от признанията ми?

— Твърде много!

— Не, нищичко няма да спечелите, понеже те с нищо няма да променят нещата.

— Нещата ще се променят извънредно много, и то във ваша полза. Който открито признае вината си, може да разчита на ново доверие.

— Ами! От вашето доверие не ще имам после никаква файда.

— Лъжете си. Всъщност тръгнахме за Гран Чако, за да ви търсим.

— За да ме преследвате!

— Не. С този сеньор се срещнах в Монтевидео и го придумах незабавно да тръгне с мен, за да дойдем при вас заради двата чертежа.

— Че той умее ли да разгадава подобни скици или планове?

— Да. А може би дори да разчете и вашите кипута.

— Че какво знаете пък вие за кипутата! Изобщо не съм ви споменавал за тях.

— По-бързо премислете всичко, преди да са се върнали останалите! Ние дойдохме като ваши приятели, понеже нямахме никаква представа какво още ще научим и преживеем. Ще ни споделите ли всичко? Решавайте бързо, защото след малко ще е твърде късно!

По лицето на сендадора се плъзна особена усмивка.

— Никога не е твърде късно — каза той. — Вярно е, че съм вързан, но въпреки това не ме е страх от никого.

— Не бъдете толкова самоуверен! Другите желаят смъртта ви.

— Но ще ме оставят жив! Нека самите те се пазят. Опасно е да си враг на сендадора! Е, мен наистина не ме е страх, ала ще е цяла глупост да отхвърля помощта, която ми предлагате, още повече че ми водите и човека, търсен от мен напразно толкова дълги години. След всичко разказано ми от Гомес навярно ще се оправдаят очакванията ми, че немецът все ще съумее да свърши нещичко.

До този момент не се бях намесвал в разговора им, но ето че сега се обадох:

— Значи признавате, че сте говорил с Гомес?

— Добре де, говорих!

— Но с това признавате и всичко останало.

— Не. Мислете каквото си щете! Смятайте ме за виновен или не — напълно безразлично ми е. Вие ми харесвате и съм готов да ви се доверя. А вие готов ли сте да предприемете пътуването из планините, макар и да сте убеден, че съм убиец?

— Да, и тогава. Никой не ме е назначил за ваш съдия.

— Много разумна мисъл!

— Да не ме разберете погрешно! Не ми е безразлично дали имам пред себе си престъпник, или почтен човек, ала извънредно много се интересувам от тази работа с кипутата. Освен това съм убеден, че съвсем скоро наказанието сигурно ще ви сполети.

— Имате ли основание да го вярвате?

— Да. Съществува Божие правосъдие, от което никой не може да избяга, а и във вашия случай отмъстителят е вече по петите ви — Гомара.

— В никакъв случай няма да го вземате с нас!

— Добре, няма, ала той ще ни преследва.

— Не ме е страх. Ще се погрижа да изгуби следите. Йербатерото разказа ли ви всичко?

— Всичко каквото знаеше.

— Значи ви е известно само, че притежавам две скици, така ли?

— Узнах и нещо повече — а именно как са попаднали в ръцете ви.

— Засега това са подробности!

— Добре, но освен другото знам, че имате и кипута. Предполагах го, а малко по-късно разказът на Гомара превърна предположенията ми в увереност.

— Той наистина ли е бил при трупа на брат си?

— Да.

— Спомена за някаква закопана бутилка. Известно ли му е мястото, където е скрита?

— Да. Често е ходил до горе, за да се увери дали и вие сте бил там. За ваше щастие никога не ви е срещал.

— По-добре кажете за негово щастие! Аз съм човек, с когото шега не бива. И самият вие ще го разберете.

— Не само ви вярвам, ами съм и убеден в това. Макар и да отричате всичко друго, все пак признавате, че пътят ни ще води нагоре към Пампа де Салинас, нали?

— Да.

— И че кипутата действително са скрити там и че споменатите чертежи са свързани с тях, а?

— Пак ще отговоря с «да».

— Носите ли планове у себе си?

— Да не съм луд! При превратностите на съдбата, на които съм подложен, няма да взема да мъкна със себе си толкова важни документи я! Закопах ги.

— Къде?

— По-късно ще научите. Все още не ви познавам. Преди да ви доверя всичко, ще трябва да ви изпитам. Засега най-важното е да разбера със сигурност дали наистина искате да ми помогнете да избягам.

— Готови сме да го сторим.

— Дано само не кроите някакъв коварен план. Съвсем не съм толкова безпомощен колкото може би си мислите!

— Давам ви честната си дума и това трябва да ви е достатъчно.

— Добре, ще ви се доверя. Тогава ще е най-добре още сега да ме освободите.

— Не става. Все пак не ни се иска толкова открито да покажем, че не желаем смъртта ви.

— Но след това ще е твърде късно!

— Не. Сега ще разхлабя ремъка на ръцете ви, а после ще се погрижа да внуша на другите мисълта да ви отведат долу при колите. Тогава ще ви развържат и краката.

— О, чудесно! След туй ще офейкам. Моля, разхлабете ми ремъка на ръцете.

— Няма да стане току-тъй, без каквито и да било условия. Трябва да ми дадете гаранция, че пак ще се срещнем.

— Ще я имате. Утре привечер тръгнете нагоре по речното корито, което следвахте и днес. Незабелязано ще ви наблюдавам и на някое подходящо място ще се присъединя към вас.

— Можем ли да разчитаме на думата ви?

— Напълно.

— Но сигурно разбирате, че на един убиец човек не може да има кой знае какво доверие!

— Добре де! Но пък аз ще ви припомня, че без вашата помощ както скиците, така и кипутата ще останат без каквато и да било стойност за мен. Следователно в мой собствен интерес е да удържа на дадената дума.

— И аз мисля така. Затова сега ще ви освободя от горния ремък. След като го срежа, ще хванете двата му края с привидно все още вързаните си ръце така, че да изглежда много здраво опънат. Рече ли после някой да го прегледа, ще види възела и изобщо няма да заподозре, че всъщност сте свободен.

— Тогава ще е нужно само да го захвърля на земята.

— Да, но няма да го направите. Нашите спътници може да го намерят и да разберат, че е бил срян. А в никакъв случай не бива да разкрият как сте избягал.

— Добре, тогава ще го прибера и щом стигна до някое място, където няма да го намерят, ще го захвърля.

— Много ви моля да постъпите точно така. Но няма да имате нито оръжия, нито кон.

— На първо време не ми трябва нито едното, нито другото, а после всичко ще се нареди. Не се тревожете за мен.

— Но ще ми обещаете в бъдеще да не предприемате враждебни действия срещу когото и да било от нас!

— С удоволствие! Ще се радвам да се махна оттук. Ако искам да причиня някому нещо лошо, само ненужно ще се изложя на опасност.

— Успокоява ме, че го проумявате. Ще ви освободя.

Прерязах ремъка. Той хвана двата му края с вързаните си една върху друга ръце и каза:

— Благодаря ви, сеньор! Вече вярвам в почтените ви намерения към мен. Но тъй като все още изобщо не ви познавам, а се каните да ми направите толкова важна услуга, сигурно ще ви е лесно обяснимо желанието ми да узная нещо повече за вас.

— По-късно ще научите всичко.

— Но и сега имаме време, докато вашите хора се върнат.

— Обърнете се към сеньор Монтесо.

Йербатерото му даде желаните сведения като съвсем накратко му разказа приключенията ни. Все още не беше довършил историята, когато другите се върнаха. Те ни съобщиха, че жените и децата били брали много голям страх и настоявали за незабавното наказание на сендадора. За тях смъртта му била единствено справедливата и заслужена присъда. Естествено аз бях против, а също и брат Иларио, макар все още да не знаеше, че обвиняемият е вече наполовина свободен. Но аз му направих един многозначителен знак и той веднага ме разбра.

Капитанът и неговият боцман се въздържаха да вземат страна. Йербатеросите ме подкрепиха и така се разгоря спор, който се опитах да приключа със следното предложение:

— Така няма да решим нищо. Нека всяка от двете групи си избере говорител. Двамата говорители ще изложат становищата си и после ще гласуваме.

— Тъй е най-добре — обади се Гомара, който естествено беше убеден, че повечето хора щяха да се обявят за смъртта на сендадора. — Нека направим истинско съдебно заседание. Но къде? Тук ли? Не. Най-подходящото място ще е долу при волските коли в присъствието на онези, които изживяха такъв страх.

Той и не подозираше колко ме зарадва предложението му, с което всички се съгласиха.

— Но неколцина от нас трябва да останат тук като пазачи — подхвърлих аз, — иначе индианците ще ни избягат. Мисля да запазим досегашното положение — аз ще остана тук с йербатеросите, а при гласуването ви ще имате предвид, че ние седмината сме против смъртната присъда.

— А кой ще говори от името на вашата група? — попита Гомара.

— Брат Иларио. Той ще съумее да защити становището ни.

— Добре, останете с йербатеросите да пазите избата. Ние ще се спуснем долу и ще вземем този тип с нас.

— Но тогава неколцина ще трябва да го носят. Нали е вързан.

— И през ум не ни минава! На всичко отгоре и да го носим! Нека върви сам. Ще му развържем краката и ще го заобиколим с хора от всички страни. Няма да ни избяга.

Той се наведе и развърза ремъка от краката му. После помогна на сендадора да се изправи и продължи:

— Ръцете му все още ли са здраво вързани на гърба? Я да проверим.

Той огледа ремъка. Това бяха много критични мигове. Ала сендадорът толкова добре опъваше двата му края с ръцете си, че Гомара със задоволство отбеляза:

— Е, кажи-речи се е врязал в месата му, няма начин да го развърже. И така, напред, момчето ми!

Той го хвана за десния лакът и накара Пена да го улови за лявата ръка. Така те го поведоха надолу, но не към смъртта му, както си мислеха, а към свободата. Проследихме ги с поглед, докато тъмната нощ ги погълна и зачакахме олелията, която неминуемо щеше да се вдигне при бягството на сендадора.

Не мина много време и ето че дочухме едно пронизително: «Alto ahí, ¡risano — стой, негоднико!» Този вик бе последван и от други, а след това доловихме шум от голяма бъркотия и безразборни крясъци на гняв и уплаха. Шумоляха хресталаци. Пращяха клони и съчки. Топуркаха бързи стъпки.

— Избяга, свободен е! — обади се Монтесо. — Дано не успеят пак да го заловят.

— Ако го допусне, ще заслужава направо бой. Нека почакаме!

След известно време при нас дотичаха монахът и Гомара.

— Сеньор — още отдалече извика Гомара. — Сендадорът изчезна!

— Вие с всичкия ли сте си? Та нали беше вързан и вие двамата с Пена го водехте!

— Да, просто човек да не повярва, но веднага щом развалините останаха зад нас, той се изтръгна от ръцете ни и офейка.

— Това е вече прекалено! Да допуснете такъв престъпник да ви избяга! Де да бях дошъл с вас! Но човек не може да бъде навсякъде.

— О, и на вас щеше да ви офейка!

— Сигурно не, понеже нямаше да го водя просто ей тъй за ръката, а щях да го вържа за себе си.

— Да, така трябваше да направим. Ето че сега изчезна!

— Накъде ли е поел?

— Че кой знае!

— Но нали сигурно сте чули в каква посока е побягнал!

— Абсолютно нищо не чухме! Самите ние вдигахме такъв шум, че не беше възможно да доловим каквото и да било друго.

— И това не е било особено умно от ваша страна. Трябвало е да останете най-спокойно по местата си и внимателно да се ослушате.

— Е да, сега е лесно да ни се дават добри съвети, но ако бяхте дошъл с нас, също щяхте да се развикате.

Той отново хукна в обратна посока като силно крещеше и подвикваше. А монахът седна при нас и поиска да му обясним как стоят нещата. Той одобри поведението ни и допълни:

— Нито сме му началници, нито пък съдии. Ако се намирахме близо до някое селище, щях да предложа да го предадем на правосъдието, ала тъй като това е невъзможно, сме принудени да го пуснем да си върви. Убеден съм, че няма да избегне наказанието си.

— А съгласен ли сте да се срещнем с него и заедно да отидем до Пампа де Салинас?

— Да. В името на нашата цел ще трябва да се примирим с присъствието му. Убеден съм, че убитият падре е искал да предаде кипутата и скиците на своя манастир, който всъщност е бил ограбен от сендадора и ние ще се помъчим да му възстановим загубеното. Учудвам се, че индианците се държат толкова тихо и спокойно. Изглежда изобщо не чуват виковете, иначе не е изключено да опитат някой пробив.

— Нито един от тях не се осмели да се покаже на изхода.

— О, напротив. Видях един, който сякаш разузнаваше. Той сигурно е забелязал сендадора, защото негодникът тъкмо се беше надигнал и седнал.

— Защо не ни казахте?

— Защото щяхте да стреляте по този нещастник, а на мен ми е жал за тях.

— Щях да стрелям само в случай, че намеренията му са били опасни за нас. Впрочем сендадорът почти непрекъснато надаваше ухо към избата. Не ви ли направи впечатление.

— Да. Изглеждаше сякаш очаква помощ оттам.

— И на мен ми се стори така, още повече че някои от думите му навеждат на предположението, че не е кой знае колко разтревожен за живота и свободата си. Даже съвсем открито ни каза, че не бил чак толкова безпомощен колкото сме си мислели.

— Да не би избата да има и друг изход?

— Нали Пена отрече.

— Пет пари не давам за това. Тук индианците са у дома си и сигурно познават тази стара порутена постройка по-добре от него. Колко лесно са могли да прикрият някой друг подобен изход така, че изобщо да не се забелязва!

— Наистина! Трябва да отидем на разузнаване. Длъжни сме да го сторим заради отровните стрели, от които изпитвам голям респект. Ще дойдете ли с мен?

— Къде?

— Няма как да навлезем във входа със стълбите. Отърколените дребни камъни ще ни издадат. Но можем да отидем при страничните отвори. Струва ми се, като че от отдушниците не излиза вече никакъв дим.

— Сигурно са се свършили дървата им. Хайде, елате!

— Добре, но предпазливо. Винаги трябва да очакваме най-лошото. Ако изобщо има втори изход, тогава е съвсем възможно индианците да са залегнали някъде и да ни наблюдават.

Йербатеросите останаха да пазят пред входа. Ние двамата се отдалечихме от огъня и потънахме в тъмнината, за да можем незабелязано да се доберем до онази страна, където се намиреше един от отдушниците.

Наведохме се ниско и бавно и безшумно се запромъквахме напред. Не беше лесно да се придвижваме, без да причиним какъвто и да било шум, понеже навсякъде наоколо бяха пръснати отломки от порутените зидове. Отдушникът бе на около шейсет крачки от нашия огън.

Когато се добрахме до него и понечихме да надникнем в избата, не успяхме да видим нищо, защото вътре беше тъмно.

— Дали само поради липса на дърва не поддържат повече огъня? — попитах аз. — Или изобщо не са вече долу?

— Това би било много опасно.

— Да. Впрочем не сме ходили по-надалеч от тези две дупки. Останете да ме чакате тук! Искам да се огледам и малко по-на-татък.

— Пазете се! Твърде опасно е. По-добре ще е да ме вземете със себе си!

— Благодаря! Сам се чувствам по-сигурен. Впрочем нали знаете, че умея да се промъквам незабелязано. Залегнете зад камъните и не се изправяйте, преди да съм се върнал!

Дълго се промъквах покрай стария зид, без да забележа каквото и да било. Но по едно време напрегнатият ми слух долови шепот на човешки гласове. Внимателно се ослушах. Наистина, пред мен някой тихо разговаряше. При това ми се стори, сякаш ту тук, ту там с пръчка леко се потрепваше по земята. Дали не бяха цевите за издухване на отровни стрели? В такъв случай положението ми не бе кой знае колко розово.

Макар да ми беше ясно, че рискувам живота си, продължих да се промъквам напред. Скоро се приближих достатъчно, за да различа, че тук се бе събрала голяма група хора, които се бяха скупчили близо един до друг и нещо си шепнеха. Бяха индианците. Беше твърде тъмно, за да забележа по-големи подробности. Но вече знаех достатъчно. По неизвестен за нас начин арипоните бяха излезли от избата и се готвеха да ни нападнат. Трябваше да побързам да предупредя спътниците си.

Тъкмо се канех да се обърна, когато едно по-голямо раздвижване ме накара отново да се взра в групата. От нея се отделиха три силуета и много бавно закрачиха към нашия огън. Постарах се малко отстрани да се движа успоредно с тях. Успях даже леко да ги изпреваря и щом се озовах до брат Иларио, набързо споделих с него видяното. Показах му индианците, които вече не вървяха, а пълзяха, защото светлината от огъня достигаше до тях. Те преминаха покрай нас най-много на седем-осем крачки. Придружаваше ги Гомес. Познах го.

— Сигурно другите са вождове — прошепна ми монахът.

— В такъв случай работата ни се улеснява — обадох се също тъй тихо. — Ще ги пленим и ще ги задържим като зложници.

— Отлично! Веднага ли?

— Да, но по възможност по-безшумно.

Запълзяхме подир тях тихо, но колкото можехме по-бързо. Обърнеха ли се назад, преди да ги достигнем, бяхме разкрити. Едва в този момент разбрах колко непредпазливо е било от наша страна да седим тъй открито край огъня, където ясно се виждахме още отдалеч. Като нищо индианците са могли един по един да ни очистят със стрелите си.

Монахът не оставаше по-назад от мен в усилията си и ние се приближавахме абсолютно безшумно. Ето че ги настигнахме. Вляво от мен брат Иларио се озова зад гърба на Гомес, а малко по-надясно аз бях зад другите двама. Те клечаха пред нас. Премерих се точно и с протегнати ръце мощно скочих напред. Успях да сграбча двамата мъже за вратовете и със силата на скока си да ги съборя по лице на земята. Нападението на монаха също се увенча с успех. Четвърт или дори половин минута ги държахме затиснати под нас. Ръцете и краката им потръпваха конвулсивно. От гърлата им излизаше само тихо, задавено хъхрене. След малко брат Иларио угрижено ми пошепна:

— Сеньор, ще ги удушим!

— Няма, човек не се удушва толкова бързо. Смятате ли, че ще успеете да завлечете вашия пленник до огъня така, както сте го хванал?

— Да.

— Тогава бързо напред!

Сграбчил двамата за вратовете, аз се втурнах към нашия бивак, влачейки ги подир себе си. Монахът ме последва. Обаче аз не спрях при огъня, а продължих да тичам още малко нататък, където най-сетне пуснах на земята двойния си товар.

Йербатеросите бързо наскочаха на крака и се приближиха не малко учудени, че домъкнахме с нас трима индианци.

— Какво се случи? Откъде се взеха тези хора? Нима не бяха в избата?

— Не. Вържете ги. Донесете и пушките ни, които са при огъня. Не бива повече да седим там.

— Защо?

— Защото там червенокожите ще могат да ни видят. Те са се измъкнали от избата. Сядайте ей тук между дърветата, където е най-тъмно, и докато разговарям с Гомес, внимателно наблюдавайте онзи ъгъл, иззад който би трябвало да се появят индианците, ако искат да ни нападнат! Седем изстрела навярно ще са достатъчни, за да ги спрете.

Нарежданията ми бяха бързо изпълнени. Двамата индианци лежаха вързани на земята и без да кажат нито дума, се мъчеха да си поемат въздух. Все още не се бяха окопитили от уплахата си. Съвсем накратко монахът обясни на йербатеросите как сме се сдобили с такъв

улов. Гомес бе в пълно съзнание, ала също едва успяваше да си поеме дъх. Допрях острието на ножа си до гърдите му и казах:

— Останете легнал и изобщо не мърдайте, иначе ще ви пронижа! Познавате ме. Отговаряйте на въпросите ми съвсем искрено! Знаете, че не ви желая злото, но трябва да сте откровен. Как излязохте от избата?

— През добре закрит проце́п в зида.

— А-а, тъй значи! Канехте се да ни нападнете, нали!

— Да. Но поисках от моите хора обещанието, че никого няма да убият.

— Че защо ви е тогава това нападение, щом имате намерението да ни пощадите живота?

— За да освободим сендадора.

— Усилията ви щяха да са напразни. Сендадорът избяга.

— Нима е възможно? Че нали на вас никой не може да ви офейка?

— Самият аз срязах ремъците му. Той избяга с моето съгласие, както и със съгласието на йербатеросите, но не бива да го узнават другите, които искаха да го убият. Така че засега се налага във всички случаи да си мълчите.

— Нямам нищо против. Но истината ли ми казвате?

— А чувал ли сте някога от мен каквато и да било лъжа? Я се послушайте! Какви са тези викове там долу? Разбира се, нашите спътници, които го търсят. Е, сега вярвате ли ми?

— Да, сеньор. Ами ако пак го заловят?

— Сигурно ще е много предпазлив. От всичко казано навярно разбирате, че ви мисля доброто.

— Щом е така, защо тогава ни пленихте?

— Защото искахте да ни нападнете. Утре ще напуснем това място и ни се иска да се разделим с вас в мир. Кои са тези двама индианци?

— Кацики са.

— Значи вождове, а? Ама изобщо нямат такъв вид.

— Сеньор, арипоните са бедни. Те нямат възможност да се обличат разкошно и да се кичат с украшения. Единият е мирновременен, а другият военен вожд.

— Има ли с вас и други вождове?

— Само аз, но аз съм едва втори вожд.

— Добре! Ще ви направя едно предложение. Ще задържим тези двама мъже при нас като заложници. Ако не ни се случи нищо лошо,

ще ги освободим веднага щом си тръгнем оттук. Но ако имаме и най-малката причина да се оплачем, ще ги наръгаме с ножовете си, а и вас ще избием до крак. Нали знаете, че държа на думата си.

— Сеньор, от главата ви и косъм няма да падне!

— И на собствеността ни няма да посегнете, нали?

— Няма.

— Нямам предвид само нас, които седим тук в момента, а и хората от кервана.

— И аз така разбирам нещата.

— Добре, тогава сте свободен. Върнете се при вашите воини и им предайте моите думи!

Той видимо се зарадва. Изправяйки се бавно и колебливо от земята, индианецът ме попита със съмнение в гласа:

— Значи наистина мога да си отида?

— Да, Гомес.

— Сеньор, отново виждам, че сте наш приятел. Вие съвсем се различавате от тукашните бели. Сигурно във вашата родина има по-дружелюбни хора.

— Добри хора има навсякъде. Тук също.

— Още не съм ги забелязал. Разказах на моите воини за вас. Всички желаят да ви видят. Ако ни разрешите, щом се съмне, ще дойдем при вас.

— Твърде е рисковано.

— Ще се появим съвсем открито, един по един и без никакви оръжия. А ако ни нямате доверие, предварително ще изпратим тук десетина от най-добрите ни мъже, които ще ви служат като гаранция за нашата дружба.

— Съгласен съм. Но първо елате при мен сам, за да мога с вас да уговоря условията, при които ще ви разреша посещението на бивака ни с толкова много хора.

— Ще дойда. Ако искате, сега ще уведомя моите воини, а после ще се върна тук като ваш пленник.

— Не, Гомес, не го искам. Уведомете двамата вождове за нашето споразумение, за да не се тревожат за съдбата си. За съжаление не владее езика им. Ще се отнасяме с тях добре и ще получат предостатъчно ядене и пиене.

Той поговори с кациките и аз видях как угрижените им, изплашени лица просияха. После добавих и следната забележка:

— Ей сега ще се спуснем долу при волските коли, където смятаме да прекараме нощта. Известна ви е волята ни. Ако действате според нея, няма да има от какво да се оплаквате. Лека нощ, Гомес!

— Сеньор, ще останете доволен от нас!

Той се отдалечи. Ние също си тръгнахме, но проявихме по-голяма предпазливост от Пена и Гомара. Освободихме краката на двамата вождове, за да могат да вървят, но около глезените им вързахме по един ремък, който здраво държахме в ръка. Така заслizaхме бавно надолу по склона. За ориентир ни служеше светлината на горящите долу огньове.

Може би постъпвах непредпазливо, като проявявах такова доверие към обещанието на индианеца, но просто чувствах някаква твърда увереност, че нито той, нито съплеменниците му щяха да ме измамят. Щом веднъж се бяха примирили с мисълта, че са принудени да се откажат от очакваната плячка, то те сигурно щяха да са радостни да ни превърнат от врагове в приятели.

Когато пристигнахме долу при бивака, заварихме само жените, децата и воловарите. Липсваха мъжете, които все още претърсваха околността за избягалия сендадор, но в тъмната нощ сигурно няма да имат никакъв успех.

Естествено жените бяха вече узнали в каква опасност са били мъжете им, каква участ ги бе очаквала самите тях, както и че за избавлението си трябваше да благодарят единствено на нас. Ето защо те ни посрещнаха с изблик на най-голяма благодарност, която обаче съвсем не се отнасяше до двамата пленени кацики. Напротив, отправиха им такива погледа, които изразяваха всичко друго, само не и дружелюбност. Запознахме ги със сключеното с индианците споразумение, след което отношението на жените към двамата вождове не бе вече толкова враждебно и неприязнено.

Доста време измина, преди да се върнат преследвачите. Идваха един по един. Предпоследен беше Пена, а последен — Гомара. Двата бяха най-много ядосани от изчезването на сендадора и бяха положили най-големи усилия да го заловят отново. Особено Гомара бе побеснял от гняв.

— В ръцете ни беше! — скръдна зъби той. — Даже го бяхме вързали! Трябваше само да забия ножа си между ребрата на убиеца на моя брат и щях да отмъстя за убийството. Ето че сега ни избяга! Сеньор, вие сте виновен за това!

Думите му бяха оправени към мен. Ето защо с тон на най-голямо учудване го попитах:

— Аз ли? Откъде накъде ви хрумна тази напълно безпочвена мисъл?

— Знаете го не по-зле от мен и от останалите. Вие сте голям човеколюбец, който не е в състояние да направи нещо лошо дори и на най-отчаяния негодник. Ако зависеше от мен, щях на часа да прониза с ножа си този изпечен мерзавец. Но вие искахте да се отнасяме с този тип като към най-почтения човек в света и ето резултата от една подобна глупост — избяга ни.

— Не ми се ще да споря с вас, Гомара, защото в момента сте възбуден. Но щом говорите за извършена глупост, трябва да ви кажа, че няма да ви разреша да давате подобни оценки на начина, по който постъпвам. Ако ме смятате за глупак, единственото, което мога да ви посъветвам, е да си потърсите някой по-умен спътник, с когото ще успеете по-бързо и по-лесно да постигнете целите си, отколкото с мен. Или пък действайте сам! Не ви принуждавам да пътуваме заедно.

Той се нагани да ми даде някакъв гневен отговор, обаче размисли и като мърмореше нещо недоволно под нос, седна край огъня.

Лошото настроение на хората се подсили и от вестта, че бях сключил с индианците мирен договор. Но все пак те го приеха спокойно, без да кажат каквото и да било. Започнаха един на друг да си разказват какво са направили по време на преследването на сендадора. Оказа се, че героичните им дела се изчерпваха с безцелно блъскане в дърветата, от което им бяха излезли цицини по главите, а ръцете и лицата им бяха изподрани от храсталаците, и то без нито да видят, нито да чуят сендадора.

— Вие трябваше да дойдете с нас, сеньор — каза ми Пена. — Тогава все пак може би щяхме да го спипаме.

— Може би? Не само може би, а съвсем сигурно — отвърнах му.

— Ами! — обади се Гомара, който още не беше овладял гнева си. — Защо не участвахте в търсенето, щом сте толкова сигурен в себе си?

— Защото нямаше време — отговори Пена вместо мен. — Нали сеньорът трябваше да остане горе при индианците.

— И да беше дошъл, пак нищо нямаше да открие. В тази тъмнина е невъзможно да се намери каквото и да било.

— Ами тогава вие защо търсихте? — попитах го аз.

— Защото бяхме твърде ядосани и припрени. Или не биваше да правим поне един опит? Нали можехме и случайно да се натъкнем на него. И вие твърдите с голяма самоувереност, че непременно сте щели да го заловите!

— Да, но с някои «ако»! Щях да намеря следите му, а открит ли се веднъж те, много скоро се спипва и самият човек.

— Все още не е късно!

— Късно е, защото всичко сте изпотъпкали и заличили. Щом наоколо из храстите са се мотали и пълзели над двајсет души, тогава и най-добрият следотърсач няма да може да ви каже кои отпечатьци са на беглеца! А дори и да ги открие някъде, съвсем скоро пак ще ги изгуби, понеже вашите стъпки сигурно ще го объркат.

Гомара не ми отговори, а ми обърна гръб, за да се отдаде безмълвно на гнева си. Човекът, който гледаше на нещата откъм най-веселата им страна, беше боцманът. Той седеше мълчаливо, непрекъснато поклащаше глава и правеше какви ли не гримаси.

— Какво ви е? — попитах го аз.

— Яд ме е, какво друго! Де да не ви бях послушал и да му бях счупил две-три ребра. Сега навярно нямаше и през ум да му мине да ни офейка! Тъй хубавичко ми беше попаднал между ръцете!

Той ми показва огромните си юмруци и натъжено впери поглед в тях.

— Я не се косете! — утеших го аз. — Все ще се намери още работа за страхотните ви ръчища. Кой знае дали не е по-добре, че засега този тип ни избяга.

Тайно му направих знак и той си замълча. Малко по-късно при нас седна Търнърстик и аз тихо обясних на двамата как сендадорът беше успял да избяга. Те не бяха толкова жестоки хора, за да не признаят моите доводи, и одобриха постъпката ми.

Всички вечеряха мълчаливо, а нощта измина, без да се случи нищо особено. Още в ранни зори, когато едва-едва се беше развиделило, в лагера ни се появи Гомес и попита дали ще разрешим

на индианците да ни посетят. Дадохме съгласието си да дойдат петнайсет или най-много двајсет души наведнџ и това условие бе спазено съвсем стриктно.

Керванджиите носеха какви ли не предмети за разменна търговия, както и за подаръци, понеже предвиждаха срещи с индианците, с които желаеха да живеят във възможно най-добро разбирателство. От тези запаси всеки червенокож получи по някаква дреболия, която ги настрои толкова дружелюбно, че можехме да забравим всичките си опасения дори и ако все още ги бяхме имали. Арипоните станаха толкова доверчиви и общителни, че дадохме разрешение на всички да ни посетят едновременно, а това им достави радост и за да ни докажат добрите си намерения, те хвърлиха в огъня и изгориха всичките си островни стрели.

Трябваше да използваме чудесното им настроение. По мой съвет хората наизвадиха захар, ром и бренди и в намиращите се в колите войнишки котлета направиха силен грог, който така възхити червенокожите, че двамата каики, чиито ремъци бяхме развързали, предложиха на преселниците да сключат с тях свещен съюз за взаимопомощ и отбрана, което естествено бе прието с голяма радост и бе приведено в изпълнение при обичайните задължителни церемонии.

Така доскорошните неприятели се превърнаха в сигурни приятели. Арипоните разбираха, че постоянното продължително и дружелюбно общуване с белите, които може би завинаги щяха да останат тук, ще им донесе по-голяма полза от еднократното им ограбване и затова изобщо не мислеха нито да търсят сендадора, нито пък да му помагат да осъществи подлите си планове.

Гомес играеше ролята на преводач. Беше проведено заседание, в резултат на което индианците обещаха да придружават белите, да ги закрилят и да им помагат във всичко. Преселниците се бяха озовали твърде далеч отвъд своята цел. Първоначалното им желание беше де се доберат до старите поселища, но заради сендадора бяха принудени да стигнат чак до мястото, където се намираха в момента. По тази причина те естествено трябваше да се върнат обратно.

Ако предишната вечер едва успяхме да ги склоним да бъдат по-снизходителни в присъдата си над индианците, то сега те направо се радваха, че бяха сключили с тях толкова хубаво и изгодно споразумение. Но затова пък бяха по-малко склонни да оставят

сендадора да им избяга. Заклеха се да му отмъстят и си обещаха да го убият в случай, че някой път им се мернеше пред очите и успееха да го заловят. Настоятелно ни подканиха незабавно да започнем да го преследваме и щом го настигнем, да го обезвредим.

После обърнаха колите и впрегнаха животните. Придружаван от арипоните, керванът се върна към предишния си бивак по същия път, по който миналия ден колите бяха дошли до хълма.

През последните няколко часа Пена и Гомара не бяха в лагера. Тръгнаха да търсят следите на сендадора. С мен бяха останали само онези хора, на които се бях доверил и които бяха дали съгласието си на първо време да пощадим сендадора, за да отидем заедно с него до Пампа да Салинас. Накарах ги тържествено да ми обещаят да не издават на Гомара и Пена, че съм срязал ремъка на зловещия сендадор, за да му дам възможност да избяга.

— Но сега се намираме пред един много труден проблем — обади се монахът — и изобщо не мога да си представя задоволителното му разрешаване. Естествено Пена и Гомара имат намерение да пътуват заедно с нас. Но те искат да заловят сендадора и горят от нетърпение да го накажат. А ние пък искаме да яздим с него. Как ще се съгласува всичко това?

— Наистина сме изправени пред голямо затруднение, което не може току-така да се преодолее — отвърнах му аз.

— Няма ли да е по-добре да им кажем как стоят нещата?

— Не, поне засега все още не. Може би ще успеем някак си да укротим Пена, но Гомара — никога.

— Ами тогава да се разделим с тях, а?

— Не. Няма да е справедливо. Така няма да постъпим добре, даже и да бяха чужди за нас хора. А Пена е мой добър познат, някогашен мой спътник, към когото не мога да постъпя толкова безчестно.

— Ами тогава значи ще останем заедно. Но същевременно към нас ще се присъедини и сендадорът. Самият аз не мога да оправя нещата, а се съмнявам, че и вие ще можете.

— Да, неприятно положение. Може би ще е най-добре да оставим всичко както си е, докато се срещнем със сендадора.

— Хубаво, но тогава ще се лее кръв! Гомара незабавно ще се нахвърли върху него.

— Твърде се съмнявам, че ще стане така, понеже сендадорът няма да се появи сред нас неочаквано. Мисля, че някъде ще ни чака и ще ми даде тайно знак, че е наблизо. Тогава ще мога да му кажа, че Гомара е непримирим и ще изслушам предложенията му в това отношение.

— Сигурно ще ви кажа да отпратим Гомара да си върви по пътя.

— Не е изключено. Но с подобно предложение не можем да се съгласим. Не ми се ще да постъпвам с досегашните си спътници по такъв начин. А дори и да го направим, мислите ли, че така ще решим въпроса?

— Не.

— И аз не мисля, понеже Гомара ще язди тайно подир нас, за да застреля сендадора. Той пък сигурно ще го очаква и ще бъде безкрайно предпазлив. Един от двамата ще трябва да умре. Не, все пак смятам, че ще е най-добре да кажем истината на Пена и Гомара.

— Тогава се пригответе да получите укори, които в никакъв случай няма да са приятелски.

— Не ме е страх от тях. Ще ги търпя, докато са в границите на онази учтивост, която имам право да очаквам дори и при подобни обстоятелства.

Ето че в същия момент Пена се върна от разузнаване. Бе намръщен. Обръщайки се към мен, той каза:

— Имахте право. Постъпихме глупаво като пълзяхме наоколо из храсталациите. Земята е изпотъпкана и сега един дявол знае кои отпечатащи се оставени от краката на сендадора.

— Знаех си, че ще търсите напразно.

— Е, сега го знам и аз, но поне си изпълних дълга. Не мога да не се учудвам, че останалите не мислят по същия начин. — При тези думи той хвърли укорителен поглед наоколо.

— Учудвате се. Че си седим тъй спокойно, без да полагаме същите усилия като вас, така ли?

— Естествено! Изглежда на вас ви е съвсем безразлично дали този тип ще избяга, или не.

— О, не. Но ние имаме две твърде основателни причини, за да не присъединим усилията си към вашите в това издирване.

— И кои са те?

— Първата засяга времето. Навсякъде, където сте търсили, сте заличили следите. За да ги открием въпреки това, ще трябва да

обикаляме около бивака в много голям кръг, и то крачка по крачка, внимателно претърсвайки всяка педя земя. Това може да продължи до вечерта, без да постигнем целта си. Но дори и щастието да ни се усмихне и да намерим някой отпечатък от сендадора, той сигурно ще се окаже достатъчно умен по-късно да си избере такъв терен, където няма да остави никакви следи. А даже да е минал и по затревени места, стръкчетата сигурно ще се изправят, докато стигнем до там. И тъй, само бихме си изгубили времето, без да постигнем нищо.

— Това е вярно. И аз го разбирам. А коя е втората причина?

— Тя е далеч по-съществена от първата. Просто знаем съвсем сигурно, че пак ще се срещнем със сендадора.

— О! — слисано възкликна той. — И къде?

— Някъде по-нагоре по това речно корито. Самият той ни го каза.

— Какво? Казал ви го самият той?

— Да. Даже твърдо ни обеща.

— Сеньор, шегувате се!

— О, не. Споразумях се с него пак да се присъедини към нас.

— И мислите... че ще ви повярвам?

— Да. Седнете, всичко ще ви разкажа.

Той се озова на подканата ми. Но едва бях започнал разказа си, когато Пена бавно се изправи, изтъпанчи се пред мен и през цялото време, докато слушаше, ме гледаше с широко отворените си учудени очи. След като свърших, очаквах, че ще избухне. Ала той пак седна на мястото си със същите бавни движения, както беше и станал, и спокойно ме попита:

— И всички тези сеньори бяха съгласни, така ли?

— До един.

— Тогава съм принуден да мълча и да се подчиня, понеже мнозинството е против мен, но знаете ли, драги земляко, че досега ви смятах за умен човек?

— Само досега ли?

— Да, само до днес! Но вече край! Подобни гадини трябва да бъдат незабавно изстребвани. А това, че сте го освободил, е навярно най-голямата грешка, която сте вършил през живота си.

— Възможно е! И да е грешка, мисля, че мога да поема отговорността за извършеното.

— Несъмнено е грешка. Нима наистина вярвате, че той пак ще ни се мерне пред очите?

— Да. В негов интерес е да ме вземе със себе си до Пампа де Салинас.

— Вас да, но не и нас. В негов интерес е по-скоро да обезвреди всички свидетели на престъпленията му, както и хората, които знаят нещо за тях. Нека напуснем това място колкото е възможно по-бързо, защото съм убеден, че той се скита наблизко, за да ни очисти подло един по един.

— Но нали няма оръжия!

— Ха! Че какво значи оръжия! И една тояга е оръжие, с което може да пречука всеки отдалечил се от останалите. Вземете ли тогава пушката от убития, ще има вече нужното и като нищо ще ни изпрати един по един на оня свят.

— В такъв случай кой ще му разчете скиците и кипутата?

— О, вас ще ви остави жив — но само вас!

— Но тогава ще му е невъзможно да избяга от отмъщението ми, нито ще успее да ме принуди да му бъда в услуга.

— Ами какво ще направите, ако ви нападне или плени и насила ви накара да тръгнете с него?

— Дрън-дрън! Че как ще успее да ме завлече толкова надалеч? Дори и да не ми е възможно сам да се освободя, нали всяка среща с други хора ще бъде за него фатална. Изглежда забравяте, че по-нататък пътят минава през населени местности.

— Които той може да избегне. Трябваше да го задържите в плен дори и ако не сте искал да го убие. Или щяхме да отидем с него до Пампа де Салинас и да го принудим да ни покаже къде е закопал кипутата и плановете, или щяхме да го предадем на властите, които сигурно нямаше да се церемонят много-много с него.

— Възможно е и да сте прав. Не мога да оборя мнението ви, защото то е просто едно мнение и само успехът или неуспехът ни ще решат дали е правилно, или не. Но стореното — сторено, вече нищо не може да се промени.

— Навярно все още може! Ако действително се окаже толкова глупав или доверчив и се появи при нас, ще го пленим и ще постъпим както ви предложих.

— Няма как, понеже вече му дадох дума.

— Глупости? Не е нужно да спазваш дадената дума, когато става въпрос за някой убиец, за такъв престъпник и опасен човек.

— Трябва да се спазва? Стига само така да не се нарушават законите. Обещах му свободата и няма да престъпя обещанието си.

— Е, аз ще ви дам съгласието си, понеже се смятам ваш приятел и не искам да се карам с вас. Но много се съмнявам, че и Гомара ще прояви същата готовност. Поне можете да опитате.

Той ми обърна гръб и не пожела повече да разговаряме. Но аз бях убеден, че нямаше да предприеме нищо против волята ми. Малко по-късно се завърна и Гомара. Но израза на лицето му си личеше, че се намира в отвратително настроение. Другите тайно взеха да ми хвърлят многозначителни погледи, с които искаха да ми кажат, че навярно ме очакваха трудни минути. Гомара гневно захвърли пушката си на земята и каза:

— Нищо! Един дявол знае в каква посока е офейкал този мерзавец. Навсякъде обиколих, всичко претърсих, ала напразно. Е да, отпечатъци от стъпки колко го щещ, ама кои ли са неговите? От яд ми иде да се обеса или отрова, че бях тъй глупав да му позволя да се измъкне! Но вие — обърна се той към мен — умеете да разчитате следи. Вие трябва да търсите. Така сигурно ще намерим истинската диря. Изобщо не разбирам как можете да седите тук толкова спокойно. Все още не сте станали да ни помогнете!

— Имах си друга работа, а и нямах никакво намерение сега да търся беглеца — отвърнах аз.

Брат Иларио, който смяташе, че заради сана му Гомара нямаше да се отнесе с него тъй грубо както с мен, взе думата и накратко му обясни случилото се, а и причините, накарали ни да постъпим по този начин. Гомара стоеше като каменна статуя и не продумваше. На няколко пъти устните му се раздвижиха, но изглежда обзелото го неимоверно вълнение не му позволи да обели нито дума. Лицето му сменяше цвета си. Кръвта така нахлу в главата му, че очите му силно кръвяха. Ала веднага щом монахът свърши разказа си, темпераментният Гомара избухна:

— Хиляди дяволи! Всичко е станало зад гърба ми! Без да ме попитате за съгласието ми! Брат Иларио, ще ви убия! Или като сте духовник см мислите, че току-така ще ви се размине? Позволили сте

на сендадора да избяга. Кръвта му ми се изплъзва. Но затова ще поискам вашата!

Той грабна пушката си от земята и запъна спусъка ѝ. Аз седях с изопнати крака, но още в същия миг присвих единия към тялото си, за да се подготвя светкавично да се изправа, понеже заканата на този избухлив човек беше сериозна.

— Овладейте се! — извика му монахът. — Как можете да говорите за проливане на кръв! Да не се намирате в кланица? Пред вас са застанали хора, а не добичета!

— Все ми е едно дали са хора, или добичета! Искам кръв за кръв и питам кой стои зад този подъл и коварен номер! Сигурно е немецът, който предпочита да прегърне и най-големия негодник, отколкото да го накаже.

Брат Иларио се нагани да отговори нещо, за да поеме вината върху себе си, ала аз го изпреварих и казах:

— Да, аз бях. Такова беше желанието ми, а другите сеньори нямаха нищо против.

Щом чу думите ми, лицето на Гомара стана тъмночервено. Той направи истински котешки скок към мен, после спря на едно място, насочи дулото на пушката си към главата ми и изкрещя:

— Значи ти, ти си бил, чуждоземен пес такъв! Ти си пуснал на свобода убиеца на брат ми! Върви в ада!

Той натисна спусъка. Но очите ми зорко следяха показалеца му. Веднага щом пръста му се допря до спусъка и прозвучаха последните му думи, аз се изправих като пружина и отскочих встрани. Изстрелът изтрещя. Куршумът мина покрай мен и се заби в земята зад мястото, където бях седнал. Но затова пък толкова по-сигурно юмрукът ми улучи целта си. Ударих негодника по главата така, че рухна като подкосен и неподвижно остана да лежи на земята.

Никой не беше очаквал подобно покушение. Всички наскочаха от местата си и взеха да ме питат дали съм ранен, понеже едва по-късно намерихме забилия се в земята куршум. Спътниците ми се поуспокоиха едва след като разбраха, че съм останал невредим. Прибрах ножа на Гомара, за да не направи някоя беля с него. Естествено пушката му също бе отнета и после зачакахме да дойде на себе си.

Доста време измина, преди Гомара да се размърда. Той посегна с ръка към мястото на главата си, където го бях ударил. Малко по-късно отвори очи и се огледа наоколо. Когато погледът му падна върху мен, съзнанието му бързо се възвърна и след като скочи на крака, извика:

— Още ли си жив, нещастнико! Не те ли улучих? В такъв случай ще...

Той посегна към Пена, който стоеше най-близо до него, за да изтръгне пушката му и да я насочи срещу мен, ала аз го изпреварих, сграбчих го за гърлото и за колана, вдигнах го във въздуха и го запратих на земята с такава сила, че човек можеше да си помисли, че не му е останала здрава нито една кост. Въпреки всичко негодникът успя да се изправи, посегна към пояса си и понеже не намери там ножа си, се нахвърли върху мен с протегнати напред голи ръце. Вдигнах десния си крак и го посрещнах със силен ритник в тялото, който отново го повали на земята. Но тогава коленичих до него, стиснах го за гърлото и заплашително казах:

— Ще се укротиш ли най-после, безумецо? Ако наистина трябва да се пролее кръв, то тя ще бъде само твоята! Или действително си въобразяваш, че можеш да се мериш с мен?

Преди малко бях добре забелязал, че приведените по толкова спокоен начин доводи от Пена срещу мен бяха направили сериозно впечатление на спътниците ми. Но ако чрез тях те почти бяха променили мнението си в негова полза, то невъздържаните яростни действия на Гомара отново ги превърнаха в мои поддръжници. Взеха да ме съветват да го вържа, но аз не се съгласих. Докато го притисках с коляно, с едната си ръка успях да претърся джобовете му и след като му отнех мунициите, го изправих да стъпи на крака и му казах:

— Ти стреля по мен, затова не мога повече да те търпя край себе си. Вече нямаме нищо общо помежду си. Ще си получиш пушката и ножа, но не и мунициите, за да не ти хрумне пак да стреляш по мен.

Известно време той се мъчеше с широко отворена уста да си поеме дъх и му беше трудно да говори. Мислех си, че или отново ще започне да ругае, или ще намери думи за помирение. Но Гомара не направи нито едното, нито другото. Лицето му придоби упорит израз и също с такъв тон той каза:

— А от какво ще живея, щом не мога да застрелям никакво животно?

— Присъедини се към кервана, който можеш бързо да догониш. Там ще получиш барут и олово и докато се върнеш тук, подгонен от жаждата за отмъщение, ние ще сме вече в безопасност от куршумите ти.

Дадох му ножа и пушката. Той ги взе от ръцете ми и ме погледна в очите. За миг ми се стори, като че бе обзет от по-благо настроение и сякаш се кани да каже някоя добра дума за помирение, ала устата му не се отвори. Той ми обърна гръб и безмълвно закрачи в посоката, в която го бях посъветвал да поеме.

В продължение на няколко минути сред нас се възцари дълбоко мълчание. После Пена каза:

— Няма защо да го съжаляваме! Не заслужава нищо по-добро. Не е в състояние да овладее индианската си кръв и за него няма място сред разумни хора.

— Не се безпокойте — обади се брат Иларио. — Този човек пак ще дойде.

— И аз съм на същото мнение. След като поязди малко в друга посока, ще се върне и ще ни помоли за извинение — съгласих се с монаха.

— Ще го приемете ли отново? — осведоми се брат Иларио.

— Да.

— Най-сериозно ви съветвам да не го правите. Не мога да повярвам, че ще се откаже от кръвожадните си намерения за отмъщение.

— Именно затова пак ще го приема. По-добре ще е да е пред очите ни, отколкото да действа зад гърба ни. Наблюдаваме ли го, ще ни е много по-лесно да предотвратим всеки негов опит да ни навреди.

Дадох ми право. Почакахме още около час, но Гомара не се върна. Изглежда се бяхме излъгали. Но тъй като заради него не ни се искаше излишно да си пилеем времето, решихме да тръгнем на път. Бяхме вързали конете си за храстите малко встрани, за да могат да пощипват от клоните им. Когато отидохме при тях, видяхме на земята да седи... Гомара. Щом се приближихме, той се изправи на крака и с умолителен глас ми каза:

— Сеньор, постъпих несправедливо и ви моля за извинение! Ще ме вземете ли пак с вас?

— Та отново да изложи живота си на опасност, така ли? Не!

— Но аз нямах лоши намерения!

— Не си имал лоши намерения ли? Наистина си страшно безразсъден човек! Може би извъртанятията ти щяха да минат, ако беше само насочил пушката си към мен, без да стреляш. Но едва от някакви си три крачки ти натисна спусъка и не ме улучи само защото бях нащрек и навреме отскочих встрани. Ако не го бях направил или ако се бях забавил един-единствен миг, сега щях да съм труп. Как можеш да твърдиш, че си нямал лоши намерения? Всички видяха, че не се шегуващ, а след като дойде на себе си, ти го доказа с яростта си, загдето куршумът ти не ме е улучил. Ако пак кажеш, че не си имал лоши намерения, значи си луд!

— Сеньор, всичко стана защото се бях разпалил и разгневил!

— Ами тогава гледай по-добре да се владееш и да обуздаваш гнева си! Какво си въобразяваш всъщност, че се осмеляваш така да се бунтуваш срещу мен? Е, вярно, нито си ми слуга, нито пък аз съм ти господар, чиито заповеди е необходимо да изпълняваш, но не бива да ме вземаш за човек, който се бои от теб и ще позволи да му държиш сметка за всичко. Трябва да си учтив и скомнен, а ако не желает да си такъв, си свободен да отидеш накъдето ти видят очите. А пък започнеш ли пак да стреляш с пушката си, ще те просна на земята с юмрук, както вече го сторих. Ако ти позволя да останеш при нас, сигурно мога да очаквам пак да се повтори същата сцена и тогава един от двамата ни ще е загубен — или ти, или аз. Но в такъв случай няма да те ударя така, че само да изгубиш съзнание, а ще ти струва живота.

— Сеньор, твърдо ви обещавам, давам ви най-святата клетва, че срещу никого от вас няма да вдигна вече ръка!

Той отпрати молбата си и към другите, и то толкова настоятелно, че най-сетне все пак му казах:

— Решението ни ще зависи единствено от поведението ти към сендадора.

— Нима наистина искате да се отърве без каквото и да било наказание?

— Не. Изобщо нямам намерение да бъда към теб несправедлив. Но разумът ни повелява да отидем с него до Пампа де Салинас. Дотам ще трябва да кротуваш. После можеш да правиш каквото си искаш.

— След това няма ли повече да го защитавате? Няма ли да го предупредите да се пази от мен?

— Не! Той сигурно и сам ще се пази от теб. И през ум не ми минава да предупреждавам престъпници да се пазят от заслуженото наказание.

— И ми обещавайте, че няма да ни избяга и че ще бъде с нас до Пампа де Салинас?

— Не мога да обещая такова нещо. Към нас той ще удържи на думата си. Ако и ти се държиш с него така, че да се почувства сигурен за живота си, тогава ще остане при нас. Както виждаш, всичко зависи от теб.

Гомара гледаше мрачно пред себе си. Поне в този миг лицето му имаше мрачен израз, който никак не вдъхваше доверие, че даденото обещание ще бъде спазено. Ала скоро то се проясни и с тон, който би трябвало да мине за доверителен, той каза:

— Е, добре! Обещавам ви да отложa отмъщението си, докато този човек няма повече да ви е нужен. Но после няма да чакам нито миг. Ще ме вземете ли с вас?

— Обещанието ти искрено ли е?

— Да.

— Тогава нека опитаме още веднъж. Можеш да останеш при нас.

— В такъв случай трябва да ми върнете и мунициите.

Вече се канех да дам съгласието си, когато монахът се намеси:

— Не бързай толкова! Ти проигра доверието ни и първо ще трябва отново да го спечелиш. Едва след това ще те признаем пак за онзи наш добър спътник, какъвто беше доскоро. За малко щеше да направиш голяма беля с твоя барут и твоето олово. Затуй ще ги получиш обратно, когато ни докажеш, че наистина твърдо си решил да удържиш обещанието си.

Останалите наши спътници се съгласиха с него. Само за част от секундата Гомара му хвърли мрачен и заплашителен поглед, който изглежда никой освен мен не забеляза, а после с угоднически тон отговори:

— Нека бъде както искате, брат Хагуар. Разбирам, че всичко това напълно съм си го заслужил. Сигурен съм, че скоро отново ще спечеля доверието ви.

Така въпросът бе приключен. Възседнахме конете и поехме нагоре по речното корито. Яздех начело заедно с брат Хагуар, без да отделям поглед от земята, за да открия евентуално някаква следа от сендадора,

ала напразно. Едва след като яздихме около два часа, ми направи впечатление, че речното корито бе направило твърде голям завой. И понеже монахът се чудеше, че дори и аз не съм в състояние да открия дирите, които сендадорът нямаше как да не е оставил, му отговорих следното:

— Тук изобщо няма защо да търсим следите му. Той познава местността по-добре от нас и сигурно е минал направо, докато ние следвахме, а навярно и все още следваме, завоя на пресъхналата река. И понеже пътят ни извива наляво, тоест на юг, пътят на сендадора ще минава на север от нас и несъмнено от тази посока той ще излезе на речното корито. Ако внимаваме добре, ще видим, че ще се натъкнем на идващата от север диря на негодника.

— Възможно е. Дано се срещнем с него още днес.

— Така мисля.

— Тогава нека внимателно наблюдаваме Гомара. Все още му нямам доверие.

— Аз също. Мислите ли, че пак ще ми посегне?

— Не, няма да дръзне, понеже му дадохте такъв урок, ала се опасявам, че относно сендадора няма да удържи на думата си.

— Навярно и вие забелязахте погледа, който ви хвърли, когато отказаште да му върнете мунициите?

— Не.

— Ако съдим по него, не можем да очакваме нищо добро. Трябва внимателно да наблюдаваме Гомара, иначе ще ни създаде сериозни затруднения.

Бяхме решили да не спираме да почиваме, докато не се срещнем със сендадора, или пък, докато не се стъмни. Ето защо продължихме да яздим чак до късен следобед, когато стигнахме до едно място на десния бряг, където, както изглеждаше, се бе подхлъзнал човешки крак. Спрях коня и слязох от седлото, за да го огледам. Брегът на пресъхналото речно корито беше не тъй висок както другаде, ала бе доста стръмен. Личеше си, че тук някой се беше спуснал отгоре и после продължил нататък по реката. Заедно с монаха се изкатерихме горе. Между дърветата земята беше мека и там имаше отпечатани човешки стъпки, тъй че за нечие остро зрение следата бе лесно забележима. Върнахме се неколкостотин метра по нея, докато дърветата свършиха и пред нас се откри малка тревиста лампа. Там

дирята ставаше още по-ясна. Отчетливо се открояваше по-тъмната черта, образувана от отъпканите стръкчета трева.

— Дали е бил сендадорът? — попита брат Иларио.

— Сигурно. Следата идва отдясно, точно както бях предположил. На това място речното корито се насочва рязко на юг и изглежда тук свършва големият завой на реката, който следваме. Фактът, че точно тук дирята излиза на пътя ни, е сигурно доказателство, че сендадорът отлично познава местността. Той се е озовал тук, без да се отклони нито на метър било наляво, било надясно. Може би в момента е толкова наблизно, че вижда как оглеждаме следите му. Нека продължим бавно да яздим нататък!

Двамата се върнахме обратно в речното корито и пак се метнахме на конете. Само след няколко крачки се оказа, че предположението ми е съвсем вярно. Пресъхналата по това време река рязко извиваше на юг. Внимателно се оглеждахме и на двете страни, където сендадорът можеше да се появи всеки миг. Дирята му бе добре забележима. Тя продължаваше право напред по средата на пътя ни. Ала не беше изключено от предпазливост да е излязъл от речното корито и да се е върнал малко назад, за да ни наблюдава тайно, докато си мислехме, че се намира нейде пред нас.

Колкото и внимателно да го търсеха погледите ни, сендадорът никакъв не се мяркаше. Ала скоро забелязахме оставен от него знак. На едно дърво, издигащо се на десния бряг, бе забодено малко парче бяла хартия. Всички наскочаха от седлата. Всеки искаше пръв да се докопа до листчето. Монтесо изпревари останалите, свали го от дървото и ми го донесе. Прочетох следните думи:

— Продължавайте по следите ми още два дни на запад.

Спогледахме се. Не бяхме очаквали подобно нещо. Защо искаше да отиде толкова далеч напред сам? Защо не ни беше изчакал тук? Сигурно имаше някаква причина.

— Дали ни няма доверие? — попита монахът.

— Това не обяснява нещата — отвърнах аз. — Ако тук ни няма доверие, след два дни пак няма да го има. Несъмнено причината е друга.

— Но каква?

— Де да знаехме? Я да видим дали е оставил ясно забележими следи.

Самият аз бях все още на седлото, но в този момент слязох на земята и се приближих до дървото. Дотук горичките непрекъснато ни бяха следвали, ала оттук нататък на кратко разстояние се виждаха само ниски храсталаци, а зад тях се простираше необятна равнина. Дървото, на което бе забодена бележката, беше последното и от него към храсталациите водеха дълбоки отпечатыци от човешки стъпки, явно оставени нарочно.

— Колкото и да оглеждате тази диря, едва ли ще намерите отговор на въпроса ни — обади се Пена.

— Така е — съгласих се аз, — но я ми кажете как бе закрепена бележката?

— Беше забодена на едно тънко полупрекършено клонче. Още е в мен — отвърна йербатерото. — Направо го отчупих от дървото, за да не скъсам хартията.

— Покажете ми го!

Йербатерото ми подаде клончето, което беше съвсем изсъхнало и дебело колкото кука за плетене. Оглеждайки го, казах:

— Това е клонче от «*aristolochia*»^[6], която се вие ей там нагоре по стръмния бряг. Ала дървото е чинар. Следователно клончето заедно с хартията е било забито в ствола му. Има ли там някаква пукнатина, или дупка?

Внимателно огледах въпросното място и открих неголяма резка с формата на удивителен знак, само че без точката — горе беше малко по-широка, а долу — съвсем заострена.

— Сендадорът е имал нож! — смаяно възкликнах аз.

— Дали пък не сме го открили като го претърсвахме? — попита Пена.

— Тогава би могло да е само някое джобно ножче, сгъваемо ножче, което не заема много място и може да се скрие в кое да е малко джобче. Единствено в такъв случай е възможно да не сме го открили. Обаче този нож тук е имал ширина на острието от седем-осем сантиметра. Някое джобно или сгъваемо ножче не е толкова широко. Съвсем сигурно е някой «кучильо» с много здраво острие и заедно с дръжката е поне двацет и пет сантиметра дълъг. Невъзможно е да не го намерим при претърсването на дрехите му.

— Значи го е взел от някого, така ли?

— Без съмнение! Във всички случаи ще е полезно да разберем с кого се е срещал. Ще се върна по следите му. Естествено не можеше да не ми направи впечатление, че се е опитвал да ги прикрие от нас.

— Да ги прикрие ли? По какво съдите?

— Съдя по това, че не е останал на онова място, където, идвайки от пампата, е излязъл на пътя ни. Нито пък е забол там бележката си. Продължил е в нашата посока още цели петнайсетина минути, за да отвлече вниманието ни и да не забележим какво е ставало зад гърба ни. Колкото и да е умен и опитен, сендадорът е извършил голяма грешка като е забил ножа в дървото, защото така узнахме, че е успял да се въоръжи с нож. Могъл е да закрепил хартията и по някакъв друг начин.

— Остава открит въпросът, дали бележката наистина е от него. На нея няма никакво име.

— Че от кого ли друг ще е? Тя е оставена за нас и е писана от сендадора. Сега тръгвам заедно с брат Иларио и сеньор Пена, а другите ще ни чакат тук, докато се върнем.

Ние тримата поехме обратно, и то в галоп, за да изгубим възможно най-малко време. На мястото, където се бяхме натъкнали на дирята на сендадора, излязохме от речното корито и продължихме да яздим през лампата все по неговите следи. Първо минахме през някакви храсталаци, после излязохме на една още по-обширна равнина, където конете не можеха да препуснат с всички сили. Дирята се нижеше съвсем ясно пред очите ни и просто беше невъзможно да се отклоним от нея.

От време на време поглеждах часовника си, за да преценя преодоляното разстояние. Тъй минаваше четвърт час подир четвърт час. Следите водеха все в права посока, докато най-сетне достигнахме края на равнината. Бяхме яздили цял час и слънцето почти докосваше хоризонта, ала вече се бяхме озовали и при целта си, тъй като видяхме каквото търсехме.

Пред нас отново се издигаше гора, покрай която се виеше пояс от ниски храсти. Именно от тези храсталаци беше излязъл сендадорът, и то не сам. Заедно с него е имало и още един човек, с когото тук се бяха разделили. Сендадорът бе поел на юг в посоката, където се намираще пресъхналото речно корито, а другият беше тръгнал на запад покрай храсталаците, пред които се бяхме озовали. След като намерихме следите му, ние внимателно ги разделихме. Този човек беше индианец.

— Това е твърде съмнително! — обади се Пена. — Предпочитам да е някой бял.

— Защо? — попита го брат Иларио. — Сендадорът е срещнал този човек съвсем случайно и го е помолил да му даде ножа си.

— Прав сте, но там, където в Гран Чако има един индианец, съвсем сигурно е, че наблизко се намират и други. Или си мислите, че някой червенокож току-така ще подари някому ножа си, ако не знае, че наблизко са другарите му, от които може да получи друг нож? И освен това никой индианец няма да даде ножа си, без да получи друго в замяна. Сендадорът нямаше у себе си нищо и следователно му е обещал нещо. Какво ли е било то? Навярно единствено плячката, която може да се вземе от нас!

— Все си мислите най-лошото! — каза брат Иларио.

— В случая така е по-добре, отколкото да си мислите най-хубавото и после да преживеете най-лошото — отвърна Пена. — Ако сендадорът намери тук червенокожи приятели, изобщо не му е нужно да се предава напълно беззащитен в ръцете ни. В подобен случай не само че няма да имаме никакво предимство пред него, но може би той ще се окаже дори в по-изгодно положение от нас. С тази бележка ни приканва да продължим да яздим още два дни на запад. Ами ако червенокожите му приятели се намират именно на два дни път оттук в тази посока?

— Мислите ли, че човекът, чиито следи са пред нас, ще се отдалечи съвсем сам на такова разстояние от своите съплеменници?

— Защо да не е възможно? Кой го знае каква работа си е имал тук. Само по този начин може да се обясни желанието на сендадора да ни накара да го следваме по петите толкова надалеч. Или сте намерили някакво друго обяснение?

— Да.

— Любопитен съм да го чуя.

— То е много просто. Сендадорът знае, че много държим да отидем с него до Пампа де Салинас. Следователно не сме опасни поне докато все още не сме постигнали там целта си. Ала съвсем иначе стоят нещата с мъжете, които е подмамил на острова. Те нямат никакъв интерес да го оставят жив. Единственото им желание е отмъщението. Ето защо той е принуден да избяга колкото е възможно по-далеч от тях. Мъжете са могли да ни придружат до мястото, където намерихме

бележката, за да го заловят, но в никакъв случай не биха продължили преследването, защото им е невъзможно толкова дълго да оставят жените и децата си сами из тези опасни и диви местности. Затова сендадорът изобщо не ни е дочакал. За него е по-добре да е колкото може по-надалеч. Ние ще го следваме още два дни, но двайсетте мъже сигурно ще се откажат. Ето това ще е единствената причина, поради която днес не ни е дочакал.

— Хм-м! Не ми се вярва. Какво е вашето мнение, сеньор? — попита ме Пена.

— Не мога да дам право нито на единия, нито на другия — отвърнах аз. — И двамата подкрепяте становищата си с основателни причини. Единствено бъдещето ще покаже кой е прав и кой не е. Сендадорът знае твърде добре, че сме негови врагове и че сред нас има един човек или и повече хора, от които не може да очаква никаква милост. Следователно е твърде възможно да ни постави някоя клопка. Ще трябва да сме предпазливи.

— И то много! И тъй навярно разбирате, че сгрехихте като го оставихте да избяга. Несъмнено се намираме в опасност, а това нямаше да е така, ако сега беше при нас. Какво ще правим? Ние искаме и трябва да го заловим, следователно сме принудени да изпълним желанието му.

— Да, така ще постъпим. Да се връщаме. Тук нямаме повече работа.

Слънцето беше залязло и бързо се мръкваше. Препускахме в галоп през пампата, без да се страхуваме, че ще изгубим следите и ще се заблудим. И да не ги виждаме, можехме да разчитаме на конете, които сигурно нямаше да се отклонят от посоката, освен ако не ги принудехме. Доверието ни в тях наистина бе оправдано. Те се озоваха при речното корито точно на онова място, където бяхме излезли от него. Единственото ни затруднение бе да се спуснем по стръмния бряг, а после, след като се справихме с него, продължихме нагоре, докато се добрахме до нашите спътници.

Те не бяха посмели да запалят огън, но щом чуха, че поне засега нямаше основания за кой знае колко голяма предпазливост, побързаха да го сторят. През нощта поставените на стража хора имаха грижата да го поддържат. Конете бяха вързани за околните храсти, от чиито клони пощипваха листа чак до сутринта, когато отново тръгнахме на път.

Следите на сендадора бяха толкова дълбоко отпечатани, че и след като се разсъмна, все още ясно ги различавахме. Яздехме по тях с най-голямата възможна бързина, надявайки се да го догоним преди определеното от него време, ала както скоро се оказа, бяхме принудени да се откажем от подобни мисли.

Бяхме останали на бивак около седем часа и това време бе за нас загубено, понеже, както се оказа, сендадорът беше вървял през цялата нощ. Успяхме доста да стопим от преднината му, защото, когато отново започна да се смрачава, по дирята му прецених, че е не по-стара от три часа. Но ние пак трябваше да спрем, тъй като в тъмнината не можехме да виждаме следите му.

Очаквахме, че този път и на него ще му се наложи да почива, ала в положението, в което се намираше, бяха достатъчни само няколко часа сън, за да възстанови силите си за похода на следващия ден, докато ние отново щяхме да се видим принудени да чакаме поне седем часа, преди да можем да продължим пътя си.

Откакто изоставихме речното корито, най-често трябваше да яздим през открити равнини. На следващия ден се натъкнахме на вековен лес, ала той не приличаше на вековната непроходима гора на Monte impenetrable^[7], защото дърветата растяха нарядко и конете ни спокойно можеха да минат между тях. Тази гора приличаше по-скоро на парк, чиито неравномерно засадени дървета предлагаха добра закрила срещу знойните слънчеви лъчи.

Тук-там имаше по някоя поляна, но нито една от тях не беше особено голяма.

Това ни бе добре дошло. Очаквахме среща със сендадора и бяхме длъжни да внимаваме да не изпаднем в такова положение, в което да речем с някакви свои съюзници да може изненадващо да ни връхлети.

Привечер отново излязохме на една от тези поляни и пред нас забелязахме не нарядко растящи дървета, а гъста гора, обзет от съмнения, аз спрях коня си. Откритото място беше покрито с трева и само тук-там се виждаше по някой самотен храст. Цялото можеше да се прекоси пеша за десетина-петнайсет минути.

Извадих бинокъла си от кобурите на седлото и го насочих към гората, зад която слънцето бе вече изчезнало. Между дърветата различих ниски храсталаци. Там човек едва ли можеше да прекара

нощта спокойно и в безопасност. Затова слязох от коня и казах, че съм решил да бивакувам наскре поланата.

— Но защо точно тук? — попита Пена. — Нали дирята продължава и ако искаме да се срещнем със сендадора, трябва да я следваме!

— Не, не е наложително да продължаваме нататък — отговорих му аз. — Вторият ден изтече и можем да сме сигурни, че той е някъде наблизо. Та дирята му не е по-стара от половин час. Положително се крие ей там в гората.

— Че какво лошо има в това?

— Тъкмо вие ли ми задавате този въпрос, дете преди малко бяхте толкова подозрителен? Ами ако заедно с него има индианци, както твърдахте самият вие?

— Но те няма да ни видят, понеже ще бъдем достатъчно предпазливи да не палим огън.

— Тъй! Значи сендадорът трябвало да дойде при нас, ама не бивало да палим огън, а? Че как тогава ще ни намери след като падне нощта? Огън ни е абсолютно необходим, защото каквито и подозрения да имаме, все пак не бива да забравяме, че не е изключено сега-засега намеренията на сендадора да са почтени. Трябва да си изберем такова място, където той ще може да забележи светлината му, ала няма да има възможност да ни нападне. Ако изобщо го придружават някакви индианци, в гората те ще могат да се промъкнат толкова близо до нас, че отровните им стрели да ни наранят. А тук теренът е открит и ще ги забележим навреме.

— О, тук ще му е още по-удобно да се промъкне до нас, понеже отдалече ще ни вижда.

— Не е вярно. Трябва само да поставим стражи и тук те ще забележат тайно приближаващия се неприятел много по-лесно, отколкото в гъстата гора.

— Както желаете. Но ще поемете ли и отговорността, ако се окаже, че сте се лъгал?

— Разбира се, и то за разлика от вас, защото, ако последваме вашия съвет, после едва ли ще можете да поемете каквато и да било отговорност.

Откакто Пена знаеше, че аз бях дал възможност на сендадора да избяга, по негова вина отношенията ни така се бяха изострили, че

лека-полека започнахме да се отчуждаваме един от друг. Спътниците ни в този случай ми дадоха право и като слязохме от седлата, се заловихме да събираме сухи дърва за огъня. През деня бяхме застреляли достатъчно дивеч за вечеря. За конете също нямаше защо да се безпокоим, понеже за тях имаше не само колкото щеш паша, но съвсем наблизко се намираше и малка падина пълна с вода, откъдето можеха да пият.

Докато траеха приготовленията за нощуването ни, аз се отдалечих, за да се убедя дали дирята действително навлиза в гората, или пък води встрани покрай нея. За да не бъда забелязан, доколкото можех вървах по-приведен и търсех прикритие зад всеки храст. След като изминах около осемстотин крачки за мен не остана никакво място за съмнение, че без да се отклонява нито наляво, нито надясно, сендадорът се е насочил право към гората и затова се върнах обратно.

Огънят вече гореше и спътниците ми се бяха заловили да пекат месото. Когато се стъмни, определих четири души да застанат на пост. След известно време щяхме да ги сменим. Единият застана пред бивака ни, другите двама — отляво и отдясно, а последният зае задната страна, понеже не беше изключено сендадорът да ни заобиколи и да ни се появи в гръб. Хората получиха указанието да залегнат зад храстите, за да не могат лесно да бъдат забелязани. Нарочно не ги поставихме близо до бивака, а на почти двеста крачки от него, първо, защото евентуалният неприятел нямаше да предположи, че се намират толкова далеч от нас и второ, ако надушеха някаква опасност и ни предупредяха със силни викове, на нас ни трябваше време да се приготвим за защита, преди още врагът да е изминал споменатото разстояние.

Но изглежда, че нито сендадорът, нито който и да било друг мислеше да идва при нас. Веднага след вечерята легнах да спя, за да мога да подремна някой и друг час по времето, когато бе най-малко вероятно да последва някое нападение. В полунощ трябваша да ме събудят. Когато дойде моят ред, все още никой не се беше мяркал. В един момент Пена се обади:

— Сендадорът сигурно ще гледа да не ни се появи повече пред очите? Това е резултатът от вашето милосърдно отношение дори и към един такъв човек?

— Можете да разчитате на това, че ще дойде — отвърнах му аз.

— Но ще дойде като враг!

— Нека изчакаме. Сега ще поема поста пред бивака и ще стоя на стража до зазоряване.

Докато се отдалечавах, успях да забележа как Пена и Гомара седнаха съвсем близо един до друг и нещо си зашушукаха. С всеки изминал час Гомара ми харесваше все по-малко и по-малко. През последните два дни кажи-речи изобщо не беше проговорил. Както това мълчание, така и озлобеният израз на лицето му и погледите, които хвърляше, когато станеше дума за сендадора, не оставяха никакво място за каквото и да било доверие към него. Опасявах се, че щом сендадорът се появи при нас, щеше да се стигне до спречкване.

Боцманът беше постът, когото трябваше да сменя. Когато отидох при него, той каза:

— Мизерно нещо е да киснеш тъй дълго на вахта, без да ги се мерне нито едно платно на хоризонта! Щях да се радвам най-много, ако ми дойдеха дузина червенокожи, та поне веднъж да ми се отвори истинска работа. Но на човек като мен никога не му се случва онова, което си пожелае!

— Не говорете така, че дяволът си няма работа! Нощта едва се е преполовила и могат да ни се случат какви ли не неприятности.

— Нищо друго няма да се случи освен това, че ще отида да легна да спя. Лека нощ!

Той си тръгна в кисело настроение, а аз заех мястото му. Изглежда боцманът щеше да излезе прав, понеже измина час, а после и още един, без да чуя или видя някакво живо същество. От време на време за някой и друг кратък миг зад мен припламваше слабата светлина на огъня, а пред мен се беше притаила тъмната нощ, която обаче лека-полека бе нежно посребрена от тънкия лунен сърп, изплувал на небето.

И ето че по едно време ми се стори, че пред мен нещо се раздвижи. Прилепих ухо до земята и долових особен шум, като че някой тихо и бавно се провираше сред тревата. После зърнах приведен човешки силует, който се приближаваше към мен. Дирята на сендадора преминаваше съвсем близо покрай храста, където бях залегнал. Това, че човекът идваше при нас по тези следи, беше добър знак, защото ако намеренията му бяха враждебни, едва ли щеше да избере този път, едва ли щеше да тръгне по дирята, която следвахме и ние.

Скоро той се приближи, а после ме подмина. Изчаках малко да видя дали е сам. Никой не го придружаваше. Тогава се изправих, за да му се покажа, понеже в този човек лесно разпознах сендадора. Направих подир него около двајсетина крачки, без да ме усети. След това взех да стъпвам по-шумно. Той се извърна светкавично, забеляза ме, направи едно движение, сякаш се канеше да избяга, но все пак остана на мястото си и с приглушен глас попита:

— Кой е?

Пристъпих към него и отговорих:

— Огледайте ме по-внимателно, сеньор Сабуко! Не ме ли познахте?

— Да — отвърна ми той след малко. — Как така сте по петите ми? Значи сте вие! Но...

— Стоях на пост или по-скоро лежах зад един храст и когато видях, че идвате, ви пропуснах да минете, за да разбера дали сте сам. След това ви последвах.

— Че кой друг може да е с мен?

— Ваши добри приятели.

— Ами! Поставил сте и стражи, а?

— Естествено! Всеки предпазлив човек има този навик.

— В случая предпазливостта е излишна. Обещанието ми е напълно искрено. Ами вие с кого сте тук? Само с йербатеросите ли?

— Да, с тях, с двамата моряци, монаха, Пена и Гомара.

— По дяволите! Този последния не искам да го виждам.

— Мисля, че няма защо чак толкова да се тревожите. Той ми обеща на първо време да се въздържа от враждебни действия срещу вас.

— Значи само на първо време, а? Тогава по-късно ще може да се нахвърли върху мен, когато си поиска, така ли?

— Не. Докато сте заедно с мен, сте под моята закрила.

— Обещавате ли ми го?

— Вече ви обещах и ще удържа на думата си.

— Вярвам ви, че имате почтени намерения, а скоро сам ще разбера какво мога да очаквам от останалите. Те подозират ли как съм избягал?

— Да, казах им.

— Сеньор, това е опасно за вас!

— Така е. В първоначалния си пристъп на гняв Гомара стреля по мен.

— По дяволите! Рани ли ви?

— Не. Но после така го подредих, че сега има голям респект от мен.

— Значи в разправията с него сте могли да си намерите смъртта? Няма да го забравя, сеньор! Вие сте извънредно опасен човек за неприятелите си, но вече знам много добре, че държите на дадената дума. Разчетете моите кипута, разгадайте ми скиците и сигурно ще останете доволен от мен! Видях вашия огън. Разбрах, че сте тук. Значи намерихте бележката ми, нали?

— Намерихме я и я прочетохме.

— И спътниците ви веднага ли се съгласиха да последват указанията ми?

— Кажи-речи, макар че не им се видяха съвсем безопасни.

— Че каква опасност може да се крие в тях?

— Не една и две. Ами ако сте ни дал думата си само за да се отървете от най-опасните си врагове?

— И как ще стане това? Нали ми взехте оръжията!

— Наистина ли сте с голи ръце?

Миг-два той ме гледа в очите, а после отговори:

— Е, не съвсем.

— Какви оръжия имате?

— Ей този нож.

Той го измъкна от пояса си и ми го показва.

— От кого го взехте? — осведомих се аз.

— От един индианец, когото случайно срещнах. Даде ми го на заем.

— Червенокожият все още ли е с вас?

Сендадорът отново ме гледа няколко секунди право в очите, преди колебливо да ми отговори:

— Да, сеньор, с мене е.

— А има ли и други с него?

— Да. Те са от едно приятелски настроено към мен племе. Повиках ги да дойдат тук чрез случайно срещнатия техен съплеменник. Ако вашите намерения и намеренията на спътниците ви

са почтени, тези червенокожи ще се държат дружелюбно към вас. Но посегнете ли ми, ще ви избият като бесни кучета.

— От кое племе са?

— Ще го научите едва след като разбере, че при вас съм в безопасност.

— А колко са на брой?

— Ще се съгласите, че и това мога да ви кажа по-късно.

— Добре! Няма да настоявам, понеже знам, че към вас нямам никакви задни мисли и няма защо да се боя от хората ви. Виждам, че имате почтени намерения и не ме мамите, което сигурно ще доведе до твърде добро разбиране.

— О — засмя се той полугласно, — в това отношение не бива да говорите за почтеност от моя страна, сеньор. По-скоро е разумност, отколкото почтеност.

— Защо?

— Защото извърших голяма непредпазливост, за която обаче се сетих едва по-късно. Гомес... но къде е той? И той ли е с вас?

— Не, остана при кервана.

— Аха! Та Гомес ми разказа някои неща за вас и каквото чух създаде в мен представата, че обръщате внимание и на най-незначителните подробности и не се оставяте току-така да ви измамат. Така че съвсем сигурно сте забелязал как беше закрепена бележката на дървото, а?

— Разбира се. Веднага си помислих, че имате нож и че несъмнено сте срещнал някого, който ви го е дал.

— И по-нататък?

— Върнах се по дирята ви и открих следите на индианеца. Естествено си казах, че незабавно е отишъл да ви доведе своите червенокожи другари.

— И затова ли поставихте часови?

— Не само затова. Щях да го направя дори и ако бях убеден, че ще ви заваря съвсем сам. Обичам да съм предпазлив дори и в такива случаи, когато това изглежда чак толкова необходимо.

— И особено в този случай, когато все пак не можете да ми имате кой знае какво доверие!

— Да.

— Проявявате твърде похвално и благородно себепознаване.

— Няма да ви навреди, че ми издадохте истинската причина за вашата искреност. Щом сте действал не от вродена почтеност, а от благоразумие, остава да се надявам, че и в бъдеще ще бъдете все така благоразумен и следователно ще проумеете, че коварството само би ви навредило. Видя ли, че с нещо искате да напакостите било на мен, било на някого от спътниците ми, няма да ви щадя нито миг повече. Е, сега и двамата знаем какво можем да очакваме един от друг. Хайде, елате да отидем при огъня!

Отначало разговаряхме тихо, но понеже после продължихме на по-висок глас, край огъня ни бяха чули. Другите три поста се бяха присъединили към останалите хора, тъй че, когато се появихме в бивака, всички се бяха събрали и ни очакваха.

По изражението на лицето му не си личеше какви чувства изпитва в момента — дали беше срам, или нещо друго, не можеше да се каже. Той пристъпи към хората с вдигната глава и с горд глас заяви:

— Ето ме. Виждате, че удържах на думата си, така че очаквам и вие да сторите същото. Нека живеем в разбирателство, докато си свършим работата горе при Пампа де Салинас. После всеки ще може да прави каквото си иска. Съгласни ли сте?

— Да! — разнесе се наоколо.

Само Гомара мълчеше. Изпълнени с пламтяща омраза, очите му се бяха впили в сендадора, който продължи:

— Досетили сте се, че сега при мен има индианци и наистина не сте се излъгали. Казвам ви го, за да ви покажа, че не се намирам напълно безпомощен и беззащитен в ръцете ви.

— Какви са тези червенокожи? — попита монахът.

— Сам ще ги видите.

— Ще ги видя ли? Да не би да се срещнем с тях?

— Да, понеже ще ме придружат до Пампа де Салинас, за да не съм съвсем сам срещу толкова много противници, след като изтече сключеното между нас примирие.

— А не се ли питате дали ще ни хареса присъствието на тези хора?

— Не, понеже не е необходимо да ви се харесва. Никой няма насила да ви кара да общувате с червенокожите. Аз ще бъда заедно с тях, а вие можете да останете като отделна група. Така ще се изкачим в

планините разделени на два отряда и едните няма да досаждат на другите.

— А-а, тъй значи! Не желаете да останете при нас, а?

— Не. Дойдох само за да ви покажа, че можете да разчитате на думата ми и за да обсъдим заедно по кой път да тръгнем. После се връщам при моите индианци, но по време на целия ни поход ще бъда с тях толкова близо до вас, че винаги ще можете да ме виждате и да разговаряте с мен, естествено при онези мерки за сигурност, които сметна за необходими в името на моята безопасност!

Гомара сложи длан на устата си и се покашля. Това прозвуча толкова неестествено, че реших да го наблюдавам още по-внимателно.

— Но това е против споразумението ни! — обади се Пена.

— Вие се задължихте да останете при нас, а за индианци и дума не е ставало.

— Все едно. Ще остана при вас, но не така, че по всяко време да можете да ме пипнете с ръка. А сега естествено ще трябва да ви помоля да ми върнете и оръжията.

— Ще си получите пушката — рекох аз, — в случай че обещаете да не я използвате срещу никого от нас.

— Ще я използвам само срещу онзи, който ме нападне.

— Това ни е достатъчно.

— Не, не ни е достатъчно! — извика Пена. — Настоявам да...

— Мълчете! — прекъсна го брат Иларио с много строг глас.

— Така само увеличавате и без това съществуващите затруднения. Щом не гледаме вече на сендадора като на пленник, нямаме никакво право да му отказваме връщането на собствеността.

— Но аз все още гледам на него като на пленник и няма да търпя повече някой друг да се разпорежда тъй самовластно, както досега, нито да се върши нещо без съгласието ми!

— Пена, мен ли имате предвид? — обадох се аз.

— Да, вас!

— Тогава ще ви кажа, че пет пари не давам за това какво смятате да търпите и какво не. Ето къде е пушката и сега ще я...

Оръжието все още лежеше на мястото, където бях спал. Докато говорех, се приближих до него и се наведох да го вдигна. Ала не успях да довърша думите си, понеже с пяна на уста Гомара изкрещя:

— Какво, ще му върнете пушката ли? И ще остане при индианците, за да го защитават? Нима отново ще ми се изплъзне? Не! Ето ти, сатана такъв, умри!

Светкавично се изправих с пушката в ръка и се обърнах. Гомара се беше нахвърлил върху Сабуко, и то толкова светкавично и неочаквано, че изпадналият в опасност човек нямаше как достатъчно бързо да отстъпи. Вярно, че ножът на побеснелия Гомара не прониза гърдите му, ала все пак се заби в ръката му над лакътя. Веднага след това той пак замахна, но замахнах и аз, тъй както стоях от едната му страна. Преди да успее за втори път да забие ножа си, аз го улучих с приклада на пушката в главата така, че той рухна на земята.

— Такава ли е работата? — изрева сендадорът като притискаше с дясната длан кървящата рана на лявата си ръка. — Тогава нямам никакво намерение да оставам тук. Но ние пак ще се видим, и то много скоро, лъжци и вероломни мерзавци!

Той ни обърна гръб и за да не го задържим, бързо побягна и изчезна от погледа ни.

— Сеньор Сабуко, останете, останете! — извиках подир него, ала той изобщо не ми обърна внимание.

— Избяга кучето му с куче! — задави се от гняв Пена. — Но аз ще го върна обратно, а ако не желае доброволно да ме последва, ще го застрелям на място!

Той грабна пушката си от земята и се затича подир сендадора. Брат Иларио понечи да хукне след него и да го задържи, обаче аз го помолих:

— Останете тук! И Гомара, и Пена са полудели, тъй че нека си носят последиците. За съжаление покрай тях сигурно ще патим и ние. Сендадорът действително имаше почтени намерения и несъмнено гневът му ще е двойно по-голям.

— Убедихте ли се в почтеността му? — попита Монтесо.

— Да. Той най-искрено ми призна, че наблизо има индианци и че един от тях му е дал ножа. А не беше необходимо да ми го казва. Спокойно можеше да ни подмами в някоя засада. Той наистина е злодей, но съжалявам, че днес моментът, в който беше решил да се прояви като почтен човек, му донесе за награда удар с нож. От това сигурно ще последват големи неприятности.

Брат Иларио беше коленичил до Гомара, за да го прегледа.

— Dios! — изплашено възкликна той. — Убил сте го!

— Сам си е виновен! Предупредих го. Намираме се в Гран Чако, а не в будоара на някоя дама. Впрочем обикновено такива гадини не умират лесно. Счупен ли е черепът му?

— Не е.

— Е, тогава сигурно е все още жив. За да избегна други подобни сцени след като се съвземе, ще гледам да изчезна от очите му и ще отида на разузнаване. Нека постовеите пак заемат местата си! Бъдете много предпазливи! Не ми се вярва сендадорът да тръгне незабавно да си отмъщава, но все пак не е изключено да бъде подведен от своята ярост и кървящата рана.

Стигнах до храста, зад който бях лежал допреди малко, а после продължих нататък по дирята. Нито се виждаше, нито се чуваше каквото и да било. Придвижвах се изключително предпазливо, за да не ме забележат, и най-сетне успях да измина повече от половината разстояние между нашия огън и гората. Не биваше да се приближавам повече до дърветата. Залегнах на земята и напрегнах слух, за да доловя някакъв шум, ала напразно.

Бях прекарал около десетина минути все тъй внимателно заслушан и ето че изведнъж дочух нещо. Но това не беше какъв да е шум, а такъв рев сякаш от пъкъла бяха излезли хиляди дяволи. Бивакът ни беше нападнат. Сkochих на крака и се затичах натам, изваждайки револверите от колана си. Не бях взел със себе си пушка.

Когато се приближих, видях неописуемо драматична и бурна сцена.

Цяла тълпа от червенокожи юначаги, които не успях тъй бързо да огледам, а камо ли да преброя, се беше счепкала с моите спътници. Те бяха толкова много, че върху всеки бял се бяха нахвърлили по десетина-петнайсет индианци. Другарите ми са били тъй бързо връхлетени от неприятелите ни, че изобщо не бяха намерили време и възможност да използват огнестрелните си оръжия. Повечето от тях лежаха повалени на земята. Забелязах, че само брат Иларио и боцманът все още се държаха на краката си, ала и единият, и другият се намираха сред куп индианци, които се бяха вкопчили в тях и полагаха всички усилия да ги съборят.

Не видях оръжие в нито един от червенокожите. Надясно, на известно разстояние от счепканите човешки тела беше застанал

някакъв мъж, който с висок заповеднически глас повтаряше едни и същи думи на чужд и неразбираем за мен език.

И аз не знам точно как стана, но обстоятелството, че индианците използваха само голите си ръце ме накара неволно да прибера револверите си и със свити юмруци да се хвърля срещу групата, наобиколила брат Иларио. Започнах да раздавам удари, разблъсках червенокожите типове наляво и надясно, за да се добера до монаха. И наистина успях, ала зад гърба ми кръгът от хора веднага отново се затвори. Притичаха и други индианци, които се бяха справили вече със своите противници. Почувствах как ме сграбчиха от всички страни. Опитвах се да ми хванат ръцете и да ме повалят на земята. Застанах с по-широко разтворени крака, за да придобия по-здрава опора, и взех да се защитавам с всички сили.

Ето че вече и монахът се намери на земята. Седем-осем индианци го вързаха и го повлякоха нанякъде. Видях, че само боцманът-исполин все още се държеше на краката си. Той така използваше юмруците си, че направо бе цяло удоволствие човек да го наблюдава. Най-последно съкровено му желание де беше сбъднало, обаче противниците му бяха твърде многочислени. Личеше си, че поражението му е неизбежно.

Едва сега разбрах, че бях постъпил глупаво. Веднага щом бях забелязал огромното числено превъзходство на противниците ни, с които в никакъв случай не можехме да се мерим, още повече, че бяхме напълно изненадани, аз не трябваше да се намесвам, а да се скрия. Ако бях останал на свобода, щях да съумея да направя за спътниците си много повече, отколкото ако попаднех в ръцете на неприятелите ни. Ето защо реших да се опитам да си пробия път и да избягам.

За да постигна целта си, имах нужда от по-ефикасни оръжия от голите си ръце. Посегнах към колана си. Ножът и револверът ми липсваха. Някой ми ги беше изтръгнал по време на ръкопашната схватка. Сигурно същото се бе случило и с другарите ми, понеже никъде не забелязах ранен или убит индианец.

Е, сега вече бях убеден, че нямаше да успея да се измъкна. Ето че наблизко бе повален и боцманът. Предводителят на индианците, който бе подвиквал неразбираемите за мен заповеди, се приближи. Беше сендадорът.

— Сеньор, предайте се! — викна ми той. — Обещавам ви, че нищо лошо няма да ви се случи. Съпротивата ви е безсмислена. Невъзможно е да не го виждате!

Беше прав. Отпуснах юмруци и за миг ме събориха на земята, където тези типове ми вързаха краката и ръцете. Индианците нададоха неописуем победоносен рев. Сигурно се чуваше на един час път от нас. Сендадорът пристъпи към мен. Ръката му беше превързана. Изглежда предварително бе уговорено всичко, каквото трябваше да се извърши, понеже по негов знак двама червенокожи взеха падналата на земята шапка, изправиха ме седнал и я нахлупиха толкова ниско над очите ми, че нищо да не виждам и здраво я вързаха.

Крясъците им бяха затихнали. Вдигнаха ме и ме понесоха. За да имам някаква представа за разстоянието, се опитах да броя крачките на моите носачи. Когато ме оставиха пак на земята, бях стигнал до цифра над хиляда и двеста.

После измина дълго, много дълго време, сигурно няколко часа, докато най-сетне чух да се приближават някакви хора, които водеха коне. Между тях беше и сендадорът, когото познах по гласа. Той каза:

— Сеньор, обещах ви, че нищо лошо няма да ви се случи и ще удържа на думата си, стига само да се примирите с положението си. Но направите ли и най-малкия опит за бягство, ще ви забия ножа си!

— Къде са приятелите ми? — попитах го аз.

— Не им берете грижата!

— Значи още са живи, така ли?

— Няма защо да се бере грижата само на онзи, който е приключил вече със земните си дела. Екзекутирани са, както искаха да екзекутират и мен.

— Чудовище!

— Не ме ругайте! Намирате се в ръцете ми!

— Ако не ме убие и мен, ще отмъстя за тях. Бъдете сигурен!

— Ами! — изсмя се той. — Ще се погрижа да не ви се предложи такава възможност. Сега тръгваме оттук. Ще ви вържат върху един кон. Подчинете се без каквато и да било съпротива, понеже тя само би влошила положението ви.

— Махнете шапката от лицето ми!

— Да не съм луд! Не бива да знаете през кои местности ще яздим.

Развързаха ремъците на краката ми и ми помогнаха да се кача на коня, след което отново ги вързаха под корема на животното. После поехме на път.

Много скоро забелязах, че не седя върху моя дорест жребец. Несъмнено сендадорът го беше взел за себе си. Нямах как да видя в каква посока поехме, но много внимателно следях и за най-малките признаци, по които можех нещо да отгатна. Така разбрах, че първо минахме през гора, после яздихме през равнина, покрита с дълбок пясък, а накрая и по затревена земя. По-късно слънцето започна да прежуря. То огряваше повече лявата ми страна, отколкото дясната — следователно се движехме на запад. След това спряхме в някаква гора. Предложиха ми месо и вода. Приех и двете, макар водата да имаше солено-сладък вкус и трябваше да я пия от шапка, която вонеше на пот. След кратко време продължихме.

Отново се движехме през открита равнина. Вече не усещах слънцето, въпреки че не можеше да е изминало кой знае колко много време след пладне. Чувствително застудя и ръцете и откритите части на лицето ми започнаха да мръзнат.

Нямах представа колко души яздеха с мен. По конския тропот можех да си извадя заключение, че конете са горе-долу колкото нашите, но успях да различа, че ни придружаваха и пешеходци. Продължавахме ездата все по-нататък и по-нататък, пак се озовахме сред гора и там спряхме. Освободиха ми краката. Накараха ме да сляза от седлото и ме преведоха през някакъв храсталак. Там отново ми вързаха краката, принудиха ме да седна, махнаха ремъка от ръцете ми, извиха ги назад около тънкия ствол на някакво дърво, на което ме облегнаха, и там отново ги вързаха. Мъжете разговаряха на непознатия за мен език. Долових прашенето на огън. После развързаха и шапката и ми откриха очите. Пак можех да виждам всичко наоколо.

Между дърветата и храстите се намираше малка поляна, която предлагаше тъкмо толкова място, колкото за огъня и двайсетте индианци, насядали около него заедно със сендадора. Всички те имаха познатите безизразни лица на южноамериканските червенокожи. Бяха полуголи, а въоръжението им се състоеше от ножове, лъкове, цеви за издухване на стрели, както и самите отровни стрели.

Сендадорът беше седнал съвсем близо до мен. До него лежаха моите две пушки, револверите ми, а също и моят нож. Той забеляза, че

погледът ми падна върху тях и каза:

— Сега тези хубави неща са мои. Не ви ли е яд?

— Няма да са ви кой знае колко полезни. Първо се научете да си служите с такива пушки!

— Охо! Само не ставайте груб, иначе и аз ще сменя тона! За наказание тази вечер няма да получите храна, а през нощта няма да ви позволим да лежите. Ще останете вързан както досега. Фактът, че не сте изцяло ограбен, както искаха индианците, може да ви послужи за доказателство, че съм имал добри намерения към вас. Но дали все пак няма да им разреша да си довършат работата, ще зависи изцяло от вашата учтивост и смиреност.

— Не разчитайте на това!

— Хубаво! Естествено е да сте в лошо настроение. Утре ще ви направя някои предложения и тогава сигурно ще ви дойде друг акъл.

Той ми обърна гръб и повече не ми проговори. Червенокожите си изпекоха месо и щом се нахраниха, легнаха да спят с изключение на двама, които очевидно трябваше да останат на пост.

Сендадорът прегледа моите ремъци и след като установи, че всичко е наред, каза няколко думи на пазачите, навярно предупреждавайки ги да са бдителни и предпазливи, и после също легна да спи. Оръжията ми все още лежаха между него и мен. Защо поне едната ми ръка не беше свободна!

Огънят не беше вече тъй усърдно поддържан както преди. Той гаснеше все повече и повече, докато накрая остана само едно малко пламъче, на чиято светлина наоколо танцуваха какви ли не призрачни сенки.

Часовете се нижеха един подир друг. Отначало пазачите бяха разговаряли полугласно, но вече седяха притихнали с притворени очи. Може би спяха. Ето че неочаквано нейде зад мен долових съвсем леко шумолене. Помислих, че е от някакво дребно животинче. Ала само след няколко мига дочух тих шепот на немски език:

— Спите ли?

Бях пронизан от възторжен трепет. Поклатих глава. Зад мен шепотът продължи:

— Аз съм... Пена. Сега ще срежа ремъка на ръцете ви. После ще вземете вашия нож и ще прережете ремъка на краката си. След това грабвате пушките си, а аз револверите и ме следвате по петите.

Извърнах глава настрана, доколкото ми бе възможно, и тихо попитах:

— Накъде?

— В посока зад гърба ви.

— Къде са конете?

— Не знам.

— Страшно жалко! Скоро ще се вдигне ужасна олелия. Тъмно е и ще израним главите си в дърветата. Ще проверя дали пазачите спят.

Покашлях се. Вдигнах вързаните си ръце нагоре. Никой от двамата индианци не се помръдна. Действително спяха. Тогава усетих движенията на ножа между ръцете си. Щом ги почувствах свободни, посегнах към моя нож. Срязях ремъка на краката си, пхнах ножа и револверите си в колана, предпазливо преметнах пушките през рамо, здраво нахлупих шапката си, за да не се закачи на някой храст, и бавно и безшумно се изправих на крака.

Бях спасен, стига само да не ме улучеше някоя отровна стрела.

Сантиметър по сантиметър се оттеглих от мястото си. Пена ме хвана за ръката и ме поведе подир себе си. Но го направи толкова непредпазливо, че храстите прошумоляха. Този шум събуди пазачите. Но ние се намирахме вече извън полезрението им. Проехтяха два вика.

— Елате! Бързо, бързо! Знам пътя. Дръжте здраво шапката си!

При тези думи Пена енергично ме задърпа след себе си. Да, наистина знаеше пътя, понеже не се блъснахме в нито едно дърво. Разстоянието през гората бе съвсем кратко. Само след около двайсетина крачки дърветата останаха зад нас и ние се озовахме пред открита равнина, докато зад нас в гората индианците така крещяха, че ми писнаха ушите.

— А сега напред! Все направо! — каза Пена. — Сигурно е, че няма пак да ни спипат.

— Но конете, конете!

— Оставете ги за Бога, иначе отново ще ви пленят! Не знам къде са животните, а нямаме никакво време да ги търсим.

Имаше право. Затичахме се с все сила през пампата и не намалихме темпото около петнайсетина минути. После преминахме в тръс и продължихме така, докато останахме без дъх и се принудихме да вървим ходом.

— Кажете ми преди всичко накъде ме водите? — попитах Пена.

— Естествено към мястото, където ни сполетя тази беда.

— Известен ли ви е пътят?

— Да, та нали дойдох при вас, като все следвах групата на сендадора. Мътните го взели, ама че злополучна вечер!

— Само заради глупостта, която извършихте с Гомара. Но станалото — станало. Поне вие си поправихте грешката.

— Да, поправих я! Втурнах се подир сендадора, но никъде не го видях. Проявих голяма дързост и се промъкнах до гората, ала червенокожите не бяха вече там. Тогава дочух врявата от нападението и побързах да се върна. Пристигнах тъкмо навреме, за да видя как ви повалиха на земята. Естествено останах скрит. Отнесоха ви нейде в посока към гората. Опитах се да ви намеря, ала напразно. Затова тайно поех обратно към бивака ни и стигнах съвсем близо до него. Неприятелите ни се съвещаваха там дълго време. Накрая сендадорът заедно с двайсетина души и конете пое наникъде, а аз тръгнах по петите им, понеже си помислих, че ще ме отведат при вас. И наистина не се излъгах, защото ги следвах доста отблизо и видях как ви качиха на един кон и продължиха да яздат нататък. Не ги изпусках из очи. Индианците бяха принудени да яздат по-бавно, тъй като половината от тях вървяха пеша и не бяха нужни кой знае какви усилия да не изоставам. Придържах се на такова разстояние зад тях, че да не ме забележат, още повече че ездачите можеха по-трудно да видят мен, пешеходеца, понеже не се откроявах като тях на фона на по-светлото небе. Продължихме все тъй нататък и най-сетне те свърнаха в избраното от тях скривалище, а аз бях принуден да почакам да се стъмни напълно и всички да заспят.

— Нищо ли не знаете за съдбата на спътниците ни?

— Абсолютно нищо. И без друго щеше да ми е невъзможно да ги освободя всичките, а после никой от тях не би проявил необходимите сръчност и умение да измъкне и вас. Ето защо реших първо да отърва вас, а след това двамата заедно да се опитаме да открием и останалите.

— Сендадорът каза, че са избити. Но се надявам да ме е излъгал. Нас двамата едва ли ще ни преследва. Беше ми вързал очите и сигурно си мисли, че не знам къде се намирам. Ето защо ще изчака настъпването на утрото и тогава ще потърси следите ми. Но през това време ние ще изминем значително разстояние.

— Ако не сте прекалено изморен, ще бързаме колкото ни държат краката!

Това бе всичко, което си казахме. Закрачихме така енергично, сякаш бягахме от смъртта. Понякога преминавахме в тръс или хуквахме с все сили. След около два часа започна да вали, и то както винаги вали в онези географски райони, а именно — като из ведро. Често газехме до над глезените в кал и почти до колене във вода, но въпреки всичко пъргаво и неуморно продължавахме напред. Беше цяло чудо, че Пена не сбърка пътя.

Призори дъждът престана, за да започне отново след около час и после пак да спре тъкмо когато излязохме от гъстата гора, в която се бяха крили индианците, и най-сетне видяхме пред нас мястото, където ни бе сполетяла злощастната ни участ. Обаче не намерихме никакви следи. Описахме няколко окръжности, всяка следваща по-голяма от предишната, като минахме през гората, през бивака, през пясъците и пампата — не открихме нито един отпечатък от човешки крак. Дъждът бе запълнил дирите с вода и ги беше заличил. Когато вечерта се бяхме вече толкова преуморили, че легнахме на земята направо там, където се намирахме в момента, се видяхме принудени да се простим с всяка надежда да открием спътниците си.

— Нима няма никаква възможност да ги намерим в случай, че са все още живи? — попита Пена.

— Една-единствена. Трябва да се върнем пак там, където избягахме от сендадора. Тъй като му се изплъзнах, той ще отиде при спътниците ни — в случай, че все още не е наредил да ги избият.

— Тогава да поспим няколко часа и да тръгваме на път!

Така и направихме. Телата ни се нуждаеха от почивка, ала тревогата ни ги лиши от нея. Още в полунощ отново поехме обратно. Щом се развидели, видяхме, че и нашите следи от предишния ден бяха напълно заличени.

— Това е много добре — обади се Пена, — понеже така сендадорът няма да разбере накъде сме тръгнали.

— Не, никак не е добре — отвърнах аз, — защото тогава и ние няма да узнаем в каква посока е поел. Неговите следи ще са заличени също като нашите.

— Но нали е потеглил на път по-късно от нас. Доста преди полунощ аз бях вече при вас, докато той е могъл да тръгне да търси

следите ни едва след развиделяване.

— Но с изключение на едно кратко прекъсване дъждът вали до обед. Не са останали никакви отпечатыци.

Оказа се, че предположението ми е вярно. Когато се приближихме до местността, където бях пленен от индианците, трябваше да внимаваме изключително много, защото сендадорът все още можеше да е някъде наоколо. Прилагайки какви ли не уестмански трикове и хитрини, които ни струваха доста време, лека-полека ние се промъквахме напред и когато най-сетне се добрахме до мястото, където бяха лагерували индианците, заварихме вече изправена не само тревата, но дори и отъпкания мъх. След продължително търсене открихме къде са били вързани конете. Познахме мястото по многото откъснати и оголени от шумата клончета.

И тук започнахме да описваме кръгове, но не намерихме нито «следа от следи», ако мога така да се изразя. А когато вечерта тъжни и изтощени до смърт лежахме един до друг, Пена ме попита:

— Какво ще правим сега? Нищо повече не ми хрумва.

— На мен също.

— Но нали не можем да киснем тук, докато преблажено предадем Богу дух?

— Изобщо нямам такива намерения. Първо ще се наспим, а утре още в ранни зори отново ще продължим търсенето. Може би все пак ще открием някоя, макар и едва видима следа.

— Отдавна изгубих всяка надежда. Спътниците ни сигурно са мъртви. Припомнете си само омразата, която сендадорът хранеше към Гомара!

— Първо ми покажете труповете им. Докато не ги видя, няма да повярвам в смъртта им. Сендадорът е бил приятел на йербатеросите. Защо му е да ги избива? Защо да убива и монаха, капитана или боцмана? Може би е пречукал Гомара. Но ако наистина е заповядал да ликвидират и другите, тогава той не е просто злодей, а направо Сатана!

— Ами такъв е. Изморих се от това търсене и ми се иска да се прибера у дома.

— Без да сме отмъстил за смъртта на другарите си?

— Та нали не знаем къде е сендадорът! Изгубихме следите му!

— Вярно е, обаче пак ще ги намерим нейде по пътя за Пампа де Салинас.

— Мислите ли, че ще се отправи натам?

— Съвсем сигурно.

— Но нали вече няма никакъв смисъл, понеже му избягахте и няма кой да му разчете кипутата и скиците.

— Ала аз знам доста точно мястото, където е закопал бутилката. И понеже това му е известно, той непременно ще предположи, че ще отида там, за да я взема. Не мислите ли, че този факт е достатъчно важна причина, за да тръгне възможно най-бързо към Пампа де Салинас, опитвайки се да ме изпревари?

— Всъщност може да ми е безразлично. Ще ми се да се върна у дома, да си подредя нещата и после да отида до Естансия дел йербатеро, където ще видя племенницата си.

— А неотдавна направо изгаряхте от омраза и жажда за отмъщение към сендадора! Къде ви е последователността? Да се махаме оттук и да отидем някъде, където ще намерим хора! Може би ще научим нещо, което ще ни е от полза. Ще поемем в посока към Андите и пътьом ще си отваряме очите. Не се съмнявам, че небето ще ни даде някой знак и ще ни изведе на прав път!

2. Старият Десиерто

Бяха изминали два дни, откакто напуснахме толкова злополучното за нас място. Беше започнал вече третият ден и ние, двамата самотни мъже, мълчаливо крачехме през пустите местности в посоката, която бяхме избрали.

Никога през живота си не съм бил в по-отвратително настроение, отколкото в тези дни, и то, разбира се, не без основание. След като винаги съм бил на кон, ето че сега изведнъж трябваше да се осланям единствено на моите схванали се вече крака.

Бях загубил другарите си, а самият аз бях лишен кажи-речи от всичко необходимо за дългия път през тази пустош. Вярно, че бях спасил оръжията си, ала мунициите ми бяха изчезнали заедно с кобурите на седлото и коня. Цяло щастие бе, че в колана ми все още се намираха малко патрони. Повечето от тях, около три дузини, бяха за револверите, едно оръжие, което не ставаше за лов на дивеч, тъй необходим, за да можем да преживяваме. И Пена имаше само шепа патрони в торбичката и съвсем малко барут в своя рог.

Странствахме през една от най-дивите области на Гран Чако. Принадлежащата към аржентинската конфедерация част от Чако страда от типичната за субтропичните зони липса на дъждове, ала по време и след дъждовния период реките наводняват значителни територии от страната и по тези места избуява пищна растителност. Те образуват обширни заливи, които много приличат на северноамериканските «bayous», или на тъй наречените «maijeh» по горното течение на Нил. В близост до заливите, както и покрай реките, се срещат гори, които са почти непроходими. Испанскоговорящите жители на страната ги наричат монте импенетрабле — непроходима гора. Там има не само дървета, а и простиращи се на цели мили гъсталаци от трънливи мимози и легуминози, които съвсем рядко оставят естествени пролуки, използвани от индианците като пътища за грабителски набези или пък за търговия. Между горите се простират обширни тревисти равнини или безводни пусти местности, където човек само тук-там ще види кактуси или някое солотлюбиво растение.

Срещат се и необятни площи, които кажи-речи могат да се сравнят с арабската пустиня. Наричат ги «травесиас». Непрестанно духащият южен вятър натрупва пясъка на дюни, носещи името «меданос». Затова откъм северната си страна те са много стръмни. Очертанията им непрекъснато се менят, понеже от южната страна пясъкът бива навявай все по-нависоко и по-нависоко, а пък от северната се свива надолу. И тъй, тези своеобразни могили «странстват» от юг на север.

Намират се и местности, които са изключително опасни поради подвижните си пясъци. Когато през 1843 година по време на своята забележителна изследователска експедиция Адолф фон Вреде се намирал в Хадрамаут, стигнал до едно място при Бахр ас Сафи в пустинята Ал Ахгаф, където, щом се опитал да зарови ръка в пясъка, почти не срещнал съпротива. Там имало неголяма котловина сред скалите пълна почти догоре с този пясък, който бил изключително фин, съвсем лек и оказвал толкова малка съпротива, че когато Вреде понечил да забие в него пръчка, му се сторило, сякаш я потапя във вода. Той легнал предпазливо на самия край на скалата и на дълго въже завързал една тежест. Щом я хвърлил върху пясъка, тя потънала като дръпнала и въжето от ръката му. Никой от придружаващите го араби не се осмелил да се приближи до този всичко поглъщащ гроб. Хумболд се съмнява в достоверността на това описание, а Леополд фон Бух направо нарича Вреде лъжец. Обаче Карл Ритер и известният арабист Фреснел спасяват неговата чест.

Арабите са казали на този пътешественик, че местността Бахр ас Сафи е наречена така, понеже на времето един крал на име Сафи, дошъл от Балад ас Саба Уадиан с многочислена войска, за да нападне Хадрамаут, загубил по-голямата част от войниците си именно на споменатото място. Дълго време Вреде бил измъчван от съмненията на известни географи, които рецензирали неговите достоверни пътеписи в работните си кабинети.

И все пак не само жителите на Хадрамаут, но и хората от южна Мендоса в Аржентина, както и индианците от Гран Чако добре знаят, че има местности, покрити с дълбоки, недостъпни за изследователя подвижни пясъци, където животни и хора потъват като във вода. Подобни места тамошните жители наричат «куадалес».

Сутринта на третия ден вървахме през покрита с пищно избуяла трева пампа, която се бе ширнала пред очите ни като безбрежно море и много приличаше на северноамериканска прерия, само че тук растеше друга, а не така добре познатата ми бизонска трева. На места ни се налагаше да газим в нея до кръста. Дългите ѝ стръкове бяха тънки и леки, така че не се усещаше никаква особена съпротива и въпреки това тя ни измори извънредно много. Човек неволно се сещаше за натрупания на преспи сняг, който, колкото и да е лек и мек, успява да устои дори на мощта на локомотив.

Пена беше праметнал пушката си през рамо и крачейки начело, ми проправяше път. Но след като бяхме по-скоро плували, отколкото вървели през това море от трева повече от час, той най-сетне спря, въздъхна дълбоко и каза:

— Я сега вие минете напред, сеньор! Още един-единствен час такова ходене и ще падна на земята. Къде-къде по за предпочитане са прериите на север. А на всичко отгоре мога да се обзаложа, че оставим ли тази савана зад гърба си, ще стане много по-лошо. Или ще премине в някаква пустиня, или в непроходимо поле от трънливи мимози.

— Не ми се вярва — отговорих му аз, посочвайки напред с ръка. — Виждате ли онази тъмна линия на самия хоризонт? Това не са мимозови храсталаци, поради неголямата им височина едва ли щяхме да ги забележим толкова отдалеч, а е гора, истинска висока гора.

Пена засенчи с длан очите си, за да не го заслепява слънцето, взря се в указаната посока и се съгласи с мен:

— Прав сте. Слава Богу, гора е! Дано там има и някакъв дивеч. Гладен съм. За целия вчерашен ден имахме само едно мизерно водно свинче, а това е твърде малко за двама здравеняци като нас. Нямате ли и вие едно такова чувство на празнота в стомаха?

— И още как! Дори съм в състояние да застрелям и някой папагал, ако не ми падне нещо по-свастно.

— Бр-р-р-р! Я се откажете! Много добре знам какъв вкус има месото му.

— Моля ви да ми го опишете!

— Най-крехкото парче от гърдите прилича на подметка от гьон. Кълките са сухи и жилави като стар кожен куфар, а започнете ли да дъвчете крилата, имате чувството, че ядете кожа от носорог.

— Е, тогава, разбира се, ще си пожелаеш нещо по-хубаво, пък макар и да е някакво си клето пампаско зайче.

— Много рядко ще го срещнете тук. Хайде да вървим към гората!

Повлякохме се с тежки стъпки нататък и след като вървахме около четиридесет и пет минути се оказа, че тъмната черта на хоризонта наистина е гора. Скоро успяхме да различим и отделните видове дървета — сейба, чаняри, алгароби, както и други. Колкото и странно да бе, дърветата веднага образуваха плътна гъста гора, без да са предхождани от по-ниски храсталаци. Когато се приближихме на около стотина крачки от нея, аз изненадано спрях, понеже пред себе си видях едно доказателство, че оттук са минали хора, и то много хора.

— Какво има? — попита Пена. — Защо тъй се стъписахте?

— Не виждате ли по-тъмната черта в тревата, която води покрай самата гора и е перпендикулярна на посоката, в която се движим?

Той все още не беше забелязал дирята. Погледна натам и после каза:

— Жалко, че вече са минали оттук, а не се задават в момента!

— Кой?

— Ами елените. Естествено, че е било стадо сърни и елени. Какво печено щяхме да имаме!

Пена млясна с език, а аз му отговорих:

— Ако това са следи от сърни и елени, можете да ме изядете направо с дрехите, още повече че сте толкова гладен!

— Че какво друго може да е било освен елени?

— Хора, и то много.

— Едва ли, в такъв случай дирята щеше да е по-широка. А и вие все още не сте я огледал отблизо.

— Изобщо не е нужно по-подробно оглеждане за подобна най-обща преценка дали са били хора, или сърни и елени. Тези животни имат малки копита, с които стъпват много леко. Те не изпогазват тревата така, че дълго да не може да се изправи.

— Да не искате да кажете, че хората ходят като слонове?

— Не. Но когато много хора вървят един подир друг, то следващият довършва онова, което човекът пред него не е успял да стори, и така се получава добре утъпкана диря. Елате!

Стигнахме до следите и все още не се бях навел да ги разгледам, когато Пена възкликна:

— Наистина сте прав! Били са хора. Това е цяло щастие за нас, понеже...

— Не крещете така! — прекъснах го аз. — Все още не знаем дали да се радваме, или не на тези свършено неизвестни хора.

— Така ли мислите? — попита той вече по-тихо. — Ами нека видим тогава!

Пена огледа дирята също тъй внимателно като мен, а после каза:

— Да, били са не двама или трима, а поне десетина души.

— Кажете по-добре двадесет, тридесет, четиридесет. Дори твърдя, че оттук са минали навярно около петдесетина души, и то преди около два часа.

— Бре да се не види! Че как го разбрахте?

— Почакайте малко! Особено важен е въпросът, какъв цвят на кожата са имали тези хора. Момент, мога съвсем точно да ви кажа!

— Невъзможно!

— Не само че не е невъзможно, но е дори и много лесно.

Повървах малко по дирята, вдигнах няколко откъснати стръка трева, които лежаха стъпкани на земята, върнах се да му ги покажа и рекох:

— Събрах ги от едно разстояние не по-голямо от тридесетина крачки и те ми издадоха всичко, каквото исках да знам. Ако тази диря не беше отпреди два часа, а по-свежа, щях да ви помоля заедно с мен да се наведете по-ниско, за да не ни забележат, защото си имаме работа с индианци.

— И го узнахте от стръкчетата трева, така ли?

— Да. Нали знаете как ходят обути каскарилеросите^[8] и индианците от Гран Чако?

— Естествено! Червенокожите ходят боси, а каскарилеросите — не.

— Е, преминалите оттук хора са били боси, докато са стъпвали по земята, тези стръкове са попаднали между пръстите на краката им и са били откъснати.

— Аха! Възможно е. Но нима тревичките не са могли да бъдат откъснати от ботуши, обувки или по някакъв друг начин?

— Не и тези тук. Откъснете ли как да е един стрък трева, или да речем закачи ли се някак за крака ви и се отскубне из корен, той ще остане прав, гладък и иначе невредим, също като ей този тук.

При тези думи аз откъснах един по-дълъг стрък и му го показах.

— А ето сега прекарвам този стрък между двата си пръста на ръката като го притискам доста здраво. Какъв е резултатът? Я го погледнете!

— По него са се образували гънка до гънка и вече не е прав, а се е извил.

— Съвършено вярно! Ето последствията от това, че е бил между пръстите им. Съвсем същото ще стане, ако стръкчето попадне между пръстите на крака. При движението на крака напред тревите се пхат между пръстите му и биват откъснати. Стръковете се прегъват на много места и се извиват, може да се каже дори и че се накъдрят. Всички тревички, които събрах, имат подобна форма, следователно са били попаднали между пръстите на краката на преминалите оттук хора. И така, те са били боси, а това ще рече, че са индианци.

— Хм-м! — обади се Пена. — Нямаше да се сетя, но несъмнено сте прав.

— Разбира се, поне аз съм убеден, че е така.

— А по какво си вадите заключението, че са били еди колко си на брой?

— По това, че дирята и досега е тъй ясна и здраво утъпкана. Десетина или дваисет души, които вървят един подир друг, не могат да изпогазят тревата така, че толкова време да остане буквално смачкана на земята, още повече, ако тези хора са боси.

— Възможно е да сте прав. Но как определихте времето от два часа?

— Издаде ми го степента на увяхване на тези стръкчета. Наистина е невъзможно да се отгатне времето до минути, ала съм убеден, че преценката ми и изобщо всичките ми догадки са верни.

— Няма как да не се съглася с вас. Значи били са индианци, и то около петдесетина на брой! Сега остава въпросът какви са намеренията им.

— Войнствени. Не са били търговци, защото дирята показва, че не са имали никакви стоки, иначе тя щеше да е по-неравномерна и по-широка. Хората не са носили товари, не са имали и животни. Вървели са свободно и спокойно най-много с оръжията си в ръка.

— И какво ще правим сега? Трябва ли да обърнем по-особено внимание на тези индианци, или не?

— Естествено, трябва да им обърнем, и то голямо внимание. Не може да ни е безразлично, ако се намираме в една и съща местност с отряд червенокожи, тръгнали на грабеж. Не бива да сме неподготвени за някоя съвсем неочаквана среща с тези хора.

— Не ми се вярва да ги срещнем. Те са се насочили право на запад, а ние вървим на северозапад.

— Да, вярно, на това място дирята води на запад, ала вие знаете не по-зле от мен, че особено в Чако е невъзможно човек да се движи в съвършено права линия. Сигурно индианците много добре познават пътя си и ще избягват и заобикалят всички препятствия. Следователно ще са принудени често да се отклоняват от първоначалната си посока. Ако по-нататък се отбият повече надясно, а ние продължим направо, то неизбежно ще се срещнем с тях, което естествено ми се иска да избегнем. Предпочитам да се сблъскам с двайсет сиуси, въоръжени с огнестрелни оръжия и томаховки, отколкото с един-единствен местен враждебно настроен индианец, който с една коварна отровна стрела ще ме обезвреди по-лесно и по-бързо, отколкото двайсетината с техните обикновени оръжия. Впрочем непременно трябва да узная какви са намеренията на тези хора и накъде са се отправили. Докато не го науча, не мога да се почувствам извън опасност. Налага се да тръгнем по петите им.

— Тогава сбогом печено еленско, сбогом сладка почивка! Остава ни само гладът!

— И аз не се чувствам по-добре от вас. Не забравяйте, че пред нас вече ще има утъпкана пътека и няма да се уморяваме така много както преди.

— Но това е и единственото добро нещо в цялата история — навъсено промърмори той.

— Не унивайте толкова де! Изгубим ли кураж и дееспособност, с нас е свършено.

— Имате право да ми се карате. От всичко случило се съм така отчаян, както никога досега през живота си. Имам чувството, че Сатаната има пръст в цялата работа. Че кой би могъл да си запази старото доверие и предишната жизнерадост?

— Естествено ние двамата! Да не би да си мислите, че съдбата на нашите приятели ми е по-безразлична, отколкото на вас? Аз съм прекарал повече време заедно с тях и е съвсем разбираемо, че от тази

голяма беда сърцето ме боли не по-малко от вашето. Обаче сърцето е едно нещо, а главата — съвсем друго. Сърцето ми може да е смазано от двойно по-тежка мъка, ала винаги когато се налага главата да встъпи в правата си, сърцето трябва поне временно да замълчи. А в случая много се нуждаем от главите си, особено щом ни се иска да ги запазим и да избавим спътниците си, ако все още са живи.

Докато разговаряхме, ние с бързи крачки следвахме дирята — аз начело, а Пена подир мен. Ето че в този миг той ме хвана изотзад, принуди ме да спра и рече:

— Я почакайте малко и повторете последните си думи! Сигурно съм ги разбрал съвсем погрешно. Какво казахте? Значи все още не сте ги отписали?

— Да, тъй казах.

Той ме погледна в очите с неописуемо учудване и като посочи към челото си рече:

— Ами тогава ей тук на това място нещо не ви е наред! Смятах ви за душевно здрав, изпитан и благонадежден човек. Но сеньор, всъщност какви мисли ви минават през главата?

— Мисля, че не бива да се подписва смъртния акт на един човек, докато не се види трупа му, а дори и в такъв случай трябва да се убедиш, че действително е неговият труп, а не на някой друг.

— Но от само себе си се разбира, че всички други са мъртви! Струва ми се страшно много ви се иска пак да се върнете, за да претърсите всичко още по-продължително и по-усърдно.

— Ами ако наистина имам такива намерения?

— Че върнете се де! Правете каквото искате! Не ви задържам. Обаче в никакъв случай няма да дойда с вас. Можете да бъдете сигурен!

— Е, нека сега засега следваме тази диря. После ще видим.

— Няма какво да гледаме! За мен този въпрос е приключен. Да не говорим повече за това!

Предпочетох да си замълча и отново продължих по нашия път. Около четвърт час той ни водеше все покрай гората, а после изведнъж рязко свърна в нея. На това място имаше свободно от дървета открито пространство във формата на широка ивица, която прорязваше гората.

— Излиза, че сте прав — обади се Пена. — Червенокожите много добре знаят своя път. Личи си, че тази горска просека им е известна,

понеже са се насочили право към нея.

— Това едно, а второто важно нещо е, че вече се движат в нашата посока. Ако преди не бяхме тръгнали по следите им, а без да се отклоняваме бяхме продължили по пътя си, може би щяхме да имаме големи трудности при промъкването през гората и най-вероятно не след дълго щяхме да се натъкнем на червенокожите, което сигурно щеше да се окаже съдбоносно за нас, понеже нямаше да сме подготвени за тази среща.

След кратко време дърветата от двете страни се приближиха и просеката стана по-тясна. Дирята водеше близо покрай дърветата от дясната страна. Внезапно отляво се разнесе слаб изплашен писък, който ме накара да спра. Една катеричка с голяма бързина прекоси тясната просека, подгонена от две животни, които, увлечени и разгорещени от преследването, ни обърнаха също толкова малко внимание, колкото и дребният беглец. Щом катеричката се добра до отсамната част на гората, тя се закатери по ствола на първото попаднало ѝ дърво, а неприятелите ѝ я последваха.

— Две сончо монас! — извика Пена. — От тях става хубаво печено?

Той пригответи пушката си за стрелба и аз направих същото. Живеещите в Гран Чако индианци са дали името сончо мона на дългоносото мече, което се нарича още и коати. Това животно има не само много търсена кожа, а и изключително крехко и вкусно месо.

Катеричката достигна един стърчащ настрани клон, избяга в самия му край, а оттам направи смел скок към по-ниско разположените клони на съседното дърво, използвайки разперената си опашка като кормило. Коатите достигнаха клона, където само допреди секунди се намираше катеричката, ала не се осмелиха да направят същия скок и с разочаровани погледи проследиха избягалото животинче.

— Аз се заемам с първото, а вие с второто мече! — обади се Пена.

Кимнах. Чуха се два изстрела. Едното коати веднага падна от дървото. Другото се опита да се задържи с нокти, ала не успя, понеже и то бе смъртно ранено. Съвсем скоро последва първото. Когато стигнахме до мястото, където лежаха двете животни, видяхме, че вече не помръдваха. Също като лисицата, коатите имат жилав живот и не умират лесно, а са и толкова големи като нея. Значи куршумите ни ги бяха улучили там, където бе необходимо.

— Е, сега има какво да хапнем — доволно каза Пена. — И то какво месо! Няма повече да споменаваме за папагала! Вземете вашето мече и да продължаваме!

Всеки от нас вдигна плячката си от земята и пак поехме по нашия път. След известно време дърветата постепенно отстъпиха настрани и ние отново се озовахме сред савана, покрита с висока трева, която съвсем приличаше на предишната. Значи гората представляваше само една дълга, но сравнително тясна ивица.

Дирята продължаваше в съвършено права линия. В момента това можеше само да ни радва, понеже споменатото обстоятелство ни позволяваше още отдалеч да забележим индианците. Искях да споделя това благоприятно предимство с крачещия зад гърба ми Пена и му подхвърлих няколко думи, без да се обръщам, обаче получих отговор, който не успях да разбера. Попитах го какво е казал, ала от следващите му думи разбрах още по-малко и се видях принуден да обърна глава. За малко да се разсмея с глас. Добрият човечец тъй си беше натъпкал устата, че естествено не можеше ясно да говори. Дъвчеше така, сякаш ставаше въпрос на живот и смърт.

— Последвайте примера ми! — продума той най-сетне. — Отрежете си някое късче от вашето дългоносо мече.

— Благодаря! Нямам такова желание.

Откакто бяхме излезли от гората, вървахме по дирята около два часа и ето че на хоризонта пред нас отново видяхме да се появява тъмна ивица.

— Пак гора, нали? — попита Пена.

— Да, гора е.

— Може би червенокожите си отдъхват там в сянката на дърветата. Те имат преднина от два часа, а никой индианец не почива по-дълго, когато е тръгнал на боен поход или за грабеж.

— За два часа и дума не може да става вече. Не забравяйте, че червенокожите е трябвало да си проправят път през високата трева и следователно не са се придвижвали тъй бързо като нас по вече наготово утъпканата пътека. Двата часа са се стопили на един.

— Смятате ли?

— Да, личи си от самата диря.

— Много добре! Ако все още спят, ще можем да се промъкнем близо до тях, за да се убедим как стоят нещата. Хайде, продължаваме!

Той се накланя да тръгне пред мен, но аз го хванах за ръката и го задържах.

— Чакайте, сеньор! Нима желаете след половин час да сте мъртъв? Отивате право в ръцете на червенокожите!

— Хм-м! Мислите, че ще ни видят, така ли?

— Да. Пътят ни води право към гората. Ако индианците са се настанили от тази ѝ страна, непременно ще ни забележат още отдалече. Направим ли само още двеста-триста крачки, лесно ще ни видят.

— Тогава навярно ще изчакаме тук, докато можем да предположим, че вече са си тръгнали, а?

— И през ум не ми минава. Трябва да стигнем до гората, но не и по дирята. Ще опишем неголяма дъга, за да навлезем в нея от друго място.

— Така ще изгубим време!

— По-добре да изгубим петнайсетина минути, отколкото живота си!

Свърнах надясно, за да поема по заобиколен път. Пена разбра, че съм прав. Добрахме се до гората на едно място, което според приблизителната ми преценка се намираше на около десетина минути от мястото, където дирята навлизаше между дърветата.

Те растяха доста нарядко, а сред тях само тук-там се виждаха храсти, така че изобщо не ни струваше никакви усилия да се придвижваме напред. Насочихме се наляво, за да се върнем обратно при дирята. Бяхме извънредно предпазливи, защото всеки миг можехме да се натъкнем на индианците. Напредвахме бавно, използвайки всяко дърво за прикритие. Бяхме изминали повече от половината разстояние, когато дочухме гласове.

— Все още са тук! — обади се Пена. — Сега трябва страшно да внимаваме. Ще изчакаме ли да си тръгнат, или ще се промъкнем по-наблизо?

— Предпочитам второто. Трябва да разбера какви са тези хора! Лягайте на земята и пълзете подир мен! Ще гледаме между тях и нас винаги да има едно или повече дървета. Ей там малко встрани растат няколко храста мимози. Успеем ли незабелязано да се доберем до там — печелим играта.

Плътно притиснати към земята, бавно запълзяхме напред и наистина ни се удаде безпрепятствено да стигнем до мимозите. Трябваше да се проврем и да се скрием между клоните им, което не бе никак лесна работа. Червенокожите седяха не на повече от трийсетина крачки от споменатите храсталаци. Ако раздвижехме макар и слабо клоните им, непременно щяха да го забележат. Към всичко това се прибавяше и неприятното обстоятелство, че мимозите имаха извънредно много бодли. По тези причини се промъквахме сантиметър по сантиметър и измина почти половин час, докато се настаним както желаехме. Така се свряхме сред гъстите шумнати храсти, че нямаше защо да се страхуваме от разкриване, освен ако на индианците не им хрумнеше да обърнат на мимозите някакво по-особено внимание.

По корем пропълзяхме още малко напред, така че да можем добре да виждаме червенокожите. Накрая от тях ни разделяха само три дървета, между които обаче имахме възможност подробно да ги огледаме. Те бяха запалили огън и до скривалището ни достигаше ароматът на печено месо.

— Да се пръснеш от яд — прошепна ми Пена. — Аз бях принуден да дъвча моето мече сурово, а тези диваци си приготвят най-сочното печено!

— Тяхното печено ми е съвсем безразлично. Много ми се иска да узная от кое племе са тези хора.

— Трудно е да се каже.

— Е, нали сте познавач на Гран Чако. Значи трябва да умеете да различавате отделните племена.

— Това не е по силите на никого! Да не си мислите, че тук е като при индианците на Северна Америка? Там всяко племе си има своите отличителни знаци, собствени бойни цветове. Тук е съвсем различно. Я погледнете тези типове! Имат по едни бели панталони от ленено платно или от калико^[9], над тях по една риза от същата материя и по една допотопна шапка или друга някаква мекица на главата. Нима това са отличителни белези?

— Наистина не са. Тогава нека поне чуем на какъв език разговарят!

— Е да, така ще мога да ви кажа от кое племе са. Да наострим слух!

Изглежда червенокожите бяха в много добро настроение, понеже разговаряха твърде оживено, макар и не на висок глас. Само от време на време се разнасяше някой възглас на радост или учудване и преди малко именно такъв възглас беше привлякъл вниманието ни. Пена дълго напруга слух. Най-често междуметията са нещо общо за всички племена. Затова те не могат да послужат като отличителен признак. Но след някоя и друга минута един от индианците започна да разказва нещо, което доста го разпали. По тази причина той повиши глас, думите му долитаха по-ясно до нас и Пена ми прошепна:

— Сега разбрах. Вече знам, че са мбокови.

— Познавате ли това племе?

— Всъщност то не е племе, а по-скоро народ, който се дели на няколко племена. Преди пет-шест години прекарах няколко месеца при едно от тези племена, на чиято територия растат великолепни «чинчонас»^[10]. Речникът на тези хора не е особено богат, тъй че колкото и краткотраен да беше престоят ми при тях, успях да се науча доста сносно да изразявам мислите си, ала още по-добре мога да ги разбирам.

— Казват, че са най-войнственото племе в Гран Чако, а?

— Истина е. За щастие не са многобройни и именно заради войнствения си характер племето им все повече се топи, и то бързо.

— Чел съм и съм чувал, че са особено непримирими врагове на индианците тобас.

— И това е истина. Тобасите имат миролюбив нрав и са дружелюбно настроени към белите. Сред тях се намират даже и такива, които са започнали вече да водят заседнал живот и обработват някаква нивичка или каквото тук разбират под това име. Но ако бъдат нападнати, те мъжки се сражават. Като раса те са най-красиви сред южноамериканските индианци, докато мбоковите, с които си имаме работа, изглеждат къде-къде по-западнали. Те... по дяволите, кои ли са пък тези, дето идват сега?

Той прекъсна мисълта си и в учудването си изпусна това проклятие, понеже точно от срещуположната страна се появиха двама мъже и седнаха при другите. Единият беше индианец и не беше по-добре облечен от останалите, ала на главата си носеше нещо подобно на корона от пера, а в ръката си държеше пушка, докато

съплеменниците му бяха въоръжени само с ножове, копия и опасните цеви за издухване на отровни стрели.

Другият беше бял — нисък, набит, широкоплещест и много як мъж. Гъста черна голяма брада скриваше наполовина лицето му, засенчено от старо изпокъсано сомбреро. В ръката си той също държеше пушка, а от широкия червен ешарп, опасан и стегнат около кръста му като колан, стърчаха дръжките на един нож и два пистолета.

— Познавате ли белия? — попитах Пена.

— Не, но познавам неговия придружител. Веднъж съм го виждал в Пасо де лос Торос и втори път съм го срещал в Кардово. Той е Ел Вененосо, вождът на мбоковите.

— Не съм чувал това име.

— Защото не сте идвал по тези места. Ако бяхте прекарал поне една седмица по бреговете на Рио Салидо, сигурно щяхте да научите туй-онуй за него.

— Ел Вененосо. Това означава Отровния, нали?

— Да.

— Заслужил ли си е името?

— Напълно. Той е най-непримиримият враг на белите и тъкмо затова се учудвам да видя сега един бял сред неговите хора. Ел Вененосо е същевременно и най-големият мерзавец в Гран Чако. Кръвожаден е като пантера и вечно търси размирици. Всичките му злодеяния са известни, но той е толкова хитър и коварен човек и пипа така изключително предпазливо, че срещу него никога не са се намерили доказателства.

— А храбрец ли е?

— Нищо подобно. И дума не може да става за сравнение между да речем сиусите или апачите с индианците от Гран Чако. Да крадат и грабят, а и да убиват — това могат. Но винаги избягват да се излагат на опасност. Те са презрени и пропаднали представители на човешкия род.

В момента червенокожите ядяха. Мълчаливо наблюдавахме тази сцена, докато се нахраниха. После те станаха от местата си, взеха оръжията си и се отдалечиха, без да си направят труда да изгасят огъня. Вождът и белият бяха начело на отряда им.

— Тръгнаха си — обади се Пена. — Веднага ли ще поемем подир тях?

— Не. Все още не знаем със сигурност дали наистина са продължили пътя си. Ще се промъкна след тях. Чакайте ме тук!

Изпълзях навън от храстите и вървах по петите на червенокожите, докато се убедих, че действително отново са поели в предишната си посока. След това се върнах. Ала Пена не се намираше вече сред мимозите, а седеше при огъня. Беше одрал кожата на своето коати, беше набучил на един клон бутоните му и ги държеше над огъня, за да се изпекат.

— Все пак червенокожите са добри хорица — засмя се той. — Не изгасиха огъня само за да можем незабавно да го използваме. Отидоха ли си?

— Да. Никак нямаше да е добре за вас, ако все още бяха наблизко. Пече си човекът най-спокойно своето «асадо», без да го е грижа дали индианците ще се върнат, или не!

— Гладът ми се оказа по-силен от страха. Постъпете също като мен! Половината от коатито е за сега, а другата половина — за довечера.

— Кой знае дали тази вечер ще ни остане време за ядене! Трябва да разбера къде искат да отидат мбоковите. Ето защо ще се опитаме да се приближим до тях, за да подслушаме нещо повече. Вечерта ще можем да се промъкнем значително по-лесно и безопасно, отколкото през деня. Може би ще успеете да чуete нещо за намеренията им, както и за преследваната от тях цел.

— Вероятно! Но щом тази вечер не ще си позволим да палим огън, тогава още сега ще се погрижа да не гладувам. Ще изпека цялото мече.

Последвах примера му. След един час се бяхме вече нахранили и имаме достатъчно ядене и за вечерта. После отново поехме на път, за да преследваме индианците. Всъщност това не ни беше чак толкова необходимо. Вече бяхме разбрали с кого си имаме работа и, строго погледнато, нямаше защо да продължаваме да се занимаваме с тях, но тъй като вървах в нашата посока, във всички случаи щяхме да сме принудени да се съобразяваме и по-нататък с присъствието им.

Естествено следите им в гората не се виждаха тъй ясно, както в откритата тревиста пампа, но все пак бяха толкова лесно забележими, че нямаше да се обърка дори и човек, който никога през живота си не се беше занимавал с разчитане на дири.

Този път гората бе значително по-голяма от предишната. Продължихме да вървим из нея почти три часа и за съжаление тя не беше толкова рядка и лесно проходима както в началото. Все по-често се натъквахме на ниски храсталаци, които ставаха все по-гъсти и по-гъсти. За нас не бе толкова трудно да се промъкваме през тях, понеже червенокожите ни бяха направили чудесна пътека. Но не биваше да се възползваме от това благоприятно обстоятелство, дори се наложи да забавим крачките си, за да не се натъкнем на мбоковите. На няколко пъти се приближихме до тях дотолкова, че доловихме както гласовете им, така и пращането на счупените клони.

Но най-сетне гората свърши. Излязохме от последните храсти и отново се озовахме пред тревиста равнина, но се наложи веднага да седнем, защото точно пред нас видяхме индианците. Ако някой от тях се обърнеше назад, сигурно щеше да ни забележи. Едва след като се изгубиха от погледите ни, ние продължихме пътя си. Малко по-късно тревата изчезна и пред очите ни се ширна пясъчна пустиня. Пясъкът беше толкова ситен и дълбок, че следите на червенокожите се бяха отпечатали от ясно по-ясно.

Нямаше защо да се безпокоим ни най-малко, че е възможно да ги изгубим.

Бяхме заситили глада си, но затова пък толкова по-често взе да ни мъчи жажда. От ранни зори не се бяхме натъквали на вода. Там, където растат дървета и трева, трябва да има и вода. Това е сигурно, но ние просто не бяхме срещали места, където живителната влага можеше да се пие. Ето защо много се зарадвахме, когато в далечината забелязахме някаква лагуна. Не се надявахме да намерим чиста вода, защото, с изключение на реките, тя изобщо не се среща в Гран Чако и аз неведнъж вече бях пил от локви. Ала след като се приближихме до лагуната, останахме разочаровани. Преди още да бяхме опитали водата ѝ, солотлюбивите растения по бреговете ни издадоха, че тя не ставаше за пиене. Лагуната не беше голяма. Погледът на Пена обходи бреговете ѝ с толкова особено и настойчиво внимание, че нямаше как да не ми направи впечатление. Попитах го:

— Какво търсите? Струва ми се, като че това солено езеро ви е познато.

Отначало той замълча, продължавайки все още да търси нещо с поглед, ала после отговори:

— Да, не се лъжа. Тя е!

— Коя? Какво?

— Лагуната, където на времето ни нападнаха. Преди много, много години останахме тук да бивакуваме. Бяхме доста голяма група събирачи на дървесна кора и през нощта ни връхлетяха червенокожи. Отблъснахме негодниците като им пуснахме доста кръв, ала и неколцина от нас бяха ранени, а един от нашите бе улучен от отровна стрела. Погребахме го на северния ѝ бряг и тъй като наоколо нямаше камъни, издигнахме върху гроба му висока могила от пръст. Виждате ли я, ей там отсреща?

Погледнах в посоката, накъдето показваше протегнатата му ръка.

— Значи познавате местността, така ли?

— Да. Вярно, че оттогава минаха години, ала тук никой не сече горите и те остават такива, каквито са били. Ей там, наляво, води пътят към реката, където се намира Исла де Табоада и после продължава към Сантяго. Навремето пристигнахме тук отдясно, спускайки се от Рио Вермехо, а ако се тръгне направо, се стига до Лагуна де Карапа.

— Това име има ли нещо общо с дървото, което дава маслото «карала»?

— Да. То е много ценно дърво. Кората и листата му са незаменимо средство срещу маларичната треска, а от големите му колкото кокоше яйце плодове чрез изваряване се добива лесно втвърдяваща се мазнина, както и известното течено масло «толикуна». Както казват, край споменатата лагуна се простират цели гори от това дърво.

— Бил ли сте вече там?

— Не. Известно е, че в онези гори са се заселили индианците тобаси и ревниво ги пазят. Те са свещени за тях и там живее най-великият им вожд. Странни слухове се носят за него. Разправят, че бил потомък на владетелите на инките и кожата му била бяла като на европейец. Освен хората от неговото племе никой друг не го е виждал. На него се приписва заслугата, че тобасите са така дружелюбно настроени към белите и изобщо към цивилизацията. Днес вече ви казах, че мбоковите живеят във вечна вражда с тях. Да не би тези типове да се канят да ги нападнат?

Вече бях преброил мбоковите и отвърнах:

— Петдесет и осем души срещу едно цяло племе на тобасите? За подобно нещо са твърде малобройни!

— Всичко зависи от намеренията им. Може би искат тайно да крадат. В такъв случай никой не тръгва с кой знае колко големи сили.

— Да крадат? След като сред тях се намира един бял?

— Ха! Белите негодници са повече от червенокожите! Има хора, които твърдят, че индианците са се научили да крадат от белите и аз нямам никакво намерение да ги разубеждавам. Помислете си само за сендадора! На съвестта на този човек тежат повече престъпления, отколкото на съвестта на десет индиански вождове. Но ние само стоим тук и си губим времето. Хайде да вървим нататък!

Слънцето бе изминало повече от две трети от пътя си, когато пустинята свърши. Отначало само тук-там сред сухите пясъци се появи оскъдна тревичка, после тя започна да образува отделни «островчета», които по-късно постепенно се сляха, и най-сетне пак закрачихме през открита зелена равнина — третата за този ден.

Слънцето залезе на запад, когато пред погледите ни отново изплува гора. Пена ме попита дали както и преди ще се доберем до гората по заобиколен път.

— Не — отговорих му. — Ще останем тук, докато напълно се стъмни.

— Не е ли по-добре да навлезем в гората още преди падането на нощта?

— Постъпим ли така, няма да открием червенокожите. Убеден съм, че преднината им е най-много половин час. Следователно те току-що са стигнали до гората и ще побързат да намерят място за бивак. Естествено то ще е някъде в нейния край или поне близо до първите дървета, тъй че няма да е трудно да го издирим.

— Съгласен съм с вас. Тези разсъждения са по-правилни от моите.

И така седнахме на земята и зачакахме, докато се стъмни. Тогава отново тръгнахме. Съвсем скоро се оказа, че предположението ми е било вярно. Право срещу нас между първите дървета проблясваха пламъците на буен огън и успяхме да различим човешки фигури, които се движеха насам-натам около него. Сега вече решихме да заобиколим, описвайки дъга така, че да се озовем в гръб на червенокожите, което ни се удаде. Залегнахме зад ствола на едно дърво и надничайки иззад него, започнахме да наблюдаваме суетнята в лагера на мбоковите.

Не биваше да поемаме риска да се приближаваме, още повече че сред червенокожите все още цареше доста голямо оживление. Там, където бивакуваха, се намираше езерце, от което водата се изтичаше като малко поточе, широко колкото човешка длан. То минаваше съвсем близо покрай мен и Пена и сигурно недалеч от нас пресъхваше. С истинско блаженство се напихме с великолепната му вода.

Индианците разгърнаха одеялата си и извадиха големи късове месо и също като на обяд започнаха да ги пекат на огъня. Вечерята им премина шумно и в добро настроение, но после хората се загърнаха в одеялата си и налягаха да спят.

Само двама не последваха този пример — вождът и белият. Те седяха и разговаряха малко по-настрани от другите с гръб към едно дърво, което се издигаше толкова близо зад тях, че кажи-речи можеха да го достигнат с ръка.

— Трябва да се промъкнем близо зад двамата — казах аз. И така побързахме да се прехвърлим откъм другата страна и внимателно започнахме да се приближаваме. Понеже не разбирах езика на мбоковите, оставих Пена да мине напред. Бях напълно готов незабавно да му се притека на помощ в случай, че някой го забележеше.

Но той се справяше съвсем неловко. Когато се добра до дървото, сложи дланите си върху земята и отпусна глава на тях така, че да не може да се види лицето му, което имаше по-светъл цвят. На трепкащата светлина от огъня, който хвърляше ту тук, ту там призрачни сенки, залегналият Пена приличаше на продълговата купчина пръст и беше необходимо изключително силно зрение и голяма наблюдателност, за да се разпознае, че това е човек. Той остана да лежи така доста дълго, а междувременно аз търпеливо чаках. Чувах гласовете на двамата, ала по тона им можех само да разбера дали ставаше въпрос за нещо приятно, или неприятно. Вече не разговаряха тъй оживено както преди, а някак по-лениво. От време на време замлъкваха. Ето защо Пена остана да подслушва толкова дълго — естествено не искаше да си тръгне, преди да е разбрал как стоят нещата, преди да е узнал целта на този поход.

Най-сетне, след като прекара в това положение почти три четвърти час, той се промъкна обратно до мен и ми прошепна:

— Елате! Не успях да науча всичко, но все пак е достатъчно.

Запълзяхме обратно на ръце и крака и щом стигнахме достатъчно далеч, за да не бъдем забелязани, се изправихме и се върнахме на предишното си място.

— Е — обадох се аз, когато се озовахме там, — страшно съм нетърпелив да чуя какво узнахте.

— Ще ви кажа по-късно. Вземете си пушките и месото и ме последвайте! Не бива да почиваме, а се налага незабавно да тръгнем, за да спасим живота на един бял, който може би е даже европейец!

Тези думи ми бяха достатъчни. Закрачих подир него, без да му задавам въпроси. Описвайки дъга, той заобиколи бивака и като стигна края на гората, продължи все покрай нея. Много внимаваше да не оставя отпечатыци в откритата тревиста равнина, защото те щяха да са ясно видими. Винаги се стремеше да върви под короните на първите дървета, където тревата бе по-ниска и стръкчетата по стъпканите от нас места сигурно щяха да се изправят до разсъмване. Вярно, че в нощната тъма не можехме да се придвижваме тъй бързо както ни се искаше, но и за този час и половина, през който продължихме все така напред, несъмнено изминахме разстояние равно на един час път при нормални обстоятелства. После се натъкнахме на естествена просека в гората, която се връзваше между дърветата под прав ъгъл с нашата посока и ние свърнахме встрани, за да поемем по нея.

— Сега можем да говорим — обади се Пена. — Червенокожите ще тръгнат през гората направо от мястото, където е бивакът им. А ние дойдохме дотук да я пресечем по-далеч от тях, за да не могат на сутринта да забележат дирите ни.

— Нима знаехте, че тук има просека?

— Не, научих за нея от белия. Той предостави на вожда, на Отровния, да прецени по кой от двата описани от него пътя да тръгне и индианецът избра по-близкия до бивака път. Затова реших да използвам другия, който минава оттук.

— Не можахте ли по някоя макар между другото подхвърлена дума да отгатнете, що за човек е белият?

— За съжаление не.

— Но когато се е обръщал към него, вождът все някак го е наричал!

— Разбира се, но си служеше с една толкова странна дума, че изобщо не ми се вярва да е името на бял. Поне аз не познавам човек,

който да се казва така.

— Как?

— Ел Йерно.

— Наистина странно име, понеже «йерно» означава зет.

— Да. Сигурно собственото име на този човек е съвсем друго и така се обръщат към него само червенокожите. Те предпочитат да наричат хората според учебни или пък важни техни качества и особености, отколкото да използват истинските им имена.

— Тогава той ще е важен за тях именно като зет и по това може да се заключи, че неговият тъст е човек, който се ползва с голям авторитет и уважение сред мбоковите.

— Или пък е зет на някой от тях.

— Едва ли. В такъв случай те няма да придават чак толкова голямо значение на това роднинско название.

— Е, сега засега може да ни е безразлично какъв им е. Важното е какво кроят. А както вие съвсем правилно предположихте, те са се отправили към Лагуна де Карала, за да нападнат тобасите.

— Та нали те са червенокожи! А вие споменахте нещо за някакъв бял, който може би дори бил европейец!

— Така е и той е именно онзи бял вожд на тобасите, който както казват бил потомък на владетелите на инките.

— И за какво им е? Какво ще правят с него?

— Белият твърди, че този вожд притежавал несметни богатства. Ел Йерно е проявил дързостта да отиде до Лагуна де Карапа и няколко дни тайно обикалял из околностите като подслушвал където каквото могъл. Там узнал, че тобасите тъкмо се гласели да предприемат боен поход срещу чиригуаносите, от които били обидени. Край лагуната ще останат само малцина воини и вождът смята, че със своите петдесет и осем мбокови ще може лесно да ги победи. Замислят от засада да ги избият с отровни стрели, а после вече лесно ще могат да изколят или пък пленят жените и децата. Ел Йерно разчита, че със заплахи и изтезания именно от жените и децата ще успее да научи къде живее белият вожд, когото и той, както всички други, нарича Ел Вйехо Десиерто, стария Самотник или стария Отшелник. Навсякъде е познат под това име.

— Значи за този Вйехо Десиерто предполагате, че е европейец, а не потомък на инките, нали?

— Не аз, а Зетят изказа това предположение.

— А изтъкна ли някакви основания за него?

— Да. Спомена, че всяка година Десиерто отивал веднъж до Сантяго, за да уреди там някакви свои делови работи. Та при един от тези случаи Ел Йерно го срещнал и разговарял с него. От някои думи на Стария той смята за основателно предположението, че белият вожд е европейец.

— Аха! Не би било за пръв път някой европейец да стане вожд на нецивилизовано племе. Подобни случаи е имало вече неведнъж. Но дори и да не бях чул, че съществува подобно предположение, пак щях да реша да го предупредя.

— Естествено и аз също.

— Нека червенокожите се бият помежду си — това не ме засяга. Обаче когато става дума за бял, се чувствам задължен да му помогна даже и да не е европейец, а някой тукашен човек. Но как ли ще намерим пътя до Лагуна де Карапа?

— Знам го. Ел Йерно го описа на вожда с такива подробности и аз толкова внимателно слушах и запомних всичко, че изобщо не е възможно да се объркам.

— За колко време ще стигнем дотам?

— Според него разстоянието от днешния им бивак до там се преодолява за осем часа.

— Тогава ако пътят не ни предложи кой знае какви трудности, ще можем да пристигнем още сутринта. Кога ще бъде нападението?

— Утре вечер. Ел Йерно ще заведе мбоковите до едно скривалище, където ще стигнат по пладне, а после се кани да отиде на разузнаване. Те ще трябва да изчакат връщането му и след мръкване да тръгнат заедно с него към лагуната.

— А Зетят не спомена ли нещо, което да хвърли някаква светлина върху самия него и личния му живот?

— Абсолютно нищо.

— А за това, чий зет е той?

— Не... и все пак, сега се сещам. Отровният го попита къде се намира в момента неговия суегро^[11], а той му отвърна, че роднината му се е отправил на изток, за да направи някаква добра сделка.

— Не спомена ли нещо за завръщането на този суегро?

— О, да. Каза, че навярно скоро трябвало да го очакват и че тогава отново щели да имат добър случай да припечелят нещо, понеже несъмнено край Парана суегрото се е огледал за някакви пътници.

Онова подозрение, което още при първите думи на Пена смътно се породило в съзнанието ми, вече се превърна в увереност.

— Но, приятелю, защо не ми го казахте веднага! — възкликнах аз. — Суегрото е бил по бреговете на Парана и сега се връща. Това не ви ли напомня за някого? Не се ли сещате?

— Да се сещам ли? По дяволите, не! Че за кого ли мога да се сетя?

— Може би суегрото е ходил и още по-надалеч. Може от Парана да е навлязъл в един неин незначителен приток и после малко преди да се появим ние, да се е върнал обратно!

Пена се спря. Въпреки тъмнината успях да забележа, че смаяно е втренчил поглед в мен. Едва след известно време успя да промълви:

— Дявол го взел! Да не би да намекувате за сендадора Херонимо Сабуко?

— Естествено.

— Прекалено дръзко предположение! Разбира се, в момента също като мен непрекъснато мислите за този тип. Следователно и в тези мигове той не ви излиза от главата и го свързвате със Зетя, чийто тъст сендадорът изобщо не е!

— Предположението ми съвсем не е толкова безпочвено, както си мислите! Нима не знаем, че сендадорът има нейде тук в Чако тайно свърталище и че има съюзници в лицето на някои индианци?

— Да, така е.

— А че той, прочутият водач през Андите и пампасите, се е заемал да прехвърля през планините хора, които после никой повече не е виждал?

— И това ни е известно.

— Че вследствие на това го подозирахме, а и все още подозираме, че винаги когато е надушвал по-значителна плячка, не е превеждал доверилите му се хора през Андите или през лампата, а ги е зарязвал в затънтени и пусти краища?

— Мътните го взели!

— Освен това Зетят не беше ли казал, че неговият тъст бил по бреговете на Парана, за да се огледа за някакви пътници?

— Наистина това бяха думите му.

— И че след това ще падне добра печалба?

— Caracho! Сега ми става ясно! Сеньор, действително си мислех, че съм кой знае какъв умник и хитрец, но изобщо не съм си губил времето да се поразмисля над тези неща. Смятах, че хич не е и нужно.

— Да, така е. Попитах ви за някои дребни неща, но вие дори и за такива не си спомнихте. Но ето на, сега се оказва, че именно тези привидно дребни незначителни неща представляват всъщност най-важното!

— Тогава наистина мислите, че сендадорът е тъст на този Зет, така ли?

— Да. Сигурен съм.

— Но никой никога не е чувал този човек да е имал дъщеря!

— Че защо да няма? Сега много лесно се обяснява фактът, че белият, който сега се намира сред мбоковите, е наричан от тях единствено с името Ел Йерно. За тях сендадорът е най-важният човек, когото познават. Затова те назовават другите според отношенията, в които се намират с него. Когато е говорил с тях за своя зет, той винаги го е наричал само «моя йерно» и ето че и те си служат единствено с тази дума.

— Все по-ясно ми става, че имате право!

— И на мен ми става все по-ясно, че бях съвсем прав, когато казах, че все още не всичко е загубено. Мбоковите се канят да нападнат тобасите, за да се докопат до стария Десиерто. Ала ние ще обърнем листа като ги изпреварим и пленим сендадора!

— А сега да побързаме!

— Да. Бях уморен като куче, но вече не усещам никаква умора. С настъпването на деня трябва да стигнем до Лагуна де Карапа.

Въпреки тъмнината закрачихме така усърдно, сякаш цяла седмица си бяхме почивали. Учудващо е каква огромна власт може да има духът над слабото, изморено, а както показва опитът, дори и над истински болното тяло! Допреди малко схванатите ми от умора крака изведнъж си възвърнаха цялата пъргавина, а високите ми ботуши, които доскоро ми се струваше, че са от олово, станаха леки като перо.

Така продължихме през горската просека, която ту се стесняваше, ту се разширяваше, докато високите дървета изчезнаха, отстъпвайки място на ниски храсталаци, а те после постепенно оредяха и преминаха в безплодна пясъчна пустиня.

— Всъщност вече би трябвало да свърнем малко надясно, ала аз ще се отклоня наляво, за да не се натъкнат червенокожите още в ранна утрин на следите ни. Това не бива да става поне до някое място, откъдето няма да могат да разберат, че идваме от същата гора, където са пренощували.

Пясъкът беше дълбок. Краката ни затъваха над глезените в него. Но макар че ни се налагаше да «газим» над три часа през пустинята, никой от нас не се и сети да се оплаче от умора. После отново се появи трева, но този път тя бе къса и не ни пречеше да се движим бързо. Пена доказа, че е добър каскарилеро, понеже, ориентирайки се по звездите, заяви, че до момента не се е отклонил от посоката ни нито на педя. След като му казах няколко похвални думи той ми отвърна със самодоволен тон:

— Да, все пак трябва да ви докажа, че не приличам съвсем на някой хлапак, за какъвто изглежда ме смятате. А сега нека пак свърнем надясно, за да се върнем на правата линия, която води по най-кратък път към целта ни. Това ще стане след час и половина.

Когато посоченото време измина, Пена спря и каза:

— Сега се налага да поискам от вас нещо прекалено, за което не бива да ми се сърдите.

— Какво е то?

— Събуйте си ботушите!

— Аха, значи сме излезли вече на пътя на мбоковите, а?

— Да. Те съвсем лесно ще забележат ясните ни дири, понеже скоро отново следват пясъци. А видят ли отпечатъците от обувките ни, веднага ще разберат, че оттук са минали бели. Но събуем ли ги, ще ни помислят за индианци.

— Добрият следотърсач не може да бъде заблуден по такъв начин. Още от пръв поглед той ще съумее да различи отпечатъците от босите крака на един бял от следите на червенокожия.

— Това е прекалено? Че нали кракът си е крак?

— О, не е така! Първо, когато върви, белият стъпва малко навън с пръстите на крака, докато червенокожият — малко навътре. Това е последица от различията в конструкцията на тялото и предимно в областта на таза. Второ, именно защото тук в Южна Америка червенокожите ходят боси, а в Северна Америка носят само леки мокасини без никакъв ток, те почти без изключения имат щастието да

са дюстабанлии, докато сводът на стъпалото при белите е нормално висок. Вследствие на това отпечатъците от босите стъпала на червенокожите са равни, а на белите по средата на отпечатъка в пясъка остава малка издутина. При едните пръстите се отпечатват по-слабо, понеже те стъпват с цялото стъпало, а при другите пръстите правят по-дълбоки следи, защото белите стъпват повече на пета и пръсти, както и на външния край на стъпалото.

— Тъй както ми го обяснявате, е лесно разбираемо. Значи за да заблудим червенокожите, ще трябва да ходим с палците навътре и върху цялото си стъпало.

— Не ми се вярва мбоковите да са чак толкова наблюдателни, за да обърнат внимание на подобни неща. Те ще огледат дирите ни само за да разберат дали са оставени от боси крака, или не и нищо повече.

Събухмe ботушите. След като вързах моите на гърба си, аз най-сетне се сетих за печените коати, които бяхме съвсем забравили. Докато вървахме, ние хубавичко се нахранихме, без да ни е грижа, че отново ни се наложи да прехвърляме един пясъчен хълм. Той се оказва значително по-широк от предишния и едва на зазоряване го оставихме зад гърба си и стигнахме до някаква местност с глинеста почва, където растяха какви ли не треволяци, бурени и ниски храсталаци. По тези храсти се бяха закачили и висяха сухи снопчета трева, стебла от различни растения, клонки и други предмети. Те бяха сигурен признак, че се приближаваме до някой по-голям воден басейн, който по време на дъждовния период излизаше от ниските си брегове и заливаше обширни площи, а после след отдръпването на водите оставяше по храсталаците белези за отминалото наводнение. Малко по-късно пак се натъкнахме на дървета, които не познавах, понеже ги виждах за пръв път.

— Това са дърветата карапа. Именно те са дали името на лагуната — обясни ми Пена. — Мисля, че скоро ще се доберем до водата.

— Необходимо е само да се насочим натам, където се забелязва най-пищната растителност, а това е право пред нас.

— И аз мисля така. Но нека пак си обуем ботушите. Няма смисъл да ги носим повече в ръка, а и не е необходимо и тук червенокожите да видят отпечатъците от босите ни крака.

— Червенокожите... това ме навежда на един въпрос, който отдавна трябваше да поставя. Ще можете ли да се разберете с тобасите?

— Ами вие?

— Ни най-малко! Езикът им ми е точно толкова познат, колкото и вътрешността на луната.

— Тогава и този път ви превъзхождам. Говоря техния диалект още по-добре от езика на мбоковите.

— В такъв случай съм спокоен. Всеки момент трябва да очакваме среща с тобасите и ако не сме в състояние да им обясним, че идваме като приятели, можем да очакваме дори да насочат към нас цевите с отровни стрели.

— Изглежда имате страхотен респект от тях.

— Не го отричам. Една подобна коварна стрела е нещо, с което шега не бива.

Продължихме нататък с по-бавни крачки, а очите ни шареха във всички посоки, за да не би да ни се изплъзне от вниманието присъствието на някой човек. Но не се виждаше жива душа.

Вече не се намирахме в откритата равнина, а под свода от зелена шума на една доста гъста гора, състояща се изключително от дървета карапа. Тук почвата беше мека и наоколо си личаха множество стари и нови, големи и малки следи от човешки стъпки, но никой от онези, които ги бяха оставили, не се мяркаше наоколо.

После пред нас се разкри блестяща водна повърхност. Стигнахме до брега и пред очите ни се ширна лагуната. Но тя заслужаваше много повече името езеро, понеже се простираше надалеч и пред нас, и наляво, и надясно, а отсрещният ѝ бряг изобщо не се виждаше.

— Странно! — обади се Пена. — Времето, когато обикновено хората се събуждат, е отдавна минало и въпреки това не се мярка жив човек.

— Нещо друго ме озадачава много повече, а именно, че никъде не се виждат индиански колиби.

— Ще трябва да проследим дирите.

— Че опитайте се де! Те са толкова много и така объркани! Освен това водят във всички възможни посоки и е невъзможно да ги използваме като ориентир. Принудени сме просто да продължим и да

търсим. Във всички случаи колибите ще са нейде близо до водата. Вървим ли покрай нея, сигурно ще се натъкнем на тях.

Ала търсенето ни бе напразно. Най-сетне след доста време слухът ни долови звуково потвърждение за човешко присъствие. Нейде във въздуха се разнесе дрезгавият крясък на граблива птица и незабавно след това изтрещя изстрел.

— Къде беше това? Отляво или отдясно? — попита Пена след като спря.

— Отляво — отвърнах аз. — Вярно, че звукът лесно лъже в гората, но мисля, че не се заблуждавам.

Свърнахме в споменатата посока и скоро се озовахме пред един предмет, който предизвика силното ми учудване, понеже изобщо не предполагах, че тъкмо в тази местност мога да се натъкна на подобно нещо. Това бе голям каменен блок, чиито отвесни стени се издигаха може би на четирийсет лакти.

— Камък! — възкликна Пена. — Какъв камък в Чако! Как ли се е озовал тук?

— Имате пълно право да се учудвате. И аз смятах подобно нещо за невъзможно. Дали този грамаден блок не е довлечен от някой ледник? Но каква ли чудовищна сила го е отърколила дотук чак от далечните Кордилери?

— Що за камък е това?

— Не мога да т кажа, понеже скалата е изцяло покрита с дебел пласт мъх и лишеи. Би трябвало първо да се отстранят, обаче сега си имаме друга работа. Нека обиколим каменния блок! Може би от другата страна ще намерим каквото търсим.

— Добре, да вървим! Не забелязвате ли, че в близост до скалата не се виждат никакви следи от човешки стъпки?

— Наистина. Странно е, още повече че недалеч има толкова много отпечатьци от крака. Но да улесним работата! Заобиколете скалата надясно, а аз пък — наляво. Ще се срещнем от другата ѝ страна.

Той последва подканата ми. Аз също тръгнах в моята посока като внимателно оглеждах земята. Наистина бе твърде странно, че в близост до скалата всякакви следи изчезваха. Неволно си спомних, че старият Десиерто бе смятан от тобасите за свят човек. Завих около първия ъгъл — и тук пак същата картина. На известно разстояние от

огромния камък — следи, колкото искаш, но никоя от тях не водеше до скалата!

А тя имаше формата на почти правилен огромен паралелепипед. Дължината му бе сигурно не по-малко от шейсет лакти и ширината му приблизително също толкова. Страните му бяха отвесни и бе напълно невъзможно човек да се изкатери по тях. Горските дървета растяха толкова близо до него, че го докосваха с клоните си. След като завих и зад втория ъгъл, видях Пена да се появява иззад третия. Преди още да се срещнем по средата на тази страна на скалата, моят спътник каза:

— Няма следи от човешки стъпки до самата скала, а няма и никакви други признаци, които да издават присъствието на хора!

Понечих да му отговоря, но думите ми заседнаха в гърлото, понеже забелязах нещо, което кажи-речи ме слиса. Отляво откъм гората се появяваха съвсем ясните следи от двама души, а от дясната ми страна в скалата имаше широка, но не дълбока пукнатина, която бе толкова правилна и равномерна, сякаш направена от човешка ръка. Там се издигаше една алгароба, при чието стебло тези стъпки свършваха, без да се връщат обратно. Пена също забеляза дирята. Той я разгледа, хвърли поглед нагоре по дървото, поклати глава и рече:

— Тук са стояли двама души!

— Няма съмнение! И то индианци!

— Стигнали са до дървото и не са се върнали обратно, нали, сеньор?

— Така е! Следователно къде трябва да са в момента според здравата човешка логика?

— Горе на дървото!

— Не са на дървото, защото макар отстрани шумата му да образува гъста зелена стена, отвътре короната му прилича на беседка и всички големи и малки клони се виждат тъй ясно, че е невъзможно нейде горе да се скрият двама души.

— Може би се лъжем нещо в разчитането на тези следи, а?

— Не. Мъжете са били боси. Почвата е влажна и стъпките им си личат съвсем ясно. Пръстите на краката са насочени към дървото. А ей тук до самото стебло виждате дори отпечатъци само от пръстите, но не и от петите. Това показва, че хората са се изкатерили нагоре след като са се изправили на пръсти, за да могат да достигнат с ръце най-долния

клон. И така, съвсем сигурно е, че са горе. И да не са вече на дървото, те са другаде, навярно са в скалата.

— Но не се вижда никаква дупка!

— Сигурно тя може да се прикрива. Я да огледаме по-подробно стеблото! Дървото е старо и кората му е грапава и напукана. Но забелязвате ли, че на определени места и стеблото, и клоните са съвсем гладки?

— Да, клоните са излъскани там, където излизат от стеблото!

— От катеренето е. Щом тези места са толкова излъскани, това е сигурен признак, че по дървото често се изкачват хора. А сега огледайте клоните! И тяхната кора е грапава, но дебелият клон, който достига до стената на скалата и едва тогава се извива встрани, също е излъскан. Следователно той също се използва от хората, за да се доберат до каменния блок. Но каквото правят те, го можем и ние. И така, хайде нагоре!

Уверих се, че праметнатите на гърба ми пушки са със здраво затегнати ремъци и посегнах с ръце към най-долния клон.

— Господ да ми е на помощ! — възкликна Пена. — Искате да се изкатерите горе! Та нали не знаете кой и какво ни очаква там?

— О, знам, и то много добре! Горе живее старият Десиерто, когото търсим. Навярно двамата индианци, изкачили се по дървото, са негови слуги и сигурно се намират при него.

— Няма ли да е по-добре да извикаме?

— Не. Без съмнение индианското село е наблизо. Вдигнем ли шум, хората ще се притекат и по всяка вероятност ще ни посрещнат враждебно, понеже сме дръзнали да се промъкнем до тяхната светиня. Искам да се обърна направо към Десиерто.

— Но това е още по-опасно!

— Не е. Ако се страхувате, останете долу!

— Да се страхувам ли? Няма такова нещо! Искях само да се съобразя с необикновените обстоятелства. Естествено няма да ви изоставя сам, тъй че идвам!

Обикновено алгаробите не са кой знае колко високи, ала това дърво достигаше значителна височина. Споменатият излъскан клон се допираше в скалата приблизително по средата ѝ, а това ще рече на около двајсетина лакти над земята. Закатерих се нагоре и Пена ме последва. Щом се добрахме до въпросния клон, забелязахме нещо,

което ни се беше изплъзнало, докато се намирахме под дървото — едно дебело въже, опънато успоредно над клона, като двата му края бяха здраво закрепени за стеблото и скалата. Държейки се за него, човек можеше да извърви краткия път между дървото и камъка, без да се налага да яхва клона и да се придвижва по него педя по педя.

— Ето, виждате ли — казах аз, — едно съвсем практично и удобно съоръжение! Кой знае колко хубавичко и приятно е обзаведена вътрешността на тази скала, чиято външност е толкова малко обещаваща.

— Че как ли ще влезем вътре? Няма никаква врата!

— Ще влезем също както влизат и обитателите ѝ. Сигурно има някаква врата. Ако потърсим, може би ще я намерим.

Придържайки се с ръка за въжето, закрачих напред по клона — там непременно трябваше да има какъв да е вход. И тук скалата беше обрасла със сиво-зелени лишей и мъх, от които видях да виси някакъв тънък изсъхнал корен. Но лишейте нямат подобни корени, а наблизко не забелязах други растения. Неговото предназначение веднага ми стана ясно. Хванах го с ръка и го дръпнах и... виж ти, наистина чух тихия приглушен звън на звънче!

Отстъпих две крачки назад, за да направя място за вратата, която несъмнено се отваряше навън. Пена стоеше непосредствено до мен. Клонът бе достатъчно дебел и здрав, за да ни издържи и двамата.

В този момент каменната стена пред мен се отвори. Видях, че това е всъщност дървена врата, чиято външна страна бе изкуствено покрита с мъх и лишей, тъй че не бе възможно да се отличи от околната среда. Тя бе достатъчно висока и широка, за да пропусне двама души едновременно.

Човекът, който я отвори, беше индианец. Носеше дълги и много широки панталони от ленено платно, както и нещо като жилетка с дълъг ръкав. И нищо друго. Не видях да има оръжия. Той явно е бил убеден, че някой негов близък иска да влезе. Когато погледът му падна върху нас, малко остана от уплаха да припадне. Клетият човечец беше очаквал всичко, друго, но не и появяването на двама непознати бели горе на дървото пред вратата на толкова грижливо и ревностно пазената тайна. Понечи да каже нещо или да извика, ала не успя да издаде нито звук. Устата му остана широко отворена, очите му се опулиха, а цялото му тяло затрепери.

Пена му каза няколко думи, които не разбрах. Той не отговори, а продължи втрещено да ни гледа. Тогава взех бързо решение, направих три крачки напред, избутах го назад и влязох вътре. Пена незабавно ме последва.

Ето че най-сетне индианецът си възвърна способността да говори, или по-скоро да си служи с гласа, понеже онова, което излезе от гърлото му, не беше нито говор, нито вик, о, не! Нямам думи да опиша звуците, които издаде този човек след като хукна да бяга от нас към вътрешността на скалата. Представете си как разстроените инструменти на голям военен оркестър изведнъж започват едновременно да свирят и тогава ще получите бледа представа за звука, не, за рева, който ужасът изтръгна от гласните му струни. И понеже в тъмния тесен коридор, където бяхме попаднали, този рев се усили многократно, човек можеше да си помисли, че са се разкрещели за помощ стотина дяволи, които предстои да бъдат набучени на кол.

— Бързо ме следвайте — казах на Пена. — Не ми се иска да ни посрещнат тук и да ни изхвърлят или даже да ни пречукат.

Доколкото ни позволяваше мрактът, ние бързо закрачихме напред и скоро стигнахме до някаква врата, която блъснах да се отвори. Онова, което съзрях, ме накара да се закова на място, тъй че спрях на прага на вратата. Пред мен се беше открила малка стаичка, чиито стени бяха боядисани в черно и «украсени» с мъртвешки черепа, изрисувани с бяла боя. От също така черния таван на височината на очите висяха окачени на върви десетина истински човешки черепа. Отляво, облечен в черна драперия, се издигаше молитвен пулт с разпятие, два черепа и горяща маслена лампа. Отдясно забелязах една действително мизерна постеля, направена единствено от твърда остра слама. А точно срещу мен тъкмо в този миг се отвори друга врата и пред мен застана един мъж, когото никога няма да забравя.

Високата му, подобна на скелет фигура бе облечена в дълго черно расо, достигащо до глезените на босите му крака. Лъскавият му череп бе напълно гол — по него нямаше дори и следа от коса. Очите му бяха толкова дълбоко хлътнали, че почти не се виждаха. Страните му бяха тъй изпити, че лицето му изглеждаше като останало без плът. Ала гъстата му дълга, буйна, сребристосива брада бе истинско украшение на старостта, каквато рядко се среща. Изразът на лицето му свидетелстваше за безкраен аскетизъм и отричане от всичко земно. От

чертите му лъхаше дълбока тъга, някаква смазваща сърдечна мъка, за която няма цял и лечение. Всичко това си личеше съвсем ясно, макар в момента изразителната му мимика да издаваше гняв и изненада. Той стоеше в отворената врата в застрашителната поза на Ангела на смъртта. С глух глас той ни се сопна на испански:

— Безумци! Дръзнали сте да нахлуете в това жилище! Знайте, че сте обречени!

— Не сме — отвърнах му най-спокойно. — Нито го знаем, нито го вярваме!

Той ми хвърли заплашителен поглед и продължи:

— Кой ви доведе до Лагуна де Карапа.

— Никой. Сами я намерихме.

— Кой ви показва пътя до моята алгароба?

— Никой.

— Но нали се изкачихте до жилището ми! Тогава сигурно някой ви е издал, че се намира тук, нали?

— Лъжете се. Никой не ни е казвал, че тук живеят хора. Не сме срещнали нито един-единствен човек, тъй че не сме имали възможност да разговаряме с когото и да било.

— Но нали се изкатерихте на дървото! Следователно без съмнение знаете, че то представлява стълбата към скалата!

— Видяхме човешки стъпки, които водеха до дървото, ала не и обратно. Значи някой се бе изкачил по него. И тъй като на него нямаше жив човек, бяхме сигурни, че тук горе трябва да има пещера или изобщо някакво място където тези хора са изчезнали.

— Както чувам вие сте много дръзки и опасни люде. Идвате тук, още от пръв поглед разкривате тайната ми и нахлувате в жилището ми, без да помолите за разрешение. Никой външен човек не бива да узнае, че живея в тази скала. Ако някой го научи ще го разкаже на други, а това не бива да става. Всеки който влезе тук с хитрост или със сила, ще трябва да го обезвредя и да го накарам да занемее завинаги. Няма да излезете оттук живи!

Той изрече тези думи със заплашително вдигната ръка и с такава решителност, че не можех нито за миг да се съмнявам в намерението му да ги превърне в действителност. Въпреки това отвърнах със самоуверен глас:

— Не вярвам да изпълните закана си! Нали изходът е отворен. Необходимо е само да си тръгнем.

— Няма да стигнете далече, дори и да излезете на открито, моите войни ще ви пленят. Нужно е само да им дам знак и те веднага ще се притекат.

— Не ще успеят да дойдат толкова бързо, защото са причиригуаносите.

— А-а! Значи знаете?

— Да знам, че са потеглили на поход срещу тези индианци.

— Тогава вие двамата сте шпиони и се интересувате от нашите работи. Значи не съм сгрешил, като ви сметнах за опасни хора. Хич не разчитайте на вашите предположения! Да, вярно, повечето от моите хора не са тук, но са останали предостатъчно, за да ви надвият и пленят!

— Ще се отбраняваме! Нали имаме оръжия.

— Няма да се стигне дотам, понеже изобщо няма да се доберете до алгаробата.

— А не знаете ли, че вратата все още е отворена?

При тези думи посочих назад. Той се изсмя и отговори:

— Веднага ще се затвори. Само внимавайте!

Той дръпна един шнур, който висеше до вратата, където беше застанал, и разнеслият се зад гърба ни удар ми доказа, че другата врата е вече затворена. Тъй като не познавахме механизма, не можехме да избягаме. Впрочем подобна мисъл изобщо не ми мина през главата.

— Тъй! — каза той. — Пленени сте! Предайте ми оръжията си!

— Така ли смятате? Сигурно е, че няма да го сторим. При никакви обстоятелства двама толкова яки мъже като нас няма защо да се предават на един-единствен човек.

— Не съм сам. Можете да се убедите.

В този момент той влезе в стаята и се отдръпна встрани, за да ни даде възможност да видим кой или какво се намираше зад гърба му. А там изглежда имаше друга стая — поне не беше тесен коридор, където стояха двама индианци. В единия от тях разпознах човека, който ни беше отворил. Всеки от тях държеше в едната си ръка цев за издухване на стрели, а в другата — по една мъничка, несъмнено отровна стрела. Това беше опасно, още повече че в мига, когато застанахме очи в очи, те пъкнаха стрелите в цевите.

— Ако това са всичките ви подкрепления, положението ви не е много розово! — казах аз. — Щом ни видя единият от тези мъже, веднага си плю на петите, а другият едва ли ще е по-голям храбрец от него.

— Избягал е от страх, защото не е могъл да си представи, че е възможно да види на прага на вратата съвсем чужди хора. Изплашили сте го така, както някой призрак или видение може да изплаши и най-смелия човек. Но понеже вече и двамата знаят, че сте хора, не се боят от вас. И така, подчинете се и предайте оръжията си, иначе ще ви принудим да го сторите!

— Преди това ни изслушайте! Та вие изобщо не ни попитахте какво търсим тук!

— Съвсем не е необходимо. Ще се отнеса към вас като към опасни натрапници, каквито сте и всъщност.

— Но ние идваме с напълно приятелски намерения!

— Мълчете! Познавам вашата пасмина! За мен един червенокож струва колкото десет бели, скитащи се из Гран Чако, само за да насъскват индианците едни срещу други и да извличат за себе си изгода. При нас не мога да търпя никакви бели. Те всички до един са негодници, че и нещо по-лошо. А който е толкова дързък и нахален като вас, той е и двойно, че и десеторно по-опасен!

— Поне в нас двамата се лъжете. Дошли сме да ви направим услуга, която заслужава благодарността ви.

— Не лъжете! — сръза ме той. — Искате само да приспите бдителността ми, ала няма да успеете.

— Казвам ви истината. Идваме с намерението да ви предупредим!

— Да ме предупредите ли? — изсмя се старецът. — Никак не е било необходимо. Нямам нужда да бъда предупреждаван от хора като вас, понеже съм свикнал с всичко да се справям сам.

— Ако е така, тогава сигурно сте убеден, че не е възможно даже и най-неочаквано да ви сполети някоя беда!

— Наистина е така. Дойдат ли при мен хора от вашия сой с някакво предупреждение, тогава вече знам каква е работата! Предупредете ме да се пазя от вас самите! Това ще е най-доброто, което можете да направите.

— Но, сеньор, наистина се намирате в опасност, защото ще бъдете нападнати от мбоковите!

— Благодаря! — подигравателно се изсмя той. — Но лъжата ви е зле скроена!

— Истина е! — уверих го аз.

— Можете ли да го докажете? — попита той.

— Давам ви честната си дума!

— Я оставете това! Човек като вас няма чест, така че за честна дума изобщо не може да говорите!

— Господине, вие все повече ни обиждате! Че ни посрещнахте толкова недружелюбно, ще извиня с начина, по който нахлухте в жилището ви. Но повече няма да търпя думи като току-що изречените от вас.

— Не се горещете толкова! — отвърна старецът и направи с ръка движение, което съвсем ясно изразяваше неговото съмнение, а и презрение. — Всичко ще стане така, както вече казах. Че откъде знаете за нападението на мбоковите?

— Подслушахме ги.

Той ме погледна накриво и отговори:

— Убеден съм, че изобщо не сте ги подслушвали!

— Сеньор, не ви разбирам! Нали вие сте онзи, когото наричат Ел вйехо Десиерто?

— Разбира се, че съм аз.

— Е, тогава значи не сме сбъркали адреса, понеже именно Ел вйехо Десиерто ще бъде нападнат, и то от мбоковите.

— О, като нищо ще повярвам, че тези червенокожи имат подобни намерения, защото са нашите най-върли врагове. Напълно съм убеден също и в това, че искате да ни предупредите.

— Е, ами тогава не виждам каква причина може да имате да се отнасяме така с нас! Щом ви предупреждаваме за враждебно владение, сигурно ви правим услуга, за която би следвало да сте ни благодарен!

— Всъщност да. Но за съжаление съм също тъй убеден, че тази услуга не я правите на мен, а на самия себе си. Лисицата предупреждава кокошката да се пази от златката, за да може да я изяде самата тя.

— Сеньор! — извиках аз, понеже вече наистина се ядосах.

— Ха! Я не се преструвайте на разгневен! Знам как стоят нещата! Да, може би щях да попадна в клопката ви, но за ваше нещастие веднъж вече ми изиграха подобен номер. Влязох в капана и после само

с голяма мъка успях да се измъкна. Но много добре запомних всичко и затова усилията ви ще останат безплодни!

— Но нима имате право да смятате един човек за негодник и дори да му го казвате в лицето само, защото някой друг, с когото сте се запознал при подобни обстоятелства, е бил такъв? Ако бях на ваше място, първо щях да проверя нещата.

— Не е необходимо. Познавам хората като вас!

— Мътните го взели! — не се сдържа Пена.

— Но е истина! — отвърна старецът. — Познавач съм на човешката душа и мога да разчитам на очите си. И така, вие сте пленници и трябва да предадете оръжията си. Ще се подчините ли незабавно, или не?

— Не — отговори Пена най-решително.

— А вие?

Въпросът му бе отправен към мен. Всъщност можех да се подчиня, понеже нямаше как да не излязат наяве почтените ни намерения, ала неговото обидно и съвършено немотивирано поведение ме беше разгневilo. Кой ни гарантираше, че след като старият проумееше заблудата си, ние все още щяхме да имаме време да отблъснем мбоковите? Може би той щеше да ни държи затворени през целия ден, а после щеше да дойде Йерно да нападне индианското село, щеше да разбере къде е жилището на Десиерто и заедно с него щяхме да паднем в ръцете на мбоковите. Трябваше да избегнем такава възможност и ето защо и през ум не ми мина доброволно да се предам на този човек, който в своята болезнена недоверчивост изобщо не желаше да провери как стоят нещата.

— Не — отвърнах му съвсем кратко.

— Значи ще се отбранявате, така ли?

— Да.

— Тогава сте обречени. Влезте!

Двама индианци прекрачиха прага и насочиха цевите към нас. Единият се прицели в мен, а другият — в Пена.

— Е, още ли не ви се изпари куражът? — подигравателно попита старият.

Положението ни беше изключително опасно. Необходимо бе само едно леко духване в цевите и в телата ни щяха да се забият отровните

стрели. Ала аз забелязах, че червенокожите все още не бяха допрели тръстиките тръби до устните си и отвърнах:

— Разбира се, че не! Опитайте да видим кой ще надделее — вие или ние!

— Естествено ние! Погледнете този нож! И неговото острие е намазано с отрова. Само една малка драскотина с него в кожата ви и за вас няма да има спасение!

Той измъкна изпод расото си един нож и ми го показва. Положението ни беше много особено. Около нас и над нас, навсякъде мъртвешки черепа, а пред нас този човек с намазания с отрова нож и двамата червенокожи с насочените към гърдите ни толкова опасни цеви! Не знам дали бе лекомислие, или нещо друго, ала имах чувството, че трябва да се срамувам, ако реша да се подчиня на този старец и двамата му индианци. Не, нека видят, казах си аз, че не се боим дори от отровата.

— Ами! — отвърнах. — Стига само да поискам и този нож ще стане по-опасен за вас, отколкото за мен!

— Човече, вие сте умопобъркан!

— Нищо подобно! Напълно съм си с всичкия и тъкмо в този момент съм в онова добро настроение, в което се намирахте вие преди малко.

— Тогава ще ви помогна да се отървете от него. Внимавайте! Започвам да броя и до две оръжията ви трябва да лежат в краката ми. Не го ли направите и кажа ли три, моите хора незабавно ще забият смъртта в телата ви!

— Нека се опитат! Да видим как ще стане!

При този отговор старецът стъписано ме погледна. Наистина вече си мислеше, че не съм съвсем наред. Но след малко заплашително каза:

— Както желаете! И тъй започвам. Едно... две... — Не можа да продължи. Намирах се само на три крачки от него. Видях, че застаналите един до друг индианци прилепиха устни до единия край на цевите си. Светкавично се втурнах между двете цеви, сграбчих с всяка ръка по една от тях, изтръгнах ги от червенокожите, захвърлих ги на земята, после хванах единия от мъжете за дрехата пред гърдите, блъснах го към моя спътник и му подвикнах:

— Пена, справи се с него!

След това ударих с юмрук другия индианец в слепоочието така, че рухна на пода, и се обърнах към стареца. Естествено той бе престанал да брой. Нападението ми го бе изненадало толкова силно, че беше забравил да си затвори устата, ала в този миг вдигна ръката, с която държеше ножа. Врхлетях го отстрани, ударих го по ръката така, че изпусна ножа, после с две ръце го стиснах за гърлото, повалих го на земята и го ударих с юмрук в главата. Той затвори очи и когато го пуснах, остана да лежи напълно неподвижно.

Тогава се огледах, за да видя какво прави Пена. Той бе притиснал с коляно на пода индианеца, когото бях блъснал към него и го беше хванал за гърлото, за да не вика. Попитах го:

— В безсъзнание ли е?

— Не — отговори ми той. — Само от страх не смее да отвори очи. Да го понижава ли с ножа си?

— Не. Ще ги вържем и тримата. Все ще намерим наоколо някакви въжета.

— В джоба ми има няколко парчета. А ако не ни стигнат, ще нарежем дрехите на червенокожите.

Той измъкна от джоба си няколко въженца и аз му помогнах да върже поваления от него индианец така, че да няма възможност да се помръдне. После развих моето ласо и тъй «опаковах» стария, че той сигурно нямаше да може да помръдне и малкото си пръстче. Смъкнахме жилетката от гърба на другия индианец, нарязяхме я на дълги ленти, усукахме ги и също го вързахме.

— Тъй! — казах аз, щом свършихме тази работа. — Сега сме господари на положението.

— Старият не го смяташе за възможно, а и аз самият също — призна си Пена.

— Така ли? Но нали казахте, че не искате да се предадете!

— Мислех да го накараме да промени намерението си, но в случай, че не отстъпеше, бях решил да му се подчиня. Човек нищо не може да направи срещу тези отровни стрели.

— И го казвате след като току-що доказахме тъкмо обратното!

— Да, защото все още не мога да проумея как стана тъй бързо и изобщо, че стана. Но какво ще правим сега?

— Ще огледаме всички налични помещения. Налага се да го направим от предпазливост, защото е напълно възможно тук да се

намират и други хора. Ала нека преди всичко се върнем при изхода, за да видим дали ще успеем да го отворим. Вземете лампата!

Тръгнахме по коридора към вратата. Тя беше затворена. Нямаше нито брава, нито дръжка, нито пък се виждаше резе.

— Ето че сме затворени и няма как да се измъкнем! — рече Пена. — Това може да стане и опасно!

— О, не! Даже и да не открием механизма ѝ, нали в ръцете ни е старият, когото можем да принудим да ни го покаже. Я осветете малко по-нависоко към тавана!

Той изпълни желанието ми и веднага след като вдигна поглед каза:

— Ето това е! Две жици, едната отляво, а другата отдясно!

— Сигурно първата служи за отваряне, а втората за затваряне. Стариат Десиерто може да прави и едното, и другото от своята стая. Я да опитаме! Вратата се отвори откъм лявата си страна. Следователно за да я отворим, ще трябва да дръпнем лявата жица.

Така и направих и ето че вратата веднага отскочи. Хвърлихме поглед навън, а после внимателно изследвахме и цялото стебло на алгаробата. Не се виждаше жив човек. После дръпнах дясната жица и със силен шум вратата се затръшна. Явно тя се движеше от някаква скрита пружина. Нямахме време да търсим механизма. Върнахме се обратно и забелязахме, че освен шнура, който беше дръпнал старият, откъм другата страна на вътрешната врата имаше и още един шнур. Сигурно той служеше за отваряне на външната врата, докато левият я затваряше.

Поваленият от Пена индианец беше в съзнание. Очите му следяха действията ни с боязлив поглед. Другите двама все още бяха в несвяст. Пена зададе няколко въпроса на «своя» индианец, ала не получи никакъв отговор.

— Негодникът мълчи — каза той. — Е, не е чак толкова нужно да ни дава сведения. И сами ще открием каквото търсим.

Излязохме от стаята с човешките черепи и се озовахме във второ по-голямо помещение. В него имаше маса с няколко стола. По стените висяха окачени какви ли не оръжия — ножове, пистолети, пушки, също и два револвера, стрели и колчани за тях, лъкове, щитове и цеви за издихване на отровните стрели.

След това стигнахме до друга, още по-просторна стая, където се намираше дълга маса, около която бяха подредени двајсетина стола.

Цялата обстановка напомняше на заседателна зала. Естествено масата не е могла да бъде внесена отвън, а е била сглобена в самото помещение.

То граничеше с по-малка стая, където имаше грубо изработен заключен шкаф, а до него — маса с принадлежности за писане. Продължавайки по-нататък, ние се натъкнахме на кухнята. Там се виждаха какви ли не съдове, и то не само такива, каквито се използват за готвене, но и различни уреди, прибори, тигли, шишенца и други предмети, с каквито разполагат хора, занимаващи се с химия.

— Да не би старецът да е аптекар? — обади се Пена.

— Възможно е. Поне ако се съди по тези неща, изглежда, че Десиерто знахарства. Да вървим нататък!

— Не ви ли се струва странно, че въздухът в тези затворени помещения е чудесен? Изобщо не е застоял и не мирише на плесен, както би трябвало да се очаква!

— Старият се е погрижил за добра вентилация. Виждате ли кръглата дупка ей там на тавана? Този отвор води нагоре.

— Сигурно е било страхотна мъка и се е проляла много пот, докато се изсекат тези помещения в скалата!

— Да, ако наистина са изсечени. За извършването на подобна работа ще са необходими много хора и няколко години непосилен труд. Тази скала е...

Аз почуках по варосаната стена.

— Я чуйте! Това съвсем не е скала, а далеч не толкова твърда и здрава зидария. Звучи така, сякаш е строено от дърво и глина. Но поне в момента може да ни е безразлично. Трябва да продължим.

Това странно жилище имаше истински врати от рендосани дъски, снабдени с дръжки и резета — едно истинско чудо за Гран Чако, а още повече и тук, в тази скала!

В следващото помещение имаше висока етажерка с различни съдове, чиито отвори бяха закрити със завързано върху тях парцалче или къс хартия. Имаше и шишета. Те бяха здраво запушени и снабдени с етикети. Докато Пена ми светеше с лампата, аз взех няколко, за да разчета какво пише на тях. Бяха латински наименования на лекарства. Изглежда в тази стая беше аптеката на стария. Може би той бе не само предводителят, но и лекарят на тези индианци.

Срещу етажерката върху тясна, но много здраво изработена маса бе поставен сандък от дебела желязна ламарина, заключен с три кофара^[12]. Опитах се да го вдигна, ала дори и след като напрегнах всички сили, не успях ни най-малко да го помръдна. Когато го разгледахме по-внимателно, забелязахме, че е завинтен за масата. Пена сложи длан върху него и каза:

— Навярно Йерно иска да се докопа тъкмо до този сандък. Струва ми се, че открихме касата на стария.

При тези думи той се разсмя, защото се бе само пошегувал. Но аз му отговорих:

— Несъмнено предположението ви е вярно.

— Невъзможно! Желязна каса за пари тук!?

— Е, щом като има толкова изкусно изработен сандък, защо да няма и пари! Книжни пари и сребърни песо. Нали чухте, че веднъж в годината старият Десиерто отива в Сантяго. Знаем го от Зетя, а той го е и срещал там.

— Че за какво ли старият е получавал парите?

— Кой знае! Но това изобщо не ни засяга, поне засега не. Да вървим нататък!

През следващата врата влязохме в доста голямо и обширно помещение, наподобяващо склад за провизии, чиито таван бе подпрян с дебели, здрави четириъгълни колони от дърво. Размерите му бяха толкова значителни, че нашата лампа смогваше да освети само една малка част от него.

Наоколо покрай стените на помещението чак до тавана бяха подредени пакети, грижливо опаковани и завързани в изработена от лико материя. В средата му също имаше дълги редици от тези пакети, тъй че между тях се образуваха тесни коридори. Наблизо по земята се търкаляха няколко отделни пакета. Вдигнах един от тях и усетих, че е по-лек, отколкото можеше да се очаква при значителната му големина. Долових лек прашящ и пукащ шум.

— Кори! — казах аз. — Нищо друго освен кори от дърво.

— А-а! Да не би старият да е мой колега? Каскарилеро?

— Защо не?

— Би било много интересно! Но какви огромни количества са складирани тук! Сигурно струват хиляди и хиляди песо.

— Е, за него едва ли е кой знае колко трудно да събере такива запаси. Горите са съвсем наблизко, а работна сила има на разположение колкото иска. Индианците събират корите за него.

— Да. После му остава само да ги пренесе до Рио Саладо и да направи един сал, за да ги пласира добре.

— За тях получава пари и тези пари донася тук и ги слага в касата. Така може да се обясни наличието на този предмет. Хайде да видим какво има по-нататък!

— Нима жилището му в скалата е и още по-голямо? Кой можеше да предположи подобно нещо, когато видяхме пред нас огромния гол камък, по който привидно не бе възможно да се изкачиш? Нека сега дойде някой да ми каже, че нямало чудеса!

Аз бях не по-малко слиян от него. Несъмнено старият Десиерто бе изключителен и забележителен човек, който на друго място навярно би играл съвсем друга и далеч по-значителна роля. Но кой знае какви съдбовни стечения на обстоятелствата го бяха захвърлили в Гран Чако, понеже за мен бе съвсем сигурно, че не е роден тук, макар да проявяваше такава антипатия към всякакви чужденци и бели.

Следващата стая пак представляваше складово помещение. Ала вместо пакети с кори от дърво там имаше седла, които висяха и по четирите стени. Изглежда бяха над петдесет.

— Да не би този човек да притежава и коне? — попита Пена.

— Вероятно! Няма да вземе да оседлава индианците я, за да отиде на разходка.

— Но индианците на Гран Чако и коне... и то такива седла!

— Защо не? Вече очаквам от стария какво ли не. Нали е известно, че по степента на цивилизация тобасите превъзхождат останалите червенокожи племена. Може би дължат много на този отшелник. Да разгледаме по-нататък! Я вижте, изглежда там в дъното има някакви стълби!

Пред нас нямаше вече друга врата, ала от най-отдалечения ъгъл нагоре водеха стъпала, дървени стъпала, поставени, както си му е редът, едно над друго. Изкачихме се по тях и стигнахме до врата, която бе само притворена. Когато я бутнахме, тя се отвори и се озовахме навън на открито.

Ще подчертая, че това бе не да речем капак на под, а съвсем нормална врата, тъй като над стълбите бе сковано нещо подобно на

малка дъсчена къщичка, почти като онези, които издигат над стълбите, водещи към корабните каюти.

И така, озовахме се на открито, но пред нас не се откри гледка към гората, към околностите на странната скала, защото наоколо се издигаше зид, висок около петнайсет лакти. Но не това бе, което ни слиса най-много. Учудването ни бе предизвикано от нещо съвсем друго, понеже... се намирахме в градина, в истинска грижливо създадена и обработвана градина със зеленчукови лехи, лехи с дини и пъпеши, както и лехи с какви ли не цветя. Покрай лехите бяха засадени цъфтящи розови храсти. Съвсем в дъното се издигаше дървена постройка, подобна на хамбар, а от двата ѝ края имаше по една беседка.

Минахме между лехите и се насочихме най-напред към хамбара. Там открихме търнокопи, белове и лопати и освен това куп други инструменти, които изобщо не можеха да се използват в градината. Ала Пена ги познаваше. Това бяха предмети от екипировката на събирачите на дървесна кора. После свърнахме към по-близкия ъгъл и влязохме в беседката. Там имаше една пейка. Пена седна на нея, склочи пръсти, погледна ме и попита:

— Можехте ли да си представите подобно нещо? Очаквахте ли го?

— Не, разбира се, че не!

— И аз също. Тук сред дивата Чако да има такива зеленчукови и цветни лехи, по-хубави от които не могат да се видят дори и в Буенос Айрес! Наистина е смайващо! Това е цяло чудо!

— Съществуването на подобно жилище не е чак толкова смайващо. По време на своите скитания старецът е открил скалата и я е използвал за целите си, изграждайки различни помещения. Но че е направил и такава градина, ето кое не мога да проумея. Несъмнено той е аскет, който, както изглежда, води суров живот, изпълнен с лишения. И ето на, изведнъж тези цветни лехи, тези беседки и виждате ли този изглед!

Вътре в беседката, отдясно и отляво на ъгъла, където се срещаха двата зида, се намираха два отвора, закрити от завеса зелени листа. Отдръпнах настрана плетеницата от пълзящи растения и се оказа, че можем да хвърлим поглед далеч над горските върхари.

— И тези «прозорци» ни доказват, че старият е разсъдлив човек — обади се Пена. — Понеже са покрити със зеленина, отворите

не се забелязват отдолу. Но как ли е успял да издигне толкова висок зид наоколо по самия край на скалата? Ето това не разбирам. Нали в Гран Чако няма никакви камъни!

— Но има глина за изпичане на тухли? Нали още на идване забелязахме, че почвата е глинеста.

— Хм-м! Значи е накарал индианците си да работят като тухлари и зидари!

— Най-вероятно. Но това е било доста отдавна, понеже и зидовете изцяло са покрити с мъх и лишеи, тъй че отвън вече нищо не си личи от основата, от самата скала. Я да отидем до другата беседка! Може би оттам ще успеем да видим другия бряг на лагуната.

Продължихме да крачим между лехите по пътеките, които вместо с пясък бяха посипани със смляна дървесна кора, заглушаваща шума от стъпките ни. Втората беседка беше толкова гъсто обрасла с едролистни пълзящи растения, че погледите ни не можеха да проникнат във вътрешността ѝ. Ето защо се изплаших, когато от нея се разнесе женски глас:

— Е, тио^[13], изпрати ли някого? Иска ми се да имам тази птица. Нали я улучих толкова добре.

Гласът беше нежен и звучеше ясно като сребърно звънче. Жената говореше на испански. Ние двамата се спряхме и се спогледахме.

— Мътните го взели! — прошепна Пена. — Някаква сеньора!

— Или даже сеньорита! — усмихнах се аз. — Внимавайте за сърцето си!

— Ами! Няма никаква опасност, понеже никоя не ме харесва. Значи тук има жена или девойка! Смайването ми няма край!

— Наистина е странно. Тя е племенница на стария, следователно същество, което не мога да си го представя на кой знае колко много години.

— Небеса! Ще влезем ли в самата беседка?

— Естествено! Жената вече ни е чула.

— По-добре нека се върнем! Нямаме вид на хора, които могат да се появят и да се поклонят пред една дама!

За малко да избухна в смях. Храбрият Пена се страхуваше от едно същество от женски пол. Той забеляза, че едва се сдържа да не се разсмея и добави:

— Представете си някоя млада и чиста сеньорита! Какво ще си помисли тя за нас, ако ѝ се изправим пред очите в този вид?

— Е, сигурно дамата няма да е чак толкова изнежена и тъй нататък!

— Мислите ли? Защо?

— Първо, защото се намира в Гран Чако. Второ, защото живее сред индианци и трето, защото не се бои от барутен дим.

— Откъде го знаете?

— Нали и вие чухте изстрела? Стреляла е по някаква граблива птица и я е улучила, както току-що каза.

— Да, така е. Е, една сеньора, която стреля, сигурно няма да ни се разсърди, че идвайки в Чако, не сме си взели фрак и бели ръкавици. И така, смело напред!

— Тио! — отново прозвуча откъм беседката. — Защо не ми отговаряш?

— Защото не е той — отвърнах аз и направих пет-шест крачки, които ме приближиха до входа на беседката.

Пена ме последва. Сега вече можех да хвърля поглед в малката симпатична и уютна къщичка, обвита от вейките на пълзящите растения. Там седеше една девойка, която веднага щом ме зърна, силно изплашена, скочи от мястото си и нададе рязък вик. Тъй като досега бях говорил аз, Пена сметна, че е време и той да каже нещо, и покланяйки се, с успокоителен тон попита:

— Изплашихте ли се, сеньорита? Не бойте се! Няма да ви сторим нищо лошо.

Метиската (а че беше такава, забелязах още от пръв поглед) се беше хванала с едната си ръка за подпорния дирек на входа, а с другата притискаше сърцето си. Видях, че трепереше — толкова силна бе уплахата ѝ.

Тя носеше обикновена дреха от басма, която почти стигаше до земята и приличаше всъщност на риза с дълги ръкави, стегната в кръста с коланче от някаква червена материя. Гъстата ѝ гарвановочерна коса бе сплотена в две дебели и дълги плитки, които тежко падаха по гърба ѝ. Лицето ѝ имаше кафеникав загар и красив овал и не притежаваше типичните за индианската раса изпъкнали скули. По отношение на красотата си тя нямаше защо да се срамува от която и да било бяла «портеня»^[14]. Лекото ѝ треперене навярно не бе

резултат от вродена страхливост. Тя живееше в дълбоко уединение сред червенокожи, където рядко се мяркаше някой бял. Тя смяташе, че е сама на това място и че е невъзможно то да бъде открито от чужди хора. Но изведнъж пред очите ѝ се появихме ние двамата, и то с такъв външен вид, който никак не будеше доверие. Разбира се, това би изплашило силно дори и най-безстрашния човек.

До мястото, където бе седяла, стоеше облежната на пейката празната ѝ пушка. Малката ѝ ръка бавно се плъзна надолу по дирека, а после с бързо движение тя грабна оръжието, насочи го към нас и докато в пребледнелите ѝ страни отново нахлу кръв, а черните ѝ очи засвяткаха, красивата девойка заплашително попита:

— Кой сте вие? Какво търсите тук?

— Моля ви, оставете пушката си настрана! — отвърнах аз. — Не идваме като неприятели.

— Разговаряхте ли вече с чичо? — попита тя.

— Естествено!

— Да, наистина, прави сте — каза тя и подпря пушката си на старото ѝ място. — Сигурно сте го видели и сте разговаряли с него, иначе не би било възможно да сте тук. Но той защо не дойде с вас?

— Като резултат от пристигането ни му се отвори бърза работа, но скоро ще ни последва.

— А защо не оставихте долу оръжията си?

— Защото не възнамеряваме веднага да се върнем долу, а да поостанем тук. Но понеже, както изглежда, видът им ви е неприятен, ей сега ще се освободим от тях.

— Неприятен ли? — попита тя и по лицето ѝ се плъзна горда усмивка. — Аха, навярно ме преценявате с мярката за вашите жени. Не само че не се боя от оръжията, ами ги обичам и умея да си служа с тях. Та нали без тях не можем да живеем. Но защо не седнете!

Ние подпряхме пушките си на зида и влязохме в беседката, където имаше място за шестима. Когато седнахме срещу нея, девойката ни погледна открито и след като очите ѝ ни изучаваха доста време, тя каза:

— Сигурно моят тито има голямо доверие към вас, за да ви разкрие цялата си тайна. Само един-единствен човек е имал досега правото да влезе в тази градина.

При тези думи лицето ѝ изведнъж помръкна, тъй че съвсем неволно ѝ зададох въпроса:

— И този единствен човек не е бил добър, нали?

— Откъде знаете? — сопна се тя.

— Предполагам.

— Не, вие го знаете!

— Съвсем не!

— Познавате го! Виждали сте го! Къде е той?

Очите ѝ искряха като очите на тигрица, която се кани да се нахвърли върху плячката си.

— Успокойте се, сеньорита! Наистина не го познавам!

— Защо заговорихте за него?

— Защото самата вие го споменахте.

— Но нали казахте, че не бил добър човек!

— По израза на лицето ви разбрах, че не го смятате за добър.

Тя ми хвърли учуден поглед и рече:

— Прочел сте го по израза на лицето ми? Е, добре, не сте се излъгал. Той е клетвопрестъпник и... аз го мразя!

Тя сви малките си юмручета и здраво стисна устни. Не бяхме разговаряли и две минути, а вече ми бе известна мъката, вселила се в младото ѝ сърце. Това бе възможно само при едно такова дете на природата.

И в тази беседка имаше два отвора в зида. Пред единия от тях завесата от пълзящи растения беше дръпната встрани така, че можеше да се вижда лагуната. Тя посочи натам и каза:

— Ей от тази посока би трябвало да се зададе, да мине ей там, по източния бряг. Всеки ден го чаках, ала той не дойде. Мразя го!

Тук девойката се лъжеше. Тя все още го обичаше. И ако сега го видеше да заобикаля лагуната, лицето ѝ сигурно нямаше да остане тъй гневно.

Ние двамата си замълчахме. В тъй нареченото отбрано общество би трябвало да избягваме възникването на големи паузи в разговора, ала тук можехме да се държим изцяло както ни повеляваше настроението. Девойката ми бе направила много странно впечатление. Имах чувството, че е разкрила пред мен цялото си сърце, душата си и все пак седеше срещу мен като някаква тайна, която човек не смее да

разгадае, защото едновременно го примамва и плаши. След известно време тя продължи, като разговаряше сама със себе си:

— Да, мразя го, защото е бял.

— Вие мразите белите, сеньорита? — попитах аз.

— Да. Всички те лъжат. До един са неверни и вероломни.

— Може би сте се запознала само с един или неколцина, които са оставили у вас такова впечатление, но на света има милиони бели. Нима мислите, че всички са като онзи един или като неколцината?

— Да, всички са такива! Опознах ги в Сан Антонио, където ме заведе тио, за да стана дама.

— И наистина сте станала дама, сеньорита!

Мислех си, че с тези думи ѝ правя комплимент, ала съвсем скоро разбрах заблудата си, защото в очите ѝ се появиха гневни светкавици и тя ми се сопна:

— Не, не съм станала и не искам да ставам! Исках да съм дама... заради него. Но той не дойде.

— Значи не ви харесва в Сан Антонио, така ли?

— Не. Но въпреки това пак бих останала, ако хората бяха добри към мен. Привидно те бяха приятелски настроени едни към други, ала зад гърба си говореха само лоши неща. Всички бяха непочтени, всички бяха зли. Ето защо избягах.

— Какво? Надявам се, че вашият тио ви е взел обратно!

— Не. Сама се върнах.

— Предприела сте сама това дълго пътуване, при което пътят води през такава пустош? Една дама...

— Не съм дама! — гневно ме прекъсна тя. — Не ме наричайте така! Исках да си тръгна, да се върна при моето племе. Не ми разрешиха. Тогава си припомних, че съм повелителка на тобасите, и че никой християнин не може да ми заповядва каквото и да било. След като всички заспаха, взех пушката на домакина, при когото ме беше оставил тио, както ножа му и едно седло. Тайно отведох настрани най-добрия му кон и го яхнах. Пет дни по-късно пристигнах при моите хора и никога вече няма да ги напусна!

По лицето на добрия Пена се бе изписал слисан израз. Имаше вид на онемял от смайване човек. Той не се и опита да го скрие, а зададе въпроса:

— Но, сеньорита, нима знаехте пътя?

— Да, бях минавала вече по него, когато тио ме заведе до града.

— И имайте смелостта да се опитате сама да се оправите! Пет дълги дни!

— Защо не?

— Че от какво живяхте?

— От лов.

— Значи можете да се осланяте на пушката си, така ли?

— Преди малко застрелях един сокол. Тио отиде да нареди да ми го донесат.

Старият не бе успял да изпрати своя слуга, понеже междувременно се бяхме появили. Бях любопитен да разбера в какви отношения са двамата и затова я попитах:

— Навярно тио се е грижил за вас още от ранното ви детство?

— Не, запознах се с него едва след като дойде при нас.

— Тогава не ви е истински роднина, а?

— Не е. Но се радва, когато го наричам тио. Той ме обича толкова много, че с радост бих го наричала и баща, ала не ми позволява.

— От колко време живее сред вас?

— От единайсет години. Бях на шест, когато се появи.

— А откъде дойде?

— От Европа.

— Знаете ли от каква народност е?

— Да.

— Как се казва неговият народ?

— Не бива да издавам. Забранил ми е.

— А знаете ли защо никой не трябва да знае откъде е дошъл?

— Не. Напуснал е своята страна, защото тамошните хора са искали да го убият.

— Вие се нарекохте владетелка на тобасите. Кой е техният вожд?

— Народът на тобасите се разделя на няколко племена, всяко от които си има вожд. Но аз съм владетелка над всички, а тио управлява вместо мен.

— Как е станало така, че тобасите нямат мъж владетел?

— Предишният им владетел беше мой дядо. Той е мъртъв. А последният владетел тръгна веднъж на път и повече не се върна.

— Защо?

— Ще ви обясня. Кралското семейство, което властва над тобасите, е също толкова старо, колкото и самият народ. Моят дядо беше неговият последен потомък. Той нямаше син, а само една дъщеря. Според законите на тобасите тя трябва да стане кралица, а онзи, когото обикне, да бъде владетелят. Всички младежи на народа ни, отличили се със сила, храброст или ум, се домогвали до благосклонността ѝ, ала тя не пожелава да вземе никой от тях, понеже обичала един бял, който бил дошъл при нас. Старейшините се събрали на съвещание и решили да го провъзгласят за свой владетел, защото той станал мъж на майка ми. След като се бях вече родила, белият отиде веднъж на лов и не се върна повече, но заедно с него изчезна и многото злато, което тобасите бяха донесли от планините и което представляваше съкровището на целия народ.

— Тогава навярно по време на лова му се е случило някакво нещастие!

— А нима той взема със себе си толкова много килограми злато, когато отива на лов?

— Наистина не. Но някой видял ли е, че ги е взел?

— Не.

— Тогава е възможно крадецът да е някой друг!

— Не. Ако златото беше откраднато от тобас, то по-късно хората сигурно щяха да забележат, че е станал по-богат. Моят баща е бил крадецът, понеже беше бял. Казах ти, че никой повече не е чул каквото и да било за него и това е истина. Никой не е чувал за него, ала един от нашите го е видял в големия град, наречен Монтевидео. Човекът, един от воините ни, пристигнал в града като водач на някакви хора и видял баща ми, своя избягал владетел, да се вози във великолепна карета.

— Някои хора много си приличат!

— Той е бил, понеже воинът хукнал подир колата, която скоро спряла пред красива къща. Когато баща ми слязъл от нея, воинът се приближил и го извикал по име. Баща ми го познал и го взел със себе си в къщата. Опитал се да му даде пари, за да го накара да мълчи. Воинът не ги приел. Той узнал, че баща ми си има нова жена и когато тръгнал да си върви, ножът му бил почервенял от кръв.

— А-а! И какво е направил?

— Каквото би направил всеки тобас.

— Господи! Убил е баща ви! Не ви ли побиват тръпки на ужас като си го спомняте?

— Не. Той беше предател. Получи си заслуженото.

Тя изрече тези думи с такова хладно безразличие, сякаш говореше за съвсем чужд човек. После продължи:

— Майка ми го е обичала много. След като заминал, тя се разболяла и умряла. Ето че сега аз съм кралица.

— А онзи, когото изберете за съпруг, ще стане повелител на народа ви, нали?

— Да, ала тобасите няма да имат повече крал.

— Значи не желаете да се омъжвате?

— Не. Човекът, когото обикнах, също замина и няма да се върне. Радвам се, че не станах негова жена. Тио каза, че съм още твърде млада за венчило. Ако беше станал мой съпруг този човек също щеше да ме изостави.

— Какъв беше той?

— Каскарилеро.

— Млад?

— Млад и красив, силен и смел. Всички девойки бяха влюбени в него, но той обичаше само мен. Ала само докато замина.

— Може би все пак ще се върне, а?

— Не. Измина двойно повече време, отколкото му беше определено.

— И той ли ви окраде?

— Да.

— Хм-м! Питам, защото, ако в това отношение се е показал като почтен човек, все още би имало надежда да ви е останал верен. Какво е задигнал?

— Пари, много пари на тио и на племето.

— Тогава и той е също такъв безсъвестен човек като баща ви. Колко време прекара сред вас?

— Няколко години. Тио го намери ранен в гората и го докара при лагуната, за да го лекува. Обикна го и му позволи да остане при нас. Вземеше го със себе си винаги когато отиваше да търси злато или да събира каскариля. После ние двамата се влюбихме и старейшините се събраха на съвещание както на времето, когато е трябвало да решават съдбата на майка ми. Имаха намерение да кажат своето «не» и да ме

принудят да дам ръката си на някой воин от моя народ, ала тио също беше обикнал белия и се застъпи за него и за мен. Тогава те дадоха съгласието си. Малко по-късно дойде годишното време, когато откарваме каскарилята до реката. След като стигнали до брега, нашите хора построили сал и натоварили на него каскарилята. Екипажът се качил на сала. Белият бил техен предводител, понеже той трябвало да откара каскарилята до Санта Фе, там да я продаде, а после да се върне с пари. Нашите гребци си дойдоха сами, след като го придружили до кораба, където прехвърлили каскарилята. Но той избяга.

— Ако нещата стоят така, вие не можете да твърдите, че белият е крадец. Не е изключено да е бил възпрепятстван да удържи на думата си.

— Много се надявах и вярвах, че е така, ала вече изгубих всяка надежда. Тио изпрати наш човек до Санта Фе и научи, че каскарилята е продадена, а парите за нея — изплатени. Това не е ли доказателство, че предателят ги е откраднал?

— Не е. В онези области бушува война, а пътят дотук води през териториите на враждебно настроени индианци. Кой знае къде ли се намира белият, къде ли е останал! Кой знае дали все още е жив!

Тя погледна през отвора навън към лагуната. Суровият упорит израз, изписал се пред последните пет минути върху лицето ѝ, започна да се разведрява и да омеква все повече и повече и значително по-благо тя попита:

— Сеньор, мислите ли, че все още нямам основание за подобни съмнения?

— Така смятам. Дори и никога да не се върне, вие пак нямате право да го наричате лъжец, клетвопрестъпник и крадец. Ще имате такова право едва след като можете да докажете, че е още жив и неправомерно си е присвоил чуждите пари.

— Благодаря ви, сеньор! Прав сте! Сърцето ми бе закоравяло. Няма да го мразя. Може би все пак някой ден ще се върне. Но не казахте ли, че тио също ще дойде в градината? Каква работа има? Вие сте негови гости и аз трябва да ви дам нещичко да хапнете и пийнете.

Взех нейната пушка в ръка, като че ли исках да я разгледам. Оръжието още не беше заредено. Това ме успокои, защото като нищо можехме да очакваме от тази девойка поне да се опита да стреля по нас.

— Той все още не може да дойде — отвърнах аз, като оставих нейната пушка обратно на мястото ѝ.

— Защо?

— Извърши голяма грешка, която го възпрепятства така бързо да се появи пред вас.

— Каква грешка?

— Ще научите и се надявам, че ще бъдете по-разумна от него. Вашите воители са тръгнали на поход срещу чиригуаносите и селото ви е беззащитно срещу евентуални врагове, нали?

— Не, десетина воители останаха. Всички други отидоха.

— Много са малко. Ами ако на някои от враговете ви му хрумне да ви нападне?

— Ще ги прогоним.

— Само с една шепа мъже?

— Даже и те не са ни необходими.

— Тъй! Ами кой ще се бие тогава?

— Ние, девойките.

— Аха! Нима девойките на това племе са толкова войнствени?

— Никога не са били такива, а и досега все още с никого не сме се сражавали сериозно. Ала откакто знам, че моят народ няма да има крал, а само мен за кралица, аз събрах девойките и измежду всички избрах най-яките, най-сръчните и най-храбрите за лична охрана. Ти стана техен учител и мисля, че ще се бием също тъй смело, както и мъжете.

— И срещу мбоковите ли?

— Тъкмо срещу тях ще се бием най-добре! Нека само дойдат! Те раниха човека, когото обичам!

— Тогава всъщност им дължите благодарност, а не отмъщение, защото по този начин сте се запознала с вашия любим. Но аз не заговорих случайно за тях. Те наистина са тръгнали да нападнат Лагуна де Карапа.

— Какво? Истина ли е? Откъде знаете?

— Лагерувахме наблизо и чухме разговора им.

Бавно и спокойно девойката се изправи от мястото си, облегна се на зида, скръсти ръце на гърди и каза:

— Всичко трябва да ми разкажете съвсем точно, дума по дума! Трябва да знам абсолютно всичко, за да мога после да наредя какво да

бъде предприето!

Някоя друга жена щеше да скочи от пейката изплашено или възбудено и навярно щеше да се завайка и да захленчи. Но тази девойка се държеше съвсем иначе. Веднага щом научи, че опасност грози селото, тя изведнъж стана толкова хладнокръвна и разсъдлива, сякаш бе възрастен воин, който знае, че победата зависи от неговите разпореждания.

Осведомих я за всичко от игла до конец като стигнах чак до момента, когато отвън на клона на дървото бях дръпнал шнура на звънчето. До този миг тя не ме прекъсна с нито една дума, ала тъкмо сега изплашено възкликна:

— Значи дръзнахте да дойдете тук, наистина дръзнахте?

— Да.

— И никога не сте виждали тио, никога не сте разговаряли с него?

— За пръв път го видях и говорих с него преди малко.

— Сеньор, тогава се учудвам, че ви виждам пред себе си! Ако сам не ми бяхте разказал всичко, бих се заклела, че сте мъртъв. С това, че сте проникнали тук и сте узнали тайната му, вие сте проиграли живота си.

— Наистина ли е толкова строг и не прави никакви изключения?

— Да. Повтарям ви, цяло чудо е, че ви виждам пред себе си живи и здрави.

— Е, ако зависеше от него, то ние наистина нямаше да сме вече живи.

— Кой ви пусна да влезете?

Разказах й случилото се.

Тя стоеше със скръстени на гърдите ръце и с напълно безизразно лице внимателно ме слушаше, без да каже нито дума. Само когато й съобщих, че сме вързали тримата, тя ме прекъсна с въпроса:

— Но не са мъртви, нали?

— Не, живи са.

— Тогава продължавайте!

Тя ме изслуша до края, без да прояви никакво вълнение. Единствено в очите й често проблясваха искри, които доказваха, че вътрешно тя съвсем не беше толкова спокойна, както изглеждаше. След като свърших, тя отпусна ръце, сложи дясната си длан върху рамото ми и каза:

— Сеньор, струва ми се имам правото да твърдя, че сте опасен човек, опасен за неприятелите си. Но вие дойдохте при нас като приятел и сигурно ще останете приятел!

— Намеренията ми наистина са такива, ала поставям условието да не бъда повече обиждан.

— Отсега нататък няма да чуете нито една обидна дума.

— Ами ако тио реши да предприеме нови враждебни действия срещу нас?

— Ще поговоря с него и той ще трябва да се вслуша не само в моя глас, но и в гласа на разума.

— Тогава да отидем заедно.

— Да... или по-добре останете тук! Искам да отида сама да го освободя. Той е горд човек и ще е по-разумно в първия момент неговите победители да не се изправят пред очите му.

— А не искате ли от нас твърде много, сеньорита? Все още не познаваме всички тайни на това убежище. Останем ли тук, вие можете да ни подготвите какви ли не неприятни изненади, за които нямаме и представа.

— Няма. Давам ви честната си дума, че тук сте в пълна безопасност, че няма да ви се случи нищо лошо, и че сте под моя закрила. Това стига ли ви? Ще ми се доверите ли?

— Да, вървете!

Тя тръгна, без да вземе пушката си. Пена я изпрати с поглед, докато изчезна в малката дървена къщичка над стълбите, и после каза.

— Момиче и половина! Не съм срещал такава индианка. Какво мислите ще стане сега?

— Тя ще се върне заедно със стария и ми се струва, че той ще ни помоли за извинение.

— Хм-м! Не се одързостявам да стигна чак дотам в надеждите си. Сигурно ще е доста зъл!

— Ще е само смутен. Не е много приятно да те надвият и пленят, след като си се държал толкова властнически.

— Девойката е далеч по-разбрана от стария. Как само стоеше пред нас тъй спокойно и гордо! Личи си, че е кралица на тобасите! — каза Пена.

— Значи тук можахте да научите, че жени, които имат навик често да държат ръцете си скръстени на гърдите, са с енергичен характер и

силна воля.

Измина почти половин час, преди индианката да се върне. Тя не беше сама — следваше я старият Десиерто. Изразът на лицето му бе доста особен. В него се четеше и срам, и яд, а и мъничко разкаяние.

— Ето, водя го! — рече девойката. — Каза ми, че ще ви прости.

Успях да прикрия усмивката си, която се канеше да се появи по устните ми. Защо поне привидно да не признаех пред клетия човечец, че с него се е случила неправда, а не с нас? Той направи лек поклон и заговори:

— Уника ми обясни как всъщност стоят нещата. Не можех да зная. Ако ми бяхте разказали всичко по-подробно, щях да се държа съвсем иначе.

Е, ние му бяхме казали съвсем същото, каквото казахме и на нея — ни дума повече, ни дума по-малко, но той не намери друго извинение и аз го улесних като му отговорих следното:

— Ние нахлухме при вас без позволения ви. Това сигурно ви е разгневило и ето защо, макар и със закъснение, ви молим за извинение!

— Имате го, сеньори. А сега най-важното е да ми дадете доказателство, че всичко каквото ми съобщихте е чиста истина. Как ще ме убедите?

— Е, сеньор, какво да ви отговоря на въпроса? Ако не желаете да повярвате на думите ни, ще трябва просто да изчакате събитията. Ние ви предупредихме и така изпълнихме задачата си. Повярвате ли ни — добре! Не ни ли повярвате — е, тогава можете да чакате докато мбоковите дойдат и ви нападнат!

— Надявам се да предотвратят нападението им.

— Задръжете ни тук и ако се окаже, че не сме ви казали истината, тогава просто ни застреляйте!

При тези думи по устните му се появи лека усмивка и той отговори:

— Как ли пък не, тъкмо вие сте хората, които можеш да застреляш, без да се изложиш на явната опасност първо самият ти да получиш куршум! Сеньор, не бях виждал досега толкова дръзки хора като вас двамата! Никога не бих предположил, че е възможно да ми се случи нещо подобно! И то в собственото ми жилище в присъствието на двама индианци, силни като мечки! А при това да не забравяме, че

бе необходимо само едно леко духване в цевите и с вас беше свършено! Тежко и горко на онзи, който е ваш враг!

— Значи тежко и горко на мбоковите!

— Наистина ли гледате на тях като на ваши противници? Какво са ви направили?

— Нищо.

— Е, тогава не можете да говорите за истинска вражда.

— Всъщност не, но веднъж минах вече на ваша страна и следователно вашите врагове стават и мои врагове.

— Тогава при определени обстоятелства помощта ви не би се изчерпила само с предупреждението ви, така ли?

— Да, готови сме да направим за вас и нещо повече.

— Но какъв интерес можете да имате?

Както показваха въпросите му, старият все още беше недоверчив към нас. Отговорих му:

— Интересът на всеки човек с чувство за дълг се крие в изпитваната от него необходимост да предотвратява злите дела и да помага на изпадналите в беда хора.

— Но правото може да е и на страната на мбоковите! Вие не познавате нито тях, нито нас.

— Подслушахме ги и разбрахме, че става дума за грабителски поход. Канят се да ви нападнат и ограбят. Предполагат, че притежавате големи богатства и искат да ви ги вземат. Тогава едва ли може да има някакво съмнение, на чия страна е правото.

— Хм-м! Ако действително сте искрен, с удоволствие приемам обяснението ви! За вас сигурно ще е разбираемо голямото ми желание да си изясня кои са двамата мъже, от чиято дискретност зависи запазването на моята тайна.

— Ще научите всичко — обади се моят спътник. — Аз се казвам Пена и съм от Порто Алегре. По професия съм каскарилеро.

Когато старият чу името на бразилското пристанище, лицето му се разведри. Един човек, чиито роден град е толкова далеч от това място, не можеше да му навреди толкова, колкото някой от по-близките области. Ала когато разбра с какво се занимава Пена, лицето му отново помръкна. Пред него бе застанал конкурент, а на конкурентите човек никога не можеше да има доверие.

— Каскарилеро! — възкликна той. — И в кои райони работите? — попита го той.

— Навсякъде!

— Смятате ли, че Гран Чако е богата на дървета с ценна кора?

— Естествено! — отвърна Пена, който изглежда тайно изпитваше голямо удоволствие да създава такива тревоги на стария.

— Значи се каните да останете тук?

— Не е изключено. Зависи от това, дали ще намеря добри другари.

— Предупреждавам ви! Индианците от Гран Чако не търпят наблизко никакви бели.

— Ами! Индианци има навсякъде. Където и да съм ходил, все съм ги срещал, но не съм ги питал дали мога да остана, или не. Гледам си работата, без да ме е грижа за волята на червенокожите. Ако обеля кората на няколко дървета нейде в близката околност, няма защо чак толкоз да се тревожите, понеже няма да понесете кой знае каква загуба.

— Ами ако те все пак се възпротивят?

— Е, тогава нали имам хубава пушка и остър нож, с които винаги съм успявал да се оправя. Не вярвам, че имам основание да се боя от индианците на Гран Чако повече, отколкото от червенокожите, живеещи където и да било другаде.

— Не се заблуждавайте! Тук е родината на отровните стрели, срещу които вашата пушка и вашият нож нищо няма да ви помогнат!

— В Бразилия също ги има, но до ден-днешен не ме е улучила нито една отровна стрела. Впрочем, нали вече ви показахме и доказахме колко малко се страхуваме от тях!

Старият разбра, че неговите думи и възражения нямат никакъв успех при Пена и затова се обърна към мен с въпроса:

— И вие ли сте каскарилеро?

— Не. Ако нямате нищо против, можете да ме наречете *viajador*^[15]. После му казах името си.

— Какво, немец ли сте? Тогава съм спокоен. Едва ли тук някой човек ще изпрати сънародника си на гибел.

— Сънародник ли? — попитах го изненадан.

— Точно така! Аз също съм немец!

— Какво? — възкликна Пена. — Ел вйехо Десиерто наш сънародник! Кой можеше да предположи! Старият го погледна учудено и попита:

— И вие ли сте мой сънародник? Но не може да бъде! Та нали се казвате Пена!

— Я преведете думата «пена» на немски!

До този момент си бяхме служили с испански, но ето че старият отговори на немски:

— Пена може да се преведе с болка, мъка, грижа, тревога... [\[16\]](#)

— Чакайте! — прекъсна го Пена. — Това е то. Тъй се казвам. Кумер ми е името.

— Значи живеете в Порто Алегре, обаче сте дошъл отвъд океана, така ли?

— Да, и съм от Бреслау.

— Ами вие? — попита ме той.

— Аз съм саксонец.

— Слава Богу, понеже в такъв случай не можете да...

Той млъкна изплашено. През последните две-три минути старият съвсем се беше променил. Гласът му звучеше по-бодро и по-ясно. Движенията му бяха станали по-живи, някак по-младежки, а на лицето му се бе изписал почти щастлив израз. Наистина бе много странно, че трима немци се срещат не къде да е, а в Гран Чако, и то на това тайнствено място. Увлечен от радостта си, Десиерто бе допуснал от устата му да излязат последните думи и нямаше вече как да ги върне. Вярно, че той прояви достатъчно самообладание да преглътне втората половина на изречението, която би изяснила всичко, ала вече изпуснатите думи, както и начинът, по който ги изрече и млъкна, съвсем лесно можеха да ни наведат на твърде неприятни за него предположения.

И откровено казано, веднага щом ги чух, ми мина мисълта, че старият се зарадва, като разбра, че родните ни места не се намират близо до неговото. Когато свързах всичко това и с черепите, украсяващи стаята му, вече нямаше как да отхвърля и подозрението, че в миналото на стария Десиерто съществува някакво много тъмно петно, откъдето произтичаше и неговото желание годините от предишния му живот да останат в сянка. Тези мои мисли и заключения

не ми дойдоха постепенно и бавно, а ми хрумнаха изведнъж, така че веднага щом старият млъкна, можах да му отговоря:

— Да, слава Богу, че сме сънародници, понеже между нас няма да цари повече недоверие и доколкото ни позволяват силите, взаимно ще си помагаме!

Изрекох всичко това толкова бързо, след като той сам се прекъсна, за да го накарам да си помисли, че изобщо не сме обърнали внимание на думите му. Ала Пена не беше толкова деликатен и тактичен човек. Той го попита:

— А ще може ли и ние на свой ред на научим откъде сте?

— Ес... тес... твено — провлече старият, видимо изпаднал в затруднение. — Аз съм... аз съм от...

Десиерто млъкна. Но после, сякаш взел някакво решение, той събра сили, измери ни няколко секунди с изпитателен поглед и продължи:

— Не, няма да ви лъжа. Аз съм немец, бях немец с цялото си сърце и душа, но точно там се криеше и нещастieto ми. Навремето бях датчанин. Днес родното ми място е в пределите на немския райх. Сега това не би могло да се случи, което... но за тези неща по-късно. Известна ли ви е историята на Шлезвиг-Холщайн?

Кимнахме утвърдително.

— Ами докато сте я чели или пък сте разговаряли за нея, не сте ли се натъквали на името Винтер, Алфред Винтер?

Напрегнах паметта си, но трябваше да отговоря отрицателно. Пена също.

— Този Винтер съм аз. Може би ще чуete историята ми. В момента нямаме толкова време, а и се налага да се опознаем. Най-важното е да поговорим за мбоковите. Но преди това... Уника, нали чу кои са тези господа, няма ли да ги поздравиш?

Той се обърна към нея на немски и за мое голямо удивление, като ни подаде ръка, говорейки доста плавно, девойката ни каза на същия език:

— Доставяте ни голяма радост и сте ни добре дошли!

— Мътните го взели! — възкликна Пена. — И вие ли говорите немски, госпожице Уника? Накрая може да научим, че изобщо не сте никаква индианка, а сте родена в Мюнхен или Висбаден!

— Не, не е така — каза старият. — Но тъй както обичам моята Германия и нейния език, нямаше да мога да издържа толкова дълги години в тази пустош, без да чувам звуците на родния немски. Ето защо накарах Уника да стане моя ученичка, а тя бързо напредна и вече може свободно да се изразява на чуждия за нея език. По-късно тя си намери друг учител, който...

Старият Десиерто млъкна.

— Продължавай, чичо! — подкани го Уника.

— Ще ти причиня болка!

— Няма. А и господата вече знаят някои неща за него.

— Значи не си могла да го запазиш за себе си!

— Казах им, че мразя белите.

— Да, де да ги беше мразила всичките без никакво изключение! Вие, господа, не сте първите немци, които са ме посещавали. По време на моите скитания се натъкнах в гората на един ранен човек и го доведох тук. Той остана при мен и успя да спечели пълното ни доверие, а после страшно ни измами. Най-много ме заболя от това, че бе немец.

— Как се казва този млад човек? — попитах аз.

— Обещахме си да не споменаваме повече името му.

— Но родното му място можете да назовете, нали?

— Да. От Грац е.

— Значи немец, роден в Австрия! Ще ми се да ви помоля да не осъждате така сурово този млад човек, без да сте го изслушали. Кога трябваше да се върне?

— Още преди цели шест месеца!

— При тукашните условия и тъй създадените обстоятелства не е кой знае колко дълъг срок. Ако бяха изминали години, щях да приема и да разбера вашето озлобление или, по-добре казано, вашето разочарование и изгубването на всяка надежда. Но шест месеца! От Буенос Айрес дотук има дълъг път, който води през области, чието население се бунтува или е силно раздразнено. Всеки е срещу всеки. При това изобщо не слагам в сметката индианците, през чиито територии трябва да мине младият човек от Грац. Какви и колко придружители има с него?

— На връщане ли? Никакви, освен ако случайно не си е намерил спътници.

— Значи е бил сам? И го осъждате така сурово? По време на моето сравнително кратко пътуване през страната видях и преживях толкова много, че някой друг с по-малко щастие би могъл поне десет пъти да загине или двайсет пъти да попадне между воденичните камъни на вашата социална и политическа мелница и тежко ранен да изчезне за дълго време. И вие се отричате от този млад човек, без да имате каквито и да било доказателства за неговото безчестие или вероломство?

Уника ми хвърли изпълнен с благодарност поглед. Старият бе смутен, но направи опит да се извини като каза:

— В резултат на моето издирване научих, че той е прибрал парите в Буенос Айрес.

— Вярвам ви, но нима знаете със сигурност, че не е искал да ви ги донесе и е избягал с тях?

— Не, не го знам, но така си мисля или по-скоро... така си мислех.

— Тогава поне засега забравете тези мисли и не прибързвайте с присъдата си. Изчакайте, докато получите необорими доказателства. Познавам подобни случаи, когато един или друг човек е бил морално унищожаван от хората, заради негови привидни прегрешение, а после се е оказвало, че е съвсем чист... може би по-чист от самите тях. Аз гледам дори на съгрешилия, на ниско падналия като на човек, който отново може да се изправи, който рано или късно пак ще стъпи на крака и смятам за свой дълг да му подам ръка като не забравям думите на Спасителя, че само праведният може да хвърли пръв камък върху грешника.

Уника ми стисна ръката и каза:

— Благодаря ви, господине! Избавяте ме от голяма мъка.

Старият Десиерто гледа известно време в земята, а след това, повтаряйки моите думи, каза:

— А после се е оказвало, че той е съвсем чист... може би по-чист от самите тях? Прав сте. Все още няма да го осъждам, понеже и самият аз имам основание да се боя от един къде-къде по-суров съд. Пак ще започна да се надявам, че той все някога ще се върне. А сега да оставим тази тема и да се заемем с най-важната за днес работа — нападението на мбоковите. За да ни върви като по вода, ще ви донеса

нещо освежително и подкрепително, каквото едва ли сте очаквали да намерите тук, в Гран Чако. Но седнете най-после де!

Последните му думи бяха съвсем на място, защото откакто се беше появил, ние разговаряхме прави. Изглежда Уника знаеше какво се канеше да пи донесе, след като старият се отдалечи, тя влезе в друга беседка и оттам взе една малка масичка, която постави пред нас. Скоро старият Десиерто се върна и донесе... няколко бутилки вино и пълна кутия с пури.

— Да, навярно се чудите! — каза той, когато забеляза погледите ни. — Вино и пури в Гран Чако! Виното, естествено, е купено и с мулета докарано тук, но пурите са собствено производство от наш тютюн.

— Вие отглеждате тютюн? — попита Пена.

— Да, и то чудесен тютюн! Ако останете тук малко по-дълго, което силно желая и се надявам да стане, ще видите на какво съм научил моите индианци. Червенокожият съвсем не е онзи мързеливец, за който го смятат. Поставете го само под правилно ръководство, покажете му, че уважавате човешките му права, и скоро ще разберете, че е способен и на образование, и на възпитание. Но опитате ли се да му наложите тъй нареченото щастие с ножове и пушки, той става упорит и вироглав, а затова нямаме право да му се сърдим. Моите тобаси си пушат пурите като най-изискани джентълмени, и то такъв сорт, за който не един и двама познавачи биха им завидели. Обаче най-важното е, че те сами отглеждат тютюна и сами си правят пурите. Заповядайте, вземете си една и я запалете!

Той беше напълнил четири чаши и в този момент ни поднесе кутията с пури.

— Наистина съм чувал вече, че тобасите се отличават от другите индиански племена с редица предимства — обадох се аз.

— Какво значи това «отличават се»? Те просто са имали точно такъв учител, от какъвто се нуждаят червенокожите. Изпратете и при другите племена такива хора и скоро те също ще отбележат голям напредък. Сега се заловихме дори да садим лозя, а картофи, много зеленчуци, както и подправки, отглеждаме на няколко острова в лагуната, които оттук не можете да видите. Определихме ги за тази цел, понеже разположението им гарантира голяма сигурност срещу нападения и опустошения. Имаме предостатъчно песъчлива почва,

която, както е известно, ражда най-хубавия тютюн за пури. Лесно научих моите червенокожи да изработват пълнежа на пурите и да увиват покривния им лист и няма защо да се учудвате, че съм в състояние да ви предложа такива пури, от които нямам причина да се срамувам даже и пред специалисти. А сега разкажете ми най-подробно за срещата си с мбоковите!

Дума по дума Пена го запозна с подслушалия разговор. Наострил слух, Десиерто не го прекъсна през цялото време, а накрая каза:

— Значи тъй наречения Зет е бил тук на разузнаване! Трябва да е постъпил много умно и хитро, понеже сме винаги нащрек. Всичко това доказва, че той е извънредно опасен човек и ще гледам да го обезвредя.

— Имате ли някаква представа кой е той? — попитах аз.

— Не. А вие?

— Имам. Навярно познавате един прочут водач през Андите, когото обикновено наричат Ел сендадор?

— Всеки е чувал за него, но не съм го виждал. Той е негодник, на когото изобщо не би ми се искало да се доверя.

— Имате ли причини и конкретен повод за подобно мнение?

— Причините са не една и две! Но най-важната от тях е, че за индианците той е цял Сатана. Насъсква ги едни срещу други, за да лови риба в мътна вода. Насъсква ги и срещу белите. Особено мбоковите са негови близки съюзници и предполагам, че истинското му свърталище е при тях. Оттам той предприема набезите си в четирите посоки на света. Лека-полека са ми направили впечатление много неща, които ме навеждат на това предположение. И сред другите племена сендадорът има свои привърженици, с които прави какви ли не удари, ала мбоковите са тъй да се каже неговата лична гвардия. Защо ме питате за него? Познавате ли го?

— За съжаление! Това е една дълга и ужасна история. Ще ви разкажа някои неща, а по-късно ще научите всичко. Сега преди всичко трябва да вземем nějakво решение относно мбоковите. Ще ви кажа само, че смятам Йерно за зет на сендадора.

— По дяволите! Как ми се иска да сте прав!

— Защо?

— Защото в такъв случай ще направя отличен улов. Падне ли ми зетят на сендадора в ръцете, ще го принудя да ми издаде къде се намира в момента неговият тъст.

— Едва ли ще ви каже нещо!

— Охо! Ще го принудя! Ако ще се наложи, ще го подложа на всевъзможни мъчения! После ще мога да обезвредя сендадора. Ще го измъкна под носа на мбоковите!

— Това ще е едно начинание, към което незабавно бих се присъединил. Предполагам, че за сегашното си положение трябва да «благодарим» на един отряд на мбоковите.

— За какво положение става дума?

— Както вече споменах, ще ви разкажа по-късно. Йерно непременно трябва да ни падне в ръцете. Каквото можем да помогнем ние двамата с Пена, сигурно ще го направим.

— Това ме радва, понеже разполагам само с трийсет души, които са, тъй да се каже, моята лична охрана и когато предприемем някой поход, никога не тръгват с другите воители. Снабдил съм ги с добри пушки и единствената им задача е да охраняват селото и моето жилище. Те са най-яките и най-благонадеждните хора на това племе.

— Трийсет? Хм-м! Може и да свършат работа, защото мбоковите са само петдесет и осем, без да броим Зетя.

— Мислите, че ще са достатъчни? Но нали на един от нашите се падат по двама врагове.

— Въпреки всичко оставам на мнението, че няма от какво да се опасяваме — отвърнах аз. — Нападащият винаги се намира в по-изгодно положение, защото има възможност да избере времето, мястото и начина на нападението, а така може и най-добре да използва всички съществуващи шансове.

— Значи ми давате право! Нападащите в случая са мбоковите и следователно според вашите собствени думи те са в по-изгодно положение.

— Разберете ме добре, те искат да са нападащите, ала ние ще обърнем листа и сами ще ги нападнем.

— А-а, значи това имате предвид!

— Естествено! Или имате намерение да чакате докато ви връхлетят?

— Защо не? Нали вече знам как стоят нещата. Ще мога да посрещна мбоковите както му се полага.

— Ще се съглася с вас, ако сте в състояние да изберете подходящо за целта място. Не познавам вашето селище, но сигурно ще ми

позволите да го разгледам. Голямо ли е?

— Да, голямо е и къщите му са пръснати надалеч.

— Е, ами как тогава ще заемете с вашите трийсет души такъв огромен терен? Откъде ще знаете точно на кое място ще се появи неприятелят?

— Мястото го знам много добре. Мога да накарам всеки неприятел да проведе нападението си точно там и никъде другаде.

— И как?

— Естествено съм се погрижил за сигурността на моите хора според силите си, а теренът се оказа изключително благоприятен за целта ми. От двете си страни селото е обградено от доста дълбоки падини. Свързах ги с лагуната с помощта на канал, който мога според желанието си да отварям и затварям. Другите страни подсигурих чрез широк изкуствено изкопан ров. Отворя ли канала, само след няколко часа селото ще бъде заобиколено от широк воден пояс.

— Тъй! Ами мястото, за което споменахте?

— Това е една тясна дига, която остава да стърчи над водата. Именно по нея трябва да дойде неприятелят.

— А не помислихте ли, че е много вероятно мбоковите да преплуват пълния с вода ров?

— Помислил съм.

— Е, ами тогава въпреки водата и дигата те имат свободен избор да проведат нападението си от която страна поискат.

— Това е ваше мнение. Ала забравяте крокодилите.

— Ще има ли такива животни в рововете?

— Поне мбоковите ще го предположат. Лагуната гъмжи от тези зверове, които именно по споменатата причина не унищожих. Очаквам някои от тях да попаднат в рововете, а вие можете да сте сигурен, че никой индианец няма да се опита да ги преплува, ако не е убеден, че там не се намират крокодили.

— А не могат ли мбоковите да сложат ръка на някоя от вашите лодки?

— Не. Естествено ще се погрижим да е невъзможно.

— А нима не могат на бърза ръка да направят сал? Гората им предлага колкото щеш материал.

— Хм-м! Наистина не помислих за това.

— Така ли? Тогава точно там е слабото място във вашия план. Но дори и да допуснем, че всичко се развие според желанието ви, че неприятелят мине по дигата и вие го сразите с куршумите си, то аз първо, ще съм решително против подобна касапница на хора, които са били само подведени, и второ, струва ми се, че нашата цел е да заловим Зетя. Застреляте ли го, сам ще се лишите от изгодата, която очаквате да ви донесе пленяването му.

— Това е вярно. Прав сте!

— Имам и още едно съмнение, на което особено трябва да обърнете внимание. Йерно е идвал тук на разузнаване. Онова, което е заварил, го е задоволило. Върнал се е, за да вземе хората си, и ето че днес ще пристигне с тях и ще завари селото... обградено с широки ровове, пълни с вода. Какво ли ще си помисли?

Старият не отговори, а се почеса с ръка зад ухото. Продължих:

— Той веднага ще стигне до убеждението, че по някакъв начин плановите му са разкрити. Тъй като не разполага със стотици воители, ще се откаже от намерението си, ще се оттегли и вие ще останете с празни ръце.

— И това е вярно! — повтори Десиерто. — Значи трябва да подхвана работата, ако искам да спипам Зетя. Но как?

— Тъй както я замислям аз. Ще го пресрещнем, ще го изненадаме и ще го нападнем на мястото, където ще изчаква настъпването на нощта.

— И къде ще е това?

Пена му даде онова описание на мястото, което беше подслушал от самия Йерно.

— Знам го, знам го — рече старият. — Там има дълбока падина, където се събира достатъчно влага, за да растат няколко високи дървета и доста гъсти храсталаци. Значи там се канят да лагеруват! Да, тогава ще ги нападнем на това място!

— Но всичко трябва да стане извънредно предпазливо, за да не успеят да видят или да чуят приближаването ни. А понеже са двама многочислени, ще се наложи още в първия миг на нападението ни да повалим на земята половината от тях, а после да се бием човек срещу човек.

— Драги приятелю, това е много неприятно! Пак се връщам на предишното си твърдение, че те ни превъзхождат. Застанем ли гърди

срещу гърди, тогава отровните стрели и отровните ножове ще встъпят в правото си и дори и да ги победим, загубите ни ще са значителни. По-добре ще е да обградим храсталаците и да ги застреляме един подир друг.

— Трийсет души да обградят петдесет и осем?

— Ще вземем с нас и девойките, които умеят превъзходно да си служат с лъкове и стрели.

— Девойки срещу мъже! Звучи развеселяващо! И как ще стане тази работа? Ще стреляме наслука по храсталаците ли? Така само ще изгърмим сто кила барут и куршуми без какъвто и да било резултат!

— Добре! Тогава ще ги държим обсадени, докато се развидели. После ще можем точно да се целим.

— Но и те ще могат! Те ще са скрити зад храстите, а ние ще сме на открито, тъй че ще имат чудесната възможност да ни изтрепят като пилци.

Старият стана от мястото си, излезе от беседката, взе да се разхожда навън насам-натам и след малко в комичен гняв извика:

— По дяволите възраженията ви, господине! Та вие направихте на пух и прах цялото ми бойно изкуство, с което толкова се гордеех!

— Ами тогава нека си остане на пух и прах! Вашите защитни планове се градят на едно схващане, което не винаги, или поне в този случай, не е вярно. Ако се смятате за специалист по военно изкуство, ще трябва преди всичко да се съобразявате с конкретните условия.

— Мислех си, че съм го направил.

— Обаче не обърнахте внимание на обстоятелството, че искаме на всяка цена да заловим жив Зетя. Следователно само по тази причина не бива да се впускаме в престрелки, а да не говорим за опасността за нас от сражение, водено по такъв начин.

— Значи сте за ръкопашния бой?

— Да, защото така ще можем да пленим този човек. Предлагам аз да се заема с него и тогава ще можете да сте сигурен, че ще го спипам. Още в първите мигове ще го поваля на земята, както постъпих и с вас.

— Ама какъв удар беше само, господине! Повече от половин час лежах в безсъзнание! Но дори и да съм убеден, че мигновено ще го обезвредите и плените, то остават неговите мбокови, които сигурно ще се защитават. Двама от тях срещу един от нас! Опасно е! Ръкопашният

бой не ми харесва, както на вас не ви допада предложението ми да водим престрелка от разстояние.

— Всичко зависи от позицията, която ще изберем. Не е необходимо да се излагаме на опасност. Имам предвид такава схватка, само да посрещаме противниците си един по един, а след това и да ги обезвреждаме.

— Такъв случай е невъзможен.

— Но ние можем да го направим възможен. В момента не съм в състояние да кажа по какъв начин, понеже не познавам терена. Покажете ли ми селото и околностите му, тогава може би ще ми хрумне някаква подходяща идея.

— С удоволствие ще го направя, ала много се съмнявам, че изведнъж ще ви осени подобна блестяща мисъл. Но наистина страшно ще се радвам, ако враговете ни влязат в ръцете един по един, тъй че единствената ни работа да е да ги посрещаме с добре дошли.

— А може би е възможно да стане.

— Никога! Може да сте преживял какво ли не, обаче не познавате тази страна и условията на живот в нея.

— Много сте прав, ала ако сега пожелаете да ме разведете наоколо, ще се запозная с нея.

— Щом искате, можем и веднага да тръгнем. Докато се разхождаме, Уника ще сложи на масата нещо за хапване, за което досега все не ни оставаше време. Сигурно сте не само изморени, а и гладни. Моля, елате с мен.

Изпразнихме чашите си, а Десиерто ни накара да пъхнем в джобовете си по няколко пури. После излязохме от беседката, минахме през градината и влязохме в жилището. Минахме по същия път, по който бяхме дошли. Уника вървеше начело, следвана от стария. Той се позабави малко в стаята с черепите. Когато стигнахме до входа и девойката отвори вратата, забелязах, че Десиерто носеше на главата си тъмно широкополо сомбреро. Тъй като преди тази шапка не беше в стаята, аз си направих извода, че до нея се намира някакво друго помещение, чиято врата не бяхме видели.

Със сигурност, придобита от навика, Уника мина по клона, загърна здраво дрехата си, щом стигна до стъблото и спускайки се с голяма сръчност от клон на клон, бързо слезе на земята. Без да ни чака, незабавно се отдалечи. След като и ние се озовахме долу, старият каза:

— Селото ще разгледаме най-накрая. Най-напред ще ви заведа до лагуната.

Стигнахме до онова място на брега, където неотдавна Пена се беше спрял, за да хвърли поглед над цялата лагуна. Оттам продължихме наляво, все по брега. Навсякъде гората стигаше до самата вода, тъй че непрекъснато крачехме под свода от зелена шума. След известно време неочаквано брегът изви почти под прав ъгъл наляво и описвайки широка дъга, отново се връщаше в старата си посока. Така лагуната образуваше залив, където бе разположен доста голям остров, който след като за пръв път се добрахме до водата, бяхме взели за самия бряг. На острова също растяха дървета. Зад него следваха и други, но по-малки островчета, които все повече се приближаваха до сушата.

Пътят ни постепенно се стесни и представляваше вече нещо като къса, подобна на мост дъга, от лявата страна на която земята изведнъж пропадеше, образувайки дълбока падина, проточваща се и нататък между дърветата.

— Това е ровът — обясни старият, — а ние сме стъпили върху покрития канал, през който идва водата от лагуната. По-късно ще имате възможност да разгледате всичко още по-добре.

Не бяхме стигнали още кой знае колко далеч, когато дърветата отстъпиха встрани и ние се озовахме пред обширно открито място, където видяхме многобройни къщурки, строени по различен начин, между които се суетяха хора. Ето че тъкмо в този миг оттам се разнесоха ударите на барабан.

— Това е селото — обясни старият.

— А защо бият барабан? — попитах го.

— Сигурно Уника е наредила така. Тя събира хората, за да им съобщи, че ще бъдат нападнати. Ще използва случая да спомене и за присъствието ви, тъй че ви очаква извънредно тържествено посрещане.

При тези думи по лицето му се плъзна лека полуподигравателна, полудоволна усмивка. После продължи:

— А сега ще отидем на острова. Трябва да го видите.

На брега имаше десетина по-големи и по-малки лодки. Скорчихме в една от малките. Двамата с Пена взехме греблата и се насочихме към острова, който на дължина можеше да се извърви за около пет минути, а ширината му беше двойно по-малка. Не зърнахме нито хора, нито

животни. По източното му крайбрежие растяха сенчести дървета. А там, където дърветата свършваха, започваха ниви, свидетелстващи за постигнатите от Десиерто успехи. Той ни поведе към дърветата. Под високите и широки корони забелязахме постройка, изградена от тухли и покрита с тръстика. На гребена на покрива ѝ стърчеше кръст, а над вратата с тъмни букви върху варосаната основа се четяха думите «Соли Део Глория»^[17].

— Църквата — обясни старият.

— Кой е свещеникът? — попитах го.

— Естествено нямаме — отвърна той. — Богомолците се събират тук и аз им превеждам някое Евангелие или библейско послание и им прочитам нещо от книгата с обяснителни беседи. Добрата воля струва колкото извършеното дело.

Той ни показва малките ниви, които по-скоро заслужаваха да се нарекат градини. После се прехвърлихме на следващия остров.

Както там, така и на другите по-малки островчета пасяха коне и говеда.

— Конете в Чако са нещо рядко — каза Десиерто. — Лесно загиват от тази напаст — комарите. Но тук, където живеем, има много равнини, пясъчни пустинни области и пасища и конете са извънредно полезни. Благодарение на тези животни моите хора значително превъзхождат другите индиански племена.

Върнахме се обратно на брега и се отправихме към селото. Докато слизахме от лодката, не бях забелязал едно дребно хлапе с бакърен цвят на кожата. Но ето че в момента го видях как запраши към къщите колкото му крака държаха, като крещеше така ужасно, че чак ме хвана страх за малкото юначе.

— Какво му е на дребосъка? — попитах аз. — Нима толкова се страхува от нас?

— О, не — отговори Десиерто. — Той е постът, изпратен да съобщи за пристигането ви на комендантката на укреплението Уника. Сега ще видите небивал парад.

Той изрече тези думи с такова задоволство, което придаде на иначе мрачното му лице действително трогателен израз.

Първите къщи на селото образуваха широка улица. Постройките бяха направени от дърво, глина и тухли, а повечето бяха покрити с тръстика. Всички изглеждаха чисти и спретнати. Нямаше нито една без

малка градинка. Не се мяркаха никакви хора. Причината за това обстоятелство се изясни веднага щом малко по-нататък къщите отстъпиха встрани и образуваха нещо като пазарен площад. Именно там се бе събрало всичко живо. Но това бяха само жени, девойки и деца. Мъжете участваха в бойния поход. Забелязах и няколко старци, които бяха твърде стари и немощни, за да се присъединят към войните.

Навсякъде, откъдето минавахме, всички застанали наоколо хора се покланяха и ни посрещаха с някакъв неразбираем за нас поздрав. В средата на площада се бяха строили два «батальона» войска — все пехота! Първият «батальон», образуващ предните две редици, се състоеше от трийсет яки индианци, застанали с пушки при нозе. Обаче фланговият в строя беше праметнал пушката си през рамо, защото ръцете му бяха необходими, за да бие барабана, окачен на пояса му. Този инструмент бе направен от някакъв цилиндричен съд с опъната върху него кожа.

Вторият «батальон» представляваше женска пехота и беше значително по-многочислен от първия. И амазонките се бяха строили също в две редици с праметнати на гърба колчани със стрели. В десниците си те стискаха цевите за отровни стрели, а лявата им отпусната ръка се подпираше на лъка.

Пред тези два «военни корпуса» се беше изправила Уника с праметната през рамо пушка и цев в десницата. Когато сметна, че сме се приближили достатъчно, тя размахва цевта и барабанчиците с все сила забиха барабаните. После комендантката с висок глас извика някаква заповед, след което всички пушки, цеви и лъкове бяха взети за почест. Същевременно военните части закрещяха една или две думи, чието значение ми бе съвсем неясно. Старият Десиерто го забеляза по изражението на лицето ми и ме попита:

— Разбирате ли какво викат?

— Не.

— Аз познавам начина на артикулиране на моите червенокожи и разбирам думите им. Както предполагам, Уника ги е повторила няколко пъти пред тях и те са във ваша чест. Всеки ги крещи както и колкото може. Виковете им би трябвало да означават: «Да живее Германия!»

Приближихме се до Уника да ѝ благодарим и тя направи знак, след който крясъците мигновено секнаха.

— Да ви покажа ли какво са научили? — попита тя.

— Да, моля ви! — отвърнах аз, за да не я огорча, понеже тя сигурно много щеше да се зарадва, ако можеше да ни демонстрира уменията на своите военни части.

Накара ги да направят кръгом наляво, кръгом надясно, а после започнаха да маршируват. Наистина хората се стараеха да удрят равномерно крак, но ако отнякъде можеше да ги види «бащата» на маршировката Старият Десауец^[18], сигурно това безразборно трополене щеше да го накара да излезе от кожата си от яд. Най-сетне «батальоните» пак застанаха в предишния си строй и аз похвалих големия им напредък.

Старият Десиерто пожела да ни покаже рова и ние се спуснахме в него. Естествената част бе цялата обрасла с дървета, а там, където ровът бе изкуствено прокопан, те стигаха само до горния му край. Закрачихме долу по дъното му, обикаляйки около селото. Приблизително след около три четвърти часа стигнахме до шлюза и после се върнахме в селото.

В края на големия площад, където бе проведено учението, се издигаше една чудесна къщичка за местните условия. Тя е била построена за Уника по нареждане на стария Десиерто. Девојката живееше в нея заедно със своята «дворцова свита». Пред вратата ѝ беше сложена голяма маса за нас. А това ще рече, че дългата грубо скована маса бе отрупана с по-големи глинени съдове пълни с огромни димящи късове месо и с по-малки купи с плодове и какви ли не зеленчуци, приготвени по съвсем нелош начин. Вилици и лъжици не се виждаха, но всеки от нас имаше нож.

Столовете бяха направени от дървени части, свързани помежду си с кожени ремъци.

Насядахме и започнахме да се храним, докато радушното население се струпа да ни гледа. При това личната охрана величествено патрулираше нагоре-надолу. Барабанчикът демонстрираше изкуството си, а скоро към него се присъединиха и други апостоли на това благородно изкуство и се започна такъв концерт, че ми настръхна косата.

Тъй като любопитните зрители искаха да позяпат как се храним, хората се побутваха и напредваха като стигнаха почти до самата маса. От време на време кралицата извикваше някой свой малък любимец и

му пхваше в устата вкусна хапка. Последвах примера ѝ и много скоро и двете ми колена бяха яхнати от червенокожи дребосъчета. Веднага двамата забавни палавника започнаха да тъпчат в устата си такива парчета месо, че от страх за тях дъхът ми секна.

Хората знаеха вече, че са застрашени от вражеско нападение. На тяхно място някои европейци щяха да са твърде изплашени и разтревожени, за да си наложат да ни зяпат тъй спокойно. А тобасите се държаха толкова непринудено, сякаш нищо не знаеха за опасните кроежи срещу тях. Само индианци са способни на подобно поведение.

Старият Десиерто бе живял дълги години сред тях, ала въпреки това си пролича, че кръвта вода не става. Той беше страшно неспокоен и едва изчака да се нахраним. А след това извести на хората си, че ще се състои съвещание. Зяпачите незабавно се оттеглиха, барабаните замлъкнаха и настъпи такава тишина и спокойствие, като че цялото село бе измряло.

Сигурно никога до този ден тук не бе провеждано съвещание на немски език. Въпреки напълно чуждата обстановка изпитах чувството, че се намирах в родния си край.

— Видяхте вече островите и селото — каза старият, — нали се надявахте, че след това все ще ви хрумне някаква идея?

— Да — кимнах аз, — наистина е така. Поддържам казаното, че враговете ще ни паднат в ръцете един по един.

— Господине, моите уважения към вас, ама туй е невъзможно!

— Дори е твърде лесно. Ако Пена споделя мнението ми, надявам се с доста голяма доза увереност, че ще успеем.

— Аз ли? — попита ме моят спътник. — Естествено, че го споделям!

— Не прибързвайте! Отредил съм ви опасна роля!

— Човек свиква на такива работи. В тази страна просто всичко е опасно. Самият вие ще участвате ли?

— Да.

— Е, ами тогава не бива да очаквате, че ще остана по-назад. Но надявам се определената ми роля да не ме отдели от вас.

— Не, оставете до мен и ще споделите участта ми, каквато и да е тя.

— В такъв случай съм доволен. Кажете ми само какво ще правим!

— Да, кажете ни — подкани ме и Десиерто, — страшно съм нетърпелив да го чуя.

— Е, ами всъщност работата е много проста — заявих аз. — Отивате до големия остров и заедно с вашите трийсет воители залягате зад дърветата недалеч от брега. А аз ще ви водя мбоковите по петима или шестима наведнъж. Пена ще ми помага. На вас не ви остава да вършите нищо друго освен да ги посрещате и пленявате.

Старият Десиерто втренчи поглед в мен, за да разбере дали говоря сериозно. Изглежда и сам не знаеше как да възприеме думите ми. Накрая възкликна:

— Сигурно мбоковите няма да допуснат да бъдат отведени до острова по такъв начин!

— Защо не? — обади се Пена. — Та вие все още не знаете как смята да постъпи моят приятел.

— Каквото и да прави, те едва ли ще се съгласят. И защо ще ги водите тъкмо на острова? Защо да не дойдат тук?

— Защото сигурно имам причина да искам да ги разделя — отговорих му. — Ако ги поведе насам, ще могат да дойдат заедно. Но ако им се наложи да се прехвърлят на острова и ако имат на разположение само една-единствена малка лодка, ще се видят принудени да се разделят, в резултат на което ще бъдат по-лесно пленени.

— Но как ще ги придумате да отидат тъкмо на острова?

— Ще им кажа, че се намирате там. Нали чухте, че са хвърлили око преди всичко на вас и на вашето имущество.

— Тъй! Значи искате да им кажете, че съм отсреща на острова? Следователно имате намерение да разговаряте с тях?

— Естествено! Нали ни стана ясно, че няма как да влезем в схватка с мбоковите, без и самите ние да не дадем жертви. Именно за да ги избегнем, както и да заловим жив Зетя, ще трябва да си послужим с хитрост, която се състои единствено в това да се опитаме да разделим неприятелите си, за да ги пленим поединично. Така ще избегнем всякакво сражение с тях. Нападнат ли селото, те ще останат заедно и непременно ще се стигне до схватка. Но решат ли да се прехвърлят на острова, това ще може да стане само на малки групи. Разбирате ли ме?

— Да, да! Но как ще ги убедите да отидат на острова?

— Ще им кажа, че всички вие се намирате на този остров.

— Че каква ли причина ще изтъкнете?

— Очаквате да бъдете нападнати от чиригуаносите.

— А-а, срещу които моите хора тръгнаха на поход! Но все още не мога да разгадая плана ви.

— Та той е съвсем прозрачен, понеже е прост. Слушайте! Ние двамата с Пена сме каскарилероси. Дошли сме при вас и сме се скарали. За да ни накажете, сте ни пленил, при което вашите индианци са ни обрали напълно.

— Това пък защо?

— За да ни повярват и да спечелим доверието им, ще трябва да се представим за ваши врагове и да оставим впечатлението, че храним жестока омраза към вас.

— Ах, тъй! Продължете!

— Затворил сте ни тук и сте се отнасял с нас изключително зле. Междувременно хората ви са тръгнали на боен поход срещу чиригуаносите, но са били победени от тях. Днес тук е пристигнал техен пратеник и ви е съобщил всичко това. Предупредил ви е също, че от своя страна чиригуаносите са потеглили насам, за да ви нападнат и да си отмъстят. За да се спасите, вие, заедно с всички жители на селото, сте избягали на острова. Сега разбирате ли ме?

— Да, естествено! Искате да подмамите мбоковите на острова и трябва да им разкажете тази измислена история.

— Не само ще им го кажа, но и ще го направите!

— Защо?

— Първо, на мбоковите може да им хрумне сами да се убедят в правотата на историята и второ, Йерно сигурно ще се промъкне насам, за да разузнае как стоят нещата. Той трябва да ви види как се пренасяте на острова!

— Хм-м! Отваря ни се голяма работа!

— Ще трябва да се примирите с това. Понеже не знаете как може да завърши цялата работа, ние двамата, вашите пленници, само ще ви пречим при пренасянето. Ето защо сте решили да ни освободите, ала сте ни взели всичко. Дори сте наредили на неколцина от хората си да ни изведат от селото и да ни придружат на известно разстояние. Нищо няма да ни навреди, ако отнесем по някой и друг удар. И така, ние

двамата ограбени клетници си отиваме оттук ядосани и озлобени срещу вас и пътем се натъкваме на мбоковите.

— Бре да се не види! Сега ви разбирам! — възкликна старият. — Планът ви е незаменим. Смятате да се присъедините към нападателите и да им предложите помощта си, за да си отмъстите, нали?

— Точно така. Малката лодка, която използвахме преди малко, трябва да остане на брега. В нея ще се поберат най-много шест човека, тъй че мбоковите ще са принудени единайсет или дванайсет пъти да гребат до острова и обратно. Щом една от тези групи стъпи на брега му, вие веднага ще я посрещате.

— Но развикат ли се, издадени сме!

— Ако се развикат, вие ще сте виновни. Ще трябва незабавно така да ги сграбчвате, че никой да не успее да гъкне.

— Тъй както и вие ме стиснахте за гърлото, нали? Но това може да ни се удаде десет пъти, а на единайсетия да се провалим. Или пък ако наведнъж дойдат шестима, да обезвредим петимата, ала шестият да успее да си поеме дъх и да се разкреши за помощ.

— Хм-м! Де да можех да съм при вас! Но няма как. Ами какво ще кажете... хм-м, да де, да нямахте нищо против!

— Против какво?

— Църквата е единствената постройка на острова. Не е заключена. Ами ако подмавим мбоковите в нея.

— В Божия храм!

— Защо не? Не смятам, че е грях. Припомнете си само за каква цел използват църквите по време на война и при това истински осветени храмове, а тук случаят едва ли е такъв.

— Прав сте! Съгласен съм.

— Добре! Подробности ще обсъдим по-късно. Преди малко казах, че на мбоковите не е изключено да хрумне да проверят дали селото наистина е изоставено. Следователно действително се налага да го напуснете. Още вечерта всичките му жители трябва да се прехвърлят на малките острови. А вие с вашите трийсет воители ще заемете големия остров. Дайте още сега необходимите заповеди, а после нека отново го посетим. Искам да избира някое място, което ще е най-подходящо за пристан.

— Тъй да бъде. Но тук има нещо, с което не съм съгласен, макар да ви се вижда съвсем естествено.

— Какво е то?

— Че сам се заемате да играете най-опасната роля.

— Имате ли някой друг подходящ човек за тази цел?

— Не.

— Тогава нищо не можем да променим. Остава открит само въпросът, дали Пена ще дойде с мен.

— Разбира се, че ще дойда — отвърна гой.

— Мога да си изиграя ролята и сам, но за всеки случай ми се иска да сте при мен, ако ми трябва съвет или помощ.

— Що се отнася до съвета, аз едва ли ще ви потриябвам. Но ако става дума за помощ, можете да разчитате на мен.

— За това мое желание имам и друга причина. Вие разбирате езика на мбоковите, а аз не. Следователно само чрез вас съм в състояние да науча за какво говорят.

— Няма да имате проблеми.

— Но вие сте живял сред мбоковите, когато сте изучавал езика им. Твърде е възможно между тях да се намира някой, който да ви познава. Ето защо се налага да сме предпазливи. На първо време изобщо не бива да се занимавате с тях, а двамата трябва да отидем право при Зетя, с когото ще разговаряме на испански. Междувременно сигурно ще стане ясно дали някой ви познава. Ако опасенията ни не се оправдаят, в никакъв случай и с нищо не бива да издавате, че разбирате езика на мбоковите.

— Да, бъдете възможно по-предпазливи — помоли ни Десиерто. — Ако не постигнете целта си или ако ви се случи някаква беда, и ние ще изпаднем в много лошо положение. Как ми се иска да можехме някак си да заловим тези типове, без да се излагате на подобна опасност! Не само че ще инструктирам хората си много добре, а дори известно време ще се упражняваме. Ще им наредя един друг да се стискат за гърлото, докато загубят съзнание, за да знаят тази вечер точно какво да правят с неприятели! е си. А сега да отидем на острова!

Старият Десиерто свика войните си и им даде съответните заповеди. Те ги предадоха на другите хора и ние видяхме как индианците се завтекоха към къщите си, за да съберат малкото си вещи и да ги отнесат на островите. Ние пък се отправихме към брега, за да се прехвърлим на големия остров.

Тъй наречената църква се състоеше само от четирите стени и покрива. От едната страна до другата на ширина се простираха редиците на пейките, направени от забити в земята колове и здраво завързани върху тях дълги тънки дървесни стволи, тъй както са расли в гората. Пред тях се намираше маса от същия материал, която представляваше амвона, а зад нея се мъдреше стол. Това бе цялото обзавеждане. Вратата нямаше брава, а само обикновено дървено резе. Стените бяха доста дебели. На всяка страна бе оставен отвор, служещ за прозорец, който се затваряше с капак. Вътрешността на църквата изцяло подходеше за целта ми. Сигурно удовлетворението ми се беше изписало на лицето, понеже старият ме попита:

— Доволен ли сте? Мислите ли, че ще можем да използваме това помещение?

— Да, много е подходящо. Ще се погрижа мбоковите да влязат тук.

— И как ще го постигнете?

— Тъй като индианците ще се прехвърлят само на малки групи, ще трябва да се изчакват. А останат ли на открито, ще се изложат на опасността да бъдат забелязани от вас и затова, когато им дам съвета да се съберат в църквата, ще им се стори убедително.

— Какво ще трябва да направим ние?

— Десетина от вашите воители ще се скрият тук, под пейките, и после ще се промъкнат зад гърба на влезлите мбокови, за да ги стиснат за гърлото. Неприятелите винаги ще са петима на брой. Лодката побира шестима, а нали един ще трябва пак да я върне на брега. И така, петима от хората ви ще ги нападат в гръб, а другите пет ще държат в ръце всичко необходимо, за да ги вържете и да им запушите устата. Впрочем извънредна предпазливост ще е нужна само при първите две-три групи. По-късно воините ви ще могат да стоят зад вратата и там да посрещат новопрстигналите. Мбоковите сигурно ще ги помислят за свои другари. Ако не е много силен викът за помощ, едва ли ще достигне до брега, но в случая най-важното е вашите хора да не нападат, преди отново да са затворили вратата. Вече пленените мбокови ще трябва да бъдат така заплашени, че да не посмеят да издадат предупредителен вик, когато влизат следващите техни групи. Впрочем стига само някак си да е възможно, ще гледам тъй да наредя нещата, че двамата с Пена да пристигнем още с първите петима.

Успеем ли, тогава вашите воини ще трябва само да изпълняват каквото им кажа. Думите ми привидно ще са отправени към мбоковите, но хората ви ще знаят, че са за тях. Подберете такива воини, които евентуално разбират малко испански!

— Имам двамина, които горе-долу разбират този език, стига само да говорите бавно и ясно. Но защо искате тук да се скрият едва десет души? Та нали разполагам с трийсет!

— Причините са твърде основателни! Първо, десетина воини са достатъчни да надвият и пленят петима неприятели и второ, трийсет души няма да могат да се скрият тук тъй добре, както десет. Освен това очаквам най-напред Йерно да се промъкне до острова, за да се убеди, че моите сведения отговарят на истината и че хората му няма да се изложат на опасност, ако се изчакват в църквата. Той ще иска със собствените си очи да се убеди дали действително е възможно да ви залови. Ето защо е необходимо да ви види заедно с останалите двайсетина воини.

— Но нали в тъмнината на нощта няма да ме познае!

— С вашата брада и дългото черно расо ще може да ви различи дори и в мрака. Но за да улесним Ел Йерно колкото е възможно повече, запалете огън и се разположете на лагер край него. Мястото за бивака ще трябва да изберете така, че без особени трудности Зетят да успее да се промъкне до вас, за да се убеди, че сте далеч от църквата и че тя изобщо не ви интересува.

— Посочете ми най-подходящото място!

— Елате с мен навън!

Ние напуснахме църквата и скоро намерих удобно място за огъня, където можеше да бъде запален на достатъчно голямо разстояние от единствената постройка на острова. Тайнственият старец бе вперил поглед в земята пред себе си. Изглежда Пена си помисли, че той не е съгласен с моите съвети, понеже го попита:

— Що за физиономия правите? Можете ли да дадете по-добри и по-подходящи разпореждания?

— Не, сигурно не — гласеше отговорът му. — Планът е добър, да, но е много сложен и не е лесен за осъществяване. Десетината, които ще оставя в църквата, ще имат трудна задача.

— Подберете само хора, които са способни да се справят с нея! Нападението е насочено срещу вас, а не срещу нас. Ето защо

единствено във ваш интерес е да положите максимални усилия. Всъщност цялата работа не ни засяга нас двамата. След като ви предупредихме, постигнахме целта си и сега бихме могли да си вървим по нашия път, обаче вместо това оставаме тук и дори се нагърбваме с най-трудната и най-опасна част от плана. Не е шега работа да дръзнеш сам да отидеш сред мбоковите. Сигурно ще го признаете!

— Разбира се! Помисля ли си само за голямата опасност, ме обзема панически страх за вас.

— Не мислете за нас, а за себе си! — казах му аз. — И се погрижете съветите ми да бъдат изпълнени. Както вече споменах, аз съм убеден, че Зетят, който може би в този момент е стигнал вече с отряда си до въпросното скривалище, тайно ще се промъкне до лагуната, за да види сам как стоят нещата. Наредете пренасянето на островите да стане колкото е възможно по-шумно и по-явно, тъй че Ел Йерно непременно да го забележи! И освен това, понеже сте ни ограбили, трябва да придобием външността на хора, които явно са били в плен на брутални типове. Затуй ще оставим облеклото си, а вие ще ни дадете дрехи, които горе-долу да могат да скриват голотата ни.

— Какво? — обади се Пена. — Нима ще трябва да се загърна в някоя стара индианска риза?

— Да. Колкото по-мизерно изглеждаме, толкова по-лесно ще ни повярват и ще ни се доверят.

— Е, нямам нищо против. Щом ще правим маскарад, съгласен съм да навлека и най-невероятните дрехи. Ще си направя и такава фризура, с която сигурно ще спечеля доверието им.

— Само не прекалявайте! Всичко трябва да изглежда истинско и неподправено.

— Но оръжията си ще вземем!

— Не! Имаме юмруци, а наложи ли се, ще е достатъчно само бързо да действаме, за да се сдобием с ножове и други оръжия. Заплаши ли ни някаква опасност, естествено първата ни работа ще е да изтръгнем от най-близкостоящия червенокож неговия нож, стрели или каквото има.

— Абсолютно необходима ли е тази мярка?

— Да. Щом искаме да покажем, че тобасите са се отнесли към нас враждебно и са ни взели всичко, тогава, разбира се, няма как да

задържим вещите, които имат най-голяма стойност за тях — оръжията си. Да не говорим за това, че ако ни ги оставят, ние можем да станем опасни за цялото им село.

— Прав сте. Поемаме голям риск, но мисля, че ще успеем.

Видяхме как по брега се появи хора и отвързаха лодките, за да пренесат своите вещи на островите. Малко по-нагоре имаше и сал, който обикновено се използваше за превозване на животни. Сега той също влезе в работа. Между брега и островите закипя голямо оживление, което сигурно можеше да се забележи и да направи впечатление от доста далеч. Напуснахме острова. Когато слязохме от лодката на сушата, аз рекох на стария:

— А сега отворете шлюза!

— Какво? Да пусна водата в рововете? Та нали сам казахте, че това ще събуди подозрението на мбоковите!

— Ще го събуди само в случай, че тази мярка е взета срещу тях. Но научат ли, че ще бъдете нападнати от чиригуаносите и заради тях сте избягали на островите, мбоковите ще приемат като нещо съвсем естествено, че с помощта на напълнените с вода ровове искате да предпазите от разрушение напуснатите си жилища.

Шлюзът бе отворен и в рова се изля такава широка и силна струя вода, че ако не за няколко часа, то сигурно до вечерта защитните ровове щяха да се напълнят.

После трябваше да наблюдаваме пренасянето на хората, както и да свършим още някои необходими неща. Обсъдихме плана си далеч по-обстойно, защото досега бе ставало дума само за основните положения в него. Премислихме всички възможни пречки и появили се съмнения, преди да решим как да постъпим в отделните все още непредвидени случаи. После участващите в засадата индианци получиха най-точни инструкции.

Така измина времето до обед, а после и по-голямата част от следобед и ето че двамата с Пена трябваше вече да се приготвим за тръгване.

Старият Десиерто разполагаше с голям запас какви ли не материи за ушиване на дрехи за хората си, а освен това имаше и готово облекло. Предложи ни да си изберем. Но аз не биваше да се съгласявам, понеже не влизаше в сметките ни да носим нови дрехи. Ето защо избрахме две стари индиански ризи и два панталона, след което се отправихме към

скалата, за да се преоблечем в жилището на Десиерто и да оставим оръжията си, понеже несъмнено там бяха на най-сигурно място.

Когато отново излязохме в градината, наистина изглеждахме като двама души, избягали от плен. През един от отворите на зида погледнат надолу и надясно към лагуната в посока на онази част от брега, откъдето бяхме пристигнали. Старият стоеше до нас и ни обясняваше откъде трябва да минем, за да стигнем до скривалището на мбоковите.

— Страшно жалко, че се лиших от далекогледа си! — казах аз. — Сега щеше да ми свърши добра работа. Може би с негова помощ щях да открия Зетя.

— Тогава мога да ви помогна, понеже и аз имам бинокъл.

— Наистина ли? Чудесно! Донесете го!

Той донесе своя далекоглед, който беше по-голям и по-силен от моя. Насочих го към брега на лагуната. Няколко пъти много внимателно претърсих всичко, ала освен няколко птици не видях нищо друго.

— Заблуждавате се — обади се Десиерто. — Йерно все още не е тук. Той сигурно ще гледа през деня да не се мярка край лагуната, където толкова лесно може да бъде открит.

— И все пак бих се хванал на бас, че е тук или че е бил тук, или че скоро ще дойде!

— Не си правете повече труда да го търсите! Напразно е!

И аз се убедих, че в момента усилията ми са напразни и свалих бинокъла. Пена ми го взе от ръката и каза:

— Я да видим дали аз ще го открия! Е, не съм чак толкова сръчен в тези работи, но знам, че...

Той млъкна, а лицето му придоби напрегнато изражение. В живота много често се случва така, че онова, което едни хора въпреки всичките си усилия не успяват да направят, се удава на други още при първия им опит. Така стана и сега. Пена свали далекогледа от очите си и със задоволство каза:

— Открих го! Слагам туй нещо пред очите си, поглеждам през него и виждам точно пред мен някакъв тип, залегнал в крайбрежната тръстика. Имам чувството, че някаква невидима ръка насочи бинокъла право натам.

— Къде е?

Той ми описа мястото и аз забелязах човека. Разстоянието бе твърде голямо, за да мога да различа чертите му, но че беше бял, бял беше, а и облеклото му бе същото като на Йерно.

— Той е! — възкликнах зарадвано. — Значи предположението ми е било съвсем вярно. Фактът, че е вече тук, и то тъкмо на онова място, извънредно много улеснява изпълнението на нашия план. Елате бързо да слезем долу! Трябва да отидем при него. Ел Десиерто също ще дойде с нас.

— Аз ли? — смаяно попита старият. — Да не полудяхте?

— Не съм. Пътем ще ви обясня как стоят нещата! Вземете въжета или ремъци, за да ни вържете! Ще вземем и далекогледа.

Бързо тръгнах и двамата се видяха принудени да ме последват. След като се спуснахме по алгаробата, вече имах възможност да им обясня намеренията си. И двамата се съгласиха. Отправихме се към брега и там повикахме двама индианци да се приближат. Те вързаха на Пена ръцете и краката, а на мен само краката. После ни качиха в лодката. Старият седна до нас, а индианците взеха греблата. Лодката напусна пристана, за да се насочи към мястото, където беше залегнал Зетя.

До този момент той нямаше възможност да ни види, понеже островът лежеше помежду ни, обаче след като заобиколихме носа, вече нямаше как да не ни забележи. Лежах по корем, сложил бинокъла на ръба на лодката, за да наблюдавам какво щеше да предприеме.

Йерно видя, че плавателният съд се насочи точно към мястото, където се намираше той, и започна да пълзи обратно през тръстиката. За някоя и друга минута тя го скри и аз го изгубих от очи. Но после отново се появи. Изправи се до стеблото на една карапа^[19] и се огледа за нас. След това обви дървото с ръце и се покатери по него. Бях видял достатъчно, свалих бинокъла и го подадох на стария като го подканих:

— А сега вържете и ръцете ми! Номерът ни ще успее. Той се изкачи на едно дърво.

— Но това е безразсъдно смело от негова страна! Ами ако го открием?

— Короната на дървото е достатъчно гъста, за да го скрие. Сигурно иска да чуе какво ще говорим.

— Но нали би могъл да се досети, че сме го забелязали и ще искаме да го заловим!

— Според него това е невъзможно. С невъоръжено око нямаше да можем да го видим, а той не знае, че имате далекоглед. Фактът, че не избяга, а се скри на дървото, е едно доказателство, че се чувства в безопасност. Изглежда лодката му се струва достатъчно важна и си заслужава риска да остане тук, за да разбере какво ще правим. До този момент той не е могъл да забележи нас двамата. Но съвсем скоро ще ни види.

Бързо се приближихме до брега и спряхме на около двайсетина крачки от дървото, където се беше спотаил Йерно. Сигурно щеше да чуе разговора ни. Старателно избягнахме мястото, където отначало бе лежал в тръстиката, защото там нямаше как да не ни се набият в очи следите му — нещо, за което този непредпазлив човек изобщо не беше помислил. А това би следвало да смути непринудените ни действия.

Един от тобасите скочи на брега и завърза лодката за тръстиката. После един по един не особено нежно ни изтъркаляха на сушата. Стариат Десиерто ми развърза ръцете и с висок глас каза:

— Тъй сега ще можете и сами да се освободите. Но бързо си обирайте крушите и да не сте посмели повече да се мернете на територията на тобасите! Сипахме ли ви отново, няма да си отървете кожата! Изчезвайте, негодници такива!

Той здравата ме удари с греблото. Червенокожият развърза лодката, скочи в нея и те загребаха в обратна посока. Аз свих юмруци и заплашително ги размахах подир тях. После свалих ремъка от краката си и освободих моя спътник. След като се изправихме, ние протегнахме ръце и крака и започнахме да опипваме местата, където бяха ремъците ни. Изобщо се държахме така, сякаш сме били вързани кой знае колко дълго. В същото време съвсем тихо насочих вниманието на Пена към дървото, където се криеше Ел Йерно. Приближихме се до него, преструвайки се, че не виждаме следите му, точно върху които се намирахме в момента, и като се спряхме, изпратихме с поглед изчезващата вече зад острова лодка.

— Най-сетне, най-сетне! — възкликнах аз, поемайки дълбоко дъх. Естествено, говорех достатъчно високо, за да може кацналият на дървото Йерно непременно да ме чуе. — Вече си бях помислил, че е настъпил сетният ни час! Предполагах, че ще ни хвърлят във водата да се удавим.

— И аз — съгласи се с мен Пена.

— Много глупаво постъпи този дърт негодник, че не го направи! Не си ли на същото мнение?

— Значи смяташ за по-разумно и по-уместно да бяхме вече между зъбите на крокодилите, от които тази дяволска лагуна гъмжи, тъй ли?

— Да, но, разбира се, от негова гледна точка. Така щеше да се отърве от нас веднъж завинаги.

— А-а, значи това имаш предвид! Да, той може да е сигурен, че скоро пак ще се срещнем!

— Въпреки заплахата му, която ме кара да се смея! Да можех само бързо да намеря някой нож или пушка! Първият куршум щеше да е за него!

— Няма да намеря покой, докато не го очистя заедно с всичките му червенокожи разбойници! Да ни ограбят до голо, а после да ни навлекат тези парцали! Ами сега какво ще правим? Не можем да застреляме нищо, ловът е немислим. От какво ще живеем и как ще се доберем до най-близкото селище? Да не би да дъвчем корени като добичета?

— Че какво друго ни остава?

— Чумата да го тръшне този негодник, а ако ли не, тогава ще го тръшнем ние! Но да се махаме, иначе току виж се разкаял, че ни е пуснал и взел, че се върнал.

— Но накъде ще вървим?

Е, ами където има хора, които могат да ни помогнат. Към Рио Саладо. Там се намират достатъчно населени места.

Загледах се замислено пред себе си и тихо промърморих нещо.

— Какво има? — попита ме Пена. — Да не би да си на друго мнение?

— Да — отвърнах аз като внезапно вдигнах глава, сякаш бях взел някакво решение. — До Саладо е много далече. По пътя можем десет пъти да умрем от глад. Ти как смяташ, дали да опитаме с чиригуаносите?

— Тази мисъл съвсем не е лоша! — зарадвано възкликна Пена. — На мен едва ли би ми хрумнала! Чудесна е! Това е най-доброто, което можем да направим!

— Нали? Ще потърсим чиригуаносите и заедно с тях ще нападнем тези мерзавци. Ще си възвърнем не само всичко, което ни отнеха, но ще се сдобием и с нещо много повече!

— Да, много повече! — тържествуващо извика Пена. — Ако старият Десиерто знаеше, че сме подслушали разговора му с кралицата! А от него разбрахме къде крие многото си пари. Естествено те ще са наши. Всичко друго ще предоставим на чиригуаносите. Но когато измъкнем и отворим сандъка му, този пес ще присъства вързан също като нас през тези дълги дни! Нека безсилната му ярост наполовина го убие, а после ножовете ни ще го довършат.

— Първо да намерим някакви ножове!

— О, сигурно! Чиригуаносите с радост ще ни приемат за съюзници и ще ни снабдят с оръжия. Нека не губим време. Да изчезваме оттук!

— Да, да тръгваме! Много скоро пак ще видим тази лагуна, и то при съвсем други обстоятелства. Вярно, че старият най-строго ни нареди да вървим само на изток и каза, че щял да заповяда да ни следят, ала въпреки това най-напред ще заобиколим лагуната. Той изобщо няма намерение да изпраща съгледвачи подир нас, защото заради заплашващото го нападение не разполага с нито един-единствен излишен човек. Добре, че не знае, че научихме всичките му тайни. Да се махаме!

С бавни крачки, придържайки се под короните на дърветата, ние поехме покрай лагуната.

3. Край Лагуна де Карапа

Докато двамата вървахме по брега, аз бях напълно убеден, че Йерно щеше да влезе в поставената му клопка. Изглежда Пена не хранеше същата увереност, понеже шепнешком ме попита:

— Мислите ли, че наистина ще ни последва?

— Да.

— Аз не съм напълно сигурен.

— А аз пък ни най-малко не се съмнявам.

— Но ако дойде, ще му кажем ли истинските си имена?

— Не. Отначало изобщо няма да му казваме каквито и да било имена. След всичко, каквото чу от нас, за него сигурно ще е лесно обяснимо, ако проявим подобна предпазливост. А дали после ще му кажете собственото си име, ще зависи от това, дали сред мбоковите се намира някой, който да ви познава отпреди, а следователно да знае и името ви. Я чуйте! Той върви по петите ни? Само не се обръщайте!

— Нищо не чувам.

— Но аз го чувам. Я да ускорим малко крачките си! Това ще го направи по-припрян.

Ускорихме хода си и резултатът не закъсня. Зад гърба ни се разнесе глас:

— Alto ahí — стойте!

Йерно подвикна тези думи полувисоко. Престорихме се сякаш нищо не сме чули и продължихме да вървим. Тогава човекът извика по-силно:

— Рагаг, сеньори — спрете де! Трябва да говоря с вас, а вие крачите така, че едва смогвам да ви следвам!

Светкавично се извърнахме и направихме страшно изплашени физиономии. Да, наистина беше тъй нареченият Зет, Йерно. Естествено с нищо не дадохме да се разбере, че го познаваме.

— Кой сте вие? Какво искате от нас? — попитах го с такъв тон, от който ясно си личеше, че съвсем не бях очаквал тук да срещна човек и на всичко отгоре да ме заговори.

— Веднага ще научите — отвърна той. — Но първо ми кажете, що за хора сте!

— Какво право имате да ни задавате този въпрос?

— Нямам право, но повод.

— И какъв е той?

Той ни огледа изпитателно, а ние придадохме възможно най-недоверчивия израз на лицата си.

— Не ме гледайте толкова подозрително! Мисля ви доброто — увери ни Йерно.

— Всеки може да го каже, но ние нямаме желание да завързваме познанства. Та нали сте от тези мерзавци, от които току-що се отървахме!

— О, не! Да не ме смятате за приятел на стария Десиерто? Тъкмо обратното — аз съм тук, защото не се числя към приятелите му.

— Ами! Я не ни занасяйте! Оставете ни на мира! Ела, приятелю! Нямам намерение пак да попадна в някой капан!

При тези думи хванах Пена за ръката и взех да го дърпам подир себе си. Йерно бързо ни последва, задържа ме и каза:

— Но, човече, изслушайте ме! Тук съм съвсем сам. Какъв капан мога да ви поставя? Уверявам ви, че ви мисля само доброто!

— Тъй! Хубаво правите, но за съжаление ние не искаме и да знаем за вашата добрина.

— Защо? Нима приличам на човек, от когото можете да се страхувате?

— Не, това не. Но дори и да беше така, ние не сме хора, които ще вземат да се изплашат, щом са двама срещу един. Обаче вие ни разпитвате за имената ни, без да ни кажете кой сте.

— Е, веднага ще научите. Казвам се... казвам се Диего Арболо.

Той се поколеба, преди да изговори това име, и същевременно се огледа наоколо. Едва след като погледът му падна върху едно близко дърво, Йерно изрече името Арболо, която дума всъщност означава дърво. И тъй, стана ми ясно, че споменатото име не беше неговото истинско име. По съвсем лесно разбираеми причини той не желаше да узнаем как се казва.

— Значи Арболо! — отвърнах аз. — Ами какъв сте?

— Каскарилеро.

— А-а, тъй си и мислех! Все пак колега на стария отшелник!

— Но не и приятел, а конкурент! Едва ли някой друг му мисли злото повече от мен!

— Що се отнася до това, бих оспорил мнението ви. Поне ние двамата имаме пълно основание да му пожелаем всичко друго само не и доброто.

— Тогава сме съмишленици!

— Възможно е да мислим еднакво, ала не се познаваме. А нямаме никакво намерение да правим запознанства на това място. Веднъж направихме тази грешка в Гран Чако, но няма да я повторим. Не ни се плаща втори път данък на глупостта ни. Тъй че вървете накъдето желаете и ни оставете да правим каквото си искаме!

Отново се престорих, че се каня да си тръгна, ала той енергично ме задържа и нетърпеливо каза:

— Но вразумете се, сеньор! Заклевам ви се, че съм враг на Десиерто и неговите индианци. Последвах ви, защото искам да ви помогна. Без мен едва ли ще успеете да изпълните намеренията си.

— Какво знаете за намеренията ни?

— Много. Известни са ми с големи подробности.

— Охо! Ще имате ли добрината да ни кажете какви са плановете ни?

— Подслушах ви. Видях идването на Десиерто, който ви остави на брега и после се върна обратно. Вие се освободихте с труд от ремъците си и поведохте разговор тъкмо под дървото, на което се намирах.

— Били сте се покатерил на някое дърво? Защо, ако мога да попитам?

— Защото исках да огледам цялата Лагуна де Карала. Каня се да нападна селото.

— Да го нападнете ли? — попитах, като направих изумена физиономия. — Че как един-единствен човек ще може да нападне цяло индианско село?

— Щях да съм луд, ако си въобразявах подобно нещо. Но просто не съм сам тук.

— Така ли? Кой е с вас? — попитах го, оглеждайки се страхливо наоколо.

— Не се безпокойте! — усмихна се той съжалително. — Хората, за които говоря, не са чак толкова наблизно, както изглежда си мислите. Но дори и да бяха тук, пак нямаше защо да се страхувате от тях. По-скоро ще ви посрещнат с отворени обятия.

— Кой са те?

— Сигурно не бих отговорил на въпроса ви тъй бързо и откровено, ако не бях чул вашия разговор. А нали и със собствените си очи се убедих, че имате всички основания да си отмъстите на стария Десиерто. Ето защо най-искрено ще ви призная, че понастоящем съм предводител на отряд мбокови, които се намират недалеч оттук.

— Мбокови ли? Та те май са врагове на тобасите, нали?

— Дори смъртни врагове! Следователно изобщо няма защо да ходите чак до чиригуаносите за помощ, щом искате да си отмъстите на Десиерто.

— Да не би да искате да кажете, че мбоковите ще ни подкрепят?

— Точно така. Елате само смело с мен, за да се убедите със собствените си очи!

— Колко са на брой?

— Петдесет и осем.

— И защо дойдохте с тях при лагуната?

— За да нападнем тобасите.

— Петдесет и осем мбокови се канят да нападнат това селище? Мислите ли, че ще го повярваме?

— Е, всъщност имате право да се усъмните в моите сведения, понеже при обикновени обстоятелства петдесет и осем души не са достатъчни, за да доведат до успешен край подобно начинание, обаче ние знаем, че воините на тобасите са тръгнали на поход срещу чиригуаносите.

— Вярно е. Но е трябвало да допуснете и възможността при идването си да заварите върналите се вече тобаси.

— В такъв случай щяхме да изчакаме пристигането на останалите наши хора.

— Значи във вашия поход участват и други воини?

— Да, един многочислен отряд, който най-много след три дни ще е тук. Както научих от вас, чиригуаносите са отблъснали тобасите, нали?

— Да, така е.

— И сега чиригуаносите са поели към лагуната да си отмъстят?

— Да. Чухме го от Десиерто. Враговете им могат да пристигнат много скоро, може би още утре ще са тук.

— А-а, тогава не бива да се бавя, иначе ще ме изпреварят и ще отмъкнат каквото искаме да вземем. И така, вярвате ли ми вече?

Не му отговорих, а въпросително погледнах Пена. Той отвърна вместо мен:

— От думите ви личи, че не ни лъжете. Искяхме да отидем при чиригуаносите, а после заедно с тях да се върнем пак при тази лагуна. Но тъй като вашите мбокови са много по-наблизо, то аз не бих имал нищо против да ви последваме, ако не ни откажете да хвърлите повече светлина по един за мен неясен въпрос.

— Какво имате предвид?

— Как като бял се съюзихте с мбоковите? Как успяхте дори да станете техен предводител?

— Дълги години съм работил като каскарилеро по техните земи, така че не само ме познават, но даже станах близък приятел на техния вожд Вененосо. Сега не е толкова важно каква е причината да съм тъй враждебно настроен към стария Десиерто, но имам да му го връщам тъпкано за различни неща, а мбоковите с радост се съгласиха да осъществят плановете ми. Все още ли ми нямате доверие?

— Вече съм доволен. А ти?

Този въпрос бе отправен към мен. Затова отвърнах:

— Щом случаят тъй се е разпоредил, смятам, че можем да опитаме с мбоковите.

— Спокойно можете да опитате! — увери ни Йерно. — Повтарям ви, че ще сте добре дошли за моите червенокожи. Елате! Тук изгубихте достатъчно много време, а каквото имаме още да си кажем, можем да обсъдим и пътем.

— Хм-м! — обади се доволно Пена. — Кой можеше да го предположи! Смятахме, че ни очаква дълъг и труден поход, и то без да знаем как ще ни посрещнат чиригуаносите. А ето че сега тези грижи отпаднаха.

— Наистина можете да ги забравите. Виждате, че ме срещнахте за ваш късмет и ето защо смятам, че ще ми бъдете благодарни.

— Естествено, това се разбира от само себе си! Можете да се осланяте на нас.

— Така и ще направя и много скоро ще узная дали действително мога да разчитам на вашата признателност по начин, който да отговаря

на очакванията ми. Тук теренът е твърде труден, за да водим разговор. Последвайте ме първо да излезем на открито!

Той ни поведе през гората, при което се натъкнахме на следите му, оставени при неговото идване. След като се добрахме до тревистата равнина и имахме възможност да вървим един до друг, Йерно отново поде разговора:

— Е, вече знаете името ми, а също и моите намерения. Сега ми кажете как се казвате и вие!

— Аз съм Ескоба! — отвърна Пена.

— А аз — Токаро — рекох аз. — Ние сме йербатероси.

— Как попаднахте в плен на стария Десиерто? Познавахте ли го отпреди?

— Не — отговори Пена. — Спуснахме се от планините, където по изключително щастлив начин открихме едно находище и...

— Находище ли? — бързо го прекъсна Йерно. — Тази дума не се използва, когато става въпрос за чай. Намерили сте нещо друго, нали?

— Нещо далеч по-хубаво! Злато, една цяла дебела жила.

— Бре да се не види! Не думайте!

— Да, цяла жила! Извадихме малък запас и после пак запълнихме дупката, за да експлоатираме находището по-късно. По пътя си се натъкнахме на отряд тобаси, към които се присъединихме...

— Постъпили сте глупаво! Голяма непредпазливост!

— Наистина! После се разкаяхме. Но на първо време се зарадвахме, че сме си намерили спътници и понеже индианците бяха от хората на Десиерто, повярвахме, че няма от какво да се боим. Все още не го бяхме виждали, но тъй като сме чували да разправят толкова хубави неща за него, предположихме, че при неговите червенокожи ще сме в безопасност.

— Каква глупост от ваша страна! — изсмя се Йерно. — Искате да кажете, понеже е известен като благочестив човек, а?

— Да.

— Точно те са от най-опасните! Но продължавайте!

— Разказът ми няма да е дълъг. Тобасите ни доведоха тук. Старият ни посреща много дружелюбно, ала щом чу, че сме открили злато, нареди на хората си да се нахвърлят върху нас и да ни затворят. Взеха ни всичко, дори и дрехите.

— Какво безсрамие! И златото ли ви взеха?

— Естествено. Искаше да ни принуди да му кажем къде е откритата от нас жила.

— Да не би да сте я издали?

— И през ум не ни е минало! Не знаем колко дълго сме стояли затворени, защото в онази дупка винаги бе тъмно и няхаме представа кога е ден и кога нощ. От време на време при нас идваше една старица. От нея научавахме новините. Така разбрахме, че тобасите са тръгнали на боен поход срещу чиригуаносите, но са били победени и почти до крак избити. Днес тук пристигна някакъв вестоносец, който успял да избяга. Той съобщи, че чиригуаносите са потеглили към лагуната и старият нареди незабавно да напуснат селото и всичко живо да се пренесе на островите.

— Това е вярно. Видях го с очите си. Но как така ви пусна да си вървите?

— И ние туй се питаме. За него беше по-добре да ни пречука. Може би това е някаква много изтънчена хитрост от негова страна.

— В какъв смисъл?

— Не сме му издали къде е златната жила. Възможно е да ни е освободил, за да узнае къде се намира, като изпрати по петите ни човек, който да ни следи и тайно да ни наблюдава.

Йерно неволно се огледа наоколо, за да види дали някой върви подир нас. После каза:

— Навярно няма да го направи, понеже не може да се лиши от нито един човек. Нали се нуждае от малкото си хора за защитата на острова. Казахте ли му откъде идвате и къде се каните да отидете?

— Да.

— Тогава по-вероятно е да е решил едва по-късно да изпрати там някого. Ала няма да му остане време, понеже още днес ще свършим с него.

— Слушайте, няма да го позволим, сеньор Арболо!

— Защо? Какво ви прихваща? Да не би да имате някаква причина да го вземете под закрилата си?

— Изобщо нямам такова намерение.

— Но не позволявате да го убием!

— Нямам нищо против смъртта му. Настоявам само вие да не го правите. Животът му принадлежи на нас двамата. Заклехме се да му

отмъстим и ако наистина се съюзим с вас, ще трябва да ни обещаете, че старият Десиерто ще е единствено наш.

— С удоволствие ще ви обещаая, но само при условие, че няма да искате нищо друго освен стария.

Ето че най-сетне стигнахме до отдавна очаквания от мен въпрос. Пена тайно ми смигна и отговори:

— Защо да искаме само него?

— Защото това е достатъчно за отмъщението ви.

— Всичко останало на вас ли ще се падне?

— Да, на мен и на моите червенокожи.

— Хм-м! Твърде големи претенции имате!

— О, не. Не забравяйте, че и да не ви бях срещнал тази нощ, щях да нападам селото и без друго всичко щеше да стане моя собственост. И освен това запомнете, че без мен и мбоковите изобщо няма да можете да си отмъстите, поне не тъй скоро!

— Възможно е! Но ако смятате, че тази нощ ще сложите ръка на всичко, страшно се лъжете. Няма да намерите тъкмо най-важното — торбите с пари на стария.

— А-а! Наистина ли има чак толкова много пари? — попита Йерно и очите му алчно заблестяха.

— Страшно много. Но няма да ги откриете.

— Че къде ги държи?

— Хм-м! Нима трябва да знаете?

— Да. Това е условието ми, при което ще ви предам стария. Тъй като сте открили златна жила, едва ли ще ви трябват и тези пари.

— Хм-м! — промърмори Пена. После ме попита: — Ти какво ще кажеш? Без теб естествено не мога даключа никакво споразумение.

— Постъпи както искаш — отвърнах му. — Съгласен съм с всичко каквото направиш.

— Също и ако кажа къде са парите?

— Да. Сеньор Арболо има пълно право. Не се нуждаем от парите. По-късно ще извадим златото от жилата. Важното е старият Десиерто да ни падне в ръцете и да му отмъстим.

— Споделям мнението ти. Но ми се струва, че трябва да поискаме да ни върнат поне каквото ни е отнел.

— Нямам нищо против да го получите! — бързо се намеси Йерно.

При това негово уверение по лицето му се плъзна съвсем лека подигравателна усмивка, която се опита да скрие. Естествено той си правеше сметката, че на първо време може да ни отстъпи малкото късчета злато, защото по-късно навярно цялата златна жила щеше да му падне в ръцете.

— Значи се споразумяхме! — заяви Пена.

— Да! А сега ми кажете къде са парите!

— На един остров. Ако от брега на лагуната се...

— Мълчи! — прекъснах го аз, защото бе на път да извърши непростима грешка. — Все още няма да му описваш мястото. Сеньор Арболо ще го узнае веднага щом заловим стария Десиерто.

Йерно ми хвърли скришом яростен поглед, който не беше трудно да забележа. Но той се овладя и с доста спокоен глас каза:

— Сеньор Токаро, изглежда храните някакво недоверие към мен. Защо приятелят ви не бива да говори?

— Защото съм свикнал да не броя парите на масата, преди поне да съм видял стоката.

— Вие сте много предпазлив човек!

— Налага се. Вие не ни познавате, а и ние вас — също. Вярваме на всичко, което казвате, ала все още не сме съвсем убедени, че вашите мбокови наистина ще ни посрещнат дружески. Ето защо ще си запазим тайните, докато получим доказателства за тяхното приятелство.

— Нямам нищо против! Кажете ми само едно: действително ли знаете къде са скрити парите на стария?

— Разбира се, готови сме да ви се закълнем в каквото пожелаете.

— Това ми стига, понеже със сигурност знам, че тази нощ ще ги получа.

— Значи твърдо сте решили да проведете нападението още днес?

— Без никакво съмнение! Иначе може да се очаква, че чиригуаносите ще ме изпреварят.

— Как смятате да нападнете селото?

— Ще го обсъдим заедно с вас след като разговарям с моите мбокови. Несъмнено мога да разчитам на съветите ви, нали?

— Да.

— Познавате ли селото?

— Много добре.

— Тогава съм убеден, че ще успеем.

— Освен ако после чиригуаносите не ни отнемат плячката.

— Ще се защитаваме!

— Но те сигурно ще превъзхождат по численост вашите петдесет и осем мбокови!

— Тях да, но не и другите наши хора, които ни следват по петите. Ще тръгнем с плячката си срещу тях да ги пресрещнем и тогава нека чиригуаносите дойдат и се опитат да ни я отнемат.

— Колко е голям отрядът, който очаквате?

— Неколкостотин души.

— Ръководени от своите главатарии?

— Предвождани от кациките си, и то под върховното командване на един човек, чието име незабавно ще разсее всички ваши съмнения в пълния ни успех.

Веднага отгатнах кого имаше предвид — сендадора, и сърцето ми радостно заби. Въпреки това го попитах:

— Кой е този човек?

— Херонимо Сабуко.

Той ме погледна тържествуващо, понеже изглежда беше убеден, че ще бъде страшно изненадан или дори ще изпадна във възторг. Ала вместо това го попитах съвсем безразлично:

— Сабуко ли? Кой е той? Много хора се казват Сабуко.

— Но сред тях има само един-единствен, който е истински прочут. Никога ли не сте чували за сендадора?

— За него ли? Даже твърде често.

— Та той е Сабуко!

— А-а, значи сендадорът се казва Сабуко? Че нали първо някой трябва да ти го каже? И така, сендадорът води тези хора. Защо не е дошъл направо с вас?

— Защото не бяхме заедно. Беше заминал. Имаше си някаква малка работа нейде близо до Nuestro Senor Jesu Christo de la Horesta virgen. Известно ли ви е това място?

— Бил съм веднъж там.

— Натам се отправиха и мбоковите, за да го пресрещнат, и щом си свърши работата, ще дойдат насам. Приключи ли я по-бързо от очакваното, ще се появят тук толкоз по-скоро.

— Какво правят там?

— Нещо, което не ви интересува особено много. Може би ще научите по-късно. Заговорих за сендадора само за да ви убедя, че е невъзможно планът ни да не успее, понеже там, където този човек е в играта, просто няма как нещата да се изпортят. Обсъдихме най-важното. Нека вървим по-бързо, защото скоро ще падне нощта.

Слънцето беше залязло и започна бързо да се смрачава. Йерно ускори крачките си и естествено ние с радост го последвахме. Вече бе тъмна нощ, когато той най-сетне спря и посочвайки напред с ръка, каза:

— Виждате ли ей онова място пред нас, където е още по-тъмно, отколкото вляво или вдясно? Това са храсталаците, където са се скрили моите индианци.

— Защо не запалят огън? — попитах аз.

— Естествено от предпазливост. Докато все още не знаят какво е положението край лагуната, те не бива да рискуват, защото някой от тобасите като нищо случайно може да мине наблизо и да забележи светлината. Но понеже им нося известието, че няма защо да се страхуват от подобно нещо, сигурно ще запалят огън. Почакайте ме тук!

— Сами ли ще ни оставите?

— Да, налага се. Моите хора несъмнено са много бдителни. Очите им са привикнали на тъмнината. Очакват само мен. А видят ли трима души, ще ни вземат за врагове и ще ни посрещнат с отровни стрели. Затова трябва да им се обадя и скоро ще се върна да ви взема.

Йерно се отдалечи.

— Жалко, че не сме заедно с него! — прошепна ми Пена. — Иначе можехме да чуем какво ще говорят и какви решения ще вземат. Но така е напълно възможно да решат за нас и най-лошото, без да подозираме каквото и да било.

— Тъй и тъй ще бъде нещо лошо. Навярно ще искат да ни пречукат, ама няма да им се удаде.

— Нима сте толкова сигурен?

— Да. Но ако преди малко ви бях оставил да се доизкажете, наистина с нас щеше да е свършено.

— Да се доизкажа ли? Кога?

— Ами когато Йерно ви попита за мястото, където Десиерто крие парите си.

— Не съм правил никаква грешка. Та нали изобщо не споменах за жилището в скалата?

— Вярно, ала се канехте да опишете на Зетя някакво място на острова, където уж можел да намери търсеното богатство.

— Но това не би било грешка, понеже те нямаше да открият каквото и да било. Дори нямаше да им остане време за търсене.

— Обаче какво щеше да стане с нас?

— Какво искате да кажете?

— И питате още? Нима не разбирате, че тъй нареченият сеньор Арболо хукна подир нас и ни взе със себе си само защото в разговора си под клоните на онова дърво споменахме, че знаем къде са парите на стария?

— Естествено, че разбирам. Той ще иска да му издадем мястото, за да ги вземе.

— Е добре, но нали щом му опишете някакво място, ние ставаме излишни и като нищо ще ни пречука?

— А-а! За това хич и не помислих.

— Тогава отсега нататък бъдете по-предпазлив!

— Не се безпокойте! Няма да кажа нито една излишна дума. Най-добре ще е да ви оставя вие да говорите.

— И аз така ви съветвам. И когато разговаряме ние двамата, обръщайте се към мен на «ти». Нали тъй започнахме, за да не би да се усъмни, че не сме чак толкова близки другари по неволя.

— Няма да допусна друга грешка. И най-малкото невнимание може да се окаже съдбоносно за нас. Наистина ли вярвате, че сендадорът ще дойде?

— Да.

— А аз не. Струва ми се, че е невъзможно да предприеме подобно пътуване до Палмар и същевременно да уговори похода срещу тобасите.

— Защо не? Нали не знаем какви планове са се зародили в главата му.

— Но каква ли работа може да е имал с абипоните, след като е дал среща на своите мбокови при Кръста?

— Абипоните е срещнал най-случайно и понеже е в дружески отношения с тях, е решил да ги използва за постигането на целите си. Че те не са неговите истински съюзници, става ясно от това, че след

като сендадорът е напуснал кервана, тези индианци са сключили с кervанджиите договор за добросъседски отношения.

— Значи смятате, че той не е срещнал случайно червенокожия, от когото е взел онзи нож?

— Да, тъй мисля. Мбоковите са изпратили въпросния човек напред, за да огледа околностите край Кръста и да разбере дали сендадорът вече е пристигнал. Така двамата са се срещнали. Разузнавачът се е върнал, за да заведе своите хора до гората, при която е трябвало да бъдем нападнати, а сендадорът е закачил бележката си на дървото и после е оставил онези ясно видими следи, за да ни подмами подир себе си. Но навярно истинско нападение не е било планирано. Всички неприятни последици дължим на враждебното поведение на Гомара.

Поговорихме така още доста време, докато най-сетне Зетят се зададе. Междувременно бяхме забелязали, че сред храсталаците се появи трепкащата светлина на огън. Именно тя ни помогна да различим приближаващия се силует на Йерно.

— Хей! — подвикна ни той полугласно още отдалеч. — Тук ли сте? Елате с мен!

Рядко съм изпадал в такова напрегнато очакване, както в тези мигове. Ако междувременно сендадорът беше пристигнал, бях твърдо решил дръзко да заложа всичко на една карта и да го пленя. Така щяхме да спечелим играта. Но за щастие или за нещастие не можах да изпълня намерението си, защото сендадорът никъде не се виждаше.

В обградената с храсталаци падина седяха или лежаха мбоковите, които бяхме вече виждали. Когато се приближихме до тях, никой не се помръдна от мястото си. Те ни заяпаха нито враждебно, нито дружелюбно. Демонстративното им безразличие не беше добър знак за нас. По него си личеше, че не желаеха да проявяват към нас приятелски чувства, а изглежда им бе наредено да не показват и враждебност. Изпитателният поглед на Пена бързо обходи хората наоколо. Знаех защо. Той търсеше някоя позната физиономия. Разбрах резултата по доволното изражение на лицето му, както и по спокойствието, с което индианците посрещнаха погледа му. Ако някой от тях го беше разпознал, сигурно щеше да издаде изненадата си било като втренчеше очи в него, било чрез някое движение. А колко умно бе

постъпил, така бързо да си изясни това положение, пролича незабавно, понеже Йерно се обади:

— Ето ги моите мбокови. Може би ще можете да разговаряте с тях. Разбира ли някой от вас езика им?

— Не — смело излъга Пена.

— За съжаление не знам нито дума — отвърнах аз в съответствие с истината. Ако се наложи да разговаряме, ще трябва да ви помолим да ни бъдете преводач.

— Така и ще стане. А сега сядайте и кажете дали сте гладни!

— Благодаря, но преди да ни качат в лодката, получихме храна от старата жена, за която вече стана дума. Ала се налага да ви помолим за нещо друго. Както виждате, не разполагаме с абсолютно никакви оръжия.

— Не ви и трябва, защото се намирате под наша закрила.

— Но нали навярно ще се наложи и ние да се бием, а?

— Не. Разполагаме с достатъчно хора и тъй ненадейно ще връхлетим неприятеля, че изобщо няма да намери време за съпротива — Ще пощадите ли тобасите, ако ви помолят за милост?

— Всички трябва да умрат. После ще има предостатъчно оръжия и за вас. Несъмнено в ръцете им са все още и вашите пушки и ножове.

Този негов отказ също бе едно доказателство, че нищо добро не ни очаква. Обаче това никак не ме разтревожи, понеже животът ни щеше да е в истинска опасност едва след като Йерно научеше на кое място старият Десиерто беше скрил парите си. И естествено... никога нямаше да го узнае.

Седнахме на мястото, което ни посочи — сред кръга от индианци, съвсем близо до огъня, тъй че от всички страни се видяхме обградени от мбоковите. Йерно искаше да сме му колкото бе възможно по-сигурно в ръцете. Щом се настанихме, той каза:

— Всъщност едно истинско съвещание, в което да участват всички, не може да има, понеже не владеете езика на моите хора. Тъй че ще ми кажете мнението си, а после ще го известя на мбоковите. Запознати ли сте с положението, в което ще заварим тобасите?

— Даже с най-големи подробности. Разпитахме старицата, а тя бе страшно бърлива. Откакто ни измъкнаха от дупката, където стояхме затворени, измина доста време, преди да ни натоварят в лодката.

Тъкмо тогава старият Десиерто издаде какви ли не заповеди, които чухме и ние.

— Бих казал, че е извършил голяма грешка, ако не знаех, че е извънредно умен и съобразителен човек. А това, че е издавал заповедите си пред вас, доказва, че ви смята за напълно безобидни хора. Изглежда не се отличавате с голяма войнственост. Сега вече разбрах защо толкова спокойно сте позволили да ви вземат всичко. Защо не се съпротивлявахте?

— Ами опитахме се — отвърнах аз самоуверено, — ала когато искахме да стреляме, пушките ни засякоха. Моят приятел просто беше забравил възпламенителния капсул, а пък моето петле бе хванало ръжда. Положих големи усилия да го запъна, но междувременно ме повалиха на земята!

— Ето, значи, що за хора сте! — изсмя се той. — Е, ами тогава съвсем не ви трябват оръжия. Сега знам много добре какво да мисля за вас. Я ми кажете какво е положението в селото край лагуната!

Той изрече тези думи с почти заповеднически тон. Беше ясно, че съвсем сме загубили уважението му. Отвърнах следното:

— Мога да ви го опиша съвсем точно. Всички жители напуснаха селото заедно с цялата си покъщнина.

— Значи няма какво да се вземе оттам, тъй ли?

— Абсолютно нищо. След пристигането на пратеника със зловещата вест тобасите запретнаха ръкави да пренесат цялото си имущество на островите.

— И животните ли?

— И тях.

— Страшно неприятно! Ами как ще се прехвърлим?

— Нищо по-лесно от това, тъй като на брега е завързана една лодка.

— Не го вярвам. Тези типове едва ли ще оставят някой плавателен съд. Нали така враговете им ще могат по-лесно да ги нападнат.

— Е, не я оставиха точно по тази причина — отвърнах аз не дотам умно. — Десиерто изпрати из околността няколко съгледвачи, за да му съобщят за появяването на неприятеля. Лодката на брега е за тях, защото нали иначе няма как да се доберат до острова.

— А-а, тъй значи! Разбирам. Ами как са се разпределили тобасите по различните острови?

— Мъжете се намират на големия остров, от който ни докараха с лодката до мястото, където се бяхте скрили на онова дърво. Жените и децата заедно със стадата и другото си имущество са пръснати по другите острови.

— Отлично! Така ще можем да обезвредим мъжете с единствен удар! Но за съжаление ще се изложим на опасността да ни забележат, а това е много лошо, понеже нямаме възможност да се прехвърлим всички наведнъж.

— Сеньор, ако пипате умната, не съществува никаква опасност. Чиригуаносите живеят на запад оттук и следователно ще се появят от запад. Ето защо тобасите се канят да се разположат на лагер откъм западната част на острова, за да успеят да забележат приближаването на враговете си колкото е възможно по-рано.

— Аха! Значи от другата страна, където са дърветата, няма жив човек, така ли?

— Точно така.

— Тогава можем да слизаме на тамошния бряг и да се крием между дърветата, докато се съберем всички.

— Това е твърде разумно. Изобщо не се бях сетил. Да, туй е най-доброто решение, понеже при дърветата ще сте на открито и спокойно ще можете да наблюдавате всичко. Значи така ще е много по-добре, отколкото ако се събирате в църквата, както го бях замислил.

— В църквата ли? Идеята ви съвсем не е лоша. Може ли да се влезе в нея?

— Да, защото там няма брава или катинар, а само някакво резе на вратата.

— Чудесно! При дърветата все пак някой може да ни забележи, преди там да се е събрал достатъчно силен отряд. Но в постройката никой няма да ни види. Мисля, че вече научих каквото ми бе необходимо и ще поговоря с хората си.

Той се обърна към индианците и им държа цяла реч. Те внимателно го слушаха като от време на време ни хвърляха презрителни погледи. Навярно им казваше, че сме не само глупаци, но и страхливци. После поведе разговор само с вождовете. Естествено аз нищо не разбихах. Но накрая той повтори няколко пъти една и съща дума, която ми направи впечатление. Звучеше като «хорно». Не бях срещал такава дума в испански. Дали нямаше нещо общо с немската

дума «хорн», на която в испански отговаря «куерно»^[20]? Във всеки случай тази дума имаше и за мен важно значение, понеже, когато я изговаряха, Пена тайно ми хвърляше многозначителни погледи. Но иначе той си седеше на мястото със съвършено безразлична физиономия. Колкото и внимателно да го наблюдаваше човек, нямаше да може да предположи, че моят спътник разбира всяка дума.

Най-сетне съвещанието с вождовете свърши и Йерно отново се обърна към нас двамата:

— Тъй като всеки миг може да се очакват пристигането на чиригуаносите, се налага да побързаме. Решихме да тръгнем още сега. Вие ще вървите сред моите хора!

Цялата орда се изправи на крака. Изгасиха огъня и после пристъпихме към изпълнението на втората половина от плана ни. Първата се бе увенчала с успех. Че по време на похода бяхме обградени от всички страни от мбоковите, за мен не беше признак на недоверие. Нас просто не ни смятаха за хора, които да са духовно надарени дотам, че в дадения случай да събудят подозрението им. Тъй като двамата с Пена крачехме рамо до рамо, той бе достатъчно близо до мен, за да можем от време на време шепнешком да разменяме по някоя и друга дума.

— Канят се да ни убият! — подшушна ми той на немски.

— Кога?

— Веднага щом намерят парите.

— Ами какво ще стане със златната мина, която казахме, че сме открили?

— Искат да ни изтръгнат тайната с мъчения.

— А какво означава онази дума «хорно»?

— Това е името на някакъв човек, пленен от мбоковите. Първоначално са искали да изнудят Десиерто да им даде за него откуп, но естествено при тези обстоятелства подобно нещо е излишно.

— За какво говорите? — попита Йерно. — Да нямате никакви тайни?

— Нали не бива да разговаряме на висок глас! — отвърнах му.

— По-добре мълчете!

За да не би все пак да събудим никакви подозрения, ние се разделихме и продължихме нататък на такова разстояние един от друг, че ако се наложеше да говорим, всеки да можеше да чуе думите ни. С

всяка изминала минута положението ни ставаше все по-опасно. Беше достатъчно само едно съвсем леко одраскване с някоя отровна стрела и бяхме загубени.

Най-сетне се добрахме до гората от карапа и до брега на лагуната. Оттук нататък продължихме много бавно напред, понеже Йерно бе толкова изключително предпазлив, че не пожела да се ослани единствено на получените от мен сведения, а изпрати напред няколко съгледвачи. Тези хора не откриха нищо подозрително и се спряха едва когато стигнаха до дълбокия, вече пълен с вода, ров, който обграждаше цялото село. Йерно не намери нищо нередно в това, че тобасите са защитили по този начин домовете си поне на първо време срещу неприятелите, но все пак изпрати няколко души да отидат по дигата в селото, за да проверят дали действително е изоставено. Когато съгледвачите се върнаха, аз не разбрах съобщението им, но по-късно узнах от Пена, че са посетили няколко къщи и са ги заварили напълно опразнени. След това се запромъквахме към онова място на брега, където се намираше лодката. Зетя я огледа и разочаровано каза:

— Толкова малка! Ще побере най-много шест души. В такъв случай ще трябва да я използваме дванайсет пъти! Я потърсете да видим дали няма още някоя лодка!

В търсенето взехме участие и ние двамата с Пена, но, разбира се, напразно. Тази свобода на движение, която ни оставиха, бе едно доказателство, че ни имаха доверие. Междувременно Йерно пак се съветва с вождовете. Научихме резултата от разговора им след като Зетят ни попита:

— Умееете ли да гребете?

— Да — отвърнах зарадвано, защото вероятно заедно с тях щяхме да се прехвърлим на острова.

— А добре и сръчно ли гребете?

— Ако се наложи, можем и съвсем безшумно.

— Тогава най-напред ще отидем да разузнаем дали пътят, по който смятаме да минем, е безопасен. Но какво е това? Отсреща има някаква светлина!

— Сигурно Десиерто е наредил да запалят огън. Оттук не се вижда съвсем ясно, защото ни пречат храсталаците.

— Тогава той е нещо повече от глупак. Та нали така ни издава мястото, където се намира! Хайде, сега отиваме отсреща! Вие ще

гребете. Аз и вождът ще ви придружаваме. Постарайте се да не вдигате никакъв шум!

С Пена се качихме в лодката и я отвързахме. След това ни последваха и другите двама. Обаче те не седнаха, а легнаха на дъното ѝ. Ето какво значи бяха измислили! Ако отсреща забележеха лодката, аз и Пена трябваше да отнесем в телата си отровните стрели!

Разбира се, ние изобщо не бяхме изложени на подобна опасност. Стигнахме до острова откъм тъмната му страна, слязохме на брега, вързахме лодката и се промъкнахме до църквата. Вратата ѝ лесно се отвори и ние влязохме вътре. Тобасите естествено се бяха изпокрили под пейките, тъй че докато Йерно крачеше около тях покрай стените, не успя да забележи нищо. Щом се върна при вратата, където го чакахме, ни каза тихо:

— Жив човек няма. Вие двамата оставате тук, и то заедно с мен. Като предводител мястото ми несъмнено е тук. Вождът ще се върне сам и едва когато изпрати насам всичките си хора, ще дойде пак с последната група.

Той даде същите инструкции и на индианеца, който веднага се отдалечи. А самият Йерно прекрачи прага, излезе навън и отправи поглед към огъня.

— Изглежда там има и жени — каза той. — Ще ми се да преброя хората в бивака.

— Искате да отидете там? — попитах го аз.

— Да. Ще се промъкна докъдето е възможно.

— Можете да го направите и по-удобно. Нека ви носят!

— Да ме носят ли? Да не сте луд? Че кой ще ме носи?

— Аз.

— Човече, вие наистина сте напълно откачен! Да ме носите! Много ми се ще да знам...

— Защо ви давам този съвет ли? — прекъснах го аз. — Предпочитам да ви покажа вместо да ви обяснявам. Ей така, по този начин...

Стиснах го с двете си ръце за гърлото и го издърпах в постройката. Той ритна няколко пъти с крака, а после се отпусна безмълвно и неподвижно на земята.

— Тук има ли хора? — полугласно попита Пена. — Ние сме, двамата приятели.

— Тук сме — отвърнаха му на завален испански. — Да се покажем ли?

— Да. Вържете този тип и му запушете устата!

Тобасите в миг се озоваха при нас. След като Йерно бе вързан и устата му затъкната, аз го вдигнах на рамо и го понесох към огъня. Щом хората чуха стъпките ми, всички извърнаха глави към мен.

— Ето го Йерно — казах аз и хвърлих тялото му на земята. — Вземете го сред вас. Не ми се ще да го оставям сам в църквата, защото той е най-хитрият и най-предприемчивият от всички и не е изключено да му хрумне мисълта да ни издаде със силно сумтене.

— Внимавайте да не ви видят! — предупреди ме Десиерто.

— Няма. Храстите ще ме прикриват.

— Тук много се тревожим. Как вървят нещата?

— Отлично. Много по-добре, отколкото предполагах. Оставете няколко души на пост. Ще ви довеждаме пленените хора от всяка група, защото смятам, че не е твърде уместно да ги държим в църквата.

Бързо се върнах при постройката, защото вече бе настъпило времето, когато трябваше да се появят първите петима. Както споменах, шестият щеше да върне обратно празната лодка.

Заехме местата си в църквата, където цареше пълен мрак. Скоро петимата дойдоха. Първият от тях попита нещо на своя език. Пена му отговори и те го помислиха за Йерно. Всички влязоха вътре и веднага усетиха как ръцете ни ги стиснаха за гърлото. След като ги обезвредихме, ги завлякохме при хората на Десиерто, на които той бе наредил да охраняват пленниците. Същото сполетя всяка една от групите и нито веднъж не се случи някой от мбоковите да прояви недоверие или да заподозре нещо.

Дори и вождът, пристигнал последен, прекрачи прага тъй спокойно и доверчиво, сякаш се намираше у дома си.

Цялата работа продължи малко повече от час. Когато съобщих на Десиерто, че трудната ни задача се е увенчала с успех, просто не му се вярваше. Едва след като със собствените си очи видя на земята вързаните мъже, той се убеди, че наистина всичко е свършило.

— Слава Богу! — въздъхна старият с облекчение. — Изживях голям страх, и то по-скоро за вас двамата, отколкото за нас. Как успяхте да се справите?

На първо време Пена му разказа всичко само в най-общи линии, а после добави:

— Но само не си въобразявайте, че опасността е отминала! Съществената и по-голяма опасност тепърва се задава. Самият сендадор е тръгнал насам, и то с един значително по-многоброен отряд. Йерно го каза.

— Благодаря на Провидението!

— Какво? Не се ли изплашихте?

— Напротив, зарадвах се. Най-сетне ще сложим край на безчинствата му.

— А може би сме твърде слаби за тази цел.

— О, не сме. След като видях какво дръзвате да направите и на какво сте способни, аз се чувствам достатъчно силен. Сеньор, трябва настоятелно да ви помоля за извинение. От вас двамата не очаквах нищо добро. Обидих ви. Аз...

— Ами! Я не говорете за това! — прекъснах го аз. — Най-напред имаме да вършим други, много по-належащи неща. Изпратете няколко съгледвачи, които навреме да забележат приближаването на сендадора. Но това може да почака и до утре. Преди всичко трябва да отведем пленниците на сигурно място. Има ли къде да ги оставим, без да се опасяваме, че могат да бъдат освободени?

— Нима смятате, че тук не са ни сигурно в ръцете? Та нали наоколо е пълният с вода ров.

— Да, но не разполагате с достатъчно хора за охраната им, ако се наложи да се сражаваме със сендадора. А и не знаем какъв ще е изходът от битката. Надделее ли, макар и за кратко време, той ще освободи хората си.

— Тогава ще се наложи да ги пренесем на моята скала. Там има и други помещения, които изобщо не успях да ви покажа.

— Но как ще ги занесем горе? Та нали е невъзможно да се изкачваме с всеки един от тях по дървото!

— Това съвсем не е необходимо. Подготвен съм за издигането на по-големи товари догоре. За тази цел горе има нещо като «груа»^[21], който може да вдигне няколко души наведнъж. Но аз само видях тези хора, без да съм разговарял с никого от тях. Няма ли да ги разпитаме?

— Поне засега не. Преди всичко да ги качим горе на скалата! А за да не разберат къде се намират, наредете да им закрият очите. Нека им

извадят парцалите от устата, защото вече могат да викат и крещят колкото си искат, без да ни напакостят.

Десиерто издаде нужните заповеди. Няколко силни вика призоваха лодките от другите острови. Докараха и сала, с чиято помощ мбоковите можеха да бъдат пренесени много по-удобно.

Сред тобасите се беше възцарило много весело настроение. Пленниците бяха принудени да слушат такива хули и ругатни, каквито могат да измислят само южноамериканските индианци. Бях застанал доста настрани заедно с Пена, който ме попита:

— Няма ли и ние да отидем за малко при пленниците?

— Аз не, поне засега не. Нека изчакаме, докато ги откарат горе на скалата. Трябва сериозно да си поговоря с Йерно.

— За какво?

— За онзи Хорно, за когото вече стана дума. От колко време се намира в ръцете на мбоковите?

— Не говориха за това. Името бе споменато съвсем бегло. Вождът каза, че след като ограбели Десиерто, вече било безсмислено да му искат откуп за Хорно и можели да убият пленника.

— Прави ми впечатление, че са били доста сигурни в изплащането на откупа.

— Може би Хорно е някакъв роднина на Десиерто.

— Предполагам нещо друго. Този Хорно е немец и се казва Хорн. Именно той е онзи млад човек, когото подозират, че е избягал заедно с парите на стария.

— Мътните го взели! Откъде ви хрумна пък тази идея?

— Много лесно: на първо време ми стига немското име, както и това, че Десиерто е трябвало да плати откупа. Младият човек е бил принуден да мине през Гран Чако, бил е нападнат, ограбен и пленен. Както всеки знае, тукашните индианци предприемат големи и далечни походи, за да отвличат хора и после да изнудват близките им за откуп. Сигурно Хорн им е казал, че Десиерто ще го откупи. Може би дори е споменал за значителното богатство на стария и тогава, подстрекавани от сендадора и Йерно, мбоковите са предпочели да си присвоят цялото му състояние, отколкото да чакат някакъв си откуп.

— Хм-м! Звучи съвсем убедително. Естествено ще трябва незабавно да го съобщим на Десиерто!

— Не! Не бива да събуждаме в него надежда, която може би ще се окаже напразна. Най-напред ще разпитаме Йерно.

— Няма да ви отговори.

— Тогава ще му развържа езика с камшика!

— А-а, но нали винаги сте бил решително срещу всякакво насилие!

— И с пълно право. Обаче в случая става въпрос за едно изключение. Нима Йерно не се канеше да убие нас двамата? Не смяташе ли да откаже всякаква милост на тобасите? Нима ще пощадим такъв мерзавец само за да продължи да страда и да гине един свестен млад човек в ръцете на мбоковите, който, както чухме, дори ще бъде в крайна сметка и убит? Не, ако не признае, този тип ще бъде бит до безсъзнание! Щом го качат на скалата, веднага ще се заемем с него.

— Само ние двамата ли?

— Ние двамата и още двама индианци, които ще въртят камшика.

— Тогава елате! Ние сме кажи-речи последните хора, останали на острова.

Той беше прав. Пристигнахме на брега тъкмо навреме, за да се настаним криво-ляво в последната лодка, готова да отплава. Съвсем ни бяха забравили, нас, хората, които според мнението на Пена бяха играли главните роли тази вечер.

Брегът предлагаше почти феерична гледка. Бяха донесли факли. Всичко живо се беше стекло от островите, за да види пленниците, и всичко живо, мъже и жени, държеше по една горяща факла в ръка. Бяха развързали краката на мбоковите, за да могат да вървят, но лицата им, или по-скоро целите им глави, бяха закрити с рогозки от лико. Водеха ги воини на тобасите. Подир тях вървяха амазонките с оръжията си начело с Уника, която тази вечер виждах за пръв път, тъй като тя не беше стъпвала на главния остров. След нея важно крачеше барабанчикът и вдигаше невъобразим шум. На пъстри тълпи следваха жителите на селото. Те се смееха, крещяха, ликуваха. Беше невъобразима олелия, сред която никак не ми се искаше да изпитвам чувствата на пленниците, защото според обичаите на Гран Чако те безусловно бяха проиграли живота си.

Всички спряха от едната страна на скалата. Отгоре се разнесоха викове и беше спуснато дебело въже. Един подир друг с него връзваха пленниците, за да ги изтеглят горе. Не успях да видя къде изчезваха,

понеже светлината от факлите не достигаше на такава височина. Ние двамата и в този момент стояхме по-настрани и отдалеч наблюдавахме събитията. После се отправихме към алгаробата, за да се изкатерим горе и да се опитаме да влезем вътре. Вратата беше отворена и ние прекрачихме прага ѝ.

В преддверието имаше оставена лоена свещ. Във всяко следващо помещение, откъдето минахме, също забелязахме по една такава свещ. Най-напред трябваше да се преоблечем, което не ни отне повече от две-три минути. После продължихме нататък към големия склад за дървесна кора и там заварихме около дузина индианци заедно с Десиерто, които се занимаваха с пленниците.

В най-задната част на склада бяха освободили стената от отрупаните кори и така се беше разкрил скритият дотогава вход към дълго и ниско сводесто помещение, където се намираха множество бурета, изработени по всички правила на бъчварското изкуство. Между тях наслагах пленниците, легнали на земята, след като отново им вързаха краката.

— Смятате ли, че тук са на сигурно място? — попита ме Десиерто с такова изражение па лицето, което съвсем ясно издаваше очакването му, че наличието на това ново помещение ще предизвика учудването мм.

— Напълно! — отвърнах му. — Оттук даже и сендадорът няма да ги измъкне.

— Не само че няма да ги измъкне, ами и него ще вкараме тук! След като се върнах с лодката от брега, където ви оставих, незабавно изпратих двама вестоносци, за да накарат нашите завръщащи се от похода воини да побързат. Надявам се да пристигнат тук преди сендадора. Но тогава тежко му!

— Ами ако той ги изпревари?

— Тогава пак ще си послужим с хитрост.

— С каква?

— Хм-м!

Той замислено заби поглед в земята, а самоувереният израз на лицето му се смени с израз на съмнение и несигурност.

— Хъмкането няма да ни помогне да заловим сендадора — казах аз.

— Известно ми е, господине, и затова ще предоставя на вас.

— Едва ли ще стане в момента. Чувствам се страшно изморен, както лесно можете да си представите. И двамата със сеньор Пена непременно трябва да поспим.

— Струва ми се щяхте да ми разкажете днешното приключение по-подробно от преди!

— Да го отложим за сутринта! Кой знае какви перипетии ще ни предложи утрешният ден и ние ще трябва да ги посрещнем добре отпочинали.

— Тогава идете да спите! Ами какво ще правим, ако сендадорът пристигне още през нощта?

— Това е невъзможно. А на зазоряване изпратете срещу него неколцина разузнавачи!

— Че откъде да знам от коя посока ще се появи!

— Ако вие не знаете, то аз знам. Сигурно ще дойде точно по дирята, оставена от мбоковите. Нека тя послужи като пътеуказател и за вашите съгледвачи. Но тези хора трябва да са боси и забележат ли неприятеля, веднага да се върнат по собствените си стъпки. Така няма да е възможно да се различат новите им следи от старите на мбоковите.

— Няма ли сега поне да разпитаме пленниците?

— От тях няма да научите нищо. Да почакаме до утре! Ако сериозно искате и през следващите дни да ви бъдем от полза, оставете ни да си починем!

— Е добре, няма повече да настоявам, и ще ви покажа стаята.

— Благодаря ви! Ще спим в тревата на градината ви, където ще намерим най-хубавото и най-удобно легло.

— Но, господине, как си го представяте? Как ще оставя да спят в тревата под открито небе двама немци, които са мои спасители? И на цялата си умора, на всичко отгоре още не сте яли!

— И не е необходимо. Искаме само да спим и нищо друго. След това ще има време и за всичко останало. Не забравяйте съгледвачите! Това е единственото, което трябва да ви втълпя в главата. А сега лека вещ!

Дръпнах Пена за ръката и той ме последва. Стариат Десиерто понечи да тръгне подир нас сигурно за да продължи да ни прави приятелски укори, както и нови предложения, обаче аз го възпрях. Стариат се беше променил напълно. Смъртната бледност, мъртвешкото

вцепенение и строгостта бяха изчезнали и вместо тях лицето му излъчваше одухотвореност и жизнерадостност, а по страните му беше избила руменина.

Изпънахме се върху тревата в градината. Долу, край скалата, все още се чуваше барабанът. С неговите удари се смесваха пронизителните звуци на свирки и изнервящи маракаси. Стотици гласове пееха — кой както можеше и каквото си искаше. Кой би повярвал, че при подобна шумотевица човек може да заспи? Но едва бях сложил глава върху меката морава и очите ми се затвориха. Ала ето, че като на сън чух женски глас да вика:

— Сеньори, къде сте?

Пена промърмори нещо. И той бе вече заспал.

— Сеньори, сеньори! — отново се разнесе.

— А-а! Навярно нас имат предвид, нали? — попита моят спътник.

— Предполагам. Това е гласът на Уника.

Девојката се приближаваше. Не ни се щеше да ни завари като скакалци в тревата и не ѝ се обадохме, ала тя все пак ни откри. Пена продължи да лежи, преструвайки се на дълбоко заспал, но аз седнах, подадох ѝ ръка и я попитах:

— Може би искате да ни кажете «лека нощ» сеньорита?

— Да, лека нощ и благодаря.

— Първото приемам, но второто не.

— А трябва! Вие ни спасихте, ала никой не ви обръща внимание! Чичо ми каза, че не сте пожелали да спите другаде, а единствено тук, и аз едва ли ще мога да променя решението ви, но преди да заспите, съм длъжна да ви изкажа благодарността си.

— Пак говорите за благодарност! Е, ще ви дам съвет как още днес можете най-сърдечно да ни благодарите — като ни назовете името, което чичо ви предпочете да премълчи.

— Господине, защо искате тъкмо това?

— Причината ще ви издам, щом се разсъмне. И така, моля ви, как се казва онзи неверен и неблагодарен немец или австриец? Тя се поколеба няколко секунди, преди тихо да отговори:

— Адолф Хорн. Но сега трябва да си вървя. Лека нощ!

Девојката се забърза към вратата.

— Чакайте, сеньорита, още нещо! — подвикнах подир нея.

— Нямам право да ви казвам нищо повече! — отвърна ми тя. — Лека нощ!

— Но аз и не искам това от вас, а сам ще ви съобщя нещо. Тя се спря.

— Какво е го, сеньор?

— Сеньор Адолфо Хорно е напълно невинен.

— Адолфо Хорно! Известно ви е как тук произнасят името му! Казвате, че бил невинен! Господи! Откъде знаете? Обяснете ми, бързо, бързо!

Тя отново се озова до мен.

— Не и сега, сеньорита — отвърнах аз. — Днес научих, че този доблестен млад човек е тръгнал на път за насам и се надявам съвсем скоро да го видите.

— Казвате го тъй студено, с такова безразличие! Сеньор, от кого го чухте?

— От... от... но моля ви, сеньорита, най-сетне трябва да спя!

— Вие да! Но аз няма да мога да заспя!

— Няма да ви навреди, защото вашият дух и в будно състояние ще бъде зает с нещо много приятно.

— Сеньор, принудена съм да се подчиня. Но дали ви е известно...

— Е, какво?

— ...че изобщо не знаете как да се отнасяте с една млада сеньорита?

— За съжаление отдавна го знам, а сега ви моля да отидете при вашия чичо и да му кажете, че е бил много несправедлив към господин Хорн от Грац. Но нека не идва и той тук да ме разпитва. Лека нощ!

— Да, да. Прав сте. Чичо трябва незабавно да го научи. Лека нощ! Този път тя наистина си отиде.

— Хм-м! — изръмжа Пена. Значи все пак е той!

— Естествено! Бях сигурен, че не е възможно да се лъжа.

— Тогава Господ да ти е на помощ, сеньор Йерно! Несъмнено утрешният ден няма да е най-хубавият в живота ти!

И аз си помислих същото, ала само след половин минута вече не мислех за нищо, защото бях заспал. Когато човек спи на открито богатият на кислород въздух е причината да се събужда много по-рано, и то значително по-укрепнал и по-ободрен, отколкото ако е спал в някоя стая. Слънцето все още не беше изгряло, когато отърсих росата

от дрехите си и се изправих. Шумът от движенията ми събуди Пена и той скочи на крака.

— Добро утро! — поздрави ме той. — Наспахте ли се?

— Добро утро! Чувствам се съвсем свеж и бодър.

— Значи можем да се заловим с Йерно?

— Да, но нека първо вземем една баня. Елате!

— Нали ще събудим Десиерто!

— Няма. Ще се спуснем по въжето на крана.

Кранът стоеше на мястото си още от вечерта. Гредите му образуваха триъгълник, а от края на единия от ъглите, който стърчеше извън зида, продължаваше да виси дебелото въже. С помощта на един, колкото прост, толкова и целесъобразен механизъм кранът можеше както да се движи, така и да се разглобява и сглобява. Тук в тази пустош старият Десиерто действително бе успял да постигне и да създаде изключително много. По косо поставената гредя се добрах до въжето и с негова помощ се спуснах долу. Пена ме последва. Когато стъпихме на земята, изглежда в него се породиха известни опасения.

— Ще се къпем ли? — попита той. — Та нали в лагуната гъмжи от крокодили!

— Забелязах едно място, където сигурно няма такива зверове. Само елате!

Малко по-нагоре от пристана с помощта на диги беше преграден басейн с формата на четириъгълник, който сигурно служеше на индианците за къпане. Там се освежихме в прохладната вода, а поело отидохме в селото, където изглежда с изключение на един-единствен човек всичко живо все още спеше. Този самотен индианец стоеше на прага на входната си врата и се оглеждаше да види какво ще е времето също като някой немски цивилизован еснаф, който всяко утро показва глава през прозореца, за да разбере дали ще грее слънце, или ще вали суграшица. Той беше от онези хора, които миналата вечер бяха устроили засадата в църквата и, макар завалено, можеше да говори малко испански. Това ми бе добре дошло. Казах му да доведе някой по-як свой другар и да дойдат с нас. Той отиде да изпълни нареждането ми и скоро се върна с един друг индианец. След като им обясних, че ще се изкачим горе на скалата, те ни последваха. Спрях се там, където въжето на крана докосваше земята и хвърлих на Пена въпросителен поглед. Той се усмихна, кимна ми, а аз хванах въжето и на ръце

започнах да се изкачвам нагоре. Пена постъпи по същия начин. Подвикнахме на двамата червенокожи да ни последват и те се подчиниха. Щом стигнахме горе, аз се метнах върху косо поставената греда, за да се изпързаям по нея към градената. Пена се намираше съвсем близо зад мен. И ето че когато погледнахме надолу, пред очите ни се разкри изключително интересна гледка.

Първият индианец бе достигнал горе-долу средата на въжето, ала вторият бе преодолял едва четвъртината. И двамата не можеха да продължат, но се срамуваха да го признаят. Поглеждаха ту нагоре към нас, ту към земята, докато най-сетне силите напуснаха първия. Той профуча надолу по въжето и падна върху главата на другия с такава сила, че клетникът не успя да се задържи и с шумно плъосване двамата поздравиха милата майка земя, след което един-два пъти се преметнаха през глава. Общо взето южноамериканският индианец е лош катерач.

С Пена се намирахме вече от доста време в градината, когато най-сетне те се появиха. Бяха използвали обичайния път по алгаробата и с виковете бяха събудили един човек от прислугата на стария. Ето че куцукайки, те се приближиха заедно с него. Представявах гледка, която можеше само да ни развесели.

На зададения от мен въпрос отговориха, че Десиерто си е легнал едва при зори, след като инструктирал и изпратил съгледвачите. После настоях да ни доведат Йерно в градината.

Тримата го домъкнаха с развързани вече крака. Той изглеждаше съвсем съсипан от безсънната нощ и не беше никак чудно, че изобщо не бе успял да мигне. Щом ни видя, лицето му придоби неописуемо изражение. Навярно вече му бе станало ясно каква игра сме играли, ала изглежда не можеше да схване и да си обясни как така този ден носехме далеч по-хубави дрехи.

— Буенос диас, добър ден, сеньор! — поздравих го аз. — Как спяхте?

Черните му коварни очи ми хвърлиха поглед, изпълнен с безкрайна злоба. А после, скърцайки зъби, ми отвърна:

— Мерзавец! Като ти дойде времето, даже и дяволът ще ти обърне гръб!

— Кое то може само да ме радва! Но преди отново да си отворите устата, искам да ви обърна внимание на това, че обичам да се държа учтиво, а също тъй обичам и към мен хората да са учтиви. Заради

самия вас се надявам да сте проумял, че тук си нямате работа нито със страхливци, нито пък с глупаци. Вашата хитрост и вашата логика загубиха позорно схватката с нашия здрав разум и навярно ще е добре за вас, ако ви посъветвам да смените тона. А сега ми кажете името си!

— Вчера го чухте.

— Но то не е Арболо.

— Щом съм ви го казал, значи е то! Не съм лъжец като вас двамата.

Ако си мислеше, че за трети път мълчаливо щяхме да понесем грубостта му, той се бе излъгал. Вярно, че конете ни бяха отнети, но не и камшиците, които висяха на нашите колани. Посегнах към пояса си, за да накажа този негодник, но камшикът на Пена изсвистя вече във въздуха и така удари мнимия Арболо през лицето, че той за малко щеше да падне по гръб.

— Ето ти отговорът ни, подлеце! — каза Пена съвсем спокойно. — За всеки нахален отговор убиец и разбойник като теб заслужава по един такъв удар. Запомни го! Аз съм Пена, немският каскарилеро. Може би си чувал името ми.

— Пена! — неволно се изплъзна от устата на Йерно. Явно той се изплаши, но после бързо се съвзе и продължи: — Нито ви познавам, нито съм чувал името ви. Напълно ми е безразлично кой сте!

— Няма да останете вечно безразличен — отвърнах му аз. — Искате да нападнете тобасите и безмилостно да ги изколите. Искате да убием мен и Пена и...

— Кой ви го каза? — прекъсна ме той.

— Самият вие. Не сте единственият бял, който разбира езика на мбоковите! Знаем всяка дума от вчерашния ви разговор. Освен това не ви видяхме за пръв път едва вчера. Още преди време ви подслушахме и избързахме напред, за да уведомим стария Десиерто за плановете ви.

Той издаде съскащ звук, но иначе не каза нищо.

— Известихме го също за очакваното пристигане на вашия тъст — продължих аз.

— Тъст ли? Че да не би да имам тъст?

— Естествено, сендадорът.

— Та аз не съм женен.

— И все пак мбоковите ви наричат единствено Йерно. Не ставайте смешен! Но това не е толкова важно. По друга причина наредих да ви

доведа тук. Познавате един млад човек на име Адолфо Хорно, нали?

Той трепна, но все пак отговори:

— Не.

— Та нали вчера говорихте за него с вожда на мбоковите?

— Това е лъжа!

— Човече, мерете си думите! Няма да търпим повече обиди! Чухме разговора ви. Искал сте да изнудвате стария Десиерто да ви плати откуп за споменатия сеньор Хорно. Но след победата ви над тобасите сте се канел да го убие.

— Не е вярно.

— И не знаете къде е този човек, навярно изобщо не го познавате, а?

— Не.

— Просто ми става жал за вас. Аз искам да науча къде се намира той и следователно ще го науча. Ако не стане по един начин, ще стане по друг. Няма ли да ми кажете доброволно?

— Нищо не знам.

— Както желаете! Ще наредя да ви бичуват, докато ми издадете мястото.

— Само да посмеете! — избухна той. — Нямате право!

— Намираме се в Чако, значи имам това право. И тъй, ще признаете ли?

— Нищо не знам. Удряйте! Карате ме да ви се смея!

Вързаха го за едно дърво с гърдите към ствола. Двамата индианци взеха камшиците ни и редувайки се, ту единият, ту другият го заудряха с все сила. Извърнах глава и започнах да броя. След четирийсетия удар се обърнах да видя какво става. Йерно здраво бе стиснал зъби и ни гледаше с подигравателна усмивка. След шейсетия удар гърбът му представляваше кървава маса от разкъсана плът и парцали, ала въпреки всичко негодникът продължаваше да ни се хили злорадо, без да обели нито дума.

— Удряйте още! — извика Пена. — Бийте го, докато признае, пък ако ще и да пукне този пес!

— Не — обадох се аз. — Спрете!

Кой човек може да понесе подобна гледка!

При тези думи негодникът избухна в дрезгав смях и изкрещя:

— Я чуйте тази фуста! Не можел да гледа кръв! Бийте ме, бийте! Строшете ми кокалите! Изтръгнете ми червата! Но пак няма да узнаете къде е вашият Хорно!

— Но вие знаете, нали? — попитах аз.

— Да, знам — отвърна той. — Само за да ви покажа, че ви се присмивам, ще призная, че самият аз го залових. Но повече няма да чуете нито дума даже и ако късате месата ми с нажежени клещи?

— Няма нужда да си създаваме чак такъв труд. На колене ще ни молите да ви разрешим всичко да ни кажете, но ние няма да искаме да ви изслушаме.

— Да ви моля? На колене? Не, никога!

— Още днес, и то предиобед, ще ме молите в името на Бога да чуя от устата ви онова, което сега отказвате да ни съобщите.

— Няма да го направя, даже и да ме очакват всички мъки на ада?

— Ами! Така ще извикате желаните от нас думи, така ще ги изревете, че непременно да ги чуем. А сега го вържете иначе — седнал на тревата и с гръб към дървото. Вържете и главата му така, че да не може да я помръдне и на милиметър!

Докато двамата индианци изпълняваха последното ми указание, аз взех едно кухо парче от бамбука тагоара, намиращо се наблизо, което навярно бе използвано като малък съд за вода. Този кух цилиндър имаше диаметър от около десетина сантиметра. С върха на ножа си пробих дупчица на дъното му и после я запуших с дървено клинче така, че водата да може да се процежда бавно на отделни капки. Накарах слугата на Десиерто да напълни парчето бамбук с вода, а после го закрепихме на дървото точно над главата на Йерно. Така нагласих всичко, че на всеки четири секунди в средата на темето на Зетя да пада по една капка вода от височина около три лакти. След това с острия си ловджийски нож обръснах косата му на съответното място.

Йерно мълчаливо понесе цялата процедура сякаш беше само зрител. После въпреки болките, причинявани му от жестоко разранения гръб, той избухна в нечовешки смях и жлъчно извика:

— Сега пък ме бръснат и фризират! И така ли ще изтръгнете от мен признания? Вие всичките сте за лудница!

Дадох знак на индианците да се отдалечат и дръпнах Пена за ръката да ме последва до най-близката беседа.

— Но, драги приятелю — каза ми той, — всъщност що за номер сте замислил да правите? Не съм в състояние да го проумея.

— Не е никакъв номер, а една най-проста и естествена процедура, която ще принуди този човек да ми даде желанния отговор.

— Нима капките вода ще постигнат онова, което не успя да направи боят?

— Да!

— Невероятно! Видяхте какво представлява гърбът на Йерно. Гледката е направо ужасна. И какъв бе резултатът? Той ни се изсмя и взе да ни се подиграва. Но не последва никакво признание. И се надявате тези нещастни водни капчици, дето ще му падат върху главата, да постигнат онова, което не постигнахме с разкървания му гръб? Би било най-голямото чудо, каквото съм виждал досега!

— Ако искате да наречете чудо един съвсем естествен процес, нямам нищо против. Но я ми кажете, не сте ли чувал някога, че има хора, които понасят бой, без да им мигне окото?

— Да. Те са просто безчувствени към ударите.

— Точно така. Попитайте родители и учители, попитайте тъмничари и копорали, и то, ако последните са служили по времето, когато все още биеха във войската! Тогава ще научите, че съществуват лица или субекти, които изглежда изобщо не чувстват ударите и колкото повече и по-безмилостно ги бият, толкова по-силно се смеят. Може би Йерно спада тъкмо към хората, чиито нерви сякаш са направени от корабни въжета. Е, щом нервните им разклонения са толкова безчувствени и устойчиви, тогава ще трябва да се насочим към нервната централа, наречена мозък. Може би той ще се окаже почувствителен към болките.

— Нима смятате, че водните капки предизвикват чувството болка?

— Не, обаче непрекъснатото падане на капките на равни интервали върху едно и също място оказва такова въздействие, с което не може да се сравни никаква друга болка. Ако не бъде прекъснато навреме, подобно мъчение непременно довежда до умопомрачение. Не сте ли чувал, че американските робовладелци често са използвали това ужасно наказание спрямо непокорните негри?

— Не.

— Е, а аз съм бил свидетел на такива случки. Виждал съм негър и негърка, негова жена, да седят в тъй наречената «капеща колиба». И

дватамата бяха вързани така, че не можеха да помръднат нито малкото си пръстче, нито главите си, а капките падаха върху темето им на определени интервали. Ревяха като диви животни, а по устните им беше избила пяна. Бяха принудени да понесат това наказание, защото не пожелали доброволно да дадат децата си, продадени рано сутринта на един търговец. Направих приятелски упрек на плантатора, чиито гост бях и комуто бях направил голяма услуга, така че всъщност ми беше много задължен, но вместо благодарност той взе че нареди на надзирателя си да ме изгони, или по-точно, да ме изхвърли от плантацията.

— Какъв мерзавец! Такъв да ми падне... — Пена сви юмруци, а после продължи: — И вие най-спокойно си отидохте, тъй ли? Това никак не е в съответствие с обичайните ви схващания.

— Да, не е в съответствие с тях и затова през нощта тайно пак посетих плантацията и измъкнах оттам двойката негри. Там много добре разбрах какво ужасно въздействие имат водните капки. Няма да мине и час и вие ще можете да наблюдавате същото въздействие и при Йерно.

Тук разговорът ни бе прекъснат, понеже дойде Уника и ни донесе мате. Тя се канеше пак да започне с въпросите си от миналия ден, но ѝ попречи старият Десиерто, който не беше могъл да спи и излезе навън да ни потърси.

Той се учуди, че вече бяхме докарали Йерно в градината и не успя веднага да схване в какво положение се намира негодникът.

— Всичко това го правим заради нашия сънародник, когото сте смятали за измамник и за човек, незаслужаващ никакво доверие — обясних му аз.

— Хорн ли имате предвид?

— Да. Виждате ли как изведнъж съвсем лесно можете да изговорите името му!

— Защото снощи Уника ми разказа, че според вас бил невинен и че бил на път за насам. Затова не можах да спя и идвам тъй рано при вас, за да ви помоля за обяснение. Сигурно много добре разбирате какво впечатление са направили думите ви на мен и на Уника. Кажете ми, наистина ли знаете нещо за него, или просто искахте да ни утешите или успокоите?

Изпълненият му с голямо напрежение поглед се беше впил в мен, а и красивата индианка ме гледаше така, сякаш искаше да прочете отговора по устните ми.

— Ако исках да ви успокоя, това несъмнено щеше да е напълно погрешно намерение — отвърнах аз. — Нали ми казахте, че моето известие не ви е позволило да мигнете. Не, ние действително открихме следите му при мбоковите.

— Мили Боже! Да не би да е при тях?

— Тъй предполагам. Изслушайте ме!

Разказах му най-напред за първоначалните си догадки, а после и за признанията на Йерно. Обясних му, че съм поставил Зетя под водните капки само за да узная къде да търсим Хорн. Едва бях изговорил последните си думи, когато Уника грабна ножа от колана ми и извика:

— Знае и не иска да ни каже ли? Ще го принудя! Ако не признае, незабавно ще забия този нож в сърцето му!

Тя понечи да се отдалечи. Задържах я, изтръгнах ножа от ръката ѝ и казах.

— Чакайте! Няма да постигнете нищо или само съвсем малко. Засега той все още нищо няма да признае, а убиете ли го в гнева си, тогава ще стане още по-лошо за нас. Та нали още не сме сигурни дали споменатият от него Хорн е действително човекът, за когото говорим.

— Че кой друг може да е! — обади се Десиерто. — В тази страна съм от толкова дълги години, но с изключение на този един-единствен случай никога не съм чувал името Хорн. Нашият млад приятел е бил нападател по пътя си насам и е бил отвлечен при мбоковите. Аз ще го спася. Те ще бъдат принудени да го пуснат, ако ще да се наложи да употребя всички възможни средства. Самият аз ще взема да поразпитам Йерно.

Старият бързо отиде при пленника. Уника незабавно го последва, а ние двамата също тръгнахме подир тях. Лицето на Зетя бе станало мъртвешки бледо, очите му бяха силно изпъкнали, а зъбите му бяха захапали долната устна.

— Куче! — кресна му Десиерто. Ти си пленил сеньор Хорно! Казвай къде е, иначе лошо ги се пише!

Йерно втренчи в него тъп поглед, но нищо не каза.

— Ще проговориш ли, или да наредя отново да те бичуват?

По лицето на пленника за миг се изписа нещо като подигравателна гримаса, сякаш искаше да ни каже, че вече веднъж от камшика не бе имало никаква полза и че пет пари не дава за нов бой. Ала този израз изчезна от чертите му също тъй бързо, както се и беше появил. Йерно се бореше вече с всички сили срещу неизбежното въздействие на водните капки. Но това се изплъзна от вниманието на Десиерто и той продължи:

— Мълчиш, така ли? Ще те накарам да проговориш. Сеньор, дайте ми камшика си!

Той се опита да издърпа от пояса на Пена бича, но аз му попречих и казах следното:

— Оставете! С бой няма да постигнете нищо. След броени минути този човек ще направи пълни признания. Не виждате ли как се бори срещу подлудяващата болка?

— Да, наистина е така — намеси се Пена на немски език, с който си бях послужил и аз, за да не ни разбере Йерно. — Или си мислите, че този тъп поглед се дължи само на боя, който му хвърлихме?

— Не. Я вижте капките избили по челото му! — обясних аз. — Те не идват от съда с вода, а са от болка и страх. Нали му казах, че ще ни моли в името на Бога да изслушаме признанието му и съм сигурен, че ще изляза прав.

— Колко време ще трябва още да чакаме? — осведоми се Десиерто.

— Както изглежда, ще издържи най-много четвърт час. После ще започне да ни вика, но ние няма да му обръщаме внимание. Нека разбере, че не сме хора, които току-тъй разрешават на човек като него да се подиграва с тях. И тъй, елате да се върнем в беседката!

Те ме последваха. Когато седнахме, старият Десиерто ни осведоми, че вече е изпратил съгледвачите, след като им е дал най-подробни инструкции. Но той бе много разсеян. Погледът му все бягаше към мястото, където беше Йерно. Нямахте съмнение, наистина бе силно обикнал младия немец. Уника също беше възбудена. Тя не бе способна да вземе участие в спокоен и разумен разговор и затова се отдалечи.

Заговорихме за събитията от миналия ден, както и за предстоящото развитие на нещата. Така измина повече от четвърт час. Не обръщах кой знае какво внимание на Йерно, понеже бях уверен във

въздействието на приложеното от мен средство. Но ето че изведнъж Десиерто ме прекъсна по средата на започнатото изречение с думите:

— Я чуйте! Какво беше това?

Не бях доловил нищо, но наострих слух.

— Чувате ли го? — попита ме старият след кратко мълчание. — Прилича на далечния рев на ягуар Но е невъзможно, защото по това време тези животни не излизат на лов.

— Че беше рев, рев беше, но не далечен — отвърнах аз. Прозвуча тъй приглушено, понеже бе направен опит да се сдържи вика със сетните сили на белите дробове...

Млъкнах, тъй като същият звук се повтори. Наподобяваше прозявката на тигър или лъв. Пена и старият скочиха на крака Моят спътник се приближи до отвора в зида, погледна навън и каза:

— Десиерто е съвсем прав. Наистина е пума или ягуар, И го сега, в ранно утро! Тъй близо до селото!

— Не се самозаблуждавайте! — отвърнах аз. — Ако щете и дни да се взирате наоколо, пак няма да видите никакъв ягуар. Това не е животно, а Йерно. Я слушайте!

Ревът отново се разнесе. Прозвуча някак хъркащо, сякаш през нос или през здраво стиснати зъби.

— Йерно! — възкликна Пена. — Действително е той! Ето пак, чуйте! Съвсем ясно видях как помръдна устните си. Какъв звук само, какъв вик!

— О, това все още нищо не е! Ще чуете и съвсем други звуци.

— Може би сега всичко ще си признае!

— Трябва да направи признанието си обзет от смъртен страх. Преди това не може да се вярва на думите му. Убеден съм, че в този момент ще ни излъже. Засега неговата закоравялост и инат са по-големи от въздействието на средството ми. Той все още е в състояние логично да мисли. Следователно може да ни излъже, да ни измами и заблуди. Налага се да изчакаме, докато болките го сломят дотам, че изобщо да не е способен да мисли или по-скоро в съзнанието му да остане една-единствена мисъл — как да се избави от мъченията. Ако стоим кротко и тихо, гласът му ще ни служи като измервателен уред за повишаващото се въздействие на водните капки.

Думите ми може би ще прозвучат нечовешки, но в случая нямаше място за съжаление. Понякога има такива положение с които трябва да

се съобразява дори и най-сентименталният и любвеобилен човек, ако не иска да навреди сам на себе си или пък на други хора. Бях убеден, че само смъртният страх, единствено тъй наречените адски мъки, ще са в състояние да изтръгнат от пленника ни признание, на което можехме да вярваме. Ненавременната проява на състрадание в случая щеше да е не само проява на слабост, но тя щеше да се окаже вредна и дори гибелна за Хорн.

Преустановихме разговора си и насочихме вниманието си към Йерно. Невъзможно е да се опишат издаваните от него звуци.

— Ужасно! — обади се Пена като потръпна. — Кой можеше да очаква подобно въздействие от мъничките водни капчици!

— Това е едва началото — отвърнах аз. — Все още не е започнал да ни вика. Чухте ли, ето сега!

Този път от устата на Йерно не се изтръгнаха неартикулирани нечовешки звуци. Доловихме думата «сеньори».

— Вече ни вика — каза старият. — Пълното въздействие настъпи. Ще отидем ли при него?

— Не.

— Сеньор, сеньор! — прозвуча след минута-две. — Елате!

А след като изобщо не му обърнахме внимание и продължихме да седим, той извика:

— Сеньор Пена, сеньор Пена! Не ме ли чувате?

— Мен вика — обади се моят спътник. — Защо пък точно мен, а не вас?

— Навярно защото знае вашето име, но не и моето — отговорих аз.

— Сеньор Пена, Пена, Пена! — изкрещя Йерно вече много по-силно. — Елате де! Не издържам повече! всичко ще ви кажа, всичко!

От начина, по който бяха изревани тези думи, ме побиха студени тръпки. Старият Десиерто побърза да отиде при него, а ние двамата бавно го последвахме.

— Слава Богу! — извика изтерзаният пленник. — Дойдохте! Махнете тази проклета вода!

Но това не беше начинът, по който можеше да ме накара да изпълня желанието му. Ала старият Десиерто побутна бамбуковия съд настрана.

— Развържете ми ръцете! — продължи Йерно. — Трябва да опипам главата си, трябва!

— Да му изпълня ли желанието? — попита старият, като дори вече се наведе над пленника.

— Не — отвърнах аз и го бутнах настрани. — Нека първо признае всичко.

Лицето на Зетя бе станало пепелявосиво. Устните му бяха разкъравени от зъбите, а очните му ябълки — кръвясали до пръсване.

— Значи вие сте Сатаната! — обърна се той към мен, скърцайки със зъби. — Другите не желаят, но вие ги принуждавате да ме измъчват!

— Ами! Нима си въобразявате, че тъкмо по този начин ще ме накарате да бъда снисходителен? Както виждам, все още не сте омекнал толкова, колкото на мен ми се иска. Трябва ви още вода.

При тези думи върнах бамбуковия съд в предишното му положение, тъй че капките отново захапаха по главата му.

— Само не това! — изкрещя той. — Само не това пак! Махнете водата! Всичко ще призная, но махнете водата!

Десиерто отново бутна съда настрани и рече:

— Ще ви изпълня желанието, ала ми кажете къде е сеньор Хорно!

— При мбоковите край Рио Дорадо.

— Опишете ни мястото!

— Невъзможно е. Колкото и подробно да ви опиша пътя и мястото, пак няма да го намерите.

— Аха! А как се чувства?

— Много добре. Нищо лошо не му се с случило.

— Защо го нападнахте?

— За да получим откуп.

— Я за да вземете парите, които носеше у себе си, нали?

— Не. Той нямаше пари.

— Хм-м. Говори ли ви за мен?

— Всеки ден.

— И действително ли не сте го измъчвали?

— Не. Наистина там не му беше зле.

— Тогава ще ви избавя от тези мъки и ще наредя да ви отведат вътре при мбоковите.

Десиерто отново се нагани да развърже Йерно, но аз му попречих и казах.

— Не вършете глупости! Този човек ви излъга!

— Казах истината! — изкрещя Йерно, като впи кръвясалите си очи в мен.

— Не, излъгахте! — потвърдих аз.

— Всяка моя дума е вярна!

— Тъй! Значи ние не можем да намерим пътя и мястото и следователно ще — имаме нужда от водач, а?

— Да. Аз ще ви заведа.

— И къде, казахте, се намирало мястото... край коя река?

— Край Рио Дорадо дел Вале.

— Е, тогава е ясно, че лъжете. Край тази река живеят индианци, които са враждебно настроени към вашите мбокови. Следователно хората ви едва ли ще вземат да крият пленниците си тъкмо в тази толкова несигурна местност. Искате да ни подлъжете да тръгнем да бродим дълги дни заедно с вас през най-дивите райони на Чако, като си мислите, че междувременно все ще ви се предложи удобен случай да ни офейкате. Но ние няма да допуснем да ни измамите. Ето ви пак малко вода!

Отново поставих бамбуковия съд в предишното му положение. Йерно яростно изрева и ме обсипа с проклетия и ругатни, които ми е невъзможно да предам. Аз обаче дръпнах Пена и Десиерто за ръката и ги накарах да се отдалечим.

— Елате, за да не слушаме крясъците му! Нека отидем при мбоковите и да им дадем храна и вода.

Още докато слизахме по стъпалата, дочухме Зетя да крещи с удвоена ярост. Заварихме Уника при пленените индианци. Тя вече вършеше онова, което се канехме да направим ние. Девојката вървеше от човек на човек и им даваше да ядат и пият, без да им развързват ръцете.

— Жалко, че не разбирам езика на мбоковите — казах аз. — Бих разпитал вожда им за Хорн.

— Но нали аз мога да го направя! — обади се Пена.

— Опитайте! Но не вършете грешки!

— Не се безпокойте! Знам какво да говоря.

Той завърза доста продължителен разговор с червенокожия. Отначало вождът явно не желаше да си отвори устата, ала после изглежда му мина мисълта, че ще е по-добре да не ни предизвиква. Дори стана и приказлив. Когато най-сетне разговорът на двамата приключи, Пена се обърна към нас и с радостен и самоуверен тон ни каза:

— Повече нямаме нужда от Йерно! Проявих достатъчно находчивост и успях всичко да измъкна. Сеньор Хорно е затворен в избата на Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen.

— Глупости!

— Мислите, че не съм бил достатъчно проникателен и съм допуснал този индианец да ме измами?

— Нека не се караме! Нали я знаете тази изба, където бяхме обградили аригюиите.

— Разбира се!

— Възможно ли е тъкмо там да се намира пленник на мбоковите?

— Хм-м!

— Не проумявате ли защо вождът ви е изпратил за зелен хайвер точно в тази посока? Той знае, че сендадорът заедно с многоброен отряд мбокови е тръгнал оттам за насам. Негодникът иска да ни вкара право в ръцете на тези хора.

— Мътните го взели!

— А сега кажете на вашия скъп вожд, че криво си е направил сметката!

— Наистина ще му го кажа, и то по не съвсем учтив начин!

Пена отново се обърна към индианеца, заговори го с гневен тон и дори здравата го ритна.

Отправихме се към една от предните стаи, където Уника ни беше приготвила закуска. Тя се състоеше от печено месо и прясно изпечени царевични питки. Десиерто седна при нас, но изобщо не яде. Когато го попитах защо не се храни, той ми отговори:

— Дневно ям най-много веднъж, но често гладувам и по няколко дни. Дори ежегодно съм определил две седмици, когато не слагам нищо в уста и живея единствено от вода.

— И защо?

— За наказание.

Бях очаквал подобен отговор и отвърнах:

— А имате ли правото сам да си налагате подобно наказание?

— Това е не само мое право, а и мой дълг. За мен никое наказание не може да е достатъчно сурово! Вие просто не знаете какво голямо престъпление тегне на съвестта ми. Сигурно ще бъдете много изненадан от обзавеждането на най-предната стая. Това помещение ми служи като място за наказание и покаяние. Там гладувам и жадувам, там мръзна и се бичувам. Злодеянието ми е твърде тежко. Едва ли можете да се досетите какво е то.

— Така ли? Струва ми се, че сте убиец.

— Господи! — възкликна той. — Кой ви го каза?

— Моите очи и моят разум. Но да не говорим повече за това!

— О, напротив! Нека поговорим! Ние сме съотечественици. Вие ми разказахте за себе си, тъй че трябва да знаете що за човек съм и аз.

— Вече знам. Вие сте фармацевт.

— Какво? Аптекар? Господине, от вас човек нищо не може да скрие!

— Ами! Всеки, който само пет минути по-внимателно се огледа тук наоколо, веднага ще се убеди, че съм отгатнал истината.

— Аптекар! Истина е. И убиец! И това също е истина, господине! Не ви ли е страх от мен? Не ви ли отвращавам?

— И през ум не ми минава! Бог не ме е назначил за съдия на когото и да било от моите близни. Възможно е и да съм по-голям грешник от вас, а по силата на разкаянието изобщо не мога да се сравнявам с вас.

— Вие явно нямате представа за тежестта на престъплението ми! Напълно съзнателно убих човек!

— Но при самоотбрана, нали?

— Може би това да е единственото извинение, което бих могъл да имам. Но все пак не ми е възможно да докажа, че е било при самоотбрана. Нито на някой друг, нито на самия себе си. Позволете ми да ви разкажа как се случи!

— По-добре оставете! Така само ненужно се вълнувате. Бъркате в стари рани.

— Нека ме боли! Заслужил съм го. Запознат ли сте с историята на Шлезвиг-Холщайн?

— Да.

— А чувал ли сте как се отнасяха датчаните към населението на Шлезвиг-Холщайн с немско самосъзнание?

— Знам стотици подобни истории.

— Тогава изслушайте ме! Бях аптекар в малко градче. Измежду датското население бях единственият човек с истинско немско самосъзнание. А това ви говори много, ако не ви казва и всичко. Няма да споменавам за ужасния гнет, за малките и големи страдания, които бях принуден да понасям, без да имам право да протестирам. Постепенно толкова се озлобих, че ме завладя чувството, сякаш цялото ми същество се състои един стаено от жлъч и омраза. Колкото повече време минаваше, толкова по-ясно усещах, че така не може дълго да продължава, без да се случи някое нещастие. И ето избухна споменатата война и започна разквартируването на датските войници. Естествено бях дамгосан като враждебно настроен елемент и върху плещите ми се стовари двоен и троен товар. От горе до долу домът ми гъмжеше от датски войници, които се разпореждаха както си искаха и се отнасяха с мен така, сякаш бях някой канибал. Струваше ми много усилия да запазя за себе си една малка стаичка. Просто не можех да я отстъпя, понеже там лежеше моята обичана, смъртно болна жена, единствената близка душа, която ме разбираше и споделяше с мен страданията. В резултат на непрестанните мъки и напрежението тя беше получила тежко нервно разстройство и аз трябваше да я пазя от всякакви тревоги и вълнения, ако исках да имам поне малка надежда, че ще успея да спася живота ѝ. По едно време дойде някакъв датски военен лекар заедно със слугата си и ми поиска да му дам квартира. Опитвах се да му докажа, че в дома ми няма повече място, молих и умолявах — напразно. Той прегледа жена ми и заяви, че само симулирала заболяване. Изпратих да доведат санитарния офицер с чин капитан, за да го помоля да каже тежката си дума, но ме извикаха в аптеката, където се забавих доста дълго, тъй че ми бе невъзможно да наглеждам жена си. Най-сетне свърших работата си и можех да си поема дъх. Когато се озовах в коридора, откъм двора чух тихо ридание и бързо излязох навън. Там бе навалял сняг почти до колене и от кучешкия студ ноздрите ми се слепнаха. Навън намерих жена си. Тя лежеше върху старото одеяло, на което обикновено се настаняваше кучето. Дюшеците и завивките ѝ си бяха поделили войниците. Съблякох палтото си, хвърлих го върху нея и се наках да се изкача

горе, за да видя кой се е настанил в стаята ѝ. Тя не бе в състояние да говори и въпросите ми останаха без отговор. Ала след като разбра, че искам да се отдалеча, тя ме задържа и ме прегърна. Така постоях няколко минути при нея, докато усетих, че в прегръдките си държа труп.

Старият Десиерто млъкна. Изправи се на крака и няколко минути се разхожда насам-натам, за да овладее обзелото го вълнение. После продължи:

— Излишно е да ви описвам чувствата си. Намирах се в такова състояние, което се определяше от смесилите се в мен безумна ярост и пълно отчаяние. Втурнах се нагоре по стълбите, рязко отворих вратата и видях лекаря, легнал на канапето с мръсни ботуши на краката, а на масата — разтворена моята пълна кутия с пури. Не знам какво му казах. Сигурно са били само няколко думи, защото от гняв почти бях загубил способността си да говоря. Офицерът скочи на крака, удари ме с юмрук в лицето така, че ми причерня пред очите, ритна вратата да се отвори и след като ме блъсна, аз паднах надолу по стълбите. Той остана прав горе и ми се надсмя. Тогава ме напусна и последният остатък от разсъдък. Буквално полетях нагоре по стъпалата. И сам не знаех какво точно искам да направя, но го видях как извади сабята си. Светкавично посегнах, изтръгнах оръжието и пронизах с него цялото му тяло. Когато рухна на пода, без да гъкне, сякаш кръвта ми се омръзна. За щастие в момента войниците не бяха наоколо. Грабнах набързо малко пари, изскочих на двора, вдигнах мъртвата на ръце и я занесох при нашата чистачка, която идваше у нас от време на време да работи. Дадох ѝ пари и я помолих да се погрижи за погребението на жена ми. После избягах.

Начинът, по който Десиерто разказваше, ми направи дълбоко впечатление. Макар и насечено, думите изскачаха бързо и припряно от устата му. Говореше с втренчен в ъгъла поглед, сякаш отново преживяваше всичко и сякаш сам бе очевидец и свидетел на собствените си дела. Ние не го прекъсвахме. Той продължи:

— Три дни се крих в гората. Преминаващи наблизо хора чух да говорят за злодеянието. Бяха вдигнали войската на крак да ме търси и залови. След третия ден през нощта се осмелих да вляза в църковния двор. Намерих гроба. Беше плитък и едва-едва затрупан с пръст. Бяха заровили жена ми като престъпничка, като самоубийца. Започнах да се

моля, но не довърших молитвата си. Бяха предположили, че ще дойда да видя гроба и бяха оставили един войник на пост в двора на църквата. Той ме забеляза и стреля по мен, ала не ме улучи. Побягнах и успях да се спася. В моята родина потърсих един приятел, за когото знаех, че няма да ме издаде. Той ми послужи с пари да замина за Америка.

Десиерто отново направи пауза и аз го попитах:

— Нямате ли роднини или деца?

— Не, и това бе голямо щастие за мен. Но убитият от мен военен лекар беше баща на четири деца и на всичко отгоре е трябвало да храни своя баща, както и тъща си.

— И сте го знаел?

— Не. Узнах го по време на бягството си. Прочетох го в един вестник, където бе поместена обява за издирването ми.

— Това е значи престъплението, за което толкова се разкайвате, така ли?

— Да, това е!

— А не си ли казахте, че имате няколко извинителни причини?

— Помислих си го. Но нито една от тях не е основателна.

— Той е извадил сабята си, заплашил ви е. А вие изобщо не сте имал намерение да го убие.

— Но го убих. Отнесох със себе си страшната картина на проснатото пред мен тяло със забита в него сабя и този кошмар не ме е напуснал дори за секунда през целия ми живот. Явява ми се ден и нощ. Чувам хиляди гласове да викат: «Убиец, убиец, убиец!» Който пролее човешка кръв, трябва да заплати със собствената си кръв. Е, успях да го избегна, ала изстрадах една повече от хилядократна смърт, понеже всеки ден умирам по малко. След години дойдох тук и жив се погребях в самотата на тази пустош, за да се отдам на покаяние и изкупление. Станах учител и баща на тобасите. Върших добрини, за да заличи Бог поне една малка част от голямата ми вина. Направих всичко, което бе по силите ми, за да намаля вината си и в отечеството отвъд океана. Бях запомнил името и местожителството на убития и каквото успявах да спестя, го изпращах на неговите роднини, изгубили чрез ръката ми човека, който ги изхранваше.

Пена слушаше разказа на Десиерто с още по-голям интерес и от мен. Изражението на лицето му, както и движенията му издаваха

необикновена възбуда. Той ту заравяше пръсти в косата си, ту разтриваше носа си, ту се почесваше по една или друга част от тялото си. Накратко казано, всичко по него говореше за съвсем необикновено съчувствие и съпреживяване. А при последните думи на стария Пена не успя да се сдържи и попита:

— Какво? Изпращали сте пари?

— Да.

— Навярно продължавате да ги изпращате и до ден-днешен.

— Да. Длъжен съм да гледам на себе си като на човек, който трябва да издържа онова семейство.

— И по какъв начин прехвърляте парите?

— Изпращам ги от Буенос Айрес. Всяка година, когато отида в Сантяго, превеждам парите чрез банката. При тези думи Пена скочи на крака и извика:

— В името на всички светии, тъй си и мислех! Господин... господин... Винтер... нали така ви е името?

— Да, Алфред Винтер.

— Е, добре, господин Винтер, спестете си тези пари! Няма защо да плащате.

— Не ви разбирам.

— Изразих се достатъчно ясно! Не е необходимо да плащате. Вие не сте убиец!

Той така изкрещя срещу стария, сякаш искаше да го изяде.

Десиерто пък втренчи поглед в него и нищо не продума. Само поклати глава.

— Можете да клатите глава колкото си искате! — продължи Пена. — Но е така както ви казвам. Не сте го убил!

— Нали го пронизах със сабята!

— Възможно! Ала не е умрял.

— Но го пишеше във вестника!

— Дрън-дрън, вестника! За какво ли не използват печатарското мастило! Били са печатани такива неща, от които човек забравя да си затвори устата от смайване.

Той изрече всичко това като някой стар мърморко, какъвто изобщо не беше. В очите му искреше скрита радост и явно използваше тази престорена грубост само за да не изплюе веднага цялата истина. И понеже старият продължаваше безмълвно да го гледа, Пена продължи:

— После връщал ли сте се някога в Шлезвиг-Холщайн?

— Не.

— Или да сте се осведомявал за онова семейство?

— Също не.

— Иди, че го разбери! Що за човек сте всъщност? Всяка година изпращате цял куп пари на хора, които изобщо не познавате и за които даже не знаете дали са живи, или не?!

— Сигурно все имат някакви живи наследници и аз смятам, че съм длъжен да се грижа за издръжката им.

— Издържайте когото си искате, само не и тези хора!

— Но нали за убийството се писа и в обявата за издирването ми, и във вестника!

— Само в началото! Защото тъй се знаеше! А вие сте чел единствено това съобщение, понеже бързо офейкахте. Да бяхте хвърлил поглед и в някой от по-късно излезлите вестници! Но стига толкова! Познавам онзи човек, казва се Делменборг!

— Господи! — възкликна старият като потрепери.

— Да, да! — продължи каскарилерото, кимайки победоносно с глава. — Харалд Делменборг! Тъй ли е името му?

— Да, да... та... така е!

— И е от Ханстед, разположен на западното крайбрежие на Ютландия. Вярно ли е и това?

— Вярно... вярно е! — отвърна Десиерто някак занесено.

— Хубаво! Значи относно лицето сме на едно и също мнение. Струва ми се, че ще се разберем и за цялата работа. Известен ли ви е датският остров Санкт Томас от Антилите, там, на север?

— Да.

— Много добре! Когато навремето се сбогувах с моя приятел, ей този сеньор тук, когото бях срещнал в Мексико, аз се отправих към Санкт Томас. Защо, в случая е съвсем маловажно. Там се натъкнах на един млад човек, пройдоха, който казваше, че е лекар, но нямаше никакви пациенти и въпреки това си живееше весело и безгрижно. Името му бе Кнут Делменборг. Сприятели се с мен, понеже беше чул, че съм златотърсач, и вярваше, че съм открил богата бонанса. Няколко пъти бяхме заедно. Веднъж обърнахме доста чашки и накрая милият Кнут се нарязва до козирката и ми разказа преживяванията си.

— Продължавайте, продължавайте! — извика Десиерто, задъхан от вълнение, когато Пена млъкна за малко.

— Какво да продължавам! Не остана кой знае колко за разказване. Нататък историята я знаете и вие. Баща му бил намушкан от някакъв аптекар и останал да лежи три-четири дни между живота и смъртта. Но после връхлетелият го тетанус отстъпил. Важни органи не били увредени или били съвсем слабо засегнати, тъй че не след дълго раненият оздравял и се върнал в родното си място, а това ще рече в Ханстед. Търсенето на «убиеца» било преустановено. Правосъдието се задоволило с конфискуване на имуществото му.

Старият буквално се хвърли към Пена, сграбчи ръцете му и разтреперан, със заекване го попита:

— Господин Пена, истината ли ми казвате?

— Ако не е вярна всяка моя дума, ви разрешавам и мен да понижете с каквото си пожелаете — със сабя, с роял или с някое канапе!

— Не се лъжете? Наистина ли имате предвид онзи Харалд Делменборг от Ханстед?

— Него и никой друг! Представете си смайването му, когато след две години жена му изведнъж получава хиляда долара със забележката, че парите са изпратени от убиеца, който до смъртта си щял всяка година да превежда колкото може по-голяма сума! С помощта на тези пари синът следвал, ама нищо не изучил. Навярно е тръгнал по криви пътища и баща му го е изпратил в колонията, за да го поочука животът. Там се срещнахме с него.

— Ще ми се закълнете ли, че ми казвате истината, че не сте си измислил цялата история само за да ме направите щастлив?

— Всъщност този ваш въпрос би трябвало да ме разгневи, но в момента случайно съм в добро настроение, тъй че няма да взема да ви намушкам с нещо остро като наказание за тази обида.

С просълзени очи старият Десиерто изтича извън стаята. Тогава лицето на Пена изведнъж се промени. По израза му си пролича колко е трогнат и развълнуван. С тих потреперващ глас той ме попита:

— Какво ще кажете?

— Божиите пътища са неведоми. Не го ли разбирате?

— Би трябвало да съм нещо много повече от сляп и глух, ако не го разбирах! Де да можех да предположа как стоят нещата, докато

прекарвах онази седмица на Санкт Томас! Знаете ли къде отиде старият?

— Сигурно е в стаята си за молитви и покаяние.

— Да, сега той трябва да си поговори не с мен, а с Бога. Вечерта на живота му ще бъде светла и лека. А аз вече знам защо една могъща ръка ме доведе чак тук, до Лагуна де Карана. Няма ли пак да отидем при Йерно да видим какво прави?

— Да, елате!

Все още не бяхме напуснали стаята, когато се появи Уника и каза:

— Сеньори, за Бога, елате в градината! Йерно се е побъркал! Преди малко свърших работата си с пленниците и излязох навън, но ми беше невъзможно да остана там. А долу край скалата са се събрали всички жители на селото, за да слушат гласа му. Никой не може да си обясни какво означава този рев и вой.

Завтекохме се към градината. Бяхме, отсъствали по-продължително, отколкото си бях наумил. Още докато крачехме през складовото помещение, дочухме гласа на негодника. Звучеше тъй, сякаш някой душеше бик. Щом се появихме от дървената къщичка над стълбите, той ни забеляза и закрепця срещу нас с такъв глас, който наистина бе нечовешки:

— Сеньори, елате, елате!

Хванах Пена за ръката. Йерно видя това и изрева:

— Не се бавете! Знаем защо се спряхте. Трябва да ви помоля в името на Бога! Съгласен съм, съгласен съм! Умолявам ви в името на Бога, на небето и на всички свети, избавете ме от тези мъки, от това изтезание!

— Сега можем да отидем — казах аз. — Вече се намира в очакваното от мен състояние.

Как изглеждаше само този човек! Лицето му бе придобило цвета на попивателна. Очите му бяха изскочили от орбитите си, но челото и страните му се стичаха едри кажи пот, а от устата му излизаше гъста кървава пяна.

— Бързо, бързо! — молеше се той. — Не ви различавам ясно. Виждам ви целите в червено, понеже очите ми са налети с кръв. Но все пак забелязах, че вие сте сеньорът, който ще ме изслуша, ако го помоля в името на Бога да чуе признанията ми.

Побиха ме тръпки. С голямо удоволствие бих го освободил незабавно, но се овладях и със спокоен тон отговорих:

— Ще ви изслушам, ала едва след като се убедя, че казвате истината.

— Истината ще кажа, ще я кажа! Бързо, бързо, махнете водата!

— Първо ми издайте къде се намира сеньор Хорно!

— Той е при Лагуна де Бамбу на Ислета дел Сиркуло^[22].

— Сам ли е?

— При него е и един търговец от Гоя на име Пардуна заедно със сина си.

— Пак заради откуп ли?

— Да.

— Там има ли някакво село на мбоковите?

— Даже две.

— Колко воини са се събрали при лагуната?

— Само четирийсет.

— Колко път има дотам?

В този момент Пена сложи длан върху рамото ми и на немски ми каза:

— Не го измъчвайте повече. Бил съм край Лагуна де Бамбу при мбоковите, известен ми е Ислета дел Сиркуло и лесно ще ви заведе дотам. Този път Йерно казва истината.

— И аз така мисля, но все пак внимателно ще проверя всичко.

Бутнах настрани съда, в който почти не беше останала вода, и накарах Пена да ме последва. Крясъците на Йерно се бяха превърнали в сърцераздирателни вопли и степания.

— Накъде ме водите? — попита Пена.

— При вожда.

— Пак ли ще трябва да разговарям с него?

— Не. Навярно повторно ще се оставите да ви прати за зелен хайвер. Не, сега ще играете ролята на преводач. Но няма нито да пропускате, нито да добавяте, нито пък да променяте дори и една-единствена дума.

— Нима това е чак толкова съществено?

— Да. И то не само думите. Най-важното е да наблюдавам израза на лицето му. Трябва да разбере при коя дума ще се промени.

Уника беше в складовото помещение. Тя не се бе решила да дойде с нас в градината. Иначе толкова силните ѝ нерви все пак се оказаха не дотам здрави, за да издържат на рева и крясъците на Йерно.

— Каза ли ви най-сетне? — попита ни тя припряно.

— Да. Но все пак ми се ще да проверя дали отново не ни е излъгал. На такъв човек никога не можеш да му имаш доверие. Донесете ни една свещ и ни заведете при вожда!

— И него ли искате да разпитате?

— Ще го разпитам и ще го наблюдавам. Второто е по-важно.

Тя взе в ръка една свещ, за да ни осветява пътя, и отвори вратата. Влязохме в помещението с бъчвите, между които лежаха пленниците. Потърсихме вожда Ел Вененосо. Също като останалите и той бе с вързани ръце и крака. Развързах ремъците му така, че да може да си служи с крайниците, и се обърнах към Пена:

— А сега му превеждайте всичко, каквото ви кажа, но както вече споменах, нека това става възможно най-точно. Особено наблегнете на онези думи, на които ще наблегна и аз. И така, най-напред му предайте следното: «Вождът на мбоковите на име Вененосо е известен като много храбър мъж.»

Макар че ремъците му бяха махнати, Вененосо остана да лежи в предишното си положение. Изглежда беше решил да играе ролята на ням. Когато Пена бавно му преведе малкото мои думи, той сякаш се зарадва на това особено въведение, понеже обърна глава към нас, макар че изобщо не ни отговори. Аз продължих:

— Вождът на мбоковите е също и богат човек.

Тези думи му се видяха толкова странни за положението, в което се намираше, че се надигна и седна, ала въпреки всичко не си отвори устата. Отново подех:

— Понеже искам да разговарям с един толкова храбър и богат воин, реших да му покажа уважението си като наредих да го развържат. И сега на него му подобава да стане и да се изправи пред нас в целия си ръст.

Вождът веднага скочи на крака. Хванах Уника за ръката и я дръпнах да застане така, че пламъкът на свещта добре да освети цялото му лице. Накарах Пена да каже следното:

— Вождът е богат човек, защото ограбва белите и иска откуп за пленниците си. Но алчността за пари е враг на храбростта. Тя

замъглява погледа, отслабва слуха и размътва разума. Ето защо храбрият индиански предводител бе надхитрен и победен от нас.

Ел Вененосо скръсти ръце на гърди, метна ми гневен поглед, но не наруши мълчанието си.

— Изглежда алчността е виновна и затова, че вождът е онемял. Или не смее да проговори, понеже го е страх от нас?

— Не се страхувам — отговори той най-сетне.

— И от смъртта ли не се боиш?

— Не. Всички хора са осъдени да умрат!

— Да, но никой няма да предпочете да умре от ужасна смърт.

— Ще ни измъчвате ли?

— Да.

Южноамериканските индианци съвсем не са толкова безчувствени към болки както червенокожите от Съединените щати. Това веднага си пролича и в този случай, тъй като Вененосо бързо отговори:

— Недейте!

— Но вие ни бяхте определили зла участ.

— Не е вярно!

— Не лъжи! Искахте всички ни да избиеете! Самият Йерно ни го каза още докато ни смяташе за съюзници.

— Тогава ви е излъгал.

— Значи съм се заблуждавал. Мислех вожда за храбър мъж, но както чувам, от страх той лъже и приписва същото на други хора. Тогава ще се видя принуден да го презирам. Освен това научих, че той самия не се бие срещу бледоликите, а кара другите да ги нападат и да ги водят при него. Това е подло. Впрочем и сам вождът е лъжец!

— Аз не лъжа!

— Ами!

— Докажи го!

— Казал си, че сеньор Хорно е затворен в избата на *Nuestro Senor Jesu Christo de la floresta virgen*.

— И наистина е така.

— Не е, това е лъжа. Ние знаем къде се намира. Решили сте да поискате от стария Десиерто откуп за него, но в случай, че планираното нападение успееше, цялото имущество на стария щеше да ви падне в ръцете и тогава щяхте да убиете Хорно. Ще го отречеш ли?

Вождът сведе поглед и не отговори.

— Какъв откуп искаш за него?

Вененосо веднага вдигна очи. Изпитателният му поглед бе изпълнен с надежда. Щом като му предлагаш откуп, положението му не можеше да е чак толкова опасно.

— Колко предлагаш? — попита той. — Десиерто е богат и обича сеньор Хорно. Сигурно ще даде много!

— Значи признаваш, че сеньорът се намира при вас. И тъй, кажи ми колко искаш за него?

Той посочи една сума, която пресметната в наши пари правеше около двацет хиляди марки. Усмихнах се весело и рекох:

— Мислех си, че ще поискате повече.

— Значи си доволен от тази цена, така ли?

— Много е добра, стига да се споразумеем.

— Та ние се споразумяхме. Аз я поисках, а на тебе не ти се видя прекалено висока.

— Така е, ала забравяш, че ти и хората ти също сте пленени. Не желаем да ви убиваме, а ще ви разрешим да се откупите.

Вождът пак се изплаши и бързо извика:

— Да се откупим ли? Че къде се е чуло и видяло от пленен индианец да се иска откуп!

— Признавам, че е необичайно. Пък и аз не ви плених, за да печеля пари, но тъй като искаш да ти платим за твоя пленник, то и ние ще постъпим по същия начин.

— Колко искате?

— Горе-долу колкото и ти.

— Какво по-точно имаш предвид?

— Сеньор Хорно не е вожд, а най-обикновен човек. Затова съм убеден, че всеки твой воин струва колкото него.

Ел Вененосо издаде някакъв неясен звук. Аз продължих:

— И така, за всеки твой червенокож ще платиш толкова, колкото ние трябва да платим за сеньор Хорно. Обаче като вожд ти имаш десетократно по-голяма цена от някой обикновен човек, тъй че ще трябва да платиш за себе си десеторно по-голяма сума.

— Това е прекалено много!

— Не е, понеже самият ти определи цената!

— Но ние нямаме толкова пари!

— Нали имате животни и стоки.

— Пак няма да стигнат!

— О, ще стигнат. Казах ти, че си богат човек, а ти изобщо не ми възрази. След като определих искането си според твоята мярка, вече е твърде късно да се опъваш.

— Ако действително желаеш да получиш толкова много, ние не сме в състояние да се откупим. Какво ще правите тогава с нас?

— Ще трябва да умрете.

— В такъв случай и сеньор Хорно ще бъде убит.

— Няма да успеете да го сторите, защото ще го измъкнем. Ние знаем къде се намира — при Лагуна де Бамбу.

Внимателно го наблюдавах и ясно видях как той трепна. Тъй като нищо не каза, го попитах:

— Познах нали?

— Не.

— Пазят го само четирийсет души, с които набързо ще се справим!

— Дори и да ги избиете, пак няма да... — изплъзна се от устата му в обзелия го гняв.

Но вождът веднага млъкна, понеже разбра, че бе казал твърде много и че думите му всъщност бяха равни на признание.

— Защо не продължиш?

— Защото не е нужно да знаеш какво исках да кажа.

— Но вече го знам. Ти мислиш, че дори и да победим онези четирийсет воини, пак няма да намерим сеньор Хорно, нали?

— Да — призна той.

— Но се лъжеш. Съвсем сигурно ще го намерим. Той е при търговеца Пардуна и сина му от Гоя!

Ел Вененосо изригна няколко думи, за които Пена ми обясни, че са цветисти ругатни, а после ме попита:

— Какво знаеш за този търговец и сина му?

— Че заедно със сеньор Хорно се намират на Ислета дел Сиркуло.

— Ти си всезнаещ! — изкрещя той, понеже разбра, че цялата му тайна е издадена.

— Йерно ми каза всичко — отвърнах аз, тъй като щеше да ми е добре дошло, ако двамата се скараха и започнеха да се мразят.

— Той ли? Невъзможно!

— Наредих да го доведат при мен, за да го разпитам и той призна всичко.

— Значи едновременно е и глупак, и подлец! — като побеснял извика индианецът, свивайки юмруци. — Щях да го удуша, ако беше пред мен.

— Преди това той трябваше да изтърпи големи мъки, което сам може да ти разкаже, когато отново го докарат тук. Съвсем същите мъчения и болки ви очакват и всички вас, ако не се държите така, че да останем доволни. Сега вече знаем как стоят нещата. Пена, вържете го пак!

Щом Пена му преведе и последните ми думи, индианецът извика:

— Няма да позволя отново да ме вържете!

И още докато говореше, той направи един скок, за да прелети покрай мен и да се добере до вратата. При дадените обстоятелства всяко бягство бе абсолютно немислимо, но въпреки това, откакто му бяха свалили ремъците, аз не го изпусках из очи. Бързо му подложих крак. Той се спъна в него и падна на земята. Вярно, че мигновено отново скочи, но с лявата си ръка го сграбчих за врата, повалих го пак на пода и коленичих върху гърба му така, че Пена лесно да може да го върже.

— Правилно постъпихте! — извика някой от прага на вратата зад гърба ни. — Не пускайте този тип да излезе от помещението! Не бива да разбере къде се намира.

Човекът говореше на немски. Беше гласът на стария Десиерто и все пак сякаш не беше той. Но след като се приближихме до него със свещта и можахме да различим лицето му, видяхме, че въпреки всичко бе старият.

Той беше захвърлил расото си и високата му кльощава фигура бе облечена в дрехите на каскарилеро. Не липсваше дори широкополата шапка. В колана му бяха затъкнати пистолети и нож.

— Навярно не ме познахте, а? — засмя се той. — Да, наистина изведнъж станах съвсем друг човек — както вътрешно, тъй и външно. Но елате да отидем в градината, където е по-светло!

Той затвори вратата с резето и ние т о последвахме навън на открито. Там Десиерто се спря и каза:

— Сеньор Пена, трябва ли да ви държа дълга реч? Мисля, че не е необходимо, макар сърцето ми да прелива от огромна радост. Но

бъдете сигурен, че ще ви покажа благодарността си. На първо време само така!

Той притисна Пена до гърдите си и го целуна по бузата. На мен сърдечно стисна и двете ръце, а после каза на Уника, която не можеше да си обясни необикновената веселост на стария:

— Радвай се заедно с мен, понеже всичките ми страдания свършиха! Отново мога да дишам, без да ме измъчват грижи и терзания, и това го дължа на тези двама мъже, По-късно ще ти разкажа всичко, сега нямаме никакво време. Безкрайно съм щастлив и затова нека и другите бъдат избавени от мъките си. Да развържем Йерно! Нека пак го доведат в сводестото помещение, където ще превържа раните на гърба му.

— Какво решавате да правим с мбоковите?

— Според тукашните обичаи те са проиграли живота си. Но понеже днес толкова ме ощастливихте, ще проявя милосърдие. Нека първо видим как ще успеем да се справим със сендадора и с неговия отряд. А сега да вървим при Йерно!

— Не бързайте толкова! Няма да му се случи нищо лошо, ала имам още един разговор с него.

— За какво?

— Веднага ще научите. Елате!

Естествено зетят на сендадора все още седеше вързан за дървото. Външният му вид се беше подобрил. Лицето му си бе възвърнало обичайния цвят, а очите му не бяха тъй изпъкнали, както допреда малко. Той не беше вече онзи побеснял от болки човек, а от мъките изглеждаше съвсем отпаднал. Когато се приближихме, изпълненият му със страх поглед се спря върху мен. Въпреки проявената от него низост и подлост, сърцето ме заболя. Независимо от това отново върнах бамбуковия съд в предишното положение, тъй че малкото останала в него вода пак закапа по главата му. Макар и вързан, той така подскочи, сякаш бе получил удар с боздуган по черепа си и ужасено изрева:

— Небеса! Пак ли! Какво съм направил? Милост, милост!

— Още не сме свършили — отвърнах му аз.

— Какво друго искате от мен! Махнете тази сатанинска вода! Няма нужда да ме насилвате и мъчите. Доброволно ще ви кажа всичко. Убийте ме или ме изтезавайте до смърт, ако ви кажа макар една-

единствена невярна дума! Но само махнете водата, махнете я, махнете я!

Побутнах съда настрани и го подканих:

— Тогава най-напред ми кажете дали ще продължите да отричате, че сте зет на сендадора!

Лесно се виждаше, че цялата му съпротивителна сила е напълно сломена. Стихът му от водните капки бе направо неописуем.

— Не, не отричам, негов зет съм — отговори той.

— Къде е всъщност главното свърталище на вашия тъст?

— Именно при Лагуна де Бамбу.

— Бил ли сте някога заедно с него горе на Пампа де Салинас?

— Никога.

— Но знаете, че от време на време той се изкачва дотам, нали?

— Да.

— Много добре знаете, че ще отиде до Кръста на «de la floresta virgen» и имате твърдата уговорка да ви последва дотук, нали?

— Сигурно ще дойде. Вярно, че денят не може да се определи съвсем точно. Възможно е да пристигне и още днес.

— Но часът е уговорен, а?

— Да. Сендадорът много добре знае пътя и местностите и ще дойде вечерта.

— Как смятате да се присъедините към него?

Йерно позабави отговора си. Докато задавах въпросите си, ръката ми държеше съда с водата. В този момент отново го бутнах да застане над главата му.

— Махнете го, махнете го! — изрева гой. — Веднага ще ви кажа всичко!

— Е, тогава по-бързо! — посъветвах го аз, като пак отстраних водата.

— Не ни ли срещне на връщане до мястото, където вчера ни видяхте да бивакуваме, той ще предположи, че сме излезли победители и там ще чака от нас вестоносец, който ще му изпратим от селото.

— За да дойде после до самото село, така ли?

— Да. Какво друго искате да знаете?

— Нищо.

— И вярвате ли ми?

— Да. Сега разбрахте колко бързо човек може да се промени. Вашата язвителност се изпари. Една малка водна капчица се оказа помогъща от цялата ви сила. Такива капки някога ще падат и върху съвестта ви — бъдете сигурен в това! Блазе ви, ако и тогава се намери някой човек, който да отстрани водата на отмъщението от главата ви!

Йерно въздъхна дълбоко. Колко ли силни са били болките, че страхът от тях го бе накарал да предаде своя тъст! Не се нуждаех от други сведения, но ако имах намерение да продължа да го разпитвам, бях убеден, че щеше да ми разкрие абсолютно всичко.

Развързахме го. Десиерто и Пена го отведоха. Той се олюляваше като пиян и затова трябваше да го подкрепят от двете му страни. С Уника се отправих бавно към беседката, откъдето можеше да се вижда почти цялата лагуна. Все още не бяхме стигнали до малката къщица, когато отдалеч се разнесе протяжно пронизително изсвиркване, което много приличаше на свирката на локомотив.

— Господи! — възкликна Уника. — Воините ни се връщат!

— Техният сигнал ли беше това?

— Да. Такъв звук издава голямата сигнална свирка, направена от чичо ми, за да можем да се разбираме от големи разстояния, Слушайте!

Сигналът прозвуча повторно, а после долу в селото се надигна многогласен ликуващ рев, който бързо взе да се отдалечава.

— Втурнали са се да посрещат завръщащите се воители — обясни ми Уника.

— Не трябва ли и вие да сте с тях?

— Всъщност да, но тъй като вие...

— Моля ви — прекъснах я. — Кралицата трябва да е при своите хора. Вървете незабавно!

— Само ако ме придружите!

— Добре. Тръгнете по вашия обичаен път. Аз ще се спусна по въжето на крана.

— Господине, това е безразсъдно! — предупреди ме тя загрижено.

— О, не е. Днес го правих вече два пъти. Не се страхувайте за мен!

Тя тръгна, а аз по вече описания начин на ръце се плъзнах по въжето долу на земята и там я изчаках. После бързо поехме към водата, където видяхме, че буквално всичко живо беше на крак. Даже

малки дечица се олюляваха като патета и колкото им позволяваха крачетата бързаха по брега, крещейки нещо едно на друго или надавайки ликуващи писъци. Продължихме все по-на-татък покрай водата, обаче не ни се удаде да изпреварим нито един възрастен. Естествено като дама и кралица Уника не можеше да се затича подир всички останали. След десетина минути неописуем шум, който се приближаваше срещу нас, а после забелязахме победоносно завръщащите се войни. За моя голяма радост те до един бяха на коне. У мен се породи надеждата най-после отново да се сдобия с кон.

Щом ни видяха, ликуването незабавно се удвои, а шествието спря да изчака кралицата. Тъй като вървах до нея, и аз бях ошастливен с почестите и овациите на хората.

Един възрастен, войн както ми обясни Уника главатарят на селото, слезе от седлото и другите последваха примера му. Той пристъпи към кралицата и ѝ държа доста дълга реч, от която не разбрах нито дума. После и тя държа реч като почти викаше, за да могат да я чуят всички.

Несъмнено той направи доклада си пред кралицата, а тя пък им разказа случилото се по време на отсъствието им. Изглежда спомена и моя милост, понеже няколко пъти очите на воините се обърнаха към мен. След края на речта ѝ ни доведоха два коня. Възседнаха ги и шествието отново потегли. Начело крачеше дълъг като върлина дангалак, който с двете си ръце носеше още по-дълго бамбуково стебло. Това бе «сигналният рог». Редом с него вървеше неизбежният барабанчик. Зад тях идваха всички «филхармонично» наредени хорица с най-различни музикални инструменти.

Подир тази група яздехме двамата с кралицата, а по петите ни следваха конниците, придружавани от двете си страни от мравуняк цивилни поданици на нейно величество.

Но ето че тръбача източи устните си напред, образувайки кръгъл отвор, през който можеше да се провре и детска глава, долепи уста до също толкова големия отвор на бамбуковото стебло и го наду с всички сили. От него излезе такъв звук, който би обърнал в бърз бяг и цяло стадо слонове и сигурно можеше да се чуе на почти един час път. Останалата част от оркестъра се включи незабавно така, че ми се изправиха косите. Ала «тръбачът» свали бамбука от устата си, пое дълбоко дъх, обърна се и ме погледна, за да види какво впечатление е направило бамбуковото изпълнение на чувствителната ми душа.

Усмихнато му кимнах, а това толкова го възхити, че незабавно устата му образува вече споменатия кратер и така започна да надува «рога», че ми се стори да виждам как трите природни елемента се смесват и извиват в буен танц в четвъртия елемент — а именно въздуха. Четири-пет такива тръбача сигурно биха сринали и дебел зид. Към него се присъединиха невероятните крясъци, писъци и резове на останалите. Под тази неவிждана музика и тези «песни» ние стигнахме селото и спряхме на «пазарния площад», където ни очакваха старият Десиерто и Пена.

Всички ездаци скочиха от седлата и застанаха до главите на конете си в стройни редици. Настъпи тишина и вождът се възползва от тази небивала благосклонност на съдбата, за да направи пред стария своя военен доклад, Щом свърши, Десиерто ми извика:

— Господине, голяма и пълна победа! На чиригуаносите е нанесен такъв удар, че сигурно няма да ни безпокоят повече от десет години. Воините, които виждате тук, не са дори и половината от цялата изпратена войска. Другите са изостанали далеч назад заедно със стадата и различните неща, паднали в ръцете ни като плячка. Ще обявя че днес ще се състои голямо пиршество в чест на победата.

Той така и направи, след което се надигна истински ураган, или по-скоро един непрекъснато въртящ се около оста си смерч от ликуващи гласове. Но над всички и над всичко ехтеше «сигналния рог», което аз най-добре можех да установя, понеже любезният музикант бе застанал точно до мен, за да ми даде възможност от първа ръка да се насладя на неговото вълшебно музикално изкуство. Той така надуваше и духаше в бамбуковата тръба, че бузите му щяха да се пръснат, при което не ме изпускаше из очи. Аз непрекъснато му кимах в знак на одобрително възхищение.

Човекът разбра, че в мое лице е намерил музикално сродна душа и зарадван от това, изпадна в такъв екстаз, че накрая бях принуден да му обърна гръб от страх, че от неவிжданото усилие ще вземе да се издуе като балон и заедно с тръбата да се понесе нагоре и да се изгуби в облаците. За щастие вниманието ми скоро бе привлечено на друга страна. Неколцина мъже си пробиха път през тълпата до Десиерто, комуто изглежда докладваха нещо. После той се приближи до мен и ме уведоми:

— Господине, току-що се върнаха съгледвачите. Изпращането им не е било напразно. Забелязали са мбоковите.

— Къде?

— След като вървели около шест часа, видели приближаващия се неприятел. Бързо се прикрили зад няколко храста, за да го наблюдават. Мбоковите били спешени. След тях имало само неколцина ездаци.

— Това са нашите коне, които отвякоха. Дано си ги вземем обратно. За съжаление сигурно вашите съгледвачи не са дръзнали да се промъкнат чак до там, че да видят и онова, което ме интересува.

— Какво искате да знаете?

— Дали между индианците е имало и бели.

— Забелязали са един бял.

— Как е изглеждал?

— Висок и слаб.

— Тогава е бил сендадорът и аз съм много доволен. Този път сигурно няма да ми избяга!

— Какво ще правим?

— Виждам, че по численост не сме съвсем равностойни на мбоковите, но затова пък ги превъзхождаме с оръжията си.

— Несъмнено. Моята първа грижа беше да снабдя с пушки червенокожите си приятели. Те бият на четири-пет пъти по-голямо разстояние и от най-добрите лъкове. Действително ли смятате, че мбоковите ще лагеруват на онова място, където вчера Йерно ви е завел?

— Така мисля.

— И там ли ще ги нападнем?

— Да, на зазоряване, за да можем да ги виждаме. В тъмнината мнозина ще успеят да се измъкнат. Може би и самият сендадор.

— Тогава имаме много врече и няма защо да помрачаваме радостта си от победата.

— О, не, моля ви! Непременно трябва да се сложи край на това ликуване! Не изключвам възможността веднага с пристигането си на мястото на срещата мбоковите да изпратят един или няколко съгледвачи, които тайно да се промъкнат до селото. Може би и самият сендадор да се нагърби с тази задача. В такъв случай тук трябва да цари пълна тишина и спокойствие, за да не узнае неприятелят как стоят нещата. При това тук в селото не бива да се мяркат други хора

освен воините. Всички останали трябва още сега, през деня, да се прехвърлят на островите, да се прикрият там и да се държат тъй кротко, че никой да не може да ги забележи. Също и всички коне ще бъдат отведени там.

— Конете ли? Мисля, че много ще ни трябват, за да преследваме врага.

— Изобщо няма да има какво преследване. Подхванем ли правилно нещата, никой няма да успее да избяга.

— Какво разбирате под «правилно подхващане на нещата»?

— Щом се смрачи, ще отида на разузнаване, за да видя дали мбоковите са пристигнали. Ако е така, малко по-късно ще тръгнем да обградим лагера им. После ще изчакаме докато се зазори. Ще заемем позиция на такова разстояние, че отровните стрели да не могат да ни достигат, а нашите куршуми да поразяват целта си. След това ми се ще да видя как сендадорът ще ни избяга.

— Сигурно ще предприеме масирана атака, за да направят пробив. Веригата на нашите хора ще е твърде разтеглена, така че неприятелите вероятно ще успеят да си пробият път.

— Ами! Теренът, върху който ще трябва да се разпръснем, не е голям. Ще образуваме една окръжност с диаметър не по-голям от хиляда крачки. Впрочем хората ни няма да са пръснати във верига, а на отделни по-малки групи. Разстоянията между отрядите ще могат да бъдат обсипвани с куршуми и от двете страни, така че ако неприятелят се опита да направи пробив, на което и да било място от нашия кръг, само за минута воините от съседните групи ще се притекат и куршумите им ще пометат врага. А до пробив изобщо няма да се стигне, ако незабавно застрелваме всеки неприятел, подал се макар и за секунда иззад прикриващите го храсталаци. Що за стрелци са вашите индианци?

— Много съм доволен от тях. Всеки добре познава пушката си.

— В такъв случай съм спокоен, стига да разполагате с достатъчно муниции.

— Имате колкото щете. Запасени сме за месеци с всичко необходимо.

— Тогава сигурно ще успеем. Най-важното е да обградим лагера на мбоковите, без да ни забележат. После всичко останало ще е лесно. Никой не бива да ни избяга!

— Но нали и мбоковите имат пушки — онези, които са взели от спътниците ви!

— Те са само няколко, а е твърде съмнително, че тези индианци умеят да си служат с пушки. И тъй, изпълнете указанията ми, и то колкото е възможно по-бързо! А аз заедно с Пена ще тръгна към откритата пампа, за да видим дали ще ни се удаде да забележим приближаващия се неприятел.

Извиках Пена. Изкачихме се на скалата да вземем оръжията си, а после се отправихме към предполагаемия бивак на мбоковите, без повече да се интересуваме от царящата в селото суетня. Бяхме събули ботушите си, за да не би от следите ни евентуални съгледвачи да разберат, че тук има и бели. Когато пред очите ни се изпречиха храсталаците, ние започнахме да се приближаваме към тях изключително предпазливо. Но се оказа, че в този случай това е било напразно, понеже там нямаше жива душа. Решихме да продължим нататък.

Следите, оставени миналия ден от мбоковите, бяха все още толкова ясни, че само един северноамерикански прериен ловец би могъл да ги различи от нашите нови отпечатьци. Затова не беше нужно да се мъчим да ги заличаваме. Впрочем, дори и да забележеше дирята ни, очакваният от нас неприятел сам щеше да се лиши от всяка възможност да я проследи до изходната ѝ точка, защото той бе пресметнал да се придвижва с такава скорост, че едва с настъпването на нощта да пристигне на мястото за лагериране.

Открехме мбоковите, когато до залез слънце оставаха около три часа, тъкмо толкова време, колкото им бе необходимо, за да стигнат до уговореното място. Не ни бе възможно да ги преброим, понеже се придвижваха един подир друг в индианска нишка. Начело бяха конниците, следвани от пешеходците, и то така, че често взаимно се закриваха.

Наблюдавах ги с бинокъла на стария Десиерто, който бях взел със себе си и затова с голяма сигурност можех да предположа че неприятелят не ни е видял. Незабавно се върнахме обратно до бивака, а после продължихме и още нататък до едно място, откъдето с бинокъла имахме добра възможност да го държим под око. Там легнахме на земята и зачакахме появяването на мбоковите. След около половин час те пристигнаха. Вече се бе доста смрачило, ала все пак

видяхме как индианците свърнаха към храсталаците и изчезнаха сред тях.

— Значи ще се скрият точно там, където предполагахме — обади се Пена. — Какво ще правим сега? Ще се върнем ли в селото?

— Само единият от нас. Другият трябва да остане тук, за да разбере дали сендадорът незабавно ще изпрати съгледвачи към Лагуната. Тъмнината ще улесни наблюдаването им. Ако беше светло евентуалните съгледвачи щяха да са принудени да тръгнат по заобиколен път, за да не ги открием. Но сега те могат да поемат право към целта кое го ще рече по правата линия, преминава близо край вас. Ако лежим тихо и напъваме слух, непременно ще чуем стъпките на всеки, който се промъкне дори на неколкостотин крачки оттук. Аз ще остана, а вие идете при стария Винтер и го уведомете, че мбоковите са пристигнали и му кажете да дойде с хората си.

— А-а, благодаря! Предпочитам аз да остана тук. Във всички случаи ще с по-добре вие да отидете в селото и да се погрижите придвижването на тобасите да стане както трябва. Възможно е да допусна грешка и после ще слушам упреците ви.

— Както желаете! Но при условие, че много внимавате!

— Това се разбира от само себе си.

— Хубаво! Но какво ще предприемете, ако чуете някой да минава покрай вас?

— Ще се промъкна подир него и ще се опитам да го заловя.

— Не, няма да постъпвате така, а тайно ще го проследите, за да можете после да ни кажете в коя посока е поел и къде се намира.

— Но в такъв случай е възможно той да ви забележи, когато идвате насам, и да уведоми хората си!

— Съмнявам се, че ще успее. Ако се озове толкова близо до нас, че да ни види, и ако ни посочите къде се намира, аз ще се погрижа да го обезвредя. А ако не ми се удаде, е, нека тогава се върне при храсталаците. Преди да разкаже на своите видяното и преди съвещанието им да е решило какво да предприемат, ние ще сме ги обградили. Най-важното е да не допуснете да ви забележат, преди да сме се приготвили да пристъпим към действие. А в случай, че се отдалечите оттук, ще трябва много добре да запаметите това място, за да можете пак да го намерите. Объркате ли се ще има да ви чакаме напразно, без да знаем как стоят нещата.

— Е, е, драги приятелю, все ще имам достатъчно чувство за ориентация, та да успея да се оправя! Вървете, без да се тревожите за мен! Сигурно няма да допусна грешка. Разчитайте на това!

Отново обух ботушите си, понеже вече бе съвсем безразлично как ще изглежда дирята ни и закрачих колкото можех по-бързо към селото, където очаквах завръщането ни с голямо нетърпение.

Винтер се бе оказал достатъчно предвидлив, за да приготови хората си за тръгване, тъй че не губехме никакво време да ги събираме или да правим някакви други приготовления. Указанията, които трябваше да им дам, също не ни забавиха особено. На първо време им казах само, че ще вървя начело, а другите ще ме следват в индианска нишка, като избягват всякакъв шум. Едва ли можеше да се очаква нападение на селото, докато отсъствахме, понеже се канехме да обградим неприятеля, но въпреки всичко оставихме известен брой хора, които бяха достатъчни да го защитават срещу мбоковите до завръщането ни.

Тъй като с доста голяма сигурност предполагах, че евентуалният съгледвач ще се опита да се добере до селото по права линия, аз свърнах вляво от нея, поведох тобасите най-напред по брега на лагуната, а после описах дъга на север, за да се върна при Пена именно от тази посока. Така сигурно щяхме да избегнем възможната среща със съгледвача.

Никак не е лесно в нощна тъма и в напълно равнинна местност да намериш определено място, което с нищо не се отличава от околността, защото там няма нито дърво, нито храст или каквото и да било друго, за да послужи като отличителен знак. Ала в човека, скитал се дълги години из прериите, се развива, ако ми е позволено така да го нарека, един вид инстинкт за ориентиране, който много рядко го изоставя в беда. Същото бе и с мен. Стигнах до определеното място с такава точност и сигурност сякаш беше светъл ден. А когато се наведох, за да опипам земята с върховете на пръстите си, ясно усетих отпечатъците, оставени от мен и Пена. Само че него го нямаше.

— Значи е забелязал някой съгледвач и тайно го е последвал — обади се старият Десиерто. — Ще чакаме ли, докато се върне?

— Не — отговорих аз. — Нека само някой от вашите хора остане тук и ако Пена се върне, да му каже, че вече сме дошли, а после да го доведе при нас. Да вървим нататък!

След като Винтер нареди на един индианец да чака Пена, ние безшумно продължихме пътя си, докато най-сетне ми се стори, че сме достатъчно близо до храсталаците. Тогава наредих да спрем. Не беше трудно да направя изчисленията си, понеже много добре познавах местността. Около малката горичка трябваше да образуваме голям кръг, чийто диаметър да е приблизително осемстотин крачки и следователно самата окръжност да възлиза на около две хиляди и петстотин крачки. Последван от индианците, тръгнах да обхождам кръга и на всяка дванайсета крачка оставях по един воин с указанието да стреля по всеки непознат, който се опита да си пробие път през нашата верига било в едната, било в другата посока. След като по този начин обиколих цялата горичка и отново се озовах на мястото, откъдето бях тръгнал, всички тобаси бяха разпределени. Извън кръга останахме само ние двамата с Десиерто в случай, че беше необходимо да се притечем на помощ към която и да било точка от нашата верига. Веднага щом заехме тази позиция, откъм селото се разнесоха два изстрела, последвани бързо един подир друг.

— По дяволите! — обади се Винтер. — Някой стреля там. Да не би докато ние обграждаме безлюдната горичка, междувременно мбоковите да са стигнали до селото, за да го нападнат?

— И дума не може да става — отвърнах му аз. — Нали сендадорът очаква пратеник от мбоковите, за които сигурно смята, че са победили. А те лежат пленени в онова помещение в скалата. Най-много да е изпратил някой съгледвач и той да се е натъкнал на Пена.

— Но нали забранихте на Пена да се разправя с евентуалните разузнавачи?

— Така е, но човек никога не бива стопроцентово да разчита на другите. Налага се спокойно да изчакаме развоя на събитията. Но я обиколете хората ни и им втълпете да насочат вниманието си не само напред към храсталаците, но и в обратната посока. Нека стрелят по всеки, който се опита да се приближи откъм външната страна на веригата и не спре или не им отговори, когато му извикат.

— Но нали виковете и изстрелите ще издадат на мбоковите, че сме тук?!

— Няма значение. Вече сме ги обградили. Нека разберат, че сме тук.

Той се отдалечи. Измина може би около четвърт час. После се върна и ми съобщи, че хората му са бдителни и всеки стои на своя пост. Още докато разговаряхме, дочух стъпки, които се приближаваха откъм селото. Те бяха припрени и шумни, следователно човекът много бързаше. Явно нищо не подозираше за присъствието ни и смяташе, че няма причина да бъде предпазлив.

— Да не би да е Пена? — попита старият.

— Не, защото той би стъпвал съвсем тихо. Сигурно е съгледвачът. Елате! Ще се опитаме да го заловим.

Тръгнахме да пресрещнем въпросния човек. Той бързо приближаваше. Ето че скоро пред нас изплува силуетът му. Бях оставил ръцете си свободни, за да го сграбча, но за съжаление забравих да предупредя стария да не говори. Веднага щом съзря човека, Десиерто извика:

— *Quien vive* — кой е там?

Макар и само за миг-два съгледвачът се стъписа, но после светкавично направи скок встрани. Въпреки тъмнината успях да го позная и се втурнах към него, ала закъснях. Той изчезна. Хукнах надясно подир него, защото и той бе поел в тази посока. Но изглежда незабавно я беше сменил, понеже никъде не го видях. Спрях на място и напрегнато се ослушах, но не можах да доловя ни най-малкия шум.

— Внимавайте! — извиках със силен глас, за да ме чуят всички наши хора. — Сендадорът е тук! Опитва се да стигне до горичката. Не го пропускайте, а го застреляйте!

Колкото и да държах за живота на този човек, все пак беше по-добре да го убием, отколкото да му позволим отново да се присъедини към мбоковите, защото иначе те щяха да останат без водач и нямаше да ни окажат толкова силна съпротива. Едва що бяха заглъхнали последните ми думи, когато нейде малко встрани от мен долових как приглушен гневен глас изсъска следното:

— Хиляди дяволи! Проклетият немец!

Беше сендадорът. Значи той бе проявил достатъчно разум да легне на земята, вместо да хукне да бяга и шумните му стъпки да ми издадат накъде ще се отправи. Беше ме познал по гласа и от изненада и ярост, забравяйки всяка предпазливост, бе изпуснал гневното възклицание. Естествено мигновено се извърнах към посоката, откъдето се разнесоха тези думи, но това не стана тайно и безшумно и за малко

тази непредпазливост да ми струва живота, защото едва бях направил две-три крачки, когато на около петнайсетина метра пред мен проблесна пламъче и имах усещането сякаш някой се опита да мушне длан между лявата ми ръка и тялото. Изстрелът ми издаде къде се бе притаил сендадорът. Спрях се, вдигнах карабината «Хенри», прицелих се и стрелях точно натам, където го бях забелязал. Отговори ми силен подигравателен смях. Той бе достатъчно хитър, за да смени мястото си веднага след като бе натиснал спусъка.

Аз също изтичах на десетина метра встрани, за да не би да ме улучи вторият му куршум. Там се спрях и напрегнато се ослушах. Не долових никакъв шум. Негодникът ми беше избягал. Върнах се при стария Десиерто, който, изпаднал в силна възбуда, ме попита:

— Наистина ли беше сендадорът?

— Да. Не е пожелал да изпрати никого другиго до селото и сам е отишъл на разузнаване.

— Тогава е дважд по-жалко, че ни избяга. Той стреля по вас. Ранен ли сте?

— Не. Струва ми се куршумът му закачи само кожения ми елек.

— Но вие отвърнахте на изстрела му. Може би сте се целил по-добре от него, а?

— Не. Навярно сте чули как ми се изсмя. С този човек нямам никакъв късмет. Когато си мисля, че ми е вече сигурно в ръцете, той винаги ми се изплъзва и... я слушайте!

— *Quien va allí* — кой идва? — проехтя силният глас на един от нашите индианци.

Съдейки по звука, човекът, който извика, съвсем не се намираше далеч от нас. Веднага след това неговата пушка изгърмя.

— *Quien vive!* — разнесе се малко по-късно от другаде и незабавно последва изстрел. И още един.

— Искан да се промъкне — каза старият. — Опитан се на други две места.

— И е бил достатъчно предвидлив пак да зареди оръжието си. Той също стреля по поста. Сигурно ще има и други изстрели, защото сендадорът ще продължи да се натъква на наши хора, докато най-сетне разбере, че горичката е обградена.

Предположението ми се потвърди. Твърде скоро откъм една по-отдалечена местност доловихме силен вик, последван от нов изстрел.

После дочухме крачки зад гърба си. Индианецът, когото бяхме оставили, доведе Пена. Моят спътник не дочака да го заговорим, а припряно попита:

— Тук няколко пъти се стреля. Улучихте ли сендадора?

— Значи знаете, че е наоколо? — отвърнах на въпроса с въпрос.

— Естествено! Нали го видях на някакви си три-четири крачки от мен!

— Чухме гърмежите. Кой стреля пръв?

— Аз, разбира се.

— Тъй! Само не виждам откъде се разбира. Нали ви помолих да не вдигате шум!

— Да, в случай че се натъкнех на някой червенокож съгледвач. Но за сендадора не сте ми казал нито дума!

— Наистина можех да се сетя, че той ще предпочете сам да тръгне към селото, ала това не ви извинява. На никаква цена не биваше да стреляте.

— Даже и ако сендадорът ми се изпречеше на пътя ли? Да не стрелям и тогава, би било страхотна глупост! Той е главата на мбоковите, а умре ли главата, свършено е и с тялото.

В този миг отвъд горичката се разнесе изстрел. Следователно и там сендадорът се опитваше да пробие веригата ни.

— Този човек има невероятен късмет! — обади се Десиерто. — Толкова куршуми се изстреляха по него и нито един не го улучи!

— Последният може да го е улучил.

— Да се надяваме!

— Хм-м! — промърмори Пена. — Защо изобщо сте наредил да стрелят по него? Можехте да направите нещо по-умно!

— Какво?

— Като не му позволявате да мине между постовете вие буквално го гоните оттук вместо да се стремите да го заловите. Ако го бяхте оставили най-спокойно да се промъкне през веригата ви, сега щеше да е сред своите индианци и по-късно щеше да се види принуден да се предаде заедно с тях. Нима не го проумявате, премъдри човече?

Пена беше прав и аз веднага най-искрено го признах. Опитах се да поправа грешката си като незабавно накарах Десиерто и пристигналия заедно с Пена индианец да обхождат всички постове на тобасите и да им дадат съответните инструкции.

Докато те вършеха тази работа, ние с Пена седнахме на земята, за да се заемем с единственото нещо, което ни беше останало — да чакаме.

И двамата мълчахме. Страшно много се ядосвах на допуснатата от мен грешка. Наистина, ако бяхме оставили сендадора спокойно да се промъкне при своите, той вече щеше да е затворен вътре в нашия кръг и едва ли щеше да успее да се измъкне. Вярно, че той бе единственият човек, който имаше качества, способни да осуетят успешното провеждане на плана ни. През нощта сендадорът сигурно нямаше да стои със скръстени ръце и щеше да направи опит за пробив, който несъмнено нямаше да завърши сполучливо за всички, ала неизбежно бе неколцина да избягат. Убеден бях, че той ще е сред тези няколко души. При това щеше да се стигне до схватки и кръвопролитие, тъй че засега ми оставаше поне удовлетворението, че грешката ми бе предотвратила подобни неприятни сцени. Но за съжаление оказа се, че тя съвсем не е единствената ми грешка. Изглежда през онази нощ бях изгубил способността си трезво да разсъждавам. Иначе би трябвало да се досетя, че над самия мен би надвиснала голяма опасност.

Сендадорът обикаляше в тъмнината около нашата верига от постове. Той беше видял къде се намирам. Знаех, че ме смята за най-опасния си противник и беше много близо до ума, че ще се опита да се промъкне до мен, за да ме обезвреди. Ала за беда подобна мисъл изобщо не ми хрумна.

Двамата с Пена седяхме мълчаливо един срещу друг, заети с мислите и чувствата си и напрегнато се вслушвахме в нощта, за да можем да доловим и най-слабите звуци. И ето по едно време ми се стори, че долових съвсем лек шум — сякаш някой бе прекарал длан по твърдата земя, при което се бяха отърколили няколко ситни камъчета или пък по-едри песъчинки.

— Стойте съвсем тихо! — прошепнах на Пена. — Струва ми се, че някой пълзи към нас.

— Кой? — попита ме той също тъй тихо. — Да не е сендадорът?

— Възможно е, дори е вероятно. Да се послушаме!

Легнах и долепих ухо до земята. И тогава долових споменатия вече шум още по-ясно. Той се приближаваше, но не успях да установя от коя страна. Щом толкова тихо шумолене достигаше до такъв

изострен слух като моя, можех да предположа, че причинителят му се намира само на няколко крачки от нас. Вече бях сигурен, че ни заплашва опасност. Без да се изправям, пропълзях до самия Пена и му прошепнах в ухото:

— Подайте ми ръка! После бързо скачаме на крака и изтичаме двайсетина метра надясно. Съвсем наблизо има човек. Едно... две... три!

При «три» ние светкавично се изправихме и се затичахме. Бях хванал ръката на Пена, за да не се изгубим един друг. Но след неочаквано рязко дръпване я изпуснах а после чух зад гърба си гласа на моя спътник:

— По дяволите! Какво... какво... ах!

Спрях и внимателно се заслушах.

— Куче! — продължи Пена. — Няма да ми избягаш. Здраво съм те хванал. Ще те задържа и... ау, о!

Последните междуметия издаваха силна болка.

— Дръжте го здраво! — извиках аз. — Идвам!

И ето че отново извърших грешка, дори непростима глупост.

Със силните си викове обърнах вниманието на нашия противник, че на Пена му идва помощ. Изобщо не биваше да се обаждам. Мигновено изминах обратно крачките, които ни деляха.

Точно пред мен от земята се надигна някакъв силует. Посегнах и бързо го сграбчих за гърлото.

— Небеса! — изхъхри човекът на немски. — Та това съм аз, мен хванахте...

И така, бях заловил Пена. Естествено веднага го пуснах. Недалеч от нас се разнесе гласът на сендадора:

— Засега не успях! Но ще ми паднеш в ръцете, гаден немски пес!

Светкавично вдигнах карабината «Хенри» и стрелях пет-шест пъти към мястото, където се намираше негодникът. Но изглежда този ден той беше неуязвим за куршумите ни, понеже не се чу никакъв звук, който би могъл да ни наведе на предположението, че аз съм го улучил.

— Мътните го взели! — запроклина Пена. — Ама че вечер! Абсолютно никак не ни върви, а на всичко отгоре собственият ти другар се опитва да те удуши. Защо ме сграбчихте тъкмо мен?

— Защото видях вас, а не него!

— Мен сте видял! Нима това може да е причина да ми стиснете врата тъй, сякаш е варен макарон?! Ако винаги когато ме видите се опитвате да ме удушите, тогава лошо ми се пише!

— В бързината и тъмнината не ви познах. Защо си издърпахте ръката?

— Аз ли? Изобщо не съм имал такова намерение. Но докато ме влачехте подир себе си, се препънах в сендадора, който лежеше точно на пътя ни.

— Е, това наистина е лош късмет!

— Да. Но същевременно имах и голямо щастие, понеже изглежда и негодникът беше не по-малко изплашен. Поне пропусна да ме сграбчи веднага.

— Но пък вие побързахте да го заловите, нали?

— Да. Стиснах го за врата с всичките си десет пръста, ала какво да правя като не съм роден удушвач като вас. Сендадорът успя да си поеме дъх и на свой ред също започна да ме души, което, разбира се, не ме изплаши кой знае колко.

— Странно, че не си е послужил с някакво оръжие!

— О, после си послужи! Забелязах как посегна към пояса си. Опитах се да задържа ръката му, но той успя да я измъкне от юмрука ми, и то заедно с ножа си. Принуден бях да го пусна, понеже ми се стори, че ми срязва всичките пръсти. Това стана тъкмо в мига, когато извикахте. За щастие той се изплаши и побърза да офейка.

— Е, никак не ни върви и туйто! Де да го бяхте задържал поне още две-три секунди!

— Да го задържа? С отрязаните си пръсти? Я ако обичате ми покажете как става това!

— Отрязани ли са? Е, не вярвам да е чак толкова лошо.

Той внимателно огледа пръстите си и после каза:

— Не са, пръстите ми са си още на мястото и даже нито един не е ранен, но цялата ми длан е срязана. Дано старият се върне час по-скоро. Преди спомена за някакво чудодейно индианско лечебно средство за рани, което начаса спирало всяко кръвотечение. Той го взе със себе си, нали ни предстоеше сражение.

Старият Десиерто бе чул силните ни викове и побърза да се върне. Когато се появи и той се ядоса не по-малко от нас на благосклонността, проявявана този ден от щастието към сендадора.

После свали от рамото си своята кожена торба, извади от нея всичко необходимо за лекуването на рани, превърза ръката на Пена, а след това ние се отдалечихме, за да потърсим някое друго подходящо място. Така щяхме да затрудним сендадора отново да ни открие.

Опитахме ли се отсега нататък пак да си пробие път между постове, той сигурно щеше да успее, понеже старият беше наредил да го пропуснат и после веднага да ни съобщат. Но минаваше час след час, а никой не идваше да ни докладва подобно нещо. Наближи полунощ и лунният сърп изгря, заливайки с бледата си светлина цялата околност. Това ни даде възможност да виждаме горичката в средата на кръга ни като тъмна неясна маса.

Колкото и слаба да бе за друго лунната светлина, за нашите цели бе напълно достатъчна. За нас беше изгодна, а за мбоковите — гибелна. Първо, тя пречеше на сендадора отново да се промъкне тайно до нас и второ, което бе най-важното, ни издаваше всички приготовления на индианците.

Както и бяхме предвидили, изстрелите ги накараха да станат по-предпазливи. Те също разставиха постове в кръг около горичката, и то така, че тези хора се намираха приблизително по средата между нас и техния лагер. И ето че след изгряването на луната тобасите забелязаха неприятеля и незабавно започнаха да стрелят по предните му постове.

Скоро стана ясно, че нашите индианци никак не са лоши стрелци, понеже куршумите им улучваха целта. Много мбокови паднаха убити. Други бяха ранени и заедно с останалите невредими воители побързаха да се втурнат към горичката, за да се прикрият на сигурно място зад храсталаци и дърветата.

Малко по-късно забелязахме, че двама по двама започнаха да се осмеляват да излизат на открито. Запълзяха по земята към своите убити и тежко ранени, за да ги приберат в лагера. Тобасите стреляха и по тези хора, без ние да им попречим. Това може би изглежда безсърдечно и не дотам хуманно, ала в нашето положение преди всичко трябваше да покажем на мбоковите, че нямаме никакво намерение да се шегуваме. С прекалената си суровост в този момент по-късно щяхме да успеем да предотвратим далеч по-сериозни кръвопролития.

Естествено нашите врагове ни виждаха също тъй добре, както и ние тях. Те нямаше как да не забележат, че са обградени. Дори имаха

възможност да преброят хората ни и можеше да се очаква да се опитат да си пробият път с масирано нападение. Но нощта измина, без да се случи нищо подобно. Зазори се и настъпи денят. Тогава сметнах вече играта за спечелена.

Бяхме взели с нас далекогледа и с негова помощ можехме да наблюдаваме какво става вътре в горичката. В самия ѝ край бяха разположени постове, които имаха за задача да следят действията ни. Както изглеждаше, зад тях останалите се бяха събрали на съвещание. Можеше да се очаква, че скоро щяхме да разберем резултата от него.

След известно време забелязахме, че започнаха да оседлават малкото коне, с които разполагаха. Явно се готвеха да тръгват.

Мбоковите си мислеха, че не можем да виждаме какво правят в горичката. Изобщо не знаеха, че имаме бинокъл.

Най-важното в момента беше да успеем да видя към коя страна на горичката щяха да се оттеглят, защото несъмнено в същата посока щеше да последва и опитът за пробив. С Десиерто и Пена уговорихме няколко знаци, с които можехме да си съобщаваме най-необходимото. После изпратих единия от тях да отиде наляво, а другият — надясно. След като изминаха приблизително по една трета от окръжността, образувана от нашите постове, те се спряха. Така разделихме кръга на три и макар че в средата му се издигаше горичката, имахме възможност да се виждаме един друг и да си разменяме уговорените знаци. Нашите тобаси получиха заповед да не стрелят по конете, които щяха да ни трябва, а по ездачите, и изобщо да натискат спусъка едва тогава, когато са сигурни, че ще улучат целта. Уговорихме се също, че всеки втори човек от незастрашената страна ще се притече на помощ на другарите си, застанали откъм страната на пробива. Но другите непременно трябваше да останат по местата си.

Впрочем никак не се страхувах за нашите индианци. Те бяха твърдо уверени, че ще победят, и тази увереност им придаваше такова спокойствие, чиято стойност ми бе добре известна.

Бях застанал откъм страната на селото и бях сигурен, че тук всичко щеше да остане спокойно. Едва ли на мбоковите щеше да им хрумне да бягат в тази посока. И действително съвсем скоро ги видях да се събират в противоположната част на горичката. Следователно искала да направят опит да се измъкнат на изток.

Като вдигнах високо над главата си пушката, аз дадох на стария и на Пена съответния знак и видях как те уведомиха най-близкостоящите хора, а те предадоха съобщението по-нататък. И така тобасите бяха подготвени да посрещнат неприятеля.

Мбоковите се намираха вече толкова навътре в източната част на горичката, че не ми бе възможно да ги наблюдавам. Но и не беше необходимо, понеже в този миг нападението им започна. То бе оповестено с ужасен рев. После чухме изстрелите. Разнесоха се откъм срещуположната на нас страна отвъд горичката, тъй че не можехме да виждаме какво става там. Но всеки знаеше какво трябва да прави. Веднага щом доловихме първите изстрели, определените хора се втурнаха наляво и надясно до местата, откъдето куршумите им можеха да достигнат мбоковите.

Оттук нататък не се чуваха повече отделни изстрели, защото те се сляха във всеобща трескава пукотевица, която не трая по-дълго от две минути. После получих чувството, че храсталаците, в които бяха отблъснати мбоковите, сякаш взеха да се огъват под яростните им кръсъци. Но и нашите тобаси им отвърнаха с такъв победоносен рев, който звучеше не по-малко страховито.

Хората, изпратени на помощ от моя участък, се завърнаха и с гордост заразказваха колко лесно спечелили победата. Естествено те не допуснали неприятеля да напредне толкова, че отровните му стрели да могат да ги достигнат, а го посрещнали с такъв дъжд от куршуми, че нападението било спряно още в самото му начало. После врагът се оттеглил като взел своите убити и ранени.

За мбоковите това беше урок, който трябваше да ги направи по-отстъпчиви. Ето защо изпратих при тях един тобас, владеещ езика им, за да ги подкани да се предадат. Поради липсата на клон или някаква пръчка, той взе бяла кърпа в ръка и като я размахваше бавно се отправи към горичката. Видях го как се спря и чух думите, които подвижна на мбоковите. Отговориха му отделни гласове. След това се надигна буря от кръсъци и към него полетяха множество стрели, но за щастие, без да го достигнат. Когато се завърна при нас, той ни каза, че му отговорили следното: ако сме имали желание, да сме се опитали да нападнем лагера им. Сигурно нямало да се решим да навлезем в обсега на стрелите им, а от куршумите ни нямало защо да се боят.

Пена и Винтер се бяха приближили, за да чуят разказа на парламентъора. В този момент първият от тях се обади:

— Ще им отговорим ли по начин, който заслужават?

— Да — казах аз. — Те искаха да ни избият, защо тогава ние да ги щадим? Улучим ли неколцина, така всъщност ще спаси останалите, понеже ще ги принудим да се предадат. Нека свием кръга още повече, но така, че все пак стрелите им да не могат да ни достигат. И тогава хората ни да стрелят по всеки, който им се мерне пред очите.

Указанията ми бяха изпълнени. Приближихме се още малко до горичката и скоро се разнесе пукотът на отделни изстрели, насочени към мяркащите се между крайните храсталаци мбокови. Доста от куршумите уллучиха целта си, което можехме да разберем от избухващите всеки път гневни крясъци.

За да принудим мбоковите по-скоро да се предадат, отново изпратих при тях парламентъора, за да ги накара да насочат вниманието си към мен. Думите му пак бяха посрещнати със силни викове и стрели, които не достигнаха до него, ала все пак индианците явно разбраха и последваха съвета му — видях как се струпяха към онази част от горичката, срещу която се намирах.

Тогава започнах бавно да отстъпвам заднешком, отдалечавайки се все повече от лагера им. Много добре знаех доколко мога да разчитам на тежкия си мечкоубиец и се спрях на такова разстояние, от което не само индианците, но и доста бели не биха сметнали за възможно куршум да стигне до горичката.

Първо погледнах през бинокъла и си набелязах едно място, където се бе насъбрала доста гъста тълпа мбокови, за да следят действията ми. После размахвах пушката високо над главата си, набързо се прицелих, натиснах спусъка и веднага пак хвърлих поглед през далекогледа.

На въпросното място цареше голямо объркване. Очевидно куршумът ми беше засегнал не само един човек. Видях на земята легнали хора и други да се надвесват над тях. Мнозина тичаха насам-натам и всички крещяха ужасени.

Повторно вдигнах пушката си, прицелих се и им изпратих и другия куршум. Ревовете на мбоковите се удвоиха, а това бе сигурен признак, че пак бях уллучил. След като се върнах на предишното си място, старият Десиерто каза:

— Страхотна пушка! Не смятах, че е възможно от такова разстояние да се улучи целта!

— Ами! Улучвал съм я и при далеч по-трудни обстоятелства. Стрелях право в гъстата тъпна и все някого трябваше да улуча. Постигнах целта си, понеже тези типове вече сигурно са се убедили, че няма къде да се скрият от куршумите ни. Надявам се съвсем скоро да се предадат.

— И аз мисля така. Да поговоря ли с тях?

— Самият вие? Излагате се на голяма опасност да ви улучи някоя стрела.

— Никой няма да дръзне да стреля по мен! Познавам тези червенокожи. Въпреки отровните им стрели ще отида даже в самата горичка.

— Я по-добре се откажете! Може да означава сигурната ви смърт.

— О, не. Щом нося ей това нещо със себе си, за мен няма никаква опасност.

Той потупа по кожената си торба и измъкна от нея навитото на руло расо.

— Взех го именно за тази цел — продължи той. — Всички индианци на Гран Чако имат от мен такъв респект, че ако нося расото, никой от тях няма да дръзне да посегне на мен. Така че не се безпокойте! Много добре знам какво правя.

— Е, в такъв случай няма да ви противореча. Но какви условия ще им поставите?

— Вие какво ще ме посъветвате?

— Проявете милосърдие! Достатъчно кръв бе пролята от тяхна страна, докато нашите хора не загубиха и капка. Освен това те са просто подлъгани.

— Давам ви пълно право и от вчера изобщо съм станал съвсем друг човек. Нямам представа какво ще ми отговорят и следователно не знам какво ще кажа и какво ще поискам от тях. Но няма да бъда прекалено суров.

Той наметна расото си, остави всичките си оръжия и с постепенна походка се отправи към лагера. Ако до този момент се бях страхувал за него, опасенията ми напълно изчезнаха след като видях с какво спокойствие тобасите наблюдаваха как техният предводител и върховен вожд се приближава към враговете им. Мбоковите се

държаха съвсем кротко. Никой от тях не пристъпи напред с никакви враждебни намерения. Не се чу никакъв глас даже и когато старият изчезна зад храсталаците.

Изглежда всички мбокови се насъбраха около него, колкото и внимателно да наблюдавах мястото през бинокъла, не можах да забележа някой да стои сам настрана, а до един се скупчиха около Десиерто, образувайки плътен кръг.

Чакахме много дълго. Измина час и после още половин. Май сетне кръгът се разтвори и старият се завърна при нас, ала не беше сам. Придружаваха го шестима индианци. Единият от тях изглежда бе кацик, а останалите петима — доста възрастни мъже, които идваха с него като съветници. Когато се приближиха, Десиерто ни каза на испански:

— Този храбър вожд на мбоковите желае да зададе на сеньорите няколко въпроса. Поведението му ще се определи от получените отговори.

След тези думи той седна на земята. Пена и аз се настанихме от двете му страни. Заедно с придружителите си мбоковът зае място точно срещу нас. Първо ни хвърли остър и изпитателен поглед, а после, за моя изненада, ни заговори на доста сносен испански:

— Вие сте от страната, наречена Алемания, нали?

— Да — отговорих аз.

— Това ме радва, понеже аз уважавам тази страна и нейното население.

— Да не би да познавате някои немци?

Изглежда въпросът ми не му беше дотам удобен, защото той се направи, че не го е чул и продължи:

— В Алемания има храбри, умни и набожни хора. Както вече видях и вие сте смел човек. А сега ми кажете дали сте също набожен и умен!

— Спестете ни отговора като сам проверите дали сме такива, или не.

— Набожният човек не убива своите братя.

— Но може би своите врагове!

— Умният мъж превръща враговете в приятели!

— Ако те нямат нищо против!

— Това зависи от условията, които им поставиш. А знаете ни, че набожните и умни хора никога не лъжат?

— Знаем го. Обичате ли истината?

— Обичаме я и винаги я казваме.

— Значи ще узная каквото ме интересува. Познаваме ли вожда на мбоковите Ел Вененосо?

— Да.

— Къде се намира със своите петдесет и осем воини?

— Те са наши пленници.

— Всичките ли са индианци?

— Между тях има един бял, когото сигурно познавате по-добре и от мен. Наричат го Ел Йерно и е зет на сендадора.

— Колко от тях са ранени?

— Нито един, защото ти победихме с хитрост.

— Каква?

— Подмавихме ги на един остров, където ги заловихме и вързахме.

— Какво решение взехте за съдбата на Ел Вененосо и хората му?

— Мислехме да им върнем свободата и да им простим за злите намерения. Но тъй като дойдохте и вие, за да ни нападнете и избиеете, се налага да вземем решението тези хора да споделят съдбата, която сам изберете за вас и вашите хора.

Известно време той гледа замислено пред себе си, а после попита:

— Познавате ли Ел Сендадор?

— Знам го този негодник.

— Ние винаги сме го смятали за добър човек и сме негови приятели.

— Тогава страшно сте се лъгали и сте приятели на един много голям злодей.

— Същото ни каза и старият Десиерто, ала просто не му повярвахме, понеже сендадорът никога не ни е лъгал и мамил.

— Тогава към вас е бил по-почтен и по-верен, отколкото към други хора, макар че ми е невъзможно да го похваля за «верността», която прояви днес. Той направо ви заряза. Това ли наричате вяност и преданост?

— Сигурно сте му попречили да се върне при нас. Чухме много изстрели, а също и гласа му. Да не сте го убили или пленили?

— Нито едното, нито другото. Избяга — отвърнах най-искрено, макар че навярно щеше да е по-добре, ако го бях оставил в неизвестност. Този човек не ми харесваше. Неговото по начало безлично и безизразно лице издаваше в момента притворство и лукавство. Изглежда искаше да ни разпита и получените сведения да използва за собствената си изгода. Продължих като му зададох въпроса.

— А защо дойдохте да нападнете тобасите? Нима сте техни смъртни врагове?

— Не сме — отвърна той, знаейки много добре, че евентуалният положителен отговор на въпроса ми само би влошил положението му. — Те са наши приятели.

— Но кой напада и избива приятелите си?

— Сендадорът ни подлъга — извини се той.

— Е, ами тогава веднага можете да разберете, че познанството с този човек ви носи само беди. Близки ли сте с него?

— От време на време идва при нас. Друго не ни е известно.

— Къде е тайното му постоянно убежище в Гран Чако?

— Никога не ни е казвал. Той се скита навсякъде.

— Чувал съм, че въпросното място се намира при вас!

— Излъгали са ви.

— Хм-м! Кога дойде последния път сендадорът при вас?

— От няколко седмици сме заедно.

— А откъде идвате сега?

— Право от нашите села.

— Той там ли ви посети?

— Да.

— Чух, че преди няколко дни при Nuestro Senor Jesu Christo сендадорът е нападнал група бели.

— Не е вярно, защото от няколко седмици се намира при нас.

— И все пак хората говорят, че съвсем наскоро бил в Палмар!

— Тогава страшно се заблуждават.

— Белите, които се канел да нападне при Кръста, са го изпреварили и пленили, ала после той успял да избяга, защото един от тях му помогнал. По-късно за благодарност сендадорът все пак ги нападнал и с изключение на двама мъже ги пленил.

— Разказът ви звучи така, че ми е невъзможно да го повярвам.

— Тогава значи не знаете и накъде е отвел пленниците, а?

— Не.

— Чух, че ги оставил при мбоковите.

— Би трябвало да го знам, защото съм върховният кацик на всичките села на мбоковите. Изобщо не вземаме, бели пленници. Ние сме най-добрите приятели на белите и никога не сме държали при нас нито един бял в плен.

— Наистина ли?

— Никога! — отвърна той като се помъчи да си придаде възможно по-искрено изражение на лицето.

— А при вас не е ли и някой си Пардуня от Гоя заедно със сина си?

— Не.

— Или може би познавате един бял на име Адолфо Хорно?

— Никога не съм го виждал.

— И все пак, както разправят, се намирал при вас!

— Вече го чух и от стария Десиерто, но това е най-голямата лъжа каквато може да има.

— Зетят на сендадора го бил пленил и довел при вас.

— Кажете ми името на човека, който разпространява тази клевета, и аз ще забия ножа си в сърцето му!

В този момент Десиерто се покашля по начин, който едва ли направи впечатление на индианците, но на мен ми даде знак да не говоря повече на тази тема. Аз разбрах стария и с дружелюбен тон продължих:

— В такъв случай трябва да призная, че съвсем несправедливо са говорили за вас толкова лоши неща.

— Да, точно така е! — увери ме той настоятелно. — Ако са изчезнали ваши приятели или спътници, ще ви дам на разположение всичките си воини, които ще ви помогнат да ги търсите, без да ви поискат никакво възнаграждение!

— Поне засега това няма как да стане, понеже вие нито разполагате със самия себе си, нито можете да се разпореждате с хората си.

— О, нали съм техен кацик! Те са длъжни да ми се подчиняват и с радост ще го направят.

— Забравяте, че в момента се намирате в такова положение, в което нито можете да заповядвате, нито подчинените ви да изпълняват вашите нареждания!

— Какво смятате да правите? Не бива да се приближавате до лагера ни, защото ще ви улучат нашите стрели.

— Съвсем не е нужно да се излагаме на стрелите ви. Нали ви показахме на какво разстояние бият пушките ни! Не се ли предадете, всичките ще умрете, без да успеете да одраскате кожата дори на един-единствен човек от нашите.

— Нима имате толкова барут и олово?

— О, имаме много по-голямо количество от необходимото, за да избием и над хиляда мбокови. Давам ви един час време. Ако дотогава все още не сте помолили за милост, от всички страни ще обсипем лагера ви с куршуми и бъдете сигурен, че за броени минути няма да остане жив човек.

— А какво ще стане с нас, ако се предадем?

Понечих да му отговоря, ала старият Десиерто се намеси:

— Ще сключа с вас съюз.

— Наистина ли? — бързо попита зарадваният кацик. — А можем ли да разчитаме на думата ви?

— Съвсем сигурно, стига само да не ни измамите.

— Бъдете спокоен, няма да направим подобно нещо. Но щом ще ставаме приятели, ще ни позволите ли да задържим всичко каквото притежаваме?

— Да, всичко каквото ви принадлежи, също и оръжията. Няма да се отнасям към вас като с пленници, но все пак, щом се предадете, временно ще трябва да се разделите с всички вещи, които носите със себе си. Такъв е военният обичай.

— А после? — попита кацикът и по лицето му се изписа голямо разочарование.

— После ще ви заведем при вашите мбокови, които са вече мои пленници, но мислех да ти освободя. Посъветвайте се с тях какво да предприемете.

— Ами какво ще стане, ако не се споразумеем при какви условия да сключим нашия приятелски съюз?

— Тогава ще ви пусна да се върнете по родните си места с цялата си собственост. По при условие, че водите преговорите откровено и не се опитате да ни измамите.

— Ние сме откровени и винаги ще си останем такива. Сега ще уведомя моите хора за казаното между нас и ще ги попитам за тяхното мнение.

Той се впусна в полувисок разговор с останалите индианци. Не разбирах н и го дума, но по изражението на лицата им си личеше, че тези хора все още се колебаеха. Може би смятаха, че могат да опитат още веднъж да ни се противопоставят, тъй като и без друго в случай на неуспех винаги им оставаше възможност и време да се предадат. Изглежда не им се вярваше, че сме въоръжени толкова добре, както им бях казал, понеже кацикът се обърна към мен с въпроса:

— Истина ли е, че разполагате с толкова барут и куршуми, та можете всички да ни застреляте?

— Да. И навярно сте видели вече и пушките каквито притежават всички тобоси, а?

— Е, ами пушки като пушки!

— Не е така. Няма да ви обяснявам с думи какви са те, а с действия... Внимавайте!

Човекът беше завързал червена кърпа около главата си. Без много церемонии я взех, закрепих я с двата ѝ края за цевта на пушката на един от мбоковите и му наредих да я държи високо във въздуха. Накарах го да застане така, че кърпата да се развее на утринния вятър като знаме. После взех карабината «Хенри» в ръка и казах на кацика:

— Без да зареждам, с куршумите си ще пробия в кърпата толкова дупки, колкото пръсти имате на двете си ръце. Десетте дупки ще бъдат разположени така, че започвайки от долния ляв ъгъл, ще достигат до горния десен като образуват права линия. Внимавайте!

Отдалечих се, отброявайки сто и петдесет крачки, после се прицелих в «знамето» и стрелях десет пъти. Преди още да се върна, кърпата се озова в ръцете на Пена и Десиерто, които с учудване оглеждаха правата линия, образувана от дупките. Взех я от ръцете им, подадох я на кацика и казах:

— Разгледайте я! Да направя ли нови десет дупки пак, без да зареждам, или вече разбрахте какви пушки имаме?

Индианецът поглеждаше ту към кърпата, ту към мен, ту към карабината. Лицето му беше придобило извънредно глупаво изражение, тъй че трябваше да положи големи усилия да остана сериозен.

— Но, сеньор — промълви той, заеквайки, как... как без... без да зареждате! Та нали пушката има само една цев и една дупка!

— Това далеч не е всичко. Питам ви дали да стрелям още десет пъти?

— За Бога, не! Дяволът се е скрил в тази пушка! Правена е в ада! Не искам повече да я гледам!

Той протегна напред и двете си ръце като същевременно направи неопишуема физиономия.

— Щом изобщо не искате да я гледате, какво ли чувство ще изпита те, ако съвсем не на шега я насоча срещу вас и хората ви? При всеки изстрел ще пада по един воин.

— Сеньор, вие имате две пушки. С коя от тях стреляхте преди? С голямата ли?

— Да.

— Страшно беше, но тази малката е много по-ужасна. Махнете я от очите ми, понеже не искам да я знам! Отново ще поговоря с моите хора.

Той пак се обърна към другите индианци, които също бяха силно впечатлени от демонстративната ми стрелба, макар че откровено казано, номерът ми не изискваше кой знае каква сръчност. Този път разговаряха съвсем тихо, а разтревожените им погледи отново и отново се спираха на моите пушки. Ясно беше, че са обзети от страх. Най-сетне кацикът заяви:

— Приемаме условията ви и се предаваме, но много се надяваме непременно да удържите думата си!

— Ще я удържим! — отвърна Десиерто. — Но при условие, че сте ни казали истината.

— От нас не сте чули нито една лъжлива дума. Сега хората ми могат ли да излязат от храсталаците, без да се излагат на опасност?

— Все още не. Най-напред ще трябва да ни предадете всички оръжия и цялата останала ваша собственост.

— Но без конете, нали?

— И тях.

— Ако са ваши, ще си ги получите обратно. А сега се върнете в лагера си. Нека десет души донесат всичко! После ще ви съобщим какво ще правим.

Мбоковите станаха и се отдалечиха. Бяха убедени, че при дадените обстоятелства са сключили твърде изгодно споразумение. Щом се отдалечиха достатъчно, за да не могат да ни чуват, Десиерто ми каза:

— Трябва да благодарим на вашата дяволска карабина, която ги накара буквално да се разтреперят от страх. Просто да не повярва човек, че е възможно толкова многоброен неприятел да бъде победен, а даже и пленен, без някому да падне и косъм от главата!

— Но не им дадохте обещанията си сериозно, нали?

— Бях напълно сериозен!

— Тогава тези негодници направиха чудесна сделка! Вместо да получат заслуженото си наказание, те ще станат ваши приятели и съюзници. Винаги обичам да постъпвам човешки, но не ми се струва много подходящо престъплението буквално да се възнаграждава!

— Че кога е станало дума за възнаграждение?

— Във всички случаи вашите условия съдържат в себе си награда!

— Е, да, ама каква! Нима не чухте какво неколkokратно поставих като предварително условие? Да няма никакви лъжи и какво коварство. Кацикът ни излъга, кани се да ни измами. Затова не е необходимо да спазвам дадената дума. Този глупак искаше да ни надхитри, но се оплете в собствената си мрежа. Какви опашати лъжи ни разправи за сендадора! А твърдението му, че уж никога не бил пленявал бели, е доказателство, че ни смята за абсолютно неосведомени. Няма да е особено радостна изненадата му, когато разбере как всъщност стоят нещата.

— Но къде смятате да подслоните толкова много хора?

— Бъдете спокоен! Имам предостатъчно място. Ще ги затворим в църквата.

— Там няма как да ги охраняваме добре. Някои от тях лесно могат да избягат.

— Ще се погрижа малко да ги позатрудним. Навярно още не знаете, че там има голяма изба?

— А-а, така значи! Но те едва ли ще пожелаят доброволно да слязат в нея.

— Тогава ще ги принудим. Ще се погрижа на брега да остане само лодката от снощи, която заедно с гребца побира едва шест човека. Ще взема също мерки в църквата да чакат десетина от най-яките ми индианци, които няма много-много да се церемонят с малобройните пристигащи мбокови. Тъй и тъй трябва да изпратя до селото някой вестonosец, за да съобщи на хората, че планът ни е успял. Същият човек ще им отнесе и моите заповеди, та когато пристигнем, всичко да е подготвено.

Той направи знак на неколцина от воините си и после им даде много подробни инструкции. Това му отне толкова време, че когато приключи с тази работа, десетина мбокови вече се приближиха с военната плячка. Те водеха конете, върху които бяха натоварени повечето вещи. С голяма радост забелязах, че между животните бе и моят дорест жребец. Много ми се искаше веднага да се затичам срещу него, но останах на мястото си, за да разбера дали щеше и сам да ме познае.

Разтовариха оръжията и другите предмети. Стоях настрани и отдалече наблюдавах сцената. Щом дорестият жребец се почувства освободен от товара си, той потърси трева, за да попасе. При това обърна няколко пъти глава насам-натам. И когато се озовах в зрителното му поле, конят внезапно като че замръзна на място. После ушите му започнаха енергично да се движат, а опашката му се изправи. Първо ме огледа с дясното си око, а после и с лявото и бавно се приближи. Най-сетне изглежда се убеди, че това съм аз. По цялото му тяло премина силна тръпка. Пое дълбоко въздух, изпръхтя няколко пъти, силно изцвили и се втурна към мен. Все още стоях съвсем неподвижно. Той ме побутна с муцуна, изтика ме малко встрани и когато въпреки това не издадох никакъв звук, жребецът изцвили продължително и някак много жално. Едва тогава сложих длан на врата му и придърпах главата му до лицето си. Назовах го с галеното му име и го потупах по лъскавата гладка кожа. Това го накара да изпадне в необузdana радост. Той потърка муцуната си къде ли не по мен, побутваше ме от всички страни, започна да се изправя на задните си крака, да хвърля къч, да се втурва ту в една, ту в друга посока, но веднага пак се връщаше, обикаляше около мен, приближаваше се, за да ме близне, лудуваше, накратко казано беше извън себе си от радост.

Претърсих кобурите на седлото. С изключение на някои дреболии не само всичко си бе на мястото, но сендадорът, който естествено беше присвоил моя жребец, се бе оказал тъй добър да постави там какви ли не други предмети, на които можех да гледам като на моя собственост.

Междувременно Десиерто беше наредил да кажат на кацика, че вече може да строи хората си в две редици. Когато дългата върволица от мбокови се приближи, ние разтворихме кръга си. Нашите хора се притекоха, за да поемат предадените оръжия и други вещи, както и да образуват ескорта на пленниците. Тобасите застанаха от двете страни на вражеските редици.

Заедно с Пена и стария се отправихме към горичката, за да видим дали там нямаше да намерим нещо важно за нас. Търсенето ни се оказа напразно. После се върнахме и когато съзряхме дългата двойна редица пленници между въоръжените тобаси, които ни чакаха, Десиерто каза:

— Много ми се иска да разбера какво ли си мислят тези юнаци! Дали наистина си въобразяват, че ще се отърват толкова леко?

— Сред тях имам неколцина познати — обади се Пена. — Особено добре съм запомнил двамата пазачи, които тъй сладко спяха, докато освобождавах ей този наш приятел. Разчитат на това, че не сме ги познали, понеже в очите на белите всички индианци изглеждат еднакво.

— Все още не знам дали и аз имам познати между тях — казах аз. — Занимавах се с моя кон и не ми остана време да огледам мбоковите. Няма ли да си направим удоволствието да предложим на кацика един кон?

— Да му го подарим? — учудено попита Пена.

— Какви ги приказвате! Да му подарим! Не, но заедно с нас и той гордо на кон да влезе в селото.

— Само това липсваше! Нека този тип върви пеша, така както и ние вървахме дни наред, след като ни отнеха конете.

— Няма да го направим от кой знае какви приятелски чувства, а от предвидливост. Разрешим ли му да язди, така ще му окажем чест, която ще приспи бдителността му и ще го накара слепешката да влезе в клопката. Ще сметне, че е невъзможно да замисляме нещо лошо срещу един пленник, комуто позволяваме да възседне кон!

— Това е вярно, прав сте. Нека му разрешим да язди! Да започнем триумфалното шествие! Но радостта ми щеше да е хилядократно по-

голяма, ако бяхме спипали и сендадора.

— Дано го заловим, и то нейде наблизо.

— Не си въобразявайте подобно нещо! Или наистина си мислите, че ще се скита наоколо, докато го надушим и ни падне в ръцете като зряла круша?

— Не, разбира се, но ми се струва, че ще остане наблизо, докато научи как е приключил неговият грабителски поход. А краят му се видя едва сега и затова съм твърдо убеден, че сендадорът все още се крие наоколо и ни наблюдава.

— В такъв слушай не бива да губим време, а да започнем да го търсим, защото твърде вероятно скоро ще си плюе на петите.

— Няма защо чак толкова да бързаме. Сега денят е дълъг и мисля, че сендадорът ще се позабави тук още малко, за да ни шпионира и да разбере какво ще стане с пленниците.

— Тогава сега и ние отиваме в селото, така ли?

— Да. Допринесохме немалко за успеха ни и също ще вземем участие в триумфалното шествие.

Възседнах дорестия жребец. Той не скриваше радостта си, че отново съм на гърба му. Пена яхна коня, на който беше яздил и преди. Всички коне бяха налице, животните на йербатеросите, на брат Иларио, както и на другите ни спътници.

Когато приближих до кацика жребеца на Търнърстик и му направих знак да се качи на седлото, индианецът учудено ме погледна и попита:

— Какво имате предвид? За какво е този кон?

— За да го яздите.

— Сега да... не съм ли ваш пленник?

— Все още не сме решили какъв ще бъдете. Засега за мен сте просто кацикът на мбоковите, на който прилича да язди, стига да има на разположение коне. И така, качвайте се на седлото!

Той се отзова на моята подкана. Както по неговото лице, така и по лицата на хората му си пролича какво силно впечатление им направи това внимание. Едва тогава намерих време да огледам отделните воини и скоро разпознах онези, които видях в бивака, където се появи Пена, за да ме избави. Естествено се престорих, че не познавам никого от тях.

Ние, четиримата ездачи, застанахме начело на колоната.

Следваха ни натоварените коне, водени от неколцина тобаси, а подир тях вървяха редиците на мбоковите заедно с техния ескорт. С бърза стъпка се насочихме към селото. Почти стигнахме до него, без да срещнем жив човек. Ала жителите му се бяха събрали на брега, образувайки дълга върволица, и ние трябваше да минем между нея и водата, за да стигнем до пристана, откъдето тръгваха лодките за острова.

Най-отпред бе застанала Уника заедно със своята женска гвардия. После следваха мъжките и женските обитатели на селото и най-накрая — децата. Воините, оставени да защитават селото, енергично изпълняваха службата на полиция, като поддържаха реда сред тълпата, която ни посрещна с ликуване.

От само себе си се разбира, че музикантите не липсваха. Всичко живо, което можеше да вика, да крещи и да ликува, не щадеше гласа си. Както навсякъде по света, така и тук най-шумни и най-необуздани бяха децата. Изглежда мбоковите не бяха особено възхитени от това триумфално посрещане. Те гледаха в земята и не смееха да вдигнат очи към викащото множество.

Така се добрахме до пристана, където спряхме и слязохме от конете. Неколцина воини поеха поводите на животните, за да се погрижат за тях.

— Защо слязохме тук? — попита кацикът.

— Защото стигнахме целта си — отговори му Десиерто. — Ще се прехвърлим отсреща на острова.

— Че какво ще правим там?

— Ще получите по-сигурен подслон, където моите хора няма да ви досаждат. Нали знаете, че особено по-младите от победителите не могат винаги да бъдат тъй лесно обуздани, а на мен никак не ми се иска някой от моите млади хора да ви обиди в опиянението от победата.

— Тогава това е нещо друго и дори ще ми е по-приятно — каза успокоен кацикът, въобразявайки си, че тази мярка на стария е израз на почитта и уважението му към предводителя на мбоковите.

— Да — обади се Десиерто, — ще останете от мен също тъй доволен, както и аз от вас. Като върховен вожд на вашите воини естествено ще присъствате тук и заедно с мен ще наблюдавате прехвърлянето на хората. А моите двама немски приятели още с

първата лодка ще отидат на острова, за да се погрижат да бъдете посрещнати както подобава.

Лицето на кацика засия от удоволствие. Мислеше си, че вече няма защо да се тревожи и дори се обърна с кратка реч към своите индианци, за да успокои и тях. Трима от тях се качиха в малкия плавателен съд заедно с мен и Пена. Гребецът беше шестият човек.

— Защо ли старият изпраща тъкмо нас? — попита ме Пена на немски след като се отблъснахме от брега.

— Защото вчера доказахме, че на острова умеем добре да се справяме с мбоковите. Може би той разчита на нашите юмруци повече, отколкото на своите хора.

— Любопитен съм да видя какво ще заварим във вътрешността на църквата.

— Съвсем същото като вчера, но с тази разлика, че ще е отворена избата, чийто вход не сме забелязали.

Беше точно така, както си го представях. Слязохме на острова и когато влязохме в църквата, видяхме на предпоследната пейка да седят десет яки тобаси. Пейката зад тях беше отстранена и ние забелязахме отвор в земята и каменни стъпала, които се спускаха надолу. Тобасите наставяха, а ние придружихме тримата мбокови до дупката. На техния език Пена ги подкани да се спуснат долу. Те го погледнаха слисано, хвърлиха поглед към мрачния вход и отказаха да последват подканата му.

Отначало Пена се обърна към тях любезно. Но ето че после стана груб. Измъкна ножа си и ги заплаши. Аз взех в ръка револвера си и го насочих към тях. Но този толкова ясен жест се оказа излишен, понеже тобасите сграбчиха мбоковите и ги блъснаха в отвора, водещ към избата, сякаш бяха пакети с някаква стока.

— Ето че са вече долу — каза Пена. — Тобасите ще имат грижата да не ги пускат да излязат навън. При всяко пристигане на лодката аз ще отивам на брега, за да посрещам пътниците и да ги довеждам тук. Вие стойте на пост при вратата, за да задържате евентуални бегълци!

Той се отдалечи и скоро се появи с други петима, които също отказаха да слязат долу. Блъснаха и тях. Така продължихме да прибираме в избата една петорка подир друга. Десетте тобаси бързо придобиха необходимата сръчност и рутина. Само секунди след като мбоковите прекрачиха прага на църквата те биваха поети и от човек на

човек бързо стигаха до входа на избата и изчезваха в нея, преди да помислят за словесна или физическа съпротива.

Но затова пък толкова по-шумно беше долу. На няколко пъти пленниците се опитаха със сила да се измъкнат навън, ала пред входа бяха застанали на стража двама тобаси с опънати лъкове и отровни стрели, така че опитите бързо бяха прекратени.

Накрая пристигнаха и ранените, превързани вече от стария Десиерто. По някакво чудо нито един от тях не беше ранен в краката и това щастливо обстоятелство много улесни прехвърлянето им. Мъртвите бяха оставени в горичката. Най-накрая, когато лодката се беше връщала може би над четирийсет пъти, всички мбокови бяха прехвърлени на острова и Пена ме взе със себе си, за да посрещнем последните — това бяха само Десиерто и кацикът.

— Е, хората ми добре ли са подслонени, доволни ли са? — попита индианецът, като ни видя да се приближаваме.

— Досега никой не се е оплакал — отвърна му Пена.

— Получиха ли храна и нещо за пиене?

— Още не са, но мисля, че Десиерто ще се погрижи за това.

— Да, направете го — обърна се кацикът към стария. — В горичката нямаше вода и понеже не биваше да палим огън, нито сме пили, нито сме хапнали нещо топло.

Десиерто вдигна рамене и каза:

— Съжалявам, но долу в избата също няма вода, но затова пък е влажно колкото искате.

— Какво? Натъпкали сте хората ми в някаква изба? Но нали говорихте за хубави жилища!

— Нима една изба не е достатъчно хубава за разбойници и убийци?

Слисаният кацик направи крачка назад и погледна стария в очите. Увереният израз на лицето му бързо изчезна. Аз застанах близо зад гърба му, за да мога в случай на нужда бързо да го сграбча.

— Какво казахте? — попита той. — Разбойници и убийци ли?

— Да не би да не сте такива?

— Но преди не употребявахте подобни думи!

— Говоря такива думи каквито искам!

— Сеньор Десиерто, защо се променихте тъй внезапно?

— Промених ли се? Аз съм си съвсем същият както и преди.

Но се измениха обстоятелствата.

— Какви обстоятелства?

— Докато бяхме навън на открито, вие не се намирахте в ръцете ми тъй сигурно както сега. Следователно, за да избегна всяко кръвопролитие, бях принуден да разговарям с вас по-дружелюбно, отколкото ми беше по сърце.

— Значи ме излъгахте! — възкликна индианецът. — Настоявам незабавно да сключим договора за приятелство!

— С удоволствие! Само не забравяйте условията ми! Бяхте ли откровен към нас?

— Да.

— Не! Излъгахте ни, а и сега имате намерение да ни измамите. Знаете всичко, което е извършил сендадорът в последно време. Взели сте участие в неговите злодеяния. Знаели сте, че...

— Лъжи, лъжи и пак лъжи! — прекъсна го кацикът. Това ми се стори вече прекалено. Сложих ръка върху рамото на индианеца и настоятелно го попитах:

— Човече, я преди всичко ми кажи, откъде сте взели конете, които имате?

— Наши са. Купихме ги.

— Слушай, само допреди броени дни тези коне бяха наша собственост. Сендадорът ни ги отне. Ти наистина ли мислиш, че не те познаваме теб, негодника, както и твоите хора? Навярно не са ти казали, че бях техен пленник, но не след дълго им избягах?

— Не са.

Той напълно бе загубил самоувереността си и краката му се подгъваха така, сякаш ръката, която бях сложил съвсем леко на рамото му, бе тежка като воденичен камък.

— И по-нататък! — продължих аз. — Наистина ли не познаваш бял на име Адолфо Хорно?

— Не! — отново отрече той.

— Но ти много добре знаеш, че го държите затворен при Лагуна де Бамбу, нали?

Наблюдавахме го внимателно и забелязахме как при този въпрос лицето му се обезкръви и стана пепелявосиво. Очевидно той не знаеше какво да ни отговори. Най-сетне процеди през зъби:

— Не знам никаква Лагуна де Бамбу.

— Тъй ли? Но въпреки това там сте оставили вашите жени и деца заедно с четирийсет воини.

— Сеньор, сеньор, вие... вие... — заекна той.

— Ами ако сега отидем там и си отмъстим на тях?

— Те... те... не са там — заекна той.

— Добре, тогава може да ти е безразлично, че ще отидем там, за да посетим малкото Ислета дел Сиркуло.

При тези думи кацикът видимо потрепна. Стана му ясно, че знаем всичко. Но вместо да стане по-разбран и да прояви готовност да си признае каквото го питах, той събра сили, отърси ръката ми от рамото си и гневно извика:

— Сеньор, какво ме засяга всичко това! Как си позволявате да разговаряте с мен! Какво си въобразявате? Аз съм върховният кацик на всички мбокови, а какво представлявате вие?

Той се изпъчи пред мен и направи такава физиономия, сякаш се канеше да ме изяде. За малко да му се изсмея в лицето, но безсрамното поведение на този човек толкова ме ядоса, че никак не ми беше до смях.

— Питаш ме кой съм аз — отговорих му. — Веднага ще разбереш. Аз съм онзи, който сега ще те хване за врата и ще те заведе там, където ти е мястото. Хайде, негоднико! Просто е жалко човек да разговаря с теб, защото всички думи са на вятъра. Ще ти дадем възможност по-добре да ни опознаеш, че да не ни питаш пак кои сме!

Сграбчих го за врата, разтърсих го здравата насам-натам така, че дъхът му секна, повалих го на земята, после малко го повдигнах и полуизправен го завлякох до църквата, където го поеа и го блъснаха в избата. Входът ѝ бе затворен толкова здраво, че стана напълно невъзможно някой да се измъкне навън. Въпреки това оставихме двама пазачи, с които старият Десиерто уговори какъв знак да дадат в случай, че се нуждаят от помощ и подкрепления.

Ние се върнахме обратно на брега, където всички тобаси все още ни чакаха. Вестта, че всичко е приключило успешно, ги освободи от тревожното напрежение. Веднага се образува тържествено шествие, което, придружавано от шума на музикалните инструменти, се отправи към селото.

Така бе обезвреден и вторият, по-многочислен отряд на неприятеля и вече нямаше защо да се страхуваме от вражеско

нападение. Затова Десиерто позволи най-сетне да се състои празничното тържество по случай победата, което беше запланувано още за миналия ден.

Много животни трябваше да заплатят за него с живота си и във всички къщи закипяха бързи, но въпреки това всеобхватни приготовления за празненството. Не можех и да мисля да взема участие в тях, понеже бе крайно наложително да отида на разузнаване и да се опитам да разбера къде се намира сендадорът и какви планове крои. След като споделих намерението си с Десиерто и Пена, моят спътник каза следното:

— Много сте прав. Незабавно трябва да потърсим следите на беглеца.

— Какво, нима и вие искате да участвате в издирването му? — попитах аз. — Отказвам се от вашата помощ и...

— Защо? — прекъсна ме той.

— Защото много лесно пак можете да направите някой гаф като вчера, благодарение на който сендадорът ни избяга. Той сигурно се крие в гората. Ако искаме да го заловим, без да се изложим на опасност, ще трябва неусетно да се промъкнем близо до него и най-неочаквано да го нападнем. Впрочем убеден съм, че имам достатъчно основания на първо време да го оставя спокойно да си върви по пътя.

— Значи дори и да открием следите му, пак ще му позволите да се измъкне, така ли?

— Само временно, както вече ви казах. Поставете се в неговото положение, как би постъпил той? Без съмнение ни е наблюдавал, докато е узнал как е завършила нашата обсада на горичката. Следователно знае, че всички мбокови са пленени и че е предоставен единствено сам на себе си. В такъв случай за него има само два пътя и сендадорът ще избере единия от тях. Първият води към Лагуна де Бамбу и при останалите там мбокови, които охраняват нашите спътници. Един умен човек не би го предпочел, понеже сигурно ще си каже, че ще научим как стоят там нещата и ще побързаме да отидем да освободим приятелите си. И тъй като имаме коне, непременно ще пристигнем при лагуната преди него. Следователно той напразно ще бие път дотам и даже ще се изложи на опасност, понеже е напълно възможно да открием дирята му, а в такъв случай непременно би попаднал в ръцете ни. Признавате ли, че е така?

— Хм-м! Не мога да кажа, че не сте прав. Ами кой е вторият път?

— Нагоре към Пампа де Салинас.

— Съвсем сам? Това огромно разстояние? Без да има възможност да се пригответи за такова продължително пътуване?

— Тези възражения са несъстоятелни. Той често е бил сам в планините, а освен това пътем сигурно ще срещне достатъчно познати, от които може да получи всичко необходимо. Сендадорът сигурно ще се стреми да ни изпревари и пръв да пристигне горе. Ето защо съм убеден, че следите му, които несъмнено ще открия, ще водят право на запад към планините. Не се нуждая от помощник и ще тръгна сам. Починете си, понеже съвсем сигурно утре още в ранни зори потегляме към Лагуна де Бамбу. Ако конете ни не се нуждаеха толкова много от един ден почивка, бих предприел това пътуване незабавно.

Пена бе принуден да се задоволи с това решение и аз го оставих, за да се заема с изпълнението на моята задача. Още не се бях отдалечил кой знае колко, когато Уника ме догони. Тя бе стояла наблизко, беше чула разговора ни и с умолителен тон ми каза:

— Отивате да откриете някаква дияра, нали? Много съм слушала за голямата проникателност, необходима за успеха на подобна работа, но никога не съм присъствала на нещо такова. Мислите ли, че ще ви преча?

— Искате да дойдете с мен?

— Да, ако ми разрешите. Обещавам ви да бъда достатъчно предпазлива, за да не ви причиня никакви неприятности.

— Нямам нищо против. Единствено онзи, който самостоятелно търси, може да провали усилията ми, а който само ме придружава, не представлява пречка за мен. Но се опасявам, че ще останете разочарована. Цялата работа, и особено настоящата, не е чак толкова романтична, колкото изглежда си я представяте. Ще се наложи да пълзите сред храсталаците, а това никак не е удобно за една дама.

— Ще го правя с най-голямо удоволствие и интерес, стига само да видя как успявате да откриете диярята, да я различите от останалите и да я проследите докрай.

— Всичко това е толкова лесно, че след като го свършим, ще има да се чудите как сте могла да го смятате за трудно. Но все пак някой новак сигурно няма да се справи. Елате!

Минахме покрай скалата, после прекосихме гората и се озовахме пред откритата равнина. Там видяхме следите, оставени от самите нас. Уника се спря, посочи отпечатъците и каза:

— Ето ви тук една широка дия от множество хора. Как ще откриете следите на сендадора?

— Нямам никакво намерение да правя подобен опит. Хайде да продължим. Докато вървим, ще ви обясня кое как става. Откриването на нечий дири предполага две неща: първо, предварително прозорливо и задълбочено размисляне и второ, правилно, тъй наречено, разчитане на следите.

— Значи и в този случай се налага предварително да размислите, така ли?

— Естествено. Трябва да помисля къде точно да търся дирия. Ако тръгна напосоки, вероятно нищо няма да открия. Но ако подробно и живо си представя случилото се, настоящото положение на нещата, намерението на сендадора, както и някои други подробности, резултатът от тази мисловна дейност ще ми послужи като сигурен ориентир. Приемам за съвсем сигурно, че той ни е наблюдавал и не е напуснал тази местност, преди да е разбрал какво се е случило. Следователно е чакал, докато заедно с пленниците сме напуснали полесражението и сме се отправили към селото. За да може да следи придвижването ни, е трябвало да залегне нейде близо до нашия път, и то да се прикрие между храсти и дървета, за да не бъде забелязан. Безразлично ми е къде е бил през нощта и какво е правил и съвсем не е необходимо да си давам труд да проследявам дириите на цялото му нощно скитане. Преди тръгването ни за селото сендадорът не е бил нито в гората, нито в храсталаците, а е бил в откритата равнина, за да се опита да узнае как стоят нещата при бивака. Несъмнено легнал на земята, той се е промъкнал толкова наблизко, че да може добре да ни наблюдава. А когато сме потеглили с мбоковите, негодникът е побързал да се оттегли обратно в гората, за да ни изгледа как преминаваме покрай него. Следите, оставени от него там, са единствените, на които ще обърна внимание.

— А ще ги намерите ли?

— Съвсем сигурно. Вървя право към тях.

— Но нали не знаете къде са?!

— Знам много добре.

— Къде?

— Право пред нас. Ей там, по-далеч, надясно се намира лагерът, край който сендадорът тайно ни е подслушал. А наляво от нас се простира лагуната със заобикалящия я горски пояс, накъдето той се е оттеглил. Следователно погледнато от нашата позиция следите минават от дясно на ляво, пресичайки посоката, в която се движим, и ако продължим да вървим направо, непременно ще се натъкнем на тях, и то твърде скоро, понеже е невъзможно сендадорът да се е крил който знае колко далеч оттук. Иначе е нямало да се намира достатъчно близо, за да успее добре да ни огледа.

— Но това е толкова сложна... ха, я погледнете! Тук не минава ли следа, оставена от някой мъж?

Тя се спря и посочи към земята, където в пясъка ясно се бяха отпечатали човешки стъпки.

— Да, предположението ви е съвсем вярно — отвърнах аз.

— Това е търсената от нас следа. Виждате ли, че тя идва от лагера и води наляво към дърветата, както много правилно предположихте и вие? Не мога да не се възхищавам най-искрено на вашата проникателност.

Тя се наведе и започна да оглежда отпечатъците. Но аз останах прав, понеже и от това разстояние бе достатъчен само един бегъл поглед, за да се разбере, че Уника се лъжеше. Отговорих ѝ:

— Не, не е истинската диря. Не е изключено и тя да е оставена от сендадора, но е още от снощи.

— Как стигнахте до този извод?

— През нощта падна доста обилна роса и навлажни пясъка. В такъв случай кракът по-лесно оставя следи, а ръбчетата на отпечатъка са по-остри и по-релефни, защото влагата слепва песъчинките. А тези ръбове тук са твърде заоблени, на доста места са се слеждали и са станали неясни. Следователно този човек е минал оттук още снощи, преди падането на росата. Нека продължим! Обзалагам се, че съвсем скоро ще се натъкнем на подобни, но много по-ясни следи.

Скоро предположението ми се потвърди. Не бяхме изминали и петдесетина крачки, когато втора диря пресече пътя ни.

— Ето това е истинската следа! — извика Уника и се наведе да разгледа вдлъбнатините. — Вижте колко са остри и ясни ръбчетата!

Все още пясъкът е малко влажен и те ни най-малко не са се загладили.

— Да, вече няма съмнение, че това е търсената диря. Отпечатъците са великолепни и аз ще ги прерисувам на хартия.

— Защо?

— За да мога по-късно да кажа дали дадена диря е оставена от сендадора, или не. И двата му крака са се отпечатали изключително ясно. Това ще ми е от голяма полза.

Извадих от портфейла си едно старо писмо, което не ми трябваше повече, и на двете му страни нарисовах контурите от лявото и дясното стъпало на сендадора. После свърнахме наляво, за да проследим дирята. Отначало тя ни отведе право към тесния горист пояс и след като повървахме малко между дърветата, следата изви обратно към селото. Не след дълго забелязахме мястото, където сендадорът е лежал и е гледал как преминаваме покрай него. И това бе станало на не повече от сто и двайсет крачки. Този човек бе рискувал твърде много, криейки се толкова наблизко. Но затова пък бе видял съвсем ясно, че кроежите му са напълно осуетени и че не бива повече да разчита на мбоковите.

От въпросното място следите отново се връщаха първо на север, а после, заобикаляйки около лагуната, се насочваха на запад. Те непрекъснато се придържаха близо до брега, един признак, че сендадорът се е мъчил да наблюдава какво става в селото на отсрещния бряг на лагуната и на острова. На няколко пъти той беше спирал, ала не задълго, понеже естествено е бързал да избяга от нас. По-нататък забелязахме, че се е спирал до един храст, за да си отреже от него дебела колкото палец тояжка.

— Защо ли го е направил? — попита Уника. — Навярно без някаква особена цел, а?

— О, напротив. За мен е много важно, че си е отрязал пръчка. Ако човек си вземе още тук в Чако такава тояжка, с която да облекчава трудностите по време на странстването си, това означава, че той иска да върви бързо напред и че го очаква дълъг път. Сигурно сендадорът изобщо не подозира, че тук ми е издал намерението си да поеме право към далечната Пампа де Салинас. Някой предпазлив човек нямаше да си отреже тоягата още тук, а на съвсем друго място.

— Ще продължим ли да следваме дирята му?

— Не. Вече знам достатъчно, а и нямам намерение да го гоня.

— Но може би е възможно да го настигнем!

— Не е. Огледайте внимателно следата, а и бялата дървесина на мястото, където е отрязан клонът. Изминали са най-малко четири часа, откакто е бил тук, и това е преднината му. Той може да върви бързо и без да спира, а ние ще трябва да не откъсваме очи от дирята му и следователно ще напредваме по-бавно от него и няма да успеем да го догоним. Мисля, че съвсем сигурно ще го срещна горе в Пампа де Салинас.

— Но той е поел право натам, докато вие искате първо да отидете до Лагуна де Бамбу. Така ще загубите скъпоценно време, което сендадорът ще използва, за да ви изпревари и да се изкачи горе преди вас.

— Той е принуден да върви пеша, а ние имаме коне. Не познавам пътя дотам, но ще разпитам дали все пак е възможно да пристигнем навреме.

Върнахме се обратно. Още преди да стигнем селото от посоката, в която се намираше, до нас достигна апетитна миризма на печено. На откритото място между къщите, където обикновено се състояха «парадите», горяха четири огъня, над чиито пламъци цвъртяха огромни късове месо, набучени на дебели дървени шишове. Същевременно жените се занимаваха с най-различни съдове, в които готвеха или лечаха различни други неща за гарнитура. Естествено многообещаващата младеж също вземаше най-дейно участие. Един битов живописец би могъл да намери тук безкрайно интересни сюжети, понеже имаше такива весели и забавни сцени и ситуации, каквито човек едва ли е в състояние да си представи.

Най-много ме забавляваше четиригодишно хлапе, което се бе настанило край един от огньовете, където моят приятел, виртуозът с великанската сигнална свирка, въртеше на шиш цяла говежда плешка. Момченцето беше хвърлило око на капещата мазнина. Щом видеше, че някоя капка се кани да падне, то подлагаше ръчичка, улавяше я, после изреваваше от болка, понеже естествено мазнината беше много гореща, облизваше ръчичката си и въпреки понесената болка отново я подлагаше за следващата капка. За да дам на дребосъка практичен пример, аз «улових» една капка мазнина с приклада на пушката си, облизвах го и кимнах на хлапето в знак да си послужи с някакъв предмет по същия начин. Но то поклати глава, изсмя ми се и отново

протегна ръчица, за да повтори старата игра и пак с рев да я оближе. Изглежда парещата болка по кафявите пръстчета му доставяше не по-малко удоволствие от облизването им. Крясъците му бяха просто нещо като «мезе» към капките мазнина.

Старият Десиерто беше седнал заедно с Пена, вожда и неговите най-възрастни воители. Докато гледах хлапето, Уника отиде при тях да им разкаже какво бяхме видели. Когато след малко се присъединих към тях, старият каза:

— Значи вие наистина сте убеден, че сендадорът има намерение да се отправи на запад към планините и нагоре към Салинас?

— Да — отвърнах аз.

— Тогава той може да стане опасен за нас, понеже пътят му води през земите на чиригуаносите, които нападناхме и победихме.

— Че как ли ще ни навреди?

— При определени обстоятелства може да ни навреди, и то много. Вярно че ги разпръснахме, но ако той ги събере и поведе срещу нас?

— Няма да посмее!

— Така ли мислите? Не се боим от тях, ала с такъв предводител все пак биха могли да станат опасни за нас, още повече че в момента имаме да охраняваме толкова много пленници.

— Дори и ако предположението ви се окаже вярно, пак няма защо да се безпокоите. Изпратете хора към другите села на тобасите за да извикат още воители. Освен това изпратете съгледвачи да наблюдават чиригуаносите. Така поне ще бъдете сигурен, че евентуалното им нападение няма да ви заvari неподготвен.

— Съветът ви е добър и незабавно ще го последвам.

— Направете каквото смятате за необходимо, макар че смятам тези мерки за излишни. Все пак по-хубаво е човек да е прекалено предпазлив, отколкото да е нехаен. Предполагам че сендадорът изобщо няма да се бави при чиригуаносите. Без прекъсване ще продължи пътуването си към Пампа де Салинас и за да е дотам глупав да изгуби повече време, отколкото му е абсолютно необходимо. И то, ако предположението ви изобщо е вярно.

— Може и да сте прав, но въпреки всичко ще взема моите мерки. Трябва да го направя, още повече, че утре тръгвам заедно с вас.

— Искате да ни придружите до Лагуна де Бамбу?

— Естествено! Нима мислите, че мога да остана тук след като узнах, че държат Хорн при онази лагуна в плен? Не, непременно трябвала съм между хората, които ще го освободят.

— Това ме радва. Наистина, Пена твърди, че е ходил дотам, но все пак ми се струва, че по-добре познавате пътя от него.

— Бъдете сигурен.

— Колко е далеч до лагуната?

— Разбира се, мбоковите са пътували по-дълго, защото първо са поели на изток към Кръста на нашия Спасител. А ние ще яздим по права линия, ако щете да минем през огън и вода, но за по-малко от три дни ще стигнем целта си.

— Хм-м! Доста дълго време! Междувременно сендадорът ще спечели голяма преднина.

— Сигурно ще успеете да я стопите. Той е принуден да върви пеша, а вие ще яздите.

— Колко път има горе-долу до Пампа де Салинас?

— Според моята преценка по въздушна линия разстоянието е към сто и петдесет географски мили. [\[23\]](#)

— Толкова далеч ли е? Е, тогава вече не се тревожа, че няма да го догоним. Щом по въздушна линия пътят е тъй дълъг и ако към това прибавим трудностите на терена, които трябва да се преодолеят, както и другите пречки, то спокойно можем да говорим за разстояние поне от двеста мили. Ако пресметнем, че един добър пешеходец, тръгнал на толкова дълъг път, дневно изминава по пет мили, то на сендадора ще са му необходими четирийсет дни, което сигурно ще се окаже достатъчно да го изпреварим с конете си, още повече, че нямам никакво намерение да се бавя при Лагуна де Бамбу по-дълго, отколкото е нужно, за да освободим приятелите си.

— И после ще се върнете с нас пак тук, така ли?

— Не. Не ми е възможно. Ако пресметнем два дни път престой при Лагуна де Бамбу, три дни за отиване и три за връщане, всичко това прави осем дни загубено време дори и ако после останем тук само броени часове.

— Но аз определено разчитах на присъствието ви, понеже още имам нужда от вас.

— Едва ли ви трябва повече. Предупредих ви, че ще бъдете нападнати, а и не само това — аз просто напъхах в ръцете ви вашите

врагове. Не вярвам, че с още нещо мога да съм ви полезен.

— Можете, и то как, макар и не по досегашния начин. Вие ме освободихте от душевните ми терзания. Излезе ли истина онова, което ми каза сеньор Пена, няма защо да се крия повече в този пущинак, а ще мога заедно с вас да се завърна в Германия.

— А-а! Имате ли такова желание?

— Разбира се! И Уника ще дойде с мен. Тя получи немско възпитание и копнее да види и опознае Германия.

— А после ще се върне ли пак тук?

— Нямахме много време да разговаряме по този въпрос. Мъжът, когото тя обича, е немец. Успеем ли да го освободим, тогава ще видим какво ще избере той — дали да остане тук, или да се върне в родината си. Двамата са осигурени във всички случаи. Тук няма да им липсва нищо и ще могат да продължат цивилизаторската ми дейност. А дойдат ли с мен, е, те са мои деца и наследници, а аз съм богат и мога да им предложа всичко, от което ще имат нужда отвъд океана. Затова много ми се искаше да останете тук, докато възелът се разплете и сме в състояние да се присъединим към вас.

— Много бих се радвал да ви взема и да бъдем заедно, но така, както представяте нещата, явно няма да е възможно. Непременно трябва да заловим сендадора. От осемте дни, които изчислих преди малко, като нищо могат да станат четиринайсет, че и повече, даже седмици, а не бива да се бавим толкова дълго. На всяка цена трябва незабавно да напусна Лагуна де Бамбу и да поема към Пампа де Салинас. Надявам се, че го разбирате, нали?

— За съжаление сте прав. Страшно ми се иска веднага да тръгна с вас, ала просто няма как. Все пак не се отказвам от намерението си да пътуваме заедно. Накъде ще се отправите от Салинас?

— Това ще определят обстоятелствата едва по-късно. По кой път да поема, за да стигна най-бързо целта си? Да мина ли през Тукуман?

— Не, така ще заобикаляте. Трябва да се движите все нагоре по брега ни Рио Саладо, през Салта да се отправите към Сиера де Качи и после да навлезете в Боливия. Ако оттам яздите все право на североизток, след няколко дни ще стигнете Пампа де Салинас.

— Но аз непременно трябва да отида в Тукуман — намеси се Пена, обръщайки се към мен. — Нали там ви бях определил среща. В

този град имам жилище, налага се да тегля пари и трябва да уредя още куп неща.

— А после накъде мислите да заминете?

— За Германия. Тукашните несгоди и теглила ми втръснаха, а спестяванията ми ще стигнат да заживея безгрижно отвъд океана.

— Тогава всичко се нарежда по най-добрия начин. Сипаме ли сендадора и вземем ли кипутата, дори само по тази причина ще трябва да отидем до Тукуман. Възлописите ще станат собственост на местния манастир. Следователно можем да се чакаме в Тукуман.

— Това се казва мъжка дума! — извика старият Десиерто. — Но кога? Кога ще пристигнете там?

— Все още ми е невъзможно да ви кажа. След около четирийсет дни сендадорът ще бъде при Салинас.

— Да, но може би ще мине близо край някое селище и ще си купи кон. Тогава пътуването му ще се ускори.

— В такъв случай трябва да бързаме двойно повече. Но нали знаете плановете ни, а също и приблизително колко време ще ни е необходимо. Това може горе-долу да ви ориентира. Който пристигне пръв, ще чака другите. Утре тръгваме още в ранни зори. Колко души ще вземете със себе си?

— Там има само четирийсет мбокови. Шейсет воители ще ни стигнат, нали?

— Напълно, още повече, че всички ваши хора разполагат с коне, а и с пушките си превъзхождат онези индианци. Погрижете се само определените шейсет воители да не прекаляват по време на пиршеството в чест на победата, понеже на следващия ден няма да можем да ги помръднем оттук!

— Не се безпокойте за тях. Кажете ми само часа на тръгване и хората ми ще бъдат готови. Ще се погрижа също и за други коне. Както виждам, вашите не са от най-хубавите. Освен дорестия жребец, който издържа отлично всички несгоди и голямото напрежение, останалите са повече или по-малко изтощени. Ще ми разрешите ли да ги сменя с по-добри и по-бързи животни?

— Мисля, че не бива да се съгласявам.

— Но трябва. Иначе няма да имам друг случай да ви покажа признателността си, да ви се отблагодаря. Ето защо ще ми позволите на всеки от спътниците ви да дам и по един резервен кон. Никога не се

знае колко ще издържи такова животно и във всички случаи ще е по-добре да водите със себе си и резервни. Освен това Пампа де Салинас, накъдето сте тръгнали, изисква съвсем по-различно снаряжение от вашето. А за целта ще можете да използвате резервните си коне и като товарни животни, понеже ще си разреши да ви снабдя с всичко необходимо за онези райони.

— И какво ще е то?

— Преди всичко топли одеяла. Нямате представа колко са студени нощите там горе и какви пронизващи ветрове духат. Ще получите и провизии.

— Но нали е невъзможно да мъкнем със себе си толкова време месо, защото ще се развали!

— Нима съм казал, че ще ви дам сурово месо? Ще получите брашно в непромокаеми кожени торби, което трае така дълги месеци. Освен това не бива да ви изненадва, ако ви снабдя с най-хубави колбаси. Научих моите индианци как правилно да колят животните, как да правят салами, как да осоляват и опушват месото. Ще ви дам и добре опакована пушена шунка, а също тъй можете да получите и няколко глинени съда с най-доброто масло. Както виждате ние живеем тук по един горе-долу цивилизован начин. И ако не искате сам да мъкнете всички неща, мога да ви улесня като ви дам за придружители неколцина от моите тобаси.

— Това е прекалено!

— Не е. Дори е необходимост. Не бива да ви тревожи мисълта, че те ще са някакви безполезни хора. Ще ви избира най-ловките, които ползват испански, така че да можете да се разбирате с тях. По-късно ще се убедите, че като преводачи тези воители ще ви бъдат полезни и в други случаи извън конкретната ви цел.

— Да не искате да кажете, че ще си имаме работа с непознати племена или изобщо с племена, говорещи непознати езици?

— Съвсем сигурно. Трябва да знаете, че ще минете през териториите на два червенокожи народа, а именно на тобасите и на техните врагове чиригуаносите.

— Нима са пръснати толкова надалеч?

— Много надалеч. Те живеят не само тук в Гран Чако, а се изкачват високо горе в Кордилерите и навлизат чак в Боливия. Твърде е възможно тъкмо при Пампа де Салинас да се натъкнете на техни

отряди, които ловуват вълнести мишки^[24], чиято кожа се търси много, а фината им вълна се преработва от индианците и се използва за какво ли не.

— Хм-м! Това не звучи кой знае колко успокоително. Две индиански племена, настроени враждебно едно към друго! То е съвсем същото като да попаднеш между сиуси и чернокраки или между апачи и команчи в Северна Америка.

— Горедолу е така.

— Сендадорът ще мине приблизително по същия път. Значи също ще се натъкне на тях.

— Той старателно ще избягва всяка среща с тобасите, защото много добре знае, че ще го посрещнат враждебно. Но затова пък толкова по-сигурно ще посети чиригуаносите. Може би дори от тях ще наеме воини като придружители, за да може успешно да се защити, ако го нападнете. Ето защо е уместно да ви дам неколцина от моите индианци, с чиято помощ в случай на нужда ще се съюзите с тамошните тобаси.

— Щом е така и през ум не ми минава да отблъсна предложението ви, напротив, приемам го с големи благодарности.

— Само така! Впрочем не сте вие човекът, който трябва да благодари, а ние. Какво ли щеше да стане с нас, ако не ни бяхте посетили и мбоковите ни бяха нападнали най-неочаквано! Освен това нали имам намерение по-късно да се срещна с вас в Тукуман и да продължим заедно. Следователно каквото правя за вашата безопасност и удобство, го правя и за самия себе си. Искате да обезвредите сендадора. Успеете ли, така ще очистите тукашния район от един тип, който носи най-голямата вина за враждебните действия между нас и съседните племена. Ето защо е в наш собствен интерес да направим всичко възможно, за да ви подкрепим и да допринесем за успеха на начинанието ви. Затова не говорете за благодарност от ваша страна. И така, по този въпрос се разбрахме, а сега да се посветим изключително на настоящия момент. Щастливо се избавихме от голяма опасност, получихме значителна изгода и спечелихме голямо предимство спрямо нашите врагове, което за дълго време ще ни осигури и военно превъзходство над тях. Това не може да не ни радва и ето защо нека поне засега зарежем всички сериозни проблеми и вземем участие в царящото наоколо веселие!

Това беше много разумно предложение и аз не се поколебах да се съглася. Страхотно ядене и пиене падна. Видях седнали на земята деца, които с една ръка държаха корема си, понеже ги болеше от преяждане и все пак с другата продължаваха да тъпчат в устата си такива късове месо, които аз бих разрязал за себе си поне на две или три. Поначало индианецът с лекота понася глад, но падне ли му веднъж ядене на корем, върши чудеса, които едва ли бихме смятали, че са в човешките възможности.

Разбира се, не мина без музика. Моят любимец правеше своето, за да усилва възхищението ми от надуването на неговата гигантска свирка. За да му покажа, че усилията му не отиват на вятъра, по време на тази «трапезна музика» аз отрязах от печеното парче колкото дланта ми и се приближих до него тъкмо в мига, когато надуваше инструмента си с все сила. И точно когато го отдели от устните си, за да си поеме дълбоко дъх, аз пхнах огромното парче в устата му и продължих да го тъпча, докато цялото изчезна в нея. Самият аз сигурно бих се задушил, ала червенокожият виртуоз избухна с език неவிжданата хапка към едната си буза и незабавно пак наду свирката си с такава сила, сякаш от това зависеше животът на цялото племе. Доказателството за моето признание бе прието от него с голяма гордост. Поне ми се стори, че я забелязвам в погледите, които ми хвърляше с изпъкналите си от напрежение очи.

Имаше и танци. Танцуващите изразяваха чувствата си само с мимики, но не се движеха в такт. На Пена му хрумна идеята да ме подкани да изкараме един валс пред червенокожите и аз със смях се съгласих. Завъртяхме се няколко пъти в кръг под звуците на съвсем неподходящата музика и после пак седнахме на местата си. Изобщо няхме намерение да даваме какъвто и да било пример. Ето защо бяхме много изненадани, когато индианците започнаха да ни подражават и на двойки се завъртяха в кръг. Но как! Цяло чудо беше, че нямаше нито един откъснат крак.

Вечерта също премина в ядене, пиене и танци. Празненството продължи до късно през нощта. Само онези воители, които бяха определени да ни придружават до Лагуна де Бамбу, легнаха да си починат за някой и друг час, ала при непрекъснатия ужасен шум едва ли успяха да заспят.

4. На Ислета дел Сиркуло

С настъпването на деня бяха готови както конете, така и седемдесетте добре въоръжени воители — това бяха вече споменатите шейсет тобаси заедно с още десет отбрани мъже, които щяха да ни придружават чак до Палма де Салинас.

Конете, разменени срещу нашите, бяха превъзходни. Същото може да се каже и за резервните животни, натоварени с припасите, които Десиерто приготви за нас. Не пожелах да разменя моя чудесен жребец и го задържах. Тъй като по време на пътуването си можехме да сменяме конете си, бе лесно да се предвиди, че ще яздим възможно най-бързо.

Най-сетне трябваше да се сбогуваме. Всички жители на селото, повечето от които изобщо не бяха лягали да спят, бяха на крак, за да ни изпратят. Стариат Десиерто спокойно можеше да остави своите индианци сами, защото се беше вслушал в съвета ми да изпрати съгледвачи, за да не бъдат изненадани и от чиригуаносите, както и за да извикат подкрепления от други села на тобасите.

Не ми бе лесно да се сбогувам с Уника, но нали можех да се надявам скоро пак да я видя. И тя ме помоли да яздим колкото е възможно по-бързо, та час по-скоро отново да се срещнем в Тукуман. Накрая тихо ми прошепна:

— Вие сте най-предпазливият и най-благонадежден човек измежду всички. На вас поверявам сенъор Хорно. Освободете го, но не му казвайте, че го очаквам с голям копнеж!

След като й подадох ръка и й обърнах гръб, за да се отдалеча, погледът ми съзря «майстора» на сигналната свирка. Той ми направи знак да го последвам и на няколко пъти се обърна да види дали вървя подир него. Изчака ме до една от близките колиби и после ме побутна да вляза вътре. За съжаление нито той разбираше моя език, нито аз неговия. Въпреки това свършено ясно чух и проумях защо ме беше извикал. Човекът взе подпрения в ъгъла огромен «музикален» инструмент, издаде силно напред устни, образувайки с тях нещо като късо парче от маркуч, после залепи отвора му към свирката и започна така да я надува, че лицето му посиня, а пък аз видях червени и

виолетови кръгове. Преди да се разделим завинаги, той явно още веднъж искаше да ми достави това удоволствие, което изглежда смяташе за най-голямото в земния ни живот. Слушах го, докато реших, че трябва да сложа край на музикалната му изява, защото иначе щеше да се пръсне. Дадох му няколко дребни монети, които толкова го зарадваха, че незабавно отново поднесе свирката към устата си.

Но аз побързах да изхвъркна навън настръхнал от неповторимото му «изкуство».

Оставащите в селото воители и амазонки се бяха строили. Начело бе застанал барабанчикът. Казах на Уника няколко думи, за да се сбогувам с тях, и тя им ги преведе. И когато след малко възседнах коня си, чух как тя им подвикваше на немски думата «сбогом, сбогом», за да я повторят.

Славните бойци, разбира се, я послушаха, но вместо думата «сбогом» долових някаква неразгадаема смесица от най-ужасно звучащи съгласни, сред които по-ясно се открояваха само гласните. Изпълнилата «площада» тълпа се включи в шумотевицата, а ние смушихме конете и потеглихме. Дори и след като отминахме скалата с тайнственото жилище, все още долавяхме зад гърба си виковете им, които ставаха все по-тихи и по-тихи, докато накрая съвсем заглъхнаха.

Минахме и покрай лагера, където миналия ден се бе водило сражението. Това ми даде повод да попитам стария:

— Взехте ли някакво окончателно решение за пленените мбокови?

— Не — отговори ми той. — Едва след като се върна от Лагуна де Бамбу ще знам как да постъпя с тях. Решението ми ще зависи от успеха на това наше пътуване. Ако Хорн е в добро здраве и ако ни се удаде да го освободим, на нито един от мбоковите няма да се случи нищо лошо. В такъв случай ще им върна свободата, но чак когато ги принудя да сключат съюз с тобасите.

— Ами ако Хорн е мъртъв или изобщо не го намерим?

— В първия случай ще накажем виновните със смърт, а във втория ще търся дотогава, докато го открия, или пък стигна до предишното си убеждение, че за нас е загубен. Но и вие би трябвало да имате известни искания към мбоковите. Те са нападнали и отвлекли спътниците ви. Нима ще оставите това деяние ненаказано?

— Наказанието им ще дойде само. Сендадорът е главният, та дори и единственият виновник за всичко. С него ще си разчистим сметките.

Ако исках да държа мбоковите отговорни за случилото се, трябваше да го направя още вчера. Днес е твърде късно.

От споменатия лагер насочихме конете си право на севера. Минавахме през обширни равнини и редки гори, редуващи се с открити прерии. От време на време яздехме и през мъчно проходими гъсталаци или прекосяхме големи пясъчни площи, където не вирееше нито стрък трева, макар че имаше пълни с вода лагуни, които обаче бяха силно солени. Забелязах, че, както и беше казал, старият ни водеше в съвършено права линия без особено да подбира пътя. Бързаше много и само по пладне, когато слънцето застана в зенита си, позволи на конете почивка от един час.

С настъпването на нощта се разположихме на бивак в края на някаква гора и се нахранихме с взетите от селото провизии. На зазоряване отново поехме на път. Вторият ден премина също като първия, само дето яздихме повече през пустинни местности, отколкото през гори и савани. В ранния следобед на третия ден Десиерто промени най-сетне посоката и свърна на запад. Посочвайки на изток, където на хоризонта се беше появила тъмна ивица, той каза:

— Ей там се издига непроходима гора, през която е възможно да си пробиеш път само с помощта на нож и брадва. Във вътрешността ѝ се крият дълбоки блата, а над тях се носят облаци хапещи мухи, от които конете пощръкляват. Трябва да я заобиколим.

— А кога ще стигнем до Лагуна де Бамбу?

— Следобед. Според изчисленията ми пристигането ни бе предвидено да стане привечер, но ние яздихме много бързо.

— Тогава вече трябва да сме предпазливи, за да не ни забележат преждевременно.

— Засега все още не е необходимо. Единствената работа на останалите тук мбокови е да ходят на лов, за да има месо за жените и децата. Но ловните им райони се намират на север, а не откъм нашата страна, където се простират само пустини и непроходими блата и гори. Разчитайте на мен. Ще ви кажа, когато му дойде времето, да бъдем нащрек.

Пена също бе идвал при Лагуна де Бамбу, ала бе яздил по друг път. Твърдеше, че е минал по-настрани, идвайки от запад.

— Тогава, ако бяхме следвали вашия път, щяхме да изгубим цели два дни — обади се старият. — «Непроходимата» се простира от запад

към изток на разстояние далеч по-голямо от един ден път. Но само след няколко часа ще стигнем до местности, които ще познаете, понеже сте минавал през тях.

Точно по обед той отново свърна на север и тогава вдясно от нас, на изток, забелязахме гъсталаци. За около час прекосихме неголяма пясъчна пустиня. Посред нея видяхме тясна, но дълга криволичеща ту наляво, ту надясно лагуна, в чиято близост нямаше и следа от растителен или животински свят. Побелелите ѝ брегове блестяха от отложилата се по тях сол.

— А-а! Това да не е Лагуна де Серниенте? — попита Пена.

— Да — отвърна Десиерто. — Нарекли са я така заради яйцевидната ѝ форма.

— Тук вече и аз мога да се ориентирам. Сега ще минем през малка савана, после през обширна гора, зад която започна равнина, в чийто край е разположена Лагуна де Бамбу. Селото на мбоковите се намира между гората и лагуната като все пак е по-близо до горските дървета.

— Така е. А можете ли да си спомните каква форма има селото?

— Много добре, защото сред индианците подобно нещо е голяма рядкост. Селището им удивително наподобява правоъгълник.

— Това е изгодно за нас — подхвърлих аз, — понеже тази форма извънредно ще улесни нападението ни. Ако селото бе проточено на значителна дължина или ако къщите му бяха пръснати, щяхме да се видим принудени да разпръснем и хората си, а така не един и двама от жителите му лесно могат да избягат.

— Селището е основано от йезуитите — каза Пена на стария. — Там и до ден-дневен има църква.

— Църква ли? — попита Десиерто. — Нищо не знам за нея.

— Е, като казвам църква, не бива да си представяте някаква внушителна постройка с висока камбанария. Тя е по-скоро истинска колиба, макар да е и най-голямата в селото.

— Има ли на нея кръст?

— Не.

— Тогава не е никаква църква. Вярно, че много мбокови са станали християни, но това е само привидно и формално. Сигурно не им е нужна църква. А има ли и свещеник?

— Няма.

— Тогава несъмнено постройката служи за някаква съвсем друга цел. Влизайте ли в нея?

— Не съм. Не ми разрешиха. Когато изразих това желание, ми отговориха, че никой чужденец няма право да прекрачва прага на Каса де нуестро Сеньор.

— Каса де нуестро Сеньор, значи Къщата на нашия господар. Наистина звучи така, като че става дума за Божи храм.

— Същото си помислих и аз. Но в цялата работа има нещо тайнствено.

— Кое то може би се обяснява много лесно — намесих се аз.

— Как? — попита старият.

— Като се предположи, че думите «Нуестро Сеньор» не се отнасят до Бог или Христос, а се има предвид сендадора.

— А-а! И как стигнахте до това странно предположение?

— Не е странно, а напълно основателно и оправдано. Сеньор означава не само господар, но и върховен глава, повелител, командващ, изобщо личност, която в едно или друго отношение се откроява над останалите.

— Това е свършено вярно, ала все още не е основателна причина веднага да се сетим за сендадора.

— О, напротив! Почти е сигурно, че главното му свърталище е тук. Ако често и продължително се задържа в това село, то като бял и като човек с такива качества той несъмнено има над червенокожите по-голямо влияние, отколкото даже и техният вожд. Със своите грабителски походи сендадорът е допринесъл на мбоковите голяма полза, макар и по своя осъдителен начин. Нали сами чухме колко дълбоко са убедени, че никога не ги е лъгал. Нима тогава е чудно, ако те, служейки си с испански език, го наричат Нуестро Сеньор, нашия господар и повелител? Сендадорът наистина им е доказал, че е повелител.

— Хм-м! Логиката ви е доста убедителна.

— Нали? Лесно обяснимо е, че той е забранил на червенокожите да пускат в къщата му непознати хора, а още повече бели. Може би, дори твърде вероятно, в нея могат да се видят някои неща, които хвърлят светлина върху скритата престъпна дейност на сендадора и изобщо разкриват тайните му. Но нека не се губим в догадки, защото все пак са безполезни. Струва ми се, скоро ще ни се удаде случай да

прекрачим прага на тази мистериозна къща и да се запознаем както с вещите в нея, така и с предназначението ѝ. Защо ненужно да си блъскаме главите над нещо, което и бездруго скоро само ще ни се изясни?

Междувременно вече бяхме преодолели пясъците, намирахме се в малката савана, а пред нас се простираше гората. Невъзможно беше скришом да се приближим до нея. Ако там имаше мбокови, непременно щяха да ни забележат и ето защо най-добре беше да яздим колкото можехме по-бързо. Отпуснахме поводите на конете, пришпорихме ги и в бесен галоп се понесохме към първите дървета. Щом ги достигнахме, спрях моя жребец, скочих от седлото и започнах да оглеждам земята наляво и надясно. Не открих пресни следи от присъствието на хора и вече можехме да предположим, че пристигането ни е останало незабелязано.

— Колко голяма е гората на ширина? — попитах Десиерто.

— Ако яздим ходом, ще ни е нужен около час — отвърна ми той.

— Значи е време да сме крайно предпазливи. Вие ще застанете начело. Тобасите ще ви следват, ядейки един подир друг. Първият от тях ще остави между себе си и вас такова разстояние, колкото да може да види, когато му дадете някой знак. Надясно от вас ще язди Пена, а отляво — аз. Ние тримата ще образуваме права линия и ще поддържаме възможно най-голямо разстояние между нас, без да се губим из очи. Ще напредваме ходом и ще се помъчим да не позволим на конете да пръхтят и ще избягваме всякакъв шум. Ако някой от нас вдигне ръка, това ще е знак, че е забелязал нещо важно и необичайно. Колоната ще трябва незабавно да спре и никой да не мърда от мястото си, докато нещата не се изяснят. А сега, напред!

Хората ни се подредиха по вече описания начин и после продължихме ездата. Ние тримата, които бяхме начело, трябваше внимателно да оглеждаме местността докдето ни стигат очите. За щастие гората не беше толкова гъста, че да ни затруднява кой знае колко. Почвата бе влажна и мека и конските копита почти не вдигаха шум. Така напредвахме все по-нататък и по-нататък. Видях как старият Десиерто старателно се взираше ту напред, ту наляво, ту надясно, ала наоколо не се виждаше нищо подозрително.

Изминаха петнайсетина минути, а после още толкова. Вече се канех да наредя да спрат, защото не биваше да прекосяваме цялата

гора. Искаше ми се да оставя другите да ме чакат и пеша сам да се промъкна напред на разузнаване. Но ето че в същия миг погледът ми падна върху едно дебело дърво, на чийто ствол изглежда имаше облегнат някакъв сравнително тънък, гладък, отчупен клон, по който вече нямаше кора. Направи ми впечатление положението на клона. Взрях се по-внимателно и незабавно високо вдигнах дясната си ръка. В полезрението ми беше само Десиерто, не можех да виждам другите, обаче забелязах, че той спря коня си и даде знак надясно към Пена и назад към своите воители. Така цялата ни колона спря. Не се чуваше никакъв звук.

Слязох от седлото, вързах юздите за най-близкото дърво и прикривайки се зад всеки по-удобен ствол, се запромъквах към споменатото дърво. Колкото повече се приближавах, толкова по-ясно виждах, че въпросният предмет не бе никакъв клон, а дяланата с нож пръчка на лък от онези, които местните индианци използват, за да изстрелват стрелите си.

Малко по-късно иззад дебелия ствол съзрях коляното на човек, който лежеше там с присвити към тялото крака. Сигурно си почиваше или даже спеше, но в никакъв случай не бе възможно да ме е забелязал, защото иначе незабавно щеше да грабне лъка си.

Без да търся повече никакво прикритие, аз се насочих право към дървото, достигнах го с безшумна крачка, погледнах зад него и видях легнал на земята индианец във вече описаното положение, който наистина спеше. Наведох се, запълзях на ръце и крака към него и се приближих толкова, че ако беше буден, щеше да усети дъха ми. Той беше стар, доста немошен човек, надхвърлил шейсетте, подложил под главата си колчана със стрели вместо възглавница. В препаската около хълбоците, единствената му дреха, беше затъкнат нож. Измъкнах го внимателно и го пяхнах в колана си.

Жал ми беше, че трябваше да причиня болка на стареца, но не биваше и да си помисля да го събудя по обичайния начин. Така той щеше да се развика и можеше да привлече вниманието на други индианци, които евентуално се намираха наблизо. С лявата си ръка го стиснах за гърлото, а дясната пяхнах под мишницата му. После го вдигнах и го повлякох към Десиерто. Човекът подритна няколко пъти с крака, а след това се отпусна в ръцете ми. Беше мършав и лек като дете. Когато го сложих да легне на земята и го пуснах, той пое няколко

пъти дълбоко въздух, после отвори очи и втренчи в мен изплашения си поглед, без да посмее да издаде никакъв звук.

— Индианец! — полугласно възкликна Десиерто като скочи от коня си и направи на Пена знак да дойде при нас. — Къде го открихте? Какво правеше?

— Лежеше зад едно дърво и спеше, докато го събудих не съвсем нежно — отговорих аз.

— Много добре стана, че го намерихме, понеже сега ще получим всички необходими сведения за селото. Ще го разпитам на неговия език и после ще ви предам разговора ни.

Но това не се оказа нужно. Индианецът се окопити дотам, че бързо схвана в какво положение е изпаднал. Той се понадигна, подпря се на лакът, умолително протегна другата си ръка към мен и на испански каза:

— Милост, сеньор! Не съм ваш враг. Искях да стрелям по птици, но съм заспал, понеже бях много уморен.

— Говори по-тихо! — наредих му аз. — От кое племе си?

— Аз съм мбоков от близкото село, разположено край лагуната.

— Имаш предвид Лагуна де Бамбу, нали?

— Да. Там ли отивате? Ще ви заведа. Но само не ме убивайте! Веднъж вече ме раниха с отровна стрела ей тук и после дълго време бях тежко болен. Оттогава понякога в главата ми се промъква един ягуар и там реве дни наред. Не ме убивайте!

Той трепереше от страх. Стана ми ясно, че вследствие на отровната стрела, улучила го в рамото и оставила там дълбок белег поради силно загнояване на раната, старецът страдаше от малоумие. Може би когато си спомнеше за ръмжащия в главата му ягуар, той започваше да буйства. Фактът, че мбоковите бяха пуснали този човечец в гората без никакъв надзор, бе едно доказателство, че се чувстваха в пълна безопасност. Бяха убедени, че потеглилите на поход техни другари ще се върнат като победители с богата плячка. Явно смятаха приближаването на какъвто и да било неприятел за напълно изключено.

— Нищо лошо няма да ти направя — уверих го аз. — Няма защо да се страхуваш.

— Но за малко щяхте да ме удушите. Кой сте вие?

— Чужденец съм и искам да посетя вашето село.

— Като какъв идвате? Като приятел или като враг?

— Това ще зависи изцяло от начина, по който ще се отнасяш с мен.

— Аз съм болен и се отнасям приятелски с всеки, който не ми мисли злото. В мое лице бихте имали един знатен приятел, защото някога бях ечисеро^[25] на нашето племе, ала откакто ме рани отровната стрела, никой няма вече вяра в мен.

— Има ли и други хора от племето ти в гората?

— Не, нито един.

— Знаят ли, че си тук?

— Никой не го е грижа за мен и никой не ми дава доброволно да ям. Трябва дълго да ги моля, за да ми подхвърлят малко храна. Затова често се скитам със седмици в гората, за да застрелям с лъка си някоя птица, която после разрязвам с ножа си и я изядам суров...

Той млъкна, понеже при последните думи беше посегнал към ножа си и забеляза неговата липса. Извадих го от пояса си, подадох му го и казах:

— Ето го. Преди малко го взех, но ти го връщам, за да разбереш, че ти мисля доброто.

— Наистина ми мислите доброто, иначе нямаше да ми върнете ножа, без който не мога да живея. Вие сте мой приятел.

— Да, ще станем приятели и ще се погрижа да не гладуваш повече. Ще получиш плодове, брашно и топло печено месо. Тук ли са всички воители на племето ти?

— Не, сеньор. Заминаха.

— Накъде?

— Не знам. Нищо не ми казват. Но дочух, че са тръгнали с Йерно да потърсят Нуестро Сеньор и заедно с него да се върнат натоварени с голяма плячка.

— Ти познаваш ли го този Нуестро Сеньор?

— Естествено!

— Знаеш ли дали има и друго име?

— Разбира се, че знам. Преди да ме улучи отровната стрела, често сме посещавали заедно с него градовете и естансиите на белите и именно там научих техния език. Винаги когато се канеше да предприеме някой грабителски поход, аз трябваше да въодушевявам племето за бой. Затова Нуестро Сеньор ми обещаваха много пари и

вещи и наистина получих какво ли не. Ала след като ме рани стрелата, той ми взе всичко и вече нищо не ми дава.

— Е, как се казва този човек?

— Когато е бил дете, свещеникът го е кръстил с името Херонимо Сабуко. Но обикновено го наричат Ел Сендадор.

— Знаеш ли къде живее?

— Той е навсякъде, ту на едно, ту на друго място, но най-често предпочита да остава тук при нас, където има голяма къща.

— Наричате я Каса де нуестро Сеньор, нали?

— Да, защото тя е негова, а той е нашият Сеньор.

— Къщата празна ли е?

— О, не е. В нея са отрупани стоките, донесени от неговите походи, за да ни ги продава или разменя, както и нещата, които представляват делът му от плячката, паднала ни в ръцете след нападенията срещу белите. Там са също и парите и вещите, получени като откуп за някой пленен бял.

— Значи понякога при вас има бели пленници, а?

— Дори много често. Докарва ги сендадорът или неговият зет. Или пък просто нашите воини отиват на поход заедно с тях двамата, за да отвличат бели заселници.

— Намират ли се тук и в момента пленници?

— Да.

— Колко са?

— Откакто ме рани стрелата, не мога вече да броя, обърквам се.

— Между тях има ли човек на име Пардуня?

— Дори са двама, баща и син от град Гоя.

— А някой си Хорно?

— Да, Адолфо Хорно. Прочутият Десиерто ще бъде или ограбен, или ще трябва да плати за него откуп, но въпреки това сеньор Адолфо няма да бъде освободен.

— Има ли в селото и други пленници?

— Още неколцина. Дойдоха едва наскоро. Сред тях е и брат Хагуар.

— Къде се намират?

— На Ислета дел Сиркуло.

— Надзирават ли ги там?

— Да.

— Много ли са пазачите?

— Не, понеже пленниците нямат оръжия. Трима наши воини са достатъчни, защото белите изпитват голям страх от отровните ни стрели.

— Тримата пазача винаги ли са на островчето?

— Ден и нощ. Ежедневно ги сменят.

— Как отивате до островчето?

— С лодката, която е скрита на брега.

— Ще ми покажеш ли мястото ѝ?

— Да, защото ми върнахте ножа?

— Колко воини има тук?

— Не съм ги броил, защото откакто ме улучи стрелата, не мога да броя, но чух, че са оставили дваисет, а други дваисет докараха пленниците.

— Значи всичко са четирийсет, така ли?

— Щом казвате, сигурно е така. Вече не мога да смятам. Обърквам се.

— Къде се намират в момента тези воини?

— В равнината, недалеч от селото.

— Какво правят там?

— Упражняват се в стрелба с лък, понеже днес е денят, в който се стреля.

— Докога продължават упражненията?

— Докато се смрачи. После хората ядат и лягат да спят.

— Къде спят воините?

— В колибите, защото на открито сега има много хапещи мухи.

— Кога се сменят пазачите на островчето?

— Всеки ден по обед.

— А какво правят през нощта?

— Седят край огъня и надзирават пленниците. От време на време някой от тях прави обиколка на острова, за да провери дали пленниците не са започнали да строят сал от бамбук.

— Значи ако след смрачаване ти не се върнеш в селото, никой няма да те потърси.

— Никой няма да се сети да тръгне да ме търси. Ако умра, сигурно ще се зарадват.

— Това е лошо от тяхна страна. А ти не би ли искал да живееш сред хора, които ще те обичат и ще ти дават всичко необходимо?

— Разбира се, че ми се иска, ама няма такива хора.

— Намират се. По-късно ще ти разправа за тях. Но най-напред ми се ще да узная дали нейде в гората недалеч оттук има някое място, където могат да се скрият стотина души и стотина коня.

— Няма такова място. Навсякъде дърветата растат доста нарядко. Че от кого искате да се скриете?

— От твоите воини. Възможно е да ме вземат за неприятел и да стрелят по мен.

Той ме погледна неразбиращо, поклати глава и отвърна:

— Не се бой! Те ще останат в селото, понеже днес е ден за упражняване в стрелба и никой няма да дойде в гората, още повече, че вчера и завчера събраха всички онгоси^[26], поникнали между дърветата. Казвам ви, че никой няма да дойде. Пък и всички да дойдат, аз ще ви защитавам и ще предпочета да ме убият, отколкото да допусна да ви обидят, защото ми върнахте ножа.

Той каза всичко това с най-искрена сърдечност. Какви ли злини му бяха сторили на този клет човек, как ли го бяха унижавали, че един такъв незначителен жест на дружелюбност го караше да се чувства толкова задължен и толкова благодарен!

След като размених няколко думи на немски с Десиерто, аз му отговорих:

— Е, всъщност няма защо да се страхувам. По-скоро аз мога да те защита отколкото ти мен, понеже ние тримата не сме сами тук. С нас има и други воини. Да ти ги покажа ли? Да ги извикам ли?

— Не, защото може би ще стрелят по мен с отровни стрели!

От страх той потрепери.

— Няма да го направят — уверих го аз. — Напротив, ще ти дадат да ядеш такива неща, каквито от дълго време не си виждал.

— Тогава кажи им да дойдат, нека дойдат, тъй като съм много гладен!

Старецът все още не беше видял нашите хора, нито дори първия ездач, спрял се на такова разстояние, че да е в полезрението ни. Старият Десиерто му даде уговорения знак и тобасите се приближиха, образувайки кръг около нас. Мбоковът посрещна въоръжените мъже къде с боязлив, къде с любопитен и жаден поглед. Един от тях получи

заповед да му даде нещо за ядене. Старецът извади ножа си и започна да се храни като човек, който от дълги дни не бе хапвал нищичко. Междувременно се обърнах към Десиерто:

— Сега отивам с Пена на разузнаване. Ако не е наложително, не разговаряйте с този човек. Най-добре ще е докато се върна да се занимава само с ядене. Неговите сведения ще са ни от голяма полза и аз искам да запазя доброто впечатление, което му направих. Наредете на хората си да слязат от конете, но да бъдат готови за защита. Човек не може да знае какво ще се случи. Чуете ли изстрел, значи съм изпаднал в беда и в такъв случай побързайте да ми дойдете на помощ. От само себе си се разбира, че не бива да допускате на този умопобъркан човечец да му хрумне мисълта да се отдалечи оттук. Ако все пак реши да го направи, опитайте се с добро да го придумате да остане. Не използвайте насилие без крайна нужда.

След тези инструкции ние двамата с Пена тръгнахме на разузнаване. Поехме в посоката, в която бяхме яздили на идване. Бързахме, за да се върнем възможно по-скоро.

Бях убеден, че мбоковът ни каза чистата истина и затова не смятах за необходимо да сме кой знае колко предпазливи, с което само бихме загубили доста време. Вървахме през гората тъй бързо и безгрижно, сякаш селото на мбоковите се намираше на сто мили от нас. След петнайсетина минути дърветата съвсем оредяха и стигнахме края на гората. Пред очите ни се появи селото, а зад него и лагуната, чиито брегове бяха гъсто обрасли с висок бамбук, откъдето идваше и името ѝ. На кон човек можеше да се добере до селището за десетина минути, а и на пешеходеца не му бе нужно кой знае колко повече време.

Селото бе разположено между нас и лагуната. Както вече споменах, то образуваше правоъгълник, обърнал към нас по-дългата си страна. До първите му колиби имаше около шестстотин крачки. В средата на откритото място, обградено от къщите, растяха храсталаци, които хвърляха сянка над извор с питейна вода. На «площада» лудуваха деца. Пред вратите седяха жени, заети с какви ли не работи. Не се мяркаха мъже. Обаче извън селото, от лявата му страна, кипеше голямо оживление. Там воините от оставения за защита на селото отряд тичаха насам-натам, заети с военни игри и упражнения. Някои от тях хвърляха копия, други се бореха двама по двама, но повечето се занимаваха със стрелба с лък.

Вдясно от селото в откритата равнина пасяха стадата, пазени от неколцина мъже и много кучета. Над цялата сцена сияеше синьото безоблачно небе, а залязващото слънце заливаше всичко с искрящите си лъчи.

— Хм-м! — промърмори Пена. — Нищо няма да излезе от едно незабавно нападение.

— Няма. Тези воини имат отровни стрели и могат много зле да ни подредят. А по численост ги превъзхождаме само с дваисет, не с трийсет души. В дадения случай нападателите ще бъдат в по-неизгодно положение.

— Но тези дяволски стрели са опасни за нас не само в момента, а ще си останат опасни когато и да било.

— Да, но само ако нападнем открито.

— Какъв друг вид нападение имате предвид?

— Трябва да използваме хитрост.

— Хитрост и пак хитрост! Само дяволът може да измисля такива планове до безкрай! И то за всеки нов случай — различен план!

— Но именно промяната на обстоятелствата от само себе си води до промяна и в поведението ни. Човек просто трябва да се нагоди.

— Да се нагоди! Колкото да обмислям и да размислям, не виждам какво можем да направим, за да не се изложим неизбежно на отровните стрели.

— Ами тогава по-добре изобщо не се напращайте, а предоставете на мен да измислям плановете!

— Е, и на вас нищо няма да ви хрумне ей тъй наготово. Или може би имате вече някаква идея, а?

— Да, имам. Преди всичко трябва да измъкнем нашите спътници от онзи остров.

— Защо? Не могат ли да почакаат, докато превземем селото? Нима е толкова необходимо и те да се излагат на опасностите на сражението, щом знаем, че едва ли се намират в най-добро състояние?

— Не, разбира се, обаче съществуват няколко причини, които ми дават основание да помисля преди всичко за тях. Нали дойдохме, за да ги освободим. Това е най-главната и единствена цел поне на моето присъствие тук. Следователно трябва да положим усилия да я постигнем по възможно най-бързия начин. Но ако останат на острова, а ние нападнем селото, така ще ги изложим на най-голяма опасност. На

тримата пазачи като нищо може да хрумне мисълта да избият пленниците, за да няма кой да свидетелства срещу тях.

— Напълно сте прав. Продължете!

— Освен това несъмнено пленниците по-добре от нас знаят как стоят нещата тук. Не бива изцяло да се осланяме на думите на умопобъркания жрец, тъй че несъмнено за нас ще е от голямо значение първо да освободим пленниците, а после да помислим за нападението срещу селото. Искате ли да чуете и други основания?

— Вярвам ви, че ще намерите и още няколко, но и тези ми стигат. Няма как да не ви дам право. Но по какъв начин ще отведете пленниците от острова?

— Имам избор между два пътя. Или първо ще обезвредим пазачите, след което никак няма да е трудно да вземем с нас спътниците си, или пък ще ги отмъкнем тайно, без тримата мбокови да забележат каквото и да било.

— И двата начина са трудни. Де да ги нямаше отровните стрели!

— Те няма да представляват никаква опасност, ако връхлетим индианците тъй бързо и неочаквано, че да не могат да ги използват срещу нас.

— Но нали именно това «връхлитане» ще е най-трудното! Те са запалили огън и ще забележат приближаващата се лодка. А и често правят обиколки на острова. Докато си мислим, че седят край огъня, току-виж сме връхлетели на тях на някое съвсем друго място и сме отнесли по една-две отровни стрели в телата си.

— Е, в никакъв случай не искам да ви убеждавам. После духът ви може често да ми се явява и да ме упреква, че съм ви тласнал към една толкова отровна смърт. Не ми липсва смелост и сам да извърша този номер. Ако внимаваме, изобщо не е възможно да ранят някого просто защото куршумите ни бият по-далеч от техните стрели. Бихме могли да обградим онези типове и един по един да ги застреляме така, както се свалят врани от дърветата. Но не желая да го правим. Най-добре ще е, ако е възможно да не се пролее и капка кръв. Утре в ранни зори трябва да сме приключили с цялата история, за да можем още по пладне да поемем отново на път.

— Не ми се вярва нещата да се развият толкова бързо.

— А аз съм убеден, че ще стане точно така. Но нека не спорим повече, а да се връщаме! Сега знаем какво е положението, както и че

жрецът не ни е излъгал.

Извадих далекогледа и го насочих към лагуната. Но обграждащият я бамбуков пояс беше толкова гъст и висок, че дори и с помощта на бинокъла не се виждаше нито острова, нито даже педя от блестящата водна повърхност. Следователно вечерта щях да се видя принуден сам да се оправям в тъмницата, разбира се, след като най-подробно разпитах побъркания жрец.

В момента нямаше какво друго да правим и затова поехме обратно. За пръв ми се случваше да имам толкова лесно и безопасно разузнаване. Навярно бе само чиста случайност, че от тази страна на селото не се мярна жив човек.

Когато се върнахме при стария Десиерто и неговите тобаси, заварихме побъркания мбоков да седи на същото място и да продължава да яде. Казаха ни, че не е преставал да дъвче, но не е отронил нито дума. Той ми кимна дружелюбно, погледна ме почти с любов, ала не си отвори устата, а продължи да яде.

— Сигурно добрият човечец страшно много е гладувал — обърна се Десиерто към мен на немски. — Тъй като неговите съплеменници са го зарязали, ми се иска да се погрижа за него. Сведенията му бяха извънредно полезни за нас и дори само заради това ми се ще да му изразя благодарността си. Както и да завърши нападението ни срещу мбоковите, аз няма да го изоставя. Нека дойде с нас и отсега нататък стане член на нашето племе!

— Много добре постъпвате, не съм и очаквал друго от вас. Онова, което научихме от него, е далеч по-важно, отколкото си мислите.

— Така ли? Добри новини ли ни носите?

Споделих с него наблюденията си и после направихме съвещание. Настоявах на моя план: най-напред да освободим нашите спътници, а после да нападнем селото, ала Пена и Десиерто бяха против. Така мненията се разделиха две на едно и бях принуден да се подчиня. Но аз отстъпих само привидно, понеже бях твърдо решил тайно да действам на своя глава.

Причината, поради която двамата се обявиха против предложението ми, бе следната: когато мбокови се бяха опитали да нападнат селото на тобасите, на нас лесно ни се беше удало една част от тях да пленим с хитрост, а друга — след като ги обградихме в горичката. После Десиерто каза:

— Същото е възможно да направим и сега и съм убеден, че ще успеем. Както изглежда, можем да останем тук, без някой да ни забележи. Ще изчакаме да мине полунощ и тогава ще обградим селото. Ако се държим на по-голямо разстояние от обсега на отровните стрели, нищо лошо няма да ни се случи, а в същото време ние ще обсипем селото с куршуми от всички страни. Ако не искат един по един да ги избием до крак, неприятелите ни ще се видят принудени да се предадат.

— Да, но не е изключено да стане и нещо друго — възразих аз. — Нашите приятели са в ръцете на мбоковите. Ами ако индианците ни заплашат, че ще ги убият?

— Но на Ислета дел Сиркуло се намират само трима техни воини. Пленниците няма защо да се боят от тях.

— Обаче тримата са въоръжени, а спътниците ни не са!

— Изглежда не се сещате, че всъщност и тримата са нещо като наши пленници, защото не могат да напуснат острова и все едно, че са в ръцете ни. Ще ги заплашим със смърт в случай, че от главите на приятелите ни падне и косъм. Тогава те много ще внимават да не ни дадат повод за отмъщение.

— Думите ви звучат доста правдоподобно, но е възможно нещата да се променят, да настъпят случайни, непредвидени поврати, които в момента и през ум не ни минават. Нима можем да обградим цялата лагуна?

— Не.

— Тогава, ако нападнем селото, никак не е изключено тримата индианци на острова да избият белите и с някой набързо направен сал да го напуснат.

— Е, в такъв случай един-единствен наш човек ще е достатъчен да ги държи под око и при опита им да слязат на сушата да ги посрещне с куршумите си.

— И каква полза от това? Нима след като ги очистим толкова лесно, ще можем да се утешим за вече избитите наши спътници? И защо изобщо поставяме успеха си в зависимост от оръжията, когато така непременно ще се пролее кръв, и то при положение, че има възможност чрез хитрост и без кръвопролитие също да постигнем целта си? Трябва да сме човечни. Ако мога да разреша нещо както с

грубо насилие, така и щадейки противника, винаги ще избира втория вариант.

— И ще си понесете последствията! — намеси се Пена. — Неведнъж най-енергично съм се противопоставял на прочутия ви хуманизъм, ала все напразно. И сигурно ще се съгласите с мен, че, меко казано, всеки път сме си имали неприятности. Защо все ние трябва да постъпваме човечно, докато на индианците и през ум не им минава мисълта за пощада? Не! Вие загубихте при гласуването и поне този път искам и аз да наложя волята си. Нищо няма да ни навреди, ако пречукаме няколко мбокови. Колкото по-сурово действаме, толкова повече ще внимават в бъдеще какво вършат. С вашата добросърдечност само ще ни докарате беля на главата, защото така червенокожите ще си въобразят, че безнаказано могат да продължават да правят каквото си искат.

— Напълно сте прав! — подкрепи го старият. — Трябва да им дадем един урок, който да не забравят тъй лесно и тъй скоро. А снизходителността само влошава нещата.

— Щом и двамата сте против мен, ще трябва да се подчиня — казах аз с привидно безразличие. — Сега преди всичко е нужно да вземем мерки да не ни забележат. Затова се налага, поне докато е още светло, да изпратим един пост в края на гората, за да ни уведоми незабавно, ако някой мбоков се запъти насам.

— Да, необходимо е да го направим — отговори Десиерто.

— Ще избира двама от моите хора.

— Защо? Постът ще има много важна задача и ми се струва, че е най-уместно да отида самият аз. Ще взема със себе си и мбокова. Селото ще е пред очите ни и той може да ми помогне като ми опише кое къде се намира.

Никой не ми възрази и аз се отдалечих заедно с умопобъркания, който охотно ме последва, без каквито и да било намерения за бягство. Когато стигнахме края на гората, ние седнахме един до друг и го накарах да ми даде необходимите ми сведения. Преди всичко исках да узная къде е лодката. Единствено затова бях взел със себе си мбокова. Той ми показва мястото отдалеч и ми описа всичко толкова подробно, че бях убеден, че ще го намеря дори и в пълен мрак. После, изморен от голямото яздене, човечецът легна и заспа.

По-късно при нас дойде Десиерто, за да огледа и той селото. Това стана, когато слънцето се беше вече скрило зад хоризонта и вечерните сенки се спуснаха над околността.

Воините се бяха върнали в селото и се бяха прибрали в колибите си. Синовете на дивата пустош имат навика да стават много рано и също така рано да си лягат. Вдясно извън селото при стадата запалиха няколко огъня. Навярно пастирите бяха единствените хора, за които можеше да се каже, че ще останат будни. Но те се намираха толкова далеч от селото, че не представляваха опасност за нас.

— Мисля, че индианците си лягат вече да спят — обади се Десиерто. — Когато се събудят, гледката около тях няма да е тъй миролюбива както е в момента. Струва ми се излишно да оставате по-дълго тук, съвсем сигурно никой мбоков няма да дойде тепърва в гората.

— И аз съм на същото мнение. Да се връщаме! Ще трябва да ставаме още преди зазоряване и ми се иска да легна да поспя.

Събудихме жреца и той ни последва към лагера така, сякаш винаги е бил с нас. Тобасите бяха вече налягали. Само двама от тях трябваше да останат на стража и същевременно да пазят умопобъркания. Увих се в одеялото си и легнах малко по-настрани от другите, което никому не направи впечатление.

Под короните на дърветата се бе вече стъмнило и съвсем скоро настана пълен мрак. С изключение на мен всички спяха. Тъй като не бяхме запалили огън, никой не можеше да следи действията ми. Дълбоката тишина в гората бе прекъсвана от време на време само от пръхтенето или ударите с копита на конете, вързани наблизко.

След два часа пазачите събудиха други двама индианци, за да ги сменят. Аз отметнах одеялото си, взех карабината «Хенри» и предпазливо се измъкнах от бивака ни. Не ми беше трудно да се придържа в желаната посока. Само докато вървах, трябваше да държа ръцете си пред лицето, за да не се нараня в изпречилите се пред мен дървета. Достигнах края на гората точно на онова място, където бях седял с бившия жрец.

Селото бе потънало в пълен мрак. По-надалеч при стадата горяха огньовете. Трябваше да си свърша работата, преди луната да изгрее на небето.

Исках да отида до лагуната и следователно се налагаше да заобиколя селото. Описах толкова голяма дъга, че бе изключено да се натъкна на евентуално поставени пазачи, ала тъкмо по тази причина имах известни трудности с ориентирането. За щастие бях помислил за това и бях запомнил разположението на най-крайната колиба като ориентируващ знак.

Щом се озовах между селото и лагуната, аз взех да се промъквам обратно към селището и скоро намерих колибата. Вече знаех посоката и поех по права линия към бамбуковия пояс, обградил лагуната. Ако не се отклонявах нито надясно, нито наляво, трябваше да стигна до тясна пътека, водеща през гъсталака към водата. Ала не успях да я открия, а това означаваше, че се бях отклонил. Ето защо се наложи да легна на земята и да започна да търся с ръце пътя и на двете страни, което не бе особено трудно, тъй като твърдо утъпканата пътека се отличаваше лесно от по-меката земя.

Скоро я намерих и опипом бавно тръгнах напред. След около пет минути пред мен забелязах да блести вода. Точно насреща се виждаше ярка светлина. Беше огънат на острова. Оттук нататък трябваше да измина около двайсетина крачки надясно през гъсталака, за да стигна до едно място край самата вода, открояващо се със значително по-високия бамбук, между който според думите на стареца щях да намеря скритата лодка.

По този път с всяка измината крачка земята ставаше все по-мека и по-мека и най-сетне нагазих в такъв мочур, че затънах до колене. И все пак това не ме безпокоеше. По-големи грижи ми създаваше мисълта за дебнещата ме опасност от страна на крокодилите. Ако някой от тези зверове се намираще на брега, като нищо отивах на оня свят. Оставаше ми да се осланям повече на обонянието си, което сигурно щеше да долови разпространяваната от тези влечуги миризма, напомняща на мускус.

Най-сетне се добрах до по-високия бамбук и с цевта на карабината си започнах да ръчкам наоколо из тръстиката, докато усетих върха на лодката. Тя бе вързана за брега с въже от лико. Качих се в нея с голяма предпазливост. После я огледах. Беше достатъчно голяма, за да побере седем-осем души. Бе направена от дървесна кора и естествено се управляваше много леко. На дъното ѝ лежаха две дълги гребла. Необходимо бе да са толкова дълги заради тръстиката —

с тяхна помощ плавателният съд можеше да се изтласка в откритата лагуна. Развързах лодката, седнах и отблъсквайки се с веслата, започнах да се провирам между тръстиката, докато най-сетне се озовах в свободни води.

Огънят ми служеше за пътеводител. Все още не ми бе възможно да различа самия остров. Знаех, че е малък и кръгъл, откъдето идваше и името му, знаех и че трябваше да се насоча към срещуположната на огъня страна.

Вече можех по-яко да натисна веслата, но много внимавах да ги потапям съвсем безшумно във водата. Тъй като седях с гръб към посоката на движение, скоро забелязах, че имам и придружители. Няколко крокодила ме следваха. Не веднъж и два пъти главите им се появиха и отстрани до самия борд на лодката, но за щастие зверовете не се осмелиха да я нападнат.

Колкото повече се приближавах до острова, толкова по-предпазлив ставах. Нали не беше изключено някой от тримата пазачи в момента да прави обиколка на острова и да ме забележи. След като се озовах срещу тъмната страна на острова, аз обърнах лодката и взех да гребя така, че да съм с лице към него, а това ми даваше надежда по-лесно да открия всяка застрашаваща ме опасност.

Безшумно продължих към брега. На няколко метра от него спрях, за да се ослушам и внимателно да го огледам. Нито видях, нито чух каквото и да било и след малко се добрах до самата суша. На това място водата бе толкова дълбока, че с отвесно спуснатото гребло не можах да достигна дъното. Бамбукът по островния бряг не беше гъст. Тук-там имаше открити места и приставането не бе трудно. Спрях лодката на брега, здраво я завързах и слязох на сушата, но не се изправих веднага. Останах приклепнал около минута и отново внимателно се ослушах. Едва след като не успях да открия нищо подозрително, продължих напред, но не изправен, а силно приведен.

Когато изминах осем-девет метра, зад гърба ми нещо изшумоля. Светкавично се извърнах и зърнах висок тъмен човешки силует, който се нахвърли върху мен. Сблъсъкът бе толкова силен, че ме събори на земята. Две ръце се впиха в гърлото ми. Бях паднал по гръб и почувствувах как едно коляно притиска гърдите ми.

Негодникът, който ме нападна тъй изненадващо, притежаваше необикновена физическа сила. Той така ме беше стиснал за гърлото, че

не можех да гъкна. След броени секунди сигурно щях да изгубя съзнание, а може би дори и живота си. Напрягайки всички сили, изотдолу го ударих с двата си юмрука под лактите. За миг пръстите му изпуснаха врата ми, но това бе достатъчно, за да го сграбча на свой ред за гърлото. Сега вече можех да дишам. С яките си ръце той така ме притисна към себе си, че получих чувството, сякаш ще ми изпотроши ребрата. Събрах всички сили за едно последно усилие. Буквално усетих как пръстите ми потънаха в шията му. «Менгемето», в което ме бе почти смазал, се разхлаби. Той ме пусна, коляното му, затиснало гърдите ми, се плъзна безсилно надолу и тежкото му тяло се отърколи настрани.

Тогава и аз пуснах гърлото му и пипнешком се опитах да разбера с какъв човек си имах работа. Можеше да е индианец. Ала този мъж имаше бели дробове подобни на ковашки мехове. Само секунди след като освободих врата му той дълбоко и шумно пое дъх и отново се нахвърли върху мен. До този миг никой не беше изрекъл и дума. В наш взаимен интерес бе да доведем до край схватката си по възможност побезшумно. Но мисълта, че за малко е щял да бъде победен и евентуално убит, го бе толкова разгневila, че човекът наруши мълчанието и сграбчвайки ме за дрехата пред гърдите, с предразгавял глас полувисоко ми каза:

— Червенокожо псе! Няма пак да ти се удаде! Пипнах те, а сега ще взема и лодката ти!

Той се опита да ме събори на земята. За моя радостна изненада си бе послужил с немски език и моментално разбрах с кого си имам работа. Само изненадата от нападението му можеше да е виновна, че все още не се бях досетил. Освен това до този момент не бях имал нито време, нито желание да се обадя. Сега обаче, след като здраво хванах ръцете му, за да не ме сграбчи пак за гърлото, с приглушен глас му отвърнах:

— Полудяхте ли, боцмане! Нападате и започвате да душите човека, който идва да ви спаси!

Той отпусна ръце, помълча миг-два а после запъхтяно каза:

— Господи! Нима е възможно! Вие ли сте, вие? Взех ви за някой индианец!

— Глупости! Как можахте да си помислите, че съм индианец! Ако бях мбоков, щях ли да се приближа толкова тайно и да спра с лодката

на това място? Нямаше ли по-скоро да пристана откъм отвъдната страна, където е огънят?

— Хм-м! Вярно!

— Видяхте ме да слизам на брега, нали?

— Да. Съвсем случайно стоях тук и забелязах, че някой идва. Прикрих се сред бамбука, оставих ви малко да ме подминете и после се нахвърлих върху вас.

— Е, все пак и двамата леко се отървахме. Но я ми кажете преди всичко къде са тримата пазачи?

— При огъня.

— Значи тук сме в безопасност?

— Да.

— Ами станете де!

И двамата все още седяхме на земята. От изненада нито той, нито аз се бяхме сетили да се изправим на крака.

— Да, хайде — каза той, след което се надигнахме. — Нещо в главата ми не е съвсем наред, къде от пръстите ви, къде от смайване, че ви срещам тук. Човече, приятелю, господине, как попаднахте на този остров?! Значи все пак брат Иларио имаше право като твърдеше, че непременно ще се появите, каквито и хитрини да прилагат мбоковите, колкото и да заличават следите си. Ние останалите не му вярвахме, защото не знаехме дали сте жив! От ден на ден ставахме все по-мълчаливи и все повече губехме кураж. Единствено монахът не губеше вяра и беше готов да се хване на всякакъв бас, че ще ни измъкнете оттук.

— Радвам се, че мисли така. Къде са спътниците ни?

— Наблизо. Елате, бързо елате! Как ще се зарадват като ви заведе при тях! Вие сте въоръжен, значи сме спасени!

— Да, няма защо повече да се боите от тримата мбокови.

— Откъде знаете, че са трима?

— И други неща знам, знам всичко. Водете ме само по-бързо, защото нямаме време за губене.

Невъзможно е да се опише радостта, която предизвика появяването ми. Наложих се непрекъснато да ги предупреждавам да не вдигат шум, за да не привлекат вниманието на пазачите. Наобиколиха ме, запрегръщаха ме, някои даже ме и целунаха. Очите им се

просълзиха от вълнение, а ръцете така ме заболяха от стискане, че се наложи да им напомня, че и аз съм живо, чувстващо същество.

Обсипаха ме с въпроси. Искаха да узнаят всичко, както и набързо да ми разкажат преживелиците си. Но аз ги помолих на първо време да се успокоят и да се задоволят с това, че часът за избавлението им е ударил. Лодката можеше да побере половината от тях и затова трябваше да разпределим хората на две групи.

— Е, след като сте вече тук — обади се Монтесо, — не се тревожа за нашето спасение. Заедно с моите йербатероси доброволно оставаме да чакаме връщането на лодката. Нека другите се качат първи. Само ви моля да ми дадете някакво оръжие, за да се браним, ако междувременно индианците забележат, че неколцина от нас липсват. В такъв случай би могло да се стигне до схватка.

— Добре! — съгласих се аз. — Останете тук. Давам ви моя нож и двата револвера. Това е достатъчно. При приставането на отсрещния бряг трябва да сме много внимателни. Теренът е блатист и наблизо не е изключено да има крокодили. Няколко животни ме преследваха до острова.

— Тази зловеща лагуна гъмжи от тях — каза брат Иларио. — Ако нямаше крокодили, отдавна вече да сме на свобода. Но тези зверове, както и отровните стрели на червенокожите, естествено ни държаха в шах. Що се отнася до приставането, ние няма да се насочим към мястото, където сте намерил лодката. Знам едно друго, на което не расте тръстика, а земята е съвсем суха. Ще ви покажа посоката. През деня то се вижда оттук.

Потеглихме. Можех да остана на острова, но ми се искаше да присъствам при слизането на брега. След като лодката се напълни с хора, боцманът, който беше най-як от всички, хвана веслата и с целия си товар тя полетя над водата с многократно по-голяма скорост от онази, с която бях гребал аз.

Монахът определяше посоката и скоро стигнахме до брега. Как си отдъхнаха само спътниците ми, щом стъпиха на сушата с увереността, че са вече свободни! Помолих ги да се държат колкото може по-тихо и по-спокойно и да чакат пристигането на йербатеросите. После се върнах на острова като спрях на предишното място.

Йербатеросите стояха там готови за качване. Половината от тях се намираше вече в лодката, когато погледнах към огъня и видях, че един

от индианците стана и се отдалечи.

— Ще прави обиколка — каза ми Монтесо, щом споделих с него наблюдението си. — Да побързаме да се махнем оттук, преди да е дошъл!

— Хм-м! Мисля, че ще е по-добре да останем.

— Полудяхте ли!? Нали като ни заплаши със стрелите си няма да ни позволи да мръднем. Ще трябва да му се подчиним.

— Ами! И аз изпитвам голям респект пред отровата, но може би все пак вие се страхувате прекалено много. Иска ми се да пленим този човек.

— Я се откажете!

— Ще видим. Много добре можем да го използваме като парламентьор. Почакайте ме тук! Легнете на земята, за да не ви забележи!

— Къде отивате?

Той ме хвана за ръката и ме задържа.

— Да го пресрещна. Разберете, че е абсолютно необходимо да го обезвредим. Сигурно между острова и селото е уговорен някакъв сигнал. Щом забележи бягството ви, мбоковът ще го даде и червенокожите незабавно ще започнат да ни преследват. Един силен вик като нищо ще стигне до селището и жителите му ще се събудят и ще се втурнат към брега, преди още да сме се добрали до него. Чакайте ме тук! В никакъв случай не бива да се отдалечавате, преди да съм се върнал.

Отскубнах се от ръката му и се запромъквах напред. Изглежда диаметърът на островчето не беше по-голям от двеста метра. Само брегът му бе обрасъл с бамбук. Във вътрешността му растеше трева, а както по-късно научих имало и много диви тикви. В момента не виждах индианеца. От огъня той не се бе насочил право към мястото, където лагеруваха белите, а обикаляше наоколо. И понеже в резултат на това не се намираше вече между мен и огъня, не ми бе възможно да го различа в тъмнината.

Легнах на земята и запълзях срещу него като се придържах толкова близо до бамбуковия гъсталак, че червенокожият непременно трябваше да мине между мен и огъня.

Не след дълго дочух, че се приближава. Той не си даваше никакъв труд да стъпва по-тихо. Бях подминал вече лагера на белите, а

индианецът се насочи право към него, несъмнено твърдо убеден, че ще завари пленниците да спят.

Ето че в този момент той мина на около пет-шест крачки от мен. Силуетът му ми се мярна само за миг-два срещу светлината на огъня, но това ми бе достатъчно, за да забележа въоръжението му. Човекът нямаше лък, ала във всяка ръка държеше по една стрела, готов незабавно да я забие в какъвто и да било неприятел.

Не биваше да му позволявам да стигне до изоставения бивак. Ето защо бързо се изправих, с четири-пет безшумни крачки се озовах зад гърба му, последва удар с приклада на карабината ми и той рухна на земята. Първо отстъпих крачка-две назад, за да мога по-добре да го наблюдавам. Той лежеше възник и не помръдваше. Едва тогава се осмелих да се приближа до него. Ръцете му бяха изпуснали стрелите. Самият той бе или мъртъв, или в безсъзнание. Вдигнах го и го понесох към брега.

— Ето ви човека, сеньор Монтесо — казах на йербатерото. — Разкъсайте дрехата му на ленти и го вържете. Погрижете се също, когато дойде на себе си, да не може да се развика! Трябва да навестя и другите пазачи!

— Чакайте! Отивате на сигурна смърт! Нали са двама!

— Какво от това? И тях трябва да накарам да онемееят. След като този не се върне, ще тръгнат да го търсят. Няма да намерят нито него, нито пленниците и ще вдигнат тревога. Разбуди ли се селото, нападението ни няма да успее.

— Нападение ли? Значи не сте сам тук?

— Не съм. Вие така ли си помислихте?

— Да, защото не споменахте за други хора. Мислех си, че напълно във ваш стил съвсем сам сте проследил дирята ни и сте решили тайно да ни измъкнете оттук.

— О, не. Ще напуснете Лагуна де Бамбу напълно открито. И така, почакайте още малко!

Макар че йербатерото се опита да ме разубеди и да ме задържи, аз бързо се отдалечих. Кратко разстояние изминах изправен, но после легнах на земята и по заобиколен път запълзях към огъня. Той гореше близо до брега. Между огъня и водата се издигаха десетина бамбукови стебла, зад които трябваше да се опитам да се прикрия. Успях да постигна целта си, ала това стана много бавно.

Ето че най-сетне се озовах легнал на десетина крачки от огъня. Зад мен беше водата. Единият от индианците седеше с гръб към мен, а другият — с лице. Лъковете и стрелите бяха близо до тях така, че да са им под ръка. От кухи бамбукови парчета двамата дялкаха малки съдове за вода.

Това правеше задачата ми по-трудна, отколкото си я бях представял. Не можех да измина споменатите десетина крачки, без единият мбоков да ме забележи. И ако не намереше време да грабне и да опъне лъка си, то можеше да използва някоя от стрелите като нож. Не ми се искаше да ги убивам. Впрочем двата изстрела щяха да вдигнат цялото село на крак. Какво да правя? Ако с няколко скока бързо преминех краткото разстояние, тогава от уплаха може би щяха да забравят да използват стрелите си. И така, хванах карабината «Хенри» за цевта с дясната си ръка и вече се канех да се изправя, когато случайността ми се притече на помощ. Стана нещо, което при други обстоятелства нямаше да е изгодно за нас, а напротив — щеше да е много опасно.

Откъм лодката долетя приглушен, но все пак ясно доловим вик на човек, изпаднал явно в беда. Двамата мбокови мигновено грабнаха оръжията си и скочиха на крака. Останаха само четири-пет секунди неподвижно заслушани, с лица, обърнати към посоката, откъдето се разнесе викът и следователно с гръб към мен. Светкавично се втурнах напред. Последва удар с приклада и единият се строполи на земята. Другият чу шума и се обърна, но се вкамени от уплаха. Гледаше ме изумено с широко отворени очи и така посрещна удара, който просна и него като пън.

Първата ми работа бе да прибера отровните стрели. Едва тогава повиках йербатеросите, но, разбира се, не с толкова висок глас, че да могат да ме чуят в селото. Монтесо се притече с хората си, с изключение на един, останал да пази другия ни пленник.

— Възможно ли е? — попита той, когато видя проснатите на земята индианци. — Сеньор, и аз не знам какво да кажа!

— Кажете, че всички сте се били изплашили и отчаяли. Близо двайсет бели стоят тук в плен и треперят от трима червенокожи! Нима се е чувало и виждало подобно нещо? А кой от вас извика?

— Мбоковът, след като се съвзе.

— Не бяхте ли затъкнали устата му?

— Тъкмо се канехме да го направим. Това навреди ли ви?

— Напротив, помогна ми. Но се погрижете да не се развикат и тези двамата, щом дойдат на себе си. Ще ги вземем с нас. За съжаление лодката няма да ни побере всичките. Ще се наложи още веднъж да се върна. Вържете пленниците и ги занесете до лодката.

Това стана в най-кратко време. После сложихме тримата червенокожи легнали на дъното на плавателния съд, където се качих заедно с Монтесо. Йербатеросите трябваше още да чакат. Междувременно другите наши спътници на отсрещния бряг бяха изпаднали в голяма тревога, понеже се забавихме толкова дълго. Когато видяха мбоковите, те разбраха, че не е било възможно да се върна по-рано. Скоро прехвърлих и Йербатеросите и тогава се отправихме към гората. Естествено бяхме принудени да носим индианците.

Мълчаливо и безшумно заобиколихме селото и се насочихме към гората. Щом я стигнахме, наредих да спрем. Макар че островът никак не беше далеч, се оказа, че са ми били необходими повече от три часа, за да изпълня тайния си план.

До този момент не беше останало време за обяснения. Но вече се намирахме в относителна безопасност и не беше необходимо нито да сме кой знае колко предпазливи, нито да бързаме. За бързина даже и дума не можеше да става, понеже нямах намерение да заведа до лагера ни освободените спътници и тримата мбокови, минавайки през потъналата в мрак гора.

Всички бяха насядали на земята и с голямо напрежение и любопитство очакваха да чуят какво щях да им разкажа.

— Сега сте с трима души повече от преди — рекох аз. — Предполагам, че между вас се намира сеньор Пардуня от Гоя заедно със сина си. Така ли е?

— Да, тук сме — обади се бащата — и ви молим да ни кажете с какво можем да ви се отблагодарим. Но как е възможно да знаете имената ни, както и че изобщо сме тук?

— За това — по-късно. Сред вас има и трети непознат за мен сеньор. Да не би името му да е Адолфо Хорно?

— Да, така се казвам — отговори ми човекът.

— Тогава имам поръчение да ви предам важна вест.

— Каква е тя, сеньор?

— Трябва да ви кажа да се върнете колкото е възможно по-бързо. Но не бива да ви казвам, че тя много ви обича и ви очаква с копнеж.

— Кой... коя е тя?

— Уника.

— Уни...!

Думата замря на езика му, но после той скочи на крака, сграбчи ръката ми и развълнувано понита:

— Уника? Тя ли ви изпраща? Познавате я?

— Познавам я толкова добре, че иска заедно да пътуваме за Германия.

— Сеньор... ама че изненада! Често говорихме за вас, понеже спътниците ви очакваха избавление единствено от вас. Но си мислехме, че се намирате нейде между това село и Nuestro Senor Jesu Christo. А вие сте бил при Уника!

— И при Десиерто. Заедно със своите тобаси той е съвсем наблизо, за да ви освободи.

— Той е тук!? Къде е? Заведете ме при него! Бързо!

— Малко търпение, драги приятелю! През нощта при тази непрогледна тъмнина прекосяването на гората е свързано с големи трудности. Имаме намерение да обградим селото. Полунощ вече мина и аз предпочитам да отида да доведа тобасите, отколкото да водя вас при тях. Сега тръгвам. Не се плашете, ако внезапно между дърветата се появят хора! И се погрижете тримата пленници да не могат да издадат нито звук!

Придвижвайки се пипнешком в права линия от дърво, аз затърсих и скоро намерих пътя за лагера. Това бе далеч по-трудна работа, отколкото може би си мисли някой. Въпреки всичко се бях отклонил малко встрани и щях да го подмина, ако един от конете не беше изпръхтял.

Минах опипом между спящите хора и така стигнах до дървото, където бях лежал. Престорих се, че току-що ставам от сън. Единият от двамата на пост разбираше горе-долу испански. Казах му, че вече е време да тръгваме и да отиде да събуди Десиерто. Скоро всички бяха на крак. Не биваше да чакаме, докато дневната светлина нахлуеше в гората, защото тогава щеше да е твърде късно. И така, бяхме принудени в тъмнината да извървим толкова трудния път за конете до откритата равнина. Това щеше да е непосилна работа, ако дърветата

растяха по-нагъсто. Тъй като разполагахме с резервни коне, някои от нашите хора водеха по две животни за юздите. Вървах начело заедно с Десиерто. Следващите ни мъже поддържаха връзка помежду си с тихи подвиквания.

Така продължавахме напред много бавно, докато най-сетне достигнахме края на гората. Когато се отдалечавах сам от нашия лагер, тесният лунен сърп беше увиснал съвсем ниско над върховете на дърветата, но междувременно се бе издигнал толкова високо, че бледата му светлина осветяваше равнината и дори навлизаше между първите дървета. Стариат Десиерто спря, посочи с ръка напред и тихо каза:

— Стойте! Ей там седят някакви хора!

— Какво? Къде? — попитах аз. — А-а, наистина! Кой ли може да са те?

— Не са индианци. Ако се съди по облеклото, са бели. Трябва да ги подслушаме.

— Разбира се! Наредете на групата си да пазят тишина. Вие, Пена и аз ще се промъкнем до онази група.

Той даде своята заповед, която се разнесе от уста на уста. После ние тримата запълзяхме напред, докато стигнахме до първите дървета, близо зад които седяха нашите освободени спътници. Те бяха толкова далеч от селото, че не разговаряха тихо, а полувисоко и можехме доста добре да разбираме думите им. Тъкмо в този момент се обади монахът:

— Сигурно е знаел защо не бива веднага да тръгва по дирите ни, а първо е отишъл при Десиерто. Вярно, че така бяхме принудени по-дълго да понасяме лишения, но той несъмнено е бил убеден, че по този начин ще може по-лесно да ни избави.

— Аз бях престанал вече да се надявам, а го бях отписал и него — подхвърли йербатерото. — Този немец е също като котката, която никога не пада по гръб. Той ни спаси, но пък и страшно много ни изложи в собствените ни очи. Едва стъпил на острова, повали и тримата червенокожи, а ние, които прекарахме тъй дълго тук и сме толкова хора, се бояхме да вдигнем ръка срещу тях.

— Да, той рискува живота си, а ние безкрайно се тревожихме за собствената си кожа. Обзалагам се, че още вечерта на този ден положението ни коренно ще се промени и мбоковите ще станат наши пленници.

— Това е съвсем сигурно! — съгласи се с него Хорн. — Щом и Десиерто е тук, няма съмнение, че е довел достатъчно тобаси, за да се справи с малцината мбокови.

— Любопитен съм да се запозная с него.

— Вярвам го. Той е не само една извънредно интересна личност, но даже и за тукашните порядки и нрави е изключителен човек и аз ще...

Той не можа да продължи, понеже Десиерто го бе познал по гласа. Стариат изскочи иззад дървото и извика:

— Хорн, сеньор Адолф! Вие ли сте? Господи, как попаднахте тук? Че кой ви...

По-нататък не успях ясно да чуя думите му, защото вдясно от него Пена също излезе от прикритието си и не по-малко учудено възкликна:

— Брат Иларио и йербатерото! Каква изненада! Ние се канехме да ви освободим, а ето че вече сте свободни! Значи славата, с която щяхме да се накичим, отиде по дяволите.

— Сеньори, не вдигайте такъв шум! — принудих се да ги предупредя. — Говорете по-тихо, защото продължете ли така да крещите, ще ни чуят в селото.

Започна се истинска канонада от въпроси и отговори. И представете си само смайването на Пена и Десиерто, когато узнаха, че докато са спали, аз съм напуснал бивака и съм осъществил намерението си. Тъй като номерът ми бе успял напълно, нямаха право и да ме укоряват. Дори трябваше да признаят, че тримата пленени пазачи щяха да ни бъдат много полезни.

Набързо си разказахме приключенията. Нямахше кой знае какво да се каже за преживяванията на нашите приятели. Бяха ги довели вързани дотук и през цялото време ги държали под стража на острова. Те видели как оръжията им били отнесени в Каса де нуестро Сеньор, което потвърждаваше подозренията ни, че в тази къща бе не само жилището на сендадора, но и тайният склад за ограбените от различни хора вещи. Не са им носили нито нещо за ядене, нито за пиене. Единствената им храна били дивите тикви и младите бамбукови филизи. Не им останал друг избор освен да пият от смърдящата вода на лагуната.

Впрочем те нямаха голямо основание да се оплакват, още повече, че не им бяха отнесли дрехите. И все пак, когато по-късно взе да се

развиделява, ние се изплашихме от външния им вид. Всички без изключение приличаха на хора, които са боледували дълго. За сендадора се чуваше само едно: той трябваше да бъде преследван и наказан дори и ако се укриеше в най-затънтеното кътче на Андите.

Междувременно часовете минаваха, луната избледня и вече трябваше да се залавяме на работа. Налагаше се да отделим малко внимание и на пастирите. С помощта на бинокъла ги бях преброил — бяха шестима. Следователно шестима от нашите конници бяха достатъчни, за да не им позволят да избягат.

Числеността ни се беше увеличила, понеже съвсем естествено освободените хора изпитваха силно желание да участват в изпълнението на плана ни. Доколкото бе възможно, им отстъпихме някои от нашите оръжия и тъй като бяхме довели коне за тях, те разполагаха с всичко необходимо, за да се присъединят към нас. Тъкмо обстоятелството, че имахме коне, ни даваше извънредно голямо предимство. Понеже мбоковите не притежаваха ездитни животни, ние далеч ги превъзхождахме. Бяхме значително по-подвижни от тях и можеше да се предвиди, че нито един нямаше да ни се изплъзне.

Метнахме се на седлата, за да обградим селото. Двама от тобасите останаха да пазят резервните коне и тримата пленени червенокожи. На тях поверихме и умопобъркания жрец. Шестима тобаси получиха задачата да обградят стадата и да не позволят на никой от намиращите се там пастири да избяга.

Когато образувахме верига около селото, разстоянието между отделните хора бе такова, че лесно и резултатно можехме да го обсипваме с куршуми. Оръжията ни спокойно биеха до центъра на селото, докато стрелите на мбоковите не можеха да ни достигнат.

Междувременно се бе развиделило достатъчно. За да приключим цялата история колкото се можеше по-скоро, исках да разбудя жителите на селото с един изстрел, обаче това се оказа излишно, тъй като когато се канех да натисна спусъка, откъм стадата проехтя силен, пронизителен протяжен вик. Пастирите ни бяха забелязали и даваха сигнал за тревога.

Веднага след това селото се оживи. Индианците изскочиха от колибите си. Щом видяха, че са обкръжени, жените и децата запищяха, а мъжете се втурнаха за оръжията си.

Доловихме силен заповеднически глас, вероятно на мбокова, който бе предводител на тези индианци. Ревовете и крясъците затихнаха. Настъпи дълбока тишина и ние видяхме как отделни силуети се появиха тук-там измежду колибите. Бяха получили поръчението да разберат кои сме и колко голяма е числеността ни. Скоро те отново изчезнаха, за да докладват. Изглежда започна съвещание. После забелязахме, че мбоковите се разпръснаха. Бяха получили заповед едновременно да изскочат от селото във всички възможни посоки и да ни нападнат. Но това не стана открито и устремно, а много бавно и предпазливо. Налягали на земята, те запълзяха към нас.

— Да не допускаме да се приближат твърде много, иначе стрелите им ще станат опасни за нас? — предупреди старият Десиерто, който бе застанал до мен.

Не се наложи да му отговарям, понеже тобасите бяха на същото мнение и започнаха да стрелят. Пушките затрещяха около нас, и то съвсем не безрезултатно. Не можехме да виждаме какво става откъм другата страна на образувания от нас огромен кръг, но откъм нашата страна към позицията ни полетяха стрели, ала без да ни достигнат. След малко мбоковите скочиха на крака и хукнаха да бягат обратно към селото, като взеха със себе си и доста ранени.

— Вече знаят как стоят нещата — обади се старият. — Ами сега? Нямаме никакво намерение да нападаме селото. Да им изпратим ли някой от заловените пазачи като парламентьор?

— Нека изчакаме малко. Може би самите те ще изпратят човек, за да преговаряме.

Предположението ми се потвърди, тъй като скоро се появи един индианец с бамбукова пръчка в ръка, на чийто край се развяваше парче бял плат. Следваха го и неколцина други мбокови.

Горе-долу по средата на пътя човекът спря, за да разбере дали го признаваме за парламентьор и следователно дали ще стреляме по него, или не. Направихме му знак и той се приближи с придружителите си. Не носеше оръжия и изглежда не беше боязлив човек, понеже вървеше с високо вдигната глава и ни измери с поглед, в който не личеше и следа от страх. Недалеч от нас, яхнал своя коя, се намираше боцманът. Той ни подвикна на немски:

— Не бъдете прекалено учтиви към този негодник! Той е от хората, които ни довякоха тук, и както ми се стори никак не бе съгласен да ни пощадят. Впрочем доста сносно говори испански.

Мбоковът хвърли поглед към обадилиия се моряк и видимо се изплаши. Той го позна и бе слисан от факта, че при нас вижда човека, за когото мислеше, че се намира като пленник на острова. Поведението му в следващите минути ни издаде погрешното му убеждение, че боцманът е единственият бял, успял да избяга. Индианецът нямаше как да види и другите, защото те се намираха доста далеч от нас. Но той бързо преодоля уплахата си и с твърде неучтив тон попита Десиерто:

— Кои сте вие, та дръзвате да ни нападате? Ние живеем в мир с всички бели и червенокожи мъже.

— Това не е вярно — отвърна му старият. — Вие сте врагове на вйехо Десиерто.

— Не го познавам. Той живее далеч оттук при тобасите, които са наши приятели.

— И въпреки това вашите воини тръгват на поход срещу тях, за да ги нападнат. Казваш, че живеете в мир с белите. Но защо сте пленили бели хора и сте ги довели чак тук?

— Защото ни нападнаха. Ей онзи, дето е там на коня, сигурно е избягал тази нощ, а и другите ще освободим, но след като си платят откупа.

— Не преиначавай фактите! Не белите са нападнали вас, а вие — тях.

— Сендадорът е виновен за всичко и цялата работа не ни засяга. Оправяйте си сметките с него, а нас оставете на мира!

— Ще постъпим както си искаме, но не и както се харесва на вас. Къде са воините на това село?

— На лов!

— И кога ще се върнат?

— Още днес. Внимавайте! Дойдат ли, загубени сте, понеже ни нападнахте и ранихте мнозина от нас!

— Не се страхуваме от тях и ти няма да ни изплашиш. Вашите воини не са на лов и днес няма да се върнат. Може би никога вече няма да ги видите. Аз ги победих.

— Че кой сте вие?

— Аз съм вйехо Десиерто, когото се канеха да нападнат, но ми известиха за намеренията им и излязох да ги пресрещна с хората си. Обградихме ги от всички страни така, както сме обсадили и вас, и тъй като имахме пушки, бяха принудени да се предадат, за да не ги избием до крак.

Лицето на мбокова стана пепелявосиво. Той ни измери с несигурен поглед, преглътна няколко пъти и накрая с мъка продума:

— Наистина ли сте Десиерто?

— Аз съм, а индианците, които вода, са от племето на тобасите.

— Не ми се вярва. Ако дойдеше старият Десиерто, за да ни нападне, нямаше да има толкова малко воители около него.

— Знаех, че повече не са ми необходими. От Йерно, а и от вашия вожд Вененосо узнах, че тук са останали само четирийсет воители.

— И Йерно и Вененосо са при вас, така ли?

— И двамата. Никой от вашите хора не успя да ни се изплъзне. Всички лежат вързани в нашето село. Не могат да ви помогнат и ако не се предадете, сте осъдени на смърт.

По лицето на индианеца си личеше какво впечатление му направи чутото. Той мълча доста време, за да се съвземе от смайването си и да поразмисли. После заплашително каза:

— Няма защо да се страхуваме, дори и всичките ви думи да са чиста истина. Не се предаваме.

— Тогава само след час в селото няма да остане жив човек! Нали преди малко разбрахте, че стрелите ви са безопасни за нас. Но вие не можете да избягате от куршумите ни.

— Ами опитайте, да видим! Започнете ли да стреляте по нас, веднага ще дадем знак на пазачите на острова и те незабавно ще избият пленниците. Ако не желаете смъртта на белите, ще трябва да сключите мир и да освободите всички наши воители, които сте заловили.

— Чувате ли с кой коз ни излиза? — попитах Десиерто. — Все още не смята играта за загубена, мисли си, че може да я спечели. Колко добре направих, че още през нощта измъкнах нашите спътници от острова! Ако не го бях сторил, сега щяха да ги използват като заложници и ние трябваше да отстъпим.

— Хм-м! — промърмори старият. — Щеше да стане наистина мътна и кървава! За щастие можем да отворим очите на мбоковите и да им обясним, че сметките им са криви. Направете го вие!

Изпълних желанието му като отговорих на парламентъора:

— Имали сте още бели пленници на острова? Не смятах, че е възможно. Я елате за малко до края на гората! Трябва да ви покажа нещо.

Нямаше нужда да вървим кой знае колко. Индианците ме последваха и уплахата им никак не бе малка, когато зърнаха умопобъркания жрец и тримата вързани пазачи.

— Я огледайте малко по-внимателно нашите хора! — подканих ги аз. — Не е избягал само един от пленниците, които снощи все още се намираха на острова, а всички са свободни. Прехвърлихме ги тук заедно с техните пазачи. И как ще изпълните сега намерението си да ги застреляте?

Докъдето стигаха погледите им, мбоковите подробно се запознаха с позициите ни и се убедиха, че съм им казал самата истина. Демонстративната им увереност се превърна в униние, още повече че старият Десиерто се обърна към тях със следната настоятелна подкана:

— След като разбрахте как стоят нещата, върнете се в селото си и седнете да се съвещавате. Искам да се предадете и в такъв случай няма да ви се случи нищо лошо. Дори съм готов да освободя вашите пленени воители. Но измине ли половин час, без да сте ни заявили съгласието си с нашите условия, ще застреляме всичко живо, което ни се мерне в селото, и накрая ще го подпалим.

— Сеньор, невъзможно е да постъпите толкова жестоко! — извика мбоковът.

— Това не е жестокост, а справедливо наказание. Вие сте крадци, разбойници и убийци. Като съюзници на сендадора сте извършили редица злодеяния и те трябва да изкупите вината си също както и той, Сендадорът е осъден да умре и ако ви подарим не само живота, но и свободата, това ще е такова милосърдие което с нищо не сте заслужили. А сега си вървете! Нямаме желание да водим излишни разговори. Видяхте как умеем да стреляме. Съдбата ви е във вашите собствени ръце. Всичко трябва да се реши до половин час.

Индианците бавно се помъкнаха обратно със съкрушени физиономии. Бяхме уверени, че резултатът от тези преговори напълно щеше да отговаря на желанията ни.

Видяхме как червенокожите се събраха на площада сред селото. Държаха се много спокойно. След малко повече от петнайсетина

минути парламентьорът се върна и ни съобщи, че мбоковите са решили да се предават, но само ако освен свободата и живота им гарантираме запазването на цялото тяхно имущество.

Естествено не бе възможно да се съгласим, защото в такъв случай нямаше да понесат абсолютно никакво наказание. Накарахме то отново да се върне в селото и да каже на съплеменниците си, че ще удържим на думата си и след десет минути започваме враждебните действия.

Този срок изтече без никакъв резултат. Ето защо Десиерто ме подкани да изпратя един куршум към селото, но на първо време, без да убивам когото и ли било.

— Това нищо няма да помогне — отвързах аз. — Един изстрел във въздуха само ще ни навреди, защото сигурно ще създаде у мбоковите впечатление, че не всички наши куршуми улучват целта си. Ще раня някого от тях.

Възседнах коня си и го насочих към селото, но без да се излагам на опасността да навляза в обсега на стрелите им. Забелязаха ме. Гъстата тълпа се поразпръсна, тъй че застаналите в средата й воители можеха ясно да се различат. Точно това бях искал, защото и през ум не ми минаваше да стрелям по жени или деца. Предводителят им пристъпи малко напред и вдигна ръка, за да ми направи знак, че трябва още малко да почакаме, тъй като все още не се бяха споразумели. Конят ми стоеше съвсем спокойно и аз се прицелих с карабината си. Индианецът пак вдигна ръка, понеже сметна, че не съм го разбрал. Натиснах спусъка. Той нададе силен вик и отпусна ръка.

За кратко време настана голяма бъркотия. Всички се разтичаха насам-натам и закрещяха един през друг. Но после внезапно се възцари тишина и се разнесе силен заповеднически глас. След малко парламентьорът се втурна към мен.

— Сенйор, простреляхте ръката на нашия вожд! — извика ми той още отдалеч.

— Точно това исках — отговорих му аз. — Засега целта ми бе само да го раня, но времето изтече и ако не се предадете незабавно, ще започнем и да убиваме.

— Предаваме се, сенйор, предаваме се! Кажете ни какво трябва да направим!

— На първо време ще вържем воините ви. Трябва да дойдат тук един по един. Ако някой от тях носи каквото и да било оръжие, ще бъде безмилостно застрелян. Нека няколко жени съберат оръжията и ги донесат тук. Колкото по-охотно изпълните заповедите ни, толкова по-добре за вас, защото по-лесно ще спечелите доверието ни.

С този отговор парламентьорът отново се върна в селото и веднага след това, както им бях казал, един по един и невъоръжени мъжете започнаха да идват при нас. После жените донесоха всички налични оръжия и ги разпределихме между тобасите. Край вързаните мбокови поставихме няколко пазачи и селото вече бе напълно в наши ръце, понеже и пастирите се подчиниха на решението на другите и бяха принудени също да се предадат.

Сега ясно пролича каква власт имаше Десиерто над хората си. Никому не мина през ума да започне да граби или да върши каквито и да било други издевателства. След като свихме още повече обръча около селото, ние претърсихме няколко от колибите, за да видим дали не са останали още някакви оръжия. Нищо не намерихме.

От само себе си се разбираше, че щяхме да вземем някаква плячка. Мбоковите трябваше да бъдат наказани, а тобасите — обезщетени за бойния поход. Оставаше само въпросът, какво да се включи в понятието «плячка». Някои настояваха да опразним всички къщи и да оставим на обитателите им само голите стени. Успях да придумам тези хора да бъдат по-снизходителни. Решихме да вземем стадата и каквото имаше в Каса де нуестро Сеньор. Всичко друго мбоковите можеха да задържат.

Когато нахълтахме в къщата на сендадора, видяхме, че е натъпкана до покрива с какви ли не търговски стоки и заграбени предмети. Намерихме и оръжията на моите спътници и това много ги зарадва. Изнесохме всичко и разкопахме пода доста надълбоко. Ала не открихме никакви заровени съкровища, нито каквото и да било, което още по-ясно да докаже вината на сендадора.

Тайно се бях надявал нейде да намерим многократно споменаваните скици и чертежи, ала желанието ми не се изпълни. Сендадорът бе твърде умен, за да остави при мбоковите толкова важни документи.

Тук мога да изпусна всички взети мерки и направени приготовления. Преди да се разделим, накарах Десиерто да ми обещае,

че доколкото е възможно, ще се отнесе по-снизходително към победения неприятел. После ние белите се сбогувахме с тобасите, за да поемем по нашия далечен и труден път към Пампа де Салинас. Беше малко след обяд, когато тръгнахме заедно с десетте индианци, които Десиерто бе избрал за наши придружители.

5. Божие правосъдие

Пампа де Салинас се намира в Боливия. Жителите на тази страна различават в Андите следните географски пояси:

Първият от тях се простира от лампата до височина от 1600 метра и се казва «юнгас». Там пищната тропическа растителност властва в пълния смисъл на думата. Тези райони са покрити с непроходими девствени гори, прекъсвани само от така наречените «пахоналес» — обширни тучни ливади, осеяни тук-там с малки групи дървета. Животинският свят е застъпен най-богато с ята папагали и ярки пъстроцветни колибрита. Изобщо каквото и да е изброяване и описание на птичето царство, представлява безкрайно трудна работа. Има големи стада маймуни, а и прилепи, колкото щеш. Ежедневно могат да се срещнат пуми, онса^[27] и ягуари.

Следващият по-висок пояс носи името «медио юнгас» и стига почти до 3000 метра височина. Климатът му не е толкова горещ и в резултат на това там могат да се видят животните и растенията на умерените зони.

После идват «кабесерас де лос валйес», горните планински пояси, простиращи се до 3300 метра. Те са защитени от бурите на «луната» и там температурите са приятни.

По-нагоре до височина от 3900 метра следва «пуната». Въздухът ѝ е изключително сух, поради което виреят малко растителни видове. Към тях спадат късата твърда трева на луната, ниските чадърообразно разклонени наситенозелени дървета джуджета, както и някои дребни разновидности на миртата и на лавровото дърво.

И най-сетне всичко онова, което е разположено над 3900 метра височина, се нарича «пуна брава». Там духат силни, студени ветрове, които даже и през лятото често носят със себе си снеговалежи и заплашват със смърт изненаданите пътници. Пуна брава се посещава от хора благодарение само на две обстоятелства: първо, защото тази зона е много богата на ценни руди, и второ, защото именно там, високо горе, се намират планинските проходи.

Разбира се, човек не бива да мисли, че споменатите географски пояси имат точно и ясно очертани граници. Дори и в пуната се намират

плодородни долини, а също така и от ниско разположените тропически зони се извисяват стръмни високи плата, притежаващи типичните белези на луната.

Повече от месец бе изминал откакто, тръгвайки от Лагуна де Бамбу, се намирахме на път. Като се мъчехме доколкото е възможно да се движим в права посока, ние прекосихме границата на аржентинската република и стъпихме на боливийска земя. Бяхме минали през териториите на вражески индиански племена, но винаги яздехме толкова предпазливо, че успяхме да избегнем среща с тях. Естествено нямаше защо да отбягваме приятелски настроените тобаси. Всеки път те ни посрещаха много дружелюбно и в тези случаи ставаше ясно колко полезна за нас беше идеята на Десиерто да ни даде десет от воините си.

През цялото време нито един път не се натъкнахме на следи от сендадора, което си имаше своята основателна причина. Докато ние посещавахме тобасите и избягвахме чиригуаносите, той правеше точно обратното, така че пътищата ни нямаше как да се пресекат. Може би все пак това бе станало някъде, но без да го забележим.

Преди три дни се бяхме разделили с едно племе на тобасите, където останахме да пренощуваме. Техен отряд беше отишъл в планините, за да ловува чинчили недалеч от Пампа де Салинас. Искаше ни се да се срещнем с тези хора, тъй като можеха да ни бъдат само от полза и затова усърдно и внимателно се оглеждахме да открием някаква следа от тях.

Намирахме се сред пуста неплодородна пуна. Надлъж и нашир нямаше нито тревичка, нито капка вода за изтощените ни коне. През последните четири седмици клетите животни бяха принудени непрекъснато да се пренапрягат и вече се препъваха при всяка крачка. Конете изобщо не са подходящи за терен като Андите. Онези шеметни височини могат да се преодолеят само с мулета. За щастие целта ни нямаше да ни отведе чак до пуна брава.

По тези места Пена се чувстваше като у дома си. Познаваше всяко отделно възвишение, всяка долина, всяко каменно плато. Той ни уверяваше, че на следващия ден ще видим солената кора на Пампа де Салинас, а само след броени часове ще стигнем до някакво поточе, което извираше от непроходима клисура.

И Гомара започна да се ориентира по околностите. Той потвърди думите на Пена, че се приближаваме до Салинас. Само че при посещенията си Гомара винаги бе идвал откъм другата ѝ страна, откъдето минаването бе значително по-лесно.

Предпочетохме да изберем по-трудния път, за да достигнем съвсем незабелязано целта си. Ето че по едно време пуната започна да се спуска надолу — отначало леко и постепенно, а после се стесни и стана толкова стръмна, че ни принуди да слезем от седлата и да водим животните за юздите. Това беше убийствено рискован път. Най-сетне придвижването ни малко се улесни. Излязохме на широк, доста полегат склон, превърнат в сипей от покрилите го дребни камъни. Той ни отведе до един проход, през който трябваше да минем. Но преди това спряхме, за да поотдъхнем.

— Остава ни само още един час — обади се Пена — и ще се доберем до водата. Там ще можем поне да напоим конете. Имаме месо и малко брашно. За днес това ни стига, а нека утрешният ден се погрижи сам за себе си. По обяд сме при Салина.

Провизиите ни бяха на привършване, което по онези места никак не е успокоително. Ако разчитахме единствено на лова, сигурно щяхме да гладуваме, понеже до дивата лама човек страшно трудно може да се приближи.

Свърнахме в един проход, който се спускаше от голяма височина и водеше не особено стръмно надолу. Тъй като Пена и Гомара бяха наши водачи в планините, те яздеха начело, а ние ги следвахме. Аз и брат Иларио бяхме изостанали най-отзад.

Въпреки това веднага ми направи впечатление едно място на пътя ни, голямо не повече от човешка длан, което имаше по-друг цвят от земята наоколо. Слязох от коня и внимателно го разгледах. То бе влажно и тъмnochервеникаво.

— Това е кръв — казах на монаха. — Не сте ли на същото мнение?

Той огледа скалата, после поклати глава и отвърна:

— Влажно е, но едва ли е кръв. Тя оставя по-тъмни петна.

— Изобщо нямах предвид изтичаща от рана кръв. Ако се съди по оцветяването на това място от скалата, изглежда тук е било опряно прясно кърваво месо. Петното не е успяло бързо да изсъхне, понеже е влажно и студено, а слънчевите лъчи не могат да проникнат в тази

клисура. Според моите изчисления оттук е минал някакъв човек преди около два часа.

— Пътник, който е тръгнал да прехвърля планините?

— Възможно, но не е много вероятно. Никой не поема през планините сам.

— Кой твърди, че човекът е бил сам?

— Никой. Впрочем дали е сам, или не, не е толкова важно за нас, колкото обстоятелството дали е вървял нагоре или надолу и дали наистина е вървял, или е яздил. Ако се е изкачвал нагоре, няма защо да се съобразяваме с него, но ако е слизал, значи се намира пред нас и трябва да сме много предпазливи. По-добре ще е аз да яздя пръв.

Проходът се беше стеснил и само с големи усилия успях да изляза начело. Никой от другите не бе забелязал кървавата следа. Скоро отново спрях коня си и посочих към остър стърчащ напред ръб на скалата, около който се налагаше да завием.

— Току-що открих нещо. Виждате ли това влажно тъмно петно? И то е от кръв.

— За да се забележи подобна следа е необходимо зрение като вашето или просто силно развито въображение. Ако беше от кръв, петното щеше да е по-тъмно — отговори Пена.

— Не е така, защото нямам предвид прясно изтекла кръв, а кърваво или по-скоро прясно, непочистено месо. Преди два часа оттук е минал пешеходец, който е носел месо.

— Че как го разбрахте?

— Издаде ми го височината на петното. Ако беше ездач, щеше да метне убитото животно отзад на коня си и следите от кръв щяха да останат на някое по-високо място от скалата. Човекът е застрелял някакъв дивеч и го е носил на рамо или на гръб. Когато е завивал зад този ръб, окървавеното месо се е отъркало в скалата.

— Е добре, да предположим, че сте прав. Нима всичко това е толкова важно за нас?

— Естествено! Даже е много важно. Човекът е индианец. Одрал е кожата на животното, а това не прави никой бял, когато трябва да носи застреляния дивеч, първо, защото гледката не е особено апетитна, и второ, защото не е практично. В кожата месото се запазва значително по-дълго. А индианец, който мъкне на гръб някакво едро животно от

едно място до друго, не може да не събуди подозрението ни и не е изключено да представлява голяма опасност за нас.

— Защо?

— Защото сигурно има и спътници. Когато някой червенокож ловува само за себе си, взема от плячката толкова, колкото да задоволи собствените си нужди. Никога няма да помъкне тежък товар.

— Мътните го взели! Погледнато от тази страна, това тъмно петно поражда и у мен опасения. Дали все пак сендадорът ни е изпреварил и е събрал около себе си чиригуаноси?

— Даже е твърде вероятно.

— Тогава може би ни очаква при Пампа де Салинас и ежедневно изпраща неколцина индианци на лов, за да не гладуват.

— Това предположение е близо до ума, само че ако сендадорът е при Пампа де Салинас, човекът, минал оттук, е невъзможно да е от неговите хора, понеже по вашата собствена преценка до Салинас може да се стигне едва утре по обяд, а никой ловец няма да се отдалечи толкова много от отряда, за чиято прехрана трябва да се грижи.

— Наистина. Може би сендадорът изобщо не е при Салинас, а по-наблизо, отколкото си мислим.

— Или пък човекът, минал оттук, е от тобасите, с които искаме да се срещнем.

— И това е възможно. Но както и да е, ще трябва да сме много предпазливи. Да продължим напред колкото можем по-бързо, та час по-скоро да се измъкнем от теснината!

Пришпорихме конете, за да не се бавим нито минута повече в клисурата, където някое внезапно нападение щеше да е извънредно опасно за нас. Наближихме потока, за който бе споменал Пена. Накарах го да ми опише неговата околност и научих, че водата идва от някаква високо разположена странична клисура и от отвесна каменна стена пада право върху пътя ни.

— Значи образува водопад, така ли? — попитах аз. — Водата му вдига ли силен шум?

— Да, доста е силен.

— Това е добре, защото ще заглуши тропота на конете ни.

— Че кой не бива да го чува?

— Индианецът с месото, а може би дори и отрядът, който той снабдява с храна. Нека спътниците ни продължат да яздят с

досегашната скорост, а ние двамата ще избързаме напред на разузнаване.

Смушихме конете си да преминат в тръс. Пътят ни извиваше ту наляво, ту надясно. При тези многобройни тесни завои бе невъзможно да се види на повече от трийсетина крачки какво има и какво става. Пена ме успокои със забележката, че веднага щом пред нас се покаже водопадът, пътят ще стане по-открит и по-хубав.

Не след дълго доловихме шума на водата. После клисурата се разтвори, образувайки дълбока котловина, от която излизаха само два пътя: първият бе използваният от нас, а другият започваше точно отсреща. От дясната ни страна се издигаше отвесна каменна стена. Отляво скалата стигаше отначало височина от най-много петдесетина стъпки и там образуваше площадка, над която между два скалисти масива зееше тъмна клисура, откъдето устремно падаше водата в издълбоко изровена дупка, а после откъм срещуположната ни страна изтичаше от котловината.

Открилият се пред очите ни пейзаж бе много романтичен, ала все пак не той привлече вниманието ми, а стафажът^[28], който забелязах на по-преден план от лявата страна на цялата картина. Там върху сочната морава се бе излегнал един индианец. Вследствие на голямата постоянна влага наоколо вирееше пищна зеленина. На земята до червенокожия се виждаше одрано животно, но дали беше лама, или гуанако, това не можеше тъй бързо да се различи.

Човекът беше с гръб към нас. Забил лакът в тревата, той бе подпрял глава върху лявата си длан. Пушката му бе облежната на скалата недалеч от водопада на някакви си пет шест крачки от ръката му.

— Наистина! Съвсем правилно ни отведе следата! — обади се Пена. — Точно както предположихте.

Докато изричаше тези думи, той смуши коня си да се върне назад и двамата отново изчезнахме в клисурата.

— Доста непредпазлив тип! Наглежда се с замечтал, а пушката му е облежната на скалата толкова надалече.

— Какво ще правим с него? — полита Пена.

— Естествено ще го пленим.

— Кой ще свърши тази работа? Вие или аз?

— Аз. Дръжте юздата па коня ми и дам ли ви знак, елате! Слязох от седлото и отново се показах от клисурата. Моравата бе толкова мека, че даже и да не беше шумът от водопада, стъпките ми пак нямаше да се чуят. Шмугнах се наляво към скалата и промъквайки се покрай нея, се добрах до пушката. Обзе ме някакво чувство на твърда увереност, че индианецът няма да се обърне. По тази причина взех оръжието в ръка и вдигнах петлето наполовина. Вътре не беше поставен възпламенителен капсул. Следователно в момента старото пушкало не представляваше опасност нито за мен, нито за когото и да било. Оставих го настрана и се приближих до човека. Наведох се над него, за да разгледам лицето му. Той и това не забеляза, защото бе затворил очи. Навярно бе много изморен. Възрастта му беше някъде около петдесетте. Носеше леко облекло, широкопола сламена шапка и стар колан, където имаше затыкнат нож, Коленичих зад гърба му, с лявата си ръка го сграбчих за гърлото, притиснах главата му в тревата, с десницата си измъкнах ножа от колана, а после сложих дясното си коляно напреко върху краката му и така го приковах на земята.

Естествено всичко стана много бързо. Все още не го бях напълно обезвредил, когато той отвори очи и ужасено ги втренчи в мен. По движенията, на устните му разбрах, че направи опит да извика, по поради шума на водопада не се чу нищо.

Бях се приготвил да парирам съпротивата му, ала изглежда индианецът изобщо не мислеше за подобно пето. Той остана неподвижно да лежи под мен, без да поправи какъвто и да било опит да се изтръгне. Затова се изправих, без да изпускам врата му, после го сграбчих за дрехата пред гърдите му и отдалечавайки се от водопада, го поведох към входа на клисурата, където ме очакваше Пена. Червенокожият вървеше до мек като човек, който не владее сетивата си. При моя спътник вече можехме да разбираме думите си. Той ме посрещна на немски:

— Ама стана бързо и лесно! Този човек ми се вижда съвсем шашнат.

— От уплахата е. Обърнете внимание на погледа му. Целият трепери. Но изглежда това не е обикновен страх, а направо ужас.

— Дали е чиригуанос?

— Веднага ще узнаем. Попитайте го! Превъзхождате ме в тукашните индиански диалекти.

— Може би разбира испански.

— Вероятно, защото изпращаните на лов воини лесно могат да се срещнат с други хора, с които да им се наложи да разговарят. Близко до ума е, че ловецът поне донякъде ще владее официалния език в тази страна.

— Тогава най-напред го заговорете вие. Окаже ли се, че не е в състояние да ви разбере, ще се опитам аз.

Не успях веднага да изпълня желанието му, понеже тъкмо в този момент ни догониха нашите спътници. Щом съзряха индианеца в ръцете ми, лицата им придобиха толкова враждебно изражение, че страхът на пленника значително нарасна. А когато видях, че те скочиха от конете и застрашително го наобиколиха, извика на испански, който език очевидно знаеше:

— Сеньор, защо ме нападате? Защо не ме пуснете? Нищо лошо не съм ви направил.

— Досега не си! — отвърнах му аз. — И веднага ще установим дали трябва да се отнасяме с теб като с приятел, или като с враг. От кое племе си? От тобасите или от чиригуаносите?

— Аз съм аймара и живея в мир с белите.

— С какви хора си дошъл тук?

— С никого.

— Ами! Я не лъжи! Ако мислиш да ни измамиш, можеш да си сигурен, че ще гледаме на теб като на неприятел. И тъй, говори!

Все още не го бях пуснал и при последните си думи здравата го разтърсих. Ако до този момент той и без друго не беше проявил и следа от смелост, то сега вече колената му съвсем се подгънаха. Увисна ми в ръцете като котка, хваната за козината на врата, и треперейки от страх, извика:

— Ваш приятел съм, ваш приятел съм! Повярвайте ми и ме пуснете!

— Но не и преди да си ни признал цялата истина. И тъй, казвай кой е с теб?

— Още петима аймари.

— Какво правите в тази местност?

— Както сам виждате, ловуваме диви ламы.

— Ти си голям глупак, защото с тези думи се издаде, че лъжеш! Човек не се изкачва толкова високо в планините само заради ламите, а

по съвсем други причини. Ламата ще я убиеш само между другото — за да има какво да ядеш. Ако вие шестимата сте тръгнали да набавяте месо, това означава, че с вас има и още много хора, които ще го ядат. Шестима ловци ще убият далеч повече животни, отколкото могат сами да изядат, а никой не стреля по дивеч просто ей така, за да остави месото на лешоядите. И понеже искаш да ни измамиш, ще си получиш заслуженото. Свършено е с теб!

Все още го държах с лявата си ръка за врата. С десницата си измъкнах моя нож и се престорих, че се каня да замахна и да го забия в тялото на пленника. Разбира се, нямах намерение да изпълня закана си, но и така постигнах желанния резултат. Индианецът склони умолително ръце и с треперещ глас извика:

— Не ме убивайте, сеньор, не ме убивайте! Ще ви кажа истината, макар че най-строго ми забраниха да говоря каквото и да било.

Пуснах го, заставах лице срещу лице с него и като задържах ножа във високо вдигнатата си ръка, казах:

— Решението ти е цяло щастие за теб, защото само секунда по-късно това желязо щеше да се забие в тялото ти. И тъй говори! Наистина ли си аймара?

— Да. И също така е вярно, че с мен са още петима мои съплеменници. Искяхме да ловуваме вълнести мишки, чиято кожа белите заплащат толкова добре. Но ето че се срещнахме с други хора, на които се свършили провизиите, и ни наеха да ходим на лов, защото самите те нямали никакво свободно време.

— С какво пък са толкова много заети?

— С... нищо — отвърна той с възможно най-глуповатото изражение на лицето, каквото може да си представи човек.

— Да, с нищо — кимнах аз, — понеже чакането не се смята за работа. Тези хора очакват някого при соленото езеро на Пампа де Салинас, нали?

— Да.

— Ти познаваш ли ги?

— Не бива да казвам.

— Тогава аз ще ти отворя устата. Не забравяй, че се намиращ между живота и смъртта! Не се шегувам!

До този момент очите му почти непрекъснато бяха впити в мен, но сега погледът му безпомощно зашари наоколо и изглежда насетне той

започна да подозира с кого си има работа.

— Господи! — възкликна той. — Да не би да съм попаднал тъкмо сред онези хора, които не биваше да ни виждат! Тези червенокожи мъже тобаси ли са?

— Да.

— Сигурно са тръгнали към Пампа де Салинас, за да ограбят сендадора!

— Не е така — отговорих аз, усмихвайки се на наивността му. — Знам, че те е наел да му служиш. Нима ни е описал като крадци?

— Не съм сигурен дали вас имаше предвид. Или да... да! Убеден съм, че сте вие. Всичко напълно съвпада. Именно вас ви описа най-подробно. Загубен съм!

Докато разговаряше, той внимателно ме огледа и съвсем ясно си пролича колко много се изплаши.

— Сендадорът ви е излъгал — отвърнах му аз. — Не от нас трябва да се боите, а от него. Ние сме почтени хора.

— Но идвате като врагове на сендадора, нали?

— Да, така е. Той е най-големият злодей, какъвто може да има, и искаме да сложим край на безчинствата му. А който му служи, ще получи същото наказание.

— Сеньор, не съм знаел, че е толкова зъл човек. Служа му само защото ми плаща, по иначе нямам нищо общо с нето.

— И все пак отказваш да ни дадеш сведения, отговарящи на истината. Сам си противоречиш.

— Защото не знам нито къде е истината, нито какво да правя. Сендадорът е известен човек, който ще си отмъсти, ако го предам. А вас не ви познавам. Дори би трябвало да ви смятам за крадци и разбойници, защото той така ви представи.

Посочвайки към монаха, аз му отговорих следното:

— Сендадорът ви е излъгал. Погледни дрехите на този мъж. Той е брат Хагуар. Да не би да мислиш, че един монах може да е разбойник?

— Брат Хагуар ли? — попита той и лицето му бързо просия. — О, чувал съм за него, но не тук в планините, а долу край реката. Щом този достопочтен сеньор е брат Хагуар, тогава няма защо да се боя от вас и спокойно мога да повярвам на думите ви.

— И добре ще направиш, за да не загинеш заедно с виновника. Ако пожелаеш да служиш на нас вместо на него, ние не само ще

забравим, че си бил в съюз с него, но и на теб и на спътниците тя ще дадем същото възнаграждение каквото ви е обещал.

— Сеньор, в такъв случай идвам с вас. Вие не ми приличате нито на разбойници, нито на убийци, а аймарите са по-добри приятели с тобасите, отколкото с чиригуаносите!

— Хубаво! Няма да съжаляваш. И за да те убедя, че сме почтени хора, а сендадорът е негодник ще ти обясня защо го търсим.

Накратко му разказах каквото смятах за необходимо. Може би беше излишно, но за мен бе много важно да спечеля този човек. Не биваше да се чувства принуден да мине на наша страна, а да го стори доброволно. Ако всичко станеше насила, можехме да очакваме от него по-скоро пречки, отколкото помощ. Той бе на служба при сендадора и бе в състояние да ни даде безценни сведения. Индианецът внимателно ме изслуша и когато свърших, с неподправено учудване възкликна:

— Такъв ли злодей е този човек? Кой можеше да го предположи! Сеньор, изцяло съм ваш! Оставам при вас и изобщо не желая да се връщам при него. Тайно ще уведомя и моите другари. Те незабавно ще ме последват. Пуснете ме да отида при тях и ме почакайте тук. Ще ви доведе петимата си приятели.

— По полека, по полека! Толкова бързо няма да стане. Преди всичко трябва да узная къде се намира сендадорът и по какъв начин смята да ни се противопостави.

— Мога да ви кажа с най-големи подробности. Той има при себе си над шейсет чиригуаноси!

— Толкова много?

— Да. Сигурно най-добре ще е да се върнете и изобщо да не се занимавате с него.

— Разбира се, няма да постъпим така. Дори да имаше и още повече чиригуаноси, пак трябва да го заловим. Не ни е страх от него. Къде се е разположил на лагер с хората си?

— Край соленото езеро.

— Това е изключително непредпазливо от негова страна. Както съм чувал, езерото се намира в равната откритата пампа, обградена отвсякъде с планини. Следователно спуснем ли се от тези височини, непременно ще го видим заедно с придружителите му.

— О, не. Той се е погрижил да не го забележите, преди да сте му паднали в ръцете. До езерото може да се стигне от три посоки и във

всяка от тях на подходящи места сендадорът е изпратил съгледвачи да ви чакат. Заповядал им е, щом ви видят, незабавно да му съобщят.

— Значи, ако продължим по досегашния си път, ще се натъкнем на някой от разузнавачите му, така ли?

— По-точно на двама, понеже е изпратил общо шестима.

— Хм-м! На какво разстояние от пампата са заели позиция? Известно ли ти е мястото, където са се притаили?

— Да. Знам къде са и другите съгледвачи. Двамата, които наблюдават този път, са се настанили на едно възвишение, откъдето за един час езда се стига до пампата. А те могат да ни забележат от разстояние равно на два часа път.

— Всичко на всичко това прави три часа — достатъчно време за сендадора да се подготви за посрещането ни. При езерото ли смята да ни изненада, или ще ни нападне още преди да сме стигнали до там.

— Решил е второто. Ще ви връхлети най-неочаквано. Докато се съвземете от уплахата и ужаса, вече ще сте мъртви.

— Но драги, тогава изобщо няма да ни остане време да се съвземем. Добре, че не сме от хората, които така лесно и силно се плашат. А и през ум нямаше да ни мине слепешката да влезем в клопката на сендадора. Радваме се, че те срещнахме, но това ни най-малко няма да намали и притъпи обичайната ни предпазливост. Естествено за мен е важно да науча, че се канят толкова набързо да ни избият.

— Още на часа! Само един-единствен човек ще оставят жив и това сте вие. Сендадорът нареди да ви щадят. Ако се наложи, в краен случай най-много ще бъдете леко ранен, за да не можете да избягате.

— Колко мило от негова страна. Но моите спътници едва ли ще са на същото мнение. А знаеш ли защо тъкмо към мен ще прояви подобно великодушие?

— Това е ясно и без да си блъскаме главите — намеси се Пена. — От нас той не очаква никаква полза, така че на бърза ръка ще ни затрие. Но вие трябва да му разтълкувате чертежите и да му разчетете кипутата. Без вас няма да разкрие тайната на съкровището. Но свършите ли му тази работа, от само себе си се разбира, че и вие ще получите куршум.

— Тогава си е направил сметката без кръчмаря. Дори и да съм в състояние да му извърша очакваната от него услуга, ще му дам

истинския ключ към загадката едва след като се убедя, че съм извън всякаква опасност. Впрочем не бива да си мислите, че ако ви избие всичките, аз ще съм склонен да му се подчинявам. Привидно бих проявил подобна готовност, ала всъщност цялата ми мисъл и всичките ми сили ще са насочени към отмъщението за вашата смърт.

— Както и да е. Важното в случая е, че сендадорът желае смъртта ни и повече никой не ще може да ме придума да го пощадя. Мерне ли ми се, още в същия миг ще го застрелям.

— Няма да го направите! — бързо го прекъсна Гомара. — Аз съм първият, който има най-голямо право на отмъщение.

— Не спорете — обадох се аз. — Който го убие без разрешението ми, ще се разправя с мен. Що се отнася до вас, сеньор Гомара, аз няма да ви преча да си разчистите сметките с него, обаче това не бива да става преди кипутата да са попаднали в ръцете ми. Напълно ми е безразлично какво ще стане после със сендадора. Но засега нещата съвсем не са стигнали до там. Напротив, много е съмнително кой ще вземе връх, той или ние. Хората му имат ли някъде истински бивак?

— Не — отговори аймарът, към когото отправих този въпрос.

— А конете им при тях ли са?

— Не. Край езерото всичко е покрито със сол. Там не расте ни дърво, ни храст, нито дори тревичка. Сендадорът нареди да отведат конете на едно място, където животните могат да намерят оскъдна храна.

— Далече ли е от езерото?

— За да го стигне, човек трябва да се катери около час. Там има неголяма обрасла с трева пуна. При конете са оставили двама чиригуаноси.

— Опиши ни на кое място край езерото се е разположил сендадорът!

Индианецът изпълни желанието ми, а когато свърши, озлобеният Гомара се обади:

— Никак не е далеч от мястото, където е заровена бутилката.

— Заровена ли? Сигурно вече я е извадил и я е скрил другаде — казах аз. — Колко жалко, че толкова закъсняхме! Походът до Лагуна де Бамбу ни принуди много да заобикаляме, а сендадорът е успял да получи коне от чиригуаносите. По тези две причини е пристигнал

преди нас и се намира в по-изгодно положение. Сигурно ще ни е много трудно да го лишим от спечелено го веднъж предимство.

— Тъй ли мислите? — попита монахът. — Аз пък не смятам, че ще ни е чак толкова трудно. Вярно, че в момента ни превъзхожда с числеността на хората си, но може би скоро ще намерим търсените от нас тобаси. Но дори и това да не стане, ще трябва само тайно да му отмъкнем конете. Тогава ни е в кърпа вързан заедно с всички чиригуаноси.

— Изобщо не мисля за числеността на хората му. Смятам, че напълно можем да се мерим с тях, но ако ни паднат в ръцете, и то заедно с него, положението ни не само няма да се подобри, а даже ще стане по-лошо отпреди. Нали най-важното за нас са кипутата. Сендадорът трябва да ни издаде новото им скривалище и ще използва това обстоятелство, за да измъкне най-изгодните условия и за себе си, и за своите индианци.

— Хм-м, вярно е. Съвсем не ми мина през ума.

— Значи сега разбирате колко е жалко, че закъсняхме. Налага се с хитрост да се опитаме да компенсирате по-неизгодното си положение. Несъмнено сендадорът тайно е изровил бутилката и пак я е скрил на някое друго място. Може би са останали някакви следи, които ще ни отведат дотам. Само се пита кога е пристигнал при Пампа де Салинас.

— Завчера — отвърна аймарът. — А ден преди това се натъкна на нас и ни взе със себе си до езерото.

— Това не е чак толкова неприятно за нас. Веднага ли ви накара да отидете на лов?

— Да.

— Значи изобщо не си имал нито време, нито възможност да наблюдаваш сендадора, така ли?

— Нямах.

— Не си ли забелязал нещо по-особено или поне необичайно?

— Не... или да! През първата нощ той отиде някъде и се върна чак на зазоряване.

— Тъкмо това е важно за нас. Ходил е да скрие бутилката другаде. Колко път има още до пампата?

Отговорът на индианеца съвпаднаше съвсем точно с мнението на Пена и Гомара. Въз основа на тези данни изградихме нашия план. Най-напред отидохме при водопада, където конете ни можеха да се напият с

вода, а и да намерят храна, понеже благодарение на влагата там бе избуяла сочна зеленина. След като животните ни се освежиха и горедолу си отпочинаха, отново тръгнахме. Пътем брат Иларио се впусна в разговор с аймара, като го удари на съвест, защото все пак съществуваше възможността индианецът да таи и някакви други намерения. Но скоро монахът сподели с мен убеждението си, че човекът е напълно откровен към нас. За да проверя твърдението му, накарах аймара да ми опише пътя с на й-големи подробности и както Пена, тъй и Гомара ме увериха, че казва истината. В резултат на това той спечели и моето доверие, което все пак не стигаше чак дотам, че да престана да го наблюдавам.

Въпреки трудностите и умората на конете ние продължихме да яздим през цялата вечер, та дори и през половината нощ, докато найсетне аймарът ни каза, че се намираме недалеч от двамата съгледвачи. По-нататък имало опасност да доловят тропота на конете ни. Ето защо спряхме и индианецът ни описа цялата местност.

Пътят се изкачвал нагоре по стръмен сипей, а горе на върха се издигали няколко големи каменни блока, близо до които се намирали постове. За съжаление сипеят беше покрит с по-едри и по-дребни камъни, тъй че в тъмнината бе извънредно трудно да не вдигнем никакъв шум. Все пак предполагахме, че планинската пътека е добре утъпкана и най-важното бе да не правим нито крачка встрани от нея. Почти всички мои спътници ми предложиха да ме придружат, но аз избрах само боцмана, и то заради неговата физическа сила, която можеше да ми е много полезна в предстоящото ми начинание. Докато другите трябваше да ни чакат на това място, ние двамата се събухме, за да стъпваме по безшумно, после оставихме на земята пушките си и взехме повечко ремъци.

Обгърнат от дълбока тъмнина, пред нас се издигаше сипеят. Погоре, на върха, сигурно щеше да е малко по-светло, понеже звездната светлина безпрепятствено можеше да прониква дотам. Аймарът подробно ни беше описал всички завои на пътеката, преминаваща покрай каменните блокове. Бях принуден често да се навеждам и с ръка пипнешком да се уверявам дали не сме се отклонили от пътя. Колкото по-нависоко се изкачвахме, толкова по-широк ставаше ограниченият ни от тъмнината кръгзор. Най-накрая можехме да различаваме даже и пътеката, както и на десетина крачки пред нас да

виждаме по-дребни предмети като камъни или неравности. Вървахме толкова тихо, че не чувахме дори собствените си стъпки. След около половин час се озовахме горе. Естествено при обикновени обстоятелства това разстояние можеше да се измине за значително по-кратко време. Пред нас изплуваха няколко тъмни силуета — каменните блокове, около тях се надявахме да открием търсените постове.

— Лягайте на земята! — прошепнах на боцмана. — Отсега нататък се налага да пълзим.

— В каква посока? Ще заобиколим ли скалите?

— Може би няма да стигнем толкова далеч. Сигурно индианците лежат от онази страна, откъдето могат да наблюдават пътя, по който очакват да се появим. Несъмнено спят. Непрестанното напрегнато взиране в далечината изморява. Освен това те едва ли мислят, че е възможно да дойдем през нощта. Че кой би се решил да язди по такъв път в пълна тъмнина?! Наистина страшно се измъчихме. И така, пълзете все подир мен!

Свърнах в споменатата посока и скоро разбрах, че не съм се излъгал, защото само след някоя и друга минута долових познати звуци, непрекъснато повтарящи се през точно отмерени интервали. Боцманът също ги чу и ми прошепна:

— Там някой спи. Хърка. Точно пред нас.

— Да. Продължаваме съвсем тихо!

Пропълзяхме още малко напред и скоро видяхме нещо като два вързопа. Това бяха чиригуаносите, които заради нощния студ целите се бяха здраво загърнали в своите одеяла.

— Пригответе ремъците! — прошепнах на боцмана. — Аз се заемам с левия, а вие с десния. Легнали са съвсем удобно за нас. Бързо ги овързваме в одеялата им като денкове, така че да не им остане време да си покажат дори и носовете. Хайде!

Задачата ни наистина се оказа лесна. Първо направихме по един клуп, после обърнахме «вързопите», увихме два пъти около тях ремъците, стегнахме ги здраво и всичко бе готово. Под одеялата се разнесе силно сумтене и пъшкане. Вързопите се загърчиха конвулсивно като какавидите на пеперуда, когато ги докоснеш, ала изненаданите хора не можеха да се освободят.

Остро изсвирване с един пръст беше сигналът за нашите спътници. След петнайсетина минути те се появиха и слязоха от

конете, понеже на това място трябваше да дочакаме настъпването на деня. Оставихме съгледвачите както бяха завързани в техните одеяла. Нямаше опасност да се задушат.

Едва когато започна да се зазорява, ги освободихме от неприятното им положение. Те смаяно ни зяпнаха. Щом видяха аймара, го обсипаха с възклицания и въпроси, които изобщо не разбрах, също както и неговите отговори. Но резултатът от разговора пролича накрая от отчаяното изражение на лицата им, с което затвориха очи и отново легнаха на земята. Бяха проумели, че с нищо не могат да променят положението и се примириха със съдбата си. Не им досаждахме с въпроси, защото и без друго едва ли имаше изгледи да научим от тях нещо повече от това, което вече знаехме. След като се развидели, разбрахме колко надалеч можеше да се държат под наблюдение околностите. Аймарът показва назад към две голи възвишения, които прехвърлихме през нощта. Ако ги бяхме преодолели през деня, съвсем сигурно постове щяха да ни забележат.

Въоръжението на двамата съгледвачи се състоеше от лъкове и стрели, чиито остриета, както установихме, не бяха покрити с отрова. Поехме пак на път и когато се спуснахме от другата страна на сипея, в полите на възвишението открихме конете им. Бяха ги оставили там, защото на това място растяха трънливи храсталаци, по които все пак животните бяха намерили нещичко за храна.

Трябваше да яздим в права посока, но ми се стори, че вдясно някаква пътека също се виеше нагоре в планините. Тъкмо се канех да попитам накъде води, когато иззад първия ѝ завой се появи един ездач и щом ни съзря, незабавно обърна коня си и изчезна. И другите го забелязаха. Кой ли беше той? Несъмнено някой индианец. Но от кое ли племе? Дали беше сам, или бе начело на цяла колона?

Спряхме и удвоихме вниманието си. Скоро видяхме две глави да надничат иззад завоя. В този момент си пролича колко добре бе постъпил Десиерто като ни даде за придружители отряд от своите тобаси. Техният предводител слезе от коня си и ни каза:

— Чиригуаносите са при езерото точно пред нас. Мъжете, идващи отдясно, могат да са само тобасите, които не успяхме да намерим. Ще отида да поговоря с тях.

— Но ако все пак не са тобаси? — Попитах го предупреждаващо.

— В такъв случай ще извикам и ще ми се притечете на помощ.

Той се отдалечи. Двете глави все още надничаха иззад ъгъла. Щом видяха, че към тях се отправя един-единствен човек, двамата индианци спокойно се показаха от прикритието си. Чухме как тобасът им подвикна нещо и те му отговориха.

— Тобаси са! — каза един от нашите червенокожи придружители. Това са очакваните приятели. Те ще дойдат с нас и ще ми помагат сега вече всичко е наред.

Човекът излезе прав. Тобасът води съвсем кратки преговори с двамата непознати индианци, а после заедно с тях изчезна зад завоя. Но ето че скоро се върна последван от доста дълга колона червенокожи ездачи, посрещнати от нашите тобаси с радостни възгласи.

Новодошлите се съгласиха с голямо удоволствие да ни помогнат, защото това бяха техни съплеменници, а и от благодарност. Предводителят им призна, че сме го избавили от твърде голяма опасност. Ако не се бил натъкнал на нас, нищо неподозиращ, щял да продължи с хората си към Салинас, а там щял да се сблъска с чиригуаносите и несъмнено между тях щяло да се завърже сражение.

Тези хора бяха богато запасени с провизии, което естествено можеше само да ни радва. Заедно продължихме пътя си. Отново застанахме с Пена начело, и то така, че между нас и следващите имаше известно разстояние. И този път тази предпазна мярка доказва предимството си. До пампата ни оставаше още около час езда, но едва бяхме изминали една трета от пътя, когато нейде пред нас дочухме силни човешки гласове. Незабавно ние двамата се върнахме до едно място, където пътеката се стесняваше толкова, че един до друг можеха да яздят не повече от трима конника.

Там спряхме и изчакахме, докато приближаващите хора се показаха. Бяха двама чиригуаноси, които идваха да сменят двамата постови. Разбира се, всичко това научихме едва по-късно. Също като нас и те бяха на коне, но водеха разговор на толкова висок глас, че доловихме гласовете им преди тропота на техните животни.

— Какво да правим? — попита Пена. — Видят ли ни, ще препуснат обратно и ще вдигнат тревога.

— Естествено, че ще ни видят, понеже идват точно срещу нас. Но ние няма много-много да се церемоним с тях. Ще се прилепим плътно зад тази скала и щом се приближат достатъчно, ще препуснем в кариер срещу тях, но ще ги подминем и едва след това ще обърнем конете си и

ще се озовем зад гърба им. Така те ще попаднат между нас и спътниците ни, без да им остане време дори да се попитат какво се е случило. Страхът им пред по-добрите ни оръжия, както и численото ни превъзходство ще извършат останалото. А сега внимавайте! След броени секунди сигурно ще ни забележат. Хайде, напред!

Чиригуаносите бяха навлезли вече в теснината. Ние прищпорихме конете си и се понесохме като вихрушка срещу тях. Те спряха изплашени и нададоха силни викове. Без да им отговорим, прелетяхме край тях и едва след това рязко обърнахме конете. Намирахме се при изхода на теснината, чиригуаносите в средата, а на входа ѝ току-що се бяха появили спътниците ни, които бяха немалко учудени да видят двама неприятели помежду ни.

Чиригуаносите бяха толкова слисани, че се заковаха на място, Аймарът им подвижна нещо заповеднически и получи някакъв колеблив отговор. Между тях се завърза кратък разговор, в резултат на който двамата се предадоха. След като ги разоръжихме, тоест, щом взехме лъховете и стрелите им, ние отново продължихме прекъснатата езда. Ако всичките индианци на сендадора приличаха на тези, той в никакъв случай не се намираше под благонадеждна закрила.

След около половин час ние двамата с Пена, отново яздейки начело, стигнахме до мястото, където пътят излизаше на пампата. Пред очите ни се откри своеобразна и величествена гледка.

Надалеч пред нас се простираше открита равнина, широка около една английска миля. Несъмнено се намирахме пред един от заливите на соленото езеро. Напред и надясно от нас равнината се бе ширнала чак до хоризонта, където, сякаш до възбог, се издигаха високите върхове на Андите. Наляво в полукръг около езерото се низеха стръмни непристъпни скали, които точно срещу нас се приближаваха до водата толкова много, че преминаването оттам ставаше невъзможно.

И точно на това място, притиснат между водата и скалите, се беше разположил на лагер сендадорът заедно със своите индианци. Подобна непредпазливост си оставаше за мен пълна загадка. Но Гомара, който в този момент ни догони заедно с другите ни спътници, ми обърна внимание на една по-тъмна линия, виеща се нагоре, недалеч от бивака. Посочвайки към нея, той ми каза:

— Ей там води пътят към мястото, където този Сатана уби брат ми. От онзи висок ръб на скалата погледнах надолу и го видях да

заравя бутилката.

— Тъй, тъй! — кимнах аз. — Вече знам защо тъкмо там се е настанил на лагер. Искане да ни подмами да влезем в клопката му. Когато се приближим до лагера, той ще изчезне нагоре по онази пътека, а ние ще попаднем в капана, където сега привидно се намира с хората си.

— В капан ли? Не. Та нали можем да се върнем обратно!

— Ако ни позволи. Не забравяйте на какво разчита сендадорът — че ще му известят за нас три часа, преди да пристигнем тук. Следователно в такъв случай ще разполага с достатъчно време, за да ни постави някоя първоначално незабележима засада. Едва след като влезем в клопката, пътят ни за отстъпление ще бъде отрязан. Какво ли не бих дал само да можехме да се доберем горе до онази височина, без сендадорът да ни види!

— Невъзможно е.

— Да, нагоре води само онази стръмна пътека, която оттук прилича на тъмна линия — потвърди Пена.

— Може би сензорите са били горе за съвсем кратко време — намеси се аймарът. — Така не се намират лесно тайни и скрити пътища. Аз обаче често съм ловувал там вълнести мишки и успях да открия една друга пътека, при което учудващото е само това, че досега е останала непозната за други хора.

— Опасно ли е преминаването по нея? — попитах аз.

— Никак. Дори ездачи могат да я изкачат. Големи трудности има само на едно съвсем кратко разстояние от няколко метра.

— А къде е оставил сендадорът конете?

— Именно горе на скалата, за която споменахте. Само че оттук няма как да се видят.

— Аха, чудесно! Тогава и той, и неговите чиригуаноси са ни в ръцете. А как ще стигнем всъщност до вашата пътека?

— Като първо се върнем малко назад. Отляво по пътя, по който току-що дойдохме, в скалите има цепнатина, чийто долен край изглежда затрупан с натрошен камънак. Веднъж, търсейки следите на дивеч, аз се промъкнах между скалните отломки и за мое най-голямо учудване забелязах, че след някой и друг метър пак излязох на открито. За около половин час съвсем лесно се изкачих горе на скалите.

— Непременно трябва да използваме това обстоятелство, А сега ще направим на сендадора същия номер, който се канеше да ни скрои

на нас — ще го хванем като в клещи.

Ние не се бяхме спрели на открито, понеже иначе чиригуаносите сигурно щяха да ни забележат, а стояхме в самия край на лампата, скрити зад големи скални късове и купчини от срутени камънаци. Отделих десетте тобаси, дадени ми от Десиерто, избрах и още десет други техни съплеменници. На тези двајсет индианци можех да разчитам. Не се нуждаех от повече хора, защото теренът значително улесняваше тяхната задача.

Другите трябва да останат на това място и да ме чакат да се върна. Аймарът ни поведе, обратно по пътя и съвсем скоро стигнахме споменатата от него цепнатина. В подножието ѝ се бе натрупала камара от срутили се камъни, висока колкото човешки бой. Покатерихме се през нея. Бяхме тръгнали пеша, понеже горе се надявахме да открием конете на чиригуаносите, тъй че лесно навлязохме между скалите. Много бързо камарата, от скални отломки се спусна надолу и ние излязохме на открито. Привидно могъщите и масивни скали се оказаха просто една тънка каменна стена и нищо повече, Бяхме се озовали в подножието на гол планински склон, но който не беше трудно да се изкачим. От другата страна, на възвишението преодоляхме една падина и се насочихме към не особено стръмен връх, а когато стигнахме горе и аз се наках най-безгрижно да продължа, аймарът ме задържа за ръката и ме предупреди:

— По-полека, сенъор! Пазачите при конете ще ви видят преждевременно.

— Че къде са те?

— Последвайте ме бавно!

Индианецът ме хвана за ръката и ме отведе на няколко крачки настрани. Там скалата се спускаше трийсетина стъпки леко надолу, образувайки неголяма падина, и тъкмо там пасяха конете, охранявани от двама чиригуаноси.

— Ха! Кой можеше да го предположи — казах аз. — Не смятах, че е възможно толкова бързо да постигнем целта си.

— Че нима сме я постигнали? Нали ще трябва първо да обезвредим пазачите?

— Та ние сме повече от двајсет души, а те са само двама!

— Но развикат ли се, ще предупредят сендадора.

— Това ми е добре известно и нямам намерение да действам прибързано и необмислено. Нали тези хора ви познават и няма да събудите подозренията им, ако се появите при тях заедно с мен?

— Щом сте с мен, няма да ви вземат за неприятел.

— Тогава да отидем при тях. Извикам ли, другите ще ни последват.

И така заедно с аймара продължихме нататък по късия склон на падината. Пазачите бяха с гръб към нас и гледаха надолу към езерото, чиято изтъняла кора от сол напомняше старо сребро. Щом доловиха стъпките ни, те се огледаха назад. Появяването на аймара не ги учуди, но че го придружаваше непознат бял човек, това вече ги изпълни с известно безпокойство. Може би си припомниха описанието, което сендадорът им бе дал за моята личност. Но все пак присъствието на моя водач им се стори достатъчна гаранция, че не идвам с враждебни намерения. Те се обърнаха към него с няколко думи, които не разбрах, не исках да го поставям в неловко положение и предпочетох незабавно да действам. Направих няколко бързи крачки, за да се приближа до индианците, сграбчих ги за вратовете, повалих ги и ги притиснах на земята, помагайки си с коленете, като се помъчих колкото можех поздравно да ги стисна за гърлото. Същевременно извиках на тобасите да дойдат.

При това нападение бях разчитал единствено на себе си, понеже не смятах аймара за сигурен човек. В този миг той доказа, че мога да му имам доверие, защото бързо се наведе към един от чиригуаносите и така го сграбчи за гръкляна, че човекът не успя да издаде никакъв звук.

Тобасите незабавно се притекоха и не беше кой знае какво изкуство да обезвредим пазачите. Намирахме се точно над бивака на сендадора, без той да подозира каквото и да било.

Пристъпих до самия край на скалата и погледнах надолу.

Във всевъзможни пози там бездейно лежаха или седяха неговите хора. Облегнал гръб на канарата малко по-настрани седеше самият сендадор. Вероятно той бе вече обзет от голяма скука. Добре, че не знаеше колко скоро щяхме да я разсеем.

Недалеч от мястото, където се намирах, имаше кръст, направен от камъни. Там Гомара беше погребал брат си. Наблизо минаваше вече неколkokратно споменаваната планинска пътека, която водеше надолу към езерото. Тръгнах по нея и вървах, докато намерих подходящо

място, където наредих на тобасите да останат, като им възложих задачата да не позволят на чиригуаносите, а да не говорим за сендадора, да се изкачат горе. Казах им най-напред да стрелят във въздуха, но ако неприятелите се опитаха да си пробият път със сила, да стрелят и по индианците, ала по възможност да гледат да заловят сендадора жив. После заедно с аймара се върнах долу по пътя, довел ни дотук.

Нашите спътници се бяха скрили и с голямо нетърпение очакваха мига, когато щяхме да се покажем пред сендадора. Те бяха на мнение, че този момент вече е дошъл, но аймарът мислеше иначе:

— Налага се още да почакаме, сеньори. Нали ви казах, че и други две пътеки са заети от съгледвачи. Ще трябва да заловим и тези хора, нали?

— Не е необходимо, понеже с нищо не могат да ни навредят.

— Но нали ще се притекат да помогнат на сендадора!

— Как ще го направят, щом сме между тях и него? Те ще са радостни, че са зад гърба ни, и няма да имат никакво желание да се намесват. А ако ги пленим, ще сме принудени да ги надзираваме и само ще ни пречат. Веднага ще ти покажа колко се страхувам от чиригуаносите и какъв респект имам от тях.

Накарах да развържат ремъците на четиримата пленници и да им кажат, че могат да отидат където пожелаят. Без да обелят и дума, те хукнаха да бягат така, сякаш дяволът бе по петите им, но не посмяха да поемат в посоката, където бе сендадорът, защото знаеха, че нямаше да го допусна.

И така те нямате да ни пречат. Вече беше време танцът да започва. Метнахме се на конете, четири от които току-що бяхме взели като плячка, и отправяйки се наляво, бавно тръгнахме между езерото и скалите.

Извадих моя далекоглед и без да спирам, го насочих към сендадора. Скоро видях, че ни забелязаха. Негодникът и хората му скочиха на крака и грабнаха оръжията си, но после застанаха съвсем неподвижно, за да ни наблюдават.

Докато моите спътници бавно продължиха напред, аз спрях, за да мога по-добре да ги огледам през бинокъла. Съвсем ясно различих лицето на сендадора. Той бе единственият бял сред тях.

Червенокожите имаха само лъкове, стрели и копия. Ако не ми бяха казали, че този тип съвсем не очаква да ме види с толкова много придружители, за мен щете да си остане голяма загадка как смяташе да ни излезе насреща с толкова зле въоръжени хора.

Той гледаше към нас, обзет от голямо напрежение. Все още разстоянието беше твърде голямо, за да може да разпознае отделните лица. Но колкото повече то намаляваше, толкова по-ясно се изправяхме пред очите му и най-сетне видях как с енергични жестове той взе да убеждава чиригуаносите като често сочеше към нас. Вече беше разбрал кои сме.

Бързо догоних спътниците си и излязох доста пред тях, така че с невъоръжено око да мога да наблюдавам индианците. Сендадорът ме видя и ме позна. Ако исках да го убия, никак нямаше да ми е трудно. Пушката ми уцелваше значително по-надалеч. Ето че в този момент той се изправи в цял ръст и ми извика колкото му глас държеше:

— Идваш ли най-сетне, псе такава? Този път само ще лаеш, без да хапеш, но и това ще ти струва кожата!

Той вдигна пушката си, прицели се и натисна спусъка. Куршумът се заби съвсем близо до мен в земята и вдигна във въздуха бял прах от солената кора, останала там при поредното по-качване на водата след топене на снеговете. Някъде по пътя си този тип беше успял да си набави много добра пушка.

— Сеньор, да му отвърна ли с куршум? — попита разгневено Пена.

— Не, трябва ми жив. Ако е необходим отговор, ще му го дам аз.

— Но сметките ви май са криви. Той изтегля само половината от своите индианци нагоре по височината. Другите остават долу навярно за да се отбраняват.

— Наистина изглежда така. Хм-м, хрумна ми една мисъл. Да не би и сендадорът да знае онзи път, който преди малко ни показва аймарът?

— Възможно е, понеже той е идвал насам по-често от аймара.

— Тогава много лесно мога да си обясня привидната му безгрижност. По тази тайна пътека иска да изпрати половината от хората си да ни излязат в гръб.

— Ако има подобно намерение, сигурно страшно ще се смае, щом забележи, че вече сме заели пътя и сме го надхитрили.

— Това ще стане много скоро, защото единият отряд от неговите индианци току-що изчезна нагоре по пътеката. След няколко минути ще чуем изстрелите на нашите тобаси.

С другата половина от хората си сендадорът все още стоеше на мястото, където го бяхме забелязали. Но ето че в този момент те чевръсто се придвижиха малко напред срещу нас, за да могат от своя страна също да се доберат до пътя. И така, беше ясно, че докато първият отряд бързаше да се изкачи горе, за да ни удари в гръб, сендадорът имаше намерение с другия отряд да заеме позиция долу, в началото на пътя между скалите, където щеше да намери достатъчно добро прикритие.

Слязох от коня си и другите направиха същото. Не искахме да излагаме животните на опасността да бъдат ранени. Оставихме ги под надзора на един тобас.

— Сеньор, вече трябва да стреляме — обади се припряно Пепа, — защото иначе тези подлещи ще залегнат зад скалите.

— Нека!

— Какво? Че нали веднъж щом заемат там позиция, няма да можем да ги прогоним!

— Разбира се, че ще можем!

— Да, но с цената на големи загуби. А ако сега дадем по тях един хубав залп, ще им внушим такъв безбожен страх, че не е изключено незабавно да се предадат.

— Ще го направят и без преди това да убием половината от тях.

— Ето я пак тази прословута хуманност! Но несъмнено отново ще видите, че с нея далеч не се стига. Всъщност човек не би трябвало чак толкова да се вслушва във вашата воля.

— Съвсем правилно! — гневно се съгласи и Гомара. — Сега тези негодници са ни се изпречили толкова удобно пред пушките и ако не използваме този хубав миг, те ще се скрият зад скалите и после ще ни изстрелят един по един. По дяволите хуманността! Ще правя каквото искам! Моето отмъщение идва!

Той бързо вдигна пушката си, прицели се в сендадора и натисна спусъка. Но куршумът не улучи негодника, а един от индианците като прониза главата му, както разбрахме по-късно.

Всичко стана толкова светкавично, че няхах време да го предотвратя, Обзет от гняв, сграбчих Гомара за яката, здравата го

разтърсих и му креснах:

— Човече, как можа да го направиш! Не виждаш ли, че улучи невинен? Та ти си убиец!

— Ами! — отвърна ми той. — Тоя е само някакъв си дивак!

— Но и неговият живот струва колкото твоя, ако не и повече!

— Охо! Да не би да искате пак да се караме?

— Нямам такова, намерение. С хора като теб не се карам. Но ти забранявам да стреляш без разрешението ми!

— Нима можете да ми забраните нещо?

— Мога, и то как! А ако не ти харесва, си свободен да вървиш накъдето ти видят очите. Веднъж вече ти го казах. Ясно ли е?

— Ами ако все пак остана с вас и стрелям? — викна ми той със святкащи от ярост очи.

— Тогава ще направя пак това, което веднъж вече направих — с един удар ще те поваля на земята, само че този път ще замахна малко по-силно. Обещавам ти да го направя. А дали после изобщо ще станеш, ми е съвсем безразлично, защото, когато някой пет пари не дава за живота на един чиригуанос, и при това сам е индианец, също не заслужава да живее.

Изглежда заканата ми го сплаши, понеже той нищо не ми отговори. Но няма защо да крия, че повечето от моите спътници тайно в себе си споделяха мнението му, което ясно си личеше както от погледите им, тъй и от тихия шепот, достигнал все пак и до моите уши. Един от тях обаче бе напълно съгласен с мен и това бе брат Иларио. Той ми стисна ръката и каза:

— Само така! Е, вярно, че не е кой знае колко разумно, ала съвестта ни го повелява. Въпреки снизходителността си все пак ще постигнем своята цел.

— Да, и то въпреки че от много приказки пропуснахме подходящото време да ги нападнем. И сендадорът, и всички индианци вече изчезнаха.

— Много скоро пак ще се върнат.

В този момент сендадорът и всичките му хора се намираха на пътеката между скалите. Бяха взели със себе си дори убития от Гомара индианец. Поехме бавно подир тях. Ето че затресяха изстрели, които звучаха така, сякаш идваха от вътрешността на планината. След тях проехтя див рев, на който отново отговориха изстрели.

— Положението става сериозно! — обади се монахът. — Нали нашите тобаси трябваше веднъж да стрелят във въздуха?

— Да, но вторият залп сигурно е взел жертви. Чиригуаносите не са пожелали да спрат.

— Отблъснат ли ги назад, ще ги посрещнем ние. Тогава кръвопролитие то става неизбежно.

— А може би и да успеем да го избегнем. Досега щадих сендадора, но вече смятам да го раня, за да не може да се сражава. Това така ще стресне чиригуаносите, че вероятно ще се предадат, а и той няма как да ни избяга.

Изстрелите на тобасите все още ехтяха отгоре, а бойните им викове не бяха заглъхнали, дори изглежда ставаха още по-ожесточени. След малко последва ужасяващ рев и после внезапно настъпи тишина. Нашите хора бяха достигнали мястото, където откритата пътека навлизаше между скалите и в същия миг срещу тях полетя цял облак от стрели, тъй че бяха принудени бързо да отстъпят, за да се прикрият.

— Знаех си аз! — недоволно замърмори Пена, докато измъкваше острието на една стрела от прасеца си. — За Бога, не проливайте нито капка неприятелска кръв! А нашата може да тече!

— И кой е виновен за това? — попитах аз. — Че кой ви каза да се излагате на стрелите им? Нали не искахте повече да ви нареждам каквото и да било и действахте на своя глава! И стига сте ръмжали насреща ми само защото ви е одраскала някаква си стреличка.

— Стреличка ли? Само одраскала? Това надминава всякакви граници! Цяло щастие е, че тези стрели не са намазани с отрова! Как впрочем смятате да победите тези червенокожи, ако не ни нападнат?

— Веднага ще видите.

— Много съм любопитен!

Недалеч от брега лежеше къс скала с доста значителни размери. Направих знак на боцмана да дойде при мен и да ми помогне да изтърколим големия камък до входа на пътеката. Между скалата и камъка остана достатъчно широк процеп, за да се промуши цевта на пушка.

После легнах на земята, взех в ръка карабината «Хенри» и пропълзах до процепа. През него имах възможност да наблюдавам долната част от извиващата се нагоре пътека, без да се излагам на опасността да ме улучи някоя стрела.

Вляво и вдясно, облегнати на каменните стени, видях да стоят чиригуаносите с лъкове в ръце, готови да стрелят по всеки от нас, който им се мернеше пред очите. Други непрекъснато обсипваха със стрели камъка, където се бях скрил и чието предназначение те лесно отгатнаха. Далеч по нагоре бе застанал сендадорът и оживено се опитваше да убеди в нещо един индианец, който загрижено сочеше към спускащите се отгоре мъже. Неколцина от тях бяха ранени, а те носеха и двама мъртъвци. По жестовете и по израза на лицата на разговарящите си личеше, че не са на едно и също мнение. Несъмнено индианецът настояваше да прекратят сражението, а белият искаше да продължат съпротивата. Реших да придам тежест на мнението на първия от тях и насочих дулото на карабината «Хенри» към сендадора. Куршумът ѝ е с малък калибър, докато куршумът на мечкоубиеца щеше не само да отвори по-голяма рана, но можеше и да счупи костта му. Тъй и тъй сендадорът бе осъден на смърт. Знаех го. Ала нямах желание аз да съм онзи, на чиято съвест щеше да тежи кръвта на този човек.

Прицелих се много внимателно и по-дълго от обикновено близо над лакътя на дясната му ръка, с която в момента припряно жестикулираше. Искях да го раня именно в десницата, за да го направя небоеспособен. Една рана на лявата му ръка нямаше да има същия ефект. В този миг той заплашително вдигна ръка и аз натиснах спусъка. Десницата му се отпусна и сендадорът силно извика. С лявата си ръка той опипа раненото място, после се обърна в посока на камъка и с поглед, който излъчваше необузdana ярост, изрева с такъв глас, че въпреки значителното разстояние ясно разбрах всяка негова дума:

— Куче, знам кой стреля! Бъди проклет, немски мерзавце!

Това не беше кой знае колко умно от негова страна. Той несъмнено разбираше, че му е напълно невъзможно да излезе победител, а като ме обиждаше само влошаваше положението си. После се олюля. Двама индианци го подкрепиха и го отведоха встрани на място, където вече не го виждах. Червенокожият, с когото беше разговарял, също изчезна, но скоро пак се върна. Около него се насъбраха и други индианци и веднага подеха оживен спор. След малко един от тях завърза парче плат на копието си и размахвайки това импровизирано парламентъорско знаме, бавно започна да се спуска по пътеката към нас.

По движенията на ръцете, както и по мимиките му, разбрах, че забрани на стоящите вляво и вдясно индианци да стрелят. Надигнах се иззад моя камък, застанах в средата на пътеката и зачаках парламентъора. Спътниците ми също се приближиха. Сражението бе временно преустановено. Когато стигна при нас, той се поклони непохватно и на силно завален испански каза:

— Сеньори, изпраща ме нашият вожд. Ако го помолите за мир, може би ще се вслуша в думите ви!

Отговорът бе всеобщ гръмогласен смях. Аз бях единственият, който с голяма мъка успя да остане сериозен. Пратеникът страшно много се смути, ала просто така му бяха заповядали да говори. Затова след като смехът на спътниците ми позаглъхна, му отвърнах следното:

— Кажи на вожда си, че ако самият той не ни помоли незабавно за милост и снизхождение, хората ми отгоре ще се спуснат, а напреднем ли и ние, ще ви притиснем от две страни и ще ви смачкаме като мишки в дупката им!

— Сеньор, изглежда вие...

— Върви, върви! — прекъснах го аз. — Казах ти какво искам и нямам никакво желание да слушам каквито и да било възражения. Обичам да стрелям и малко говоря!

Думите ми толкова го сплашиха, че той побърза да се отдалечи.

— Много спечелихме от идването на парламентъора — подхвърлих аз.

— Ще ми се да чуя какво ли толкоз сме спечелили — недоволно промърмори Пена.

— Нима не стоим на тази хубава позиция необезпокоявани от никого и нима не можем с пушките си да обстрелваме голяма част от пътеката? Преди това ни беше невъзможно. И вдигнете пушките си в положение за стрелба! Така значително ще допринесете да получим по-благоприятен отговор.

Парламентъорът отиде при застаналия горе вожд и му предаде моите думи. Предводителят на чиригуаносите погледна към нас и видя насочените към него многобройни дула на пушките ни. Това толкова го впечатли, че той побърза да изчезне зад завоя на пътеката, където несъмнено искаше да говори със сендадора. Едва след като измина доста време индианецът се върна, даде на пратеника нови инструкции и той отново се спусна при нас.

— Сеньор — поде парламентьорът, — вождът желае мир, ни само ако ни пуснете всичките да см вървим.

— И сендадора ли?

— Да.

— Кажи на твоя вожд, че сме приятели на чиригуаносите. Ние пленихме шестима ваши съгледвачи и вече освободихме четирима от тях. Не желаем да се бием с вас. Не искаме нито вашата смърт, нито да ви отнемем свободата, нито да ви вземем имуществото. Искаме винаги да живеем в мир с вас, но настояваме да ни предадете сендадора, за да отговаря за всички престъпления, които е извършил. Доведете ли ни го, ще бъдете свободни и ще можете да отидете където поискате. Давам ви десет минути да размислите. Ако дотогава все още не сте взели решение, ще напреднем нагоре по пътеката и ще ви подгоним право в ръцете на застаналите горе на височината наши хора. После от вас няма да остане жив човек, който да преброи мъртъвците. И тъй, кажи на вожда, че имате само десет минути!

Парламентьорът си тръгна в лошо настроение. Брат Иларио ме попита:

— Защо толкова настоявате на тези десет минути?

— Защото така е по-изгодно за нас. Мисля, че за да спасят самите себе си индианците с голямо удоволствие ще ни предадат сендадора, но влиянието му върху тях е твърде голямо и той сигурно ще им обещае куп неща и така преговорите много ще се проточат. За десет минути те няма да вземат решение и ние ще използваме това обстоятелство, за да напреднем в плътни редици с насочени напред пушки. След определените минути това няма да е нарушение на примирието. Индианците няма да посмеят да ни окажат съпротива и така ще ги изтласкаме нагоре. Те ще губят все повече терен и накрая ще се окажат толкова натясно, че ще се видят принудени да се предадат без каквато и да било съпротива.

Предположението ми се сбъдна. След определения срок започнахме да напредваме. Изплашените индианци отстъпиха назад, освобождавайки пътеката. Виковете им накараха вожда да се появи. Той видя гората от циви, която крачка но крачка неотстъпно пълзеше нагоре, и мигновено пак изчезна зад най-близкия завой.

Когато и ние достигнахме завоя, забелязахме целия отряд на чиригуаносите. Те носеха своите убити и ранени. Сендадорът също

беше с тях. В този момент червенокожите бързо изчезнаха зад следващия завой на пътеката.

Естествено ние също се втурнахме напред далеч по-енергично, отколкото отначало. Не беше изключено индианците да имаха намерение да си пробият път нагоре. След като оставихме завоя зад гърба си, успяхме с един поглед да схванем как стоят нещата.

Оттук нататък пътеката водеше към върха в абсолютно права посока. Сякаш изкуствено бе изсечена сред скалите, така че човек нямаше никаква възможност да се отклони нито надясно, нито наляво. Отдолу идвахме ние. От тази страна червенокожите нямаха никакви изгледи за успех. Всичките им надежди бяха насочени към върха.

А там бяха застанали двайсетте тобаси. При тях се намираше и един чиригуанос с парламентьорско знаме. Той им беше съобщил, че долу се водят преговори и до приключването им тобасите не трябва да стрелят. И така, те вярваха, че докато този човек стои при тях със знамето, не бива да предприемат никакви враждебни действия. Именно това искаха да използват чиригуаносите и да се промъкнат между тях заедно със сендадора.

За да осуетим плана им, аз стрелях с тежкия си мечкоубиец.

Гърмежът, чиято сила бе удесеторена от ехото, привлече погледите на тобасите към нас. Видяха, че се приближаваме с оръжия в ръка и очевидно преследвахме враговете, а това им бе достатъчно, за да разберат какво трябва да правят.

Забелязах как те просто повалиха парламентьора на земята и насочиха пушките и другите си оръжия към настъпващите чиригуаноси. Измежду редиците на неприятелите ни се разнесе нечий силен глас, но поради голямото разстояние не успяхме да разберем думите. Отгоре нещо му отговори. Последваха нови въпроси и отговори и това ни даде време да се приближим дотолкова, че да чуваме и да разбираме всичко, Пена извика на тобасите да не пускат враговете ни да минат. Нашите съюзници сгъстиха редиците си, а чиригуаносите се видяха така притиснати между непристъпните скали и неумолимите си противници, че изгубиха всяка надежда да се измъкнат. И ето че парламентьорът отново излезе напред, приближи се до мен и ми съобщи:

— Сеньор, сендадорът иска да разговаря с вас.

— Нека дойде.

— Не, вие трябва да отидете при него.

— И през ум не ми минава!

— Той каза, че няма защо да се боите. Нищо лошо няма да ви се случи.

— Да, нищо лошо, освен това, че ще се опитате да ме плените, за да имате заложник, срещу когото да откупите свободата си! Той често ни е лъгал и човек не бива да му се доверява. Аз обаче никога не лъжа. Ако той дойде тук, след преговорите спокойно ще може да се върне при вас. Давам му честната си дума и съвсем сигурно ще я удържа.

— Ще му го кажа.

Човекът се отдалечи и скоро се върна с предложението на сендадора да се срещнем по средата на пътя между позициите на двете страни. Никой от нас не биваше да носи оръжия или да води придружители. Съгласих се с това предложение и веднага закрачих подир пратеника до определеното място. Изглежда спътниците ми се ядосаха, защото не ги попитах за съгласието им. Вероятно си мислеха, че дори имам намерение да склуча, някакво споразумение, без предварително да се съветвам с тях и без да съм получил одобрението им. Повод за това заключение ми даде недоволното им мърморене зад гърба ми, както и подвикнатите от Пена думи:

— Сеньор, искаме да ви зададем още един въпрос.

— За това ще имаме и по късно време — отвърнах му аз.

— Не, трябва да узнаем намеренията ви.

— После ще ви ги кажа. В никакъв случай няма да предприема нещо, без да съм получил съгласието ви. Впрочем, ако ми нямате доверие, елате вие да разговаряте със сендадора вместо мен!

— По дяволите! И през ум не ми минава. Не, вървете!

Не ми остана време да се ядосвам заради проявеното недоверие, понеже в същия момент сендадорът се появи и се отправи към мен. Обзе ме някакво особено чувство, когато отново видях този човек, но вече като подгонен престъпник, обречен на смърт, който не търсеше милост от Бога и не намираше милост от хората.

Около дясната му ръка имаше импровизирана превръзка.

Когато застава пред мен, сендадорът ме прониза с очи така, сякаш с навъсения си и мрачен поглед искаше да проникне до най-скритото кътче на сърцето ми. Трябва да си призная, че изпитах към него дълбоко съжаление. Какво ли щеше да излезе от този човек с неговите

големи способности, ако не беше кривнал от правия път, и какво бе станало от него след като кракът му бе тръгнал по блудните пътища на престъпленията! При условията в страната, където живееше, той можеше да се добере до високи и почетни постове и служби. А ето че се бе изправил пред мен като престъпник, когото хората мразеха и от когото се страхуваха, и не само не можеше да очаква никаква милост и снизхождение, ами съвсем сигурни вървеше към скорошната си насилствена смърт. Обзе ме неописуемо чувство на състрадание. Повярвайте ми, ако всичко зависеше само от мен, щях да го пусна да си върви срещу едно голо обещание, че в бъдеще ще стане свестен човек.

— Ето че пак се срещаме — каза той с несигурен глас, като направи опит да се усмихне, но от това лицето му само конвулсивно се разкриви. — Положението е същото, както преди. Дали пак ще се разделим тъй бързо, лесно и безконфликтно?

— Едва ли, защото положението е коренно различно. Когато се видяхме последния път, аз бях в ръцете ви, а ето че сега вие сте във властта ми.

— Все още не съм!

— Разбира се, че сте! Ако още се съмнявате, тогава огледайте се наоколо! Заедно с хората си сте обграден отвсякъде.

— Но ние ще се отбраняваме до последния човек!

— Каква ще ви е ползата? Никаква. И да не ми отговорите, ще сте принуден да го признаете поне пред себе си.

— Разполагаме с достатъчно воители, за да избием повечето от вас!

— Дори и да ви дам право, ще трябва да признаете, че известен брой от нас ще оцелеят след като всички измрете. Даже и в този случай никой от вас няма да се измъкне.

Сендадорът гледаше мрачно пред себе си и мълчеше. Продължих:

— Но има и още нещо. Я сравнете вашите хора и оръжията им с нашите!

— Оръжията ви наистина са опасни, обаче моите чиригуаноси са не по-малко храбри от вашите тобаси.

— Възможно е, но се съмнявам. Много добре забелязах, че индианците ви нямат желание да продължават тази безполезна схватка. Те разбират, че с бързото сключване на мир могат само да спечелят, и

аз вече казах на вожда им, че в такъв случай ще ги оставим необезпокоявано да си вървят.

— Тъй ли му казахте? — бързо ме попита сендадорът. — Значи затова ме съветваше да се предадем!

— Така ли? Ето виждате ли, че предположението ми е вярно. Погледнете моите хора! Достатъчно е да извикам една-единствена дума и всичките пушки ще изгърмят. Вторият залп ще помете онези от вашите червенокожи, които останат незасегнати, и то без да имат време да си послужат с оръжията. Убеден съм, че никой от тобасите няма да бъде убит или дори ранен. Да не говорим за моите спътници или за самия мен. За вас просто не остава нищо друго освен да се предадете.

— Ив такъв случай какво решихте да правите с мен?

— Още нищо не сме решили.

Той отново сведе поглед към земята. Изчаках да ме заговори. Изглежда търсеше някакъв изход, ала напразно. Ако не към мен, то поне към себе си трябваше да е откровен и да си каже, че за него няма вече път за спасение, поне няма такъв, който да се намери със сила. Ако имаше някакъв начин за избавление, той можеше да се крие само в използването на определена хитрост. Това бе ясно и на мен, и на сендадора и ето защо реших да съм много внимателен и да не допусна да ме надхитрят.

— И тъй, бъдете разумен — обадох се аз — и се подчинете на неизбежното!

— Та после да ме убие, нали? Благодаря! Де да не ви бях срещал!

— И аз имам съвсем същото желание! Но понеже все пак ни свързват някои общи неща за решаване, трябва да се съобразяваме с фактите.

— Тогава ми кажете най-откровено какво ще стане с мен, ако изпълня искането ви и се предам.

— Хм-м! Струва ми се, че и сам можете да си отговорите.

— Ще бъда убит, така ли?

— Вероятно.

— По ваша заповед?

— Не.

— Тъй си и мислех. Много добре знам какво желаете. Може би ще ме оставите да избягам.

При тези думи той ме погледна изпитателно. Поклатих глава и му отвърнах:

— Не се заблуждавайте! Вярно, че от вашата смърт нямам никаква полза, обаче в никакъв случай няма да повторя грешката, която направих при Нуестро Сеньор. Там ви помогнах да избягате, а вие не оценихте доверието ми, подмавихте ни в поставената клопка и ни пленихте. Ако изобщо ми мине мисълта пак да ви освободя, преди това сигурно ще трябва някак да ви обезвредя.

— По какъв начин?

— По никакъв, понеже за вас не съществува начин, и, следователно, не може и да се мисли да ви дам каквато и да било надежда.

— И все пак! Убеден съм, че ще ми помогнете да се измъкна оттук.

— А аз ви казвам, че страшно много се лъжете. Да оставим настрана и мен, и моите спътници, всичко което сте ни причинил и каквото сте кроил срещу нас. Но вие сте толкова опасен човек, че ще е голям грях към всички други хора отново да ви пуснем на свобода.

— Тогава ми кажете поне какво зло съм ви причинил! Нима можете да ми докажете, че съм искал да ви убия?

— Струва ми се, да!

— Не имах за цел да ви задържа, защото мислех, че с ваша помощ ще ми се удаде да разгадая скиците и да разчета кипутата.

— Ами ако предположението ви се окаже вярно, какво щяхте да направите после?

— Щях богато да ви възнаградя и да ви пусна да си вървите.

— Я не ме заблуждавайте! Много добре знам каква участ ме очаква в подобен случай.

— Не е така. Кажете ми какво толкова съм направил на спътниците ви! Можех да ги избия, но не го сторих, а само наредих да ви отведа при мбоковите.

— За да измъкнете от тях колкото можете по-голям откуп, а после безследно да изчезнат, както сте свикнали винаги да постъпвате.

— Разбира се, че не е вярно! Имах нужда единствено от вас. С ваша помощ смятах да се добера да заровените стари съкровища.

Естествено вашите спътници щяха само да ми пречат. Затова те бяха пленени и отведени по-надалеч. Успях и да ви заловя. Ако не бяхте избягал, отдавна вече да сме стигнали до въпросното място и там щяхте да се убедите, че ви мисля доброто. След намирането на съкровищата щях да заповядам на чиригуаносите да освободя спътниците ви. А ето че за всичко се каните да ми се отплатите като ме убиете!

— Лично аз нямам подобно намерение. В сегашното си положение вие естествено се стараете да поставите поведението и намеренията си в най-добрата възможна светлина. Само че не можете да искате от мен и да ви повярвам.

— По дяволите! Защо не?

— Защото веднъж вече ме излъгахте и изобщо защото сте не някой друг, а сендадорът.

— Сеньор, мислех, че ще проявите повече разум!

— Мъча се да се държа колкото е възможно по-разумно, понеже щом става въпрос за такива люде като вас, човек непрекъснато трябва да се допитва до своя разум, за да не направи голяма грешка.

— Е, мислете за мен каквото си щете, но сега имам съвсем честни намерения и можете да ми се доверите. Действително ви мисля доброто и незабавно ще ви го докажа.

— Едва ли ще ви е особено лесно.

— Напротив. Искан да разговарям единствено с вас, само с вас, на четири очи, за да ви направя едно предложение.

— Какво е то?

Зададох му този въпрос, макар много добре да знаех какво щях да чуя от него. Сигурно искаше да ме подмами да отидем заедно до неговото скривалище, да разчетем кипутата и после, в случай че успеехме, да посетим и мястото, обозначено върху скицираните карти. Ако се съгласях с плана му, сендадорът щеше да получи свободата си и можеше да прави с мен каквото си пожелаеше. Той и без друго говореше с приглушен глас, но оттук нататък го понижи още повече:

— Освободете ме! Тогава ще изровим съкровищата и ще си ги поделим.

Той втренчи в мен поглед, изпълнен с голямо напрежение.

Отговорих му с много сериозен тон:

— Веднъж вече ми направихте подобно предложение и аз проявих непредпазливостта да го приема. После всички ние теглихме от неприятните му последствия. Втори път няма да допусна да ме склоните. Вярвам, че го разбирате.

— Помислете си само какво ви предлагам!

— Да, но само на думи. В действителност ми предлагате едно голямо нищо. В случай че се съглася, бих могъл да действам само зад гърба на моите приятели, а от опита, който имам вече с вас, ми е ясно, че така ще извърша двойна грешка.

— Че какво ви засягат тези хора? Не са ли ви съвсем чужди?

— Не. Ние се сприятелихме и съм длъжен да бъда към тях почтен и откровен. И освен това грижата за собствената ми безопасност повелява да отхвърля предложението ви.

— Защо? Наистина не разбирам какви съмнения можете все още да имате.

— Те не са породени от самото предложение, а се отнасят до изпълнението му, което навярно ще е съвсем различно от това, което сега ми обещавате.

— Сеньор, ще удържа на думата си! Кълна ви се!

— Я по-добре не се кълнете, защото човек, който не държи на думата си, сигурно ще наруши и дадената клетва. Смятате да изменя на бърза ръка на приятелите си като ги изоставя най-подло и офейка с вас. Но удаде ли ми се да разчета кипутата и да разгадай чертежите, тоест, да ви посоча мястото, където трябва да се търсят съкровищата, после ще си получа тъй добре заслужената награда — смърт!

— Сеньор! — възкликна той.

— Я не се преструвайте! Добре ви познавам. Ще направите всичко възможно да не делите с мен. Да оставим тази тема. Подобен разговор няма да ни доведе до никъде.

— Но тогава за какво да говорим?

— Само за това, дали ще се предадете, или не.

— Значи не искате моите кипута, така ли?

— Не, поне не от вас.

Тогава той се изсмя и каза:

— Сеньор, ще повторя собствените ви думи: я не ме заблуждавайте! Вие и душата си на дявола ще продадете само и само да се доберете до тези тайнствени шнуrowe. Та нали единствено заради

тях ме преследвахте през планини и долини чак дотук!? И тъкмо това ме успокоява, понеже именно на вашата алчност ще трябва да благодаря, че да запазя живота си, а може би и че ще си възвърна свободата.

— Градите си въздушни кули!

— О, съвсем не. Убийте ли ме, заедно с мен ще умре и моята тайна, а е невъзможно да желаете подобно нещо. По тази причина сте принуден да ме закриляте срещу Гомара и Пена, които са най-злобните и най-опасни хора за мен.

— Много се лъжете. Заради убийтия си брат Гомара има да урежда сметки с вас и аз нито се чувствам задължен, нито пък имам желание да му попреча.

— Тогава, значи ще се откажете от кипутата и свързаните с тях богатства!

— Пак се лъжете. Ще получа кипутата от вас.

— Охо! Да не съм луд да ви кажа къде се намират!

— Знам, че няма ла ми кажете, но въпреки това ще узная къде са.

— Че от кого ли? Никой друг не знае къде са скрити.

— Гомара много добре знае мястото, където сте заровил бутилката.

— Мислите ме за голям глупак. Аз я взех оттам и я закопах другаде.

— Не ми беше трудно да се досетя. Била ви е необходима цяла нощ, за да смените скривалището й.

— Кой ви каза? — слисано ме попита той.

— Не е толкова важно.

— Е, не ме и интересува. Но щом ми с била нужна цяла нощ, за да намеря друго по-хубаво скривалище, тогава сигурно ще ви мине през ума, че ще е извънредно трудно да го откриете.

— По всяка вероятност дори ще е много лесно. Именно защото сте използвал нощта, не ви е било възможно да заличите следите си. Ще накарам Гомара да ме заведе до въпросното място и се надявам с голяма увереност да намеря дири, които да ме отведат до новото скривалище.

— Наистина таите прекалено големи надежди, вие, самото олицетворение на най-висшата проникателност! — подвикна ми той подигравателно.

— Присмивайте се, присмивайте се! — отвърнах му най-спокойно. — Вършил съм и други къде по-сложни неща.

— Какви например?

— Нима не освободих спътниците си? Откъде можех да зная къде се намират?

— Да, в това отношение сте голям дявол! Отива си човекът, ей така, съвсем сам до Лагуна де Бамбу и освобождава пленниците!

— Е, не бях съвсем сам. С мен бяха тобасите.

— Тези кучета! Тъй си и помислих още когато ги видях днес заедно с вас!

— Не бяха същите хора — с тези се срещнахме едва тук. Онези бяха от тобасите на стария Десиерто.

— Невъзможно! — извика сендадорът, при което забелязах колко много се изплаши.

— Сеньор — изсмях се в лицето му, — всяко дете можеше да се досети, че от Лагуна де Карала ще се насочим право към Лагуна де Бамбу. И понеже сте по-проницателен от дете, направихте същото.

— Какво искате да кажете? Аз не бях там.

— Тъй ли? Я не лъжете! Аз ви видях и ако не беше една непростима небрежност, нямаше да успеете да ни избягате. Нима ще отречете, че през нощта, когато бяхме обкръжили лагера, се опитахте да ме убиете?

— По дяволите! — скръцна със зъби той. — С вас не може да се излезе на глава.

— Или поне вие не можете. Искяхте да ме убиете, а ето че сега настоявате да се съюзя с вас и напълно да ви се доверя!

— Винаги съм желаел да ви запазя жив за моите цели, ала в онази нощ стрелях по вас, защото мислех, че след смъртта ви тобасите няма да са в състояние да предприемат каквото и да било.

— Това с нищо не променя решението ми. Бъдете по-кратък.

Ще се предадете ли?

— Не.

— Тогава сте загубен. Но ако се предадете доброволно и ми отстъпите кипутата, според силите си ще се опитам да въздействам на Гомара да се откаже от отмъщението си.

— Нямам такова намерение! Кипутата са единственото средство, с което мога да спася живота си.

— Това ли е последната ви дума?

— Да.

— Тогава няма какво повече да си кажем. Вървете си!

Обърнах му гръб.

— Сеньор — подвикна ми той, — уверявам ви, че ще се защитаваме до последния човек!

— Нямам нищо против!

Върнах се при моите хора. Пена ме полита какви предложения ми е направил сендадорът и аз му казах истината. Никой не се съмняваше в победата ни. Тобасите, както и ние, белите, държахме в ръце пушките си готови за стрелба, за да натиснем незабавно спусъка, ако някой от враговете ни опънеше лъка си срещу нас. Но нищо подобно не се случи. Сендадорът изчезна сред гъстата тълпа от чиригуаносите и по оживените им и припрени жестикулации разбрахме, че се водят разгорещени преговори. После отново ни изпратиха парламентъора, който носеше вече споменатото знаме.

— Сеньор съобщи ми той, — вождът иска пак да разговаря с вас.

— Нека дойде. Но ще е за последен път!

Индианецът се върна обратно и тогава с бавни крачки към нас се запъти предводителят на чиригуаносите. Спря пред мен и попита:

— Наистина ли целта ви е да заловите само сендадора?

— Да — отвърнах му. — От вас не се интересуваме.

— Ако се предадем, ще можем ли после да се завърнем по родните си места?

— Ще можете. Но тъй като се налага да сме предпазливи, първо ще трябва да ни предадете и оръжията си, ала преди да се разделим, ще ги получите обратно.

— Добре! Ще получите, сендадора!

— Но жив!

— Естествено, а също и оръжията ни! Той иска заради него да се изложим на куршумите ви. Вярно, че е наш съюзник и ние бихме го защитавали, ако имяхме и най-малките изгледи за успех. Тъй като се обявих против предложението му, сендадорът побесня от гняв и ме обиди с такива думи, които могат да превърнат във враг и най-добрия приятел. Почакайте само две-три минути и ще ви го доведем!

Той се отдалечи. Щом стигна при своите хора и изчезна сред тях, забелязахме, че настана кратка суматоха и дочухме проклятията и

крясъците на сендадора. После тълпата от чиригуаноси направи път на вожда, появил се заедно с четирима воители, които доведоха при нас негодника с вързани ръце.

— Ето, вземете го! — подвикна ни индианският предводител още отдалече. — Удържах на думата си и повече не искам, да си имам с него никаква работа. Моите хора са съгласни с мен. Надявам се, че и вие също ще изпълните даденото обещание.

Докато той изговаряше тези думи, шестте мъже се приближиха. Никога не бях виждал толкова гневно и разкривено от ярост лице като лицето на сендадора.

— Да, ето ме! — изсъска той, обръщайки се към мен. — Тези песове ме предадоха, но навярно нямаше да ме надвият, ако не ми беше простреляна ръката. Това е пак един от вашите дяволски номера, за които един ден Сатаната ще ви плати. Сега вече желанието ви се сбъдна — във вашите ръце съм! Но все още сте много далеч от целта си!

Не сметнах за необходимо да му отговарям и на първо време насочих цялото си внимание към чиригуаносите, които трябваше да обезоръжим. Те предадоха ножовете, лъковете, стрелите и копията си. Вождът ни остави и пушката си. После поехме нагоре по пътеката между скалите към каменистото палто, където се намираха конете на противниците ни. Накарахме пленниците да се настанят в един ъгъл и там те бяха обградени от цяла редица въоръжени тобаси. Отгоре се откриваше чудесна гледка към соленото езеро. Вождът ми каза къде се намират и останалите им постове, а след като повторно му напомних, че сме освободили четиримата задържани от нас съгледвачи, той ме успокои така:

— Те сигурно са отишли при другите и са ги осведомили за случилото се. Сега са се скрили нейде наблизо, за да разберат какво е станало тук и какво още ще стане, а после доброволно ще се присъединят към нас. Какво ще правите със сендадора? Ще го убие ли?

— Опасявам се, че за него няма спасение.

— Пада му се! Нарече ме страхливец, за което би трябвало да ми плати с кръвта си. Оставете ли го жив, ще бъде мой!

Това бе ново допълнително влошаване на положението на сендадора, който в момента успя да се овладее дотолкова, че да

придаде на лицето си бодро и весело изражение. Това естествено ядоса Пена, и още повече Гомара, който дойде при мен и гневно ми викна:

— Я го вижте този мерзавец! Не е ли направил такава физиономия сякаш ние сме негови пленници? Най-сетне пак е в ръцете ни и този път няма да ми се изплъзне. Или може би отново имате намерение тайно да се споразумеете с него, а?

— Не.

— Значи е мой, така ли?

— Още не.

— Аз имам най-голямото право на отмъщение!

— Признавам го. Но той е наш общ пленник и всеки един от нас трябва да участва в решаването на съдбата му. Ние искаме да се доберем до кипутата, а за това какво ще става после, незабавно ще направим съвещание.

— По дяволите вашите съвещания! Той е мой, мой е и баста!

Тези думи прозвучаха толкова заплашително и възбудено, че се видях принуден да му отговоря следното:

— Само без глупости! Който посегне на сендадора, без да съм му позволил, ще понижава главата му с куршум!

— И това на всичко отгоре! Я вижте онзи кръст! Там гният костите на убития ми брат. Нима това злодеяние ще остане ненаказано?

— Не, няма, но всичко ще стане по полагаемия се начин. Злодеят трябва да бъде наказан, но не и убит, ясно ли е?

— Аз постъпвам според законите на свободната пампа.

— Аз също нима законите й забраняват няколко разумни мъже да се съберат на съвещание и да решат как да накажат извършеното престъпление?

— Не, но добре познавам тези съдилища, а още по-добре познавам самия вас. Ако зависеше от вас, щяхте да пуснете този негодник да си върви и при това щяхте да му дадете даже и кон, оръжия, че и провизии, за да има храна за из път.

— Съвещанието ще започне веднага. Тогава ще стане ясно какво становище ще взема.

— Аз съм за незабавната му смърт.

— Ти изобщо нямаш право на глас.

— Кой, аз ли? — смаяно попита той.

— Нямах, защото си обвинител и трябва да се държиш настрана и да отговаряш само когато те питат.

— Сеньор, няма да търпя подобно нещо!

— Мълчи! Наистина няма да те питам какво ти харесва и какво не. Ние ще вземем определено решение и ти трябва да му се подчиниш. Обуздай страстите си, защото ще съумея да наложам изпълнението на решението ни.

— И аз умея да налагам волята си!

С тази закана той ми обърна гръб, отдалечи се малко и седна на земята. После ние, белите, се събрахме, за да решим участието на сендадора. Само брат Иларио и аз настоявахме да го вземем с нас и да го предадем на властите. Другите гласуваха против това предложение и особено подчертаха възможните непредвидими инциденти по пътя, с чиято помощ престъпникът можеше да бъде изтръгнат от ръцете ни. Никой от тях не се застъпи за помилването му. Но всички бяха единни в мнението си, че трябва да се доберем до кипутата.

Когато съвещанието ни свърши, ми бе възложено да съобща резултата на сендадора и на Гомара. Ние наобиколихме пленника и повикахме индианеца. Сендадорът изглеждаше доста обнадежден. Несъмнено той тълкуваше като благоприятно обстоятелство факта, че не се бяхме допитали до мнението на най-върлия му враг Гомара.

— Е — ухили се той насреща ми, — господата съдиите готови ли са вече? Какво решихте?

— Не се смейте! Положението ви е много сериозно — отвърнах му аз, — Виновен сте за смъртта, на много хора и тъй като законът на пампата повелява «зъб за зъб, око за око», с вас ще караме по кратката процедура и ще ви теглим куршума.

Той пребледня, изправи се на крака и извика:

— Ще ми теглите куршума ли? Кога?

— Сега веднага.

— По дяволите! И защо толкова сте се разбързали?

— Защото не заслужавате и минута по-дълго да живеете.

— Но... но... но — заекна той от уплаха, — нали така за вас кипутата завинаги ще са загубени!

— На които единствено се надявахте толкова много! Е, признавам, че не сме се отказали от желанието да ги притежаваме и затова ще ви

поставя следното условие: предадете ли ни кипутата и скиците, екзекуцията няма да се състои!

— И ще ме освободите, така ли? — попита той с въздишка на облекчение.

— Не, чак дотам не бива да стигаме, защото това ще е несправедливо спрямо Гомара. Виждате ли ей там гроба на брат му? Толкова близо до местопрестъплението не можем да искаме от него да се подчини на едно решение, което ви позволява безнаказано да му избягате. Но предадете ли ни споменатите предмети, ще ви пуснем да си вървите, само че без каквото и да било оръжие или провизии. След четвърт час Гомара ще тръгне по петите ви. Останалото си е ваша работа.

— Но това означава сигурната ми смърт! Как мога да тръгна без храна? Как ще се защитавам срещу него без оръжия?

— Изобщо нямаме намерение да ви предоставяме средства, с които можете да се защитавате. Нали ще е нещо като възнаграждение за престъпленията ви.

— И без друго възнаграждението с съвсем наблизко и го очаква — гневно ни прекъсна Гомара. — Подозирах, че ще се случи нещо подобно! Да го пуснете да си върви, а едва след четвърт час да имам правото да го преследвам! Че как тогава ще го настигна като знае тук всяка педя земя и се е научил па толкова хитри номера? Още първият срещнат индианец ще му даде оръжия, понеже тук всички го познават. Не, не съм съгласен!

— Аз пък още по-малко! — извика сендадорът. — Ръката ми е простреляна и не след дълго треската от това нараняване ще ме повали. В замяна на кипутата и чертежите трябва да получа не само привидна възможност за бягство, а истинска, действителна.

— Ние държим на решението си. Нито вие, нито Гомара можете да го промените. А и нямаме никакво намерение да ви даваме дълго време за размисъл.

— Искам само един час, за да си помисля, а през това време можете да ми превържете раната малко по-свастно.

— Съгласен съм, но няма да чакаме нито миг повече.

— Ами ако приема предложението ви и намерите съкровището, тогава кой ще го получи?

— Законните му собственици. Вероятно убитият отец е имал намерение да занесе тези предмети на своя манастир в Тукуман. Ще предприемем необходимите издирвания. И ако не научим нищо определено за въпросния собственик, ще постъпим според законите за намерени скъпоценности, които са валидни в съответната провинция.

— Значи аз няма да получа нищо, абсолютно нищо, така ли?

— Точно така. Вие можете да избирате само между куршума и възможността да избягате на Гомара. До един час трябва да ни отговорите.

— Как ми се иска аз да съм на ваше място, а вие на моето!

— Вярвам ви, но за щастие няма как да стане.

Тъй като ръцете на сендадора бяха вързани, а десницата му — тежко ранена, нямаше защо да се опасяваме, че ще предприеме някакви насилствени действия, но все пак оставихме да го пазят двама тобаси, които не биваше да го изпускат от очи.

— Нищо не може да направи, не може и да избяга — обади се брат Хагуар. — По-голямо внимание ще трябва да отделим на Гомара.

— Това е вярно — намеси се Пена, — защото той е в състояние на своя глава да се опита да си отмъсти, за което впрочем не бих му се сърдил.

— Ще намеря подходящ начин да му попреча — казах аз. — Ще го взема с нас, щом тръгнем надолу към езерото.

— Кога, сега ли? — попита Пена.

— Да. Вие и брат Хагуар също ще дойдете, понеже не е изключено да ми потрябва вашата помощ — и съветите, и зрението, и проницателността ви. Гомара ще ни покаже къде е била закопана бутилката. Може би ще успеем да открием някаква следа, която да ни отведе до мястото, където сендадорът отново я е скрил.

— Би било много добре, би било чудесно!

— Естествено. Види ли сендадорът, че кипутата са в ръцете ни, сигурно ще стане по-склонен да ни предаде и скиците. Впрочем трябва да претърсим джобовете му, защото не е изключено някои от тези неща да са у него.

Претърсването последва незабавно, ала остана безрезултатно. След като напразно преровихме всичките му джобове, негодникът се изсмя язвително и каза:

— Колко са умни сеньорите! Само мен ще изкарат толкова глупав, че да взема да влача всичко със себе си! Е, вече не ме е страх толкова за моята участ. Явно страшно много искате да имате кипутата, а аз ще ви ги дам единствено, ако ми гарантирате пълната свобода.

Този човек проявяваше извънредно голяма самоувереност, но не исках да се ядосвам на нахалството му. Ала във всеки случай щеше да е много по-добре, ако му бях обърнал повече внимание, защото тогава не само подигравките му щяха да ми се видят по-подозрителни, но щях да придам и съвсем по-друго значение на думите му. Щях отново да го претърся, и то далеч по-щателно от преди.

Когато подканих Гомара да ни придружи до езерото, той ни последва с явно неудоволствие. Навярно наистина имаше намерение своеволно да посегне на сендадора.

Спуснахме се по вече описания път между скалите и щом стигнахме долу, казах на Гомара да не се приближава съвсем до въпросното място, за да не заличи евентуално все още видимите следи. Когато излязохме от пътеката на открито, той свърна надясно, повървя малко покрай отвесно издигащите се нагоре канари, после се спря, посочи напред и каза:

— Виждате ли къде онзи пълзящ кактус излиза от земята и се вие нагоре по скалата? Мястото е само на две малки крачки зад него. Мога ли да се приближа?

— Да, но след мен.

Закрачих педя по педя напред, за да не ми се изплъзнат и най-малките следи, които можеха да ми дадат някакво указание. Мястото, където бутилката е била закопана, беше разровено. Това си личеше съвсем ясно. А до него някой бе седял върху едрия пясък, и то дълго време. При това той често се беше въртял ту на една, ту на друга страна, при което се бе образувала лека вдлъбнатина. В полукръг около нея тук-там земята бе изровена като от токовете на ботуши. Това бе всичко, което успях да забележа в момента.

Преди всичко трябваше да разберем накъде се е отправил сендадорът след изваждането на бутилката. Но това се оказа трудна работа, понеже оттогава бе изминало твърде много време. На всичко отгоре нашата диря, оставена при пристигането ни, минаваше съвсем наблизо и големият брой човешки отпечатащи правеше невъзможно разчитането на всяка по-стара следа.

Внимателно се огледах наляво и надясно. Пред нас се ширеше езерото, водата му бе само на някакви си двајсетина крачки. То е било покрито с дебела кора от сол, тъй както други водоеми през зимата се покриват с лед, а под действието на атмосферните влияния кората се бе напукала, разкъсала и отделни късове бяха струпани един върху друг.

В самия край на едно такова парче от солената кора лежеше нещо тъмно и кръгло. Взех бинокъла си и с негова помощ различих дъното на счупена стъклена бутилка. До него върху иначе съвсем чистата и лъскава кора от сол имаше малка купчинка пясък.

Отново се върнах на предишното място, за да продължа търсенето, ала нищо не намерих. Малко по-късно обаче на близкия кактус забелязах да виси конец, дълъг около двајсетина сантиметра.

До този момент не бях казал нито дума и другите също тъй мълчаливо следяха с поглед действията ми. Най-сетне се обадох:

— Излязохме страшно глупави. Сендадорът носи кипутата в себе си.

— Невъзможно — отвърна Пена. — Претърсих го много старателно.

— И все пак са у него! Трябва отново да го претърсим. Изобщо не знаем какво се крие между хастара и плата на дрехата му.

— Че какво ли ще се крие! Отде пък ви хрумна тази мисъл?

— Ето, вземете бинокъла ми! Внимателно огледайте тъмния блестящ предмет върху онзи къс от кората!

Пена насочи далекогледа, към, въпросното място и каза:

— Съвсем ясно виждам, че е парче от бутилка.

— А какво има до него?

— Пясък.

— Е, добре, там е била хвърлена цялата бутилка. Била е напълнена с пясък, за да потъне във водата. Но тъй като е било през нощта, сендадорът не е улучил открита водна площ, а ръба на онзи къс сол. Бутилката се е счупила и дъното ѝ с малко пясък е останало върху парчето солена кора.

— Била е напълнена с пясък? Но защо чак такава предпазливост?

— Сендадорът е знаел, че ще дойдем. Затова бутилката е трябвало да изчезне. Тя е същата, която е била скрита тук.

— Нищо не разбирам.

— Аз пък го разбрах много лесно. Изхвърлил е бутилката в езерото, защото междувременно е научил, че има хора, които знаят и за нея, и за това място. Ето защо се е налагало да скрие кипутата по някакъв друг по-добър начин. Изровил ги е, напълнил е бутилката с пясък, запокитил я е във водата, а после е седнал ей тук, за да зашие кипутата в дрехата си. Никак не е чудно, че за тази работа му е била необходима цяла нощ. Не всеки е добър шивач, и то още повече в тъмна доба без никаква светлина.

— Откъде разбрахте туй за шиенето?

— Седял е ей тук в тази вдлъбнатина, която се с образувала от въртенето му насам-натам, разположените в полукръг около нея отпечатащи са оставени от ботушите му.

Двамата внимателно огледаха мястото, а после, съгласявайки се с мен, Пена каза:

— Да, тук е седял някой. Но възможно е просто да си е почивал, Как стигнахте до предположението, че човекът е шил дрехата си?

— Като сравних обстоятелствата и преди всичко, щом видях ей това тук. Взех конеца от кактуса и го подадох на Пена.

— Ха, наистина, тъмносин конец! — възкликна той. — Сендадорът имаше в колана си макара тъкмо с такъв конец, както и игла за шев!

— Ето ви на, значи всичко е ясно! Ще трябва само пак да се качим горе и заедно с Гомара да... ха, но къде е той? Не го виждам.

— И аз. Изчезнал е!

— Тогава бързо нагоре подир него! Този тип е намислил някаква щуротия!

След като Гомара ми показва мястото на бутилката, аз не бях имал повече време да следя действията му. Той ни беше избягал, и то с единственото намерение в мое отсъствие да се разправи със сендадора. Хукнахме подир него колкото ни държах краката, но в момента все още нямаше как да го видим, понеже пътеката правеше широк завой. Но когато се приближихме до площадката в скалите, оттам се разнесе направо адска олелия.

— Мръсно псе! — чухме как изрева сендадорът. — Ти нямаш право да посягаш на мен. Чакай да се върне немецът!

— Стой, нито крачка напред, не го докосвайте! — чух после гласа на боцмана. — Не бива нищо да му причинявате!

— Назад! — запъхтяно се обади Гомара. — Назад или ще ви ръгна! Ножът ми е намазан с отрова!

— По дяволите! — извика изплашеният боцман.

— Да, сеньор, отровен е! И ще го забия във всеки, който ми пречи. Сендадорът трябва незабавно да умре, и то точно там, където е извършил престъплението си. Нека върви долу!

Побеснелият Гомара се канеше да блъсне сендадора от площадката долу в пропастта! Втурнахме се още по-бързо напред, но за съжаление трябваше да изминем целия завой па пътеката и не можахме тъй скоро да се озовем горе.

На скалата бе настанала невъобразима бъркотия. Всички крещяха един през друг. Когато изскочих от тясната пътека, видях Гомара, който беше сграбчил с едната си ръка сендадора и се опитваше да го изблъска до ръба на скалата, докато с другата си ръка стискаше намазания с отрова нож и го размахваше, за да попречи на останалите да се приближат до него. От страх сендадорът ревеше като ранен бик. Той имаше съвсем малки възможност да се защитава, понеже ръцете му бяха вързани, а едната от тях на всичко отгоре бе тежко ранена.

— Стой! — извиках аз. — Престани! Гомара, пусни го, иначе ще те застрелям като куче!

Той незабавно позна гласа ми, обърна се за миг към мен и още преди да довърша заканата си, отговори:

— Немецът! Но ще направя каквото съм решил! Хайде, върви долу, мръсен убиецо!

Той сграбчи сендадора с двете си ръце и бързо го заблъска към ръба, за да изпревари намесата ми. Направи още една крачка... още една... после силно удари противника си в гърдите.

Негодникът изгуби равновесие, но падайки, в последния миг успя да силете краката си около краката на Гомара... разнесе се страшен вик от устата на единия и друг още по-ужасен рев от устата на втория и двамата полетяха от тази шеметна височина долу в дълбоката пропаст, и то точно в мига, когато бях вече протегнал ръце, за да задържа Гомара. Самият аз се намирах едва на метър, метър и половина от ръба на скалата. Зави ми се свят, но не от зейналата пред мен пропаст, а от разигралата се пред очите ми сцена. Посегнах с две ръце към главата си и напругайки цялата си воля, направих крачка назад. Световъртежът ми ме теглеше надолу. Именно това последно напругате на силите ме

задържа горе. То бе толкова голямо, че залитайки, отстъпих още четири-пет крачки и после за малко не се строполих на земята.

Никой не ми обърна внимание. Всеки бе зает сам със себе си или с най-близкостоящия човек. Никой не смееше да погледне от ръба на скалата надолу в пропастта и все пак всички искаха да видят проснатите долу тела. Хората се зашураха насам-натам, взеха да се държат кажи-речи като обезумели, издаваха всевъзможни викове и възклицания на уплаха и ужас, докато най-сетне се втурнаха по пътеката между скалите, за да стигнат долу при езерото, където сигурно лежах трупове на падналите смъртни врагове.

Само малцината бели проявиха повече самообладание и спокойствие. Боцманът стоеше непоклатим като скала в морето. Откакто Гомара го заплаши с ножа си, той не се бе помръднал от мястото си. Мнозина минаха, тичешком покрай него, ала не успяха да го накарат да направи и една крачка.

— Сигурно двамата представляват ужасяваща гледка — рекох аз и се наках да се приближа до ръба, за да хвърля поглед надолу. Но боцманът ме задържа за ръката и умолително каза:

— Стойте тук, стойте тук, господине, не мога да гледам подобно нещо.

— Свят ли ви се вие?

— Никога не съм имал световъртеж, ама тук и това може да стане. Не съм се стъписвал и пред най-високите гротмачти, ала тази скала е ужасна. Като че още виждам как двамата изчезват зад ръба на площадката и ми причернява пред очите.

— Но аз искам да погледна, за да разбера къде са паднали.

— Скалата може да е ронлива!

— О, не е. Тя е твърда и без никаква пукнатина. Устояла е вече, хилядолетия на атмосферните влияния и сигурно ще устои още дълги столетия.

Легнах по корем на земята и бавно запълзях напред. Скалата беше висока над триста стъпки и се спускаше отвесно към езерото. На брега му до самата вода имаше някаква тъмна купчина. Тъкмо в този момент видях как от пътеката между скалите се появиха първите няколко тобаси и се приближиха до безформения предмет. Както узнах покъсно, това бе напълно обезобразеният труп на Гомара.

Изглежда хората забелязаха само неговото тяло. Започнаха да търсят, да се оглеждат, вдигнаха глави нагоре и с протегнати ръце и силни викове взеха да сочат нагоре към скалата. Пропълзях още малко напред, тъй че не само главата, а и раменете ми се подадоха извън каменния ръб и тогава разбрах какво искаха да ми покажат тобасите. Въпросният предмет беше човешко тяло, което бе така прилепнало към привидно съвсем гладката и гола канара, сякаш бе заковано там с гвоздеи. Стори ми се, като че се движеше. Отдръпнах се назад, скочих на крака и подвикнах на боцмана:

— Един от двамата се е закачил на скалата и все още е жив. Изтичайте до долу и доведете хората! Трябва да го спасим!

— Вие да не полудяхте?

— Не съм. Побързайте, тичайте! Всяко забавяне увеличава опасността.

Завъртях го кръгом и здравата го блъснах в широкия гръб. Веднага щом го раздвижих по този не съвсем нежен начин, великанът се затича като бързоног вестоносец и изчезна по пътеката между канарите.

С изключение на пазачите и на пленените чиригуаноси той бе единственият човек останал с мен горе на скалата. Но бях забравил най-важното. Ето защо отново допълзях до каменния ръб и извиках на събралите се около трупа хора:

— Всички горе! Донесете от седлата ласа, ремъци и въжета!

Видях ги как се затичаха към конете, които бяхме оставили по-долу. Моето ласо беше дълго около трийсетина лакти и бе толкова хубаво и здраво изработено, че съвсем сигурно можеше да издържи трима души. Ала беше твърде късо.

Но чиригуаносите разполагаха с ремъци и със своите бола, даже и с няколко ласа, на които обаче не можех да имам доверие, понеже не знаех как са направени. Скоро спътниците ми се върнаха и се завърза разгорещен спор за предстоящите ни действия.

— Сендадорът се е закачил на отвесната скала — каза Търнърстик. — Гомара лежи долу, но тялото му едва може да се разпознае. Защо ни извика да донесем ремъци, Чарли?

— Защото ще трябва да изтеглим сендадора при нас — отвърнах му аз.

— Само това липсваше! — извика Пена. — Никому от нас и през ум не минава подобно нещо!

— А трябва да мине през ума на всеки, който е истински човек! — отвърнах аз. — Длъжни сме да го изтеглим. Той е още жив!

— Глупости! Как е възможно да е все още жив! Той се е закачил на нещо и е останал да виси. Внезапното спиране по време на устремното падане съвсем сигурно го е убило. А защо трябва да полагаме такива усилия и да излагаме дори живота си на опасност заради трупа на човек, който и без друго ще стане сигурна плячка на лешоядите!

— Сеньор Пена е прав — обади се йербатерото. — Оставете го да виси там, където си е! Някога бях приятел на сендадора, но след като го опознах и разбрах що за човек е, не ми се ще и малкото си пръстче да помръдна за него, даже и ако е още жив.

— И вие се мислите за християнин?

— Да, дори съм много добър християнин! Но според мен душата на този многократен убиец спокойно може да върви при дявола!

— Сеньор Монтесо, вие наистина не сте е никакъв християнин и кажи-речи вече съжалявам, че ви обикнах. Всички вие можете да си мислите каквото си щете, но аз знам своя дълг. Пазете пълна тишина, за да чувам и най-слабите шумове, и ме дръжте по-здравео за краката!

Взех бинокъла в ръка и пак запълзах по корем към ръба на скалата. По моя преценка разстоянието между мен и нещастника беше около седемдесет стъпки. Докато внимателно го оглеждах през далекогледа, забелязах, че виси с гръб към скалата. Сигурно там в канарата имаше цепнатина, от която стърчеше някакъв остър предмет, задържал падащото надолу човешко тяло. Съвсем ясно видях, че сендадорът движеше краката си, а ми се стори, че го чух и да стене.

Никак не беше безопасно да се надвесвам толкова много извън скалата, че добре да мога да разгледам увисналото на нея тяло. Именно затова бях поискал да ме държат за краката. След малко се изправих и наредих да навържат едно за друго всички налични ласа.

— Нима е още жив? — попита ме брат Хагуар.

— Да, движи се.

— Бог да се смили над него! Ние не можем да му помогнем.

— Можем, стига да искаме.

— Мислите ли, че ще се намери човек, който да е готов да се нагърби с тази рискована работа?

— Сигурен съм.

— Даже и най-добрият ми приятел да висеше там долу — обади се Пена, — пак много бих си помислил, преди да се спусна до него, а камо ли щом става дума за такъв мерзавец.

— Но помислете си само, Пена, какво означава да висиш долу на скалата с вързани ръце, едната от които е простреляна и на всичко отгоре може би със забит в тялото пън или корен на дърво! Каква ужасна смърт! — казах аз.

— Заслужил я е!

— И така да е, пак не бива да допусна да умре от такава смърт, ако е възможно някак си да я предотвратя. Ако никой от вас няма нужната смелост, тогава ще се спусна аз.

— Самият вие? Съвсем ли се побъркахте? Това ще е най-голямата глупост каквато можете да извършите. Невъзможно е да се лишим от вас. Тъкмо вие сте ни най-нужен. Нима искате точно вие да си изпотрошите кокалите, и то заради някакъв си човек, който е заслужил не десет, ами сто пъти бесилото?

— Да не спорим! Вече съм взел решение и вие ще ми помогнете. Дайте ласата и ремъците!

— Няма да имате полза от тях. Ще се скъсат. Ще се претрият в острия ръб на скалата. В този случай са необходими скрипци, с каквито не разполагаме.

— Ще подложим седло, през което ще спускаме ласата гладко и без особено голямо триене.

— Но как смятате да постъпите? Та вие изобщо не знаете в какво състояние се намира този човек!

Както Пена, тъй и другите се опитаха да ме накарат да променя решението си. Естествено напразно. Само монахът ме подкрепи след като разбра, че оставам непоколебим.

От наличните ласа изработихме три кожени въжета, всяко от които имаше необходимата дължина. Възлите направих сам. Понеже ставаше въпрос за живота ми, не исках да поверявам свързването на ремъците другиму.

После от няколко копия скалъпихме нещо като седалка, а в краищата ѝ закрепихме две от въжетата. Всяко от тях щеше да бъде отпуснано през едно седло, за да се избегне триенето в ръба на скалата. Третото въже оставаше в резерв, понеже нямаше как предварително да знам дали ще е възможно да взема нещастника при мен на седалката.

Естествено всичко бе предвидено така, че спускайки се отвесно надолу, да се озова до самия сендадор.

Отпуснахме импровизираната седалка на двете въжета малко под ръба на скалата и вече трябваше да се кача на нея. Откровено казано не се почувствах добре, когато се прехвърлих през острия ръб на скалата и криво-ляво се настаних върху тънките копия. Там се привързах здраво към седалката с допълнителен ремък.

Брат Иларио се нагърби със следващата по трудност задача. Той легна върху скалата така, че да може да ме следи с поглед. Щеше да препредава моите знаци на хората, наели се със спускането и изтеглянето ми.

Благоприятно беше обстоятелството, че скалата бе гладка и се спускаше отвесно право надолу като изкуствено издигнат зид. Това улесняваше движението на седалката извънредно много.

Бавно и внимателно започнаха да отпускат въжетата. Макар че бях наредил да става така, стори ми се, че измина цяла вечност, докато най-сетне стигнах до нещастника.

Да, наистина беше сендадорът. Той представляваше ужасяваща гледка. Налетите му с кръв очи бяха изскочили от орбитите си. Пресъхналият му език висеше от отворената уста. Чувахе се леко агонизиращо хъркане. Иначе не издаваше други признаци на живот.

Естествено направих знак да преустановят спускането. Най-напред трябваше да разбере как се е закачил на канарата. Там имаше вдлъбнатина около стъпка и половина широка, стесняваща се постепенно надолу. Тя бе запълнена с какви ли не довеяни от вятъра боклуци, които с течение на времето бяха загнили. Именно на това място, намерило достатъчно благоприятна почва за развитие, се беше самозасадило дръвче, което бе впило корените си надълбоко в цепнатината. Някой ураган бе отнесъл короната му заедно с половината стебло. Но другата половина беше останала, защото не стърчеше толкова много извън процепа. Клоните също бяха изчезнали, ала на стеблото близо до корените все още се намираше острата част от най-долния клон, където се бе закачил и останал сендадорът.

Бях увиснал над ужасната бездна точно пред него. При най-малкото движение леката седалка се залюляваше насам-натам. Това страшно много затрудняваше задачата ми да освободя нещастника от забитото в тялото му пънче. За да успея, трябваше да го повдигна

нагоре. При тежестта на този човек това предполагаше такова напрежение на всичките ми сили, че въжетата, на които висях, като нищо можеха да се скъсат. А тогава с мен бе свършено.

Ако искам докрай да бъда откровен, трябва да си призная, че в този момент ми мина мисълта да го предоставя на съдбата му, но обзелата ме слабост не трая дълго. Гледката бе потресаваща. Казах си, че ако се откажех да изпълня човешкия си дълг, тя сигурно щеше да ме преследва през целия ми живот и непрекъснато щях да се упреквам. Сендадорът все още беше жив. Ако успеех да го изкача горе, може би нараняването му нямаше да се окаже смъртоносно, но дори и да се лъжех, бе напълно възможно поне за няколко кратки минути отново да дойде в съзнание и да намери време за разкажание. Обаче оставех ли го да виси, сигурно щеше да умре като закоравял грешник, което вечно щеше да ми тежи на съвестта.

Ако исках да го измъкна от това положение, трябваше да се изложя на такава опасност, че тръпки ме побиваха. Чувствах как ми се завива свят още при самата мисъл за рискованото начинание. Налагаше се да изоставя моята седалка и да се прехвърля в цепнатината. Въпросът бе дали старото прогнило коренище щеше да издържи и мен. Тъй като процепът беше тесен, можех да се напъхам в него само с извито тяло, и то така, че пред очите ми оставаше открита цялата пропаст, в която бе извънредно опасно да погледна при моето положение. Но вече бях стигнал до тук и просто трябваше да рискувам.

Най-напред се постарях да разбера как се е закачил сендадорът. Останалото от клона пънче се бе пъхнало отзад под колана му, вследствие на тежестта го беше вдигнало твърде нагоре, повличайки заедно с него и връхната му дреха и жакета. Дали и докъде се беше забило в тялото му, не ми бе възможно да видя. Силно опънатите дрехи стягаха гърдите на сендадора и му пречеха да диша. Струваше ми се, че по-скоро в това обстоятелство трябваше да се търси причината за изпадането му в безсъзнание, отколкото в някакво нараняване.

Самият аз висях на две от въжетата, направени от ласа.

Третото въже прекарах под мишниците на сендадора и след като го притегнах около гърдите и гърба му, го вързах така, че по възможност по-малко да затруднява дишането му. После с ножа си разризах връхната му дреха и жакета. Те бяха толкова силно изпънати,

че и дума не можеше да става да ги разкопчая. Едва тогава той успя да си поеме дъх. Чух го как шумно започна да диша, ала на кратки интервали и някак трескаво — последва вик, но страхотен вик, след което внезапно отвори очи, втренчи ги в мен и отново изрева така, сякаш го набиваха на кол.

— Тихо! — извиках му аз. — Болки ли имате?

— Страхотни! — отвърна той и буквално взе да вие като куче.

— Познахте ли ме?

Ревът му заглъхна за някоя и друга секунда. Той прехапа устни и така втренчи кръвясалите си очи в лицето ми, че ме побиха тръпки. После изкрещя:

— Немецът, немецът!

А щом погледът му съзря бездната и осъзна в какво положение бе изпаднал, отново закрещя:

— Увиснал съм на скалата, вися на собствените си меса! А долу зее тази пропаст, пъкълът, чистилицето, вечното проклятие! Откачете ме, бързо, бързо! Ще призная всичко, всичко! Само да не падна, само да не падна!

— Тогава се дръжте спокойно, не мърдайте! Стиснете зъби, потърпете болките и не крещете!

Ревът му премина в хленчене и скимтене, което ме прониза до мозъка на костите. Отвързах ремъка, придържащ ме към седалката, увих го около едното от нейните въжета, а после усухах другия му край около ръката си, така че винаги да мога да придърпам седалката към себе си. След това, държейки се здраво за двете въжета, се изправих върху копията и... Боже, предоставям се в ръцете ти! скочих в цепнатината.

В този миг животът ми наистина висеше на косъм. Ако коренището поддадеше и двамата със сендадора щяхме да полетим в бездната. Зави ми се свят. Очите ми се премрежиха, а в ушите ми нещо зажука, сякаш се бях озовал в пчелен кошер. Оставех ли се на световъртежа да ме завладее, с мен бе свършено. Напрегнах цялата си воля. Погледът и главата ми се избистриха. Трябваше да преодолеем страха си и затова погледнах надолу в пропастта. Стори ми се, като че някаква невидима сила се опита да ме завърти, да ме хвърли долу, ала успях да превъзмогна този пристъп. Под мен се простираше лагуната. Видях как кората ѝ от сол блестеше. А отсреща вдясно, откъдето бяхме

дошли, стояха двама души — индианци. Виждах ги съвсем ясно. Вероятно бяха или от освободените, или от избягалите съгледвачи. Те бързо изчезнаха зад скалите.

Под краката ми нещо зашумоля и се зарони. Натрупаните с години в пукнатината боклуци, камъчета и пръст поддадох, ала корените на оцелелия пън издържаха. Като се залових с лявата ръка за някакъв издатък вътре в цепнатината, аз се наведох, сграбчих с десницата си сендадора за яката и после с все сила дръпнах веднъж и... още веднъж... Той се откачи от острия остатък от клона и, увисвайки на въжето, се залюля около себе си като пумпал. След това закрещя от ужас с все сила. Под мен нещо запращя и запука. За да вдигна тежкото му тяло, бях принуден да използвам такава сила, на която старият пън все пак не бе в състояние да издържи. Отначало, макар и бавно, корените започнаха да се изтръгват от скалата, но така или иначе аз взех да «потъвам» надолу. Още миг-два и с мен щеше да е свършено. Придърпах с увития около ръката ми ремък седалката по-наблизо, ала успях да сграбча само едното ѝ въже... последва ново по-силно прашене и търкаляне на отронили се камъни и изгубвайки почва под краката си, увиснах на една ръка над бездната и започнах да се люлея насам-натам като махало на стенен часовник. Спътниците ми видяха всичко отгоре и нададоха викове. Сендадорът ревеше като ранен бик. Но аз не изгубих съзнание, запазих спокойствие и не се пуснах. Едно бързо движение с лявата ръка и се докопах и до другото въже. Също както при упражнение на трапец аз се засилих с мах на краката и се метнах върху копията, където успях да седна както преди. Опасността беше вече преминала. С тръпки на ужас погледнах към празната цепнатина в скалата, където доскоро се намираще коренището.

Най-напред положих усилия да укротя люлеенето на моята седалка. Когато това ми се удаде, с помощта на ремъка аз пак се привързах колкото можех по-здраво и с дясната си ръка посегнах към въжето, на което висеше сендадорът. Той беше притихнал.

Отново бе изгубил съзнание и това ми беше добре дошло. Направих знак на моите хора да започнат да теглят въжето му. Желанието ми бе изпълнено. Щом сендадорът се изравни със седалката ми и увилия точно, пред мен, аз го хванах здраво и дадох сигнал да продължат равномерно да изтеглят и трите въжета.

«Пътуването» ни нагоре бе направо ужасно. Люлеехме се насам-натам, въртяхме се около собствената си ос. Тъй като ръцете ми не бяха свободни, можех само с крака да се оттласквам от скалата. Но не винаги успявах. Често се блъсках в нея и полагах всички усилия да поемам ударите вместо сендадора. Когато най-сетне стигнахме до ръба на канарата, вече се чувствах като пребит. Но все още не бях в безопасност. Най-напред трябваше да изтеглим горе изпадналия в безсъзнание човек. Запънах се доколкото можах с крака в канарата, хванах сендадора за бедрата и го повдигнах нагоре. Другите задърпаха и ето че успяхме. После стъпих върху седалката. Внимателно продължиха да я теглят. Първо подадох едната си ръка над каменния ръб, а след това и другата. Уловиха ме за ръцете. Задърпаха по-бързо и по-енергично, отблъснах се с крака от седалката, озовах се най-сетне върху скалната площадка и... тогава рухнах на земята. Стори ми се, че чувам да свирят някакви тръби и тромбони и загубих съзнание. Тялото ми просто отказа да се подчинява повече. Когато се съвзех, разбрах, че главата ми лежи в скута на брат Харвар. Той видя, че отварям очи, нададе тържествувашъ вик, после повдигна главата ми и взе да ме целува където свърне, без да обръща внимание на неволно потеклите от радост сълзи, които закапаха и по моите страни.

— Жив сте! Жив сте! — повтори няколко пъти той. — Слава и хвала на Всемилостивия! Ама че рисковано начинание беше това! Никога, никога вече няма да дам съгласието си за подобно нещо! Видях как пънът се изтръгна от скалата и падна в пропастта и как увиснахте с едната си ръка за въжето. Беше ужасно!

Той закри с длан очите си и се разхълца на глас. Той, силният, видял и препатил мъж! Другите също бяха дълбоко трогнати и в очите им се появиха сълзи. Когато се изправих на крака, йербатерото ме прегърна. После така да се каже ме запрехвърляха от едни прегръдки в други. Най-накрая Пена ме притисна до сърцето си и силно развъълнувано ми каза:

— Сеньор, често, много често съм бил към вас суров и несправедлив. Вече никога няма да бъда такъв. Можете ли да ми простите!

Разбира се, че му простих с голяма радост. Та аз не бях вършил по-малко грешки от него. И в този момент, когато любовта на тези мили хора си пролича толкова ясно, се видях принуден искрено да

признай пред себе си, че поведението ми към тях не винаги е било съвсем безукорно.

Чиригуаносите стояха по-настрани. Но ето че в този момент предводителят им се приближи до мен, подаде ми ръка и ме попита:

— Сеньор, нали сендадорът ви мислеше злото, искаше дори да ви убие?

— Така е.

— И вие рискувахте живота си за него, макар че изглежда ще спасите само тялото му! Направихте го, защото сте християнин, който на злото отвръща с добро. Ние бяхме ваши врагове, врагове бяхме и на тобасите. Но отсега нататък ще бъде иначе. От днес между вас и нас ще цари мир и приятелство. Това е желанието ми и ви моля да се застъпите за нас пред тобасите. В бъдеще вашите и техните неприятели ще са и наши неприятели.

— Ще изпълня желанието ти и съм убеден, че те с удоволствие ще се съгласят.

Тази сцена бе едно ново доказателство, че личният пример въздейства много по-силно и по-добре от всички нравоучения и празни думи. Наистина не бях нито в настроение, нито в състояние да държа в момента някоя голяма помирителна реч. Цялото тяло ме болеше. Нуждаех се от почивка и сън, ала сендадорът лежеше пред очите ми и няхах право първо да мисля за себе си, а за него. Спътниците ми се занимаваха само с мен и никой не му обръщаше внимание. Той все още бе в безсъзнание. След като го прегледахме, се оказа, че останалото от клона парче действително се е забило в гърба му. Раната му беше тежка, несъмнено страшно болезнена, но изглежда не застрашаваше живота му. Въпреки всичко състоянието му ми се струваше твърде опасно. Той лежеше с полуотворени очи, от които се виждаше само бялото. Долната му челюст беше увиснала така, че се показваше езикът. От устата му се разнасяше такова агонизиращо хъркане, сякаш всеки миг дишането му можеше да спре.

— Това не е възможно да е само от раната на гърба — обади се монахът. — Сигурно е получил и някакво друго нараняване.

— Никак не е изключено — отвърнах аз. — Не забравяйте, че е паднал най-малко на седемдесет стъпки в пропастта и когато се е качил на пъна, е получил страхотен удар. Ако коланът му не се бе оказал толкова здрав, острият клон щеше да разпори целия му гръб.

Сигурно е получил някакво вътрешно разкъсване на органи, което лесно може да доведе до смърт.

— Дано даде Бог поне да дойде в съзнание и да се покае за греховете си! Нека се опитаме да го съвземем.

Усилията ни не останаха напразни. Вярно, че дишаше все така тежко, обаче очите му се отвориха напълно и в тях се появи живот. Ясният му поглед се спря подред на всеки от нас. Брат Иларио се отпусна на колене до него и му каза:

— Херонимо Сабуко, дойдохте ли в съзнание? Виждате ли ни, познахте ли ни?

Сендадорът беше обещал да признае всичко. Очаквах от него ако не приятелски, то поне не агресивно враждебен отговор. Но когато отвори уста, съскайки от злоба, от устните му се отрони:

— Махай се! Върви по дяволите!

— Не говорете така! Може би смъртта ви е съвсем наблизо. Приключете си сметките с живота и насочете мислите си само към Бога!

— Няма да умра!

— Дори и да не умрете вследствие на това ужасно падане, не бива да забравяте, че смъртта ви е предрешена. Вие попадате под ударите на закона на пампата.

При тези думи сендадорът се надигна и седна, а после със задавен глас попита:

— Кой от вас ще дръзне да ме съди? Този пес Гомара е мъртъв. Той сам е виновен за гибелта си. Никой друг няма право да ми търси сметка. Ако ме убиете, няма да получите кипутата!

— Лъжете се — отвърнах му аз. — Изсмяхте ми се, когато ви казах, че ще търся следите ви. Все пак аз се заех с тази работа и вече знам къде се намират възлописите.

— Къде са де? — попита ме той подигравателно.

— Веднъж вече ни се присмяхте, защото не ви претърсихме пощателно, но тази грешка няма да се повтори. Съвсем точно знам какво сте направил с бутилката. Извадил сте от нея кипутата напълнил сте я с пясък и сте я хвърлил в езерото. Кипутата обаче сте зашил в дрехите си. Ей сега ще ги намерим.

Изразът на лицето му бързо се промени. Вече нямаше и следа от подигравка. Върху чертите му легна сянката на страх. Неволно той

посегна с лявата си ръка към дясната страна на гърдите си и каза:

— Бълнувате! При дадените обстоятелства би било направо безумие да нося възлописите у себе си.

— Ако не безумие, то поне непредпазливост, а вие все пак бяхте неведнъж непредпазлив, даже и в този момент, понеже със собствената си ръка ми показвахте къде са кипутата — в дрехата ви върху дясната страна на гърдите.

Когато посегнах към въпросното място, той ми блъсна ръката и извика:

— Не е истина, не е истина! Страшно се лъжете! Оставете ме на мира, не ме докосвайте!

— Не се противете, иначе ще съм принуден да използвам сила!

— Само посмейте! Шнуровете не са ваши. Нямате никакво право над тях!

— А вие пък още по-малко, защото сте ги придобил с цената на убийство. Ще ги дадете ли доброволно?

— Не, не и пак не!

— Тогава се сърдете сам на себе си, ако ви причиня болка.

Направих знак на неколцина йербатероси да го държат здраво и старателно претърсих дрехата му. Той се опита да окаже съпротива, но скоро се отказа. Излезе така, както предполагах. Намерих каквото търсех под хастара от дясната страна на гърдите му. Бяха три кипута, всяко от които се състоеше от един главен шнур и поне още трийсетина допълнителни шнурчета. Сендадорът остана да лежи по гръб на земята като тежко дишаше. Съпротивата му го бе съвсем изтощила. Навярно много му се искаше да крещи и да ни обсипе с ругатни, заплахи и проклетия, ала силите му стигнаха само да изломоти с дрезгав глас няколко гадости.

Никой от останалите не бе виждал до този момент кипута. Шнуровете тръгнаха да обикалят от ръка на ръка.

— И това ми било букви, срички и думи, а? — попита ме Пена.

— Не, а само знаци. Думата «кипус» или всъщност «хипус» е от езика кечуа и означава «възел». Всяко кипу се състои от един дебел основен шнур, за който по различен начин са навързани други по-тънки шнурчета с какви ли не цветове. Всеки цвят и всеки възел според начина, по който е направен, има своето особено значение.

— И вие можете да ги разчетете?

— Ще се опитам. Впрочем кипутата представляват твърде несъвършено средство за заместване на паметта и всъщност към всеки шнур е необходим и известен устен коментар, ако човек иска добре да разбере съдържанието им.

С нескрито внимание сендадорът следеше обясненията ми. Щом свърших, по лицето му пробяга израз на злорадство и той възкликна:

— Много добре! Значи устен коментар! А вие го нямате. Следователно не можете да разчетете шнуровете!

— Не тържествуйте преждевременно. Когато споменах за устен коментар, имах предвид това, че човек би трябвало да знае за какво става дума в кипутата.

— А вие знаете ли?

— Естествено! Разбира се, в тези шнурове се говори за закопаните съкровища. Но ако това не се знае, дори усилията на най-добрите изследователи на кипута няма да доведат доникъде. А тъй като на мен ми е известно за какво става дума, не е необходима дългогодишна научна подготовка, за да разчета шнуровете.

— Ами че опитайте се тогава!

При тези думи той ми отправи изпълнен с напрегнато очакване поглед. Може би си мислеше, че ще успее да ме подведе веднага да му дам тъй желаните сведения.

— Ще се опитам — отговорих аз, както и наистина смятах да направя, — ала ми се струва, че няма да успея. Цветовете са силно избелели и на места са дори напълно изчезнали. Аз не съм химик, а несъмнено тези възлописи се нуждаят от най-внимателна химическа обработка, ако искаме цветовете им отново да се появят.

— Gracias a Dios!^[29] Значи нищо няма да разберете! Това, че ме ограбихте, няма да ви донесе полза!

— За себе си не очаквам никаква полза. Тя се пада единствено на онзи, който има законното право над нея. Вие, разбира се изобщо не се числите към тези хора. Впрочем във всички случаи ще се погрижа кипутата да попаднат в ръцете на специалисти. Цветовете им сигурно ще могат да се възстановят и следователно шнуровете ще бъдат разчетени.

— И каква полза, ако се разчетат? Никаква, абсолютно никаква! И хиляда учени да се заловят да ги разгадават, полза ще има едва когато се съглася да ви помогна.

— Вие ли? Никой няма да се допита до вас?

— Тогава нищо няма да намерите, понеже все още не разполагате с най-важното. Плановете, скиците са все още моя собственост.

— Ах, да, скиците! — изплъзна се от устата ми.

— Точно така! — злорадо се изсмя сендадорът. — Те са в ръцете ми, дори в няколко екземпляра, които накарах да изработят в случай, че оригиналите се изгубят.

— Е, някой от екземплярите все ще се намери! — казах най-спокойно.

— Че къде? От кого? Освободете ме и ще имате всичко!

— Не. Намерих кипутата и все някак ще съумея да намеря и скиците.

От полупритворените му очи ме прониза продължителен неопишуем поглед. Бях сигурен, че само голямата възбуда и силното вълнение все още го държаха в съзнание. С достойно за възхищение самообладание той съумяваше да превъзмогне болките си.

— Ти си цял Сатана! — скръцна със зъби той. — Но няма да победиш, защото знай — тук сендадорът пак се надигна и с неопишуема злоба добави: — отмъщението идва, краят ти е близък, по-близък е отколкото си мислиш!

— Искате да ме сплашите ли? Няма да ви се удаде.

— Тогава вкопчи се по-здраво в надеждата, но тя ще те измами, бързо, неочаквано и изненадващо. Ще... ме... освободиш ли?

Той успя да зададе последния въпрос с голямо напрежение на силите.

— Не — отвърнах му. — Гомара е мъртъв, а ние останалите не сме толкова кръвожадни като него. Няма да те убием, а в случай, че не умреш от раните си, ще те предадем на съдебните власти.

— Опи... тай се... де! — подигра се той, но явно вече не бе в състояние да държи горната част на тялото си изправена. Очите му се затвориха. — Скицата на съкровището, е в сигурни ръце — той се отпусна назад, но все още продължи да се подпира на здравата си лява ръка. С непрекъснато отпадащ глас избърбори:

— Отмъстителят идва... сигурно е... вече тук. Горещ... при Рока де ла Вентана... там ще вземе... скицата. Ще я донесе тук... ще я донесе и... тогава... тежко ти... тежко ти... ако... ако те завари... още тук!

Сендадорът легна на земята. Устата му се затвори. Страните му хлътнаха. Съвсем заприлича на мъртвец.

— Ужасно! — обади се монахът, който все още държеше в ръката си трите кипута, след като внимателно ги разгледа. — Ще си отиде от този свят заедно с греховете си. Не иска да се покае. Мъртъв ли е вече?

— Не е — отвърнах аз, напипвайки пулса му. — Или раните му не са смъртоносни, или организъмът му е толкова здрав, че ще се предаде едва след дълга борба.

— Да го превържем.

— Нека почакаме още малко. Раните му не кървят. Не искам сега да го смущавам. Може би пак ще събере сили и ще отвори очи. Никак не ми се ще да се откажа от надеждата, че все пак ще размисли и ще вземе друго по-добро решение. Впрочем онова, което каза, е извънредно важно за нас. Спомена за някой, който щял да донесе скицата.

— Да, и то от Рока де ла Вентана.

— Скалата с прозореца. Къде ли може да е това място?

— Знам го — отвърна Пена. — Рока де ла Вентана е една тънка, самотно стърчаща каменна стена, в която има четириъгълен отвор, наподобяващ прозорец.

— Къде се намира тя?

— На около половин ден път оттук нагоре.

— Дали е скрил там скицата?

— Несъмнено.

— Но тогава човекът, когото е натоварил със задачата да я вземе, трябва да е някое доверено лице. Как ще разберем кой е той и къде... а-а, сигурно го знаят чиригуаносите!

Направих знак на вожда и след като се приближи, го попитах:

— Известна ли е на чиригуаносите скалата, наречена Рока де ла Вентана?

— Да, господарю, много добре — отговори той.

— Сендадорът изпращал ли е някого да отиде там?

— Да, сина си.

— А-а! Сина си! Значи той има не само зет, ами и истински син? Не знаех. Че къде ли се е срещнал с него? Синът му сам ли пое нагоре към Рока де ла Вентана?

— О, не! С него са и петнайсет от моите хора.

— Петнайсет? Как не съм го разбрал от следите ви?!

— Може би сте се натъкнали на дирята ни твърде късно. Синът на сендадора се раздели с нас още завчера, защото месото ни се свърши и два по-малки отряда по-лесно могат да си доставят провизии и да се изхранят, отколкото един по-многочислен отряд.

— Кога смята да се върне тук?

— Най-късно тази вечер.

— А-а, но това е опасно! Трябва да внимаваме. Рока де ла Вентана се намира по-нависоко в планините и следователно се очаква да се спусне отгоре, нали?

— Не, господарю. Оттук право нагоре е много трудно да се стигне до Рока. По-лесен е ей онзи път, дето минава долу — при тези думи той посочи към езерото и после към тесния проход между скалите, през който бяхме дошли. — Първо ще поемете обратно по вашия път между канарите, а едва по-късно ще свърнете на запад в планините.

— Значи синът на сендадора ще се появи там долу от теснината, така ли?

— Сигурно.

— И можем да го очакваме още тази вечер, може би още в тази минута? Сега се сещам, че докато стоях сврян долу в цепнатината на скалата, забелязах двама индианци, застанали пред входа на пътеката между канарите, които побързаха да изчезнат. Взех ги за ваши съгледвачи.

Вождът сведе замислено поглед и след малко каза:

— Господарю, както вече споменах, искам да стана ваш приятел. Сега ще ви докажа, че намеренията ми са искрени. Ако не беше така, в момента ми се удава удобен случай да ви погубя.

— Радвам се за искреността ви, но нямаше да успеете да ни погубите, защото отдавна сам отгатнах онова, което се каните да ми кажете.

— Едва ли.

— Да, така е! Синът на сендадора се е върнал. Той и хората му са на коне, но понеже знае, че баща му очаква да се появим, за по-сигурно е изпратил напред двама спешни съгледвачи. Именно тях съм забелязал. Те също ме видяха. Видяха и конете ни, които все още стоят долу в подножието на скалите. Двамата сигурно са побързали да се върнат и да му съобщят, че сме тук и че баща му е в ръцете ни.

— Господарю, вие просто умеете да четете мислите ми! — каза вождът с нескривано учудване.

— Ами! За всичко казано дотук изобщо не е необходима никаква по-особена проникателност. Важно беше да знаем, че синът на сендадора има намерение да се притече на помощ на баща си. Но той не може да го направи, минавайки по пътя покрай езерото, понеже там са конете ни и е близо до ума, че и ние не сме далеч. Следователно ще се появи по онази тайна пътека, скрита от отрупания камънак, по която моите тобаси заобиколиха и вашите воини.

— И аз съм убеден, че така ще постъпи.

— Ще наредя да завардят този път. Сеньор Пена, вземете петима тобаси, които са напълно достатъчни, и се върнете обратно по онази скрита пътека, за да...

Бях се обърнал в съответната посока да покажа с ръка на Пена накъде да се отпрати с индианците и тъкмо тогава се видях принуден да прекъсна изречението си, понеже там, горе, където излизаше пътеката на открито, току-що се появи някакъв въоръжен до зъби човек, последван от над дузина червенокожи. Той бързо огледа цялата площадка. Видя, че чиригуаносите са обезоръжени, а сендадорът лежи вързан на земята.

— Mira, que desvergüenza!^[30] — извика той. — Нахвърлете се върху тези кучета.

Изглежда заради великанското телосложение на боцмана той го взе за предводителя или за най-опасния от нас, понеже първо стреля веднъж с двуцевката си по него, а после и по Пена, ала без да улучи. След това хвана пушката си за цевта и се на-кани да се нахвърли с приклада върху нас. Но не измина повече от десетина метра. Той си мислеше, че придружаващите го чиригуаноси ще го последват. И наистина го последваха, само че със съвсем други намерения. Вождът бързо им подвикна няколко думи на техния език и тогава вместо да се притекат на помощ на белия, те го настигнаха и го задържаха. Тобасите и другите чиригуаноси действаха не по-малко бързо, тъй че нападателят се видя обезоръжен, преди да беше успял да нанесе и един-единствен удар с двуцевката си. Но той се прояви като достатъчно разумен или хитър човек, за да не ни оказва безполезна съпротива. Затова не го и вързахме, а само образувахме плътен кръг около него. Баща му лежеше съвсем наблизо. Без да каже нито дума,

синът се изправи, лицето му бе силно пребледняло и очите му искряха, но със съвсем спокоен глас ни попита:

— Сеньори, кой от вас е немецът?

— Сигурно имате предвид мен — отвърнах аз.

Очите му буквално се впиха в лицето ми и той попита:

— Знаете ли кой съм?

— Предполагам. Вие сте синът на сендадора.

— Ами вие, знаете ли вие какво сте? Да ви кажа ли?

— Не е необходимо. Познавам се толкова добре, че с съвсем излишно да го чувам от други хора.

— И все пак трябва да ви го кажа. Вие сте дебнеш звяр, ягуар, който преследва плячката си, докато я сграбчи и разкъса, вие сте хрътка, която гони дивеча и не се уморява докато не...

Той изведнъж млъкна, понеже забеляза, че баща му отвори очи. Като че гласът на сина вля нови сили и живот в тялото на сендадора. Очите му пак заблестяха и се оживиха. Погледът му бързо ни обходи, после се спря по-продължително върху монаха, който все още държеше кипутата в ръка и най-сетне се впи в лицето на сина му.

— Ела по-близо — каза той. Синът му коленичи до него.

— Приблужи ухото си до устните ми! Не мога да говоря високо.

Синът се подчини. Старият му зашепна нещо съвсем тихо.

Сметнах, че най-елементарната човечност ми повелява да не им преча, но както скоро ни беше писано да разберем, извърших голяма грешка, понеже казаното от сендадора е било всичко друго, но не и последно сбогом. Синът само слушаше. Изобщо не проговори. Накрая, в знак на съгласие и някак смирено той кимна с глава, стисна ръката на баща си и се изправи.

— Господине — каза ми той, — както научавам, нашите кипута са в ръцете ви. А знаете ли, че без скицата те пет пари не струват?

— Нито знам, нито го вярвам.

— Мога да ви дам скицата.

— И какво ще искате за нея?

— Да ни освободите и да получим половината от съкровището, което ще намерим.

— Нямам право да ви обещавам подобно нещо, понеже съкровището не е мое.

— Значи отказвате?

— Да. Не мога да ви обеща и свободата. Особено баща ви на всяка цена трябва да се яви пред съдията.

Синът на сендадора направи такава физиономия, сякаш разбираше, че всичко е загубено и се примиряваше със съдбата си.

— Сеньор, вие сте жесток човек! Никой не ви е упълномощил да ни съдите. Погледнете надолу към бездната, зейнала толкова близо край нас! Погледнете надолу и ми кажете дали...

Този хитрец беше добре пресметнал всяка своя дума. Всички ние помислихме, че се изразява образно и когато спомена за бездната, неволно отправихме погледи към пропастта. А тъкмо това беше целта му, защото се канеше да избяга в противоположната посока. Той не довърши мисълта си, светкавично изтръгна кипутата от ръката на застаналия съвсем наблизо монах, блъсна настрани намиращите се зад него двама чиригуаноси и с големи скокове се втурна към пътеката между скалите, водеща надолу към солената лагуна.

Повечето от нас бяха толкова изненадани, че отначало дори и не помислиха да преследват беглеца. Извиках им да внимават какво прави старият и хукнах подир младежа.

Най-важното беше да му попреча да яхне някой от намиращите се долу коне. Той имаше преднина от около четирийсет крачки и естествено бях любопитен да разбера кой от двама ни бе по-добрият бегач. До първия завой бях скъсил разстоянието десетина крачки, а до следващия — вече с двайсетина метра. Когато най-сетне изскочи долу от пътеката на открито, беглецът беше на не повече от десетина метра пред мен. Той не се обърна нито веднъж да хвърли поглед назад, ала чу, че съм наблизо. Намерението му бе да се добере до конете, ала навярно разбра, че ще осуеят плановете му. Продължеше ли да тича покрай брега, само за минута-две щях да го догоня, защото долавях запъхтяното му кажи-речи задавено дишане, докато моите дробове работеха леко и свободно. Синът на сендадора бе твърде посредствен бегач. За него имаше един-единствен шанс — да се втурне по солената кора на лагуната. Ако няхах куража да стъпя на нея и ако тя издържеше тежестта му, той сигурно щеше да стигне до отсрещния бряг преди мен. Голямата възбуда и страхът му придадоха смелост и младежът скочи от брега върху не дотам стабилната солена кора. Аз не продължих подир него. Не само съм вървял, ами даже съм и яздил по солената кора на тунезийските езера^[31] които са сто пъти по-опасни от

една такава малка боливийска лагуна. Не че ме беше страх да последвам примера му, но просто имаше друг начин по-лесно да го заловя. Затичах се към моя кон, метнах се на седлото и препуснах по брега около лагуната. Пеша нямаше да успея да пресека пътя му, но на кон това никак не беше трудно.

Естествено, докато галопирах, не го изпусках из очи. Ако добре познаваше качествата на солената кора, за него не съществуваше изобщо никаква опасност. Също както при леда, така и при солената кора най-опасните места се отличават по своя цвят. Те просто трябва да се избягват. Впрочем солта е значително по-еластична, отколкото обикновено се мисли.

През дъждовния период лагуната е била изпълнена с вода до краен предел, но после голяма част от водата се е изпарила, солената кора се е слегнала и затова на много места покрай брега се беше натрошила. В момента по брега бяха останали много отделни буци, плочи и по-малки парчета сол, между които се виждаха тесни ивици от дъното — къде вече изсъхнали, къде все още мочурливи. Но по-навътре започваше водата, покрита със здрава непокътната кора.

Синът на сендадора скачаше от буца на буца, често се подхлъзваше, но все още съумяваше да запази равновесие. Ето че най-сетне достигна последния къс сол. Пред него се простираше открита водна ивица широка около четири стъпки, а после започваше непрекъснатата здрава покривка. Скокът му през откритата вода бе съвсем лесен и безопасен. Само че отвъд той пропадна с единия си крак, строполи се върху солената кора, но прояви достатъчно присъствие на духа и предвидливост веднага да се претърколи няколко метра по-нататък до едно по-здрово място, после пак скочи на крака и продължи бързо да тича. Междувременно аз бях изминал вече значително разстояние. Намирах се в най-отдалечената точка откъм единия край на лагуната и вече правех завой, за да поема обратна посока. С други думи бях оставил зад гърба си около половината от моя път, докато беглецът имаше пред себе си още три пети от своето разстояние. Сигурно щях да стигна отсреща далеч преди него. Той също разбра това и се спря. Все още държеше кипутата в ръка. По-далеч зад него стояха или тичаха по брега моите спътници, а пред него бях аз, тъй че от тези две страни за сина на сендадора нямаше спасение. И така, той пое наляво. Досега се бе стремил да прекоси

един сравнително тесен залив, но оттук нататък се втурна през самата лагуна, която беше десетократно по-широка. От тази страна всъщност нямаше бряг, където можеше да стъпи, защото соленото езеро стигаше до самите стръмни скали. Който искаше и там да преследва беглеца, трябваше да се впусне по солената кора. Спътниците ми предпочетоха да останат на брега, откъдето продължиха да го следят само с поглед. Понесох се като вихрушка по източния бряг, към който отначало се беше устремил синът на сендадора, а той пък продължи да тича през откритата лагуна към другия ѝ край несъмнено с намерението по-късно да свърне към западния бряг, за да се изкатери нагоре веднага щом намереше някое проходимо място. Движех се успоредно с него и бях твърдо решен да не му позволя да избяга. Докато той тичаше в същата посока като мен, можех спокойно да продължа да яздя по брега, но щом свърнеше встрани, бях готов да го последвам по кората от сол.

Тя блестеше в красив бял цвят. Сигурно беше достатъчно здрава, за да издържи и конник, но при условие, че препускаше в бърз галоп. Тежестта на ездач и кон не биваше да се задържа на едно място по-продължително от секунда-две. Ето че в същия миг забелязах как на отсрещния бряг се откри съвсем тесен пролом. И беглецът го видя, свърна наляво и хукна натам. Вече имаше възможност да ми избяга. Моето време за по-решителни действия настъпи и аз смуших коня си да навлезе в лагуната. Но животното не пожела да ми се подчини. Започна да пръхти, да се изправя на задните си крака, да хвърля къч. Сръгах го с шпорите по-силно от когато и да било. След като гневно изцвили, с един дълъг скок жребецът се озова върху блестящите буци, после продължи да се прехвърля от една плоча сол на друга, прескочи ивица открит водна площ и накрая полетя по здравата солена кора, която глухо прокътя под копитата му. Отляво, където стояха спътниците ми, се разнесоха изплашени викове. Беглецът ги чу, погледна към тях, забеляза, че усилено ми правят някакви знаци, и се обърна към мен. Когато видя, че го следвам по лагуната, миг-два остана като закован на място, навярно по-малко от страх за самия себе си, отколкото от смайване, защото едва ли бе смятал, че е възможно да се язди по солената кора. Ала след малко той отново се втурна с все сила напред.

Вниманието ми обаче бе насочено преди всичко не към него, а към цвета на солта. Докато той беше блестящо бял, докато се виждаше как хиляди малки кристалчета отразяват светлината, няхах почти никакви основания за опасения, още повече че не вървах пеша. Бързината е основният фактор, който намалява опасността. Ако пешеходецът пропадне с единия си крак, на него му остава само вторият крак, за да се измъкне, обаче потъне ли едното копито на коня, животното има още три крака, за да се спаси от сигурна смърт. Зад ездача кората може да се чупи и пропада колкото си иска, стига само пред него да е здрава и да го издържи.

Вече се приближих до обзетия от панически страх беглец на около шейсетина лакти. До пролома в скалите му оставаше горе-долу същото разстояние, само че близо пред краката му солената кора изведнъж придоби сиво-кафеникав воднист цвят.

— Стой, спри! — изкрещях му аз, — Ще пропаднеш!

Той не ме послуша и продължи да тича. Не исках да умре. По-скоро предпочитах да избяга. Затова извиках още по-силно:

— Надясно, където кората е по-бяла! Тъмните места няма да ви издържат! За Бога, загубен сте!

Този път синът на сендадора се подчини и свърна надясно. Догонвах го все по-бързо, защото беше вече много изморен и едва си поемаше дъх. Отделях ни още трийсетина крачки, после само двайсетина... той забеляза, че го настигам, и пак свърна наляво. В такива мигове човек действа светкавично. След като спасихме сендадора, ние бяхме развързали и разделили ласата и ремъците и както обикновено аз пак носех моето ласо навито на руло и прехвърлено през едното рамо и главата към срещуположния хълбок, тъй че бе необходимо само да го сваля и бях готов да го използвам. Смъкнах го от рамото си, закачих халката му от единия край за предната издадена част на седлото, на другия му край направих примка, хванах здраво с лявата си ръка юздите, изправих се на стремената и с десницата завъртях ремъка над главата си, описвайки кръгове. Беглецът пропадна в солта с единия си крак, но за кратко време успя да се задържи върху кората. Не биваше да изминавам мито метър напред, понеже съвсем наблизко солената кора губеше белия си цвят. Ласото излетя във въздуха и примката му се обви около човека. В същия миг кората под него се продъни. Ако се намирах върху здрава

почва, както се прави винаги, щях рязко да обърна коня, за да може ремъкът мигновено да се опъне и тогава беглецът нямаше да потъне. Но това щеше да ми струва живота, както и живота на коня, защото при подобно рязко обръщане на животното, изправяйки го на задните му крака, незабавно щяхме да пробием и без друго вече поразмекналата се наоколо кора. Принуден бях да опиша макар и къса дъга. После ремъкът се изпъна. Конят затегли — ала напразно. Солената покривка здраво държеше човека. Конят отново напрегна сили и едното от задните му копита проби кората. Притискайки го силно с бедра, незабавно го накарах да отскочи встрани и бързо измъкнах ножа си. Трябваше да прережа ласото, за да не загина самият аз. Но преди това реших да поема още един голям риск. Забих шпорите в слабините на животното така, че по-късно видях по колелцата им полепнала кръв. Конят буквално се хвърли напред и... слава Богу, ласото се оказа по-здравео от кората сол, под която беше попаднал беглецът. Той бе измъкнат навън и повлечен подир жребца.

Ала не биваше да спирам, за да взема сина на сендадора при мен на седлото. О, не, защото това щеше да е моят край. Трябваше да препускам обратно, по-далеч от опасното място, и то без да спирам нито за миг. Стараех се да яздя възможно по-бавно, за да не го убия, докато животното го влачеше. Същевременно започнах да придърпвам и да навивам ремъка така, че беглецът се приближаваше все повече до коня. Ласото ставаше все по-късо и по-късо и наистина бе крайно време да го прибера, понеже беше невъзможно да влача човека върху остроръбестите твърди буци сол покрай брега. Още преди да стигна до тях, той се озова съвсем близо до животното. Едно последно напрежение, мощно дръпване, което за малко да ме събори от седлото и... беглецът се озова пред мен напреко на седлото в безопасност. Оставаше само да се прехвърля през откритата ивица вода. После от плоча на плоча се добрах обратно до брега. Там ме чакаха монахът, Пена и Търнърстик, които ме бяха последвали на коне. Те взеха беглеца от ръцете ми, а аз скочих от седлото на земята. Конят пръхтеше силно и трепереше с цялото си тяло. Той много добре разбираше на каква опасност се бяхме изложили.

Докато се разиграваше гореописаната сцена, макар и само в отделни моменти бях принуден да насочвам вниманието си и на друга страна. Когато хвърлих ласото и младежът пропадна, високо отгоре се

разнесе вик, който едва ли можеше да се нарече човешки. Яздейки по вече споменатата дъга, аз погледнах натам и съзрях застаналите на каменната площадка чиригуаноси и тобаси, следящи с поглед действията ми. Най-отпред, кажи-речи до самия ръб на канарата се бе изправил в цял ръст сендадорът и стоеше с високо протегнати от страх ръце. Той, който допреди малко бе толкова отпаднал, че едва успя да се понадигне и да седне. Въпреки че ръцете му бяха вързани, бащината любов му бе придала сили да се изправи на крака. Когато слязох от коня и пак погледнах нагоре, го видях все така да стои прав като свещ.

Синът му изглеждаше ужасно. Лагуната не бе искала да го изпусне от прегръдките си. При силното дръпване, с което успях да го измъкна, лицето му се бе изподрало, а една част от облеклото му бе изпокъсана. Влаченето по твърдата кора не му се бе отразило по-добре. Коланът му липсваше, а също и половината от върхната дреха. Най-важното беше, че е още жив. Скоро дойде на себе си и бързо осъзна случилото се. Видимо смутен, той доста време ме гледа в очите, без да проговори. Най-сетне ми подаде ръка и рече:

— Сеньор, без вас сега щях да съм там на дъното. Кажете ми как мога да ви се отблагодаря!

— Станете свестен човек и не се отплащайте на мен, а на онези, на които преди сте вършили злини!

— Така ще направя. Но и вие трябва да почувствате моята благодарност. Ще ви върна кипутата. Той бръкна в джоба си.

— Но те бяха в ръката ви, когато пропаднахте под солената кора — подхвърлих аз.

— В ръката ли? — разочаровано попита младежът. — О, *desdichado de mí!*^[32] Наистина, значи съм ги изпуснал във водата!

— И никога никой няма да може да ги извади!

— Но скицата, скицата, ако я имате, тогава ще... къде е коланът ми?

— И той е в езерото.

— О, Боже! В него бях скрил скицата.

— Значи и тя изчезна, така ли?

— Изчезна, загубена е! Какво ще правим? Трябва да я имате. Трябва да я намеря, пак ще отида там!

Той скочи на крака и се приготви отново да тръгне по соленото езеро.

— Стойте тук! — заповядах му аз. — Нищо няма да постигнете, поне сам не можете нищо да направите. Възможно е да успеем само ако всички обединим усилията си. Трябва да отстраним солената кора и после да търсим. Ще са ни необходими лодки и инструменти, с каквито не разполагаме. Може би ще ни хрумне и нещо друго, ще ни дойде някаква идея. Ще размислим. А сега елате да отидем при баща ви!

Той не се възпротиви и тръгна с нас. Ние дори и не помислихме да го връзваме. Бяхме убедени, че няма да прави друг опит да ни избяга. Не е нужно да разказвам какво чух от моите спътници за дръзкото си решение да препусна по кората от сол. Това обаче в никакъв случай не беше кой знае какво геройство, а най-много рисковано начинание, каквото всеки човек понякога предприема. Когато се озовахме горе на площадката сред скалите, бях посрещнат от чиригуаносите и тобасите с такива погледи, които ясно ми показаха колко силно впечатление им бе направила постъпката ми. Малко повече кураж и така човек лесно си спечелва уважението на тези хора.

Сендадорът пак беше седнал на земята. Очите му блестяха, но бе трудно да се каже дали от радост, или от вече проявяващата се треска. Той хвана ръката на сина си, дръпна го да седне до него и го накара да му разкаже случилото се. Ние се оттеглихме малко назад, защото вече не беше толкова важно да чуем онова, което щяха да си кажат двамата. Бях напълно убеден, че сендадорът ще е два пъти по-разгневен, първо, понеже, осуetyвайки бягството на сина му, за малко не го погубих и второ, защото навярно смяташе, че съм виновен за изчезването на кипутата и скицата.

Тази загуба бе за всички ни твърде болезнена. Не един и двама измежду нас тайничко се бяха надявали, че откриването на съкровището щеше да им донесе и на тях някаква изгода.

Колко се учудих, когато сендадорът ме повика заедно с монаха при себе си и с тон, какъвто никога не бях очаквал от него, ни каза:

— Сеньори, когато видях сина ми да потъва, в мен нещо се пречупи. Изведнъж ми стана ясно, що за човек съм. Вие мислите, че ме познавате, но съвсем не е така. Знам, че ще умра. Преди това ми се иска да облекча сърцето си и да ви разкажа всичко, което съм извършил. И тъй, чуйте житейския ми път!

— Не — спрях го с рязко движение на ръката. — Ако Провидението е решило, че сега трябва да умрете, последните ви часове или мигове не бива да се посвещават на мирски лица за светски работи, а единствено на Бога. Ето тук е нашият добър брат Иларио. Той е Божи служител. Доверете му всичко, което ви тежи на сърцето, и ще получите от него истинската утеха.

— Прав сте. Но най-напред ми кажете дали ми прощавате!

— От цялото си сърце.

— Какво ще правите с моя син?

— Нищо. Може да си отиде когато и където поиска. Надявам се никога да не забрави доказателството, което получи тук, че Бог е справедлив, но и безкрайно милостив! Аз си имах работа само с вас и не мога да бъда негов съдия.

— Тогава, ела по-близо, сине мой, подай ми ръката си и чуй какво ще ти кажа! Ужасно е, когато се наложи на един баща да говори на детето си така, както сега трябва да ти говоря. Но аз съм вършил грехове пред очите ти, много съгреших и към теб, като те поведох по пътя на престъплението. Разкажанието ми може да събуди в мен надеждата за Божието милосърдие, ала няма да обезщети хората, пострадали от престъпната ни дейност. Именно това ще бъде твоя задача. Ще изпълниш ли последното ми земно желание?

Сендадорът беше голям, закоравял и дързък грешник, но когато го чух да говори така, думите му дълбоко ме трогнаха. Изживеният смъртен страх за живота на сина му наистина бе стопил леда, сковал сякаш завинаги сърцето му. Той не приказваше гладко и съвсем свързано, а бавно, трудно и с чести паузи, защото от време на време дъхът му секваше. Несъмнено някои от вътрешните му органи бяха разкъсани и големите усилия, с които превъзможваше страшните си болки, бяха причина челото му да се покрие с едри капки пот. Въпреки това гласът му звучеше благо, като на любяща майка. Да, действително, какъв човек, съпруг и баща можеше да излезе от този мъж, ако не беше тръгнал по престъпни пътища! Навярно никога не беше разговарял със сина си по такъв начин и тъкмо затова думите му оказаха върху него толкова дълбоко въздействие. Устните на младия човек затрепериха, гласът отказа да му служи. В отговор той можеше само да кима с глава и да стиска ръката на баща си.

— Ти си богат — продължи сендадорът. — Знаеш къде е скрито цялото ни имущество, но ти знаеш също, че то не е придобито по честен начин. Върни го на хората, от които го отнехме! И ако искаш с нещо да допринесеш за душеспасението ми, като превърнеш Божия гняв в милосърдие, то отсега нататък тръгни по пътя на праведните хора, от който те отклоних. Вече вярвам във вечната любов и в Божията милост. Знам, че Бог може да ми прости, но дори да попадна сред осъдените на вечно проклятие, аз ще понасям по-леко наказанието си, ако някога видя, че се намираш между блажените. А сега ми кажи най-искрено и без да ме щадиш, желаш ли да станеш подобър човек от баща си, който те поведе по пътя на изкушението?

Той погледна боязливо сина си право в очите. Младежът не можеше повече да се владее и да сдържа чувствата си. Той притисна баща си до гърдите, целуна го и задавен от сълзи, отговори:

— Ти знаеш, че често няхах желание да върша онова, което искаше от мен. И когато там, долу, водите на лагуната ме погълнаха, макар и само за миг, преди да изгубя съзнание, в мен проблесна истината. Но това бе само един кратък миг на голямо и ясно прозрение, прозрението, че не заслужавам да живея. Отсега нататък обаче ще заслужа правото да живея. Обещавам ти, заклевам ги се!

По лицето на баща му се изписа голяма, искрена радост. Той стисна ръката на сина си и го помоли:

— Познавам те и съм сигурен, че ще удържиш на думата си. А сега се отдръпни! Трябва да говоря с монаха.

Аз също се отдалечих, ощастливен от мисълта, че един блуден син, една със сигурност смятана за загубена душа се канеше да се завърне при своя Създател. Имах чувството, че се намирам в катедрала и съм коленичил пред Светото разпятие. Затова желанието на останалите да отидем да потърсим изгубените кипута никак не хармонираше с обзелото ме настроение. Но нямаше как да се измъкна. Решихме внимателно да огледаме солената кора и да видим дали все пак шнуровете не са паднали нейде наоколо. Възможно бе младият Сабуко да ги е изпуснал, преди да потъне. А също така не беше изключено и коланът му да се намира върху солта.

Спуснахме се надолу. Само брат Иларио остана при сендадора, за да му даде последна утеха. Младият Сабуко заяви, че е готов пак да стъпи върху солената кора на лагуната. Пожелав да го придружа, а и

Пена се включи в рискованото ни начинание. Но всичко бе напразно. Не видяхме повече изгубените предмети и щем не щем стигнахме до убеждението, че при дадените обстоятелства всякакво търсене под кората от сол е абсолютно невъзможно. Бяхме принудени веднъж завинаги да се откажем от съкровищата на инките! Ха! Та нали има и други съкровища, които са по-ценни и нито ръжда ги разяжда, нито молци ги ядат.

Ето че към нас се присъединиха и постове на чиригуаносите, които бяхме пуснали да си вървят. Бяха ни наблюдавали и разбрали, че няма от какво да се боят. Нарочно гледахме да се позабавим повечко и се върнахме горе на площадката едва след около два часа. Сендадорът спеше. Монахът седеше до него. Когато хвърлих въпросителен поглед към брат Иларио, със своя обичаен сериозен и дружелюбен тон той каза:

— Сендадорът наистина се разкайва, а Бог не се гневи вечно.

По изражението на лицето на заспалия Сабуко си личеше, че последните минути от живота му изтичаха. Смъртта оставяше вече своя отпечатък върху чертите му. Ние насядахме наблизко и започнахме тихо да разговаряме. След известно време той се събуди и със съвсем отпаднал глас поиска пак да види сина си.

— Прости ми! Дръж на думата си и стани благочестив човек! — тихо промълви той с цената на големи усилия.

Започнахме да се молим. Индианците последваха примера ни. След десетина-петнайсет минути сендадорът посочи към гроба на убития от него човек и прошепна:

— Ей там лежи Хуан Гомара. Погребете при него и брат му! Аз също искам да ме положите до тях, та дано така по-лесно получа прошка.

Той затвори очи и остана да лежи така още дълго като с едната си ръка държеше десницата на монаха, а с другата — ръката на сина си. После за последен път се опита да се надигне, но веднага се отпусна на земята и издъхна. Мигът, когато някой човек си отива от нас, наистина е винаги забележителен свещен миг! Дори да е извършил и най-ужасните престъпления, единствено Всевишният Бог има право да го съди, Той и никой друг!...

Тази нощ спътниците ми спаха долу край лагуната. Само брат Иларио, синът на сендадора и аз останахме горе да бдим край умрелия.

На сутринта двамата мъртъвци заедно с падналите чиригуаноси бяха погребани с тържественост, каквато позволяваха обстоятелствата. После напуснахме Пампа де Салинас. Може би сред нас имаше само един-единствен човек, който тайно съжаляваше, че смъртта бе откъсвала сендадора от неговото отмъщение. И този човек беше Пена — той много трудно забравяше стореното му зло.

Никой от нас не беше дори и предполагал, че сендадорът имаше син. Вече ни бе известно, че е участвал в престъпленията на баща си, но иначе не знаехме абсолютно нищо за него. За нас той си оставаше една загадка, която много ми се искаше да разреша, но ми бе неудобно да го разпитвам, докато яздехме заедно. Ала поне в това отношение другите не бяха толкова деликатни и още по време на първия ни нощен бивак Пена се обърна към него с няколко въпроса. След като малко поразмисли, младежът отговори:

— Сеньори, много ви моля да ми разрешите да запазя тази тайна за себе си. Ако ви я издам, това нито ще ви донесе някаква полза, нито ще промени с нещо случилото се. Никой от вас няма да има и най-малката изгода, ако ви обясня внезапното си появяване при Пампа де Салинас. Извършил съм много престъпления и неправди, но отсега нататък ще посветя живота си изцяло на изкуплението както на моите злодеяния, така също и на злодеянията на баща ми. Ще обиколя местата, където е живял сендадорът, и доколкото ми е възможно, ще се опитам да обезщетя хората за причиненото им зло. Моля, задоволете се с този отговор!

Никой не му зададе повече въпроси. Край Рио Саладо се разделихме с тобасите и чиригуаносите. Синът на сендадора продължи пътя си заедно с тях...

В Тукуман се срещнахме със стария Десиерто, който изглеждаше доста подмладен, както и с Уника и с нейния Адолфо Хорно. Монтесо и другите йербатероси се сбогуваха с нас, за да се заемат отново с обичайната си професия след преживените приключения.

Недалеч от един окръжен град в Средна Германия се намира дворянско имение, чието име не е необходимо да споменавам. То е собственост на Десиерто. Там живее също и Адолф Хорн със своята жена, които са единствените му наследници. Ако някой път им се прииска да си поговорят за отминали времена и отколешни преживявания, те нареждат да запрегнат конете и тръгват за града,

където слизат пред една красива къща на Шлосщрасе. Собственикът ѝ е рентиер и се казва Кумер, но той е някогашният сеньор Пена. Неговата племенница върти цялото домакинство. Тези стари познати седят дълго заедно и се радват на спокойния си и щастлив живот, който напълно са заслужили след толкова години на патила и страдания.

info

Информация за текста

© 1993 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
In den Kordilleren, 1889–1891

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2007

Публикация:

Карл Май
Ел Сендадор II
Издателство «Отечество», том 11

In den Kordilleren (Band 13)
El Sendador (1889–1891)

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/3771>

Последна редакция: 2007-11-06 08:00:00

notes

1

мате, парагвайски чай

Мътните го взели! Б. пр.

Хвала на Бога, слава Богу! — Б. пр.

4

И двете думи означават страдание, болка, грижа. Б. пр.

Опазил ме Бог! — Б. пр.

Вълча ябълка. Б. пр.

Непроходима планина, но и непроходим лес. Б. пр.

събирачите на дървесна кора

Вид памучна материя. Б. пр.

Хининово дърво. Б. пр.

Тъст, свекър. Б. пр.

Кофар — катинар. Бел. ВHorse

Вуйчо, чичо. Б. нем. изд.

Девойка, жена. Б. пр.

Пътник, пътешественик. Б. пр.

Става въпрос за немската дума «кумер». Б. пр.

Само на Бог се полага славата! Б. пр.

Леополд I, княз на Анхалт-Десау (1676–1747) Вж. т. 42. Б. пр.

Карапа или каоба — махагоново дърво. Б. пр.

Рог, ловджийски рог. Б. пр.

Кран. Б. нем. изд.

Кръглото островче. Б. пр.

Географската миля възлиза на 7420 м. Б. пр.

Chinchilla lanigeo — почти изстребен южноамерикански гризач, с ценна кожа доста прилича на заек. — Б. пр.

Магъосник, жрец. Б. нем. изд.

Ядливи гъби. Б. нем. изд.

Вид южноамерикански ягуар. Б пр.

Дребна незначителна фигура в пейзажната композиция. Б. пр.

Слава Богу! Б.пр.

Виж какво безобразие! Б. пр.

Виж том X. — Б. пр.

Горко ми! Б.пр.